
13
4 I
47

Ex Bibliotheca
majori Coll. Rom.
Societ. Jesu

13-2.4.9

Digitized by Google

Digitized by Google

DE
POTESTATE PROREGIS, COLLATERALIS CONSILII, ET REGNI REGIMINE
TRACTATVS
D. IOANNIS FRANCISCI DE PONTE,

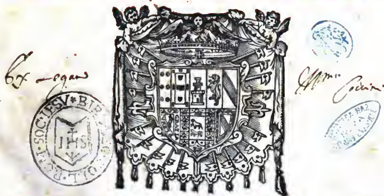
Patritij Neapolitani, Iurisconsultorum consultissimi,
FEVDISTARVM FACILE PRINCIPIS, MARCHIONIS MVRCONI,
Regentis supremi Italiæ Consilij, ac Decani Collateralis Regni Neapolitani
in duodecim principales distinctus Titulos, videlicèt.

De *Prouisionibus circa personas pro placido, & tranquillo Regni regimine.* *Annona Ciuitatis.* *Officialium Electione.* *Regalibus impositionibus.* *Tractis, seù extractionibus.* *Assensu Regio super dotibus.* *Assensibus Regijs.* *Refutationibus feudorum.* *Successione mulierum.* *Diuersis prouisionibus.* *Triremibus, & nauigijs, &* *Delegationibus causarum.*

IN QVO VLTRA POLITICORVM PRAECEPTORVM CVMVLVM innumeræ ferè quæstiones tùm secundum iuris communis, & feudalis, tùm municipalis, & Regni dispositionem (commemoratis priùs, & accuratè perpensis multis Decisionibus in similibus controuersijs per Reg. Cam. Summ. Sac. Cons. & Reg. Cancell. aliàs factis) adeò eruditè, & iuxtà veros iuris terminos resoluuntur, & illustrantur, vt potiùs leges conditæ, quàm interpretatæ videantur, intantum vt meritò subiunxerim.

OPVS AVREVM, VTILITATE VNDIQ. REFERTVM, & omnibus quoquo modo iura tractantibus, necnon politicam facultatem profitentibus summè vtile, & necessarium.

Cum Indice rerum obseruatione dignarum sat copioso, & admodum insigni.

CVM PRIVILEGIO, ET SVPERIORVM PERMISSV.

NEAPOLI Ex Typographia Tarquinij Longi. M. DC. XI.
Sumptibus HECTORI SOLDANELLI Bibliopolæ Parthenopei.

Digitized by Google

Digitized by Google

AD LECTOREM.

VM finis sit moderator omnium actionum, sæpenumerò mecum ipse cogitans cognoui, quòd ideò peccamus, quia de partibus vitæ omnes deliberamus, de tota nemo deliberat, & errare consilia nostra reperi, quia non habent, quò dirigantur. Incertus enim, & fluctuans finis quisquis ille est, quem hic proponimus. Dixi idcirco, ignoranti quem portum petat, nullus suus ventus est, & viuere casu facit, vt possit casus. Igitur cùm tot annis legali scientiæ vacauerim, & Catholicæ Maiestati supremo Italiæ à Consilijs, & in Collaterali Neapolis per viginti, & duos annos inseruierim fascibus oblectatus dominandi dulcedine, in Patria detentus, hucusque restiti cordi meo inquieto: Nam cum Augustino, creati ad summum bonum, inquietum est cor nostrum, donec illuc perueniat. Diuina igitur miseratione suffultus cùm ad portas mortis in infirmitate appropinquassem; nouo quodam aspectu me, & mundum agnoui, & statui cum voto relinquere fasces, finem facere ambitioni, & aggredi alteram militiam propriarum passionum: vt saltem, si in fretu vixi, morerer in portu, & tandem inciperem in senectute vasa colligere. Reddita igitur sanitate, rectè disponendæ familiæ occasione detentus, quibusdam compedibus consuetudinis, procrastinabam executioni votum demandare; quando Diuina bonitas, misericordia sua magna fuit super me, quodam turbine à Roma me concutiens. Roma mihi causa salutis, Roma mihi Theatrum, sed Tragicum. Nam cùm Cardinalis Medices Patruelis Marchionis Horatij mei filij mundo plaudente in summum Pontificem electus fuisset, & propter spetialem erga nos voluntatem tanti Pontificis condigna expectaremus, infra vigesimumseptimum diem acerba morte sublatus, toto Orbe deploratus satis me erudiuit, quid sperare, quid amare deberem. Otium igitur statim à benignissimo Rege petij, & post effusas preces per annum, obtinui, honestatus à Regia liberalitate, vt volui, stipendijs, & honoribus: ad priuatam ergo me vitam duxi, quod vt tranquillius agerem, Padulam meum oppidum me contuli.

Digitized by Google

Ibiq. dùm mihi metipsi vacarem, placida, & fida tranquillitate gaudens, & salutaris portus statione fundatus ab inquietantis sæculi turbinibus ereptus, recogitans annos antiquos, cum perlustrarem iudicia, & consilia, quæ dederam: operæpretium duxi rationes in medium attollere, quibus ad ea, quæ fiunt per dies à Collaterali Consilio, & Prorege, mouentur. Finis hic Regia, & publica vtilitas, ad quam vnusquisque tenetur. Edidi idcirco Tractatum de potestate Proregis, Collateralis Consilij, & regimine Regni; Quale opus sit, non dijudico. Fugo calumnias, sed non effugiam. Illud tamen mihi solatio occurrit, habitus ad hæc, & finis, qui non à Creaturis, sed à Creatore mercedem expectat. Hæc non vt otium iactarem enarraui, sed vt causam, tempus, & locum scribendi indicarem. Obsecro Lector, facias vt Apis, quæ mellem à floribus vtcunque carpit. Sed iam satis fucato sermone dictum, opus aggrediamur legali stylo.

Digitized by Google

Digitized by Google

ILLVSTRISS.MO ET EXCELLENTISS.MO DOMINO

DON PETRO DE CASTRO,

COMITI DE LEMOS, ET DE ANDRADA,

MARCHIONI SARRIAE, COMITI VILLALVAE,

Militi Ordinis Militiæ Alcantaræ, Comendatario de la Zarza, vni ex Cubiculi clauis Aureæ Præfectis suæ Maiestatis, & in Regno Neapolitano Viceregi, Locumtenenti, & Capitaneo Generali.

IO. FRANCISCVS DE PONTE I. C. F.

AGNVS Iustitiæ splendor (ILLVSTRISSIME VIRORVM) illud in primis sibi vendicat, vt reddatur vnicuique suum. Quod si omni ex parte seruaretur, fœlicia sæcula dixerim, quid optabilius? quidue vtilius? Ipsamet clementia, quæ quodammodo se opponere videtur, Iustitia viget, & floret. Nàm, si ex Iustitiæ vi tribuitur vnicuique suum, meritò Principi clementia ipsa decernitur. Quia dum Viro Principi ipsa misericordia lucet, quando laudabiliter impenditur, verè Iustitiæ numen, & nomen occupat. Iure igitur optimo Regnorum formam Iustitiam appellauerim, qua remota, quid sunt Regna, nisi magna latrocinia? Meum hoc igitur opus de potestate Proregis, Collateralis Consilij, & regimine Regni, cum totum Iustitiæ fundamentis inhæreat, Amplitudini tuæ dicandum iccircò censui; quia huius virtutis eximium te profiteris patronum. Prætereo Castrensium à Regibus repetitam originem, Lemensium Comitum Regale stegma, Regis amicitiam, prætoriam præfecturam. Hæc omnia fortunæ potius, quàm tuæ, quàm tibi as-

bi aſcribimus. Virtutes tuas colimus, candorem illum animi tui fixum, immotumq; Iuſtitiæ decus, ac iubar, Prudentiam, Principatus, & Virtutum altricem, hæ ſunt gemmæ, hi theſauri, quos amare, quos venerari oportet. Accedant ad cumulum tua erga me beneficia, vt iam totis Iuſtitiæ foribus tibi debeantur labores mei. Nec omittendum ſcientiæ fructus meritò tuo numini eſſe dicandos. Nàm non vt cæteri Principes nomine tantum protegis, ſed ſublimitate ingenij tui totum perluſtras, atquè dijudicas. Illud tandem lætitia replet Authores, quòd quidquid boni adſtruunt, ipſe facis. Vterque igitur (Optime Vir) menſuram impleamus. Ego iuſto Principi, (quod debeo) ſeruus. Tu amico (vt Seneca vult) quod Princeps, potes; tibi meum munus, mihi tuum numen. Scripſi quod iuſtè faciendum, Iure igitur optimo tibi de Iuſtitia tractatus mei adſcribendi, cui ipſamet Iuſtitia dictante, proſapia, beneficia, ingenium, virtutes omninò decernunt. A quo ſummum omne ius ipſe te fœliciter in omnibus dirigat Comes Inclyte, atque Excellentiſsime.

INDEX
NOTABILIVM OMNIVM,
QVAE EX HIS AVREIS, ET DIVINIS PENE Commentarijs D. IO. FRANCISCI DE PONTE celeberrimi post hominum memoriam Iureconsulti, Feudistæ Maximi, & nemini secundi excerpsit, & exhausit Horatius Mazzapinta Diuini, & humani Iuris Doctor peritiss. in hũc insignem, qui sequitur, ordinem redigendo.

In quo illud obseruandum erit, semper superiorem paginam esse repetendam sub quolibet inferiori numero illa carentem.

A

ABOLITIO.

Vide infr. in verb. indultus.

ACCVSANDI IVS.

Vide infra in verb. querela.

ACTIO.

ACTIO ex stipulatu in quo differat ab actione ex empto nu. 7. fol. 171
Actio duplex oritur ex contractu emptionis, & venditionis, vna ex stipulatu, ex qua agitur ad simplum cum dupla, & altera ex empto, quæ ex euictionis natura datur ad interesse, & competit etiam si non sit promissa, cum sit de natura huius contractus nu 12. fol. 172
Actiones quædam debentur ex contractu, & quædam ex facto nu. 33. fol. 176
Vide in verb. consuetudo Neapol. feudalis contractus, & obligatio.

ACTIO REVOCATORIA.

Vide in verb. actus, & reuocatio.

ACTVS.

Actus tribuitur concedenti, ac potestatem conferenti nu. 11. fol. 10
Actus commissus Consilio, vel alij sub nomine collectiuo, est à maiori parte explicandus: In casu verò discordiæ Rex, vel Prorex est adeundus, quod recipit limitationem in ordinatiónibus temporalibus circa concernentia regimen Ciuitatis nu. 25. fol. 82.
Actus de consensu duorum explicandus si fiat cum consensu vnius, non est nullus; sed stat in suspenso, donec alius assentiat, benè tamen dicitur non valere quò ad iuris realis trãslationem; cuius occasione affertur intellectus ad text. in l. fin. ff com. præd. à quò longiùs aberrauit Camerar. nu. 28. 29. & 30. fol. 303.
Actus dicitur gestus ab eo, qui dedit facultatem faciendi iuxta reg. satis vulg. quæ intelligenda est, quando nullum ius residet in personam facientis; sed totum in personam concedentis nu. 6. fol. 312
Actus quando dicatur gestus in fraudem, & quomodo detur illius reuocatio, ex notab. distinctione, quæ recensetur, facili negotio intelligi potest nu. 26. fol. 386
Actus, qui fit ad conseruandum, & validandum, operatur ac si de nouo fieret, & in esse tanquam nouus producitur nu. 4. fol. 390
Actus remanet purus, dùm remittitur conditio, aut qualitas, cum qua fuerat celebratus, & habetur ac si ab initio fuisset purus nu. 6.
Actus gestus intelligitur, prout est à iure permissus nu. 25. fol. 444
Vide in verb. causa, confirmatio, & nullitas.

ADHOA.

Adhoa non soluitur de vita, & militia, & ita decisum nu. 30. fol. 321

Vide

Vide in verb fiscus, & immunitas.

ADMIRATI OFFICIVM.

Vide in verb.bannum, Mag.Cur. in fin. & officium.

ADNOTATIO BONORVM.

Adnotatio bonorum, quæ fit ex causa delictorum, in quibus nō datur bonorum confiscatio, qualiter facienda nu.49. fol.206

ADVOCATVS.

Aduocati iurium ignari, quando deficiunt eis iura, dicere consueuerunt, ita aliâs in tali casu fuisse obseruatum nu.55. fol.256
Aduocati scientes se ius fouere, possunt allegare omnia, etiam non subsistentia propter Iudices ignaros, qui solent ex leuibus, & non subsistentibus moueri nu.56.

AEDIFICIVM.

Aedificandi facultas in districtu huius Ciuitatis, & intra Ciuitatem per certum spatiū à Philippo II.indelebilis memoriæ Rege interdicta, & qua ratione nu.18. fol.58
Aedificandi probibitio cessat in refectione iuxta declarationem Collateralis Consilij; nisi ædificia reficienda essent penitus distructa nu.19.cum seq.
Aedificare in burgis, alijsq; Ciuitatis locis plura banna probibent, quæ singula recensentur nu.1. fol.60
Aedificare aduersus legis probibitionem delictum est, continens factum continuum, permanens, & successiuum, legem semper offendens nu.21. fol.64
Aedificandi probibitio in suburbijs Ciuitatis, alijsq; locis an clericos includat, remissiuè. Recensetur pariter declaratio Regis Philippi III. omnium potentissimi, vt Ecclesias nō comprehendat nu.10.cum seq. fol.68
Aedificandi probibitio deuincit Clericos vti priuatos in patrimoniali solo ædificantes num. 12.
Vide in verb. bellum, Castrum, indultus, interdictum, mare, operarius, portus, Princeps, Prorex, & refectio.

AGNATVS.

Agnatorum prælatio ex Consti. vt de successionibus in feudo deuoluto ad Regem, cum alterò concedere intendit, non est vsu recepta nu.48. fol.109
Agnationis ratio non intelligitur habita, quādo masculi non sunt indefinitè vocati, nec fœminæ perpetuò exclusæ, quo casu exclusio non protrahitur vltra personas nominatas nu.27. fol.455
Agnati prælatio in feudis antiquis prævalet illi, quàm habet Dominus directus, dummodò infra annum exerceatur nu.6.& 7. fol.477
Vide in verb.annale silentium, Baro, citatio, Dominus, feudum, prælatio.

ALIENATIO.

Alienatio, vel concessio rerum Ecclesiæ facta consanguineis iuxta terminos auth.quibuscumque C.de sacros. eccles. an obtineat de iure canonico, & quid si vergat in euidentē Ecclesiæ vtilitatem nu.17. fol.69
Alienari an possint quæ sunt deputata pro victu Regis, regalis dignitatis, ac Regni substentatione, quocirca referuntur, & commendantur traditiones Andr. & Luc. de Pen.nu.30. fol.234
Alienandi potestas à Rege Baroni concessa, operatur, vt liberè possit subinfeudare absq; alio assensu, & sic limitatur Consi.post mortem nu.21.fol.302. & nu.35. fol.305
Alienatio feudi mixti facta cum assensu Baronis validatur per assensum Regis impetratum post venditoris obitum secundum Paridis, & Afflict.opinionem, quam Author sustinet aduersus Camerar. maximè in casu Camer.ponentis exemplum in morte Baronis nu.22.cum seqq. fol.302
Alienandi potestate concessa in feudalibus, intelligitur de alienatione facienda in æqualem nu.36. fol.305
Alienatione permissa in proximum successorē, intelligitur de proximo babili ad succedendum nu.25. fol.315
Alienare probibitus censetur etiam probibitus bæredem instituere extraneum, ac legata relinquere: quia alienare est; sicut è contra concessa alienandi facultate, erit permissa bæredis institutio, & qualibet dispositio per actum vltimæ voluntatis, & bæc est communis opinio nu.18. fol.384
Alienādi licentia concessa, intelligitur de iure, quod concessionarius babet nu.17. fol.404
Alienandi inter viuos concessa licentia, si concessionarius successore careat; intelligitur, vt possit vita durante ius, quod babet, transferre, & eo modo, quo babet, non alterando feudi naturam, quo loci reuocatur in dubium opinio Frecc. qui idem opinatus fuit in casu fortiori num. 32. & 33. fol. 408.

Alienatione permissa, est permissa pignoratio, seu hyppotheca, etiam in feudo, & sic è cõtra probibita alienatione num. 1. fol. 410. sed declara, vt nu. 19. & 20. fol. 413

Alienare dicitur qui oppignerat, cuius occasione declaratur tex. in l. fin. C. de reb. alien. non alien. nu. 10. & 11. fol. 411

Alienatum non dicitur propriè quod adhuc in venditoris dominio persistit nu. 13.

Alienare verbum latius patet, quàm vendere, & oppignerare nu. 15.

Alienationis verbo propriè, & strictè non venit pignus, quando profertur ab homine, secus quando à lege secundum vnum intellectum ad text. in d. l. fin. nu. 17. fol. 412

Alienandi facultas simpliciter data complectitur vtrumque actum tàm inter viuos, quàm vltima voluntatis nu. 26. fol. 414

Alienatione probibita erit etiam prohibita possessionis translatio ex vi comprehensiua, non extensiua nu. 9. fol. 441

Vide in verb. feudatarius, officium, & priuilegium.

ANIMVS.

Animus ex coniecturis elicitur, atque probatur nu. 13. fol. 405

Vide in verb. hareditatis aditio.

ANNALE SILENTIVM.

Annale silentium si concurrat cum scientia, & agnatione, operatur exclusionẽ agnati proximioris, & confirmationem inuestitura in agnatum remotiorem, non secus ac si alienatio facta fuisset de expresso immediati successoris consensu nu. 27. & 29. fol. 437

Annale silentiũ habet vim refutationis nu. 30.

Annale silentium non currit à die mortis feudatarij feudum alienantis iuxta opinionem Thom. de Marin. sed à die scientia; sed quomodo scientia prasumatur, remissiuè nu. 31. & 36.

Annale silentium in agnato proximiore, quando in remotiorem fit feudi alienatio, idem operatur, quod lapsus annorum triginta, vbi alienatio fit in extraneum; idq; quomodo procedat, declaratur, quo loci adnotatur text. in cap. si quis per triginta, si de feud. mil. non babere locum in Regno nu. 32. & 33. fol. 438

Annale silentium non procedit hodie, & maximè in Regno secundum Camer. qui tamen miserè lapsus est, prout demonstrat D. Author nu. 34.

Annale silentiũ non habet locum in feudo hereditario quò ad reuocationem, si cum legitimo sit alienatum assensu, & sic est intelligenda decis. Thesaur. quam Bammac. sequitur sed in alys casibus per D. Authorem adnotatis est vsquequàque cõsiderabile nu. 35.

Vide in verb. Dominus.

ANNONA.

Annona Prafecti omni cogitatione, curaq; incumbere debent, ne frumẽtum nouum absumatur, dum suppetit vetus nu. 19. fol. 49

Annonam concernentes Pragmatica, quibus frumenti pretium prascriptum est, vel vt illud venale exponatur, vnde ortum habuere nu. 25. fol. 50

Annona Ciuitatis gratia frumentum conducentes quomodo illud recipere, & consignare debeant nu. 26.

Annona Ciuitatis conductores infra tempus prafixum prasentare debent responsalia conductionis facta nu. 28.

Annonam Ciuitatis frumentariam proprijs nauibus conducentes, easq; priuatorum mercibus onerantes qua pœna plectendi nume. 29.

Annona cura, ac circa eam potestas omnis Ciuitatis Decurionibus ex Capitulis Regis Ladislai, & Federici demandata, declaratur nu. 1. & 15. fol. 52. & 53

Annona fauore fuit concessum Capitulum huic Ciuitati à Ferdinando Rege, quod est obseruatione dignum, & de eius intellectu nu. 14. cum seqq. fol. 53. cum seq.

Annona summa difficultate existente Octauiani tempore nedum exteri; sed etiam venales serui, famuli, ac domestici eiusdem Imperatoris à Ciuitate eiecti fuere nu. 2. fol. 56

Annona frumentaria inopia tempore carius empta non est postea vilius distribuenda inter Ciues, & habitatores, & ita recensetur, mandasse Philippum II. ater. mem. Regem per suas literas particulares nu. 1. fol. 70

Annonam concernentes Capitula huius Ciuitatis nuncupata del ben viuere sunt iuri communi consona, atque conformia, eorumq; desuetudo vnde fluxit nu. 2. cum seq. & nu. 13. fol. 70. & 71

Annona vt conseruetur, plurimum confert probibitio extrahendi panem à Ciuitate inopia tempore, necnon extrahendi frumenta, cateraq; victualia à Regno, qui ordines sunt iuri communi conformes num. 17. fol. 72.

Annona asportanda causa capi possunt naues, animalia, & alia necessaria etiam ab inuitis; sed iusto salario mediante, quod in

Digitized by Google

Principe tantum locum habet, licet malè seruetur nu.50.& 54. fol.163

Annonæ conducendæ gratia taxa pretij coriũ, quæ sunt necessaria pro alimonia mulorum, & vecturarum fieri consueuit, hacq; praxis vnde sumpta nu.51.

Vide in verb. extractio, pax, Prorex, & salarium.

APPELLATIO.

Appellatio, & recursus ad superiorem admittitur, quando lex, vel statutum est particulare aduersus certum personarum genus, licet generalibus verbis conceptum num. 17. fol.63.

Appellatio permissa est à sententia Regis ad alterius consultationem iudicantis nu. 18.

Appellatio à Baiuli sententia in Regno spectat ad Baronem, seù suum Capitaneum, etiam si Baro non habeat appellationis causas nu.49. fol.95.

Appellatio à subfeudatarij sententia subfeudũ tenentis immediatè, & in capite à Barone, ad eundem spectat Baronem, quamuis carẽtem appellationum causis, quicquid Frecc. dubitauerit nu.50.

Appellationi à reo inquisito interpositæ fiscum adhæsisse intelligitur ex dispositione Reg. Pragm. quæ non obtinet cum proceditur ad partis querelam, & ita decisum nu.52. cum seq.

Appellatio ab appretio facto per appretiatores vniuersitatis datur, si quis senserit se grauatum nu.43. fol.224

Appellatio non habet locum, dum nomine regio proceditur nu.5. fol.534

Appellatio non datur, nec reclamatio in causis criminalibus, quæ deciduntur in Collaterali Consilio nu.6.

Vide in verb. Baro, captura, & fiscus.

APPRETIVM.

Vide in capite præcedenti.

AQVA.

Aquæ cõcessio ex publico Ciuitatis aquaductu, ac fonte ducendæ, priuatis à Ferdinãdo Rege facta ab eodem limitata, dum tamen non producat defectum aquarum ad vsum, & opportunitatem Ciuitatis, ac ciuiũ nu.5. fol.75

Aquæ deriuandæ ex publico fonte facultas à Rege priuatis concedi, ac modus præscribi potest nu.6.

Aquæ concessio à Rege facta reuocari potest, si ciuium vsui aqua deficiat nu.7. & 9. fol.78 cum seq.

Aqua ex publico fonte, quæ ciuium necessitati non sufficit, non potest ex ordinaria Regis potestate cõcedi pro extruendis priuatorum molendinis nu.9. fol.76

Vide in verb. gratia.

ARGVMENTVM.

Argumentum non rectè ducitur ex legibus loquentibus de vsuris ad interesse: quia aliud est vsura, & aliud interesse num.25. & 26. fol.175.

Argumentum de pupillo, & minore ad fiscum in iure est validum nu.49. fol.178

ARS MECHANICA.

Artem mechanicam exercentes possunt à suis apothecis in publicum ponere, & in via, quæ sunt eorum exercitij, dummodò non impediant vehiculum ire nu.26. fol.78

Vide in verb. currus.

ASCENDENS.

Ascendentes succedunt in feudis antiquis, & ratio affertur, iura autem omnia, & Regni Constitutiones, quæ contrarium suadere videntur, feudi noui limites nequaquam egrediuntur nu.16.18. & 24. fol.361

Ascendentes in bonis donatis soli succedunt in defectum descendẽtium, & non procedit dispositio text. in auth. defuncto C. ad tertull. nu.39. fol.366

Vide in verb. unus.

ASSENSVS.

Assensus non extenditur de casu ad casum, nec de tempore ad tempus, nec de præsenti in futurum, nec è contra nu.26. fol.213

Assensus intelligitur, prout ius intelligit nu.28 fol.214. & nu.31. fol.407

Assensus non extenditur ad incogitata nu.39. fol.215. & 22. fol.405. & nu.21. fol.444

Assensus intelligitur præstitus instrumento dotali, in quo feuda pro dote obligantur per Capitulum Regis Catholici huic Ciuitati cõcessum nu.13. fol.246

Assensus Capituli prædicti loquentis tantũ de bonis mariti, habet locum & in bonis soceri: quia præstitus est instrũ, idq; decisũ nu.14.

Assensus, de quo suprà, quia datus est instrumento, non est subsidiarius, & ita aliàs iudicatum aduersus Regium Fiscum, quicquid

quid contrarium attentauerit Camer. in c. imperialē;nam ad omnia eius motiua realis affertur resolutio;quocirca declaratur l cōmodis ff. de re ind. & l.si ego §.1.ff.de iur. dot. inter caetera autem conuincitur opinio Camerarij,quae ortum habuit ex confusione per eum facta Capitulorum Ciuitatis,& irrefragabiliter ruit ex subtili ponderatione per D. Authorem facta super Prag. vulgò dicta nouem capitum,caeterum hodie haec disputatio cessat propter aliud Capitulum huic Ciuitati nouissimè concessum num. 15. 16.17.18.20.26.30.31.& 32. fol.246. cum seqq.

Assensus capituli proximè memorati, quia intelligitur datus instrumento, operabitur, vt frater tanquam comprehensus in instrumento succedat in dote mulieri debita, non obstante natura feudorum pro haeredibus ex corpore nu.33 fol.250

Assensus Capituli praefati quia est assensus Regis, & non Proregis, obtinet locum etiā quod maritus, seù dotans successore careat, estq; ita pariter decisum nu.34.

Assensus d. Capit. Regis Catholici obtinet et in bonis titulatis aduersus Frece.ex eadem ratione: quia datus est instrumento bona titulata continenti, idq; passim est vsu forensi receptum, quinimò assensus praestitus super obligatione bonorum feudalium indefinitè facta, comprehendit d.bona titulata ex Minad.qui tamen subiunxit,hoc esse in executione temperādum, dum aliunde super alijs bonis posset creditoribus satisfieri,& ita refert iudicatum nu.36.& 37. fol.251

Assensus praestitus per d.capit.Regis Catholici locum habet solùm quo ad obligationem feudalium pro consequutione dotis,& antefati in pecunia constitutorum; non autem quò ad translationem dominij feudorum: nam hoc casu manebunt incorrecta Constit. Reg.& Capit. Caroli II. ex quò ratio finalis, & substantialis conseruationis dotium considerata in d.capit.cessat in translatione feudorum, quae etsi ex assensus defectu non transeant in virum,remanebunt penes vxorem nu.39.& 43.fol. 251. cum seq.

Assensus d.cap.propter rationem finalem conseruationis dotium extenditur in aliquibus casibus enumeratis nu.43.& 44. fol.252

Assensus praestitus obligationi bonorum feudalium differt ab eo, qui datur instrumento eandem obligationem continenti num.21. fol. 247.

Assensus assumit naturam contractus, super quo interponitur, & in expresso latè interpretatur,dum stat in formam gratiae nu.22. & 46. fol.247.& 253.

Assensus simpliciter petitus super instrumento dotali,& simpliciter concessus,omnem complectitur casum,prout instrumentum loquitur secundum Andr.communiter receptum nu.27. fol.247

Assensus,qui in dies praestantur obligationi bonorum feudalium,non intelliguntur in subsidium concedi nu.29. fol.248

Assensus praestitus obligationi non intelligitur praestitus venditioni, & sic è contra num. 40. fol.251

Assensus non extenditur de contractu ad contractum,nec de re ad rem,nec de casu ad casum, nec de persona in personam num. 42. fol 252.

Assensus praestantur per Proreges obligationi feudorum pro dotis restitutione etiam post obligantis obitum in praeiudicium haeredum fauore dotis, idq; in vsu positum est quotidiano nu.1. fol.258

Assensus habetur pro praestito in casibus, in quibus Dominus consentire tenetur, & requisitus recusauit nu.4. fol.259

Assensus in terminis text.in l.si ego §.si res ff. de iur.dot. est subsidiarius ; sed contrarium ius est inductum per Capitula huic Ciuitati concessa nu.5.

Assensus impetratio post mortem restringitur ad dotes tantùm;non autem ad antefatum, & ita decisum nu.6.

Assensus non potest impetrari post mortem secundum doctrinam Andr.frequentiùs receptam,quae tamē communi calculo limitatur in dote,sed ab hac limitatione discedit acutiss.& sapientiss. Author, (cuius eximia virtus est imitatione,& nō inuidia digna) & contrariam fundat opinionem validissimis medijs,& inconuincibilibus rationibus, afferēdo pariter germanum intellectum ad text.in l.si ego §.si res ff.de iur.dot. num.7. cum seqq. fol.259. cum seqq.

Assensus superueniens reconualidat contractum ; sed spes ista amittitur per mortem alienantis num.12. fol. 260.sed declara, vt nu.26. fol.303

Assensus semper est gratia, & nunquā habetur Dñs pro consentiente, quamuis dicatur facere contra honestatem secundum Camer. nu.19. fol.261.& nu.20. fol.314

Assensus tacitus non sufficit in Regno nu. 20. fol.262. & nu.15. fol.353

Assensus impetratus post mortem debitoris in vēditione necessaria facta sub hasta, est nullus secundum decis.relatam per D.de Franch.quam tamen Author reuocat in dubium nu.21. fol.262

Assensu non impetrato in vita, quando haeredes tenentur assentire dispositioni facta per defunctum, possunt compelli, vt consentiant per nouum contractum, & super hoc nouo contractu debet expediri assensus, hac non est noua practica; sed iuri consona atque conformis, secundum quam aliàs fuit iudicatum nu.22.

Assensus non retrotrahitur in praeiudicium tertij nu.23. fol.263

Assensus super feudo haereditario potest impetrari post mortem in vltimis voluntatibus secundum opinionem Annae, quae confutatur ab Authore: quia de diametro pugnat cum cap.1. de succ. feud. & ex alijs nu.24. cum seqq.

Assensus potest impetrari post mortem quò ad praeiudicium Domini, non autem haeredis nu.28. fol.264

Assensus Regis, & Baronis requiritur in alienatione feudi quaternati secundum quid, vel mixti, seu secundum terminos Cõstit. Reg. post mortem, reiecta Paridis opinione volentis, quod solius Regis sufficiat, quando Rex assentit ex certa scientia nu. 3. & 4. fol.291

Assensus Regis vnicus alio non expresso non quaternat feudum, nec ex vnica concessione Rex obtineret in petitorio, dùm Baro est in contraria possessione, maximè concurrente cursu temporis nu.4. fol.299

Assensus quomodo quaternat feudum nu.7.

Assensum quaternare feudum est de more Regni nu.17. fol.301

Assensus est gratia, quae potest denegari ex iusta causa nu.12. fol.313

Assensum denegandi iusta est causa carentia liberorum, hinc de stylo Cancellariae vltra clausulam nostris, & alienis iuribus semper saluis ponitur clausula particularis; quatenus alienans habeat legitimum successorem in feudo, quae qualitas successoris requiritur tempore alienationis contra Vinc. de Anna, & eadem contradicendi causa, quae militat respectu concessionarij, à fortiori viget in eius successore; hinc detegitur grauis Camerar. lapsus nu.17. & 21. fol.314. & num.7. fol.319.

Assensuum registratio in quinternionibus Reg. Cam. non fit in assensibus obligationem tantùm feudorum continentibus nu.4. fol.318

Assensus praestari vetitus per Pragm. feudatarijs exteris, qui non sunt Regi subditi, restringitur, quando habent feudum formatum, illudue alienare volunt, nõ autem quò ad ius hyppothecae, & ita decisum nu.6.

Assensus praestari vetitus non habenti successorem, intelligitur de eo, qui alienationis tempore est feudi Dominus; non autem de eo, qui in acquisitione feudi illud obligat pro pretij solutione, & sic Pragm. habet locum in feudis acquisitis, & non acquirendis nu. 12. fol.319

Assensus praestitus alienationi faciendae non expirat per mortem concedentis nu. 2. fol. 325.

Assentiendi facultas per Reg. Pragm. concessa est tàm Proregi, quàm Collaterali Consilio nu. 3.

Assensus praestantur obligationibus feudorum in beneficium Ecclesiarum, Vniuersitatum, Collegiorum, Montium, & his similium cum clausula tamen, quae recensetur, idque est de stylo Reg. Cancellariae, qui optimo iure confirmatur nu.1 & 7. fol.347

Assensus antiquitùs per verbum fiat, expediebantur: superuenerunt postea Pragmaticae, & statuerunt, vt omnia memorialia per verbum fiat expedita, redigantur infra certum tempus in formam priuilegij, aliàs nullius existant roboris, & momenti nu.1. & 2. fol.350.

Assensus per verbum fiat dicitur praestitus suspensiuè propter priuilegium in forma Cancellariae expediendum, quod si deficiat, assensus expeditus resoluitur, ac si nunquam praestitus esset nu.3. & 4. fol.351

Assensus non est actus de per se subsistens; sed requirit confirmabile nu.7.

Assensus per verbum fiat non stat in suspenso; sed est purus, resoluendus tamen sub conditione, & sic conditio, & non actus est in suspenso nu.12. fol.353

Assensus in verbo peto, & in conclusione consistit nu.14. fol.

Assensus super feudorum refutationibus, quae fiunt filijs matrimonij contemplatione quomodo praestentur, & quid per Capitula Ciuitati concessa nu.1. fol.358

Assensus si sit praestitus super feudi refutatione, & in Reg. Cam. praesentatus, non habebit locum Pragm. nouè edita super praesentatione contractus refutationis nu.8. fol.359

Assensus impetratus super venditione, & non super pacto de retrouendendo, dicitur surreptitius, & venditio non valet ex indiuiduo voluntatis nu.6. fol.369. & nu.21. cum seqq. fol.393

Assensus non potest praestari per Proregem in refutatione facta cum reseruatione vsusfructus refragantibus Regijs Pragmaticis, nisi fiat contemplatione matrimonij, vel reseruatio tollatur de medio num. 1. & 2. fol. 390.

Assensus impetratus super venditione, & non super pacto, an valeat, si venditor remiserit pactum in sui beneficium appositum, & validissimis rationibus, & medijs concluditur valere aduersus decis. D. de Franch. nu. 9. & 10. cum seqq. fol. 391. & 393

Assensus Domini tollit obstaculum, & vassallus est, qui transfert dominium nu. 24. fol. 393. & nu. 8. fol. 419. & nu. 17. fol. 443.

Assensus interpositus super actu, qui aliàs absque eo explicari potuisset, est dicere, arma virumq; cano nu. 4. fol. 401

Assensus præstitus venditioni faciendæ Titio, ex natura correlatiuorum censetur præstitus emptioni faciendæ à Titio num. 15. fol. 403.

Assensus alicui concessus, vt possit testari, includit tantum ius Concessionarij, & vt testetur eo modo, quo habet, etiam quod illud extinguatur morte disponentis num. 16. fol. 404.

Assensus ad vnum non operatur duo, scilicet validare actum, & concedere ius deuolutionis proximum nu. 18.

Assensus impetratus super venditione faciendа tempore, quo impetrans successores habebat, vel de filijs non erat desperatus, non iuuabit vtique, si venditio ad illud differatur tempus, quo vel successoribus carebit, vel de filijs erit desperatus nu. 19. & 24.

Assensui inesse videtur sequens conditio, vtpote si in eadem habilitate, & statu concessionarius permanserit nu. 20.

Assensus impetratus alienandi feudum, non iuuabit, si contractus non fuerit celebratus post tres menses immediatè sequentes expeditionem assensus ita disponente Reg. Prag. quæ optimè declaratur, & obiter, an sit vsu recepta nu. 21. cum seqq.

Assensus præstitus venditioni intelligitur, vt quis vendat eo modo, quo habet num. 30. fol. 407.

Assensus alicui concessus testandi de feudo non extinguetur per vnicum actum; sed suffragabitur vltimo testamento per Testatoris mortem confirmato iuxta Camerar. opinionem, quicquid dixerit Frecc. num. 34. fol. 409.

Assensus extenditur ex mente comprehensiua nu. 2. fol. 410

Assensus concessus per Capit. Neapol. super dotibus mulierum extenditur ex mente comprehensiua, & multos includit casus, qui recensentur, & ita decisum nu. 3.

Assensus super venditione non porrigitur ad pignorationem: nam hic casus valde distinguitur à casu permissæ alienationis nu. 4.

Assensus materia est rigorosa nu. 7. fol. 411

Assensus hominis distinguitur ab assensu legis: quia strictius prouidet lex, quàm homo, & in plus porrigitur hominis, quàm legis assensus, quo loco benè declaratur text. in l. fin. C de reb alien. non alien. nu. 19. 20. 22. & 23 fol. 413.

Assensus regulatur à contractu nu. 7. fol. 419

Assensus præstitus super feudi alienatione eius est virtutis, vt censeatur retranslatum vtile dominium feudatarij in Dominum directum, & demum ab eo translatum in successorem, ita vt is dicatur habere causam à Domino directo, & non à feudatario disponente, quodue occultetur vnus actus, & censeatur retranslatio facta; idque habet locum in feudo ex pacto tantùm, & non in hæreditario; sed quomodo etiam in isto dicatur occultari vnus actus nu. 11. & 17.

Assensus præstitus super feudo donato secundogenito nulla de primogenito facta mentione num sit inualidus ex defectu potestatis alienantis, vel Proregis assentientis, vel ex causa subreptionis: quia Prorex non concessisset, vel durius. In hoc articulo D. Anthor relatis DD. opinionibus, & sententijs aliàs factis donatarij partes acerrimè sustinet tàm in feudo hæreditario nouo, & antiquo, quàm ex pacto nouè acquisito, easq; confutatis contrarijs fouet, & fulcit, & particularibus Isern. doctrinis, & Pragm. & Capit. Reg. à nemine hucusque sic animaduersis, & ponderatis, intantum vt ex ipsius scriptis omnis dubitandi ansa in posterum præclusa, & sublata esse videatur nu. 1. cum seqq. fol. 429

Assensus est gratia, quæ nunquam intelligitur concessa in præiudicium tertij num. 5. fol. 430.

Assensus Domini solus, si feudatarius non vendat, nihil operatur nu. 18. fol. 443

Assensus, qui petitur ad obstaculum tollendum non extenditur ad concessionem iuris Domini, nec ad dispensationem, & iuris feudorum correctionem nu. 23. fol. 444

Assensus super alienatione feudorum denegari solent illis, qui de filijs desperati volunt in successorum præiudicium illa extraneis alienare, etiam quod feuda sint hæreditaria, idq; procedit in feudis antiquis; non autem nouis, & casus, in quibus fuerunt denegati, referuntur nu. 8. fol. 486

Vide in verb. alienatio, bona, clausula, cōductor, Consilium Collaterale, Cōst. cōtutionem, contractus, creditor, decurio, dilatio, dos, dotarium, feudalis contractus, Feudatarius, feudum, inuestitura,

ra, matrimonium, officium, pactum, pater, possessio, Prorex, refutatio; Rex, vassallus, & Vniuersitas.

ASSISTENTIA.

Vide in verb. dominium.

AVARITIA.

Auaritia est quarumlibet rerum insatiabilis, & inhonesta cupiditas, nullumq; vitium ipsa deterius, hinc meritò dicitur Idolorum seruitus nu. 15. fol. 515
Auari, & prodigi descriptio nu. 16.
Vide in verb. pater, Princeps.

AVLA.

Aula in Proregis Palatio, quæ vulgò nuncupatur la Camera Collateralium Titulatorum, & Officialium iure statuta, & quibus in eam introitus concedendus num. 30. fol. 134.

AVVS.

Auus refutans feudum nepoti succedit eidem, sicut succederet pater, si refutasset num. 38. fol. 365.
Auus, vel Proauus succedunt vnà cum fratribus defuncti, qui ascendentes succedunt loco patris, & hæc est frequentiùs recepta sententia nu. 40. fol. 366

AVXILIVM.

Auxilium præbentes delinquentibus qua pœna plectendi nu. 53. fol. 21
Auxilij tria genera, in vnoquoque communis adhibetur distinctio, ex qua dignoscitur, quando eadem, vel minor pœna auxiliatori sit irroganda, quæ in statutaria quoque dispositione est admittenda, nisi statuti verba sint generalia quamlibet auxilij speciem complectentia nu. 54. cum seqq.
Auxilium sibi inuicem præstare videntur simul commorantes nu. 11. fol. 35
Auxilium, & opem ferre dicitur, qui cum alio stat armatus nu. 12.
Auxilium præbere semper præsumitur quis, quando eius causa aliquis fit audacior, num. 13.
Auxilium præsumptum coniunctorum erga bannitos an sit talis virtutis, vt possit Prorex aduersus eos pœnam corporis afflictiuam; non tamen ordinariam statuere, quæstionis est, de qua disertè, & iuxta morem scribit noster religiosissimus Author omni virtutum genere cumulatissi. nu. 2. fol. 36

B

BALIATVS.

Baliatus non regulatur à successione; sed à potestate secundum Isern. nu. 5. fol. 506
Baliatus si sit alicuius magni Principis, qualis cautio sit per Balium præstanda, declaratur, idque exemplis illustratur, atque comprobatur nu. 6.
Baliatus prouisio si specificè non fuerit facta in testamento, an Balij censeantur instituti executores, & Administratores testamentarij, & de confidentia legis in personam matris tàm circa delationem tutelæ, & baliatus filiorum, quàm in educatione ipsorum, & quæ in his facere possit, & debeat circumspectus Iudex, latissimè; sed remissiuè, nu. 7. fol. 507
Vide in verb. Prorex, salarium.

BANNITVS.

Bannitos persequendi, ac extirpandi gratia impositio Regni Vniuersitatibus facta, qualis est trium granorum pro quolibet foculari non est lege fulcita; sed potius consuetudine roborata nu. 59. & 64. fol. 150. cum seq.
Bannitorum bona non possunt à quolibet deuastari nu. 8. fol. 535
Vide in verb. auxilium, Baro, indultus, Prorex, receptator, statutum.

BANNVM.

Bannum ad contumaciam contrahendam ex capitali causa est publicandum per hanc Ciuitatem: caeterum in Mag. Curia Vicaria sufficit publicari Curia pro Tribunali sedente ex Afflicti traditione nu. 18. cum seq. fol. 17.
Banna, quæ pœnam triremium irrogant vagabundis, & alijs inutilibus personis, sunt iusta, ac ex ipso legum fonte dimanãt nu. 56. fol. 150.
Banna fieri consueta circa prohibitionem armorum quomodo fundentur tàm de iure communi, quàm de iure Regni num. 1. fol. 509.
Banna prohibentia asportationem certi armorum generis non comprehendunt seruientes Curiæ magni Admiratus, prout nec seruien-

Digitized by Google

uientes Mag.Cur.Vicariæ, & ita decisum num. 9.

BARO.

Baro est Iudex ordinarius vassallorum nu. 1. fol. 9.
Baro ob contumaciam amittit interim iudicaturæ exercitium nu. 2.
Baro ob contumaciam non potest absque dedecore stare in Curia Regis nu. 3.
Barone comparente, vel in vinculis existente, iurisdictionis ob contumaciam suspensio tollitur nu. 5.
Baronis potestas eligendi Officialem in propria Terra longè distat à facultate nominãdi Officialem in loco demaniali ex priuilegio nu. 9. fol. 10
Baro an saluiconductus, & guidatici faciendi facultatem habeat. Affirmatiuè concluditur, & Freccia dubitationi occurritur. Etiam si nulla concurrat causa concedendi præfatam securitatem, idq; fluit ex potestate, quam habet condonandi, siue aggratiandi delicta. Modò partis querela non adsit, vel remissio præcedat. Nec Regiæ Pragmaticæ prohibentes, Baronem assecurare, seu guidare bannitos, aliosq; delinquentes refragantur; nam illis exacta affertur interpretatio. Hac tamen Baronis potestas non extenditur vltra eius subditos. Qua si prudenter Baro vtatur, eius vsus optimum finem sortitur num. 33. vsque ad 39. fol. 30. cum seqq.
Baro an fiscum habeat, & quomodo, & quando gratias facere potest delictorum, ac eorum pœnas remittere, remissiuè num. 60. fol. 32.
Baro habens merum, & mixtum imperium, fiscum habere dicitur secundum Plat. & Auend. quorum traditio D. Authori non probatur, estq; exploratum in Regno, in quo Baro non habet fiscum; sed fisci Coadiutorem, & ratio assignatur nu. 63. cum seq.
Baro iurisdictionem, quam habet cum mero, & mixtò imperio, ac etiam publicatione bonorum, à Rege recognoscit nu. 66.
Baro est Regis Procurator; sed in rem propriam, eumq; in iurisdictionis exercitio repræsentat, tanquam Iudex ordinarius vassallorum à Rege constitutus nu. 67.
Barones non possunt constituere Officiales vltra annum, nec minus anno, vel ad ipsorum beneplacitum nu. 2. fol. 84
Baronibus officia vendentibus certa est in Regno imposita pœna nu. 12. fol. 85
Baro malè tractans vassallos potest cogi ad vendendum, & hoc etiam ex officio potest Iudex mandare nu. 1. fol. 90
Baro propter nimiam seueritatem potest etiam iurisdictione priuari; si tamen gratuitò fuerit concessa, secus si ex causa onerosa, vtpotè venditionis, quo itidem casu si sæuitia, & alia essent grauissima, posset procedi ad huiusmodi priuationem nu. 2. cum seqq.
Baro ante, vel post sententiam pendente appellatione delictorum gratiam vassallis ita demum tribuit, si partis intereeeat remissio, idq; decretum in Sac. Consi. iunctis aulis nu. 11. fol. 91
Barones habent iurisdictionem priuatiuam in concessis, & possunt mandare vassallis, ne ipsorum iurisdictionem declinent nu. 21. fol. 92.
Baro suo nomine petere potest remissionem vassalli contumacis nu. 22.
Baro cum sit Iudex ordinarius suorum vassallorum, si merum, & mixtum imperium habeat, potest ex causa publici boni pœnam à lege præscriptam augere nu. 42. fol. 94
Baro habens merum, & mixtum imperium, potest in bannis imponere pœnam vltra augustalem sibi meliùs visam ex causa; nec Capit. Regni item & inquisitionem refragatur: quia est intelligendum in habente simplicem iurisdictionem num. 43. cum seq.
Baro ratione contemptus potest pœnam exigere vltra damnum, & ita pluries decisum nu. 45. fol. 95
Baro non habens secundas causas, seù appellationes, vel alias regias iurisdictiones, easq; exercens, qua veniat afficiendus pœna. num. 46.
Baronis iurisdictio est adeò limitata, vt si grauamen inferatur vassallis in eius Curia litigantibus in incidenti, aut interlocutoria causæ principalis, tota causa auocetur nume. 47.
Baro non habens causas appellationum, si delegets primas, an possit cognoscere de appellatione à sententia delegati interposita, & quid in Regnò, & an saltem per viam querelæ, & recursus remissiuè nu. 48.
Baronum Terris aliqua Regiæ Audientia residerunt, & resident, ex causa tamen, eaq; Baronibus; nedum Vniuersitatibus vtili: Baronibus verò contradicentibus non possent Regiæ Audientiæ, nec alij Officiales in Baronum Terris habitare nu. 55. cum seqq.
Baro an possit tenere Iudicem appellationis in Terra subinfeudata remissiuè nu. 58. fol. 96
Baro, qui est primus ciuis inter vassallos, vti

talis

talis vsum habet in territorijs demanialibus in baronia existentibus nu. 1. fol.97
Baro non potest prohibere, vassallos pascere animalia in territorio demaniali ipsius Baronis, quatenus ipsorum vsus exigit, & ita aliàs per Sac.Cons.decisum nu. 2. & 3. fol. 98.
Baro in territorio demaniali Vniuersitatis habet vsum vt primus Ciuis, & ideò poterit immittere propria animalia ad pascendum, vti caeteri ciues, & hoc procedit de plano absque controuersia, quod autem ius obtineat in territorijs appatronatis remissiuè, nu.4. cum seq.
Barone locante eius Terram cum omni iurisdictione, iuribus, & introitibus, prout ipse tenet, & possidet, an huic conductori debeatur vsus, quem Baro habet, vt primus ciuis in territorio Vniuersitatis demaniali; & negatiuè concluditur num. 6. & 9. cum seqq.
Baro vt primus ciuis vsum etiam habet in territorio alieno, in quo Vniuersitas, eiusq; Ciues Baronis vassalli pascendi ius habent, nisi tamen particulari titulo vniuersitas territorium, vel pascendi ius adepta fuerit nu. 7. cum seq.
Baro vsum, quem habet in territorio demaniali Vniuersitatis nec vendere, nec cedere, nec locare potest nu.11. & 14. fol.98. cum seq.
Baro vti primus ciuis vsum habet, etiam si nō habitet, & ita practicatur contra opinionem Auendani nu.13. fol.98
Baro eundem habet vsum in territorio Vniuersitatis demaniali, quem ciues obtinent in demaniali Baronis nu.12. fol. 100
Baro excadentias, siue feuda plana solita, ac permissa concedi eidem deuoluta per lineam finitam an pro se retinere possit, vel teneatur de nouo conferre nu.1. cum seqq. fol.102
Baronum consuetudo concedendi feuda plana ad eos deuoluta ipsis inuitis recensetur à Parid. sed de ea non constat, quinimò non est vera, nec rationi congrua, & rursus Bart. doctrina quae refertur in l. 1. §. permittitur ff. de aqu.quot. & aestiu. nunquam est seruata in feudis, nec videtur posse applicari quaestioni de subinfeudatione num.3. 4. 27. 34. & 46. fol.102.105. cum seq. & 108.
Baro in Regno potest subinfeudare excadentias, quo casu non habebit locum regula desumpta ex cap. 1. §. rursus quib.mod.feud. amitt. & qua ratione id sit constitutum, & quid in Clerico subinfeudante solita concedi nu.10.11. & 13. fol.103
Baro in Regno excadentias deuolutas iterum concedere non tenetur, si tamen velit debet in concursu agnatos tantumdem offerentes extraneis praeferre ex Constit. Reg. vt de success. vers. in omnibus, cuius verba recitantur. quae licet loquatur de Rege, obtinet etiam in Barone ex identitate rationis, quae viget in vtroque num.40. cum duobus seqq. fol.107. cum seq.
Baro potest secundum leges communes feudorum concedere res particulares feudi in emphyteusim: in Regno autem concedere potest res feudi steriles ad meliorandum pro certa parte fructuum annua, non in pecunia; sed quaestionis est, an possit in pecunia correspectiua ad fructus citra fraudem, de qua remissiuè nu. 1.2. & 3. fol.110. cum seq.
Baro in feudo tanquam vniuersitate facti potest habere feudalia, allodialia, & redditus cuiuscumque generis nu.10. fol.113
Barones Regni, eorumq; subfeudatarij, item vassalli burgenses quando ad scrutia, & ad quid teneantur remissiuè nu.4. fol.139
Barones Regni in parlamento generali donāt tàm pro se, quàm pro eorum Vniuersitatibus ex consuetudine iusta, & rationabili, nu.24. fol.142
Barones in generali parlamento non habent legitimam personam pro suis Vniuersitatibus in his, in quibus non habent aequale interesse nu.26. fol.143
Baro primus ciuis non intelligitur respectu administrationis patrimonij, quod possidet vniuersitas suos habens administratores, per quos regitur, & repraesentatur num.35. fol.144.
Barones, Comites, & Rex ad quid teneantur pro Regni bannitis remissiuè num. 58. fol. 150.
Baronia an computetur inter feuda titulata, super hoc articulo expenduntur authoritates Doctorum, & demum ponderatur Prag. Regni dicta nouem capitum, & super Capitulis Regni amplius habetur discursus nu.2. cum seqq. fol. 285
Baronia est feudum, sicut Comitatus, Marchionatus, aut Ducatus nu. 3.
Baro efficitur altero de duobus modis, de quibus nu.4.
Baronia est dignitas in Regno nu.5.
Baro vt quis efficiatur à Rege, oportet, vt idem Princeps concedat feudum in titulum Baroniae expressè nu.6.
Baronum praerogatiua, & priuilegia remissiuè num.7.
Baro, & Comes per Constit. Regni aequiparantur nu.8.
Baro non dicitur quis propter possessionem multo-

Digitized by Google

multorum feudorum; quia oportet, illa esse concessa in baroniã ex certa scientia nu. 10.

Baró cum Comite nullum habet discrimen; sed procedit à pari nu. 11.

Baronia an diuidi possit inter successores, huius occasione traditur intellectus ad text. in §. praeterea Ducatus nu. eod.

Baronia continetur sub dispositione iurium loquentium de regalibus dignitatibus num. 14. fol. 286

Baro si concesserit per duas vices rem feudalem infra tempus triginta annorum, licet non sit praescripta consuetudo; constituitur tamen in possessione d'andi nu. 3. fol. 299

Baro si concederet feudum tenendum immediatè ab eo, & idem diceretur in Regis assensu, neutrum valeret nu. 13. fol. 301

Baro si concederet feudum cum clausula, quod immediatè, & in capite teneatur ab eo, & hoc cum Regis assensu, non haberet locum Constit. post mortem nu. 15.

Baro potest habere feudum in alieno territorio nu. 7. fol. 312

Baro non potest feudum inhabitatum habitatoribus replere, vel Castrum readificare absque spetiali Principis beneplacito; quo casu quomodo feudatario hac facere cupienti sit consultum, declaratur nu. 1. fol. 466

Baro non potest in sua Terra edificare portum maris absque Principis licentia nu. 1. fol. 467.

Baro non potest in sua Terra absque spetiali Regis assensu facere mercatum, seu nundinas francas; benè tamen poterit absque alia immunitate, & priuilegio nu. 1. fol. 468

Baro absque regio assensu non potest liberare vassallos, & immunes reddere ab adiutorijs sibi debitis vigore Constit. Reg. quàm plurium nu. 13. fol. 473

Baro possidens ciuilem iurisdictionem dicitur Dominus, non autem habens criminalem tantùm secundum Frecc. nu. 14.

Baro an possit ponere insignia, & arma in Castro subinfeudato, & an feudatarius, vel subfeudatarius in Castro concesso, & in quo loco, remissiuè nu. 8. fol. 511

Vide in verb. alienatio, appellatio, assisus, bona, Camera reseruata, delictum, Episcopus, Feudatarius, feudum, lese maiestatis crimen, Mag. Curia, mercator, Officialis, possessio, Prorex. receptator, Regnum, Rex, sententia, vassallus, venditio, Visitator, & vniuersitas.

BELLVM.

Belli tempore, vel alia publica vrgente necessitate dirui possunt aedificia supra altitudinem statutam extructa, vel quae defendi nequeunt, & segetes pariter comburi, vt inimici careant victu, & exempla recensentur, nu. 27. fol. 93

Bella sunt de iure gent. nu. 4. fol. 523

Belli initium est diffidatio nu. 6.

Bello cum infidelibus indicto, intelliguntur omnes ipso iure diffidati, ita vt tanquam hostes ipsi, ipsorumq; bona efficiantur capientium nu. 7.

Vide in verb. conductor, Consilium Collaterale, miles, priuilegium, Rex.

BENEFICIVM.

Beneficium Principis in expresso latam recipit interpretationem nu 14. fol. 411

Beneficio in omnibus causis vbi persona conditio locum facit, ibi deficiente causa beneficium quoque deficere, regula est iuris notissima nu. 39. fol. 504

BENEFICIVM l. 2. C. de rescind. vend.

Vide in verb. laesio, remedium.

BONA.

Bona feudo redditititia simpliciter à Barone concessa, non sunt feudalia penes possessorem; sed allodialia; eorum verò redditus est feudalis nu. 4. 5. & 13. fol. 111. & 113

Bona feudo redditititia cum assensu Domini à Barone sub annuo censu concessa cum facultate alienandi, & translatione cuiuslibet iuris, erunt penes concessionarium censualia, non feudalia, nec emphyteutica; & sic accipienda est Neapodani doctrina hac de re loquentis nu. 6. 8. & 17. fol. 111. cum seqq.

Bona feudo redditititia à Barone sub annuo redditu simpliciter concessa absque facultate alienandi, & sine verbis illis translatiuis omnis iuris, erunt allodialia; non tamen poterunt absque Domini beneplacito alienari nu. 9. & 26. fol. 112. & 114

Bona regalia alienari non possunt absque Dñi assensu ex Const. Reg. scire volumus, pariter feudalia ex Const. constitutionem diu. mem. ita quoque particularia redditititia ex Constit. hac edictali; si tamen hac vltimi generis bona fuerint alienata spreta Domini licentia, nõ incident in commissum, quicquid Paris contrarium scripserit num. 10. 11. & 24. fol. 112. & 114

Bona feudo redditititia, quorum concessio apparet simpliciter facta tanquam de bonis feudi,

di, emphyteutica, & non censualia censentur: concessione verò, vel titulo non apparente censualia in dubio iudicantur, quo loci decisiones Afflict. Capyc. Gram. & Ioan. Fab. doctrina acriter, & diligenter iuxta morem expenduntur, & declarantur num. 12.13.16.18.19.21.22.25.27.& 28. fol.112 cum seqq.

Bona intra fines feudi existenti apenes Baronem possidentem feudalia, penes alium allodialia, & libera censentur, & ita pluries decisum nu.14. fol.113

Bona feudo reddititia à Barone concessa, emphyteutica censentur, si Baronis cõsuetudo, & mos regionis suffragentur num. 30. fol. 115.

Bona præsumuntur concessa in feudum ex alijs concessionibus fieri solitis in feudum, qualis autem sit hæc præsumptio, & quid operetur num.31.

Bona intra fines feudi possessa vti libera, non præsumuntur feudalia nu.32.

Bona patrimonialia à fiscalibus quomodo differant, remissiuè nu.47. fol.190

Bona fisco non incorporata quanto tempore præscribantur, remissiuè nu.53. fol.206

Bona empta ex pecunia antiqua, vel ex fructibus bonorum antiquorum, minimè inter antiqua computari debẽt, & sic non erunt subiecta consuetudini loquenti de bonis antiquis, & ita aliàs iudicatum: hinc detegitur error Paul. de Castr. in l. fin. ff quand. act. de pecul. contrarium asseuerantis nu.17. & 22. fol.453

Bona acquisita titulo oneroso, etiam quod fuerint empta ab agnatis, & cognatis, & ex pretio bonorum antiquorum, nequaquam manent sub dispositione consuetudinis loquentis de bonis antiquis nu. 18.

Bona omnia clericorum quomodocumque ex fructibus, vel intuitu Ecclesiæ acquisita, ad eandem pertinent Ecclesiam num. 21. fol.454.

Bona exterorum non possunt per Barones occupari casu, quo illi cum causa expelluntur ab eorum Terris nu. 3. fol.470

Bona, & persona infidelium, contra quos est indictum publicum bellum, fiunt occupantium, siue sint capta in acie belli, siue extra: quia semper dicuntur in ipso bello capta, secundum frequentius receptam sentẽtiam, iuxta quam fuit passim iudicatum nu. 3. vsque ad 10. fol.523

Vide in verb. adnotatio bonorum, bannitus, bellum, Clericus, consuetudo neapolitana, descriptio bonorum, hostis, successio.

BONA FIDES.

Bona fides contractationis in feudalibus non deseruit ad actus validitatem; sed benè ad interesse, & alia extrinseca nu. 16. fol.354

C

CADAVER.

Cadauera Magnatum sunt balsamo curãda, maximè quando ad propriam Patriã in longinquis existentem sunt asportanda, nu.12. fol.81

CAMERA RESERVATA.

Cameræ reseruatæ Baronum sunt immunes ab onere hospitandi nedum actuali; verùm etiam à contributione in pecunia, & ratio assignatur nu.17. & 20. fol.41

Cameræ reseruatæ quot sunt concedendæ Ducibus, & Principibus, & quot cæteris titulatis, & Baronibus nu. 18.

Cameræ reseruatæ immunitatis priuilegio non gaudent in hospitio per transitum, vel imminente necessitate defensionis Terrarum, & Regni nu.22. fol.42

Cameræ reseruatæ an hospitandi immunitate potiantur, quando Barones ab illis absunt. Decisio Cameræ Summariæ, eiusq; rationes referuntur nu.25. cum seq.

Vide in verb. Vniuersitas.

CAPITANEVS.

Capitanei vulgò dicti de guardia deputati ad custodiam Ciuitatis virgam gestare debent in signum officij adhoc, vt ab omnibus cognoscantur; hinc offendens vnum ex ipsis Capitaneis virgam iustitiæ non gestantẽ, minimè tenetur de offensa tanquam tali Officiali facta, si eum non cognoscebat, quo loci remissiuè traditur de pœna gestantis virgã iustitiæ, cum non sit de Officialibus adhoc deputatis nu.1.2.& 3. fol.483

Capitanei prædicti immediatè subditi sunt Regenti Magnæ Curiæ, qui verè appellari potest Præfectus vigilum nu.4. fol.484

Vide in verb. Prorex.

CAPTVRA.

Captura in delictis occultis est arbitraria, & pro ea decernenda sufficit extraiudicialis informatio; in grauibus verò sola suspicio, nec appellatione relaxatur, sed interim ea pendente captus detinetur nu.19. fol.6

CAR-

CARCER.

Carcerum fractores qua pœna puniantur, remissiuè nu.9. fol.16
Carceris speties quot nu.18. & 20. fol.36
Carcerum visitatio per Iudices Mag. Curiæ fieri consueta, & panis, qui carceratis egenis,& pauperibus dari mandatur, iuris cōmunis dispositione nituntur nu. 11. fol.91
Vide in verb. depositum, visitatio.

CARDINALIS.

Cardinalis Legatus Proconsuli, Legatus tantùm; sed non Cardinalis Præsidi æquiparantur nu.31. fol.334
Vide in verb. Clericus, Proconsul.

CASTRVM.

Castrorum, & murorum constructio, & reparatio ad quem pertineat, contributio pro ea quo pacto facienda, ædificia priuata iuxtà, vel supra muros Ciuitatis quando tollenda remissiuè nu.41. fol.94
Castri custos, si illius existat proditor, inimicos in arcem introducendo, qua veniat pœna plectendus nu.7. fol.124
Vide in verb. Vniuersitas.

CASVS.

Casibus nouis noua remedia adhibenda nu.11. fol.72.
Vide in verb. assensus, consuetudo.

CAVALLARIVS.

Cauallarij regij, quorum munus est pascua custodire, & conseruare, fori priuilegio gaudent, suntq; sub iurisdictione regij Dohanerij nu.48 & 49. fol.124
Cauallarij supernumerarij, seu extraordinarij fieri possunt, & consuetum est necessitate suadente, idq; per Imperatorum Constitutiones erat etiam definitum, qui etiam pœnas statuerunt aduersus eos, qui malè administrant nu.50. fol.125
Cauallarij sunt milites equitantes secundum Ic. de Plat. nu.52.
Cauallarij supernumerarij de iure gaudere non debent priuilegijs, quibus perfruuntur ordinarij; hinc infertur ad notab. decis. Saer. Consi. nu.53. cum seq.
Vide in verb. pascua.

CAVSA.

Causa redacta ad non causam, res in pristinam reuertitur naturam nu. 27. fol.65
Causa, & origo est attendenda num. 18. fol. 231.
Causa remota, mediata, & inualida non attenditur habita causa immediata valida num. 23. fol.302
Causa cessante non cessat effectus consumatus, & quatenus est influxus de præterito nu. 15. fol.320. & nu.23. fol.479
Causa necessaria est causa infirmitatis, & absentia nu.7. fol.330
Causa si existat tempore actus gesti, & postea deficiat, non officit nu.22. fol.479
Causa finalis appellatur causa fiendi, quæ si sit falsa, actum reddit irritum num. 14. fol 491.
Causa inductiua, & productiua dignitatis, tractum habens successiuum, si cesset, cessabit & dignitas; cum nedum ad inducendum; sed conseruandum requiratur num.35. fol. 504.
Causa duplex fiendi, & essendi, earumq; discrimen nu 37.
Causa infirmante superueniente omnia priuilegia extinguuntur nu.38.
Vide in verb. citatio, decretum, dictio, demanium, dispensatio, legitimatio.

CAVTIO DE NON OFFENDENDO.

Cautio de non offendendo peti potest aduersus offendentem nu.8. fol.4
Vide in verb. Prorex.

CESSIO.

Cessio, quæ fit possessori ex legis æquitate, non operatur contra cedentem nu.19. fol.355

CESSIO BONORVM.

Vide in verb. debitor.

CITATIO.

Citatus seruata forma ritus dicitur criminaliter citari propter periurij reatum, dicitur pariter causa criminalis, non ciuilis, & consequenter citatus debet comparere de persona nu.45.49.& 50. fol.346
Citari an debeant agnati, vel alij successores ab intestato in legitimatione naturalis, vel spuriorum nu.2. cum seqq. fol.485
Vide in verb. dispensatio, legitimatio.

CIVIS.

Ciues possunt compelli ad emendum frumentum pro necessaria militum alimonia num. 10. fol.49

Ciues possunt cogi ad emendum frumentum, vel aliud, quod Ciuitas habet paratum ad vendendum, vt minorem iacturam patiatur, idq; pluries practicatum in hac Ciuitate nu. 12. cum seq.

Ciues inopiæ tempore cogi possunt ad proficiscendum in regiones longinquas pro emendo frumento, idq; fuit pluries in hac Ciuitate practicatum nu. 15.

Ciuis non potest à sua Patria recedere, & aliò ad habitandum se conferre, nisi sit licentiatus à Ciuitate, vel Patria nu. 8. cum seq. fol. 57.

Ciues an possint cogi ad delinquentium persequutionem remissiuè nu. 57. fol.150

Ciuem pro conciue, vel possessorem pro alienis debitis non esse molestandos quomodo intelligatur, super quo examinatur Luca de Pen. traditio, & tex in l. omne territorium C. de cens. & censit. explanatur nu. 11. & 14 fol. 153. cum seq.

Vide in verb. aqua, Baro, Ciuitas, conductor, functiones fiscales, vsus.

CIVITAS.

Ciuitas inopiæ tempore sicut Rex potest cogere Ciues ad emendum, & asportandum frumentum, vel ad pecuniam mutuandam pro eo comparando. Ad quæ æqualiter cogendi erunt & pauperes, & diuites, pro modo tamen facultatum, & ratio redditur nu. 6. & 9. cum seqq. fol.48. cum seq.

Ciuitas penuria tempore potest capere animalia, naues, & alia frumenti asportandi causa nu. 16. fol.49

Ciuitas, sicut Fiscus possunt inopiæ tempore vt minorem iacturam faciant, miscere frumentum vetus corruptum cum nouo, illudue inter Ciues, & subditos distribuere, idq; est consonum legi 2. C. de cond. in pub. horr. lib. 10. quæ exactè declaratur num. 17. cum seqq.

Ciuitatis inordinata administratio vt plurimum est penuriæ causa nu. 20.

Ciuitas nimiæ magnitudinis non benè potest custodiri nu. 17. fol.57

Ciuitatis maiorem partem quatuor plateæ, siue quarteria constituunt, eaq; repræsentant, necnon concludunt etiam reluctante platea populari & ita per Regem Fridericum sancitum, & per Collaterale Consilium pariter decretum nu. 13. & 15. fol.81

Ciuitatis maiore parte aliquid concludente, quilibet de populo reclamare potest, & superiorem adire nu. 14.

Ciuitatis sedilia, siue plateæ liberè congregari possunt absque licentia nu. 16. fol.82

Ciuitas largo modo dicitur esse sub tyrannide, quando Ciues non possunt libera voce defendere bonum publicum nu. 17.

Ciuitas si in Curia haberet procuratorem pro Ciuitatis, & Regni occurrentibus necessitatibus, remedium ex D. Authoris sententia præpotēs esset ad vitandos tumultus, & dissidia, quæ oriri cōsueuerunt, dum agitur de transmittendo Legatum ad Regem nu. 18.

Ciuitatem regi pro maiori parte per nobiles est à iure approbatum; sicut contraria consuetudo irrationabilis, & minimè seruanda nu. 19 cum seq.

Ciuitatis in regimine plures debent esse nobiles, quàm populares nu. 22.

Ciuitatis interest per nobiles, & non per populares gubernari nu. 23.

Ciuitas in generali parlamento non habet votum in donatione Regi facienda num. 33. fol. 144.

Ciuitas in suis venditionibus non fruitur priuilegio facti adiectionis in diem num. 52. fol. 191.

Vide in verb. actus, ædificium, Annona, aqua, Ciuis, Decurio, Legatus, Princeps.

CLAVSVLA.

Clausula sub indignatione nostra in literis Papæ, & Regis quid importet nu. 6. fol.80

Clausula Cancellariæ in assensu, vt nisi infra certum tempus assecurationis iuramentum præstetur, assensus habeatur pro non præstito, operatur resolutionem contractus, idq; decisum in Sac. Cons. & confirmatum in Collaterali cum impositione perpetui silentij nu. 16. fol.141

Clausula iuribus nostris, & alienis semper saluis, prout illa feudi natura in aliquo non mutata, intelliguntur præterquam in expressis nu. 3. fol.291

Clausula decreti annullatiua ipso iure annullat nu. 3. fol 351

Clausula apposita in obligatione bonorum feudalium facta cum assensu, vtpotè cum potestate capiendi, vendendi, & alienandi quid operentur nu. 14. fol.442

Vide in verb. creditor.

CLERICVS.

Clericorum domus ab hospitandi onere sunt penitus

penitus exempta num.14. fol.41
Clericus si de pecunia Ecclesiæ ædificet in solo patrimoniali, an solum cedat ædificio fauore Ecclesiæ nu.13. fol.68
Clerici; cæteriq; immunitatis priuilegio fruttes contribuere tenentur ad extructionem, vel refectionem murorum, pontium, & viarum; sed non ex vi legis laicorum; sed ex vi rationis nu. 40. fol. 94. compellendi tamen sunt à suis iudicibus nu.62. fol. 150
Clericorum bona donata ad titulum patrimonij, item Hospitalium, Confraternitatum, & similium quomodo sint exempta à collectis, seù functionibus fiscalibus, remissiuè num.8. fol.158.
Clericus etiam beneficiatus, & Cardinalis an succedant in feudo remissiuè nu. 8. fol.319
Clerici prima tonsura in Regno non succedũt in feudo nu.10.
Clerici, Episcopi, & Cardinales extra Regnũ succedunt in feudis nu.11.
Clericus in feudo succedit, si re integra ante introductam feudi quæstionem habitum dimiserit nu.13. fol.320
Clericus non videtur assumpsisse habitum, si statim post patris obitum illum dimiserit, nu.22. fol.322
Clericus propter periurij reatum amittit priuilegium cap. Odoardus, & potest pro debito ciuili in carcerem conijci; & idem ius obtinet, si fuerit incusata obligatio contra eũ, cum hoc casu etiam periurium incurratur nu.46. & 47. fol.346
Clericus, seù Monasterium an feudo succedat, seruiendo per substitutum, & quid in iure hyppotheca optimè enucleatur, & præ cæteris punctualis Capyc. decisio recensetur nu. 3. & 4. fol.348
Clericos, Monasteria, & his similia posse per Superiores habilitari ad feudorum possessione consuetudine potest vtique induci nu.6.
Clericorum numerus, qui præter modum creuit in Regno, debet per Superiorem Ecclesiasticum moderari ratione fraudis euitandæ, quocirca illustrissimi, et amplissimi Cardin. Arigon. legitima refertur prouisio nu. 10. fol.514
Vide in verb. ædificium, Baro, bona, Consilium Collaterale, Dominus, Legatum, Officialis, priuilegium, vita, & militia.

COLLECTA.

Collecta, seu tributum certa quantitatis, in quo Regnum, seù Terra taxantur in vniuersum, solui debet integrè nulla habita ratione diminutionis focularium, idq; procedit in donatiuis, quæ licet exigantur iuxtà taxam focularium, hoc fit ad faciliorem exactionis modum nu.13. 14.15.19.20.21. & 22. fol.154.cum seq.
Collectæ, quæ soluebantur ante impositionem functionum fiscalium, quo tempore fuerunt in Regno introducta num. 10. & 11. fol. 159.
Vide in verb. Clericus, priuilegium, & Vniuersitas.

COLLEGIVM.

Collegia Artium etsi proprios Iudices habeãt; tamen possunt conueniri coram Potestate, num.17. fol.54

COMES.

Vide in verb. Baro, Magna Curia, vir.

COMMERCIVM.

Commercij verbum quid importet num. 33. fol. 265.

COMMISSARIVS.

Commissarij vulgò dicti de redemptione, alij pro extirpatione locustarum, alij ad capiendas informationes delictorum quomodo desitnentur, & à quibus salarium consequi debeant, remissiuè nu.6. fol.471

CONCESSIO.

Concessio vniuersalis futuras includit accessiones, ad quod adducitur lex si seruitus ff. de seruit. vrban. præd. quæ habet locum etiam in priuilegijs ex Iserniæ sententia num. 37. cum seqq. fol.20
Concessio qualibet regulatur ab intellectu iuris nu.26. fol.105
Concessio fieri non potest, nec intelligitur facta alia lege, quàm sit penes concedentem nu.19 fol. 231.
Concedens intelligitur concedere quod est suũ, eiusq; tantùm vsui deputatum, & non quod est in vsus, & publicas necessitates destinatum nu.19.cum seq.
Concessiones Imperatorum intelligũtur respectu iuris, quod habent nu.38. fol.529
Concessiones ab Imperatore, vel à Papa factæ in derogationem iuris alterius alio non dicto, intelliguntur, quando ex illis non infertur magnum præiuditiũ, nec vsus tollitur,

qui de iure communi, & gentium competit secundum punctualem Luc. de Pen. traditionem nu. 40. & 41. fol. 530

Vide in verb. alienatio, aqua, assensus, extractio.

CONDITIO.

Conditio impossibilis vel reijcitur, vel habetur pro impleta nu. 9. fol. 352

Vide in verb. actus.

CONDVCTOR.

Conductor alicuius Terræ ad longum tempus cum assensu, efficitur & Dominus, & ciuis nu. 10. fol. 98

Conductor Terræ Baronalis quæ, & qualia seruitia ex huiusmodi contractu consequatur remissiuè nu 15. fol. 99

Conductores nauium, equorum, & aliorum in bello amissorum secundum opinionem frequentioribus suffragijs receptam non tenentur ad damnorum refectionem, quando Domini voluntariè locauerunt, aliàs si contra voluntatem, debet damnum resarciri à mandante nu. 44. & 45. fol. 531

Vide in verb. Baro, fiscus, liber rationis, oblatio, via.

CONFESSIO.

Confessio facta inter personas aliàs contrahere prohibitas nullius est ponderis nu. 8. fol. 499

CONFIRMATIO.

Confirmatio est nulla, si confirmabile est nullum, idq; cumulatè exornatur, & declaratur nu. 19. cum seqq. fol. 492

Vide in verb. consuetudo, feudatarius in fin. feudum.

CONSILIVM COLLATERALE, eiusue Consiliarij.

Consilium Collaterale defuncto Prorege facultatem habet concedendi assensum: quia in omnibus Proregis personam repræsentat, nu. 1. fol. 325

Cōsilium Collaterale mortuo Prorege quomodo congregetur pro expediendis negotijs ad iustitiam, aut ad generalem Regni gubernationem pertinentibus, item pro negotijs statu, & belli & qui mos seruetur circa honorum prælationes tàm in Consilio, quàm extra inter Consiliarios Collaterales, Togatos, Magnates, seu Titulatos, & alios titulo carentes, item habentes vnum ex septem officijs Regni, et quid si inter Magnates adsit vnus de sanguine regio, recensentur decisiones aliàs factæ in similibus controuersijs num. 4. cum seqq. fol. 325

Consilium Collaterale quam iurisdictionē habeat, & eius Regentes an sint Iudices ordinarij, an verò Proregis Assessores remissiuè nu. 10. fol. 327. & fusè nu. 17. fol. 535

Consilium Collaterale non potest declarare, vel limitare leges inconsulto Principe nu. 11. fol. 490

Consilium Collaterale in concernentibus iustitiam habet omnimodam iurisdictionē, vltrà multa alia inducta per capitula huic Ciuitati concessa, quæ recensentur nu. 11. fol. 536 & de plenitudine potestatis Cancellariæ, nu. 18. fol. 537

Consilium Collaterale est tribunal supremum erectum cum certo Regentium numero, cuius tribunalis Prorex est caput, & in eo negotia omnia terminantur per maiorem votorum partem nu. 12. cum seq. fol. 536

Consilium quomodo diffiniatur ab Isernia nu. 23. fol. 342

Consiliū aliud est, & aliud militia; sicut aliud Consiliarij, & alij milites nu. 36. fol. 344

Consilij Collateralis Regentes in concernentibus iustitiam habent votum decisiuum; in cæteris verò consultiuum nu. 7. fol. 327. & nu. 16. fol. 536

Consilij Collateralis Regētes in omnibus interueniunt negotijs, tàm iustitiam, gubernationem, & patrimonium, quàm statum, & bellum concernētibus; cæteri verò Collaterales non possunt, nec debent interesse, nisi in tangentibus bellum, & statum nu. 14. fol. 536

Consiliarij Collaterales Curiales dicūtur: quia in Curia Regis, & penes Regem assistere debent, à qua recedere non possunt absque speciali licentia nu. 2. & 3. fol. 339

Consiliarij Collaterales, qui durante officio se obligauerunt seruata forma ritus, nō possunt declinare forum, quod non procedit in clerico, & ratio affertur, nisi dolo, & fraude clericatum assumpsisset nu 16. fol. 340

Consiliarij Collaterales in quo differant ab alijs nu. 22. fol. 342

Consiliarij Collater. qui sint, & in quibus versetur eorū officiū n. 24. & 35. fol. 342. et 344.

Consiliarij Collaterales non iudicant; sed in Collaterali assistunt, dum res bellica tractatur, & eorum vota sunt consultiua, non decisiua, nec vllam aliam habent iurisdictionem nu. 25. fol. 342

Consiliarij Collaterales non sunt milites; sed viri militares nu. 30. fol. 343

Con-

Consiliarij Collaterales sunt pars corporis Principis nu.20. fol.538

Vide in verb.appellatio,assensus, aula, Mag.Cur.Officialis, Prorex.

CONSTITVTIO CONSTITVtionem diuæ memoriæ.

Constitutio prædicta quò ad beneficium reuocationis habet locum tàm in venditore, quàm in emptore, & sic est vsu forensi receptum contra Frecc.& Ann. cuius occasione per D.Authorem traditur verus, & germanus intellectus d.constit. num.31.& 32. fol.264.& nu.11. fol.441

Constitutio præfata habet locum etiam in promissione de vendendo,& pariter in promissione de emendo, & in hoc secundo capite sic fuit aliàs decisum per Sac.Conf. nu. 34.fol. 265.& nu.12. fol.441

Constitutionis prædictæ beneficium circa reuocationem an detur post preces Regi porrectas,& pendente consultatione, si assensus sit præstandus, & de materia reuocationis facta,remissiuè nu 28.fol.276. & quod non habeat locum, fuit decisum in Collat. Conf. nu.2. fol.413

Cōstitutio prædicta declaratur,quomodo procedat in feudis mixtis nu. 25. fol.303

Constitutio de qua supra, non procedit, quando feudum alienatur, & Dominus tenetur assentire: nam tunc assensus habetur pro præstito, & sic cessat reuocatio nu. 33.fol. 305.

Constitutio iam iam memorata habet locum etiam aduersus fiscum nu.13. fol.383

Constitutio hæc eadem dum probibuit quamcumque alienationem,censetur probibuisse institutionem hæredis extranei absque assensu,siue legatum: quia alienationes dicuntur secundum Afflict nu 18. fol.384

Constitutionis antedictæ beneficium quò ad reuocationem cessat, si Dominus præuenit vassallum in auocatione feudi absque assensu alienati, & est litem contestatus nu. 4. fol.415.

Constitut. de qua iam facta est mentio, habet locum etiam in pacto de non petendo nu.13. fol.441.

Vide in verb. dos, emptio, feudatarius, officium.

CONSTITVTIO IN ALIQVIBVS.

Constitutio Regni excludens fœminas à successione extantibus masculis; cum loquatur de filiabus, non porrigetur ultra casum, & sic non habebit locum in nepte ex filio num. 41. fol.458

CONSVETVDO.

Consuetudo mala non confirmatur ex longo tempore nu.50. fol.21

Consuetudo erronea non protrahitur ad alios, cum quibus non fuit iudicatum nu. 51.

Consuetudo, vt Decuriones, vel alij Officiales præsentes eligant successores in officio non confirmata Superioris authoritate, vel ab vniuersitate nullius est roboris, & contraria Rouiti opinio refellitur, eiusq; locis respondetur nu.3.cum seq. fol.52

Consuetudo Dominorum Lombardiæ constituentium in eorum ciuitatibus exploratores,vt sciant, qua causa forenses eorum Ciuitates ingrediantur,est iusta nu.16. fol.57

Consuetudo laudabilis, per quam nobiles tantum assumuntur ad Ciuitatis regimen exclusis popularibus nu.21. fol.82

Consuetudo dandi rem in feudum, vel eam tenendi in demanium, inducitur spatio triginta annorum nu.33. fol.107

Consuetudo irrationabilis non est seruanda nu.27. fol.143

Consuetudo contrahendi cum pretio conuento soluendo infra certum tempus, & interim conuenitur de certo interesse, etiam quod fructus excedat,est sanè valida, quocirca declaratur sententia Castrens. & pulchra decis. Genuen. refertur num. 71. cum seqq. fol.195.

Consuetudo dandi semel in anno vestitum remigibus, vulgò dictis, forzatis, vnde sumpta nu.28. fol.222

Consuetudo non extenditur de casu ad casum nu.27. fol.502

Vide in verb. bannitus,bona,ciuitas, demanium,lex,mercatus,Perceptor.

CONSVETVDO NEAPOLITANA.

Consuetudo Neapolitana excludit sorores à successione fratrum, si dotatæ sint de bonis paternis,vel maternis,& sic distinguitur à constitut.& Pragm.Reg. & ita decisum nu.6. fol.451

Consuetudo præfata habet locum in bonis sitis in districtu,& territorio Ciuitatis, in cæteris verò extra districtum procedunt constitutiones Regni,quocirca subijcitur notabilis distinctio, an consuetudo loquatur de bonis,vel de personis nu.7.

Consuetudo de qua supra,habet locum in dote, vbicumque sit dos etiam extra districtum:

quia est ius vniuersale, & nomen iuris, & consuetudo extenditur ad iura, & actiones, & ita aliàs decisum nu 8. & 9. fol 452
Consuetudo Neapolitana disponens, vt de bonis antiquis non possit quis disponere vltrà medietatem, & si fuerit fœmina, filios habens, de decima parte, habet locum etiam in fructibus bonorum antiquorum num. 15. fol. 453.
Consuetudines Neapolitanæ habēt tantum locum in vltima voluntate, non autem in dispositione inter viuos, hinc infertur ad vnū notabile obseruatione dignum, super quo nil firmitatis habent considerata per Gaspar. de Leo. nu. 19. & 20. fol. 454
Consuetudo Capuani, & Nidi distinguitur à consuetudine Ciuitatis nu. 23. cum seqq.
Consuetudo moris Magnatum idem continet, quod ius commune nu. 24.

CONSVL.

Consules sunt illustres nu. 29. fol. 334

CONTRACTVS, ET CONTRAHENS.

Contrahentibus licitum est se inuicem decipere; sed fallit in Iudice distrahente rem nomine debitoris, nisi modica esset læsio nu 7. & 14. fol. 183. cum seq.
Contrahens cum aliquo scire debet illius conditionem, quo casu ignorantia facti alieni non excusat: quia non est probabilis nu. 23. fol. 435.
Contractus perpetuò prohibiti propter interesse partium, si fiant cum reseruatione dispensationis impetrandæ, erunt vtique nulli, in tantum vt dispensatio superueniens neutiquam suffragetur, aut iuuet num. 15. fol. 492.
Vide in verb. clausula, homo, læsio, pactum.

CONTRIBVTIO.

Contributio ab alijs illi vniuersitati facienda, quæ actuali hospitandi onere premitur, eiusq; practica vnde desumpta num. 2. fol. 39.
Contributio non conceditur pro hospitio per transitum nu. 3.
Contributio facienda est à Terris mediterraneis pro militum hospitio, quod Terra maritima sustinent, cuius ratio qualiter habenda nu 29. fol. 43
Contributio non est præstanda pro omnibus necessarijs militum victui; sed pro rebus dumtaxat, quas vniuersitates viliori pretio præstare debent nu. 30 cum seq.
Contributio pro quolibet milite singulis mensibus quanta nu. 36. fol. 44
Vide in verb. Camera reseruata, castrum, clericus, hæres, hospitium, impositio.

CONTVMACIA.

Contumacia an adimat priuilegium nominādi Iudicem in locis demanialibus, Collateralis Consilij decisio, eiusq; ratio refertur nu. 7. & 8. fol. 9. cum seq.
Vide in verb. bannum, Baro, deportatio, Dominus, mandatum pœnale, receptator.

CONVENTIO.

Conuentio de soluendo certo interesse pendente dilatione data ad soluendum pretium, est valida iuxta Doctorum sententiam frequētioribus suffragijs receptam, quæ ampliatur, etiam si interesse conuentum rei fructus excedat; ad cuius corroborationem elegans doctrina Castrens. adducitur, & notab. ratio assignatur nu. 68. 69. & 70. fol. 194
Conuentio certi interesse rei sterilis, ex qua fructus aliquis non percipitur, valet nu. 75. fol. 195.

CREDITOR.

Creditor hypothecarius ob suum interesse potest impedire deuastationem domus sui debitoris delinquentis, quæ aliàs ob delicti atrocitatem veniret demolienda, & ita aliàs iudicatum nu. 36. fol. 8
Creditor non habens successorem in feudo stante clausula in assensu apponi solita vigore Pragm. quatenus habet successorem, an possit cedere creditum suum etiam cum hypotheca contractum super bonis feudalibus. D. Author in hac quæstione sustinet opinionem negatiuam aduersus Lanarium, propter expressam clausulam in omnibus assensibus apponi consuetam, siue super contractu dominij translatiuo, siue super hypotheca tantum, quamuis non neget, Pragmat. sancitam fuisse propter deuolutionem, quæ in dominio, & non in hypotheca considerātur nu. 1. 2. & 3. fol. 318
Creditor habens hypothecam super feudalibus cum assensu expedito per verbum fiat, si illius virtute exigat creditum, an teneatur restituere pecuniam exactam posterioribus creditoribus habentibus assensum priuilegio

uilegio vallatum in forma Cãcellariæ, si ipse aliter infra tempus non redegit suum assensum in formam prædictam. In hoc arduo, & perplexo articulo primo loco refertur decisio Sac. Cons. pro posterioribus creditoribus, quam postea D. Author reuocat in dubium, & demum confutatis contrarijs, illam adeò exquisitis rationibus, & argumentis confirmat, vt nemo non intelligat, summam esse in eo ingenij aciem nu. 5. cum seqq. fol. 351.

Creditores defuncti etiam in actione personali vigore separationis præferuntur creditoribus hyppothecarijs hæredis num. 22. fol. 421.

Creditor non potest vendere bona debitoris illo priùs non requisito, nisi vigore pacti specialis nu. 24. fol. 444

Vide in verb. debitor, fraus.

CVRIALIS.

Curiales officia gerentes penès Principem, fori declinatoria non gaudent, dum extra curiã contrahunt, & de negotijs ipsorum priuatis conueniuntur nu. 17. fol. 341

Vide in verb. Consilium Collaterale, iurisdictio, magna curia, miles.

CVRRVS, VVLGO CARROCIA.

Curribus qui vulgò carrociæ dicuntur, vehi licet tantùm illis, qui in dignitate, & honore constituti sunt; plebeis autem, & mechanicam artem exercentibus nequaquam, nullo modo nu. 22. fol. 515

Currus, lectica, & sedes, quæ ad manus deferuntur, non sunt quid nouum; sed antiquissimis temporibus erant etiam in vsu num. 23.

Currus quàm sint Reipubl. perniciosi, & quæ mala pariant, remissiuè nu. 24.

D

DATIO AD LIBELLVM.

Datio ad libellum quid importet nu. 13. fol. 372.

DEBITOR.

Debitor fiscalis contumax in non soluendo, non gaudet beneficio cessionis bonorum in fisci damnum nu. 17. fol. 220

Debitor potest non acquirere, & in acquirendo facere conditionem sui creditoris deteriorem nu. 23. fol. 421

Vide in verb. creditor, decurio, minister.

DECLARATIO.

Declarationis natura est declarare facta dubia præcedentia; aliàs non esset propriè declaratio: sed importaret nouam dispositionem nu. 23. fol. 322

Declaratio importans reuocationem gratiæ, aut legis facta, non præiudicat: quia intelligitur Papa, aut Princeps circumuentus nu. 12. fol. 62. & nu. 12. fol. 490

DECRETVM.

Decretum, prout sententia irrita fiunt ex causa in illis expressa manifestum iuris errorem continente nu. 8. fol. 490

Vide in verb. clausula, homo, numeratio.

DECVRIO.

Decuriones Ciuitatis ex dignioribus, ac ditioribus eligendi nu. 2. fol. 52

Decuriones munus sibi delatum absque pœna respuere nequeunt nu. 3.

Decuriones eligi nequeunt Ciuitatis debitores nu. 13. fol. 53

Decuriones absque Regis assensu minimè valent mutuare frumentum, oleum, aut quid aliud pro Ciuitatis annona reseruatum, nec pecuniam sub vsuris accipere, nec aliud simile facere nu. 26. fol. 55

Decuriones primitùs exequebantur spectantia ad politiam Ciuitatis ex Capit. Regis Ferdinandi Primi, quod postea fuit immutatum nu. 3. fol. 74

Decurionibus potest à Ciuitate limitari potestas; tempore tamen electionis ad decurionatum, & non post electionem nu. 18. cum seq. fol. 77

Vide in verb. Annona, consuetudo, Officialis, Prorex.

DELEGATIO, ET DELEGATVS.

Delegatus Principis est maior quolibet Ordinario: quia Principis personam repræsentat nu. 11. fol. 330

Delegationes particulares an, & quando fieri possint in præiudicium Iudicum ordinariorum nu. 1. fol. 534

Delegatio facta in causis Sedilium vti legitima defenditur nu. 2.

Delegationes maxima causa non vrgente fieri non debent nu. 4.

Digitized by Google

Delegationes huiusceinodi vltra iuris communis sanctionem expressè prohibitæ sunt per capitula huic Ciuitati concessa, quæ ad literam subijciuntur nu.10. fol.535

DELICTVM.

Delictum fit grauius ex loci qualitate, & affertur exemplum in eo, qui alapa percussit in Palatio Papæ, & fuit furcæ suspensus, item in alio, qui simile facinus patrauit in Palatio Proregis, & manus amputatione fuit punitus nu.16.& 17. fol.13

Delictum iudicatur quoque grauius ex qualitate personæ, quæ iniuriam passa est, recensetur exemplum de quodam, qui alapa percussit, & ex qualitate personæ percussæ, fuit furcæ suspensus nu.18.

Delicti non iure communi; sed statutario, vel Principis constitutione, ex quibus ex non delicto fit delictum, cognitio pertinet ad Iudicem ordinarium, vel Baronem delinquentis, cuius traditionis irrefragabilis assignatur ratio, ex qua Menoch. & Surd. notantur eorumq; ratio exploditur nu.29. 30.& 42.cum seqq. fol.18.cum seqq.

Delictorum cognitio Baroni concessa includit quæ ex non delictis fiunt delicta in sua iurisdictione patrata ex vi concessionis delictorum cognitionem vniuersaliter ei tribuentis nu.35.cum seq. fol.19

Delicti iure communi, quod ex Principis constitutione est effectum non delictum, cognitio Baroni admitur nu. 36.

Delicti ex non delicto cognitio potest Principis constitutione Baroni expressim prohiberi nu.40.& 43. fol.20

Vide in verb. adnotatio bonorum, ædificium, captura, creditor, foriudicatio, læsæ maiestatis crimen, mulier, Princeps.

DELINQVENS.

Delinquentis domus ob delicti enormitatem Superioris mandato diruitur, idq; in facti contingentia fuit pluries obseruatum nu. 35. fol.8

Delinquens in imaginem beatæ Virgin. vel contumelias inferendo, vel lapides in eam proijciendo, vel eam percutiendo, qualiter puniendus nu.20. fol.13

Vide in verb. adnotatio bonorum, auxilium, depositum, foriudicatio, pax, receptator.

DEMANIVM.

Demania quæ mala pariant, remissiuè nu. 16. fol.474.

Demania consueta in Regno fieri, quo iure fundentur nu.1. fol.476

Demania sunt introducta contra ius secundum Camer.nu.3. fol.477

Demania introducta sunt de inueterata consuetudine secundum Regnicolarum opinionem, quam D. Author non admittit, & ideò suam affert opinionem, atque sententiam num.8.

Demanij reuocatio quando intentari possit ex causa cessante nu. 24. fol.479

Demanium præscribitur spatio triginta annorum nu 25. fol.480

Vide in verb. consuetudo, Dominus, Feudatarius, Vniuersitas.

DEPORTATIO, ET DEPORTATVS.

Deportatione non extinguitur nominandi, siue eligendi facultas nu.10. fol.10

Deportatus amittit quæ sunt iuris ciuilis; contumax verò secus nu 12.

DEPOSITVM.

Deposita fieri consueta in triremibus facinorosorum, ac vilium hominum in Magna Curia detentorum non esse nouam prouisionem; sed legitimum, ac iustum ortum ducere optimus, ac veris rationibus concludit D. Author (quem meritò illustrissimum, doctissimum, ac eruditissimum appellauit Menoch. in cons. 1174.) nu.51.54.& 55.fol. 149.cum seq.

DESCRIPTIO BONORVM.

Descriptio bonorum eatenus est prohibita, quatenus importat speciem incorporationis, vt est depingere arma fiscalia, & similia denotantia possessionem, aut dominium, sed quid de sigillatione capsarum, & ostiorum nu.47.& 48. fol.205.cum seq.

Vide in verb. fiscus.

DEVS.

Deus est scrutator cordium, ipse intelligit, & reddit vnicuique secundum opera sua nu. 39. fol.224

DICTIO.

Dictio, ex, importat causam immediatam, & proximam nu. 35. fol. 176
Dictio, sed, est aduersatiua similibus, hinc si ponatur post orationem negatiuam affirmabit, & è contra nu. 45. fol. 177
Dictio taxatiua designat personalitatem, hinc D. Author verus iuris alumnus, & ex euius scrinio pectoris leges ipsa dimanare videntur, rectè in dubium reuocat traditiones Bart. in l. stipulatio ista ff. de verbor. obliga. & Bald. in l. fin. C. de act. empt. dum voluerunt, hæredem non posse ex proprio iure agere, etiam quod promissio defuncti fuerit cum clausula taxatiua à se tantum nu. 31. & 32. fol. 204
Dictio, eaeteris, idem prorsus substantia, & qualitate implicat, & refert, licet diuersum specie, & numero nu. 31. fol. 343
Dictio, quia, importat causam finalem nu. 14. fol. 491.

DIGNITAS.

Dignitati iniuriam fieri leges dixere, cum ad eam minus idonei promouentur num. 13. fol. 118.
Dignitatis, & honoris augmentum non ambitione, vel pecunia; sed labore, & merito comparandum nu. 31. fol. 134
Dignitate eum turpitudinis nota destituendus est, qui eam fuit pecunia adeptus num. 32.
Dignitatem habens cum administratione præfertur alijs eandem habentibus absque administratione nu. 29. fol. 503
Dignitas cohærens personæ nec cum patre communicatur nu 32.
Dignitate cessante cessabit illius occasione cõcessum nu. 42. fol. 505
Dignitatem titulorum vendi in Regno est vtique vsurpatum nu. 4. fol. 514
Dignitas titulorum negotiatoribus, atque similibus concedi nequaquam debet nu. 5.
Vide in verb. Baro, causa, infamis, Officialis, Princeps, Prorex, Rex, Titulatus, vidua.

DILATIO.

Dilatio concessa ad expediendum priuilegium super assensu quid importet, & quare fuit petita nu. 8. fol. 352

DISPENSATIO.

Dispensatio requirit citationem partis interesse prætendentis nu. 5. fol. 485
Dispensatio requirit causam, quæ si sit falsa, vel insufficiens exprimatur, vtique vitiat nu. 9. fol. 490
Dispensatio absque causæ cognitione est nulla nu. 10.
Vide in verb. contractus, Dominus.

DOCTOR.

Doctores supernumerarij, seu extraordinarij Collegij Neapolitani, in quo magnus Cancellarius habet ordinariam iurisdictionem, non gaudent priuilegijs, quibus perfruuntur Ordinarij de Collegio, & ita decisum nu. 54. fol. 225
Doctor Lector electus, licet sit electa industria persona, potest ex causa infirmitatis alium loco sui substituere, & est communis opinio nu. 8. & 9. fol. 330
Vide in verb. priuilegium.

DOHANA, ET DOHANERIVS.

Dohana Menepecudum Apulea per quam locantur territoria, & pascua ad vsum pecudum, caeterorumq; animalium, non est quid nouum, omnesq; ipsius instructiones sunt per Imperatorum constitutiones diffinita nu. 46. fol. 224
Dohanerius Regius habet merum, & mixtum imperium super omnes Dohanæ subditos & quomodocumque illam insequentes, quinimò iudicatum est habere iurisdictionem etiam contra Neapolitanos nu. 49 & 50.
Dohanerius Regius habet intentionem fundatam contra descriptos aliquo tempore in eius libris, vt dicantur obnoxia tàm animalia ad pascua sumenda, & debitam pensionem soluendam in posterum, quàm territoria, quæ Regia Curia capit à particularibus Dominis pro substentatione pecudum, & animalium, idq; etiam erat per Constitutio. Imperator. diffinitum num. 55. fol. 225.
Dohana Regia initium duxit antiquum à tẽpore Romanorum nu. 56.
Vide in verb. Cauallarius, pascua.

DOLVS.

Dolo facere nullus videtur, qui iure suo vtitur: quia iuris executio non habet iniuriam nu. 24. fol. 386
Vide in verb. fiscus.

DOMICILIVM.

Domicilium amittitur habitatione interdicta nu.10. fol.57
Domicilium vnum altero principalius quis habere potest nu.11.
Domicilij onera in principaliori sustinenda; in aequalibus verò diuidenda nu.12.
Domicilium originis tanquam naturale, & immutabile caeteris potentius nu.13.
Domicilij forum tripliciter quis sortiri potest num.14.

DOMINIVM.

Dominij directi si fiat translatio, adeò est recessum à natura feudorum secundum Bald. vt dicatur initus alius contractus, vtpote innominatus nu.20. fol.302
Dominium potest in haeredem transferri suspensiuè nu.26. fol.303
Dominium feudi, donec successor clericus deliberat circa dimissionem habitus, penes quem residebit, si in suspenso stare non potest nu. 19. fol.311
Dominium potest transferri suspensiuè, & demum trahi, & retransferri ad sua principia attractiua nu.25. fol.312
Dominij reseruatio est vtique valida, quando est temporalis ad effectum solutionis pretij, secus si sit perpetua nu.16. fol.392
Dominij probatio an requiratur in iudicio assistentiae fusè nu.27. fol.445
Dominium inuestitura, & successione acquiritur, non sic possessio nu. 26. fol.503.
Vide in verb. descriptio bonorum, pactum.

DOMINVS.

Dominus potest suggerente causa exteros omnes ab eius Terra eijcere nu.3. fol.56
Dominus directus potest Castrum, vel fortelitium etiam clericorum, & illis inuitis custodire, atque defendere nu.29. fol.93
Dominus vtilis feudi non tenetur ad sumptus, quos directus erogat in extruendo, vel reficiendo fortelitio; sed tanquam vnus de populo contribuere debet nu. 30.
Dominus non potest de iure communi feudorum compellere agnatum supremi possessoris pro inuestiturae renouatione; Agnatus verò Dominum conuenire potest nu. 9. fol. 103. quae tamen reuocatur in dubium, vt infra videbis in summ. abbine 3.
Dominus intelligitur concedere feudum cum sua natura, & consequenter promittere subinfeudationem, & sic in subfeudatarium consentire, cum de natura feudorum sit, vt feudatarius possit subinfeudare nu.19. & 25 fol. 104. eum seq.
Domini non interest habere magis suum, quàm alienum vassallum, si subinfeudatus teneat feudum, vt primus infeudatus ex sententia Praeposit. & Aluarot. quae tamen confutatur nu.24. & 25. fol.105
Dominus ob lineam finitam feudum sibi deuolutum non tenetur secundum leges feudorum alteri concedere agnato deficiente, qui cum extraneo concurrat, penitus explosa Bald. sententia contrarium affirmantis, quinimò ex sententia grauissimorum Doctorum, & praesertim nostri, (cui omnia suppetunt, quae consequi ingenio. aut vsu homines, aut diligentia possunt,) idem concludendum est, vt nec agnatis concedere, eosq; de nouo inuestire teneatur, & ad Bar. doctrinam, in l. 1. §. permittitur ff. de aqu. quot. & aestiu. quae contrarium suadere videtur, affertur responsum, vt procedat in inuestitura confirmatoria, vel in concursu agnati, & extranei, cum Dominus vult inuestire, secus si velit pro se retinere, cum hoc casu non sit considerabilis iniuriae ratio, quem etiam intellectum aliqui attulerunt verbis Bald. vt eum saluarent ab aliorum impugnationibus num.29. vsque ad 37. fol. 105. cum seqq.
Dominus non potest facere compositionem subiectionis, vel transactionis non consentientibus subditis, si aliquod interesse ipsos tangat nu.29. & 32. fol.143. cum seq.
Dominus facta inuestitura tenetur tradere, & non liberatur soluendo interesse num.21. fol.213.
Dominus in casu euictionis tenetur ad tradendum aliud feudum eiusdem aestimationis, num.22.
Domino inuestiente habet locum reg. l. eum vir ff. de vsucap. non autem vassallo vendente feudum cum assensu Domini: quia assentyt vt de re vendentis, & non de re in futurum acquirenda nu.26.
Domini vendentis in feudum interest, venditionem validari ratione interesse euictionis, quo casu ius superueniens validat contractum secundum Bart. communiter receptum nu.37. fol.215
Dominus quando sit à suis feudatarijs alendus nu. 29. fol.233
Dominus directus post infeudationem factam non potest apponere legem, aut conditionem, vel detrahere authoritati Baronali nu. 11. fol. 245.

Domi-

Dominus ob contumaciam feudatarij delinquentis capit possessionem iurisdictionis feudi, ac prædictæ iurisdictionis fructus tantùm, reliqui verò fructus ad feudatarium contumacem pertinent durante contumacia nu. 18. *fol.*296

Dominus est, qui dat naturam feudis secundùm leges inuestiturarum, per quas omni feudorum naturæ derogatur num. 41. *fol.* 306.

*Dominus simpliciter assentiendo, nunquam intelligitur ius suum concedere, imò sciens feudum esse deuolutum, & assentiens dispositioni feudatarij, iuri suo neutiquam facit præiudicium nu.*16.*fol.*314.*& nu.*17.19.*&* 20. *fol.*443

*Dominus non tenetur exprimere causam, quare non assentit nu.*19. *fol.*314

*Dominus scienter concedens feudum Clerico, vel fœminæ, intelligitur cum eis dispensare nu.*16. *fol.*320

Dominus rarò consentit alienationi faciendæ per eum, qui successore caret num. 25. *fol.* 406.

*Dominus licet non possit feudum alienare; poterit tamen illud obligare secundum Isern. communiter receptum nu.*16. *fol.*412

*Domini assentientis est onus se informare de expositis, & de qualitate eius, in quem feudum transfertur nu.*20. *fol.*435

Dominus assentiendo censetur inuestire nouũ acquirentem per donationem nu. 21.

Dominus per lapsum anni à die scientiæ excluditur à prælatione, quam habet, dum feudum per vassallum alienatur nu 28. *fol.* 437.*& nu.*5. *fol.*477

*Dominus directus an possit vendere vassallos suos de demanio inuitos nu.*4. *fol.*477

*Dominus vtilis non habet prælationis ius, dum Dominus directus vendit suum directum dominium nu.*9.

Vide in verb. Agnatus, assensus, conductor, constitut. constitutionem, electio, emphyteusis, emptio, feudatarius, feudum, interesse, inuestitura, mercator, prælatio, refutatio, vassallus.

DONATARIVS.

*Donatarius omnium bonorum quomodo habeatur loco hæredis nu.*12. *fol.*398

DONATIO.

*Donans tenetur inquantum facere potest commodè, & honestè, ita quod non egeat ære alieno deducto, & in hoc non inspicitur tempus donationis, seu concessionis, & obligationis; sed exactionis, siue petitionis nu.*23. *fol.*232.

*Donatio remuneratoria non est censenda, quæ fit ob seruitia præstita ex officij debito, vel ex alia antecedenti obligatione; etiam si exprimatur donari ob seruitia; sed pura iudicanda nu.*24. *&* 26. *fol.*232.*cum seq.*

*Donationes factæ Officialibus, necnon militibus stipendiatis ob seruitia præstita in eorum officijs nullo pacto dici debent remuneratoriæ nu.*28. *fol.*233

Donationes, diminutiones, remissiones, & concessiones omnes sunt nullæ etiam factæ ex certa scientia in functionibus, censibus, vectigalibus, tributis, panibus, & redditibus ciuilibus, num. 37. *&* 39. *fol.* 234. *cum seq.*

*Donationes factæ contemplatione matrimonij sunt pro lege seruandæ, sunt pars contractus matrimonij, sine quibus matrimonium non esset contractum, sunt pacta correspectiua ad dotes, sunt adeò firma, & irreuocabiles, ut nec mariti, nec filij possint mulieribus præiudicare, propter quod semper fuerunt annullatæ cautelæ factæ in præiudicium talium donationum, & ita fuit passim iudicatum nu.*21. *fol.*274

*Donatio ex nunc pro tunc sequuta morte, & è contra, est pura, dominij, ac possessionis translatiua ex nunc; sed executio tantùm differtur post mortem nu.*1. *&* 2. *fol.*358

*Donata vxori contemplatione viri, erunt viri, & sic è conuerso, idq; procedit etiam in dubio nu.*9. *fol.* 500. *& insuper ampliatur, vt nu.*12.*&* 14. *fol.*501

*Donatum Legatis contemplatione Principis, eidem donatum videtur nu.*10.

Vide in verb. ascendens, Clericus, donatiuum, euictio, fraus, gabella, pactum, pater.

DONATIVVM.

Donatiuum voluntarium concluditur à maiori parte, eaq; minori præiudicat, & ratio affertur nu. 18. *fol.*141

*Donatiuorum, & impositionum frequentia est multorum causa malorum num.*42. *fol.* 147.

Donatiua, quæ fiunt in generalibus parlamentis, an dicantur voluntaria, remissiuè num. 37. *fol.*223

Vide in verb. immunitas, læsio in fin. mandatum, Perceptor, Prorex, Vniuersitas.

DOS.

Dotis causa præcipua est, & priuilegiata nu. 28. fol.248
Dotis causa si fuerint bona feudalia obligata, an admittatur reuocatio vigore Const. Reg. constitutionem diua memoria, antequam assensus impetretur nu. 2. fol.259
Dotis fauore hæres ratificare tenetur contractum factum per defunctum nu. 3.
Dotes, & dotaria, seu antefata constitui possunt super feudis absque assensu; dummodò matrimonia contrahantur de spetiali Regis licentia, & ita sunt intelligendæ constitutiones, & Capitula Regni, & hoc iure vtimur, vt deficiente consensu in matrimonio, quando mulier non est neapolitana, tàm pro dote, quàm pro dotario assensus petatur pro obligatione bonorum feudalium nu. 1. & 2. fol.290
Dos de paragio regulariter non potest esse minùs legitima; & in non maritata, vt nubat pari, potest ascendere vsque ad virilem; sicut è contra quando nubere potest pari cū dote à patre data, vel legata, potest esse dos minus legitima, quod maximè procedit in Magnatibus habentibus amplissimum patrimonium, quibus sufficit congruam conficere dotem, & si legitima minorem num. 2. fol.450.
Dotis restitutio in quibus casibus fieri possit constante matrimonio nu. 27. fol.494
Vide in verb. assensus, consuetudo neapolitana. filius in fin. interesse, mulier.

DOTARIVM.

Dotarium, an possit constitui in vltima voluntate super feudo absque assensu; sicut potest in contractu inter viuos num. 23. fol. 385.
Vide in verb. dos, filius, matrimonium.

DVPLA.

Dupla est de natura contractus emptionis, & venditionis, ieciréo etiam non promissa debetur num. 11. fol.171

E

ECCLESIA.

Ecclesia immunitate gaudent, ne in illis fiant parlamenta, aut Congregationes laicorum nu. 11. fol.469
Vide in verb. ædificium, alienatio, assensus, Clericus, emptio in princ. fiscus, lex, Regnum, Thesaurus, tutor, venditio, verba in fine.

ELECTIO, ET ELIGENS.

Eligens, & nominans, quàm maximè differunt. Hac de re iura obstringentia nominatorem pro successore ab eo nominato qualiter sint intelligenda, traditur; necnon Bart. traditio in l. vnum ex familia §. si de falcidia de leg. 2. expēditur nu. 7. cum duobus seqq. fol.52. cum seq.
Eligendi facultate concessa, electione secuta Dominus fecisse videtur, & quò ad hoc eligens erit nudus minister, qui facultatem à Domino datam deducit in exercitium nu. 50. fol.308
Electio, vel iudicium à pluribus faciendum non potest fieri sine interuentu ad minus duarum partium eligere, vel iudicare debentium nu. 7. fol.534
Vide in verb. deportatio.

EMPHYTEVSIS.

Emphyteusi, vel feudo deuolutis propter lineā finitam, Dominus supremi possessoris agnatis inuestituram renouare tenetur, aliàs diceretur facere iniuriam, & posset appellari num. 2. fol. 102. Limita tamen, quando Dominus vellet pro se retinere, & nemini concedere, quicquid Dec dixerit num. 38. fol. 107.

EMPTIO, ET EMPTOR.

Emptum de pecunia Ecclesiæ licet alieno nomine, est ipsius Ecclesiæ, eodem pariter priuilegio gaudent miles, pupillus, & fiscus nu. 14 fol. 68. & nu. 17. fol.167
Emptores rerum fiscalium, vel Regis concessionarij habent exceptionem legis benè à Zenone C. de quad. præscript. aduersus vendicantes res ab ipsis possessas salua actione veris Dominis agendi contra fiscum ad rei æstimationem infra quatriennium num. 1. fol. 200.
Emptor bonæ fidei de iure communi feudorum potest agere contra venditorem, vt adimpleat, & cogere ad tradendum cum valido assensu nu. 27. fol.213
Emptor rei feudalis absque assensu facta reuocatione iuxta formam Constitut. Regni, recuperat pretium, siue bona, siue mala contraxerit fide; cæterum quæstionis est, an possit etiam agere ad interesse D. Author perpē-

ſis doctrinis Andr. in hoc articulo, dicit, quod multum deſeruiet bona,vel mala fides nu.1.& 2. fol.269

Emptor rei feudalis in mala fide conſtituitur, ſi ſcienter contraxit ſuper feudo, quo caſu nullum debetur intereſſe, licet promiſſum fuerit,vel cautum de euictione, ſed quid in alienatione facta cum reſeruatione regij aſſenſus nu.4.& 5. fol.269.eum ſeq.

Emptor in poſſeſſione rei empta exiſtens,ſi pretium ſoluat, Dominus efficitur abſque noua rei traditione nu.18. fol.392

Emptor feudi dominium acquirit ſubiectum prælationi Domini,& ſic reuocabiliter intantum quod ſuccedente prælationis caſu habetur,ac ſi nunquam emiſſet: quia omnia reſoluuntur nu.17. fol.478

EPISCOPVS.

Epiſcopi antiquitùs præcedebant Barones, & Comites,vt ex literis Regis Ferdinãdi Primi,quarum tenor ſubijcitur, manifeſtè conſtat nu.34. fol.134

Epiſcopus ratione peccati euitandi an poſſit prohibere prodigalia laicorum veſtimenta, remiſſiuè nu.8. fol.514

Vide in verb. Clericus,fiſcus.

EVICTIO.

Euictio quid importet nu.6. fol.171

Euictio promiſſa à ſe abſque dictione taxatiua tantùm,comprehendit hæredem, etiam venire volentem ex propria perſona; ſecùs adiecta taxatiua,& hæc eſt frequentiùs recepta ſententia num.21. 25.& 26.fol. 202. cum ſeq.

Euictio promiſſa à ſe tantùm repellit promiſſorem etiam venire volentem ex iure alterius, quicquid tradiderit Bald.in ſuis conſilijs,quod vt eſt dictum,non obtinet in eius hærede nu.32.& 33. fol.204

Euictio non debetur,quando ſuccedit caſus ex natura rei nu.19. fol.212

Euictio, quæ venit in donatione remuneratoria,intantum debetur, inquantum ſi ob ſeruitia dabatur actio aduerſus donatorem, quocirca recenſentur deciſiones aliàs facta, per quas decretum,& deciſum fuit, non deberi euictionem rei conceſſa ob ſeruitia, quando illa fuerunt præſtita ex officij debito nu.27.& 28. fol.233

Vide in verb. actio,Dominus,fiſcus.

EVIDENS.

Vide in verb. expreſſum.

EXACTOR.

Exactores publici non poſſunt ſine Principis licentia pecuniam exactam conuertere in florenos,vel florenos in pecuniam, & ſi de facto conuertant,& lucrum exinde capiãt, tenentur in foro conſcientiæ ad reſtitutionem; & contraria Decij opinio refellitur, & remiſſiuè, quid in facti contingentia fuerit deciſum, refertur num.2.5. & 7.fol. 166.

Vide in verb. Perceptor.

EXCEPTIO.

Exceptio declarat regulam,& dicitur eſſe de regula,aliàs non eſſet bona exceptio nu. 12. fol. 403.

EXCEPTIO LEG. BENE A ZENONE.

Exceptio leg.benè à Zenone poteſt opponi tàm in vim dilatoriæ, quàm peremptoriæ, ſicut exceptio quem de euictione tenet actio nu.2. fol. 200.

Exceptio l. benè à Zenone non procedit, quando in priuilegio eſt adiecta clauſula iuribus alienis ſemper ſaluis, quæ ſi non eſſet expreſſa, non ſubaudiretur in terminis dictæ l. nu. 3.

Exceptio d. l. obtinet, quando Rex concedit rem, credendo eſſe ſuam, licèt verè ſit aliena num.4.

Exceptio d. l. quomodo procedat, & quomodo limitetur remiſſiuè nu.5.

Vide in verb emptio.

EXCEPTIO QVEM DE EVIctione tenet actio &c.

Exceptio, quem de euictione tenet actio, habet locum etiam in fiſco,& eſt exceptio doli nu. 17.& 18. fol.202

Exceptio præfata habet locum etiam in venditoris hærede,qui ex propria perſona venire vellet nu.19.

Exceptio prædicta limitatur fauore libertatis confutato Alexan. intellectu ad text. in l. ſi tibi, C. de actio. empti, à qua originem ducit hoc priuilegium, num. 23. fol. 203.

Exceptio memorata non obtinet in hærede fideiuſſoris, qui pro alio ſe obligauit de euictione; ſed poterit ex propria perſona venire nu.24.

Exceptio,de qua ſuprà, limitatur, quando eſt promiſſa euictio à ſe tantùm; nam vigore illius

illius dictionis taxatiue hæres poterit ex iure proprio agere; & est communis, sed quæstionis est, an idem promissor possit contrauenire, vtendo iure alterius nu. 25. & 33. fol. 103. cum seq.

Vide in verb. Fiscus.

EXECVTIO.

Vide in verb. Magna Curia, miles.

EXPRESSVM.

Expressum, & euidens dicitur, quod ex coniecturis colligitur nu. 3. fol. 61

Expressum dicitur, quod concedens interrogatus respondisset nu. 21. fol. 231

Expressio eius, quod tacitè inest naturaliter, nihil de nouo operatur num. 17. fol. 392. nec mutat iuris conditionem num. 3. fol. 401. declara tamen, vt nu. 7. fol. 402

Expressio eius, quod tacitè non inest de necessitate, debet aliquid operari, num. 16. fol. 465.

EXTENSIO.

Extensio in correctorijs ex identitate rationis fit per viam comprehensionis, num. 28. fol. 315.

Vide in verb. alienatio, consuetudo in fin. lex.

EXTRACTIO.

Extractio auri, argenti, frumenti, vini, equorum cum multis alijs est prohibita in Regno sine licentia Principis, & non solutis debitis directibus vltra disposita iuris communis, recensentur hac de re Capitula Regni, Pragmatica, & ritus Regiæ Cameræ, nu. 1. & 2. fol. 228. & nu. 2. fol. 509. sed declara vt nu. 3.

Extractio pretij peruenti ex mercibus immissis in Regno est pariter prohibita; poterunt tamen extrahi merces ex pretio prædicto emptæ, & ita intelligenda est Pragm. Reg. vnà cum ritu Reg. Cam. & ob id contraria consultatio eiusdem tribunalis fuit aliàs renouata nu. 3. & 4. fol. 229

Extractionum concessiones habent intrinsecã, & insitam naturam, & conditionem, quatenus Regnum remaneat munitum, & his opus non habeat nu. 5.

Extractio frumentorum, & aliorum si prohibeatur fieri ad Romanam Curiam, ne Regno deficiat necessaria prouisio, nequaquam incurritur in Bullam Cœnæ, & sic passim iudicatum nu. 8.

Extractionis concessio si non habet clausulam refectionis, non poterit anno sequenti extrahi, quod in primo non fuit extractum nu. 9. fol. 230.

F

FACTVM.

Factum aduersus legis, aut statuti prohibitionem an sit nullum, & in pristinum reducendum, quando alia pœna est apposita nu. 2. cum seq. fol. 61

Factum Iudicis dicitur factum partis fictum nu. 9. fol. 183

Factum contemplatione mea, directè in meam personam factum videtur, idq; exemplis illustratur nu. 10. fol. 500

FALSVM.

Vide in verb. insignia.

FEVDALIS CONTRACTVS.

Feudalis contractus de iure communi feudorum licet sit nullus absque assensu quò ad translationem iuris feudalis; non tamen erit inualidus respectu actionis personalis ex contractu descendentis, nedum aduersus contrahentem; sed etiam aduersus illius hæredem: quia hoc non tangit feudum, cuius occasione declaratur doctrina Andr. in cap. imperialem, in cuius intellectu miserè lapsus est Camerar. quæ tamen opinio in Regno redditur dubia propter Constit. constitutionem dictæ memoriæ nu. 29. & 30. fol. 214. & nu. 3. fol. 269

Feudalis contractus si non valet propter assensus defectum vtpotè quia falsus, vel obreptitius sit detectus, neque subsequebatur assensus respectu obligationis bonorum, quicquid Camer. dixerit nu. 6. fol. 270

Feudalis contractus ex quibus personis cõsistat nu. 19. fol. 274. & nu. 25. fol. 413

Feudalis contractus dicitur innominatus nu. 22. fol. 435

Feudalis contractus absque assensu celebratus vigore Constit, adeò est nullus, vt nec ex eo confessio oriatur nu. 31. fol. 214. & num. 4. fol. 441.

FEVDATARIVS.

Feudatarius abutens re feudali ad exinanitionem,

nem, seruitutem, vel depopulationem, ea priuatur nu. 60. fol. 96

Feudatarij subinfeudantis secundum leges cōmunes feudorum iure extincto subfeudatarij pariter ius tolli necesse est, nisi facta sit subinfeudatio cum beneplacito directi Domini, vel nisi subinfeudatus paratus sit seruire Domino mediato eo modo, quo Domino immediato deuinctus erat num. 6. 7. & 8. fol. 103.

Feudatarius, qui subinfeudauit, potest refutare feudum Domino in praeiudicium subfeudatarij, nec hoc casu dicetur contractus claudicare num. 20. cum seq. fol. 104

Feudatarius alienans feudum absque assensu, de iure communi amittit illud, & ad Dominum reuertitur, etiam quod post alienationem factam recuperauerit. Caeterum de iure Regni habet facultatem reuocandi; sed si ante reuocationem Dominus praeuenerit, & litem fuerit contestatus aduersus eum, in quem fuit translatum, recuperabit feudum, & vassallus illud amittet num. 10. & 11. fol. 260

Feudatarius quomodo dicatur reuocare iure proprio secundum Constitut. constitutionem diuae memoriae, recensetur intellectus Frecc. ad dictam Constitut. & commendatur, & ab impugnationibus Annae rectè vindicatur num. 14. & 16. fol. 260. & nu. 3. fol. 415.

Feudatarius potest habere vnum haeredem in feudalibus, & alterum in allodialibus nu. 7. fol. 279.

Feudatarius etiam non institutus ab vltimo moriente, iure haereditario successionem feudi haereditarij capiet, & tenebitur ad omnia onera, & hac est communis opinio recté distinctis, & perpensis Doctorū traditionibus, secundum quam pariter plures fuerunt factae decisiones, quae recensentur, & demum ab obiectis, & argumentis Bammac. in cap. Titius, si de feud. defun. mil. rectè defenditur, & vindicatur per D. Authorem nu. 20. cum seq. fol. 281

Feudatarius non potest concedere ea, quae sunt in demanio absque assensu Regio num. 10. fol. 300.

Feudatarius de iure communi feudorum potest subinfeudare, dummodò sincerè, & bona fide, & subinfeudatus efficitur subinfeudantis vassallus nu. 2. fol. 311

Feudatarius est Procurator Domini in rem propriam nu. 5. fol. 312

Feudatarius praesumitur alienare in fraudem, si est desperatus de filijs, secùs si rationabiliter habere sperat nu. 24. fol. 315

Feudatarius, seù successor intelligitur desperatus de filijs, quando adest impedimentum aliquod, vel nimia senectus, secùs si posset sperare rationabiliter habere, licet suspicaretur contrarium: quia in hac materia idem est habere filios existentes, vel aptitudine; hinc confutatur opinio Camerar. & declaratur Pragmat. quae requirit, vt feudatarius habeat successorem, vt intelligatur de successore habili ad procreandum nu. 29. cum seqq.

Feudatarius se clericando, vel religionem ingrediendo, statim amittit feudum, & irreuocabiliter, ita vt poenitentia, & habitus dimissio nequaquam illi proficiant nu. 14. fol. 320.

Feudatarius carens successore in feudo, de eo disponere neutiquam potest ita disponente Reg. Pragmat. quae vtique cessat respectu hyppothecae super feudo contracta num. 5. fol. 348.

Feudatarius potest feudum alienare proximo successori, vel per venditionem, vel per libelli dationem, vel quocumque modo, & prout vult etiam sine Domini consensu: quia omnes contractus resoluuntur in vim refutationis num. 12. 14. 15. & 16. fol. 372. & potest alienare etiam alia lege, quàm ipse tenet, & ratio affertur, num. 22. fol. 376.

Feudatarius instituendo personam non vocatam à lege inuestitura, dicitur alienare nu. 17. fol. 384

Feudatarius secundum consuetudines feudales potest infeudare, nisi filijs careat nu. 26. fol. 406.

Feudatarius non habens aliunde liberam bonorum dispositionem, non potest quicquam de feudo disponere nu. 5. fol. 418

Feudatarij dispositio regulatur ab intellectu iuris nu. 6. fol. 419

Feudatarius est ille, qui suum vtile dominium transfert assensu impetrato, & emptor contrahens cum feudatario, dicitur ab eo causam habere, quo loci declaratur regula illa, quod qui confirmat, dat, necnon & alia, quod aliud sit dare, & aliud danti consentire nu. 9 & 10.

Vide in verb. assensus, Dominus, feudum, inuentarium, matrimonium, Rex.

FEVDVM.

Feudum antiquum si permutetur cum nouo Rege assentiente, nouum assumit naturam antiqui nu. 10. fol. 12

Feudum antiquum ad Regem deuolutum ob crimen, mox ab eo restitutum sub eadem qualitate feudi antiqui, manebit utique antiquum, licet Rex expresserit, se de nouo concedere nu.11.

Feudum emptum, vel alio modo alteratum retinet naturam feudi praterquam in expressis nu.7. fol.90

Feudo, seù in feudi beneficium cedit fortelitiū extructum à directo Domino in feudo Baronis nu.31. fol.93

Feudum est homo mutus, pro eo loquitur feudatarius, qui dicitur eius pica, & organum nu.12. fol.103

Feudo deuoluto Domino directo, non deuoluuntur excadentia, siue feuda plana, nec hoc casu oportet, vt vassallus offerat seruire iuxtà terminos cap. 1. §. si verò qualit. olim pot. feud. alien. qui exactè declaratur confutato Pist. intellectu super eo nu.14. 15. 23. & 28. fol.104. cum seq.

Feuda ad Regem deuoluta si ab eo iterum concedantur, de nouo taxantur in cedulario Reg. Cam. nu.47. fol.109

Feudum est; sed alterata natura, cum res conceditur in feudum sub annuo redditu contra Bald. nu.23. fol 114

Feuda vniformiter taxantur attento redditus valore, nec taxa augetur, quocirca declaratur, quare in Regno passim fiat sermo de taxa noua, & antiqua, si inter eas non cadit differentia, num. 5. 6. 7. & 8. fol.140.

Feuda innatam capiunt naturam ab eorum inuestituris num.9. fol.140. & num.5. fol. 402.

Feuda quomodo taxentur in Reg. Cam. si seruitium non reperiatur taxatum, & pro adohis prateritis, si feuda fuerant ab antiquo concessa, à qua tempore fiet exactio nu. 12. fol.140

Feudorum emptores secundum leges communes feudorum non iurant fidelitatem Regi pro feudis emptis; sed contrarium est inductum in Regno per nouellas Pragmat. per quas est etiam mandatum, à vassallis praestari assecurationis iuramentum ipsis emptoribus nu.14. cum seq. fol.141

Feuda respectu Baronum ex tot multiplicatis impositionibus sunt ad dispendium, & non ad compendium nu.43. fol.147

Feudo vendito absque assensu, & euicto, bona fidei emptor pretium recuperare potest, ac etiam ad interesse agere secundum Andr. communiter receptum num.20. fol. 174. & nu.3. fol.169

Feuda sunt praescriptibilia, & possedibilia per inuestituras veras, vel praesumptas, & non sunt de perpetuò prohibitis alienari, & maxima intercedit differentia inter feudalia, & spiritualia nu.36. fol.205

Feuda ad instar regalium non possunt possideri absque titulo, hinc quotidie ad fisci instantiam citantur possessores ad ostendendum titulum feudorum, caeterorumq; regalium, & si in promptu constat de non iure ipsorum, potest procedi ad sequestrationem, nu 37. & 38.

Feudi venditio an confirmetur ex iure superuenienti iuxta terminos l. cum vir ff. de vsucap. nu.1. cum seqq. fol.208

Feuda cum Regio assensu obligata ab his, qui successore carent, si contingat vendi ad instantiam creditorum, pretium, quod superest exolutis creditis, implicatur in emptionem loco feudi subiectam iuri deuolutionis, & hoc iure vtimur in Regno; num. 8. fol. 210.

in Feudis seruatur rigor nu. 32. fol.214

Feudi concessio per Titium viuentem possessi, quem Dominus mortuum esse credebat, non confirmatur mortuo Titio sine harede nume.33.

Feudi concessio tanquam vacantis per mortem, corruit, si vacet ex alia causa, nume 34.

Feudalia iura non tractauerunt articulum iuris superuenientis, & propterea inharendum est dispositioni iuris communis nu.38. fol.215.

Feuda de iure communi feudorum non possunt dari in dotem fine assensu; sed quaestionis est, an idem ius obtineat in patre, quando aliunde non habet nu.1. fol. 239.

Feuda, vt absque Domini assensu alienari non possint, Reipubl. interest num. 2. fol. 240.

Feudi dati in dotem absque assensu quomodo detur retentio secundum Registra Regis Friderici, & an sit hoc correctum per Capitula Regni nu.4.

Feudum an possit in dotem dari à feudataria pro se dotanda absque assensu, cuius occasione latè, exactè, & studio indefesso, ac non in diligenti, & acriter iuxta morem declarat D. Author Constitut. Regni incip. fratribus, aliam incip. honorem nostri Diadematis, & aliam incip. cum hereditarium, item Capit. Regis Caroli II. incipien. item statuimus, docet praeterea, quas Constitutiones correxerit dictum Capitulum, & an Capitulum Papa Honorij circa dationem feudi in dotem sit in vsu positum, & quomodo in

in Regno sint seruanda eius Capitula, quæ fuerunt facta de consensu Regis, quo loci etiam non ommittir subtiliter indagare, in quo Capitula Ciuitati concessa correxerint dispositionem iuris communis, Constitutionum, & Capitulorum Regni circa dationem in dotem, aut obligationem feudorum num. 3.5.7.8.9.10.12. & 20 fol. 240. cum seqq.

Feudum hæreditarium, dum adest assensus, quo ad dispositionem nil differt ab allodio, nu. 23. fol. 247. quo casu cessat dispositio tex. in cap. 1. de success. feud. nu. 8. & 9. fol. 382. & nu. 16. fol. 420

Feuda sunt de perse alienabilia, & in commercio num. 24. fol. 247. & num. 11. fol. 383.

Feudorum alienatio ob quodam extrinsecum, scilicet assensum Domini dicitur impedita nu. 25. fol. 247

Feuda sunt alienari prohibita generaliter, & sub hac generali prohibitione continetur etiam causa dotis, idq; fuit prouisum tàm de iure communi, quàm de iure Regni num. 9. fol. 259.

Feudalium alienatio facta per defunctum non validatur per consensum hæredis tacitum; sed desideratur expressus, dispositiuus per nouum contractum, & super eo nouus assensus nu. 13. fol. 260

Feudalium venditio facta sub hasta non reuocatur vigore Consist. Reg. constitutionem diu. mem. nu. 15.

Feudi repudiatio valet absque assensu, & assignatur ratio nu. 36. fol 266

Feudi venditor si promittat sub pœna, se curaturum, vt Dominus consentiat, non valebit obligatio secundum Andr. qui hoc videtur limitare in magno Consiliario intimo Domino; hac tamen limitatio Frecc. visa est dubitabilis, & Afflict. eam admisit cum aliquo temperamento, nec vnquam fuit prælicata num. 7. cum seqq. fol. 270. cum seq.

Feudum si alienetur per contractum inter viuos, qui aliquo casu non teneat, non adhibetur distinctio, quæ in vltima voluntate de secundaria intentione disponentis ad pretium rei legatæ, licet opinio etiam in vltima voluntate sit satis controuersa secundum D. Authorem nu. 8. fol. 272. Hinc prosequere, vt infra.

Feudi æstimatio non debetur in vltima voluntate, sine sit dispositio particularis, siue vniuersalis, quando est collata in alium, quàm in vocatum ex lege inuestitura, est hac cõmunis opinio secundum quam aliàs fuit iudicatum, & omni prorsus caret difficultate, quando sumus in casu, in quo assensus non consueuit præstari nu. 9. 10. & 16. fol. 271. cum seq.

Feudum dicitur legitima primogeniti, & sine causa priuari non potest; sed quid dandum sit secundogenito nu. 11. fol. 272

Feudi datio, seu infeudatio, refutatio, & omnis alia dispositio de iure feudorum permissa intelligitur, quatenus sincerè, & bona fide explicentur nu. 15.

Feudi æstimatio non debetur in contractibus, in quibus non procedit text. in l. apud iulianum §. constat de leg. 1. num. 17. & 18. fol. 273.

Feudi æstimatio & si non debeatur in contractu donationis inter viuos; debetur tamen in contractu donationis facta contemplatione matrimonij, vel ob aliam causam onerosam, latè fundatur, & commendantur traditiones Andr. quæ videntur punctuales, & demum recensetur decisio aliàs facta huic opinioni conformis, quicquid dixerit Anna in alleg. 140. num. 20. vsque ad 26. fol. 274. cum seqq.

Feudi dispositio qualibet quomodolibet facta ad fraudandum legitimum successorem, nulla est iudicanda nu. 27. fol. 276

Feudum hæreditarium venit in petitione hæreditatis, censetur allodiale, & dicitur esse corpus patrimonij, & computatur filio in legitima nu. 9. fol. 279

Feudi hæreditarij natura est, vt succedens in eo, dicatur esse hæres feudi, & in eo succedere tanquam hæres institutus à principio generationis ipsius; ad quod recensetur notabile verbum Guil. Pern. Sicul. nu. 14. cum seq. fol. 280

Feudum concessum pro se, & hæredibus est hæreditarium, idq; in Regno caret controuersia nu. 15. cum seq.

Feudi hæreditarij successor debet habere qualitatem sanguinis, & hæredis, quod vltimũ intelligitur, quatenus pater, vel alius instituat, quod si non fiet per illum, feudum habebit tanquam in eo institutus à principio acquisitionis feudi, & consequenter quia hæres semper tenetur ad onera, quod non est in feudo ex pacto nu. 17.

Feudum mixtum de iure communi feudorum per delictum etiam in Dominum mediatum patratum, aperitur Baroni Domino immediato; per alienationem verò irrequisito Domino factam aperitur Regi Domino mediato, & huius discriminis ratio affertur, nu. 7. fol. 292

Feudum quaternatum mixtum secundum quid de iure Regni, si sit concessum à Baro-

ne cum assensu Regio tenendum ab eo immediatè, & in capite, & ab ipso recognoscatur, ad Baronem deuoluitur propter delictum, & lineam finitam, & ab eo erit concedendum, & sic limitatur Constit. Reg. post mortem; sed si in concessione facta cum Regio assensu non adsit clausula, vt à Barone immediatè, & in capite teneatur, adhuc ad Baronem deuoluitur, conferendum tamen à Rege, quocirca affertur verus intellectus ad dictam Constitut. & declaratur pariter eius gloss. & opinio Frecc. refellitur num. 8. cum seqq.

Feudi mixti collatio Regi reseruata per Constitut. Regni post mortem est spetiale priuilegium, exorbitans, iniquum, & inrationabile. Iccirco d. Constitut. fuit reuocata, & correcta per Capitula Papæ Honorij, quibus statutum fuit, vt ad Baronem non solum feuda deuoluantur; sed ab ipso conferantur, & ita seruatur nu. 14. & 15. fol. 294 & nu. 18. & 19. fol. 301

Feuda quomodo regulentur, vel non à dispositione l. g. Statius florus, §. Cornelio felici, ff. de iure fisc. notabiliter declaratur, & quid decisum nu. 16. cum seq. fol 295

Feudum ex pacto non hæreditarium ex delicto in Dominum commisso an ad eum, vel ad agnatos deuoluatur, & quid decisum, cuius occasione declaratur text. in cap. 1. §. fin de Capit Corrad nu. 17. & 20.

Feudum ad Dominum deuolutum quibus remaneat oneribus affectum & quomodo in Regno omne Castrum dicatur feudum quaternatum, et quid possidente Ecclesia, remissiuè nu. 19.

Feuda plana, seu res excadentiales quomodo constituantur, in hoc articulo D. Author sustinet opinionem Afflict. & eam vindicat ab oppositionibus Camerar. num. 1. cum seqq. fol. 299

Feudum constituitur planum, & alienabile cum assensu tantum Baronis, si concessio facta per eum steterit per triginta annos, etiam si fuerit vnica nu. 2.

Feudum concessum à Rege quando dicatur quaternatum, recensetur doctrina Andr. super hoc, & declaratur nu. 5. & 6.

Feudum non fit quaternatum ex clausula, quod teneatur in capite à Rege, deficiente clausula illa immediatè nu. 12. fol. 300

Feudorum planorum, & quaternatorum distinctio non fuit cognita de iure communi feudorum nu. 16. fol. 301

in Feudis magis attenditur causa proxima, quàm remota nu. 24. fol. 302

Feudo à Barone concesso cum Regis assensu in subfeudatarium cum clausula, cum potestate alienandi saluo assensu impetrando, si postea subfeudatarius alienet cum reseruatione assensus, an possit ipse, vel eius hæres contrauenire nu. 32. fol. 304

Feudum concessum cum facultate alienandi reseruato Domini assensu, non solum tenetur Dominus ad assentiendum; sed habetur pro consentiente, quando non habet iustam causam contradicendi nu. 34 fol. 305 & nu. 13. fol. 313

Feudum francum potest absque Domini assensu alienari secundum D. Authorem, qui de communi testatur explosa Camerar. opinione, & oppositionibus sublatis, quæ in contrarium adducuntur nu. 37. cum seqq. fol. 306.

Feudum francum est omni libertate liberum, & omni seruitute absolutum, & quod francum, & liberum est non expectat licentiam alterius nu. 38. & 39.

Feudum francum idem importat, quòd dicere feudum sui iuris nu. 40.

Feudum in aliquibus alteratum retinebit suã propriam naturam in omnibus alijs num. 42.

Feudi franchi concessio est pinguior, quàm feudi concessio absque seruitio nu. 43.

Feudum franchum quid importet, & significet secundum Bald. nu. 44. fol. 307

Feudum franchum potest alienari in Ecclesiam secundum Bald. opinionem, quam D. Author optimè confutat, & conuincit nu. 45.

Feudi franchi concessio non importat translationem dominij directi in feudatarium aduersus Bald. nu. 46.

Feudum potest concedi franchum à iuramento fidelitatis: quia non omnia quæ continentur sub fidelitate, sunt de substantia, & aliud est esse de substantia, & aliud de natura, quæ potest in aliquibus impropriari num. 48. & 49. fol. 308

Feudum francum appellatur conditionatum, non rectum nu. 51.

Feudum si concedatur francum, & liberum, potest secundum omnes alienari sine assensu per verbum illud, liberum, nu. 52.

in Feudis militat regula nil referre quid ex æquipollentibus fiat nu. 26. fol. 315. & nu. 10. fol. 360

in Feudis proceditur de similibus ad similia, quando eadem viget ratio nu. 27. fol. 315. & nu. 11. fol. 360

Feudum amittitur per Clericatum, & per ingressum religionis, quinimò per votum tantum religionis nu. 18. fol. 321

Feu-

Feudorum consuetudines vetantes illorum acquisitionem Ecclesijs, Clericis, alijsq; personis repraesentatis, loquuntur in acquisitione dominij feudorum nu. 2. fol. 348
Feuda nequaquam subsunt dispositioni auth. defuncto, C. ad senat. tertul. num. 17. fol. 361.
Feudum à patre acquisitum, & filio refutatum, in eius personam non dicitur nouum; sed paternum nu. 20.
Feuda secundum leges feudorum praesumuntur ex pacto; in Regno autem haereditaria nu. 26. fol. 362
in Feudis vtile per inutile vitiatur ex indiuiduo voluntatis, aliàs procedit contraria regula num. 7. fol. 370. & num. 23. fol. 393.
Feudorum leges, quae ipsorum alienationem prohibent, minimè complectuntur eam, quae fit in proximum successorem, & ratio affertur nu. 11. fol. 371
Feudum an possit Regis primogenito alienari absque assensu, remissiuè nu. 5. fol 382
Feudum absque assensu alienatum amittitur, quatenus fiscus praeuenit feudatarium in auocatione illius nu. 12. fol. 383
Feudum haereditarium includitur sub dispositione l fin. C. de edic. diu. Adr. num. 16. fol. 384.
Feudum potest ad tempus locari num. 19 fol. 392.
Feudi natura non abhorret ab acquisitione pro se, & liberis, seù haeredibus num. 8. fol. 402.
Feudum simpliciter concessum secundum consuetudines feudorum est ex pacto, & prouidentia, licet ab intellectu iuris sit transitorium ad haeredes; si verò sit concessum pro se, & haeredibus expressè, erit haereditarium num. 9.
Feudum quò ad dispositionem ab allodio quàm maximè distinguitur, num. 27. fol. 406.
Feudi concessio non includit seruitium, licèt solitum, si non exprimatur: quia seruitium non inest de necessitate, sicut fidelitas, quae est de eius substantia nu. 29.
in Feudis non procedit argumentum à maioritate rationis nu. 5. fol. 411
in Feudis consideratur nudum factum, nume. 6.
Feudalia iura & consuetudines sunt propriè, & strictè intelligenda nu. 9.
Feudorum materia est rigorosa, & in ea rigor seruatur nu. 2. fol. 418
Feudum haereditarium censetur res defuncti nu. 13. fol. 420
Feudum ex pacto successione, haereditarium verò transmissione à defuncto in haeredem acquiruntur nu. 14.
in Feudo haereditario quomodo dicatur contegi, seù occultari vnus actus, & censeatur emptor à Domino inuestitus nu. 17.
Feudo vendito cum assensu Domini emptor succedere dicitur ex persona illius secundum Bald opinionem, quae optima ratione à D. Authore impugnatur, secundum quem poterit etiam saluari, & admitti in feudo ex pacto nu. 18.
Feuda regulantur à dispositione legum Romanorum in defectum consuetudinum feudalium nu. 19. fol. 421
Feuda ob parricidium commissum non ad Dominum; sed agnatos deuoluuntur; quia huiusmodi facinus non connumeratur inter delicta in Dominum admissa num. 3. fol. 423.
Feudalia iura magnam constituunt differentiam inter delictum commissum in Dominū, vel in alium nu. 6. fol. 424
Feudum vassalli parricidae si fuerit antiquum ad agnatos; si verò nouum ad Dominum deuoluetur nu. 13. fol. 425
Feudalia iura ob parricidium priuant feudatarium delinquentem proprio feudo ratione incapacitatis, quod non facit poena indignitatis secundum ius commune Romanor. per quod non auferuntur bona propria; sed haereditaria tantum occisi, num. 14. fol. 426.
Feuda radicata in personam feudatarij deuoluuntur propter delictum ad fiscum, & secundum communem feudistarum scholam priuatur nedum feudatarius; sed omnes ab eo descendentes, siue feudum sit haereditarium, siue ex pacto, & ex quocumque delicto, ex quo feudatarius priuatur; quo loci Fabij de Ann. consilium redarguitur nu. 20 & 21. fol. 427
Feudum concessum Titio, & primogenitis, vel Titio, & liberis est ex pacto, & prouidentia nu. 3. fol. 430
Feudum concessum tibi, & haeredibus, quomodo distinguatur à feudo concesso tibi, & liberis descendentibus, vel tibi, & primogenitis nu. 4.
Feudum, in quo viuitur iure francorum, concessum Titio, & haeredibus est haereditarium nu. 8. fol. 431
Feudum semper dicitur haereditarium, quando in concessione est appositum verbum haeredibus nu. 9.
Feudum concessum t. . & primogenitis est ex pacto, secus si adsit verbum haeredibus etiam si sit

si sit adiecta clausula iuris francorum: quia non importabit nisi delationem successionis, & prælationem; sed cum qualitate hereditaria, ad cuius confirmationem ponderatur punctualis decis. Andr. in cap. 1. de nat. succ. feud nu. 8. 9. 10. & 11.

Feudum non potest assignari vni ex filijs absque assensu nu. 12. fol. 432

Feudum ex pacto in primo acquirente habet naturam hæreditarij, & potest ab eo alienari, nisi sit filijs nominatim, vel eorum contemplatione principaliter concessum nu. 13 fol. 432. & nu. 15. fol. 501

in Feudis vindicant sibi locum duæ regulæ, & sunt de eorum natura, vna, vt feuda absque assensu sint inalienabilia, & altera contraria, vt cum assensu sint alienari permissa, quæ locum habet in alienatione feudi hæreditarij tàm noui, quàm antiqui, necnon feudi ex pacto noui nu. 14. fol. 433. & nu. 1. fol. 440.

Feudi diuidui valida est dispositio cum assensu inter filios, etiam si sit inæqualis nu. 16. fol. 434.

Feudum hæreditarium cum assensu posse alienari in extraneum nemo hucusque hæsitauit nu. 17.

Feudi alienatio in secundogenitum cum consensu primogeniti valida est absque Domini assensu: quia resoluitur in vim refutationis; sed an sufficiat tacitus consensus primogeniti, & quomodo inducatur nu. 25. cum seqq. fol. 437.

Feudum impropriari, ac eius natura alterari dicitur, dùm conceditur cum potestate disponendi seu alienandi absque assensu nu. 2. fol. 440.

Feudalium iurium feudi instar est prohibita alienatio nu. 3.

Feudi, & actionis ad feudum par est iudiciū, ideircò in cessione hypothecæ iuris feudalis requiritur assensus, prout in feudi cessione nu 5. & 6. fol. 441

Feudalis iuris commutatio, seu translatio de persona in personam absque assensu est prohibita nu 7.

Feudorum lex, & Regni Constit. ex quò prohibuerunt omne commercium, omnemq; contrectationem rerum feudalium annullauerunt, respiciendo facti seriem; non autem iuris effectum; hinc notabiliter infertur vt num. 8.

Feudorum lex, & Regni Constit. alienationes prohibentes, habent etiam locum in sola possessionis alienatione, quo casu feudum perditur: quia committitur in legem nu. 10.

Feudo concesso cum facultate alienandi, vel cum clausula cui dederis, an in ipsius alienatione requiratur nouus assensus, in hoc articulo relatis hinc inde opinionibus affirmatiuè concluditur; sed admissa citra veri præiudicium contraria opinio, frequentioribus calculis limitatur, quando facultas est concessa in executiuis, & non in principali dispositione nu. 15. & 16. fol. 442

Feudi natura est respicere suum stipitem nu. 5. fol. 462.

Feudum non manet sub dispositione l. vnic. C. si liber. imper. soc. lib. 10. num. 12. fol. 477.

Vide in verb. agnatus, alienatio, annale silentium, ascendens, assensus, Baro, bona, bona fides, clausula, Clericus, Constitut constitutionem, consuetudo, creditor, dominium, dos, dotarium, emphyteusis, emptio, feudatarius, filius, frater, hæres, interesse, inuentarium, lex, matrimonium, nepos, oblatio in fin. officium, pactum, pater, prælatio, Princeps, Prorex, refutatio, separatio bonorum, sequestratio, successio, testamentum.

FILIVS, ET FILIA.

Filius facto inuentario non tenetur seruare disposita per defunctum, quatenus tangunt feudum ex pacto, & prouidentia; secus verò omissa inuentarij solemnitate num. 29. fol. 204.

Filius primipili etiam non hæres, nec paterna bona possidens, tenetur Regiæ Curiæ pro patris administratione; cæterum in Regno hoc iure non vtimur num. 4. & 18. fol. 219

Filius pro functionibus fiscalibus vsque adeò tenetur pro patre, vt etiam si renunciauerit paternam hæreditatem, adhuc remaneat obnoxius, nisi cedat bonis quocumque titulo inter viuos à patre habitis tanquam talibus debitis subiectis; hoc tamen non est in praxi receptum num. 12. & 18. fol. 219. cum seq.

Filij primogeniti ex nobilibus orti semper debent totum habere: quia melius est secundogenitorum dispersio, quàm inter eos hæreditatis diuisio secundum B. Bernardum num. 12. fol. 272

Filius in feudo hæreditario non institutus an succedat, & succedendo an teneatur ad onera hæreditaria. In hoc articulo primò referuntur Doctores tenentes, non institutum vniuersaliter, vel in quota, licet institutum in re certa non succedere. Secundò recensentur alij, volentes, institutum in re certa non

non tamen in feudo, succedere in ipso feudo, & non teneri ad onera, quæ vltima opinio confutatur, & declaratur tantùm procedere in feudo ex pacto num. 1. cum seqq. fol. 278.

Filius in feudo ex pacto est deterioris conditionis, quàm agnatus: quia tenetur esse hæres in hæreditate allodij, licet sufficiat, vt sit institutus in re certa num. 10. cum seq. fol. 279.

Filius in feudo ex pacto non tenetur ad onera hæreditaria confecto inuentario: quia feudum non est de corpore hæreditatis, quod secus est in feudo hæreditario num. 11. cum seq.

Filius natus in morte patris, si statim post mortem decesserit, habetur pro non nato, vt sic fœmina aliàs non successura propter masculi existentiam, tali casu succedat secundum communes Doctorū traditiones, qui volunt procedere etiamsi vixerit per octo dies num. 21. fol. 312

Filius secundogenitus pro vita, & militia habet actionem aduersus tertium feudi possessorem ex spetiali prouisione Capituli Regni, nu. 32. fol. 324

Filius parricida inspectis consuetudinibus feudalibus facit se inhabilem, & incapacem feudi, quinimò ex omni delicto, ex quo quis non potest stare in Curia sine dedecore, dicitur feudi incapax nu. 10. fol. 425

Filius delinquens in vita patris, non priuatur feudo: quia illud non habet; sed inhabilitatur ad illud acquirendum, & habetur pro mortuo, ac si non esset in mundo nu. 17. fol 426.

Filius primogenitus in vita patris committens feloniam in Dominum, se inhabilem reddit ad feudi successionem, vnde nil transmittit ad fiscum; sed post patris obitum secundo genito successio defertur nu. 19.

Filios non aspergit patris macula in hæreditate adita, nisi delictum sit lesæ maiestatis, nu. 22. fol. 427

Filij in tertiaria, quarta, seù antefato constituto secundum morem Magnatum succedunt, vti hæredes & non vt filij ex propria persona; & ita alias iudicatum in causa Comitis Montisfcalui aduersus text in auth. hæres, C. de secun. nupt. decis Afflict. & consilia D. Authoris tunc Aduocati Comitis Montellæ nu. 25. fol 454

Filia vigore Constitut Regni succedit in feudo excluso patruo, & hæc est frequentiùs recepta opinio, quando filius decedit post patris obitum, etiam non adita adhuc hæreditate nu. 36. fol. 456

Filia ex filio præmortuo in vita patris an subingrediatur locum patris in gradum, & sexum, ita vt excludat personas, quas aliàs pater excluderet, si superuixisset, vel subingrediatur in locum patris tantùm in illius portionem; non autem ad aliorum exclusionem, fusè nu. 37. cum seqq. fol. 457. Sed prosequere quæ mox subijciam.

Filia subingreditur sexum patris ex lege velleia secundum Neapod. opinionem, quam optimis rationibus locum habere tàm in allodialibus, quàm feudalibus, & tàm de iure communi, quàm de iure consuetudinario, & Regni, quàm clarissimè demonstratur; & vltra quod est communiter recepta à Regnicolis, est etiam secundum eam iudicatum, vt neptis subingrediatur sexum, & locum patris tàm in allodialibus, quàm feudalibus, est etiam conformis declarationibus regijs, quæ referuntur, necnon decisioni Sac. Cons. nouissimè in simili facti spetie prolata, quæ pariter recensetur, num. 44. cum seqq. fol. 458.

Filia & si non compellatur dotem insumere, vt à vinculis patrem vindicet, nihilominus si sua sponte id faciat, sacrosancta lex hunc actum fouet, atque commendat, num. 28. fol. 494.

Vide in verb. assensus, citatio, donatio, legatum, legitimatio, pater, querela, renunciatio.

FISCVS.

Fiscum habent Rex, omnis Princeps non recognoscens Superiorem, ac Ciuitas libera nu. 61. cum seq. fol. 32

Fiscum propriè non habent Episcopi, & Archiepiscopi nu. 69. fol. 33

Fiscus potest cogere Dominos ad bona distrahenda iusto tamen pretio pro militum sustentatione, & Regis necessitate, num. 4. fol 47.

Fiscus potest cogere subditos, vt emant ipsius frumentum nu. 14. fol. 49

Fiscus in Regno non appellat à decretis liberatorijs in criminalibus; sed habet recursum ex notorio grauamine, de quo ante omnia cognoscitur nu. 51. fol. 95

Fiscus pro adhoa præterita habet actionem realem super feudo aduersus tertium possessorem, nisi sit concessionarius Regiæ Curiæ nu. 10. & 11. fol. 140

Fiscus pro releuio habet actionem realem aduersus feudi possessorem nu. 13.

Fiscalis patrimonij curam gerentes non omnia, quæ proponere possunt, proponere eis licet; sed

sed silere debent pro populorum quiete nu. 41. *fol.*162

*Fiscus vendere potest rem, quam habet communem cum alijs, etiamsi commodam non pateretur diuisionem nu.*43.

*Fiscus non soluit vsuras; sed benè ei soluuntur nu.*9. *fol.*166

*Fiscus non existente soluendo eius ministro, qui pecuniam exoluerat suis creditoribus, condicet ab illis, etiam quod bona fide consumpserint ex spetiali eius priuilegio, quod tamen hoc casu est subsidiarium, ad quod comprobandum singularis ratio affertur, quo loci declarantur pariter l. si eum seruum, & l. si me, & Titium nu.*12.13.19.20.21.& 24. *fol.*107.& 168.& *nu.*18. *fol.*355

*Fiscus priùs agere debet aduersus suos debitores, & postea conuenire possessores bonorum sibi obligatorum, etiam quod habeat hypothecam expressam nu.*14. *fol.*167

*Fiscus agit in subsidium aduersus debitorem sui debitoris, nisi ex pecunia fiscali nomen fuerit contractum, quæ conclusio non obtinet in creditore debitoris, & ratio affertur nu.*15.& 18.

*Fiscus & si non astringatur ad vsuras, an teneatur ad interesse, quocirca declaratur text. in l. cum quidam §. fiscus ff. de vsur. & in l. si procurator, ff. de iur. fisc. num.*1. 10. & 13. *fol.*170.*cum seqq.*

*Fiscus in contractibus fiscalibus nunquam tenetur de euictione vltra simplum, etiam si sit expressè promissum nu.*2. & 9.

*Fiscus tenetur ad interesse, quando promisit factum, & non adimpleuit, vel aliquo modo contrauenit nu.*3.& 8. *fol.*171

Fiscus actione ex empto tenetur ad interesse; sed non totale; sed quatenus erit valor rei tempore euictionis secuta nu. 15. *fol.*173

*Fiscus non habet priuilegium, nisi in expressis nu.*17.

Fisci priuilegium, de quo in l. cum quidam, §. fiscus ff. de vsur. an hodie cesset, quocirca etiam agitur de intellectu d. §. & multifariam, multisq; modis declaratur nu. 32. 34. 36.39.44.46.& 50. *fol.*176.*cum seqq.*

*Fiscus, minor, & Ecclesia habent remedium restitutionis in integrum vltra illud, quod eis competit ex l.*2. *C. de rescin. vendit. quo loci recensetur doctrina Peregr. & confutatur, declarantur insuper lex* 3.& *l. ratas C. de rescin. vendit. & l. si hypothecas C. de remiss. pig. & demum examinantur traditiones gloss. Bart. Alberic. Roman. Alex. & aliorum vnà cum decis. Affl.*240. *nu.*17. 18. 19. 20. 21. 22.25.& 26. *fol.*185. *cum seq.*

Fisci quæ sunt, sunt pariter & Cæsaris nu. 28. *fol.*186.

*Fiscus in dolo incidenti gaudet iure spetiali, nu.*38. *fol.*188

*Fisco pariter concessa priuilegia, & Cæsari cõcessa intelliguntur, dum tamen non adsit diuersitatis ratio nu.*43.& 44. *fol.*189

Fiscus si vendat, habet restitutionem, secus quãdo Rex per suum spetialem contractum nu. 46. *fol.*190

*Fiscus in suis venditionibus fruitur priuilegio pacti addictionis in diem nu.*50. *fol.*191

*Fiscus Respubl. & minor restituuntur etiam ad lucrum, & sic propter maiorem oblationem, vt iterum fiat licitatio; verùm non sufficit qualibet læsio; sed considerabilis, & propterea vsus forensis obtinuit, vt sit in sexta, & ita aliàs decisum facta relatione per Reg. Cam. in Collaterali Cons. quo loci declaratur, in quo casu procedant doctrina Alber. & decis. Afflict. item traditio Luc. de Pen. & qualiter sit intelligenda lex si tempora C. de fid. instrum. & iur. hast. fisc. num.*55.57.59.60.61. & 62. *fol.*191.*cum seq.*

*Fiscus non potest habere fidem de pretio, & si tradiderit pretio non soluto, dominium nequaquam transfertur nu.*6. *fol.*200

*Fiscus, minor, syndicus Ecclesiæ, & similes non possunt habere fidem de pretio, non ratione spetialitatis; sed quia mandatum habent limitatum, & à iure potestas est eis denegata, quo loci declaratur text. in l. si procurator, §. fin. ff. de iur. fisc. & commendatur doctrina Bart. in l. à Diuo Pio §. sed si emptor ff. de re iudic. & Bald. in l. inciuile C. de rei vendic. num.*10.11.12.& 14. *fol.*201. *cum seq.*

*Fiscus, sicut priuatus non potest euincere rem, quam vendidit, ex iure postea superuenientes; sed obstabit regula, quem de euictione tenet actio nu.*16.& 17. *fol.*202

Fiscus quando possit bona à se vendita de facto capere, & sequestrare, quod de iure est prohibitum, sicuti descriptio, seù inuentarium bonorum, etiam feudalium, & qualiter hoc casu descriptio accipi, seù intelligi debeat num. 34. 35. & 47. *fol.* 204. *cum seq.*

Fiscum fraudantes in bonis non adhuc incorporatis dupli, in incorporatis autem quadrupli pœna mulctantur, & in vtraque mulcta simplum computatur num. 50. *fol.* 206.

Fiscus præfertur vxori Primipili anteriori pro dotibus; sic quoque præfertur anteriori hypotheca cæterorum creditorum: cæterum secun-

cundum gloss. notab. bona mulieris erunt pro marito obnoxia fisco, si omnia mariti bona exhausta sint, & sic in subsidium: in practica nihilominus receptum est contrarium, tàm respectu mulieris, quàm aliorum creditorum num. 5. 7. 8. 11. & 18. fol. 219. cum seq.

Fiscus ex causa publicæ necessitatis potest à debitore suo exigere ante diem, & pendente tempore solutionis; deducto tamen interesse medij temporis nu. 13.

Fisci Arrendator si multùm lucratus sit in arrendamento, compelli potest, finito conductionis tempore, vt iterum conducat pretio eodem, quando non reperitur Arrendator pro eodem saltim pretio, quod tamen adhuc non admisit forensis vsus; quo loci declaratur text. in l. cotem ferro §. fin. ff. de public. & in l. 3. §. in quinquennium ff. de iur. fisc. nu. 14. 15. & 18. fol. 220

Fiscus in paritate licitatorum potest gratificari plus vni, quàm alteri; sed contrarius vsus inoleuit in Reg. Cam. quæ talibus euentibus prouidere consueuit, vt iterum accendatur candela nu. 16.

Fisco, prout Reipubl. expedit conuenire priùs principalem debitorem: quia ex hoc faciliùs reperiuntur fideiussores, & approbatores; hinc nonnullæ inferuntur illationes nu. 22. fol. 221.

Fiscus potest directis actionibus experiri aduersus participes in arrendamento, vulgò nuncupatos Caratarios, sicut contra principalem Arrendatorem nu. 24.

Fiscus, seù Dominus directus in vita feudatarij nullo modo est creditor releuij, nec orta obligatio, imò incerta ipsius natiuitas: quia potest alienare in vita, quo casu releuium non debetur nu. 5. fol. 397

Vide in verb. appellatio, argumentum, Baro, Ciuitas, Constitut. constitutionem, debitor, emptio, exceptio quem de euict. iudicium, læsio, mandatum pœnale, minister, minor, numeratio Regni, obligatus, procurator, separatio bonorum. significatoria, thesaurus, tutor, venditio, vniuersitas.

FOEMINA.

Vide in verb. mulier.

FORIVDICATIO.

Foriudicatio in quibus criminibus locum habeat, decisio Sac. Conf. iunctis omnibus tribunalibus hac de re facta recensetur nu. 47. cum seq. fol. 30

FORVS.

Vide in verb. Cauallarius, Consilium Collaterale, Curialis, Doctor, domicilium, miles, Officialis, priuilegium, receptator.

FRATER.

Fratres, & sorores secundum Reg. Constitut. vt de successionibus succedunt in feudo nouo, nisi inuestitura esset pro hæredibus ex corpore, num. 22. fol. 362. idq; est ampliatum etiam in fratre, & sorore vterinis nu. 1. 2. 3. & 8. fol. 461. Cæterum secundum Capitula nouissimè Ciuitati, & Regno concessa nedum fratres, & sorores; sed etiam nepotes, & neptes succedunt in feudis nouis etiam quod feudum esset concessum pro hæredibus ex corpore nu. 23. fol. 362

Frater de iure com muni non succedit fratri in feudo, quod aliunde prouenit, quàm à communi parente; sed in Regno opinio communis est in contrarium, vt frater vterinus succedat tàm in feudo nouo, quàm antiquo etiam quòd non sit coniunctus ex latere, vnde feudum prouenit, & ita decisum; quo loci declaratur authoritate Andr. Constitut. vt de successionibus habere locum tàm in feudo nouo, quàm antiquo num. 4. 6. & 7. fol. 462.

Frater vterinus non coniunctus ex latere, à quo feudum prouenit, an succedat in feudo antiquo concesso pro hæredibus ex corpore. In hoc articulo D. Author negantium opinionem secutus est, quàm testatur esse communem, eamq; firmissimis fundamentis munit, atque confirmat, quo loci declarat, Constitut. Reg. vt de successionibus non loqui in concessione facta pro hæredibus ex corpore, & Capit. Reg. considerantes loqui in feudo antiquo nu. 8. cum seqq.

FRAVS.

Fraus respectu futurorum creditorum quando consideretur nu. 8. fol. 397

Fraus præsumitur, quando incontinenti post donationem factam debita contrahuntur, nu. 10. fol. 398

Fraus considerata in terminis text. in l. omnes §. Lutius ff. quæ in fraud. cred. est respectiuè ad vniuersa bona donata; quo loci declaratur doctrina Andr. in cap. 1. §. sed & res per quos fiat inuestitura num. 13. & 14. fol. 398.

Fraus in materia releuiorum vel præsumitur, vel

vel excluditur ex personarum qualitate, qua hoc casu multùm praeualet, quocirca declaratur glos. in d. §. sed & res, & demum quid per Reg. Cam. in facti contingentia fuerit iudicatum, recensetur nu. 15. cum seqq. fol. 399

Vide in verb. actus, feudatarius, pater, refutatio, reuocatio, subinfeudatio.

FVNCTIONES FISCALES.

Functiones fiscales collectarum loco imposita nu. 7. fol. 57

Functiones fiscales effectiuè soluuntur à singulis Ciuibus: quia numeratio fit vniuscuiusque Ciuis, & quisque taxatur ad certam rationem, ita quod non est facta taxatio singularum Terrarum in vniuersum, & propterea focularium numero diminuto fit alleuiatio, & respectu illius quantitatis perimitur exactio nu. 8. fol. 153

Functionibus fiscalibus per Vniuersitates non solutis, Perceptorum Prouincialium mandato in dies executiones fiunt aduersus particulares Ciues, eorumq; bona nu. 9.

Functiones fiscales quo tempore introducta fuerunt, & pro qua quantitate num. 10. & 12. fol. 159

Functiones fiscales sublata tempore Regis Ferdinandi Primi, & demum restituta nu. 13. & 14.

Functionibus fiscalibus olim sublatis, vel exigebatur vnum pro centenario, vel vintemium, seu vigesima pars fructuum, aliàs consuetum indici ad restaurandas Regnorũ necessitates nu. 15. & 16.

Functiones fiscales fuerunt antiquitùs tempore Romanorum Imperatorum introducta, & soluebantur viginti sex denarij pro quolibet capite, seù fumante, ante quam impositionem soluebantur collecta num. 33. cum seqq. fol. 223

Functiones fiscales imposita tempore Regis Alphonsi Primi fuerunt recompensatiua ad pretium salis, quod idem Rex dare pollicitus fuit singulis Regni focularibus, videlicet modium vnum pro quolibet, de quo vectigali loquutum fuisse Vlp. clarè constat, imò aderat etiam tempore Machabaeorum, & inter Regalia computatur, & solus Rex in Regno sal vendere potest, cuius sunt omnes salinae, etiam existentes in fundis priuatorum nu. 36.

Vide in verb. Clericus, donatio, filius, Vniuersitas.

FVRTVM, ET FVR.

Furtum committentes cum fractura, qua pœna plectendi, habetur remissiuè sub num. 9. fol. 16.

Fures in Regno bullari debent ex dispositione Regia Pragmatica vltimo loco edita nume. 4. fol. 483

G

GABELLA.

Gabella imposita super eo, quod titulo lucratiuo transfertur, non habet locum in donatione facta contemplatione matrimonij nu. 23. fol. 275

Vide in verb. laesio in penult. summ. vniuersitas.

GRATIA.

Gratia, & compositiones sunt probibita non praecedente partis remissione. Nec fieri possunt saluo iure partis num. 9. cum seq. fol. 25.

Gratia delictorum cum partis remissione non passim; sed cum moderamine, & nonnullis qualitatibus perpensis concedenda sunt nume. 12.

Gratijs in concedendis abusus, ac nimia Superiorum facilitas afflictiones, & flagella in subditos inducunt nu. 13.

Gratia an fieri possit per Principem absque expressa partis remissione, si haeres sit incertus, vel forensis, & absens num. 32. fol. 29.

Gratia an fieri possit nulla existente partis offensa querela, super quo expenditur text. in l. diffamari C. de ingen. manum. qui declaratur procedere tàm in ciuilibus, quàm in criminalibus, examinatur quoq; doctrina Luc. de Penn. in l. 1. C. de desert. lib. 12. & text. in l. 1. C. vt nem. inuit. cog. ag. num. 33. cum seqq.

Gratia facta minimè alterantur ex subsequentibus declarationibus, quando verba non admittunt talem interpretationem, & effectiuè gratia reuocarentur nu. 12. fol. 62. & nu. 12. fol. 490

Gratia Regis Friderici, vt aqua restituantur priuatorum molendinis, quam interpretationem à iure accipiat, nume. 8. fol. 76.

Gratiam delictorum, atque pœnarum post sententia prolationem tribuere ad solũ Principem spectat nu. 9. fol. 91

Gra-

Gratiam delictorum absque partis remissione de potestate ordinaria sua sua non suggerente causa Rex facere non potest ex doctrina Andr communiter recepta,in cuius intellectu miserè labitur Afflict.estq; Regum consuetudo generalis in hoc Regno sic vsu recepta nu.14.cum seqq. fol.92

Gratia est subreptitia,& nulla, quando Principi non est expressum id, propter quod gratiam non concessisset,vel dunsus num. 6.fol. 430.

Vide in verb.assensus,Baro,declaratio in fin.Princeps,Prorex,remissio.

GVBERNATOR.

Gubernatores,seù Praesides,& Auditores Prouinciarum proprijs expensis per suas Prouincias iter facere debent;sed tamen contrarium,& perperàm est vsurpatum num. 16. fol.124.

Gubernatores prudentes ante oculos habere debent,illibataq; ac inuiolata custodire praecepta illa politica exarata per Luc.de Pen. in l.quicunque C.de omn agr.deser. nam sic facilè consulent , & prouidebunt, ac prospicient omnibus secundum Deum,& christianam charitatem , & nemini iniuriam inferent nu.41. fol.235

Vide in verb.Cardinalis,Proconsul.

GVIDATICVM.

Vide in verb.Baro, indultus, Prorex.

H

HAEREDITAS.

Vide in verb.pactum in poine.

HAEREDITATIS ADITIO.

Haereditatis aditio animo perficitur , qui declaratur ex actibus subsequentibus,imò opinio praeualet veritati nu.20. fol.322

Vide in verb.separatio bonorum.

HAERES.

Haeres adeundo absque beneficio legis nō potest ex propria persona vindicare bona fideicōmissaria à defuncto vendita;secus verò facto inuentario nu.26.cum seq. fol.203

Haeredes omnes vocati per stipulationem mulieris succedunt in debito dotis,& consequēter habent actionem personalem cum acquisitione iuris hyppothecae bonorum feudaliū; Ad cuius confirmationem prae caeteris allegatur Capit.Regis Philippi II.huic Ciuitati concessum,in quo prouisum legitur.successorem in credito succedere etiam in obligatione,dummodò non contra fiscum;sed si ante mulieris obitum feuda pro dotis credito eidem adiudicata fuissent; tunc successio regularetur secundum naturam feudorum : quia dotis debitum ex adiudicatione esset extinctum nu.45. & 47. fol.252.cum seq.

Haeres non tenetur habere ratum factū defuncti nullum,& à lege improbatum, & sic limitatur text.in l.cum à matre C.de rei vindic.nu.17. fol.261

Haeres in feudalibus , & haeres in allodialibus contribuunt pro rata bonorum in oneribus haereditarijs nu.8. fol.279

Haereditaria onera si fuerint mandata solui ab vno haerede,alter haeres, siue cohaeres non tenetur contribuere nu.22. fol.282

Haereditaria iura , quae haeredi competunt haereditate adita,finguntur competijsse à die mortis defuncti nu.24. fol.322

Haeres in feudo haereditario tenetur habere ratum factum defuncti legitimum ; secus in feudo ex pacto nu. 19. fol.384

Haeres tenetur approbare gesta per defunctum, dummodo disponat de his,in quibus habet liberam dispositionem,& ita procedit text.in l cum à matre C.de rei vend. nu.25.fol.386

Haeres in feudo tripliciter consideratur nu.15. fol.420.

Vide in verb.alienatio,assensus, Const.cōstitutionem,dictio in 3.summ. donatarius,dos,euictio,exceptio, quū de euict. insignia,possessio,promissio,querela,salarium, stipulatio.

HOMO.

Homines praeferendi sunt cunctis rebus : quia omnia pro illis creata sunt nu.9. fol.71

Homines liberi non possunt compelli ire ad molendina particularia, vel ad nundinas , seù mercatum nu.9. fol.459

Homini luxuriosè viuenti,tanquam sui ipsius prodigo bonis interdici potest nu.18. fol.515

Homo maximo amore captus, aequiparatur ebrio , & furioso , ideirco in ipsius contractu decretum requiritur nu.19.

HOSPITIVM, ET HOSPITANDI munus.

Hospitandi,ac praestandi alimoniam equis militum grauis armaturae munus est patrimoniale nu 4. fol.39

Hospitandi ius est de regalibus, hospitiorumq; distinctio, ac mutatio ad solum Proregem pertinet nu.6.
Hospitium præbere tenetur vassallus Regi, eiusq; familiæ, certamq; domus partem assignare. Hinc in Hispania consuetudo inualuit, qua Regis Officialibus, & Magnatibus, qui nuncupantur (li Grandi) domus præbentur dicta de Apposiento, quæ quando nõ fuerint capaces, superadduntur habitacula, quæ dicuntur accessoria nu.7. & 8. fol.40
Hospitari qui tenentur, nil vltra hospitium præbere debent nu.9.
Hospitia satellitum, & aliorum Commissariorum in Regno sunt sublata; quibus tamen auctum est salarium expensis Reg. Cur. per nouissimam Pragmaticā Comitis de Lemos num.10.
Hospitia publica, seù Taberna in amplioribus Regni locis sunt construi iussa, eaq; munita, & instructa teneri ex prouisione Collateralis Consilij, quæ est iuri consona, ac rationi conformis, in quibus pariter ex mādato Regiarum Audientiarum taxa rerum venalium est præponenda nu.11. cum duob seqq.
Hospitandi ab onere, vti etiam à contributione in pecunia immunis est hæc Ciuitas ex priuilegio; Familiaribus tamen, & Curialibus sequentibus Curiam Sacræ maiestatis quadam quarteria particularia assignare debet non gratis; sed iusta mercede soluta nu.23. & 24. fol.42
Hospitum militum excessus est multorum causa malorum nu.27.
Hospitia actualia non dantur hyemali tempore militibus leuis, & grauis armaturæ; verùm adest impositio per totum Regnum in pecunia inter ipsos diuidenda; tempore verò æstiuo distribuuntur per terras maritimas Regni nu.28. fol.43
Hospitia militum licet iusta, ad maximam tamen egestatem Regnum miserè deduxerunt, pro quibus quantum singulis diebus Regnum soluat iuxtà relationem Scribę rationis, congruenti ordine subijcitur nu. 32. cumseq.
Hospitandi onus si tolleretur, & perpetua hospitia statuerentur in locis propè mare iudicta vniuersali contributione, optimum esset remedium leuandi maximam calamitatem huius Regni, præsertim si ex nostri eruditissimi D. Authoris sententia præfata contributio Vniuersitatibus contribuentibus imputaretur in fiscalium functionum solutione nu.34. & 35. fol.44
Hospitia vt tollerentur solutis duobus aureis numis pro quolibet milite singulis mensibus fuit aliàs à Regno petita gratia; sed non concessa nu.37.
Hospitandi ab onere milites hispanos pedites, qualiter possit eximi Regnum secunda affertur prouisio Regi pariter vtilis nu. 38.
Vide in verb. Camera reseruata, Clericus in princ. contributio, immunitas, molendinum.

HOSTIS.

Hostes dicuntur illi, contra quos publicè bellū est indictum, quo casu poterunt postea capi licet non in acie belli, intantum vt licitum sit ab istis prædari, & furari; quinimò & hostium subditos, & adiuuantes, fas sit capere secundum Innoc. doctrinam sic communiter intellectam, iuxtà quam fuit aliàs in facti contingentia in quàm pluribus casibus indicatum nu.5. cum seqq. fol.523
Hostes, ipsorumq; bona capi posse etiam in alieno territorio cōfutata Socc. opinione optimis medijs, & rationibus comprobatur num.14. cum seqq. fol.524.
Vide in verb. bellum in fin. bona in fin.

HYPPOTHECA.

Vide in verb. creditor, separatio bonorum in fin.

I

IMMVNITAS.

Immunitatis priuilegium non comprehendit hospitandi immunitatem, idq; in Reg. Cam. Summariæ decisum nu. 5. fol.39
Immunis ab adhoa an sit exemptus à donatiuis remissiuè nu. 29. fol.277
Vide in verb. Camera reseruata, Clericus Ecclesiæ priuilegium.

IMPERATOR.

Imperator Fridericus Regnum exinaniuit tyrannico dominio nu.61. fol.96
Imperator quomodo sit Dominus totius Orbis nu.26. fol.527
Vide in verb. concessio in penult. & fin. summ. Insula in princ. mare, Venetiæ.

IMPOSITIO.

Impositiones omnes, quæ hodie sunt redacta in pecunia ad subueniendum Regum necessitatibus, antiquitùs ex Imperatorū Constitutionibus præstabantur in speciebus pro victu militum necessarijs nu. 26. fol.223

Impo-

Digitized by Google

Impositio per focularia est antiqua, de qua Bald. est loquutus nu.34. fol.223

Impositio dicta delli Lagni, prout illa Turrium, pontium, & Iiratarum Regni fundatæ sunt super publico beneficio, & ideò obligant omnes ad contributionem num.58. fol.225.

Impositiones pro sustentatione militum, ex quo agitur de publico interesse, de iure sunt alienari prohibita nu.40. fol.235

Vide in verb. Prorex, stipendium, vectigal, vniuersitas.

INCAPAX.

Incapax de iure communi Romanorum quàm maximè distinguitur ab indigno: quia incapax, seù inhabilis nunquam acquisiuit; indignus verò secus; sed fiscus ob pœnam delicti aufert ab eo tanquam ab indigno num.7. fol.424.

Incapacitas quando concurrit cum indignitate ipsa praualet nu.8. fol.425

INCORPORATIO.

Incorporatio in incorporalibus fit per sententiam declarantem, quid ad fiscum spectare, quo casu non habet locum præscriptio, de qua in l. in omnibus ff de diuers. & tempor. præsc. nu.51. fol.206

Vide in verb. descriptio bonorum, fiscus.

INDIGNATIO.

Indignationis significatio, & effectus num. 5. fol. 80.

INDVLTVS.

Indultus concedi potest socijs criminum pro detegendis criminibus, idq; Respub. expedit nu.39. cum seq. fol.29

Indultus concessus capienti, vel occidenti bannitos, prodest etiam vassallis Baronum nu. 45. fol.30

Indultum generalem comprehendere ædificantes aduersus regiam prohibitionem, ijsq; prodesse concluditur. Hinc declaratio negatiua supremi Italiæ Consilij in dubium reuocatur, & ex multis in executione fore supersedendum demonstratur, & contrarijs, quæ obijci possent, exacta, ac vera affertur responsio nu.9. cum seqq. fol.62. cum seqq.

Indultus multoties ex causis vel dilatantur, & conceduntur guidatica, seù assecurationes temporaliter, vel medentur quibusdas clausulis, quæ referuntur nu.2. fol.483

Vide in verb. Princeps, Prorex.

INFAMIS.

Infamibus portę dignitatum patere non debēt; quia infamia ab honoribus repellit, num. 4. fol.12.

INSIGNIA, ET ARMA.

Insignia, & arma vt distinguantur, per Iudicis officium, & Superiorem, ad quem Reipu. quies spectat, debet prouideri, & ratio affertur nu.1. fol.510

Insignia sunt triplicis generis, vt nu.2.

Insignia deferens dignitatis alterius tenetur falsi pœna nu.3.

Insignia regalia deferens, Regem se faciendo, capitis pęna tenetur, exemplaq; & casus recensentur nu.4.

Insignia, & arma, ac inscriptiones in operibus publicis poni non possunt eorum, qui publicis operibus conficiendis deputantur, quãdo de pecunia publica opus construitur, secus si eorum pecunia fiat, vel si post Principis, vel Ciuitatis inscriptionem eorum sequatur nomen: nam his casibus vtique licebit, & ita inualuit consuetudo vniuersalis, hinc reuocatur in dubium decis. D. de Franch. volentis contrarium seruari in hac Ciuitate: nam casus, & exempla, quæ commemorantur, refragari videntur nu.5.6.& 7. fol.511

Insignibus, & armis in sepultura, vel in Ecclesia de iurepatronatus appositis per fundatorem, an alia superaddi possint per hęredes, remissiuè nu.9.

Vide in Verb. Baro in fin.

INSTITVTIO.

Institutus in re certa quomodo dicatur esse loco legatarij, & ad onera hęreditaria non teneri nu.5. fol.279

INSTRVMENTI LIQVIDATIO.

Vide in verb. Magna Curia.

INSVLA.

Insula in mari ędificata sunt de iurisdictione Prouinciæ propinquioris per centum milliaria, vel si in alto mari sunt de Imperij iurisdictione, quæ exerceri non poterit, nisi ab Imperatore, vel eius Concessionario, aliàs secundum Romanorum leges lęse ma-

iestatis crimen patraretur num. 31. & 32. fol.528.

Insulas occupantes de iure gentium faciunt sibi Regem, idq; procedit in illis gentibus, quę nec iure Romano, nec alio iure communi vtuntur nu. 33.

INTERDICTVM.

Interdictum prohibitorium, ne quis in loco publico ædificet, datur cuilibet de populo, cessat nihilominus, vbi Princeps hanc tribuit facultatem, & hæc optimè declarantur nu.7. fol.67

INTERESSE.

Interesse partis duplex consideratum per Iser. vtpotè pecuniarium, & sauientis animi, quod vltimum non attenditur num.14. cum seq. fol.92

Interesse voluntatis in feudis maximè consideratur, amplia etiam si conditio Domini melior efficiatur; & dicitur interesse voluntatis si placet, vel displicet num.18. & 24. fol. 104. & 105. & num 41 fol.252. & num.18. fol.314.

Interesse quando sit idem cum re debita nu.4. fol.171.

Interesse rei, & pretium sunt diuersa, nume.5.

Interesse, & æstimatio rei an sit idem, & è contra nu.16 fol.173

Interesse ab vsura longè distat num.18. & 21. fol.173. & 174.

Interesse, & damna secundum Canones peti possunt: quia non sunt vsura num. 23. fol. 174.

Interesse etiam quanti plurimi solui debet à Camera fiscali, secundum Alexand. nume.24.

Interesse pecunia soluta debetur, idq; decisum in Regia Camera, quo loci declaratur authen. quæ supplicatio C. de prec. Imper. offer. & pariter qui fructus veniant ex dispositione illius authenticæ num. 27. & 28. fol.175.

Interesse pecuniæ debitę in contractu stricti iuris venit à die moræ nu.29.

Interesse intra rem, & non extra rem debetur; sed hoc fallit in pecunia: in qua semper venit interesse extra rem, etiam lucri cessantis, & huius traditionis ratio affertur, quo loci pariter declaratur text. in l. si sterilis §. cum per venditorem ff de act. empt. nu. 30. & 31.

Interesse dotium potest taxari ad certam rationem, donec dos non soluatur secundum consuetudinem Regionis nu.76. fol.198

Interesse Domini in alienatione rei feudalis, nu.12. fol.444

Interesse tertij secundarium non attenditur, dùm Princeps suo vtitur iure nu.4. fol.469

Interesse damni emergentis quando attēdatur, & non lucri cessantis nu.5. 6.7. & 8.

Interesse singulorum, vt singulorum non consideratur in materia admissionis ad sedilia; sed sufficit, vt maior pars assentiat, & ita iudicatum nu.10. fol.486

Vide in verb argumentum in princ. bona fides, consuetudo in antepenult. summ. conuentio, creditor in princ. molendinum, mora in fin. mutuum, vsura.

INVENTARIVM.

Inuentarium inducit separationem bonorum, & obligationis nu.28. fol.204

Inuentarium in feudo hereditario releuat, vt non teneatur feudatarius vltra vires hereditatis; non autem quin teneatur vsque ad concurrentem quantitatem valoris feudi, nu.19 fol.281. & nu.21 fol.385. & nu.12. fol.420.

Inuentarij beneficium habet locum tàm in feudo ex pacto, quàm hereditario, & bonorum separationem inducit nu.20 & 21. fol.421

Vide in verb. filius, successio in penult. summ.

INVESTITVRA.

Inuestitura feudi alieni non est in se actus nullus, nec à lege reprobatus nu.3. fol.209. quinimò hoc casu tenetur inuestiens loco feudi alieni concessi dare aliud eiusdem bonitatis, seù quantitatis nu.7.

Inuestitura facta de alieno feudo scienti, quod ob mortem feudatarij possidentis feudum esset recasurum ad Dominum, intelligitur cōprehendere hoc ius deuolutionis, quod tunc Dominus habebat, cuius occasione affertur verus, & germanus intellectus ad text. in cap. moribus. fi de feud def mil. sic pariter ad text. in cap.2. de feud. dat. in vic. l commiss. prout etiam ad text in cap.1. qui suce. ten. & ad text in cap si quis fecerit, quo temp. mil. quo etiam loci peroptimè examinantur tradita per Andr. qui in eo tantum confutatur, dum voluit d.c. moribus continere spetialia, nu.11. vsque ad 18. fol.211. cum seq.

Inuestitura pro heredibus ex corpore an præsumatur in Regno, & quomodo obsit, vel prosit ascendentibus, vel Collateralibus, remissiuè nu.25. fol.362

Digitized by Google

Inuestitura pro hæredibus ex corpore non præsumitur in Regno; qualitas tamen ista requiritur in quouis successore; sed sufficit, vt sit ex corpore primi acquirentis, nisi in inuestitura esset dictum pro se, vel ex eorum corpore descendentibus num.13. & 15. fol.463.

Inuestituræ confirmatoriæ, seù assensus, qui conceduntur super feudorum alienationibus, debent expediri secundum tenorem primæ inuestituræ, aliàs reformantur, & reducuntur ad primam inuestituræ formam, & hic mos seruatur passim, & indistinctè in Reg. Cancell. nu.1. & 8. fol 516

Inuestitura prima dicitur lapis angularis totius fundamenti nu.4.

Inuestitura prima est adeò attendenda, vt nulla ratio sit habenda aliarum inuestiturarum difformium nu 5.

Inuestituræ primæ alteratio nunquam intelligitur facta, nisi expresiè nu.6.

Inuestituræ primæ forma, & tenor per Dominum alterari non potest in successorum præiudicium nu.7. fol.517

Vide in verb. annale silentium in princ. dominium in fin. Dominus.

IVDEX.

Iudex causa exigente præcipere potest, ne quis transeat ante domum alterius nu.13. fol.5

Iudex in summa potestate constitutus potest in causis grauibus, & vrgentibus mandatum facere sub pœna graui pecuniaria, & ita est consuetudinis nu.21. fol.6

Iudices inanem ob gloriam sæuientes, perperam agunt nu.32. fol.8

Iudex regulariter non potest pœnam delictorum arbitrariam ad mortem vsque extendere damnata glossæ opinione; in grauissimis tamen delictis recepta nu.13. & 19. fol. 12. cum seq.

Iudex, qui coràm Principe, eoq; consulto pœnas decernit, potest extendere pœnam arbitrariam vsque ad mortem, idq; fuit in praxi receptum D. Authore consulente tempore Comitis de Beneuento num. 15. & 16. fol.13.

Iudices inferiores à Principe non possunt delegare causas appellatione remota num. 3. fol. 25.

Iudex, vel fisci Patronus an concedere possint saluumconductum, seù securitatem delinquentibus, quod hodie solus Prorex concedit, seù ab eo potestatem expressam habens, nu.51. cum seq. fol.30

Iudices rescribendo, & consulendo Principi deseruiunt num.15. fol.63

Iudex non est constituendus imperitus, ac legum ignarus nu.11. fol.118

Iudicibus, ac Reipubl. Ministris non custodientibus legem iustitiæ Deus horridè minatur nu.12.

Iudex quid facere debeat pro exoneratione suæ conscientiæ, & debito sui Officij remissiuè nu.14.

Iudices mali, quæ mala pariant, eorumq; pœnæ ex Dei iudicio nu.15.

Iudices extra iudicij locum pernoctare prohibentur nu.8. fol.124

Iudices in Palatio Regio pro iustitia ministranda habitare possunt, & sic in quotidiano est positum vsu nu. 9.

Iudices omnes simul habitare pro celeri causarum expeditione esset optimum nu. 10.

Iudex condemnans ad quinque, quando videatur absoluere à reliquis vltra quinque petitis, quo loci declaratur glos. in l.1. C. si aduers. rem iud. nu.29. & 30. fol.160

Iudex laicus nullo pacto potest se intromittere super quæstione matrimonij, quando est quæstio iuris, nec iudicare de illius validitate; secùs verò si sit quæstio facti, vtpotè si sit contractum, vel non matrimonium; sed quod si non sit quæstio de matrimonio inter coniuges; sed inter alios, quæstionis est, de qua dic, vt per D. Authorem num.50. fol. 254.

Iudex laicus, quando cõtrouersia est super matrimonio contrahendo, potest cognoscere, & interponere partes suas; secùs sit sit quæstio super matrimonio iam contracto: quia tunc cognitio spectabit ad Ecclesiasticum nu.54. fol.255

Iudices imperiti multoties casus non discernẽtes, & leges ignorantes superiores decipiunt, dicendo sic aliàs iudicatum, & consuetum nu.55. fol.256

Iudex conductus debet habere sumptus etiam pro accessu, & recessu nu.18. fol.332

Iudicibus quibus non debetur salarium, debent tamen resici integra expensa in itinere erogata: quia nemo debet suis sumptibus militare nu.36. fol.335

Iudicis, & Assessoris differentia nu. 37.

Iudicum particularium deputatio à iure communi statuta certis personis in dignitate constitutis, & præsertim Magistri officiorum recessit ab Aula, quo loci ponderatur text. in l.2. C. vbi Senat. vel Claris. nu.28. & 29. fol 342

Iudex suo tantùm munere cõtentus esse debet, nec per Principem in alienis officijs, & muneribus est occupandus nu.9. fol.335

Iudices iniuriam patiuntur, quando de spectātibus ad eorum officium alij consuluntur nu. 24. *fol.* 538

Vide in verb. Aduocatus in fin. Baro, captura, carcer in fin. Collegium, Consilium Collaterale in 3 summ. contractus in princ. delegatus, delictum in 3. summ. dignitas, factum, insignia in princ. mandatum pœnale, miles, munera, Princeps, sequestratio, subreptio in princ.

IVDICIVM.

Iudicia non debent claudicare; sed in eis est seruanda aequalitas, etiam respectu fisci nu. 31. & 33. *fol.* 160. *cum seq.*

Vide in verb electio in fin.

IVRISDICTIO.

Iurisdictio alicui concessa de certo causarum genere non derogat vniuersali iurisdictioni Potestatis nu. 19. *fol.* 54

Iurisdictio semper intelligitur cumulatiuè concessa nu. 20.

Iurisdictio vel in officium, vel in feudum, seù proprietatem conceditur, & vna ab altera longè, lateq; differt, hac tamen differentia cessat, si iurisdictio in officium fuerit habita ex causa onerosa nu. 13. & 23, fol. 91. cum seq.

Iurisdictio, qua tenetur in officium, & non ea, quae tenetur in feudum, regitur ex dispositione legis iudicium soluitur ff. de ind. nu 18. *fol.* 92

Iurisdictionem quomodocumque concessam semper remanere sub Principis imperio, quomodo intelligatur nu 24. *fol.* 93

Iurisdictio, & dignitas praedecessoris non cessat, nisi vsque ad aduentum successoris in Prouincia, & ante successor nihil potest mādare; quinimò secundum Bald. successor nō dicitur venisse, nisi ceperit possessionem, & iuramentum praestiterit n 21. & 22. fol. 332

Iurisdictio magni Siniscalchi, qui cognoscebat de familiaribus Curiae Regis, recessit ab Aula, & de his omnibus cognoscit Magna Curia nu. 10. & 28. fol. 340. & 342. & num. 6. fol. 467.

Vide in verb. Baro, insula in princ. mare, Princeps, Proconsul, Venetia.

IVS CONGRVI, SEV PROthomiseos.

Vide in verb. pralatio.

IVS EXORBITANS.

Ius exorbitans non habet locum in eo, qui habetur pro tali: quia aliud est esse talem, vel haberi pro tali nu. 23. *fol.* 502

IVS PASCENDI.

Vide in verb. pascua.

IVS PATRONATVS.

Ius patronatus acquiritur fundatione, dotatione, & constructione, hinc notabiliter infertur, vt nu. 10. *fol.* 311

IVS SVPERIORITATIS.

Ius superioritatis nunquam censetur concessum, nec à Principe abdicatum num. 16. 18. 21. & 23. fol. 54. & nu. 19. *fol* 475

Ius superioritatis non censetur reseruatum quò ad ius honestatis, quod ab omni iure superioritatis intelligitur exceptum nu. 27. fol. 55.

IVS SVPERVENIENS.

Ius superueniens validat venditionem factam, quando non est simpliciter nulla; sed causatiuè propter ius tertij, quo loci declaratur reg. quod ab initio non valuit num. 5. & 6. fol 209.

IVSTITIA.

Iustitia vera qualis esse debet nu. 31. *fol* 8

Iustitia laudes, atque necessitas ex Latinis, & Ecclesiasticis, & legum Doctoribus nu. 29. fol. 121.

Iustitia reddi debet secundum rectam prudentia administrationem, alias culpa contrabitur lethalis nu. 23. *fol.* 538

L

LAESAE MAIESTATIS CRIMEN.

L*aesa Maiestatis crimen excludit priuilegium concessum Comitibus, Baronibus, & Militibus circa numerum, & qualitatem testium in causis eorum criminalibus, num. 5.* *fol.* 12

Vide in verb. mandatum pœnale in 2. summ.

LAE-

LAESIO.

Læsio in contractibus fiscalibus an requiratur ultra dimidiam seruata forma text. in l. 2. C. de rescind. vendit. nu. 1. cum seqq. fol. 183.

Læsio minor dimidia sufficiens est, quando in contractu fiscali incidisset fraus, aut gratia num. 3.

Læsio ultra sextam tantùm sufficit in venditione facta sub hasta tàm rerum fiscalium, quàm aliarum, quæ ad instantiam creditorum à Iudicibus venduntur, idq; iam est usu forensi receptum iuxtà notab. doctrinam Bart. in l. si societatem §. arbitrorum ff. pro soc. nu. 6. & 8.

Læsio qualibet sufficit ad venditiones retractandas data fraude, vel gratia, alioquin bis cessantibus requiritur læsio ad minus in sexta nu. 34. *fol.* 188

Læsio in contractibus fiscalibus ultra sextam, tantò magis ultra dimidiam operatur nullitatem contractus, & propterea datur vendicatio, & restituitur res unà cum fructibus: quia dominium nunquam abscessit, & rescinditur ex tunc, non ut ex nunc; quo loci authoritate Bald. concluditur, non habere locum in fisco dispositionem l. 1. *C. si vendi pig. ag. nu.* 35. 36. & 41.

Læsionis remedium aduersus licitationem ex maiori oblatione, quod secundum usum forensem quotidie præstatur Reipubl. minori, & fisco, quomodo procedat, & qualiter debeant intelligi decis. Guid. Pap. & Afflict. quæ de diametro pugnare videntur, & insuper quid dicendum de gabellis, & alijs, quæ subiecta videntur fortuitis casibus nu. 48. 49. & 50. *fol.* 190. *cum seq.*

Læsio in venditione redditum ad vitam quomodo consideranda, an sit licitus iste contractus, quid si non fiat super corpore certo, ut in donatiuis à Regno fieri consuetis nu. 63. *fol.* 193

Vide in verb. contractus in princ. fiscus.

LEGATARIVS.

Vide in verb. institutio.

LEGATVM.

Legatum, donatio, vel institutio facta Ecclesiæ rei emphyteuticæ, vel feudalis valet quantum ad rei æstimationem, quocirca declaratur text. in cap. 1. de immun. eccles. num. 8. & 9. *fol.* 349

Legatum factum, si sliechum quis manumittat debetur, si sliechus mortuus fuerit ante moram nu. 10. *fol.* 352

Legatum factum filio, aut monacho sub commemoratione patris, aut Monasterij, eisdem directè relictum videtur num. 10. *fol.* 500.

Vide in verb. alienatio in 7. summ. Constitut. constitutionem in antepenult. testamentum in fin. venditio in 16.

LEGATVS.

Legatus absque Proregis licentia non potest ab hac Ciuitate ad Regem transmitti; aliàs & Legatus, & mandantes extraordinarias subibunt pœnas Iudicis arbitrio remissas; ceterum si licentia fuerit petita, & absque iusta causa denegata, non erit huic pœnæ locus, nec à Rege Legato denegabitur audientia, & ita practicatur, & legi si quis decurio la 1. *C. de decur lib.* 10. *quæ refragari videtur, affertur intellectus nu.* 1. 2. 3. 4. 7. *et* 9. *fol.* 79. *cum seq.*

Legatis ad Regem transmissis licentia à Ciuitate petita, & iniustè denegata à Prorege, salarium erit soluendum, & ita in Collaterali Consilio decisum, num. 8. 9. & 11. *fol.* 80.

Legatus potest à Ciuitate ad Regem transmitti contra Proregem ex regia declaratione nu. 10.

Vide in verb. Cardinalis, officium in 8. *summ. Proconsul in* 3 *salarium in* 2.

LEGITIMATIO.

Legitimationes naturalium, & spuriorum hodie fiunt absque partis citatione, ex quo de stylo Regiæ Cancellariæ in legitimatione facta in vita patris apponitur clausula citrà præiudicium liberorum, & post mortem citrà præiudicium venientium ab intestato, & nouissimè ex ordine Regiæ Maiestatis in legitimatione naturalium de familijs sedilium huius Ciuitatis apponitur clausula citrà illorum præiudicium nu. 3. & 4. *fol.* 485.

Legitimatio ne dicatur subreptitia, causa est exprimenda, & probanda, quæ tamen in patre præsumitur, nisi filios legitimos habeat, quo casu est facienda mentio filiorum; sed hæc cessant in Regno ex clausulis, ut supra nu. 7. *fol.* 486

Legitimationis materia fusè cumulata per D. Lanar. Iurisconsultum præstantiss. quem meritò D. Author maximis effert laudibus nu. 8. & 9.

Vide in verb. citatio in fin. Prorex.

LEX.

Legis interpretatio esse debet circa circumstantias, non principalem dispositionem, quæq; cum dispositionis verbis se compatiatur, & non eam tollat, & destruat, num. 11. fol. 62.

Leges nouæ pro recta, & necessaria Regnorum administratione constituendæ, nume. 12. fol. 72.

Lex particularis in aliquo casu facta ex ratione generali est vniuersalis in omnibus alijs casibus nu. 42. *fol. 108*

Lex correctoria, quando vnica est ratio, & alia non assignatur, ex mente comprehensiua extenditur ad omnes alios casus eandem rationem habentes nu. 44.

Leges multæ sancitæ, plura statuta composita, & Pragmaticæ pariter editæ, quæ recensentur, ex quibus ad lites tollendas, & ad Populorum quietem sunt denegatæ actiones, & vetitum fieri lites nu. 36. *fol. 161*

Lex aliquando annullat actum principaliter de per se, interdum causatiuè propter alterius interesse, & inter vtrumque casum maxima constituitur differentia, vt ex exẽplis per D. Authorem cumulatis facilè dignosci potest nu. 2. *fol. 209*

Legis prohibitio operatur, vt nec principale, nec accessorium subsistat, vel quicquid ex eo, vel ob id sequatur nu. 5. *fol. 269*

Leges ciuiles non sunt allegandæ in materia feudi hæreditary; ex quo prædicta qualitas consideratur in eo vti substantialis, & intrinseca; non autem vt accidentalis, & separata nu. 12. cum seq. *fol. 279*

Lex, vel Pragmat. recipit intellectum rebus in eodem statu permanentibus, nu. 11. fol. 352.

Lex semper loquitur nu. 3. *fol. 390*

Leges Principum de Ecclesijs loquentes, prout statuta, & consuetudines ex iurisdictionis defectu nullius sunt ponderis, num. 6. fol. 518.

Lex, vel consuetudo generalis, aut erit nulla, aut non comprehendit Ecclesiam nu. 7.

Lex improbans consuetudinem deuincit etiam immemorabilem, nisi suffragentur scientia, & patientia Domini, ad quem spectat concedere; quia ex his præsumpta oritur concessio nu. 20. *fol. 526*

Lex quando resistit præscriptioni, & consuetudini, tunc quod est concessibile non est præscriptibile, nec consuetudo etiam immemorabilis quicquam proficit; sed requiritur priuilegium verum, vel præsumptum, quod allegari debet, & probari per possessionem immemorabilem secundum Ang. communiter receptum, loquentem in Gulfu Venetorum nu. 21. & 22. *fol. 527*

Leges absque maturo consilio sancitæ contemptibiles redduntur nu. 22. *fol. 538*

Vide in verb. Consilium Collaterale in 4. summ. potestas, Princeps.

LIBER RATIONVM.

Libris Arrendatorum, eorumq; priuatis schedulis nulla est adhibenda fides, dum ex istis intendunt facere debitores aliquos, vel in arrendamento participes, maximè si sint in necessitate, vel egestate constituti nu. 23. & 25. *fol. 221*

Liber rationis continens data, & recepta quã fidem faciat nu. 25. *fol. 222*

LICITATOR.

Licitator primus non liberatur per maiorem oblationem ab alio factã, si non fuerit adimpleta nu. 51. *fol. 191*

Vide in verb. læsio in penult. summ. oblatio.

LINEA.

Linea primò præfertur, secundò gradus, tertiò sexus inter eos, qui sunt eiusdem lineæ, & gradus, & quartò ætas inter eos, qui sunt eiusdem lineæ, gradus, & sexus nu. 30. fol. 456.

Linea masculina appellatione venit neptis ex filio nu. 32.

Lineæ tot sunt, quot filij, eum vnusquisque suam constituat lineam, & descendentiam, nu. 42. *fol. 458*

LIQVIDATIO INSTRVMENTI.

Vide in verb. Magna Curia.

LITERAE FAMILIARITATIS.

Literæ familiaritatis non deseruiunt actu non seruientibus, & ita de eisdem, & ratio affertur nu. 40. fol. 344. & nu. 11. *fol. 467*

LVCRVM.

Lucrum capere, & debitum amittere sunt diuersa nu. 16. *fol. 167*

I N D E X.

M

MAGNA CVRIA.

Magna Curiæ ritus circa liquidationem instrumentorum an habeat locum contra Collaterales, quæstio proponitur, & affirmatiuè concluditur num. 1. cum seqq. fol. 338.

Magna Curia habet iurisdictionem contra Curiales nu. 2. fol. 339

Magna Curia Tribunal est idem, quod Regis Tribunal, appellatur speculum iustitiæ, & luminare maius, ideircò iurisdictionem habet vniuersalem super omnes Barones, Comites, Duces, & Principes, & alios cuiuscumque conditionis, & præeminentię fuerint; & consuetudo antiqua, quod contra istas personas non procedatur inconsulto Principe est sublata: quia contra Constitutiones, & ritū dictę Magnę Curię, ex quibus cessant dispositâ de iure communi, & insuper casus recensentur, in quibus fuit processum aduersus Magnates, seù Titulatos, & etiam habentes vnum ex septem officijs nu. 4. 5. & 6.

Magna Curiæ ritus, qui excipit familiares Regis domesticos, commensales, & actu seruientes abijt in desuetudinem, imò contraria viget consuetudo nu. 7. fol. 340

Magnæ Curiæ ritus recepit interpretationem in seruientibus, & familiaribus propria domus Regis aut Proregis, de quibus cognoscit Auditor exercitus, nisi aliud Proregi visum fuerit; non autem in Consiliarijs, alijsq; Officialibus nu. 12.

Magna Curia non habet iurisdictionem in Curia magni Admiratus; sed vtrumque Tribunal procedit per viam literarum hortatoriarum nu. 10. fol. 509

Vide in verb. Capitaneus in fin. bannum in princ. & in fin. iurisdictio, Officialis, receptator.

MAIOR PARS.

Maiorem partem concludere, vel vocandos esse, quos negocium principaliter tangit, duo sunt inuicem diuersa nu. 28. fol. 143

Vide in verb. actus in 2. summ. Ciuitas, donatiuum in princ. interesse, Prorex in penult summ. Rex.

MANDATVM.

Mandata, seù procurationes Vniuersitatum Regni qualia debeant esse pro donatiuis faciendis, remissiuè num. 38. fol. 223

Mandatum, iussus, licentia, & consilium distinguuntur à consensu, vt nu. 22. cum seq. fol. 493.

MANDATVM POENALE.

Mandatum pœnale fieri potest etiam sub comminatione omnium bonorum ob contumaciam: cæterum non est indistinctè decernendum; sed cum moderamine num. 22. fol. 6.

Mandata sub pœna publicationis bonorum fieri possunt etiam Neapolitanis, quorum bona vigore Capitulorum non possunt fisco vendicari, nisi pro crimine lesæ maiestatis, diuinæ, vel humanæ, & ita in dies seruatur; tantò magis quod in facti contingentia consultus Rex Philippus II. felic: memor. hoc idem rescripsit; & simile mandatum fuit executioni demādatum aduersus Marchionem Padulæ nu. 23. & 28. fol. 6. & 7.

Mandata fieri consueta, ne matrimonia contrahantur inconsulto Principe quomodo iustificentur nu. 48. fol. 253

Mandata simpliciter, & indifferenter causa legitima non præcedente fieri neutiquam possunt, ne matrimonia contrahantur; quia sunt contra matrimonij libertatem, contrà Capitula Regni, & contra præcepta Ecclesiæ; secùs verò si fiant cum causa, & causarum genera recensentur num. 49. 51. & 52. fol. 253. cum seq.

Vide in verb. Iudex, Prorex.

MARE.

Mare est omnibus commune naturali iure, nu. 27. fol. 528

Maris respectu tria considerantur, proprietas, quæ in nullius est bonis, vsus, qui est omnibus communis, & iurisdictio, seu protectio, quæ est Populi Romani, seù Imperatoris. Hinc in mari ædificare licet, dummodò vsus publicus non impediatur num. 28. & 29.

Maria, & litora adiacentia Terris particularibus sunt de iurisdictione illarum, seù illorum, qui ibi præsunt nu. 42. fol. 530

Vide in verb. Insula.

MATER.

Vide in verb. Baliatus, mulier, receptator.

MA-

Digitized by Google

MATRIMONIVM.

Matrimonij libertas an dicatur impediri, si fuerit dictum, non nubas sine consensu meo, vel non nubas Titio, vel non nubas Neapoli nu.6. fol.242

Matrimonia posse liberè fieri à Feudatarijs; sed feuda non posse in dotem dari absque expresso Regis consensu statutum fuit per Capitula Regis Caroli I I. quod extenditur etiam ad dotarium nu. 2. fol.291

Vide in verb. assensus circa med. donatio, Iudex, mandatum pœnale in summ. penult. & fin. refutatio in 3. summ.

MATTONATA.

Mattonata nomen antiquum, & vsitatum nu.21. fol.77

MEDICVS.

Medicus, qui vadit ad aliquem locum pro tanto salario quolibet die, debet illud habere etiam tempore itineris nu.17. fol.332

MERCATOR.

Mercatores forenses ante ingressum in aliquas Terras, vel in ipso ingressu, possunt ab illarum Dominis expelli; sed postquam recepti fuerint, minimè, nisi legitima subsistat causa nu.2. fol.470

MERCATVS, SEV NVNDINAE.

Mercatus faciendi priuilegium antequam à Prorege concedatur, quæ præcedere consueuerunt, exponitur nu.2. fol.468

Mercatus fieri non potest die festo, nisi consuetudo esset in contrarium, num. 10. fol. 469.

Vide in verb. Baro propè fin. homo, priuilegium paulò ante fin.

MERVM, ET MIXTVM Imperium.

Mero, & mixto imperio, vel simplici iurisdictione concessis tributa censetur statuendi facultas; non tamen contra ius commune, nisi ex causa publicæ vtilitatis, quocirca declaratur l. vnic. C. ne sin. iuss. Princ. nu.31.32.& 34. fol.19

MERX.

Merces corruptæ, vel cum corruptis admixtæ proijciendæ, vel publicè concremandæ, idq; pluries seruatum in contingentia facti, nu.21. fol.50

Mercibus priuatorum onerari non debent regiæ triremes, quaue pœna coercendi sic eas onerantes nu.30.

Vide in verb. extractio.

METVS.

Metus iustus ex quibus inducatur remissiuè num.25. fol.18

MILES.

Militibus, remigibusq; Regio seruitio vacantibus in Regijs triremibus species annonaria præstantur statutis diebus in hebdomada curiæ expensis, quæ posteà militibus in eorum stipendijs imputantur num. 27. fol.222.

Militibus de iure communi quæ debeant præstari pro victu nu.30 cum seqq.

Milites stipendiati in bello ab hostibus capti nullam habent actionem aduersus Regem, vt ipsos redimat, vel taleas factas soluat, num. 28. fol. 233. declara, vt num. 45. fol. 531.

Milites Hyerosolimitani in feudo non succedunt, & ita per Reg. Cam. decisum num. 9. fol.319.

Milites in Regno militarem artem actu exercentes, & in matricula, seù rollo descripti quò ad iurisdictionem tantùm habent Iudicem particularem deputatum, qui dicitur l'Auditor del Campo nu.11. fol.340

Milites negotiatores conuenti pro illa negotiatione, militari priuilegio non gaudent, sed Iudici subsunt ordinario, etiam si sint Curiales, & familiares, qui ad latus Principis seruiant nu.18. fol.341

Militare dicuntur Curiales, dum in Regis seruitio degunt; icircò dicuntur milites; sed non armata militia nu.19.

Milites facti ex priuilegio, qui non se exercent in factis armorum, fori priuilegio non gaudent nu.32. fol.343

Militantes in sacro Palatio in quocunque officio quibus priuilegijs gaudeant nu.33.

Milites facientes militarem professionem; sed verè actu non exercentes, vti debent iure communi in eorum actibus: quia eorum militia non est priuilegiata secundum Bald. nu.34. fol.344

Digitized by Google

Milites proprijs negotiationibus incumbentes militare priuilegium amittunt nu. 37.
Miles in matricula descriptus si militiam non exerceat, militari priuilegio neutiquam gaudebit nu. 38.
Milites veterani non gaudent: quia non exercent nu. 39.
Milites nostri temporis non gaudent secundū opinionē frequentiùs receptam, imò pro debito in carcerem conijci possunt num. 41. & 43.
Milites priuilegio gaudent, vt non conueniantur, nisi inquantum facere possunt pro debitis contractis in Castris, in bello, & in expeditione; non autem pro his, quæ contraxerunt domi, vel vagando per mundum, nu. 42.
Milites nouæ militiæ indifferenter executionem patiuntur circa eorum personas; super equis tamen, & armis non potest fieri executio nu. 43. fol. 345
Milites non possunt mutari de vna cohorte in alteram sine Principis iussu, num. 2. fol. 507.
Milites stipendiati ab illis, qui absque stipendio seruiunt, vulgò dicti Auventurieri quo differant, remissiuè nu. 3.
Milites Adventurerij an militum priuilegijs perfruantur, remissiuè nu. 4.
Militis militiæ desertores qua pœna plectantur nu. 5.
Milites absentes debent cassari à numeratione, seù matricula vulgò dicta il rollo nu. 7. fol. 508.
Militibus stipendiatis licentia concedi non debet eundi ad longinquas regiones propter eorum negocia, maximè cum solutione stipendij, quo casu concedens licentiam deberet soluere de suo secundum Frecc. quinimò de iure huiusmodi licentia non tenet secundum D. Authorem nu. 8. & 9.
Miles si licentiam habuerit ad tempus, & illud sit elapsum, nullo modo ei stipendium debetur nu. 10.
Miles si ex causa necessaria licentiam habuerit, & demum stet otiosè, stipendium non debetur, etiam si licentia non contineat tempus præfinitum nu. 11.
Militum Capitaneo absenti etiam cum licentia stipendium non debetur, si interim ex necessaria causa fuerit alius in eius locum suffectus, nam aliàs duplicatum solueretur stipendium, cum substitutus proprijs sumptibus militare non debeat nu. 12. & 13.
Milites cruciferos, qui aliorum seruitijs se ascribunt, de iure communi militia cingulo priuari mandatur nu. 3. fol. 514
Vide in verb. Cauallarius in penultimo summ. Ciuis in princ. donatio in 3. summ. emptio in princ. hospitium, impositio, læsa maiestatis crimen, priuilegium, Prorex, Rex in fin. stipendium, Vniuersitas in princ. & paulò ante med.

MINISTER.

Ministri pecuniarij grauibus plectuntur pœnis, & etiam capitalibus, de pecunia fiscali quomodolibet disponentes, & nedum ipsi; sed qui scienter ab ipsis accipiunt num. 1. 3. & 4. fol. 166
Ministri pecuniarij si in liquidatione computorum remaneant debitores quomodo significentur nu. 8. & 10.
Vide in verb. fiscus, significatoria, Thesaurarius in fin.

MINOR.

Minor, & pupillus fisci instar priuilegio fruuntur, vt re ipsa in ipsorum beneficium irregularis mora contrahatur, num. 47. fol. 178.
Minor restituitur; sed non in modicis, quo loci ponderatur text. in l. & si sine §. quæsitum, ff. de minor. num. 15. cum seq. fol. 184.
Vide in verb. argumentum in fin. fiscus, mora in princ.

MOLENDINVM.

Molendinum, hospitium, furnus, & alia huius generis an possint construi reluctantibus vicinis propter eorum interesse, exactè declaratur, & notab. Alber. doctrina refertur nu. 5. cum seqq. fol. 469
Vide in verb. homo.

MONASTERIVM.

Vide in verb. Clericus in antepenult. & penult. summ. Legatum.

MONETA.

Moneta vt crescit, & decrescit, sic pariter rerum pretia crescunt, & decrescunt num. 35. fol. 147.
Moneta valor in Regno auctus tempore Præsidatus Ducis Albæ nu. 40.
Moneta est mutuanti reddenda iuxtà valorem inspecto contractus; non autem restitu-

stitutionis tempore num. 41.
Vide in verb. pecunia.

MORA.

Mora regularis habet locum etiam in pupillo, & minore, si fuerit eis interpellatio legitimè facta nu.48. *fol.178*
Mora regularis contracta per interpellationem, vel temporis lapsum parit interesse tàm damni emergentis, quàm lucri cessantis in eo, qui non consueuit tenere pecuniam otiosam in arca; sed in emptionem commutare nu.66. *fol.193*
Vide in verb. minor in princ.

MORATORIA.

Vide in verb. Prorex paulò ante fin.

MVLIER.

Mulier asportans vestes contra prohibitionem, propriè delictum committere dicitur aduersus Bald. sententiam nu. 8. *fol.61*
Mulieres per Reg Constitutiones, & Neapolitanas Consuetudines masculis existentibus sunt à successione exclusæ, dummodo de paragio dotentur nu. 1. *fol.450*
Mulier si dotetur ex proprijs bonis, & ex paternis parùm, aut nihil habeat, potest agere ad supplementum, idq; procedit etiam in magnis Dominis; sed si ex paternis bonis sit congruenter dotata iuxta Regionis morem, & in matrimonium collocata pari, tunc non attenditur, dotem esse minorem legitima nu. 3.
Mulier dotata à successione excluditur, quando fuit dotata de bonis eius, de cuius successione agitur. Hinc soror dotata à fratre de bonis paternis, vel maternis, non excluditur à successione eiusdem fratris, idq; statutum est in Regno per Pragmat. vulgò nuncupatam la Pilingeria nu. 4. *fol.451*
Mulier si pro eius dote aliquid habuerit de bonis fratris, non per hoc intelligetur ab eius successione exclusa: quia debet esse congruè dotata de bonis eius, de cuius successione agitur, vt intelligatur expulsa, maximè quando frater de suo voluntariè dotauit nu.5.
Mulieres dum dotantur, de generali consuetudine solent facere amplissimas renunciationes, & eorum mariti se particulari obligationis nexu obstringunt, vt vxores illas facere habeant in valida forma, quo casu non excusantur, allegando fecisse eorum posse, & ita pluries iudicatum contra decis. Afflict. num. 10. *fol.452*
Mulieres per consuetudinem Neapolitanam differentibus successoribus eas maritare vsque ad annos sexdecim completos secundum paragium, possunt petere portionem virilem, vt cæteri fratres, & alij successores, id tamen in allodialibus tantum procedit, secus in feudalibus; sed secundum Constitut. Regni semper remanent exclusa cum onere dotandi de paragio nu. 14. *fol.453*
Mulieres per Constitut. Regni, & consuetudines Neapolitanas non intelliguntur exclusa à successione omninò, nec per omnes masculos; sed per existentes in eodem gradu; secus verò per remotiores nu. 26. & 29. fol. 455.
Mulier dicitur de sanguine, & est caput, & finis suæ familiæ nu. 33. *fol.456*
Mulieres quomodo intercedere possint, D. Author in hac materia commemorat decretationes fieri consuetas per Collater. Consil. quas nequaquam admittit; sed redarguit, & efficacissimis argumentis, & rationibus conuincit, esse contra expressam iuris dispositionem vnà cum decis. D. de Franch. quæ illis suffragari videtur nu. 1. cum seqq. fol. 488.
Mulier si pro pia intercedat causa, Velleianum vtique cessabit, quocirca optimis rationibus redarguitur decis. D. de Franch. in qua dicitur, decisum fuisse obligationem matris pro filio eximendo à carcere fuisse annullatam, cuius occasione declaratur tex. in cap. causas, in authen. vt cum de appell. cognosc. nu. 30 cum seqq. *fol.494*
Mulier de iure communi dummodò sit certior facta, potest se à Velletani beneficio facere alienam, licet non cogatur num. 33. fol. 495.
Mulieri luxuriosè viuenti tanquam sui ipsius prodiga bonis interdici potest num. 18. fol. 515.
Vide in verb. Constitutio in aliquibus, consuetudo neapolitana, officium post med. Prorex, querela in fin. remissio in 2. summ. sequestratio in fin. statutum, velleianum.

MVNERA, SEV DONA.

Munera qualiter Officialibus prohibita num. 11. *fol.124*
Munerum ab Officialibus accipiendorum prohibitio obtinet in illis, qui sufficiens habent salarium ex Alber. sententia, qua an procedat in Regno stantibus Prag. benè examinatur nu. 12. cum seq.

Muneribus in accipiendis certus, qui exponitur, ab Officialibus seruandus est modus, num. 14.

MVTVVM.

Mutuans ad necessariam subuentionem alicui pecuniam, quam paratam habebat ad emptionem faciendam, potest pacisci sibi deberi interesse lucri cessantis nu. 77. fol. 195
Vide in verb. moneta in fin.

N

NAVIGATIO.

Nauigatio quo tempore incipere debet, & quo finire nu. 29. fol. 222
Vide in verb. proprietas.

NECESSITAS.

Necessitas facit licitum quod aliàs de iure esset illicitum nu. 34. fol. 234

NEPOS.

Nepos de iure communi feudorum succedit ex persona patris vnà cum patruo; sed si in feudis viuatur iure Francorum nepos ex primogenito excludit patruum, idq; in Regno procedit etiam in linea Collateralium, & ita decisum; sed quid in fratre vterino, & quando non est coniunctus ex latere, à quo feudum prouenit, remissiuè num. 32. fol. 363. & fusè nu. 8. cum seqq. fol. 462
Nepos dum excludit patruum à feudi successione, à vita, & militiæ solutione nequaquã redditur immunis nu. 42. fol. 367
Nepos an excludatur à successione auiti feudi propter parricidium ab eius patre commissum. In hoc articulo relatis hinc inde opinionibus optimis medijs pro parte negatiua concluditur, cuius occasione declaratur doctrina Andr. & Affl. in cap. præterea si vassal. quæ sit prim caus. benef. amitt. Nec huic opinioni refragatur text. in l. quisquis C. ad leg. iul. maiest. quia procedit in delictis in Dominum commissis; et secundum eam aliàs fuit per Reg. Cam. iudicatum num. 1. cum seqq. fol. 423
Nepos auo succedit ex propria persona patre ob delictum de medio sublato nu. 4.
Nepotis successio in feudo auito stante delicto parricidij paterno non oritur ex transmissionis causa à patre in filium; sed ex propria forma, & feudi natura, quæ principaliter vocat nepotem ad successionem, & ratio est: quia quis non potest venire per alium, quando ille medio tempore est inhabilitatus, nu. 15. & 16. fol. 426
Nepos à patre exhæredatus succedit in feudo auito hæreditario, quando pater prædecessit: quia venit ex propria persona, & agitur de aui successione nu. 18.
Vide in verb. Auus.

NOBILIS.

Nobilium priuilegium, ne suspendantur, competit etiam popularibus diuitibus, atque honestis nu. 2. fol. 11
Nobilis magis est censendus, qui sua virtute est nobilitatem assecutus, quàm qui claris est ortus parentibus nu. 23. fol. 133
Nobilis genere, & virtute cæteris præferendus num. 24.
Nobiles, & non populares ad latus Imperatorum, & Regum stare debent nu. 26.
Nobiles Sedilium liti cedere non possunt, quinimò solus Rex citrà voluntatem eorum potest mandare, vt causa per iuris tramites decidatur nu. 3. fol. 534
Vide in verb. Cadauer, Ciuitas, consuetudo circ. med. Decurio in princ. nominãs in penult. summ. officium in princ. Prorex, remissio in fin. Titulatus.

NOMINANS, ET NOMINATIO.

Nominans aliquem in officio, quod ex sola nominatione confertur, pro eo tenetur nu. 10. fol. 53.
Nominandi, vel eligendi non sunt ad officiũ, habentes malum nomen; sicut è contra præponendi sunt habentes bonum nomen, atque famam nu 4. & 5. fol. 117
Nominatio Officialium, qui iustitiæ reddendæ præficiuntur est Regi facienda à Prorege cum voto Collateralis Consilij nu. 8.
Nominandus, ac eligendus est ad officium nobilior cæteris paribus nu. 9.
Nominator ad quid, & quando teneatur nu. 17. fol. 119
Vide in verb. deportatio, electio in princ. officium post med. Prorex.

NVLLITAS.

Nullitas actus gesti aduersus legis prohibitionem quando dicatur pœna nu. 4. fol. 61
Nullitas actus gesti contra legem prohibentem non est pœna naturaliter, nisi ex actus nullitate ius alteri quæsitum tollatur, & aliquid absit ab eo nu. 5. & 6.

Nullum esse, vel non esse idem important num. 16. fol.492

Vide in verb. lex.

NVMERATIO REGNI.

Numeratio Regni cur, quando, & quomodo facienda nu.7.& 16. fol.153.cum seq.

Numeratio viduarum, & pauperum fit ad damnum caeterorum Ciuium, & Vniuersitatis, ita quod numerantur; sed non soluunt; sed alij Ciues, seù Vniuersitas, pro illis premuntur onere nu.5. fol.153

Numeratio Regni postquam est facta, & clausa; ita quod non datur amplius reuisio, singulae Vniuersitates tenentur iuxtà earum taxam, & diminuto Ciuium numero non datur alleuiatio, sicut è contra si augeantur focularium numero, maiori solutione non pregrauantur nu. 18. fol.154

Numeratio Regni olim quolibet triennio, hodie verò singulis quindecim annis fieri consueuit nu.17. fol.159

Numerationis tempore occupans regia focularia quà veniat poena plectendus remissiuè, num.18.

Numerationis reuisio cum tempore praefinito vnde sumpta nu.19.

Numeratorum poena fraudantium focularia in damnum Regiae Curiae nu.20.

Numerare est idem, quod computare, & vulgò dicitur contare, e li Contatori nu.21.

Numerationes factae discutiuntur in Regia Camera, & à lege est praefixum tempus praeponendi, & discutiendi grauamina, quo elapso denegatur actio, & sic est à iure impositum silentium nu. 22. vsque ad 26. fol.159. cum seq.

Numerationum decreta interposita super earum clausura important exceptionem rei iudicatae tam pro, quàm contra Vniuersitates, & Fiscum nu.27. fol.160

Numeratio quando ad instantiam Fisci, vel Vniuersitatis reuidetur, tota ex integro reuideri debet nu.40. fol.162

NVNDINAE.

Vide in verb. Mercatus.

O.

OBLATIO.

Oblatio maior semper admittitur infra tempus licitationi praefixum etiam si res fuerit licitata, & alteri liberata, secùs verò tempore elapso, quando iusto pretio res fuit liberata nu. 53. fol.191

Oblatio maior admittitur contra Coductorem finito tempore locationis, dum vult persistere in conductione: caeterum si idem offerat, alijs praefertur, quinimò infra tempus locationis maior admittitur oblatio, quod non obtinet in perpetuis locationibus, nisi tẽpore contractus nu.54.& 58. fol.191.& 192

Offerens rem feudalem emere in iudicio, non potest amplius reuocare oblationem debitoris instar, cuius bona venduntur, et reuocationẽ facere non valentis nu.1. cum seqq. fol.414

Vide in verb. laesio, licitator.

OBLIGAT.

Obligatus ad aliquod munus Fisco, non liberatur soluendo extimationem nu.59. fol.164

Obligatio est mater actionis nu.37. fol.177

Vide in verb. inuentarium.

OFFICIALIS.

Officialis non potest in causa criminali in sententia condemnatoria sibi, vel Baroni reseruare facultatem indulgendi, moderandi, aut commutandi poenam de personali in pecuniariam nu.14. fol.26

Officiales Baronales repraesentant personas Regiorum Ministrorum nu.68. fol.33

Officialis, qui Regis nomine praesidet in Tribunali Decurionum, cum eis non votat; sed conclusionum executio fit cum ipsius authoritate ex sententia Regis Friderici num. 4. fol. 75.

Officialibus nomine Regio Praesidentibus in Tribunali Decurionũ, vel in alio huius Ciuitatis an sit aliquod pro labore praesidendum salarium num.10. fol.76

Officialis dum, Rege, vel Prorege mãdantibus, pluribus officijs distinctis fungitur, singulorum officiorum salario potiri debet num. 11.12.13.14.15.& 17. fol.76.cum seq.

Officialibus salariũ decernere ex iuribus Resp. ad Principem spectat nu. 16. fol.77

Officiales debent esse annales nu. 1. fol.84

Officialium delicta vt à sola Magna Curia cognoscantur iuxtà ritum eiusdem, obtinet etiam in Officialibus Baronum, nume. 3.

Officiales à Rege creati vel simpliciter, vel ad beneplacitum censentur perpetui, nume. 4.

Officiales potest, non tamen debet Rex ad nutum priuare officio sine iusta causa: quia intelligitur auferre honorem, & facere iniu-

iniuriam, quod debet esse alienum à Principe nu.5.

Officiales, qui iustitiæ ministrandæ præponuntur quales esse debent, & quibus officia decernenda nu.13. fol.85

Officialis, qui legitimè emit officium, & malè tractat subditos, vel est mala fama, & odiosus potest cogi ad vendendum nu. 1. fol.90

Officialis propter nimiam seueritatem potest officio priuari; si tamen gratuitò fuerit concessum; secus si ex titulo oneroso, vtpotè venditionis, quo itidem casu eadem irrogaretur pœna, & ita practicatum, si sæuitia, & alia essent grauissima nu.2.cum seqq.

Officialis, qui deliquit in officio, eoq; fuit priuatus, nec ad illud redire, nec ad aliud promoueri potest, etiam ex Principis rescripto, quinimò nec accusatus ad nouos honores promoueri debet nu.1.2. & 3. fol.117

Officiales præsumuntur multa mala scire, & committere, & potiùs deferre potentibus, quàm iustitiam ministrare petentibus nu. 25. fol 121

Officiales propriè dicuntur, qui iurisdictionem habent, & consequenter Lictores, Apparitores, & similes non sunt dicendi Officiales nu.26.cum seq.

Officiales quoque maiores, qui malum, & corruptum ingressum habuerunt, multa mala committere præsumuntur nu.28.

Officiales, qui iustitiæ ministrandæ præsunt visitare, & per alienas domos cursitare prohibentur nu.1. fol.123

Officialium authoritas à Principe, atque Prorege augenda, sine qua vilescit iustitiæ administratio nu.2.& 4.

Officiales Principis membra, & pars corporis esse dicuntur nu.3.

Officiales vt iustè suo fungantur munere, sunt à Principe remunerandi, & ad sublimiores dignitates promouendi pro iusta laborum ipsorum retributione, & exemplo aliorum, num 5.

Officiales cum subditis pro iustitia ipsos adeuntibus modestè, ac absque iniuria agere debēt, aliàs grauissimè puniuntur nu.6. fol.124

Officiales nec gratis, nec soluta mercede possunt morari in hospitijs subditorum, nisi priuati amici, ac volentis nu. 15.

Officiales ante officij ingressum cautionem de benè administrando, & sindicatui parendo præstare debent; ad quam tamen non tenētur Officiales perpetui; sed post aliquam temporum intercapedinem visitantur nu.17.& 18.fol.125.

Officiales an præsumantur ex officio locupletati; variæ Doctorum distinctiones recensentur num. 2. cum seqq. fol.126

Officialibus perpetuis de iure communi est negotiari permissum; omnibus autem vendere, & emere palàm, & bona fide tributum, atque concessum nu.3.& 4.

Officialibus etiam perpetuis in Regno negotiatio est interdicta, emptio, & venditio palàm, & bona fide permissa, secùs si viliùs emerent vendendi gratia cariùs nu.5.

Officialis non præsumitur acquisiuisse ex officio ex frequentiùs recepta sententia; sed D. Author noster sapientissimus natura peracutus, ac prudens sic distinguit, vt Officialis diues ante officium, non præsumatur ex eo ditatus. Officialis pauper, vel qui modicum habebat patrimonij, ex officio locuples factus præsumatur, præsertim si officium emerit, & splendidè viuat num. 6. vsque ad 10. fol.127.

Officialis Regius nequit absque Regis licentia clericatus ordine initiari; potest verò ingredi religionem nu.15. fol.128

Officialis ad maiorem promotus dignitatem, retinet priuilegia minoris, à qua assumitur; non tamen propriam dignitatem nu.1.& 2. fol.130.

Officialis Præsidens Reg.Cam. effectus Consiliarius Sac. Cons. vel ad Regentis officium promotus retinet honores, & priuilegia pristinæ dignitatis; non tamen nomen, nec exercitium illius nu.3.

Officialis promotus à minori officio vendibili ad maius, vendere illud potest, idq; est in vsu positum nu.4.

Officialis vnius tantùm, quod exercet, non vtriusque officij salarium meretur, & ita Regijs ordinibus diffinitum; habet tamen honorantias præcedentis officij, seu quædam munuscula, & ita est vsu receptum num. 5. & 6.

Officialis assumptus à maiori dignitate ad minorem, pristina dignitate, & priuilegijs illius est denudatus nu. 7.

Officiales Regentes in supremo Italiæ Consilio effecti Locumtenentes, vel Cons[illegible]arij Præsidentes Regiæ Cameræ, non nisi ex speciali Regis priuilegio pristinam retinent dignitatem cum eodem salario sine tamen administratione, & ita est in vsu positum num.8. fol.131.

Officialis sua sponte, & accedente Regis beneplacito officium deponens, retinet quandiù viuit nomen, priuilegia, & honores officij depositi; non tamen prælationem; sed eum præcedit alter habens officium cum administratione nu.9.10.& 11.fol.131. & num. 28. fol.503

Officialis officium deponens prauio Regis assensu, videtur adesse, & perinde habetur, ac si personaliter inseruiret, idq; fusè exornatur nu.12.13.14.15.16.& 18. fol.131. cum seq.

Officialis Regens Regiam Cancellariam si sit Doctor de Collegio semper Compromotoris officio fungitur, & ita decisum num.17.fol. 132.

Officialis Preses Sac.Cons. præcedit Locumtenentem Reg. Cam. olim Regentem, & hodie etiam ex particulari priuilegio eius prærogatiuam tenentem, quando tribunalia Collegialiter vniuntur, & ita decisum, & in quotidiano vsu positum nu. 35. fol 135

Officialis patronus Fisci Reg. Cam. & Mag. Cur. collegialiter incedentes cum suis tribunalibus praeedit vnus alterum, prout tribunalia præcedunt, tanquam cum suis capitibus vniti, idq; decisum nu. 36.

Officiales Collaterales, qui Regi, ac Proregi assistunt quæ perpendere debent in nouis impositionibus Regno imponendis num.45.fol. 147.

Officiales pecuniarij vulgò dicti li pagatori, qui destinantur per Prouincias ad solutiones faciendas militibus, non possunt iteratò transmitti, nisi reddita priùs ratione primę missionis refragante in hoc ordine Proregis, eiusq; Collateralis Consilij nu.19. fol.220

Officiales ad iustitiam ministrandam præfecti, ex redditibus Regni salarium habere debent nu.12. fol.230

Officiales maiores in summa dignitate constituti à die electionis dignitatem acquirũt, & salarium ad successores transmittunt anteceptam administrationem, & ingressum in Prouinciam, & hæc est communis limitatio nu.23. fol.333

Officiales immediatè Regi inseruientes, priuilegio non gaudet pro contractibus domi initis, nec pro delictis extra Curiam patratis, quando priuilegium concessum est personæ, nu.21. fol.341

Officiali à Principe spetialiter deputato, & nõ alij licet facere literas licentiæ de recipiẽdo equos, & alia publica animalia nu.8.fol.473

Officialis inquisitus quomodo, & ex qua causa ab officio deponatur pendente inquisitione, & an ab officio tantum, vel ab officio, & beneficio, remissiuè nu.8. fol.482

Officialis aliàs sindicatus, & liberatus an possit iterum sindicari ex ordine Proregis, remissiuè nu.9.

Vide in verb Baro, consuetudo in 3 sũm. Curialis, dignitas, donatio, minister, munera, salarium, Visitator.

OFFICIVM.

Officium popularium exercere recusans sub nobilitatis prætextu, compelli potest cum clausula citrà praiudicium prætensæ nobilitatis, idq; pluries fuit vsu receptum in electione maximè Magistrorum Diuæ Mariæ Annunciatæ nu.4. fol.52

Officium Iustitiarij grassiæ Ciuitatis, & Magistri Portulani in quibus versetur, remissiuè nu.27. fol.78

Officia ementes præsumuntur parati vendere quod emerunt nu.6. fol.84

Officiorum venditio est plurimorum causa malorum, quæ sigillatim recensentur; intelligendo tamen de officijs cum administratione iustitiæ, aliàs secùs num.7.8. & 14.fol. 84.cum seq.

Officiorum venditio prohibita per Capitulum Regis Philippi II. Ciuitati concessum, num.11.

Officium, vel feudum emptum, vel alio modo alteratum retinet naturam officij, vel feudi præterquam in expressis nu.7. fol.90

Officium Regiorum Portulanorum Regni, & Capitaneorum Grassiæ Terræ Laboris, & Aprutij quæ nam contineat nu.33. fol.163

Officium Regię Camerę Summarię in quo cõsistat, & de laudibus ipsius Tribunalis nu. 57. fol.225

Officium Legati à latere non expirat per mortem Pontificis nu.5. fol.330

Officium magni Admiratus in quo consistat, & quomodo illius literis tantum credatur, dum ad Mag.Cur.scribit, petendo remissionem alicuius inquisiti tanquam de sua iurisdictione nu.4.& 5. fol.467

Officium magni Siniscalchi olim dum erat in vsu, eius literis fides præstabatur eo modo, prout literis magni Admirati nu. 6.

in Officijs non potest substitui, si huiusmodi potestas non sit expresiè concessa in priuilegio, idq; ampliatur, vt nu.2. fol.482

Officium ex certa scientia cõcessum personę inhabili ad seruiendum, intelligitur, vt possit seruire per substitutum nu. 3. fol.482

Officio concesso cum potestate nominandi, vel pros.,& hæredibus, etiam quod dicatur quibuscunque cõcessionarius non poterit nominare fœminam, nec illam instituere, & ratio affertur nu.4.

Officia cuius sint naturæ, an distinguantur à feudis, quomodo possint alienari, an in ipsis locum habeat Constitut.Reg.constitutionem diuæ memoriæ, an detur ipsorum obligatio absque assensu, & de ipsorum resignatione remissiuè nu.5.

Of-

Digitized by Google

Officium ampliatum an sit idem officium, num.6.

Officij ampliatio à Rege concessa habetur ac si tempus ampliationis fuisset à principio appositum nu 7.

Officium cessat cessante qualitate officij induciliua nu.36. fol.504

Officium concessum in administrationem quàm maximè distat ab eo, quod est concessum in dominium nu. 26. fol.539

Vide in verb. nominans, priuilegium, Rex.

OPERARIVS.

Operarij ædificantes contra prohibitionem non tenentur; sed Domini, qui eos conducunt nu. 20. fol.69

P

PACTVM.

Pactum de hereditate viuentis est inualidum, quicquid Camer dixerit in cap.imperialem ad limitationem l.fin. C. de pact. nu.20. fol.212

Pactum de non petendo feudum non valet absque assensu nu.35.fol. 266.nisi initum esset cum proximo successore, num. 19. fol. 374.

Pactum de non petendo inducit donationem, ob quod requiritur insinuatio, quando excederet summam à lege statutam, num. 37. fol.267.

Pacta dicuntur correspectiua nedum quæ in eodem contractu inseruntur; sed etiam quæ in diuersis contractibus apponuntur, incontinenti tamen factis nu.4. fol.369

in Pactis correspectiuis consideratur indiuiduum voluntatis nu. 5.

Pactum suspensiuum translationis dominij, donec pretium soluatur, est validum in allodialibus; quæstionis tamen est, quid in feudalibus, de qua optimè iuxta morem scribit D.Author nu.10.cum seqq. fol.391

Pactum, quod pendente pretij solutione dominium non transferatur, est de natura contractus; qui etiam hoc casu dicitur purus, & non conditionalis nu.13.

Pactum est pars contractus nu.22. fol.393

Vide in verb.mutuum, renunciatio, venditio.

PAPA.

Papa mortaliter peccat absumendo res Ecclesiæ, vt diuitijs augeat consanguineos, secùs disponendo in eos de redditibus Ecclesiæ, vel pro necessaria eorundem sustentatione nu. 15.& 16. fol.68

Papa Leo XI. laudibus effertur num. 12. fol. 91.

Vide in verb. concessio in fin. declaratio pariter ad extremum capitis, Rex in 5.summ.

PASCVA.

Pascuorum pensio solui consueta augeri non potest Principe inconsulto, num. 47. fol 224.

Pascua custodiri, & non damnificari mandatum fuit etiam per Constitutiones Imperatorum, quorum hodie vigiles, ac custodes sunt Regij Caualları sic vulgò nuncupati, num. 48.

Pascua ad vsum Regiæ Dohanæ deputata pascentes, & damnificantes qua pœna sint afficiendi nu.51. fol.225

Pascendi ius in alieno territorio præscriptum, intelligitur quatenus territorio Domino nō desit; hinc potest prohiberi vicinis, ne pascant cum immoderato grege nu.6. & 7. fol. 229.

Vide in verb.Cauallarius, Dohana.

PATER.

Pater non potest priuare primogenitum Regno, quod dicitur eius legitima, nec pariter feudis dignitatum, vel his, in quibus viuitur iure Francorum, hinc pater donando, potest dici de inofficiosa donatione num. 12. & 13. fol.272.

Pater non potest in feudo secundogenitum præferre in præiudicium primogeniti, nisi esset ingratus, sed quæstionis est, an huiusmodi dispositio valida foret iudicanda, si esset Domini assensu vallata num. 2. cum seqq. fol. 429. & affirmatiuè concluditur, dummodo sincerè, & sine fraude, & ita iudicatum nu.14. fol.272

Pater ex causa potest deputare filium suum Viceregentem nu.12. fol.330

Pater succedens in feudo refutato filio, anteneatur ad vitam, & militiam fratri defuncti seruata forma Constitu. Regni Comitibus, quæ est frequentioribus calculis intellecta etiam in successione Collateralium, dic, vt per D.Authorem num. 41.cum seqq. fol.366.

Pater si filio vendat, vel alienet feudum, dummodò non omnia bona feudalia, releuium mini-

minimè debetur secundum Andr. num. 2. fol. 396.
Pater vt extraneus alienat donando feudum filio cum assensu nu. 18. fol. 434
Pater deportatus, & demum restitutus recuperat ius patriæ potestatis circa administrationem bonorum filij remoto tutore dato, nisi esset prodigus, vel auarus num. 17. fol. 515.
Vide in verb. dignitas circa med. Legatum in fin. legitimatio, receptator in 4. summ.

PATRVVS.

Vide in verb. nepos.

PAVPER.

Pauperes tumultum, ac seditionem affectant, & ratio affertur, vbi pariter recensetur popularis tumultus exemplum, & quæ sint cibaria plebis nu. 5. cum seq. fol 71

PAX.

Paci componendæ certi olim Magistratus erãt præfecti, Irenareha nuncupati, quorum instar sunt in hac Ciuitate sex sedilium appellati, de quorum potestate sermo etiam habetur sub nu. 6. fol. 4
Pacis causa multitudini delinquenti parcendum est, et principales tantùm sunt plectendi nu. 9.
Pacis, ac tranquillitatis Ciuium conseruandæ rei frumentariæ copia, & vbertas præpotens est nu. 1. fol. 47
Vide in verb. Prorex in 3. summ. cum duobus seqq.

PECVNIA.

Pecunia publica erogari cõsueuit in tripudijs, & in alijs festiuitatibus, quæ recensentur, nu. 4. fol. 472
Vide in verb. moneta, Perceptor.

PENSIO.

Pensiones à Rege concedi consueta eatenus cõcessæ intelliguntur, quatenus Regni redditus suppetunt facta prius prouisione eorum, quæ pro necessaria Regni substentatione, ac defensione essent opus nu. 10. fol. 230
Pensio non soluitur, si Cameræ are alieno prematur, quinimò annua pensio à Principe concessa potest per eundem, vel Proregem ad libitum reuocari nu. 44. fol. 235
Vide in verb. Rex.

PERCEPTOR PROVINCIAE.

Perceptores Prouinciarum de iure non debent vrgere Vniuersitates notoriè impotentes ad impositiones soluendas, nec his euentibus de exactione non facta molestari poterunt; at in Regno contrarius inualuit vsus num. 1. fol. 158.
Perceptores Prouinciarum non debent defatigare Vniuersitates ad electam pecuniam exoluendam; sed omne genus pecuniæ recipere debent nu. 6.
Perceptores Prouinciales ante destinationem Commissariorum contra Vniuersitates, debent illas intimari curare pro solutione facienda debito tempore nu. 9. & 42. fol. 159. & 162.
Perceptores Prouinciarum singulis mensibus exactionum bilancia transmittere debent ad Reg. Cam. & vnde hoc duxit originem nu. 45 fol. 163
Perceptores Prouinciarum quolibet anno præsentare debent eorum computa in Reg. Cam. vbi liquidantur, idq; est legi consonum, atque conforme nu. 46.
Perceptores Prouinciales si exigant vltra debitum qua puniantur pœna, hacq; practica de superexactionibus vnde sumpta, & pariter illa, quod soluant, & repetant num. 47. & 48.
Perceptores Prouinciales transmittere debent pecuniam ad Regiam generalem Thesaurariam cum mulionibus vulgò dictis li carruggi, quos populi associare tenentur, videlicet vnusquisque per suam Prouinciam; quod fieri debet mediante iusto salario, sed contrarium est consuetudine vsurpatum, quæ in his attenditur nu. 49. & 53.
Perceptores Prouinciarum donatiua imponi consueta singulis duobus annis exigere non possunt, nisi vel facto generali parlamento, vel de expresso Proregis ordine, & hoc iure vtimur nu. 56. fol. 164
Perceptores Prouinciarum de iure tenere debent diuersas arcas pro custodia pecuniarũ exigendarum secundum diuersitatem impositionum cum die, consule, & mense, causa, & summa distincta nu. 57.
Vide in verb. functiones fiscales in tertio summ. Vniuersitas.

PERIVRIVM.

Periurij pœna secundum Regni ritum antiqui-

quitùs erat amputationis manus, num. 48. fol. 346.

Vide in verb. citatio in princ. Clericus circa med. priuilegium pariter circa med.

PIGNUS.

Pignus in bonis debitoris permanet, num. 12. fol. 411.

Vide in verb. alienatio, refutatio in fine.

PLEBS.

Plebs ad multa sanè mala proclinis, & propensa, quæ sigillatim recensentur, num. 4. fol. 71.

Vide in verb. currus in princ. nobilis, pauper, titulatus.

POENA.

Pœna propriè dicitur læsio, quæ punit, & vindicat num. 7. fol. 61

Vide in verb. nullitas.

PONTIFEX MAXIMUS.

Vide in verb. Papa.

PORTUS.

Portum ædificare est de Regalibus num. 2. fol. 467.

Portus sunt Regis, hinc portus, & litora custodiuntur per Regios Ministros, nume. 3.

Vide in verb. Baro paulò ante fin.

POSSESSIO.

Possessio, seù quasi in incorporalibus acquiritur per sententiam nu. 52. fol. 206

Possessio naturalis vassalli, eo mortuo conuolat, & consolidatur cum ciuili existente penes Dominum directum nu. 9. fol. 292

Possessio siue Baronis feudi vti plaui, siue Regis, vti quaternati operatur validitatem assensuum præstitorum, licet posteà in petitorio declararetur, vel contra Regem, vel Baronem: quia hi sunt fructus possessionis nu. 8. fol. 199.

Possessio interpretatiua non requirit longi temporis præscriptionem num. 13. cum seq. fol. 301.

Possessio non transit ipso iure ad hæredem, prout alia iura num. 25. fol. 502

Possessio non potest esse penes duos insolidum, ex quo notab. infertur, vt nu. 43. fol. 505

Vide in verb. alienatio in fin. descriptio bonorum, dominium in finalib. verbis, proprietas in princ.

POSTAE.

Postæ sine Principis licentia non conceduntur, & quare sic appellata nu. 52. fol. 163

POTESTAS.

Potestas data à lege differt ab ea, quæ est collata ab homine nu. 29. fol. 186

PRAELATIO.

Prælatio an detur Domino in venditione feudi, quando non pro se; sed in alterius beneficium intendit illam exercere remissiuè, nu. 29. fol. 277

Prælatio an detur consanguineis in venditione feudi remissiuè nu. 30.

Prælatio an competat vassallis aduersus Baronem ementem iurisdictionem criminalem, vel secundas causas, portulanias, pondera, & mensuras. Decisio aliàs facta commemoratur, vt prælatio non admittatur; sed hodie consuetudo inualuit in contrarium, & sic passim iudicatur, & ratio non contemnenda recensetur num. 15. cum seqq. fol. 473.

Prælationis ius quando locum habeat ratione communionis nu. 11. fol. 477

Prælatio ratione iuris congrui, quæ competit vicino, non habet locum in feudalibus, quæ autem competit ratione consanguinitatis, procedit etiam in feudis, & huius respectu dicitur, in feudis habere ius prothomiseos, & hæc est communis opinio, secundum quam aliàs fuit iudicatum nu. 10. & 13.

Prælationis ius fundatur in iure consanguinitatis respectu agnatorum, & ratio est: quia interest, res maiorum in familia conseruari; hinc locum tantùm habet in feudo antiquo, & non nouo, cum cesset ratio, quod sit res maiorum nu. 19. & 20. fol. 479

Prælationis ius non habet locum in venditione necessaria nu. 21.

Vide in verb. Agnatus, Baro in 3. col. in fin. Consilium Collaterale in 2. summar. creditor in 3. & 4. dignitas circa med. Dominus in antepenul. & fin. summ. linea in princ. nobilis, nominãs, oblatio in 2. summ. Officialis, querela,

sepa-

separatio bonorum in fin. Titulatus, vita, vniuersitas paulò ante fin.

PRAESCRIPTIO.

Praescriptio triginta, vel quadraginta annorum an intelligatur sublata per verbum semper, & quandocunque remissiuè nu. 14. fol. 470.

Vide in verb. Annale silentium, bona post med. demanium in fin. feudum, incorporatio, lex paulò ante fin. pascua in fin. possessio in antepenult. summar. praesens.

PRAESENS.

Praesens quò ad praescriptionem dicitur in eadem prouincia existens nu. 17. fol. 17

PRINCEPS.

Principi non est consulendum exemplo rei gestae; sed ratione nu. 15. fol. 5

Princeps ex causa publici boni leges sequi non tenetur; omnesq; poenae sunt ei arbitrariae nu. 24. fol. 6

Princeps ob publicam vtilitatem potest bona à priuatis auferre, nec ad eorum aestimationē tenetur, cum per viam legis id agit num. 26. fol. 6. & nu. 8. & 9. fol. 35

Princeps potest priuilegia à se concessa reuocare nu. 27. fol. 7

Princeps potest de facto iuris ordine non seruato facere rigorosa supra, vel aduersus leges; non tamen passim, & indistinctè; sed ex magna, & enormi causa, & in inconsueto delicto nu. 29.

Principi crudeli, & cupido non est consulendum, vt potestatis ordinariae limites excedat: nec Domini crudelis, & cupidi malitia malis adhortationibus est augenda, qua de re moralia, ac notabilia Isernia verba referuntur nu. 30.

Principe irato praecipitanter procedente, Iudex debet remorari executionem saltem per triginta dies nu. 33. fol. 8

Princeps debet lenitatem seueritati, amorem rigori, ac zelum pietati enixè copulare, nume. 34.

Princeps potest mandare, vt priuilegiati torqueantur secundum suam conscientiam nume. 6. fol. 12

Princeps potest commutare titulos de vna Terra in aliam cum eorum antiquitate, cuius efficax ratio vltra potestatem assignatur, num. 9.

Princeps dignitates, quas contulit, ab immerentibus, & ingratis potest auferre, nume. 12.

Princeps potest poenam arbitrariam extendere vsque ad mortem, cum de nouo possit pro delicto mortis poenam irrogare num. 14. fol. 13.

Princeps potest aliorum iurisdictionem supprimere, nedum singularium personarum; sed etiam Ciuitatum nu. 22. fol. 54

Princeps potest ex causa prohibere multitudini, vel exercitui ingressum in Regnum, necnon ab eo alienigenas, & exteros ejicere, nu. 4. fol. 56. & nu. 5. & 6. fol. 509

Princeps potest cogere incolas vnius loci, vt in alio habitent, ne deseratur illius habitatio, nu. 5. fol. 56

Principi non sufficit dicere, non fuit haec mea intentio, dum hoc repugnat dictis, & maximè dum agitur de praeiudicio iuris tertij nu. 16. fol. 63

Princeps solus potestatem in loco publico aedificandi concedit, vel is, qui hoc ius habet à Principe indultum, vel consuetudine vsurpatum nu. 3. 4. & 5. fol. 67

Principis concessio in dubio non intelligitur facta in praeiudicium, & incommodum alterius notabile; non autem modicum, si ex causa, qua suggerente potest tertio praeiudicare nu. 8. cum seq. fol. 68

Princeps ex suprema sua authoritate potest in casibus melius sibi visis, feudum concessum custodire, milites apponere, & alia, quae sibi meliùs videntur, expedire, num. 25. fol. 93.

Princeps potest mandare in Terra infeudata fortelitium extrui, illud refici, & situm in confinibus dirui, & ita in Regno practicatur nu. 26. cum seq.

Principes non deberent deputari, nisi in celebri Ciuitate, & de genere, & prosapia Magnatum ex Frecc. sententia, num. 33. fol. 134.

Princeps pro seruanda iustitia, custodiendo Regno, & pro illius securitate, & defensione habet nonnullos Regni redditus, qui ad hoc sunt instituti, vt colligi potest ex Capitulis Regni, quae hic recensentur nu. 11. 13. & 15. fol. 230

Princeps est debitor iustitiae, & suos subditos custodire, & protegere debet nu. 14. fol. 230. & nu. 9. fol. 327

Princeps, qui non auget; sed diminuit enormiter, non dicitur Princeps, & pariformiter Rex nu. 38. fol. 234

Princeps donans videtur permittere quod est de iure permissum, & id quia inest, habetur

Digitized by Google

pro cauto, & expresso nu. 8. fol. 312
Princeps quomodo sit in Republ. & Respubl. in eo, remissiuè nu. 9. fol. 327
Princeps debet publicum Reipubl. statum priuatis commodis anteferre nu. 10.
Princeps non consueuit gratiam facere in praeiudicium tertij nu. 3. fol. 468
Princeps solus concedit gentes armatas pro associatione itinerantium, & quid illis solui debeat vltra consueta stipendia num. 7. fol. 472.
Princeps solus mittit, vel dat gentes publicas alicui pro eius cautela, & pariter ipse solus concedit licentiam incedendi cum hominibus armatis ex causa inimicitia num. 9. fol. 473.
Princeps habet priuilegium reuocandi sententias in rem iudicatam transactas nu. 20. fol. 475.
Princeps vnico verbo potest cassare sententias Iudicum ritè, & rectè latas nu. 21.
Princeps res iudicatas rescindit, & restituit ad appellandum aduersus eas nu. 22.
Princeps potest tollere sententiam, & mandare reuisionem sententia in rem iudicatam transacta nu. 23.
Princeps est supra ius ciuile, illud tollere potest cum omnibus suis effectibus nu. 24.
Princeps indulgendo crimen, restituit ad omnia, etiam alteri quaesita mediante sententia, secùs autem ex facto aut contractu hominis nu. 25.
Princeps propter res benè gestas, vel propter alias causas sibi benè visas indulgere potest, & etiam poenas commutare de corporali in pecuniariam, etiam absque partis remissione nu. 3. fol. 483
Princeps potest facere statutum super omnibus, in quibus consideratur excessus nu. 9. & 12. fol. 514.
Princeps potest, & debet apponere manus aduersus omnes, qui sua substantia abutuntur, qua ratione poterit dare curatorem auaro, sicut prodigo: quia etiam ille dicitur sua substantia abuti, & huius sententia est D. Author, quam optimis rationibus, & authoritatibus comprobat, atque confirmat num. 13. cum seqq.
Princeps non debet esse suspectus, nec facilis ad credendum nu. 19. fol. 538
Principis excessus praecipuus est, quando maiora negocia suo sensu, vel cum paucis expedit nu. 21.
Vide in verb. Annona in penult. summ. beneficium in princ. declaratio in fin. delegatio in princ. delictum, donatio in fin. Fiscus in princ. gratia, ius superioritatis, pascua in princ. pensio, posta, Prorex, rescriptum, studium, thesaurus, Vniuersitas,

PRIVILEGIVM.

Priuilegia cōcessa alicui magno Principi cum casibus reseruatis non transeunt in generali alienatione cum assensu facta personis inferioribus, quibus Rex talia non fuisset concessurus, & ita pluries iudicatum num. 34. fol. 94.
Priuilegia omnia habent insitam clausulam rebus in eodem statu permanentibus nu. 31. fol. 234.
Priuilegium dum incipit fieri iniquum non est seruandum num. 32. fol. 234. & nu. 23. fol. 405.
Priuilegia variantur secundum diuersitatem temporum, & rerum varietatem num. 33. fol. 234.
Priuilegium immunitatis à collectis cessat superueniente belli calamitate nu. 35.
Priuilegia omnia intelliguntur concessa, dummodo non laedatur publica vtilitas, nu. 41. fol. 235. & nu. 20. fol. 341
Priuilegia militum, & Clericorum, vt non teneantur, nisi inquantum facere possunt ampliùs non seruantur secundum Castrens. nu. 8. fol. 340
Priuilegia Doctorum, vt non possint carcerari, sunt antiquata nu. 9.
Priuilegium fori pro debitis contractis ante officium, officio suscepto non mutatur; quia officium auget honorem; sed non mutat statum, nec causam iuris, prout videmus in militibus gaudentibus; contrarium tamen est receptum in Clerico propter totalem status mutationem nu. 13. & 14. cum seq.
Priuilegio indistinctè, & indifferenter non gaudent persona, qua illud sunt adepta, hinc circa hanc materiam affertur notabilis Bart. distinctio nu. 26. fol. 342
Priuilegium Senatoris cessat in causis pecuniarijs nu. 27.
Priuilegium, de quo in l. fin. C. vbi Senat. vel Clariss. non obtinet in Regno, num. 44. fol. 345.
Priuilegio fori perfruentes, ob periurij reatum se faciunt alienos, à qualibet dignitate, & priuilegio nu. 51. fol. 346
Priuilegio fori non gaudent ementes commissiones adhoc vt fori exemptione perfruantur: sunt enim hac in fraudem, & cum actu non seruiant, nullo modo gaudere debent, nu. 7. & 8. fol. 467
Priuilegio non gaudent qui sunt de Collegio alien-

Digitized by Google

alicuius artis,nec matriculatus,si non exerceant nu.9 & 16.

Priuilegio pariter non perfruuntur qui sunt prolixa, & imbecilla ætatis: quia non seruiunt;nec per substitutum seruire poterunt, ad finem gaudendi. Hinc exceptio bostica non suffragatur seruienti per substitutum, nu.12.13.& 14.

Priuilegium Studij generalis, vel nundinarum, & si amittatur per non vsum decennij; non tamen perditur si in eo fuerint apposita verba denotantia perpetuitatem, vtpotè semper, vel perpetuò, num.13.fol. 470.

Priuilegia omnia sunt intelligenda, & interpretanda secundum conditionem, & qualitatem Concessionarij, seu priuilegiati num. 13. *fol.501*

Priuilegium,quod non iure proprio competit; sed ex Concessionarij persona ad alios deriuatur, diem functo principali extinguitur quò ad omnes, idq; exemplis illustratur nu. 30. *fol.503*

Priuilegium concessum contemplatione personæ, cessat ea deficiente, si persona fuerit immediata causa priuilegij secundum notabil. Boss.doctrinam nu.40. *fol.504*

Priuilegium iure irregulari, & extraordinario quæsitum ex causa tunc existente, etiam in bis, quæ momento acquiruntur eo denique iure cessante & ipsum tolli, necesse est, num.41.

Vide in verb. Baro in penult. col. paulò ante fin. beneficium,Cauallarius in princ.& in fin. causa in fin. Clericus, concessio,cōtumacia,Curialis, Doctor, Fiscus, læsæ maiestatis crimen, lex in penult.summ. mercatus in princ. miles, Nobilis, Officialis, Princeps, Titulatus.

PROCONSVL.

Proconsules, & Præsides indelegabilia possūt delegare in causa absentiæ, aut infirmitatis nu.6. *fol.330*

Proconsul statim vt Vrbe egreditur, & sic dum est in itinere, babet proconsularia insignia, ac iurisdictionem voluntariam, & non deponit dignitatem vsque ad ingressum in Vrbem nu.25. *fol.333*

Proconsul quando iusta causa detinetur, & iustum adest impedimentum, si mittat Legatum in Prouinciam,qui suo nomine illam regat, ille exercebit, & cessabit iurisdictio alterius nu.27.

Proconsul in Prouincia sibi decreta est maior omnibus post Principem, num. 28. fol. 334.

Proconsules, Senatores, Patritij, & Consules Cardinalibus æquiparantur nu. 32.

Vide in verb. Cardinalis,Prorex.

PROCVRATOR.

Procurator vnus est Fisci, & alter Cæsaris, nu.26. *fol.186*

Procurator Fisci babet mandatum à lege limitatum, quod non est in Procuratore Cæsaris, qui omnia explicat ex mandato sui principalis nu.27.

Procurator Principis sicut ipsemet Princeps potest vendere absque subbastatione: Fisci autem procurator neutiquam, & ita decisum nu.30.& 31. *fol.187*

Procurator constitutus ad vendendum simpliciter,potest vendere babita fide de pretio: quia illa dilatio est pars contractus nu. 13. fol.201.

Procurator generalis ad negotia, vt est generalissimus Prorex Regni potest loco sui alium substituere, & ita generalis inoleuit consuetudo,secundum quam aliàs fuit iudicatum nu.13. *fol.330*

Vide in verb. Baro in i.colum. paulò ante fin.

PRODIGVS.

Vide in verb. Auarus in fin. mulier ibidem in fin. pater pariter in fin.

PROOEMIVM.

Proemium declarat intentionem statuentis, num.9. *fol.359*

PROMISSIO.

Promittens de suo dato, & facto, tenetur de facto eius, cuius est bæres, num.22. fol. 203.

Promissio, sicut prouisio semper intelligitur pro se, & bæredibus, num. 29. & 30. fol. 204.

PROPRIETAS.

Proprietas à possessione distinguitur, vt num. 24. *fol.502*

Proprietas riparum,& si sit Domini fundorū, quibus illæ adbærent,non per hoc tollitur illarum vsus nauigantibus,cum sit ille de iure gentium nu.39. *fol.529*

I N D E X.

PROREX.

Prorex in Regno Regis personam representat, est eius Vicarius, & Locumtenens, imò ex amplissima commissionis forma constituitur alter ego, ac omnia potest, quæ ipsemet Rex nu. 1. fol. 3. & nu. 3. fol. 330

Proregis potestas, vt iam dixi, Regiæ æquiparatur, declarando, axioma hoc procedere in respicientibus necessariam Regni gubernationem, secus in his, quæ soli Principi congruunt, quæ qualia sint, tangitur remissiuè, num. 2.

Prorex inuigilare præcipuè debet pro placido, & tranquillo Regni Statu: ad quem conseruandum plura remedia sunt introducta, de quibus sigillatim sermo instituitur nu. 3. cum seq.

Prorex potest cogere subditos ad pacem faciendam nu. 5. fol. 4

Prorex pro rei qualitate etiam in hac Ciuitate manus apponit in pace componenda non obstante quod adsint sex sedilium, quibus hoc munus est demandatum nu. 7.

Prorex potest cogere litigatores ad compromittendum, præsertim cum controuersia est inter Magnates, & Nobiles, ex qua publicum scandalum timetur, idq; Iudici ordinario est etiam permissum, & à Sacro Consilio quandoq; obseruatum in causis in iure, vel in facto admodum controuersis nu. 10.

Prorex potest, si expedire visum fuerit, ex suspitione tantum absque processu certis finibus circumscribere subditos præsertim turbulentos, ac seditiosos, idq; extitit pluries obseruatum maxima tamen, ac vrgentissima causa concurrente, quocirca declaratur l. certa forma cum glos. 1. C. de iur. fisc. nu. 11. 12. & 14. fol. 4. & 5.

Prorex ex causa optimo iure eijcit à Ciuitate mulieres inhonestas, quæ iuuenes perdere consueuerunt nu. 16. fol. 5

Prorex mandat præstari cautionem de non offendendo, etiam pro amicis, & familiaribus altrinsecùs, eiusq; præstandæ praxis subijcitur nu. 17.

Prorex mandat capi, & in carcerem detrudi subditos, modò iusta adsit suspicionis causa, vel si ex personæ qualitate impediri posset informatio nu. 18. fol. 6

Prorex potest facere mandatum sub pœna graui pecuniaria pro delicti qualitate, num. 20.

Prorex Officialem constituit in terra Baronis in contumacia existentis, vt interim iustitiam ministret, & concludens ratio assignatur nu. 4. & 6. fol. 9

Prorex, sicut Princeps in atrocibus delictis nobilitatem attendere non debet; sed nobiles suspendere, & ad triremes damnare potest, idq; fuit sæpè in factis contingentia executioni demandatum num. 1. & 3. fol. 11.

Prorex, sicut Princeps potest potestate ordinaria ex causa conferre dignitatem cum prælatione temporis, idq; practicatum num. 8. fol. 12.

Prorex deputat Capitaneos, vulgò de Campagna nuncupatos, quorum officium quale sit, vid. nu. 1. fol. 16

Prorex, eiusq; Collaterale Consilium mortis pœnam, qua principales facinorosi tenentur, iure licito statuere potest aduersus receptatores nu. 14. fol. 17

Prorex ex causa concedit Commissarijs contra bannitos, ac Regijs Audientijs facultatem procedendi ad modum belli, & appellatione remota. Ad quod expenditur l. 1. §. vlt. ff. à quib. appell. non lic. quæ ampliatur in quocunque Principe non recognoscente Superiorem nu. 1. cum seq. fol. 24

Prorex concedit facultatem impunè occidendi notorios, ac diffamatos delinquentes Regni quietem perturbantes nu. 4. fol. 25

Prorex cum Collaterali Consilio potest facere omnia exorbitantia concurrente necessaria causa publicæ vtilitatis nu. 5.

Prorex concedere consueuit Commissarijs contra bannitos facultatem indultandi absque partis remissione, quod facere potest, si hoc suadeat eadem causa publicæ vtilitatis, aliàs secus, prout sic in supremo Italiæ Consilio fuit decretum, & gratia reuocata, quam Prorex fecerat absque partis remissione nu. 6. cum duobus seqq.

Prorex gratiam facere non potest non præcedente partis remissione, etiam si fuerit in gratia expressum, dummodò partes concordentur infrà aliquod tempus, eamq; sic concedendo, perperàm agit, ni causa publica hoc suggerat nu. 11.

Prorex tribuit quoque facultatem eisdem Commissarijs contra bannitos, vt possint eisdem bannitis indulgere pro alijs bannitis capiendis nu. 38. fol. 29

Prorex concedit eisdem Commissarijs facultatem coangustandi foriudicationis terminum nu. 46. cum seqq. fol. 30

Prorex concedere quoque consueuit eisdem Commissarijs facultatem faciendi guidaticum, seù securitatem delinquentibus, nume. 50.

Prorex eisdem Commissarijs potestatem etiam defert eijciendi ab eorum patria parentes, & con-

Digitized by Google

consanguineos, eosq; in carcere detinendi. Quod remedium ad bannitos exterminandos est prae caeteris efficax, iustaq; nititur ratione num. 1. 2. 3. & 10. *fol.* 34. *cum seq.*

*Prorex curare debet, ne Commissarij contra bannitos Vniuersitatibus, eorumq; Ciuibus grauamina inferant nu.*1. *fol.*38

*Prorex cum voto Collateralis Consilij annona ingrauescente cogere potest Dominos frumenti ad illud vendendum iusto, interdum etiam viliori pretio. Hinc praxis inoleuit taxandi Massarios Apuliae, caeterosq; frumenti cotiam habentes, vt ipsius portionem huic Ciuitati certo taxato pretio vendant, nu.*2. & 3. *fol.*47

*Proregis, & non Decurionum munus est eligere Ciues ad emendum frumentum pro Ciuitate, & ita nouissimè decretum per Collaterale Consilium nu.*22 *cum seq. fol.*50

*Proregi cura debet esse, vt necessaria ad Annonam suppetant. Hinc pro ea Officiales, & Ministros constituit nu.*24.

*Prorex Conductoribus frumentorum, ac aliorum ad Annonam pertinentium guidatica concedere consueuit, ne interim aliqua ex causa molestentur nu.*27.

*Prorex multoties confirmat Electos populares in eorum officijs, licet sit lapsum tempus constitutum, & alius debeat eligi, idq; non obstantibus aliorum querimonijs iustè fit per Principem, dum alios non agnoscit ad hoc habiles nu.*12. *fol.*53

Prorex iustè delegat causas spectantes ad Sacr. Conf. Reg. Cam. vel Mag. Cur. ex earum qualitate, & circumstantijs num. 24. *fol.*54.

Prorex cum voto Collateralis Consilij inopia rei frumentariae suadente potest eijcere exteros ab hac Ciuitate, eosq; ad proprios lares remittere, & ita aliàs practicatum nu. 1. 6, & 15. *fol.*56.*cum seq.*

*Prorex vt Prorex non potest concedere licentiam aedificandi contra Regis prohibitionem, & ita aliàs practicatum nu.*1. 2. & 6. *fol.*66.

Proregis est munus constituere vnum ex Regentibus Collateralibus, vt nomine Regiò praesideat, & assistat in omnibus, quae Decuriones tractant, ad Ciuitatis Annonam pertinentibus. Idq; vigore Capitulorum eiusdem Ciuitatis statutum est nu. 1. *cum seq. fol.*74

*Prorex in visitatione carcerum Mag. Cur. cum assistentia Collateralis Consilij, & omnium Regiorum Officialium vniuscuiusque Tribunalis generales abolitiones concedere consueuit num.*10. *fol.*91

*Prorex cum voto Collateralis Consilij iusta suggerente causa abdicat cognitionem causarum à Curijs Baronalibus nec ad illas remittit, & praxis super hoc recensetur, interdum limitat, vt procedatur in Ciuitate, vel cum certo Iudice deputato nu.*19. & 20. *fol.* 92.

*Prorex quae obseruare debet in nominatione Officialium Regi facienda num.*5. & 6. *fol.* 117.

*Prorex nominans Regi personam inhabilem, vel indignam ad officium, letalem contrabit culpam, & damnorum restitutioni se facit obnoxium ex frequentiùs recepta Theologorum sententia nu.*6. & 7.

*Prorex in iudicum electione quae animaduertere debeat, quae item supremi Consiliarij promouendos approbantes nu.*16. *fol.*118

*Prorex pro nominatione Officialium, cui Rex vt plurimum fidem adhibet, iure tenetur, nu.*18. *fol.*119

*Proregis munus est in parlamento generali accuratè perquirere, & facilè audire à Ciuitatum, & Terrarum Sindicis, vel Procuratoribus singularum Vniuersitatum necessitates, & querimonias; idq; erat spetiali Constitutione inductum in Regno, quae tamen est antiquata; sed si in quotidiano poneretur vsu, & Domini, & subditorum maxima exinde proflueret vtilitas num.*21. *cum seq. fol.* 120.

*Prorex perferre non debet, vt Officiales, & Ministri sint Procuratores Baronum, & Vniuersitatum in parlamento generali pro donatiuo elargiendo nu.*23.

Prorex ex D. Authoris sententia verus, & optimus esset Regni Visitator num. 1. *fol.* 126.

*Prorex Titulatos eodem titulo decoratos pro diuersa personarum qualitate non eodem modo excipere debet nu.*25. *fol.*133

*Prorex potest, & solet cum voto Collateralis Consilij publicis imminentibus necessitatibus nouas indicere impositiones, alioquin cessante causa vtique peccaret, causarumq; exempla recensentur nu.*1. & 2. *fol.*139. & *nu.*17. *fol.*141

*Proregi vetitum est per Pragmat. nouem capitum assentire dispositioni defuncti, quando in feudo instituitur haeres alius, quam vocatus ex lege inuestiturae: verùm haec prohibitio locum tantùm habebit respectu institutionis vniuersalis haeredis; non autem respectu legatorum num.*29. & 30. *fol.* 264. & *num.* 15. *fol.* 433. & *num.* 26. *fol.* 445.

Pro-

Digitized by Google

Prorex in Regno vigore Pragmaticarum non potest praestare assensum super feudorum titulatorum alienationibus dominij translationem importantibus; sed tantum super ipsorum obligationibus, etiam quòd Terra alienetur absque titulo, atque cum decreto Iudicis, & ita aliàs iudicatum, num. 1. fol. 284.

Prorex sicut non potest praestare assensum legitimo successore in feudo carentibus; sic etiam, quando successor esset valdè senex, & de filijs desperatus, & ita decisum num. 11. fol. 313.

Prorex non potest alienare rem, vel ius Domini secundum Isern. & per rem directum dominium, per ius autem deuolutionis ius significari notauit Camer. nu. 14. fol. 313. & nu. 26. fol. 445

Prorex an teneatur sequi consilium Regentium consultiuum, quando omnes sunt in pari voto, & quomodo practicetur num. 9. fol 327.

Prorex in casum absentiae, vel aduersae valetudinis potest personam substituere, quae loco sui administret, & vterque casus euenit tempore Praesidatus Comitis de Lemos num. 1. fol. 329.

Proregis potestas non expirat per mortem Regis nu. 4.

Proregis substituto non idem honor, qui Proregi, debetur, nisi substitutio facta fuisset à Rege, circa quod subijcitur practica obseruatione digna nu. 14. fol. 331

Proreges in Regno iurisdictionem non exercent, nisi post captam actualem possessionem, & interim praedecessor administrat in omnibus vti Prorex nu. 15.

Proreges aequiparantur Proconsulibus, & Praesidibus secundum Freec. imò sunt maiores secundum D. Authorem num. 2. 24. & 33. fol. 330. 333. cum seq.

Prorex an possit assentire venditioni factae cū pacto, vt pendente pretij solutione feudi dominium nequaquam transferatur, dubitum facit: quia hic casus videtur particulariter exceptus per Pragm. nouem capitum; nihilominus optimis, & exquisitis considerationibus, & argumentis iuxtà morem concluditur pro opinione affirmatiua aduersus decis. D. de Franch. nu. 8. cum seqq. fol. 391

Proreges cum Collaterali Consilio praeuia causae cognitione ordines facere consueuerūt ad instantiam Baronum, vt exteri in illorū Terris habitantes recedant nu. 1. fol. 470

Prorex cum Collaterali Consilio dispensare solet super donis, quae consueta sunt facere Vniuersitates in ingressu noui Domini, vel in iucundo Episcopi aduentu nu. 1. & 2. fol. 472.

Prorex potest donare ea, quae Regia Maiestas elargiri consueuit pro honore suae Coronae, num. 5.

Prorex dispensat, vt in ortu, vel ingressu Principis per Ciuitates fiant vestes solemnes ipsarum Decurionibus, sicut etiam vestes lugubres in morte Regis, quae de iure debent restitui; sed consuetudo inualuit in contrarium nu. 11. fol. 473

Proreges dispensant, vt Officiales, qui substituendi facultate carent, possint seruire per substitutum nu. 1. fol. 481

Proreges saluumconductum, seù securitatem ad tempus delinquentibus concedere consueuerunt, sic etiam indultus, & generales abolitiones ex causis sibi benè visis, etiam absq; partis remissione nu. 1. fol. 483

Proreges mandare consueuerunt Praesidibus Prouinciarum, ac Regijs Audientijs, vt in aliquibus causis summariè procedant absq; iudicij figura nu. 4.

Proreges legitimare consueuerunt naturales, & spurios etiam ad successionem, quod nemo alius facere potest nu. 1. fol. 485

Prorex ad instantiam patris potest legitimare nedum naturales; sed etiam spurios, etiā absque partis citatione, quo loci declarantur Anchar. consilia, & aliorum DD. traditiones, quae huic opinioni refragari videntur, nu. 5. & 6.

Prorex cum Collater. Conf. prouidet de Balio Feudatarijs minoribus, si per Patrem, vel Auum eis non fuerit prouisum; inter personas autem eligendas per Principem est mater, ac etiam Auia praeferenda: caeterum cessabit isthaec prouisio superstitibus Patre, vel Auo, in quorum potestatem essent recasuri feudatarij minores nu. 1 cum seqq. fol. 506

Proreges consueuere Milites creare, & Capitaneos deputare ad militum cohortes faciendas nu. 1. fol. 507

Proreges constituere solent particulares Iudices pro militum excessu; consueuitq; creari vnus ex Consiliarijs Sacr. Conf. qui manu regia leuato velo procedat, facta tamē prius relatione Proregi tantum in ipsius Aula nu. 6. fol. 508

Proreges praecedente prius causae cognitione mandare consueuerunt, vt domus priuatorū destruantur, vel territoria occupentur soluto tamen iusto pretio, adhoc vt Ciuitas nobilitetur aedificijs, vel viae amplientur, aut aliae de nouo construantur nu. 11. fol. 512

Proreges pariter concedere solent guidatica, & moratorias pro debitis ciuilibus Massarijs,

f

rijs,

ryjs,& Colonis,adhoc vt vacare possint culturæ, & messi publicam vtilitatem concernentibus quousque perdurauerit prædictum tempus nu.12.
Proreges itidem expedire consueuerunt prouisiones in beneficium vassallorum Baronum, vulgò saluaguardias nuncupatas,vt contra illos de facto non procedatur,nec pro delictis antiquis inconsulto Principe nu.13.
Proreges quoque pro recta Regni administratione superfluos populorum sumptus circa viuendi rationem proprys legibus moderari consueuerunt nu.1. fol.513
Proreges sicut purgare tenentur Prouincias malis hominibus,sic quoque maria illi adiacētia ab hostium,& piratarum incursu vindicare debēt,adhoc vt libera,& tuta sit cuiq; nauigatio nu.1. fol.522
Proreges concedere consueuerunt licentias armandi nauigia,quæ maria transcurrant,& pariter mandare assueti sunt, vt Regiæ triremes aptentur,& in incursu vadant cōtra Turcas,& christianæ fidei hostes, alias prohibitum esset, cum ad solùm Principē id spectet sic vltra ius commune dispon̄tibus Regys Pragmaticis nu.1.& 2.
Proreges quandoq; causas delegant eximendo eas ab ordinarys Iudicibus inspecta personarum,ac causarum qualitate nu.1. fol.534
Prorex in concernentibus statum non tenetur exequi votum maioris partis,sed quò ad cōcernentia iustitiam contrarium ius est statutum nu.15. fol.536
Prorex nulliter procedit,qū omisso Iudicum sibi assignatorum consilio alios consulit, & negocium diffinit,nec consuetudo in contrarium proficit nu.25.27 & 28. fol 538
Vide in verb. actus in 2.summ. assensus, auxilium in fin.Consilium Collaterale,Gubernator in fin. Hospitium in 2. summ.Iudex,Legatus, mandatum pœnale,mercatus, nominans in 3.summ. Officialis, pensio, Perceptor in penult. summ. Procurator in fin. Salarium in princ. Vicarius.

PROVINCIALIS.

Prouinciales præsumuntur scire publicè gesta in aliqua Prouinciæ parte nu. 22. fol.28
Prouinciales non præsumuntur scire quæ ad certam Diœcesim,Ciuitatem, vel singulares personas pertinent;sed quæ ad vniuersam Prouinciam nu.23.

PVPILLVS.

Vide in verb. argumentum, emptio, minor, mora.

Q

QVERELA.

Querelæ,ac remissionis ius non est hæreditarium; sed sanguinis, inspecta iuris communis dispositione,at in hoc Regno attētis terminis Pragmaticæ totum contrarium est asserendum nu.20. & 28. fol 26 cū seq.
Querelæ, item remissionis ius competit filio etiam repudianti, vel exhæredato, & emancipato nu.21.
Querelæ, & remissionis ius competens consanguineis præponderat illi,quod assequitur hæres extraneus ex testamento nu. 22. fol.27
Querelæ,& remissionis ius competit & masculis, & fœminis, quibus in pari gradu existētibus, & inter se dissentientibus masculi ex communi Doctorum sententia præferuntur, etiam si fœminæ fuerint plures.Contrarium tamen verius est in Regno ex dispositione Pragmaticæ retentis terminis quæstionis disputatæ,videlicet si successionis ius non requiratur. Hac sumpta occasione exactè, ac eruditè vltra alios declaratur pragm. 8. de comprom.ac vbi sanè ratio assignatur,quare fœminæ exclusæ à successione masculis extantibus arceantur à iure querelandi,super quo extenditur etiam,ac declaratur decisio D.de Franch.nu.23. cum pluribus seqq. fol. 27.cum seqq.
Vide in verb. appellatio circa med.

R

RATIHABITIO.

Ratihabitio in multis sanè casibus suum non operatur effectum,de quibus nu.24. fol.493.

RECEPTATOR, ET RECEPTATIO.

Receptatores delinquentium genus est hominum pessimum nu.2. fol.16
Receptatorum pœna quæ sit, ponitur sub nume. 3.
Receptans ignoranter excusatur nu. 4.
Receptatores si extiterint consanguineus, vel affinis, mitiores dabunt pœnas Iudici arbitrio remissas, excluduntur nihilominus pater,mater,& vxor,qui nullas luent num.5. cum seq.
Receptatoris pœna num teneatur exhibens cibum,vel potum transeunti nu.6.
Receptator vt quis dicatur,an requiratur pluralitas actuum,tangitur remissiuè nu 7.

Rece-

Digitized by Google

Receptator verum furto subtractarum eadem, qua fur, pœna veniat plectendus, habetur remissiuè. nu.8

*Receptanti inquisitum de crimine læsæ maiestatis à Romanorum legibus deportationis pœna est præscripta; sed de iure Regni eadem, qua reus principalis, pęna plectitur, & ita per Collaterale Consilium iudicatum referente D. Marco Antonio de Ponte, qui multis laudibus ab Authore effertur nu.*10. *cum seqq.* fol.17

*Receptator contumacis, vel banniti per Mag. Cur. an pœnam incurrat absque alia particulari scientia de contumacia, vel banno, num.*15.

*Receptans contumacem Mag. Cur. Vic. an excusetur ob ignorantiam, quæ an hoc casu præsumatur, quæstionis est, recensetur doctrina Follerij, quæ tamen reuocatur in dubium nu.*20. *cum seq.*

*Receptatoris pœna non tenetur receptans bannitum propter terrorem, et iustum timorem; ita quoque est vsu forensi receptum in receptantibus multitudinem bannitorum n.*24. *cum seq. fol.*18.

*Receptatoris pœna inducta ex Regijs Pragm. est in praxi recepta, quæ autem sit, declaratur nu.*26. *cum seq.*

*Receptans contumacem Mag. Cur. vel Regię Audientiæ non remittitur ad suum Baronē licèt habentem priuilegium cum clausulis abdicatiuis, & priuatiuis; & ita consuetudine vsurpatum est; non autem ratione, quasi spreta, & contempta videatur iurisdictio Mag. Cur. vel Regia Audientia iuxtà negantium opinionem nu.*27. *cum seq.*

*Receptatio delictum est iure communi graue, iccircò ad Baronem illius cognitio spectat; nec contraria, quæ obijcitur consuetudo, eam à Barone adimere potest duplici ex capite, nu.*48. *cum seqq.* fol.21

Receptationis delictum à vassallo commissum, nisi Baro cognosceret, facilè remaneret impunitum nu. 52.

Vide in verb. Prorex.

REFECTIO, ET REFICERE.

*Reficere non esse de nouo facere, est regula vtriusque iuris, quo autem pacto sit intelligenda, remissiuè nu,*19. & 21. fol.58

*Refectionem non includi sub ædificandi prohibitione declarauit aliàs Collaterale Consilium; Aduersus quam tamen interpretationem D. Author acutissimam sanè, & subtilissimam mouet difficultatem suo ingenio profectò dignam nu.*19. *cum seqq.*

*Reficere largè, & impropriè est de nouo facere num.*23.

Vide in verb. ædificium in 2. *summ. via itidem in* 2. *Vniuersitas.*

REFVTATIO FEVDI.

Refutatio simplex ex nunc in proximum successorem est valida absque assensu, num. 4. *fol.* 359.

Refutationes vigore Reg. Pragmat. nouè edita debent præsentari in Reg. Cam. infra quindecim dies post illarum celebrationem, num. 6.

Refutatio fraudulenta præsumitur, quando est omnium feudorum, nisi facta fuerit ex iusta causa, & præsertim matrimonij, & ita aliàs decisum nu. 7.

*Refutans succedit in feudo refutato decedente refutatario absque descendentibus nu.*13. *fol* 360.

*Refutans succedit refutatario, vt hæres, iccircò soluit releuium, & ita decisum nu.*14.

*Refutans succedit filio refutatario illius fratribus, & sororibus exclusis, quocirca declarantur illa famigerata verba Andr. & DD. quod Pater habeat feuda iure reuersionis, necnon ex mente Andr. affertur intellectus ad Constitut. Reg. vt de successionibus, & pariter ad eiusdem Andr. doctrinam in d. Constitut. nu.*15.21. & 36. *fol.*361. & 364.

Refutatio effugit, & euitat distinctionem feudi antiqui, & noui: quia respectu filiorum semper dicuntur feuda paterna, nume. 27. *fol.* 362.

*Refutans refutando intelligitur cogitasse de successione, & intantum refutasse extinguēdo ius, quod habebat, inquantum refutatarius superuixerit, & hæc est efficax, & realis ratio, quare pater excludat fratres refutatarij, quæ latè exornatur; quo loci pariter declaratur text. in c.*1. *de eo, qui fin. fec. agn. affertur quoque & alia bona ratio: quia pater est proximior, ex quò in feudis non habet locum auth. defuncto C. ad tertull. num.*28. 29.30. & 34.

Refutans pater excluditur à successione, quādo refutauit omnino; sed quomodo intelligatur omnimoda refutatio nu. 33. fol.363

Refutatio quando sit realis, & quando personalis remissiuè nu. 35. fol.364

*Refutatio omninò in Regno non datur ex particularibus Capitulis Ciuitati, & Regno cōcessis nu.*37. fol.365

Refutatio absque alio assensu fieri potest in proximum successorem; cæterùm quæstionis

est,an sub refutationis verbo comprehedatur omnis alius contractus. In hoc articulo D. Author relatis Doctorum opinionibus, & confutatis illis, qui minùs rectè hac de re scripserunt, & exactè declarata famigerata illa Isernia doctrina dicentis, refutatio valet, catera pacta non, adeò viuis, inconuincibilibus, exquisitis, & irrefragabilibus argumentis, & rationibus cõcludit, omnem alienationem permitti, cum in vim refutationis resoluatur, vt in hac quæstione videatur esse inuentor, & quasi Architectus veritatis nu. 1. cum seqq. fol. 368

Refutatio debet habere elegans nomen venditionis, permutationis, donationis, vel alterius speciei nu. 17. fol 373

Refutatio non clauditur sub dispositione Constit. Reg constit. diu. mem. sed sub iurium communium sanctione permanet, num. 18. fol. 374.

Refutatio, quæ fit Domino, etiam quod refutãs habeat filios, est valida: quia dicitur alienatio, quæ à iure est permissa, & hæc est communis, quo loci inter cætera benè declaratur Camer. doctrina in cap. imperialem, & traditio Andr. in § sed & res per quos fiat inuest. & demùm in fine quæstionis referuntur decisiones aliàs factæ in beneficium Domini directi nu. 1. cum seqq. fol. 381

Refutatio, quæ fit Domino, quomodo adhuc retineat refutationis nomen nu. 6. fol. 382

Refutatio cum reseruatione vsusfructus non subsistit vt pura reiecta reseruatione ex indiuiduo voluntatis nu. 5. fol. 390

Refutatio cum reseruatione vsusfructus ca ratione prohibita est: quia inducitur feudi diuisio, cum vsusfructus sit pars dominij, nume. 7. fol. 391

Rufutatio quid sit nu. 4. fol. 396

Refutatio si fiat ob iustam causam, excluditur præsumptio fraudis nu. 6. fol. 397

Refutatio fraudulenta præsumitur, quñ pater valdè senex nulla legitima causa præcedẽte feudum refutat filio nu. 9. fol. 398

Refutatio feudi per vassallum facta Domino directo extinguit pignus medio tempore cõtractum, & ratio affertur nu. 18. fol. 478

Vide in verb. annale silentium in 2. sũm, assensus, auus, feudatarius in 3. summ. & in 2. col. circa med. pater in 3. sũm, releuium, Titulatus in princ.

REGALIA.

Regalium à Principe inseparabilium plures sunt species, inter quas tamen non recensetur statuendi potestas nu. 33. fol. 19

Vide in verb. Hospitium in 2. summario, portus.

REGNVM.

Regnum dicitur esse vna Prouincia num. 16. fol. 17.

Regna ex peruersione iustitiæ subuertuntur, nu. 19. fol. 120

Regni directum dominium est Ecclesiæ in vniuerso; vtile verò Regis; sed quò ad particularia Regni feuda Rex est directus Dominus, quod idem obtinet in Barone respectu rerum particularium suæ Baroniæ, nu. 13. fol. 294.

Vide in verb. alienatio in 2. summ numeratio Regni, pater in princ. pensio.

RELATVM.

Relatũ est in referente cum omnibus suis qualitatibus nu. 12. fol. 360

RELEVIVM.

Releuium ex more introductum tantùm est, quando succeditur defuncto, non autem qñ quis feudum consequitur ex refutatione per contractum inter viuos, dummodò sincerè, & sine fraude fuerit facta refutatio nu. 3. & 5. fol. 359. imò nec tempore mortis soluitur, vbi talis non viget consuetudo num. 1. & 2. fol. 396.

Releuium soluit filius, quando refutatio est omnium feudorum: quia præsumitur fraudulenta; sed soluet mortis tempore, & non celebrati contractus aduersus Andr. Afflict. & Capyc. quinimò quod nullatenus soluat, si donatio fiat legitima causa subsistente, adducuntur efficacia media, & optimæ rationes, hinc affertur exactissima interpretatio ad text. in l. omnes § lutius ff. quæ in frau. cred. necnon limitatur gl. in § sed & res, per quos fiat inuest. vt procedat respectu proprietatis totius feudi; nõ autem fructuum, & demum super hoc refertur determinatio per Reg. Cam. aliàs facta nu. 3. cum seqq. fol. 396

Vide in verb. Fiscus in 1. & vlt. col. semper in fin. fraus in fin. pater circa med. refutatio in 5. summ.

REMEDIVM l. 2. C. de rescin. vend.

Remedium l. 2. C. de resc. vend. procedit etiam in bonis Ecclesiasticis nu. 3. fol. 183

Remedium d. l. an locum habeat in venditione facta cum Iudicis decreto, vel cum subhastatione, & quomodo intelligatur nu. 5. cum seqq. fol. 183. cum seq.

Reme-

Digitized by Google

Remedium d.l. quomodo locum habeat in transactione nu. 12. *fol.*184
Vide in verb. læsio.

REMISSIO.

Remissio ad hoc vt gratia, vel compositio fieri possit, in Regno obtinenda est ab omnibus, quibus defertur successio nu. 16. & 27. *fol.*26. *cum seq.*
Remissio filiæ, vel sororis non succedentis; sed de paragio dotandæ extantibus masculis an requiratur. Decisio quæstionis nouissima recensetur. Refertur itidem Clari opinio, & Mediolanensis Senatus decisio negatiua, vt remissio fœmina à successione exclusæ non sit necessaria, quæ tamen inspectis terminis iuris communis est frequentiùs damnata, procedere tamen potest attenta dispositione Pragmaticæ huius Regni num. 19. 25. & 29. *fol.*26. *cum seqq.*
Remissio partis offensæ in Regno requiritur expressa, licet non adsit querela, & quomodo inter nobiles vsurpatum sit nu. 36. & 37. *fol.*29.
Vide in verb. Baro, gratia, Princeps, paulò ante fin. Prorex, querela.

RENVNCIATIO.

Renunciationes hodie fieri solent in Capitulis matrimonialibus cum pacto, vt maritus reficiat de proprio omne, & quicquid mulier vltra dotes habitas consequi vellet non obstante renunciatione facta, quod pactum validum esse, & optimis inniti rationibus demonstratur, & D. de Franch. decisio redarguitur nu. 11. & 13. *fol.*452
Renunciationes quando dicantur omninò, vel respectiuè ad masculos, & an filij venire possint ex propria persona, remissiuè nume. 12.

RES.

Res transit cum sua causa nu. 17. *fol.*231

RESCRIPTVM.

Rescriptum Principis si repugnet legis dispositioni, & tractetur de iure alteri quæsito tollendo, non est executioni demandandum; sed Principi rescribendum, num. 14. *fol.* 61.
Rescriptum concessum vni ex litigatoribus porrigitur ad alterum, etiam in decisorijs, si alias insurgeret iniquitas: quo loci declaratur l. euidenter ff. de except. rei iud. num. 32. 34. & 35. *fol.*161

RESPVBLICA.

Respublica collapsa vt restituatur seueritate, & non lenitate vtendum. Hinc ex B. Gregorij testimonio graue est confusis temporibus locis, & moribus esse præpositum nu. 15. *cum seq.* *fol.*72
Rempublicam tria destruunt, non prudens, neque digestum consilium, priuatum commodum, & odium lantes nu 10. *fol.*117
Respublica, seu Ciuitas habet vt Fiscus priuilegium auocationis pecuniæ creditori solutæ, & consumptæ nu. 22. *fol.*168
Vide in verb. Fiscus in princ. in 3. *col. ante med. in* 4. *paulò ante fin. Venetiæ.*

RESTITVTIO IN INTEGRVM.

Restitutio in integrum aduersus sententiam ex scripturis nouè repertis non datur effluxo quatriennio, quo loci declaratur l. qui grauatos C. de censib. & censit. & l. 1. *C. de sent. aduers. fisc. lat. nume.* 37. 38. & 39. *fol.* 162.

REVOCATIO.

Reuocatio, quæ datur successori ex causa fraudis non excedit legitimam aliàs ipsi debitam nu. 27. *fol.*387
Vide in verb. actus paulò ante fin. Constitut. constitutionem, demanium in penult. summ. dos in 2. *feudatarius in* 4. & 5.

REX.

Regis clementia qualis esse debet nu. 31. *fol.*8
Rex creat dignitates, & ad libitum confert eas: hinc dicitur omnes dignitates esse penes eum num. 7. *fol.*13. *illasue potest augere, & diminuere, prout meliùs sibi visum fuerit, nu.* 13. *fol.*286
Rex populorum vtilitatem propria præferre debet nu. 7. *fol.*71
Rex est Reipubl. maritus, & communis omnium pater nu. 19. *fol.*73. *Datus est Regno, & è contra, dicitur quoque Tutor, & Administrator populorum nu.* 40. *fol.*124
Reges, pariter & Pontifices officia vendere possunt, cum non sit istbac probibitio de iure diuino, nec in illis ambitus, & simonia considerari possint, vendendo tamen non

rectè agunt num.9.cum seq. fol.84
Rex potest in Castro nouum apponere Castellanum ob inimicorum suspicionem, vel Baronis diffidentiam nu.28. fol.93
Rex an possit ex suprema potestate ob publicam vtilitatem Officialem constituere residentem in Terra Baronis, vel Visitatorem deputare supra suos feudatarios nu.54. cum seqq. fol.95
Rex potest constituere Visitatorem contra Barones malè tractantes vassallos, vel feuda dilapidantes, vel grauia onera imponentes, secùs absque causa, & in hoc misere lapsus est Capyc. simpliciter, & indistinctè loquendo nu.59. fol.96
Reges, & Regnorum Gubernatores quomodo inuigilare debeant pro salute subditorum, & recta iustitiæ administratione nu. 20. fol.120
Reges decipiuntur à malis Consiliarijs, qui sunt omnium causa malorum num. 24. fol. 121.
Regis negotium reputatur Vniuersitatis Regni, icircò in eo sufficiens est consensus maioris partis Regni; sed an sufficiat maior pars Magnatum Regni etiam in his, quæ pertinent ad singulos vti singulos, item an minor sed sanior pars præualeat maiori nu. 19.20.21 & 23. fol.141.cum seq.
Rex an possit de consensu populi statuere, vt moneta minoris ponderis expendatur pro maiori valore, quàm est pondus, & valor illius nu.22. fol.142
Rex propter necessitatem potest mandare, vt cudatur moneta vilis, & de vili materia, vtpotè de ferro, vel corio, & vt expendatur, ac si esset bona; verùm necessitate cessante damnum compensare debet, num. 36. fol. 146.
Regis pariter mandato data eius necessitate cudi potest moneta inferioris aliquantulum valoris, quàm sit metallum; sed non multum, expendenda tantùm intrà, & non extra Regnum nu.37.
Rex necessitatibus imminentibus si aliud non habeat, potest capere bona subditorum; verùm tenetur tunc soluere pretium, si habet, sin autem minus, cum habebit nu.38.fol.147. & nu.36. fol.234
Rex in Regno est Dominus personarum suorum vassallorum nu.53. fol.150
Rex non debet noua imponere vectigalia pro iustitia seruanda; sed debet illam subditis ministrare, eosq; custodire à latronum incursu propter redditus Regni, quos velut stipendia adhoc constituta percipit nu.65 fol. 151. & nu.11.& 13. fol.230
Rex pro vijs ampliandis ad decorem, & ornatum Ciuitatis, etiam pro nouo portico extruendo, potest mandare, vt priuatorum domus vastentur, ædificia pariter prohibere, & nouas collectas imponere, pro quibus erunt taxandi commodum sentientes, & ita est positum in vsu; & horum executio spectat ad officium magistri Portulani Ciuitatis nu.66. fol.151
Rex nihil habet in hoc Regno, quod possit dici ex mero suo patrimonio; sed totum fiscale est ipsius Regni secundum opinionem Luc. de Pen. quæ tamen refellitur nu.45. & 47. fol.190.
Regis Alphonsi dictum commendatur nu. 41. fol.224
Rex potest suspendere pensiones, concessiones, & non minùs eas tollere, etiam quod sint concessæ ex causa remunerationis, quando Regni redditus nequeunt Respubl. incumbentia sufferre nu.22. fol.232
Rex debet se præbere gratum, ac liberalem suis subditis vltra illorum merita nu.25.
Rex ex causa necessitatis potest differre debitas solutiones ex decisione Andr. quæ in hoc cōmendatur nu.36. fol.234
Regum officium est facere iudicium, atque iustitiam, et liberare de manu calumniantium vi oppressos nu. 52. fol.255
Rex absque causa publicæ vtilitatis non potest de potestate ordinaria tollere ius tertij, etiam de plenitudine suæ potestatis, aliàs esset plenitudo tempestatis nu.6. fol.292
Rex non facilè, imò rarò præstat assensum sobole carentibus nu.15. fol.314
Rex Siciliæ est Dux Apuliæ, & Comes Prouentiæ nu.30. fol.334
Rex aliquem inuestiendo de feudo, vel assensum præstando, dicitur contrahere, nu.24. fol.413.
Rex de ordinaria potestate potest in modicis præiudicare nu.5. fol.481
Rex non debet soluere duplicatum stipendium nu.13. fol.508
Rex potest prohibere, ne quis odiosus rem emat, ex quo iustificantur ordines aliàs facti, qui recensentur nu.7.& 8. fol.509
Reges Hispaniæ non recognoscunt Imperatorem; sed sunt absoluti Domini neminem recognoscentes nu. 25. fol.527
Rex vbicunque irruit in hostes, ibi est territorium suum nu.43. fol.530
Rex non tenetur ad solutionem talearum militum in bello captorum, quando voluntariè accesserunt, secùs si necessariò, & vocati, dummodò illis culpa non possit imputari, nu.45. fol.531

Vide in verb. actus in 2. summ. Agnatus in princ. alienatio, appellatio in 2. summ. aqua, assensus, Baro, Fiscus, gratia, miles, Officialis, portus, possessio in 3. summ. Prorex, Regnum.

RITVS.

Vide in verb. Magna Curia.

S

SALARIVM.

Salarium an debeatur Proregi non solum post ingressum Regnum; sed à die discessus, & recessus vsque quò redeat ad patriam, quæstio disputatur ad partes, & affirmatiuè concluditur nu. 16. cum seqq. fol. 331

Salarium currit Legatis à die accessus, seù præcepti facti de eundo nu. 19. fol. 332

Salarium totius anni licet non debeatur hæredibus Officialis, qui in itinere decessit, debent tamen refici sumptus in notabili summa erogati in præparatione pro accessu, & sic seruari indemnes nu. 34. fol. 334

Salarium debetur, ratione laboris in administratione, quod autem soluitur pro accessu, & recessu est ratione sumptuum, & sic diuersis respectibus vtrumque debetur nu. 35. fol. 335.

Salarium Balio debitum de iure Regni quodnam sit, remissiuè nu. 1. fol. 506

Salarium laboratorum tempore messium est taxandum, vt excessiua solutio vitetur, qua est causa, vt annonæ pretium excrescat nu. 11. fol. 514

Vide in verb. Commissarius, Legatus in 2. summ. Medicus, Officialis.

SALVAGVARDIA.

Vide in verb. Prorex in sexta columna in fine.

SALVVSCONDVCTVS.

Vide in verb. Baro in 6. summ. Iudex in 1. col. circa fin. Prorex.

SCRIBA PORTIONIS.

Scriba Portionis nullum habet superiorem, nisi Regem, aut Proregem, num. 21. fol. 221.

Vide in verb. Thesaurarius in fin.

SENEX.

Senex quando quis dicatur, seù de filijs desperatus nu. 11. fol. 398

Vide in verb. subinfeudatio in princ.

SENTENTIA.

Sententia lata per Curiam Baronalem, quæ condemnat ad exulandum, vel certam quantitatem soluendam, valida est, nec includitur sub Pragmat. vlt. sub tit. de Baron. nu. 14. cum seq. fol. 26

Sententia condemnatoria ad rei restitutionem vnà cum fructibus an includat quod datum est pro iucundo aduentu nu. 3. fol. 472

Sententiæ tres latæ in Curia Baronis habentis primas, & secundas appellationes, cur vsus forensis admisit, vt pro vna habeantur, tangitur sub nu. 18. fol. 474

Vide in verb. decretum, possessio in princ. Princeps in tertia columna, restitutio.

SEPARATIO BONORVM.

Separatio bonorum an habeat locum in feudis iuxtà opinionem Ann. patris affirmatiuam, vel eius contrariam D. Io. Andr. de C. arg. Consiliarij meritissimi. In hoc articulo acutissimus Author neutram damnando, nouam constituit opinionem, quam exquisitis rationibus, & firmis fundamentis fulcit, & sustinet nu. 1. cum seqq. fol. 417

Separatio bonorum non tollit hæreditatis aditionem, non hyppothecam contractam per creditores hæredis; sed tantum inducit prælationem, & habet locum etiam aduersus Fiscum, ad cuius comprobationem præ cæteris ponderatur punctualis doctrina Zasij nu. 3. & 4. fol. 418

Vide in verb. creditor in penult. summ. inuentarium in princ. & in fin.

SEQVESTRATIO, SEV SEquestrum.

Sequestrum feudorum fieri debet per Capitul. Reg. quando successor non venit ad successionem claro, & aperto iure, & hoc iure vtimur in Regno in morte Baronum, cæterorumq; feudatariorum feuda tenentium immediatè, & in capite à Regia Curia, idq; declaratur nonnullis modis num. 39. vsque ad 43. fol. 205

Sequestratio est permissa, quando dubitatur, ne partes veniant ad arma, & hoc iure vtimur

mur secundum qualitatem factorum, nume. 44.

Sequestratio est quoque permissa, quando timetur dilapidatio, deuastatio, seu subtractio bonorum; euitatur tamen data cautione de conseruando, & exhibendo in eodem statu, num. 45.

Sequestratis mobilibus, quæ seruari non possent & essent tempore peritura, potest procedi ad venditionem, & pretium deponi nu. 46.

Sequestratio mulierum, quæ fit per Iudicem laicum, quando est controuersia inter consanguineos, cui puellæ sint in matrimonium collocandæ, est permissa tàm de iure canonico, quàm de iure ciuili, & est etiam vniuersali consuetudine roborata nu. 52. cum seq. fol. 254

Vide in verb. feudum in 3. col. circ. princ. Fiscus in 3. col. circa fin.

SIGNIFICATORIA.

Significatoria per introitum superantem exitum exequutioni demandatur Ministro non audito tanquam in notorijs ex speciali Fisci priuilegio nu. 11. fol. 166

SOCIVS.

Socij criminis admittuntur in testes, cum veritas aliter haberi non potest, præsertim quando plures sunt eorum confessiones num. 43. & 44. fol. 30

Vide in verb. indultus in princ.

SOLVTIO.

Solutio facta creditori extinguit creditum, si sit irreuocabilis, aliàs in suspenso res est, quæ traditio latè exornatur nu. 17. fol. 354

SOROR.

Vide in verb. Constitutio in aliquibus, consuetudo neapolitana in princ. mulier, remissio in 2. summ.

SPONSALIA.

Sponsalia contracta salua dispensatione Pontificis, inualida profectò sunt, si sint à lege reprobata nu. 17. fol. 492

STATVTVM.

Statuta bannitorum consanguineos plectentia valida sunt quò ad pœuniariam, & eiectionis, non quò ad corporis pœnam; qua de re commemoratur Statutum Florentiæ, quale est, vt vno delinquente cæteri teneantur, recensentur etiam Constitutiones Regni pœnas irrogantes Ciuibus, & Vniuersitatibus propter damna illata à delinquentibus, quæ communi publicæ vtilitatis bono nituntur, quales etiam sunt Bullæ Pij, & Sixti V. hic etiam relatæ. Ad cuius axiomatis comprobationem expenditur gloss. traditio in cap. cum homo in verb. supplicium 23. quæst. & Felini aduersus eam oppositio refertur, iterum declaratur, & ab eadem obiectione defenditur nu. 4. 5. 6. 7. 14. 15. & 23. fol. 34. cum seqq.

Statuta iam relata sunt etiam valida quò ad detentionem in carcere num. 16. fol. 35.

Statutum prohibens mulieribus delationem perlarum, & vestium focatarum, non habet locum in perlis fictis, sic etiam vestibus: prohiberi tamen debet earum pariter delatio: quia inficiunt oculos videntium nu. 23. cum seq. fol. 64

Statutum excludens fœminas propter masculos eiusdem lineæ, & gradus, est fauorabile; sicut è contra est odiosum, quando ipsas excludit propter remotiores nu. 28. fol. 456

Statutum excludens fœminas absolutè propter masculos, tunc intelliguntur exclusæ propter remotiores: quia considerata est ratio agnationis, quando verò excluduntur propter masculos eiusdem lineæ, & gradus, tunc secus; sed neptis excludit patruum num. 31.

Statutum vocans ad successionem descendentes per lineam masculinam, comprehendit fœminas à masculo descendentes, & ideò filia excludit patruum, quo loci ex mente Andr. traditur, non procedere text. in cap. 1. de eo, qui sibi, & hæredibus suis in terminis Constit. in aliquibus nu. 34. & 35.

Statutum excludens fœminas à successione extantibus masculis, est partim fauorabile, & partim odiosum nu. 38 & 40. fol. 457

Statutorum, & Consuetudinum Regni iusta ignorantia quomodo excuset exteros, remissiuè nu. 4. fol. 509

Vide in verb. lex in 5. & 11. summ. merum, & mixtum imperium, Princeps paulò ante fin. regalia.

STIPENDIVM.

Stipendij soluendi gratia militibus hispanis in Regno existentibus pro ipsius custodia fuit facta impositio granorum quatuor pro foco-

foculari quolibet mense tempore Caroli V. Imperatoris inuictissimi nu. 16. fol.41
Stipendium solitum militibus augeri non conuenit nu.39. fol.45

STIPVLATIO.

Stipulatio defuncti semper comprehendit haeredem nu.20. fol.202

STVDIVM.

Studium generale in Ciuitate constitui absque Principis licentia, legi pariter in publicis Gymnasijs, necnon publicas erigi scholas, vetitum est nu.12. fol.470

SVBINFEVDATIO.

Subinfeudatio dicitur in fraudem, quando subinfeudans erat senex, filijs carebat,& de eis erat desperatus nu. 3. fol.311
Subinfeudatio an resoluatur resoluto iure subinfeudantis, remissiuè nu. 4.
Vide in verb. alienatio in 3. summ. Dominus in 1. col. in fin. & in 2. circa princ. feudatarius in 2. colum. circa princ. & paulò ante fin. Vasallus in 4. summ. necnon propè conclusionem capitis.

SVBREPTIO.

Subreptio quando consistit in his, quae non reperiuntur à iure expressa, remittitur Iudicis arbitrio, si Princeps concessisset, vel saltem durius nu.7. fol.431
Subreptionem non inducit omne, quod tacetur; sed illud tantùm, quod à iure est diffinitum, vt exprimi debeat nu.19. fol.435
Subreptio consistit in taciturnitate veri, & obreptio in expressione falsi nu.19.
Vide in verb. assensus in vlt. col. circa med. gratia in fin. legitimatio in 2. summ.

SVCCESSIO.

Successio in bonis feudo redditijs regulatur secundum ius Romanorum, non feudorum: quia merè allodialia reputantur, num. 15. fol.113.
Successorem non habere, vel habere & inhabilem à pari iudicantur nu. 22. fol.314
In Successione prima causa est descendentium, secunda ascendentium, & tertia Collateralium, & in feudis cessat dispositio auth. defuncto C. ad tertull. nu.31. fol.363
Successio in feudis non datur in linea Collateralium, donec supersunt descendentes num. 43. fol.367
Successor in feudo haereditario potest grauari vsque ad concurrentem quantitatem valoris feudi, & si non confecerit inuentarium, tenetur etiam vltra nu.20. fol.384
Succedendi ius, quod in filium transmittitur, intelligitur, dummodò is non reddiderit se incapacem, & inhabilem nu.9. fol.425
Vide in verb. Auus, linea in princ. mulier, nepos, refutatio.

SVPERINDICTVM.

Superindictum quid nu.2. fol.152
Superindictum caeteris Vniuersitatibus imponi ob aliarum diminutionem, vel vnam obstringi ad soluendum pro altera, sunt omninò diuersa nu.12. fol.154
Vide in verb. Vniuersitas circa med.

SVPPLEMENTVM.

Supplementum pretij non habet locum, quando agitur de annullatione, aut rescissione venditionis ex causa doli, aut fraudis num. 37. fol.188
Supplementum pretij datur in venditione sub hasta, & ita aliàs decisum nu.39.
Supplementum iusti pretij intelligitur vsque ad verum rei valorem attento tempore contractus nu.40.

T

TERRITORIVM.

Territorium confaederatorum cum inimicis iudicatur, vt territorium inimicorum nisi illius Dominus esset aequaliter confaederatus nu.16. fol.524
Territorij Dominus potest prohibere ingressum, & resistere ingredi volentibus; sed id nil commune habet cum captura hostium, & bonorum: quia illa non sunt Domini territorij; sed iure gentium sunt capientium, nu.18. fol.525
Vide in verb. Rex in penult. summ.

TESTAMENTVM.

Testamentum, in quo directus Dominus est haeres institutus in feudo, est vsquequaque validum nu.14. fol.384
Testamentum, in quo immediatus successor est scriptus haeres in feudo haereditario, vtique valet nu.15.

Testa-

Testamentum in quo sit institutus alius, quàm legitimus successor in feudo, an substineatur ex potestate à Rege concessa simpliciter testandi de feudo, & quid si concessionarius non habeat successorem, an vigore huius licentiæ possit testari de iure deuolutionis ad Dominum spectante, vel etiam substituere, & fideicommittere; de his latè, & eruditè iuxtà morem edisserit D. Author, necnon benè declarat text. in cap. 1. de feudo non haben. propr. nat. feud. & quomodo possit illius dispositio procedere in Regno, & qualiter per Andr. limitetur, necnon eiusdem Isern. decisionem in cap. 1. qui success. teneãt. exacta interpretatione explicat, atque explanat nu. 1. cum pluribus seqq. fol. 401

Testamentum potest subsistere absque fideicommisso, Legatis, aut alia substitutione, & consequenter posito testamento, necessariò non infertur ad ista nu. 28. fol. 406

Vide in verb. transuersalis.

TESTATOR.

Testator potest habere duo patrimonia, vnum paganicum, & alterum castrense, num. 6. fol. 279.

Testator potest habere hæredem ex testamento in allodialibus, & ab intestato in feudalibus nu. 18. fol. 280

Vide in verb. Assensus in 6. colum. paulò ante fin.

TESTIS.

Testi pro veritate deponenda pecuniam dare licet, si veritas aliter haberi non posset, & contraria procedunt in actibus indifferentibus, qui aliàs verificari legitimo modo possunt nu. 41. cum seq. fol. 30.

Testium depositionibus fidem adhibere, quandoq; argumentum est fallax, infelix, ac perniciosum nu. 12. fol. 127

Vide in verb. socius.

THESAVRARIVS.

Thesaurarius Generalis præsentare debet quolibet semestri cedulas exactionum in Reg. Cam. nu. 58. fol. 164

Thesaurarius Generalis Regni fungitur officio Primipili, & sic appellari potest; hinc omnia disposita in Primipilo habent locum in eo, & hæc est frequentiùs recepta sententia; sed non seruatur in practica nu. 1. 2. 3. 6. 9. 10. & 18. fol. 219. cum seqq.

Thesaurarius tenetur de culpis suorum Ministrorum in subsidium; Scriba verò portionis principaliter, & assertur ratio nu. 20. fol. 221.

THESAVRVS.

Thesauros absconditos enunciare, & indicare proponentes, quid obseruare debeant num. 1. fol. 518.

Thesaurus data opera perquisitus, & inuentus in locis fiscalibus, in vniuersum cedit fisci emolumentis nu. 2.

Thesauri omnes siue in publicis, siue in priuatis locis inueniantur, de generali consuetudine spectant ad Principes, & in hoc Regno aderant leges particulares, quæ hodie sunt correcta per Capitula Caroli II. & Papa Honorij, per quæ mandatur seruari ius cõmune nu. 3. & 9.

Thesaurus casu inuentus in loco religioso, vel ad Ecclesiam spectante inuentoris commodo cedit pro medietate; sin autem data opera totus erit Ecclesiæ, seu Fisci Ecclesiastici, cuius nequaquam erit temporalis particeps, nec cõsuetudo, vt omnes Thesauri sint Principis, illi opitulabitur, ex quo non protenditur ad inuentos in bonis Ecclesiasticis. Cæterùm casus recensetur de thesauro, qui supponebatur esse in loco Ecclesiastico, & Fiscales tàm temporales, quàm Ecclesiastici pacti fuere, vt diuideretur inter Cameram Apostolicam, Regiam, & inuentores num. 4. 5. & 10.

TITVLATVS, ET TITVLVS.

Titulati Terras cum titulo filijs refutantes, adhuc gaudent vt tales; sunt tamen cæteris actu possidentibus posteriores, & ita est in vsu positum quotidiano num. 19. fol. 132. & nu. 28. fol. 502

Titulati, qui pecunia sunt titulum assecuti, de iure cæteris alijs inferiores existimantur; quinimò ex Vincent. de Ann. sententia non debent dici verè titulati, num. 20. cum seq. fol. 133.

Tituli honor quibus conferendus nu. 22.

Titulorum dignitas popularibus, ac plebeis minimè conferenda nu. 17. & 29.

Titulorum dignitas vt propter merita, & seruitia nobilibus personis gratiosè, vt antiquitùs consuetum erat, concederetur, fuit aliàs in generali parlamento humilis, supplexq; precatio Regi porrecta nu. 28.

Vide in verb. dignitas, Magna Curia in 3. summ. Prorex in 4. colum. paulò ante fin.

TRADITIO.

Tradendi facultatem habens, ad praeisè tradendum compellitur, estq; frequentioribus calculis recepta sententia nu. 24. fol.213
Traditio nil aliud transferre debet, vel potest ad eum, qui accipit, quàm quod est apud eũ, qui tradit nu.16. fol.231
Vide in verb. emptio in 3. & penultima summ.

TRANSVERSALIS.

Transuersales nullum habent ius aduersus testamentum defuncti turpi persona non instituta nu. 23. fol.386

TRIREMIS.

Triremes Regiæ, aliaue nauigia an possint in Gulfu, seu in mari Adriatico, quæ Veneti prætendunt esse propria, hostes, eorumq; bona capere, ita vt capientium efficiantur, quæstio proponitur, & negantium opinio validissimis rationibus expugnatur nu. 14. cum seqq. fol.524
Vide in verb. merx in fin.

TVTOR.

Tutor, & Syndicus Ecclesiæ non possunt habere fidem de pretio, sicut nec fiscus nu.8.& 9. fol. 200.
Vide in verb. pater in fin.

V

VAGABVNDVS.

Vide in verb. bannum in 2. summ.

VASSALLVS.

Vassallorum vxores inuitatæ à Dominis suis, vel à Principe ad tripudia, ire non tenentur suspitionis vitandæ gratia, secus si ad associandam consortem: quia tunc cessat inhonestatis causa nu. 28. fol.55
Vassalli quæ remedia habeant aduersus Baronem eis grauamina inferentem remissiuè, nu.5 fol.90
Vassallus eximitur à iurisdictione Baronis eũ malè tractantis nu.8.
Vassallus vassalli mei non est meus vassallus, nisi sit subinfeudatus de re à me concessa nu. 17. fol.104
Vassallus quomodo teneatur seruire de persona per substitutum, vel præstare seruitium in pecunia, & tunc quantum erit, & cuius sit electio, remissiuè nu.7. fol.140
Vassalli burgenses multa soluunt tributa, innumera sustinent onera, & calamitates pro Regni regimine, defensione, & conseruatione nu.44. fol.147
Vassalli in certis casibus limitatis à Reg Constit. incip. quàm plurium Domino subuenire debent, cuius constitutionis ratio inductiua refertur, & comprehendit etiam Regem secundum Isern. nu.46.
Vassallus an teneatur Dominum adiuuare, eum bellum est extra Regnum, non pro Regno; sed pro nouo dominio acquirendo, vel pro arcendis hostibus à Regno, num pro bello iniusto, & cui de belli iustitia credendum remissiuè nu.47. fol.149
Vassalli soliti, & in defectum habiles inseruire debent Baroni in quibuscunque seruitijs illi necessarijs nu.52. fol.150
Vassallo contrahente super re feudali non habet locum dispositio l. cum vir ff. de vsucap. iuxta allegata per D. Authorem, Fab. de Ann & Consil. Ioan. Andr. de Giorgio in eorum consilijs; sed Domino disponente benè procedit reg. d. l. quicquid dixerit Ioan. Vincent. de Ann. quo loci pariter confutatur opinio Bammac. in cap. moribus, dum voluit d. l. cum vir habere locum in feudis etiam vassallo vendente, & decisiones per eum allegatæ declarantur nu. 35. cum seq. fol.214.
Vassallus infeudatus à Barone facultatem habente à Rege dandi in feudum, an dicatur infeudantis, vel Regis vassallus nu.1. cum seqq. fol.310
Vassallus filijs carens non potest subinfeudare, quicquid dixerit Frecc. cuius occasione examinatur, & declaratur doctrina Andr. in cap.1. qui success. ten. num. 9. & 10. fol. 312.
Vassallus potest alienare feudum Domino absque alio assensu nu.2. fol.381. & ratio assignatur nu.7. fol.382
Vassallus parricida feudum possidens eo priuatur ex lege feudi: quia taliter delinquens feudi redditur incapax num. 11.& 12. fol. 425.
Vassalli eadem seruitia, & subuentiones præstant Domino directo, dum manent in eius immediato dominio, quæ præstarent vtili Domino nu.2. fol.476
Vide in verb. Baro, Constitut. constitutionem, Hospitium in 3. summ. indultus in 2. prælatio in 3.

VECTIGAL.

Vectigalia noua institui vt possint, non satis est vrgens causa; sed exigitur etiam, vt Rex non habeat tantum de suo, quod sufficiat nume. 3. fol. 139
Vectigal, seu impositio certa in Regno pro Turris in locis maritimis extructione, earumq; custodia nu. 63. fol. 150
Vectigalia imposita ad certam causam non debent conuerti in aliam nisi vrgente maxima necessitate nu. 60. fol. 164
Vide in verb. donatio in 4. summ. Rex circa med.

VELLEIANVM.

Velleianum fuit ampliatum per Reg. Pragm. nu. 3. fol. 489
Velleianum tàm de iure communi, quàm Regni habet locum in omnibus mulieribus, & in capillo, & in matrimonium collocatis, & in viduis nu. 5. & 6.
Velleianum locum habet, siue mulieres obligent se pro viro, siue pro filio, siue pro patre, & quomodocunque alienam in se suscipiant obligationem nu. 25. fol. 493
in Velleiano non attenditur pietas personæ; sed pietas causæ, cuius occasione multi enumerantur casus, in quibus velleianum cessat, nu. 26. fol. 494
Vide in verb. Mulier in quatuor summ. final. vxor in 2.

VENDITIO.

Vendentium frumentum aduersus Regis prohibitionem cognitio ad Regem, non Baronem pertinet peculiari ratione, quæ proponitur, nu. 46. fol. 20
Vendens vltra pretium taxatum inopia tempore qua pœna puniendus, remissiuè num. 5. fol. 48.
Vendere domum, vel fundum an quis teneatur pro Ecclesia amplianda, vel de nouo cõstruenda nu. 18. cum seq. fol 69
Vendendi frumentum huius Ciuitatis vilius, quàm fuit emptum abusus est execrandus, & nullo pacto ferendus nu. 10. & 14. fol. 71. cum seq.
Vendentes cariùs, quàm statutum est, alimenta inopiæ tempore, qua pœna coercendi nu. 18. fol. 72
Vendẽtes non possunt prohiberi, ne in suis apothecis teneant pergulas, vulgò temnas nuncupatas nu. 25. fol. 77
Vẽditio sub pacto legis commissoriæ, vel additionis in diem est pura; resoluenda tamen sub conditione nu. 22. fol. 104. & si pactum remittatur, remanet pura, ac si à principio sic celebrata fuisset, quod tamen exerceri non potest inuito venditore nu. 25. fol. 394
Vendendi bona fiscalia facultate alicui tributa, poterit dare fideiussorem de euictione, & apponere omnia pacta pœnalia secundum morem Regionis ex Ang. sententia, idq; obtinet in Ecclesia iuxtà opinionem Canonistarum frequentiùs receptam num. 19. fol. 173.
Venditio rei fiscalis habet multa requisita, & inter cætera vt vendatur iusto pretio, & si aliquid ex requisitis defecerit, irritatur nu. 10. 32. & 33. fol. 183. & 187
Venditio rei fiscalis facta per Fiscum absque subhastatione est penitus nulla, nu. 24. fol. 186.
Venditio rerum fiscalium dicitur tàm respectu propriorum bonorum fisci, quam etiam ei obligatorum, dum ad illius instantiam venduntur nu. 42. fol. 189
Venditio pro certo pretio soluendo infra certũ tempus, vel quandocunque eum pacto quod interim certa debeat præstari pro interesse quantitas, an sit valida, vel reijciatur tanquam vsuraria; quo loci subijcitur intellectus ad text. in l. curabit C. de act empt. nu. 64. & 65. fol. 193
Venditio rei pro certo conuento pretio non operatur dominij translationem re tradita pretio non soluto, nisi fuerit habita fides de pretio, & hoc ius obtinet inter priuatos; sed non in Fisco, qui hanc fidem habere neutiquam potest nu. 7. & 8. fol. 200. & num. 13. fol. 391.
Vendi non possunt bona pro executione testamentorum, præsertim si distrahantur ob pias causas, habita fide de pretio: quia executio piæ causæ non admittit moram nu. 15. fol. 202.
Venditio, seu contractatio rei alienæ de iure vtique valet nu. 4. fol. 209
Vendens rem aliquam, in qua non habet plenum dominium; sed ius aliquod, non intelligitur vendere, nisi ius illud, & idem in legato vsusfructus, licet legatum sit inane, cum vsusfructus morte finiatur num. 9. & 10. fol. 210
Venditio iurium futurorum de iure valet nume. 13.
Venditor rei alienæ, qui Domino rei successit, cogitur implere venditionem nu. 23. fol. 213
Venditio ex iure superueniente in venditore confirmatur, & si tradiderit, non est necessaria noua traditio nu. 25.

Ven-

Venditio rerum feudalium non fit hodie ad instantiam creditoris assensu carentis num. 19. fol. 247

Venditionis contractus ex re, & pretio perficitur, quod ex post facto in totum remitti potest valida venditione profectò manente nu. 11. & 12. fol. 391

Venditionis verbo omnis contractus comprehenditur, largè tamen, & impropriè, secus secundum propriam vocabuli significationem nu. 8. fol. 411

Vide in verb. actio, alienatio, assensus, Baro in prima colum. in fin. in 2. in princ. in 3. circa med. Ciuis in primo, & secundo summar. Ciuitas in princ. Constitut. constitutionem pariter in princ. creditor in fin. Dominus in 2. colum. paulò ante fin. & in penult. & fin. summar. dupla, fiscus, ius superueniens, læsio, Officialis in 2. & 3. colum. prælatio, Procurator in 3. & 4. summar. Prorex, remedium in princ. sequestratio in penult. summar. supplementum, Vniuersitas post med. necnon paulò ante fin.

VENETIAE, ET VENETI.

Veneti tenent vsurpatam Adriatici maris proprietatem secundum vnam opinionem, & secundum alteram ex consuetudine cum certa Domini scientia, ex qua præsumpta oritur concessio nu. 19. fol. 526

Veneti possunt prohibere nauigationem in eorum Gulfu, donec in possessione persistunt, nu. 23. fol. 527

Veneti possessionem maris prætendunt ex prætensa Imperatorum concessione, nume. 24. & 26.

Venetiarum Ciuitas in mari ædificata dicitur libera quò ad dominium; non autem quò ad Imperij iurisdictionem num. 30. fol. 528.

Veneti sunt de Populo Romano, sed exemptionem prætendunt ex priuilegio Imperatorum, aliàs nullo pacto exercere possent iurisdictionem. Hinc recensetur traditio Alberic. affirmantis vidisse ipsum priuilegium aurea bulla bullatum, intantum vt Bartol. & Bald. dixerint, posse Imperatorem ex causa reuocare priuilegium, & reducere in seruitutem, num. 34. 35. & 36.

Venetiarum Duces secundum Bald. & alios non sunt propriè Duces; sed habent potius quandam præminentiam dignitatis, quam dominium nu. 37. fol. 529

Vide in verb. triremis.

VERBA.

Verbum quibuscunque adiectum in dispositione hominis nullam admittit restrictionem, nec de habilitate, & veniunt etiam impropria nu. 10. fol 62

Verba, quæ naturaliter, & ciuiliter intelligi possunt, naturaliter interpretanda sunt nu. 40. fol. 177

Verba interpretari debent secundum propriam significationem, & non secundum vsum loquendi communem ex Bart. sententia nu. 41.

Verba sic interpretanda sunt, vt tertio præiudicium non inferatur; imò hoc casu verba sunt improprianda nu. 43.

Verba debent intelligi cum effectu nu. 23. fol. 315.

Verbum eo ipso importat idem, quod ipso iure nu. 17. fol. 320

Verbum fiat in decretatione memorialium quomodo intelligatur nu. 13. fol. 353

Verbum reuerti, vel redire quid importet nu. 19. fol. 361

Verbum quasi denotat improprietatem num. 24. fol. 377

Verba intelligi debent, prout ius intelligit nu. 20. fol. 392

Verba generalia non includunt casum, qui esset contra Ecclesiasticam libertatem, cum illa publicæ vtilitati æquiparetur, num. 8. fol. 519.

Vide in verb. præscriptio, priuilegium in vltima columna, paulò post principium.

VESTIMENTVM.

Vestimenta, suppellectilia, domorum ornamenta, & alia sunt moderata, & limitata per Reg. Pragmat. ne Respubl. ad egestatem deducatur, & hæc prouisio non est noua; sed ortum habet ab ipsis Romanorum legibus nu. 2. & 6. fol. 513

Vestimenta prodigalia modernum abusum introduxisse dixit Bald. qui de tali statuto locutus fuit nu. 7. fol. 514

Vestimenta prohibita an quis in propria domo possit asportare, & quid si reperiebantur confecta tempore editionis Pragmat. & quid de gemmis, auro, & similibus num. 20. cum seq. fol. 515

Vide in verb. Episcopus in fin. mulier in princ.

Digitized by Google

VIA.

Viarum publicarum constructio iuxtà domos priuatas ab earum Dominis facienda, vel à Conductoribus imputatis impensis in mercedem, quando Domini non construunt nu.22. fol.77

Viarum refectio ante domos priuatorum, quam haec Ciuitas facit suis impensis, est contra iuris communis dispositionem, & hic inter alios huius Ciuitatis abusus numerandus est nu.23.

Viarum publicarum impedimentum perpetuum prohibitum; temporale tamen permissum nu.24.

Vide in verb. Vniuersitas circa med.

VICARIVS.

Vicarius Regis tanquam Vicarius non potest alienare neque rem, neque ius Domini; sed quid intelligatur per has dictiones rem, & ius nu.12. fol.210

VIDVA.

Vidua non gaudebit viri dignitate, qua habebat annexam administrationem, num. 34. fol 503.

Vide in verb. numeratio Regni in secundo summario, velleianum pariter in secundo.

VIR.

Vir tenetur ex bonis dotalibus soluere debita vxoris in actione personali contracta ante matrimonium, & ita decisum, idq; ampliatur, vt nu.2. fol.488

Vir tenetur probare, vxorem bona acquisiuisse constante matrimonio adhoc vt sit locus dispositioni l.quintus ff. de donat. inter vir. & vxor. quicquid Alciat. & Menoch. dixerint nu.5. fol.498

Vir an efficiatur Comes, Marchio, Dux, aut Princeps, si eius vxor vnum ex his titulis fuerit assecuta, num. 16. cum sequentibus fol. 501.

Vir coruscat dignitate vxoris de facto, & de consuetudine, idq; procedit, si vxor sit Domina illius dignitatis, vtpotè Comitatus; non autem si in eius possessione reperiatur, declaratur praeterea, vt vir non assequatur propriam dignitatem vxoris; sed tantum nobilis efficiatur ex ea: quia id importabit verbum coruscare n.19. cum seqq. fol.502

Vir non potest post vxoris obitum illius titulo gaudere, si in eo alius existat legitimus successor nu.43. fol.505

Vide in verb. Assensus, donatio in quinto, & septimo summario, mulier in 1. colum. in fin. renunciatio in princ. vxor.

VIS.

Vis incontinenti propulsata dicitur etsi ex interuallo, cùm est continuata, ac permanens nu.22. fol.64

VISITATIO.

Visitatio carceratorum Magnae Curiae fieri consueta in die Sabbati per singulas hebdomadas per vnum ex Regentibus Collateralis Consilij vnde originem sumpsit, remissiuè nu:10. fol.473

VISITATOR.

Visitator Regni generalis à Rege constitutus non habet potestatem visitandi Barones, & ita est per Regem declaratum nu.61. & 62. fol. 96.

Visitator Regni Generalis de opibus, quas Officiales ante officium habebant, vel post acquisiuerunt, & de modo expensarum in primis, ac potissimum inquirere debet, nu.11. fol.127

Visitatoris munus insuper esse debet in perscrutando Officialium habilitatem, atque peritiam: in perquirendo pariter, an officium emerint, quo casu non solum eo erunt priuandi; sed acriter puniendi etiam ad aliorum exemplum nu.13 cum seq.

Vide in verb. Prorex in quarta columna post med. Rex paulò post princ.

VITA.

Vitam hominum, eorumue alimoniam esse cuilibet pecuniario Regis interesse praeferendam conuenit, hinc pulchra infertur illatio nu.8. & 9. fol.71

VITA, ET MILITIA.

Vita, & militia secundum Constitut. Regni exordientem Comitibus debetur Clericis etiam in sacris constitutis de fructibus feudi, quae successit loco alimentorum, & ita est vsu forensi receptum. Absurdum tamen est deberi loco portionis feudi, à quo fuit exclusi,

clusi; sed benè ratione alimentorum nu. 28. *&* 29. *fol.* 323

Vita, & militia debetur etiam primogenito, qui se clericauit, & voluntariè feudum renunciauit nu. 31.

Vide in verb. adhoa, filius in 2. colum. paulò ante med. Nepos in 2. summ. pater in 4.

VNIVERSITAS.

Vniuersitates Regni quæ præstare debent militibus equestribus, & pedestribus statutum est per Capitulum Regis Catholici huic Regno concessum nu. 15. *fol.* 41

Vniuersitates possunt dare pecuniam Baronibus, vt eas in proprias Cameras recipiant, idq; fuit pluries iudicatum capta prius informatione qualitatis Terræ, & quantitatis donandæ nu. 21. *fol.* 42

Vniuersitates tenentur facere panem pro exercitu, ac inopia tempore viliori pretio vendere nu. 31. *fol.* 43

Vniuersitates Terrarum olim tenebantur ad reparationem Castrorum ex Capit. Regni edito per Carolum II. quod postmodum fuit abrogatum per Pragmat. Regis Ferdinandi Primi, ita quod hodie ab hoc oneris nexu sunt soluta, nisi consuetudo legitimè præscripta, vel alia legitima causa refragentur nu. 32. *cum seq. fol* 93

Vniuersitates non tenentur ad refectionem Castri etiam si in venditione Terrarum esset adiecta clausula cum iuribus nostris, licet aliàs dum erant in potestate Regis, vel ratione consuetudinis, vel alia causa ad hoc tenerentur nu. 34.

Vniuersitates tenentur ad murorum refectionem, pro qua singuli Ciues contribuere tenentur, idq; pluries in Reg. Cam. decisum nu. 35. *&* 37. *fol.* 94

Vniuersitates non possunt muros extruere, vel reficere absque Principis licentia, nume. 36.

Vniuersitatibus ob earum impotentiam muros reficere non valentibus, eos reficit fiscus eum facultate repetendi sumptus, nume. 38.

Vniuersitates possunt retinere tertiam partem tributorum, quæ fisco debentur, ad extructionem, vel refectionem murorum expendendam; sed hoc malè seruatur per fiscales, nu. 39.

Vniuersitas dum corpus habet, vocandi sunt Consules, & Administratores; si verò non habeat, sufficit vocare Barones, seu habentes iurisdictionem Terrarum, num. 25. 31. *&* 34. *fol.* 142. *&* 144

Vniuersitatis Rectores, vel Syndicum citare satis est, cum causa Vniuersitatis, & non singulorum agitur: tunc enim singuli sunt vocandi num. 30. *&* 34. *fol.* 143. *cum sequenti.*

Vniuersitates, & Populi quando teneantur proprijs sumptibus adiuuare Dominum, & num etiam pro extirpatione, & persecutione latronum, num. 47. *cum sequenti fol.* 149.

Vniuersitates tempore necessitatis salario mediante possunt cogi ad præstandum milites pro noua militia nuncupata del battaglione, remigantes pro Regijs triremibus, qui dicuntur bonauoglia, & fodiatores vulgò appellatos guastatori: verùm isti non debent esse bibulci, et similes personæ vacantes agricultura nu. 49. *cum seq.*

Vniuersitates non amplius tenentur ad damna clandestina iuxtà formam Constit. super incisionibus ob nouam prouisionem super ijs factam nu. 60. *fol.* 150

Vniuersitates ad viarum, & pontium refectionem tenentur nu. 61.

Vniuersitas incolarum numero diminuta quomodo pro diminutionis rata à solito functionum fiscalium onere sublcuanda, & quæ sit practica nu. 1. *fol.* 152

Vniuersitatibus alijs superindicenda, & imponenda est quantitas, à qua Vniuersitas exoneratur ex Luc. de Penn. sententia, quæ non est in vsu posita; sed Fisci damno cedit, num. 2. 6. *&* 17. *fol.* 152. *cum seqq.*

Vniuersitatibus fiscales impositiones ob earum impotentiam soluere non valentibus quomodo sit consulendum; recensentur prouisiones superseßoriales his euentibus à Regia Camera expediri consueta, nume. 2. *fol.* 158.

Vniuersitates docentes se soluisse per triennium continuum fiscales functiones, non possunt pro antecedentibus functionibus molestari, quia præsumuntur etiam in præteritum soluisse: cæterum non sufficit vnica solutio pro tribus annis; sed reiterata requiritur, satis tamen erit per annum tantum tres tertias continuatim soluisse, idq; in Regia Camera decisum, nume. 2. *cum sequentibus.*

Vniuersitatibus depopulatis Princeps concedere consueuit functionum fiscalium immunitatem, adhoc vt iterum incolis, & habitatoribus repleantur, qui cautionem præstare debent de non recedendo nu. 7.

Vniuersitas taxata, & condemnata in decre-

to numerationis pro certo focularium numero, taciè absoluta intelligitur à maiori eorum numero nu. 28. fol. 160

Vniuersitates possunt soluere Perceptori ante tempus fiscales functiones, qui recipere tenetur nu. 44. fol. 162

Vniuersitates quomodo possint imponere collectas, seù gabellas pro solutione functionum fiscalium, & aliorum onerum, & qui ad eas teneantur, vel excusentur nu. 41. fol. 214. & nu. 3. fol. 480

Vniuersitates quomodo possint vendere, seù arrendare territorium omnibus commune, & nouas facere defensas, remissiuè, nume. 45.

Vniuersitates Terrarum de iure communi poterant facere donatiua Baronibus pro ortu filij, vel nuptijs Domini; sed de iure Regni est interdictum, hinc Proreges dispensant limitando quantitatem donandam nu. 12. fol. 473.

Vniuersitates petentes demanium, dicuntur exercere ius prælationis Domino directo competens cum eius scientia, & consensu, hinc si Dominus directus respuat demanii, vniuersitates repelluntur, num. 14. & 15. fol. 478.

Vniuersitas, seù Terra semel de demanio effecta, si iterum vendatur, an primus Baro habeat ius prælationis nu. 16.

Vniuersitates pecunia indigentes pro publicis earum necessitatibus, qui mos sit introductus, vt ad interesse illam accipere valeant, quocirca declaratur doctrina Bart. in l. 4. §. actor, ff. de re iudic. num. 1. & 2. fol. 480.

Vniuersitates quomodo procedant ad venditionem aliquorum corporum earundem Vniuersitatum nu. 3.

Vniuersitates ex causis vrgentibus an vendere possint territoria, in quibus Ciues, & Baro habent vsum illis contradicentibus, num. 4.

Vide in verb. bannitus, Baro paulò post princip. & in 4. colum. post med. Camera reseruata, Castrum, collecta, conductor, consuetudo, contributio, functiones fiscales, mandatum, numeratio Regni, pecunia, Perceptor in primo, secundo, & tertio summario, superindictum.

VSVARIVS.

Vsuarius syluæ, vel fundi remoti potest vendere ligna, & fructus secundum glos. pro sumptibus vehendi ligna, & fructus vsuario necessarios secundum Aret. qui sic intelligit l. diuus ff. de vsu. & habit. sed dubitatio aduersus eum proponitur, & rursus Fabri locus, in cuius intellectu oscitanter ballucinatus est Cassaneus, exactè declaratur num. 16. vsque ad 20. fol. 99

Vsuarius fundi ita demum fructus ex eo pro vsu asportare potest, si commodè in fundo vti nequeat nu. 21.

VSVRA.

Vsura est etiam de iure diuino probibita, & contra interesse est omni iure permissum, nu. 21. fol. 174

Vsura, quæ ex retardata solutione præstatur, succedit loco interesse, diciturq; interesse recompensatiua, & ideò est permissa ex frequentiùs Doctorum recepta sententia, nume. 22.

Vsura propria, & naturalis dicitur, quæ in sola conuentione fundatur, & ista est omni iure probibita, vsura verò recompensatoriæ non sunt propriæ vsuræ; sed loco interesse succedunt, & ideò vtroque iure permissa, nu. 38. fol 177

Vsuræ debitæ ex mora regulari non petuntur vt vsuræ; sed vt interesse, num. 67. fol. 194.

Vsuræ, prout pensiones dicuntur esse extra rem, & non ex re; sed propter rem, binc notabiliter infertur, vt num. 16. cum seq. fol. 453.

Vide in verb. argumentum in principio, interesse in sexto, & septimo summario.

VSVS.

Vsus rei, quæ iure proprietatis ad Ciuitatem pertinet, Ciuibus concedi potest, num. 20. fol. 77.

Vsus ab habitatione quàm maximè differt nu. 12. fol. 98

Vide in verb. Baro in tertia colum. in fin. cum pluribus summ. seqq. proprietas in fin.

VTILITAS.

Vtilitas publica præfertur priuatæ, quæ sub publica includitur nu. 25. fol. 6

VXOR.

Vxor, filij, cæteriq; coniuncti dicuntur habere causam onerosam in donatione facta con-

Digitized by Google

contemplatione matrimonij, num. 22. fol. 274.

Vxor pro viro è carcere vindicando vtique intercedere potest nu. 29. fol. 494

Vxor quicquid emit, vel acquirit constante matrimonio, sibi, & non viro acquirit, licet præsumatur emisse de pecunia mariti, cuius tantùm viro debitrix erit, nisi probetur, aliunde pecuniam ad vxorem peruenisse, & sic limitatur text. in l. quintus ff. de donat. inter vir. & vxor. num. 1. 2. & 4. fol. 498.

Vxor si in bonorum possessione reperiatur, illa quò ad extraneos sua esse censentur tàm in possessorio, quàm petitorio, quò verò ad virum, eiusq; successores, idem ius obtinebit, si possessionem habuerit ante matrimonium nu. 3.

Vxor emens constante matrimonio rem de pecunia à viro donata, sibi rem acquirit contra Plat. & Pyrr. remanente marito vtili ad rem actione in subsidium, quatenus vxor esset effecta locupletior nu. 6. fol. 499

Vxor contrahendo si asserat se emere de propria pecunia viro præsente, & tacente, vel expressè hoc confitente, non per hoc cessabit præsumptio l. quintus ff. de donat. inter vir. & vxor. quicquid Menoch. & alij dixerint nu. 7. cum seq.

Vxor coruscat nobilitate, & dignitate viri; non autem è contra, nisi sit Regina, vel alia in maxima dignitate constituta, quo casu vir simplex miles non efficietur Rex, licet coruscabit radijs vxoris nu. 18. fol. 502

Vxor iure mariti coruscat dignitate illius, & participat passiuè, & non actiuè radios eiusdem, & sic è conuerso nu. 31. fol. 503

Vxor in viduitate manens quomodo gaudebit viri priuilegijs nu. 33.

Vide in verb. donatio in quinto, & septimo summario, fiscus in tertia columna in fine, receptator in quarto summario, vassallus in principio, velleianum, vir.

FINIS INDICIS.

INDICIS menda sic tollas.

In verb. agnatus, alterò lege alteri.

In verb. assensus in 6. col. lin. 31. assensus, assensui. lin. 34. Assensui, Assensus.

In 7. col. circa fin. contutionem, constitutionem.

In verb. Baro in 4. col. lin. 36. Comites, Communitates.

In verb. Ciuitas in 2. col. lin. 27. adiectionis, addictionis.

In verb. creditor in 2. summ. in fin. consisideratur, consideratur.

In verb. Decurio lin. 12. spectantiam, spectantia.

In verb. Fiscus 2. col. lin. 4. non, dele non.

In verb. Iudex 2. col. lin. 28. quod, quid.

In verb. pascua lin. 13. territorio, territorij.

In verb. prælatio in 5. summ. habere, locum habere.

In verb. Prorex col. fin. lin. 15. illi, illis.

In verb. Respublica in 2. summar. lantes, latens.

In verb. Successio lin. 1. redditijs, reddititijs.

Gra-

GRAVIORES OPERIS
in prælo lapsus sic corrige.

Pag. 2. in 29. summ. Campanæ lege Campaniæ.
pag.6.col.1.lin.29. § 5. §.fin.
pag. 8. col. 1. lin.1. §.quæ vero, §. qui verò lin.31. carcere, carere lin. 38. secundum personas, secundum quod personas.
pag.9.col.2.lin.4. cum Barones,& feudatarij, dispunge hæc verba.
pag. 13. col.1.lin.7. lib.6. lib.5. lin. 8. in cap. incip. dixit etiam, in quæst.83.incip.dixi etiam lin. 16. scapulis, spatulis lin. 17. quæso, quæro lin. 21. tract tradit.
pag.18.col.1.lin.41. Pateranorum adde & in d.cap.licet nu.10.
pag. 22. col. 1. lin. 36. indulgere, adde indulgere non potest col.2. lin. pen. necessarium, hæreditarium.
pag. 24. col. 1. lin. 27. habeat, adde habeat, & an posiit.
pag.25.col.2.lin.22. abominalia, abominabilia.
pag.26 col.1. lin.12. compotionis, compositionis.
pag. 34 col. 2. lin. 44. cap. vregentium, cap. vergentis.
pag.35.col.1.lin.25. ex fractionis, exfractationis.
pag.40.col.2.lin.31. vt, ne.
pag.46.col.1.lin.28. quod paratum, adde quod habet paratum.
pag.50.col.2.lin.38. manibus, nauibus.
pag.51.in 3.summ. eius ad munus, & munus.
pag.54 col.1.lin 36. l.1.ff. l. 1. C.
pag.60.col.1.lin.1. fractas, fictas.
pag 69.col.2.lin.15. pio, prohibito.
pag.73.col.1.lin.7. eum, eum lin.25.vetat, votat.
pag.74.col.1.lin.32. ductu, aqueductu.
pag.75 col.1.lin.12. vitio, visio lin.35. negatiua, negotia.
pag.76.col.1.lin.2. molendinis, molendis.
pag.83. col. 1. summarium 7. est situandum post summar.10.
pag.85.col.1.lin 28. vt de successoribus, vt de successionibus col.2.lin.14. temre, tempore.
pag.86. col.1. lin.23. administrationem, administratorem.
pag.88.col.2.lin.13. reficiuntur, fit.
pag.89 col.1.lin.11. delegantis, delegati.
pag.92.col.2.lin.40. Consilium, Consiliarium.
pag.96 col.1.lin.43. Dominico, dominio.
pag.110.col 1.lin.27. dubitari, dubitare contingit.
pag.111.col.2.lin.29. quanta, quarta.
pag.112.col.1. lin.45. ab in eum, apud eum.
pag.114.col.1.lin.16. soluti, solutio.
pag.115.col.2.lin.4. quod dicit, quod debeat.
pag.120.col.1.lin.1. &, ex.
pag.126. col. 1. lin. 24. vitæ, adde habere Ministros vitæ ibidem innocentia, adde innocentia conspicuos.
pag.127.col.1 lin.10. lib.1. lib.5.
pag.127.col.2.lin.24. inimicus, inimicas lin.32. metum habent, dele hæc verba,
pag. 133. col. 1. lin. 3. Gruttulariorum, Gruttularum.
pag. 134. col. 1. lin. 42. princip. par. principatus 1. lin.pen. deteganiur, peragantur.
pag.136.lin.5. conctibus, contractibus.
pag.137.summ.40. acutus, anctus.
pag.145.col 1.lin 24. negatio, negotio.
pag.150.col.2.lin.9. Comites, Communitates.
pag. 162. colum.1. lin. 29. prece, vel ambitione, preces, vel ambitio.
pag.163.col.1.lin.12. tribus, tribue.
pag.164.col.1. lin.21. fine, fiut col. 2. lin. 10. pecunias, pecunia eos.
pag.165.col.2.lin 28. l. pecuniam, l. pecunia.
pag.166.col.2.lin.14. eum, eum.
pag.167 col.1.lin.9. l.pecuniam, l.pecunia.
pag.169.in summ. 22. doctrin. Doctorum, in summ. 25. argumentari, argumentum.
pag.172.col.1. lin.3. permitteretur, promitteretur.
pag. 177. col. 1. lin. 18. non debet dari, non datur, lin. 33. obligatur, obligatio col. 2. lin. 42. rationem, orationem lin.46. distinction. dictionar.
pag. 178. col. 1. lin. 8. interpretatione, interpellatione.
pag.179.col.1.lin.17. anziam, ausam.
pag.183. col 2. lin.28. l. si arbitratu, l. si quis arbitratu.
pag.184.col.2 lin.37. d.l. si arbiter, d.l.si quis arbitratu.
pag.186.col.2.lin.45. quadrag. quadrien.
pag.191.col.1.lin.27. l.si tempore, l. si tempora.
pag.192.col.2.lin.23. ff.de act.in diem, ff. de in diem, addict.
pag.194.col.1.lin 44 dispectatæ, disputatæ.
pag.196.col.1.lin.38. loquuntur, sequuntur.
pag.201.col.2.lin.6. numeroso, numeratio.
pag.203.col.1.lin.6. hæres, quis.
pag.214.col.1.lin.2. ius intelligitur, ius intelligit.
pag.217.col.1.lin.fin. videre, vendere.
pag. 218. in 54. summ. Doctores, adde Doctores supernumerarij.
pag.219.col.2.lin.14. vocatum, votatum.
pag 220.col.2.lin.23. C. de vsuar. C.de suar. lin.34. statutis, statuitur lin.37. eorum, coram.
pag.221. col. 1. lin. 17. concessionum, concussionum col 2.lin.15. C.quod quisque, C.quo quisque.
pag. 222. col. 2. lin. 39. dabatur, dari consuetum erat.
pag 223.col.2.lin.35. infra, dixi.
pag.224.col.1.lin.13. deuictus, deuinctus col.2. lin. 4. portionem, adde portionem soluit lin. 10. lib. 10. lib.11. lin.13. Nanic. lib.10. dele hæc verba.
pag.225.col.2.lin.5. Romarum, Romanorum.
pag.226. in 3.summ. de tractat. de tractis.
pag 228.col 2.lin.4. causa, clausula.
pag. 230. col. 1. lin 40. vi clausula, cum clausula col.2.lin.33. ob dicimus, ob id dicimus lin.43.sol dele sol.
pag.231. col. 1.lin.2. suspender, spender col.2.lin.4. ff.de indict. adiect. ff.de in diem addict.
pag.232.col.2.lin.21. §.his quoque, §.is quoque.
pag.235.col.2.lin.30. Massitiens. Mattien.
pag.237.col.2.summ.38. est summ.29.
pag.244.col.1.lin.25. constitutionis diu. adde constitut.constitutionem diuæ.
pag.248.col.1.lin.41. propriè, propè.
pag.254.col.2.lin.1. emoruuit, euomit.
pag.256.col.1. lin. 13. doctr. Doctores lin.34.consilium, consilium.
pag.257.in 17.summ. venditione, vendic.
pag.258.col.2.lin.23. an l. à l.
pag.259.col.1.lin.35. etiam nolente, adde etiam absente, vel nolente co colum. 2. lin. 4. cons. 60. cons. 6.
pag.261.col.2.lin.43. consentire, adde consentire tenetur.

pag.

pag.283.col.2.lin.44. Republicæ, res publicæ.
pag.263.col.2.lin.8. doctr. I.
pag.265.col.2.lin.44. emptor, venditor.
pag.270.col.2.lin.42. opponitur, apponitur.
pag.271.col.2.lin.11. de successf.feud, si vassall. feud. priuet.
pag.272.col.2. lin.48. de success.feud. si vassall. feud. priuet.
pag.273. col.1. lin.3. & col. 2. lin.22. §. si constat, & §. constat.
pag.274.col.1. lin.1. de success. feud. si vassall. feud. priuet.
pag.277.in 11.summ. in fin. ex pacto, hæreditario.
pag.281.col. 2.lin.24. doctr. Doctorum.
pag.282.col.2.lin.antepen. patruum, patrum.
pag.289.col.2. lin.14. immediato, mediato.
pag.292.col.1.lin.32. immediatum, mediatum.
pag.295.col.1.lin.16. Capyc. capit. lin.antepen. in feudatario, infeudatio.
pag.304.col.1.lin.34. in denti, in pendenti.
pag.305.col.2.lin.44. seruitutem, seruitium.
pag.307.col 1.lin.30. euomitit, euomit.
pag.313.col.2.lin.46. naturæ, nam.
pag.319.col.2.lin.41. verb. dispunge verb.
pag 322.col.2. lin. 22. l. hæres quandoquè, l. hæres quandocunquè.
pag.323.col.2.lin.34. eondere, concedere.
pag.324.col 1 lin.44. Dat. Doct.
pag 330.col.1 lin.17. ff. de offic, eius, qui vic. alter. ger. ff.de offic.eius, cui mand. est iurisd.
pag. 331 col. 1. lin. 19. ff de legati, ff. de legation. lin.34. vt doceant, vt discant. col.2 lin.11.ibidem necesse, ibi de nece.
pag.338.in 42.summ. Dominijs, domibus.
pag 340. col.1. lin.6. videtur, dispunge videtur col. 2. lin 7. Hæc, Nec.
pag.347.in 6.summ. habitentur, habilitentur.
pag.347 col 2.lin.42. dominium, Dominum.
pag.348.col 1.lin penult. ad aliud, ad illud.
pag.349 col.1.lin.39. Ecclesiam, Ecclesiasticam.
pag.350.in fin.summar. legis, adde non operatur aduersus cedentem.
pag.353.col.1.lin.26. limit. adde limit.4. & 12. col. 2. lin. 6. proprius, propiùs lin. 8. vel hæredem quem institutum, vel hæres quis institutus.
pag.353. col.1. lin 44. ff. de in diem acti, ff. de in diem addict.
pag.355.col.1.lin.13. tractatum, tractum col. 2. lin. 5. l.pecuniam C. de iure fisc. l. pecunia C. de priuil.fisc. lin.30.extensiuam, extinctiuam.
pag.356.in 8.summ. Reges, regius.
pag 357. in 28.summ. refutantes, refutatarij col. 2. lin.penult. peruenit, prouenit.
pag. 359 col. 1. lin. 11. proximo, proximè lin. 23. possessorio, possessio lin 35. §. sedet res, §.sed & res col.2.lin.21. l.diuus libertus, l. viuus libertus ff.si quid in fraud.pat.
pag 361.col.2.lin.29. vers. non feudum, vers. nam feudum.
pag 362. col. 1. lin. 11. vt de successoribus, vt de successionibus col.2. lin.40. procedit, producit.
pag.364 col 1.lin.9. spectat, sperat lin.47. incip ponatur, dicitur.
pag 365.col.1.lin.25. de success. vt de success. col.2. lin 39. rafutantis, refutatarij.
pag.366.col.1.lin 44.& Add cum alijs.
pag.367.col.1.lin.19. successoris, successionis.
pag.368.in argum.lin 7. Constitutionis, constitutionem ibidem lin.10.facta, pacta.
pag.369 col.1.lin.43. cons. dispunge cons.
pag.370.col.1.lin.3. diuiduis, indiuiduis.
pag 371.col.1. lin.39.cum, car. col.2.lin.4. adhibenum, adhibenda lin. 34. per Fred. adde & in cap. 1.de prohib.feud alien. per Loth. lin. 37. feud.pater. adde & in §. sed & res per quos fiat inuest.
pag.372.col.1.lin.19. §. libellum, §. & si libellum. lin.24. § & si, d.§.& si clientulus col.2. lin.39. in vers.per libellum, in verb. facta.
pag.375.col.2.lin.12. immediatè, in immediatè.
pag.378.col 2.lin fin. in §. adde 6.
pag.380.in 25.summ. C. de rei venditione, C. de rei vendic.
pag.386.col.1.lin.12. vendit. vendere.
pag.390. col 2. lin.16. considerat Camerar. considerata per Camerar.
pag 392. col.1 lin.21. iur. videtur lin. 33. proprio, propter col.2. lin.17. possessoris, possessionis.
pag.393. col.1. lin. 4. qui, quia lin.9 indicatur, inducatur lin.44. quod, quæst. lin. 48. l.eum manu fata, l cum manu fata col.2.lin.8. cum pacto, ad de venditionibus cum pacto.
pag.394.col. 1. lin.27. Bammarius, Bammacarius.
pag.399.col.1.lin.34 mediante, medietate.
pag.400.col.1. lin.1. de §. de quo. in 4 summar. caro, cano.
pag.407. col.2. lin.16. sperare, operari lin. 41. substitueri, substineri.
pag.409.col.1.lin.24. l.bouem, l.boues.
pag.410.col 2.lin.35. in Constit. constit.
pag.413.col.2.lin.20. pacto, pactio.
pag.415.col 2.lin 6. expedient, expedierit.
pag.418. col 2. lin.1 hyppothecæ creditorem, hyppothecario creditore.
pag. 419. colum. 2. lin. 20. dominium, Dominum lin. 23. quod quæ, quodquè. lin. 27. l. dispunge l.
pag.421.col.1.lin.33. esse, etiam.
pag.423.col.1 lin.33. quæro, quæso.
pag.425.col.1.lin.2. l.hæredem, l.hæreditas.
pag.432.col.1.lin.26. successionem, successorem.
pag.433 col.1. lin.21. nam, non.
pag.437 col.1.lin.13. sit, sic.
pag.449. col.1. lin.24. ammissum, omissum.
pag.450.col.2.lin.17. Constitut.aliquibus, Constitut. in aliquibus.
pag 451.col.1.lin.38. ex aliquibus, in aliquibus.
pag.455.col.1. lin 26. contrectationibus, contractationibus.
pag.458.col.2.lin.46. sumpto, esto.
pag.461.col.2.lin.40. & de, vt de.
pag.468.col.2.lin.15. clausula, verba.
pag.470.col 1 lin.6. ponere, adde licet ponere.
pag. 471. colum. 2. lin. 8. quamplurimi, quàm plurium.
pag.472.col 1.lin. 36 l.propr. l si proprietati lin.40 publicæ letitiæ C. C.public.lætit.
pag. 473. colum.2. lin. 20. quamplurimum, quàm plurium.
pag.475. col.1 lin.20. regula, regalia lin. 31. reuisorem, reuisionem
pag. 477. col. 1. lin. 37. de quo, adde sit, de qua col. 2.lin.35. col.2. lib 2. lin. 47. Socc. soc.
pag.482.col.1. lin.32. §.Lotharius, in tit. Imperator Lothar. col.2. lin.3. de substit. tut. ff. de excusat. tut. lin. 5. cap. perinenarrabilem, cap. venerabilem.
pag. 486. col. 1. lin 2. l.si testamentum, adde G. de testam. col 2.lin.29. veritatas, veritas.
pag.487.in 1.summ. viuis, viris.
pag.490. col.2. lin.5. l.quod interrogatus, l. qui interrogatus.
pag.499. col.2.lin.12. aequisitis, aequisitio.
pag.503.col.1.lin.28. detur, debet.
pag. 505. colum. 1. lin. 45. regalis, regulis lin. 48.
succeffio-

successionem, successorem.

pag. 506. colum. 1. lin. 10. ab alio, à Balio lin. 19. Regis, legis.

pag. 511. col. 2. lin. 1. nomine inscriptione, numinis mentione.

pag. 515. col 1 lin. 42 bacciata, bacchata.

pag. 520. in 1. summ. in fin. efficiantur, afficiantur.

pag. 522. col 2. lin. 26. concessionarius, concedens.

pag. 524. col. 2. lin 34. alius, illius.

pag. 525. col. 1. lin. 33. l. 3. l. 1. lin. 17. l. 5. l. 3. lin. 18. quod deferas, quòad feras.

pag. 529. col. 2. lin. 10. argenteas, argentarias.

pag. 530. col. 1. lin. 8. preprius, propiùs.

pag. 531. col. 2. lin. 41. priuil. Princ.

pag. 535. col. 1 lin 6. hinc, hic.

pag. 536. col. 1. lin. 6. facit, faxit.

pag. 537. col. 2. lin. 11. exhibebuntur, exhibebunt.

pag. 538. colum. 1. lin. 47. ponit, adde quos ponit; colum. 2. lin. 20. quia, qui.

Reliqua notiora in typis errata legenti patent.

DE PROVISIONIBVS FIERI SOLITIS, & quæ fieri debent circa perſonas pro pacifico, & quieto Ciuitatis, & Regni ſtatu, &c.

TITVLVS PRIMVS.

SVMMARIVM.

1 *Prorex in Regno Regis perſonam repræſentat, eſt eius Vicarius, ac Locumtenens, immò ex forma commiſsionis ampliſsimæ, Alter ego; omnia poteſt, quæ idem Rex.*

2 *Quæ tamen ad poteſtatem pertinent reſpicientem neceſſariam Regni gubernationem, non quę ſoli Principi conueniunt, qualia hæc ſint remiſsiuè.*

3 *Prorex vigilare præcipuè debet pro quieto, ac pacifico Regni ſtatu.*

4 *Ad eum conſeruandum pleraque tendunt, de quibus ſigillatim ſermo inſtituitur.*

5 *Prorex poteſt cogere ſubditos ad pacem faciendam.*

6 *Ad eam componẽdam certi olim Magiſtratus præfecti Irenarchæ nuncupati; quorum inſtar ſunt in Ciuitate ſex ſedilium, eorumq. poteſtas.*

7 *Sæpè tamen Prorex pro rei qualitate manus apponit.*

8 *Cautio de non offendendo peti poteſt ab offendente.*

9 *Ex eadem cauſa pacis multitudine delinquente ei parcẽdum eſt, & principales tantum puniendi.*

10 *Prorex poteſt cogere litigatores ad compromittendum, præſertim, cum controuerſia eſt inter magnates, ac nobiles, ex qua publicum ſcandalum timetur, idque Iudici quoque ordinario permiſſum, & à Sac. Conſ. quandoq. obſeruatum.*

11 *Confinare ſubditos, ſi expedire videbitur ex ſuſpitione tãtùm abſque proceſſu, præſertim ſcãdaloſos, ac ſeditioſos, idq. pluries obſeruatum maxima tamen, ac vrgentiſsima cauſa concurrente nu. 14.*

12 *L. certa forma cum Gloſſa 1. C. de iur. fiſc. lib. 10. enucleata.*

13 *Iudex ex cauſa poteſt præcipere, ne quis tranſeat ante domum alterius.*

15 *Principi non exemplo rei geſtæ, ſed ratione conſulendum.*

16 *Prorex ex cauſa iure eijcit è Ciuitate mulieres inboneſtas, quæ iuuenes perdere ſolent.*

17 *Mandat præſtare cautionem de non offendendo, eiusq. præſtãdæ praxis; etiam pro amicis familiaribus altrinſecus.*

18 *Capi, & carcerare ſubditos, non adhuc conſtito de crimine, modo, iuſta adſit ſuſpitionis cauſa, vel ex qualitate perſonæ impediri poſſit informatio.*

19 *Captura in delictis occultis est arbitraria, sufficit pro ea extraiudicialis informatio: In delictis grauibus sola suspitio, nec appellatione remittitur, sed ea pendente captus interim detinetur.*

20 *Prorex potest facere mandatum sub poena graui pecuniaria pro delicti qualitate.*

21 *Iudex pariter sub pena graui pecuniaria in summa potestate constitutus ex consuetudine: In causis grauibus, atque vrgentibus eadem mandata facere potest.*

22 *Mādata fieri etiam possunt sub poena quoque omnium bonorum ob contumaciam: Non tamen indistinctè faciendum, sed cum moderamine.*

23 *Mandata fieri possunt, & idem etiam in Neapolitanis, quibus vigore Capitulorum non possunt bona confiscari, nisi pro crimine læsæ maiestatis diuinę, vel humanæ, & ità in dies seruari, quod Rex Philippus II. in facti contingentia consultus rescripsit, & cum Marchione Paduli practicatum. nu. 28.*

24 *Princeps ex causa publici boni leges sequi nō tenetur, omnesq. poenæ sunt ei arbitrariæ.*

25 *Publica vtilitas præfertur priuatæ, quæ sub publica includitur.*

26 *Princeps ob publicam vtilitatem potest bona priuatis auferre, nec ad emendam tenetur; cum per viam legis id agit.*

27 *Priuilegia ab eo concessa reuocare.*

29 *Princeps etsi potest hæc rigorosa supra, vel contra leges facere de facto iuris ordine non seruato, non passim, ac indistinctè sed ex magna enormi causa, & inconsueto delicto.*

30 *Principi crudeli, & cupido non est consulendum, vt potestatem excedat: Nec domini crudelis, et cupidi malitia malis, adhortationibus augenda; quæ de re moralia, ac notabilia Andreæ verba recensentur.*

31 *Iustitia vera, qualis. Qualis item Regis clementia esse debeat.*

32 *Iudices perperam agere sæuientes ob inanem gloriam.*

33 *Principe irato præcipitanter procedente Iudex debet remorari executionem saltem per triginta dies.*

34 *Lenitatis, & seueritatis: Amoris, & rigoris pro Principe ratio qualis.*

35 *Delinquentis domus, ob delicti atrocitatem superioris mandato diruitur, idq. multoties practicatum.*

36 *Creditor, cui bona sunt obligata, potest se opponere, ac diructionem impedire.*

ARGVMENTVM.

De Potestate Proregis in vniuersum pręcipuo ipsius munere ad pacificum Regni statum cōseruandum spectante deque multiplici eius assequendi ratione.

Nul-

1 VLLI dubium est Regni Proregem repræsentare propriam Regis personam, tùm quia Vicarius, & Locumtenens,quo. casu potest omnia, quæ ipsemet Rex, secundum notata per Paul. de Castr. Alex.& Moder.in l.2.ff.de offic.eius, cui mand. & iurisd. cum alijs latissimè ad propositum cumulatis per D. Frec.in 2.lib. in tit.quis dicatur Dux nu. 33. post Andr. in cap. Imperialem nu.12. de prohib.feud.alien. per Fred. Tùm etiam vigore amplissimorum titulorum, seu commissionum, quas tenet, in quibus constituitur,
2 Altet ego. Tractando tamen de suprema,ac ordinaria potestate pro recta nostri Regni necessaria gubernatione, non autem de his, quæ soli Principi conueniunt, quæ non attinent ad hunc tractatum, de quibus latè per Iacob.& Rom.in l.imperium ff.de iurisd. omn. iudic. latissimè Afflict.in cap. 1. quæ sint regalia. Et propterea Proreges, etsi amplissimæ sint illorum commissiones habent postea secretas instructiones, in quibus regulatur illorum potestas,& iurisdictio secundum præfata.

Præcipuum officium Proregis erit Ciuitatem, & Regnum in statu paci-
3 fico,& quieto manutenere, & ne alter alteri iniuriam inferat, iuxta elegantia verba Vulpiani in l.1. §.quies ff. de offic. præf.vrb. ibi. Quies quoque popularium, & disciplina spectaculorum ad Præfecti Vrbis curam pertinere videtur. Et sanè debet etiā dispositos milites stationarios habere ad tuendam popularium quietem, & ad referendum sibi quid vbique agatur. Et vrbe interdicere Præfectus Vrbis, & qua alia solitarum Regionum potest, & negotiatione, & professione: & aduocationibus, & foro, & ad tempus: & in perpetuum. Interdicere poterit, & spectaculis, & si quem releget ab Italia, submouere eum etiam à Prouincia sua.

Concordat text.in l.Moris ff. de pœn. & in l.fin. ff.de interd. & releg. ibi potest Prǽses quemdam damnare, ne domo sua procedat.

Et idem Vulpian. in l. congruit ff. de offic. Præs. eleganter. Congruit bono, & graui Præsidi curare, vt quieta, atque pacata Prouincia sit, quam regit. Quod non difficile obtinebit,si sollicitè agat, vt malis hominibus Prouincia careat: eosq. conquirat. Nam & sacrilegos, latrones, plagiarios,fures conquirere debet: & prout quisque deliquerit,in eum animaduertere, receptatoresq. eorum coercere:sine quibus latro diutiùs latere non potest.

4 Ex his vnusquisque prudens facilè percipere potest, quæ debent, quæ possunt,& quæ faciunt Proreges cum assistentia Collateralis Consilij, si sunt iuri consona, si sunt ad ipsorum officium spectantia, & si aliàs Ciuitas, & Regnum gubernari posset. Nam ex prædictis iuribus mandatur, & imponitur Vrbis Præfecto, & Præsidi quies, pax, & pacificus status Reipublicæ punitio,& extirpatio delinquentium, destinatio militum, vt sunt Capitanei, atque Commissarij dicti de Campania ad populorum quietem conseruandam,& tuendam, interdictio Patriæ,Vrbis, seu Prouinciæ ad tempus,vel in perpetuum, seu vt à domo ne quis exeat secundum factorum contingentiam; & propterea dum à Proregibus, regijsq. supremis Ministris paces mandantur, personæ eijciuntur à Patria, Prouincia,siuè Regno,milites Commissionarij, seu Capitanij Campanæ per diuersas Regni partes destinantur receptatores scuerè castigantur,circa annonam maximè tempore caristiæ prouisiones fiunt, quod pariter ad curam Præfecti Vrbis pertinere dignoscitur, secundum text. in eadem

A 2 l.1.

l. 1. §. cura carnis: Quare personæ multæ conqueruntur, & insipienter verè loquuntur; sed magis particulariter, & distinctè tractemus de his, quę pro pacifico Regni statu prouideri solent.

Possunt, & solent cogere subditos ad pacem faciendam pro quiete Reipublicæ Bald. in d.l.1. §.cura carnis; multa per Felyn. in rubr. extra de treg.& pac. in princ. cumulat auctoritates Restaur. Castald.in tract.de Imper. q. 110. priuil. 102. & anti-
6 quis temporibus per Ciuitates ordine Præsidum Prouinciarum deputabantur Officiales ad hoc particulares, qui Irenarchæ appellabantur, quorum hoc erat officium, ad text. in l. vnica, vbi glos. in rubr. C.de Irenarch.lib.10.prout hodie sunt sex sic appellati sedilium huius nostræ Ciuitatis, qui differentias inter nobiles ipsorum sedilium componunt, & mādata etiam faciunt, vt vnusquisque in sua domo permaneat, donec pacificantur, nec alius Officialis Superior se intromittere potest, dummodò non interuenerit sanguinis effusio, per Capitulum speciale concessum Ciuitati tempore Regis Ferdinandi primi; nec sit res scandalosa, quæ aliàs digna esset exemplari demonstratione; nam tunc solent Proreges ex illorum suprema potestate manus apponere, & prouidere, prout facti qualitas expostulat; cum ius superioritatis per quamcumque concessionem nunquam à Principe intelligatur sublatum, vt infra latius suo loco dicemus. Et Bart. in l. ambitiosa ff. de decr. ab ordin. fac. num. 18. tradit idem in Prioribus Ciuitatis, quibus est datum arbitrium super bono, & pacifico statu illius. Adeo autem commendata est pax, & quies, vt secundum magis veram, & communem opinionem possit, & debeat Superior compellere, quem ad cautionem prę standam de non offendendo, vel poenale mandatum super hoc illi facere ad instantiam partis, quæ timet ab illo offendi, etiam quòd ipsa per prius illum offenderit, ex quo inimicitia iuxtè ortum habuit, fuit opinio Guil. de Zusar. relata per Io. Andr. in addit. ad Specul. in tit. de pignor. §. sequitur vers. quid si timeo Bart. in l. qui bona §. si quis iuxta ff.de dān. infect. vbi latiùs Alex. qui articulum ad partes examinat; & pro eadem
9 causa quietis conseruandæ, quando multitudo delinquit, licet de rigore omnes puniri possunt, tamen æquitate pensata, vt pax non turbetur, principales solùm puniri solent parcendo multitudini ad text. in cap. fin. de transact. vbi est casus, & ibi glos. & Scrib. ibi. Poteris ad componendum interponere partes tuas, & interdum aliquid seueritati detrahere, prout statu imperij, & excedentium multitudine prouida deliberatione pensatis videris expedire; quæ etiam in
10 Ciuilibus procedunt, vt possit Princeps cogere partes ad compromittendum: maximè quando quæstio est inter Magnates, vel Nobiles, & ex eorum controuersia potest scādalum publicum oriri, decis. est notab. Bal. in casu fortiori in l. æquissimum ff. de vsufruct. qui loquitur in Iudice quando adest suspitio scandali publici, vt possit in eum casum tractare ad amicabiliter componendum via facti, & non iuris, in quo est glos. notab. in Canon. placuit 90. distinct. Vnde si potest hæc ordinarius Iudex, multo magis Princeps, vt latius per Bellug. in suo Specul. rubr. 11. in titu. de propos. grauam. §. compendiosè, quæ notentur; nam tangunt hæc gubernium, & statum, quæ fuerunt practicata per Sac. Cons. in causis in iure, vel in facto valde dubijs.
11 Et ex eadē ratione potest Prorex personam Principis repræsentans, ex suspitione, prout sibi expedire videbitur ad scandala euitanda absq; alia pro-

gessu confinare personas, Decis. not. est Ang. in §. vnum in auth. de rest. & ea, quæ parit, in vndec. mens. maximè in hominibus seditiosis, & scandalosis, de quo per Auend. in tract. de exequ. mand. reg. lib. 2. cap. 6. nu. 14. quod fuit practicatum in nostra Ciuitate cum multis etiam Magnatibus, quæ omnia fundantur in iuribus in princ. alleg. & in radice, & fundamento publici boni, pacis, & quietis manutenendæ in Republica.

Nec est nouum, vt Principes ex causa iubeant, vt personæ, quæ possunt scandala causare Ciuitatibus transferantur in alias Ciuitates, &
12 Prouincias, qui aliàs Metroici appellabantur, de quo est text. in l. certa forma, ibiq. latè Scrib. C. de iur. fisc. lib. 10. & licet aliàs isti Metroici, seu illorum translatio abolita fuerit, quia antiquis temporibus ex ea nihil aliud accesserit Reipublicæ, nisi bellum Ciuile, dicit gl. in eadem l. certa, quæ allegat text. in l. 1. in princ. C. de lat. liber. toll. Tamen fuit hoc illis temporibus, quia de illis solis personis loca particularia replebantur, & in illis inhabitabant etiam certis illis Territorijs assignatis, vt sic mirum non erat, quod tumultuabant, sed dum hæ prouisiones fiunt cum certis, & particularibus personis non iunctim destinatis in locis particularibus cessat ratio bellorum Ciuilium, & prouisio, dùm ob bonum pacis ordinatur, seruanda est; dicit in spetie Bald. in eadem l. certa, quæ est deci-
13 sio particularis. Hinc Iudex potest alteri iubere, ne trãseat ante domum talis ex iuxta causa, puta, rixæ, vel scandali euitandi, de quo per Alex. cæterosq. Scrib. in l. quod iussit auctoritate gl. ibi ff. de re iud. Ex quibus apparet, si conquestus multorum, quando hæc acciderunt, fuit iustus.
14 Verùm perpendere, & pensare debent Proreges ad hæc non passim, & indifferenter peruenire, sed ex maxima, & vrgentissima causa, quando alio remedio succurri non potest. Sunt hæc contra leges, & contra Capitula particularia nostræ Ciuitatis, dum sine maxima, & vrgenti causa bonum publicum respiciente ad talia proceditur, sicut è contra causis iustis existentibus omnia sunt permissa, & multoties detinentur personæ
15 similes in Castris: Ideoque non debet Principi simpliciter consuli hoc aliàs factum esse: nam hoc est proprium coram, qui sunt iurium ignari, vt notanter dixit Alber. auctoritate Iacob. de Rauen. in l. 1. ff. de constit. Princ. nu. 5. quem pro notabili ponderat, & allegat Boer. in addit. ad Io. de Montaig. in tractat. de parlam. par. 1. nu. 8. in 16. vol. tractat. Cuius verba sunt infrascripta.

Licet secundum Alber. in l. 1. de Constit. Princ. hoc faciunt Aduocati Iurium ignari, quando deficiunt eis iura, solent dicere: fuit ita per Regem, & Papam obseruatum, & Gemin. quem refert Afflict. in constit. vt de successionibus nu. 19. dicit, quod exempla non sunt principum, sed inferioris Iudicis, &c. debent enim, vt dixi, perpendi circumstantiæ, & qualitates casuum præteritorum, & præsentium indispositio temporum, & super omnia conditio personarum.

16 Hinc concurrentibus debitis circumstantijs fuerunt hæc etiam practicata cum mulieribus inhonestis, & scandalosis, quæ solent Ciuitatem perturbare, & iuuenes in perditionem reducere, de quo per eumdem Auéd. vbi supra nu. 3.

17 Sic pariter solent mandare Proreges, quòd detur altrinsecus securitas de non offendendo, de quo per Bart. & Doct. in l. illicitas §. ne potentiores per illum text. de offic. Præs. quæ cautio potest peti, & præstari debet, tàm pro me, quàm pro amicis, & familiaribusq. meis, atque qui eam dat debet pariter pro se, & suis familiari-

bus dare secundum Bart. in d. §. ne potentiores, vbi quando sufficiat sola obligatio absque cautione, idem Bal. in l. 1. C. de episc. & cler. in fin. latè Felin. in rubr. de treg. & pac. quod vt plurimum inter Magnates, & Nobiles promittitur hoc sub verbo, & fide regia, quæ mandato Proregum solet capi à Regni Secretario, qui est de Collaterali Consilio, & in suis libris facit de omnibus debitam annotationem.

18 Et idem Ang. in §. audient in auth. de defens. Ciuit. dixit per illum text. quòd antequam constet de crimine, potest mandare quem capi, & carcerari, ne aufugiat, vt similiter ordine Proregum hæc captura in dies mandatur, quod pariter cum temperamento fieri debet, quando adest iusta, & legitima causa suspitionis, aut quoquo modo ex potentia, & qualitate personæ potest impediri informatio capienda ad eruendam veritatem, & ob id Bart. in l. consentaneum C. quom. & quan. Iud. tradidit, quòd

19 in criminalibus captura est arbitraria in delictis occultis, quæ secretò perpetrantur Iul. Clar. in §. 5. q. 28. & vt plurimum sufficit habere informationem ab extra, non in figura iudicij, Salic. notabiliter in l. 2. C. de custod. reor. & alibi idem Salic. dixit in l. nullus C. de exhib. reis & in l. ca quidem nu. 77. C. de accus. posse in delictis grauibus carcerari ex suspitione, & dum quis à captura appellat, interim potest in carcere detineri, ad text. in l. eos §. quod super his C. de appell. Innoc. in cap. vt famæ, de sent. excommu. per Bellug. latiùs rubr. 38. de Præsid. §. conquiruntur num. 8.

Possunt etiam facere mandata sub pœna graui pecuniaria, attenta qua-

20 litate delicti, & causæ Andr. de Barul. in l. certa nu. 7. C. de iur. fisc. lib. 10. quem ibi allegat, & sequitur Nicol. de Neapo. & in l. quidam C. de

21 decur. eod. lib. Quod in iudicibus in summa potestate constitutis in casibus grauibus, & vrgentibus non est dubium, & ita est consuetudinis, vt latè per Afflict. in Constit. Reg. pœnam eorum nu. 9. Et licet Andr. ibi de consuetudine dubitauerit, non quòd sit inualida, sed quòd in desuetudinem abierit, tamen in cap. 1. in vers. & contrahentium incestas nuptias, in tit. quæ sint regal. firmauit hanc opinionem in casibus grauibus,

22 & enormibus. Et Andr. de Barul. Nicol. de Neap. & etiam Luc. de Pen. ponunt casum, vt possit fieri mādatum sub pœna omnium bonorum propter contumaciam. Verùm Luc. aduertit, quòd non est hoc indistinctè faciendum, & in talibus non est laxanda, sed restringenda potestas, ac imponendam dicit esse freni temperiem Iudicibus. Verùm se remittit ad dicta per Andr. vbi supra, qui eam-

23 dem ponit quæstionem; quod in Neapolitanis vigore suorum Capitulorum fuit valdè altercatum. Siquidem per Capitula eis concessa tollitur quælibet confiscatio, nisi pro delictis criminis læsæ maiestatis diuinę, vel humanæ; sed hoc non obstante in dies mandata fiunt, & seruantur:

24 cum non teneatur, concurrente bono publico, Princeps leges sequi, sed omnes pœnæ sunt ei arbitrariæ, notant Bald. & Aret. & post eos præcipuè Salic. in l. fin. C. vbi sen. vel clariss. fiunt enim hæc ob publicum bo-

25 num, quo casu publica vtilitas præfertur priuatæ, quia etiam priuata includitur in publica, de quo eleganter per Andr. de Barul. in l. ex omnibus

26 C. de decur. lib. 10. & propter publicam vtilitatem Princeps aufert bona priuatorum, & alteri concedit, nec tenetur ad emendam, quando per viam legis, quia sic Reipublicæ expedit, Alex. cons. 190. 2. volum. quem allegat, & latius exornat Dec. in cons. 520. idem Dec. in cap. quæ in

ec-

Digitized by Google

ecclesiarum nu.20. d.constit,cum latè cumulatis per Restaur. Castal. in tract. de imper.q.98.vol.16.tract. & ob id potest reuocare priuilegia ab ipso concessa Bald.in l.qui se patris, C. vnde liberi,de quibus latè,& eleganter per Luc. de Pen. in l. fin. nu. 47. & sequ. C. de locat. præd. ciuil. lib.11. latè, & notabiliter Petr. Bellug.in suo princ.Spec. rubr.26. in S.
28 Princeps,& sic statutum est generaliter posse pro bono publico talia fieri mandata, & dum Ciuitas in anno 1550. de hoc specificè supplicauerit Cæsaream Maiestatem dicendo,quòd per indirectum inducebantur confiscationes,à quibus Ciues Neapolitani sunt exempti,vt apparet ex cap.6. in lib. Capitulorum fol.62.Tamen Cęsarea Maiestas noluit concedere; sed respondit, quòd seruentur super hoc Constitutiones, & Capitula Regni, vt in cap.80.Maiestatis Cæsareæ fol. 149.& nulla Constitutio, nec Capitulum Regni adest,per quod hoc cōcedatur,& Capitulum circa confiscationes bonorum concessum per Regem Catholicum in anno 1507. non est Capitulum Regni, sed Capitulum concessum Neapolitanis tantùm. Hinc quotidie,& per inferiores Iudices fiunt mandata Neapolitanis ex causis diuersis, pœnæq; exiguuntur, & signanter pęnæ mandatorum spretorum,quod est vnum de prouentibus ordinarijs Magnæ Curiæ, & innumeræ Pragmaticæ, decreta, & banna sunt facta, & quotidie fiunt indifferenter; in quibus pœnæ imponuntur pecuniariæ,& inuiolabiliter exiguuntur; & aliàs tempore Præsidatus in hoc Regno Don Ioannis de Zuniga Commendatarij Maioris fuit hoc maximè controuersum propter mandatum factum Marchioni Padulę ducat. 20000. ne à domo discederet, qui tandem mandato non obtemperauit, sed se absentauit, ob quod fuit mandata pœnæ exequutio, & iam cœpit exigi, Ciuitas, me ipsam defendente tanquàm illius Aduocato, habuit recursum ad Proregem, prætendens vigore suorum Capitulorum talem pœnam exigi non posse, præsupponendo esse speciem confiscationis, de quo Rege consulto fuit respōsum mandata fieri posse, & legitimè processum: verùm ille Religiosissimus Prorex, & magnus Gubernator habita informatione causæ, quare Marchio mandato non obtemperauit; quæ fuit causa honoris mandauit non procedi vlterius ad pœnæ exactionē, & omnia cum quiete composita fuerunt,& demum Marchio comparuit, & iniustum erat habere hominem, & pœnam ad text.in l.apud celsum, §. prætor ait ff. de dol. mal. except.

Sed quæso aduertatur ad dicta per Andr.in cap.1. §. contrahentium in-
29 cestas nuptias in 2. addit. num. 42. vers. satis potest dici in tit. quæ sint regal.Dixit enim hæc rigorosa supra, vel contra leges sic de facto iuris ordine non seruato posse Principem tantùm, non ordinarium Iudicem, sed non passim, & indistinctè, sed ex magna,& enormi causa, & in inconsueto delicto, & subnectit sequentia verba.

Alioquin non deberet quis consulere Principi crudeli, vel cupido excedere potestatem ordinariam, quia per se poterit, si viderit expedire cōmuni bono ff. de constit.Princ.leg.1. C. de pręc. imper. in rubr. tunc ordinarium est ordinem excedere, & non aliter,quia consuetus mos, & ordo iudiciorum non debet mutari sine causa C. de iniur.l.fin. in fin. de vet. iur. enucl. l. 1. §. sed etsi quæ leges ff.de test. l.3. §.vlt.mali,crudeles, & cupidi Domini per se sunt vitiosi, nō debet quis augere eorum malitiam malis exhortationibus ff.de seru.corrupt. l.1. §.sed vtrum: vnde puniuntur accendentes iram Regis, & inflammantes extra de homic. cap. sicut

cut §. quæ verò Seneca de benef. in cap. incip. deinde pauciora in fin. dicens, quia non est irritandus animus ad auaritiam, ad querelas, ad discordias, sua sponte in ista fertur, quantum possumus, resistamus, & quęrenti occasiones amputemus. Hæc omnia Isernia.

31 Et certè bene loquitur, quià vt ait sanctus Gregorius Papa increpās zelum iustitię pharisæorum, vera iustitia compassionem habet, falsa verò dedignationem: maximè quando agitur typo superbiæ, & alibi idem Author dixit, quòd iustitia, quæ non habet implicitam misericordiam, non est iustitia, quodq; abundantem misericordiam Rex taliter habere debet, vt alijs eius virtutibus præferatur, & in Psal. 144. Suauis Dominus vniuersis, & miserationes eius super omnia opera eius; & proprium est in Principe habere clementiam in l. cunctos populos, vbi not. Salic. & Iaf. C. de summ. Trinit. & fid. cathol. & in l. im-
32 perialem in princip. C. de nupt. ob quod repręhenduntur Iudices, qui propter inanem gloriam sęuitiam exercent, vt ibi latius per Odofr. & ideo dixit Seneca: Reginam apum carcere aculeo; cum cęteræ Apes habeant.

Hinc text. notab. in c. fin. de transact. in verb. in his verò, dicit: In his verò, super quibus non inuenitur expressum, procedas æquitate seruata semper in humaniorem partem declinando secundum personas, & causas, loca, & tempora postulare videris: ob quod iura sanxerunt, quod
33 quando Princeps videtur iratus pręcipitanter procedere, Iudex debet detinere exequutionem, Aureus text. in l. si vendicari C. de poen. cum vt filios, & fratres subditos diligere, & gubernare debeat; elegans ad hoc text. in l. si quis filium C. de inoffic.
34 testam. miscenda est ergo lenitas cū seueritate; faciendum est igitur quodam ex vtroque temperamentum, vt neque multa asperitate exulcerentur subditi, neque nimia benignitate soluantur, sit itaque amor, sed non emolliens; sit rigor, sed non exasperans; sit zelus, sed non immoderatè sæuiens; sit pietas, sed non plusquam expediat, parcens, & alia ad hoc memoranda, & notabilia, vide per Diuū Gregorium in suis moral. lib. 20. par. 4. cap. 11. quod cap. est in Decreto dist. 45. incip. disciplina.

Sed, vt diximus, concurrente causa publica, magna, & necessaria ob commune bonum, & vt quieta Respublica permaneat, & in pace gubernetur, omnia prædicta practicantur.

35 Hinc propter enormitatem delicti domus delinquentis diruitur ad mandatum Superioris, & arbusta inciduntur, ad text. in l. is cum quo ff. comm. diuid. quod latè prosequitur, & declarat Andr. in cap. 1. §. receptatoribus de pac. iuram. firm. Multa Rom. in l. 1. §. seruus pignori, ff. ad Syllan. latissimè Boer. in decis. 230. par. 2. vt multoties per Proreges, & Collaterale Consilium ob delictorum
36 enormitatem mandatum fuit; verùm dixit vnum notabile verbum, Bald. in §. seruus, quòd possunt comparere ij, quorum interest, habentes talia bona obligata, & impedire; quæ fuerunt practicata in causa Baronis, Comi, & etiam in hac nostra Ciuitate; dum per populares fuit occisus ipsorum Electus.

SVMMARIVM.

1 *Baro, Iudex est ordinarius vassallorum.*

2 *Baro ob cōtumaciam amittit interim exercitium iudicaturæ.*

3 *Baro ob contumaciam non potest sine dedecore stare in Curia Regis.*

4 Pro-

4 *Prorex Officialem constituit qui durante Baronis contumacia iurisdictionem exerceat, ratio redditur nu. 6.*

5 *Barone comparente, vel in vinculis existente, iurisdictionis ob contumaciam suspensio tollitur.*

7 *Contumacia, an adimat priuilegium nominandi Iudicem in locis demanialibus.*

8 *Decisio Collateralis Cõsilij eiusque ratio recensitur.*

9 *Potestas eligendi officialem Baroni competens in propria terra, est longè diuersa à facultate nominandi officialem in loco demaniali ex Priuilegio.*

10 *Nominandi, siue eligendi facultas, deportatione non extinguitur.*

11 *Actus tribuitur concedenti, ac potestatem conferenti.*

12 *Deportatus amittit, quæ sunt iuris ciuilis, contumax verò secus.*

ARGVMENTVM.

De potestate Proregis in Officiali eligendo propter contumaciam Baronis; ob quam amittitur iudicatura, & iurisdictionis suspenditur exercitium. Quousque suspensio duret. An ob contumaciam priuetur, quis facultate, quam habet nominandi Iudicem in locis demanialibus.

§. I.

VONIAM verò ex delictis plerumque contrahitur contumacia, non ab re erit vnum cæteris prætermissis effectum contumaciæ breuiter attingere, nõn omni contumaciæ communem; sed illius proprium, quæ à Baronibus, & feudatarijs contrahitur, cum Barones, & feudatarij, qui Iudices sunt ordinarij
1 vassallorum, Andr. in constit. officiorum periculosa in constit. post mortem in cap. 1. §. hæreditatem de pac. tenen. Tunc per contumaciã interim exercitiũ iudicaturæ suspenditur. Idẽ
2 Isern. in Constit. Reg. clementiæ imperialis; nàm reputantur infames infamia tamen facti; ob quod propter
3 contumaciam non possunt stare in Curia sine dedecore, dicit Andr. in cap. 1. §. 1. an ille, qui interfec. fratr. Domini sui, & propterea iurisdictione suspenduntur, & Prorex ponit
4 officialem, qui interim iustitiam administrat, vt eleganter declarat Frec. in author. 29. Baron. Capic. in decis. 131. & latè per Moder. addẽt ad Andr. in cap. 1. de milit. vassall. qui contumax est per illum text. qui est particularis Petr. Greg. de concess. feud. par. 1. q. 10. Sed comparente demum,
5 vel quomodocumque eo existente carcerato tollitur suspensio, Andr. in Constit. Reg. clementiæ, quæ dixit text. in d. cap. 1. de milit. vassall. Et
6 non est mirum, quòd deputetur officialis ad iustitiam ministrandam: nam si ex contumacia Baro efficitur inhabilis ad iudicandum, & propterea iurisdictio suspenditur, & inter fructus iurisdictionis cõputatur creatio officialium, vt illius prouentus secundum Petr. Greg. vbi supra. Quid mirum, quod Prorex de officiali prouidet, tanquam fructus suspensæ iurisdictionis, etiam vt subditi, & vassalli Baronis habeant ad quem recurrere pro recta iustitiæ administratione.
7 Sed fuit aliàs dubitatum in Collaterali Consilio: an si contumax habeat facultatem nominandi Iudicem in aliqua Terra demaniali, cui quidem Iudici facta demùm nominatione

ne titulus, & Commissio expeditur à Prorege, & ab ipso confertur Officium, ac nomine Regio exercetur, ita quod illud tantum ministerium facti nominādi exercetur per nominantem. Dubitatum inquàm fuit: An ex causa contumaciæ sit interim priuatus contumax hac facultate, donec in contumacia perseuerauerit, sicut interim se abstinet à deputatione Officialis in propria sua Terra, & omne iurisdictionis exercitium confertur in personam à Rege deputandam: & casus successit in persona Marchionis Burgentiæ, qui ex certis causis reperiebatur contumax, & habebat facultatem nominandi Iudicem in Ciuitate Tarenti Regij demanij, & decidimus posse
8 facere nominationem vigore suorum priuilegiorum non obstante contumacia, quia erat, quid consistens in nudo facto, & actus non denominatur ab eo, sed attribuitur ei, qui facultatem nominandi dedit, & Iudex dicitur creatus à Prorege, à quo potestas confertur, & priuilegium fir-
9 matur, & longè diuersum est à deputatione Officialis, & Iudicis in propria Terra, cum à Barone tunc omnis recognoscatur iurisdictio, & in eius persona fundatur, suoq. nomine administratur, pro quo adducta fuerunt iura peculiaria in deportato, &
10 in spetie in nominatione, & electione illi commissa ante deportationem, vt est text. in l. cum pater §. hæreditatem deleg. 1. in l. ex facto §. si quis rogatus ff. ad trebell. multa cumulat
11 ad propositum Dec. in cons. 525. vbi poterit videri, quòd actus attribuitur concedenti, & potestatem conferenti, & ipse dicitur facere, prout etiam declarauit Andr. in cap. 1. nu. 50. de pac. iuram. firm. aliás de allod. & in cap. 1. qualit. vassall. iur. deb. fidelit. post num. 4. sed casus est fortior in deportato, quàm in contumace; nam ille amittit omnia, quæ sunt iu-
12 ris ciuilis, & efficitur penitus incapax ad text. in l. 1. vbi Scrib. C. de hæred. instit. quod non est in simplici contumace; quòd latius declarat Petr. Greg. in loco præallegato lib. 4. q. 7. nu. 53. Surd. in cons. 394. num. 22. vol. 3.

SVMMARIVM.

1 *Prorex, sicut Princeps in atrocibus delictis nobilitatem attendere non debet, sed nobiles suspendere, & ad triremes condemnare potest; idq. sæpè prædicatum num. 3.*

2 *Nobilium Priuilegium, ne suspendantur, competit etiam popularibus diuitibus, atque honestis.*

4 *Portæ dignitatum infamibus patere non debent, sed infamia ab honoribus repellit.*

5 *Priuilegium concessum Comitibus, Baronibus, & Militibus circa numerum, & qualitatem testium, in causis eorum criminalibus nō obtinet in crimine læsæ maiestatis.*

6 *Princeps potest mandare, vt priuilegiati torqueantur, secundum suam conscientiam.*

7 *Dignitates omnes sunt poenes Regem.*

8 *Prorex, sicut Princeps potest potestate ordinaria ex causa conferre dignitatem cum prælatione temporis, idque practicatum.*

9 *Princeps potest commutare titulos de vna terra in aliam cum eorum antiquitate, cuius ratio*

prater

præter potestatem redditur.

10 *Feudum antiquum, si permutetur cum nouo, de consensu Regis; nouum assumi naturam antiqui.*

11 *Feudum ad Regem ob crimen deuolutum mox ab eo restitutum sub eadem qualitate feudi antiqui, manebit antiquum licèt Rex dixerit se de nouo concedere.*

12 *Princeps, dignitates, quas contulit ab immerentibus, & ingratis auferre potest.*

13 *Poenam delictorum arbitrariam ad mortem vsque protrahi nõ posse regulariter reprobata opinio. glos. in grauissimis tamen delictis recepta. nu. 19.*

14 *Princeps potest pœnam arbitrariam extendere vsque ad mortem, cum de nouo, possit pro delicto mortis poenam irrogare.*

15 *Iudex potest extendere poenam arbitrariam, vsque ad mortem, qui coram Principe, eoq. consulto poenas decernit.*

16 *Idque practicatum, Auctore cõsulente tempore Comitis de Beneuento.*

17 *Percutiens alapa in Palatio Papæ, furca, in Palatic Proregis, manus amputatione quandoque punitus.*

18 *Ex qualitate etiam personæ percussæ, furca suspensus; & exẽplum recensetur.*

20 *Contumelias Virginis Imagini inferenti, lapides in eam projcienti, vel eam percutienti poena.*

ARGVMENTVM.

De potestate Proregis in derogando nobilitatis priuilegio ob enormia, atq; atrocia crimina in conferenda dignitate cum prælatione de potestate. Item Principis. In permutandis titulis cum temporis, & antiquitatis prærogatiua. Extendenda pœna arbitraria ad mortem vsque.

§. II.

NON solùm ob delictum contumaciæ, quam Baro incurrit, potest Prorex potestatis, quam Baro habet in Officialibus eligendis vsum adimere iuxta proximè tradita, verùm etiam ob atrocia, atque enormia delicta nobi-
1 litatis priuilegio derogare, & nobiles talia committentes suspendere, atque ad Regias triremes damnare. Albert. not. in l. 1. C. vbi Sen. vel clarissimi, tradidit Bald. in cap. cum quidam in fin. de iureiur. quòd nobilis propter enorme delictum, vt proditionis potest furcis suspendi, & altioribus furcis, quem allegat, & sequitur Grammat. in sua decis. 36. nu. 6. Licet alias nobiles personæ non suspen-
2 dantur, quod etiam extenditur ad populares diuites, atque honestos, in quo est decisio singularis Bart. in l. capitalium §. serui ff. de pœn. Felyn. in cap. cum quidam 3. col. vers. 3. declaratio de iureiur. quos allegat, & sequitur Lup. in rubr. de donat. int. vir. & vxor. §. 9. nu. 19. multa per Consiliariũ Fabium de Anna in suo consil.
3 34. Et hæc fuerunt practicata cum quodam, qui erat vnus de cẽtum continuis residẽtibus circa personam Proregis cum alio Hispano nobili viro, & vltimo loco cum quodam Doctore Hispano Iudice Terræ Lacus Nigri;

Nigri; qui duo videlicet, primus, & vltimus post duas torturas illatas ex causa homicidiorum atrocissimorum fuerunt ad triremes condemnati, est casus in l.quilibet C.de decur.lib.10 vbi in spetie Andr. de Barul. notat spetialem casum, in quo decurio pa-
4 titur pœnam plebeiorum, quia portæ dignitatum infamibus patere non debent ad text.in l. 2. C. de dignit. lib.11.in l.vnica C.de infam. lib.10. & delicti qualitas infamiam irrogat, l.infamia C. de decur. lib. 10. & ab honoribus repellit, vt ibidem per An-
5 dr. de Barul. Ideò in Constit. Regni, prosequentes, tollitur priuilegium concessum Comitibus, Baronibus, & Militibus circa qualitatem testium, & numerum, qui requiritur in eorum causis criminalibus, quando sunt inquisiti de crimine lęsæ Maiestatis, vbi
6 glos. & Andr. notant, quod potest Princeps mandare, vt priuilegiati torqueantur secundum suam conscientiam sic tollendo priuilegium illius Constitutionis.

7 Omnes enim dignitates sunt pœnes Regem, & ab illo creantur, & conferuntur ad libitum dixit Cyn.in l.quoties C.vbi Sen.vel clariss. & ab eo vti á fonte fluunt, & refluunt, dixit Bald. In c. 1. Quis dicatur Dux, vbi latius Afflict. & idem Bald. in cap. 1. de allod. Hinc ex causa, &
8 de potestate sua ordinaria potest cõferre dignitatem cum prælatione temporis Ioan.de Plat.in l.vnicuique per illum text.C.de prox. sacr. scrin. lib. 12. de quo latius in meo consil. . . . 2.volum. Franc.Marc.in quęst. 806. & 807. Quod practicatum fuit tempore Præsidatus Comitis de Beneuento in hoc Regno, qui deputauit Ferdinandum Barbutum Auditorem in Prouincia Calabrię vltra cum prælatione, seu præcedentia omnibus alijs Auditoribus antiquioribus inspecta qualitate prædicti Ferdinandi integerrimi, & circumspecti viri, qui per multos, & multos annos in eisdẽ officijs suæ Maiestati summa cum laude inseruiuit, quæ notabiliter explicauit, Frecc. in titu. quis dicatur Princeps, vt possit hæc Rex propter merita personæ, ætatem, nobilitatem, vel alia in Principem, vel Rempublicam collata beneficia, vbi adducit authoritates, & exempla, & inter cætera dixit vidisse ipsum in Collaterali Consilio nouum Cõsiliarium Ascitum primam tenere sedem, & primam sententiam ferre antiquita-
9 tis ordine neglecto. Hinc videmus nostrum Serenissimum Regem concedere permutationem titulorum de vna Terra in aliam cum antiquitate ipsorum, & hic concurrit maior ratio: non solùm enim quia potest; sed quia subrogat illum in locum alterius, quo casu sortitur primæuam naturam, & tanquam subrogatus intelligitur cum omnibus suis qualitati-
10 bus: sicut dicimus quando permutatur feudum antiquum cum nouo de consensu Regis; nam hoc nouum habebit naturam antiqui feudi, tradit Afflict. in cap.1. de grad.success.in feud.nu.16.in fin. & latius Lodulph. Schrad. in tract. feud. 1.tom. par. 2. cap.3. nu.55. quod per prius decidit Andr. in cap.1. de vassall.decrep.ætat. dum tradidit feudum antiquum amis-
11 sum propter crimen, & ipso iure ad Regem deuolutum: si demùm Rex illud restituit, vt habeat iure antiqui feudi, quod feudum erit antiquum secundum primæuam naturam, & qualitatem: non obstante, quòd dicat, restituimus, & de nouo concedimus, quæ doctrina est communiter recepta, ita quod omnia potest Rex:
12 vnde quid mirum, quòd ex causa potest dignitates ab eo collatas ab immeritis, & ingratis tollere, & reuocare; cum omnia posse debet Princeps pro recto suorum Regnorum regimine.

13 Hinc opinio glos.in §.in summa,

in-

instit. de iniur. quæ communiter est
reprobata, dum tradit, quòd pœna
arbitraria potest extendi vsque ad
14 mortem; Hæc inquàm opinio recepta est in Principe, qui de nouo posset in delictis pœnam mortis imponere, de quo per Iul. Clar. lib. 6. sent. §. fin. in cap. incip. dixit etiàm Menoch. de arbit. iudic. lib. 1. q. 86. Marant. disput. 3. Boss. in princ. tit. de pœn. nu. 9. & 25. vers. hæc enim disputatio, quia omnes pœnę secundum cum sunt Principi arbitratiæ, & potest extendere, & imponere, quomodo meliùs ei videbitur, Aug. ad Ang. de malef. in vers. & ibi, caput à scapulis, ver. quæso aliqua lege num. 46. post Bald. & alios per ipsum cumulatos, Farin. latissimè in tit. de delictis, & pœn. q. 13. par. 1. nu. 39. &
15 particulariter nu. 60. tract. posse procedere glos. in Iudicibus, qui coram Principe, & ipso consulto pœnas imponunt, de quo etiam per Menoch. vbi supra, Ignat. Lop. in pract. canon. q. 149. in verb. infligere; sed causa maxima requiritur, & vrgentissima digna tantæ prouisionis, quæ
16 practicata fuerunt tempore Præsidatus Comitis de Beneuento, & signanter me consulente in causa vnius, qui mediante pecunia ad instantiam alterius faciem cuiusdam pueri incidit, qui noluerat consentire vitio nefando, & hoc vulnus dederat in scalis Ecclesiæ Iesus; nam qualitas loci, causæ, & personæ suaserunt arbitrium extendendum esse vsque ad mortem: sicut aliàs scribit Cassan. in cathal.
17 glor. mund. 5. par. consid. 25. quòd propter alapam datam in palatio Papæ, fuit ille furcis suspensus, & pro simili causa propter alapam datam in palatio Proregis, quando præsidebat in Regno Cardinalis Columna, fuit illi manus amputata, refert D. Frecc. in 1. lib. in tit. Magn. Senesc.
18 nu. 6. & nostris temporibus fuit furcis suspensus quidam, qui alapam dedit Ferdinando Mansorio tunc Iustitiario Grassiæ Ciuitatis, dum eius
19 officium exercebat, & recepta est opinio glos. prædictæ in d. §. in summa, procedere in delictis grauissimis, & exorbitantibus, & sic in casibus contingentibus fuerunt plures morti traditi, ac furcis suspensi, vt latè per D. de Franch. in decis. 504. & Franc. Marc. in decis. 509. 1. volum. refert
20 fuisse in partibus Franciæ viuum excoriatum quendam, qui contumelias plures dixerat contra B. Virginem, lapidesq; in eam proiecerat, in quo videantur multa pulchra, & notatu digna dicta per Andr. in §. diffidamus de stat. & consuet. num. 28. Sicq; è contra, & si quis possit condemnari ad mortem, tamen existente aliqua causa colorata arbitrarium erit Iudici dare aliam pœnam extraordinariam, allegari solet text. in l. lex Iulia in fin. ff. ad l. iul. repet. de quo per Felyn. in cap. dilecti, de elect. num. 12. Gramm. decis. 5. & 23.

SVMMARIVM.

1 *Prorex deputat Capitaneos, qui vulgo appellantur de Campagna, eorumq. officium.*

2 *Receptatores pessimum genus hominum.*

3 *Poena receptatorum.*

4 *Receptans ignoranter excusatur.*

5 *Receptator, affinis consanguineus, vxor, pater, vel mater hi poenam euadent, affinis, & consanguineus mitiorem dabunt Iudici arbitrariam.*

6 *Receptatoris poena, an habeat locum in eo, qui cibum, vel potum transeunti exhibuit.*

7 *Receptator, vt quis dicatur, an requiratur, vt pluries quis re-*

ceptauerit, remissiuè.

8 Receptator rerum furtiuarum ea dem ne poena, qua fur puniatur, remissiuè.

9 Furtum committentes cum fractura, vel carcerē frangentes, qua poena plectendi, remissiuè.

10 Receptatoris inquisitum de crimine læsæ Maiestatis poena iure communi diffinita est deportatio.

11 Receptator inquisiti de crimine rebellionis in Regno eadem, qua reus principalis damnatur.

12 Idque in Collaterali Consilio iudicatum.

13 Marcus Antonius de Pōte multis nominibus commendatus.

14 Prorex, eiusq. Collaterale Consilium mortis poenam, qua facinorosi principales rei tenentur contra receptatores iure statuere potest.

15 Receptator contumacis, vel banniti per Mag. Cur. an poenam incurrat sine alia particulari scientia de contumacia, vel banno.

16 Regnum censetur vna Prouincia.

17 Præsens dicitur, quoad præscriptionem, qui in eadem Prouincia existit.

18 Bannum ad contumaciam contrahendam ex causa capitali est publicandum per Ciuitatem.

19 In Magna tamen Curia Vicariæ sufficit publicari Curia sedente pro Tribunali ex Afflicto.

20 Receptans contumacem Magnæ Curiæ Vicariæ, an excusetur ignorantia, vel præsumatur scientia ex Follerio.

21 Eius traditio in dubium reuocatur.

22 Prouinciales præsumuntur scire publicè, gesta in aliqua parte Prouinciæ, dum in ea existunt.

23 Prouinciales non præsumuntur scire quæ ad certam Diocesim Ciuitatem, vel singulares personas pertinent, sed quæ ad totam Prouinciam.

24 Receptatoris poena non obtinet in receptante bannitum, propter terrorem, & iustum timorem, & ibi numero sequenti, quomodo est practicatum cùm multitudine delinquentium.

25 Metus iustus, ex quibus inducatur remissiuè.

26 Receptatoris poena ex Regni Pragmatica, eaque practicata.

27 Receptans contumacem Mag. Curiæ, vel Regiæ Audientiæ non remittitur ad suum Baronem licèt habentem priuilegia cum clausula abdicatiua, & priuatiua.

28 Idquè consuetudine receptum, non autem ratione, quasi contempta videatur iurisdictio Magnæ Curiæ, vel Regiæ Audien-

Digitized by Google

Audientiæ iuxta negantium opinionem.

29 Delicti non iure communi, sed statuto, vel Principis Constitutione, qua ex non delicto fit delictum, cognitio pertinet ad Iudicem ordinarium, vel Baronem delinquentis. Declaratur num.

30 Vera ratio exponitur, in qua Menochius, & Surd. notantur, eorumque ratio conuincitur nu. 42.

31 Concesso mero, & mixto imperio, vel concessa simplici iurisdictione, tributa censetur statuendi potestas.

32 Non tamen contra ius commune, nisi ex causa publicæ vtilitatis.

33 Statuendi potestas non est de Regalibus à Principe inseparabilibus; eorumque plures species, & nu. 41.

34 L. vnic. C. ne sin. iuss. Princi. declaratur.

35 Cognitio delictorum Baroni cōcessa includit, quæ ex non delictis fiunt delicta in sua iurisdictione commissa ex vi cōcessionis, qua delictorum cognitio vniuersaliter, ei tribuitur, & num seq.

36 Non delicti ex Principis Constitutione, quod est iure communi delictum, cognitio Baroni adimitur.

37 Concessio vniuersalis futuras includit accessiones, & numero 39.

38 Text. in l. si seruitus, ff. de seruit. vrban. prædior. obtinet in priuilegijs secundùm Andream.

40 Delicti ex non delicto cognitio potest Principis Constitutione Baroni expressim non concedi, & nu. 43.

44 Iurisdictionem censeri Baronibus cumulatiuè concessam; non pertinet ad resolutionem de cognitione delicti, quòd ex non delicto fit Prinpis Constitutione contra Surd. & Menoch.

45 Præsertim, cum iurisdictio est præuenta.

46 Cognitio vendentium frumentum contra Regis prohibitionem ad Regem, non Baronem pertinet, spetiali ratione, quæ proponitur.

47 Decisio Sac. Cons. à D. Præsid. de Franch. relata examinatur.

48 Receptatio, delictum est iure communi graue, ideoque ad Baronem illius cognitio spectat.

49 Nec contraria, quæ obijcitur consuetudo eam Baroni adimere potest duplici ex capite, & num. sequenti.

50 Consuetudo mala longo tempore non confirmatur.

51 Erronea nō extenditur ad alios, cum quibus non est iudicatū.

52 Receptationis delictum à vassallo commissum, nisi Baro cognosceret facilè remaneret impunitum.

53 *Auxilium præstantes delinquentibus, qua poena plectendi.*

54 *Auxilij tria genera in vnoquoque communis recensetur distinctio de eadem, vel mitiori poena illud præstanti irroganda.*

55 *Quæ in statutaria quoque dispositione est adhibenda.*

56 *Nisi verba statuti sint generalia quamlibet auxilij speciem concludentia.*

ARGVMENTVM.

De potestate Proregis in bannitorum receptatores, eorumq. pœna; eam quæ minuant, vel adimant? possit ne Prorex eandem decernere, qua banniti receptati teneantur? Banni scientia, in receptatore, quando præsumenda, vel probanda delicti non iure communi, sed statuto, vel Principis Constitutione cognitio pertineat, ne ad Baronem opem delinquentibus ferentium pœna diuersa, vt diuersa eorum genera.

§. III.

AD hunc, qui Proregi præcipuus esse debet finem assequendum pacati scilicet, ac trãquilli Regni status iuxta relatam l. congruit, & l. primam §. quies, deputat Capitaneos, quos de campagna vulgo nuncupamus, qui Regni Prouintias ipsis decretas cum præscripta militũ cohorte malis hominibus purgent: ijs verò grassantibus alios eligit Commissarios, quibus maiorem impartitur auctoritatem, pro quorum Capitaneorum, & Militum soluendo stipendia est in Regno particularis impositio: non minus autem proceditur contra principales delinquentes, quàm contra eorum receptatores, contra quos vltra tradita in d.l. congruit inuchitur iure consult. in l. 1. ff.
1
2

3 de recept. in qua inquit esse pessimum hominum genus, illosq; punit, tanquàm principales delinquentes, sed declaratur per glos. ibi communiter sequutam, non tamen simili pœna, & hæc est communis, vt per Bertran. in cons. 402. lib. 4. Plaz. in epit. delict. par. 17. nu. 5. quòd intelligitur, quando sciens, & ignorantia præsumitur, Salic. in l. 1. in fin. C. de his, qui latrones, Bart. in l. omnes C. de agric. & cens. lib. 11. & pariter limitatur in affine, seu consanguineo: nam isti mitiùs puniuntur, & si fuerint vxores nullo modo, de quo per Afflict. in Constit. Reg. Pateranorum, & in Constit. pœnam eorum, ibi qua pœna puniatur receptator in Regno, & quid in affine, & qualis erit ista mitior pœna, latè per Andr. vbi Afflict. in cap. 1. §. receptatoribus, de pac. iuram. firm. Quæ omnia fundantur in dispositione text. in l. fin. ff. de recept. & mitius erit, quod bono Iudicis arbitrio videbitur, & pariter limitatur, quando per transitum dederit ad bibendum, vel comedendum, vt ex Bartol. Alexan. & alijs tradit Afflict. in d. Constit. Pateranorum vers. 7. fallit; & in vxore ratio est, quia quod Deus coniunxit, homo non separat, suntq; duo in carne vna, & idem dicendum erit in patre, vel matre, quorum viscera sunt filij ad text. in l. isti quidem ff. quod met. caus. & solùm in crimine læsæ Maiestatis limitatur id, quod dicitur de propinquis.
4
5
6

7 An autem requiratur, quòd pluries receptauerint, & alia de materia habetur per Luc. de Penn. in l. 1. C. de
8 desert. & latissimè per Andr. Gail. in sua pract. lib. 2. cap. 10. & quid de receptante res furtiuas; an puniatur eadem pœna, qua fur, per Bald. in l. eos C. de furt. & de his qui faciunt furtum cum fractura, per Grammat. in decis. 17. & qua pœna puniantur fractores carcerum, idem Grammat. in voc. 37. & de fugientibus à

carceribus multa per Boer.decis.215.

10 In receptante verò inquisito de crimine læsæ Maiestatis ponit iurisconf. pœnam deportationis in l. metrodorum ff. de poen. quem allegat, & sequitur ad hoc glos.in l.4. ff.ad l. iul. maiest. quem text. dicit Andr. procedere in hoc crimine in d. Con-
11 stit. Pateranorum; sed in nostro Regno per text. in cap. nuper apud tranum, venit puniendus receptator in crimine læsæ Maiestatis eadem pœna, qua principalis, dixit idem Andr. in d.Constit.pœnam eorum, in fin. &
12 ita fuit iudicatum per Collaterale Consilium referente Cõsiliario Mar-
13 co Antonio de Ponte Iudice delegato, viro integerrimo, eruditissimo, ac Deum timente; qui demùm ob sua merita, doctrinam, integritatem, bonitatem, & seruitia fuit à sua Maiestate promotus ad officium Regentis in supremo Italiæ Consilio.

14 Verùm aliquando contra insignes malefactores Proreges cum eius Collaterali Consilio banna promulgarunt, vt eadem mortis pœna tenerentur receptatores, qua ipsimet principales facinorosi ex absoluta Principis potestate fundata in communi bono, quo casu, vt est iuris explorati, illa potest, & debet exerceri; de quibus latius per Foller.in Constit.Regn.Pateranorum, & per Io.Ant.de Nigr.super Capit. Reg. incip. licet contra receptat.

15 Illud in hac materia tanquam egregium non omittam ad limitationẽ dictorum communiter per Doct.vt in receptatore requiratur scientia, quod receptatus esset contumax, siue bannitus. Nam hoc non videtur procedere in contumace, seu bannito Mag. Cur. Vic. quæ est caput Regni, habetq; vniuersalem iurisdictionem in toto Regno, & super omnia ipsius tribunalia; & quia Regnum sub vno tãtum Præside regitur, qui est Prorex caput Magnæ Curiæ, aliorumq; supremorum Tribunalium iurisdictionem vniuersalem pariter habentium super toto Regno, ideoq; Regnum di-
16 citur esse vna Prouincia, secundum Luc.de Penn.in l.fin.C.de discussoribus lib. 10. quem ad propositum allegat Afflict. in decis. 109. & quod seruat Magna Curia debet totum Regnum seruare dicit Andr. in Constit. Reg.si quis in posterum in ver. nouatas; & dũ in Const.Reg.consuetudinẽ prauã statuitur, quod sufficiat præscriptio 30. annorum in Regno contra in Regno præsentes, dicit ibi Andr. quod ideò sufficit præsentia in Regno, quia est vna Prouincia dicens probari ex ista constitutione, & dum quis est in vna Prouincia, licet non
17 in eodem loco dicit text.in l.fin. C. de præscr. long. temp. quod causa inter præsentes esse videtur ad finem præscribendi contra præsentes.

18 Hinc Afflict.in Constit.Reg.Grandis 8.not.nu.15. censuit, quod etsi ille, qui est bannitus per contumaciam pro causa capitali, debet publicari per Ciuitatem multis adstantibus, & non sufficiat publicari in Curia, secundum Andr. in d. Constit. Regn. pœnam eorum: tamen in Magna
19 Curia Vicariæ sufficiet bannum publicatum sedente Curia pro Tribunali, quia ibi sunt Procuratores particularium hominum, vniuersitatum, & Baronum, & multitudo nobilium, quod secus esset ratione cessante, si bannitus esset per Iustitiarium Pro-
20 uinciæ, ex quibus infertur, quòd in receptante contumacem Mag. Cur. non admittitur excusatio propter ignorantiam, quia habentur omnes pro præsentibus, & præsumitur omnibus innotuisse, quod dixit Foller. super Constit. Reg. Pateranorum nu. 34. ex dictis per Afflict.in d.Constit. Grandis, quem corruptè allegat in
21 constit. Pœnam eorum: in quo cogitandum relinquo; nam etsi Regnũ dicatur esse vna Prouincia, & quili-

22 bet de Prouincia præsumitur scire ea, quæ publicè fiunt in aliqua parte Prouinciæ, ob quod non datur excusatio propter ignorantiam, vt eleganter per Abb. in cap. 1. de postul. prælat. nu. 16. quem allegat, & sequitur Ias. in l. si per errorem ff. de iurisdict.
23 omn. iud. num. 12. Tamen, vt Ias. aduerrit, intelligendum est hoc, & limitandum secundum eumdem Abb. vbi supra, videlicet, quòd intelligatur de factis concernentibus totam Prouinciam, vt ibi in sententia interdicti, secùs in factis concernentibus vnam Diœcesim, vnam Ciuitatem, seu certum locum dumtaxat: nam tunc non præsumitur scientia, nisi quoad existentes in eodem loco, & magis hoc procedit respectu particularium personarum; de quorum factis, quid ad existentes extra locum, & ad quid Procuratores, cæteriq; astantes in Mag. Cur. volunt certiorare alienigenas, quorum non interest: & propterea cogitetur super dictis per Foller. & Afflict. quem Foller. non habeo in loco, vbi se remittit velle tractare de veritate istius articuli.

24. Porrò prædicta de receptantium pœna limitationem recipiunt; quando quis bannitum receptauerit propter terrorem, & iustum timorem illius potentiæ, & de alijs notabilibus,
25 quæ inducunt iustum timorem, & excusat iustus metus, vide per D. Frecc. in auth. 4. Baron. nu. 13. latissimè per Modernos Adden. ad Andr. in cap. 1. §. propterea si vassall. quæ sit prim. caus. benef. amitten. & per Plaz. vbi supra Afflict. & Io. Ant. de Nigr. latè in d. Constit. Reg. Pateranorum; & propterea practicatum fuit pluries non esse procedendum contra receptantes, & dantes victum & potum multitudini bannitorum, dùm illi cum eorum animalibus, & industrijs viuunt, & incolatum faciunt in Casalibus, & in Terris, siue Territorijs apertis, ad quas & quæ omnibus est aditus patens, & prohiberi non potest, in quo maximè versatur arbitrium circumspectorum Iudicum attenta qualitate casuum, & personarum.

26. Hodiè verò per Pragmaticam editam tempore Regis Catholici in anno 1509. confirmatam per alias pragmaticas subsequentes, in tit. de recept. apposita est pœna vnciarum mille vltra pœnam indignationis:
27 quæ pœna fuit practicata cum Fabritio Mormille tempore Præsidatus Ducis de Alcala, sed aduertatur ad vnum, quod refert D. de Franch. in sua decis. 470. seruari de consuetudine, vt vassallus Baronis, qui receptat contumacem Magn. Cur. vel Regiæ Audientiæ, aut cum eo conuersatur, opem, vel auxilium præstat, non cognoscantur à Barone, nec ex tali delicto ad Baronem remittitur, licet fuerit perpetratum in sua iurisdictione quanquàm Baro habeat priuilegium cum clausulis abdicatiuis, &
28 priuatiuis: & dixi fundari hoc consuetudine, vt idem de Franch. dicit scripsisse eruditissimum D. Regentem Reuerterium in suis decisionibus, non autem illa ratione, quia contempta fuit iurisdictio Mag. Cur. aut Regiæ Audientiæ, si quidem iurisdictionem
29 tribuit delictum, quod delictum facit lex, quæ tanquàm vniuersalis semper loquitur, & omnes comprehendit, vt refert decisum idem D. de Franch. in decis. 434. in banno emanato in Ciuitate Neapolis per Mag. Cur. vt nemo incederet per Ciuitatem vendendo bona vetera sub pœna triremium per annos tres, & tandem fuit captus vnus per Magnam Curiam vendens prædicta bona, qui erat subditus Artislanæ, cuius Consules habent iurisdictionem ciuilem, & criminalem in exercentes artem prædictam, & dum Magna Curia denegauit remissionem, quia contrauentio, & contemptus erat Regiorum bano-

no-

norum perque,id quod non erat alias delictum, de iure communi fuit effectum delictum; tandem fuit appellatum ad Sacrum Consilium, vbi discusso negocio,fuit reuocatum decretum Magnæ Curiæ,& causa remissa ad Consules, & ita alias fuit iudicatum in Senatu Subaudię in causa simili refert idem D. de Franchis authoritate Amodei de Ponte in tractatu de Laudemio q. 24. vbi latè hanc fundat opinionem, qui allegat Bos. idem tenentem, & referentem sic iudicatum in tit. de pęn. nu. 25. & Nactam in cons. 659. vbi late, quæ decisiones sunt in casu fortiori, videlicèt, quando Statutum fecit de non delicto delictum; & in dicta decisione refert D. de Franchis, quod Antonius Orifitius olim Sacri Consilij Præsidens, vir prudentissimus, & circumspectissimus, qui longo tempore fuit fisci patronus, ille inquàm attestabatur semper per Magnam Curiam sic
30 iudicatum, & practicatum. Et ratio est irrefragabilis, nam cognitio est concessa de omnibus delictis perpetrandis, ita quod punctus non consistit in potestate statuendi, vt quod non est delictum sit delictum,& quod hoc tamq; de suprema potestate resideat solum pęnes principem, in quo se deceperunt Surd. in cons. 152. 2. vol. & Menoch. in cons. 604. 8. vol.
31 Nam concesso mero,& mixto imperio, magistratus omnes poterunt statuere, secundum Bart. in l. imperium,vbi agel. ff. de iurisdict. omn. iud. & in spetie in Baronibus est decis. solemnis Angeli in l. 1. ff. Quod quisque iur. & in simplici iurisdictione concessa idem tenet Iacob. in suo tract. feudorum in verb. cum mero, & mixto
32 imperio: maximè quando non statuitur contra ius commune, vel etiam contra ius commune, sed ex causa publicæ vtilitatis,cum concessa iurisdictione censeantur concessa omnia ea, quæ concernunt ipsius rectam administrationem ex regula text. in l. 2. ff. de iurisd. omn. iud. in l. oratio ff. de spons. in l. ad legatum, & in l. ad rem mobilem ff. de procurat. & cumulant decisiones ad propositum, Surd. vbi supra nu. 10. & 41. & Menoch. nu. 8.
33 vers. non etiam repugnat. Non enim sunt hæc de regalibus ossibus infixis, quorum plures sunt species, de quo per Camerarium in cap. imperialem cart. 71. de prohibita feudi alienatione per Federicum post Loffred. in cap. filij si de feud. defunct. milit. Et
34 in eo qui habet merum imperium dixerunt Doct. & præcipuè Salicet. in summario limitari dispositionem text. in l. vnic. C. ne sine iussu Principis, certis Iudic. liceat confisc. & longa est differentia inter confiscationem omnium bonorum, vt loquitur ille text. aut partis ratione pœnæ ex arbitrio infligendæ, vt per Bald. in eadem l. vnic. & in confiscatione omnium bonorum, sunt consilia Surdi,& Menoch. quæ videntur tangere supremam potestatem.
35 Dico inquam quod in articulo prędicto non tractatur de hoc, nam admisso quod sit de suprema potestate condere statuta faciendo de non delicto delictum, tamen eo ipso quod deducta est ad actum, consumpta est potestas cum legis publicatione cuius vigore annumerabitur hoc delictum inter cætera delicta; subiectum postea iurisdictioni illius potestatis, qui habet delictorum ordinariam cognitionem,& punitionem, & consequenter, dum alicui est concessa potestas cognoscendi contra delinquentes suę iurisdictionis cognoscet contra hos; dum in sua iurisdictione deliquerint, non tamquam quid nouum respectu suæ cognitionis, sed tamq; quid antiquum vigore iurisdictionis concessæ
36 generaliter contra delinquentes; & sicut Princeps posset statuere, vt quod est delictum non sit delictum,& tunc iurisdictio Baronis cessaret, sic è contra,

tra, dum facit de non delicto delictum, iurisdictio Baronis vniuersalis contra delinquentes exercetur contra hos, quia verum est dicere esse
37 delinquentes: Ad quod facit, quod sub concessione vniuersali includuntur accessiones de futuro,& quicquid post illam accedit ad text. in l. gregem de leg. 1. in l. peculium de leg. 2. Pro quo est text. elegans à nemine ad hoc ponderatus in l. si seruitus ff. de seruit. vrban. præd. vbi seruitus ne luminibus afficiatur comprehendit non
38 solum lumina præsentia, sed futura, quem text. habere locum in priuilegijs voluit Andr. in d.c. imperialem
39 5. col. vers. multo fortius per quem Loffred. in cap. 1. de controu. inuestit. infert ad concessionem functionum fiscalium, vt veniat futurum augmentum, & in concessione immunitatis collectarum loquitur Ias. in l. si ex toto de leg. 1. & in concessione facta feudi simpliciter, vt veniat augmentum futurum loquitur Andr. in d. cap. 1. de controuer. inuestit. in
40 §. de manso. Poterit tamen superior ex sua suprema potestate dum facit de non delicto delictum statuere, vt Barones de eo non cognoscant, nec Barones possunt conqueri, quia nil eis est ablatum, & cum hac speciali lege statutum est conditũ iuris, quod non habebant; & vt alias diximus in ortu,& formatione actus, & iuris potest apponi lex melius visa, sed dum nihil in statuto est exceptum, connumerabitur hoc delictum inter cætera, quæ in dies committuntur, & Baro cognoscet, vti de cæteris delictis, quæ committuntur in sua iurisdictione, & hoc ex Regis priuilegio, per quod concessa fuit in sua Baronia cognitio delictorum in ea committendorum:
41 In quo non intrat articulus de reseruatis Principi, licet vt diximus non sit hæc potestas condendi statuta de regalibus inseparabilibus, & Principis ossibus infixis, postquam competunt cuilibet iurisdictionem habenti; maximè cum mero,& mixto imperio.
42 Etenim cum omnes leges à Principe dependant, sic constitutiones, capitula, & pragmaticæ nomine regio publicantur, si esset absolutè verum, quod ex contrauentione ipse offenditur, & consequenter ipse habere debet suæ iniuriæ vltionem, numquam Baro cognosceret de delicto aliquo: ob quod cum ipse exerceat iurisdictionẽ, vt Regis minister, & eius personam repræsentans in loco sibi concesso,& infeudato; hinc diximus, & infra dicemus, feudatarium dici procuratorem Domini, sed in rem propriam, propterea vanum esse argumẽ-
43 tum. Aliud enim est si Rex potest statuere cum clausula prohibitiua ad Barones, & hoc admitto ex sua suprema potestate, & possunt procedere allegata, per Surd. & Menoch. & aliud est si nihil in statuto de hoc est dispositum; nam vt diximus, dum tractamus de cognitione delictorum, Baronibus indefinite concessa, nil hoc ad supremam potestatem iam consumptam ex emanatione legis,& statuti, cum qua distinctione resoluuntur congesta per prædictos consulentes, qui salua eorum pace, & si multa cumulauerint, non penetrauerunt medulitus articulum.
44 Quod autem considerant, quod iurisdictio Baronum in dubio intelligatur concessa cumulatiuè,& non priuatiuè, non solum non facit ad casum, sed admittunt ex hoc adesse iurisdictionem pęnes Barones, & si iurisdictio fuerit præuenta, tanto minus motiuum est ad propositum, secun-
45 dum Alex. Ias. Cagnol. Surd. & alios cumulatos ibidem per Menoch. num. 36. Licet autem in contrauentione
46 bannorum circa venditionem frumenti fuerit declaratum Barones non posse cognoscere bene fuit decisum, ex præsumpta mente statuentis, sic demum legem declarantis, ob suspitionem

dionem Tribunalis Baronum, qui, vel solent esse principales in contraueniendo, vel possent subditos vexare indebite causa sibi applicandi omnia frumenta; & demum caro vendere, quod non procedit in cæteris delictis indifferentibus.

47 Sed redeundo ad quæstionem propositam, hic non sumus in casu, quo de non delicto fiat delictum, sed tractamus de receptatione delin-
48 quentis, quod est delictum de per se, & inter grauia de iure communi, de quo latè per Foller. in pract. crim. in verbo audiantur excusatores nu. 135. vbi refert casus decisos contra asportantes dagas, scopitos paruulos, & alia prohibita per Regia banna, fueruntq; omnes remissi ad curias baronales; cumq; citra pragmaticam receptare, de iure communi sit delictum, & atrox, nec pragmatica aliud faciet, quam imponere etiam pœnam pecuniariam grauem generaliter, &
49 dum consuetudo vult fundari in decretis denegantibus remissionem, decreta euidenter sunt contra ius, & erronea, quo casu dicit text. notab. in
50 l. quod non ratione ff. de legibus, quod non ratione introductum est, sed errorem primum, deinde consuetudine obtentum est in alijs similibus non obtinet, vbi glos. declarat, vt iudicatum vigore talis consuetudinis, cum vna persona non extendatur ad aliam; elegans ad hoc text. in auth. vt nullu. iud. ibi male enim adinuenta, maleq; consuetudines, neque ex lon-
51 ga consuetudine, nec ex longo tempore confirmantur. Propterea valde dubito primo, quod non possit dici adesse consuetudinem iudicandi, si contrarium reperitur pluries iudicatum. Secundo, quòd talis consuetudo, cum sit erronea, prout dicit prædictus text. non extendetur, nec erit seruanda cum alijs, cum quibus non est iudicatum. Baro enim habet cognitionem delictorum suorum vassallorum; receptare est delictum; hoc delictum committit vassallus in iurisdictione Baronis, quæ nam ratio suadere potest, quod Baro non possit cognoscere contra ius commune, & tenorem suorum priuilegiorum, immò in damnum Regij fisci: nam dum co-
52 gnitio non est Baronis; vassallus, qui receptauit remanebit impunitus; nam Baro punire non curat, & Regia tribunalia talium delictorum scientiam non habebunt, eruntq; difficilis probationis, dum Baro de illis non curat, ipsiusq; interest suos vassallos illæsos conseruare, dum ab eo non sunt puniendi, immò à sua iurisdictione indebite subtrahendi eaq; se videt spoliari; in quo cogitetur.

53 Quid autem de auxiliatoribus, & communis est distinctio, de auxilio
54 ante delictum, in ipso delicto, vel post delictum. Primo enim casu semper pœna est eadem cum principali delinquente, quando tamē auxilium fuit causa delicti, aliàs secus: vt si delictum fuisset factum etiam absque tali auxilio; & idem dicitur de auxilio in ipso delicto; de auxilio verò post delictum semper mitius punitur, nisi esset præcedente tractatu ante delictum, de quo per Felyn. in cap. sicut dig. de homic. Dec. in cap. 1. de offic. deleg. Iul. Clar. 5. lib. quæst. 90. Plaz. vbi supra, Menoch. de arbitr. centur. 4. cas. 349. Mascard. de probat. 1. volum. conclus. 159. vbi latè
55 de materia. Quod dixerunt Doctor. procedere etiam in dispositione statutaria, vt eadem adhibeatur distinctio, vt per Socc. in cons. 188. 2. volum. Dec. in d. cap. 1. nu. 12. vers. & hoc quod dictum, nisi verba essent
56 vniuersalia, & comprehendentia omnem, & quamlibet auxilij speciem, vt eleganter per Salic. in l. 1. C. de rapt. virg. ante nu. 25. quem allegat, & sequitur Cæpoll. in cons. 27. in fine.

BIBLIOTECA NAZ. VITTORIO EMANUELE

SVM-

SVMMARIVM.

1 Prorex concedit ex causa Commissarijs contra bannitos, ac Regijs Audientijs facultatem procedendi ad modum belli, et appellatione remota.

2 L. 1. §. ult. ff. à quibus appell. non lic. dilatatur in quocunque Principe non recognoscente superiorem.

3 Iudices inferiores à Principe non possunt delegare causas appellatione remota.

4 Prorex concedit potestatem impunè occidendi famosos, ac notorios bannitos Regni quietem perturbantes.

5 Prorex potest omnia exorbitantia cum Collaterali Consilio ex necessaria publicæ utilitatis causa.

6 Prorex concedit pariter potestatem indultandi absque remissione partis, ex eadem causa publicæ utilitatis; alias non potest, ut num. sequ. 7.

8 Quod in supremo Italiæ Consilio fuit decretum, & gratia reuocata, quam Prorex fecerat sine partis remissione.

9 Gratia, & cōpositiones sunt prohibitæ, non præcedente partis remissione.

10 Nec fieri possunt saluo iure partis.

11 Prorex gratiam indulgere non præcedente partis remissione, obtinenda tamen infra certum tempus, nulla existente publica causa, eumque concedendo malè agit.

12 Gratiæ delictorum cum partis remissione non passim, sed cum moderamine, & quarumdam qualitatum consideratione cōcedendæ.

13 In gratijs concedendis, abusio, & nimia facilitas superiorum; afflictiones, & flagella in subditos inducunt.

14 Baro, vel eius officialis non potest in sententia condemnatoria reseruare potestatem indulgendi, moderandi, vel commutandi poenam.

15 Baronis, vel Regis sententia, quæ cōdemnat ad exulandum, vel certam quantitatem soluendam, valida est, nec includitur sub pragmatica ultima, sub titulo de Baronibus.

16 Remissio in Regno omnium necessaria est, quibus defertur successio, & nu. 27.

17 Remissio filiæ, vel sororis, quæ non succedit, sed dotanda est extantibus masculis an requiratur.

18 Decisio quæstionis nouissima recensetur.

19 Clari opinio, & Senatus Mediolanensis Decisio, ut remissio foeminæ à statuto exclusa non sit communiter recepta, secundum ius commune, & nu. 25. vera tamen in Regno num. 29.

20 Querelæ, ac vindictæ ius non est necessarium, sed sanguinis ex uiris

iuris communis dispositione.

21 *Competit filio repudianti exbæredato, & emancipato.*

22 *In accusando, & remittendo præferuntur consanguinei hæredi extraneo ex testamento.*

23 *Masculis, ac foeminis in pari gradu conuenientibus ad accusandum, & in remittendo inter se dissentientibus masculi præferuntur ex communi.*

24 *Contrarium tamen verius est in Regno ex dispositione pragmaticæ.*

28 *Accusandi, ac remittendi ius in Regno non est sanguinis, sed hæreditarium, & successionis.*

30 *Pragmatica octaua de composit. declaratur, ac ratio ponitur; quare foeminæ masculis extantibus per pragmaticam exclusæ sunt à iure quærelandi.*

31 *Decisio D. de Franchis hîj declaratur.*

32 *Gratia an fieri potest per Principem sine expressa partis remissione, quando hæres est incertus, vel forensis, & absens.*

33 *Gratia an possit fieri nulla existente partis offensæ querela.*

34 *Text. in l. diffamari declaratur procedere, tam in ciuilibus, quàm in criminalibus.*

35 *Declaratur Decisio Luc. de Penn. l. 1. C. de desert. lib. 12. & text. in l. 1. C. vt nem. inuit. cogatur ag.*

36 *Remissio partis offensæ in Regno requiritur expressa, licèt non adsit querela, & quomodo inter nobiles practicatum est, & num. 37.*

38 *Prorex tribuit quoque potestatem indultandi bannitos pro alijs bannitis capiendis.*

39 *Indultus concedi potest socijs criminum pro detegendis criminibus.*

40 *Idq. Reipublicæ expedire.*

41 *Testi pro veritate deponenda pecuniam dare licet, si veritas aliter haberi non potest.*

42 *Contraria declaratur in ijs, quæ aliter possunt legitimè probari.*

43 *Socij criminis admittuntur in testes, cùm veritas aliter haberi non potest.*

44 *Præsertim, cùm plures sint eorum confessiones.*

45 *Indultum concessum capienti, vel occidenti bannitos, prodest etiã vassallis Baronum.*

46 *Prorex concedit potestatem abbreuiandi foroiudicationis terminum.*

47 *Foriudicatio in quibus criminibus locum habeat.*

48 *Decisio Sac. Conf. iunctis omnibus tribunalibus hac de re recensetur.*

49 *Prorex concedit potestatem abbreuiandi terminum foriudicationis. Delictorum qualitate ita exigente.*

50 *Prorex concedit potestatem pariter faciendi securitatem, siue guidaticum.*

51 *Iudex, vel fisci patronus an guidaticum concedere possit, remissiuè & nu. 52. Quòd hodie*

die solus Prorex concedit, seu ab eo potestatem expressam habens.

53 *Baro, an hanc ipsam saluiconductus, & guidatici faciendi potestatem habeat?*

54 *Affirmatiuè concluditur, & Frecciæ dubitationi occurritur.*

55 *Etiam si nulla concurrat causa concedendi guidaticum ex potestate, quam habet condonandi siue aggratiandi.*

56 *Modo partis querela non precedat, vel remissio accedat.*

57 *Nec Regiæ pragmaticæ prohibẽtes Baronem, assicurare, vel guidare bannitos, aliosq. delinquentes refragantur, earumq. exacta interpretatio.*

58 *Hæc tamen potestas Baronis cõcedenda cum proprijs tantùm vassallis.*

59 *Ea Baro prudenter vtitur, eiusque vsus optimum finem sortitur.*

60 *Baro an fiscum habeat, gratiam facere, & poenam remittere delictorum, remissiuè.*

61 *Fiscum habent Rex, Princeps, & Ciuitas superiorem non recognoscentes, & nu. 62.*

63 *Baro etiam, qui habet merum, & mixtum imperium secundùm Plat. & Aued. quorum traditio non probatur.*

64 *Estq. exploratum in Regno, in quo Baro non habet fiscum, sed fisci coadiutorem, ratio exponitur nu. 65.*

66 *Baro iurisdictionem, quam habet cum mero mixto imperio, & publicatione bonorum à Rege recognoscit.*

67 *Baro est Regis Procurator, sed in rem propriam, eumq. in exercitio iurisdictionis representat, tanquã Iudex ordinarius vassalorum à Rege deputatus.*

68 *Barones pariter officiales Regis representant ministros.*

69 *Fiscum propriè non habent Episcopi, & Archiepiscopi.*

ARGVMENTVM.

De potestate Proregis in concedenda facultate procedẽdi contra bannitos perturbantes Regni quietem ad modum belli, & appellatione remota abbreuiãdi terminum foriudicatis. Eos impunè occidendi, & indultandi simpliciter absque partis remissione, vel pro capiendis alijs bannitis faciendi securitatem, siue guidaticum.

§. IIII.

AD eundẽ pariter publicæ quietis finem comparandum ijsdẽ Commissarijs, communiter de Campagna appellatis, atq; Regijs Regni Audientijs tribuit Prorex contra bannitos, & malefactores publicam Regni tranquillitatem perturbantes facultatem procedendi le-
1 uato velo admodùm belli, & appellatione remota, quòd quidem potest Princeps ex causa, estq; de suprema ipsius potestate iuxta tex. in l. 1. §. fin.
2 vbi est casus ff. à quib. appell. non lic. Et quòd ibi dicitur in Imperatore procedit secundum Bart. ibi in omni Principe non recognoscente superiorem, quod declarat glos. in l. fin. C. de sent. & interl. omn. iud. procedere tantùm

tùm in Principe,non aũt in iudicibus
3 ordinarijs delegãtibus causas appellatione remota, quia hoc est supremę potestatis, & non ad alium,quám ad Principem spectat, quod aduertit in d. l. fin. Petr. de Bellap. Cyn. Bart. Salic.Angel.Fulgos.& omnes,idem Abb. vbi cæteri Canonistæ in cap. pastoralis de appell. vt sint hæc tantùm permissa Papæ,Imperatori, alijsque Regibus, & supremis Principibus superiorem non recognoscentibus,de quo per Afflict. etiam in cap. 1. quæ sint regal.num.87.in 81. spetiali.

4 Fiunt etiam banna, & conceditur potestas prædictis Cõmissarijs à Prorege, eiusq; Collaterali Consilio notorios, & diffamatos delinquentes Regnum perturbantes, & inquietantes, vt impunè possint occidi, quod est de suprema Principis potestate, & ab alio non potest concedi iuxta notata per Gemin. in cap. 1. de homic. in 6. latiùs per Restaur. Castal. in tract. de imper. q.110. vers. 145.
5 & dicebat ad propositum Regẽs Villanus, qui fuit Decanus, sicut ego Collateralis Consilij,vir maximę authoritatis,& in nostra legali scientia, inter omnes eminentissemus, quod omnia exorbitãria facere potest Prorex cum Collaterali Consilio, dummodo concurrat prætensa,& necessaria causa publicæ vtilitatis; & ideò
6 concedi solet etiam istis Commissarijs potestas indultandi sine partis remissione,& sic aliquando faciunt hoc
7 Proreges, verùm causa tali non concurrente,omnia hæc sunt prohibita
8 & propterea aliàs ordine supremi Italiæ Consilij, vbi ego, tanquàm vnus ex Regentibus præfui, fuit reuocata, quædam gratia à Prorege facta absque partis remissione, de quibus per Io: Vinc. de Ann. in repet. cap.1.de
9 vassall.decrep.ætat.nu.252.& adsunt specifici ritus Mag. Cur. qui vetant compositiones, & gratias fieri, non precedente prius partis remissione, vt in ritu 272.273.& 275.& licèt in
10 ritu 274. dicatur posse fieri compositionem saluo iure partis, tamen dixit Carau.in d.ritu 272.hoc esse correctum per prædictum ritum 272. vt nullo modo fieri possit compositio, aut gratia saluo iure partis, & pro-
11 pterea dum Proreges ad gratias faciendas processerunt absque partis remissione nulla causa publica existente,vel fecerunt gratiam,dummodo infra tot annos partes concordarentur, & interim inquisiti liberi incederent, & practicarent malè fecerunt,contra leges,contra ritus,& cõtra publicum bonum, & nullam adhoc habuerunt, nec habent potestatem, cum nec etiam Rex de potestate ordinaria iuri tertio competenti derogare potest, & maximè hæc sunt abominalia, quando fiunt sub colore gratiæ, sed verè pecunia intercedente; immò in casibus, in quibus ad-
12 sunt partium remissiones, nequaquàm indistinctè licet componere, aut aggratiare delicta,sed temperatè procedendum est considerata qualitate personarum, temporum, & causarum,& ita crudelitatis est omnibus ignoscere,sicut nulli,de quo ad satiritatem videatur Luc.de Pen. in l.1. nu.57. C.de desertoribus lib.11. vbi elegantissimè de gratijs, & compositionibus,quibus & de quibus delictis sint faciendæ,considerando principaliter frequentiam delictorum, immanitatem criminum, & personarum temeritatem,ac desperationem, in quo est singularis text. in cap. siquis dia-
13 conus 50. distinctione,vbi in fin. dicitur verbum tremendum,quòd quãdo superiores hac potestate abusi fuerint per ipsorum culpas nos affligimur, & vno peccante, super cœteros deseuit ira Dei, à quo propter iniquitates,& auaritiam,delentur nationes, & flagellum perfidarum gentium frequentissimè degustamus, vt

hæc latius per Luc. omninò videndum, & multa per Carau. in d. ritu 272. nu.11. & sequ.& ibi an officia-
14 les possunt in sententia condemnatoria in causa criminali reseruare ipsis, vel Baronibus potestatem indulgendi,moderandi,aut commutandi pœnam de personali in pecuniariam, in quo est pragmatica vltima in tit. de Baronibus hoc expresse fieri vetans,& mandans,quòd pœna sit certa, nam aliàs esset species compo-
15 tionis absque partis remissione, ex quo infero, quòd non comprehenditur in hoc,quòd fieri solet per Curias baronales, aliasq; Regni Curias, videlicèt exulet, vel soluat tantam quantitatem pecuniarum; nam tunc pœna est certa respectu delinquentis,& nihil repositum est in officialis, seu baronis arbitrium, quod pragmatica rollere voluit, & non est hoc cóponere, diminuere pœnam, vel gratiam facere,sed condemnare,& si delictum non merebatur pœnam pecuniariam,sed personalem, hoc non facit ad articulum diminutionis pęnæ, compositionis,aut gratiæ, sed iniustitiam sententiæ.

Et postquàm loquuti sumus ed remissione requisita ad gratias, seu cō-
16 positiones faciendas videamus, quarum personarum remissiones requiruntur, in quo, etsi magna fuit inter doct. altercatio, si omnes consanguinei remittere habeant,vel maior pars tamen decisæ sunt quæstiones per pragm. Reg.in tit.de compositíon.in quibus statuitur requiri remissiones omnium ad quos spectat ius accusandi,verùm intelligi debere de his, qui sunt in proximiori gradu, quibus defertur successio mortui.

17 Sed dubitatum aliàs fuit, an si inter has personas adsit fœmina, quæ secundum Reg.Constit.non succedit, nec patri, nec matri stanribus filijs, sed dotari debet de paragio, & secundum consuetudinem Neapol. sed si morienti,soror, quæ stantibus fratribus fratri non succedit, quia fratres dotare debent ipsam de paragio, an inquam huius filiæ, aut sororis remissio requiratur,& quid si renuntiauerunt, quando maritatæ, & dotatæ fuerunt, vt est de vniuersali consuetudine, in quo diuersæ fuerunt factæ
18 decisiones, & vltima fuit in causa Ducis sanctæ Agathæ, cum Marchionissa Burgentiæ,vt illius remissio non requiratur, & eius accusatio reijciatur, stanre remissione facta per eius eius fratres,de morte fratris occisi.

19 Quæstio de iure communi nullam habet difficultatem, nam licet Iul. Clar. in sua quæst. 58. in verb. sed quid si inter hæredes,tenuerit, quòd si fœmina esset exclusa à successione per statutum, qui à dotata, vel alio modo, vt tunc non requiratur eius remissio, & ita refert iudicatum pluries per Senatum Mediolanensem,tamen eius opinio communiter repro-
20 batur, quia cum ius vindictæ competat iure proprio, & non hæreditario ad text.in l.quæsitum, vbi est casus ff.de sepul.viol.vbi Bart.consimilis text.in l.pro hærede §.fin. ff. de acquir.hæred. Bart.in l.damni §. Sabini ff.de damn. infect. propterea nihil facit ad casum exclusio successionis, si aliàs fœminæ competit ius querulandi,dùm suam,vel suorū prosequitur iniuriam, & hæc est communis contra Ang. vt per Rip. in l.4. §. Cato ff. de verb. obligat. & idem Clar. vbi supra, qui ante in verbo quæro nunc, dixit, quòd hæres sanguinis, qui noluit esse hæres bonorum, habet ius querelandi, & remittendi, quia non est hoc ius hæreditarium,secundum opinionem Bart.& communem in d. §. Sabini; hinc remittendo non dicitur adire hæreditatem, & sic ex eadem ratione tra-
21 dunt Doctores in filio repudiante vel exhæredato, & emancipato, quia ius sanguinis emancipatione,exhæredatio

datione, aut repudiatione minime tollitur, quæ latius prosequitur, & fundat Farinac. in tit. de accusat. q. 14. num. 19. num. 21. & nu. 26. vbi etiam quòd præferuntur in accusan-
22 do, & remittendo consanguinei hæredi extraneo scripto in testamento, & idem tradidit in quæst. 13. num. 8. post Plazam q. 39. nu. 4. & q. 45. nu. 3. benè limitauit hoc idem Farinac.
23 ex communi opinione Doct. quando cum fœmina adsunt consanguinei in pari gradu, & inter eos controuersia oriatur, vt tunc voluntas masculorum sit præferenda, etiam quòd fœminæ sint plures, quàm masculi, vt ibi per eum num. 27. licèt ipse in hoc contrariam teneat opinionem ratione, de qua supra, & ego in terminis
24 Pragmaticæ, quando alia non occurrerent, vt inferius dicam, concurro cum opinione Farinac. nam si datur fœminæ ius querelandi, & pragmatica requirit remissionem omnium proximiorum in gradu, ergo non sufficit concursus masculorum.

25 Contra Clar. tenuit etiam ibi Baiard. in sua additione in eadem quæstio. 58. & latius Tartagl. in pragm. 8. de composit. num. 20. & 21. etiam quòd fœmina renuntiauerit successioni futuræ, quia si hoc competit iure proprio, nil potest operari renuntiatio, & sic loquendo de iure communi, articulus non videtur disputabilis.

26 Tota difficultas consistit in pragmat. 8. sub d. tit. de composit. quæ non solùm restringit gradum, sed addit qualitatem, vt fieri debeat remissio à proximioribus in gradu, quibus tamen defertur successio, cuius verba sunt infrascripta.

27 C'è parso declarare sin come per la presente declaramo, che la volunta nostra è, che si ottengano le remissioni predette da tutti li parenti di detti occisi più prossimi, & più congionti, alli quali se diferisce la successione del morto, talmente, che se la maggior parte di quelli, che sono nel medesimo grado, alli quali se deferisce la successione rimettesse non basta, ne si possa dire remissione valida à fin di ottenere gratia, ò compositione: ma volemo, che tutti quelli, che sono nel medesmo grado, alli quali se deferisce la successione habbino à rimettere, altramente non sia la remissione bastante per ottenere gratia, ò compositione; per tanto vi dicemo, & ordinamo, che se prima non vi costerà, che per li inquisiti se habbino ottenute le remissioni di tutti li predetti, alli quali se deferisce la successione, nel primo, ò più prossimo grado congiõto di detti morti, non ci debbiate fare in modo alcuno relatione delle loro cause.

Apparet igitur ex expressis verbis pragmaticæ declaratum per proximiores in gradu fieri debere remissiones, verùm intelligi de ipsis, quibus mortui successio defertur, quod pragmatica reiteratis vicibus; dùm tractat de proximioribus, addit semper verba illa, alli quali se deferisce la successione ad declarãdam expressam, & enixam voluntatem requiri duo, videlicèt proximitatem gradus, & delationem successionis ad text. in l. balista, ff. ad trebellian. in cap. si
28 cautio de fid. instrum. ex quo cessat motiuum principale iuris vindictæ, & sanguinis, si per pragmaticam præcipuè mandatur, quòd in coniunctis adsit qualitas successionis, & propterea qui non succedit, non habet ius accusandi, nec remittendi, & in hoc pragmatica corrigit ius commune, eleganter considerat hæc Luc. Foller. super eadem pragmat. num. 39. 41. 44. 45. & 46. vers. 2. limita, & Carau. in d. ritu 272. loquendo in terminis pragmatic. dicit, quòd secundum eam remissio requiritur ab omnibus illis tantùm, qui sunt

in eodem gradu, & ad quos successio defertur, & Baiard. super Clar. in dicta quæstio. 58. numer. 59. dixit item adde, quòd in Regno Neapolitano per Regiam Pragmaticam Regis Philippi, quæ est octaua sub titul. de compositio. remissio, siue pax est habenda ab omnibus, quibus successio defertur, & noster doctissimus Rouitus, super eadem pragmat. notat ex ea, quòd hoc ius remittendi non spectat ad omnes consanguineos, sed ad eos tantùm, ad quos spectat successio, & redit opinionem hanc indubitatam relatiuum illud, alli quali se deferisce la successione, quòd quando stat sine copula, restringit ad text. in l. ea tamen adiectio de leg. 3. maximè quando relatiuum adiungitur qualitati, quæ non inest naturaliter cuilibet de genere, & quando inest, stat declaratiuè secundùm distinctionem communem Bart. in l. omnes populi ff. de iust. & iur. in l. cunctos populos C. de summ. trinit. & fid. catthol. & hic non omnes de genere habent ius querelandi, & quando haberent, stat declaratiuè, & vtroque modo, siue declaratiuè, siue restrictiuè habemus intentum, quòd requiritur qualitas successionis in querelante, & in remittente, vnde cum ius successionis requiratur, cessat articulus disputatus de iure communi, & in hoc casu in terminis
29 pragm. benè procedit opinio Clar. & Foller. quòd fœmina exclusa per statutum à successione excludatur ab accusando, & consequenter non requiratur eius remissio ad obtinendam gratiam, aut compositionem, & ita iuris esse censeo, per reiterata,
30 & expressa verba pragmaticæ, quæ misteriosè, & reiterate tot vicibus fuerunt apposita per conditores illius viros eminentissimos in nostra legali scientia Regentes, Villanum, & Reuerterium, qui habendo considerationem ad qualitatem sexus, ob quam doctr. disputauerunt, si habebat fœmina ius vindictæ, cum non videbatur considerari in eis rancor, & habendo etiam considerationem ad illam aliam opinionem, quòd ex eadem ratione; dum discordia esset inter masculos, & fœminas, ipsi essent Prælati, vt supra diximus, & maximè in fœminis maritatis, quæ in aliam familiam transgressæ, omnis illarum voluntas est pœnes viros, omnisq; amor in filios; propterea viri illi peritissimi nullam de fœminis fecerunt mentionem; immò illas excluserunt ex qualitate requisita successionis, benè scientes fœminas in regno à successione exclusas, & non loquitur Pragmatica de successione in potentia, sed per verbum præsens, & de successione cum effectu ibi, alli quali se deferisce la successione, quorum nihil fuit dictum ponderatum, aut discussum in decisione D. de Franch. 611. sed simpliciter pertransit dicendo, quòd ius vindictæ competit iure sanguinis, & non hæreditario, quod vt
31 dixi benè procedit de iure communi, & rursus, illa decisio non facit ad casum: nam loquitur in nepote, cui delata erat hæreditas, vt ipsemet benè ponderat, & alius est casus, vt hæres legitimus non instituatur, sed hæres extraneus, vt supra declarauimus & alius in fœmina pœnitus exclusa à successione per Constitutiones, & consuetudines Regni: maximè in muliere maritata, & dotata; quę ponderentur, nam procedunt secundum veros iuris terminos, ad quæ addatur elegans argumentum peritissimi iuuenis Ioannis Thomæ de Rugerio, filij Ioannis Laurentij de Rugerio celeberrimi viri in nostra legali scientia primam cathedram tenentis in publico Gymnasio nostræ inclitæ Ciuitatis, cum maximo, ac inusitato omnium concursu, vita, moribus, & doctrina nemini secundi; hic inquàm peritissimus iuuenis dicebat, quòd dùm

Digitized by Google

dùm fœminæ à fratribus vigore statutorum sunt à successionibus exclusæ rediguntur ad instar secundi gradus, & tanquàm in secundo gradu existentes, fratres illis præferuntur, secundum notab.Cons.Paul. de Cast. 164.nu.18. volum.2. aliosq; relatos per Molin. de Hispan. primog. lib.3. cap.4. num. 12. quos etiam sequitur Regens Lan.in cons.1. nu.56.vnde cum pragmatica duo requirat, quod remissio fiat à proximioribus in gradu,& alterum,quòd sint de illis, quibus defertur successio, ergo si fœmina exclusa non est in proximiori gradu, vigore statuti,sequitur quòd non solùm non habebit ius querelandi, quia non succedit, sed quia frater est proximior,& eam præcedit.

Sed quid si hæres est incertus, vel forensis, & absens; ita quod ignora-
32 tur,vbi sit; an possit fieri gratia,siue compositio cum conditione, quòd quandocumque apparuerit teneatur infra certum tempus remissionem obtinere, quod tenuit Clar. fieri posse, vbi supra quæst. 58. in verbo, & quid si nullus adsit hæres,& in persona incerta tradidit Bart.in cons.167. & addentes ad Ang. de malef. in verb.ad quærelam nu.11.lit.A, quicquid dixerit Carau. super prædicto ritu nu.29. licèt postea nu. 30. dicat hoc fieri posse consulto Prorege, dum tractatur de compositione.

Sed quòd quãdo nulla adest querela partium offensarum, vt consue-
33 tum est inter nobiles, an possit componi,vel gratia fieri, & quæstionem mouet Luc. de Penn. in d. l. 1. de desertor. lib.12. nu.64. vers. hoc autem, vbi tenuit non posse fieri simpliciter, sed benè parte citata, & dato termino, quòd compareat, qua non comparente tenet posse procedi ad compositionem,eandemq; opinionem tenuit Paris.in verb. compositio S.an si compositio, cuius contrarium tenuit Carau.num.20.& eius opinio in practica seruatur, maximè quando nulla præcessit diffamatio querelę faciendæ, quo casu non potest, nec debet astringi,quis ad querelandum,& actionem aliquam mouendam; hinc in terminis text. in l.diffamari, capitur informatio de diffamatione, & de ea constito, cogitur quis ad suam actionem proponendam, & non ali-
34 ter, & text. in l. diffamari procedit tam in ciuilibus, quàm in criminalibus, de quo latè per Andr. Gail practicarum obseruationum lib.1. obseruatione 9. & in puncto iuris stante
35 diffamatione teneo opinionem Lucæ verissimam de iure communi, verùm ea deficiente procedit regula text. in l. 1. C. vt nem. inuit. cogat. ag. vel accusat. verùm in Regno hæc opinio
36 non procedit, nam cum vigore rituum Mag.Cur. in Regno præcedere debet remissio, illaq; fieri debet secundum pragmat. coram actuario,& in scriptis, propterea iustè non potest practicari decisio Lucæ; nã aut pars, cui competit ius accusandi actionem proponit, & non procedit quæstio, aut nullam proponit actionem,& verum erit non ex hoc induci remissionem, quæ debet esse expressa in scri-
37 ptis, & coram actuario. Sed inter nobiles practicatum est sufficere pacem inter ipsos factam, quæ in iudicio habetur loco plenissime remissionis.

38 Similiter concedi solet potestas, vt possint pro capiendis alijs bannitis indulgere eisdem bannitis, pro quo videatur elegans text.in l. non omnes §. fin. ff. de re milit. ibi, qui transfugit, & postea latrones apprehendit, & transfugas demonstrauit posse ei parci Diuus Adrianus rescripsit; sicut etiam dicit Bart. in l.3. §.
39 fin. ff. de cond. ob turp. caus. in fin. quòd possunt fieri bannimenta, & indulgentiæ concedi socijs criminum, vt delicta prodeant in lucem; immò
40 expedire hoc Reipublicæ dixit Bart. in

in l. qui ea mente ff. de furt. ex reg. text. in authent. sed nouo iure C. de poen. iud. qui mal. iud. Et quando
41 veritas aliter haberi non potest, licèt etiam dare pecuniam testi ad veritatem deponendam secundum Bald. in cap. fin. de appell. sequitur Dec. in cons. 189. num. 12. & iuta contraria
42 procedunt in actibus indifferentibus, qui alias probari legitimo modo possunt; & sic intelligitur, quod dixit Boss. in tit. de oppos. cont. test. vt inter cætera opponi possit, quòd fuit promissa impunitas, qui allegat Salic. in l. si quis testibus colum. fin. C. de test. vbi testis prece, vel pecunia
43 corruptus potest reprobari: Idemq; similiter dicimus in socijs criminum, vt quando veritas aliter probari non potest, dicantur illi idonei, & integri testes, vt de communi testatur Dec. in cap. tertio loco, vltimo notab. de
44 probat. & in cons. 342. Maxime quando sunt plures confessiones sociorum criminum secundum Andr. & Afflict. in Constit. Reg. incip. si dam-
45 na clandestina: Ex hac eadem ratione publicæ vtilitatis banna, quæ fieri solent, quòd qui cæperit, vel occiderit bannitum, non possit molestari de quocumque delicto, comprehendit etiam vassallos Baronum per D. Minad. in repet. Constit. Reg. in aliquibus, in verb. Comitum, & Baronum num. 58.
46 Datur pariter potestas talibus Commissatijs abbreuiandi terminum foriudicationis intra mensem, vel dies, quę alias infra annum secundum Regni Constitutionum fieri deberet, qua facta habetur pro mortuo, ampliùs non auditur in suis defensionibus, & potest impunè occi-
47 di: Et propterea non fit talis foriudicatio ex omni crimine, sed in illis tantum, in quibus venit imponenda poena mortis naturalis, ciuilis, aut deportationis, non autem membri abscisionis, vt post Andr. declarat Afflict. vigore consuetudinis, & ritus Mag. Cur. in Constit. poenam eorum num. 48. vers. quartodecimo requiritur, & in 12. notab. num. 77. vers.
48 tertia quæstio. Fuitq; vltimo loco hoc bene declaratum per sententiam Sacri Consilij iunctis omnibus Tribunalibus, & hanc potestatem concedit Princeps abbreuiandi foriudicationem, quando atrocitas, & qualitas delictorum hoc suadet, vt in dies concedi solet Mag. Cur. Vic. delictis inualescentibus pro communi bono, vt malorum coerceatur audacia, de quo per Andr. & Afflict. in d. Constit. poenam eorum.
50 Solet quoque concedi prædictis Commissatijs potestas guidandi, seu faciendi securitatem delinquentibus, dum promittunt Curiæ inseruire, ac notabilia seruitia facere in captura aliorum delinquentium iuxta text. in l. relegati ff. de poen. vbi Bart. Et an
51 Iudex possit concedere saluum conductum, seu securitatem; & quid in fisci Aduocato, vide Afflict. in decis. 4. quod hodie practicatur, vt solus
52 Prorex faciat, vel potestatem concedat, & latiùs per Restaur. Castald. in tract. de Imper. quæst. 110. priuil. 139. Sicut pariter non potest Iudex, nec Rector Prouinciæ remunerare capientem bannitum de bursa fiscali, nisi habeat super hoc concessam potestatem, Bald. in l. 1. nu. 21. ff. de iust. & iur.
53 Sed quid in Barone, qui habet iurisdictionem in proprietate, quod non est in Iudice, qui exercitium tantùm habet iurisdictionis licet sit communis, quod etiam Iudex ex causa possit secundùm latè cumulata per Farin. in tit. de carcer. & carcer. q. 29. vbi poterit videri, auctoritate Bart. in l. is qui reus, de publ. iud. & aliorum, & hoc de iure communi, non in Regno, vt diximus: Ea ratio est, quia hoc est exercere iurisdictionem sibi demandatam, quando tamen ex cau-

sa

sa propter bonam iustitię administrationem hoc facit: sed in Barone ra-
54 tione, de qua supra Doctor. tradiderunt posse concedere saluum conductum, vt per D. de Franch. in decis. 370. author. Fely. in cap. accedens lo secondo 1. colum. vers. tene menti, vt lit. non contest. Quod etsi inter cæteras authoritates baronales posuerit D. Frecc. in 45. author. allegans pariter Felyn. vbi supra, tamen de hoc valdè dubitauit maximè in Regno, licet videatur inclinare, quod possit, quando ex causa approbata hoc facit, puta ad comparendum, vel se excusandum, vel pro veritate indaganda; tunc enim concernunt hæc omnia exercitium iurisdictionis concessæ, quæ dum est in proprietatem, & in feudum concessa, poterit facere, quæ posset proprius Rex, & cum sit ex causa propter bonum iustitiæ regimen, non est de illa suprema potestate Regi seruata, nec sumus in terminis Capitulii, ad translationem, ponderati per Frecc. etsi iudex ea ratione potest hoc facere, multo fortius Baro, qui est Iudex ordinarius à Rege deputatus suorum vassallorum, vt supra authoritate Andr. diximus;
55 Immò Farin. vbi supra tenuit, & benè posse Barones cum causa facere hoc indubitatè ex relata superius ratione, & etiam sine causa, si potestatem habent aggratiandi delicta, vt ordinariè habent ex concessione meri, & mixti imperij cum quatuor literis arbitrarijs, & alijs clausulis am-
56 plissimis: Verùm intelligo tali casu non existente partis offensæ querela, seu pręcedente partis remissione, nam sicut parte non concordata non posset gratiam facere, nec delictum componere, sic minimè potest in illius præiudicium, læsionem, & contemptum saluum conductum concedere, cum esset per indirectum illum aggratiare.
57 Licet autem in Regno adsint Pragmaticæ editæ per Regem Catholicum in anno 1509. & alia in anno 1515. in tit. de Receptat. prohibentes Baronibus assecurare, seu guidare banditos, & alios delinquentes, & tollentes, quo ad hoc omnem potestatem, quam prætenderent, vigore eorum priuilegiorum: tamen aduertatur, quod Pragmaticæ sunt sitæ in tit. de recept. & voluerunt prouidere contra receptantes: & propterea intellexerunt, quando Barones sub titulo, & colore Guidatici effectiuè receptare volebant, vt ex proemio manifestè apparet, ibi: considerantes quod nonnulli Barones dicti nostri Regni prætendentes habere facultatem guidandi, & assecurandi quoscumque malefactores in eorum Terris in vim priuilegiorum, aut aliàs eosdem homicidas, gladiatores, latrones, cæterosq; facinorosos, & malefactores receptant, & tunc ad delinquendum datur pronior licentia, & temeritas, &c. Cupientes igitur, &c. Ita quòd Pragmatica manifestè sentit, dum hæc fiunt ad receptandum, ex quo sequitur effectus, quòd fiunt proniores, & audaciores ad delinquendum, & ob id dispositio est, ne receptent, sed capiant: & subsequitur, ibi, Abdicantes ad cautelam potestatem guidandi: nam verb. illud, ad cautelam, declarat pariter dispositionem; quia cum guidare ad finem receptandi, & conuersandi non est guidare, sed receptare; & sic abutebantur Barones potestate concessa tali casu: immò non intelligebatur ad eum casum concessa: propterea dixit ad cautelam, idest ad maiorem declarationem, & ad tollendam omnem disputationem, & ob id extra effectum receptationis Pragmatica non habebit locum, etiam declarando nigrum ex rubro; cùm, vt dixi, Pragmatica sita est in tit. de recept. Et omnis eius dispositio est contra receptatores: & rursus aduertatur:

Nam

Nam non simpliciter Pragmatica dicit tollere potestatem guidandi; sed dicit abdicantes ad cautelam ab illis potestatem omnimodam guidandi, aut alias faciendi contra huiusmodi nostram Pragmaticam, quæ est expressa in receptatione: Igitur si saluus conductus non importabit receptationem, non erit contra nostram Pragmaticam, & consequenter si eatenus, & in tantum tollit quatenus, & in quantum est contra Pragmaticam, non intelligitur extra receptationem abdicata guidandi potestas, quia Pragmatica de receptatione tantum loquitur, quæ omnia intel-
58 ligo de vassallis propriorum Baronum à sua iurisdictione bannitis, & qui in ea deliquerunt, suntq; ipsorum iurisdictioni subditi, non autem de subditis aliorum dominio: caret enim tunc omni prorsus iurisdictione hoc esset de suprema Regis potestate, & hoc penitus prohibet Pragmatica. Concludo igitur ex causa Barones hoc facere posse indubitanter: quia idem potest Iudex; & stantibus clausulis priuilegiorum facere posse, non obstante prædicta Pragmatica, dùm gratiam totius delicti concedere possent, & ex causa totaliter non fa-
59 ciunt: ad hoc, vt prædicti bene, & quietè viuant ob metum, quod semper potest Dominus contra ipsos propter delictum commissum procedere, ac reuocare saluumconductum, & sic verè non ad receptandum, nec ad faciendum proniores ad delinquẽdum; sed ad quietè viuendum ob bonum regimen, & ad gratias quandoque concedendas, oculos habendo iustitiæ, & misericordię; in quo casu non habet locum dispositio Pragmaticæ.

Sed an Barones dicantur habere fiscum, & quomodo, & quando gratias facere possunt delictorum, ac
60 pœnas remittere: videatur Auendag. in prædicto lib. de exequ. mand. 1. par. cap. 7. & Bellug. in suo spec. rubr. 24. de mix. imper. vers. Primum; quod latius patet examinaui in rubr. C. de iur. fis. lib. 10. Quod opus tanquàm imperfectum non est adhuc in lucem editum; & quia facilè contingere poterit, quòd sic imperfectum remaneat, propterea ponam hic, quæ ibi circa hoc adnotaui.

61 Fiscum habent omnes Reges, dixit Andr. in tit. quæ sint reg. in verb. & bona committentium crimen læsæ Maiestatis nu. 77. vers. Rex Angliæ, quem allegat, & sequitur in præsenti rubr. Luc. de Pen. & idem in omni
62 Principe non recognoscente superiorem; vt in Ciuitate libera, dixit Bart. in l. 1. C. de bon. vac. lib. 10. num.
63 11. Sed quid in baronibus habentibus merum, & mixtum imperium, quod videtur tenere Io. de Plat. in d. l. 1. num. 3. vers. an autem Barones, ex eo quòd habent ius confiscandi, & sic secundum eum ex quadam consequentia fiscum habere dicuntur, cuius auctoritate idem tradidit Auend. de exequ. mand. cap. 7. num. 12. quos
64 non sequimur: Et ideo in Regno exploratum est Barones non aliter habere fiscum; sed fisci coadiutorem illius auctoritatem, & officium re-
65 præsentantem: Vnus est enim fiscus in Regno, qui est Regis, & licèt Rex
66 concedat Terras, seu Castra cum mero, & mixto imperio, & etiam cum publicatione bonorum; tamen cùm omne, & totum recognoscatur à Rege, & habeat iurisdictionem infeudatam in vtili tantum dominio, directum verò est Regis: propter quod
67 dicimus Barones esse Procuratores Domini, & omnia tanquã tales exercere; sed dicuntur Procuratores in rem propriam, secundum Bald. in cap. 1. de controuers. int. vassall. & alium de benef. Afflict. in cap. si vassallus feud. num. 3. si de feud. defunc. mil. Propterea nimirum si vnicus est fiscus: sicut Rex vnicus est Dominus, Barones verò iurisdictionem exercen-

tes illum repræsentant: hinc dicuntur Iudices ordinarij à Rege deputati ipsorum vassallorum secundum Andr. in cap. 1. §. hæreditatem, de pac. ten. in Constit. Reg. officiorum periculosa; & sic Officiales ab eo subordina-
68 ti repræsentabunt personas Regiorum Ministrorum; & sicut Baro non dicitur Rex, sic eius Ministri non erunt ijdem, nec eiusdem nominis, quo Regij Ministri, & propterea non dicentur propriè fiscales, quia iam adsunt deputati à directo Domino: sed iustè appellantur Coadiutores fisci, qui vtilem iurisdictionem infeudatam (subiectam directo Domino) defendendo, insimul etiam Domini iurisdictionem directam defendunt, in qua cum adsit suus fiscus superior iustissimè non potest dari alius fiscus in proprietate, sed coadiutor respectu defensionis exercitij iurisdictionis infeudatæ, quasi fisco Regio inseruienti.
69 Et cum fiscum dixerunt Doct. solum Imperatorem, Reges, & Pontifices, aliosq; Principes superiorem non recognoscentes habere: propterea voluerunt Episcopos, atque Archiepiscopos propriè fiscum non habere, quia Pontifici subiacent, illumq; in superiorem recognoscunt, vt authoritate Bald. dixit hic Plar. num. 17. & Alex. in addit. ad Bart. nu. 11. quòd latius prosequitur Couarru. variar. resolut. lib. 2. cap. 10. num. 11. Licèt referat communem esse in contrarium.

SVMMARIVM.

1 Prorex concedit facultatem eijciendi ab eorum patria bannitorum parentes, & consanguineos, eosq. in carcere detinendi.

2 Quòd ad bannitos, remedium est præ coeteris efficax.

3 Iustaque ratione nititur, & nu. 10.

4 Statuto definiri potest certa poena pecuniaria contra coniunctos, vsque ad quartum gradum bannitorum, qui fines relegationis non seruant.

5 Vel vt vno deliquente coeteri teneantur; quale est Florentiæ.

6 Constitutiones Regn poenas irrogantes Ciuibus, & Vniuersitatibus propter damna illata à delinquentibus fundantur in communi publicæ vtilitatis bono.

7 Bullæ Pij, & Sixti V. eadem de re commemorata.

8 Princeps ob commune bonum potest bona à dominis auferre absque eorum culpa.

9 Princeps quando ob idem bonum tollit bona faciendo legem vniuersalem, non tenetur ad emẽdam.

11 Morantes simul, videntur sibi inuicem auxilium dare.

12 Sicut, qui cum alio armatus existit.

13 Opem ferre alteri, quando quis præsumatur.

14 Statuta bannitorum consanguineos punientia, valida sunt, quo ad poenam pecuniariam, & eiectionis, non quo ad poenam corporis.

15 Glossæ traditio in cap. cum homo in verbo supplicium 23. quæst. 5. expenditur, & Felini contra eam oppositio refertur iterum

rum declaratur, & ab eadem obiectione defenditur nu.23.

16 *Eadem statuta valida sunt, quo ad detentionem in carcere.*

17 *Represaliæ conceduntur, tàm quo ad bona, quàm quo ad personarum detentionem, & num. 21.*

18 *Carceris speties, & nu.20.*

19 *Carcer ad custodiam non est pænalis.*

22 *Dubitatio excitatur, vt ex præsumpto auxilio coniunctorum erga bannitos, possit Prorex poenam contra eos corporalem non ordinariam statuere.*

ARGVMENTVM.

De potestate Proregis in concedenda facultate eijciendi ab eorum Patria bannitorum coniunctos, quod vocamus lo sfratto: eosq; in carcere detentio, quæ pœna? Bannitorum consanguineos pœna corporali, Prorex an possit afficere.

§. V.

VO verò facilius Regnum bannitis, ac facinorosis hominibus careat eijciuntur à propria Patria, eorum parentes, filij, atque coniuncti, eosq; eijciendi, ac in alia loca mittendi, vel
1 etiam in carcere detinendi facultatem Prorex impartitur, vt omni suorum auxilio destituti, vel à Regno discedant, vel à Curia comprehendantur. Deficientibus namq; receptatoribus, banniti diù consistere non pos-
2 sunt. Fuit semper experientia comprobatum hoc remedium esse inter cætera magis aptum, atque efficax. Nam vidimus coniunctos, non solùm tradidisse coniunctos delinquentes Curiæ, sed etiam fratres, & patres, filios, & fratres, & iure licito fiunt tales ordines ex suprema potestate Principis, ex præsumpto auxilio, quòd ipsis malefactoribus coniuncti præstare solent, de quo per Aug. ad Ang. de malef. in verb. dictum sempronium in nu.16. & 17. & est communis practi-
3 ca, allegatur communiter decisio Anchar. authorit. Bald. in repet. cap. Canonum statuta num.136. de Constit. quem allegat, & sequitur Ias. in l. si quis in suo vers.5. facit C. de inoffic. testam. & in §. actiones autem nu.73. instit. de actio. Alex. qui de communi testatur, vbi etiam Ias. in l. lex cornelia ff. de vulgar. & pupill. Couar. var. resol. lib.2. cap.8. Iul. Clat. lib.5. §.
4 fin. quæst.86. Pulchrum Consilium Ang.63. incip. nobilis miles, vbi tenet, quòd propter bonum publicum potest Ciuitas per statutum disponere, quod si banniti relegati non seruauerint certos fines, incidant in pœnam mille ducatorum, quæ possit exigi etiam contra coniunctos per lineam masculinam, vsque ad quartum gradum, quem latius sequitur Alex. in cons.190. ante num.14. vers. Item dicit Ang. lib.2. bona decisio Isern. in d. Constit. Regn. pacis cultum allegari solet text. in l. iure prouisum, C. de fabric. lib.11. vbi post Luc. de Pen. latissimè Io. de Plat. qui multa cumulat, & in diuina scriptura legatur text. in Cano. Ecclesia 1.q.4. Vbi infinita exempla, quòd Deus punit populos innocentes propter peccata nocentium, & sic videmus, quod licet filius non debet portare iniquitatem patris, tamen punitur in crimine læsæ maiestatis propter patris delictum, de quo in l. quisquis C. ad leg. iul. maiest. & in crimine hæresis, & similibus in cap. vregentium, extra de hæret. in cap. penult. eod. tit. lib.6. in cap. fœlicis de poen. in 6. in Can. si
5 quis eum 6.q.1. & de validitate statuti Florentini, quòd vno delinquente cæteri teneantur meminit Bald. in

L. eos

l.eos C. de fabricensf. lib. 11. dicens per illum text. iustificari statutum illud, de quo latissimè per Farinac. decisiones,& Doctores cumulantem, ac de communi testantem in 1. tom. in titu. de delict. & poen. quæst. 24. nu.150.cum sequentibus. Fundantur enim omnia in communi bono ad vtilitatem, & defensionem Reipublicæ,
6 ac violentiarum reparationem: In quo pariter sunt fundatæ Constitutiones nostri Regni, incip. incisionibus in tit. de malef. cland. pun.& in constit. si damna clandestina,in titu. de homicid. & dam. cland. per quas pœnæ irrogantur particularibus personis innocentibus, ac etiam vniuersitatibus terrarum, & ab illis damna facta emendantur propter delicta patrata à personis delinquentibus,quod latiùs prosequitur Farinac. vbi supra dicens eadem statuta condita tempo-
7 re Pij V. Pont. Max. & validam esse hanc practicam pro bono regimine non solùm ex fractionis propinquorum delinquentium; sed etiam familiarium, illosq; transmittere, & confinare ad certa loca ddclarauit Sixtus V. Pont. Max. in Bulla per eum edita in anno 1585. super captura delinquentium in Ecclesijs, etsi pro-
8 pter commune bonum possent tolli bona à proprijs Dominis absque alia ipsorum culpa, & quando hoc fiat
9 per viam legis vniuersalis non tenetur Princeps ad emendam, de quo per Alex. d. conf. 190. 2.vol. quem allegat, & latiùs prosequitur Dec.in consl. 520. vltra tradita per eum latè in cap. quæ in Ecclesiarum, de Constit. vbi est sua materia,& latissimè per Restaur. Castal. in d.tract.de impet. quæst. 97. eodem modo pro-
10 uisiones prædictæ fieri poterunt contra coniunctos delinquentium: immò maiori cum ratione ex prçsumpto auxilio,& ex præsumpta commoditate, quam ab ipsis delinquentibus habere credendum est, iuxta trad. per iureconf. in d.l.1. ff.de recept. quod eleganter dixit Alber. in rubr. C. ne filius pro patr.ibi propter magnitudinem delicti, nimiamq; personarum
11 coniunctionem. Nam qui simul stāt, videtur vnus alij dare auxilium, dixit Bald.in cap. 1. de benef. fratris.
12 Hinc idem Bald. author. Innoc.in l.raptores C. de sacrosf.eccles. dixit, quòd qui cum alio stat armatus dicitur ferre opem, licèt non faciat ali-
13 quem actum, & in l.non ideò minus C. de accus. idem Bald. dixit, quòd præsumitur semper quem ferre opem, quando illius causa quis fit audacior.
14 Quòd tamen ibidem idem Alber. declarauit procedere, quo ad pęnam pecuniariam, non autem corporalem: & sic Doctor. communiter concludunt,scilicet statuta sustineri, quo ad pœnam pecuniariam, & quo ad exfractationem, & eiectionem; sed quo ad pœnam corporalem minimè, Bald.in rubr. C.res.int.alios act.Aug. ad Ang. vbi supra, Ias. in d. l. si quis num.3. Couar.& Clar.in loco alleg. Felyn. qui de communi testatur in cap.cognoscentes de Cōstit.in princ. Rom. conf.15. latius Farinac. in loco alleg.qui etiam refert hanc esse communem,&ante omnes dixit hoc glos. in cap.cum homo,in verb.supplicium
15 23. quæst. 5. sed eadem glos. in vlt. verb. dixit in his non attendi debere ius, sed factum, & consuetudo, quod Fely. vbi supra improbauit: nam aut consuetudo est irrationabilis, & non est seruanda: aut rationabilis, & deberet valere statutum;sed consequens est falsum, ergo neque consuetudo, &c. Ita Fely. quem allegat,& sequitur Farinac. vbi supra, quod nolo disputare nunc: nam multa essent dicenda pro opinione glos. benè tamen
16 intelligo hanc communem limitationem, quando propriè in personam propriam pœnæ irrogantur, non autem respectu carcerationis tantùm propter

propter præsumptum auxilium, & consilium, & tunc custodiuntur personæ, vt tædio affectæ ex hoc procurent capturam delinquentium, & illi à delinquendo se abstineant, vt di-
17 cimus in repræsalijs, pro quibus non solùm bona Innocentium capiuntur; sed etiam personæ detinentur, & carcerantur, secundum Bart. in tract. repræs. num. 7. & clarius Bald. in l. sed omninò C. ne vx. pro mar. nu. 6. & 10. vbi Salicet. & omnes, quæ sunt vtroque iure permissæ, verùm Principes raro, aut nunquàm illas concedunt ex causa concernente materia status, de quo per Andr. Gail in sua pract. in fin. in lib. singular. obseruat. 2. Et hoc iure vtimur: nam omnia fundantur in communi bono,
18 & ratio spetialis in hac spetie carcerationis est, quia alius est carcer, qui datur in pœnam, & tunc dicitur, quem esse in vinculis; & alius est, qui datur ad detinendos, & custodiendos homines recludendo eos in carceres ad text. in l. aut damnum §. solet ff. de poen. vbi est casus in l. verum de verbor. significat. tunc enim
19 non dicitur pœnalis, glos. in l. nemo carcerem, in verb. pœnalium C.
20 de exact. trib. lib. 10. Hinc dixit ibi notabiliter Io. de Plat. per prædicta, quod triplex est carcer: videlicèt, carcer pœnæ, carcer custodiæ, & carcer pœnitentiæ; & propriè secundum eum hic carcer custodiæ appellatur carcer tædialis, qui iustificatur ex causa publica, ex præsumpto auxilio, & ne delinquentes ex hoc fiant
21 audaciores, & in repræsalijs, quòd etiam de personà puniantur, videatur Couar. in reg. peccatum relect. 2. §. 9.

Sed quæso notetur motiuum, si isti
22 coniuncti, vel familiares auxilium præstarent manifestè, tunc ex prællegatis nulli dubium, quòd acriter puniendi etiam essent personaliter: diximus etiam, quod lex præsumit hoc auxilium: & nulli dubium, quòd super præsumpto potest statuere, & illa appellatur præsumptio iuris, & de iure secundum notissimos terminos, nunc sic præsumendo superior hoc auxilium, etiam ex legis præsumptione, vt supra. Et ex hoc præsumpto auxilio delinquentes fieri audaciores: quid repugnat, quòd superior ex sua suprema potestate fundata super hoc in bono publico non possit super præsumptione iuris statuere, & facere legem, sicut potest secundum varietatem casuum, & delictorum, pœnas alias impositas augere, & sic fundando se in delicto præsumpto, & non in innocentia coniunctorum, & familiarium cessat limitario, de qua supra, & poterit procedi etiam ad punitionem personarum; sed quia sunt fundata omnia in præsumptione; propterea non irrogatur pœna ordi-
23 naria, & in hoc casu iustificatur opinio glos. in d. cap. cum homo in verb. supplicium, & saluatur ab impugnatione Fely. qui loquitur in homine penitus innocente, contra quem nulla cadit species præsumptionis delicti, quæ attentè cogitentur, & menti teneantur.

SVMMARIVM.

1 *Prorex curare debet, ne Commissarij contra bannitos Vniuersitatibus, eorumq. Ciuibus grauamina inferant.*

2 *Contributio ab alijs illi Vniuersitati facienda, quæ actu sustinet hospitium, eiusq. practica vnde desumpta.*

3 *Non conceditur pro hospitio per transitum.*

4 *Munus hospitādi patrimoniale, & præstare alimoniam equis militum grauis armaturæ.*

5 *Priuilegium immunitatis non cõprebendit immunitatem hospitandi: idque in Regia Camera Summariæ referente Authore decisum.*

6 *Hospitandi ius est de Regalibus hospitiorum, quæ distinctio, ac mutatio ad Proregem solum spectat.*

7 *Hospitium præbere vassallus tenetur Regi, ac eius familiæ, certamq. domus partem assignare.*

8 *Consuetudo Hispaniæ, qua Reges Officialibus, & Magnatibus, qui appellantur (li Grandi) domus præbentur dictæ de Apposiento.*

9 *Hospitari, qui tenentur nihil præter hospitium dare debent.*

10 *In Regno tamen per nouissimam pragmaticam Comites de Lẽmos hospitia satellitum, Commissariorum, ac Officialium sunt sublata, ijsq. aucta salaria.*

11 *Prouisio Collateralis Consilij, vt in amplioribus Regni locis publica fiant hospitia, eaq. instructa iuri, ac rationi conformis, & nu. 13.*

12 *Taxa pariter rerum venalium in eis præponenda.*

14 *Clerici, eorumq. domus ab hospitandi onere immunes.*

15 *Capitulum Regis Catholici statuit, quæ præstare debeant Regni Vniuersitates militibus Equestribus, & pedestribus hospitibus.*

16 *Impositio granorum quatuor pro foculare tempore Caroli V. pro militibus fuit pro solutione stipendij militum hispanorum, qui Regnum custodiant.*

17 *Hospitandi ab onere immunes sunt, cameræ reseruatæ Baronum, & ratio exponitur. num. 20.*

18 *Quot ijs in Règno permittantur.*

19 *Cameræ reseruatæ non solùm immunes ab onere hospitandi, verùm etiam à contributione in pecunia.*

21 *Vniuersitates terrarum possunt pro cameris reseruatis faciendis dare, & Baronem accipere, habita consideratione vniuersitatis dantis, & quantitatis donandæ; idque pluries decisum.*

22 *Cameræ reseruatæ priuilegium, non obtinent in hospitio per transitum, vel imminente necessitate defensionis terrarum, & Regni.*

23 *Ciuitas ex priuilegio immunis ab onere hospitandi, & contributionis.*

24 *Regis familiaribus, & Curialibus eorum Curiam sequentibus certa Ciuitatis quarteria assignanda iusto salario soluto.*

25 *Cameræ reseruatæ an gaudeant immunitate hospitandi, cùm Barones ab ijs absunt.*

26 *Decisio Cameræ Summariæ,*

Digitized by Google

eiusq. rationes referuntur.

27 *Hospitiorum, & militum excessus, multorum causa malorum.*

28 *Impositio certa in Regno pro militibus leuis, & grauis armaturæ tempore hyemali.*

29 *Contributio facienda ab vniuersitatibus mediteraneis pro militum hospitio, quod maritimæ sustinent, & qualis eius ratio.*

30 *Non est præstanda pro omnibus necessarijs militum victui, sed pro rebus tantum, quas vniuersitates viliori pretio militibus præstare tenentur.*

31 *Vniuersitates tenentur facere panem pro exercitu, & tempore carestiæ viliori pretio vendere.*

32 *Hospitia militum, licet iusta ad maximam tamen egestatem, Regnum miserè deduxerunt.*

33 *Pro illis, quantum singulis diebus Regnum soluit iuxta relationem scribæ portionis.*

34 *Remedium leuandi Regnum, tollendo hospitandi onus, & perpetua hospitia statuendo in locis propè mare in dicta contributione vniuersali.*

35 *Imputanda tamen Authoris sententia vniuersitatibus contribuentibus, in solutione functionum fiscalium, sed non imputatur ex oblatione ab ijs facta.*

36 *Contributio pro quolibet milite singulis diebus quanta.*

37 *Gratia aliàs à Regno petita, & non concessa, vt hospitia tollantur solutis duobus aureis pro quolibet milite.*

38 *Remedium aliud eximendi Regnum ab onere hospitandi milites hispanos, pedites Regi pariter vtile.*

39 *Stipēdium solitum militibus augeri non congruit.*

ARGVMENTVM.

Quæ Prorex animaduertere debeat ne Commissarij contra reos bannitos sua potestate abutātur, & Regni Vniuersitatibus, earumq; Ciuibus sub colore hospitij grauamen inferant. De munere hospitandi, contributione eius nomine facienda, quando, & pro quibus rebus concedenda: An per immunitatis priuilegium hospitandi munus censeatur remissum, quæ includat, quos non obstringat; Cameræ reseruatæ Baronum ab eodem munere, vel contributionis, quando immunes. De remedijs adhibendis pro Regno ad ægestatem ob hispanorum onera deducto, leuando, vel ab ijs eximendo.

§. VI.

NE autem ampla hæc contra bannitos Cōmissarijs communicata potestas Regno sit damnosa, sed profigua, debitumq; sortiatur effectum; animaduertere diligenter debent Prorex, ac supremi Iudices, vt Commissarij ad reos banni-
1 tos insequendos non vexent populos, innocentes non molestent in hospitatione pauperes, & mendicos non grauent, quòdq; administratores, & distributores hospitiorum sub tali velamine pauperes, Ciuitates non deuorent, quæ omnia sollemniter animaduertit iureconf. in l. illicitas, §. ne

ne potentiores ff. de offic.Præsid.cuius verba volui hic transcribere tanquàm aurea, & ante supremorum iudicum oculos tenenda.

Ne potentiores viri humiliores iniuria afficiant,neue defensores eorum calumniosis criminibus insectētur Innocentes;ad religionem Præsidis Prouinciæ pertinet illicita ministeria sub prętextu adiuuātium militares viros ad concutiendos homines procedentia prohibere,& deprehensa coercere Præses Prouinciæ curet: & sub spetie tributorum illicitas exactiones fieri prohibeat,neque à licita negotiatione aliquos prohiberi, neque prohibita exercere, neque innocentibus pœnas irrogare ad sollicitudinem suam Præses Prouinciæ reuocet; ne tenuis vitæ homines sub prætextu Aduentus officiorum,vel militum lumine vnico, vel breui supellectili ad eorum vsus translatis iniurijs vexentur, Præses Prouincię prouidebit,ne quid sub nomine militum, quoad vtilitatem eorum in commune non pertinet,à quibusdam propria sibi commoda inique vendicantibus committatur, Præses Prouinciæ prouideat.

2 Et in hoc aduertatur ad practicam communem, quòd quando nimium grassantibus delinquētibus in aliqua Prouincia destinantur Commissarij, & milites, qui in aliqua terra incolatum faciunt, & hospitantur propter multitudinem bannitorum ad illos reprimendos, capiendos, & puniendos: tunc cum hoc fit ad beneficium omnium terrarum eiusdem Prouintiæ mandantur fieri contributiones per eas terris, quæ actuali hospitio onerantur, quæ practica sumpta est ex text.in l.2.ff.ad leg.rhod.de iact. per quem sic tradit in propria materia contributionis Cyn. in l. neminem in fin. C. de sacrosf.eccles. ex quo etiam habuit originem contributio solita, quæ fit per Regnum, quando terra aliqua grauatur hospitio societatis militum grauis, vel leuis armaturæ cum non debeat vnus solus sufferre onus commune cum omnibus, quod

3 non est in hospitatione per trāsitum, siquidem talis hospitalitas tangit solùm loca, per quæ milites pertranseunt,iuxta iter distinctum: est casus in l.si pendentes §.siquid cloacarū ff. de vsufr. ibi ergo, & quod ad transitum exercitus confertur ex fructibus, quem text.ad propositū allegat Bald. in d.l.neminem, & idem probatur in ead.l.neminem: pulcher tex.ad idem, in l.cum ad fœlicissimum C.de quib. mun. lib.10.

Munus enim hospitiorum non est

4 quid nouum, sed inter munera patrimonialia computatur,dixit text.in l. 3.de muner.& honor.§.munus hospitem in domum recipiendi, non personæ,sed patrimonij onus est, & in §. eos, in ead.l.dicitur eos milites, quibus superuenientibus hospitia præberi in Ciuitate oportet per vicos ab omnibus, quòd id munus contingit, suscipi oportet, & idem habetur in l. fin. §.patrimoniorum eod. tit. ibi hospitatura apud Alexandrinos patrimonij munus existimatur, ad idem text. in l. tertia, C. de mun. patr. lib. 10. & in l. 4. additur, quòd inter munera patrimonialia sit præstare alimonia equis Curialibus, quod in hoc Regno practicatur in militibus grauis armaturæ, dum præstantur stabulæ, & datur palea, & in

5 tantum hæc est hospitatio debita, quod immunitate concessa,nunquàm intelligitur inclusa immunitas hospitandi, vt est casus in d. l. fin. §. penult. ff. de muner. & honor. & melior text. in l. 3. in d. tit. de muner. patrim. lib.10. & ita aliàs fuit me referente decisum per Regiam Cameram Summariæ.

6 Quod ius hospitandi est de regalibus, & propterea ad solum Principem spectat imponere subditis suis onus recipiendi hospites, vt hodie ser-

seruatur: nàm per Proregem hospitia tantum assignantur, & destinantur habita priùs relatione locorum, vbi hospitari conueniat, à scriba portionis, & sic, vt diximus, ad solum Principem spectat, prout pariter spectat mutatio de loco ad locum, vt omnes commodum, & incommodum sentiant, de quo per Andr. in cap. 1. §.extraordinaria collatio prope num. 61. quæ sint regal. & ibi not. Afflict. num.10.per Alber.in l.obseruare ff.de offic.Præconſ.& Afflict.in sua decis.265.in fin. inter cætera regalia posuit,quòd vassallus te-
7 netur dare hospitia Regi pro ipsius familia, quod benè determinat tex. in l.2. C.de metat.& epidem.lib.12. Qui distinguit inter Illustres,& non Illustres personas, vt illustribus assignetur dimidia pars domus ad sui electionem, alijs verò tertia pars, & Dominus eligit iuxta formam in tex.
8 positam, qui text. probat consuetudinem in partibus hispaniæ, vbi dantur Officialibus, & magnatibus, qui dicuntur, li grandi, domus, quæ appellantur, de apposiento, & quando non sunt capaces, dantur habitacula, quæ dicuntur accessoria, vt ibi in text. in verb. sanè; & tandem diuiduntur domus modo, quo supra,
9 & nihil aliud debetur tali hospiti dari, dixit text. in d. l. deuotum in verb. solam sanè hospitalitatem eod. tit. sicut de Iudicibus, & alijs Commissarijs, qui per Prouinciam vadunt iuxta disposita per text. in §. adhoc l'vltimo,in auth.de Collat.& in §.illud de mand.Princ.& vltra hospitalitatem nihil aliud habere debet,& ita practicatur,pro quo est tex.in l.vnic. C.de salgam.hosp.non prest.vbi bona glos. Rip.in tract. de pest. de remed. præser.cont.pest. nu.212. Ibi,& propterea malè faciunt Barigelli, Exactores, & Nuntij incedentes per Comitatū pro malefactoribus inquirendis,& pro exactoribus collectarū, qui grauant subditos,vt sibi præstent alimenta, vel vt commodent sibi equos; non enim hoc, pati debent Iudices pro quo est text. ad literam in l.vnica, iuncta glos. notab. C. ne oper. à
10 collectoribus exig. lib. 10. Quod in Regno per Regias antiquas pragmaticas non seruabatur, & tempore Comitis de Lemos dignissimi Proregis, omni charitate, ac pietate muniti edita fuit pragmatica per quam similia hospitia penitus sublata fuerunt, & auctum salarium horum Cōmissariorum expensis Regiæ Curiæ.
11 Hine per Collaterale expeditę, fuerunt prouisiones,quòd in singulis terris ampliotibus Prouinciarum Regni fierent hospitia publica, seu tabernæ, illaq; tenerētur munita, taliter quòd commodè in illis potuisset hospitari, quæ iuri cōsona sunt in personis, quæ publica hospitia tenent, & dum populi hospitandi onere fuerunt exēpti iusta, & necessaria fuit prouisio,vt Ministri,& Commissionati haberent,vbi se reciperent:immò fuit ordinata per
12 Regias audient.taxa,ne grauarentur hospitātes, quę latè discurrit Auend. lib.2.de exeq.mand. c.8. tex.elegans
13 in l.1.C.ne rust.ad vll.obseq.lib.11. per quod mandatur, vt rusticus, qui suam capitationem detulit, & annonâ congruam præstat, ad vllum aliud obsequium deuocetur, neque à rationali nostro mulctarum fiscalium, vel equorum ministerium subire teneatur: vt sic dicamus; quare affligi debent pauperes subditi alijs oneribus, dum functiones fiscales persoluunt, & tot alias impositiones, & grauamina sustinent; vbi Luc.de Pen.ponit propriam quæstionem,& sic determinat, qui recti ordines, & optimæ prouisiones propter peccata nostra quotidiè corrumpuntur, non obseruantur, & populi nouis afflictionibus afficiuntur.Sed quo ad milites aliud est, maximè in Regno: Procedunt enim hæc in familiaribus Curialibus,& ministris:

14 nistris : Ab hac verò hospitatione sunt domus clericorum exemptę omninò iuxta dispositionem text. in l. 1. vbi glos. & Doct. C. de episc. & cler. & adest in Regno Capitulum particulare Caroli II. in tit. de priuil. & immun. eccles. confirmatum per Papam Honorium in anno 1285. & de hac hospitatione multa, & eleganter per Capic. in sua inuestit. in cap. feudorum clausulæ, in verb. ne hospitiorum car. 130. & legatur Capitulum
15 Regis Catholici concessum Regno, in anno 1507. nu. 31. fol. 60. tenoris infrascripti.

Item sopplicano Vostra Cattolica Maestà si degni ordinare, che l'vniuersità, & popoli predetti non siano astretti dar alli soldati, tanto à cauallo, come à piedi le loro robbe senza giusto pagamento è preciso sale, oglio, e legne : ma solo li debbino dare stantie, strame, e letto, & altre massaritie grosse, secondo era solito in tempo del Sereniſſimo Rè Ferrante Primo. Placet Regiæ Maiestati, eo
16 magis, quòd tempore Caroli V. Imperatoris maximi fuit facta impositio granorum quatuor pro foculari quolibet mense, quæ appellatur impositio olei, salis, & aceti per la insalata delli soldati, vt in Capitolo secondo, anni 1550. fol. 147. & verè fuit impositio pro solutione stipendij militum hispanorum in Regno existentium pro ipsius custodia, quæ etsi pluries Ciuitas, & Regnum supplicasset, vt tolleretur, visum non fuit pro imminentibus Curiæ necessitatibus.

17 Ab eodem hospitandi onere liberę sunt Cameræ reseruatæ Baronum; quæ quidem fundantur ex text. notabili in l. penult. eod. tit. C. de metat. & epidem. qui text. facit differentiam inter constitutum in minori, vel maiori dignitate, vt vnus habeat tres, al-
18 ter duas, alter vnam : prout hodie videmus in Regno, quòd Duces, & Principes ex Terris, quas habent, duas possunt eligere in Cameram, & immunes seruare ab hospitalitate, licèt per prius maiorem numerum poterant statuere: cæteri verò titulati, & barones vnam tantum, licet plures habeant Terras, & sic repentur concessum per Capitula particularia
19 nostræ fidelissimæ Ciuitatis; & fiscus nouissimè prætendebat, quòd hæc immunitas intelligi debet de actuali hospitalitate; quodq; propterea Terræ, licet sint reseruatæ, contribuere habeant in pecunia, ad quod potest ponderari dictum Andr. de Barul. in l. omnes per illum text. eod. tit. de metat. & epidem. Cuius verba sunt infrascripta.

Quartò ibi scituris dicitur, quòd si aliquis in dignitate positus impetrauit priuilegium, vt sit immunis ab hospitalitate, non habet esse immunis à tertia parte pensionis, &c. quæ pars tertia est illa, ad quam taxantur Domini domorum, quando persona non est illustris, sed quæso aduertatur; nam non videtur posse hanc decisionem applicari ad casum, si qui-
20 dem immunitas concessa Terris Baronum est ratione oneris, quod habent terræ ex hospitio Baronis, eiusq; familiæ in eis; ita quòd regulariter, & substantialiter actualis hospitalitatis onus sufferunt, & ne duplici onere grauentur; propterea alleuiatæ sunt ab hoc onere publico hospitalitatis militum, quod non est, quando simpliciter est cōcessa immunitas hospitalitatis; ita quod est merum priuilegium, quo mediante remanet pęnitus exemptus à tali onere, vt esset, quando tale priuilegium concessum reperiretur terris demanialibus; & rursus voluerunt Serenissimi Reges priuilegiare etiam Barones, ne in suis terris habitantes, vt plurimum cum vxoribus, & familijs cogantur ab illis se absentare ad scandala euitanda, perturbationes, vexationes,

& alia mala fugiendo, quæ in tanto sunt excessu, & talia inferunt damna, vt vniuersitates Barones exorent, & quasi cogant, vt illas in Cameras proprias recipiant, dando eis per hoc
21 pecuniam, quod iudicatum est posse, & licere dare, & accipere, vt per Moder. add. ad decis. Afflict. 101. & sic hodie passim, & indistinctè decreta per Collarerale interponuntur, habita informatione qualitatis Terræ, & quantitatis ex causa prædicta donandæ, & per Regiam Cameram pluries, & Collaterale Consilium decisum habito etiam respectu, quòd Barones pro feudis, quæ possident Adohas, donatiua, & alia quamplurima onera soluunt ratione possessionis, & habitationis pacificè in suis Terris, & feudis; & sic & Barones soluunt, & etiam Terræ ipsarum baronibus ad damna innumerabilia euitanda ex hospitatione militum; & quòd etiam à contributione in pecunia sint Cameræ exemptæ videtur satis clarè prouisum per cap. Imperatoris num. 4. inter concessa in anno 1533. fol. 124. Quod priuilegium non deseruit in hospitatione per trã-
22 situm, vt per eadem Capitula huius fidelissimæ Ciuitatis, qui transitus per alia Capitula fuit declaratus per diem, ac noctem vnam tantùm: nec deseruiet, quando pro defensione Terrarum, & totius Regni in aliquibus locis, aliter esset de necessitate prouidendum, vt per Capitula expedita tempore Don Petri de Toledo Proregis Regni fol. 138. verùm
23 nostra Ciuitas est penitus immunis ab hoc hospitandi onere, necnon à cõtributione in pecunia vigore Capitulorum concessorum per Regem Catholicum, etiam quòd vellent hospitari mediante mercede, quod demùm in anno 1536. per Cæsaream
24 Maiestatem fuit declaratum, vt non habeat locum respectu familiarium, & Curialium sequentium Curiam sacræ Maiestatis, quibus assignantur quædam quarteria particularia Ciuitatis: verùm hoc non vult, quod fiat gratis, sed soluta iuxta mercede taxanda per duos expertos eligendos, vnum per suam Maiestatem, & alterum per Ciuitatem.
25 Et alias factis per Regiam Cameram consultationibus fuit valdè dubitatum; an Cameræ gaudere debeant, quando Barones non inhabitant, & sunt absentes: & tandem
26 decisum est his rationibus attentis, quod etsi Baro non habitet actualiter, vel est à Regno absens, quòd pariter gaudeat Cameris reseruatis, quia debet hoc ipsis reseruari in honorem, & præeminentiam, si iam sustinet Baro, & præsens, & absens onera feudorum: & etiam, quia etsi actualiter non habitet, vel sit absens, semper Terræ substinent onera baronalia circa familiares, & Agentes Baronum, & circa seruitia: immò maiora præstare solent, quando in alijs Regni partibus Barones incolatum faciunt circa asportationem frumentorum, & alia pro victu necessario; & hoc iure vtimur. Quæ notentur, ne videantur hæc, quæ in dies fiunt circa hospitalitatem militum iniusta esse, & contra leges. Sunt enim omnia iuri consona, etsi adest excessus, hoc non imputandum erit superiori, qui dum hæc ad ipsius aures perueniunt, mandat capi informationem, & seuerè castigar, & hæc erunt inter alia delicta satis frequentia, quæ in dies in Regno succedunt, & in hac materia dixit Iurisconsult. quòd semper fuerunt excessus in d. l. illicitas §. ne potentiores, & melior text. in l. annonas C. de erog. milit. ann. lib. 12. ibi quanquàm ij, qui ad earum exactionem mittuntur pro cupiditate, & libidine sua grauiter ex prouincialibus visceribus eruebant,
27 & quæ mala pariant excessus militum

tum in damnum Principis, & Regni reuolutionem propter grauamina pauperum, & subditorum, ponit Rip. vbi supra nu. 215.

28 Sed redeundo ad hospitationem militum, quia in Regno non solùm adest militia peditum, sed etiam militum leuis, vel grauis armaturæ, vulgo dicti le compagnie de genti d'arme, e caualli leggieri; quibus cohortibus tempore hyemali non dantur hospitia actualia, sed adest impositio per totum Regnum in pecunia, quæ inter ipsos diuiditur: tempore verò æstiuo distribuuntur per Terras maritimas Regni pro defensione tam illarum, quàm terrarum mediteranearum, quæ non longè distant. Ijs enim cohortibus dantur hospitia, sicut cæ-
29 teris militibus: verùm mandatur, vt Terræ mediteraneæ contribuant, prout vnaquæque plus, & minus distat, & maius, vel minus commodum sentit; pro quo est decisio Andr. de Barul. in l. pro locis per illum text. C. de ann. & trib. lib. 10. Quæ contributio
30 non fit in omnibus, quæ pro alimonia dantur militibus: siquidem illi soluere tenentur, nec gratis accipiunt, dum ordinariè hospitantur, & mansionem faciunt, quod disponit text. notab. in l. 2. C. de lucr. aduoc. lib. 12. vbi Luc. de Pen. summat text. illum non solùm in officialibus, sed etiam in militibus: verùm quia tenentur vniuersitates hospitia dare gratis supellectilia, cæteraq; vtensilia, & quæ sunt victui necessaria, viliori pretio absque onere gabellarum, quod pariter lex statuit ratione publicæ vtilitatis ob defensionem, & tuitionem Regni, quod probat text. notab. in d. l. si pendentes §. si quis cloacarum in fine, ibi, sed quod municipio debetur, nam solent possessores certam partem fructuum municipio viliori pretio vendere, ex quo text. in-
31 ferunt Doctor. ibi, & inter cæteros Bald. & Ang. quod tenentur populi facere panem pro exercitu, & tempore caristiæ vendere viliori pretio, ad contributionem igitur harum rerum Terræ mediteraneæ tenebantur; propterea habito respectu adhæc per Terras mediteraneas fit contributio.

Est bene verùm, quòd licèt hæc sint iuris explorati, & populi ad hanc hospitationem naturaliter tenentur, suntq; munera inexcusabilia: tamen
32 veritas est, quod grauamina hospitiorum, & excessus militum multis ab hinc annis fuerunt tales, vel talia, quod Regnum totum est in maxima calamitate constitutum, depauperatum, & in maxima parte depopulatum propter ordinariam, & assiduam militum hospitationem, qui populos excoriauerunt, licèt in Regno nullum fuerit bellum ferè per annos sexagin-
33 ta. Et non est mirum, si facto computo aliàs per relationem factam per scribam portionis, distribuendo per Regnum cohortes militum hispanorum num. 18. tantùm, importat hospitum, seu quod populi soluerunt dietim in pecunia Capitaneis, Alferijs, Surgentibus, alijsq; Militibus duc. 972. mil. per annum dando Capitaneo ducatos quinque, Alferio ducatos tres, Surgenti ducatos duos, & reliquis militibus carolenos septem pro quolibet, numerando cohortes ad rationem militum 200. pro qualibet, etsi fuerint in maiori numero, quàm 18. vt verè fuerunt vsque ad numerum 33. pluries non erit mirum propterea, si Regnum est depopulatum, & in maxima calamitate constitutum; maximè si non exegerunt milites ad rationem præsuppositam per relationem Regiæ scriuaniæ, sed longè maiorem quantitatem, vt est notorium. Extat hac de re egregium Ciceronis testimonium in oratione pro lege manilia, qui non de totius anni, sed hyemis tantum agit hospitatione, quam vulgo appellamus lo

suer-

fuernare, in hæc verba vtrum plures arbitramini per hosce annos militum vestrorum armis, hostium vrbes, an Hybernis sociorum Ciuitates esse deletas? subijcit paulò infra. Hyemis enim non auaritiæ perfugium maiores nostri in sociorum, atque amicorum tectis esse voluerunt, hæc ipse. Quæ hospitatio si tolleretur, Regnum subleuaretur, omnes sufferrent impositiones, & stante qualitate industriosa personarum esset verè auro plenū;
34 & alias me proponente fuit conclusum in pluribus sessionibus factis cum particularibus Consiliarijs status adhoc delegatis per Comitem de Beneuento Regni Proregem, vt fieri deberent hospitia fixa, & firma in aliquibus Terris particularibus propè marinas, vt paratæ essent in nauigatione, quando opus fuisset ad euitādum hospitia per transitum infra Regnum, quodq; propter hoc totum Regnum contribueret, postquàm hoc erat in omnium commodum, vtilitatem, & beneficium, & contributio fieret vna respectu militum, vt se alimentare potuissent, & habitatores non molestarent pro necessaria vitæ substentatione, & alia contributio fieret, vt supra, terris hospitia actualia substinen-
35 tibus; & licet mea sententia tunc erat, vt hic succursus, qui militibus dabatur, excomputaretur vniuersitatibus in fiscalibus functionibus, vt hucusque consuetum fuit, quando cōsimiles succursus præstiti fuerunt: tamen Regnum, quod ex hospitatione videt se exuisceratum, petijt, vt hoc exequutioni demandaretur, offerendo hanc contributionem, seu succursum gratis absque alia excompu-
36 tatione ad rationem granorum 12, singulo die pro quolibet milite exigendorum, per Perceptores Prouinciarum mensatim, vt dietim possit militibus exolui, ex qua solutione dietim facienda tollebatur occasio vexationis populorum sub colore, quòd non habebant, quomodo se substentarent, si debita stipendia in tempore
37 non soluebantur: & alias Regnum idem supplicauit, & obtulit gratis ducatos duos pro quolibet milite singulo mense, vt per Capitula Ciuitatis tempore Caroli V. Immortalis memoriæ in cap. 22. in anno 1532. & Barones in parlamento generali obtulerunt, vt Cameræ reseruatæ soluerent, & contribuerent pro quarta parte in impositione facienda, & sic fuit conclusum, & mandatum demum exequi, & dilatata fuit hucusque exequutio propter difficultatem repartitionis Terrarum, & locorum, seu modi, quod quidem mihi videtur, quod facillimè absque alia incommoditate, aut difficultatis spetie possit exequutioni demandari statim, & in maiorem Regni vtilitatem, atque commoditatem loquendo, prout loquimur de militia peditum hispanorum,
38 quæ est militia ordinaria Regni, & expediens esset mandare, quod omnis hæc militia detineatur in Ciuitate Neapolis in suo ordinario quarterio: nàm Ciuitati tam amplæ, & populosæ hoc non solum non affert dānum, nec aliquid incommodi, sed conuenit, & expedit; etsi aliqua pars vult diuidi per eius Castra, bene fieri poterit, etsi secùs per conuicinia, vt medietas remaneat in Ciuitate, & reliqua per Ciuitates Capuæ, Auersæ, Nolæ, Salerni, Cauæ, Castri Maris de Stabia, Surrenti, Puteolorum, & in maritimis Caetę; sed quòd omnis hęc militia hospitetur in Ciuitate Neap. in suo quarterio, prout est solita hospitari ea, quæ in ea ordinariè residet, ego nullum reperio inconueniēs, cum ex hoc tollantur lucra indebita, expensæ, excessiuæ, furta, & latrocinia huc vsque fieri solita, & non grauentur hæ Ciuitates per conuicinia, nec necessaria esset prouisio vtensilium, cùm in Ciuitate omnia dentur per Regiam Curiam, & notetur aliud per

quam

quam maximum, quod ex hoc oriretur: & est, quòd cum Rex non teneatur dare militibus nisi solitum stipendium carolenorum 30. mensatim pro quolibet milite, & succursus alias solitus ipsis dari in hospitijs alias assignari solitis, semper fuerunt excomputatin prædicto stipendio, sequitur, quòd ex hoc Rex lucratur illud, postquàm Regnum offert soluere maiorem quantitatem, siquidem ad rationem granorum 12. dietim pro quolibet milite sunt caroleni triginta sex quolibet mense, & sic sex caroleni plus solito, qui deseruirent pro vrensilibus, & pro hospitio. Vnde eodem tempore Regnum releuatur à tam graui onere, & Rex habet suam militiam tempore debito satisfactam absque onere eius patrimonij: nec credo quod aliqui dixerunt, vt hæc præstatio à Regno oblata detur gratis militibus, & vltra eam postea à Curia solitum stipendium persoluatur, in quo perpetuò tales contributiones
39 fuerunt excomputatæ. Esset enim hoc per indirectum augere stipendia vltra duplum, quod nunquàm iudicatum fuit conuenire, & semper simili prætensioni fuerunt aures denegatæ, & inuiolabiliter mandatum, nec deberi, nec conuenire stipendia augere, & impossibile esset, vt hæc militia amplius à Regno discedere vellet, & quæ in pace hic degit, duplicatum stipendium haberet, & alijs in bello diù, noctuq; pugnantibus solitum, & antiquum solueretur: nec sine maxima ratione nunquàm voluit antiquum, & ordinarium stipendium augeri: nàm etsi multum inuigiletur, vt milites grauamina non inferant, tamen semper excedunt, & dum moris est plures insimul cohabitare, quæ vulgò appellantur cammerate. Bene cum salario consueto Regi inseruire possunt; maximè quòd sæpè sæpius vel omnes, vel maxima pars, aut alternatim ad bellum transmittuntur, vel cum triremibus, vel alio modo, & sic expugnando terras, & captiuos faciendo, buttina, prædas, & alia conquirunt, cum quibus benè militarem vitam ducere possunt, in releuamen Regni, & in exonerationem stipendij à Regia Maiestate debiti, & hæc mea fuit, & est sententia etsi alijs aliud videatur.

DE ABVNDANTIA CIVITATIS, ET REGNI: De remedijs tempore caristiæ: De potestate Decurionum Ciuitatis, ipsiusq. regimine.

TITVLVS II.

SVMMARIVM.

1 *Ad pacem, ac tranquillitatem Ciuium conseruãdam plurimum valet, vbertas, & copia panis.*

2 *Prorex cum voto Collateralis penuriæ tempore cogit dominos frumenti ad vendendum iusto interdum, etiam viliori pretio.*

3 *Practica taxandi massarios apuleæ, aliosq. frumenti copiam habentes, vt portionem Ciuitati iusto pretio vendant iustificatur.*

4 *Fiscus cogit Dominos ad vendenda bona iusto pretio pro mili-*

militum subsistetatione, vel Regis necessitate :

5 *Vendens vltra pretium taxatum, qua poena puniendus remissiuè.*

6 *Penuriæ tempore, Ciuitas, sicut Rex potest cogere Ciues, & subditos ad emendum, & asportandum frumentum, vel ad pecuniam mutuandam pro frumento emendo.*

7 *Per Capitula tamen Regni, & Ciuitatis non possunt Ciues cogi ad mutuandum Regi.*

8 *Nec imponi gabellæ Ciuibus ad beneficium fisci.*

9 *Ciues penuriæ tempore tàm diuites, quàm pauperes, æqualiter cogendi pro modo facultatum ad emendum frumentum, vel pecuniam pro eo præstandam ad Ciuitatem muniẽdam, ratio nu. 11.*

10 *Ciues possunt compelli pro emendo frumento pro necessaria militum alimonia.*

12 *Ciues possunt cogi ad emendum frumentum Ciuitatis, quod paratum ad vendendum, &, vt minorẽ iacturam patiatur.*

13 *Idquè sæpius practicatum à Ciuitate.*

14 *Fiscus potest cogere subditos ad emptionem sui frumenti, quod in horreis tenet.*

15 *Ciues penuriæ tempore cogi possunt ad proficiscendum in Regiones longinquas pro frumento emendo : idquè sæpè practicatum.*

16 *Ciuitas potest cogere Dominos animalium, atque nauium ad animalia præbenda, & naues concedendas pro frumento portando.*

17 *Ciuitas, & fiscus possunt miscere frumentum vetus corruptum cum nouo, illudq. inter ciues distribuere.*

18 *L. 1. C. de condit. in publ. horr. lib. 10. declaratur.*

19 *Annonæ Præfecti curare debent, ne frumentum nouum consumatur, donec superest vetus.*

20 *Administratio Ciuitatis inordinata penuriæ, plerumque causa.*

21 *Merces corruptæ, vel cum corruptis admixtæ proijciendæ, vel concremandæ : idquè practicatum.*

22 *Prorex eligit Ciues ad frumentum emendum pro Ciuitate, non Decuriones.*

23 *Decisio Collateralis ea de re.*

24 *Prorex prospicere, ac prouidere debet necessaria ad annonam, & pro ea officiales constituere.*

25 *Pragmaticæ quibus pretium diffinitur frumenti, vel vt illud venale exponatur, vnde ortum habeant.*

26 *Conducentes frumẽtum pro Annona Ciuitatis, quomodo illud recipere, & consignare debeant.*

27 *Ijs Prorex guidatica concedit, ne interim ex aliqua causa molestentur conducentes frumenta, &*

& alia ad Annonam pertinentia.

28 *Responsalia intra statutum tempus præsentari debent, secundum ritus Regn à conducentibus Annonam Ciuitatis cum eorum nauibus, ne Ciuitas, & fiscus defraudentur.*

29 *Poena eorum, qui naues, quibus frumentum Ciuitatis vehunt, priuatorum mercibus onerant.*

30 *Poena ministrorum, qui Regias triremes priuatorum mercibus onerant.*

ARGVMENTVM.

De potestate Proregis pro vbertate, ac Aunona, quæq; ad eam comparandam, conseruandamq; præcipuè conferant.

CONSTITVTO pacifico Regni statu, eius conseruationi studere oportet: parum enim est omnia ad pacē, ac tranquillitatem esse redacta, nisi in eadem consistant, & conseruentur, quæ ad illam comparandam conferant à prudente Prorege agenda, hactenus indicauimus. Nunc quæ ad eam ipsam conseruandam, ac pacificum Regni statum propagandum,
1 necessariæ sunt, subijcimus: inter omnia primum, ac maximum est Annonæ cura, vt Regnum, præsertim, Ciuitas, copia, & vbertate redundet, vtq; Annona ipsa minimè oneretur, siquidem testimonio Aureliani Imperatoris: nihil lætius est saturo populo. Nihil seditiosius ieiuno, ac famelico, vt scriptum reliquit Vespic. in eius vita, quem ex nostris refert Decian. in tract. crimin. lib. 7. cap. 22. in princ. Multaq; incommoda, ac discrimina reipublicæ contingere ex penuria, & Annona grauata, Regisq; Erarium plurimum minui ob iacturam functionum fiscalium, & aliorum iurium regalium; experientia demonstrauit. Iure igitur Annonę cura Prę̄cto Vrbi, fuit demandata l. 1. §. cura carnis ff. de offic. Præfect. Vrb. l. 1. C. eod. l. 2. §. deinde Cornelius Sylla ff. orig. iur. Est hæc materia per se latè patens, & ab alijs diffusè tractata; ego eam compendiosè attingam, & remedia proponam adhiberi solita, vt Regnum, ac Ciuitas amplissima, ac frequentissima, quæ singulis diebus opus habet modijs circiter quinque millibus frumenti, fame, vel inopia non labo-
2 rent. Cogere in primis potest Prorex cum voto Collateralis Consilij dominos frumenti ad illud vendendum, & sic alias species, iusto tamen pretio, quod taxatur per idem Collaterale Consilium, & multoties etiam pretio viliori pro necessaria substentatione Ciuitatis, & Regni, & hoc est à iure communi permissum, atque statutum, de quo per Bart. in d. l. 1. §. cura carnis ff. de offic. præfect. vrb. vbi cæteri scrib. Luc. de Pen. in l. vnica in fin. vt nem. lic. in empt. spec. se excusat. latè Afflict. post Andr. in proem. Constit. Regn. quæst. 3. qui decisiones cumulat D. Præsid. de Franch. in decis. 9. Io. Thom. de Minad. eleganter in repet. Constit. in aliquibus in verb. Comitum, & Baronum
3 num. 59. & ex hoc inoleuit practica, quod tempore caristiæ per Proreges taxantur Maxarij Apuleæ, & aliorum locorum, alijq; frumenta habentes, vt dent partem ipsorum Ciuitati pro certo taxato pretio, de quo per Flo. ri. in d. l. si quid, ff. de vsufr. sicut ex-
4 ploratum est in fisco, qui potest capere frumenta, aliaq; bona necessaria pro substentatione militum, & necessitate Regis, & cogere Dominos illorum ad vendendum iusto tamen pretio,

tio, de quo in l. 1. C. de metal. lib. 10. qui est vnus de casibus, quod quis inuitus vendat, de quo per Lucam de Penn. in l. 1. C. ex quib. muni. lic. se excus. & eleganter, & suc-
5 cinctè Couarru. variar. resol. lib. 3. cap. 14. Vbi qua pœna punitur vendens vltra pretium statutum inopiæ tempore.
6 Sed dico fortiùs, quòd sicut Rex, si propter bellum indiget frumento, & alijs ad victum militum, & suum spectantibus potest cogere subditos ad emendum, & asportandum: sic pariter, si Ciuitas patitur penuriam victualium, & commoditatem emendi non habet, potest indicere onus huiusmodi comparationis frumenti, vt vnusquisque pro modo suę substantiæ frumentum, & species annonales emat, illasq; in Ciuitate ipsa vendat: vel vt pecuniam mutuet, vnde ipsa frumenta valeat comparare, ne tam ipsi, quàm alij pauperes fame pereãt: totum hoc igitur fieri potest, & à lege est statutum, vt per Luc. de Pen. post alios, & scrib. communiter in l. 1. C. quib. mun. vel præstat. nem. lic. se excus. vbi est casus, & idem tradit Iacob. in tit. de homag. num. 35. dicens, quòd ob publicas necessitates potest Ciuitas cogere ciues ad mutuandum, seu præstandum, authoritate Angel. & aliorum Auend. in tract. de exequut. mand. reg. cap. 14. vers. quartus casus lib. 2. & cap. 19. num. 34. lib. 1. & idem procedere in Principe voluerunt Doct. vt per Moder. Add. ad Andr. in titu. Quæ sint reg. in verb. & extraordinaria collatio, vers. manus suas ad iniquitatem
7 in fin. Sed respectu Principis circa mutuum videatur Capit. Regn. incip. statuimus, mandamus, & volumus in fin. vbi in spetie tractans, de impositionibus populorum dixit hæc verba: ne ad mutuum compellantur inuiti, & per Capitula concessa per Regẽm Ferdinandũ Primum fidelissimæ huic Ciuitati in anno 1462. inter cætera adest infrascriptum.

Itẽ supplicano li detti Gentil'huomini, vt supra, che la detta Maiestà prometta non sforzare, ouero astregnere alcun Cittadino della detta Città per via d'impronto, ò qualunche essattione.

Placet Regiæ Maiestati.

Item per aliud Capit. concessum tempore Magni Capitanei in anno 1505. num. 27.

Item sopplicano, che li detti Cittadini, & habitanti in detta Città ex nunc in antea per qualsiuoglia causa non possano essere astretti à pagamẽto alcuno d'impositione nuoua d'impronto, donatiuo, ò pagamento s'imponesse per dette Catholiche Maestà Viceré, Luocotenenti, Capitanei, seu Officiali ex quacunque causa vrgente, & vrgentissima, etiam se fosse pro statu Reipublicæ, & totius Regni cõseruatione attento loro grand'inopia, e pouertà. Placet præfato Illustrissimo Domino Locumtenenti Generali, & idem Capitulum per eadem verba, postea fuit concessum per Regem Catholicum, vt in cap. 32.
8 Regis eiusdem. Quæ Capitula etiam ponderentur, dùm alias fuit tractatum de impositione gabellarum in hac Ciuitate soluenda per Ciues in beneficium fisci: cui Ciuitati per Capitula Regis Ferdinandi Primi Regis Federici, aliorumq; Regum apparet concessa amplissima immunitas omnium, & quarumcumque gabellarum, aliarumq; impositionum quomodolibet, & tempore D. Raymundi de Cardona Regni Proregis in anno 1520. ex causa donatiui tunc facti, fuit concessum, quod de cætero non possit fieri extraordinaria impositio in Regno, vt per priuilegium per ipsum Proregem expeditum, & confirmatum per Cæsaream Maiestatem in libro Capit. fol. 81. cum fol. seq.

Verùm in hac spetie emptionis frumen-

mentorum per ciues particulares fa-
9 ciendæ, aduertit Luc. de Pen. quòd
hoc cum moderamine erit faciẽdum,
non eligendo ad talia ditiores tantũ,
vt alijs quiescentibus, & immunitate
gaudentibus vrgeantur de proprio
comparare: sed omnes siue ad fru-
mentum comparandum, siue ad pe-
cuniam mutuandam sunt æqualiter
coarctandi pro modo tamen faculta-
tum, quia vt dicit ibi Io. de Plat. post
Andr. de Barul. Ita est idoneus pauper
ad modicum, sicut diues ad multum:
& sic secundum eum ad hæc tenebũ-
tur tam pauperes, quàm diuites, &
10 tàm magni, quàm infimi: Quodq́;
fieri possint impositiones, immò taxa-
ri omnes ad pecuniam præstandam
ad emptionem victualium pro neces-
saria substentatione, & alimonia mili-
tum: est casus in l. vnic. C. vt nem. lic.
ab empt. se excus. lib. 11. vbi Luc. de
Pen. intelligit text. & dicit habere lo-
cum secundum communem aliorum
omnium Scrib. opinionem, tàm ad su-
stentationem militum, quàm populo-
rum tempore caristiæ, & dixit ita tẽ-
poribus suis fuisse consuetum, quòd
glos. ibi sensit, dum exponit verbum,
necessitate, scilicet famis, & belli, vbi
11 Bart. not. quodq́; tam diuites, quàm
pauperes ad hoc teneantur tempore
caristiæ, licet diuitibus hoc non sit
necessarium; sed tenentur, quia perti-
net ad publicam vtilitatem, cum ciui-
tas sine pauperibus secundum eum
12 non esset perfecta, & ibidem etiam
per eumdem Bart. notatur, quòd pos-
sunt compelli ciues ad emẽdum fru-
mentum, vel aliud, quod habet Ciui-
tas paratum ad vendẽdum, vt minus
perdat, vel quia corruptum, nec ali-
quis excusatur, licèt eis necessarium
13 non sit, vt vidimus in casibus occur-
sis in hac nostra Ciuitate, per quam
inter eius ciues aliquando, & per eius
casalia fuit frumentum distributũ pro
14 certo pretio, vt ciuitas minus sit in
damno, quod pariter dixit Bart. posse
facere fiscum de suo frumẽto, & idem
notauit Afflict. in cap. post natale an-
18 te nu. 8. vers. & scias de pac. ten. Pos-
sunt verò cogi ciues etiam vt vadant
ad emendum in partes longinquas, vt
ibi per Io. de Plat. Andr. de Barul. Re-
buf. & omnes, qui communi ore hæc
omnia tradunt; fuitq́; practicatũ plu-
ries in nostra Ciuitate, & præsertim
tempore Præsidatus Comitis Miran-
16 dæ, & ex eadem causa potest ciuitas
capere animalia causa asportãdi fru-
mentum sic naues, & alia, vt elegan-
ter per Bald. in l. iubemus nullam C.
de sacros. eccles.
17 Eodem tempore caristiæ ad hoc vt
fiscus, aut ciuitas minus perdat, de-
bet misceri frumentũ vetus licèt cor-
ruptum cum nouo, vel vetus, & cor-
ruptum, per ciuitatem distribui, iuxta
text. notab. in l. 1. C. de cond. in publ.
horr. lib. 10. vbi Bart. post glos. notat:
cuius tex. dispositio deseruit ad mul-
ta, & signanter notetur, quando in
Regijs triremibus necessitate suaden-
te datur, vt aiunt, la mazzamorra in-
18 simul col biscotto. Et licèt Io. de
Plat. dixit procedere hoc in his, quæ
apparent, & possunt discerni, non au-
tem in his, quæ non apparent, vt in
curru fœni, & paleæ, qui allegat text.
in l. saccularij iuncta glo. 1. in fin. ff.
de var. & extraor. crim. Tamen di-
ctum hoc non est tenendum, quia cõ-
tra text. & dicta per Doctor. in d. l. 1.
dum tex. dicit, quod permittitur mix-
tio, vt veletur corruptum ab incorru-
pto; & propterea Rebuff. tenuit ibi es-
se speciale, & præsertim in militibus
ex rationibus, quas allegat, & ego in-
telligo esse speciale in omnibus casi-
19 bus necessarijs authorit. Ang. ibidem
ex quo etiam text. Io. de Plat. notat,
quòd qui habet curã abundantiæ Ci-
uitatis debet inuigilare, ne nouũ fru-
mentum consumatur, dùm adest ve-
20 tus: nàm ex inordinata administra-
tione rerum Ciuitatis iura, & Doctor.
dixerunt, quòd vt plurimùm ortũ ha-

bent caristiæ, de quo in l. 1. & ibi Bart. ff. de frument. Vrb. Constantinop. lib. 11. latè per Bertach. in verb. caristia.

21 Verùm hanc mixturam, de quo in d. l. 1. de cond. in publ. hor. non licet alijs priuatis facere, quia sunt ad malum, & in fraudem: ideoq; alias ordine Proregum practicatum fuit merces corruptas proijcere, deperdere, ac publicè concremari, etiam quòd non omnes sint corruptæ, sed mixturatæ, vt alias factum est in frumento, in vino, in fructibus, & similibus, de quo per Paris. de Put. in tract. sindic. in verb. Iudicis suprema potestas Rip. in tract. de pest. 3. par. nu. 41. Angel. in ead. l. 1. & in l. annonam ff. de extraor. crim. latissimè omnia cumulans Auend. de exequu. mand. cap. 19. nu. 30. lib. 1. vbi de cera, vino, & alijs mixturatis, de pictoribus, piscatoribus, carnificibus, aromatarijs, lignorum venditoribus, tabernarijs de assagio panis, diminutione, aut augmẽto secundum temporum varietatem, de recatterijs, de imposturis, & omnibus materiam abundantiæ, seu grassiæ concernentibus, qui legatur: nam sunt curiosa pro his, quæ quotidie practicantur.

Quoniam verò Ciuitas ad emptionem frumentorum solet destinare
22 personas, in quarum electione cõtrouersiæ maximæ oriri solent, inter nobiles, & populares, propterea eligit Prorex, quod disponit text. notab. in l. 1. vbi bon. glos. C. de frum. Alex. lib. 11. & ibi Io. de Plat. qui in specie loquitur de abundantia Ciuitatis, dicens esse casum spetialem, vt in hoc Decuriones non se intromittant post Bart. vers. 2. prohibet, vbi Odoffred. pariter declarat, quòd fuit obseruatum tempore prædicti Comitis Mirandæ, qui pluries transmisit Regios Ministros pro abundantia huius ciuitatis, & etiam alias destinauit personas, sic pariter tempore Præfidatus Comitis Oliuariæ, & nouissi-
23 mè tempore Comitis de Beneuento discusso negotio sic fuit decisum per Collaterale Consilium videlicèt hoc spectare ad Proregem, non obstante prætensione Decurionum nobilium Ciuitatis, & ratio est, quia ad Princi-
24 pem spectat habere curam vtilitatis populorum, & particulariter circa necessaria ad victum, & propterea ipse statuit Officiales, & ministros ad hoc, dicit Affl. in d. cap. post natalem in 1. notab. per illum text. post Andr. quod per prius decidit text. in d. l. 1. §. cura carnis ff. de offic. præf. vrb. qui est text. factus ad hoc; hinc habent ortum
25 Pragmaticæ, & ordines, qui in dies fiunt, circa taxam pretij rerum ad abundantiam pertinentium, quodq; frumenta, & alia teneantur in publico ad vendendum, & quòd pretium semel impositum nõ possit alterari, quæ
26 omnia tradunt Doct. vbi supra. Cæterum conductores frumentorum, & aliorum pro abundãtia ciuitatis, quo modo illa recipere habeant, & quomodo cõsignare; habetur in l. 1. & per glo. in rubr. C. de can. frum. vrb. Rom.
27 lib. 11. Ijs Proregibus solent fieri guidatica, vt ex nulla causa possint molestari durante seruitio, quæ practica sumpta est ex text. in l. 1. C. de
28 Nauicul. seu Nauil. lib. 11. & quomodo infra tempus præfixum præsentare debent responsalia conductionis fa-
29 ctæ in l. 2. eod. tit. Qua verò pœna puniantur conducentes frumentum Ciuitatis in suis manibus, dum eas onerant alijs priuatis mercibus; videatur ad hoc text. elegans in l. vnica C. ne quid oner. publ. impon. lib. 11. sicut dicimus in Regijs triremibus, quę mercibus particularium onerari non
30 debent, & qua pœna puniantur onerantes ponit, text. in cap. Regn. incip. Prædicti admirati, in titu. de non oner. gal. victu. & alijs, & videatur pulcher, text. in l. frumenta, Cod. de suscept. & Præposit. lib.

lib. 10. cuius infrascripta sunt verba.

Frumenta, quæ in horreis inferuntur pro illationis modo, illicò apocarum cautionibus adnotentur, non autem oportet in horreis fiscalibus, nisi fiscalia frumenta constitui, quod noretur propanatica, alijsq; monitionibus Regiarum triremium, & Castrorum.

SVMMARIVM.

1 *Annonæ cura, ac circa eam potestas omnis Ciuitatis Decurionibus ex Capitulis Ladislai, & Federici demandata: declaratur num. 15.*

2 *Decuriones Ciuitatis ex dignioribus, ac ditioribus eligendi.*

3 *Eius ad munus ad quod eliguntur absque poena recusare, non possunt.*

4 *Nisi illud recusent ratione nobilitatis prætensæ, & hic vt plurimum secundum personarum qualitatem exercere compelluntur cum clausula citra præiudicium nobilitatis, quantum offitium est populare, & non aliter.*

5 *Consuetudo, vt Decuriones, vel alij officiales præsentes eligant successores, non confirmata superioris authoritate, vel ab vniuersitate inualida.*

6 *Contraria Scipionis Rouiti opinio repellitur, eiusq. locis respondetur.*

7 *Eligens, & nominans differunt, iterum nu. 9.*

8 *Iura, quæ obstringunt nominationem pro successore ab eo nominato, quomodò accipienda.*

9 *Bartoli doctrina in l. vnum ex familia § si de falcidia, ff. de leg. 2. expenditur.*

10 *Nominans aliquem in officio, quod ex sola nominatione confertur, pro eo tenetur.*

11 *Decuriones possunt in officio cōfirmari, omnibus consentientibus, secus vno dissentiente.*

12 *Prorex ex causa confirmat Electum Popularem in officio, vltra tempus statutum, cum non agnoscit alios: tam idoneos pro vtilitate Reipublicæ.*

13 *Decuriones eligi nequeunt Ciuitatis debitores.*

14 *Capitulum Regis Ferdinandi de ijs, quæ Ciuitatis Decuriones iustè ordinant, pro Annonæ beneficio.*

16 *Ius superioritatis nunquam censetur concessum, vel à Principe abdicatum, num. 18. 21. & 23.*

17 *Collegia artium, etsi proprios Iudices habeant, tamen possunt conuenire coram potestate.*

19 *Iurisdictio concessa alicui de causarum certo genere, non derogat vniuersali iurisdictioni potestatis.*

20 *Cumulatiuè in dubio concessa intelligitur.*

22 *Princeps potest inferiorum, tùm singularium, tùm Ciuitatum supprimere iurisdictionem.*

24 *Prorex iustè delegat causas pertinentes ad Sac. Conf. R. C.*

E 2 vel

vel M. C. ex earum qualitate, ac circumstantijs.

25 *Capitula Ciuitatis prædictæ eiusmodi delegationibus minimè contraria.*

26 *Decuriones Ciuitatis frumentum, aut aliam spetiem minuere, pecuniam sub vsuris accipere, nequeunt sine assensu Proregis.*

27 *Ius superioritatis non censetur reseruatum, quò ad ius honestatis, quod ab omni iure superioritatis intelligitur exceptum:*

28 *Vassallorum vxores inuitatæ à Dominis suis, vel à Principe ad Tripudia ire non tenentur, secus si ad associandum consortem.*

ARGVMENTVM.

De potestate Decurionum pro Ciuitatis Annona, eorum electione, confirmatione, vel nominatione ex cõsuetudine ab alijs Decurionibus facienda Capitula Regis Ladislai, & Federici hanc ijs potestatem conferentia Proregis potestatem minime derogare, eorumq; interpretatio.

§. I.

1 VIC Proregis potestati circa Annonam, ac vbertatem non derogant Capitula Regis Ladislai, & Federici, quibus omnis potestas circa abundantiam Decurionibus, siuè Electis Ciuitatis fuit demandata quoniam ijs conceditur, tanquam Regijs Officialibus àb ipso electis pro curanda Ciuitatis abundantia, vt infra ostendam, ideoq; Rex non abdicauit à se potestatem, quam habet ex iure superioritatis Regiæ potestati annexæ, quòd in omni concessione semper censetur exceptum, antequam verò id ostendam. Aliquot de Decurionibus, eorumq; electione, confirmatione, ac potestate circa abundantiam Ciuitatis breuissimè attingere non existimaui inutile; sunt Ciuitatis Decuriones eligen-
2 di ex dignioribus, ac ditioribus l. ad subeunda C. de Decur. lib. 10. in l. honor §. de honor. ff. de muner. & honor. Andr. in cap. 1. de pac. iuram. firm. & ne sim defraudator aliorum laborum, videatur ad hoc Io. Paul. Mont. super pragmatica de admin. vniuers. nu. 325. qui multa cumulat:
3 & non debent recusare seruitium, alias puniuntur in l. si quis Magistratus eod. tit. vbi bon. glos. bon. text. in l. vnica C. si curiales relicta Ciuitate lib. 10. latissimè per Auend. de exeq. mand. lib. 1. cap. 19. num. 17. & 24.
4 Quod si quis recusat popularium officium exercere; quia prætendit nobilitatem, potest compelli cum clausula, citra præiudicium prætensæ nobilitatis: vt pluries fuit practicatum in electione maximè Magistrorum Diuæ Mariæ Annuntiatæ, de quo est text. in l. 1. iunct. glos. in rubr. de his, qui sponte publ. mun. sub. lib. 10.
5 Et quomodo, & quando ex consuetudine tamen in plerisque Regni partibus Decuriones, & Officiales præsentes eligunt futuros successores ea an valida sit: vide eleganter per Auend. vbi supra num. 23. & D. de Franch. in decis. 210. qui reprobant consuetudinem, & sic decisum, quando non confirmatur à Consilio, seu vniuersi-
6 tate: & licèt Scipio Rouitus doctissimus, & morigeratus Aduocatus dubitauerit super Pragmatica de administ. rer. vniuers. vera est decisio Sacr. Cons. Iura enim quæ allegat, loquuntur in simplici nominante, seu potestate nominationis habente, vel in nominante successorem, & maxi-
7 ma est differentia inter nominantem,

&

& eligentem secundum glos. in l. 2. C. de peric. nominat. lib. 11. Bald. in l. ad scribatum C. de appell. & ibi
8 Salic. nec refert, quòd nominator teneatur pro successore ab eo nominato; nam intelligentur iura illa, quando nominatus fuit confirmatus à cõsilio, seu vniuersitate sub fide, & approbatione nominantis: quo casu, quid mirum, quod nominans pro eo
9 tenebitur. Decisio verò Bart. quam allegat in l. vnum ex familia, §. si de falcidia de leg. 2. hoc decidit, dum Bart. dicit, quòd si adunanria generalis eligit illum quem Priores nominauerint, certè electus videtur ab adunantia specialiter nominatus: ergo qui nominat, non eligit; & aliud est nominare, & aliud eligere: vnde Pragmatica quæ loquitur de electione, non recipiet intellectum à iuribus loquentibus in nominatione, & quod ponderatur ex decisione Bart. quòd cum videatur vniuersitas eligere, licèt alius nominet, quòd propterea non deberet ad aliquid teneri nominans, non concludit articulum: si eligentes sequuti fuerunt fidem nominantis, & confisi in approbatione illius nominatum ab eo elegerunt: sicut quando quis nominat alium in
10 officio, quod confertur ex sola nominatione, nàm semper pro eo tenebitur, iuxta text. in l. exactores C. de suscept. & exact. lib. 10. quia datur officium vigore approbationis: sic quando Consilium, aut vniuersitas eligit nominatum ab alio confisa in approbatione illius, propter quod iure illi tenetur.

11 Et multoties Proreges confirmant Electos populares in ipsorum officijs,
12 licèt sit lapsum tempus constitutum, & alius debeat eligi, de quo magnæ quærimoniæ solent esse aliorum idem officium prætendentium; sed hoc iustè fit per Principem, dum alios non cognoscit ad hoc habiles iuxta disposita in text. in l. honor §. fin. ff. de
13 muner. & honor. Benè aduertendum est in electione talium Decurionum, quòd non sint Ciuitatis debitores, iuxta text. in l. 1. C. de debit. ciuit. lib. 11. in quo sunt editæ Regiæ Pragmaticæ.

Item aduertatur in materia abun-
14 dantiæ Decurionibus cõmissæ, quòd per Regem Ferdinandum Primum fuit concessum Ciuitati infrascriptum capit. nu. 40. fol. 18.

Item, che nullo Dohaniero, ouero Gabelloto habbia da impedir' quello, che per Eletti della Città sarà ordinato in beneficio, e grassa della detta Città giusto, honesto, e consueto. Placet Regiæ Maiestati. Quod Capitulum ponderetur pro differentijs in dies occurrentibus cum Arrédatoribus, seu Affictatoribus horreorum, seu magazenorum vinorum à Regia curia circa comestibilia, quæ in illis venduntur in maxima quantitate, & sic in alijs abundantiam concernentibus.

15 Licèt igitur per prædicta Capitula sit concessa, & demandata hæc cura abundantiæ Decurionibus: tamen ex eisdemmet capitulis apparet, quod hoc est vigore potestatis cõcessæ eisdem, quos Rex elegit, vti suos officiales ad hæc exercenda, vt in spetie in ipsis dicitur, & signanter in priuilegio Ladislai, ibi: De vestra sufficientia, integritate, fide, & legalitate confisi vos officiales sex nuncupamus in dicta Ciuitate Neapol. à die primo mensis Martij huius anni 5. indict. inantea vsque ad nostrum, & dictæ Ciuitatis beneplacitum, ad nominationem Ciuitatis eiusdem duximus tenore præsentium de certa nostra scientia confirmandos, ac etiam statuendos, committentes, & mandantes &c. Et in sententia lata per Regem Federicum 12. Iulij anno 1498. in qua in primo capite videtur mandari idem, quod per Regem Ladislaum, in vltimo verò ipsius capite dicitur

reseruata etiam nobis declaratione, & interpretatione super dubijs quibuscumque, necnon si aliquid irrationabile, seu iniustum tractari, & ordinari, seu decerni, & exequi contigerit, quòd non credimus, & pars grauata, vt côueniens est ad Maiestatem nostram recurrere possit.

Ex quibus apparet non esse exclusum ius superioritatis, si Princeps vult prouidere in casibus occurrentibus ex sua suprema potestate, quæ rectæ gubernationi Reipublicæ sibi expedire videbuntur, licèt fecerit Iudices, & suos Officiales in hoc electos, seu Decuriones Ciuitatis: nam
16 hoc ius superioritatis nunquam intelligitur concessum, nec à Principe abdicatum, vt notabiliter tradit Bal.
17 in l. fin. C. de iurisdict. omn. iud. nu. 4. vbi etsi collegia artium habeant proprios Iudices: tamen non per hoc non possunt conueniri sub potestate: bona decisio Butr. in cap. cum contingat num. 10. de for. compet. tradens, quòd vbi per priuilegium tribuatur alicui iurisdictio non intelligitur exclusa iurisdictio superioris vniuersalis, nisi specificè hoc sit dictum, &
18 quæ sunt de suprema potestate, nunquàm intelliguntur concessa, vt per eumdem Butr. vbi supra post nu. 17. vers. dic, quædam sunt meri imperij ex reg. text. in cap. quod translationem, de offic. legat. vbi est sua mate-
19 ria, communis decisio Bart. in l. 1. ff. de offic. præfect. vrb. tradens per illum text. quod licèt in Ciuitate fiat vnus Officialis super damnis datis, vel super abundantia: non tamen propter hoc tollitur iurisdictio, quàm habet potestas, qui habet vniuersalem iurisdictionem, quod dicit esse notandum, mentiq; tenendum, quæ decisio est punctualis ad casum, & ibi vide bonam additionem, quæ decisiones cumulat, & communem dicit esse Aret. in l. quod in rerum §. si quis potest. de leg. 1. vbi latissimè
20 Ias. tradens communem esse conclusionem, iurisdictionem semper intelligi cumulatiuè concessam: bona decis. Grammat. nu. 30. cumulant decisiones Surdus cons. 152. 2. vol. & Menoch. cons. 604. volum. 8. Hinc Bald. in l. qui se patris C. vnde liber. num. 34. vers. item in concessis tra-
21 didit notabiliter, quòd in iurisdictionalibus semper intelligitur reseruata authoritas superioris, cum in eo resideat suprema potestas inseparabilis:
22 vnde potest iurisdictionem supprimere aliorum, non solùm singulariû personarum, sed etiam ciuitatum: quem allegat Bellug. in suo spec. de iurisd. rubr. 22. §. & quia quotidiana num. 31. dicens, quòd de hoc dicto faciunt magnum festum Consiliarij Regij, qui sciunt de patrimoniali-
23 bus Principis: & idem Bald. in suo solemni, & vulgato consilio 326. volum. 1. incip. Rex Romanorum dixit in fine, quod si Papa commisit iurisdictionem alicui: nihilominus retinet sibi eamdem, & maiorem, quæ eleganter discurrit Bellug. vbi supra nu. 55. de quo latè ad saturitatem per
24 Grammat. in suo voto 28. Quæ quotidie videmus fieri per Proreges in causis, & negotijs spectantibus ad Sacrum Consilium Regiam Cameram Summariæ, vel Magnam Curiam Vicariæ delegando eas, & tollendo ab ordinarijs Iudicibus, quando qualitas causæ, illiusq; circumstantiæ hoc suadent, vt per Auend. de exequut. mandat. Regn. in titu. 19. Et ego addo, quòd non tantùm, quando suadent, sed compellunt pro necessaria, & recta iustitiæ administratione, seu pro publica vtilitate, & non aliter, de quo latius tractabi-
25 mus inferius, & capitula prædictæ Ciuitatis hanc semper habuerunt interpretationem, & sic practicata fuerunt, quæ sunt extra omnem dubitationem, quando iurisdictio est concessa in officium, non autem in feudum,

dum, aut aliter in dominium, vt infra dicemus, in materia Baronum, & fundatum est Decuriones administrare omnia, vti Regios ministros.

26 Hinc quia tanquàm Officiales explicant Decuriones, non poterunt absque Regis assensu mutuare frumẽtum, oleum, & quicquid aliud pro abundantia Ciuitatis reseruatum, iuxta disposita per text. in l. 1. & 2. C. de his, quæ ex publ. collat. lib. 10. nec accipere pecuniam ad interesse, nec aliud simile facere ad text. in l. 1. C. de præd. decur. lib. 10.

27 Quòd autem diximus: ius superioritatis reseruatum semper censeri, singulariter est declarandum, vt non obtineat, quo ad ius honestatis. Hoc enim à quolibet iure superioritatis exceptum intelligitur, vt tradit Bald.

28 in l. quod ex liberta. C. de oper. libert. ex quo notab. infert, quod causa vitandæ suspitionis subditæ inuitatæ à dominis suis ad tripudia non tenentur ire, quod clarius firmauit laudensis in tractat. de Principe quęstio. 16. loquens in Principe, concludens; quòd si Princeps inuitat dominas subditorum ad tripudia non tenentur ire, si tamen inuitaret causa associandi consortem, tenentur ire, quia cessat causa inhonestatis, quæ sunt menti tenenda, tanquàm in dies occurrentia, pro honestate conseruãda, quæ hodie non modicum iacturæ periculum patitur.

SVMMARIVM.

1 *Prorex cum voto Collateralis penuriæ tempore eijcit exteros à Ciuitate, eosq. ad proprias remittit, idq. practicatum nu. 6. & num. 15.*

2 *Octauiani tempore venales serui famuli, ac ipsius familiares ob penuriam à Ciuitate eiecti.*

3 *Dominus potest ex causa exteros omnes à sua terra eijcere.*

4 *Princeps iure probibet ingressum multitudini, vel alienigenis in Regnum.*

5 *Princeps potest cogere incolas vnius loci, vt habitent in alio, ne deseratur.*

7 *Functiones fiscales collectarum loco impositæ.*

8 *Ciuis non potest à sua Ciuitate recedere, & aliò ad habitandum se conferre.*

9 *Nisi à Ciuitate sit licentiatus.*

10 *Domicilium amittitur, cum habitatio est interdicta.*

11 *Domicilium vnum altero principalius quis haberi potest.*

12 *Domicilij onera in principaliori loco sustinenda, in æqualibus verò diuidenda.*

13 *Domicilium originis, tanquàm naturale, & immutabile coeteris potentius.*

14 *Domicilij forum triplici modo acquiri potest:*

16 *Consuetudo qualem habent Domini Lombardiæ constituendi exploratores, ad quem finem forenses, eorum Ciuitates ingrediantur iusta.*

17 *Ciuitas nimiæ magnitudinis custodiri facilè non potest.*

18 *Probibitio Philippi II. ædificandi in districtu Ciuitatis, & intra Ciuitatem per certum spatium, qua ratione facta.*

19 *Probibitio edificandi non obtinet in refectione iuxta declaratio-*

rationem Collateralis.
20 *Nisi ædificia reficieda essent funditus destructa.*
21 *Reficere non esse de nouo facere, quomodo accipiendum remissiuè.*
22 *Dubitatio cōtra Collateralis declarationem, vt refectio non includatur sub ædificandi prohibitione.*
23 *Reficere largo modo, & impropriè est de nouo facere.*

ARGVMENTVM.

De potestate Proregis vrgente Annona eijciendi aduenas à Ciuitate, eosq; ad proprias Patrias remittendi. Regis prohibitio ædificādi in Ciuitate, eiusq; suburbijs. Qua ratione ea nitatur. An in refectione obtineat. Collateralis Consilij declaratio examinatur.

§. II.

QVOD si Annona adeò vrgeat, vt frumenti copia tam magno Ciuitatis populo vix sufficiat; nec possit ciuitas aduenas ex omnibus Regni partibus ad eam confluentes alere. Prorex cum Collaterali Consilio exteros à ciuitate expellere
1 potest atq; iubere, vt singuli in suas ciuitates reuertantur: ita, & Regiæ curiæ consulitur, ne functiones fiscales minuantur, & ciuitati ne æs alienū, quo maximè præmitur in dies augeatur, quod potissimè ab abusu emendi frumentum carius, ac præstādi vilius hortum habuit, quod eleganter cautum est in l. 1. C. de priuil. corpor. vrb. Rom. ibi. cura autem Rectorum Prouinciæ corporatum Vrbis Romæ, qui in peregrina transgressi sunt redire cogantur, vt seruire possint functionibus, quas im-
2 posuit antiqua solemnitas: Non est hæc noua prouisio, sed alias facta, & legimus etiam hoc statutum tempore Octauiani, vt ex causa famis non solùm exteri; sed etiam serui vænales, famuli, & domestici eiusdem Imperatoris à ciuitate fuerint eiecti;

Sic Dominus vt infra dicemus ex causa potest ex sua terra exteros om-
3 nes eijcere, secundum decisionem singularem Bald. in cap. 1. §. Dominus de for. fidel. cum alijs ibi congestis, & text. notab. in l. mercatores, C. de commer. & mercat. ibi, ne alieni Regni, quod non conuenit, scrutentur arcana, & potest denigrari puritas, & sinceritas fidei Regnicolarum, & natio prouocat, & deterret, vt eleganter hæc omnia habentur per Andr. in cap. imperialem in 1. ad-
4 dit. post num. 7. 3. col. idemq; tradidit idem Andr. in rubr. quæ sint reg. in fin. vbi notanter dixit, quod ex causa potest Princeps per viam publicam prohibere ingressum, vel meatum, puta multitudini, vel exercitui, vt per Regnum suum non transeat timendo inuasiones terrarum suarum, vel alias inuasiones, & pericula; item potest prohibere ex causa, ne detegātur secreta Regni, vel alia similia, vt si nolet alienigenas, & exteros in Regno suo conuersari, ne animos subditorum inficiant, quæ omnia sunt solemnia in materia status: vnde redeūdo ad propositum multo magis potest mandare, quòd eius vassalli, qui ad alienas terras se contulerunt, & proprias patrias reliquerunt quasi inhabitatas, ad illas denique redeant, vt ibi solita munera subeant: nam si-
5 cut causa habitationis terrarum potest mandare, & capere personas ex certis locis, vt alia inhabitentur, iuxta tradita per Doctor. communiter in l. 4. C. de iur. fisc. lib. 10. multo magis potest ex eadem causa mandare, vt ciues ad suas patrias redeāt, quod
6 in specie fuit statutum tempore Præ-

fidatus Comitis Mirandæ vrgente maxima caristia.

7 Cumq; functiones fiscales sint loco collectarum impositæ, vt declarat latius Afflict. in verb. & plaustrorum, quæ sint regalia, Capic. in inuest. in verb. collectis car. 118. & pro eis soluendis Terræ, & Ciuitates ponunt collectas, & gabellas inter ciues, pro-
8 pterea non potest quis recedere, & ire alio ad habitandum, secundum Bart. in l. incola ff. ad municipales, Mart. Laud. in tract. de fisc. quæst. 50. vnde iustissimus fuit ordo, vt vnusquisque ad suam redeat patriam,
9 quod limitabitur; si Ciuis esset licentiatus à ciuitate, vel patria sua: nàm tunc non habetur amplius pro ciue, non dicitur de corpore ciuitatis, nec sub eius protectione, ob quod non gaudebit priuilegijs loci: bona decis. Rald. in auth. omnino C. ne vx. pro mar. num. 22. sicut non dicitur habe-
10 re quis domicilium, vbi fuerit habitatio interdicta l. nihil, vbi glos. ff. ad municipales, & sic limitatur reg. text. in l. assumptio §. fin. ff. ad municip. & in l. labet eod. tit. vbi statuitur, quem habere domicilium in pluribus locis,
11 & etiam habere vnum principalius altero, dixit Innoc. in c. omnes prin-
12 cipes de maior. & obed. & propterea ibi onera soluere, quem allegat, & sequitur Bart. in d. l. assumptio §. fin. Secus verò, si æquale esset: nàm tunc diuiderentur munera secundum Innoc. quod probant iura supra allegata: verùm semper est potentius do-
13 micilium originis, & illud præfertur, iuxta text. in l. libertus §. præscriptio ff. ad municipales in l. & qui originem ff. de mun. & hon. glos. in l. 1. C. de municip. & orig. lib. 10. Nam tale domicilium dicitur naturale, & principale, Dec. in conf. 282. Surd. in conf. 246. quod mutari non potest, quantumcumque alibi constituatur, quod secùs est in domicilio incolatus secundum Bart. in d. l. assumptio in princ. latius Surd. vbi supra, qui cumulat omnes, & ad saturitatem per Soccin. in cap. fin. de for.
14 compet. vbi quòd tripliciter potest quis sortiri forum domicilij, naturaliter, ratione originis, accidentaliter, vbi quis illud constituere destinauerit, & commune, vt Romæ, seu vbi sedes Apostolica, & Romana curia resederit, quæ notantur, quia possunt
15 deseruire ad multa: At redeundo ad necessitates nostræ ciuitatis, hæc prouisio, vt vnusquisque ad suam redeat patriam iusta fuit: nam verè Regnum depopulatur, fiscus damnificatur ex impotentia terrarum, quæ ex defectu habitantium non possunt debitas functiones soluere, & Ciuitas destruitur funditus, & tantis habitatoribus plena non potest sustineri, pro quo etiam est elegans text. in auth. de quæst. per totum, & præcipuè ibi, inuenimus enim, quia paulatim Prouinciæ quidem suis habitatoribus spoliantur: magna verò hæc Ciuitas nostra populosa est turbis diuersorum hominum, maximè agricolarum suas culturas, & ciuitates relinquentium &c. Ob quod mandantur omnes ad proprias patrias esse redigendos. Hinc Ang. in eod. tit. de quæst. dixit nota text. pro consuetudine Dominorum
16 Lombardiæ, qui habent in eorum Ciuitatibus exploratores forensium, qui veniunt ad ipsorum Ciuitates, & scire volunt, ad quam causam veniunt, & videatur text. notabilis in
17 l. 2. C. de offic. præf. præt. Afric. in verb. Interea, dicit enim Imperator: Interea verò si aliquas ciuitates, seu castella per limites constituta prouiderit tua magnitudo nimiæ esse magnitudinis, & propter hoc non bene posse custodiri ad talem modum ea construi disponat, vt possit per paucos benè seruari, qui text. notetur: nam deseruiet ad multa, & est elegans in materia fortificationis, & custodiæ locorum ab incursu inimicorum, qui ordi-

ordines licet facti fuissent, etiam cœptum exequi tempore prędicti Comitis Mirandæ dignissimi, & memorandi Proregis, integerrimi, vigilantissimi, expertissimi, ac christianissimi: tamen succedente demum anni fertilitate fuit in hoc supersessum.

18 Hinc serenissimus, & æter. mem. Rex Philippus II. primus inter omnes mundi Gubernatores, qui à sæculo fuerunt, hæc omnia agnoscens, & considerans mandauit fieri prohibitiones fabricandi in districtu Ciuitatis, & intra ciuitatem per spatium certum sub colore, quod damnum afferebatur fortificationi Ciuitatis, sed verè causa fuit, ne habitatio multiplicaretur, & ciuitas quotidie magis impotens redderetur in alimentatione suorum ciuium, & aliorum in eam à toto Regno confluentium, & habitantium; vt in spetie declaratum fuit per eamdem Catholicam Maiestatem Philippi II. super consultatione eidem facta per collaterale Consilium in fauorem Ducis Seminariæ nobilissimi viri, integerrimi, maximiq; Patritij, qui ob suas virtutes bonitatem, ac integritatem creatus fuit vnus ex Consiliarijs status, seu collateralis Consilij, prædictus enim Dux fabricare volebat in quodam eius Territorio sito intus Ciuitatem, sed comprehensò in prohibitione, & dum collaterale consuluit, quod non damnificabat fortificationem; Rex respondit, quod illa causa fuit simulata, sed vera causa fuit ad reprimendam multiplicationem habitationum, & noluit tunc Rex gratiam Duci facere, quam postea obtinuit à serenissimo nostro Rege Philippo III.

19 Verùm hæc prohibitio fuit limitata per interpretationem Collateralis Consilij in refectione, vt etsi quis non possit ædificare, possit benè reficere: cùm aliud sit facere de nouo, & aliud reficere dixit Iureconf. in l. 3. §. reficere ff. de itin. act. priu. probat text. in l. 1. §. si quis ædificium ff. de oper. nou. nunc. cap. consuluit extra de iude. vbi est casus glos. in cap. Iudæi eod. tit. & vtrobique Doct. ob quod multi in causam refectionis licentiam ædificandi petierunt, fuitq;

20 concessa à Proregibus; Non tamen ijs, qui ædificia habebant funditus diruta, seu destructa; nam tunc esset de nouo facere, ex regu. text. in l. quid tamen §. 1. & §. in nouis, ff. quib. mod. vsufr. amitt. latè Iaf. in d. §. si quis ædificium, Regens Lanar. in

21 cons. 2. nu. 9. Quæ quomodo intelligantur, & quomodo procedant, habetur latissimè per Alber. Brun. in tract. de refect. 4. conclus. num. 15. cum sequ. in 17. vol. tract. sed semper

22 ego dubitaui, quia vt habetur per eumdem Albertum, vbi supra in 6. conclus. num. 67. vbi militat eadem ratio prohibitionis in refectione, quæ in noua ædificatione, tunc dispositum in vno habet locum in alio: vnde cum ratio prohibitionis fuit, ne Ciuitas magis populetur, & nouis habitatoribus repleatur, vel ne ædificia fortificationi sint in damno, quæ omnia militant, tam in refectione, quàm in noua ædificatione: propterea vt dixi, semper dubitaui, quod licentiæ prædictæ sint contra banna, &

23 contra Regios ordines, quia etsi reficere, non sit propriè de nouo facere, tamen largo modo, & impropriè dicitur nouum ædificiũ, vt per Bart. in d. §. si quis ædificium glos. in l. pen. ff. de mort. infer. & latius Bart. idem in l. de pupillo §. si quis riuos eod. titi de oper. nou. nunciat. & sic militante eadem ratione fundata in publica vtilitate non dicitur statutum extendi, sed ex mente comprehensiua comprehendere etiam refectionem, & nouam ædificationem, quæ cum non dicatur extensio, sed comprehensio habet locum in statutis, & in omnibus alijs exorbitantibus, vt alias pluries diximus, quæ sufficit

nunc

nunc attigisse, vt locus remaneat cogitationi.

SVMMARIVM.

1 *Banna probibentia ædificare in Burgis, alijsq. Ciuitatis locis plura, quæ singula recensentur.*

2 *Factum contra legem, vel statutum poenale, an sit nullum, & ad pristinum reducendum remissiuè.*

3 *Non est ad pristinum reducendum cum constat de probibentis Noluntate.*

4 *Nullitas actus gesti contra probibitionem legis, quando dicatur poena.*

5 *Non est poena naturaliter secundum Bald.*

6 *Nisi ex actus nullitate, ius alteri quæsitum tollatur, & aliquod absit ab eo*

7 *Poena propriè dicitur læsio, quæ punit, & vindicat.*

8 *Mulier portans vestes contra Proregis probibitionem, propriè delictum committit aduersus Bald.*

9 *Indultum generalem comprehendere ædificantes cōtra Regiam probibitionem, ijsq. prodesse concluditur.*

10 *Verbum quicumque nullam recipit restrictionem.*

11 *Legis declaratio esse debet circa circumstantias non principalem dispositionem, quæq. cum eius verbis se compatiatur.*

12 *Gratiæ concessæ non alterantur ex declarationibus seque tibus quæ verbis gratiarum contradicunt, easq. reuocant.*

13 *Declaratio supremi Italiæ Consilij contra eos, qui ædificauerunt in locis probibitis ante indultum in dubium reuocatur, nec exequutioni demandanda ex multis, & nu. 19 Contraria proponuntur, & remouentur nu. 20. 25. 26. & seq.*

14 *Rescriptum Principis, quod repugnat legis dispositioni, & iuri alteri quæsitum non est exequendum, sed Principi rescribendum.*

15 *Iudices rescribendo, & consulendo, Principi deseruiunt.*

16 *Princeps non potest declarare nō fuisse suæ intētionis, quod verbis legis contradicit, & tertio præiudicium affert.*

17 *Appellatio, & recursus ad superiorem admittitur, cum lex, vel statutum est cōtra certum genus personarum, licèt verbis generalibus conceptum.*

18 *A sententia quæ profertur ad alterius consultationem potest appellari.*

21 *Aedificare contra legis probibitionem, delictum est continens factum continuum, ac permanens, legem semper offendens.*

22 *Incontinenti vis dicitur propulsari, cum est continuata, ac permanens.*

23 *Statutum probibens mulieres deferre perlas, vel certa genera vestium, non includit per-*

las falsas, vel vestes fractas.

24 *Probiberi tamen debet earum pariter delatio, quia infestant oculos videntium.*

27 *Causa reducta ad non causam, res in pristinam reuertitur naturam.*

ARGVMENTVM.

Aedificantes contra Regis prohibitionẽ, An sub indultu generali concludantur. Pœnaq; eximantur debita; ob ædificia ante indultum extructa. Supremi Italiæ Consilij contra eos Decretum pro exactione pœnæ. In dubium reuocatur, ne exequutioni mandetur ex multis, omniaq; aduersantia remouentur.

S. III.

VBITARI verò contigit. An sub indultu generali, quo remissa sunt omnia genera pœnarum: cõcludantur ędificantes in districtu Ciuitaris, alijsq; locis cõtra bannorum prohibirionem, vel pęna in ijs diffinita ab ædificantibus an te indulrum exigi possit: eiusmodi prohibirionis plura sunt banna, quæ
1 in primis recensere oportet. Bannum Ducis de Alcalà in anno 1566. per quod prohibetur ædificare in burghis, & alijs partibus sub pœna ducatorum 1000.

In anno 1581. Rex mandat obseruationem bannorum super hoc factorum cum expressa declaratione, quod non possit illis Prorex dispensare, sed reseruatum sit hoc Regi, & quo ad ædificia subnectit hæc verba.

Con espressa preuention que si en algun tiempo fuere necessario deribarse lo que se hallare edificado contra los dichos bannos. y prohibitiones, se allanerà, sin que por ello se deua nada à los duones de las casas.

Et respectu burgorum dixit expressè, que de à qui adelante no se edifique en los burgos, ne fuera de la dicha Ciudad.

Et quia per commendatorem maiorem fuerunt vigore prædicti ordinis banna renouata in anno 1582. de mense Aprilis cum exceptione ædificiorum constructorum, aut incæptorum, aliorumq; terriroriorum censuatorum, quod sua Maiestas non approbauit respectu ædificiorum incæptorum, & territoriorum ad censum concessorum, sed mandauit, quod starent in statu, in quo reperiebantur, vt per literas de mense Iulij; eiusdem anni 1581. & alias de eodem anno de mense Septembris mandauit Regia Maiestas, vt nouum fieret bannum, iuxta prædictas ordinationes, propterea tempore Ducis Ossunæ in anno 1583. fuerunt hæc omnia inserta, & factum nouum bannum cum declaratione, quod ædificia cœpta remaneant in statu, quo reperiuntur, & sic fuit exequutum apponens pœnam ducatorum mille contrauenienti.

Tempore demum Comitis Oliuariæ de mense Octobris anni 1596. fit nouum bannum cum assertione contrauentionis bannorum circa hoc per prius factorum, quia multi ædificauerunt, & ædificabant, & per hoc bannum renouantur banna facta cum prohibitione expressa ædificandi, & non continuandi ædificia incœpta contra formam bannorum cum pœna contrafaciẽtibus demolitionis ędificiorum factorum, & duc. mille vltra alias reseruatas arbitrio Proregis, etiam corporales.

Ita quod ex prædictis apparet manifestè non solùm ex bannis antiquis ædificia constructa contra prohibitionem non esse demolienda, sed quæ cæpta erant, mandatum est debere remanere in eodem statu, vt iam remanserunt, & nullo modo nec finita, nec cæpta fuerunt demolita: vnde

non

non cadit articulus disputatus, tàm varìè per Doct. si factum contra legis, aut statuti prohibitionem debet destrui, annullari, & in pristinum reduci, quando alia pęna est apposita ex reg. text. in l. nemo martyres C. de sacros. eccles. in l. non dubium C. de leg. & vtrobique Doct. melior tex. ad casum in l. prætor ait, & in §. 1. ff. de oper. nou. nunc. vbi ædificans contra Edictum Prætoris tenetur ad demoliendum, & reducendum omnia in pristinum, vbi Odoffr. declarat, & latissimè
3 Bart. qui dicit, quòd quando sumus certi de voluntate non est de hoc disputandum, & expressum, & euidens dicitur, quòd ex coniecturis colligitur, vt ad propositum in eadem materia Bart. ibidem in princ. vbi omnes scribentes, & hic sumus in claris.
4 Nec cadit pariter articulus, si id, quod annullatur, aut destruitur, tanquam factum contra legem sit pęna, quia si non destruitur ædificatum, nõ est de quo disputandum, licèt vera sit, & communis opinio Bart. in d. l. prætor ait, quòd quando sumus in dubio, & lex respicit annullationem actus cum impositione pœnæ, vel ponitur pœna extrinseca, puta qui hoc fecerit, soluat decem nomine pœnæ, quæ pœna potest concurrere cum actus nullitate, quæ respicit tantum præiudicium eius, cui pœna imponitur, tunc semper actus est nullus in terminis illius text. qui mandat reductionem omnium in pristinum; & demolitionem ædificiorum, quòd latiùs declarat ibi Fulgos. Salic. & Paul. de Castr. in d. l. non dubium, & est communis: nàm quando ratio legis consistit in iure prohibendi, siue in causa prohibitionis, quæ semper viuit, tunc lex semper loquitur ex reg. text. in l. Arriani, C. de hæret. vt eleganter considerat Bald. in d. l. non dubium prope num. 30. & quando actus destruitur ratione prohibitionis factę, ac illius contrauentionis, semper dicitur hoc fieri in pœnam Rom. in d. l. prætor ait, post Anchar. in repetit. cap. 1. de Constitut. num. 80. authoritate Bald. in l. non dubium, quem sequitur Castr. & Franc. in cap. fin. de elect. in 6. & disputatio inter Docto. an annullatio actus dicatur pœna, de quo latissimè per Felin. in cap. 2. de Constit. Doct. cumulantem, & quæ circa hoc distinxit Bald. in d. l. non
5 dubium, & quæ videtur dixisse, Innoc. in cap. si verè de sentent. excommun. cuius opinionem dicit Felin. ipsum sequi, vt non dicatur naturaliter pœna: hæc inquàm omnia procedunt,
6 quando actus aliquis simpliciter annullatur, ex quo non tollatur ius quęsitum, vel aliquod non abest, aliàs secus secundum eumdem Bald. in d. l. nemo martyres author. Io. Andr. qui hoc tradit in d. cap. fin. de elect. in 6. 3. colum. post nu. 5. vbi latiùs Franc. qui dixit hoc esse indubitabile, quando annullatio tollit, & dãnum infert,
7 quia pœna propriè dicitur læsio, quæ punit, & vindicat dicit tex. in can. pęnitentia extra de pœnit. distinct. 3. vt hic esset dum oporteret ædificia destrui, nam damnum infertur, & abest à patrimonio, cumq; lex, & Rex possint statuere, permittere, & prohibere, & ex prohibitione inducitur contemptus, quando fit contra eam, & consequenter delictum, quia contra legem, ob quod eadem lex omnia habet pro infectis, & pęnas apponit pro-
8 pterea non videtur verùm dictum Bald. in l. quicumque C. de seru. fugi. 1. col. volentis, quòd mulier asportans vestes contra prohibitionem, nõ dicatur facere propriè delictum, sed quod sit quædam abusio, nam quicquid fit contra legem, delictum est, & pęnam meretur d. l. nemo martyres, & l. non dubium, quę inter cætera notanda dicit sufficere legislatori prohibere tantum, ne quid fiat, vt omnia inde sequuta sint inutilia nulla, & pro infectis habeantur.

Sed hæc sint ex abundanti dicta, quia sumus hic in claris, nam omnia banna vsque ad tempus Comitis Oliuariæ declarant non solùm ædificia facta, sed incæpta non esse destruenda, & propterea Rex sibi reseruauit posse hoc facere quandocumque in casu necessitatis absque refectione damni,& contentus est statuere in futurum pœnam duc. 1000.quam tantum apposuit, & vnum bānum declaratur per aliud secundum iuris regulas, & à tempore Comitis Oliuariæ pariter non erit de his disputandum, quia explicitè contrauenientibus apponitur pœna demolitionis ædificiorum duc. 1000. & alia etiam corporalis ad arbitrium.

9 Remanet nunc videre, an indultus factus propter publicam lætitiam nuptiarum Regiæ Maiestatis tollat pœnas has, in quas incurrerunt ædificātes contra prohibitionem in quo non video hæsitationem, si hæ sunt propriæ pœnæ ex præallegatis,si in banno vltimo Comitis Oliuariæ expressè contrauenientibus apponitur pœna duc. 1000. destructionis ædificiorum,& vltra reseruationē pœnæ corporalis, & indultus indulget omnia crimina, omniaq; delicta, omnes, & quascumque pęnas,omnesq; mulctas de quibuscumque criminibus, & delictis; quæ verba tam generalia, & vniuersalia non possunt recipere declarationem aliquam ad text. in l. 1.
10 C.de sacrosf.eccles. & verbum illud, quibuscumque appositum in dispositione hominis non recipit restrictionem, nec de habilitate, & veniunt etiam impropria, de quo latè in meo cons.2. nu.169. vnde cum omnis declaratio importaret reuocationem, nouam dispositionem, & non declarationem dum verba repugnant, &
11 eam non admittunt. Quod Doctor. communiter denegarunt fieri posse, nam esset tollere ius quæsitum, & gratiam factam, & propterea voluerunt declarationem debere esse circa circumstantias, & concernentia dispositionem non autem circa dispositionem principalem, & rursus, quòd compatiatur cum verbis dispositionis, & non eam tollat, & destruat, ita post alios eleganter præ cæteris, Paul. de Castr. in l. hæredes palam, §. si quid num. 4. de testam. quæ est decisio particularis ad casum, quam exornat, & sequitur Dec. in l. 1. C. de impub. & alijs substitu. Et secun-
12 dum hāc opinionem iudicatur communiter, vt gratiæ factæ minimè alterentur ex declarationibus subsequentibus, quando verba non patiuntur talem declarationem, & effectualiter gratiæ reuocarentur,de quo per Felin.in cap.cum olim num.5. de re iud. Gomes.in reg.Cancell. in tit. De non tollend. iur. quæs. quæst. 13. Aym.de antiquit.temp. in princ. in cap.incip.non omitto nu. 32. Aufr.in tract.de potest.sæcul. 4.reg. num.29.
13 Ex his pariter concludimus valde dubitandum esse de exequutione prouisionum nouissimè emanatarum ad informationem Archiepiscopi Salernitani Generalis Visitatoris Regni,vt in eis dicitur,in quibus mandatur per supremum Italiæ Consilium nomine Regiæ Maiestatis, vt procedatur ad exactionem pœnarum contra eos,qui ædificauerūt in locis prohibitis à Regijs bannis etiam ante indultum,pues à ello no se comprende lo que à esto tocca. Pauca sunt verba,sed magni ponderis,& maximæ considerationis; nàm verba indultus repugnant,vt supra,nec aliquo modo patiūtur interpretationem, cum sint talia,quæ omnia comprehendunt, & rursus ex exceptione casuum multorum in indultu facta firmatur regula vniuersalis in contrarium in omnibus alijs præter exceptuatos ad text.in l.cum prętor ff.de iud.cum concord.Ergo cum videatur repugnare legis dispositio, & tractatur de iure quęsito tollendo, quod

quod nunquam pręsumitur Regem facere velle, & omnia per eum intelliguntur statui, & disponi citra præiuditium iurium tertij ad tex. in l. 2. §. merito cum vulga. ff. ne quid in loco publ. Est propterea Rex consulendus auditis interesse prætendentibus, & interim supersedendum, etiam quòd ex consultatione Rex scribat ex regul. text. in cap. si quando, vbi glos. & communiter scrib. de rescript. in quo est glos. notab. & ele-
15 gans in auth. de mandat. Princ. in §. si quis autem in verb. nuncians, dicens, quòd Iudices rescribendo, & consulendo Principi deseruiunt, videntur hęc esse contra legem, aduersari bono Reipublicæ regimini, decet priuilegia esse mansura, ob quod text. in l. fin. C. si contr. ius, vel vtil. publ. dixit rescripta talia nullo modo
16 esse exequenda, nec sufficit Principi dicere, non fuit hæc mea intentio, dum hoc repugnat dictis, & maximè dum tractatur in præiuditium iuris tertij, decisio est particularis Andr. in capit. 1. §. sed nec est alia iustior 1. colum. in addit. verb. & potest ex præmissis, quæ sit prima caus. benef. amitt. Cum alijs latius per me congestis in consil. 1. volum. 1.
17 num. 52. Etsi quando constitutio, lex, aut statutum est particulare contra certum genus personarum, licèt conceptum sit verbis generalibus, licita est appellatio, & recursus ad superiorem ex communi decisione, Bartol. in l. omnes populi, num. 53. de iustit. & iur. Bald. in l. quisquis, C. quor. appellat. non
18 recip. & pariter quando profert sententiam ex alterius consultatione licita est appellatio, quia non dicitur ipse pronunciare, vt hic, qui ad relationem Visitatoris nemine audito prouisiones ei consultæ fuerunt, de quo latè in prædicto meo consil. 1.
19 num. 82. vers. immò quando Rex, quanto magis iustitiæ consonum videri debet, non quod reuocentur prouisiones hæ nullæ, sed quod supersedeatur in exequutione, & Regia Maiestas consulatur: nàm si præteritis temporibus visum fuit absque causa speciali pœnas has indulgere, & expresè noluisse ædificia facta destrui, credendum equidem erit, quòd multo magis Rex Christianissimus, ac munificentissimus rigorosas has prouisiones indultu, tàm amplo in medio intercedente non permittet exequutioni demandare etiam ob deformationem Ciuitatis euitandam ex magnitudine ædificiorum, quæ constituerunt alteram Neapolim, & interesse esset excessiuum, & damna transcendentia milliones in perpetuam iacturam nobilium, & popularium, diuitum, ac pauperum, quæ fuerunt in causa, vt iustissimè per prudentes Proreges super his non fuerit processum dissimulando, prout rectę Regni gubernationi decebat, & postquàm in eisdem prouisionibus mandatur circa demolitionem, quod si voluerint rei transigere audiantur, reminiscamur, quod verè dici potest in hoc Regno omnia esse ad liberam Regis dispositionem quotidiè Regnum, Ciuitas, particulares, & omnes libenti, & prompto animo exuiscerantur, dant cuncta, quæ habent vsque ad sanguinis, & vitæ effusionem, nec in aliquo vnquam restiterunt. Attinent hæc ad statum, non regulantur per iuris apices, & per subtiles perquisitiones, quibus tam maximus Monarcha non indiget, & ita fuit alias in propria materia decisum, dum ego tanquam vnus ex Regentibus in supremo Italiæ Consilio inter cætera arbitria proposita pro augumẽto Regij patrimonij, & pro subueniendo necessitatibus imminentibus in medium attuli istud idem (quod tanquã nouum hodie proponitur) fuitq; tunc arbitrium discussum, & conclu-

ſum, ꝙ exequutioni demādaretur, niſi aliter Proregi viſum fuiſſet, & proinde fuit tranſmiſſum cum alijs medijs Comiti Oliuares tūc Regni Proregi, qui fecit vltimum bannum magis rigoroſum, & pœnale omnibus alijs, & tandem viſum fuit non eſſe exequendum arbitrium prædictum, ſed benè, vt diligenter aduerteretur, ne noua ædificia fierent, illaq; prohiberentur abſque ſtrepitu, & commotione totius Ciuitatis, quæ tota quaſi eſt in hoc conflictu, & propterea nomine ipſius in donatiuo facto in parlamento generali fuit ſupplicatum, vt Sac. Maieſt. dignetur mandare, vt in prædictis non procedatur, vt hucuſque fuit conſuetum. & ſi parcendum eſt multitudini, & hæc verterent in tam vniuerſale incommodum, & intereſſe, Ciuitas deformaretur, turbaretur, & vndique anguſtiæ, nonne propter commune bonum, pacem, & quietem Reipublicæ iura omnia exclamant debere ſilentio omnia pertranſire propter quas cauſas ſunt factæ tot leges, tot in Regno Pragmaticę, vt poſſeſſores non inquierentur, lites non fiant, & moleſtia aliqua non inferatur, ſiue iure, ſiue iniuria poſſideant.

20 Ex quibus ceſſant, quæ ex aduerſo ſubtiliter in medium afferri poſſunt, videlicet contrauentiones has habere ſecum factum continuum, permanens, & ſucceſſiuum, non autem momentaneum per modum tranſeuntis, & conſequenter ſemper ex ædificijs ſiſtentibus in locis prohibitis lex facta offenditur, contemnitur, & dicitur fieri contra eam omni tempore, etiam poſt indultum, qui non comprehendit futura delicta, vt in eo exprimitur; ſicut enim lex ſemper loquitur, ita ædificium contra eius prohibitionem factum ſemper dicetur offendere legem, prout in ſimili de lege permittente violentiæ propulſationem incontinenti, vt dicatur

22 incontinenti fieri etiam ex interuallo, quando vis eſt continuata, & perſiſtens ſecundum Hoſtienſ. Io. Andr. Anch. Franc. & alios in cap. dilecto de ſentent. excomm. in 6. nam quotidiè dicitur violentiam inferri, & ideò dicetur incōtinenti fieri, ſic cùm ædificium perſiſtat in loco prohibito; quotidiè dicitur in eo habitans, & illo vtens committere in legem etiam poſt indultum, & talia ædificia videntur in dies infeſtare oculos viden-

23 tium, ſicut dixit Alber. relatus per Auendag. de exequut. mandat. lib. 1. c. 14. Loquens in ſtatuto prohibente mulieribus aſportationem perlarum, & veſtium focatarum; vt etſi ſecundum Bartol. in l. 1. §. hoc interdictum de font. non habeat locum illud in perlis fictis, & ſic veſtibus, tamen

24 debet prohiberi, quia inficiunt oculos videntium, populus videt loca prohibita, videt ædificia contra prohibitionem facta, videt contemptum legis, ac inobedientiam, animus perturbatur, ac aliorum audatia creſcit.

25 Augetur motiuum, nàm vt diximus, cauſa vera, naturalis, & principalis huius prohibitionis fuit, ne Ciuitas in tam magno exceſſu popularetur, fieret improuidibilis, & in caſu neceſſitatis difficillima eſſet cuſtodia, & defenſio, vnde cùm hæc cauſa viuat, & damnum inferat Ciuitati quotidiè ex ſuſtentatione nouorum ædificiorum videtur dicendum non eſſe per indultum remiſſum hoc nutritiuū damni, & delicti, etiam poſt ipſius publicationem, etſi ex hoc Ciuitas damnificatur quotidiè, & multa mala poſſent ſubſequi, poteſt dici ex alio indultum hunc caſum non comprehendere, quia adeſt partis offenſæ intereſſe, cuius non adeſt remiſſio, quod etſi hodiè Ciuitas petat, non eſt infra ſex menſes, intra quos indultus ſtatuit remiſſiones eſſe faciendas.

26 Hæ ſubtiliter, & fiſcaliter poſſunt indagari, ſed hæ ſubtilitates non ſunt

à iu-

à iudicibus admittendæ, dicit elegãter Iurifconf. in l. ficut §.fi debitori, ff. quib. mod. pig. vel hypoth.fol. Si enim fundatum eft hanc effe pœnam femel iam remiffam, & quod remittitur eft,ne ædificia deftruãtur, quod de per fe non erat delictum,nec quid prohibitum,&intantùm fit delictum, inquantum prohibendo Rex, qui poteft hoc, facit delictum,qui demùm, ficut fibi referuauit in eifdem ordinibus poteftatem difpenfandi, & permittendi ædificia, voluit, & potuit hoc facere indulgendo, ex quo fequitur, quod hoc, quod ex accidenti refonabat in delictum, ex indultu reducitur ad fuam primæuam naturam libertatis, ac in priftinum ftatum, & omne tollitur delictum, quia qui potuit fuftulit contrauentionem, ceffant propterea omnes rationes fupra confideratæ, & ficut caufa publicæ vtilitatis prohibitionem caufauit, fic eadem caufa publicæ lætitię caufauit relaxationem, & indulgentiam, & fi ex hoc omne tollitur delictum, ceffat legis offenfio, ceffat quod infeftum oculis poterat videri, ceffat contemptus, & omnia filent, quia fit authoritate eiufdem legiflatoris,qui poteft ædificare,& deftruere, & omnia prohibere,& permittere, vt exprefsè hoc fibi referuauit, & fic lex fuit condita, ob quod non eft tractandum de intereffe,tàm remoto Ciuitatis, fi ex eadem lege oritur regula, & exceptio,qua vti non poffet,nifi cum fuis qualitatibus, & eadem Ciuitas plu- ries fupplicauit pro relaxatione prohibitionis,& vt diximus ex tanto, & vniuerfali numero ædificiorum, quæ verè conftituerunt nouam Neapolim, dici poteft Ciuitatem eandem effectiuè contraueniffe, & proinde cùm illa fupplicauerit pro reuocatione prouifionum,non eft infiftendum fuper aliquo eius intereffe; prohibitio facie-
27 bat delictum, fublatio illius tollit illud, & caufa redacta ad non caufam reuertitur res in priftinam naturam, dicit text. elegans in l.in tantum, ff. de rer. diuif. iuncto text. præcedenti in fin. vbi in mari pifcantibus liberum erat in littore cafam ponere,in quam fe recipiat, intantum vt foli Domini conftituerentur, qui ibi ædificabant, fed fubdit text. hoc procedere, quandiu ædificium manet,alioquin ædificio dilapfo,quafi iure poftliminij reuertitur locus in priftinam caufam, vbi Alber.notabiliter, cui confimilis eft text. in l.quod in littore §. fin. ff. de acqu. rer. domin. vbi pariter idem Alber. multa ad propofitum per Andr. in cap.1. §.& iterum in addit. de cap. corrad. quæ eft decifio notanda,& particularis ad multa; prohibitio igitur faciebat delictum, Rex indulgendo crimen, & pœnam tollit virtualiter, prohibitionem occultando vnùm actum ad tex. in l.3. §. fin. ff. de donat. int. vir. & vxor. Ergo ceffante prohibitione ceffant omnes rationes fupra exaduerfo confideratæ cum omnia reducantur in priftinam caufam,fecundum quam ædificare vnicuique licebat, delictum non eft permanens, nec dici poteft habere tractum fucceffiuum extincta caufa, quæ illud in vita fuftinebat, fed venit pęnitùs extinctum ceffante prohibitione, & cum ædificia fubftineantur ex gratia,& permiffu Regis, nullum adeft abfonum,nullum oculis infeftum, nullus contemptus, & fubditi amore capiuntur magis, atque magis propter gratias, quæ in dies fperare habent à Rege munificentiffimo,gratiffimo,ac pijffimo. Deus Optimus Maximus cor Regis, quod in fua manu ftat,taliter infpiret, vt quæ funt pro Dei, ac ipfius Regis, fuæq; Reipublicæ feruitio conuenientia fiãt in his,& alijs,quibus pauperrima Ciuitas, & miferabile Regnum tantùm indiget, remittendo me femper iudicio faniorum,& peritorum.

SVMMARIVM.

1 *Prorex tanquàm Prorex non potest concedere licentiam ædificandi contra probibitionem à Rege factam, & nu. 2. & 6. vbi quòd ita practicatur.*

3 *Princeps solus potestatem in loco publico ædificandi concedit, vel is, qui cōcedendi ius Princeps, vel consuetudo concessit, & nu 4. & 5. benè declaratur.*

7 *Interdictum probibitorium, ne quis in loco publico ædificet datur cuilibet de populo, & ibi vide rationem, quod limitatur in Principe qui potest publicum concedere non obstante contradictione alterius, vbi bene declaratur.*

8 *Principis concessio in dubio non censetur facta in præiuditium, atque incommodum alterius; notabile, non autem modicum.*

9 *Nisi ex causa, cum qua potest tertio præiudicare.*

10 *Probibitio ædificandi in suburbijs Ciuitatis, alijsq. locis, clericos, an includat remissiuè.*

11 *Declaratio Regis Philippi III. vt non comprehendat Ecclesias.*

12 *Probibitio ædificandi comprehendit clericos, qui vti priuati in patrimoniali solo ædificāt.*

13 *Clericus, si de pecunia Ecclesiæ ædificet in solo patrimoniali solùm, an cedat ædificio contra Regulam.*

14 *Emptum alieno nomine dè pecunia Ecclesiæ pupilli, vel militis ijs acquiritur.*

15 *Pontifex peccat mortaliter consumando res Ecclesiæ, vt consanguineos ditet.*

16 *Secus disponendo in eos de reditibus ecclesiæ, vel pro necessaria substentatione.*

17 *Auth. quibuscumque C. de sacr. sanct. eccles. an obtineat de iure canonico, vel cum constat alienationem in consanguineos in euidentem ecclesiæ vtilitatem remissiuè.*

18 *Vendere domum, vel fundum, an quis teneatur pro ecclesia amplianda, vel de nouo construenda.*

19 *Negatiua opinio in noua extructione à Iudicibus inferioribus regulariter practicata.*

20 *Operarij ædificantes contra probibitionem non tenentur, sed Domini, qui eos conducunt.*

ARGVMENTVM.

Prorex an possit ædificandi in suburbijs facultatem concedere à Rege probitam, Regis prohibitio includat ne clericos. Declarationem Regis Philippi III. vt sub ea non includantur Ecclesiæ; Clericis minimè prodesse, qui ædificant in solo patrimoniali, vt quilibet priuatus.

§. IV.

1 LTERA præcipua quæstio, quæ ad potestatem pertinet, Proregis est, an Prorex possit concedere ædificandi licentiam.

centiam,& prohibitionem remittere; Porrò hæc quæstio non est accipienda de prohibitione à Proregibus facta,de hac enim non relinquitur quęstioni locus; sed à Rege,& Regijs bãnis inducta. Ea verò facilè decidi potest ex forma commissionis, & tituli, qui Proregi conceditur, solet Prorex creari cum amplissima, & omnimoda potestate; adeò,vt in omnibus repræsentet Regis personam, atque alter ego constituatur, vt initio operis diximus, eademq; potestas,quæ per secretas instructiones solet in multis limitari, in reliquis censetur confirma-
2 ta,& amplissima remanet ex reg.tex. in l.cum prætor ff. de Iudi. At ea circumscripta, si hoc ipsum de Prorege quæratur,vti Prorege,an scilicet tanquàm talis possit remittere prohibitionem,videtur hoc decidi per casum legis in l. 3. §. planè, & seq. ff. quod vi, aut clam,dicit enim text.in §.planè, quod Præses,vel Procurator Reipublicæ non potest concedere,vt in loco publico ædificetur, limitat, si
3 adest consuetudo in contrarium, subsequitur text.in §.seq. sed si à Principe, vel ab eo cui Princeps, hoc ius
4 concedendi dederit, idem erit probandum, ita quod requiritur specialis concessio potestates datæ à Principe, quem text. notat Alb. in l. 2. §. si quis à Principe, ff. ne quid in loc.publ. quòd Præses Prouintiæ non non potest concedere in publico ædificare, quod etiam dixit Afflict. in Constitut. beneficium num.4. & in Locumtenente,& Viceregente tradidit Luc. de Pen. per istum text. in l.1. C.de diuers.præd.vrban. lib. 10. vers.tertio quæritur, & authoritate Lucæ dixit idem in proprio Prorege, Capic. in repetit. cap. Imperialem cart.32. à terg. vers. septimo notan-
5 dum, sed vt dixit idem text. in d. §. planè vers.hoc ita verum est,vbi glo. in verb. municipalis limitat, quando consuetudo est in contrarium. Solus enim Princeps hoc concedere potest, & solet, vt probant iura allegata, & ad idem text.in §. merito in fin. in eadem l.2. & in l.seruitutes §.publico vers. an Princeps ff. de seruit. Sicut enim vetitum est ædificari in publico, eodem modo prohibet Rex,ne in suburbijs ædificetur propter publicum bonum, vnde si deficit potestas in locis publicis ex prohibitione Regis, multo magis hoc erit in his specialiter à Rege prohibitis propter
6 causam publici boni; & secundum hæc fuit practicatum, cum Duce Seminariæ, qui petijt licentiam ædificandi in loco sub prohibitione comprehenso,facta à Rege,propter quam necesse habuit adire Regem qui denegauit licentiam,licèt cõsultus fuerit à Prorege,& Collaterale Consilio debere eam concedere, & hoc tempore Præsidatus Comitis Mirãdæ recolendæ memoriæ; quod demum Proreges successores non seruauerunt & malè stante notorio potestatis defectu; sed quid mirum,si nullam Regis instructionem seruauerũt; sed omnia passim,& indistinctè, prout absoluti Domini tractauerunt,quod si benè vel malè fecerint, in alio sæculo videbunt,
7 Et respectu publicorum, licèt detur interdictum prohibitorium cuilibet de populo ratione proprij interesse ad text.in l.2. §.1. & §. hoc interdictum perpetuum est eod.tit.ne quid in loc.pub. tamen iura prædicta dicunt posse Principem concedere, quia etsi quilibet pro suo interesse possit agere,tamen non habet particulare ius dominij super publico, dicit text.in d.l.2. §.1. ibi enim loca publica, vtique priuatorum vsus deseruiunt iure scilicet ciuitatis, non quasi propriè cuiusque,quòd exponit ibi glos.iure,scilicet ciuili, cumq; interdictum contineat publicam vtilitatem principaliter, & secundarium interesse priuatorum, dixit Bart. in

ead.

ead.l.2. §. fin. & Rex est lex animata in terris, & supra omnes leges, propterea nimirum, si Rex, siue Princeps potest concedere ædificare in publico secundùm iura præallegata, verùm vt
8 eadem iura dicunt, in dubio concessio non intelligitur, cum incommodo alterius, nisi hoc fiat ex certa scientia, vt expresè dicit text. in d. §. si quis à
9 principe, & hoc non absolutè de quolibet incommodo, quia semper aliquod adest, etsi hoc attenderetur, nunquàm Princeps concedere posset, sed intelligitur de præiuditio notabili, non autem modico, ad quod allegari solet text. in l. quoties C. præc. imp. off. & hæc est communis limitatio, latè Alex. in consl. 216. 2. volum. Iason in l. quo minus nu. 16. ff. de flum. latissimè per Felin. in cap. quæ in ecclesiarum de constit. num. 47. & ibidem quòd quando Princeps facit hoc cum causa, tunc posse tertio præiudicare, & non attenditur illius interesse.
10 An autem hæc prohibitio ædificandi in suburbijs, tanquàm publicum bonum concernens, an comprehendat etiam clericos, habetur per Molin. de iust. & iur. tract. 2. dispu. 31. circa finem, Menoch. in consil. 1000. nu. 30. licèt christianissimus,
11 & Catholicus Rex noster Patris vestigia sequens mandauerit vltimo loco, quòd in prædicta prohibitione fabricandi Ecclesiæ non includantur volens tanquàm deuotissimus, & religiosissimus, vt diuinus cultus in suis Regnis amplictur, & augeatur, inuigilans semper ad protectionem, & defensionem S. R. E. quod proprium semper fuit huius coronæ: quod intel-
12 ligo, quando Ecclesia ædificat, non autem si clericus in patrimoniali solo, actualiter ad eum spectante, non tanquàm clericus, sed tanquàm quilibet ædificare vellet. Nàm tunc nullus consideratur fauor Ecclesiæ, & prohibitio continens publicam vtilitatem, quæ respicit, tam laicos, quàm clericos est omnino seruanda,
13 saltim vi rationis: Vnum hoc loco non omittam, quod mihi visum fuit notatu dignum, postquàm loquimur de clericis ædificantibus: quòd si clericus de pecunijs Ecclesiæ ædificauerit in patrimoniali solo, dicit glos. in cap. Apostolicos 12. quæst. 2. Quòd solum cedit ædificio fauore ecclesiæ. Ita quòd non dubitatur, quòd meliorationes, & quicquid exędificatum sit ecclesiæ, sed etiam alienum solum, contra regulam, quod ædificium solo cedere debeat, quam glos. sequitur Specul. in titu. de emptio. & vendit. §. 3. loco vers. quid si Clericus nu. 18. cuius authoritate Bald. in l. intantum ff. de rer. diuis. notat, quòd si quis ędificat de pecunia Ecclesiæ in solo proprio perdit dominium, & efficitur Ecclesiæ, & sic dicit ipse ædificium rapit solum fauore Ecclesiæ, inferens ad Prælatos, qui solum paruum reducunt in arce pro suis nepotibus: sed hæc opinio est dubitata non in ędificio facto, seu meliorationibus, sed in applicatione soli, quia videretur Ecclesia locupletari cum aliena iactura, vt per Io. Andr. in addit. ad Specul. vbi supra, quem sequitur Roman. in repet. auth. similiter C. ad leg. falcid. nu. 28. & Alex. in l. 1. §. nunc videamus, de oper. nou. nou. nunc. sed vt dixi, respectu meliorationum nulla est difficultas, quòd
14 sint Ecclesię sicut dicimus, quod emptum de pecunia Ecclesiæ, licet alieno nomine, est ipsius Ecclesiæ, vt in milite, pupillo, & fisco glos. in l. si vt proponis C. de rei vend. eadem glos. in cap. est quærendum, de pecul. Cleric. Rom. vbi supra nu. 28. & Archidiaconus in cap. non liceat, vbi bona addit. 12. quęst. 2. dixit, quod Papa
15 mortaliter peccat, si vult res Ecclesię consumere, dando consanguineis, vt eos diuites præ alijs faciat, vel vt ipsi inde construant palatia, vbi Ture-

recrem. sequitur ad literam, & sic
Bellem. idem Abb. authoritate Ar-
chidiac. in cap.constitutus nu.16. de
16 relig. domib. quod limitat ibi Na-
uar. qui Capit. illud repetit in tract.
de spol.Cleric.vt intelligatur dictum
Archid. respectu rerum Ecclesiæ non
autem ipsius reddituum;& rursus non
procedit hoc, quando datur consan-
guineis aliquid pro necessaria subste-
17 tatione,vt per Abb. vbi supra. Quid
autem in concessione rei Ecclesiasticę
facta consanguineis, iuxta terminos
text.in auth.quibuscumque C. de sa-
crosf.eccles. an valeat,& an illa auth.
procedat de iure Canonico tanquàm
lex facta ab Imperatore, qui potesta-
tem non habet super rebus ecclesia-
sticis, & an regula illa fallat, quan-
do constat alienationem factam in
euidentem vtilitatem, vide latè per
Canonist. in cap. vt super de reb. ec-
cles. non alien. Alciat. de præsumpt.
regul.1. præsumpt.29. Menoch. eod.
tract. lib.3. cap.54.glos.in cap.1.qui
success. ten. vbi Isern.nu.12. vbi Af-
flict. nu.14.& 39. Curt.Iun.in tract.
feud. par. 2. quęst. 7. Menoch. cons.
79. num.19. 1.volum. Anchar. cons.
210.Feder.de Sen.cons.52. Panorm.
cons.41.
18 Sed hęc obiter attigisse sufficiat,
quibus illud proximum est, quando
fauore Religionis teneatur quis ven-
dere proprium agrum, aut domum:
non solùm ad ecclesiam ampliãdam,
sed de nouo construendam, vide ele-
ganter per Couar. in cap.14. var.re-
solut.lib.3. & non fuit disputatio, vt
Princeps possit cogere, quando sibi
videbitur hoc expedire: sed quid in
Iudicibus inferioribus,& rursus an de
iure possint cogi pro noua Ecclesiæ
constructione in quo videtur com-
munem esse sententiam, vt cogi pos-
sit ad vendendum fauore Ecclesiæ,&
templorum diuinorum etiam pro dor-
mitorio,& claustro faciendo, Flor. in
l.1. §.locum,& in l.si quis sepulcrum,
ff.de relig. & sumpt.fun. latè Cæpol.
de seruit.vrban.præd.cap.82. à qua
opinione Couarru.recedit licèt causa
remittat arbitrio circumspecti Iudi-
cis, & secundum hanc practicamus:
19 Nam dominis inuitis domus, aut
agri non passim capiuntur ad nouam
Ecclesiæ constructionem,& propterea
multoties accedit Collaterale Consi-
lium super loco, & aliquando pro-
prius Prorex, vt successit tempore
Pręsidatus Comitis de Lemos in mo-
nasterio monialium sanctissimæ Tri-
20 nitatis nouiter constructo. Tandem
circa operarios fabricãtes in loco pio
notandum est eos non teneri ex con-
trauentione cum bona fide pro dena-
rio diurno operas locent, & pondus
sustineant diei, & æstus, vt seipsos a-
lant, sed teneri eum, qui opus man-
dauit, pro quo est text. elegans ad-
hoc factus in l.2. §.hoc interdicto nõ
his tenetur,ne quid in loc.publ. Bart.
post glos.in l.in rem actio, §.tignum,
vbi Angel.ff.de re vend.Imol.Rom.&
Alex.in l.de pupillo §.meminisse ff.de
nou.oper.nunc. Rol. à Vall. latè in
cons.54. 1.vol.

SVMMARIVM.

1 *Regis Philippi II. literæ prętium diffinientes, quo Ciuitatis frumentum ciuibus præstandum est.*

2 *Capitula Ciuitatis, quæ appellantur del bene viuere, iuri communi conformia. & num. 13.*

3 *Eorum inobseruantiæ, vnde prouenerunt.*

4 *Plebis, ac multitudinis imperitæ malæ.*

5 *Pauperes tumultum, ac seditionem affectant.*

6 *Popularis tumultus exemplum, &*

& ibi, quæ sunt cibaria plebis.

7 *Rex populorum vtilitatem propriæ præferre debet.*

8 *Vita hominum, eorumq. alimonia, cuilibet priuato Regis Interesse præferenda.*

9 *Prouisio concedendi terras Regiæ Dohanæ, quas vocamus saldas ad culturam propter vbertatem.*

10 *Abusus vendendi frumentū Ciuitatis vilius, quàm fuerit emptum, nullo modo ferendus, & nu. 14.*

11 *Nouis casibus, noua remedia adhibenda.*

12 *Nouæ leges pro recto Regni regimine promulgandæ.*

15 *Ad rempublicam collapsam reparandam seueritate, non lenitate vtendum.*

16 *Graue est confusis temporibus, locis, & moribus esse præpositum.*

17 *Probibitio extrabendi panem à Ciuitate tempore penuriæ, & extrabendi frumentum à Regno iuri conformis.*

18 *Vendentes frumentum, vel aliquid aliud penuriæ tempore carius, quàm statutum est, qua poena puniendi.*

19 *Princeps Reipublicæ, maritus & communis omnium pater.*

ARGVMENTVM.

Qualis modus, vel forma à Ciuitatis Decurionibus, ac Annonæ Præfectis seruanda in distribuendo frumēto Ciuibus, cæterisq; incolis, qui vbertatis tempore in Ciuitate morantur. De prohibitione extrahendi panem à Ciuitate penuriæ tempore, & frumentum à Regno.

S. V.

CAETERVM electis exteris à Ciuitate ex causa penuriæ non libera pro captu voluntatis relinquitur facultas, sed certus diffinitus est modus, & certa præscripta forma Decurionibus, & Annonæ Præfectis in exhibendo Ciuitatis frumentum Ciuibus suis, alijsq; incolis, qui abundantiæ tempore in ea morantur, diligenter attendenda, & exactè custodienda, ne Ciuitas ruat omninò, atque ad extremum deducatur exitiū. Huius enim inobseruantia fuit potissima causa immensa æris alieni molç, qua Ciuitas ipsa præmitur: Manda-
1 uit prędictus Iustissimus, & memorandus Rex Philippus secundus per suas particulares literas etiam cum additione sua propria manu scriptas, à me informatus, dùm Regentis officium exercebam in supremo Italiæ Consilio, omninò tolli abusum talem emendi per Ciuitatem frumentum carò tempore caristiæ, & distribuendi vilius postea inter Ciues, & habitatores, quod per prius statutum reperi-
2 tur per Capitula huius Ciuitatis dicta del ben viuere: quæ Capitula & Regis iussio sunt conformia iuri communi, per quod hoc mandatur inuiolabiliter iuxta text. in l. 3. ff. ad leg. iul. de annon. & in l. non debere, ff. ad municip. ibi non debere cogi Decuriones vilius præstare frumenta Ciuibus suis, quàm annona exigit, Diui fratres rescripserunt: & alijs quoque Constitutionibus principalibus id cautum est, & concordat text. ad idem. ff. de admin. rer. ad Ciuit. pertin. in l. Decuriones, sed nihil fuit ser-

3 seruatum, sunt peccata populi; facta & permissa hæc sunt pro satisfactione plebis imperitæ,& ignorantis contra votum totius nobilitatis, & eiusdem populi gentis principalis, in ruinam tam splendidissimæ, & nobilissimæ Ciuitatis; vanæ voces non
4 erant audiendæ. Multitudo libenter consentit in malum, & pronus est ad illud populus duræ ceruicis: plebs sæpè clamoribus, aut gratia forsitan agitata moueri solet, & multitudinis imperitæ Consilium,& quæ populare Consilium sequitur,nec fructus boni, nec iucunditatem, nec memoriam habent, & quanto maior est populus, tanto ab intellectu est remotior, & nihil est facilius, quàm in quemlibet affectum cōmouere populum; & hæc, & alia authoritate B.Hieronymi,Aristotelis, Tullij latius ponit Luc. de Pen. in l. 1. C. de impon. lucrat. describt. nu.24. & 25. Docendus enim est populus,non sequendus in cap. 2. 62.dist. & corripiendus,quia non est discipulus supra Magistrum. Paupe-
5 res enim dixit Andr. in cap. 1. de pac. iur. firm. non cogitant, nisi tumultuari Ciuitatem, & illi sunt, qui seditiones procurant, vt currant ad spolia, quia non timent mortem, vt
6 iam vidimus in facto annis elapsis, dum occiderunt eorum electum popularem, raptando illum per publicas plateas, & illius domum posuerunt in saccomando, rapiendo bona omnia, & vendendo publicè per vicos, & plateas, quo tempore tumultuauit vniuersa Ciuitas propter plebem imperitam, & ad malum ordinatam. Sed placuit diuinæ prouidentiæ,vt tantus rumor sedaretur, & demùm post aliquod temporis spatium fuit maxima, & exemplaris iustitia facta eorum, qui fuerunt in culpa; quæ mala omnia principaliter ortum habuerunt, & habent à relaxata gubernatione plebis tàm magnæ Ciuitatis, quæ in tantam deuenit audaciam,vt iure prętendat se tractari debere, vt cæteri nobiles Ciuitatis, & verum est dixisse glos. in l. seruis vrbanis,de leg.3. in verb.cibaria,quòd mechanici agricolæ, & rustici non vtūtur pullis, vel alijs delicatis cibarijs,sed caseo,cæpis,& fabis,quę sunt propria verba glos. sic declarata per Lambert. qui addidit authorit. gloss. prædictæ, quòd non debent vti panibus albis,sed grossis,vt per eum in titu.de iur.patr.lib.3. 12.art. 3.quæst. princ. quod dixit per prius, Afflict.in constit. quisquis de burgensibus nu. 3. & in constit.qualitas personæ cum alijs latè congestis per Tiraq. de nobil.cap.20. num. 136. quæ notentur pro plebe nostrę Ciuitatis tam audaci, & imperita.

Iussit ergo Rex prudentissimus, vt tolleretur omninò abusus vendendi frumentum pretio viliori, quo fuit emptum: sciebat enim Rex sanctissimus, quæ facere debebat ad vtilitatem populorum,quam etiam proprię præferre debebat, & propterea tales sanctissimas ordinationes mandabat, vt optimè discurrit Iser.in cap.1.de prohib. alien. per Lothar. conuenit
8 enim, vt vita hominum, & illorum alimonia pręferatur cuilibet pecuniario Regis interesse iuxta notab. text. in l.fin. §.si plures ff.de bon.damnat.
9 Hinc habuit ortum iusta prouisio facta in partibus Apuliæ dandi aliquas terras ad culturam,licèt essent destinatæ ad vsum pecudum Regiæ Dohanæ,quia cūcta pro hominibus creata sunt l.2. ff. de stat. homin. & propterea præferendi cunctis rebus, ad text. in l. iustissimè ff. de edil. edict. Andr.in cap.1. num.15. de pac. iur. firm.in cap. 1. quis dicatur Dux nu. 4. vbi bona additio.
10 Poterat hic abusus annis elapsis, quodammodo dissimulari quādo Ciuitas non erat tantis habitatoribus plena, poteratq; propterea sustinere, quæ ex hoc oriebantur, cum ex reddi-

ditibus, quos habebat, omnia supplebat, sed hodie, quod illa creuit in duplum, redditus omnes sunt alienati, & onera imposita illos superãt: oportet numeroso populo nouos ordines instituere, neque eisdem legibus decet regere multos, quibus pauciores
11 regi consueuerunt, & nouis rebus noua remedia sunt necessaria, quæ benè explicat, & exempla tradit Dominus Freccia in 3. lib. de subfeud. nu. 23. in præcedentia inter Dominos Electos, & Dominos Barones Regni prope finem libri fol. 464. Natura enim quotidiè nouas deproperat edere formas, ex quo fit, vt noua remedia adhiberi debeant, secundum Bellug. in princ. sui spec. & habetur in cap. Regis Caroli Illust. incip. nouas
12 formas, noui ordines, & nouæ leges fieri debent pro recta, & necessaria Regnorum gubernatione, dixit Bald. vbi Zabar. in cap. 2. de consuet. quæ sunt in casu fortiori; cum hæc iustissi-
13 ma Regis iussio non est noua prouisio, sed est iuri communi conformis; vt supra diximus, & spetialiter statuta, & ordinata per Capitula eiusdem Ciuitatis dicta del ben viuere; &
14 postquàm ex hoc damnato abusu Ciuitas est, quasi in perditionem, qui si non tollitur omnia alia remedia nihil proficiunt, viuente semper causa hac, quæ debitum quotidiè parit in tam maximo excessu, propterea non oportet amplius indulgere, dissimulare, aut in longum protrahere, quia putredo iam viscera penetrauit, & oportet secare, vrere, & incidere.
15 Hinc Luc. de Pen. in l. 3. C. de his, qui ex publ. coll. lib. 10. in quæst. illa ad reparationem Reipublicæ cõquassatæ, quid expediat, remissio, an seueritas? Dixit indubitanter seueritatem amplectendam esse, quia per seueritatem, & grauitatem tali casu grex saluatur, Rex honoratur, & lex obseruatur. Et iustum est, vt quos amor Reipublicæ non reuocat à lapsu, à segnitie, ab auaritia, & à proprio interesse, saltem coerceat seueritas disciplinæ, & ex remissione offenditur grex, lex, & Rex, quæ decisio est memoranda ad propositum: verùm in his dixit ipse discretè esse pensandum, & fieri nõ debere, nisi vt dictum est, quando Respublica reperitur iam conquassata, & viribus omnibus destituta, quę an sint iam in facto esse in nostro Regno, & in hac nostra nobilissima
16 Ciuitate, dicant boni, & discoli. Benè tamen, vt ait B. Gregorius graue est confusis temporibus locis, & moribus esse præpositum, quem ad propositum in hac propria materia refert Luc. vbi supra in d. l. fin. sed hęc non solum non excusant bonos, & prudentes Gubernatores, sed illos tãto magis impellunt, onerant, & grauant ipsorum conscientias ad prouisiones à lege statutas faciendas, oculos habendo ad Deum ad Rempublicam, & ad rectam gubernationem, & non ad satisfactionem auræ popularis.
17 Confert etiam ad annonam Ciuitati conseruandam prohibitio extrahendi tempore penuriæ panem à Ciuitate, quæ spetialis est eo tempore ordinatio. Generalis verò, ne frumenta, cæteraq; victualia extrahantur à Regno iuri communi conformis; de qua in l. 1. C. de frum. vrb. constant. lib. 11. Rip. in tract. de pest. 2. part. nu. 16. & 189. per Auend. de exeq. mandat. Reg. lib. 1. cap. 19. Qua
18 verò pœna puniantur venundantes carius, quàm statutum est alimenta tempore caristiæ, ibidem per eundem Auend. qui dicit, quòd proceditur tanquàm contra violatorem pacis, & adducit Alb. in l. qui metu §. miles, ff. de re iud.

Essent proculdubio circa salutem Regni Ciuitatis, & Regij patrimonij multa fructuosa, & vtilia dicenda, & proponenda; sed sufficiant hæc per transennam attigisse.

19 Il-

19 Illud Proregem cogitare vellem. Regem, qui omnem ei contulit potestatem esse Reipublicæ maritum, & communem omnium patrem, vt notabiliter hæc,& alia tradit, Luc.de Pen. in l.quicumque, C.de omn.agr. desert. Ideoq; cum animaduertere debere,vt administret, tanquàm maritus, & pater.

SVMMARIVM.

1 *Prorex deputat vnum ex Collateralibus, vt nomine Regio præsit omnibusque Decuriones tractant ad Annonam Ciuitatis pertinentibus.*

2 *Idq. vigore Capitulorum eiusdem Ciuitatis.*

3 *Decuriones spectātia ad politiam Ciuitatis primitus exequebantur ex Capitulo Ferdinandi Primi, quod postea est immutatum.*

4 *Officialis,qui Regis nomine præest in tribunali Decurionum cum ijs non vetat; sed conclusio sua auctoritate exequutioni mandatur ex sententia Regis Federici.*

5 *Aquæ concessio ex publico Ciuitatis Aqueductu, ac fonte ducendæ priuatis à Rege Ferdinando facta ab eodem limitata, dummodò abundantia Ciuium non deficiat.*

6 *Aquæ deriuandæ ex publico fonte facultas, & modus priuatis à Rege concedi, ac præstari potèst.*

7 *Concessio aquæ à Principe facta reuocari potest, si Ciuium vsui aqua deficiat, & nume. 9.*

8 *Gratia Regis Federici, vt aquæ restituatur priuatorum Molendinis, quam interpretationem à iure recipiat.*

9 *Aqua ex publico fonte, quæ Ciuium necessitati non sufficit, non potest ex ordinaria Regis potestate concedi pro extruendis priuatorum molendinis.*

10 *Officialibus, qui nomine Regio Ciuitatis, vel similibus tribunalibus assistant, an aliquod pro labore salarium præstandum.*

11 *Quādo quis pluribus officijs fungi potest, & consequenter pro omnibus debitum consequi salarium, & nu.12.13.14.15. & 17.*

16 *Salarium decernere, ac præbere ad Principem spectat.*

18 *Decurionibus Ciuitatis, potest ab eadem limitari potestas.*

19 *Eodem tamen tempore electionis ad Decurionatum non post electionem.*

20 *Vsus rei, quæ iure proprietatis ad Ciuitatem pertinet, priuatis Ciuibus concedi potest.*

21 *Mattonata nomen antiquum, & vsitatum.*

22 *Viarum publicarum constructio*

iuxta domos priuatas ab eorũ Dominis facienda.

23 *Ciuitas, quæ vias ante domos priuatorum suis sumptibus reficit, malè agit.*

24 *Viarum publicarum impedimentum perpetuum prohibitum, temporale tantum permissum.*

25 *Pergulas, quæ vulgo tennæ appellantur tenere possunt apothecarum Domini, vel conductores.*

26 *Artem mechanicam exercentes, possunt à suis apothecis in publicum ponere, quæ sunt proprij exercitij, modo non impediunt vehiculum ire declaratur nu. 28.*

27 *Magistri Portulani ad officium spectantia, remissiuè.*

ARGVMENTVM.

De potestate Proregis in eligendo, ac deputãdo vnum ex Collateralibus, vel Regijs Officialibus, qui Regis nomine pręsit, atque assistat cum Decurionibus Ciuitatis Annonæ munimini, seu fortificationi, aquarum conseruationi, rationum, siue computorum reuisioni. Salarium, & pro labore an præbendum Regis Ferdinandi. Concessio priuatis, quibusdam aquæ ducendæ ex publico Ciuitatis ductu, siue fonte Federici Regis gratia, vt eadem aqua restituatur priuatorum molendinis, declaratur.

§. VI.

T autem, quæ ad Annonam, ac vbertatem conferunt expeditius exequutioni mandentur; deputat Prorex perso-
1 nas Collaterales ad præsidendum, & assistendum nomine Regio in concernentibus grassiam, seu abundantiam Ciuitatis, fortificationes, seu munimen illius aduersus inimicos, & conseruationem aquarum, cõstructionem, & refectionem viarum, seu stratarum eiusdem Ciuitatis, & dicitur propriè tribunal mattonatæ, & cum Proregum mandatis pecuniam expẽdunt publicam pro aptatione, constructione, & refectione omnium prædictorum, & sic etiam pro abundantia, vbi verò præest persona pro abundantia, est in tribunali Decurionum, seu Electorum Ciuitatis, cætera verò appellantur tribunalia fortificationis aquæ, & mattonatæ: in quibus omnibus, tanquàm Regens Collateralis Consilij præfui; & notetur quęso vnũ
2 pro satisfactione nonnullorũ insipientium nostræ Ciuitatis. Nàm per Capitula Ciuitati à retro Regibus concessa, statutum est, quòd in vnoquoque istorum tribunalium Regius Officialis interueniat, vt in cap. 8. & 9. concessis per Regem Ferdinandum II. expeditis sub die 27. Ianu. 1495. in quibus prouidetur de Officialibus, qui debent in tribunalibus fortificationis, & aquarum præsidere, & per sententiam Regis Federici statuitur. Interuentus Regij Officialis in tribunali Electorum, seu Decurionum Ciuitatis; vnde cùm de hoc, quasi de noua introductione conqueruntur, videant si benè dicunt: est benè verùm, quòd per cap. 41. concessum
3 tempore Regis Ferdinandi primi spectantia ad politiam Ciuitatis, statutum

tum erat fieri per Electos, seu Decuriones tantum: & quòd nullus Officialis se intromittat, quòd hodiè fit per singulas plateas, seu sedilia, quæ deputant personas particulares, quæ appellantur pagliaminutę, præter hęc adest tribunal reuisionis, vbi pariter præsidet vnus ex Regijs Ministris à Prorege deputandus, & hoc tribunal erectum fuit tempore Præsidatus Don Petri de Toledo, & in eo tractatur vitio computorum, ministrorum Ciuitatis, in quo à quolibet Sedile, personæ deputantur, & à Prorege commissiones expediuntur, qui, vt Iudices Regij iudicant, à quorum sententijs, nonnisi ad Proregem appellatur; illæq; paratam habent exequutionem in cæteris verò tribunalibus adsunt deputati per Sedilia, qui pariter negotia ad illa spectantia pertractant, & expediunt, & in vnoquoque prædictorum tribunalium platea popularis suos pariter facit deputatos; aliud, & vltimum adest tribunal dictum della pecunia, quòd eodem modo regitur, in quo tractatur affictus introituum Ciuitatis, & mandata firmantur pro solutione æris alieni, & expensarum Ciuitatis.

4 Verùm per prædictam sententiam Regis Federici apparet, quòd Regis Officiales in prædicto tribunali Electorum minimè votare debēt, sed negatiua terminantur per voces maioris partis Electorum, seu Decurionū, exequutio verò conclusionum fit cum authoritate Regij Officialis, qui præsidet, & sic hodiè seruatur.

Et non omittam aliud, quod est maximæ considerationis pro necessi-
5 tate, & deficientia aquæ in nostra Ciuitate, quæ habet aquam pretiosissimam, & in maxima abundantia, & ad Ciuitatem non conducitur quarta illius pars, quia in loco dicto la Bolla, diuiditur pro medietate causa eam dandi quibusdam molendinis priuatorum, & reliqua medietas in loco dicto Poggio reale pariter diuiditur pet alia molendina particularium: ita quòd, vt dixi, quarta pars tantùm, aut parùm plus istius aquæ in Ciuitatem conducitur, quæ agnoscentes retrò Reges, & attendentes publicam Ciuitatis vtilitatem, quæ Ciuitas tunc non erat in tam magna amplitudine, nec tot habitatoribus repleta. Dico igitur, quòd ob prædictam causam sustulerunt aquam à prædictis molendinis, vt integra ad Ciuitatem confluerent: & demùm dum fuit supplicatum, vt aqua ad molendina restitueretur, infrascriptum fuit expeditum Capitulum, vt in cap. 9. Regis Ferdinandi Secundi fol. 21.

Item supplicano la Maestà vostra fare tornar l'acque alli molini secondo il solito, à tal che s'habbia buona commodità. Placet Regiæ Maiestati, prout petitur, dùm tamen non producat defectùm aquarum ad vsū, & oppottunitatem Ciuitatis, ac Ciuium, & quòd vbique interueniet Officialis, seu Prouisor, qui ipsarum aquarum pro tempote curam habeat.

6 Quæ potuit Rex facere, & mandare, si aquæ, & decursus aquarum inter cætera præcipua in Regno sunt Dominorum, secundum communem Decisionem Luc. de Pen. in l. quicunque C. de fund. limit. lib. 12. cum alijs congestis per D. Frecc. in 46. auth. baron. in princ. & latissimè ad saturitatem in propria materia constructionis molendinorum per D. de Frāch. in sua decis. 183.

Si ergo eatenus aquæ sunt restitutæ molendinis, quatenus non deficiant ad vsum Ciuitatis: ergo stante hodie maximo defectu possunt molēdina priuari aquis ob publicam Ciuitatis vtilitatem, & necessitatem; sunt enim hęc molendina priuatorum in

in pauco numero, quæ vt scimus non deseruiunt pro molendinis frumentis Ciuitatis.

Et licet idem fuerit supplicatum tempore Regis Federici, qui simpli-
8 citer respondit, Placet Regiæ Maiestati, vt in cap. 12. fol. 23. Tamen hoc recipit intellectum à cap. Regis Ferdinandi antecedentis, quod eamdem continet decretationem cum additione; dummodo aqua Ciuitati non deficiat, quæ declaratio non est sublata per Capitulum Regis Federici, & rursus sic de iure intelli-
9 gatur per text. in l. Præses Prouinciæ, C. de seruit. & aqu. Nam sitientibus agris nostris non solùm est iniustum, sed crudelitati proximum, dicit text. vt aqua alij vtantur, & melius legatur text. in l. si quis per diuinam in fine, C. de Aqueduct. libr. 11. vbi est casus in indiuiduo, vt concessio aquæ ex publico fonte intelligatur, quatenus aqua non deficiat, & de ea, quæ superest, concessio intelligatur facta, ibi in illis verbis, quid ijs personis, quibus nostra serenitas indulxit ex aqua superflua debeat impartiri, & in spetie de his molendinis loquutus fuit Luc. de Penn. in l. decernimus, C. de aqueduct. lib. 11. dicens iniquam etiam, & iniustam permissionem talium molendinorum, nec potuisse concedi ex ordinaria potestate stante necessitate ciuium, & penuria aquæ, quæ ad ipsorum alimentationem principaliter deseruire debet. Cùm non conueniat fontem; summis laboribus, & necessitate paratum pro substentatione vitæ humanæ deseruire ad quæstum priuatum, sub velamine publicæ vtilitatis, quæ decisio ad propositum est aurea, & notanda, de qua meminit Dominus de Franchis in allegat. decis. 183. de quo latius infra dicemus in materia concessionis tractarum, & pensionum, quæ à Rege conceduntur, vbi videri poterit.

Sed fuit pluries dubitatum, an istis Regijs Officialibus, qui assi-
10 stunt in prædictis tribunalibus Ciuitatis ordine Regio debeat fieri debita recognitio, eorum laborum, pro quo multoties, se congregauerunt plateæ, & aliquando concluserunt recognitionem aliquàm faciendam, aliquando, & frequentius denegauerunt, licèt labores sint maximi, & præcipuè ministri Præsidentis in Tribunali Grassiæ, quòd iniquum vndiquè est; cùm Regij ministri ex proprio officiorum munere, ad hæc non sint obligati; & hoc est, quòd tradidit Bartol. in l. ambitiosa, ff. de decret. ab ordin. fact. num. 2. Sunt enim hæc diuersa officia collocata, & data vni, quo casu, dùm vnus
11 pluribus officijs distinctis fungitur, Rege mandante, seu illius Prorege gaudere debet salario vniuscu-
12 iusque officij, cùm duas repræsentet personas, ad text. in §. illud, in authent. vt iudic. sin. quo. suffr. in l. in scholaribus, C. de erog. milit. annon. lib. 12. maximè quan-
13 do officia non sunt incompatibilia, ad text. in l. si consul, ff. de adopt. Ioan. de Plat. in l. maior, C. de dignitat. libr. 12. Capic. decis. 27.
14 num. 20. & sic practicamus. Dùm Decanus Sacr. Consil. vacante Officio Præsidentis, etiam illud exercet, & in Præsidentibus Regiæ Cameræ deficiente illius Locumtenente fuit nouissimè prouisum, dùm quilibet illorum Locumtenētis officium exercet per hebdomadas; & propterea
15 iustissimè ad euitandas has partialitates, & iustitiam faciendam tempore Præsidatus Don Francisci de Castro mandauit ille vir prudens, & circumspectus taxationem certi salarij omnibus prędictis ministris inspecta qualitate laborum vniuscuiusque

que, quod ad Principem spectat pro-
16 uidere, prout est text. in l.vnica C.
de præb.salar. lib.10. cuius infrascri-
pta sunt verba. Nulli salarium tri-
buatur ex iuribus Reipublicæ nisi ei,
qui iubentibus nobis constanter fue-
rit consequutus; & concurrente cau-
sa iusta non potest de hoc dubitari,
pro quo videatur ibi Rebuff. qui op-
timè declarat,& etiam ibi per Io. de
Plat. quæ prouisio etsi ex prædictis
17 appareat, quàm iuri consona fuerit,
inspectis ingentibus laboribus, qui
fiunt, & amaritudinibus, quæ susti-
nentur; tamen per successorem in
officio fuit de facto reuocata, nullo
verbo de ea facto in Collaterali Con-
silio,vbi fieri debebat.

18 Sed nolo omittere vnum,quod te-
nuimus pro absurdissimo, sed de iure
est permissum: quòd etsi Decuriones
repræsentent Ciuitatem, & dicantur
omnia posse circa eius gubernationẽ:
tamen potest à Ciuitate limitari po-
testas secundum Bart. in rubr.ff.de
Decur. Io.de Plat.in ea rubr. C. lib.
10. Quòd sæpè accidit, dum in tri-
bunali Electorum, seu Decurionum
recusant aliqui ex eis concludere,
dicendo habere limitatam potesta-
tem.

19 Sed hoc intellige posse fieri tẽpo-
re delationis officij,& creationis De-
curionum, sed postquàm simpliciter
fuerunt electi, & offitia concessa mi-
nimè possunt illa limitari, nec quo-
modolibet illis aliquod derogari,
quia res non est integra., & potestas
concessa libera circa administratio-
nem rerum Ciuitatis,iuxta formam
à iure traditam,vt per eumdem Bart.
& Plat.vbi supra.

Similiter non omittam vnum no-
tabile dictum Bart.in l. qui tabernas,
ff.de contrah.empt.ibi: Item nota,
20 quòd ad priuatum possit pertinere
vsus rei pertinentis iure proprietatis
ad rempublicam. Quod facit pro ho-
minibus Ciuitatis habentibus in fos-
satis publicis hortos per Ciuitatem
concessos, vt à tali vsu non debeant
expelli &c.Quæ doctrina est particu-
laris ad concessiones factas per no-
stram Ciuitatem ipsius porterijs, &
alijs propè, & extra mœnia pro iar-
denis, & hortolitijs: quæ alias fue-
runt satis dubitata, quòd non potuis-
sent fieri à Decurionibus, nec à pro-
pria Ciuitate.

Nec nouum est hoc nomen Mat-
21 tonatæ: meminit enim de illa Bart.
in l. 1. ff. de via publ. ibi, certè pro-
priè dicitur stratauia mattonata la-
pidibus viuis, vel coctis, & text.
22 not. in l. ediles eodem titu. statuit,
vt construat vnusquisque vias publi-
cas iuxta propriam domum, & qui
conductas domos tenent, debent
construere computando dispendium
in mercedem, quando Dominus ip-
se non construit, de quo latè Bartol.
in l. 2. C. de immunit. nemin. con-
ced. libr. 10. Flor. in l. si quid, §.
si quid num. 6. ff. de vsufruct. Ita
23 quod dum hodiè omnia fiunt Ciui-
tatis expensis, est contra iuris ciuilis
dispositionem, postquàm non adest
impositio in hoc, in qua Ciues con-
tribuant, & hoc inter alios abusus
Ciuitatis: nàm videmus vias, maxi-
mis sumptibus Ciuitatis construi, &
demũ ordinariè à particularibus im-
pediri, & occupari, non sine maxi-
24 mo scandalo; verum aliquando à
iure temporaliter tantum permicti-
tur ratione alicuius ædificij, quod
construitur, sed perpetuò minimè,
de quo per Ias. in repet. l. quominus
de flum. num.67. vers. 2. moueor,&
quando temporaliter non requiritur
licẽtia; & aliud notabile tradit Bald.
25 in l. basilicam in fin. C.de oper. pu-
bl. vt minimè possint prohiberi ven-
dentes, ne in suis apothecis teneant
pergulas, seu quas vulgo dicunt, ten-
nas, quibus illi vtuntur; vt se tuean-
tur à vento,& pluuijs, quæ singulari-
ter tradit Auend.de exequ. mandat.

par. 1. cap. 19. num. 39. vers. & istam nostram legem vsque ad vers. & item
26 lex nostra : Immò notetur text. in d. l. ædiles in fin. in vers. studeant, vbi permittitur artem mechanicam exercentibus posse à suis apothecis ponere in publicum, & in via, quæ sunt illorum exercitij : taliter quòd non impediant vehiculum ire, & ibi glos.
27 in verb. trochos. Et videatur accuratè Auend. vbi supra : nam curiosè, & eleganter ponit quasi omnia spectantia ad Grassiam, & ad offitium Iustitiarij Grassiæ Ciuitatis, & Magistri Portulani.

28 Verùm cum vnaquæque Prouintia suo sensu abundet, & consuetudines, statuta, & instructiones sint tam diuersa, seu diuersæ, propterea hoc intelligo secundum dispositionem iuris communis : secus verò si consuetudo præscripta, statuta, aut instructiones aliud suadent, vt in hac nostra Ciuitate videmus, in qua officium Magistri Portulani exercet Ioannes Simeon Moccia, Eques nobilissimus de Sedili Portænouæ conscientiatissimus, & omni virrutum genere ornatissimus.

SVMMARIVM.

1 *Ciuitas non potest absque Proregis licentia Legatum, vel Ambasciatorem ad Regem mittere.*

2 *Poena sine licentia mittentis, & missi erit extraordinaria Iudici arbitraria.*

3 *Licentia petita, & absque iusta causa denegata poenæ locus nõ est, nec à Rege denegatur audientia. Idque practicatur nu. 7. & 9.*

4 *L. siquis Decurio la 1. C. de Decur. lib. 10. declaratur.*

5 *Indignationis significatio, & effectus.*

6 *Clausula sub indignatione nostra; in literis Papæ, & Regis, quid importet.*

8 *Legatis missis ad Regem licentia à Ciuitate petita, & sine iusta causa denegata à Prorege salarium soluendum, & ita in Collaterali decisum num. 9. & 11.*

10 *Ciuitas potest Legatum ad Regem mittere contra Proregem ex Regia declaratione.*

12 *Cadauera magnatum balsamo curanda.*

13 *Ciuitatis maiorem partem, quatuor plateæ, siue quarteria cõstituunt, eaquè repræsentant, atque concludunt etiam contradicente platea populari, & ita per Regem mandatum, atque decisum per Collaterale, & num. 15.*

14 *Reclamare à maiore Ciuitatis parte aliquid decernente quilibet de populo potest, & superiorem adire.*

16 *Sedilia, siue Plateæ Ciuitatis liberè congregari possunt absque licentia.*

17 *Ciuitas largo modo dicitur esse sub tyramnide, quando Ciues non possunt libera voce defendere bonum publicum.*

18 *Remedium ad vitandos tumultus, & dissidia, quæ oriri solent, dum agitur de mittendo Legatum ad Regem, vt Ciuitas in Curia procuratorem ha-*

habeat pro Ciuitatis, & Regni occurrentibus necessitatibus.

19 *Ciuitatem Regi pro maiori parte per nobiles est à iure approbatum, sicut contraria consuetudo est inrationabilis, & minimè seruanda, & nu. 20.*

21 *Consuetudo laudabilis, per quam nobiles tantùm Regimini præficiuntur exclusis popularibus.*

22 *Ciuitatis in regimine plures esse debent nobiles, quàm populares.*

23 *Ciuitatis interest per nobiles gubernari, non per populares.*

24 *Actus commissus Consilio, vel alij sub nomine collectiuo est à maiore parte explicandus.*

25 *In casu verò discordiæ Rex, vel Prorex in Regno adeundus, quòd limitatur in prouisionibus temporalibus.*

ARGVMENTVM.

De Legato ad Regem mittendo, qui Ciuitatis, ac Regni nomine sua Regi desideria, & querimonias exponat. Quando sine Proregis licentia eum mittere liceat maiorem in eo mittendo Ciuitatis partem consentire debere; Eam quot plateę constituãt. De iusto legati salario.

§. VII.

QVONIAM verò, quę ad munus, suamq; pertinent potestatem Prorex interdum, vel negligit, vel malè agit. Potissimum quæ spectant ad Regni, ac Ciuitatis vbertatem. Subditos non æquabiliter tractandos, eisq; ius reddendum. Ciuitas sæpè deliberat, tùm pro his, tùm pro alijs, quæ occurrunt publicis necessitatibus Legatos ad Regem mittere, eiq; sua, ac Regni desideria, & quærimonias exponere. Contra verò Prorex se opponit, plurimumq; ægrefert; idcirco postulat hic locus, vt breuiter dicam, an, & quando inconsulto Prorege, vel sine ipsius licentia, id Ciuitati liceat; est enim proximum, & affine Ciuitatis, ac Decurionum, quam tractauimus potestati, quod non modica inter Ciuitatis plateas, earumq; Ciues dissi-
1 dia excitare solet. Est igitur pro regula constitutum non posse Ciuitatem Legatos, siue Ambasciatores ad Regem mittere, inconsulto Prorege, qui perpensa qualitate negotij, si potest, vel non per ipsum expediri, præstabit, vel denegabit licentiam, vt latius per D. de Minad. in d. constit. in aliquibus in verb. Comitum, vel Baronum, qui allegat text. in l. 3. in fin. C. de leg. lib. 10. & est melior text. in l. fin. in eod. tit. & ob id multa mandata aliàs fuerunt facta, vt non discedant, multi ex hoc capti, & carcerati, & Ciuitas tota conturbata ex dispersione suorum ciuium; sed dictum hoc
2 Minad. non erit sic simpliciter intelligendum: nàm fateor, quod Prorex est adeundus causa licentiam petendi, quando ipse prouidere non potest, vel non intendit, & in eum casum, quando Proregem non adiuerint, nō solùm à Rege audientia est denegan-da, sed extraordinariè Legatus puniendus, vna cum omnibus mandantibus iuxta dispositionem, text. in §. sit tibi quoque curæ, in auth. de mãd. Princ. ibi: Remittemus eum cum omni correctione, & responsum non dabimus; & text. in l. si quis Decurio, la 1. C. de Decur. lib. 10. dicit, quòd non antea discedat, quàm insinuato Iudici desiderio proficiscendi licentiam consequatur: quòd si pro sua audacia patui aliquis fecerit hanc iussionem, indignationem competentem

tem sortiatur,& ibi Rebuf.dicit,quòd erit pœna arbitraria, & Bald. in auth. statuimus C. de episc. & cler. dicit extraordinarie puniri, & Io. de Plat. & Rebuff. vbi supra dixerunt
3 oportere petere licentiam, sed quando licentia fuit petita,& impetrare non potuerunt,quod iustum erat, tūc accessus nō est prohibitus, quod probat text. in §.sit tibi curæ,vbi si quis Regem adiuerit, dicendo quod iustum erat impetrare non potuisse, & hoc verum inueniatur,indignatio cōtra Ministrum conuertitur, & text.in
4 d.l.si quis Decurio intelligo,quando non expectata licentia Regem adiuerit: & licet Bartol. in tract. qui sint
5 rebelles in verb.indignationem dixerit, quod huius verbi nullum effectum inuenit, nisi quatenus verbum sonat,vt Imperatot indignatus non exhibebit se gratum, quem sequitur Ias.in l. 1. ff. de in ius voc. & in eandem opinionem videntur inclinare Aluar. & Præpos. in cap. 1. §. porro, quæ sit prim. caus. benef. amitt. Tamen teneo opinionem Bald. in d. auth.statuimus,idemq; Bald.in d.§.porro, vbi Laud. & Afflict. & idem Afflict.in Constit.Reg. inconsutilem tunicam num.48. vers.26. notat, quod latius fundat, & infinita cumulat Restaur. Castald. in tract. de Imper. quæst. 110. priuil.39. num.3. Quod indubitatè probat text. in d.§. sit tibi quoque curæ, ibi remittemus eum cum omni correctione;ergo non consistit in simplicis animi indignatione.
6 Immò Bald.in d.§.porrò,dixit, quòd important hæc verba, in literis Papalibus priuationem beneficiorum,& Iacobin. in tract. feud. in verb. Princeps,vers.nona specialitas,dicit,quòd important priuationem feudorum;
7 & sic hodiè practicatur, vt adeatur Prorex pro licentia petenda,& si denegata iniustè fuetir, tunc licita est iudicata missio, seu legatio etiam licentia non impetrata, fueruntq; personæ ad hoc destinatæ benignè receptæ à sanctissimis Regibus, vti personæ publicę, & vt tales à Ciuitate remuneratæ, eisq; solutum debitum sa-
8 larium, postquàm legatio, seu accessus non est voluntarius, sed tenentur personæ electæ subire munus legationis, & ad illud compelli possunt, dicit glos.notab. in d.l.si quis Decurio communiter ibi per scribentes rece-
9 pta, vt practicatum fuit cum Marchione Padulæ, qui fuit transmissus tempore Præsidatus Marchionis de Mondesciar, in cuius gubernatione Ciuitas maximè fluctuauit,& reuolutiones fuerunt tales, quòd tandem sua Maiestas reuocauit illum, & vltimo loco, cum Octauio Tuttauilla Equite Neapolitano Sedilis Portus, & hoc tempore Præsidatus Comitis de Oliuares, quo tempore etiam fuerunt multi de facto carcerati, alijq; Equites principales, & in maximo numero latitantes, & inter cæteros carceratos fuit Princeps Casertæ: vnus de Magnatibus principalioribus Regni, & sic tota Ciuitas conturbata, & existente in Curia prædicto Octauio Tuttauilla, iam vt persona publica recepta à Maiestate Catholica, grataq; illi audientia præstita, fuit etiam prædictus Comes Oliuares reuocatus, & in eius locum trāsmissus Comes de Lemos. Qui Octauius Tuttauilla Ambasciatot necessarias obtinuit prouisiones,& gratias, licet licentia non obtenta discessisset, fueruntq; personę carceratę Sac. Maiestatis ordine de facto liberatæ,vt de facto carceratæ fuerunt, & Christia-
10 nissimus Rex declarauit licere semper Legatum transmittere, quando contra ipsum Proregem querimoniæ sunt exponendæ,& Ciuitas grauata ab illo ad suum Dominum recurrit,
11 & dum reuersus fuit ad Ciuitatem prædictus Octauius habuit ab ea tanquàm publicus homo ab ipsa transmissus debitum salarium, & iustam la-

laborum suorum recompensationem non obstante repugnatione plateæ popularis, quod decidimus tempore prædicti Comitis de Lemos tunc dignissimi huius Regni Proregis, religiosissimi viri Ciuitati, & Regno gratissimi ob suam humanitatem, & erga omnes maximam pietatem, qui hic cum intrinseco bonorum dolore suum diem clausit extremum, cuius corpus in Monasterio sãctissimę Crucis fuit depositum, per prius balzamatum, seu balsamo curatum, iuxta
12 morem magnatum, maximè quando ad propriam patriam in longinquis existentem sunt corpora asportanda, iuxta notabil. decis. Odoffr. in l. 2. colum. fin. ff. de in ius voc. Sic igitur fuit articulus iste decisus ex communi, & recepta doctrina Bart. in l. ambitiosa num. 2. ff. de decr. ab ord. fac. quæ est in proprio casu, habito pro vero, quod ex sex plateis,
13 seu quarterijs, in quæ, seu quas Ciuitas distinguitur, & à quibus gubernatur, videlicèt, quinque nobilium, & vna popularium, sufficit concursus quatuor ipsarum faciẽtium maiorem partem, & Ciuitatem repræsentantium vigore sententiæ Regis Federici latæ in anno 1497. & suorum Capitulorum hoc disponentium, & pluries confirmatorum, & signanter hoc in indiuiduo prouidetur in cap. 33. inter cætera concessa per Carolum V. Imper. Max. in anno 1554. in quorum possessione semper extiterũt, & existunt, quod equidem est iuris dispositioni conforme, vt quod maior pars concludit, illud attendatur ad text. in l. quod maior ff. ad municip. Nec si damnosa fuerit conclusio ma-
14 ioris partis aliquid officit, si cuilibet de populo permissum est superiorem adire, & reclamare, vt idem Bart. tradit in eadem l. ambitiosa num. 6. Est casus in cap. 1. extra de his, quæ fin. à maio. par. cap. qui text. vtrumque decidit, Auend. in lib. 1. de exequ. mand. cap. 19. lib. 1. & est hoc expresè prouisum in prædicta sententia lata per Regem Federicum, vbi tam quilibet de populo, quàm superior ex officio, dùm videt, quid iniustum conclusum, potest manus imponere, & particularis petere reuocationem, & superior prouidere; & hoc quòd maior pars possit concludere, est tam in beneficium plateę popularis, quàm nobilium: cùm possit esse illa vna de quatuor concurrentibus alijs nobilibus contradicentibus, vt in dies videmus, & practicamus: etsi maior pars non concluderet, rarò negotia terminarentur, & vltimo loco Catho-
15 lica Maiestas circa hoc mandauit interim seruari solitum, & cõsimilis decisio fuit facta in simili casu, cũ Marchione Padulæ, de quo solito testatur D. Frecc. in 3. lib. q. fin. nu. 37.

Et quotidiè practicatur in tribunali Diui Laurentij, vbi Decuriones congregantur ad negotia Ciuitatis pertractanda, quòd ex sex plateis quatuor concludunt, tanquàm facientes maiorem partem, & sic etiam refert pro indubitato D. de Franch. in sua decis. 2. Quod nouissimè noster serenissimus Rex declarauit in prouisionibus expeditis tandem per quas mandatur fore comedendum panem, & frumenta Ciuitatis distribuenda eo pretio, quo illa Ciuitas emit iuxta conclusionem platearum nobilium seu Sedilium, non obstante contradictione plateæ popularis; ex quibus, cum gratia Dei sublata erit pestis, tàm abominabilis, quę Ciuitatem depauperauit. Deus Opt. Max. faxit, vt tàm iustè statuta, & ordinata exequutioni demandentur.

Sed hæc, quæ Ciuitatem, & Regnum adeò perturbant; & ex quibus Ciuitas tota commouetur, & diuiditur in partes cum manifesto periculo reuolutionis, & perditionis illius: possent saluari, & facili remedio prouideri absque vexatione populorum,

&

& certo modo manifesta violentia, dum mandata fiunt, ne discedant, ne sedilia congregentur contra solitum: siquidem liberè congregari possunt
16 nulla impetrata licentia, de quo more etiam meminit D. de Franch. in sua decis. 446. ex quibus animus subditorum alteratur, & superior indignatur; & notetur vnum notabile verbum Bald. in l. decernimus, C. de
17 sacrosanct. eccles. num. 6. dicentis, & nota, quòd largo modo loquendo omnis Ciuitas est sub tyrannide, quando subditi non possunt libera voce defendere bonum publicum.

Remedium facillimum esset, si Ci-
18 uitati permitteretur tenere in Curia pro ipsa, & toto Regno Procuratorem, seu Agentem, qui negotia Ciuitatis, & Regni tractaret: ex quo cessarent hæ turbulentiæ, tot quærimoniæ, congregationes, & conuenticulę, & Rex christianissimus, & omnium Dominus esset de singulis informatus, vt conuenit, calamitates, grauamina, & necessitates sui Regni audiret, vt congruit, absque commotione aliqua, & quæ digna essent prouisione, prouideret, & alia respueret, vassalliq; tā fideles satisfacti remanerent; nec video, quare huic Regno, tàm fidelissimo negari debet, quod omnibus alijs videmus permissum: Ministri enim vtique pensarent grauamina non inferre, Rex de omnibus informatus omnia prouideret: sed tandem, vt dixi, sunt peccata populi.

19 Hic mos, quòd regimen Ciuitatis sit pro maiori parte nobilium, est à iure approbatus secundùm Ang. in §. 1. in auth. de defens. Ciuit. per illum text. quem allegat, & sequitur Lup. in rubr. extr. de donat. int. vir. & vxor. §. 9. nu. 9. & Auend. de exequ. mand. par. 1. cap. 19. nu. 18. vers. vtilissimum, qui dicit vtilissimum esse rempublicam Regi per nobiliores sā-
20 guine, & extimatione propterea tradidit irrationabilem esse, & non seruandam consuetudinem, seu priuilegium, vt nobiles ab officijs Reipublicæ excludantur tāquàm in illius per-
21 niciem; & hinc Doctor. laudauerunt morem Venetorum, qui nobiles tantùm ad regimen assumunt Ciuitatis, de quo latè per Tiraq. de nobil. c. 20.
22 nu. 1. quodq; debeant esse plures nobiles, quàm populares notat Alber. in l. 2. §. deinde ff. de orig. iur. Hinc vo-
23 luerunt Doctor. interesse Reipublicæ gubernari per nobiles, & non per populares, vt post alios habetur per Cassan. in cathal. glor. mun. p. 8. 36. consid. & Andr. in c. 1. in princ. de pac. iur. firm. tradidit, quòd nobiliores debent esse illi, qui Ciuitates regunt. Hinc Plato dicebat nullo modo iustū imperium, vel ciuitatem appellādam, in qua popularis improbitas summa, quæq; Reipublicæ munera tractare præsumat: qui enim populo se committit, fortunam non rationem sequitur, qui fortunę fauet, periculo, & alee se dedit, qui in alea est ad ruinam, & cladem inclinat, & Anacheres Scita, qui vnus ex sapientibus fuit Atheniēsium statum qui populi imperio agebatur breui interiturum prędixit, quę latius explicat Petrus Crinita de honesta disciplina lib. 1. cap. 4.

Et notetur vnum in eo, quod dictū est de maiori parte, quòd si actus cō-
24 mittitur nomine collectiuo, vtputa Concilio, & alijs personis illud collectiuum importabit dimidiam partem Ang. & Imol. in l. liber homo §. titius, ff. de hęr. inst. cum alijs cumulatis per
25 Auend. de exeq. mād. c. 19. vbi. quòd in casu discordię adeūdus est Rex, & sic Prorex in nostro Regno, & ibi vide notabilem limitationem, quando tractaretur de aliquibus ordinationibus temporalibus circa concernentia regimen, & administrationem Ciuitatis, vt ibi latiùs per eum, qui omninò videatur, nam sunt quotidiana, & deseruiunt in dies ad multa, quæ in Ciuitate occurrunt.

DE

DE ELECTIONE OFFICIALIVM, SEV MAgistratuum, officiorum administratione, atque priuatione illorum ob malam administrationem, & pariter de ipsorum extimatione, & remuneratione, quando benè se gesserunt; & multa de Baronibus, qui iustitiam administrant, & Iudices dicuntur suorum vassallorum; eorumq; auctoritate, quæ diuiduntur per §. particulares.

TITVLVS TERTIVS.

SVMMARIVM.

1 *Officiales sunt Annales.*
2 *Barones ad beneplacitum Officiales constituere non possunt.*
3 *Ritus Mag Cur vt sola cognoscat de delictis Officialium, obtinet inofficialibus Baronum.*
4 *Officiales à Rege creati, vel simpliciter, vel ad beneplacitum censentur perpetui.*
5 *Officiales potest, non tamen debet Rex ad nutum priuare officio sine iusta causa.*
6 *Officia ementes parati præsumuntur vendere, quod emerunt.*
7 *Officiorum venditio probibita, nouissimè per Capitulum Philippi II. Ciuitati concessum.*
8 *Quæ tamen iustitiæ administrationem habent.*
9 *Princeps, & Pontifex officia vēdere non est probibitus.*
10 *Non tamen rectè agunt vendendo.*
12 *Baronibus officia vendentibus, certa in Regno poena imposita.*
13 *Officiales, qui iustitiæ ministrande præponuntur, quales esse debeant, & quibus officia concedenda.*
14 *Officiorum venditio, plurimorum causa malorum.*

ARGVMENTVM.

De magistratibus, tùm à Barone, tùm à Rege eligendis, qualis in eorum electione seruandus sit modus.

REGNO, ac Ciuitati panis copia, aliarumq; rerũ vbertate redundanti vincula, quibus contineantur adhiberi debent. Hæc sunt ius, & æquitas, quæ vincula ciuitatum appellauit Cicero in Paradoxis: nam fruendæ iustitiæ causa, olim benè moratos Reges constitutos, idem affirmat secundo de officijs, & libro tertio scribit fundamentum perpetuę commendationis, & famæ iustitiam esse, sine qua nihil potest esse laudabile. Remota namq; iustitia, quid sunt Regna, nisi magna latrocinia, inquit Augustinus lib. 4. de Ciuit. Dei. Quod alterum est maximè necessarium ad Regni, & Ciuitatis tranquillitatem custodiendam. Administrandæ verò iustitiæ, ac iuridicendo magistratus pręsunt, quę fuit eorum creandorum origo. Parùm est enim ius in Ciuitate esse, nisi sint, qui

in ea redere possint ex Pompon. in l. 2. §. post originem ff. de orig. iur. De magistratibus, itaque siue officialibus dicturus à tempore incipiamus, quò munus eorum durat; debent officia-
1 les esse annales ex forma Regiæ Pramaticæ desumptæ ex l. fin. C. de offic. Præfect. Præt. qui Kalendis Ianuarij introire solebant, vt inquit Andr. in cap. 1. de feud. guard. quòd inuiolabiliter obseruatur in Baronibus, qui
2 Officiales non possunt constituere vltra annum, nec minus anno, vel ad ipsorum beneplacitum: sed annales esse debent, de quo facit decisionem D. de Franch. nu. 410. & adest specifica Pragmatica edita in anno 1536. tempore Imperatoris Caroli V. im-
3 mort. mem. Et idem D. de Franch. in decis. 407. refert decisum, quòd ritus Mag. Cur. interpretatus, quod de delictis officialium, sola Mag. Cur. cognoscit, procedit etiam in delictis Officialium, Baronum, & ibi: An Magister actorum comprehendatur inter Officiales.

Officia tamen simpliciter concessa per Sac. Maiestarem, seu ad eius be-
4 neplacitum, vt est communis stylus priuilegiorum cēsentur perpetua iuxta text. in l. iurisperitos ff. de excus. tutor. vbi Bald. Alber. & alij: & li-
5 cet Princeps possit officia tollere, illisq; ministros priuare, debet hoc facere ex vrgenti, & sufficienti causa, & non aliter, quia intelligitur auferre honorem, & facere iniuriam, quod alienum à Principe esse debet, vt notabiliter per Isern. in cap. 1. §. iterum si clericus in addit. num. 29. de cap. Corrad. Ita quòd ex causa possunt tolli, non autem ad nurum, de quo per Boer. decis. 149. Vbi bonas habes decisiones contra eos, qui pecunias dant pro officijs consequendis, quia
6 ex hoc intelliguntur pararos esse vēdere, quod ipsi emerunt: ex quo omnia mala sequuntur in afflictionem
7 populorum, peruersionem iustitiæ, & dissipationem Regnorum, bon. text. in canon. princip. 1. quæst. 1. tot. tit. in auth. vt Iud. sin. quoq. suffr. Bart. & communiter omnes in l. 1. C. de murileg. lib. 11. elegañter Sot. de iust. & iur. lib. 3. quæst. 6. art. 4. intelli-
8 gendo de officijs cum administratione iustitiæ, alias secus, de quo per Salic. in l. 1. C. ad leg. iul. de amb. Bart. & communiter Scrib. in l. barbarius ff. de offic. Præt. Abb. & canonistæ, in cap. tuam de ætat. & qualit. quæ di-
9 stinctio etsi non habet locum in Principe, cùm in eo non consideretur ambitus, & prohibitio non est de iure diuino dicit Bald. in d. l. barbarius sic Fulg. & Salic. in d. l. 1. quod latiùs prosequitur Guilielm. de Bened. in repet. cap. raynutius in vers. duas habens filias nu. 52. & text. in l. 1. C. de pistor. lib. 11. & in l. 2. C. de muril. ponunt casus speciales, ne regium seruitium defrauderur, & ibi declarat Bart. & Odoffr. ob quod Io. de Plat. dixit ibi esse speciale, & sic procedit text. in cap. 1. extra de Mag. & idem dixit, idem Io. de Plat. in d. l. 1. C. de pistor. sicut pariter dicimus in Pontifice, vt in eo non consideretur ambitus, nec simonia, & consequenter possint Reges, & Pontifices officia vendere, de quo latiùs per Restaur. Castald. in tract. de Imper. q. 110. priuil. 282. Tamen hoc non facit, quòd vē-
10 dendo, vel concedendo officium continens administrarionem iustitiæ propter pecuniam, quòd Princeps bene faciat, non enim erit ligatus pœnæ impositæ pet leges, quia est supra leges: sed malè, & pessimè faciet, & sequuntur ex hoc omnia mala supra enarrata à legibus, & Doctoribus considerata, quod benè aduertit, & eleganter in hoc loquitur Guliel. de Bened. vbi supra num. 52. & seq. qui inter cætera adducit authoritatem Diui Thomæ scribentis ad Ducissam Brabantiæ.
11 Hinc per serenissimum Regem Phi-

Philippum Secundum in anno 1557. ad supplicationem Ciuitatis fuit prouisum, quòd officia, quæ iustitiæ administrationem continent minimè vēdantur: cætera verò probis, & idoneis personis concedantur, vt in lib. capit. fol. 159. in fin. Et sic in Baronibus adest Pragmatica particularis Caroli V. in anno 1536. in tit. de Baronibus incip. & inter alia, vbi ex-
12 pressè Baronibus prohibetur venditio Gubernatorum, seu Capitaneorum Terrarum ipsorum sub pœna vnciarum centum cum amissione pecuniæ receptæ, & ibi vide multa bona in releuamen vassallorum notatu
13 digna. Et quæso legatur solemnis doctrina Luc. de Pen. in l. 1. C. de diuers. offic. lib. 10. vbi qualis qualitatis esse debent officiales eligendi ad iustitiam ministrandã, quomodo propter merita, & gratis ipsa sint concedenda, & quid secundum præsentem abusum, qui & illis temporibus vigebat, & quod peius est, inscio nostro serenissimo, & christianissimo Rege, cuius decisionis meminit Afflict. in constitutione, vt de successoribus nume. 56.

Et quia memoranda sunt dicta per Imperatorem Iustinianum in hac materia venditionis officiorum, quæ dã-
14 na pariant publicæ vtilitati, quæ in destructionem populorum, & Regij etiã patrimonij, propterea volui transcribere posita in authent. vt iud. sin. quoq. suffr. quòd quæso perlegere non tædeat; nam fructuosa erit repetita lectio, quæ ante oculos Principum, & Proregum, qui ipsorum personas repræsentant, debent semper stare, & ad illius constitutionis obseruantiam cunctis viribus inuigilare: nam si officia ad iustitiam regendam venduntur, vel non venduntur, Deus scit, de quo tam publicè per vicos, & plateas alloquitur, vt etiam publicum est nostrum christianissimum Regem de prædictis esse innoxium, & innocentissimum; verba igitur Imperatoris sunt.

Inuenimus enim plurimam ingressam causis iniustitiam: & hanc non olim, sed ex quibusdam temporibus violenter accessisse, & omnes nostros subiectos ad inopiam compulisse, & ad nouissimam ipsi penuriam deuenire fluctuarentur, & neque consueta, & legitima tributa, & pro veritate pias functiones secundum publicum censum possint sine maxima necessitate persoluere: quomodo enim valerent collatores, cum ex aliquo tempore Imperatores semper aliquid lucrari ex prouentu iudicum cogitarent, & meritò hos sequerentur etiam gloriosissimi Præfecti ex hac iniustitia, & damnis extrinsecis illatis, & sollemnibus pijs collationibus sufficere? Cogitatio igitur nobis sancta est: quòd agentes omnia quæcumque in nostris prouincijs sunt, vno actu communi ad meliora migraremus. Hoc enim omnino euenturum credimus, si Prçsides gentium, quicumque ciuiles administrationes Prouinciarum habent, puris procuremus vti manibus, & ab omni abstinere acceptione pro illis solis, contentis eis, qui à fisco dantur, quòd non aliter fiet, nisi & ipsi cingula sine mercede percipiant, nihil omninò dantes, nec occasione suffragiorum, neque his, qui cingula habent, nec alij hominum vlli. Considerauimus enim, quia licet quæstus immodicus imminuitur imperio: attamen nostri subiecti incrementum percipient: si indemnes à Iudicibus conseruentur, & imperium, & fiscus abundabit, vtens subiectis locupletibus: & vno hoc introducto ordine plurima rerum, & innumerata erit vbertas. An certè non omnibus manifestum est, quoniam qui aurum dat, & ita administrationem emit, non dat hoc solùm, quantum occasione adinuentum est suffragiorum: sed & aliud extrinsecus addit ampliùs

H occa-

occasione commodi administrationē aut dantibus, aut spondentibus: & sic vno principio illicito dato plurimas necesse est manus circumire eum, qui donationem facit, & hoc non de suo forte præbere: sed mutuatum, & vt mutuare possit damnificatum, & cōputare apud se, quia conuenit eum tantùm ex Prouintia percipere, quantùm liberet quidem ei debita, sortes, & vsuras, & damna pro ipso mutuo, computabit autem, & in medio expensas largiores: iam & iudicem, vel qui circa ipsum sunt degentes: & quædam etiam sibimet recondere quæstum in tempore sequenti, in quo forte non administrabit. Quapropter eius, quod ab eo datum est, triplum 1 magis autem si oportet veriùs dici, decuplum erit, quod à subiectis nostris exigitur: & ex hoc etiam fiscus imminuitur: nam ea, quæ oportebat in fiscum inferri, eo quod administrationem habet puris vtentem manibus: hoc ad propriam vtilitatem redigens, qui administrationem habet, & inopem faciens nobis collatorem, inopiam illius, quæ per ipsum agitur, nobis reputat, & quanta impiè talia fiunt ad horum furtorum meritò relata occasione. Administrationes namq; habentes Prouintiales ad hanc acceptionem respicientes multos quidem reorum dimittunt, vendentes eis delictum: plurimos autem innoxiorum condemnant, vt noxijs præstent: & hoc non solùm in pecuniarijs causis agitur: sed & in criminalibus, vbi est de anima periculum; fugiunt æquè ex Prouincijs, & confluunt huc omnes ingemiscentes; Sacerdotes & Curiales, & Offitiales, & possessores, & populi, & agricolæ: iudicum furta meritò, & iniustitias accusantes, & hæc non fiunt sola, sed & Ciuitatum seditiones, & publicæ turbæ plerumque fiunt, atque sedantur. Et omninò vna est quædam hæc omnium occasio malorum, & accipere suffragium à Iudicibus totius nequitiæ est principium, & terminus. Est quoque hoc sacrorum eloquiorum mirabile, & verùm: quòd auaritia omnium sit mater malorum: maximè quando non priuatorum, sed iudicum inhæret animabus. Quis enim sine periculo non furetur? quis non latrocinabitur sine reatu ad administrationem respiciēs? Illum namq; videns omnia auro vendentem, & præsumens, quia quicquid egerit illicitum, hoc pecunias dando redimet; Hinc homicidium, & adulterium, & inuasiones, & vulnera, & raptus virginum, & commerciorum confusio, & contemptus legum, & iudicum: omnibus hæc vænalia proposita esse putantibus, tanquàm aliquod optimorum mancipiorum; sed neque sufficimus considerare, & exponere, quanta ex furto Prouincialium iudicum fiunt pessima: nullo eos præsumente cum fiducia redarguere, cum illi repente se emisse cingula pronuncient.

Hæc ipsa officiorum venditio, quātum Reipublicæ sit damnosa, & quàm multa mala pariat, sanctorum quoque Patruum testimonium confirmat Chrysostom. in Epist. Pauli ad Ephesios serm. 6. Gregorij lib. 7. Epist. 113. quæ omnia experientia confirmat, quę vt testatur Caetan. in summ. tanquàm rerum magistra nos docet collapsam esse Rempublicam, vbi officia venduntur.

Hæc dixisse sufficiat, Deus Optimus Maximus propter suam admirabilem misericordiam, & omni potentem manum huic pesti debitum adhibeat remedium.

SVMMARIVM.

1 *Officialis, qui legitimè officium emit, vel Baro malè tractans subditos, & vassallos, cogi potest ad vendendum.*

2 Of-

2 *Officialis officio, & iurisdictione potest priuari ob nimiam seueritatem, aliaq. crimina.*

3 *Si tamen gratuitò fuerit officium, & iurisdictio concessa secus si ex titulo venditionis.*

4 *Officiali propter nimiam sæuitiam, vel crimina grauia, iurisdictionis, & officij empti priuatio irrogatur, & ita practicatum nu. 6.*

5 *Vassallis, quæ remedia competant contra Baronem. Grauamina inferentem remissiuè.*

7 *Officium, & feudum emptum, vel alio modo alteratum retinet naturam officij, & feudi eo excepto, in quo est mutata.*

8 *Vassallus eximitur à iurisdictione Baronis, qui eum malè tractat.*

9 *Gratiam delictorum, atque poenarum post sententiam, solus Rex indulget.*

10 *Prorex in visitatione carcerum cũ assistentia Collateralis Cõsilij, & cæterorum officialium generalem abolitionem concedit, & ibi de solita visitatione carceratorũ per Iudices Magn. Cur ac de pane solito distribui pauperibus carceratis Curiæ expensis.*

11 *Baro ante vel post sententiã pendente appellatione gratiam delictorum vassallis, ita demùm indulget, si partis intercedit remissio: idquè decisum in Sac. Cons. iunctis Aulis.*

12 *Leonis X I. Summ. Pont. laudes.*

13 *Iurisdictio, vel in officiũ, vel in feudum conceditur, vna ab altera, maximè differt.*

14 *Interesse partis duplex, pecuniarium, & sæuientis animi.*

15 *Gratiam delictorum sine partis remissione, Rex de potestate ordinaria absque causa indulgere non potest, estq. Regum consuetudo generalis in Regno practicata nu. 17.*

16 *Afflictus in intellectu Andreæ notatur.*

18 *L. Iudicium soluitur, ff. de iud. non obtinet, cum iurisdictio est concessa in feudum.*

19 *Prorex cum voto Collateralis ex qualitate delictorum abdicat iurisdictionem à Barone, & practica recensetur.*

20 *Limitat interdum, vt in Ciuitate, vel cum certo Iudice deputato procedat.*

21 *Baro habet iurisdictionem priuatiuam.*

22 *Petit remissionem suo nomine vassalli contumacis.*

23 *Distinctio inter iurisdictionem in officium, vel in feudum, nõ obtinet in iurisdictione in officiũ habita ex causa onerosa.*

24 *Iurisdictionem quomodocumque concessam semper manere sub Principis Imperio, qualiter intelligatur.*

25 *Princeps feudum alteri cõcessum potest ex suprema authoritate, cum id sibi videbitur custodire, & in eo milites ponere.*

26 *Princeps potest in terra infeudata*

facere castrum siue fortellitiũ, illudq. reficere, & situm in confinibus, etiam diruere, idq. in Regno practicatur.

27 *Belli tempore, vel alia publica vrgente necessitate dirui possunt ædificia extructa vltra statutam altitudinem, vel quę defendi nequeunt segetes etiam comburi, & exempla commemorantur.*

28 *Rex potest in castro nouum præponere castellanum ob inimicorum suspitionem, vel baronis diffidentiam.*

29 *Dominus directus castrum, vel fortellitium etiam clericorum custodire, ac defendere potest.*

30 *Vtilis Dominus feudi non tenetur ad sumptus, quos directus erogat in extruendo, vel reficiendo fortellitio, nisi tãquàm vnus de populo.*

31 *Castrum, vel fortellitium extructum à directo Domino in feudo Baronis, cedit in beneficium feudi.*

32 *Capitulum Regni Caroli II. Item statuimus, quòd vniuersitates obstringit ad castrorum reparationem correctam per Pragmaticam Ferdinãdi Primi, declaratur nu 33.*

34 *Vniuersitates non tenentur ad refectionem castri ex clausula cũ iuribus suis adiecta in venditione alicuius Terræ licèt aliàs dum erant in potestate Regis ad hoc tenebãt; & ibi quid in exceptuatis concessis magno Principi, an transeant in inferiorem per generalem venditionem illi factam.*

35 *Murorum refectio ad Ciuitatẽ pertinet, pro qua singuli Ciues contribuere tenentur, idq. pluries in Reg. Cam. decisũ n. 37.*

36 *Muros reficere, vel construere nõ põt Ciuitas sine Regis licentia.*

38 *Refectio murorum Ciuitatis ob impotẽtiam illius fisci sumptibus reficiuntur cum facultate repetendi.*

39 *Ad extructionem, vel refectionẽ murorũ Ciuitatis tertia pars tributorum, quæ fisco debentur retineri potest.*

40 *Clerici, cæteriq. immunes contribuere tenentur ad extructionem, vel refectionem murorũ, pontium, & viarum.*

41 *Castrorum, & murorum cõstructio, & reparatio ad quẽ pertineat cõtributio pro ea, quomodo facienda; ædificia priuata iuxta, vel supra muros Ciuitatis, quãdo tollẽda remissiuè.*

42 *Baro habens merũ, & mixtum imperiũ ex causa publici boni; põt vti Iudex vassallorum pęnam à lege diffinitam augere.*

43 *Capitulum Regni. Itẽ & inquisitionem, declaratur non obtinere in Barone, qui habet merum, & mixtum imperium.*

44 *In banno potest ex causa poena diffiniri melius visa.*

45 *Baro potest ratione contemptus poenam exigere vltra damnum, & ita pluries decisum.*

46 Exer-

46 *Exercens iurisdictionem, quam non habet, qua poena puniendus.*

47 *Curia Baronis grauans vassallum in aliquo incidenti, vel interloquutoria, tota causa priuatur.*

48 *Baro, qui non habet causas appellationis, si deleget primas causas, possit ne cognoscere de appellatione à sententia delegantis interposita? An per viā recursus? quid item in Regno? remissiuè.*

49 *Appellatio à Baiuli sententia, in Regno spectat ad Baronem non habentem appellationis causas.*

50 *Appellatio à subfeudatarij sententia, qui subfeudum tenet in capite à Barone ad eumdem Baronem spectat, quamuis carentem causis appellationum, quicquid Frecc. dubitauerit.*

51 *Fiscus in Regno non appellat à decreto pro reis inquisitis, sed habet recursum ex notorio grauamine, de quo in primis cognoscitur.*

52 *Appellationi à reo inquisito interpositæ fiscus adhæsisse censetur.*

53 Pragmatica *de fisci adhæsione, appellationi ab inquisito interpositæ non practicatur, cùm proceditur ad partis querelam.*

54 *Rex, an possit residentiam constituere officialis Regij, in terra Baronis, vel Visitatorem Baronum, ac feudatariorum.*

55 *Regiæ audientiæ in Ciuitatibus, & terris baronalibus residentia.*

56 *Ex causa tamen, eaq. Baronibus, nedùm vniuersitatibus vtilis.*

57 *Baronibus verò contradicentibus prohibita.*

58 *Baro, an possit tenere Iudicem appellationis in terra subinfeudata, remissiuè.*

59 *Visitatorem potest Rex constituere cōtra Barones malè tractantes vassallos, vel feuda dilapidantes, in quo Capic. notatur, secus absque causa.*

60 *Feudatarius, qui feudo abutatur eo priuatur.*

61 *Federicus Imperator Regnum exaniniuit Tyrannico dominio.*

62 *Visitator Regni Generalis à Rege constitutus non habet potestatem visitandi Barones, idq. Rex declarauit.*

ARGVMENTVM.

De Baronum iurisdictione, ac potestate in delictorum gratijs indulgendis pœna, quam habent; cum vassallos, malè tractant, grauant, vel Regis iurisdictionem vsurpant; Iurisdictione in officium, vel feudum concessa vtriusque discrimine. Ea Baronibus iustam ob causam à Prorege, & Collaterali Consilio abdicanda, vel limitanda. De Castrorum in locis infeudatis existentium custodia, refectione eorundem, noua à Rege extructione, pro sumptu in vtraque erogādo; vtilis Dominus, quomodo teneatur murorum Ciuitatis extructio, ac refectio ad quem pertineat, qui pro ea teneantur, Capitula Regni Caroli II. Item statuimus, Item & Inquisitionem, declarantur; residentiam Officialis Regij in locis Baronalibus, vel Visitatorem Baronum, Rex an consti-

tuere possit, de Regiæ audientiæ in ijs residentia.

§. I.

1
ORRELARIE ex prædictis infertur, quòd si quis habet officium legitimè emptum, & malè tractat subditos, vel Baro vassallos, vel est Officialis malæ famæ, & odiosus, potest cogi ad vendendum, ex text. in §. sed & maior asperitas Dominorum, instit. de his, qui sunt sui, vel alien. iur. Io. Fab. in §. sed hoc tempore eod. tit. & hoc etiam ex officio potest Iudex mādare Guid. Pap. in decis. 62. Aim. in
2 cons. 6. & propter nimiam seueritatem potest etiam officio priuari, dixit Bart. in l. 1. in fin. ff. de his, qui sunt sui, vel alien. iur. Fulgos. in l. si Dominus, eod. titu. & loquuti sunt etiam in Barone, vt possit iurisdictione priuari: sed hæc quando iurisdi-
3 ctio, vel officium gratuitò fuit concessum; secùs si ex causa onerosa, vt titu. venditionis; tunc enim quando delicta non sunt tam exorbitantia, & exemplaria, non priuatur quis officio, aut iurisdictione; sed cogitur ad vendendum, ad quod solent allegare pro notabili d. cons. Aim. 6. nu. 108. vers. quartum flagitium vsque ad quintum, secundum quæ fuit practi-
4 catum in causa Gabrielis Capani Iustitiarij Grassiæ Ciuitatis condemnati ad vendendum officium, vltra alias pœnas corporales, & pecuniarias impositas, & idem in causa Marchionis Paduli Dohanerij Dohanæ Menepecudum Apuleæ; sed vt dixi, hoc quando delicta sunt talia, quæ non important priuationem: sed si sæuitia, & alia essent grauissima tunc bene potest etiam procedi ad priuationem iurisdictionis, & in specie de Domino malè tractante vassallos dicit Gemin. cum cæteris Canon. in cap. ad Apostolicę §. sed licet per illum text. de re iudic. in 6. Et quomodo possit feudo priuari, ex quibus causis, & quæ
5 vassalli remedia habeāt aduersus Baronum grauamina videatur eleganter, & latius per Petr. Greg. Sicul. in tract. de concess. feud. par. 8. q. 16. vbi vtilia, & quotidiana; nec faciet
6 ad casum, quòd emerit, vel aliàs habeat ex causa onerosa, nam non per hoc mutabit titulus emptionis, vel causa onerosa naturam rei subiectam talibus periculis: alias impune posset quis delinquere, vexare, & malè tractare vassallos, & subditos, vt notabiliter ad propositum tradidit D. Frec. in 2. lib. subfeud. 57. quęst. vbi inuehit contra emptores officiorum, ac
7 reprobat illorum venditiones. Erit enim officium emptum sub natura officij in omnibus præterquàm in eo, in quo est immutata, vt quia debebat acquiri gratis, & concedi absq; pecunia, & est illud concessum mediante pecunia, sicut dicimus in feudo pecunia concesso, vel aliter alterato, vt retineat suam naturam præterquàm in expresis ad text. in cap. 1. de feud. non hab. propr. feud. nat. declarat Andr. in cap. 1. §. huius autem generis, ex quib. caus. feud. amit. num. 12. in cap. 1. §. sed nec est alia iustior num. 35. quæ sit prima caus. benef. amitt. Et propterea dicit eleganter idem Andr. quod eisdem modis, & propter easdem culpas amittetur, sicut proprium feudum in d. cap. 1. de feud. non hab. propr. feud. nat. vbi est casus, idemq; tradidit text. in cap. feudum ea lege, si de feud. defunct. mil. controu. fuer. & hoc voluerunt omnes, dum dixerunt, quòd
8 vassallus eximitur à iurisdictione baronis, quando ab eo malè tractatur, de quo per Bald. in §. publici latrones de pac. ten. latè Ias. in auth. qui rem C. de sacros. eccles. cum alijs latè cōgestis per Regentem Lanarium virum eminentissimum, ac celeberri-

mum

Digitized by Google

mum Iurisconsultum in suo consf. 5. nu.53. qui in eodem consilio consul-
9 uit eleganter, & doctè more suo fundat facere gratiam delictorum,& pœnarum incursarum post sententiam ad solum Principem spectare, vt in dies videmus,vt per Iacob.nu.21. & Rom.num. 20.in l.imperium ff.de iurisd.omn.iudic. Afflict.in cap.1. quæ sint regal. num. 4. 7. 8. 38. & 49. vbi quòd solus Princeps concedit ge-
10 nerales abolitiones, vt consueti sunt facere Proreges, vnusquisque in suo Præsidatu, visitando carceres Magn. Cur.cum assistentia Collateralis Cōsilij, & omnium Regiorum Officialium vniuscuiusque tribunalis,& de
11 visitatione carcerum solita fieri per Iudices Mag.Cur.& de pane,qui dari mandatur carcerati,egenis,& pauperibus videatur text.in l. iudices C. de Episc.audientia,qui est tex.notab. & ad hoc propriè factus; verùm has concessiones, & gratias per Proreges in visitationibus fieri solitas facere non possunt Barones, quantumcumque amplam habeant iurisdictionem cum mero,& mixto imperio: bene tamen poterunt ante sententiam, & etiam postea existente partis remissione,pendente tamen appellatione ex qua iudicatum rescinditur, & hoc iure vtimur in Regno,vt per Ann. in repet.cap.1. de vassall. decrep. ætat. in verb.ium in text.nu.139.quidquid referat aliàs aliter iudicatū per Mag. Cur.in causa D.Bernardetti Medices Baronis Terræ Ottaiani; sed fuit hæc decisio reuocata in Sacr.Consil. iunctis aulis,vt refert D.de Franc.decis. 470. qui meminit dictorum per Ann. vbi supra, & de decisione facta per Mag. Cur. in dicta causa D. Bernardetti, fratris Illustrissimi quondam Cardinalis Medicis assumpti postea
12 ad apicem Pontificatus cum admirabili applausu omnium, & publica lætitia, fuitq; appellatus Leo Vndecimus, cuius neptem duxerat in vxorem Horatius de Ponte meus filius, & dùm præparabantur triremes Pontificiæ cum magno apparatu, vt conduceret Romam versus ipsum Horatium cum vxore, & tota familia,Pontifex ille maximus suum diem clausit extremum, vixitq; in Pontificatu per dies tantùm viginti septem cum vniuersali omnium tristitia, qui recordatus, atque exoratus à Collegio Cardinalium à nostri Regis Ambasciatore à magno Etruriæ Duce de eadem sua familia,vt D. Ottauianum Medices suum nepotem dilectum ad Cardinalatus gradum assumeret,vt saltem memoriam hanc, & vestigia aliqua sui Pontificatus in eius domo relinqueret, noluit christianissimus Pontifex, dicendo non debere Cardinales in præcinctu vitæ spiritu creari, hoc esse pernitiosissimum, nolle grauare eius conscientiam, & successoribus in Pontificatu, tàm malum exemplum præbere, imitando memorandum illum Eleazarum, Macchabeum, qui magis mori elegit, quàm posteritati pernitiosum exemplum relinquere; sic inquàm vitam cum morte commutauit, sic tanta dignitas, & gloria, quasi per momentum expirauit, sic erat in fatis,sic Deo placuit, sit semper nomen Domini benedictum. In relata igitur decisione agit D. de Franch. de eadem causa prædicti Domini D. Ber-
13 nardetti, constituendo maximam differentiam,quando iurisdictio tenetur in officium, vel in proprietate; & quando Baro habet tantùm primas causas, vel etiam secundas in priuilegio,refert iunctis Aulis per Sacr.Consf. sollemniter iudicatum posse baronem pēdente appellatione componere, seu transigere, & gratias facere,& hanc ipsam differentiam inter iurisdictionem, quæ habetur in officium, & in feudum constituit D. Lanar.in præallegato consilio, vt primo casu minimè possit gratia fieri,secundo

do verò sic author. Ant.de Butr. Felin. Io.Fab. Cuman.& aliorum,& le-
14 gatur omninò Isern.in verb. & bona committentium, quæ sint regal. post num.75. vbi de generali abolitione, de solita habilitatione carceratorum per ferias,& signanter de indulgentia sine remissione partis, & commutatione pęnæ corporalis,quæ notentur. Nam eleganter Andr.loquitur distinguens inter interesse partis pecuniarium,& animi sæuientis,vt primo ca-
15 su non posit, loquendo de potestate ordinaria; secundo verò casu sic,nam talis animus non debet attendi, qui allegat text.notab.in l.si venditor, §. fin. ff.de seru.export.& loquitur Andr. quando sine causa, nam ex causa non dubitatur, vt latius per Afflict. num.49. qui intellexit Andr.quando
16 ex causa, & malè. Et distinctionem Andr. sequutus est Boss. in tit. de remed. ex sol.clem.princ. cum latè cumulatis per Farinac. in tit. de Inquisit. quæst.6. nu. 18. vers. & licèt aliquid, quamquàm ipse contrarium sentiat, nullam faciens mentionem de doctr. Isern. & non mirum, quia eius lectura non omnibus est nota, nec facilis: benè aduertit,quòd de generali consuetudine,nunquàm consueuerunt Reges, nec Pontifices gra-
17 tias facere absque partium offensarum remissione, & hoc etiam iure vtimur in Regno, de quo per Afflict. in Constit.Reg.mulier,quæ dotarium nu. 28. Eandemq; pariter differentiā inter iurisdictionem concessam in officium, vel feudum circa abdicationem causarum,adhibet D.Frecc. in 9. author. baron. quod est vtile, & occurrit in dies, vt posit à Superiore, quando iurisdictio tenetur in offi-
18 cium, secus verò si in feudum, quo casu limitatur dispositio text.in l. iudicium soluitur ff.de iud.vt latius per D. Frecc. in loco allegato authorit. Bald.Card.Curt.& aliorum,nisi qua-
16 litas delictorum, grauitas illorum, ac exorbitantia aliud requirat propter publicum bonum:nam tunc causæ abdicantur, nec remittuntur ad Curias baronales,seruato tenore priuilegiorum illorum, sed facta relatione Proregi Principem repræsentanti in Collaterali Consilio determinamus, quod pro illa vice citra præiucium priuilegiorum baronalium causa remaneat in Mag. Cur. Vic. concurrente in hoc vtilitate publica, & causa exemplari perquàm maxima,
20 & ex eadem causa multoties licet causę totaliter baronibus non tolluntur habendo respectum ad qualitates illorum: Tamen licet remittantur, prouideri solet, vt procedatur in Ciuitate, vel cum certo Iudice deputato, de quo latè per D. Frecc. in 35. author.baron. Nam aliàs de potesta-
21 te ordinaria non posset, immò in tantum iurisdictiones sunt baronum, illorumq; vsu, & exercitio non possunt impediri, quod dicuntur habere iurisdictionem priuatiuam in concessis,& possunt mandare vassallis,quod non declinent ipsorum iurisdictionem de quo per D.Frecc. in autho.baron. 9. & 10.
22 Hinc etsi vassallus baronis contumax amittat fori declinatoriam ratione contumaciæ, quo casu intelligitur prorogat iurisdictio, tamen hoc non procedit respectu baronis, qui suo nomine petit remissionem,de quo per Capic. decis.9. 1.limitat. D. de Franch. decis.411. Belluc.specul. princip. rubr. 15. §. sed quid dices num. 6. cum alijs latè cumulatis per Consilium Fab.de Ann.in cons.107. 2.volum. vbi multa elegantia, quando iurisdictiones sunt distinctæ; & quis habet illam cum clausula abdi-
23 catiua; & quod dixi supra de distinctione, quæ fit inter eum, qui habet iurisdictionem in officium, vel in feudum limito,quando habet officium ex causa onerosa,quia censetur emisse,& consequenter ex communi deci-

sione Bald. in l.qui se patris C. vnde liberi, vt idem dicendum in eo,quod in barone feudum emente, quod cogitetur.

24 Sed concurrente publica vtilitate secus est: & sic intelligitur,quod per quamcumque cõcessionem, quæ fiat, semper remanet sub Principis imperio,vt benè authoritate Petr.Cyn. & Bald.discurrit Bellug.vbi supra,vnde cum hęc tangãt publicam vtilitatem: propterea vt supra benè notatum est, non attenditur alterius priuilegium, seu interesse, cum præualeat publicum,& suprema authoritas semper intelligitur excepta,iuxta terminos text. in d. cap. quod translationem.

25 Hinc etsi facta fuerit feudi concessio, potest Princeps ex suprema sua authoritate in casibus meliùs sibi visis illud custodire, milites apponere, & alia quæ melius sibi videntur expedire ex regu. text.in l.si ita §. Dominus ff. de vs. & habit. latè per D. Frecc. de subfeud. lib.2. author. Baron. 12. & per Capic. in repet. cap. Imperialem, vers. quarta conclusio cart.mihi 28. author. Bald. in auth. nunc si hæres C.de litig. Iacob. in tractat.feud. in verb.de Castro rubei Montis nu. 14. vers.vlterius quæro:

26 Idem & poterit ibi facere fortellitium, vel reficere, etsi est in confinio potest diruere, si sic videbitur Alber. in l.fin. per illum text. ff.de vs.& habit. Bald.in cons.122. volum.4. Capic.vbi supra, quod ita in Regno pra-
27 cticatur; & non solùm potest ædificia destruere, sed dixit Bald. in l.Lapilli in addit. ff. de rer. diuis. num.2. Quod tempore guerræ, & omni tempore, quo publica vtilitas vrget debent destrui ædificia supra altitudinem statutam facta,domus, & loca, quæ non possunt defendi, sicut dixit fieri quotidie; & tempore guerræ cõburi segetes,vt inimici careant victu; quæ omnia vidimus aliàs practicata in Regno,in Ciuitate Nolæ, Capuæ,
28 & in alijs quampluribus; & Angel. in d. auth. nunc si hæres, dicit quod potest Rex apponere in Castro nouũ Castellanum propter inimicorum suspicionem, vel baronis diffidentiam, quem allegat Petr. Greg. in tit.de concess.feud.lib.1. quæst. 10. quæ dixerunt Doctor. procedere in fortelle-
29 tio Clericorum, vt possit Dominus illis inuitis custodire, defendere, capere, & ponere gentes armorum, vt per Cyn. & Paul. de Castr. in l.cunctos populos colum. fin. C.de summ. Trinit. & fid. Cathol. propter publi-
30 cam vtilitatem. Verùm non tenetur vtilis Dominus feudi tali casu ad sũptus,secundum Bald.in l.si aliquando in fin. ff.de offic.Proconf. par. de reintegr. cart. mihi 98. multa ad hoc cumulat Frecc. vbi supra: sed debet talis Dominus contribuere tanquàm vnus de populo,& aduertatur ad vnũ
31 notabile,quod dixit Angel.in l.Turres C. de oper. publ. per illum text. videlicet: quod fortellitium factum per Dominum directum in feudo baronis cedit in beneficium feudi, quæ etiam procedunt in Vniuersitatibus
32 Terrarum: nàm licet alias per Capitulum Regni editum per Carolum Secũdum incip. item statuimus,quòd ab vniuersitatibus, &c. dispositum erat, quòd Ciuitates tenerentur ad reparationem Castrorum: Tamen postea hoc sublatum fuit per Pragmaticam Regis Ferdinandi Primi æditam in anno 1483. incip. ad perpetuam rei memoriam in verb. Item ne in reparationem Castrorum,in tit. de salario eorum, qui mittuntur pro seruitio Regio, nisi repertum fuerit
33 vniuersitates aliquas ad hoc teneri, puta ex consuetudine legitimè præscripta,vel alia legitima causa,vt notat Campan.in eodem cap. & in tantum hoc est verum, quòd vniuersita-
34 tes non tenentur, vt si aliquo casu ratione consuetudinis ad hoc adstri-

ctæ

ctæ essent, quod tanquam quid supre-
mum, & insolitum non veniret in
venditione, quæ forte de terrà fieret
cum clausula, cum iuribus suis, nisi
hoc spetialiter diceretur, & ita refert
decisum Luc. de Pen. in l. 2. C. de iur.
Reip. lib. 11. cumulat decisiones, &
sic pariter refert decisum D. Præsid.
de Franch. in decis. 78. pro insigni
notetur aliud memoriæ commendan-
dum, quòd sicut in venditione, vt su-
pra, facta cum omnibus iuribus, &
pertinentijs suis non venit: hoc ius
reale reficiendi fortellitia, & castra,
sic pariter priuilegia, quæ sunt con-
cessa alicui magno Principi cum ca-
sibus reseruatis non transeunt in ge-
nerali alienatione cum assensu facta
personis inferioribus, quibus Rex ta-
lia non fuisset concessurus, ita iudica-
tum pluries refert Minad. in repeti-
tione Constitutionis in aliquibus in
verbo textus constitutionit num. 39.
cart. 46. à terg. quæ intelligo in ca-
stris, & fortellitijs Regijs, secùs in re-
35 fectione murorum Ciuitatis: nam
hoc pertinet ad eamdem Ciuitatem,
& possunt Ciues ad contributionem
cogi iuxta ipsorum facultates ad tex.
in l. ne splendidissimè in l. omnes in
l. turres C. de oper. publ. sed non li-
36 cebit sine Principis authoritate con-
struere, vel reficere l. sacra §. muros,
ff. de rer. diuis. de quibus latè per
Luc. de Pen. in l. fin. C. ex quib. mu-
ner. nem. lic. se excus. fuit decisum
37 pluries in Regia Camera per plures
consultationes factas pro Ciuitatibus
Liparis, Hydrunti, Gallipolis, Mono-
38 polis, & Trani: fuitq; dictum, quòd
propter impotentiam illarum fiant
expensis fisci cum facultate repeten-
39 di, sed de tributis fisco debitis potest
detineri tertia pars in causam prædi-
ctam expendenda, dicit text. in l. 3.
C. de diuers. vrban. præd. & rusti.
lib. 11. sed dixit Luc. de Penn. vbi
supra, quòd malè hoc seruant fisca-
les.

40 Ad quam etiam refectionem tenē-
tur contribuere Ecclesiastici secundū
eumdem Luc. de Pen. in l. fin. C. de
exact. tribut. sed non ex vi legis lai-
corum, sed ex vi rationis iuxta com-
munem distinctionem, de qua per Ab-
bat. & Canon. in cap. Eccles. sanctæ
Mariæ de Constit. eleganter Isser. in
cap. 1. §. firmiter colum. 3. de prohib.
feud. alien. per Fred. & in prælud. q. 3.
nu. 39. latè Surd. in cons. 301. 3. vo-
lum. Sunt enim hæc omnia tenden-
tia ad publicum beneficium commu-
ne non solùm omnibus in vniuersum:
sed vt singulis, sicut dicimus in con-
structione, seu refectione pontium, &
viarum, à qua nemo est immunis, non
obstante quolibet immunitatis priui-
legio statuit text. in l. 1. C. de collat.
fund. in lib. 10. & reddit rationem
text. in fin. ibi, nulla enim ratione
debent ab hoc, quòd in commune
omnibus prodest seiungi; & vide latè
41 de hac constructione, seu reparatio-
ne castrorum, aut murorum, ad quem
spectat, & quomodo fiat contributio,
& quando ædificia priuata iuxta vel
supra muros sunt tolleranda per Auē-
da. eo. tit. lib. 2. cap. 3.
42 Et respectiuè ad hanc causam pu-
blici boni, sicut Iudex potest augere
pœnam à lege statutam ex reg. text.
in l. fin. C. de mod. mult. sic baro ha-
bens tamen merum, & mixtum impe-
rium, cum sit iudex ordinarius suo-
rum vassallorum, vt diximus supra,
de quo latè Frecc. authorit. 13. & li-
43 cet text. in cap. Regn. incip. Item &
inquisitionem disponat, quòd baro in
bannis, quæ facit, non potest impone-
re pœnam vltra Augustalem; intelle-
xerunt tamen Doctor. capit. illud in
habente simplicem iurisdictionem se-
cùs autem si habeat merum, & mix-
tum imperium, vt latè ibi per Io. Ant.
de Nigr. post Afflict. in Constit. Reg.
Iustitiarij nomen, & normam in 22.
44 not. & hanc opinionem, vt possit im-
poni pœna melius visa in banno ex
cau-

Digitized by Google

causa Oldr. in cons. 15. Alex. in l. 1. ff. si quis ius dic. non obtemper. vbi
45 latè Cagnol. & sic etiam decisum pluries fuit ratione contemptus posse à barone exigi pœnam vltra damnũ.

46 At si baro non habeat secundas causas, siue appellationis, vel aliàs Regales iurisdictiones, casq; exerceat, qua pœna puniatur diffinit Reg. Constit. cum satis, & alia incipiens officij, vt sit pœna capitalis; adeò autem limi-
47 tatur Baronum iurisdictio, quòd si grauatur vassallus in eius Curia litigans in incidenti, aut interlocutoria causæ principalis, priuatur tota causa, quòd latius discurrit, & fundat Luc. de Pen. in l. defensionis facultas C. de iur. fisc. lib. 10.

48 Et quando baro non habet causas appellationum, & delegat primam causam; an possit tunc cognoscere de appellatione, cum à delegato appelletur ad delegantem, & quid in Regno, & an saltem per viam quærelæ, & recursus; latè per D. Frecc. in 13. author. baron. vbi quomodo non potest baro se intromittere in exercitio iurisdictionis, & de solita prouisione, quæ super hoc fit per decreta
49 Sac. Conf. quæ non habent in Regno disputationem in sententia baiuli, nàm ab illa appellatur ad Baronem, seu suum Capitaneum, etiam quòd non habeat baro causas appellationis, & vide rationem per D. Frec. in 16. authori. baron. quem non se-
50 quor, dùm in 24. author. baron. dubitauit, si baro cognoscit de causis appellationum sui subfeudatarij: nam hic est alius casus, quia etsi non habeat causas appellationis in priuilegio, intelligetur hoc de sua ordinaria iurisdictione, sed quo ad subfeudatarium eo ipso, quòd potest illum constituere, habet implicitè à Rege superioritatem, ac cognitionem grauaminum; quod intelligo de subfeudatario, qui tenet feudum immediatè, & in capite à barone, quod autem supra dixi per viam quærelæ, & recursus
51 hodie practicatur in Regno cum Regio fisco, qui vigore rituum Magn. Cur. à decretis liberatorijs non potest appellari: sed benè datur recursus, quando prætendit notorium grauamen, quòd ante omnia cognoscitur, & tunc, quia notoria iniustitia æquiparatur nullitati, admittitur reuisio sententiæ Mag. Cur. in Sac. Cõs. quæ omnia recenset D. de Franch. in decis. 148. post Capic. & Grammat. per ipsum relatos, & idem in d. decis. 470. & hoc in criminalibus: verùm
52 si inquisitus à condemnatione appellauerit, intelligitur fiscum adhæsisse appellationi vigore pragmaticæ editæ tempore Præsidatus D. Ioannis de Zuniga iuxta aliam decisionem
53 eiusdem D. de Frãch. 467. vbi quod si contra inquisitum proceditur ad quærelam partis, tunc non practicatur hæc vltima pragmatica. Proxima prædictis accedit quæstio, quæ Regis potestatem tangit, an ob eandem pu-
54 blicam vtilitatem possit Rex ex suprema potestate officialem constituere residentẽ in terra baronis, vel visitatorem deputare supra suos feudatarios, vt se informet, quomodo vassallos, tractẽt suosq; subditos, & qualem iustitiam administrent, de quo vide Capic. in loco alleg. cart. 19. qui non benè refert Luc. in l. fin. C. de locat. præd. ciuil. Nàm ibi Luc. tenet, quòd non possit Rex tenere officialem residentem in terra baronis, nisi ex causa, licèt sit practicatum contra-
55 rium in Regijs audientijs, quarum aliquæ residetunt, & resident in terris baronalibus, vt vidimus in Ciuitate Salerni, quando erat baronalis, & hodie in Terra Montisfusculi, quæ est Principis Venusiæ, qui est de magnatibus Regni, & de nobilissima, & antiquissima prosapia familię Gesualdæ; sed dici potest hoc ex causa, quia
56 situatæ sunt Terræ prædictæ in locis commodioribus pro iustitia admini-

stran-

ſtranda in tota Prouincia; qui barones non ſolùm non contradixerunt, ſed tanquàm eis vtiliſsimum pro accepto habuerunt, quia ex reſidentia Regiarum audientiarum, concurrebant omnes Prouinciales in ipſorum terris,& ſic tabernæ, molendina, cæteriq; introitus, tàm baronum, quàm particularium augebantur: nàm ſi
57 contradixiſſent, deciſum eſt in cap. 23. de conceſſis tempore Comitis Ripa Curſiæ Proregis Regni,vt minimè poſſint in Terris Baronum Regiæ audientiæ, cæteriq; Officiales habi-
58 tare ordinariè, vt fol. 67. & vide D. Frecc. in 28.authorit. Baron. qui etſi videtur tenere poſſe baronem tenere Iudicem appellationis in Terra ſubinfeudata; tamen in caſu de quo agitur contrarium concludit per optima iura,& rationes; & id quod dicit Capic.ſimpliciter de viſitatore,vt
59 poſſit Rex deputare contra barones author. Bald. aduertatur,quòd Bald. hoc dixit in conſ. 328. quæritur ſi Rex 1. volum. ſed limitauit ſuum dictum Bald. quando feudatarius malè tractat ſubditos, vel dilapidat feudum,ſeu grauia onera imponit; tunc enim non ſolùm poteſt deſtinari viſitator,ſed dari etiam coadiutor, dicit Bald. quòd videmus quotidie, dum deſtinantur Commiſſarij contra barones per Collaterale ad inſtantiam vaſſallorum, de quibus ſupra latè di-
60 ctum eſt, immò tali caſu,quando refeudali abutitur ad exinanitionem, ſeruitutem, ac depopulationem priuatur ſecundùm Andr. in cap.1. in verb. vt ad tranſactum ire, quibus mod. feud. amitt. ſicut fecit Impera-
61 tor Feder. dicit ipſe, qui Regnum exinaniuit Tyrannico Dominico, ſed ex officio abſque alia cauſa deſtinare viſitatorem,idem Bald. præſuppoſuit nullo modo fieri poſſe, cùm non habeant iuriſdictionem in officium, ſed infeudatam in proprietate, ſeu vtili dominio,& vt ſupra diximus longe differunt à miniſtris,qui officia in adminiſtrationem tenent ad beneplacitum Regiæ Maieſtatis,vel temporaliter,qui de iure, & etiam ſecundùm Regias pragmaticas ſtare debent ſindicatui, pro quo legatur D.Frecc.in in ſuo lib. in 35. authorit.baron. qui eleganter, vt aſſolet quæſtionem diſputat, omnia cumulando, & hanc
62 firmat concluſionem, ideoq; dùm aliàs Archiepiſcopus Salernitanus viſitator generalis Regni voluit ſuper hoc manus imponere, inſurrexit magnus rumor inter titulatos, & magnates, cæteroſq; Regni Barones,illiq; inſimul cum deputatis Ciuitatis recurſum habuerunt ad Proregem,& ſic fuit ſuperſeſſum, & amplius non proceſſum, quia Prorex de omnibus Regem certiorauit,& mandauit,quòd Viſitator in hoc non ſe intromitteret, tanquàm non ſpectante ad eius commiſſionem,& erat occupare Proregis officium,atque authoritatem.

SVMMARIVM.

1 *Baro, vt primus ciuis, quomodo vſum habeat in territorio demaniali exiſtenti in baronia, remiſsiuè.*

2 *Ciuita sècontra quomodo in territorio demaniali Baronis ius babet vtendi, & nu.3.*

4 *Baro in territorio demaniali vniuerſitates propria animalia ponit ad paſcendum, vt reliqui ciues, & in patronato ſecatis ſegetibus,& nu.5.*

6 *Barone locante feudum cum iuriſdictione iuribus, & introitibus, prout ipſe tenet, & poſſidet, competit ne Affictatori vſus, quem Baro babet in territorio vniuerſitatis demaniali.*

Digitized by Google

6. *Negatiuè concluditur nu. 9. & seq.*
7 *Baro, vt primus ciuis vsum etiã habet in territorio alieno, in quo vniuersitas, eiusq. ciues vassalli Baronis, ius pascendi habent.*
8 *Nisi vniuersitas particulari titulo, territorium, & ius pasculandi acquisiuerit.*
10 *Conductor, siue Affictator feudi ad longum tempus cum assensu, Dominus, & ciuis efficitur, qui erit Dominus feudi.*
11 *Baro vsum quem habet in territorio demaniali vniuersitatis vendere, cedere, vel locare non potest, & nu. 14.*
12 *Vsus, & habitationis differentia.*
13 *Baro, vti primus ciues vsum habet, etiam si non habitet contra Auendanum.*
15 *Conductores, seu Affittatores terrarum baronalium, quæ, & qualia seruitia ex conductione consequantur, remissiuè.*
16 *L. Diuus ff. de vsu, & habitatione, declaratur.*
17 *Vsuarius syluæ, vel fundi remoti potest vendere ligna, & fructus pro sumptibus, & expensis vehendi ligna, & fructus, vsuario necessarios secundùm Aret. sed dubitatio contra eum proponitur nu. 20.*
18 *Io. Fab locus, declaratur.*
19 *Cassaneus notatur.*
21 *Vsuarius fundi fructus ex eo pro vsu, ita demùm asportare potest, si commodè in fundo, vti nequeat.*
22 *Baro eundem vsum habet in territorio Vniuersitatis demaniali, quem ciues obtinent in demaniali Baronis territorio.*

ARGVMENTVM.

De iure sumẽdi pascua in demaniali territorio Baronis vniuersitati, & in demaniali vniuersitatis Baroni, tanquàm primo ciui competente. An competat conductori, siue Affictatori, cui Baro feudum locauit cum iuribus, & introitibus, prout ipse tenet, & possidet.

§. II.

1 NON solùm est Baro Iudex ordinarius vassallorum, verùm etiã primus inter eos ciues; & omnia, quæ possit circa modum tractandi vassallos, & vsum iurisdictionis, quam habet, proximè tractauimus: nunc sub compendio dicemus, quæ Baroni hoc altero nomine, tanquàm primo ciui competant, inter cætera, illud est præcipuum, & quotidianum, quod ad vsum pertinet territorij demanialis existentis in locis demanialibus vniuersitatis. Est baro primus ciues, vti talis vsum habet in territorijs demanialibus, vt latissimè prosequitur Couar. practicar. quæst. cap. 37. Auendan. de exequ. mandat. lib. 1. cap. 4. nu. 25. vbi quomodo baro, vt ciuis vti debeat, quantum occupet aliorum vsum, quomodo territorium commune omnibus, siue in quo quis habet ius pascendi, possit reduci ad culturam plantari, vel in alium vsum conuerti in præiudicium vsus, vel seruitutis constitutæ,

quo in loco Couarr. allegat eundem Auendanum, quem appellat doctissimum, de hoc quoque vsu, est decisio D. Frecc. in 46. authorit. baron.
2 vt baro non possit prohibere vassallos pascere in territorio demaniali ipsius baronis, quatenus concernit vsum ipsorum, ex reg.text. in l.vsum aquæ C. de aquæd. vbi Luc. de Pen.
3 & idem decisum refert per Sac.Cons. verùm vltra vsum non possunt: ita quòd nec adsocidam capient,& quatenus posteà exteris venderent ius fi-
4 de soluerent Baroni: sicut ècontra baro in territorio vniuersitatis animalia propria immittet, vt ciuis, & primus ciuis terræ, ita quòd habebit vsum, vt cæteri ciues, ex trad. per Bald. in l.obseruare §. proficisci ff.de offic. Procons. & leg. in vers. octauò quæritur, & Bart. in l.1. ff. ad municip. & hoc iure vtimur absque controuersia etiam vigore pragmaticæ Caroli V. editę in anno 1536. incip. volumus etiam in titu. de baron. &
5 D. Frecc. in loc. alleg. tractat etiam quid in territorijs appatronatis, secatis tamen segetibus, & per Couar. & Auend.vbi supra de quo multa per D.Præsid.de Franch.in decis.197. & in decis. 301.

His sic existentibus, quòd sicut vassallus habet vsum in territorio baronis, sic etiam baro in territorio de-
6 maniali vniuersitatis videamus, vt casus accidit; an si baro locat eius terram alteri cum omni iurisdictione, iuribus, & introitibus, prout ipse tenet,& possidet,veniat hic vsus in locatione, quem habet,vt primus ciuis in territorijs demanialibus Ciuitatis, quem vsum, & notetur; in tantum baro habet, vt verè ciuis,vt non solùm vsum habeat in proprio territorio suæ vniuersitatis; sed etiam in territorio alterius terræ, in quo vniuersitas ipsiusq; ciues ius habent pasculandi, vt notanter per Parid. de Put. in tract. synd. in verb.statutum
8 Ciuitatis loquens de ciue; quæ limitantur,quando particulari titulo vniuersitas territorium acquisiuit,vel ius pasculandi, & ita refert decisum D. de Franch. in d.decis.197. redeundo igitur ad quęstionem.
9 Tenui, prout teneo, nullo modo venire hunc vsum in locatione,quia vt dixit D.Frecc. hunc vsum non habet Baro, vt Dominus, sed vt ciuis, quod non est in conductore, seu affictatore,qui nec est Dominus,nec Ci-
10 uis;nisi affictus esset ad longum tempus assensu vallatus: nam tunc dominium esset translatum iuxta reg.text. in l.1. ff. si ag. vectig. & tunc quia efficeretur Dominus, & consequenter Ciuis,aliud est cessāte dominio prioris Domini: sed in affictu ad tempus nullam facio difficultatem, quod viua,& irrefragabili ratione fundatur:
11 nam si Baro nihil amplius habet, quàm vsum, eumdemq; quem habet vassallus limitatum, vt non possit exteris vendere, neque adsocidam capere; ergo non potest illum vendere, cedere,aut locare text. in §. 1. instit. de vs. & habit. ibi: nec vlli alij ius, quod habet,aut locare, aut vendere, aut gratis concedere potest, & in §. seq. Item is,qui ædium vsum habet, hactenus ius habere intelligitur, vt ipse tantùm inhabitet,nec hoc ius ad alium transferre potest, text.in l. sed neque ff. de vs. & habit. ibi, sed neque locabunt seorsum, neque concedent habitationem sine se, neque vendent vsum; & melior text. ad literam in l.denique eod.tit. Fitq; dif-
12 ferentia inter habentes vsum, & habentes habitationem, vt per glos. in l.cæterum, & in l. si habitatio eodem tit. & in habitatione loquitur text.in l.cum antiquitas,vbi glos.declarat in verb. habitatio C. de vsufr. & habit.
13 Etsi attendimus dicta per Auend. quòd quatenus habitat baro, tantùm vsum habet, quæstio est de indubitato; sed de hoc dicto Auend. dubito: cum

cùm sufficiat habere terræ dominium, quod causat ciuilitatem, & sic practicatur, & hoc iure vtimur.

14 Sed si Baro habet taliter vsum limitatum, vt diximus, quod non potest nec adsocidam capere, nec exteris vẽdere, quia hoc esset vltra vsum: sicut ècontra sic habet vsum limitatum vassallus in territorio baronali; ergo statim quod alteri locat, cedit, aut vsum vendit, hoc est sibi prohibitum, quia ipse non vtitur, & extero
15 vsum vendit. Et quæ transeant in conductores terrarum baronalium; & quæ seruitia, an obsequialia, dominicalia, vel artificialia, & similia videatur Andr. in cap. 1. de leg. Corrad. num. 10. & quid in adoha debita à subfeudatarijs, vide de omnibus latissimè cumulata per Consiliatium Fab. de Ann. in suo cons. 3.

Et notetur circa id, quod diximus de vsu, quòd in tantùm est prohibita locatio, aut in alium translatio, quòd
16 etsi text. in l. Diuus de vsufr. & habit. dixerit, quòd legato vsu sylue nihil differt ab vsufr. quia nisi liceret legatarijs cedere syluam, & vendere, quemadmodum vsufructuarijs licet, nihil habituri essent ex eo legato, & hæc sunt verba text. & tamen gloss. ibi in verb. syluæ intelligit tex. quando sylua erat remota, ita quòd non poterat illa commodè vti, eadem gloss. in l. plenum in verb. in villa eodem titu. & melior gloss. in §. minùs instit. eodem, quam sequitur Io. Fab. & Aret. secùs si esset sylua propinqua, & commoditas esset in perceptione lignorum, & dixit Aretin.
17 quod debet hoc restringi, quòd liceat vendere tantum, quantum importent sumptus vecturæ lignorum pro sua necessitate, & idem de vino, frumento, & alijs, quando essent à longe, vt liceat tantum vendere, quod sufficiat ad sumptus pro conductione ad ipsum vsuarium: sic pro-
18 cedit q. posita per Io. Fabr. in eodem §. minus, vt illi, qui habent vsum in foresta aliena possint alij vendere, vel locare emolumentum si ipsi vti non possunt, & de vno loco transferre ad alium, licet idemmet Io. Fab. dicat non seruari de consuetudine,
19 quem corruptè intelligit Cassan. in consuetud. burgund. rubr. 13. §. 2. num. 29. dum proponit q. authoritate Io. Fabr. quando is non potest, vel non vult vti, vt possit alteri vendere, vel locare, quod Io. Fabr. non dicit, sed ponit casum in eo, qui non potest vti, qui est intelligendus secundum iura, quæ allegat in l. plenum, & in l. Diuus vbi glos. declarat, quando est de longinquo, & commodè vti non potest, & Aretin. limitat intelligi debere respectiuè tantum ad expensas necessarias pro conductione: etsi aliter intelligeretur, loquerentur contra tot iura expressa, vetantia venditionem, locationem, aut quamuis aliam vsus distractio-
20 nem; & rursus dubito de decisione Aretin. nam si secundùm eum potest vsuarius tantum vendere, quantum important expensæ conducturæ, sequeretur, quòd daretur duplicatus vsus, propterea text. in d. l. Diuus statuit tantùm posse vendere, quia aliàs inutile est legatum, & in hoc fundatur, & glos. & Doctor. intellexerunt, quando sylua erat de longinquo, ita quòd vsus eius reddebatur inutilis.
21 Hinc etiam permiserunt iura, vt possit eo casu, de loco ad locum fructus, qui percipiuntur, asportari: nam alias si villa est commoda, vel territorium cuius vsus est legatus, debet in eadem villa, seu territorio, vti frui iuxta dispositionem text. in d. l. plenum, vbi glos. in verb. in villa, & ibi in verb. pomis, quem text. ad hoc allegat Io. Fab. in d. §. minùs ponens quæstionem, quando non potest vti foresta, & ex ea causa vult asportare de loco ad locum, vt liceat, & sic apparet malè sensisse Cassan. & loquutum

fuisse contra tot iura expressa, de quibus nullam facit mentionem, nec aliter ponderat, nec super eis insistit.

22 Concludo tandem q. ineuitabili argumento: nàm si vsus Domini in territorio demaniali vniuersitatis est, sicut vsus vassalli in suo baronali territorio: & indubitatum est vassallum non posse vendere, nec cedere vsum, quem habet, tàm in territorio baronali, quàm vniuersitatis ratione de qua supra: ergo minimè poterit baro.

SVMMARIVM.

1 *Baro excadentias, siue feuda plana solita, ac permissa concedi ei deuoluta, an pro se retinere posit, vel teneatur de nouo concedere.*

2 *Emphyteusis, vel feudum deuolutũ propter lineam finitam, agnatis vltimi possessoris Dominus concedere debet.*

3 *Baronum consuetudo concedendi feuda plana semel ad eos deuoluta recensetur ex Paride, sed de ea non constat.*

4 *Bartoli sententia in l. 1. §. permittitur ff. de aqua quotid. & æstiu. nunquàm seruata in feudis, & nu. 34. non est applicabilis quæstioni de subinfeudatione nu. 27.*

5 *Duo inuicem casus distinguendi pro quæstionis resolutione.*

6 *Feudatarij subinfeudantis secundum leges communes feudorum iure extincto, subfeudatarij pariter ius extinguitur.*

7 *Nisi facta sit subinfeudatio cum assensu directi Domini.*

8 *Vel nisi subinfeudatus paratus sit seruire Domino mediato, eo modo, quo immediato seruiebat.*

9 *Dominus non potest cogere agnatum vltimi possessoris, pro renouatione inuestituræ; Agnatus verò Dominum conuenire potest, & hoc de iure communi feud.*

10 *Excadentias in Regno Baro infeudare potest.*

11 *Text. in cap. 1. §. rursus, quib. mod. feud. amitt. declaratur & quomodo excadentias dicitur Baronem concedere, & quomodo non habet in hoc locum regula resoluto iure datoris, & quid in clerico infeudãte solita concedi, nu. 13.*

12 *Feudum est homo mutus, feudatarius eius pica, & organum.*

14 *Excadentiæ deuoluto feudo Domino directo minimè deuoluuntur.*

15 *Text. in cap. 1. §. cum verò, qual. olim. pot. feud. alien. declaratur.*

16 *Extincto iure infeudantis de iure communi feudorum, cur extinguatur ius infeudati.*

17 *Vassallus vassalli mei nõ est vassalus meus, nisi effectus sit vassallus de re mea.*

18 *Interesse volũtatis, in feudis maximè consideratur.*

19 *Subinfeudatio iure cõmuni taci-*

tè

tè permissa, & subinfeudatus à Domino feudum concedente censetur approbatus, & nume. 25.

20 *Feudatarius feudo Domino refutare potest, in præiudicium subfeudatarij.*

21 *Contractus non dicitur claudicare, ex eo.*

22 *Venditio sub pacto legis commissoriæ, vel adiectionis in diem, est pura, resoluenda sub conditione.*

23 *Pistori intellectus §. cum verò cap. 1. qual. olim pot. feud. alien. reprobatur & nu. 28.*

24 *Domini semper interest habere magis suum, quàm alienum vassallum, licèt subinfeudatus teneat feudum, vt primus infeudatus contra Præposit. & Aluarot. & nu. 25.*

26 *Concessio qualibet regulatur ab intellectu iuris.*

29 *Feudum deuolutum ob lineam finitam, teneatur ne Dominus secundum legem feudorum iterum infeudare, duo distinguũtur articuli.*

30 *Concedere alteri non tenetur, nullo existente agnato.*

31 *Baldi sententia affirmantis teneri Dominum, feudum alteri concedere, deficiente agnato, qui cum extraneo concurrat reiecta.*

32 *Feudum deuolutum non tenetur Dominus agnatis concedere, eosq. de nouo inuestire, & nu. sequ.*

33 *Bartoli doctrina in §. permittitur obtinet in inuestitura confirmatoria, vel concursu agnati, & extranei, secus cum Dominus vult pro se retinere, nume. 37.*

35 *Iniuriæ ratio minimè considerabilis, cum Dominus feudum deuolutum pro se retinet.*

36 *Baldi doctrina in cap. 1. §. cùm verò, qualiter olim. feud. pot. alien. declaratur.*

38 *Emphyteusim semel finitã, Dominus pro se retinere potest, nec obstringitur alteri concedere contra Decium.*

39 *Consuetudo dandi in feudum, vel eam tenendi in demanium inducitur spatio triginta annorum.*

40 *Baro in Regno excadentias deuolutas, iterum concedere non tenetur, si tamen velit; Agnatos pro eodem pretio extraneis præferre debet, & nu. 45.*

41 *Constitutio, vt de successionibus, vers. in omnibus, quoad excadentialia obtinet etiam in Barone.*

42 *Dispositio loquens in Rege ex identitate rationis, viget etiam in Barone.*

43 *Lex in casu particulari ex ratione generali est vniuersalis.*

44 *Dispositio correctoria propter identitatem rationis, quæ vnica sit, extensionem recipit ex mente comprehensiua.*

46 *Baronum consuetudo, concedendi excadentias, siue feuda pla-*

na deuoluta, ipsis inuitis quã Paris. ponit nõ e vera, nec rationi congrua.

47 *Feuda ad Regem deuoluta si ab eo iterum concedantur, de nouo taxantur in cedulario Regiæ Cameræ.*

48 *Prælatio agnatorum ex constit. vt de successionibus in feudo deuoluto ad Regem, cum alteri concedere vult, non est vsu recepta.*

ARGVMENTVM.

De excadentijs, siue feudis planis. An Baro in Regno ea semel ad ipsum deuoluta, possit in demanio retinere, vel teneatur de nouo concedere, aut agnatos in ijs præferre. Subinfeudatio iure communi feudorum feudatario permissa. An extinguatur, & subfeudatarij ius resoluatur extincto de resoluto iure infeudantes. Infeudatione resoluta ob lineam finitam. Num iure communi Dominus teneatur iterum infeudare. Quid extantibus agnatis, text. in cap. 1. §. cum verò qual. olim. pot feud. alien. exponitur, & Pistorij ad eum intellectus refellitur Bartoli doctrina in §. permittitur exactè declaratur constitutio, vt de successionibus vers. in omnibus autẽ, diligenter elucidata.

§. III.

QVAE possit Baro tàm vti Iudex ordinarius vassallorum, quàm vti primus ciuis hactenus indicauimus; Nunc, quæ potest tanquàm dominus subijciemus; quibus satis erit explicita incidens de Baronibus tractatio. Duo præ cæteris sunt præcipua ad baronem, tanquàm Dominum pertinentia. De quibus dubitare contingit; an baro ea possit, de vnoquoque separatim tractabo; primum excadentias respicit, secundùm bona feudo redditiia. De excadentijs illud controuertitur, quòd examinat Paris. in tract. reinteg. in princ.
1 car. 4. An possit baro excadentias, siue feuda plana solita, & permissa concedi, per Constitutionem Regni, Constitutionem diuæ memoriæ, eidem deuoluta per lineam finitam, pro se retinere inter cætera bona demanialia feudi, an verò teneatur illa iterum concedere, & dubium facit primo Bald. in cap. 1. §. si verò qual. olim. pot. feud. alien. dicens quod si baro aliquis mereatur amittere feudum: Rex non debet sibi appropriare, sed alteri baroni concedere, qui eadem munera debeat per successionem subire. Secundo oritur dubitatio ex decisione Bartol. communiter
2 sequuta in l. 1. §. permittitur ff. de aqu. quot. & æst. loquentis non solùm in emphyteusi, sed etiam in feudo author. glos. ibidem, volentis, vt finita generatione teneatur Dominus inuestituram renouare agnatis superstitibus, aliàs diceretur facere iniuriam, & posset appellari, & quod dicitur in emphyteusi, communis est Doct. opinio procedere etiam in feudo, de qua per Curt. in tract. feud. 2. par. q. 15. per Iul. Clar. in verb. feudum q. 87. Petr. Greg. de concess. feud. 1. par. cap. 4. cumulat decisionem Pereira in tractat. de renouatione emphyteusis q. 8. nu. 4.
3 Paris. in loco allegato tenet opinionem pro barone, vt non teneatur, sed dicit, quòd per eosdem barones præsupponitur consuetudinem esse in contrarium, vt omninò concedere teneantur, de qua consuetudine minimè constat; immò videmus in feudis
4 oppositum seruari, & ob id Iul. Clar. vbi supra, iustè dixit nunquam vidisse seruari in feudis decisionem Bart. §. permittitur, & quòd durum esset.

Sed videamus veritatem quæstionis, quæ indubitabilis demonstrabi-
5 tur cum distinctione terminorum, quod-

quodq; in Regno est decisa per ipsius leges particulares.

Vnus est articulus, quando feudatarius subinfeudat, quod de iure communi poterat, non autem in Regno, vtrum tali casu extincto iure dato-
6 ris, & sic feudatarij infeudantis extinguatur ius acceptoris scilicet subfeudatarij, & indubitatum est extingui ex regul. text. in §. rursus, quibus mod. feud. amitt. nisi subinfeudatio
7 facta esset cum consensu Domini, quia tunc intelligitur Dominum assentire pro acceptore, & hæredibus, vt est casus in cap. 1. §. etsi clientulus, vbi Andr. de alien. feud. & idem Andr. in cap. 1. qui success. ten.
8 Hæc regula text. in §. rursus limitatur per text. in d. cap. 1. §. si verò qual. olim. pot. feud. alien. vt subinfeudatio non resoluatur ex resolutione iuris datoris, nec subinfeudatarius modo aliquo feudum amittat, si paratus est Domino mediato seruire eo modo, quo Domino immediato obligatus erat, & dixit Bald. in cap. cæterum colum. fin. de iud. procedere hoc ex quadam benignitate temperando rigorem §. rursus per æquitatem §. cum verò, & per eumdem Bald. in eodem §. rursus traditur ex hoc limitatam esse regulam illam, quòd resoluto iure datoris resoluatur ius acce-
9 ptoris in feudis, in tantùm quod dixit Isern. in cap. 1. nu. 15. de controu. inuest. quod claudicat contractus, quia Dominus non potest cogere agnatum ad renouandum, sed est in sua libera potestate, sed agnatus benè poterit Dominum conuenire, loquendo tamen vt dixi, de iure communi feudorum, quo iure licita erat subinfeudatio, idem Isern. in d. §. cum verò, & in d. §. rursus, in Regno verò
10 procedet hoc in excadentialibus, dicit Andr. in d. cap. 1. de controu. inuestit. & latiùs in cap. præterea de capit. corrad. & in eadem Constitut. Reg. Constitutionem diuæ memoriæ vult vt possit Baro infeudare excadentias, vel feuda plana solita concedi à Barone, & in his non cadit arti-
11 culus, an locum habeat renouatio inuestituræ, quia in his non procedit reg. text. in §. rursus, cum concessio excadentiarum non habeat dependentiam successiuam à iure dantis, sed momento fuit expedita à feudatario ex debito officij tanquam legitimo feudi administratore, & sic limitatur regula illa, resoluto iure datoris, vt eleganter per Aluar. author. Bald. in §. rursus si fidelis de controu. inuestit. vt clariùs ad propositum eleganter declarat Camer. in propria quæst. in repet. cap. imperialem cart. 7. colum. 4. dicens, quòd feudatarius concedendo excadentias, videtur gerere actum sibi permissum, & iniunctum, vt solita subinfeudet in vtilitatem feudi, & ideò perpetuo valebit, quia videtur facere nomine feudi tanquam administrator non ex iure particulari in eius personam residente, qui allegat Isern. in Constit. Reg. mulier, quæ dotarium, & eum sequitur Pist. in suis quæst. feud. 3. par. q. 44. vers. 2. declaratur, dicitur enim feu-
12 dum concedere res excadentiales, quod semper est idem, & dicitur homo mutus, & pro eo loquitur feudatarius, & administrat tanquàm pica, & organum ipsius dicit glos. notab. vbi Andr. in Constit. Reg. consuetudinem prauam, sicut dicimus in Cle-
13 rico concedente solita infeudari, vt etiam illa durent penes concessionarium resoluto iure concedentis secundum Camer. vbi supra, quia fecit actum ex debito officij, & sic procedit text. in cap. 1. qui success. ten. & in cap. 1. de cler. qui inuest. fec. & cum in hoc casu non cadat articulus resolutionis iuris datoris, & sic non habeat locum reg. text. in §. rursus, quia vt diximus, concedit feudatarius ex debito officij nomine feudi, cuius est administrator, propterea ces-

cessabit limitatio, de qua in d. §.cum verò, quia etsi feudum Domini im-
14 mediati deuoluatur ad suum Dominum directum, non deuoluuntur excadentiç,seu feuda plana concessa, rationibus de quibus supra, ob quod non oportet, quòd vassallus offerat seruire secundum terminos text.in d. §.cum verò, sed benè remanebit disputandus articulus secundum alleg. decisionem Bald.in eodem §.vt supra relatam; vnde aliud est tractare de subinfeudatione, & de extinctione iuris datoris,& aliud tractare de sim-
15 plici infeudatione, vt extinctis legitimis successoribus teneatur dominus concedere; & in subinfeudatione loquitur text. in §. cum verò, vt ex expressis verbis ipsius patet, & ita ibi intelligunt Iac.de Beluis.Isern.Aluar. Præpos. Laud. Io.Rayn. in d.cap.imperialem §.habito Camer.vbi supra sic proponit quæstionem Iacob. in tract.feud.in verb.& vnus num. 9. &
16 ratio in subinfeudatione illa est,quia fuit ius in re legitimè constitutum ex ex potestate residente de iure communi infeudatario,qui poterat subinfeudare, sed cùm plus iuris transferre non poterat, quàm ipse habebat, propterea extincto iure ipsius extinguebatur ius translatum in subfeudatarium, ad quod oculos habens lex feudalis,& considerans, quod hoc fecit feudatarius ex permissu iuris, &
17 subfeudatarius fuit acceptus Domino,quia etsi vassallus vassalli mei non sit meus vassallus, intelligitur tamen hoc,quando non est effectus vassallus de re mea, sed quando fuit subinfeudatus de re à me concessa, tunc vassallus vassalli mei erit meus vassallus: ita distinguit Isern.in cap. illud de prohib.feud.alien. per Feder. vbi latè Afflict. & latissimè moderni, ibi Addentes ad Andr. & idem Andr.in Constit. Reg. Domini à vassallis Capic. in sua inuestitura,in verb.feudorum assecurationes, Latius Ludouic. Schrad. 1.tom. par.8. cap.2. nu.25. & propterea cum sit vassallus, cessat
18 interesse voluntatis, quod in feudis consideratur secundum Andr. in d. cap.imperialem,& latiùs ad propositum in d.cap.præterea de capit.Corrad. & cessat etiam reg. text. in cap.
19 1. de frat. de nou. benef. inuestit. vt non teneatur Dominus habere alium in vassallum,quem ipse non elegerit, quia ex hoc intelligitur elegisse, tùm quia vassallus vassalli mei est meus vassallus, tùm etiam quia si de natura feudorum est,vt feudatarius possit subinfeudare, eo ipso quod Dominus feudum concesit, intelligitur cum sua natura, & consequenter permisit subinfeudationem, & sic consensit in subinfeudatum, vt ad propositum dicit Bald. in d. §. rursus, dùm tractat
20 articulum: an feudatarius, qui subinfeudauit, possit refutare feudum Domino in præiuditium subfeudatarij,& dùm determinat, quod possit, reddit rationem, quia ista facultas inerat à principio ex natura rei idest ipsius feudi, & scire debuit hoc, qui cum vassallo contraxit, quem sequitur per propria verba ibi Aluar.& ex his plus infero,vt non sit verum,quòd
21 Andr. dicit, quòd contractus claudicet, nam si hoc est de natura concessionis infeudationis,& propterea text. in §.cum verò dicit,quòd non resoluitur infeudatio,nec amittit subinfeudatus feudum,& latiùs declarauit hoc Andr.in d.cap.præterea,ergo non datur claudicatio, sicut dicimus
22 in contractu celebrato cum pacto legis commissoriæ, aut adiectionis in diem, qui eatenus resoluitur, quatenus velit venditor, in cuius beneficium pactum est appositum, & non dicitur contractus claudicare,sed dicetur venditio pura resoluenda sub conditione ad text. in l. 2. & in l. sabinus ff.de in diem Addict.in l. 1. 2. & 3. ff.de leg. commiss. & hic est verus intellectus d. §. cum verò, non an-

23 autem quem dedit Pistor.in loco vbi supra allegato volens vt ille text. intelligatur Domino volente renouare inuestituram, nam si text.dicit,quod non amittit, si vult seruire Domino immediato,& Isern.dicit,quòd non resoluitur infeudatio,& non est locus deuolutioni, ergo etiam Domino inuito,etsi Bald.dicit,quòd per text. in §. cum verò mitigatur rigor §.rursus: igitur Domino inuito, nam si partes omnes essent consentientes text. erat de indubitabili, & peior intellectus est alius, quem dare voluit, quando ex culpa primus vassallus feudum amittebat: hoc enim reprobatum est ab omnibus, vt per Bald. in cap.in præsentia num. 20. de probatio. per Præpos. in eodem §. cum verò Ias. in l.2.C.de iur.emphyt. & omnes.

24 Nec est vera responsio, quàm dedit Præpos. in §. cum verò ad regul. text.in d.cap.1. de fratr. de nou. benef. inuest. vbi non tenetur Dominus habere in vassallum, quem non elegit, dicit enim ibi Præpos. quòd non interest Domini habere plus vnum, quàm alium, dum iste subinfeudatus tenebit feudum, vt primus infeudatus, cum quo transit Aluar. ibi, & Curt. in tract.feud. 4.par. nu: 85. & in eodem tract. Zas.par.10. num. 60. nam si in feudis consideratur interesse voluntatis, etiam quòd conditio Domini melioretur, & dicitur interesse, si placet, vel displicet ex regu. text.in l.fin. ff. de vsufr. & habit. secundum Andr. in locis allegatis; ergo falsa est responsio Prępos.etsi feudum esset ex tempore melioratum,

25 habebit dominus interesse formatũ, sed quia non datur deuolutio, & non resoluitur ius acceptoris ex benignitate, & æquitate legis feudalis considerato iusto initio possessionis, & intelligitur vt supra diximus,dominum mediatum concessisse, & hunc subinfeudatum esse suum vassallum, ob quod dicitur ipsum elegisse, & voluisse in vassallum, conformando se cum iuris dispositione,vt dùm infeudauit, intelligatur infeudasse, vt ius intelligit ex regul. text.in l. si cui ff. de seruit. & omnes concessiones re-

26 gulantur ab intellectu iuris iuxta communem decisionem Andr. in d. cap. 1. qui success. ten.nu.8. vbi Modern. addit. cumul. propterea cessat regul. text. in d. cap. 1. quia Dominus elegit sibi in vassallum,quem voluit mediante persona sui feudatarij, & ex hoc etiam cessat interesse voluntatis.

Et in hoc primo articulo dùm tractamus de subinfeudatione, non su-

27 mus in terminis quæstionis Bart.in §. permittitur, quæ non tractat de extinctione iuris datoris, vt ex hoc resoluatur ius acceptoris, sed an extincto iure acceptoris, & sic emphyteutæ teneatur Dominus renouare; sed in terminis §. cum verò tractatur de extinctione iuris authoris, & determinatur non dari extinctionem iuris acceptoris, dùm vult Domino directo seruire, & cum verba text. sint admodum clara, & demonstratum est, quomodo non adest interesse voluntatis, & quomodo iste subinfeudatus à Domino electus intelligatur,

28 propterea apparet malè sensisse Pistor. dùm in d. quæst. 44. proposuit casum in subinfeudatario, & tenuit non teneri Dominum ad renouandũ, nam ex supra discussis, cessant omnes eius obiectiones,&dilucidatus est verus intellectus §.cum verò.

29 Alter articulus est in simplici infeudatione de iure communi feudorum, an concessione extincta ob lineam finitam teneatur Dominus concedere,vel possit retinere pęnes se, & idem in barone respectu excadentiarum deuolutarum ad ipsum.

Et hic articulus loquendo de iure communi feudorum distinguitur in duos,vnus enim est,si simpliciter Dominus teneatur iterum infeudare, vt lo-

loquitur. Bald. in d. §. cum verò, & alius est, si tenetur subinfeudare, vel infeudare agnatos vassalli mortui si extant, & non possit pro se retinere feudum, alias dicatur facere iniuriam in quo est quæstio Bart. in d. §. permittitur.

Quoad primam decisio Bald. est communiter reprobata eo modo, quo
30 loquitur, vt Rex teneatur simpliciter alteri concedere feudum deuolutum, & non possit sibi appropriare: nam nullo existente agnato, nec alius, qui ius aliquod habeat hoc petendi non cadit ratio iniuriæ, nec potest dari appellatio si datur defectus actionis, & ob id Imol. in l. si mihi, & titio, de
31 verbor. obligat. reprobauit opinionem Bald. vbi Aretin. dixit posse procedere decisionem Bald. quando vult Dominus concedere, & concurrit agnatus cum extraneo, vt præferatur agnatus, idemq; dixerunt Præpos. & Laudem. in d. §. cum verò, & Curt. in d. par. 2. quæst. 15. ita quòd decisio Bald. est reprobata, & nullo modo potest saluari, siquidem ponit casum, quando vassallus meruit amittere feudum, & sic quando deuoluitur per culpam, aut delictum, quo casu idem Præpos. ibi dixit non procedere decisionem Bald. & idem Bald. in casu prædicto tenuit contrarium in d. cap. in præsentia, & est opinio communis, vt supra diximus.

Quoad secundum si stâtibus agnatis teneatur Dominus illos inuestire
32 de nouo, & dico inuestire, quia nunquam ius aliquod habuerunt, nec feudum possederunt, nec fuerunt vnquam à Domino cogniti, cuius contrarium est in subfeudatione; dico inquàm quòd in hoc casu sequor opinionem Pistor. quòd minimè Dominus teneatur inuestire, cum in hoc nō loquatur text. in §. cum verò, nec alia lex feudorum, quorum regulæ aduersantur contrariæ opinioni, & præcipuè interesse voluntatis, quod principaliter in feudis consideratur, quodq; non teneatur Dominus habere in vassallum alium, quàm quem ipse elegerit, & concessiones feudorum non extenduntur de persona ad personā, nec de casu ad casum, secundum communem decisionem Andr. in d. cap. imperialem, etsi teneretur inuestire non daretur extinctio, & in feudis limitati sunt successores, & limitati casus deuolutionum ob defectum successorum, & pariter limitati casus,
33 in quibus inuestituræ confirmatoriæ debentur, & sic procedit dictum gl. & Bart. in d. §. permittitur, videlicet in inuestitura confirmatoria in personam hæredis masculi, quod intelligitur, & id de iure feudorum non est disputabile, quia est de natura, & tenetur inuestire cùm intelligatur concessio pro descendentibus masculis ad text. in cap. 1. §. si clientulus, de alien. feud. in cap. 1, §. & quia vidimus in prima rubr. sed quòd teneatur Dominus de nouo inuestire, dùm à principio concessio voluntaria facta fuit ad certos successores limitatos, quibus deficientibus lex feudorum dat deuolutionem, in quibus interesse voluntatis est præcipuum, propterea nullo modo potest sustineri contraria opinio, & nunquam daretur feudorum deuolutio, & in hoc articulo procedunt omnes rationes per Pistor.
34 consideratæ, nec est mirum, quòd dixerit Iul. Clar. nunquam vidisse seruari hæc in feudo, quem refert Petr. Mont. in tit. ex quib. caus. feud. amitt.
35 in princ. & ratio iniuriæ, quę est vnica considerata per Bart. & sequaces nullo modo procedit, dùm Dominus vult pro se retinere propter suum beneficium, & propriam vtilitatem, & vnusquisque tenetur sibi prouidere, à quo incipit prima charitas ad text. in l. præses C. de seru. & aq. cum suis cōcord. & ad prædicta faciunt, quæ diximus de concessione tractarum, vbi poterit videri.

Sed

Sed vlteriùs dico, hanc opinionem non aduersari opinioni Doctor. immò
36 secundum eam hæc intelligitur, & erit communis, nam qui saluare voluerunt Bald. in d. §. cum verò, dixerunt procedere decisionem illam, quando Dominus volebat concedere feudum sibi deuolutum, vt in concessione præferrentur agnati extraneis, vt per Aretin. in d.l.si mihi, & titio, Laud. & Præpos. in d. §. cum verò, Curt. in d. quæst. 15. dùm dicunt intelligi debere decisionem Bald. secundum notata per Bart. in d.§. permittitur, & per Abb. in cap. bonæ de postul. prælat. vbi expresse Abb. dicit, quòd quando Dominus vult alteri concedere, præferuntur agnati, secus si vult pro se retinere, vt possit, cum tunc nemini iniuriam faciat, & sic habemus communem opinionem in feudis, cùm cæteri omnes loquantur in subfeudis, in quibus, vt diximus, non datur deuolutio propter extinctionem iuris authoris, nec tractatur de noua inuestitura, sed de inuestitura confirmatoria, hic verè sumus in noua concessione facienda, in qua regulæ feudales obstant, text. in §. cùm verò non procedit, & decisio Bald. ibi est intellecta à feudistis secundùm decisionem Abb. in cap. bonæ, qui decidit, vt non teneatur Dominus concedere, quando vult pro se retinere, sed si vult alteri concedere, tunc detur agnatis prælatio, quia tunc consideratur iniuria, & secundum hęc pro-
37 cedit decisio Bart. in §. permittitur, fundata in ratione iniuriæ, vt idem Bart. se declarat in l. 1. de priuil. credit. in fin. nam ponit casum, quando adest concursus, & se remittit ad dicta per eum in §. permittitur quem sic intelligit, & declarat Rip. num. 9. respondens ad obiecta per Dec. in
38 cons. 131. qui absque aliquo iuris fundamento valido voluit dictum Bart. procedere etiam quòd Dominus voluerit pro se retinere, contra quem consuluit Ruin. in cons. 152. 1. volum. sequendo Abb. in d. cap. bonæ, & Gozad. in cons. 89. qui dicit falsam esse opinionem Decij, quia cessat æquitas, in qua fundatur decisio Bart. immò resultaret iniquitas, vt quis inuitus contra propria commoda rem suam concedere teneretur, idem Ias. in cons. 24. nu. 8. 3. volum. & sic reassumit quæstionem Bart. Roman. in cons. 22. videlicet quando adest concursus, idemq; Ias. in l. 2. C. de iur. emphyt. num. 22. post Aret. in d.l. si mihi, & titio, & hanc partem dicit æquiorem, & in eam inclinare Iul. Clar. in verb. emphyteusis in fin. quæst. 43. quibus addatur decis. Afflict. 238. post Luc. de Pen. in l. congruit C. de locat. præd. ciuil. sed quicquid sit in emphyteusi, cùm habeamus rationes speciales in feudis, quæ non militant im emphyteusi, non est propterea arguendū de vno ad aliud, in quo concordant feudistæ, hinc An-
39 dr. in cap. 1. de his, qui feud. dar. poss. 3. colum. dicit, quòd sicut per spatium 30. annorum inducitur consuetudo dādi in feudum, ita per idem spatium, si res aliàs solita concedi in feudum, fuerit tenta in demanium, inducitur contraria consuetudo, ergo non tenetur quis concedere feudum sibi deuolutum.

Sed in Regno dixi, quòd quæstio
40 est de indubitabili pro Regni Constitutionem, vt de successionibus, cuius infrascripta sunt verba.

In omnibus autem, in quibus prædiximus, aliquos velut vlteriores gradu, siue in communium prædecessorum rebus, siuè in acquisitis excludi debere spem nostræ gratiæ petentibus, non negamus, immò ipsos alijs in liberalitate nostra præferri disponimus, si eiusdem feudi ad nos rationabiliter deuoluti simul competitores existant, dummodo à consanguineis tantùm nostræ Curiæ offeratur, quantùm ab extraneis est oblatum, si tamen

tamen nos vel in demanio nostro feuda nostra tenere velimus, vel alijs ex mera liberalitate donare, iniuriam nullus sibi existimet fieri, si quod ad ius nostrum iustè deuoluitur, vel retineamus nobis, vel alijs, qui à nobis, præstolantur beneficia, conferamus.

Ex qua constitutione deciditur quæstio, quòd potest retinere, & non tenetur concedere.

Deciditur alia quæstio prælationis, vt sit in concursu aliorum.

Deciditur vt prælatio intelligatur pro eodem pretio, quod ab alijs offertur, & sic non tractatur de renouatione inuestituræ.

Deciditur vltimo, quod si gratis vult concedere Dominus, vel pro se retinere, quòd benè poterit, quia non facit iniuriam; ex quibus omnes articuli remanent decisi, & declarati, cumq; ratio quæstionis propositæ per Bart. sit fundata in iniuria, & in hac vnica ratione se fundant omnes scribentes, meritò ea cessante in Regno maximè ex declaratione prædictæ constitutionis sequitur, quòd quęstio, de qua tractamus est de indubitabili.

Nec quicquam refert, quòd Constitutio loquatur in Rege, cum respe-
41 ctu excadenriarum idem dominium directum habeat Baro, & eodem modo possit concedere, & propterea, vt diximus, constitutio Constitutionis diuæ memoriæ se limitat in excadentijs, in quibus, vt diximus limitatur regula §. rursus, & cùm ratio iniuriæ
42 sit vnica, quæ militat tam in Rege, quàm in Barone, est ratio generalis omnes comprehendens, ideo eadem erit iuris dispositio in omnibus, & cõstitutio sic comprehendit Baronem, sicut Regem, de quo est casus in cap. 1. de immun. eccles. iunctis ibi dictis per Doctor. & præcipuè per Io. Monach. ideò Bart. Bald. & communiter scrib. in l. regula, §. fin. ff. de iur. &
43 fact. ignor. sumunt ex illo text. conclusionem, quòd si lex est particularis in casu aliquo, sed est illa facta ex ratione generali, seu vniuersali, tunc lex intelligitur vniuersalis, seu generalis in omnibus alijs casibus, de quo etiam per Ias. in l. licet nu. 9. C. de pact. Roman. in cons. 174. in princ. in-
44 tanrùm, quod communis est Doctor. opinio, quod dispositio iuris communis correctoria extenditur ad omnes casus eamdem rationem habentes ex mente comprehensiua, quando ratio est vnica, & alia non assignatur secundùm Bald. in l. quamuis C. de fideicom. Alex. Socc. Det. & alios ad propositum congestos in materia feudali per Schrader. in tract. feud. par. 8. cap. 7. num. 16. 1. tom. pro qua videatur Camer. in cap. imperialem cart. 52. vers. octaua conclusio, vbi multa elegantia in materia extensionis ex mente comprehensiua, quæ sunt ad propositum ad decisionem propriæ quęstionis, ideoq; Capic. in
45 sua inuestit. in verb. infeudant etiam in 6. limitatione, & in cap. imperialem §. callidis tenet authorit. Luc. de Pen. in l. quicumque C. de fund. limit. quod potest Baro excadentias deuolutas pro se retinere, facere eas de mensa feudi, & alteri non concedere,
46 & consuetudo, quam dicit Paris. allegare barones non solùm non probatur, sed est impossibilis, quod barones tali consuetudine vsi fuerunt, quia esset contra ipsorum libertatem, authoritatem, & vtilitatem, & quæ circa hoc dicit Paris. sunt omni substantia vacua, & inania, & propterea semper viguit, prout viget consuetudo, quod barones vel feuda deuoluta pro ipsis tenuerunt, vel ad libitum concesserunt cùm pactis, & conditionibus melius ipsis visis, & hanc opinionem tenuit Afflict. in d. §. cùm verò, qui allegat Constitutionem, vt de successionibus, in qua latè hæc firmat, & declarat nu. 54. & 55. & notetur quæso pro conclusione, dùm enim

47 enim feuda ad Regem deuoluuntur, quæ iterum concedere vult, nonne secundum Andr. & communem praćticam in Regno fit noua taxa illorum in cedulario Regiæ Cameræ, quę est satis diuersa, & multo maioris quantitatis taxæ, in qua feuda primitùs taxata erant ratione soliti augmenti temporis causati ex augmento introituum, & sic non tractatur, nec practicatur renouatio veteris inuestitura, sed de principali concessione, in qua Rex interesse formatum habet, respectu personarum infeudandarum vt sint ei gratæ, & acceptæ, & in eis habeat electionem reijciendo, quæ displicent, & eligendo, quę placent attendendo interesse voluntatis, & habet etiam interesse formatum circa taxam seruitij, siue fiat illud in pecunia, siue in persona: nam quanto maius est seruitium, tanto maior erit Domini vtilitas, quæ non considerantur in emphyteusi, vt sic omni iure dicamus attendendo leges, & rationes feudorum, ac specificam Regni Constitutionem, quòd siue feuda deuoluantur ad Regem solita alias concedi, siue ad barones in Regno, vt sunt feuda plana, & excadentialia, quòd remanebunt illa in libero arbitrio regis, vel baronis reintegrandi ad mensam patrimonij, seu tenendi in eorum demanio, vel de illis alios inuestire eo modo, quo illis placitum fuerit, benè verùm est secundum eamdem dispo-
48 sitionem, quòd in concursu aliorum datur prælatio agnatis, quod nec hodie seruatur, sed libera pęnitùs est feudorum dispositio.

SVMMARIVM.

1 *Baro de iure communi feudorum potest concedere res particulares feudi in emphyteusim.*

2 *In Regno autem potest concedere res sterilis feudi ad meliorandum pro certa parte fructuum annua, non in pecunia.*

3 *Baro in Regno an possit concedere res sterilis feudi ad meliorandum in pecunia correspectiua ad fructus citra fraudē, remissiuè.*

4 *Bona feudi redditia, simpliciter à Barone concessa, non sunt feudalia poenes possessorem, sed allodialia.*

5 *Eorum verò redditus, est feudalis, & nu. 13.*

6 *Bona feudi redditia cum assensu Domini à Barone concessa, cum potestate alienandi, transferendo in accipientem, quidquid ipse iuris habet, & erunt bona censualia non feudalia, nec emphyteotica, & nu. 17.*

7 *Contractus censualis, & emphyteotici differentia.*

8 *Neapodani Decisio, de rebus feudi particularibus à Barone cōcessis, declaratur.*

9 *Bona feudi redditia à Barone, sub annuo redditu simpliciter concessa absque potestate alienandi, & sine translatione omnis iuris, licèt non sint feudalia: non tamen possunt alienari sine consensu Domini, & nu. 20.*

10 *Constitutiones Regni tres, videlicèt, in Regalibus bonis, in feudalibus, & feudo redditijs, sine assensu non alienandis, quę incipiunt scire volumus Constitutionem diuæ memoriæ, & hac ædictali.*

K 11 Bo-

11 *Bona feudo reddititia alienata sine assensu, non incidunt in commissum contra Paridem, & nu.24.*

12 *Bona feudi reddititia, quorum concessio apparet simpliciter facta, tanquàm de bonis feudi, emphyteotica censentur, non censualia nu. 18. & 25.*

13 *Concessione verò, vel titulo non apparente censualia, in dubio iudicantur nu. 16. & nu. 19. 21. & 28.*

14 *Bona intra fines feudi existentia, poenes Baronem possidentem feudalia, poenes alium censualia præsumantur.*

15 *Successio in bonis feudi reddititijs, regulatur secundum ius Romanorum, non feudorum.*

20 *Baro in feudo tanquàm vniuersitate facti potest habere feudalia, allodialia, & redditus cuiuscumque generis.*

22 *Decisio Affl 103. & Gramm. 77. declarantur.*

23 *Feudum est, sed alteratum, cum res conceditur in feudum sub annuo redditu contra Baldum.*

27 *Io. Fabr. doctrina in § adiò nu. 14 instit loc. declaratur Decisio Capicij 29. declaratur.*

30 *Bona feudi reddititia semper à Barone concessa emphyteotica censentur ex Baronis, & regionis consuetudine.*

31 *Præsumptio concessionis in feudum resultans ex alijs concessionibus fieri solitis in feudum, qualis, & quid operetur.*

32 *Res intra fines feudi, possessa tanquàm libera, non præsumitur feudalis.*

ARGVMENTVM.

De bonis feudo reddititijs à Barone concessis, qualia pœnes possessorem censenda sint feudalia, vel allodialia. Si allodialia emphyteotica, vel censualia. Plena adhibetur distinctio inter bona, & redditum, atque inter modos, & formulas diuersas, quibus bona concessa proponuntur Neapodani, Afflicti, Capicij, & Grammatici, decisiones declarantur eadem bona feudo reddititia, simpliciter concessa. Num possint alienari sine assensu, vel alienata, aut propter redditum non solutum, incidant in commissum, & ad Baronem deuoluantur. In ijs, quò iure successio deferatur.

§. IV.

De bonis verò feudo reddititijs, quod alterum erat ex duobus propositis ad baronem, tanquàm Dominum præcipuè spectantibus, pariter dubitari; an baro possit illa concedere, an concessa dicantur pœnes possessorem allodialia, vel feudalia, quòd si allodialia, an præsumantur in dubio emphyteotica, vel censualia, & an requiratur assensus in illorum dispositione, vel propter canonem non solutum, aut assensum non impetratum in ipsorum alienatione ad baronem deuoluantur; in quo vltimo capite videntur decisiones Afflict. 129. & Capic. 103. contrariæ, & quæ continentur in decisione Grammat. 77.

1 Distinctim ergo loquendo, nec inutiliter, dicimus baronem de iure communi feudorum ex vetusta consuetudine posse concedere res particulares feudi, vt sunt pascua, & loca inculta,

&

& herema rusticis in emphyteusim, ita Io.Raynal.authorit.Petr.Iac. in cap. imperialem §. habito num. 20. vers. verumtamen, vt dicit Io. Fabr. qui in §. adeo instit. de loc. & cond. in princ. dicit quòd generaliter in Regno Franciæ Barones concedunt in emphyteusim.

In Regno verò, quia per Constitutionem Constitutionem diuæ memoriæ est sublata baroni, seu feudatario omnis potestas, nec subinfeudare potest, nec concedere ad libellum, vt de iure communi, sed tantum excadentialia bona concedere, superuenit dispositio Imperatoris Federici, quæ habetur in suis registris, per quam permittitur baroni concedere res steriles feudi parùm vtiles ad meliorandum, & hoc ad certam partem fructuum à Barone consequendam singulis annis ex bonis taliter concedendis, non autem in pecunia, ita Andr. in cap. 1. in fin. de eo, qui interfe.fratr.dom.sui in cap. præterea prima addit. de capit. Corrad. in d. Constitutione Constitutionem diuæ memoriæ, vbi Afflict. 2.notab. refert hæc omnia Capic.in sua inuestit. in verb. feudorum alienationes, vers. limita quinto, Camer.in cap. imperialem cart.4. 3.colum. vers. 6. altera prouisio, latissimè per D.Frecciam decisiones cumulantem in auth. 19. baron. & Io.Vinc.de Ann. in repetit. cap.1. de vassall.decrepit.ætat. num. 64. & num. 71. dat rationem quare
3 in pecunia nō possunt concedi, quod limitauit Frecc. vbi supra quando pecunia esset correspectiuè ad fructus, & non in fraudem cuius opinionem impugnauit Ann. in loco allegato num.73. de cuius articuli veritte latiùs per D. de Franch. in decis. 561. 4.volum.

Hæc autem bona, dum non reperitur concessio facta in feudum, non erunt iure feudi penes possessorem,
4 sed vt allodialia tenebuntur, vt authoritate Parid. tradit latius Capic. in sua inuestit. in verb. vassallorumq; redditibus, post Luc. de Pen. in l. quicumque 3. colum. in princ. C. de om. ag. des. lib. 11. ibi, item sunt bona rusticana, quæ tenentur sub dominio Comitis, vel Baronis, pro quibus præstantur operæ, seu redditus, & quæ non censentur proprio iure feudi, & de his bonis soluuntur collectæ, & ideo Paris. in tit. de Athenasijs cart.13. ante num. 10. dicit, quod talia bona reddititia æquiparantur bonis emphyteoticis.

Et postquàm fiunt hæ concessiones ex permissu Regis, vt notatur in registris Federici, & sic cum assensu videtur, quòd sumus in conclusione communiter recepta Neapod. quòd
5 bona feudi particularia, quæ cum assensu Domini à barone conceduntur, non in feudum, nec sub sub nuncupatione feudi, nec sub seruitio, sed sub annuo redditu, siue censu, quod redditus erit feudalis, bona verò erunt allodialia, vt per eum in consuet. in bonis, verb. sed in bonis in titu. in quibus rebus habeat locum quanta, quam decisionem sequitur Paris. Loffred. Afflict. Capic. Camer. & D.Frecc.& omnes, vt in meo cons. 11. 1.vol.

6 Sed quæso aduertatur. Hæc enim Neapod. conclusio secundum eum procedit, quando cum Domini consensu alienat vassallus sub annuo cēsu rem particularem feudi cum potestate alienandi transferens, quicquid iuris habet dicens, quod non erit feudalis, tunc sed censualis, quia Dominus per assensum sibi præiudicauit, & sic quia adest Domini assensus in translatione cuiuslibet iuris conclusio est indubitata, & quia non dicit in feudum, sed alienauit sub annuo redditu nulla reseruata fidelitate, tunc quia hæc omnia sunt contra naturam feudi meritò non erit feudum apud cōcessionariū, & hoc modo pro-

cedit decisio Bald. in l. liberti, libertæq; C.de oper. liber. cum alijs latissimè cumulatis per Camer. cart.40. à terg. nec erit in emphyteusim, quia translatum est omne dominium, sed censualis contractus, & hæc est
7 differentia inter contractum censualem, & emphyteoticum, quia in censuali trāsfertur omne dominium, secùs verò in alio secundùm Imol. in cap. ad audientiam, de reb. eccles. non alien. Abb. & communiter Canonistæ in cap. constitutus, de relig. dom. Ias. in l. 1. C. de iur. emphyt.
8 num. 48. & sic ponderauit decisionem Neapod.Loffred. in cap.1. de controuers.feud. apud par. term.ver. ibi si ergo Rex in fin. sic reassumit conclusionem eiusdem Neapod. Paris. cart.7. sic Camer.cart.39. à terg. littera M, & ob id Capic. in repetit. cap. imperialem cart. mihi 26. dixit de decisione Neapod.non esse curandum, quia loquitur in casu claro, quando reperitùr concessio specifica eo modo, vt Neapod. ponit cum Domini assensu; sed quando aliud non reperitur nisi solutio census, hic est punctus, & tunc vult Capic. in dubio rem non esse feudalem, sed censualem, & refert decisionem factam per Sac. Cons. in causa Vinc. Barrilis, & in alijs causis, de quo est sua decisio num. 103. quam decisionem approbauit Camer. eleganter terminos distinguens vbi supra cart. 41. à terg. lit.P,

Ex quibus faciamus tres casus.

Vnus casus est, quando habemus cōcessionem cum assensu Domini cum potestate alienandi, & translatione omni iuris, & stamus sub decisione Neapod. Erit, dicit ipse, res censualis penes concessionarium, quia ab in eum est omne dominium translatum.

Alius,& secundus casus est, quando reperitur concessio facta non in
9 feudum, nec iure feudi, sed simpliciter sub annuo redditu absque potestate alienandi, & absque verbis illis translatiuis omnis iuris,& tunc secūdum registra Imperatoris Federici, valet absque assensu non erit in feudum,sed non poterit alienare absque Domini assensu,quamquam teneat in allodium gloss. vbi declarat Andr. & latiùs Afflict.in Constit.Reg.si quando contigerit, & in hoc casu intelligendus est Paris. de reintegr. idem tradens cart.26. à terg. in cap.incip. & iuxta prædicta, & cart.59. in cap. incip. Pater habens, & Camer. cart. 40. eleganter fundat dictum gloss. & Andr. in d.Constit. si quando dicens
10 tres adesse Regni Constitutiones, vnam quæ est constitutio scire volumus,loquentē in rebus regalibus,quę etsi penes possessores non censeantur feudales, sed allodiales, tamen non possunt alienari sine Domini assensu; alia quæ loquitur in feudalibus, vt in constitutione Constitutionem diuæ memoriæ, quæ pariter absque assensu alienari nequeunt, & alteram in rebus particularibus redditītijs, vt in Constitut. Reg. hac edictali lege in perpetuum, in qua pariter per eadem verba, vt in cæteris, prohibetur alienatio absque assensu; sed post Afflict. aduertit Camer. vnum contra
11 dictum Parid.quod si hæc bona redditītia alienentur, non per hoc incident in commissum,sicut in alienatione feudalium, sed regulabuntur secūdum dispositionem iuris communis in rebus alienari prohibitis.

Et in his terminis procedit decisio Affl.in c.1.§.siquis per 30.in 6.notab.
16 si defen.defun.milit.videlicèt,quādo non apparet concesio, vt tunc in dubio res redditītia pręsumatur emphyteotica,quia aliter absque assensu cōcedi non possent, cùm si censualis iudicaretur, omne dominium translatum esset in concesionariū, & sic esset alienatio proprietatis prohibita Baroni subdens ex hoc, quod in

toto

toto Regno non reperietur vnus contractus censualis de re, quæ sit de feudo sine regio assensu, etsi reperiretur, non valeret per Constitutionem Reg. constitutionem diuæ memoriæ, & ita intelligetur potestas feudatarijs data in registris Federici Imperatoris secundum, quæ procedit decisio eiusdem Afflict. 129. quando constabat de concessione rei particularis feudi, quo casu intelligitur in emphyteusim, & sic declarat Capic. in d. sua decisione 103.

Alius & tertius casus est, quando non habemus concessionem aliquam, sed tantum reperitur, quem soluere
13 Baroni censum pro re aliqua ab eo possessa, de qua alius non demonstratur titulus, tunc sumus in casu Capic. & Luc. vt res allodiales, atque censuales censeantur, census verò feudalis sicut è contra, dicit Camer. vbi supra cart. 39. 3. colum. in fin. vt si baro soluat alicui Ecclesiæ censum pro re aliqua particulari non ostenso alio titulo, vt inquam census penes Ecclesiam sit allodialis, res verò penes baronem feudalis, quæ conclusio
14 sumit fundamentum ab illa alia cõmuni conclusione, quòd feudale censetur quicquid est intra fines feudi barone tamen possidente, secus verò si alius possideat, tunc enim allodiale, & liberum erit, & ita pluries decisum, de quo facit decisionem Afflict. 267. fuit originalis doctr. Andr. in cap. 1. in addit. de controu. int. mascul. & fœminam cum alijs latius per me congestis in d. cons. 11. hinc in istis bonis reddititijs datur successio,
15 non secundum ius feudorum, sed Romanorum, quia merè allodialia reputantur, vt authoritate Andr. & aliorum, tradit Frecc. in differ. inter feud. quaternat. & planum, & de tab. nu. 5. ob quod iustè dicit Andr. in cap. 1. §. 1. de eo, qui sibi, & hæred. suis, quòd hæc censualia bona, tanquàm non feudalia habent naturam distinctam, seu discretam à feudis emphyt. & similibus ex reg. text. in cap. constitutus, de relig. dom. ex quibus fit ter-
16 tia, & indubitata conclusio, vt hæc bona dicantur censualia, non autem emphyteotica, & hoc quando nihil aliud reperitur nisi solutio certæ annuæ præstationis: nàm in casu proposito per Neapod. vt ipsemet dicit,
17 erunt bona censualia, quia translatum est omne dominium per concedentem, & concessa erant bona cum potestate alienandi, in casu verò registri Imperatoris Federici, & decis. An-
18 dr. Afflict. & aliorum sumus, quando apparet bona fuisse de feudo, & concessio est simpliciter facta non in feudum, sed quando nulla apparet concessio tantum reperitur quem soluere certum redditum, tunc alio non
19 demonstrato in dubio secundum Capic. in d. decis. 103. præsumentur bona censualia, & cum Capic. est communis authorit. Alber. in l. 2. C. de iur. emphyt. Dec. in auth. qui rem nu. 7. C. de sacros. eccles. & in cons. 136. num. 5. in cons. 146. 1. colum. Ruin. cons. 42. nu. 7. & in cons. 166. nu. 6. 1. volu. Paris. cons. 23. nu. 9. & cons. 85. 1. volum. Aym. cons. 204. nu. 20. Berou. in cap. 1. de restit. in integr. quem sequitur Couar. var. resol. cap. 7. Natt. in cons. 3. 1. volum. cumulat, & de communi testatur Menoch. de præsumpt. lib. 3. præsumpt. 106. cumq;
20 baro in feudo possit habere feudalia, & allodialia census, & redditus cuiuscumque speciei, quia dicitur feudum esse vniuersitatem facti omnia prædicta comprehendens, quæ latè explicat Camer. in d. cap. imperialem cart. 38. 4. colum. ibi euenire solet; merito poterit etiam habere hos redditus, qui reperiuntur attributi, & constituti feudo ab ipsius erectione inter cætera pertinentia ad illud, vt benè explicat Camer. & vt diximus alio, & non barone possidente præsumitur in liberum allodium rem tene-

21 re, licèt sit intra fines feudi, etsi est permissum feudatario concedere ad certam partem fructuum, & non in pecunia res steriles, & inutiles, quomodo dùm reperitur quem soluere censum in pecunia, volumus præsumere rem aliàs feudalem, & demùm concessam sub natura emphyteotica; nam aut non erat sterilis,& baro nullo modo concedere poterat alio iure, quàm ipse habebat,& hoc cum assensu,aut erat sterilis, & non poterat nisi ad certam partem fructuum, non autem in pecunia; ergo dum quis reperitur possidere, & non demonstratur titulus, sed solùm soluti census in pecunia,non erit recedendum à communi Doctor.opinione,vt res censualis præsumatur, & stamus cum decis. Capic. qui volens saluare Afflict. di-
22 xit ibi constare, quod Casalenum illud fuerat baronale, & quòd in eo aderat baronalis furnus, vt idem Afflict. dicit in princ. suæ decisionis, & decis.Grammat.77. non est ad casum; tractabatur enim ibi,si res erat feudalis, an verò censualis, aut emphyteotica, item vt ibi in discursu præsupponitur erat facta concessio in
23 feudum, sed sub annuo redditu, & dubium oriebatur ex decis. Bald.in d.l. liberti, libertæq; vt ex hoc non feudalis,sed emphyteotica sit concessio,quod supra reprobauimus authore Camer. nam erit feudum, quia sic concessum, sed alterata natura tantum respectu præstationis census, & propterea iustè Sac. Cons. ibi condemnauit possessorem ad relaxandum vt etiam declarauimus in d.cons.11.

Ex quibus apparent resolutæ omnes quæstiones, & declaratæ decisiones Afflict. Capic. & Grammat. ex distinctione terminorum,& casuum.

Nam respectu potestatis baronis dictum est posse concedere cum assensu cum translatione totius dominij, & erit res censualis, quæ poterit
24 alienari, prout poterunt cæteræ res censuales secundum reg. text.in cap. constitutus de relig. dom. nec priuatur alienando, vel non soluendo censum,vt in prædictis decisionibus Capic. & Grammat. qui allegant Dec. in cons. 164. alias 163. moderni Adden. ad Afflict. in d.decis.129. & de his loquutus est Paris.in cap. & aduertendum est cart.14. in fin. ibi, & adde,quòd in Regno sunt aliqua bona feudorum,vel ciuitatum, quæ habent naturam census, seu burgensaticorum, quia illi, qui tenent ista bona possunt vendere, & alienare sine assensu, & propter redditum non solutum, non decidunt, quod dixit per prius Iser.in cap. 1.de controu. feud. inter masc.& fœm.nu.8. 2.col.

25 Quando verò reperitur simplex concessio facta à barone, & non in feudum, vt est permissa de rebus sterilibus ad certam partem fructuum valebit,& erit emphyteotica res,quia non potest alienare proprietatem secundum Afflict. & propterea, vt dicunt gloss. Andr. Afflict. & Camer.
26 non poterit alienari absque assensu, sed non erit nulla alienatio, vt in rebus feudalibus, sed erit vt in cæteris rebus alienari prohibitis de iure com muni secũdum Afflict.& Camer.quia in feudis tantum hoc reperitur iure, & per Regni Constitutionem proui-
27 sum dicit Camer. & in his terminis potest applicari, & procedere decis. Io.Fabr. in §. adeò,instit.de locat. & conduct. nu. 14. dicens, quòd non reperitur contractus censualis inter priuatos, quia census non recipitur pro annua præstatione simpliciter, & ob hoc dicit, quod de consuetudine seruatur inter laicos, quod res censualis cadit in commissum, si cessauit per triennium, & quòd ille, qui censum recipit, censetur Dominus directus, & recipit Laudemium,si possessor vendat,& ferè vtuntur sicut de emphyteotico contractu, & in hoc casu intelligetur Paris. dùm dicit, vbi su-

supra, & in alijs capitibus, quòd bona reddititia deuoluuntur propter redditum non solutum.

Sin autem concessio aliqua non reperitur, sed tantum simplex solutio
28 redditus,tunc censualis erit res, non feudalis, nec emphyteotica, & hoc voluit dicere Andr. quòd hæc censualia habent naturam discretam, & distinctam ab emphyt. & propterea non dabitur deuolutio, nec per censum non solutum, nec per alienatio-
29 nem factam Domino irrequisito, & hic est casus decisionis Capic.& procedit communis opinio Doct. supra allegata, quòd alio non apparente in dubio contractus censualis iudicetur, & hoc voluit dicere Andr. in §. illud nu.66. 1. colum. in fin. de prohib. feud. alien. per Feder. ibi, sunt enim multæ præstationes ex diuersis causis,vt iugatio,capitatio, & similes census, vectigalia, pensitationes, &c.
30 Secus verò, quando adessent coniecturæ,& demonstraretur solitum concedi in emphyteusim, & talis esset consuetudo baronis, & mos regionis, quo casu procedit decisio Io. Fabr.in l.1. C. de iur.emphyt. vt contractus emphyteoticus præsumatur, & non censualis,quando magis iste frequentatur in regione,sicut dicimus in præ-
31 sumptione,an res sit concessa in feudum, vt ab alijs solitis concessionibus sumatur præsumptio, & si quod reliquum quis possidet tenet in feudum verum Andr.in d.cap.1. de controuers.inuest.ante num.7. dicit hanc esse tantum præsumptionem, non multum violentam,& ob id in d.cap. 1. de controuers.int.masc. & fœm.in verb. quidam tamen dicit in fine, quòd hæc præsumptio non facit vincere causam, sed operatur, vt detur sacramentum, quòd procedit tantum in modicis,vbi est consuetudo dandi, vt idem Andr. declarat in §.sequ.ante num.8. vers.sed certè, & demùm residet, quòd nec sacramentum detur,& præsumptio non sufficit Domino ad obtinendum, & post disputatam quæst. ibidem num.8. vers.videtur dicit, quòd dicit dominus probare,& num. 9. quod per hanc præstationem census bona non fiunt verè censualia,vel emphyteotica, sed præsumptiuè,& in fin. nu. 11. quod possessores vincent eo iure, quo possessores vincere solent, quodq; ex præsumptionibus non poterunt condemnari, secus verò si stetit in possessionem tenendi terram, vti talem, sicut
32 dicimus in possessione rei vti liberæ infra fines feudi, vt non præsumatur feudalis Andr. in eodem cap.1. de controuers. int.mascul. & fœm. in §. nec Dominus nu. 48. vers. item præsumitur, & in §. illud post nu. 66. 2. colum.vers.dic ergo, de prohib.feud. alien. per Feder.

SVMMARIVM.

1 *Officialis, qui deliquit in officio, eoq. fuit priuatus, nec ad illud reuerti,nec ad aliud promoueri potest.*
2 *Etiam ex Principis rescripto.*
3 *Officialis pendente accusatione, non est promouendus.*
4 *Nominatio hominis mali nominis, vel malæ famæ ad officium nullo modo facienda.*
5 *Eligendi,ac nominandi sunt. Ad officium,qui bonum nomen,ac famam habent.*
6 *Prorex, quæ obseruare debet in nominatione officialium Regi facienda.*
7 *Prorex nominans Regi in officialem inhabilem, vel indignum; peccat mortaliter, & ad restitutionem damnorum tenetur,*

tur, ex communi Theologorum.

8 *Nominatio officialium, qui iustitiæ reddendæ præficiuntur, facienda Regi est à Prorege cum voto Collateralis Consilij.*

9 *Nobilior nominandus, ac eligendus est officiales cæteris paribus.*

10 *Rempublicam quæ destruunt.*

11 *Iudex minimè constituendus, qui est imperitus, ac legum ignarus.*

12 *Iudicibus ac Regni ministris, non custodientibus legem Iustitiæ, Deus horrendè minatur.*

13 *Iniuria fit dignitati, cum ea minus idoneis confertur.*

14 *Iudices, quod agere debent, vt muneri, seu debito satisfaciat.*

15 *Mali, quæ mala pariant, eorumq. poene ex Dei iuditio, remissiuè.*

16 *Prorex in iudicum electione, quę debeat animaduertere, quæ istę Collaterales promouẽdos Proregi approbantes.*

17 *Nominator ad quid, & quando teneatur.*

18 *Prorex pro nominatione officialium, cui Rex, vt plurimum fidem adhibet, iure tenetur.*

19 *Regna ex peruersione Iustitiæ subuertuntur.*

20 *Rex atque Prorex optimus, quo modo vigilare debeat pro salute subditorum, & recta administratione iustitia.*

21 *Proregis munus in parlamento generali est diligenter perquirere, & facilè audire à Ciuitatum, & Terrarum Sindicis vel Procuratoribus singularum necessitates, & querimonias.*

22 *Constit. Regni Capitaneorum, non seruatur, cuius tamen obseruantia bona esset pro subditis, & pro Domino.*

23 *Prorex ferre non debet, vt officialis, & ministri sint Procuratores Baronum, & Vniuersitatum: in parlamento generali, pro donatiuo elargiendo.*

24 *Consiliari mali Reges decipiunt.*

25 *Officialis multa mala scire committere, ac potentibus potius deferre præsumuntur, quam iustitiam ministrare petentibus.*

26 *Minores officiales dicuntur littores, apparitores, ijsq. similes.*

27 *Officiales propriè dicuntur, qui iurisdictionem habent.*

28 *Officiales quoque maiores, qui malum, & corruptum ingressum habuerunt, multa mala committere præsumuntur.*

29 *Iustitiæ leudes atque necessitas ex latinis, & ecclesiasticis, & legum Auctoribus.*

ARGVMENTVM.

De magistratibus, siue officialibus eligendis à Rege, quales esse debeant. Quæ Prorex, eiusq; Collaterales obseruare in eorum nominatione Regi facienda. Quando ex ea teneatur; mala officialium electio Reipublicæ, quàm sit damnosa. Prorex in parlamentis Regni generalibus, quid potissimum

simum inuestigare debeat à singularum Vniuersitatum Procuratoribus, & in procurationum mandatis animaduertere.

§. V.

CONSEQVENS est, vt de Officialibus tractemus, qui à Rege eliguntur, eiq; à Prorege nominantur, & quales eos esse deceat, ostendamus. Illud
1 ante omnia in eorum electione animaduertere oportet, ne ad officium, vel magistratum promoueat, qui semel in eo deliquit, atque ob delictum fuit officio priuatus; hic enim nec potest ad illud redire, nec ad aliud promoueri, elegans text. in l. 2. C. de palat. lib. 12. etiam si adducat rescri-
2 ptum Principis, text. est notabilis in l. si quid C. de suscept. lib. 10. Immò
3 accusatus tantum non debet ad noues honores promoueri l. reos criminis C. de infam. lib. 10. Melior text. cum tot. tit. in l. vnic. C. de. rei. postul. eodem lib. & qui habent malum no-
4 men non debent ad officium eligi, vel ad aliud nominari Cassan. in consuet. burg. §. 6. in rubr. de iustices, &
5 droits d'icelles, sicut è contra praeponi debet, qui bonum habet nomen, atque famam, pulcher text. qui defertur ad multa in l. sed si ex improuiso ff. de re milit. ibi: inspecto eius vitae praecedentis actu, idem text. eodem tit. in l. non omnes §. barbaris, ibi, sed licet hoc liquido constare non possit, argumentis tamen cognoscendum est, etsi bonus miles ante extimatus fuerit, prope est, vt affirmationi eius credatur, si emansor, aut negligens suorum, aut segnis, aut extra contubernium agens, non creditur: quae benè perpendantur pro
6 nominationibus Officialiũm, quae in dies fiunt Sac. Maiestati à Proregibus maximè ad iustitiae administrationẽ, qui non debent in hoc gratificare personas, nec attendere preces, vel aliorum intercessiones: sed cunctis viribus inuigilare ad benè se informandum de bonitate, qualitate, habilitate, ac sufficientia personarum, & inter eas absque alia passione proponere meliores, & digniores, alias ipsorum conscientia oneratur, & non Regis, & in die iudicij ante Dei conspectum reddere tenentur rationem de omnibus commissis per tales personas minùs sufficientes, incapaces, & similibus officijs indignas; in tantum quòd communiter Theologorum schola
7 tradidit: non solùm committi ex hoc mortale peccatum: sed teneri ad restitutionem omnium damnorum, siue commutatiuam, siue distributiuam iustitiam attendamus, vt eleganter per Sot. de iustit. & iur. lib. 3. quaest. 6. art. 4. Gregor. de Valent. 3. tom. disput. 5. quaest. 7. in tit. de except. person. Petr. de Arag. de iustit. & iur. quaest. 63. art. 1. eodem tit. Salon. de iustit. tom. 1. super 2. 2. quaest. 63. Bagnes. in eodem tract. quaest. 63. art.
8 2. & tanto magis haec erunt grauia, quanto inter caeteras instructiones Proregibus datas, est haec praecipua, vt nominationes Ministrorum ad iustitiam regendãm facere habeãt cum voto Collateralis Consilij penes eum assistentis; qui an haec obseruent, ipsi
9 sciunt. Inter pares autem eligendos debet praeferri nobilior secundum Io. de Plat. in l. 1. C. de cond. in publ. horr. dum dicit, quòd in electione Officialis consideranda est nobilitas, quem ad propositum praelationis ad alios allegat, & firmat Cassan. in cathal. glor. mund. 8. par. consid. 7. vbi eleganter: nam consentaneum est melioribus ortis caeteris esse meliores: cùm secundum Senecam habet hoc proprium generosus animus, qui concitatus ad honesta humilia non delectant, & sordida. Tria enim destruunt
10 Rempublicam, non prudens, neque digestum Consilium priuatum commodum,

modum, & latens odium, notabiliter Albet.in l. 1. C.de iustin. cod. confir. Quod enim consilium dabit ignarus, ac literarum nescius, imprudens, in faciem Principis studens, & ei displi-
11 cere timens. Non enim poterit imperitus Iudex secundum leges, quas ignorat pronunciare: vnde Salomon Prouerb. 28. dixit, quòd Dux indigens prudentia multos per calumniam opprimet, & ideò nullus est cōstituendus Iudex nisi fuerit peritus in iure 20.dist.in princ.vbi glos.in verb. scientia. Ignorantia enim mater est omnium errorum in cap.1. 38. dist.& indignis Præsidale tradere fastigium, non est populo consulere,sed nocere, nec præstare regimen, sed augere discrimen,quæ latiùs, & eleganter pertractat Luc. de Pen.in l. omnes Iudi-
12 ces C.de Decut.lib.10. Inquit enim ecclesiasticus in cap.1. lib. Sap. Diligite iustitiam, qui iudicatis terram, & in cap. 6. Audite ergo Reges, & intelligite, discite Iudices finium terræ,præbete aures vos,qui continetis multitudines, & placetis vobis in turbis nationum, quoniam data est à Domino potestas vobis, & virtus ab Altissimo, qui interrogabit opera vestra,& cogitationes scrutabitur. quoniam cum essetis ministri Regni illius non rectè iudicastis,nec custodistis legem iustitiæ, nec secundum voluntatem Dei ambulastis,horrendè, & citò apparebit vobis, quoniam iudicium durissimum in his, qui præsunt, fiet. Exiguo enim conceditur misericordia, potentes autem potenter tormēta patientur:non enim subtrahet personam cuiuscumque Deus, qui est omnium Dominator, nec verebitur magnitudinem cuiusque, quoniam pusillum, & magnum ipse fecit, & æqualiter cura est illi de omnibus,fortioribus autem fortior instat cruciatio: ad vos ergo Reges sunt hi sermones mei, vt discatis sapientiam,& non excidatis, & alibi in cap. 7. eadem Sapientia dicit: Noli quærere fieri Iudex, nisi valeas irrumpere virtute iniquitatem,ne forte extimescas faciem potentis, & alibi in cap. 10. dixit. Iudex sapiens iudicabit populum suum, & Principatus sensati stabilis erit,secundum Iudicem populi, sic & ministri eius: qualis est Rector Ciuitatis tales & inhabitantes in ea: Rex insipiens perdet populum suum, & Ciuitates inhabitabuntur &c. & propterea scriptura clamat: vsquequò faciem peccatorum sumitis lo-
13 quens ad Iudices: & iustè iura dixerunt fieri iniuriam dignitati, dùm minus idonei ad eam promouentur: immò ipsi eidem, cui tribuitur,cum illa sit indignus in S. sed hæc quædam auth. de sanct. Episc. multa de hoc per Cassan.in cathal.glor.mund. par. 8. consid. 29. & omninò videatur elegans, & memoranda doctrina Andr. in cap.1. in addit. per tot. in tit. de controuers. int. dom. & empt. circa Iudices insipientes, siue negligentes,& accidiosos,& quòd est onus
14 iudicantis,& quid facere debeat pro exoneratione suæ conscientiæ, & debito sui officij, & Petr. Bellug. in princ. sui specul. vbi latiùs moderni Add.in verb. malos Consiliarios, po-
15 nit,quę pariunt mali Iudices,& quomodo fuerunt aliàs illi puniti, etiam viui igne diuino per medium scissi coram omni populo in Cathedra iu-
16 stitiæ. Aduertant propterea Proreges in iudicum propositione, & electione: nam possunt Reges, & Proreges dare stipendia, pensiones ingētes,castra,terras, & status. Hęc enim si immeritis, & ob fauorem dentur, terminantur cum illis, & dantis solùm consideratur damnum, qui in re sua est moderator, & arbiter iuxta regu. text. in l.re mandata C.mand. sed concedere officia concernentia vtilitatem, gubernium, vel ruinam populorum, & conculcationem iustitiæ, quæ tot habent consequentias,

tot

tot mala trahunt exempla, & non terminantur in persona concessionariorum, caueant Reges, & multò magis Proreges, caueant supremi Consiliarij, & qui ad latus Regis assistunt, quorum relationibus, & consultationibus iustissimi, & Catholici Reges decepti officia prouident, & dignita-
17 tes conferunt: etsi practicaretur cum nominatoribus dispos. text. in l. exactores C. de suscep. prop. & arcar. lib. 10. ibi, & aduertant quicumque nominauerint ad discrimen suum vniuersa, quæ illi gesserint, redundare, certè fauores, preces, & intercessiones non valerent, & in nominationibus faciendis debitæ diligentiæ adhiberentur; & licet sciam ex dictis per
18 Bald. in l. quoniam augerio C. de conuen. fisc. debit. lib. 10. non teneri nominatorem, quando ex necessitate officij tantum tenetur nominare, sed suæ nominationi stare præcisè non tenetur superior, qui eligit, quem velit: tamen postquàm videmus ordinariè Reges stare nominationibus, quæ fiunt à Proregibus, & ex nominatis semper eligunt, & hoc regulariter, ne iniuria quodammodo afficiatur Prorex, dum eius approbationi non staretur; & ego qui fui in supremo Italiæ Consilio Regens, sum de hoc testis de visu, sequitur propterea, quod retorquetur decisio Bald. & tanquàm nominator, consultor, & approbator, cuius approbationi statur, deberet ex eius nominatione teneri ex eadem regu. text. in l. quoniam augerio, & dictis ibi per scrib. Hoc est dicere veritatem coram Deo, & hominibus: dicant nunc quicquid velint Chronistæ, & reliqui in faciem potentis respicientes, sic idolatrando, Deum, & Regem contemnendo. Fidei enim Proregis omnia committũtur, & præsertim hæ nominationes, & dixit text. elegans in l. imperator in fin. ff. ad municip. ibi, qui verò nominauerit fidei ratione conuenitur; & sic qui habet aures audiendi audiat, & quæso legantur verba text. in l. 3. C. de offic. Præfect. Prætor. Orient. & Illir. quæ sunt sequentia.

Si quos Iudices, vel propter aduersam, vel longam corporis valetudinem, vel propter negligentiam, aut furtum, vel simile aliquod vitium sublimitas tua inutiles esse reperierit: ijs ab administratione remotis, & inuicem eorum alijs subrogatis furibusq; pęnis legitimis subactis ad nostræ mansuetudinis sententiam non crimina, sed vindicta referatur.

Glos. ibi in verbo remotis infert ad Episcopum, quòd degradatur si est inutilis.

Fulgos. in eodem text. notat, quòd Iudices per suum superiorem remouentur, vel propter defectum naturale, vel propter negligentiam, vel propter delictum, & alij loco eorum subrogantur, & Iudex ignarus dicitur habere naturæ defectum, quia ignorantia duplex altera prauæ dispositionis altera negationis, & sub prima comprehenditur, qui non habet aptitudinem addiscendum, qui quidem etiam comprehenditur sub verbo inhabilis, seu inutilis.

Alber. grauis doctor in fine repetitionis eiusdem legis pro pulchro, & notabili notat posse superiorem ex causis præfatis Iudicem priuare, & sub prætextu relationis Imperatori faciendæ priuatio differri non debet, quia Imperator non vult sibi crimina, sed vindictam referri.

Etsi ex aduersa valetudine Iudex remouetur, quia inutilis, quamquam aliàs sapientissimus esset, quantò magis ignarus literarum, & indoctus: ex quibus patet, quòd non solùm onus est Proregis perdoctos, & prudentes proponere, ac nominare ministros ad iustitiam faciendam, & rempublicam gubernandam, sed si qui indocti, negligentes, & inutiles reperti fuerint, potest, & debet illos amouere, aliosq; in-

19 in eorum locum subrogare: & peruersione enim iustitiæ Regna subuertuntur, & ad aliorum dominium trāsferuntur, can. sciscitatis 7. quæst. 1. vbi glos. dixit: quod Deus propter peccata hominum mittit flagella, & persecutiones, & in can. si quos 23. quæst. 4. ibi, vt per vos flagellum perfidarum gentium, quod quantum videmus ad multarum nationum perfidiā vindicandam excitatum est, non inducant, & in Can. si gens 46. dist. ibi in fin. etiam per Sarracænos venire, & sæuire permisit: hoc est, quod Salomon Prouerb. cap. 9. dixit Rex iustus erigit terram, Rex verò insipiens perdit populum suum. Regum enim officium proprium est facere iustitiā, dixit text. in Can. Reg. 23. quæst. 5. & à regendo dicti sunt Reges; adeò quòd dum iustitia est conculcata, meritò Regna auferuntur: nam vt ait Sap. cap. 6. comminatur Dominus horrendum iudicium Regibus, quoniam non fecerunt iudicium, prout à lege diffinitum est. Et Ecclesiasticus in 1. capit. dixit, quòd transferretur Regnum de gente in gentem propter iniustitiam, de quibus ad satietatem videatur omninò Paris. de syndicatu in tit. de Reg. Princ. & Duc. excess. cap. 1. vbi multa notatu digna, & memoranda colligit, quæ diffusis la-
20 chrymis sunt perlegenda. Debent enim optimi Reges, & Regnorum Gubernatores inuigilare pro quiete subditorum, ac pro recta iustitiæ administratione audire clamores, & querimonias subditorum, maximè pauperum, omniaq; prouidere, quæ latè in proprio casu ponit Bellug. in suo princ. specul. rubr. 8. in tit. de propos. Princ. in Cur. in cap. incip. Imitari summum bonum: & dicatur, quæso, quare dum singulis duobus annis cōgregatur generale parlamentum totius Regni cum assistentia, & præsen-
21 tia Proregis, Collateralis Consilij, cæterorumq; Regiorum Ministrorum cōuenientibus in eo magnatibus omnibus, Titulatis, Baronibus, ac reliquis omnibus Procuratoribus Ciuitatum, ac Terrarum Regni ad proponendum, & faciendum donatiuum Regi, iuxta solitum morem: quare inquàm Prorex non debet audire calamitates, & necessitates Regni interrogare, perquitere, & scire querimonias, & grauamina distinctim ab omnibus ibi assistentibus, & à quolibet Terrarum Syndico, seu Procuratore, & sic prouidere indemnitati populorum, puniendo ipsorum deuoratores, & excoriatores sanguinem populorum sitientes, illosq; in exinanitionem, & perditionem reducentes propter ipsorum rapacitatem, & auaritiam, sicut è contra audiendo bonam administrationem remunerare Ministros, ac Barones, illosq; ad maiores gradus extollere, onus est Principis hæc omnia scire, perquirere, & prouidere, ipsiusq; conscientia oneratur, & ex afflictione, depauperatione, & impotentia populorum Reges iidem depauperantur, & impotentes reducuntur, & ne videar sine authore loqui, videatur Boer. in loco allegato in addit. ad Io. de Montag. in titu. de parlam. in cap. 1. num. 5. vbi author. Paul. de Cast. & Bellug. tradit, quod parlamentum Parisiense ob eius excellentiam dicitur quasi parium lamentum, quia pares Franciæ, qui sunt de numero ipsius querelas,
22 & plāctus audiunt: sed fortiùs aderat de hoc spetialis constitutio in Regno, quam ponit Afflict. de verbo ad verbum in Cōstitutione Reg. Capitaneum, quæ si seruaretur, dicit ibi Iser. bonum esset pro subditis, & pro regnante, & Afflict. dicit mirari, quare non seruatur, & subdit; sed taceo quare non fuit continuatus talis ordo, quia dixit Bald. quod magis prodest tacendo, quàm secundum con-
23 scientiam respondendo: sed quomodo Rex, aut Prorex veritatem vnquàm

quàm scire poterit;si permissus est abusus tam praeiudicialis paucis ab hinc annis,vt procurationes oēs non solùm ad preces Ministrorum,in ipsorū personas fiant:sed per impressionem,vim & metum;& faxit Deus,quòd non sit cum venditione iustitiae. Hae.n.omnes à populis extorquentur,& quod horrendum est, fiunt illae in personis eorumdem Ministrorum,de quibus esset conquerendum, vel ab eis dependentibus, seu eamdem administrationem habentibus. Populi enim inscij, ignari,& insipientes,sic venditi,redempti, & consumpti reperiuntur, donando quae nunquam cogitarunt in ipsorum manifestam perditionem,tenentes labia clausa, & manus ligatas ob metum, ob impressionem, & potentiam eorumdem ministrorum, contra sanctam,& indubitatam Regis intentionem, quae etsi apparenter videantur redundare in eius vtilitatem,omnia effectiuè sunt in ipsius inextimabile damnum, ob exinanitionem populorum,diminutionem Regni redditùum & in offensionem diuinae iustitiae, ob quam sanguis pauperū perpetuò clamat. Et quęnam bona gubernatio sit pro futuris contingentibus, vt parlamentum,& congregatio tanti ponderis, & qualitatis tam sublimis, & suprema pendeat ab vno,vel duobus,in quotū personas procurationes omnes Baronum Ciuitatum, ac Terrarum Regni factae reperiuntur, & vltra isti gratificati remaneant, & nulla regno gratia adhibeatur, quod quotidiè se exuiscerat, & toto corde fideliter procurat suo Regi inseruire, iudicent haec prudentes; Benè tamen video, quòd multi me irridebūt,& haec parui facient. Ego sum Iudex supremus Regis Collateralis,illiusq; Decanus: sed non erubescam dicere, quòd omnium malorum sunt mali Iudices in
24 causa, & mali Consiliarij decipiunt Reges dixit idem Boer.auth.Io.Andr. in loc.alleg.de auth.mag.Cons.in addit. ad Io. de Montag. in cap.incip.
25 adde quamuis ante num. 8. Et licet hucusque miratus fuerim dictorū per gl.in l.defensionis facultas,in verb.ad vsurpationem C.de iur.fis.lib.10. vbi Luc. de Pen. confiteor errasse, saluo tamen semper honore bonorum.Dicit enim Luc.de Pen.author. glos. quòd praesumuntur multa mala scire,& cōmittere,& potiùs deferre potentibus, quàm iustitiam ministrare petētibus, qui allegat text. ad literam,in Auth.
26 vt omn. iud. obed. Prou. Quod etsi Io. de Plat. dixit procedere in minoribus Officialibus, sicut Lictoribus, Apparitoribus, & similibus,licèt haec sit magna restrictio, cùm isti non di-
27 cantur Officiales: nam illi Officiales proprij dicuntur, qui habent iurisdictionem, & coram quo fiunt acta, & gesta dixit Andr. in verb.potest.num.
28 67.quae sint regal.Tamen Pyrr.grauis author ibidem sublimitat,nisi malum, & corruptum ingressum Magistratus habuerit, allegat text. in §.1. in auth.v: iud.sin.quoq.suffr.in verb. totius nequitiae principium; quemadmodum dixit ipse,dicitur de eo Pontifice, qui ingressus vt Lupus,regnauit vt leo,egressus vt canis, quę quomodo procedant ipsi sciunt, & Cicero apud maiores nostros fruendae iu-
29 stitiae causa videntur Reges constituti, ne multitudo à potentibus opprimeretur. Hinc Aristotil. 2. Topic. dixit, quòd iustitia Regentis vtilior est subditis, quàm fertilitas temporis, & Lactan.in lib. de ira Dei in fin. inquit. Non faciunt beatum vitiosae, ac mortiferae voluptates, non opulentia libidinum incitatrix, non inanis ambitio, non caduci honores, quibus illaqueatus animus humanus, & corpore mancipatus ęterna morte damnatur: sed sola iustitia, cuius legitima, & digna merx est immortalitas, quàm statuit à principio Deus sanctis, & incorruptis mentibus, quae se à vitijs, &

& omni labe terrena integras, inuiolatasq; conseruant; & D. August. in lib. de duodecim abusionibus: iustitia Regni pax est populorum, tutamen patriæ, immunitas plebis, munimentum gentis, cura languorum, gaudium hominum, temperies aeris, serenitas maris, terræ fœcunditas, salarium pauperum, hæreditas filiorum: hinc onus est Principis quærere sapientes in suo consilio fideles, & bonæ conscientiæ: nam sapiens infidelis plus nocet, quàm insipiens, beatasq; fore Republicas, si eas vel studiosi sapientiæ regerent, vel earum Rectores studere sapientiæ contingeret, vt perbellè hæc, & alia tradit Bellug. in suo specul. rubr. 6. in tit. de form. & ord. stand. per Princip. in Curia, pro quorum omnium sigillo, & ne videar cōponere ex capite, vel me velle Theologum, & Prædicatorem agere, legatur quæso noster Isern. quem euangelistam prædicamus in Regno in materia feudorum, & concernentium Regiam iurisdictionem in verb. & extraordinaria collatio à nu. 62. vsque ad fin. quæ sint regal. Nam eleganter, & paucis verbis prædicta omnia complectitur.

SVMMARIVM.

1 *Officialis, qui iustitiæ ministrandæ præsunt visitare, & per alienas domos cursitare prohibentur.*

2 *Officialium auctoritas à Prorege augenda, sine qua vilescit administratio iustitiæ, & n. 4.*

3 *Officiales pars corporis, & Principis membra dicuntur.*

5 *Officiales, vt iustè suo munere fungantur sunt à Principe remunerādi, & ad maiora promouendi.*

6 *Officiales cum subditis pro iustitia eos adeuntibus modestè, ac sine iniuria agere debent, alioquin grauiter puniuntur.*

7 *Castellani poena, qui inimicos in arcem introduxit.*

8 *Iudices extra locum iudicij pernoctare probibentur.*

9 *Iudices in Palatio Regio pro reddenda iustitia habitare permittuntur.*

10 *Officiales omnes simul habitare, vtillimum pro celeri causarum expeditione.*

11 *Munera Officialibus probibita, quæ?*

12 *Munerum ab Officialibus accipiendorum prohibitio obtinet in ijs, qui sufficiens habent salarium ex Alberico.*

13 *Quid in Regno existente Pragmatica examinatur.*

14 *In muneribus recipiendis, certus, qui exponitur ab Officialibus, seruandus est modus.*

15 *Officiales, nec gratis, nec soluta mercede possunt morari in hospitijs subditorum: nisi amici priuati, ac volentis.*

16 *Præsides, & Auditores Prouinciarum proprijs expensis per suas Prouincias iter facere debent. quod malè seruatur.*

17 *Officialis ante ingressum officij, cautionē de benè administrando, & parendo sindicatui, præstare debent.*

18 *Perpetui ad eam non tenentur, sed per certa temporum interualla visitantur.*

AR-

ARGVMENTVM.

Officiales, quam vitam ducere, qualiter in munere, ac iure redendo, se gerere debeanr. Quæ munera ijs prohibita, vel permissa. Officialium à Prorege ratio habendà, eorumq; authoritas cum subditis augenda; merita denique remuneranda, & ad maiorem dignitatis gradum perducenda.

§. VI.

ROMOTIS à Rege ad officia viris fide moribus, ac doctrina dignis, quos ei nominauit Prorex curare is debet, vt decentem vitam ducant. Honorificè, ac humaniter iustitiam, cuique ministrent, ex hoc habuerunt ortum pragmaticæ, seu ordines aliàs facti, quòd
1 Officiales non visitent, nec per alienas domos cursitando vadant, & cauere debent conuiuia, aut per vicos, & plateas quotidiè deambulare, quæ eleganter aduertit, & docuit iurisconsul. in l. obseruandum ff. de offic. Præs. cuius verba memoranda, & ante iudicum oculos tenenda sunt infrascripta.

Obseruandum est ius reddendi, vt in adeundo quidem se facilem præbeat, sed contemni se non patiatur: vnde mandatis adijcitur, ne Præses Prouinciæ in vlteriorem familiaritatem Prouinciales admittat; nàm ex conuersatione æquali, contemptio dignitatis nascitur, sed in cognoscendo, neque excandescere aduersus eos, quos malos putat, nec precibus calamitosorum illachrymari oportet: id enim non est constantis, & recti Iudicis, cuius animi motum vultus detegit, & summatim ita ius reddi debet, vt authoritas dignitatis ingenio suo augeatur.

Quam dignitatem Princeps, atque Prorex maximoperè custodire debēt: nam ex existimatione suorum Collateralium sua pendet authoritas, & aliàs non erit iustitiæ locus, nec ea, vt decet administrari poterit, pro quo est pulcher text. in l. ius Senatorum C. de dignit. lib. 12. cuius hæc sunt verba.

Ius Senatorum, & authoritatem eius ordinis, in quo nos quoque ipsos annumeramus, necesse est ab omni iniuria defendere: intantùm quòd
3 membra Principis, & pars corporis esse dicuntur, ad text. in l. quisquis C. ad leg. Iul. Maiestatis, & glos. in l. fin. C. de ind. libert. exponit ibi verba apud Consilium nostrum, id est apud Principem.

Ciuitas enim populosa, Regnum, & quælibet Monarchia quomodo regi poterit, & quis nam locus erit iustitiæ: si pauci, qui eam administrare habent, & qui eam regere debent, vilipendantur, sint in derisum, existimantur cum authoritate Superioris, qui illos protegere, & authorare deberet, sunt ministri manus, & pedes Principis, & per illornm medium Regna gubernantur, iustitia administratur; & exequutioni demandatur, à quibus respectu, obedientia, & timore sublatis omnia sunt in perditionem, quod tantùm obseruauit, & in summo custodire fecit ille memorandus, & singularis Gubernator Dux de Alcalà, dùm nostrum Regnum, vti dignissimus Prorex rexit, atque gubernauit, inuigilans pro existimatione, decore, atque authoritate Regiorum Ministrorum, taliter quòd ab omnibus in quacumque dignitate constitutis obseruarenrur, & maxima illis reuerentia adhiberetur, atque ex alia parte taliter ipse erat Regijs Ministris formidabilis, quòd illi aliquem grauare non audebant debito honore, & riuerentia pertractabant, omnibusq; iustitiam æqua lance ministrabanr.

Immò vt Ministri benè exerceant,

Digitized by Google

& contenti sint ipsorum tantùm salario, & stipendio, & ab omnibus honorentur, debent Principes ipsos remunerare, & ad sublimiores dignitates extollere pro laborum ipsorum iusta recompensatione, & exemplo aliorum, pro quo est elegans text. in l. fin. C. de offic. Præt. Afr. ibi: magis enim debent Duces, & Tribuni supra deputata sibi alimenta secundùm labores suos, de nostra largitate remunerationem sperare, &c. & ibi; & semper prouidemus vnumquemque secundùm labores suos de nostra largitate ad meliores gradus, & ad maiores dignitates perducere, ad idem pulcher text. in l. vnica, C. de quæst. & mag. lib. 12. & elegans text. in l. 1. C. de Comit. & re milit. qui deseruit ad eos, qui benè inseruierunt, & prætendunt officia Cō-
6 siliarij status: benè summoperè ministris aduertendum est, vt cum subditis secum negotiantibus, & iustitiam petentibus, modestè, prudenter, quietè, & absque iniuria aliqua tractent: nam in tantum lex de hoc indignatur, quòd contra tales Iudices dixit, quòd debent viui concremari in l. vniuersis, C. vbi causæ fis-
7 cales, quæ est pœna posita contra Castellanos, qui inimicos in arcem introduxerunt, iuxta text. in l. si quis C. de re milit. lib. 12.

Hinc vt subditi expeditam habeāt iustitiam, & promptos Iudices ad eā ministrandam, ædita fuit Pragmati-
8 ca, quòd Iudex extra locum iudicij: non possit pernoctare, quæ sumpta est ex text. in l. illud, ff. de offic.
9 Præsid. Sed an possit habitare in Regio Palatio pro iustitia administranda, & certè sic, vt ordinariè hodiè practicatur; nam in Palatio Magnæ Curia Vicariæ, vbi Tribunalia coadunantur, semper residet vnus ex criminalibus ipsius Iudicibus, & optimum esset, vt omnes habitarent in
10 eodem Palatio vel saltem quarterio pro commoda litigantium negotiatione, & celeri negotiorum expeditione, de quo est text. elegans in l. 1. iuxta gloss. C. de palat. & dom. domin. lib. 11. vbi Ioan. de Plat. & cæteri.

Sic pariter Pragmatica circa dona, & munera sumpta est ex tex. l. ple-
11 biscito eod. tit. sed videatur solemnis text. in l. solet, §. non verò ff. de offic. Proconf. ibi: nam valdè inhumanum est à nemine accipere, sed passim, vilissimum, & omnia auarissimum: benè tamen notetur dictum
12 Alber. in d. §. non verò, vt ea, quæ dicuntur, vt Officiales munera accipere non debeant, vt hoc intelligatur, quando sufficiens habent salarium, circa quod cogitetur stantibus
13 regijs pragmaticis in hoc Regno, & qui officia appetunt, & procurant; benè sciunt salarium consuetum, & Pragmaticas circa munera, & imputet sibi, qui officium talibus conditionibus subiectum acceptauit, quamquam exaduerso posset replicari Pragmaticas non esse vsu receptas, quoad quædam, quæ omnia remitti de-
14 bent arbitrio boni viri, timoratæ cōscientiæ, & circumspecti iudicantis, non parcendo Iudici, qui à quolibet litigante etiam obolum accipit, siuè directè, siuè indirectè per interpositas personas, & nullam faciendo imputationem Iudici, qui ab amico, seu amicis munuscula aliqua accipit solita, & consueta in rebus comestibilibus tantum, non autem in auro, & argento; & ob id idem Alber. dixit, vbi
15 supra, quod Officiales non possunt morari in hospitijs subditorum, nec gratis, nec mercede, nisi à priuato amico, & volente: Solus enim Princeps potest gratis habitare seruata forma text. in l. 2. C. de met. lib. 12. Sed debet Officialis deficiente sibi domo facere, quod per commune sibi prouideatur.
16 Et notetur dictum notabile Parid. de

de Put. in tract. synd. in verb. salarium, quod Gubernatores, & Auditores Prouinciales quando per Prouinciam vadunt, debent ire proprijs expensis, & contentari ipsorum statuto salario, nec aliud prætendere possunt, quòd malè hodie seruatur, & sunt pro hoc Consultatores Regię Camerae.
17 Hinc sunt editæ Pragmaticæ, vt ante ingressum Officiales cautionem præstent de benè administrando, quæ sumptæ sunt ex text. in l. penult. C. de murileg. lib. 11. quodq; debeant stare sindicatui, quæ sumptæ sunt ex text. in l. 1. C. vt omn. iud. & in §. necessitatem auth. vt Iudices sine quoq. suffr. à quibus etiam ortum habent Constitutiones Regni, volumus, & cap. Reg. Item statuimus, quæ cautiones ab Officialibus perpetuis ad
18 iustitiam administrandam deputatis non præstantur propter præsumptam illorum bonitatem, & ob id de tempore in tempus per Serenissimos, & Christianissimos nostros Reges deputantur Generales Visitatores, qui vitam exactam, ac per eos gesta perscrutentur, vt boni remunerentur dignitatibus, & honoribus augeantur, & mali debitis, & exemplaribus pœnis puniantur pro communi bono.

SVMMARIVM.

1 *Prorex verus, & optimus esset Regni Visitator.*

2 *Officialis, an præsumatur acquisiuisse ex officio variè doctores distinctiones recensentur.*

3 *Officialibus perpetuis, iure communi negotiari permissum.*

4 *Omnibus autè vendere, & emere palam, & bona fide.*

5 *Officialibus in Regno etiam perpetuis negotiatio est interdicta, emptio, & venditio palam, & bona fide permissa, secus si emeret vilius causa vendendi carius.*

6 *Officiales non præsumitur acquisiuisse ex officio ex communi.*

7 *Distinguit Auctor.*

8 *Officialis diues ante officium, non præsumitur ex eo ditatus.*

9 *Pauper, vel modicum habens patrimonij, ex officio ditatus præsumitur.*

10 *Præsertim si officium emerit, & splendidè viuat.*

11 *Visitator Regni generalis, de opibus, quas Officiales ante officium habuerunt, vel post acquisierunt, & modo expensarum in primis, ac potissimum inquirere debet.*

12 *Testium depositionibus fidem adhibere: maximè fallax, periculosum, ac perniciosum.*

13 *Visitator habilitatem, ac peritiam Officialium explorare debet.*

14 *Ante omnia, an officium emerint, eosq. nedum priuare, verùm etiam grauiter punire.*

15 *Officialis Regius nequit sine licentia Regis ordinem clericatus assumère, potest verò regulariter ingredi Religionem.*

ARGVMENTVM.

De Generali Regni Visitatore, eiusque munere. Illud Proregi demandari, magis expediens, & vtile. Qualiter se gerere, quid potissimum explorare Visitator debeat.

§. VII.

AM verò cum sermo de Generali Regni Visitatore inciderit, aliqua attingam, non inutilia, cogitent super his maturius, prudentes, & qui à Regis latere sunt, quæ nam facere congruat.

Mea semper fuit sententia, quòd
1 verus Visitator, & qui indagare veritatem potest, est Prorex Regni, qui de omnibus est informatus, benè cognoscit qualitates, & partes ministrorum, & non minùs subditorum, qui vt plurimum propter iustitiam eis administratam contra ipsorum votum insurgunt aduersus ministros: & sic sēper mihi visum fuit, quòd Proregi hoc, & non alteri committendum esset: cui si Regnum totum gubernandum, & custodiendum confiditur, quantò magis visitatio suorum ministrorum, cuius Preregis principaliter interest vitæ innocentia, puritate integros, ac literarum genere præditos: ex quo euitaretur tanta confusio, & altercatio iurisdictionum, quæ indies succedunt ex destinatione Visitatorum, qui prætendunt æqualem, & supremam iurisdictionem habere cum Prorege; & vt plurimùm ex his differētijs fiunt hinc inde partes, omnes adhærent Proregi, & visitatiò ad nihilum educitur.

Sed quando hæc non videbuntur, nam sæpè sæpius prouidentur personæ, & non officia, & propterea persistitur in destinatione Visitatorum; dicam breuiter, quæ mihi occurrunt circa ipsorum officium pro publico, & Regis seruitio, sic terminando ea breuiter, & tollendo imposturas, ac testium falsitates, quibus Regnum tantum abundat, & quia hæc posui in repet. text. in l. defensionis facultas C. de iur. fisc. lib. 10. & vt dixi adhuc opus illud remanet imperfectum, & nescio si iam senio confectus possim opus illud in lucem prodere, proptereà ponam hic, quæ ibi circa hæc annotata sunt.

Tertio ex dictis hic per glos. tractant Doctor. quæstionem, an officia-
2 lis præsumatur ex officio ditatus, nàm glos. tenuit hic esse præsumendum, Bart. verò contrarium, & in hoc multæ adsunt Doctor. distinctiones, aliqui enim voluerunt procedere opinionem glos. ante redditam rationem administrationis: secùs verò postea secundum Bald. in cap. 1. de controuers. int. dom. & vassal. & sic videretur opinio glos. restringi in ministris pecuniarijs, qui rationem reddere debent administrationis ipsorum. Alij distinguunt in ministris pecuniarijs, qui non sunt prohibiti negotiari, & dederunt rationem administrationis, secùs si sint prohibiti, vt per Plat. hic.

Alij quando habebant bona ante officia, vt non præsumantur ex officio ditati, vt hic per Rebuff. Quæ etsi
3 recipiant limitationem in officialibus perpetuis, quibus de iure communi permissum est negotiari, ex regu. text. in l. Præsidis ff. si cert. petat. Bart. & scrib. in l. principalibus eodem titu.
4 & quando palam, & bona fide, vt alij emunt, de quo per Andr. in cap. 1. de feud. guard. cum alijs latissimè congestis per me in cons. 49. 1. volum. vbi ad satietatem: Tamen per regias
5 pragmaticas in Regno non procedit, quia omnibus Officialibus interdicta est negociatio, non autem contrahere, vt est emere, & vendere palam, & bona fide; nisi si emerent causa vendendi carius, hoc esset negotiari, & mercantiam exercere, quod est inclusum in prohibitione glos. notab. in cap. consequens in verb. negotiationes 88. dist. & melior text. ad literam in eadem dist. in cap. eijciens, §. quicumque ibi, qui verò rem comparat, vt integram, & immutatam vendendo

do

Digitized by Google

do lucretur, ille est mercator, ad idem text. in cap. canonum 14. quæst. 4. quod vidimus nostris temporibus.

Sed redeundo ad articulum: si præsumitur ex officio ditatus, licet
6 tot diuersæ sint opiniones, Doctoresq; antiqui, & maximæ authoritatis tenuerunt glos. opinionem: tamen communis est in contrarium, vt latiùs per Iul. Clar. in lib. 1. §. fin. quæst. 68. Menoch. de præsumpt. lib. 3. presump. 53.
7 Ego verò in paucis meam concludo sententiam ex his, quæ paucis verbis Rebuff. hic tetigit, quòd si officialis
8 ante officium habebat bona, eratq; diues, taliter quòd absque officio verisimiliter poterat eius patrimonium augere; tunc nullo modo dicendum erit ex officio ditatus, nec potest præsumi delictum, si potest capi coniectura, quæ illud penitùs excludat: si
9 verò dum ad officium est assumptus, nil, aut parum in bonis habebat; & rursus si ad officium consequendum
10 pecuniam expendit, quæ solet, & in maxima quantitate etiam ad cambium capi propter peccata populi, & salarium, vt videmus, nullo modo est sufficiens ad vitæ, & domus substentationem, & videmus ministrum viuentem splendidè, & vltra ditatum: tunc quid opus est disputare opiniones: sed dicebat ille solemnis concionator, grauis, & christianissimus religiosus Hispanus Cappuccinus nominatus Lupus, quæ pars est, furtum est, qui aures habet audiendi, audiat; & sic dùm Visitatores Generales, qui in Regnis destinantur, ad officiales inquirendos tantum tempus conterunt in ipsorum informationibus ex quo mala tanta oriuntur, & omnia in derisum conuertuntur, atque in vilipendium maximis Regis expensis, ac cum perquàm maxima perturbatione, & confusione iurisdictionum, ac cum iustitiæ peruersione.

Dico inquam quod optimi, & Religiosi Visitatores, præcipuum quòd
11 perquirere debent super omnia, & in hoc vacare, quod ipsis facillimum esset: videlicèt scire, quid habebat in bonis minister, dùm fuit ad officium assumptus, quomodo vixit, cum quibus expensis, & demum quæ sunt bona, quæ tempore visitationis habet: ex quibus indubitatum iudicium faciet bonitatis, rectitudinis, & Reli-
12 gionis Ministri, & non attendere vanas populi voces tot malignorum, & peruersorum inuentiones, maxime in nostro Regno, vbi falsitates tãtùm abundant, testes tam facilè reperiuntur ad eas componendas, rancores, & interesse, ac querimoniæ tàm assiduæ contra ministros iustitiam administrantes, quæ odia parit, & vindictam prouocat, testium non datur copia, qualitas illorum etiam à proprio Visitatore ignoratur: certum est ad ipsum non accedere personas pro cultu iustitiæ, sed odio, & rancore, inuitatas, & inimicus, personæ quoque innumeræ supponi possunt; quomodo ergo personæ graues, nobilibus parentibus ortæ, ac christianæ consciẽtiæ debẽt se subijcere huiusmodi duro, & periculoso iudicio? Mali enim non timent, quia sciunt, quæ egerunt, & remedia adhibent; boni autem nullum metum habent, si negotiationem non fecerunt; sed iustitiam administrauerunt. Hinc & hoc ponderetur quis bonus, quis diues, quis prudens, quis honorem extimans ad inseruiendum Regi accedet, & quis sagax, & Deum timens ab officijs munere se non excusabit? Et sic mali Deum non timentes mediante pecunia officia procurabunt, quia ex officijs ditabũtur, & omnia tempore visitationis postea component in istorum manibus erit virga iustitiæ venalis tamen, sordida, corrupta, & inconstans. Et denique hoc facto ijdem Visitatores
13 alloqui debent Regios Ministros, ab eis se informare, interrogare, & videre; quæ nam sit illorum habilitas,

quo-

quomodo sint literarum eruditi, quã capacitatem teneant, si videmus, vt plurimum legum pęnitùs ignaros, & imperitos ad gradus hos ascendere: & nonnulli accidiosi, & otietati, voluptatibus, & somno indulgentes, iudicant bona, vitam, & honorem subditorum cuiuscumque generis, & vota non ponderantur, sed numerantur. Non enim sufficit bonitas Iudicis, sed requiritur capacitas, & habilitas, & non mediocris; aliàs meliùs esset cõmittere negotia, & causas iudicandas personis religiosis, & exemplaris vitæ in claustris degentibus, qui sancto Spiritu moti iudicarent, quæ illarum iudicio, & conscientiæ viderentur.

14 Benè tamen præcedere hęc omnia debet stricta, & diligens informatio, si ad officium ascenderunt mediante pecunia, quo casu nõ solùm priuandi erunt, sed acriter puniendi etiam ad aliorum exemplum; quod si, vt conuenit, fieret, pestis hæc abominabilis pęnitùs deleretur, radix, & causa omnium malorum: ex quibus quæ mala oriantur in subuersionem, & perditionem populorum satis, superq; dictum.

15 Sed occurrit casus, quòd quidam Regius Minister perpetuus voluit se clericari: fuitq; dubitatum an facere posset absque superioris licentia, & text. est de iure ciuili in l. officiales, C. de episc. & cler. cum auth. seq. qui hoc prohibet, & idem Luc. de Pen. in l. quidam ignauię C. de decur. lib. 10. concludens non posse clericari nisi de consensu superioris: secus verò si intraret Religionem claustralem, & mundo pęnitus renunciaret, casus accidit in persona Doct. Iacobi Sallutij Præsidentis Regiæ Cameræ, viri circumspecti religiosissimi, ac eruditissimi, qui se clericauit habita prius licentia, & in Consiliario Scipione de Arctio, qui absque licentia Religionem Theatinorum intrauit, qui demùm ob suam maximam Religionem ac exemplarem bonitatem creatus fuit Archiepiscopus Placentiæ, & demùm assumptus ad Cardinalatus apicem, ac creatus Archiepiscopus nostræ splendidissima Ciuitatis.

SVMMARIVM.

1 *Officialis promotus ad maiorem dignitatem, retinet priuilegia minoris, à qua assumitur.*

2 *Non tamen retinet propriam dignitatem.*

3 *Præsidens Regię Camerę effectus Consiliarius sacri Consilij, vel promotus ad officium Regentis, nec nomen, nec exercitium retinebit præcedentis dignitatis, licèt honores, & priuilegia.*

4 *Officialis promotus à minori officio vendibili ad maius vendere illud potest, idque practicatum.*

5 *Officialis vnius tamen quod exercet, non vtriusque officij salarium consequetur, & ita Regis ordinatione diffinitum.*

6 *Officialis bouorantias verò præcedentis officij, siue munuscula quædam habebit.*

7 *Officialis, qui transit à maiori officio ad minus pręcedentis maioris officij priuilegia non retinet.*

8 *Regentes in supremo Italiæ Consilio effecti Locumtenentes, vel Consiliarij, Præsidentes Regiæ Cameræ ex spetiali Regis indulgentia præcedentis dignitatis*

tes priuilegium, & salarium retinent.

9 *Officialis sua sponte deponẽs cum Regis licentia officium retinet, quàm diù viuit nomen priuilegia, & honores officij depositi, & nu. 11.*

10 *Non tamen præcedentiam, sed eum præcedit alter habens officium cum administratione.*

12 *Officialis deponens officium prævia Regis licentia, videtur adesse, & perinde habetur, ac si personaliter seruiret, & num. 13.14.15.16. & 18.*

17 *Regens Regiam Cancellariam, Doctor Collegij propter eminentiam officij semper assumitur in compromotorem, eiusq. munere fungitur.*

19 *Titulati refutantes Terras cum titulo filijs adhuc retinent nomen tituli, eiusq. dignitatem, cæteris tamen actu possidentibus posteriores, idque passim practicatum.*

20 *Titulati, qui pecunia titulum sunt adepti de iure omnibus alijs inferiores reputantur, & nu. 21.*

22 *Tituli bonor quibus conferendus.*

23 *Nobilis magis dicitur, qui sua virtute nobilitatem est adeptus, quàm qui genere nascitur nobilis.*

24 *Nobilis genere, & virtute alijs præferendus.*

25 *Prorex Titulatos eiusdem tituli pro diuersa personarum qualitate, diuersimodè tractare debet.*

26 *Nobiles, non populares ad latus Regis stare debent.*

27 *Titulorum dignitas popularibus ac plebeis minimè concedenda, & nu. 29.*

28 *Regi in parlamento generali supplicatum conferendi gratiosè titulorum dignitates.*

30 *Aula in Palatio Proregis, quæ vulgo appellatur la Camera Collateralium Titulatorum, & Officialium iure statuta, & quibus in eam ingressus concedendus.*

31 *Officij bonor non ambitione, vel pecunia, sed labore, ac merito quærendus, & nu seq.*

32 *Honore, qui eum pecunia fuit adeptus cum infamia priuandus.*

33 *Principes ex genere, & prosapia magnatum diligendi.*

34 *Episcopi precedebant antiquitus Comites, & Barones, vt ex literis Regis Ferdinandi Primi.*

35 *Præses Sac. Consilij præcedit Locumtenentem Regiæ Cameræ olim Regentem, cuius prærogatiuam retinet, quando tribunalia collegialiter vniuntur.*

36 *Patronus fisci Regiæ Cameræ, & Magnæ Curiæ incedentes collegialiter cum suis tribunalibus præcedit vnus alterum, prout tribunalia præcedunt, tanquàm cum suis capitibus vniti.*

ARGVMENTVM.

De Officialibus ad maiorem, vel minorem dignitatis locum à Rege promotis, vel sua sponte cum Regis licentia officium deponentibus. Prioris ne officij priuilegia retineant. Collegij cui tanquàm Doctores interfunt, vel prioris officij, à quo ad maius assumuntur, emolumenta, vel salarium, an consequantur. De Titulatis refutantibus titulum filijs, vt nouissimi inter caeteros locum teneant, qui titulis à Rege sint decorandi, eorum profusa elargitio perniciosa. Ad aulam in Proregis Palatio, quae vulgo dicitur delli Titulati, & Officiali ingressus, quibus concedendus. Praeses Sacri Consilij, an praecedat Locumtenentem Regiae Camerae olim Regentem. In supremo Italiae Consilio, cuius praerogatiuam retinet, cum tribunalia collegialiter conueniunt.

§. VIII.

ROBATAE integritatis, ac doctrinae, Magistratus, & Officiales, quae in visitatione detegi solent, vel citra eam optimè quoque noscuntur, solent à Rege ad maiorem dignitatis locum promoueri; nec ob id amittunt, sed retinent priuilegia minoris dignitatis, quae videtur esse iuris regula iux-
1 ta text. in l.3. C.de dignit.lib. 11. in l.eos, vbi Andr. de Bar. C. de excus. mun. lib.10. in l.iubemus, vbi idem Andr. C. de proxim. sacr. scrin. & idem notat in l.humilioribus C.de
2 suscept. lib.10. Quod idem Andr. in d.l.iubemus, intelligit respectu priuilegiorum, non autem propriae dignitatis, quod notetur, quia deseruit
3 ad multa. Ita quòd Praesidens Regiae Camerae effectus Consiliarius Sacri Consilij, vel Regens Regiam Cancellariam retinebit priuilegia pristinae dignitatis, sed non nomen praecedentis, vel alterius dignitatis, quàm priùs habebat: sed benè priuilegia, & honores illius, & propterea non exercebit vtramque dignitatem, quando est dignitas cum administratione, nec poterit vtramque retinere; & ita procedit text. in l. his C. qui mil. non poss. vbi Odoffr. & Io. de Plat. declarant: benè tamen si prima
4 dignitas, seu officium est vendibile text. in d.l.his, permittit retentionem secundae, & venditionem primae, quod ibi ponderat idem Andr. de Barul. & Rebuff. & sic vidimus practicatum in Secretario Regiae Camerae Summariae Decio Ripario viro integerrimo, qui assumptus ad officium Praesidentis eiusdem Camerae vendidit officiũ, quod tenebat; & sic etiam practicatum cum Magistro Actorum Regiae Camerae Carolo Brandolino, qui assumptus ad officium Rationalis eiusdem Tribunalis, vendidit officium
5 Magistri Actorum, quod tenebat: sed generaliter siue officium habeat, siue non habeat administrationem, si officium habet stipendium, vel salarium, nullo modo poterit habere nisi vnum tantum stipendium, siue salarium, vt per Rebuff. in d. l. his per illum text. peroptimè distinguit, & declarat Aluar. in cap. 1. colum. fin. Quis dicatur Dux, & ex isto text. fundantur Regij ordines, quod nisi ex speciali dispositione, quis non possit gaudere duobus
6 stipendijs, seu salarijs: sed quoad caeteros honores benè gaudebunt, & sic practicatur in Praesidentibus Regiae Camerae assumptis ad dignitatem Regentium Regiam Cancellariam: habent enim honorantias salis, foeni, & sacchari, non solùm vti Regentes, sed vt olim iam Praesidentes, de quo est text. in l.3. C.de Silen. lib. 12.
7 Sed quid de assumpto à maiori dignitate ad minorem, vt quotidiè videmus in Regentibus supremi Italiae Consilij effectis Locumtenẽtibus Regiae Camerae in Cõsiliarijs sanctae Clarae effectis Praesidentibus Regiae Camerae, quae sunt officia minoris dignitatis: Tali enim casu Doctor. voluerunt, quod minimè retinebit, nec pri-

mam

Digitized by Google

mam dignitatem, nec ipsius priuilegia, de quo per Aluar. vbi supra authoritate Bald. in l. cum te C. de nupt. in §. ideoq; C. de nou. Cod. compil. Rebuff. in d. l. his, probat text. in l. fin.
8 C. de incol. lib. 10. Et ob id Regentes supremi Consilij Italiæ, dum fuerunt assumpti ad officium Locumtenentis Regiæ Cameræ opus habuerunt spetiali regis priuilegio retentionis dignitatis Regentis cum eodem salario sine tamen administratione, & ita vidimus in Regentibus Dauid, & Fornario, & sic pariter in Consiliarijs Sacri Consilij assumptis ad officium Præsidentis Regiæ Cameræ, vt in eodem Fornario, ac etiam Consiliario Montoia, & Don Didaco de Vera.

Sed rursus quid dicemus in eo, qui deposuit officium, seu dignitatem:
9 An retinebit priuilegia primæ dignitatis, immò ipsius proprium nomen, & priuilegia: licet non habeat administrationem, & vti talis ab omnibus debeat honorari, & certè sic est decisio punctualis Io. de Plat. & Rebuff. in l. 1. C. de præp. sacr. cubic. lib. 12. idem Plat. in l. decurionibus C. de silen. lib. 12. dicens, quòd deposita administratione iurisdictionem non habebunt, sed retinebant nomen, honores, & priuilegia, benè tamen præ-
10 cedit illum habens dignitatem cum administratione, de quo per Plat. & Rebuff. in l. 1. C. de consult. lib. 12. vbi communiter Doctor. & in l. 2. C. vt dig. ord. seru. lib. 12. & idem Rebuff. in l. 2. C. de Præf. Præt. & Mag. mil. & hæc est communis decisio le-
11 gum, glos. & Doct. vt Officialis, qui benè se gessit, & longo tempore suo Regi inseruiuit, gaudere habeat omnibus priuilegijs, præeminentijs, ac prærogatiuis officij post depositam administrationem præuia sui Regis licentia, donec vixerit, in remunerationem, & memoriam eius seruitiorum: non enim præteriri debent incogniti, dixit text. notab. in l. vnica C. de Quæst. & Mag. Offic. lib. 12. & decus ministerij, quod militando videbantur adepti otij tempore, & quietis mittere non debent: ait text. notab. in l. 2. C. de præpos. sacr. cubic. lib. 12. vbi est casus, & ibi glos. in princ. notat, quod finito officio officiales retinent priuilegia quamdiù viuunt, quæ allegat iura concordantia in l. eos, & in l. maximarum in fin. C. de excus. mun. lib. 10. quæ iura idem comprobant, ibi in l. eos, Igitur qui in eo gradu à palatio nostro abscesserunt, adesse sibi compotentia priuilegia glorientur, & ibi in l. maximarum in fin. vbi Bald. notat durare priuilegium etiã deposita administratione; idemq; notat ibi Odoffred. & in l. eam legem eodem tit. qui est text. singularis adhoc, ibi, in fin. vt eisdem beneficijs non quamdiù militauerint, sed quamdiù vixerint, perfruentur; & idem notauit Bart. in l. 3. C. de silen. & decur. per illum text. lib. 12. & est etiam text. notab. in l. vnica C. de Comit. qui Prou. reg. lib. 12. ibi post depositam administrationem priuilegijs frui oportet, idem text. in l. 2. C. vt dig. ord. seru. lib. 12. vbi glos. in verb. vacantes, declarat, & allegat text. in l. eos in fin. C. de fabric. lib. 11. qui text. dum statuerat fabricenses gaudere debere fori immunitate, determinat eadem gaudere officio deposito, idem text. vbi glos. in l. 4. C. de proxim. sacr. scrin. in l. fin. C. de Præf. Præt. lib. 11. in l. 1. C. de mag. sacr. scrin. lib. 12. vbi text. ad literam, & glos. ibi notat priuilegia durare etiam post dignitatem finitam: ibiq; Io. de Plat. facit reg. & adducit iura concordantia post gl. & eadem glos. in l. humilioribus C. de suscept. eodem lib. pulcher, text. in l. proximos eod. tit. de proxim. sacr. scrin. ibi, saluis priuilegijs propr. vbi Bart. firmat, qui longo tempore probiter militauerit in sacris scrinijs finito officio, cingulo, comitiue sacri pala-

palatij vtantur;& nihilominùs omnia priuilegia illi data,salua manent, Feder.de Sen. firmat, ita etiam de consuetudine seruari in cons. 19. vbi latè, quem allegat, & sequitur Imol.in clem. 1. colum. antepen. de stat. monac. & in clem. 1. de reg. in fin. Felyn.in cap.quæ in ecclesiarum nu.87. de Constit. Purpur.in l.1. ff. de offic. eius nu.67. quæ communis conclusio habet aliud solidum fundamentum, & communem conclusionem: Nam Officialis,qui licentiam habet à Principe recedendi ab officio,debet habere omnia officij emolumenta, & omnibus illius prærogatiuis, & priuilegijs gaudere debet, de quo in l.hac lege eodem tit. C.de prox.sacr.scrin. ibi, vt qui liberam proficiscendi licentiam pronunciatione, commeatus adepti fuerint sine aliqua stipendiorum,aut emolumentorum deductione
12 peregrè degunt,vbi glos.in verb.deductione reddit rationem, quia videtur adesse; & Bart.ibidem dixit,quòd dicitur haberi, sicut si personaliter seruiret, vbi Luc. de Pen. & cæteri
13 scrib. not. inferendo ad clericos absentes cum licentia, vt gaudere habeant præbendis in glos. in l.desertorum §.si & diem ff.de re milit. quam ad propositam allegat Franc. Marc. in decis. Delphin.798. Rom.in l.diem functo, vbi Ias.authorit.Bald. & aliorum ff.de off.Assess. idem Rom.singu. 453. cumulat iura Luc.de Pen.in l.1.
14 C.de commeat.lib.12. Si ergo de licentia Regis Officialis, qui longo tẽpore ei inseruiuit, officium deponit, intantùm quòd Rex mandare solet, vt gaudeat etiam eodem stipendio, donec vixerit,quo gaudebat,quando militando ei inseruiebat. Igitur omni iure, omnibus priuilegijs gaudere debet, si secundum glos. habetur pro præsente,& pro inseruiente.

Quod decisum fuit in proprio facto per almum Collegium Neapoli-
15 tanum, vt ego gaudere deberem emolumentis,& priuilegijs Collegij, etiam quòd Regẽtis officium regiam Cancellariam deponerem de licentia Sac. Maiestatis, quod fuit confirmatum per prouisionem Collateralis Consilij cum inserta forma prædicti decreti, & priuilegium, quod vti Of-
16 ficialis habet Regens, & sic habent cæteri Regij ministri, qui sunt de Collegio, vt gaudeant illius emolumentis, etiam quòd ad Collegium non accedant, & in Regente regiam
17 Cancellariam nullum inconueniens considerari potest, siquidem pariter decisum est ex authoritate, & eminentia officij fungi debere semper comptomotoris officio taliter quòd non iudicat,nec votum dat approbationis; & sic demum dum à Sac.Maiestate gratia mihi facta fuit depo-
18 nendi officium, fuit per Illustrissimum Prpregem mediantibus prouisionibus declaratum me gaudere debere omnibus emolumentis honorantijs, & prærogatiuis Regentis, prout gaudebam ante officij depositionem, & ita seruatur.

Hinc iustè inoleuit practica in ti-
19 tulatis nostri Regni, quod, vt tales gaudeant etiam post refutationem tituli in filios, sed erunt posteriores omnibus alijs titulum possidentibus in actu, quodq; titulati renunciantes titulum filijs, seu refutationem Terræ cum titulo facientes, quod adhuc remaneat ipsis nomen tituli Comitis, Marchionis, aut alterius, quem habent: est decisio punctualis Isern.vbi Afflict.in cap.1. de feud. March. ponentes casum in titulis similibus datis per Papam in administrationem, vt ea deposita, & finita remaneant nomina titulorum, & tales appellantur in memoriam pristinæ dignitatis: est text. ad literam in eo, qui dignitatem deposuit, vt adhuc pristinæ dignitatis nomen retineat, etiam quod ad aliam transeat in l. 2. C. de primic. lib.12. quod notetur, & dum aliàs

aliàs fuit de hoc dubitatum, ita fuit mandatum obseruari, habita informatione à Marchione Gruttulariorum de Consilio status, viro integerrimo, veterano, & aliàs Decano eiusdem Consilij, omnium Regni negotiorum expertissimo, eminentis, ac acuti ingenij, & sic pariter à Regio Vscerio, cuius est proprium officium, quod vniusquisque secundum suam procedat dignitatem, & debitus locus assignetur vnicuique; & ita seruatur fuit in proprio casu, dum ego renuntiaui, seu refutaui Terram Morconi cum titulo Horatio meo filio, & idem cum Marchione Bracigliani, ac Marchione sancti Manghij, ac alijs compluri-
20 bus: Sed pro titulatis qui titulos non meritis, nec propter seruitia, sed pecunia consequunrur, noretur decisio notab. Salic. vbi eriam Paul. de Castr. in l. fin. C. vbi Senarores, vel clariss. in fin. cuius infrascripta sunt verba.

Collige quòd non tantùm debent appretiari, qui ex priuilegio gratiosè consequuntur aliquem titulum dignitatis, quàm hi, qui suis sudoribus, & meritis illum sunt assequuti, facit l. potioris ff. de offic. Rector. Prouinc. Igitur tituli non attenduntur, vbi meritis alter ab altero separatur. Quod nota pro militibus, & Docto-
21 ribus. Hæc Salicet. ob quod Ioan. Vincent. de Ann. in singul. suo 166. infert ex hac decisione Salicet. quòd titulati, qui mediante pecunia titulos obtinuerunt, quòd non dicantur
22 verè titulati. Debent enim hi honores nobilibus dari, qui vel ex genere, vel propria virtute nobiles effecti dignitates tales meruerunt, merita namque scientiæ nobilitant homines, & qui sua virtute meruit no-
23 bilitatem habere, magis dicitur nobilis, quàm hi, qui descendunt de
24 nobili genere: verùm virtute, & genere nobilis est omnibus præferendus, de quibus lariùs ad saturitatem per Bellug. in loco supra allegato de form. & ordin. stan. per Princ. rubr. 6. vbi latissimè Moder. Adden. Qua-
25 re ex hoc potest inferri, quomodo Prorex debeat rractare vnum, vel alium ritulatum, licet æqualem habeant titulum, & parcant titulorum emptores: postquàm indifferenter in hac temporum calamitate omnes admittuntur, per quod splendor, decor, & antiqua Regni magnatum nobilitas vndique denigratur: Etsi
26 ad latus Imperatorum, Regum, atque Principum nobiles stare debent, non autem plebeij, seu populares, l. omnium in principio ibi inter nobiles C. de testamen. vbi Bald. Cassan. in eodem cathalog. glor. mund. sæpiùs allegatus part. octaua consid. 38. quibus secundùm consuetudinem approbatam titulati præcedunt, quomodo ferri debet, vt inter titulatos po-
27 pulares, & plebeij adscribantur: qui quia titulo decorati omnes nobiles sine titulo præcedunt, & ad larus Regis permanent cæterijs alijs præ-
28 cedendo. Hinc in parlamento Generali congregata hac fidelissima Ciuitate, Baronagio, & Regno, fuit effusis precibus Catholica Maiestas exorata, etiam propter eius seruitium, dignitatem, & honorem, vt hæc porta clauderetur, & propter merita, & seruitia nobilibus personis gratiosè, vt antiquitùs consuetum erat, titulorum dignitates concederentur.
29 Dedignantur antiqui, & nobiles titulati inter alios comparere, vt videmus in omnibus publicis actibus, & priuati, & antiqui nobiles indignari ex istorum præcedenria pariter retrahuntur, nec ad titulos adspirant, nec ad seruiendum propter illos consequendos impelluntur; & sic quasi in ludibrium redactum est negotium: ex quo multa mala pro

M regis

Regis seruitio oriri possunt, quòd vnuiquisque prudens considerare
30 potest: Hinc in Regio Palatio sunt aulæ, seu Cameræ distinctæ pro Collateralibus, & titulatis, sic pariter pro Regijs Consiliarijs ad quas non permittitur aditus aliorum priuatorum, nisi personarum honoratarum, principalis qualitatis, & meritorum exemplarium, cùm speciali dispensatione Proregum: pro quo est gloss. singularis, & peregrina à nemine adhoc ponderata in l. vnica, C. de honor. vehic. ibi, & erant honorati quidam, qui habebant priuilegia, vt intrarent Secretarium Principis, & aliorum Iudicum, & sedendi in salutationibus: si ergo hæc tantùm existimantur, & ordines sunt tales: quomodo ferri debet, vt Officiales ignari, & per sordem inter Officiales connumerentur, & in Aula Principis sedeant? quomodo titulati pecunia redempti infimi gradus? Quis non vitabit ipsorum consortium? Et quis in has aulas tàm eminentes, & appretiatas intrare curabit? In quibus personæ singulares, eximiæ, benemeritæ, nobiles, & omni virtutum genere prædıtæ conuersari solebant, & hodiè potest dici. Aula electa mea, aula reputationis, & honoris vocabatur: vos autem fecistis eam habitationem omnium, & cuiuscumque generis hominum. Proh dolor!

Ad honoris augmentum non ambitione, sed labore vnumquemque conuenit deuenire, dicit text. notabil. in l. contra publicam C. de remilit. lib. 10. & text. in Cano. princip. par. quæst. 1. dicit, Principatus, quem seditio extorsit, aut ambitus occupauit, etiamsi moribus, aut artibus non offendit; ipsius tamen initij sui est periculosus exemplo, & difficile est bono detegantur exitu, quæ malo sunt inchoata principio; & eadem verba posuit idem Leo Pontifex in Canon. miramur 61. distinct. & multa de ambitione notanda habentur per Lucam de Pen. in dicta l. contra publicam, & ideò Odoffred. in l. super creandis, C. de iure fisc. lib. 10. tradidit, quòd nullo modo debent honores, & dignitates mediante pecunia procurari, subdens ibi
32 num. 4. quòd cum infamia debent tales personæ ab honore, seu dignitate acquisita destitui, & priuari, & Doctor. communiter ibidem ex illo text. sumunt notabile, quòd non debet aliquis eligi ad honorem per ambitum, sed propter laborem, & meritum personæ, vt ibi per Andr. de Barul. Io. de Plat. & alios.

D. Marin. Frecc. loquendo de Principibus, & magnatibus tradidit, quòd non deberent deputari nisi in celebri Ciuitate, ac de genere, & prosapia magnatum, vt in tit. de differ. int. feud. reg. tit. & alia in prima differ. prope nu. 6.

Sed nolui omittere vnum notabile postquàm loquuti sumus de titulatis, & illorum præcedentia, vt no-
34 ta sit reuerentia, quæ semper à christianissimis Regibus huius Regni adhibita fuit Ecclesiasticis personis: vidi enim originales literas Regis Ferdinandi Primi, quarum copia est infrascripta, à tergo.

Magnifico militi Francisco de Montibus Consiliario, ac Oratori nostro fideli dilectissimo.

Intus verò Rex Siciliæ.

Inter cętera adest. cap. tenoris infrascripti, videlicèt.

Tutte queste cose, & altre, che occorrono communicarete con lo Reuerendo Episcopo di Nocera, finche sarà di queste bande, e come sapete,

sapete, vi fù così ordinato, & detto che lo prefato Episcopo haueua d'interuenire alla Dieta,& poi venirsene, e per lo nostro Secretario vi fù etiam clarito, che lo Episcopo essendo dell'età, che è, Teologo, e con dignità Episcopale, che lo faceste precedere, e quando mai non vi fosse stato detto, doueuate da voi medesmo pensare all'honesto,& al raggioneuole,& hauete veduto in casa nostra,che li Episcopi precedono alli Baroni,e Conti; si che gouernateui, come da voi ricercamo con honore nostro,e vostro, e pensate molto bene,doue ve trouate,& hauete à comparire,che ne fanno più caso in quelle bande, che in tutte l'altre bande de Christiani. Datum in Castello nouo Neap. 4.Ianuarij 1491.

Rex Ferdinandus.

Ioannes Pontanus.

Et ad propositum materiæ præcedentiæ Officialium fuit in supremo Italiæ Consilio disceptatum: an Regens Fornarius, qui actu exercebat
35 officium Locumtenentis Regiæ Cameræ debebat præcedere Præsidentem Sacri Consilij dùm Tribunalia Regiæ Cameræ,& Sac.Conf. vniebātur, & hoc ex prerogatiua Regentis, quam retinebat vigore prouisionis Regiæ Maiestatis, & non est dubium Regentem præcedere Præsidentem, sicut Præsidens aliàs præcedit Locumtenentem: & tandem fuit decisum, & sic postea obseruatum præcedere Præsidentem cum suo Tribunali, dùm collegialiter vniuntur, cùm vnusquisque suum repræsentat Tribunal,& maius est Tribunal Sacri Consilij, quod omninò præcedere debebar, aliàs Fornarius Locumtenēs fuisset caput Sacri Consilij,& Præsidens caput Regiæ Cameræ pro quo adductum fuit per Dominum Regentem Brugnolum consil. Dec. 160. aliàs 161. in fin. colum. sed videatur Cassan. in suo cathal.glor.mund. 4 par. consid. 32. qui allegat Gemin. in cap. quamuis in princ. & in §.quanquàm in tertio notab. de præb. in sexto, Felyn. in cap. postulasti 7.colum. de rescript. ea ratione, quia quando Collegialiter incedunt, repræsentant Collegium, seu Ecclesiam, quæ præcedere debet eidem: tradit idem Cassan. in consider. 36.
36 Ex qua decisione fuit in funeralibus nostri serenissimi Regis Philippi Secundi decisum, quòd Aduocati Fiscales tam Regiæ Cameræ, quàm Magna Curia Vicariæ, dùm cum ipsorum Tribunalibus iunctim, & collegialiter incedebant, præcederent: prout Tribunal vnumquodque præcedebat; & sic Regens Camillus de Curtis tunc fisci Aduocatus in Regia Camera incessit cum suo Tribunali, & præcessit Iudices Mag. Cur. & summa cum ratione, quia est tunc vnicum corpus indiuisibile.

DE REGALIBVS IMPOSITIONIBVS, exactionibus, donatiuis, ac seruitijs, pecuniarijs ministris debitoribus fiscalibus, & de interesse fisco debito: quomodo, & quando ille suis creditoribus soluat; & tandem quæ læsio sufficiat in contractibus fiscalibus.

TITVLVS QVARTVS.

SVMMARIVM.

1 *Prorex ex causa publicæ necessitatis tātū potest nouas impositiones indicere, alioquin peccat.*

2 *Causæ, & exempla recensentur.*

3 *Ad noua vectigalia imponenda, non sufficit causa, sed requiritur etiam vt Rex non habeat de proprio.*

4 *Barones, eorumq. subfeudatarij ad seruitia quando teneantur.*

5 *Feuda vniformiter taxantur inspecto redditus valore, nec taxa augetur, & nu. 7. & 8.*

6 *Taxa antiqua, vel noua in Regno, cur sic appellata.*

7 *Vassallus, quomodo teneatur seruire de persona per substitutum, vel præstare seruitium in pecunia pro quantitate, & cuius sit electio, remissiuè.*

9 *Feuda innatam habent naturam ab eorum inuestituris.*

10 *Fiscus pro aboba præterita habet actionem realem super feudo cōtra tertium possessorem quod fallit nu. 15.*

12 *Abobæ taxatio in Reg Cam ad quam rationem fiat, pro feudis non taxatis, & à quo tēpore.*

13 *Fiscus pro releuio habet actionem realem contra feudi possessorem.*

14 *Iuramentum fidelitatis à feudatario, & assecurationis vassallorum non est Regi præstādum nec Baroni pro feudo empto, quod fallit in Regno per nouas ordinationes nu. 15.*

16 *Clausula Cancellariæ in assensu, vt nisi infra certum tempus, iuramētum assecurationis præstetur assensus, habeatur pro nō præstito, operatur resolutionem contractus idque decisum.*

17 *Donatiuum voluntarium concluditur à maiore parte, eaq. minori præiudicat, & ratio proponitur.*

19 *Regis negotium reputatur vniuersitatis Regni, ideoq. in eo sufficit consensus maioris partis Regni, & nu. 20. an sufficiat maior pars magnatū Regni.*

21 *Etiam in his, quæ pertinent ad singulos, vt singulos.*

22 *Dominus an posit statuere, vt moneta minoris ponderis expēdatur pro maiori valore, quàm pondus, & valor illius est.*

23 *Mi-*

23 *Minor, sed sanior pars preualet maiori.*

24 *Barones in parlamento generali donant, tàm pro se, quàm pro suis vniuersitatibus, ex consuetudine iusta, & rationabili.*

25 *Vniuersitas, dùm corpus habet, vocandi sunt Consules, & Administratores, cùm verò non habet, sufficit vocare Barones, vel habentes iurisdictionem Terrarum, & num 31. & 34.*

26 *Barones in parlamento generali non gerunt legitimam personam pro suis vniuersitatibus in ijs, in quibus non habent æquale interesse.*

27 *Consuetudo irrationabilis, etiam iuramento firmata non seruanda.*

28 *Maiorem partem concludere, vel vocandos esse, quos negotium principaliter tangit: duo sunt inuicem diuersa.*

29 *Compositio subiectionis, vel trāsactio facta per solum Dominum est inualida, cùm subditi habent aliquod interesse, & num 32.*

30 *Vniuersitatis Rectores, vel Syndicum citare sufficit, cùm causa agitur vniuersitatis non singulorum, nam tūc enim singuli sunt vocandi, & nu 34.*

33 *Ciuitas in parlamento generali non habet votum in donatiuo Regi faciendo.*

35 *Baro primus Ciuis non dicitur respectu administrationis bonorum, quæ possidet Vniuersitas suos habens Rectores.*

36 *Monetæ valorem augere, eaquè ex vili materia cudere propter necessitatem Rex potest. Damnum verò compensare debet, necessitate cessante.*

37 *Monetam minoris aliquantulum valoris, quàm sit metallum, cudere quando necessitas vrget Rex potest; expendendam intra, non extra Regnum.*

38 *Rex vrgente necessitate, si aliud non habet potest capere bona subditorum, soluto ijs pretio bonorum; si tunc habet, vel cum habebit.*

39 *Monetæ valore crescente, vel decrescēte, rerum quoque pretia crescunt, & decrescunt.*

40 *Monetæ valor in Regno acutus tempore Ducis Albæ.*

41 *Moneta mutuanti restituenda est iuxta valorem temporis contractus, non restitutionis.*

42 *Donatiua, & impositiones multiplicatæ: maximè damnosum.*

43 *Feuda ex multiplicatis impositionibus, sunt ad dispendium, non compendium.*

44 *Vassalli tributa soluunt pro Regni regimine, defensione, & conseruatione.*

45 *Collaterales, qui Regi, ac Proregi assistunt, quæ debeant perpendere in nouis impositionibus Regno indicendis.*

46 *Constitutionis Regni incip. quā-*

plurium; ratio inductiua, cuius dispositio Regem quoque includit.

47 *Vassallus, an teneatur Dominũ adiuuare, cùm bellum est extra Regnum, non pro Regno, sed nouo dominio acquirendo, vel pro arcẽdis inimicis à Regno; Nùm pro bello iniusto, cui de belli iustitia credendum, remissiuè.*

48 *Vniuersitates, & populi, quando teneantur proprijs sumptibus Regem iuuare pro insequendis & extirpandis aannitis, remissiuè.*

49 *Pro noua militia nuncupata del Battaglione, remigantibus in Regijs triremibus, qui dicuntur bonauoglia, fodiatoribus vulgo appellatis Guastatori cogi possunt tempore necessitatis ad illos exhibendos median te salario.*

50 *Fodiatores, siue Guastatores, ex quo personarum genere esse debeant.*

51 *Deposita in triremibus facinorosorum, ac vilium in carceribus Magn.Cur. detentorum: eorumq. practica iusta, nec noua num. 54.*

52 *Vassalli soliti, ijsq. deficientibus, babiles seruire tenentur Baroni, in quibuscumque seruitijs.*

53 *Rex in Regno est Dominus personarum vassallorum.*

55 *Capitulum Caroli V. Ciuitati concessum, vt pendente appellatione à sententia Mag.Cur. ad Sacr. Conf. condemnati ad triremes, non transmittantur, minimè seruatum propter publicam vtilitatem.*

56 *Banna, quæ poenam triremium irrogant vagabundis, & inutilibus iusta.*

57 *Ciues, an possint cogi ad delinquentium persequutionem, remissiuè.*

58 *Barones Vniuersitates, & Rex ad quid teneantur pro Regni bannitis, remissiuè.*

59 *Pro bannitis insequendis, & extirpãdis impositio Regni vniuersitatibus fieri potest; qualis est trium granorum pro quolibet fumante, eaq consuetudine magis, quàm iure consistit num. 64.*

60 *Constitutio super incisionibus nõ obstringit amplius vniuersitates ad damna illata in eorum territorio, ob nouam impositionem pro ijs factam.*

61 *Ad refectionem viarum, & pontium vniuersitates obstringuntur.*

62 *Clerici quoque compellendi tamen à suis iudicibus.*

63 *Impositio certa in Regno pro turrium in locis maritimis extru ctione, earumq custodia.*

65 *Rex de iure tenetur iustitiã subditis seruare, eosq. custodire ab incursu latronum propter redditus Regni, quos velut stipendia ad hoc constituta percipit.*

66 *Pro vijs ampliandis, nouo porticu extruendo ad ornatum Ci-*

uitatis

uitatis priuatorum domus diriui possunt ædificia prohiberi, & collecta imponi soluenda ab omnibus, qui commodum ex ea re sentiunt.

ARGVMENTVM.

De varijs impositionibus Regi debitis, De singularum origine,& modo.Quiquè ad eas præstandas teneantur. Nouas instituere Rex eiusq; Prorex, quando possint. De donatiuis,quæ Regi fiunt. Ad voluntaria concludenda,an maior pars sufficiat,consuetudo,qua Barones in parlamento generali donant,tàm pro se, quàm suis Vniuersitatibus examinatur,eaq; iusta,ac rationabilis contra Iacob. de Agello, & Freeciam euincitur; eorum multiplicitate vitanda. De feudorum seruitio, atque taxa, monetæ valore augendo, vel minuendo, Vniuersitatibus, quas vulgo appellamus guastatori tempore necessitatis iure cogendis ad exhibēdum iusto salario remigantes,quos vulgo appellamus (li bonauoglia) deposita in Regijs triremibus, quæ practicantur in Mag.Cur. iusta esse ostenditur.

1 NCIPIENDO igitur à Regalibus impositionibus,donatiuis,& seruitijs possunt Proreges, & solent cum voto Collateralis Cōsilij publicis necessitatibus imminentibus nouas facere impositiones iuxta dispositionem rexr. in l. 1. C. de superindict. vbi glos.lib. 10. eadem gl. in l.fin.in vers.idoneos C. de Annon. & tribut. eodem libro in l.vectigalia, ff. de publican.in l. 1. toto tit. C.noua vectigal. institui non poss. in cap. innouamus de censibus, vbi gloss. & & scrib.text.notab. in l.comparitioni C.de excus.mun.lib.10. Abb. in cap. super quibusdam de verbor. signif. & idem declaratur in Bulla Cœnę Domini, & vt dixi hoc cum causa, aliàs peccarent Innoc.in d.cap.innouamus, vbi Butr. post Host. Isern.in verb.vectigalia,ante nu.14. vers.plerumque,
2 & latè in verb. extraordinaria collatio,vbi quod possit pro bello,pro manutentione exercitus, & militum, & pro defensione Regni, quando non habet vnde prouidere; & vtrobique Afflict.eleganter,& idem Afflict. in rubr. quæ sint regu. & non solùm re-
3 quiritur, quòd causa sit vrgens, sed quòd non habeat de proprio secundùm Cyn. & Bald. in l. neminem C. de sacrosf.eccles. Innoc. & cæteri in d.cap. innouamus, Capic. in §.firmiter, de prohib. feud. alien. per Fred. multa per Afflict. & ibi Adden. in sua decis.261.qui Afflict.in rubr.quæ sint regalia nu. 90. dixit, quòd aliàs occasione belli in Prouincia Hydrunti fuit imposita gabella caroleni vnius pro modio frumenti, & omnes impositiones factæ per Proreges in hoc Regno sunt ex causis prædictis, vt ex eis est videre,quod pariter dixit Cyn. in d.l.neminem, vt propter bellum faciendum, quando Rex non habet tantum de suo, quod sufficiat, potest recipere à subditis: immò ab vna Ciuitate,quando periculum imminet,& postea diuidere per Prouinciam, vbi Bald. notabiliter dixit,quod quando Marsupium proprium non sufficit,potest Rex imponere collectas,& ibi Salic. idem Bald.in cap.conquerente in fin. de offic.ordin. latissimè cumulando decisiones habetur per Iacob. in tit.de homag. nu. 35. & de materia,quando & quomodo possit imponere collectas, seu facere nouas impositiones: ex qua causa, & qui teneantur notabiliter per Capic. in sua inuestit.in verb.collectis cart.117. & hoc hodie iure vtimur,& ex eadem
4 causa potest peti seruitium à Baronibus, & feudatarij Regni, & ad quod tenentur subfeudatarij Baronis,& ad quod vassalli burgenses, latè per Andr.in cap.1. §.fin. de pac.iur.fir. Vbi bona additio,& communiter concludunt non licere,nisi quando redditus Regni non sufficiunt; & aliàs quando bel-

bellum esset contra Infideles, de quo Luc.de Pen. in l. 1. C.ne rust.colum. 8. de quibus omnibus latissimè per Camer. in §.firmiter de prohib. feud. alien. per Fred.in princ. Qui Barones
5 secundum seruitium taxatum in principio concessionis feudorum soluere teneantur, quod non potest alterari;
6 sed semper est vniforme, & quod dicunt vulgariter de feudis taxatis secundum taxam nouam,vel antiquam aduertatur quòd non est ex eo,quòd diuersa sit taxa: sed quia quando feuda antiquitùs fuerunt concessa, fuit facta taxa inspectis illis redditibus,quæ non augetur,licet vadat per multos successores, siue vniuersales, siue particulares causam habentes tamen à primo concessionario, donec non deuoluantur iterum ad fiscum, & ab eo nouiter concedantur. Tunc enim tempore huius nouæ concessionis, quia de ordinatio sunt introitus aucti: propterea taxa noua est maior: sed taxatio fit ad eamdem rationem, quæ omnia declarat Andr. in d.§.firmiter 3.colum.in fin. cum alijs locis concordantibus adductis per D. Frecc. in quinta auth. baron. nu.
7 19. in quo loco declarat Andr. quomodo vassallus teneatur seruire de persona per substitutum, vel præstare seruitium in pecunia, & tunc quantum erit,& cuius erit electio vassalli, an Domini; & idem Andr.in d.§.fin.
8 de pac. iur. fir. Et de taxa,quod non augeatur, sed semper sit eadem, nec augmentum recipiat, quando fit noua cõcessio ex augmento reddituum: idem Andr. in cap. 1. de vassall. decrep.ætat. 4.colum. latè Petr. Greg. de concess.feud. par.1. quæst.11. vbi bona additio eruditissimi Don Garziæ Mastrilli mei coniuncti, latè Capic.in sua inuest.in verb.feuda adhoant,& in decis.10.& 32.

Quæ seruitia cùm sint imposita in constitutione, & concessione feudo-
9 rum, quæ illorum innatam naturam capiunt ab ipsorum inuestituris secundum latè tradita per Frecc. in 3.lib. in tit.de form.inuest. Propterea
10 si feudatarij adohas debitas non soluerint, non solùm datur actio contra eos, & super ipsorum feudis concessis: sed etiam pro adohis præteritis datur actio realis super eisdem feudis per tertios possessis: dummodo non
11 sint illi concessionarij Regiæ Curiæ, ex dictis per Andr. in cap.1. §.nec est alia iustior nu.38.quæ sit prima causa benef.amitt. Afflict. in decis.95.& Frecc.in quinta auth.baron.num.13. vbi latè: quicquid dixerint moderni Add.& Andr. vbi supra, & Luc.de Pen. quem allegant pro contrario in l.2. in fin. C.de fund.rei priu.lib.11.
12 Si benè aduertatur,residet in eadem opinione, & si seruitium non reperitur taxatum,moris est Regię Camerę taxare feuda secundùm præsentem valorum reddituum cum exactione ad eandem rationem omnium adoharum præteritarum; etsi feuda concessa fuerant ab antiquo ante conquisitionem Regni fit exactio pro adohis præteritis ab anno 1054. quo tempore Regnum conquisiuit Rex catholicus, à quo causam habet noster serenissimus Rex, & hoc iure fiscales vtuntur, & sic Regia Camera passim, & indifferenter iudicat.

Et quòd dictum est de adohis idē seruatur respectu releuij, quòd solui-
13 tur per mortem feudatarij in recognitionem directi dominij, recipiendo inuestituram confirmatoriam, quòd solui debet infra annum, & diē post mortē feudatarij,quo elapso, & solutione non facta tenetur ad duplicatum releuium,quòd importat,dùm soluitur in tempore medietas fructuū feudi, pro quo sicuti in adoha datur actio realis contra omnes feudi possessores, ita pariter pro releuio, & ita practicatur in Regia Camera,de quo latè per D.Frecciam in d. lib. 2. tertia author. baron. & omnes difficultates

tates per eum factæ tolluntur, considerando, quòd eo ipso, quòd feudum conceditur, remanet feudatarius obligatus ex lege inuestituræ ad omnia onera, & obligationes, quæ ratione feudi debentur, & fiscus habet tacitam hypothecam, ita quod in quemcumque feudum transferatur erit affectum prædictis obligationibus oneribus, & hyppotheci·.

Et notetur vnum (postquàm trāsgressi sumus ad materiam inuestitu-
14 ræ,) quòd de iure communi feudorum emptores illorum non iurant fidelitatem Regi pro feudo empto, sed ea tantùm fit pro feudo, quod successione quæritur sitq; tunc inuestitura confirmatoria, quæ peti debet infra annum, & diem iuxta trad. per Andr. in cap. si minori, si de feud. defun. milit. & sic ad sacramentum vassallorum petendum à Rege de feudo empto, vel aliter concesso non limitatur tempus anni, & diei secundum Andr. & idem tradit in cap. 1. §. præterea, si quis in feud. de prohib. feud. alien. per Fred. vbi Capic. in verb. quinta
15 conclusio, quæ hodie in regno non practicantur, quia mandatum est per nouas Pragmaticas pręstari iuramentum fidelitatis ab emptoribus, & sic etiam à vassallis iuramentum assecurationis eisdem emptoribus: & in assensibus, qui in dies expediuntur
16 per Regiam Cancellariam præfigitur terminus anni, seu triennij cum clausula decreti annullatiua, intantùm quòd elapso tempore præfixo, & facta reuocatione per venditorem, præsupponendo resolutionem assensus ex clausula annullatiua apposita in eo fuit decisum in causa Marchionis Turris Francolitij cum illis de Paulutio venditionem esse nullam, fuitq; demum sententia confirmata in causa reclamationis facta relatione per Sac. Cons. in Collat. Conf. cum impositione perpetui silentij, in quo est conf. meum 67. vol. 1.

Redeundo igitur ad impositiones dico, quod propterea ex causis prædictis fuerunt factæ multæ impositiones, & aliàs factæ sunt auctæ, & sic pariter fuit factum in anno 1604. ex-
17 traordinarium donatiuum ad Regis petitionem ex causis prædictis, duc. octingentum mille, vltra ordinarium donatiuum millionis, & ducentorum mille duc. quòd singulis duobus annis à Regno pręstatur ob imminentes Regis necessitates ad defensionem suorum Regnorum, & etiam vt aliàs acquirat Prouincias, seu Regna, & securiùs, quæ habet, in pace possideat, in libro cap. Ciuitatis reperiuntur innumera donatiua extraordinaria, maximè tempore Imperatoris Caroli Quinti, quasi singulis annis ob necessitates, quæ tunc vrgebant pro defensione Regnorum, & notetur vnum notabile, & quotidianum, quòd in-
18 tantùm pro absoluto hoc tenetur in Regno, quòd etiam in donatiuis voluntarijs maior pars potest concludere, & præiudicare minori, quòd dùm aliàs in anno 1533. fuit Cæsareæ Maiestati supplicatum, vt nullo modo maior pars possit minori præiudicare in donatiuis voluntarijs faciendis, fuit expressè hoc denegatum ea ratione, quia posset hoc cedere in magnum Regni præiudicium; quia donatiua talia præstantur ad occurrendum imminentibus Regni necessitatibus, & pro illius defensione, pro quo videtur ad propositum dictum Innoc.
19 in cap. quanto de iureiur. quòd negotium Regis reputatur vniuersitatis Regni, & ideò sufficit concursus maioris partis Regni, & Io. Andr. ibidem clariùs dicit infrascripta verba.

Et quia negotium regis reputatur negotium vniuersitatis Regni, sufficit consensus maioris partis magnorum
20 regni; quòd dictum est ponderandum, & satis notandum pro parlamentis generalibus, quæ in nostro regno

gno fiunt, dùm Barones, & Magnates congregantur, & etiam vniuersitates Terrarum demanialium, aut alij cum mandatis illarum: nam secundum hanc decisionem, si sufficit maior pars tantùm magnorum Regni; in paucis consisteret parlamentum, cùm non solùm maior pars in vniuerso sufficeret, sed maiòr pars magnorum regni; & loquuntur hi authores in ne-
21 gotio spectante ad singulos, vt singulos, vt ibi dicunt in valore monetæ, vt possit expendi de consensu populi in maiori valore, quam sit substantia, & pondus metalli deductis expensis, & Abb. ibi refert prędictos Doctores, & verbum illud dictum per Io. Andr. quòd sufficit maior pars magnorum Regni, refert inquàm ipse dicens sufficere maiorem partem magnatum Regni: sed subdit dubitare de hac decisione cùm tractetur de præiuditio singulorum, vt singulorum arg. eorum, quæ notantur in cap. omnes de Constit. sed opinionem Innoc. simpliciter sequitur Butr. & Anchar. ibi in artic. An possit Dominus de
22 consensu populi statuere, vt moneta minoris ponderis iam facta vendatur pro maiori valore, & expendatur tanquam maioris ponderis, & valoris, & concludit posse, & sufficere consensum maioris partis regni, & Imol. ibi sequitur in omnibus Innoc. & Bellam. Idem per propria verba Io. Andr. & ante hos Host. ibidem eamdem firmans opinionem in quæst. principali reddit rationem, quia negotium Regis reputatur negotium vniuersitatis regni, & ideò etiam sufficit consensus maioris partis magnorum regni; & sic cum his concludunt Doctor. non solùm sufficere maiorem partem Regni, sed maiorem partem magnorum, seu magnatum Regni, & vt dixi loquuntur in his, quæ spectant ad singulos, vt singulos; quæ conclusio relictis disputationibus Doctor. in hac materia, de quibus ad saturitatem in decis. 2. D. Præsid. de Franch. Dico communem hâc Theoricā ratione indubitata fundari præsupposita necessitate, & publica vtilitate ob quam parlamenta congregantur: nam tunc nimirum, si stante causa tam vrgenti, necessaria, & legi-
23 tima minor pars sufficit, quia dicitur sanior, cum rationi innitatur: Immò vnus sufficeret, quando rationabiliter contradiceret, pro quo est text. & ibi gloss. & Doctor. in cap. 1. de his, quæ fin. à maio. par. Capit. quod non habet disputationem, vt etiam firmat D. de Franch. in prædicta decis. num. 25. & præsupponendo, quòd magnates sit sanior pars, & interesse ipsorum est commune cum cæteris Terris, atque feudatarijs Regni, cùm omnes sint participes donationis Regi faciendæ, proinde nimirum si maior ipsorum pars præualere debet, quia sanior, & nemo præsumitur iactare suum, ad text. in l. cum de indebito,
24 de probat. Hinc Barones Regni in parlamentis non solùm donant ipsi, sed etiam comparent, & donant pro suis Terris, & pro illis donant; quod etsi Iacob. de Agello, & D. Frecc. dixerint vsurpatum, vt per eum in suo lib. 1. subfeud. in quæstione illa: An subfeudatarij Baronum habeant vocem in parlamento, incip. fuit dubitatum in parlamento generali: Tamen ratione, vt supra attenta coæqualis interesse; & quia etiam interest Baronum eorum Terras gubernari, & non depauperari. Propterea iusta est consuetudo introducta in parlamentis, vt Barones pro ipsis compareant, & licet allegetur pro hoc decisio Io. Fabr. in §. omnium instit. de pœn. temp. litig. nu. 7. Quæ est notabilis decisio, tamen non facit ad casum. Dicit enim Io. Fabr. quod si vni-
25 uersitas habeat corpus, debent vocari Consules, seu Administratores Vniuersitatis, & si non habeat, sufficit vocare Barones, seu habentes iurisdi-

risdictionem Terrarum, & Villarum, quia illi habent administrationem Reipublicæ, quæ sunt propria verba Fabr. qui aliter non loquitur de consuetudine iuste introducta, nec quando interest sic Baronis, sicut Terræ, sed loquitur in negotijs indifferentibus vniuersitatis Terræ, & stante causa iusta, & necessaria publicam vtilitatem cõcernente erit sanior pars attendendo etiam rationem positam per Doctor. quare sufficit consensus magnorum Regni, quia sanior pars, & ad euitandam multitudinem gentis imperitè, quæ causas statum regimen, & securitatem Regni concernentes minime discernunt, nec illarum sunt capaces, & sic consuetudo non est iniqua, non est vsurpatio, sed introducta iure, & propterea seruanda.

Verùm ex præallegatis infero ad vnum, & notetur, quòd cessante negotio Regis, & coæqualitate interesse Baronum: ita quod in donando, vel in alio explicando solas Terras tan-
26 geret; & ipsi nihil commune cum Terris haberent, quæ Terræ habent alias suas legitimas personas illas in omnibus repræsentantes valde dubitarem, quòd Barones nullam haberent legitimam personam pro eis; & in hoc procederet decisio Io. Fabri, quæ est in indiuiduo loquendo de iure communi nulla data consuetudine in contrarium eo magis, quia si prædicta fundantur in consuetudine; & hoc esset tantum pro donatiuis, quæ tangunt tam Barones, quàm terras Regni, vel negotia omnes communiter tangentia, vel negotia Regis; ergo non extendetur ad alium casum diuersam, immò contrariam rationem habentem: cùm Terræ habeant suos Syndicos, suos Procuratores; nihil habet Baro se intromittere in ipsarum negotijs: nullam habet in hoc legitimam personam, negotium esset penitùs spectans ad ipsas terras, quæ tractarent de illarum absoluto interesse, & præiuditio; quomodo barones absque mandato speciali volunt in hoc se intromittere, & cùm ipsi in hoc non habeant vocem, non potest tractari de maiori, aut saniori parte: sed maiorem, & saniorem facient vniuersitates Terrarum inter se ipsas, & sic etiam respectu causæ necessitatis, aut publicæ vtilitatis. Habent enim has cõsiderare illi, quorum interest, quos tangit, & quos negotium concernit, non autem perso-
27 næ adhoc penitus extraneæ, & quælibet consuetudo contraria videtur cõtra ius, & in rationabilis, & sic non seruanda ad text. in cap. 1. de his, quę fiunt à maior. part. Capit. vbi Scrib.
28 Aliud enim est, quod maior pars possit concludere, & aliud, quòd debeant vocari interesse prætendentes; quos negotium principaliter tangit ad text. in l. nam ita ff. de adopt. in l. fin. C. de auth. præst. vbi glos. & Scrib. Primo enim casu procedit doctr. Innoc. Io. Andr. & aliorum, quòd maior pars sufficiat; sed secundo casu non loquitur Innoc. sed punctus est circa vocationem, non autem circa conclusionem pro quo videatur de-
29 cisio Abb. in capit. fin. de maior. & obed. vbi prima colum. in verb. nota bene gloss. dicit auth. glos. ibi, quòd vbicumque subditi possunt prætendere aliquod interesse, nõ valet compositio facta per solum Dominum ipsis subditis non consentientibus: & ibi notab. declarat authorit. Innoc.
30 quòd si agitur causa singulorum, omnes sunt vocandi: si verò causa vniuersitatis sufficit rectores citare, ac maiores vniuersitatis. Ita quòd secundùm omnes maiores Ciuitatum ac Rectores Terrarum, licet non singulæ personæ sunt citandæ; & eo casu sufficit, quia per maiores, & per Rectores, & Administratores populus, & Ciuitas repræsentatur, & ibi Innoc. dicit non esse requirendos singulos

gulos vniuerſitatis in eius negotijs, ſed Rectores, vel idoneiorem partem:
31 & ſic in omnem caſum ſunt citandi Rectores, ſeu maiores locorum, quando non ſpectat adminiſtratio rerum terrarum ad Baronem, & adſunt vniuerſitates formatæ cum ſuis Rectoribus, & Adminiſtratoribus ſeruata deciſione Io. Fabr. & maximè procedunt hæc in actibus voluntarijs, & qui prima facie nullam afferunt vtilitatem;
32 & in compoſitione ſubiectionis dixerunt Doctor. non poſſe Dominum, quicquam facere ſine conſenſu ſubditorum, & alia notabilia, vide per Ant. de Butr. in d. cap. fin. ad propoſitum, & idem in tranſactione, vt per Imol. ibidem, & in omnibus arduis, & conformant dicta per Doct. in d. cap. quanto cum dictis in d. cap. 1. dicunt enim ibi, quòd ſufficit conſenſus Magnorum, & hic dicitur maiorum terrarum: hinc noſtra Ciuitas interuenit
33 in parlamento, ſed dùm tractatur de donatione faciēda Regi non interuenit, nec habet votum, ex eo; quia ipſa non donat, & eſt immunis vigore ſuorum priuilegiorũ, vt ſic ex hij videatur inferendum, quòd pro Vniuerſitatibus, ſeu Terris interuenire non poſſint ipſarum Barones, dùm negotium ipſos, aut Regem non tangit, ipſi non donant, non habent mandatum, non repræſentant Vniuerſitates, ad-
34 ſunt alij ipſas repræſentantes, & qui curam habent adminiſtrationis ipſarum, & Bellem. in eodem cap. fin. benè declarat, quomodò in negotijs ſingulorum omnes ſunt citandi, & in negotijs vniuerſalibus ſufficit citari Maiores, Rectores Ciuitatis, vel Syndicum, & optimè ante ipſum Io. An-
35 dr. nec ad rem facit, quòd dicatur Baronem eſſe primum ciuem; nàm non intelligitur reſpectu adminiſtrationis patrimonij ſuarum terrarum, quæ habent ſuos adminiſtratores, per quos reguntur, & repræſentantur, & ſicut vnus ciuis non haberet legitimam perſonam pro terra ſua, ſic nec Baro tanquàm vnus ex Ciuibus; & Baro non eſt verè ciuis, ſed vt talis reputatur, quo ad quædam vt benè declarat D. de Franch. in deciſ. 197. num. 19. Hæc duas recipiunt notabiles limitationes; prima eſt, vt procedāt quando non eſt admixtum in his negotium Regis; nàm tunc ſi ex ſupra fundatis negotium Regis dicitur negotium Vniuerſitatis Regni, & tali caſu ſufficit maior pars regni, ſicut in cæteris negotijs vniuerſalibus, & rurſus tali caſu maior pars dicitur, & conſiſtit in maioribus, ſeu in magnatibus regni, ita quòd ſufficit concurſus maioris partis magnatuum regni, ergo cum Barones ſint maiores regni, ſint magnates, & includuntur ſub iſta vniuerſitate Regni; ſequitur quòd maior illorum pars repræſētabit vniuerſitatem Regni, & propterea ad ipſos ſpectat concluſio, & ad hanc faciendam ſufficit maior pars illorum. Secunda limitatio erit in Regno, in quo conſuetudo eſt immemorabilis, & perpetuò obſeruata etiam de voluntate populorum abſque minima diſcrepantia, vt Barones in parlamentis publicis pro eorum terris comparere habeant, etiam in negotijs ipſas tantum tangentibus vt ex parlamentis generalibus factis à tempore Regis Alphonſi Primi, hucuſque clariſſimè patet, & ſignanter in parlamento celebrato in anno 1442. magnates, & barones pro toto Regno vocati fuerunt, & comparuerunt, ac pro populis obtulerunt carolenos decem pro foculari, cùm hoc, vt daretur tumulum vnum ſalis pro quolibet foculari appretiatum in carolenis quinque, ita quòd ſemper quod non præſtaretur tumulum prædictum tantò minus pro foculari præſtare tenerentur, & demùm licèt in anno 1481. hæc præſtatio fuerit ſublata tempore Regis Ferdinandi Primi propter difficultatem exactionis, & in rele-

uamen

tamen pauperum;tamen postea congregato parlamento in anno 1496. Ciuitas,& Barones Regni comparuerunt pro toto Regno, & fuit conclusum, & statutum, vt soluerentur pro quolibet foculari caroleni quindecim cum onere tamen præstandi à Regia Curia tumulum vnum salis cuilibet foculari, & omnia parlamenta subsequentia vsque hodiè apparent celebrata, cum interuentu Ciuitatis,Baronum, & Terrarum demanialium Regni, & non aliæ personæ, seu Terræ ad parlamenta fuerunt conuocatæ, in quibus perpetuò tractatum est de concernentibus omnes populos Regni, vt sit de hac consuetudine non sit dubitandum, & successiuè de populorum consensu, qui exequuti fuerunt, & ratum habuerunt per Barones conclusum, & promissum, & inter cætera legatur parlamentum generale extraordinarium conuocatum in anno 1575. pro negatio numerationis Regni, vt fieri deberet transactio, quod Regnum non numeretur, & per populos daretur pro vna vice tantùm millio ducatorum soluendorum infra annos duos, quod parlamentum fuit conclusum, conuocata tantùm Ciuitate, ac Baronibus, & Terris demanialibus tantum Regni, in quo nil dederũt Barones, nec in aliquo contribuerunt, sed pro terris ipsorum transfigerunt;& nõ sine maxima ratione, quia Baro est pater Patriæ habet curam in vniuerso rectę gubernationis eius Terrę,maximeq; ipsius interest illius conseruatio, quodq; nõ diminuatur,nec in collapsum cedat,vt sic sicut supra diximus, quòd propter commune interesse potest Baro in donatiuis pro suis Terris comparere; & iuxta est consuetudo, ita,& multo magis potest comparere, in cæteris negotijs, hinc, & notetur, quòd cùm Barones possint pro ipsorũ Terris comparere in publicis parlamentis, & pro ipsis votum emittere, quòd ex hoc necessariò infertur, vt si Baro habeat plures terras,pro vnaquaque ipsarum dicetur votum dare, & consequenter, plura erunt vota vnius tamen Baronis, vt sic admiratio multorum, quòd vnus baro habens plures Terras,plura faciat mandata ad comparendum in parlamentis, dico inquàm, quòd vana est admiratio, & procedit hoc secundùm iuris terminos; verùm etsi plures repræsentet terras tamen non poterit diuersum dare votum, sed vniforme, & propterea dùm ex causa facit mãdatum in alterius personam debet vnicum eligere, ne perplexitas, & contrarietas inducatur, & ad hæc vitanda consuetudo inueterata fuit Baronum plurium terrarum vnum tantùm habere votum, & vnicum facere mandatum,licèt certis ab hinc annis hoc certo modo reperiatur alteratum, sed non aliter in controuersiam deductum. Et nouissimè in anno 1611. tempore Comitis de Lemos dignissimi Proregis Regni viri solertis ingenij,capacitatis,bonitatis,ac christianitatis nemini secundi fuit alia facta transactio cum populis pro futuro augmento numerationis faciendæ in milione,& 200.mil.duc.soluẽdis infra annos quatuor, & Barones tantũ pro populis transigerunt,& ipsi ad nihilũ contribuerunt, & sic conclusum pro maiori parte contra alios licèt paucos,qui erant voti,vt Barones contribuerent pro quarta parte.

Et vt chronistarum, & loquacium ora obturentur,dũ de impositionibus, gabellis, & donatiuis extraordinarijs conquæruntur,videãtur adhoc in lib. Capitul.nostræ Ciuitatis,quę impositiones aderant tempore Regum Aragonensium,& quæ donatiua extraordinaria facta fuerunt tempore Regis Cattholici, & Imperatoris Caroli V.

Tẽpore enim Regis Federici aderat gabella vnius pro cẽtenario,vt fol. 21. eodemq; tempore aderat gabella ducati

cati vnius pro qualibet vegete vini græci,& carolenorũ quinque pro qualibet vegete vini latini, quæ impositiones ex gratia fuerũt sublatę,vt fol. 24.à terg.& Affl.vt supra diximus in rubr.quæ sint regal.dixit nu.90.quòd aliàs occasione belli in Prouincia Hydrunti,fuit imposita Gabella caroleni vnius pro modio frumenti.

In anno 1507. fit donatiuum ducatorum tercentum mille folio 57. congregato parlamento generali.

In anno 1508. in parlamento generali congregato extraordinariè fit impositio carolenorũ trium pro quolibet foculari, duratura per annos septẽ pro eo,quod soluere debebat Rex cattholicus Regis Franciæ, fol.67.

In anno 1532. congregato parlamento generali fit donatiuum ducatorum sexcentum mille fol.87.& in hoc parlamento in capitulo vigesimo secundo supplicatur nomine populorum, vt licet illis quolibet mense dare singulo militi ducatos duos loco eius, quòd militibus præstare debebant ratione hospitij, ex quo apparet, quàm iusta fuerit impositio nouissimè facta pro hospitijs fixis.

In anno 1535.fit aliud donatiuum extraordinarium ducatorum centum quinquaginta mille à Baronibus, nomine totius Regni, & congregantur Barones in Ecclesia Montis Oliueti, vt fol. 95. & notetur, nàm hoc parlamentum fecerunt Barones, qui reperiebantur in Ciuitate, nulla præcedente Regia vocatione,nec conuocatis omnibus Baronibus absentibus, nec Terris demanialibus, & propterea dicitur, quòd consensus Baronum absentium,& Terrarum demanialium sit ad onus Curiæ, & nihil dicitur de terris baronalibus,& hoc ex eo, quia sufficiebat consensus Baronum.

In anno 1536. in aduentu Imperatoris congregato parlamento, vt supra fit donatiuum ducatorum millionis cum dimidio,vt fol.100.

In anno 1538. aliud parlamẽtum, & donantur ducati 350. mila.

In anno 1539. aliud parlamentum extraordinarium, & donantur ducati ducenti sexaginta millia,quòd specificè petijt Imperator.

In anno 1540. aliud donatiuum quarti vnius adohæ per Barones, & granorum 16. pro quolibet foculari.

Eodem tempore reperitur impositio facta granorum duorum pro foculari quolibet mense, & postea augmentata in granis tribus, & tandem in granis quatuor pro subuentione militum Hispanorum, ex quibus iam latè patet, quid consuetum fuit fieri retroactis temporibus, quæ fuerunt grauamina, & quæ impositiones ex iusta, & necessaria causa, & quæ hodiè minora imponuntur, licèt maiora præmant, & necessitates vndique vrgeant pro cõi,& publica omnium vtilitate,ac Regnorum defensione.

36 Hinc vidimus aliàs propter imminentes necessitates bellorum augeri valorem monetæ, de quo per Innoc. Ioan. Andr.& cæteros in dicto capit. quanto de iureiur. & dixit Andr.in verb. vectigalia num. 23. Quæ sint regal. quod possunt Reges propter necesitatem facere monetam vilem, & de vili materia, & ordinare,vt expendatur, ac si esset bona, puta de ferro, vel corio: verùm necessitate finita recompensare debet damnum; licèt aliàs possit Rex fieri facere monetam minoris aliquantulum valoris, quàm sit metallum, sed non multum quando tamen indiget, sed debet intra Regnum, & non extra expendi, de quo per Ioan. Anor. in cap.quanto de iureiur.post Innoc.ibidem ex quo patet, quàm errata sit illorum opinio,qui dicunt remedium esse damnosum, scilicèt aumenti valoris monetæ; pòstquã est illud traditum, & consultum per tàm antiquos, & celeberrimos Iurisconsultos, in casibus tamen necessitates, &

& penuriæ monetarum, & dùm con-
ſiderant augmẽtum pretij bonorum,
quare è contra non conſiderant vili-
tatem pretij bonorum, quando pecu-
nia non reperitur, & in caſibus ne-
ceſſitatis attendendum eſt publicum
beneficium, & non particulare dam-
num, intantùm quòd dixit Iſer. aliud
notabile verbum, quòd ex eadem ne-
ceſſitate, ſi aliud non habeat, Rex po-
teſt capere bona ſubditorum, verùm
tenetur ſoluere pretium, ſi habet tũc
vnde ſoluere, aliàs ſoluet, quando ha-
bebit; quia in hoc eſt fauor commu-
nis boni, vt latiùs ibi per eum multa
39 bona adhoc. Eſt benè verum ſecun-
dum eum, quòd ſicut creſcit, & de-
creſcit æſtimatio nummi, ſic etiam
creſcunt, & decreſcunt pretia rerum:
40 & vidimus tempore belli Pontifica-
tus Pauli Quarti in Regno Præſiden-
te, tunc in eo Duce Albæ, quòd fuit
valor monetæ auctus, vt quæ expen-
debatur pro carolenis quinque, va-
leret carolenis ſex: idem fecit neceſ-
ſitate vrgente Marcus Antonius Co-
lumna in regione Siciliȩ, dùm ibi prȩ-
ſidebat, & audio factum in ſtatu Mi-
lani Præſidente Conneſtabilis Caſtel-
læ maximo Gubernatore prudentiæ,
experientiæ, ſcientiæ, integritatis, ac
omnium virtutum genere nemini ſe-
41 cundo: Sed dixit idem Iſern. in eo-
dem tit. in verb. monetæ, quod dùm
eſt facienda reſtitutio creditori mo-
netæ creditæ, debet ſolui valor mo-
netæ, prout tempore contractus, non
autem tempore reſtitutionis.
42 Sed in hac multiplicitate donati-
uorum, & ſeruitiorum, ſiue impoſi-
tionum aduertere debent Reges, &
Proreges, cæterique miniſtri, ne
Barones ad nihilum reducantur, &
Regni vaſſalli Burgenſes pȩnitùs de-
pauperentur: ex quo oritur fames,
& propter paupertatem furta, & ra-
pina: Regnum latronibus, & ban-
nitis repletur, & ex hoc cauſatur
prouiſio Commiſſariorum ad illos
perſequendum; & ex hoc etiam ex-
traordinariæ hoſpitationes, & vexa-
tiones populorum, & perturbatio, &
commotio totius Regni in manife-
ſtam illius ruinam, & diſperſionem,
pro quo quæſo legantur verba aurea
Lucæ de Penn. in dicta l. 1. C. ne
ruſtic. ad vll. obſequ. num. 15. & ſe-
qu. per totum, & reſpectu Baronum
43 dicit, quod feuda ex tot impoſitio-
nibus eſſent ad diſpendium, & non
ad compendium, quod lex abhor-
ret, cùm feudum ſit conceſſum ad
vtriuſque vtilitatem, & non ad libi-
dinem Regis circa ſeruitium expeten-
dum, & tribuant gaudium, non
damnum capienti ſecundum ipſius
feudi definitionem: aliàs eſſent feu-
da inutilia, & multo magis hæc in
44 vaſſallis burgenſibus, qui tot ſoluunt
tributa, tot ſubſtinent onera, & ca-
lamitates, ad hoc vt ex his Regnum
gubernetur, conſeruetur, & in pace
ab omni hoſtium, & latronum incur-
ſu incolume manuteneatur ſecundum
45 And. in loco infra allegãdo cogitent
hoc, & ruminent Miniſtri Regis, qui
ad latus Principis degunt: nam tra-
ctant de ſanguine pauperum, qui cla-
mat apud Deum. Hæc Regna ſub-
uertunt, & dominia tollunt: perpen-
dant benè omnia ex vtraque parte,
quæ ſint cauſæ, quæ ſint neceſſitates,
quæ ſint Regni vires, in quas neceſſi-
tates inexcuſabiles pecunia ſit con-
uertenda; ſi aliud adeſt expediens,
non timeant faciem potentis: dicant
veritatem coram Deo, & hominibus,
quia de anima certant, & de æterni-
tate itreuocabiliter, in qua nihil po-
teſt Rex, nihil Prorex, nullus fauor,
& nulla gratia.
46 Hinc fuit facta Cõſtitu. Reg. incip.
Quamplurium limitando caſus in
quibus vaſſalli debeant Domino ſub-
uenire, ne ſimulata neceſſitas, & libi-
dinoſa exactio ſine cauſa vaſſallos
prægrauaret, vt elegãter per D. Frec.
in 2. author. baron. & alibi in lib. 2.

quæst. 15. dixit, quòd subuentio dictę Constit. datur, vt rapacitati finem imponat, quæ est maxima causa secundùm eum, vt Baro non possit vassallis remittere, quę Constitutio comprehēdit etiam Regem, Andr. in verb. extraordinaria collatio, quę sint Regal. in cap. fin. colum. fin. de pac. iur. firm. pro quorum omnium conclusione legatur infrascripta Epistola B. Gregorij ad Constantinam Augustam.

Gregorius Constantinæ Augustæ capit. 33. lib. 4. Epist. Indictione 13.

De peruersitate iudicij in Sardinia, Corsica, & Sicilia.

VM serenissimam dominam sciam de cœlesti patria, atque animæ suæ vita cogitare culpam me committere vehementer existimo, si ea, quæ pro timore omnipotentis Domini sunt suggerenda siluero. Dùm in Sardinia Insula multos esse gentilium cognouissem, eosq; adhuc prauæ gentilitatis more idolorum sacrificijs deseruere, & eiusdem Insulæ Sacerdotes ad prædicandum Redemptorem nostrum torpentes existerent, vnum illuc ex Italiæ Episcopis misi, qui multos gentilium ad fidem Domino cooperante conuertit; sed quidam rem mihi sacrilegam nunciauit: quia hi, qui in ea idolis immolant iudici præmium persoluunt, vt eis hoc facere liceat. Quorum dùm quidam baptizati essent, & immolare iàm idolis desiuissent, adhunc ab eodem Insulæ Iudice etiam post baptismum præmium illud exigitur, quòd dare prius pro idolorum immolatione consueuerāt; quem cùm prædictus Episcopus increparet, tātùm se suffragium promisisse respondit, vt nisi de causis etiam talibus impleri non possit. Corsica verò Insula tanta nimietate exigentium, & grauamine pręmitur exactionum, vt ipsi, qui in illa sunt, eadem, quæ exiguntur complere vix filios suos vendendo sufficiant. Vnde fit, vt derelicta pia Republica, possessores eiusdem Insulæ ad nefandissimam Longobardorum gentem cogantur effugere; quid enim grauius, quid crudelius à barbaris pati possunt, quàm vt constricti, atque compressi suos vendere filios compellantur? In Sicilia autem Insula Stephanus quidam marinarum partium chartularius, tanta præiudicia, tantasq; oppressiones operari dicitur, inuadendo loca singulorum, atque sine dictione causarum per possessiones, ac domos titulos ponendo, vt si velim acta eius singula, quæ ad me peruenerunt dicere, magno volumine hæc explere non possim. Quæ omnia serenissima Domina solerter aspiciat, & oppressorum gemitus compescat. Hæc enim ego ad pijssimas aures vestras peruenisse non suspicor: nam si peruenire potuissent, nuncusque minimè permansissent, quæ pijssimo Domino apto sunt tempore suggerenda, vt ab anima sua, ab Imperio, atque à filijs suis tale hoc, tantumq; facinus peccatiq; pōdus amoueat, qui scio quoniam dicturus est, quia nobis in Italiæ expensis transmittitur, quicquid de prædictis Insulis aggregatur, sed ego suggero adhoc, vt etsi minus expensæ in Italia tribuantur à suo tamen Imperio oppressorum lachrymas cōpescat. Nàm, & idcircò fortasse tantę expensæ in hac terra minus ad vtilitatem proficiunt, quia cum peccati aliqua admixtione colliguntur; Præcipiant ergo serenissimi Domini, nil cum peccato colligi. Nam scit, quia, etsi

pa-

parùm Reipublicæ attribuitur vtilitatibus, ex eo multum respublica adiuuatur; quod etsi fortasse contingat expensis minoribus minus adiuuari, melius est tamen temporaliter nos nô viuere, quàm vos ad æternam vitam obstaculum aliquod inuenire; quæ enim mentes, qualia viscera parentum esse possunt, perpendite, quando filios suos distrahunt, ne torqueantur? qualiter autem miserendum sit filijs aliorum, hoc benè sciunt, qui habent proprios; vndè mihi breuiter hęc suggessisse sufficiat, ne si ea, quæ in his partibus, aguntur pietas vestra non cognosceret, me apud districtum Iudicem silentij mei culpa mulctaret.

47 Fuit etiam dubitatum: an vassallus teneatur adiuuare Dominum extra Regnum, non pro regno, sed vt acquirat aliam Prouinciam, vel si habet bellum extra regnum, & seruiat: quia expedit à Regno arcere inimicos, & manutenere bellum in partes longinquas extra Regnum: de quo notabiliter per Andr. in cap. 1. §. sed nec est alia iustior num. 40. vers. quid ergo, quæ sit prim. caus. benef. amitt. videatur text. in cap. 1. §. si verò contigerit, de nou. for. fidel. notabiliter Bald. in cap. 1. quib. caus. feud. amitt. qui inter cætera dixit, quòd vbi est Rex irruens in hostes cum exercitu, ibi est territorium Regis, notabiliter per Iacob. in vers. & promiserunt vers. quarto quæro: Peroptimè multa bona tradit Capic. in d. §. firmiter, in quibus locis late materia hęc tractatur, quomodo vassallus teneatur adiuuare Dominum, si in regno, vel extra, si in offensionem, vel defensionem, aut nouam acquisitionem, & quid in bello iniusto, & cui in hoc credendum Luc. de Pen. in l. 1. C. vt rust. ad null. obseq. disputat ad partes articulum, quando populi teneantur ad adiuuãdum proprijs sumptibus, & concludit, quod quando redditus regni non sufficiunt, ipsi tenentur, & non aliter.

48 Et sic etiam in extirpatione, & persequutione latronum, quę latè discurrit Capic. vbi supra sequẽdo Luc. vbi vide pro noua militia dicta del battaglione, & pro rimerijs, qui dicun-
49 tur bonauoglia, pro regijs triremibus vt cogi possint populi ad illos dandum tempore necessitatis salario mediante, sicut videmus vniuersitates Regni compelli ad dandum fodiatores vulgò detti guastatori, dùm exercitus transmittuntur, vel per mare, vel per terram ad conquisitionem, seu expugnationem terrarum, vel Regnorum inimicorum: verùm isti tales
50 non debent esse bibulci, & similes personæ vacantes agriculturæ, vt in terminis dixit Rip. vbi supra de pest. tit. de remed. præseru. nu. 217.

51 Ex quo iustissimè habet ortum practica depositorum delinquentium, & carcetatorum pro delictis grauibus in Mag. Cur. qui dùm ob multitudinem ipsorum non possint tam celeriter expediri, & multoties expeditiones ipsimet dilatant ad fugiendas debitas pœnas, solent transmitti ad regias triremes, vt ibi inseruiant, donec ipsorum causæ expediantur: nam si tali pœnà digni reperti fuerunt, nô grauantur, etsi secus soluitur eis merces dari solita alijs, qui pro rimerijs in regijs triremibus permanent, qui si alias, vt supra fundatum est, ad hoc compelli possent, nulla propterea eis fit iniuria, si debito salario pro ipsorum labore sunt satisfacti: est enim quædam commutatio carceris à Mag. Cur. ad triremes, cumq; ordinarie tales delinquentes sint personæ facinorosæ, viles, & pauperes, quibus Curiæ expensis alimenta præstantur; cur absonum videri debet, vt ex causa publici boni in triremibus degant, ac Curiæ inseruiant? postquàm ab ea vitæ alimenta substinent: etsi quàmplurimi pauperes, otiosi, ac inutiles homines voluntariè ad remigandum se locant soluta certa mercede: qua-

re ob bonum publicum necessitate suadente non poterunt adhoc compelli facinorosæ personæ: etsi decisum
52 passim, & indistinctè est etiam per Regias Constitutiones Capitula, ac Pragmaticas Regni teneri vassallos baronales solitos, & in defectum habiles inseruire baronibus quibuscumque seruitijs illis necessarijs; quare Regi hoc erit denegandum omnium
53 Domino, & in specie dicitur in Constit. Reg. quod in regno Rex est Dominus personarum suorum vassallorum: in Constit. Reg. incip. quia frequenter, vbi Afflict. notat, & Frecc. lib. 2. 24. author. baron. & idem in Capitulis Regni, ad regale fastigium, & in cap. finis præcepti charitas in fin. cumq; hæc omnia fiant in Regni defensionem necessariam propter publicam vtilitatem, quando triremes alias nauigare non possunt, propterea
54 de hoc non est dubitandum: nec est prouisio noua, vt aliqui insipientes dicebant, & acriter illam increpabāt: nam videatur Capit. tertium concessum Ciuitati in anno 1554. per Ca-
55 rolum Quintum in libro Capit. Ciuitatis fol. 153. vbi hoc supplicatur, vt pendente appellatione ad Sac. Cons. interim carcerati ad triremes non transmittantur, vt asserebatur fieri, quod Capitulum non fuit seruatum ex causa publicæ necessitatis.

Ex hoc etiam habent ortum ban-
56 na solita contra inutiles, & vagabūdos, qui non habent modum viuendi, nec alijs inseruire quærunt, & laborare nolunt; contra quos statuitur pœna condemnationis ad regias [trireme]s, quod fundatur ex text. in l. 1. C. de mend. valid. lib. 11. & ex præsumptione indubitata, quòd facinora, & furta committere pernecesse habēt, si nullum viuendi modum tenent, propterea iustissima sunt banna propter publicam vtilitatem, & securitatem Ciuitatis, & Regni, præsumendo delicta, & super præsumptione statuendo, & legem cōdendo secundum
57 naturalē Principis authoritatem: & an possint cogi homines vniuersitatum ad persequutionem delinquentium, notabiliter per Frecc. decisiones cumulantem in alleg. author. 12.
58 baron. & circa materiam bannitorum Regni, ad quid teneantur barones, ad quid Comites, & ad quid Rex, latè per Afflict. in §. illicitas de
59 pac. iur. firm. Ex quorum dictis videtur inferri, quòd possit fieri impositio pro extirpatione latronum: nam si per Constit. Reg. incip. super incisionibus est prouisum, quòd populi teneantur reficere damna maleficiorum commissorum in quolibet ipsorum territorio: ergo pro hoc fieri potest impositio, prout iam est facta in Regno, in quo in qualibet ipsius Prouincia sunt destinati Barigelli, seu Capitanei dicti de Cāpagna ad persequutionem malefactorum, & pro ipsorum stipendio fuit facta impositio trium granorum pro quolibet foculari, seu fumante in vnaquaque Prouin-
60 cia, & propterea stante prædicta impositione non tenentur ampliùs populi ad damna clandestina seruata forma prædictæ Constitutionis super
61 incisionibus, & ex eodem iure oritur, quòd tenentur populi ad refectionem pontium, & viarum, vt per Hern. in d. Constit. si damna clandestina iuxta regu. text. in l. ad instructionem C. de sacros. eccles. est text. elegans in l. fin. C. de immun. nem. conced. lib. 10. & in refectione murorum loquitur text. in l. fin. C. quib. mun. vel præst. eodem lib. ad quam etiam Cle-
62 rici, & Ecclesiæ tenentur; sed compellendi sunt per Iudices suos, Guid. Pap. in decis. 78. latè Io. Ant. de Nigr. in repet. clem. vnic. de vit. & ho-
63 nest. cleric. num. 115. & pariter reperitur facta alia impositio in Regno ad rationem granorum nouem pro quolibet foculari, pro constructione Turrium, illarumq; custodia in partibus ma-

maritimis: ex quibus Piratæ, alijq; inimici christianæ fidei à rapinis, à captiuitate christianorum, à depopulatione Terrarum, alijsq; innumerabilibus malis arceantur, & prohibentur; licet voluit Afflict. post Andr. in
64 d. Constit. super incisionibus, authoritate B. Thomæ, & aliorum, quòd impositiones pro persequutione delinquentium procedunt in Regno ratione statutorum, & consuetudinum
65 particularium: Nam de iure communi secundum eum onus esset Regis, qui redditus Regni tenet, quasi stipendia adhoc instituta, de quo eleganter Andr. in prælud. feud. 2. quęst. num. 34. ibi tributa præstantur Regi pro conseruanda iustitia, & in tit. quæ sint regalia ante nu. 15. vers. hæc vectigalia, dicens, hæc vectigalia non debet de nouo imponere Princeps pro seruanda iustitia, quia eamdem debet seruare cum redditibus sui Regni, qui ideò præstantur sibi, & habet dohanas, & alia iura: vnde sunt quasi stipendia adhoc constituta, & ideò tenetur ille, qui hæc percipit, custodire subditos ab incursu latronum, aliàs tenetur ad restitutionem.

Non solùm autem potest Rex hæc facere respectu viarum, & pontium Regni, sed etiam in vna Ciuitate
66 videlicèt diruere domos priuatorum vel diruere, aut prohibere ædificia pro vijs ampliandis pro decore, & ornatu Ciuitatis, immò pro faciendo nouum porticum, pro quibus possunt imponi collectæ, & taxari, commodum sentientes, quòd in dies practicatur, de quo facit elegans Cõsilium Regens Lanar. num. 4. & exequutio prædictorum spectat ad officium magistri Portulani Ciuitatis.

SVMMARIVM.

1 *Vniuersitas focularium numero diminuta, quomodo pro rata diminutionis à solito functionum fiscalium onere subleuanda, & quæ sit practica.*

2 *Quãtitas à qua Vniuersitas exoneratur alijs Vniuersitatibus superindicenda, ac imponenda, ex Luce de Penn. doctrina, quæ non seruatur, sed fisci dãno cedit, & nu. 6. & 17.*

3 *Vniuersitates Demaniales non tenentur ad superindictum functionum fiscalium, quæ ob diminutionem Vniuersitatum in cæteras Vniuersitates distribuuntur ex eadem doctrina Luc. de Pen. cuius contrarium practicatur, & nu. 4.*

5 *Numeratio viduarum, & pauperum fit ad dannum cæterorum Ciuium, & Vniuersitatis; ita quòd numerantur, sed non soluunt, sed alij Ciues, seu Vniuersitas onus pro illis substinent.*

7 *Numeratio Regni fit singulis quindecim annis, eiusq. modus.*

8 *Functiones fiscales soluuntur effectiuè à quolibet Ciue, quia numeratio fit vniuscuiusque Ciuis, & vnusquisque taxatur ad rationem certam; ita quòd non est taxatio facta singulis Terris in vniuersum & propterea focularijs deficientibus fit alleuiatio, & pro illa quantitate extinguitur exactio.*

9 Ci-

9 *Ciues particulares, eorumq. bona pro functionibus fiscalibus à Perceptoribus Prouinciarum exequutiones in dies sustinent.*

10 *Ciuis pro conciue, vel possessor pro alienis debitis, quomodo non est molestandus, & examinatur doctrina Lucæ de Penn.*

11 *Text. in l. omne Territorium, C. de cens. & censit. declaratur, & num. 14.*

12 *Superindictum cæteris Vniuersitatibus imponi ob aliarum diminutionem, vel vnam obstringi ad soluendum pro alia sunt diuersa.*

13 *Collecta, vel tributum certæ quantitatis in vniuersum, in quo Regnum, seu Terræ taxantur solui debet integra, seu integrum nulla habita ratione diminutionis focularii, quod procedit in donatiuis, quæ licèt exigantur, secundum taxam foculariorum hoc est ad faciliorem modum exactionis, & num. 14. 15. 19. 20. 21. & 22.*

16 *Numeratio Regni quare fit singulis quindecim annis.*

18 *Vniuersitas, dùm fuit numerata, & numeratione discussa in Regia Camera Summariæ decisum, quòd remaneat taxata pro certa quantitate, tunc non auditur amplius, & ex diminutione Ciuium non datur alleuiatio, sicut si augetur numerus foculariorũ, maiori solutione non grauatur.*

ARGVMENTVM.

De functionum fiscalium exactione, earumq; exoneratione pro summa foculariorum deficientium, hoc an fisci, vel aliarum Vniuersitatum damno cedat, Lucæ de Penn. doctrina diligenter examinatur; quæ differentia sit inter impositionem fiscalium functionum, donatiua, collectas, atque tributa.

§. I.

VIDIMVS quomodo, & quando impositiones fieri possunt, videamus nũc de illarum exactione, & etiam excusatione, & incipiendo à functionibus fiscalibus, aduertẽdum erit, quòd si contigerit terram esse incolarum numero diminutam,
1 ita quòd solita onera functionum fiscalium ferre nequeat, debet Princeps & non alius mandare capi diligentem informationem, quo constito fiet alleuiatio de eius mandato, vt per Luc. de Pen. in rubr. C. de superind. lib. 10. & sic practicatur, nam præsentantur memorialia directa Proregi, & in collaterali Cõsilio decernitur, quòd Regia Camera se informet, & relationem faciat in eodem Collaterali, in quo demùm prouidetur, quod rationi consonum visum fuerit.

Et notetur vnum notabile, quod
2 dixit Luc. de Pen. in d. rubr. quòd dùm fit talis alleuiatio de mandato Regio, illud, quod eis dirimitur, superimponitur alijs locis vicinis, & hoc rectè vocatur superindictum, argum. text. in auth. de collat. §. si verò aliquando in l. omne C. de cens. & censit. lib. 10. vbi glos. in l. qui fundos C. de omn. agr. desert. eodem lib. subdẽs,
3 quòd ab hac superimpositione excipiun-

piuntur terræ demaniales, per text. in l. fin. C. de priuil. domus Aug. & meliùs declarat, & tradit idem Luc. in d. l. omnes omnino videndus, quo in loco non ponit hanc exceptionem
4 Terrarum demanialium, quæ exceptio hodiè non procedit postquàm ratio posita in d. l. fin. de priuil. dom. Aug. est vniformis cum omnibus alijs Terris Regni, quæ soluunt fiscales functiones, & cætera omnia onera in Regis beneficium, sicut Terræ demaniales, & Lucam refert ad literam Capic. in sua inuest. in verb. collectis vers. diminuta Ciuitate cart. 124. &
5 facit ad prædicta, quòd etsi viduæ, & pauperes non numerentur, cedunt ad onus aliorum, allegatur glos. in l. 2. C. de apoc. publ. lib. 10. & Bald. in l. magistratus ff. de magistr. conuen. vbi dixit text. illum facere ad argumentum, quòd villa teneatur pro focularibus mortuis, sicut teneretur pro viuentibus, qui non sunt soluendo, quæ recenset Capic. vbi supra in ver. viduæ post Afflict. in verb. & plaustrorum num. 5. quæ sint regalia, vt pro non valentibus soluere teneantur potentes, & diuites, cumulant has omnes decisiones Moder. Add. ad Andr.
6 in d. verb. plaustrorum. Verùm hæc doctr. Luc. non practicatur, sed alleuiatio fit in damnum fisci, & ratio viua est, quia functiones fiscales, cæteræq; impositiones soluuntur pro numero focularioram: ita quòd est facta impositio cuilibet foculari ad certam rationem, & ideò singulis quin-
7 decim annis Regnum numeratur, & destinantur Commissarij per singulas Terras, & Ciuitates Regni, per quos singula focularia Terrarum describûtur, & numerantur, qua numeratione facta singulæ demùm Terræ taxantur in tanta quantitate iuxta numerum
8 foculariorum ipsius. Et licet Terræ, seu Communitates soluant, tamen effectualiter Ciues soluunt, quia Vniuersitates imponunt collectas, & fit appretium bonorum particularium Ciuium, & vnusquisque soluit pro rata bonorum suorum, vel imponunt gabellas per ipsosmet Ciues persoluendas. Et ex ipsis functiones fiscales Regiæ Curiæ soluuntur, vnde non est imposita collecta in genere tantæ quantitatis in vniuerso, & propterea deficientibus focularibus euanescit exactio: pro quo videatur elegans decisio Bald. in l. 1. §. quòd si nemo 2. col. circa medium ff. quod cuiusque vniuers. nom. Hinc videmus in dies
9 per Perceptores Prouinciales fieri exequutiones pro fiscal. bus functionibus contra particulares Ciues, ipsorumq; bona, dùm Vniuersitates non soluunt: sed quæso ad indagandam veritatem, videamus quomodo procedant decisiones supra allegatæ Lu-
10 cæ de Penn. & aliorum: nam dixit text. in l. vnic. C. vt null. ex Vicar. pro ali. vic. deb. ten. lib. 11. graue enim est non solùm legibus, verùm etiam naturali æquitati cõtrarium pro alienis debitis alios molestare, vbi gloss. dixit, idem esse de Ciue pro suo conciue, quæ inter cætera allegat text. in l. hac definitione C. de omn. agr. deser. eodem lib. ibi: hac definitione sancimus nullum possessorem, neque munificum prædium pro alienis debitis, vel destitutionibus esse retinendum. Quando enim vnus, & idem est taxatus pro pluribus fundis, vel vnus fundus per particulas, tunc confunduntur, & ex optimis compensantur sterilia, & sic procedit text. in l. omne
11 Territorium, vbi Luc. de Pen. declarat C. de cens. & cens. eodem lib. aliàs si diuersi sint possessores dicit ibi Lucas, quòd vnus pro alio non tenetur quod per prius dixit ibi glossa, ibi, pondus vnius ad vnum, non ad alterum, & propterea idem Luc. ibidem dixit, quod est iniquum, quòd vna terra teneatur pro altera, & non debet præberi audientia, & in fine dixit, quòd qui talem alleuiationem, & super-

superimpositionem inducunt, allegãt, quòd totum Regnum est vnum Territorium, veluti vnius Ciuitatis, quod dicit ipse à ratione deuiare.

12 Aliud enim est ex causa necessitatis, quia terræ diminutæ sunt, vt possit fieri superindictum, sicut potest Rex nouas impositiones facere, & aliud est vt quòd vnus soluere debet, alius qui non tenetur soluat, & sic procedit titulus de superindicto, augetur enim tunc præstatio ex causa, & hoc superindicitur de nouo, de quo tanquàm de noua impositione omnes participare debent, & non terræ tantùm conuicinæ distinctæ, & separatæ: nam hoc modo ipsæ grauarentur, dùm quod omnes tangit, omnes soluere debent, & posuit Luc. ca-
13 sum in d.l.omne, quando collecta est certa, seu tributum exsoluendum à Ciuitate, Villis, pertinentijs, & Casalibus, vt ex defectu vnius, seu aliquarum Ciuitas pro illis teneatur, & sic posuit primum intellectum ad text. prædictum, & tunc quia vnicum est corpus in vniuerso, & certa est quantitas in vniuersum etiam constituta, vt à Ciuitate, Casalibus, & vilis solui debeat, non autem à singulis personis, quid igitur mirum, quòd soluat Ciuitas diminutis suis Casalibus, vel Villis, cum quantitas iam taxata omnino exoluenda sit, & distributio in paucis, vel in multis nil commune habet cum Domino, cui certum tri-
14 butum debetur, & ita procedit titulus cum suis legibus de cens. & cens. & peræquat. & omnia, quæ ibi traduntur per Doctor. quòd non est in
15 functionibus fiscalibus, quæ non in vniuersum, & nomine collectiuo, sed à quolibet foculari distinctum soluuntur, quia impositio est certa facta super vnoquoque foculari, & ob hoc,
16 quando præsupponitur, vel augmentum foculariorum, vel diminutio propterea temporibus statutis de nouo Regnum numeratur, quod dixit text. in d.l. 4. de cens. & cens. & glos. ibi sic, & in hac Ciuitate propter depauperatos omnium de nouo fit æstimatio, & hoc dicitur expresiè in d. cap. 7. Regis Alphonsi Primi. Et sic iusta
17 est practica hodiè in Regno, quòd sic alleuiatio in damnum fisci: verùm & hoc notetur dùm numeratio Re-
18 gni est facta, & vnaquæque Terra numeratis focularibus suis est taxata in certa quãtitate, & numeratio iam clausa, ita quòd non datur ampliùs ipsius reuisio, tunc quia id, quod particulares exoluere debebant, translatum est ad onus Terræ, & ipsa remanet taxata in quantitate certa, benè procedit, quòd ex diminutione Ciuium non datur alleuiatio, sicut si augetur numerus foculariorum non grauatur maiori solutione, qua taxata reperitur, semper enim eadẽ est terra, illa assumpsit in se onus, & propterea pro omnibus soluit, siue viuis, siue mortuis, pauperibus, & diuitibus, & hoc casu procedit doctr. Bald. in d.l. magistratus, & quod dicitur de viduis, & pauperibus, hoc erit speciale priuilegium ratione personarum: Ex quibus apparet optimè defensata practica communis, quæ seruatur in
19 Regno: Quod secus est in donatiuis, quæ fiunt in quantitatibus certis in vniuerso, & licet fiat distributio solutionis pro rata foculariorum ratione commodioris exactionis, tamen hoc nil ad substantiam donationis certæ, & taxatæ quantitatis præstãdæ à Regno in genere, & in vniuerso attendendo originem, & causam primæuam impositionis ad text. in l. si id quod, ff. de donat. vt peroptimè considerat, & declarat Bald. vbi supra, & ideò illa integra exigenda est à corpore Regni, quia non est impositio facta singulis focularibus, sed quantitas certa donata, quæ exolui debet, siuè distribuatur in multos, siuè in pau-
20 cos, & hoc voluit dicere glos. in d.l. 4. in verb. compensentur, vbi Odoffr.

&

Digitized by Google

& cæteri omnes benè declarant, & præ cæteris ibi legatur Ioan. de Plat. quia bene loquitur, & sic practicatur cum Baronibus in donatiuis, quorum
11 certa pars ipsos tangit, nam etsi soluant ad formam adohæ, tamen crescit, & decrescit ipsorum respectu secundùm numerum Baronum, quod secus esset, si tractaret simpliciter de
12 seruitio taxato, & de iure debito pro feudis in casibus permissis, & statutis: nam tunc quia est ratione seruitij personalis vniuscuiusque, & prout vnumquodque feudum reperitur taxatum; tunc impotentia vnius nil commune habet cum alio feudatario separato, & distincto, qui non tenetur nisi pro seruitio taxato ratione feudi, quod possidet, quæ notentur, quia curiosa.

SVMMARIVM.

1 *Perceptores Prouinciarum non debent exigere impositiones ab Vniuersitatibus notoriè impotentibus, quo casu nil est ei imputandum de iure, quod hodie non est in eius arbitrio.*

2 *Practica Regiæ Cameræ super supersessorijs faciendis Vniuersitatibus ex causa impotentiæ.*

3 *Vniuersitas soluens per triennium continuum fiscales functiones, non potest in præteritum molestari, quod limitatur nu. 4. si solutionem prædictam semel tantùm per triennium fecisset.*

5 *Decisio Regiæ Cameræ, quòd sufficiat soluisse tres tertias videlicèt, singulis quatuor mensibus tertiam vnam; ita quòd in anno sit facta solutio tribus vicibus continuatis.*

6 *Perceptor Prouinciæ non potest compellere Vniuersitates ad electam pecuniam soluendam, sed tenetur recipere omnẽ speciem pecuniæ correntis.*

7 *Princeps Vniuersitatibus depopulatis concedit immunitates, vt iterum habitatoribus repleantur, qui cautionem præstare debent de non discedendo.*

8 *Bona clericorum hospitalium, Confraternitatum, & similia, quomodo sint exempta à collectis, seu Regalibus impositionibus, remissiuè.*

9 *Perceptores Prouinciales ante destinationem Commissariorum contra Vniuersitates debent illas intimari facere pro solutione, debito tempore faciendo, & nu. 42.*

10 *Functiones fiscales, quo tempore fuerunt introductæ, & pro qua quantitate, & nu. 12.*

11 *Collectæ soluebantur ante impositionẽ functionum fiscalium, vbi quam originem habuerunt.*

13 *Functiones fiscales sublatæ tempore Regis Ferdinandi Primi, & postea restitutæ, & num. 14.*

15 *Impositio in Regno olim vnum pro centenario.*

16 *Vintemmium, seu vigesima pars fructuum, aliàs solitum fuit imponi ad restaurandas Regniorum necessitates.*

17 *Numeratio Regni quolibet trie-* nio

nio à principio ordinata, singulis quindecim annis, practicatur.

18 Poena fraudantis, vel occupantis Regia focularia tempore, quo fit numeratio, remissiuè.

19 Numerationis reuisio cum tempore præfinito unde sumpta.

20 Poena numeratorum fraudantium focularia in damnum fisci.

21 Numerare est idem, quòd computare, & vulgo dicuntur li contatori.

22 Numerationes factæ discutiuntur in Regia Camera, & à lege est præfinitum tempus, infra quod grauamina proponi, & discuti debent, quo elapso denegatur actio, & venit à iure impositum silentium, & nu 23 24.25 & 26.

27 Decreta, quæ interponuntur super clausura numerationum important exceptionem rei iudicatæ, tàm pro quam contra Vniuersitates, & fiscum.

28 Vniuersitas taxata, & condemnata in decreto numerationis pro certo numero focularioru̅m tacitè censetur absoluta ab eorum numero maiore.

29 Condemnatus ad quinque, quãdo videtur absolutus à reliquis vltra quinque petitis, & declaratur glos in l.1.C.si aduersrem.iud. & nu. 30.

31 In iudicijs æqualitas seruanda, eaquè claudicare non debet, etiam respectu fisci nu.33.

32 Rescriptum concessum vni ex litigatoribus, porrigitur ad aliũ, etiam in decisorijs, si alioquin resultaret iniquitas nu.34.

35 L.euidenter ff.de except. rei iud. declaratur.

36 Recensentur statuta, & pragmaticæ editæ, perquæ, vel actiones tolluntur, vel certo statuto tempore terminantur ad lites tollendas pacem, & quietem in republica conseruandam.

37 Restitutio in integrum aduersus sententiam ex scripturis nouiter repertis non datur elapso quatriennio.

38 Text.in l. qui grauatos de censibus, & censit. declaratur.

39 Text.in l. 1. C. aduers.re iud. declaratur.

40 Numeratio quando ad instantiam fisci, vel vniuersitatis reuidetur, erit hæc reuisio communis, vt tota reuideatur parte interessata instante.

41 Fiscus non omnia proponere debet, sed præcipuum est attendere quietem, & conseruationem populorum.

43 Fiscus vendit rem, quam communem habet cum alijs, etiam quòd cõmodum pateretur diuisionem.

44 Vniuersitates possunt soluere perceptori ante tẽpus fiscales functiones, & Perceptor tenetur recipere.

45 Perceptores bilancia exactionum quolibet mẽse transmittere debent ad Regiam Cameram, ubi

ubi unde ortum habuit hæc practica.

46 *Perceptores præsentare habent in Regia Camera computa administrationis factæ, & unde hoc habuit originem.*

47 *Poena super exactionis, quæ quãdoque fit per Perceptores, id est exactionis, ultra debitum.*

48 *Practica solita in visione computorum, per quam dicitur, quod perceptor soluat, & repetat unde sumpta.*

49 *Perceptores trãsmittunt Regiam pecuniam ad generalem thesaureriam cum mulionibus, vulgariter dictis li carruggi, quos populi associare tenentur videlicèt unusquisque per suã Prouinciam, & nu. 55. Quòd fieri debet mediante iusto salario, quòd non seruatur stante consuetudine, quæ in his attenditur.*

50 *Naues animalia, & alia necessaria capiuntur ab inuitis pro asportatione Annonæ iusto tamen salario mediante, quod in Principe tantum locum habet licèt malè seruetur nu. 54.*

51 *Taxatio pretij eorum, quæ sunt necessaria pro substentatione mulorum, & vecturarum pro Annona conducenda, unde sumpta.*

52 *Postæ sine licentia Principis non conceduntur, & ibi quare sic appellantur.*

53 *Officium Regiorum Portulanorum Regni Capitaneorum Grassiæ, quæ contineant, remissiuè.*

56 *Perceptores Prouinciarum donatiua solita imponi singulis duobus annis exigere non possunt ante factum generale parlamẽtum, vel de expresso Proregis ordine.*

57 *Perceptores de iure tenere debent diuersas arcas, prout impositiones diuersæ sunt separatim custodiendo pecuniam uniuscuiusque impositionis cum die, & consule, mense, causa, & summa, ac qualitate pecuniæ; & eadem transmitti, postea debet ad Regiam Thesaureriam.*

58 *Thesaurarius generalis præstare debet quolibet semestri cædulas in Regia Camera Summariæ continentes introitum, & exitum.*

59 *Obligatus ad munera præstanda fisco non liberatur soluendo æstimationem.*

60 *Impositiones factæ ad certã causam non debent conuerti in aliam, nisi causa maxima urgente:*

ARGVMENTVM.

Perceptores Prouinciarum, qualiter debeant exactiones facere Regiarum impositionum, & quomodo se gerere in ipsorum officijs functiones fiscales, quam originem habuerunt; Quando collectæ, clausa numeratione, an detur reuisio ad instantiam fisci.

O VE-

Digitized by Google

§. I I.

VERVM quia omnes hæ exactiones fiũt per Perceptores Prouinciarum destinatos per Regiam Curiam in vnaquaq; Prouincia, qui demùm pecuniam exactam ad Regiam Thesaureriam transmittere debent seruata forma Regiarum Pragmaticarum, atque instructionum propterea dicamus aliqua de ipsorum officio.

Officium igitur Perceptoris erit præcipuum, quòd si cognoscet notoriam paupertatem, & impotentiam, nullo modo debet exigere, & in tali casu non potest ipse de exactione fa-
1 cta molestari, glos. est not. in l. 3. in verb. compelletur C. de Annon. & tribut. lib. 10. Sed hodie Perceptores nullam in hoc habent facultatem; sed onus illorum ẽst procurare exactionẽ omnimodo meliori, & vniuersitates depauperatæ recurrunt ad Proregem
2 & ad Regiam Cameram petendo saltem suspensionem, aut dilationem temporis, & solet Regia Camera habita summaria informatione suspendere solutiones functionum fiscalium extraordinariarum, non autem ordinariarum: & hoc iure vtimur vsquequò adueniat tempus nouæ numerationis Regni, quæ practica videtur sumpta ex text. in l. 1. C. de indict. lib. 10. in l. 3. & in l. in fraudem C. de annon. & trib. eodem lib. & prædictæ superses sorię non conceduntur indefinitè, sed ad tempus: quæ practica pariter sumpta est ex text. in l. nemo Iudex C. de decur. lib. 10. Etsi Prouinciales ad præteritas functiones in pecunia consistentes volunt compelli, & demonstrauerint soluisse conti-
3 nuatè per tres annos nõ possunt molestari pro functionibus antecedentibus, quia præsumuntur soluisse: nam cùm Perceptores Prouinciales non possint dare dilationem, nec habere fidem: propterea præsumitur verè, & realiter solutum iuxta textum in l. quicumque C. de apoc. publ. lib. 10.
4 Sed non sufficit semel soluisse pro tribus annis, sed continuata illa, & reiterata solutio requiritur, vt per Bald. in eadem l. quicumque, quæ latiùs ad saturitatem pertractat Paris. de reintegr. in verb. & circa materiam cart. mihi 111. & per Bellug. in suo spec.
5 cart. mihi 194. Sed tamen in Regia Camera in causa Constantiæ de sancto Laurentio cùm Vniuersitate Vallis Vitulani, à qua prætendebat functiones fiscales in præteritum, tanquàm illarum concessionaria, fuit decisum sufficere soluisse per duos annos continuos, & plus etiam per annum, sed soluisse tres tertias continuatim, & fuit magna decisio me tunc defendente contrarium tãquàm Aduocato prædictę Dominæ, quod notetur.
6 Cumq; populi, & diuites, & pauperes ad solutionem compellantur: propterea statutum est, quod Perceptores non fatigent Prouincias ad electam pecuniam exoluendam: sed omne genus pecuniæ recipere debẽt, determinat text. in l. 1. vbi Andr. de Barul. ad propositum C. de vet. numismat. pot. lib. 10.

Sed si terræ non habitent, ac depopulantur propter paupertatem, vel
7 aliud infortunium solent à Principe concedi, & non ab alio immunitates à functionibus fiscalibus, & alijs impositionibus ad hoc, vt iterum Terræ incolis, & habitatoribus repleantur: qui habitatores præstare habent cautionem de non discedendo, & alia, de quibus in l. quicumque C. de omn.
8 agr. desert. lib. 11. vbi scrib. Et quomodo bona Clericorum donata ad titulum patrimonij, Hospitalium, Confraterniratum, & similium sint exempta à collectis, seu functionibus fiscali-

fiscalibus: vide latè per Auend. de exeq.mand.lib.2. cap.14.
9 Et Pract. seu instructiones Perceptorum Prouincialium, quòd ante destinationem Commissariorum intimare faciant vniuersitates, vt soluãt, quòd debent, sumpta est ex text. in l.2. C.de indict. lib.11. quæ functio-
10 nes ordinariæ introductæ fuerunt tẽpore Regis Alphonsi Primi in anno 1442.ad rationem duc.vnius pro foculari quolibet, seu fumante, cum obligatione dandi cuilibet foculari tumulum vnum salis, cum qua impositione sublatæ fuerunt collectæ, quæ primitus soluebantur pro subuenien-
11 do necessitatibus Regum, de quo per Capic. in sua inuestit. in verb. collectis, quæ collectæ in Regno originem habuerunt ab Imperatore Federico, vt dixit Andr.in verb.& plaustrorum quæ sint regalia num.62. cùm latius adhoc cumulatis per D. Lanarium in suo cons.95. in princ. Quæ demùm
12 impositio cùm non esset sufficiens aucta fuit vsque ad carolenos 15. in anno 1449. Et licet hæ functiones
13 fiscales in parlamento facto tempore Regis Ferdinandi Primi fuerint sublatę, fuerintq; imposita vectigalia, & gabellę super fructibus, vt habetur in capit. eiusdem Regis Ferdinandi Ciuitati cõcessis in anno 1481.
14 fol.15. à tergo, tamen vel parlamentum prædictum non habuit effectum, vel fuit postea determinatum, vt continuaretur prædicta exactio functionum fiscalium, vt in cap.27. inter capitula per Regem Federicum fol.24.
15 Quid autem exigebatur ratione fructuum sublatis functionibus fiscalibus, si erat vnum pro centenario, de quo fit mentio in cap.5.inter concessa per Regem Ferdinandum Secundum fol. 21. vel erat vintennium,
16 quod importat vigesimam partem fructuum, quòd aliàs solitum fuit imponi ad restaurandas Regnorum necessitates, de quo per Guid.Pap. in decis.327. de hoc non habemus cer-
17 titudinem. Hinc fuit statutum Regnum numerari singulis tribus annis, & hæc omnia apparent in Capitulis impressis nostræ Ciuitatis, quæ numeratio, vt supra dixi practicatur singulis 15. annis, & hoc ad releuamen pauperum, & ad fisci etiam vtilitatem vt vnusquisque soluat, quod debet, & non grauetur, de quo in l.4. C. de cens.& cens. & peræquat. & habetur expressè in capit. 7. nostræ Ciuitatis inter concessa per Regem Alphonsum Primum, & in l.3. eodem tit. Rebuff. tradit, qua pœna de iure communi punitur ille, qui occupat Regia focu-
18 laria tempore numerationis, vel vtitur calliditate in fraudem Regię Cameræ, quem ad propositum allegat, Frecc. in d.lib.2. subfeu. 2. authorit. baron.num.31. vers. qua autem pœna, & ex text. in l. qui grauatos eo-
19 dem tit. fundatur reuisio numerationis in Regia Camera cum tempore præfinito, quo elapso ampliùs non audiuntur, & in l.peræquatores eod. tit.
20 statuitur pœna contra numeratores fraudantes.

De qua numeratione in spetie loquutus est Rebuff.in l.vrbana in verb.
21 quod ex numero, ff.de verbor.signific.fol.788.in magnis. Est autem numerare idem quod computare, in l.edictum ff.de iud.in l. non ex omnibus ff.de arbitr. l. siquis dixerit, cum l.seq. de verbor.signif.quas ad id citat Rebuff.in l.lege censoria, in verb. numeretur eodem tit. & vulgo dicitur (contare) secundum Rebuff. vt hic dicimus, gli contatori. In hac verò materia quæso aduertatur ad vnũ, quod in facto occurrit.

Fiũt vt dixi hæ numerationes singulis 15.annis, tàm ad instantiam, & beneficium fisci, quod etiam in beneficium vniuersitatum, vt certus numerus focularioum taxetur, & secundum illum fiscus exigat, & vniuersitates soluant, vt si populus fuerit au-

ctus, maiorem quantitatem fiscus exigat; sin verò diminutus fuerit, exigat minorem, & ob id facta numeratione, & hinc inde factis diligentijs necessarijs discutiũtur illę in Tribunali Reg. Cam. & multoties focularia augẽtur, & multoties deducentur, ita quòd in hoc iudicio fiscus obtinet, & succumbit, & sic è contra Vniuersitates.

23 His sic stantibus, quia lex mandat præfigi terminum in huiusmodi grauaminibus proponendis infra annum, quo elapso omnem denegat actionem, vt expressè habetur in d. l. qui grauatos, vbi Docto. notant, & inter cæteros Plat. quòd actio aliàs duratura per annos plures, durat tantùm in casu huius text. per annum, & Rebuf. ibi col. fin. nu. 9. reddit rationem; quia rationes fiscales nimis intricarẽtur, si tam prolixo tempore possint litigijs inuolui, & sic pariter dicendum est ex parte Vniuersitatum eadem ratione militãte: propterea practica est,
24 quod facta sæpè sæpiùs omnium discussione fiũt decreta generalia, quod omnes numerationes claudãtur, cùm lex, vt diximus, negat ampliùs actionem dari, & eo ipso, quòd actio est de-
25 negata, declaratum est ius non foueri, ob quod venit impositum silẽtium, decisio est elegans Bald. in l. quid tamen §. si arbiter ff. de recept. arbit. etsi silentium est impositum, nec minima vox auditur in iudicio, vt hæc, & alia habentur in meo cons. 58. 1. vol. & secũdum prædicta in illa causa iudica-
26 tum fuit contra fiscũ, & semper obstabit exceptio defectus actionis secũdũ latiùs tradita per Bart. & cõmuniter Scrib. in l. 1. §. sublata ff. ad trebell.

Et cùm decreta prædicta clausuræ numerationum fiant in iudicio cõmu-
27 ni inter Fiscum, & Vniuersitates, in quo vt diximus, vterque est actor, & reus, vnus in augmẽto, alter in deductione, & vterque victoriam reportat, & succũbit, sequitur propterea, quòd clausura est pro, & contra oẽs, & consequenter obstabit omnibus exceptiò rei iudicatę, videlicèt Vniuersitatibus circa prętensam deductionem focularium, & fisco circa ipsorum augmẽtum: quãdo. n. fiscus instat pro numeratione, & indiscussione prętẽdit augmentum, & vniuersitates diminutionẽ dùm Iudex demùm declarat numerũ focularium, & ad quantitatem certam, veniunt vniuersitates condẽnatę ad solutionem, prout vnaquæque nu-
28 meratio remanet clausa, ex hoc censentur tacitè absolutæ vniuersitates à maiori numero per fiscum pretẽso, ita Bar. in l. 1. nu. 2. vers. tu verò pone casum C. si aduers. rem iud. Panor. in c. cùm inter, vbi Fel. nu. 12. de sent. & re iud. qui concludunt, quòd si agatur
29 actione tutelæ non expressa quãtitate videlicèt peto eum reddere rõnem administrati frumenti, & reliqua restituere; si Iudex condemnet ad restitutionẽ quinque, cùm verè deberet condemnari ad decem, videtur super toto pronunciasse, atq; declarare quinque tantùm nomine reliquorum competere debere, pro alijs verò quinque videtur tacitè absoluisse, maximè hæc procedunt præcedente discussione, & oppositione Bar. in l. si plures ff. de fideius. Paul. de Castr. in d. l. 1. nu. 8. qd id notabile dixit esse Iacob. ibi nu. 2.
30 vers. 4. casus, quę sunt ad limitationẽ regulę gl. in d. l. 1. vt qui condemnat conuentum in partem summæ petitæ, non videatur in reliquo absoluere.

31 In iudicijs æqualitas seruari debet, iuxta tradita in l. fin. C. de lit. & fruct. expens. vbi Odoffr. dicit esse spetiale, quia non debẽt claudicare, nec in eis dari debet exceptio personarum, vbi Cyn. Petr. de Bellap. & Butrig. eadem lege debet quis conueniri, quàm contra alium postulauit, dicit tex. in l. ratas C. de resc. vend. & text. notab. in l. in sacris la 3. C. de proxi. sac. scrin. lib. 12. ibi æqualitatem litigatoribus volumus seruari, & priuilegium concessũ vni ex litigatoribus intelligitur con-

conceſſum alteri, & Bal. Sali.& cæteri
32 in d.l.fin.ſumunt cōcluſionem ex illo tex.quòd reſcriptum cōceſſum vni ex litigatoribus porrigitur ad aliū,& nō refert, quòd priuilegium concedatur ſingulari perſonæ,dignitati, corpori,
33 aut collegio; quia ſemper in iudicijs ſeruanda eſt æqualitas, quod etiam in fiſco procedit ſecundum Salic. ibi in 1.colum. & procedit hoc etiam in deciſorijs,quando de ſui natura con-
34 ceſſio de iure propter æqualitatem ſeruandam debet comprehendere vtramque partem, vt in reſtitutione in integrum,vt per Paul.de Caſtr. in d. l. fin. Quòd dixerunt per prius ibi Bart.& Salic.& alij ex reg. text.in l. 2. C. ſi aduer. tranſact. in l. quòd ſi minor §.reſtitutio ff.de minor.& Angel.ibi notabiliter,quod etiam in deciſorijs hoc procedit, ſemper quod æquitas hoc patitur,ſubeſt eadem ratio, & alias iniquitas inſurgeret, & aliàs etiamſi ſententia lata contra
35 me non poſſim ex ea obijcere exceptionem rei iudicatæ aduerſus eum, pro quo lata eſt, ſecundum reg.text. in l.euidenter ff.de except.rei iud.dixit tamen ibi Paul.de Caſtr. authoritate gloſ. quod etſi non proſit principaliter condemnato poteſt prodeſſe in conſequentiam Cuman. ibi, quod regula illius text,procedit in eo, in quo quis eſt condemnatus,ſed in eo, in quo non eſt condemnatus prodeſt, & obſtat exceptio: ex quibus infertur, quòd ſi vniuerſitatibus decretum clauſuræ obſtat,ita pariter fiſco, alias iudicium claudicaret, & æqualitas ſtatuta non ſeruaretur: non poteſt enim eodem tempore ſtare numerationem clauſam contra vniuerſitates vigore decreti, & apertam reſpectu fiſci,ſi clauſura eſt ſuper numeratione, quæ reſpicit tam vniuerſitates, q̄ fiſcum, ita quod eſt vnum indiuiduum,q; non poteſt diuerſo iure cenſeri,ad tex.in l.eū qui ædeſff.de vſuc.

Et cùm lex denegauerit vitam huic actioni vltra annum, ea ratione
36 ne litigijs fiſcus, & populi Regni inuoluerentur ad conſeruationem quietis publicæ,quid dubij erit,quòd hoc cōprehendet tam vniuerſitates,quàm fiſcum, nec hæ ſunt nouæ prouiſiones ſed propter has,& ſimiles cauſas ſunt factæ multæ leges,multaq; ſtatuta, de quibus per Bart. & Doctor.in d.l. 1. §. ſublata ff.ad trebell.in l. omnes, & in l.benè à Zenone C.de quadrien. præſcript. & in Regno adeſt Pragmatica, quæ dicitur edictum Pentime edita in anno 1444.per illum memorandum Regem Alphonſum primum & adeſt Capit.Regis Caroli Primi incip. etſi frequenter. Adeſt pragmatica Thori edita per Regem Catholicum in anno 1505.adſunt Pragmaticæ,ſeu inſtructiones Imperatoris Caroli V. in anno 1517. & 1519. ex quibus omnibus ad lites tollendas, & ad quietem populorum ſunt denegatæ actiones,& vetatum lites fieri, & proptereà pluries iudicatum comprehendere etiam Regium fiſcum, vt ſic dicamus omni iure ſtatim, quòd mediantibus decretis numerationes ſunt clauſæ ſeruata forma legis ſic mandantis, vt diximus, non poteſt fiſcus aduerſus numerationes clauſas audiri,prout non poſſent vniuerſitates, & cùm ianuæ ſint clauſæ,reſponderi debet illud Euangelij Matthæi de decem virginibus, quinque prudentibus,& quinque fatuis,quę fatuę cùm inuenerunt clauſam ianuā dixeruntq; Domine,Domine aperi nobis, fuit illis reſponſum: Neſcio vos.

Factum quod nouiter occurrit, eſt quòd fiſcus ex quibuſdam reuelationibus,vel ex ſcripturis nouiter repertis, vult numerationes iam clauſas aperiri,& iterum eas reuidere; mea ſententia fuit, & eſt non poſſe ſtantibus præallegatis: ex quibus apparet omnem actionem ſublatam ex curſu temporis, ac ei obſtare notoriam exceptionem rei iudicatæ,& diximus ſi-

lêtium esse impositum, & hanc actionis denegationem ob bonum publicum statutam comprehendere etiam fiscum: ob quod stante causa boni publici, non sumus in terminis, vt ex scripturis nouiter repertis possit audiri, & iuditium fieri vetatur. Licet in casu, de quo agitur secūdum communes regulas audiri non posset ex scripturis nouiter repertis, nec per
37 viam restitutionis in integrum, si quadriennium infra quod illa datur, iam est elapsum, iuxta text. in l. 1. vbi glos. Odoffr. Bald. Plat. & omnes C. de sent. aduer. fis. lat. lib. 10. in l. Imperatores ff. de re iudic. vbi Alex. & præ cæteris Hercul. & notetur, quòd
38 text. in d. l. qui grauatos secundum notata ibi per scrib. procedit etiam, quando gratia, prece, ambitione, aut fraude, quis fuerit grauatus, vt ex verbis ipsius expresse apparet, &
39 quod dicitur in d. l. 1. limitando ipsius dispositionem quando interuenit præuaricatio, dixit ibi notanter Io. de Plat. in 1. colum. vers. tertio conclude, intelligendum esse, quando interuenit corruptio pecuniæ, secùs si gratia, prece, vel ambitione; tunc enim tenet sententia, sed datur restitutio in integrum infra quadriennium, quod per prius dixit ibi glos. 1. vers. aut gratia, vbi Bart. num. 5. & 6. Bald. num. 10. Odoffr. nu. 16.

Sed notetur quæso motiuum, quod ni fallor ponit gladium ad radicem: dùm enim iura tractauerunt de reui-
40 sione alicuius numerationis, dixerūt totam ex integro reuideri debere, vt per gloss. vbi Plat. & cæteri notant in l. omne eodem tit. de cens. & censit. & rursus quæstio illa, an sententia condemnans in partem, censeatur absoluere in reliquo, consistit in hoc, an obstet exceptio rei iudicatæ, vel agi possit prima actione, nunc sic, si singulis, quindecim annis numeratio est facienda, & singulis quindecim annis est hæc actio à fisco exercenda: ita quòd nunquàm eam amittit, & scripturæ de nouo repertæ conseruabuntur, & deseruient, sed tempore exercitij actionis de nouo proponendæ: Igitur si hoc exercitium est dilatum in tempore, quomodo fiscus, vult hodie hanc actionem exercere, & inquietare pauperes Vniuersitates, & Regna, pro quo notetur elegans di-
41 ctum Camer. loquentis in spetie Regijs ministris, qui curam patrimonij habent in d. cap. imperialem cart. 80. lit. B, aduertit enim eos, quòd non omnia, quæ proponere possunt, proponere licet, sed pro quiete populorum silere debent: Exinanitio enim populorum est in maximam Regis iacturam, quia vassalli impotentes Dominum iuuare non possunt, vt diximus: licet Rex sit Dominus, est tamen Pater, & maritus Reipublicæ, & debet paterna affectione, & vt filios vassallos diligere, & tractare: & ideò dicitur esse in Republica, & Rempublicam in eo, & bonus Reipubl. status debet priuatis commodis præferri; & hoc attendere debet bonus fisci patronus, alias eius anima, vt dixit Andr. non requiescet in pace, sed in pice, quæ notentur, nam non videntur paruifacienda pro futuris contingentibus.

42 Et practica, quòd Commissarij Perceptorum minimè valeant aliquid exigere, sed intimare solutiones faciendas tempore debito, quo elapso capere, exequi, & carcerare; sumpta est ex text. in l. 2. C. de can. largit. tit. lib. 10. qui etiam exequutionem
43 faciant in bonis, & illa vendunt, etiā quod communia essent cùm alijs, qui non essent debitores; nam potest fiscus ex priuilegio vendere totum, etiam quòd commodam pateretur diuisionem, & postea portionem debitam in pecunia soluere consorti: ex regul. text. in l. 1. de vend. rer. fiscal. cum priu. comm. vbi glos. & scrib. lib.
44 10. Ad quos Commissarios euitandos,

dos,quando vniuersitates volunt etiã ante tempus soluere, tenentur Perceptores recipere dixit text. in l. 1. C. de suscept.lib. 10.

Et ne perceptores prædicti pęnes ipsos Regiam pecuniam detineant:
45 ortæ sunt aliæ instructiones,quòd teneantur transmittere bilantia exactionum quolibet mense ad Regiam Cameram Summariæ, quæ practica sumpta est ex text. in l. apparitores C.de exact. tribus elegans text. in l. diuus C.de suscept.& Præpos.lib. 10.
46 vbi est casus: qui ministri pecuniarij demùm quolibet anno postea pręsentant ipsorum computæ in Regia Camera,vbi liquidantur, quod pariter sumit originem ex text.in l. 3. C. de exec.& exact. lib. 12. vbi hoc statuitur, & practica de superexactioni-
47 bus, quæ quandoq; fiunt per Perceptores sumpta est ex text.in l.vnica C. de superexact. eodem lib.ibi glos. & Doctor. qui puniuntur pœna dupli quando sine violentia, & dolo, aliàs pœna quadrupli; & sic practica,
48 quod soluat, & repetat, sumpta est ex text. in l.his, qui C.de conuen.fisc.
49 debit.lib.10. Qui perceptores ad Regiam thesaurariam generalem pecuniam transmittunt cum mulionibus, qui vulgariter dicuntur li caruggi: quæ caruggia tenentur associare populi, videlicèt vnusquisque per suam Prouinciam, & ex eadem ratione quælibet Terra per suum tantum territorium,quę practica sumitur ex tex. in l.nemo,iuncta glos.in verb.longius C.de ann.& trib.lib. 10.

Pariter pro asportatione annonæ capiuntur animalia, naues, & alia etiam ab inuitis,sed iusto salario me-
50 diante,de quo eleganter per Bart.in l. iubemus nullam C. de sacrosanct. eccles. Hinc finnt ordinationes quòd iusto pretio dentur alimonia mulis,
51 & vecturis; & sic pretia moderantur,& taxantur,quod sumptum est ex text.in l.animalia C.de curs.publ.lib. 12. qui text. loquitur in equis destinatis ad publicum cursum,quem nos
52 vocemus le Poste,quæ sine licentia Principis non conceduntut, iuxta text.in l. 3. C.eodem tit. vt per Alc. in rubr. C. de curs. publ. declarans, quomodo dicantur le poste, & latius Rebuff. de verbor.signif. l. 224. vers. quædam est alia custodia latè,& perbellè per D.Frecc.in 1.lib.in tit.quis dicatur Dux num.39. cum sequen.& iam per suam Maiestatem in suis Regnis erectum est speciale officium, quod dicitur Cursoris Maioris perquàm maximi valoris, & propterea sunt destinati equi authoritate Regia per publica Regnorum itinera, & idẽ Rebuff. vbi supra tractat notabiliter
53 de Portulanis Regni, & Capitaneis Grassiæ Prouinciarum Terræ Laboris, & Aprutij, ad quorum onus spectat custodia limitum Regni: & ne bona vetita extrahantur, aut immittantur,qui appellantur Liminarchæ, de quo in tit. C.de lit. & itin.custod. vbi de interceptione extrahentis aurum,argentum, equos,arma, frumentum, & vinum, aliaq; extrahi prohibita, vel merces absque solutione Regiorum dirictuum,vel sine Principis licentia.

Et quod dictum est, quòd capiuntur animalia etiam ab inuitis: aduer-
54 tatur,quod soli regi licitum est, non autem cæteris Officialibus,quãquam iustam mercedem offerant; sic naues, & currus,maximè pro asportatione lignaminum ad confectionem triremium; nàm alias non adesset priuilegium, nec differentia inter Regem,& alios: ita Andr. quæ sint regalia in verb.& plaustrorum: licèt hodiè hæc non seruentur,quia indifferenter animalia capiuntur ab inuitis, etsi merces debita soluitur: Deus scit.

Et respectu carrugiorum per Cap. Reg.incip.item statuimus,quòd Thesaurarij tempore Regis Caroli Secũ-
55 di statutum est, quòd etsi populi teneau-

neantur ad associandum: Tamen hoc fieri non debet expensis Vniuersitatum, sed per Regiam Curiam, quod hodiè male seruatur, allegando consuetudinem, quæ in his attenditur ad text. in l. semper §. legem ff. de iur. immu. cui se conforme reddit Capitulum Regni tempore Caroli Secundi incip. quòd nullus Officialis.

Verũ donatiua, quæ singulis duobus annis per Regnum fiunt congregato parlamento generali, etsi certum sit illa solita præstari, tamen nul-
56 lo modo per Perceptores exiguntur, nisi vel facto parlamento, vel de expresso ordine Regis, & sic practicamus quod dixit text. in l. 3. iuncta gloss. ibi in vers. manus eod. tit. de ann. & trib.

Insuper de iure communi statutum est, quòd sine faciendæ diuersæ arcæ
57 pro custodia pecuniarum exigendarum, secundum diuersitatem impositionum, & causarum ipsarum ad text. in l. in fiscalibus iuncta glos. 1. C. de exact. trib. lib. 10. quod pariter probat text. in l. hac lege vers. separatus, C. de aquæd. lib. 11. & sic practica, quod notetur qualitas pecuniæ, habetur in §. iubemus in auth. de collat. cum die, & consule, mense, causa, & summa distincta, de quo in l. 1. C. de apoc. publ. lib. 10. Ex quo text. sum-
58 pta est etiam practica, quòd seruata forma instructionum, Thesaurarij Generales præsentare debent ipsorum cedulas exactionum in Regia Camera quolibet semestri, ad quam Regiã Thesaurariam omnis pecunia Perceptorum Regni transmittitur, quæ pecunia in eadẽ spetie, & propria qualitate consignata transmitti debet, iuxta disposita in l. 1. C. de can. larg. tit. lib. 10.

Hinc in tantum hoc erit strictè obseruandum, quod lex statuit, quod si
59 aliquis tenetur ad aliquod munus fisco, non liberatur soluendo extimationem in l. 1. vbi not. Andr. de Barul. C. de fabric. lib. 11. & videatur elegans text. vbi glos. & scrib. in l. Illud C. de excus. mun. lib. 10. cuius infrascripta sunt verba.

Illud conuenit præcaueri, ne quis hanc, quæ personalis est, functio, pretio putat esse taxandam, qui text. est notabilis cõtra Capitaneos nouæ militiæ in nostro Regno Syndicos, & alios componentes in pecunias, qui tenentur se adscribere militiæ ad excubias, & alia munera personalia.

Et pariter impositiones factæ ad
60 certam causam non debent conuerti in aliam docet text. in l. fin. C. de his, qui ex publ. collat. lib. 10. & Isern. appellat abusum conuertere impositiones in aliam causam, quàm in causa, pro qua fuerunt illæ impositæ in vers. vectigalia, prope secundam additionem, quæ sint regal. licèt hodiè propter imminentes, & graues necessitates Regiæ Curiæ omnia confundantur, quod benè ex causa necessaria fieri potest per Proregem, text. est notabilis in l. vnica C. de expens. ludor. lib. 11. vbi Luc. de Pen. & Andr. de Barul. pulchras pònit quæstiones post Io. de Plat. qui distinguit, & allegat Bart. in l. legatam ff. de administratione rerum ad Ciuit. pertinent.

SVMMARIVM.

1 *Ministri pecuniarij grauibus pœnis afficiuntur, dùm pecunia fiscali vtuntur, quomodolibet, & etiam Capitalibus, & non solùm ipsi, sed qui scienter ab ipsis accipiunt, & num. 3. 4. & 6.*

2 *Exactores publici publica pecunia vtentes tenentur ad restitutionem totius lucri etiam in foro conscientiæ, & nu. 5.*

7 De-

7 *Decij opinio in conſ. 6. confutatur, & ibi deciſio facta, remiſſiuè.*

8 *Practica Regiæ Cameræ, quando miniſtri pecuniarij in liquidatione computorum, debitores remanent, & quæ ſpeties ſignificatoriarum fiunt, & nume. 10.*

9 *Fiſcus non ſoluit vſuras, ſed benè ei ſoluuntur.*

11 *Significatoriâ per introitum ſuperantem exitum exequitur miniſtro non audito tanquàm in notorijs ex ſpetiali fiſci priuilegio.*

12 *Fiſcus pecuniam fiſcalem auocat ab eo, qui illam recipit, etiam quod fuerit conſumpta miniſtro exiſtente non ſoluendo, & etiam quòd is, qui illam acceperit, habeat cauſam oneroſam ex ſpetiali fiſci priuilegio.*

13 *Priuilegium fiſci in Auocatione pecuniæ eſt ſubſidiarium.*

14 *Fiſcus prius debet conuenire ſuos debitores, & poſtea poſſeſſores bonorum ei obligatorum, etiam quòd habeat hyppothecam expreſſam.*

15 *Fiſcus agit in ſubſidium contra debitorem ſui debitoris, niſi ex pecunia fiſcali nomen fuit contractum, quæ regula non procedit in creditore debitoris, & ibi ratio, & nu. 18.*

16 *Lucrum capere, & debitum amittere ſunt diuerſa.*

17 *Res empta de pecunia fiſcali fit fiſci.*

19 *Text. in l. ſi eum ſeruum, & in l ſi me, & titium, declarantur & nu. 20.*

21 *Fiſcus condicit, ſeu auocat pecuniam conſumptam à creditore ſui debitoris etiam, quòd alienatio non ſit in fraudem; ſicut quilibet alius creditor priuilegiatus, verùm intelligitur in ſubſidium prius principali excuſſo, & nu. 23.*

22 *Priuilegium auocationis pecuniæ ſolutæ creditori, & conſumptæ, idem quòd fiſcus habet, Reſpublica, ſeu Ciuitas.*

24 *Ratio notabilis quare priuilegium auocationis pecuniæ, quòd fiſcus habet, intelligitur in ſubſidium.*

ARGVMENTVM.

Perceptores, qua pœna puniuntur, ſi in proprios vſus, vel in mercimonijs fiſcalem pecuniam expenderunt, quod intereſſe ſoluant ex retardata ſolutione, & quomodo fiſcus pecuniam fiſcalem auocare poteſt ab illis, qui eam receperunt ſiue titulo lucratiuo, ſiue oneroſo, & exactè declarantur termini legis pecuniam C. de priuileg. fiſc.

§. III.

IXIMVS, in quo conſiſtat officium Perceptorũ, & principaliter in exactione pecuniarum debitarum ab Vniuerſitatibus Regni, quas tranſmittere habent omnes ad regiam theſaurariam, videamus nunc, ſi negligenter ſe geſſerunt, vel in proprios vſus, & in propria commoda pecuniam conuerterunt, quòd intereſſe ſoluant, & qua

qua pęna plectantur, vltra remedium à lege proditum auocationis pecuniç etiam consumptæ à personis, quæ illam habuerunt etiam ex titulo onerosо.

Ministri inquam pecuniarij, qui publicam pecuniam exigunt, si de il-
1 la in quemlibet vsum disponunt, mutuando, vel fœnerando, graues sunt impositæ pœnæ, & capitales vltra quatruplum, & pariter ei, qui scienter accepit iuxta dispositionem text. in l. 1. & 2. C. de his, & qui ex publ. rat. mut. pecun. accep. Hinc Bart. in l. 1. C. de aur. publ. proseq. lib. 10. notauit
2 per illum text. quòd exactores publici, qui pecuniam exigunt, non possunt eam redigere in florenos, vel florenos in pecuniam sine Principis licentia, & propterea tenetur ad restitutionem totius lucri, & in l. 2. C. de his, qui ex
3 publ. coll. prohibetur quis ex illatis in arca publica aliquid quomodolibet accipere absque Principis licentia, vel quomodolibet disponere, & sic pariter in alium vsum conuertere, aliàs grauissimis pœnis subiacebit in l. 3. eodem tit. vbi glos. dixit esse pœ-
4 nam capitis, & allegat text. in d. l. 2. & in fin. de his, qui ex publ. rat. cùm alijs concordantibus. Debet enim Perceptor, aut alius minister, qui onus habet exactionis pecuniæ publicæ seruare, & promptam tenere ad publicum vsum, nec in mercimonias conuertere, ad text. In l. in medium, &
5 ibi Plat. C. de suscept. lib. 10. Etsi de facto conuertit, & lucrum percepit, tenetur in foro conscientiæ restituere, vt not. idem Plat. in l. 1. C. de aur.
6 publ. persеq. lib. 10. Et ob id in l. diu, de suscep. & arcar. mandatur per susceptores statim exactam pecuniam in regiam thesaurariam transmitti; quem text. dixit ibi Bart. facere contra eos, qui tenent pecuniam communis, & cum ea faciunt mercaturas, & allegat text. in d. l. 1. & 2. C. de his, qui ex publ. rat. ex quibus etiam apparet malè sensisse Dec. in suo cons.
7 6. Et loquitur contra dispositionem iurium prædictorum, & nihil commune ad vsum pecuniæ, quod debeant date computum tempore determinato: cùm hoc sit ad cognoscendum exactum, neglectum, negligentiam, dolum, & propriè ad liquidandam pecuniæ exactionem, in quo videatur decisio facta in causa Ferdinandi Mōsorij olim Dohanerij Dohanæ Menepecudum Apuleæ, vbi latissimè hæc materia pertractatur, & distinguitur cum notabilibus decisionibus in decis. 10.

Et passim iudicamus contra illos
8 ministros pecuniarios, qui pecuniam publicam in proprios vsus conuertũt, & multoties secundum diuersitatem casuum, vt si remaneant ministri debitores per introitum superantem exitum, significantur, & exequuntur ad debitam quantitatem exactam, vna cum interesse, prout passa fuit Regia Curia, licet ipsa, si debitrix remanserit sui ministri, nihil soluat ex regula generali, quia fiscus non soluit vsuras
9 sed benè ei soluuntur in l. cum quidam §. fiscus ff. de vsur. pulcher text. in l. si Procurator Cæsaris, ff. de iur. fis. tradit hoc Bald. in d. §. fiscus: & notat, quod fiscus nō tenetur ad vsuras ex mora: idem Io. de Plat. in l. 1.
10 C. de fiscal. vsur. lib. 10. Et notetur practica Reg. Cam. nam quatuor significatoriarum species fiunt contra ministros pecuniarios computa in prædicto tribunali singulis annis pręsentantes prima per introitum superantem exitum, & hæc statim exequi-
11 tur, ministro non audito, tanquam in notorijs iuxta regu. & doctr. text. & Bart. in l. 2. §. quidem frumentario ff. de admin. rer. ad Ciuit. pertin. Afflict. ponit hoc fisci priuilegium in cap. 1. de frat. de nou. benef. inuestit. in 26. priuil. secunda ex cautelis non productis, tertia de residuis, & hæ fiũt cum iusta temporis dilatione, vltima verò

est

est per discussionem computorum partitarum dubitatarum, & tandem in fisci fauorem decisarum.

Et si contingat ministrum non esse soluendo, qui fiscalem pecuniam, vel
12 etiam propriam suis creditoribus solueret, condicet fiscus ab illis, etiam quod bona fide consumpserint, ex regu. text. in l. pecuniam C. de priuil. fisci in l.deferre §.fin.ff.de iur.fisc.vbi proprius casus: sed dixit text.in d. l.pecuniam, quod extraordinario iure
13 aufertur conditione ex lege secundum Salic.ibi, & glos.part.in d.l. deferre §, fin. post Iacob. de Aret. in l. pupillus ff. quæ in fraud. cred. & Alber.in l.qui autem §. apud labeonem eodem tit. etsi hoc sit extraordinario iure: ergo in subsidium, quia non datur remedium extraordinarium, donec adest ordinarium ad text. in l. 1. C. de thes.lib.10.quod in spetie tradidit Ang.in d.l. pupillus, Io.Fabr.in §.si quis in fraudem instit. de action. ante nu.24. vers. vnum non omitto: est de mente Ioan.Andr. in addit.ad Specul.in tit. de oblig.& solut.sic intelligit, & ponit q.Couar.pract.quæstio. cap.29.in princ. Capic.in decis. 78.num.6. quod fortissimo concluditur argumento: nam si contra suos
14 creditores fiscus priùs agere debet, antequàm conueniat possessores bonorum obligatorum ex reg. text.in l. 1. C.de conuen.fis.debit.lib.10. in l.moschis ff. de iur. fis. cum concord. Etiam quod habeat hypothecam nō solùm tacitam, sed expressam, secundum opin.glos.ibi in verb.conueniri, licet per Auth.hoc si debitor C. de fideiuss.sit hoc hodie regulare, quanto magis in casu l.pecuniam, quando bona tamen fide consumpta fuit à creditore suum recipiente, de quo latè per Ias.in d. §. item si quis in fraudem lo 2. num.67. vers.addo etiam, & in debitore debitoris fisci, vt con-
15 ueniatur in subsidium, dixit text.in l.3. §.multa ff. de iur.fisc. & licet ibi text. limitet hoc quando ex pecunia fisci nomen fuit contractum, per quē tex.sic dicit glos.communiter sequuta in l.non prius C.quan. fis.vel priu. Plat. in d. l.1. de conuen. fisc. debit. vbi Pyrr.tamen iura prædicta, glos.& Doctor. loquuntur in nomine debitoris, non autem in creditore debitoris, qui bona fide suum creditum consequutus est, & pecunia est consumpta, in quo casu iura non loquuntur, &
16 diuersa est ratio debita amittere, & lucrum non capere, inquit text. in l. fin.§.pen. C. de codic. quem ad propositum actionis reuocatoriæ allegat Io. Fabr. in d. §. item si quis in fraudem, vbi latiùs Ias. nu.27. Nam sicut
17 res empta de pecunia fisci, licet alieno nomine sit fisci, iuxta tradita in l.si vt proponis C.de rei vend. Bald. in l.cum seruum col.fin.ff.si cert.pet. Salic.in d.l.si priùs C.quan. fisc. vel priu. Sic pariter in nomine debitoris contracto ex pecunia fiscali; sed quā-
18 do pecunia peruenit ad alium non ex causa lucratiua, sed onerosa, illaq; est consumpta, tunc nulla datur actio & quando ex causa lucratiua datur in subsidium: secùs verò si res extaret, quia tunc datur vendicatio, & ita procedit text.vbi expresse glos.& latiùs declarat Bald. post Bart.in d.l.
19 si eum seruum col. fin. in fin. si cert. pet. quæ omnia secundùm Doct.præfatos fundantur in æquitate l. si me,
20 & titium, ff.si cert.pet. quæ vt diximus procedit in causa lucratiua, & in subsidium: Dum enim quis creditum suum consequitur, non remanet in aliquo debitor, sed suum recuperat, ex quo non fit locupletior, sed exigit, vt non sit in damno: vnde quid commune hoc cum habentibus causam lucratiuam, vel cum nomine debitoris, qui in omnem euentum soluere tenetur, vel suo creditori, vel credi-tori sui creditoris; Fiscus spetiali iu-
21 re agit contra creditorem sui debitoris condictione ex lege, quæ est personalis

ſonalis ex ſpeciali priuilegio, etiam quòd alienatio non ſit in fraudem, ſicut poteſt quilibet alius creditor priuilegiatus ſecundum gloſ. in d. l. deferre §.fin. Bart. in d.l.pupillus, ff. quæ in fraud. cred. ſicut idem priui-
22 legium habet Reſpublica, ſeu Ciuitas,iuxta diſpoſita in l.2.C.de debit. ciuit.lib.11. vbi Barr.Andr.de Barul.
23 Rebuff. & alij: verùm hoc intelligitur in ſubſidium, priùs principali excuſſo, quod eleganter tradidit gloſſ. ibidem in verb.conueniatur, quæ allegat text.in l.1. de conuen. fiſc. debit.lib.10. Quæ in ſpetie tradidit hoc in fiſco,& idem latiùs per Io.de Plat. in d.l.2. quod proſequitur, & amplè notat Iaſ.in d.§. ſi quis in fraudẽ nu. 67.qui ibidem expreſsè dicit,ꝙ ex ratione quę cauſat iſtud beneficium excuſſionis neceſſariò à iure requiſitum, non eſt magis priuilegiatus Fiſcus, quàm priuatus per text. in d. l. moſchis,ad quod facit, quod dicit glo.in
24 d.l. moſchis §. fin. In terminis illius text. quòd nemo accederet ad conductionem fiſcalium prædiorum,ſi ſic Fiſcus indifferenter poſſet pecuniam auocare, quia nemo cum perſona quoquomodo rationibus fiſci obligata contraheret,nec illi in caſibus occurrentibus pecuniam accommodaret, quod eſſet in maximum fiſci dãnum: Si enim pecunia fiſci extaret, daretur vindicatio, ſed ea non extante priuilegium hoc eſt fiſci,vt etiam, quòd ex cauſa onerosa pecunia ſua ad alium peruenerit,ſitq; conſumpta, quòd poſſit auocare, quòd in priuatis permittebarur tantùm,quando ſine cauſa, & ex cauſa lucratiua: verùm hæc omnia in ſubſidium iuxta diſpoſita in l.ſi me,& titium,vbi Bar. & communiter ſcrib.

SVMMARIVM.

1 *Text in l. cum quidam §. fiſcus loquens in vſuris, vt fiſcus illas non ſoluat, an habeat locum etiam in intereſſe.*

2 *Fiſcus nunquàm tenetur de euictione vltra ſimplum etiam ſi ſit expreſsè promiſſum, & nume. 9.*

3 *Fiſcus tenetur ad intereſſe, quando promiſit factum, & non adimpleuit, vel aliquo modo contrauenerit & nu 8.*

4 *Intereſſe quando ſit iddem, cum reipſa debita.*

5 *Intereſſe rei, & pretium ſunt diuerſa.*

6 *Euictio quid importat.*

7 *Actio ex ſtipulatu quid differt ab actione ex empto, & è contra.*

10 *Text.in l.ſi procurator de iur fiſ. declaratur, & nu. 13.*

11 *Promiſſio duplæ in contractibus priuatorum eſt de natura, & debetur etiam non promiſſa.*

12 *Actio duplex oritur ex contractu emptionis, & venditionis, vna ex ſtipulatu, & altera ex empto, ex prima agitur ad ſimplum cum dupla, & ex ſecunda ad intereſſe, quæ actio ad intereſſe debetur, etiam non promiſſa, quia de natura contractus.*

14 *Gloſ. in l. 2. de adminiſtratione rer. ad Ciuit. pertinentium, declaratur.*

15 *Fiſcus actione ex empto tenetur ad intereſſe, quatenus æſtimato rei importabit tempore euictionis ſequutæ.*

16 *Aeſtimatio rei, & intereſſe ſunt idem*

idem largo modo.

17 Fiscus non est priuilegiatus, nisi in expressis.

18 Text.in d l.si procurator, & in d.l cum quidam §. fiscus quomodo loquantur, & quid differt vsura ab interesse.

19 Decisio Angeli in l. 2. ff. de iurisdictione omnium iud. recensetur, & Decisio Andr. in cap. 1. §. Imperator Lotharius de probib. feud. alien. per Freder. & nu. 20.

21 Vsura de iure diuino probibita, & è contra interesse permissum.

22 Vsura, quæ soluitur ex retardata solutione succedit loco interesse, & dicitur interesse recompensatiua, & vt interesse debetur, & ideò hoc casu permissa ex communi doctrin. traditione.

23 Interesse, & damna secundùm Canones, & vtriusque iuris censuram peti possunt.

24 Camera fiscalis soluit interesse, etiam quantiplurimi.

25 Argumentari non procedit ex dispositione iurium loquentium in vsuris ad interesse, quia aliud est vsura, & aliud interesse, & nu. 26.

27 Text.in auth. quæ supplicatio C. de precibus Imper. offer declaratur, & qui fructus veniant secundum dispositionem illius auth. vbi recensetur decisio facta in Regia Camera Summariæ, & num. 28. vbi quid in interesse pecuniæ debitæ.

29 Interesse pecuniæ debitæ venit in contractu stricti iuris à die moræ.

30 Regula, quòd non veniat interesse extra rem fallit in pecunia, & ibi ratio.

31 Text.in l. si sterilis §. cum per venditorem ff. de act. empt. declaratur.

32 Priuilegium text. in l. cum quidam §. vsuras, cessat hodie, quia vsuræ sunt probibitæ.

33 Actiones, quædam debentur ex contractu, & quædā ex facto.

34 Tex. in l fiscus loquitur in actione descendente ex contractu, & non ex facto propter moram ortam, vel ex interpellatione, vel ex litis contestatione, vel per sententiam.

35 Dictio ex importat causam immediatam.

36 Text. in § fiscus loquitur in vsura conuentionali.

37 Obligatio est mater actionis.

38 Vsura propria, & naturalis est conuentionalis, & hæc omni iure probibita, vsuræ verò recompēsatoriæ damni non sunt propriæ vsuræ, sed loco interesse petuntur.

39 Text. in §. fiscus intelligitur de vsura propria, & conuentionali.

40 Verba, quæ naturaliter, & ciuiliter intelligi possunt naturaliter interpretantur.

41 Verba interpetrari debent secundum propriam significationem

P &

& an secundum communem usum loquendi ibi nu 42.

43 *Interpretatio fieri debet, ut tertio non praeiudicet, immò tali casu verba impropria nda.*

44 *Text in §. fiscus loquitur in mora irregulari quae committitur re ipsa, & nu 46.*

45 *Dictio, sed aduersatiua similibus quae affirmat sequendo oratio negatiua.*

47 *Minor, & pupillus habent priuilegium morae irregularis, sicut fiscus.*

48 *Mora regularis habet locum in pupillo, & minori.*

49 *Argumentum de pupillo, & minore ad fiscum est validum.*

50 *Text. in § fiscus non procedit in vsuris rei iudicatae.*

ARGVMENTVM.

Declarantur termini text. in l. cum quidam §. fiscus ff. de vsur. quae nam differentia fit inter vsuram, & interesse, fiscus ad quid tenetur ob euictionem promissã, si ad simplum, ad duplum, vel ad totale interesse, quomodo vsura prohibita, & quomodo interesse permissum, & quid facta interpellatione, & constituto fisco in mora regulari, & tandem quid in vsuris rei iudicatae.

S. IV.

DIXIMVS supra, quod Fiscus exigit interesse à suis ministris significatis, verùm ipse condemnatus vsuras non soluit ex reg. text. in d. l. cum quidã de vsur. qui text. etsi loquatur de vsuris, videamus an sit idẽ respectu interesse ponderando, gl. peregrinam, & singularem in l. 2. §. grani extimatione in verb. per iniuriam

1 ff. de admin. rer. ad ciuit. pertin. quae per tex. in d. l. si procurator dicit non teneri ad interesse, vel vltra extimationem, etiamsi promisisset.

Et loquitur gl. in euictione rei emptae, quàm à nemine vidi hucusque allegatam, aut põderatam: licet multi, & innumeri Doctor. in hac materia scripserint, & signanter Bald. in l. 1. C. de haered. vel act. vend. ibi nu. 11. qui inter caetera priuilegia fiscalia ponit vnum, quod videtur proximũ, infrascriptis verbis. Sed scias, quòd

2 in contractibus fiscalibus, Fiscus nunquàm tenetur de euictione vltra simplum, etiamsi sit expresse promissum, vt ff. de iur. fisc. l. si procurator &c. quem allegat, & sequitur Mart. Laudem. in tract. de fisc. cap. 111. dicens Fiscum non teneri de euictione vltra simplum, etiam quòd expresse promittat de duplo, & idem in spetie Paris. in cons. 101. 1. vol. nu. 54. tradens esse speciale in fisco, vt si res vendita per eum euincatur, ad aliud non teneatur, quàm ad solutionem pretij, quod accepit per d. l. si procurator, vbi alleg. Alex. in addit. ad Bart. ibidem, in verb. simplum, & allegat Alex. Bald. in d. l. 1. C. de haered. vel actione vendit. & speciale dicit esse in fisco glos. mag. in fin. in l. si dictum in princ. in verb. simpla ff. de euict. & inter priuilegia fisci, vt non teneatur de euictione vltra simplum, etiam quòd expresse promittat, ponit Franc. Luc. Parmen. in tract. de priuil. fisc. priuil. 53. & Gabell. in d. tract. de euict. §. 5. nu. 88. dixit 47. casus est in fisco: nam in contractibus fiscalibus, Fiscus nunquam tenetur de euictione vltra simplum, etiamsi sit expresse promissum, & Rebuff. de dilat. art. 2. glos. 1. nu. 32. inquit. Praeterea si Fiscus promiserit duplum si res fuerit euicta, non tenetur nisi ad simplum, & rei extimationem, vt pro notabili, & peregrina doctr. tradit Affl. de iur. prothom. § 4. not.

not. 9. num. 26. inquiens; sed quæro: Ecce quòd Fiscus vendidit vicino, postea res euincitur à vicino, an Fiscus teneatur ad euictionem: respondeo, & nunc dico tibi verbum vnum peregrinum, quòd ille, qui habet causam à Fisco, re euicta, Fiscus non tenetur nisi ad simplum, etiamsi expressè sit promissa euictio vltra simplum, & Peregrin. lib. 6. de iure fisc. titu. 4. de emptio. & vendit. rer. fiscal. num. 37. dixit speciale: ius est in venditionibus fiscalibus, vt re euicta fiscus non teneatur, nisi ad simplum, etiamsi sit expressè promissa euictio vltra simplum, Bellug. in suo spec. rubr. 28. de preconf. §. postquàm durum num. 7.

Et quanquàm idem Peregrinus in eodem lib. 6. tit. 1. authoritate Alex. in cons. 156. volum. 2. & in cons. 4. volum. 3. tradiderit teneri Fiscum ad interesse ex contrauentione contractus per eum gesti: Tamen est iste alius casus, cùm in obligationibus facti succedat obligatio ad interesse, & quando Fiscus promissa non seruauerit, & ex facto suo damnum quis patitur; tunc non potest aliud deberi, quàm id, quod interest: Siquidem nihil certum est deductum in contractu, & interesse, quod liquidabitur, illud erit simplum debi-
4 tum, & idem erit tali casu interesse, quòd res ipsa debita cùm in alio non consistat: ita Bartol. notabiliter in l. stipulationes non diuiduntur num. mihi 60. aliàs est 40. in verb. præterea si petitur factum, ff. de verbor.
5 obligatio. Et quanquàm interesse rei, & pretium sunt diuersa, & pretium conuentum non est interesse, vt post alios benè declarat Socc. in l. 1. C. de eo, quod interest num. 23. vsque ad num. 39. & num. 127. Et propriè in materia euictionis, aliud est pretium conuentum, quo res fuit vendita, & aliud euictio, quæ im-
6 portat extimationem rei tempore euictionis sequutæ; Ita quod potest esse quantum est pretium primo loco constitutum, potest esse plus, si adest augmentum temporis, & potest esse minus, si res est deterioris conditionis ex tempore, vel quandocumque iuxta text. notab. in l. titius, §. fin. iuncto text. sequ. in l. idemque ff. de
7 actio. emptio. vbi glos. singul. distinguens inter actionem ex stipulatu, & actionem ex empto, quæ datur pro euictione, vt prima detur ad pretium primo loco constitutum cum duplo secunda ad id, quod interest, & sic æstimatur res tempore euictionis. Idem text. in d. l. cum venderet, ff. de euict. vbi eadem glos. in l. euicta la secunda, vbi glos. eodem titu. & in actione ex stipulatu, procedit text. in l. ex mille §. 1. eodem tit. Tamen in
8 casu Alex. in quo nil certum est promissum, sed factum non adimpletum, & contrauentum; tunc nihil aliud potest deberi, nisi æstimatio facti, & tunc idem erit, quod interesse, quod benè declarat Dec. in eadem l. 1. nu.
9 10. Ex quibus videtur communem esse conclusionem ex natura contractus fiscalis existente particulari fisci priuilegio non teneri fiscum ad inter-
10 esse vltra rei extimationem. Et sic dùm Ioan. Andr. Butr. Panorm. Imol. Zabar. & communiter Doctor. tradiderunt in cap. secundo, extra de precar. quòd ideò in casu text. in l. si procurator, de iur. fisc. non tenet euictionis promissio vltra simplum, quia est vltra naturam contractus. Benè inquam dixerunt, quia ex priuilegio fisci non debetur, nisi simplum ratione euictionis, & meritò promissio facta de triplo, & quadruplo, tanquàm contra naturam contractus fiscalis non est seruanda, quod non est in contractibus priua-
11 torum. Siquidem dupla est ex natura contractus emptionis, & venditionis; & propterea etiam non promissa debetur, iuxta text. in l. 2. ff.

de euict. vbi Bart. Bald. Ang.& omnes,cuius tex.verba sunt infrascripta, si dupla non permitteretur,& eo nomine agatur,dupli condemnandus est reus.

Et in l. emptor eod. titu. Emptori duplum promitti à venditore oportet nisi alias conuenit,&c. & text. in l.si in venditione ff. eod. titu. qui dixit, quòd etsi in venditione dictum non sit,quantum per venditorem pro euictione præstare oporteat, quòd non teneatur vltra simplum; exponit ibi glos. hoc intellige, quando expressè hoc fuit conuentum, vel ex certa scientia fuit ommissum, ne dupla promitteretur, & allegat text. in d.l. 2. & in d.l. emptorem, & simplum erit de natura rei, quando est res vilis,dixit Alber. ibidem per text.in d. l.emptorem §.1.

Sed quæso aduertatur nam articulus iste est quotidianus, & maximæ considerationis in dies in causis fiscalibus, dum habentes à fisco causam,contra ipsum de euictione agunt, & supra allegata non faciunt ad quæstionem: siquidem vnus est articulus, ad quod tenetur fiscus ex causa euictionis, & aliud est liquidato eo, quod debet, & in mora constitutus an soluat interesse quantitatis debitæ. Primo enim casu facilis est resolutio, nec adest discrepantia,si rectè aduertatur: nam duplex actio oritur
12 ex contractu emptionis, & venditionis, vna ex stipulatu, & ex hac agitur ad simplum cum dupla,vt supra dictum est, & altera ex empto, quæ datur ex euictionis natura ad interesse, vt declarat glos. in d. l. si in venditione. Et intantum est de natura, quòd datur actio de euictione ex empto: etiamsi non sit promissa iuxta text.in l.non dubitatur C.de euict. ita quod vt dixi, duplex datur actio ex stipulatu ad pretium solutum cum dupla ex empto ad interesse bon. glos. in l. idemq; ff. de actio. empt.quam allegat, & sequitur Bart. in l.titius la 1. eod.tit. ead.glos. in l. ex mille §.1. ff.de euict.

Si ergo duplex datur actio ex stipulatu ad simplum cum dupla, & ex empto ad interesse ex natura contractus emptionis, & venditionis, quomodo igitur practicabimus hoc cum fisco: nam si ex regula tex.in l.si procurator,non soluit duplum,vt Docto. dicunt ex isto text. quod ad simplum fiscus de euictione tenetur, videtur benè hoc procedere in actione ex stipulatu, & intelligetur soluere fiscum simplum tantum, dùm alias priuatus solueret duplam: sed in actione ex empto, quæ datur ad interesse, quod importat æstimationem rei tempore
13 euictionis, quæ potest se habere ad plus, & ad minus, vt supra dictum est,non procedit dispositio tex. in l. si procurator, & glos. & Doctor. qui in dicto text.se fundauerunt, per quem deciderunt ad simplum tantum fiscum teneri, non enim intelligentur respectu alterius actionis separatę ex empto, quæ datur ad interesse, quæ est propriè actio, quæ datur euictione sequuta secundum text. in d.l. non dubitatur, & in d.l. si in venditione, ad quod videtur contradicere
14 glos.in d.l.2. de admin.rer.ad ciuit. pertin.quæ loquens in venditione, & euictione sequuta dicit fiscum non teneri ad interesse, vel vltra æstimationem allegat text.in d.l.si procurator: & magna est authoritas glos. & pariter Paris. vbi supra dixit speciale esse in fisco, vt re euicta ad aliquid non teneatur, quàm ad restitutionem pretij, quod accepit,& latè Affli.in capit. 1. de inuestit. de re alien. fact. Est benè verùm, quòd omnes fundant se in d. l. si procurator, quæ cùm loquatur de simplo, & duplo, videntur omnes intelligi secundum legem, quàm allegant in actione ex stipulatu:sed si rectè aduertatur glos. prædicta dicit idem, quòd iura præal-

allegata: siquidem, vt diximus, in contractibus emptionis, & venditionis fiscus actione ex stipulatu non tenetur nisi ad simplum, actione verò de euictione ex empto tenebitur ad interesse, sed non totale: verùm quatenus extimatio rei importabit tempore euictionis sequuta per iura allegata, & hoc est quod glos. dicit in d.l.2. videlicet, Fiscum non teneri ad interesse, vel vltra æstimationem, & hoc pariter est, quod Doctor. tradiderunt in d.l.1. C.de sent.quæ pro eo,quod interest in illa quæstione.

16 An idem sit æstimatio rei, quod interesse,& è contra: nam largo modo est idem, quod interesse, & quando non est quid certum promissum semper est interesse,vt latiùs ibi per Dec. & sic non erit simplum respectiuè ad pretium primo loco constitutum; nec erit totale interesse, sed limitatum ad rei æstimationem tempore euictionis, quod voluit dicere glos.in d.l.2.

Immò hoc dicit expresè, dùm dicit non teneri ad interesse, vel vltra rei extimationem; ergo tenetur ad interesse, quatenus importat rei æstimationem, in quo concordant iura allegata, videlicet dari actionem ex empto,quæ importat id, quod interest tempore euictionis sequutæ, quod est secundum æstimationem, quod tunc temporis fiet, vt expressis verbis dicit text. in d. l. si cum venderet §. fin. ff. de euict. Ita quòd quando sumus in euictione, quanta debebat esse quantitas, hoc erit secundum rei æstimationem tempore euictionis passæ,

17 Fiscus enim vt est iuris notorij non habet priuilegium nisi in expressis, & in hoc non habemus, nisi text. in l.si procurator,qui loquitur in du-

18 plo,seu triplo, & text. in l. cum quidam §.Fiscus, quæ loquitur in vsuris, quæ longè distant ab interesse: maximè ab interesse intra rem,vel circa rem debito ex natura actionis,& considerando damnum emergens, quod omni iure est debitum: maximè si Fiscus fuerit interpellatus, conuentus,& condemnatus, & soluere non curauit: cumq; promittendo Fiscus euictionem promisit factum, videlicet defendere, quod idem est iuris interpretatione, quod promittere interesse,iuxta notab. doctr. Bart. in d.l.stipulationes non diuiduntur,meritò ad interesse tenebitur tali casu, & non defendendo Fiscus,vel contrauenienddo, vel non reficiendo damna, & interesse, iuxta promissionem euictionis ex natura contractus,videntur in hoc propria consilia Alex. supra allegata per Peregr. vt Fiscus ad interesse teneatur: cùm sint omnia de natura contractus, in quo est propria decisio Ang.in d.l.2. ff.de iurisd.omn.iu-

19 dic. vbi tradit, quod data potestate alicui vendendi bona fiscalia, poterit dare fideiussorem de euictione,& apponere omnia pacta pœnalia secundum morem Regionis, quem allegat, & sequitur Barbat. in d. cap. 2. de præcar. & pœnæ, & omnia, quæ sunt de natura contractus possunt promitti,vt in Ecclesia tradiderunt communiter Doctor.in d. cap. 2. de præcar. Vnde cum actio ex empto,quæ datur ad quanti interest, sit de natura contractus,intantùm quòd etiam non promissa euictione debetur, & differt à restitutione pretij primo loco constituti,sequitur propterea quod debebitur interesse, ex natura contractus actione ex empto, in quo Fiscus non reperitur priuilegiatus, sed hoc interesse non erit vltra rei æstimationem tempore euictionis, quia hoc interest secundum iura præallegata,hoc dicit glos.in d.l.2. de admin. rer. ad ciuit. pertin.& hoc erit simplum secundum Doctor.loquentes in terminis text. in in d. l. si Procurator respectu dupli, quando agitur actione ex stipulatu, & sic semper debebitur pretium simplum rei, sed in actione ex stipulatu pretium conuentum in actione de

Digitized by Google

euictione pretium, quo res æstimabitur tempore euictionis sequutæ, pro
20 quo ponderetur decisio Andr. in cap. 1. in S. imperator, Lothar. authoritate glos. ibidem, de prohib. feud. alien. per Fred. vbi etsi lex feudorum dixerit bonæ fidei emptorem recuperare pretium feudi venditi absque assensu, voluit tamen Andr. posse etiam agere ad interesse, qui in hoc est communiter sequutus, vt ibi per Aluar. & Afflict. de quo latiùs infra suo loco dicemus: vnde non inconuenit, vt actione ex stipulatu possit agi ad pretium, & actione ex empto ad interesse, quod erit extimatio rei tempore euictionis sequutæ secũdum glos. prædictam in d. l. 2. pro quo affert text. in indiuiduo hoc decidentem in cap. 1. si de feud. vass. ab aliq. interp. fuet. ibi si in eo iudicio vassallus fuerit victus de re aliena inuestitum fuisse, vt Domini vassallo eiusdẽ æstimationis, quòd erat tempore rei judicatæ feudum restituat, vel nummos in feudum dandos numeret, & idem determinat text. in cap. 1. in princ. de inuest. de re alien. fact. vt de euictione agere possit, vt aliud feudum eiusdem bonitatis, seu quantitatis præstetur. Cuius æstimationis facta liquidatione intrat prætensum Fisci priuilegium interesse non deberi, quia Fiscus non soluit vsuras, & sic ex quacumque alia causa, quomodocumque sit liquidus debitor.

De quo satis, superq; semper ego dubitaui; nam maxima est differentia inter vsuras & interesse; intantùm quod sicut vsura est etiam de iure
21 diuino prohibita ad text. in cap. super eo, & in cap. consuluit de vsur. in Psal. 14. Qui pecuniam suam non dedit ad vsuram, item Leuit. 25. & Ezech. 18. & Luc. 6. ipsamet diuina sapientia ait, mutuum dantes, nihil inde sperantes. Sic è contra omni iure permissum est interesse, latè Bart. quẽ omnes scrib. sequuntur, in l. cunctos populos C. de summ. trinit. & fid. cathol. vbi glos. notab. dicens, quod damnum passum non vt vsura, sed vt interesse petitur; & ita refert seruari in Curia Romana, in qua materia dixit Bart. quod nihil habent potestatis iura ciuilia, quod latiùs prosequitur Ias. ibi nu. 48. post Alber. qui materiam eleganter declarat num. 50. & Salic. in l. 2. C. de vsur. dixit vsuras de iure canonico peti non posse; interesse verò secus, & glos. ibi, dum text. dicit, quòd retardans quis solu-
22 tionem pretij, vsuras emptori æquitatis ratione præstare cogatur, quærit an hoc hodie de iure canonico sit prohibitum, quia prohibita vsura, & dicit secundum opin. Azon. non esse prohibitum, quia loco interesse petitur, & dicitur solui secundum Bald. ibi in recompensationem fundatam in naturali æquitate, ne quis locupletetur cum aliena iactura, in quo est elegans text. in l. socium, qui in eo ff. pro socio, ibi, non quasi vsuras, sed quòd socij interfit moram eum non adhibuisse, per quem text. glos. notab.
23 in cap. cõquestus de vsur. dixit, quòd interesse, & damna secundum canones peti possunt, quia non sunt vsura, de quo latè ibi per Abb. & in c. cum venerabilis de except.

Hæc est cõmunis opinio omnium, de quo per Azon. & Host. in summ. de vsur. Caier. in verb. vsura in fin. vers. quartus casus, Summ. Armil. eodem verb. num. 10. Summ. Angel. in eod. verb. nu. 15. Syluestr. in eodem verb. Nauar. in suo manuali, & omnes: hinc text. in cap. 2. de fid. instr. vbi glos. & scrib. dixit, quod recuperabitur pecunia cum omni interesse,
24 & in Camera fiscali, vt soluat interesse, etiam quantiplurimi consuluit, Alex. in d. cons. 156. 2. volum. & tex. in cap. fin. de nou. for. fidel. ibi si Dominus differt possessionem tradere, omnem vtilitatem ei præstabit, vbi glos. allegat text. notab. in l. si sterilis

illa §. cum per venditorem, ff. de act. empt. & quae dicuntur in terminis, text. in l. curabit C. eodem tit. & per Cagnol. in l. vnica C. de eo, quod interest num. 46. vers. non obstat autho-
25 ritas Bald. ibi in 1. colum. dixit. n. non esse arguendum ex dispositione iurium loquentium in vsuris ad interesse, quod vt dixi, fundatum est in naturali aequitate, ne quis locupletetur
26 cum aliena iactura, & pro absoluto tradidit Minadori in decis. Sac. Cõs. 17. aliud esse interesse, & aliud vsu-
27 ram. Hinc in terminis text. auth. quae supplicatio C. de precib. imp. offer. decidimus in Regia Camera in causa Caroli Papacodae cum haeredibus Io. Pauli Pagani deberi interesse pecuniae solutae reuocata sententia Praes. Praet. ponderando verba text. ibi, cum legitimis augmentis, & verb. auth. vnde sumitur, quodq; aliud sit interesse, aliud vsura; maximè quando permissum est negotiari, & dari pecuniam ad honestum lucrum; ita quod non tenetur otiosa, & licet du-
28 bitatum fuit, qui fructus veniant in terminis praedictae auth. An naturales tantum, an etiam ciuiles, & glos. in l. iubemus §. sanè il 1. in verb. vel accessionibus C. de sacrosan. eccles. voluerit naturales tantum venire considerando verbum, accessiones: & ex eo, quia titulus reducitur ad non titulum, & sic vt indebitum repetitur, qua actione naturales tantum fructus veniunt, secundum glos. in l. 1. in verb. actione C. de cond. indeb. & vsura dicitur fructus ciuilis, ob quod non venit dicit glos. in l. indebiti in princ. ff. de condit. indeb. Tamen haec limitantur in condemnatione restitutionis pecuniae, dum ea secundum communem cursum non stat otiosa, sed ordinariè implicatur in emptionem, vel reemptionem; & propterea de communi stylo, cum retractatur sententia, condemnatur quis ad restitutionem pecuniae cum interesse: nam dixit Bald. in l. 1. ff. de cond. indebit. in fin. quod vbicumque est licitum negotiari, tunc etsi vsura sit prohibita: Tamen quando quis potest ponere pecuniam ad honestum lucrum, tenetur ad hanc restitutionem, qui allegat Bart. in l. Diui Seuerus ff. ad leg. falcid. qui hoc explicitè dixit ex praedicta conclusione, vt supra firmata, quòd aliud est vsura, & aliud interesse, quod omni iure debetur secundum glos. notab. in d. cap. conquestus in d. l. curabit, & d. l. socium, qui in eo, Alex. in l. si insulam, §. vsuras, solut. matrim. & Fulgos. post Bart. in l. indebiti §. sed si nummi ff. de cond. indeb. dicit venire etiam ciuiles accessiones, quando non est in damnum nec in poenã debitoris, & ratio quare tenetur ad fructus naturales est, quia effectus est locupletior: ergo eadem erit semper, quòd ex pecunia mea lucrum sentit quomodocumque. Hinc text. in d. §. etsi nummi dixit, quòd quicquid vsucaepit, venit, sicut dicimus in Procuratore, vt etiam indebitum exactum restituere teneatur l. qui proprio §. procurator, vt in caeteris ff. de procur. Etsi interesse pecu-
29 niae venit etiam in contractu stricti iuris à die interpellationis, vel morae secundum glos. notab. in l. nummis ff. de in lit. iur. Ergo multo fortius dum sententia retractatur, cùm dici potest perpetuò creditorem interpellare; &
30 licèt alias non veniat interesse extra rem, sed intra rem: tamen dicunt Doctor. quod distinctio illa non habet locum in pecunia, in qua, quia non dantur fructus, propterea venit semper interesse extra rem; Immò etiam venit interesse lucri cessantis: ita Bart. in d. l. nummis, & est communis secundum Ias. ibi, secùs verò quando sumus in rebus, & speciebus debitis; & tunc procedit text. in l. si sterilis §.
31 cùm per venditorem ff. de act. empt. Pulchra decisio, & distinctio Bald. in l. cum allegas nu. 14. C. de vsur. quicquid

quid dixerit in l. 2. C. eodem, & sic licèt Domin. de Franch. in sua deciſ. 120. dubitauerit, ſi debetur intereſſe pecuniæ reuocata ſententia. Ex prædictis apparet, quomodo per veros iuris terminos deciſum eſt intereſſe deberi, quæ ſeriosè volui hic ponere, cum deciſio fuerit ſatis diſcuſſa, & penſata; & tandem communi voto per hos veros iuris terminos concluſa: vnde redeundo ad quęſtionem dico, quòd firma remanet concluſio longè diſtare vſuram ab intereſſe. Et poſtquàm text. in §. fiſcus loquitur in vſuris, quæ tam ab intereſſe diſtant: ſequitur, quòd remanemus in diſpoſitione iuris communis, Diuini, & Canonici, atque Ciuilis, per quod indifferenter intereſſe ſolui pręcipitur, ſicut ècontra prohibetur vſu-
32 ra, & ideò Peregr. dixit in tract. de priuil. fiſc. lib. 6. tit. 7. dicit in fin. nu. 4. quòd hodiè ceſſat priuilegium, de quo in §. fiſcus, quia vſuræ omnes sũt prohibitæ de iure canonico, & ſi deficit text. in §. fiſcus loquens in vſuris, & in intereſſe omni iure debito, quod tam differt ab vſura, Fiſcus legem non habet pro ſe, ergo iure communi vti oportet, cum non reperiatur expreſsè priuilegiatus, & in dubio ſic iudicandum erit, ſecundùm latiùs cumulata per eumdem Peregr. eod. lib. tit. 1. in princ.

Rurſus text. in §. fiſcus dixit, quòd Fiſcus ex ſuis cõtractibus vſuras non dat, modo quæſo aduertatur: nam iuris explorati eſt, quòd quædam actiones debentur ex contractu, & quæ-
33 dam ex facto, veluti quoties ex eo teneri quis incipit, quod ipſe admiſit: verba ſunt Iuriſconſ. in l. actionum genera §. actionum, cum §. ſequ. ff. de act. oblig. Vndè dùm non ex cõ-
34 tractu intereſſe prætenditur, in quo caſu expreſsè loquitur text. in §. fiſcus: ſed ex facto ſubſequenti propter moram ortam ex interpellatione, vel ex litis conteſtatione, vel ſaltem per ſententiam, & ex hoc oritur diuerſa actio ab illa, quæ oritur ex contractu: ergo non habet locum text. in §. fiſcus, in quo eſt punctualis deciſio Caiet. in d. verb. vſura, in ver. noto 2. verſ. quartus caſus, vbi tradit, poſſe exigi intereſſe à debitore, cui mutuata eſt pecunia ad certum tempus, quo elapſo fuit in mora reſtituendi, & reddit rationem, quia illud non debetur ex contractu mutui, ſed ex mora.

Præterea ad idem pondero dictionem illam, ex, dicit enim text. Fiſcus ex ſuis contractibus vſuras non dat,
35 quæ dictio importat cauſam immediatam, & proximam ſecundum Bart. in l. 1. 4. colum. num. 4. ff. de exercit. in l. eo tempore §. ſeruus ff. de pecul. & in l. non dubium C. de leg. nu. 23. Ergo non procedit, quando non immediatè ex contractu, ſed ex interpellatione, & litis conteſtatione mora contrahitur, & intereſſe petitur, & cum leges præſtent vſuras ex prædictis omnibus capitibus inter ſe differentibus, videlicet ex contractu, & ex facto, & hoc ſecundo caſu, per viam interpellationis, & alios modos, quibus ſupra, quomodo volumus corrigere diſpoſitionem iurium loquẽtium in caſibus prædictis differentibus per iura loquentia in contractibus tantum, ad quod, vt notorium eſt, omnes iuris regulæ aduerſantur, ad text. in l. ſancimus C. de teſtam. in l. præcipimus in fin. C. de appell. cum ſuis concord.

Vlteriùs de iure communi præſtabantur vſuræ etiam ex conuentione,
36 abſque aliqua mora, de quo in d. l. cum quidam in princ. & §. ex locato, vbi gloſ. cui text. ſubſequitur text. in d. §. fiſcus, qui dicit, quòd ex ſuis contractibus Fiſcus vſuras nõ dat, & nullum verbũ in tex. de mora, quia vſurę conuentionales morã non expectant, & hæc eſt propria, & naturalis vſura ſecũdum Summiſt. & Doct. allegatos.

Si

Si ergo §. fiscus subsequens dicit, quòd fiscus ex suis contractibus vsuras non soluit, ꝙ fundatum est inrelligi de vsura immediatè ex contractu procedente: ergo text.intelligitur de vsura conuentionali debita pactione absque mora, sed quæ debetur ex mora est loco interesse, & debetur ex facto, non ex contractu, non ex conuentione, nec pactione: igitur cessat dispositio text.in §.fiscus. Hinc non dicit text.quòd fiscus ex mora non soluit vsuras, sed quòd ex suis contractibus vsuras non dat, & sic pactione, seu conuentione, sicut diximus, quòd ex suis contractibus non soluit duplam: nam si non dat, aut non debet, non debet dari mora, & deficiente mora deficit cursus vsurarum; immò non oriuntur deficiente matre, quæ est mora, dixit text.in d.l.quidam §.si

37 pupillo, sicut dicimus in actione, quæ non oritur deficiente obligatione, quæ est eius mater, ad texr. in l.licet §.ea obligatio, vbi glos. ff.de procur.glos.in rubr. instit.de obligat. Et cùm dicat text. quòd non dat vsuras fiscus ex suo contractu sequitur, quod non oritur obligatio, & consequenter nec actio, & pernecesse nulla mora deficiente obligatione, & actione, sed data interpellatione oritur ex facto obligatur, & ex ea actio, quam parit interpellatio, & ex ea constituitur in mora: vnde nimirum si primo casu vluræ non debentur, quia lex impedit ortum obligationis. Secundo verò casu obligatio contrahitur per moram mediante interpellatione sequura, nullo super hoc legis impedimento subsistente, immò interesse debito recompensatorio omni iure permisso.

Rursus prohibere vsuras debitas ex pactione, seu conuentione absque

38 alia mora est citrà damnum tertij, hæc est propria, & naturalis vsura, & hæc est omni iure prohibita: sed prohibere vsuras recompensatorias, quæ secundum omnes Doctor.iura, & glos. non sunt vsuræ propriæ, sed loco interesse petuntur, hoc est in tertij damnum, & contra ius ciuile, & canonicum, per quod mandatur interesse solui debere, & non procedere iura

39 de vsuris loquentia: Ergo texr.in §. fiscus debet intelligi de vsura propria, & non de impropria, ad text. in l.1. §.si is, qui nauim ff.de exercit. in l.non aliter de leg.3. Immò verba,

40 quæ naturaliter, & ciuiliter intelligi, & interpretari possunt, naturaliter interpretanda sunt l.fin. vbi Bald.C.de his, qui veniam ætat.l.ex ea parte §. insulam, vbi Bart. de verbor. obligat.

41 & quando verba habent plures significationes, quarum vna esset propria, & alia impropria stare debemus propriæ significationi, dixit Bart. in d.l. non aliter; immò idem Bart. in l. ita vulneratus ad leg.aquil. tradidit, quòd verba legis debent intelligi secundum propriam significationem, &

42 non secundum communem vsum loquendi, quòd vltimum de communi vsu latè pertractat Felyn. in prohem.

43 decret. & fieri debet interpretatio, quæ tertiò non præiudicet, ad tex.in l.2. §.meritò, & §.si quis à Principe, ff.ne quid in loco publ. immò verba sunt improprianda secundum Bald.in cap. super eo, vbi Card. & Dec. de offic. deleg. idem Dec. in cons. 689. num. 9.

Dico tamen, quòd si volumus intelligere textum in §.fiscus, quod loquatur in mora, dico inquam, quòd intelligendus est text.in mora irregulari ponderando dictionem, sed quæ est aduersatiua similibus: ita quod

45 sequendo rationem negatiuam affirmar, & sic è contra ad rexr.in l.iulianus §.qui fundum de verbor.obligat. cum alijs ad propositum cumulatis per Alber. in suo distinction. in verb. sed.

Dicit enim text. Fiscus ex suis contractibus vsuras non dat, sed accipit, vt

vt solet, a fornicarijs, qui tardius pecuniam inferunt glos. ibi, in verb. in-
46 ferunt, dicit, nota reipsa fieri motam à fisco, & hanc sequuntur Doct. communiter, dicentes esse fisci priuilegium, vt mora debitorum suorum irregularis, & re ipsa absque aliqua interpretatione contrahatur, de quo per Bald. vbi Ias. in l. 1. C. de his, quibus vt indig. Plat. & cæteri in l. 1. C. de fiscal. vsur. lib. 10. latè Peregr. vbi supra tit. 2. lib. 6.

Si igitur text. intelligitur de mora irregulari respectu debitorum fisci, & loquitur per dictionem sed primo casu aduersatiuam, qui etat, quòd fiscus ex suis contractibus vsuras non præstat: ergo intelligendus erit de mora irregulari, vt nisi interpellatus non soluat, & postquàm idem priuilegium habet minor, & pupillus, vt re ipsa in
47 ipsorum beneficium irregularis, mora contrahatur ex regu. text. in l. minorum C. in quib. caus. in integr. restit. non est necess. glos. mag. in l. mora vbi Scrib. ff. de vsur. Io. de Plat. Pyr. & cæteri in d. l. 1. de fiscal. vsur. di-
48 cendum erit propterea, quod sicut in minore, in pupillo in ipsorum damnum mora contrahitur ex interpellatione ipsis facta cum tutoris authoritate, vel ipsi Tutori congruo loco, & tempore, ad text. in l. sed etsi stipulatus, de verbor. obligat. Doctor. communiter in l. si ex legati causa eodem tit. propter quod tenetur de interitu non solùm ad vsuras ex mora, qui est proprius effectus illius, dixit glos. in d. l. mora, & text. ibidem in §. bonæ fidei, immò nondum tenebitur pupillus de interitu, sed etiam operabitur mora augmentum obligationis puta, quo ad commissionem pœnę conuentionalis, de quo latiùs per Alex. in d. l. si ex legati causa num. 15. vlt. notab. Igitur idem dicere debemus in fisco arguendo de pupillo, & minore
49 ad fiscum, quod argumentum in iure est validum, vt latiùs post Euerard. firmat, & cumulat Peregr. vbi supra lib. 5. tit. 2. num. 7. & seq. Ex quibus omnibus apparet, quòd allucinati sunt, qui simpliciter dixerunt, fiscum non soluere vsuras ex mora, per text. in d. §. fiscus non ponderauerunt verba illius text. loquuti fuerunt inaduertenter, sic perfunctoriè, per transennam: non autem ex professo, & melius loquuti fuerunt cæteri communiter, qui dixerunt per illum text. Fiscum ex suis contractibus vsuras nō soluere, & nihil loquuti fuerunt de mora, quia nec verbum quidem de ea in illo text.

Et sic reassumendo dico, quòd si fiscus conuenitur ratione euictionis sequutæ actione ex stipulatu, non tenetur, nisi ad simplum pretium rei primo loco constitutum, nulla habita ratione augmenti, temporis, vel cuiuslibet alterius interesse.

Si verò conuenitur actione exempto de euictione tenebitur pariter ad simplum pretij rei non primo loco constituti: sed prout valet res tempore euictionis sequutæ; & hoc est, quod dixit in specie glos. in d. l. 2. de admin. rer. ad ciuit. pertin. quo casu potest esse plus, & minus, & in hoc non intrat articulus; si Fiscus soluit, vel non soluit vsuras: sed tantum tractatur, ad quid tenetur ratione euictionis ad duplum, vel ad simplum & hoc simplum, quomodo considerabitur.

Dùm verò Fiscus, aut ex causa prędicta est liquidatus certus debitor, vel alia quacumque causa: an soluat interesse, & in hoc procedunt supra allegata constituendo differentiam inter vsuras, & interesse, inter vsuras debitas actione ex contractu, vel ex facto, debitas ex contractu immediatè, pactione, vel conuentione, vel extra contractum mediante mora ex interpellatione causata, in mora irregulari, non autem in mora regulari, & ex facto, ex quo non impeditur ortus obli-

50 obligationis, & actionis ad intereſſe conſequendum omni iure permiſſum, & demùm non procedat in vſuris rei iudicatæ, quæ debentur propter authoritatem iudicati, & ſententiæ non dependentis ab obligatione, vel contractu, pro quo eſt text. in l. 1. & tot. tit. C. de vſur. rei iud. nàm exiguntur, vſque ad quantitatem probabilis intereſſe, & ſuccedunt loco diſpoſitionis legalis, vt notab. dicit Bald. in l. 2. eodem tit. de vſur. rei iud. in princ. quo caſu non ſunt vſuræ, ſed intereſſe, & ſic nil commune text. in §. fiſcus qui loquitur de proprijs vſuris debitis ex contractu, quæ ſufficit attigiſſe, vt anxiam præbeam ſupremis Iudicibus perſcrutandi altius materiam, & in Regia Camera diuerſæ reperiuntur factæ deciſiones, vt in cauſa Ducis Nuceriæ, & Barones Marturani, & alijs, quæ poterunt videri.

SVMMARIVM.

1 *Læſio in contractibus fiſcalibus, an requiratur vltra dimidiũ, ſeruata forma text. in l. 2. C. de reſcin. vend.*

2 *Text. in l. 2. C. de reſcind. vendit. procedit etiam in bonis Eccleſiaſticis.*

3 *Læſio minor dimidia ſufficit, quando in contractu fiſcali interuenit fraus, aut gratia.*

4 *Deciſio recenſetur alias facta in venditione per Proregem celebrata rei fiſcalis, vt læſio vltra dimidiam requiratur, & nu. 43. 44. 45.*

5 *Text. in l. 2. de reſcind. vendit. an habeat locum in venditione facta cum Iudicis decreto, vel cum ſubbaſtatione, & quomodo intelligatur nu. 11.*

6 *Læſio vltra ſextam tantum ſecundum communem practicã, & deciſiones ſufficit in venditione facta ſubbaſta, tàm rerum fiſcalium, quàm aliarum rerum, quæ ad inſtantiam creditorum, à Iudicibus venduntur perſonam debitorum repræſentantibus.*

7 *Contrahentibus licitum eſt inuicem ſe decipere.*

8 *Recenſetur doctrina Bart. in l. ſi ſocietatem §. arbitrorum ff. pro ſoc. ad limitationem text in d. l 2. & ſecundum hanc deciſionem refertur iudicatum.*

9 *Factum Iudicis dicitur factum partis fictum.*

10 *Venditio rei fiſcalis habet multa requiſita, & inter cætera, vt vendatur iuſto pretio, etſi aliquid ex requiſitis defecerit, venditio irritatur.*

11 *Text. in l. 2. C. de reſcind. vend. quomodo habet locum in tranſactione.*

13 *Læſio in arbitramento ſufficit in ſexta.*

14 *Regula, quòd licitum eſt contrahentibus inuicem ſe decipere, non procedit, quando Iudex vendit nomine debitoris, præterquàm ſi modica eſſet læſio.*

15 *Minor habet reſtitutionem, ſed non in modicis.*

16 *Text. in l. & ſi ſine §. quæſitum, ff. de minor. declaratur.*

17 *Fiſcus, minor, & Eccleſia habent remedium reſtitutionis in inte-*

integrum vltra remediũ text. in d.l. 2 de rescind. vendit. & nu 18.

19 *Doctr.* Pelleg. *refellitur.*

20 *Text in l.3. & in l. ratas C. de rescind. vendit. & in l. si hyppothecas C. de remiss. pignor. declarantur.*

21 *Decisio Alb. in l etsi sine §. quæsitum ff. de minor. & Afflict. in decis. 240. declarantur, sic doctr. Rom. Alex. & aliorum & nu 22.*

26 *Decisio glos. & Bart in l. 1. §. magni pretij ff. de iur. fisc. declaratur, & nu. 25.*

24 *Venditio rei fiscalis facta per fiscum absque subhastatione est pœnitus nulla.*

26 *Procurator vnus est fisci, & alter Cæsaris, & ibi ponitur differentia inter vnum, & aliũ.*

27 *Procurator fisci habet mãdatum à lege limitatum, quòd non est in Procuratore Cæsaris, qui omnia explicat ex mandato sui principalis.*

28 *Omnia, quæ fisci sunt, sunt pariter Cæsaris.*

29 *Differentia inter potestatem datam à lege, & datam ab homine.*

30 *Princeps, vel procurator ab eo constitutus potest vendere absque subhastatione, quia est dominus, & supra leges, quę non habent locum in Procuratore fisci; & ita decisum, & n 31.*

32 *Glos. in l. 1. C. de fid. instrum. & iur. hast. fisc. communiter sequuta vt inter cætera requisita in venditione rei fiscalis sit iustum pretium, cum qua est communis, vt deficiente ali quo ex requisitis per d: glos. venditio rei fiscali sit nulla, & nu. 33.*

34 *Læsio quælibet sufficit data spetie fraudis, vel gratiæ, alias ijs deficientibus, non quælibet læsio sufficit, sed ad minus requiritur in sexta.*

35 *Læsio in contractibus fiscalibus vltra sextam, vel vltra dimidiam operatur nullitatem con tractus, & propterea datur vendicatio, & restituitur res cum fructibus, quia rescinditur contractus ex tunc, non vt ex nunc, & nu 41.*

36 *Text. in l. 1. C si vend pig. agatur, limitatur in fisco.*

37 *Suppletio pretij non datur, quando in venditione interuenit dolus.*

38 *Dolus ex proposito, aut incidens ex priuilegio fisci differunt à dolo re ipsa, ob quod non datur suppletio.*

39 *Suppletio datur in venditione facta subhasta, & ita decisum.*

40 *Supplementum iusti pretij intelligitur vsque ad verum rei valorem attento tempore contractus.*

42 *Venditio rerum fiscalium dicitur tàm respectu venditionis propriorum bonorum fisci, quàm etiam ei obligatorum, dùm ad illius instantiam venduntur,*

&

& dicuntur omnes contractus fiscales, ob quod eædem sollemnitates requiruntur.

43 *Priuilegia concessa fisco intelliguntur concessa Cæsari, quando tamen non adest diuersitatis ratio, & nu. 44.*

45 *Doctrina Luc. de Pen in l. 1. C. de fund. patrim. declaratur.*

46 *Princeps non habet restitutionem aduersus contractum ab ipso gestum, quòd secus est in fisco.*

47 *Bona patrimonialia, & fiscalia quomodo differant, remissiuè.*

48 *Læsionis remedium, quomodo fundatur aduersus licitationem ex maiori oblatione, secundùm communem Practicam, & decisiones factas, & quæ in dies fiunt, sicut in rebus minorum, & Reipublicæ, in quo videntur pugnare inuicem decisiones Guid Pap. & Afflict. & quid de Gabellis, & alijs, quæ subiectæ videntur fortuitis casibus, & num. 49. & 56.*

50 *Fiscus in suis venditionibus habet pactum adiectiones in diē.*

51 *Licitator primus non liberatur per maiorem oblationem alterius, quæ non fuit adimpleta.*

52 *Priuilegium adiectionis in diem non habet Ciuitas in suis venditionibus.*

53 *Oblatio maior semper admittitur infra tempus præfixum vēditionis rei etiam quòd fuerit licitata, & alteri liberata, secùs verò elapso tempore, quando res iusto pretio fuit licitata.*

54 *Oblatio maior admittitur contra conductorem temporalem finito tempore locationis, dùm ille vult persistere in conductione, verùm datur prælatio primo conductori idem offerenti, & etiam infra tempus locationis maior oblatio admittitur, quòd nō procedit in perpetuis locationibus nisi tempore contractus nu. 58.*

55 *Fiscus Reipublica, & minor restituuntur ad lucrum, & sic propter maiorem licitationem, sed non sufficit quælibet læsio, sed considerabilis, & propterea practica est, vt sit in sexta.*

57 *Decis. Alber. & Afflict. in quò casu procedant, declaratur & nu. 60.*

59 *Text. in l. si tempora de fid. instrum. & iur. hast. fiscal. declaratur.*

61 *Decisio Luc. de Penn. in l. congruit declaratur.*

62 *Decisio facta per Regiam Cameram recensetur facta relatione in Collaterali Consilio, admittendo maiorem oblationem aduersus licitationem factam, trascendentem tamen sextam.*

63 *Venditio reddituum ad vitam, quàm lęsionem requirat, ac de*

Q eius

eius validitate: Remissiuè, vbi quid in venditione facta super donatiuis à Regno fieri solitis.

64 *Venditio pro certo pretio soluendo infra certum tempus, vel quandocumque cum pacto, quod interim certum soluatur interesse, quomodo erit valida, & non vsuraria.*

65 *Tex. in l. curabit C. de act. empt. intellectus, quòd intelligatur de mora irregulari reipsa contracta.*

66 *Mora regularis contracta per interpellationem, vel per lapsũ temporis parit interesse damni emergentis, & lucri cessantis in eo tamẽ, qui solitus est suam pecuniam implicari in emptionem.*

67 *Vsura ex mora regulari non petuntur, vt vsura. sed vt interesse.*

68 *Conuentio de soluendo certo interesse pendente dilatione data aa soluendum pretium est valida, secundùm communem conclusionem Doct. & ibi ratio, etiam quòd fructus rei excedat nu 69.*

70 *Decisio Paul de Castr. in l 2. C. de vsur. commendatur. qui dixit praestari debere interesse, secundum morem Regionis, etiã quod fructus rei vendita excedat, & ibi latissimè de ratione, & de communi opinione.*

71 *Consuetudo cõtrahendi cum pretio conuento soluendo infra certum tempus, & interim conuenitur de certo interesse, etiam quòd fructus excedat, & nu. 73.*

72 *Doctrina Paul. de Castr. in l iulianus § vendito ff. de act. emptio declaratur procedere in interesse trascendente fructus rei venditae in magna quantitate.*

74 *Decisio Rota Genuensis notatur.*

75 *Conuentio interesse pretij rei sterilis valet.*

76 *Interesse dotium potest taxari ad certam rationem, donec dos nõ soluatur.*

77 *Opinio Theologorum valere cõuentionem, & deberi interesse in emptore consueto non tenere pecuniam otiosam, sed conuertere in emptionem.*

ARGVMENTVM.

In cõtractibus fiscalibus, quae laesio requiratur: An vltra dimidiam, vel vltra sextam, quid in venditione facta subhasta, quid in minore, & Ecclesia, quid quãdo vendit Prorex, vti Regis procurator: An data laesione in contractu fiscali habet locum supplementum pretij, & quantum debet contineri, etsi non datur supplementum, an restituatur res cum fructibus paria sunt, quod vendantur bona fiscalia, vel fisco obligata priuilegia competentia fisco competunt Caesari, & quid quando laesio non est vltra dimidiam, nec vltra sextam, sed in venditione interuenerit gratia, aut fraus, quid in licitatione: An restituatur fiscus, minor, vel Respublica ad lucrum, quid de redditibus in vita, & quid in venditione facta pro pretio soluendo infra certum tèmpus, vel quandocumque, & interim conuentum est, vt soluatur certum interesse: An illa valeat, & quid de consuetudine.

SED

§. V.

1 SED quæ læsio requiritur, vt contractus venditionis per Fiscum factus rescindatur, quòd aliàs fuit maximè disceptatum, & glos. in l. 1. §. magni pretij, ff. de iur. fis. tradidit requiri læsionem vltra dimidiam seruata dispositione text. in l. 2. C. de rescin. vendit. quam sequitur ibi Bart. quæ dispositio, cùm
2 etiam seruetur de iure canonico in bonis ecclesiasticis ad text. in cap. cũ causa, de empt. & vend. vbi Scrib. videtur, quòd idem dicitur esse in fisco,
3 nisi in venditione incidisset fraus, aut gratia; nam tunc minor læsio sufficeret, & sic procedit text. in l. si minori C. de iur. fisc. lib. 10. vbi glos. & Doctor. & per prædicta idem tradit Peregr. in tractat. de iur. fisc. lib. 6. tit. 4. nu. 8. Est decisio punctualis Odofr. in eadem l. si minori, & in l. 2. C. de fid. instr. & iur. hast. fisc. lib. 10. licet se remittat ad dicta in d. l. si minori: secundùm quæ fuit decisum in causa
4 Franchi Larcarij Conseruatoris Regij Sigilli cum Regio Fisco, vt in meo cons. 53. 1. volum.
5 Quæ decisio videtur, quòd habeat communem Doctor. opinionem, dùm faciunt quæstionem: an text. in l. 2. habeat locum, quando venditio est facta, atque confirmata Iudicis decreto, vel subhasta, & dixerunt habere locum, de quo per Alex. & Rom. in l. si quis cum aliter, de verb. oblig. & de communi refert Cagnol. in d. l. 2. nu. 157. & ibi Pinell. ibidem 2. par. cap. 2. nu. 25. Crem. num. 102. & 104. ibi etiam Padigl.

Sed quæso aduertatur, nam indifferenter, & communiter practicamus
6 in nostro Regno, tam in venditione rerum Fiscalium, quàm aliarum, quæ ad instantiam creditorum venduntur quòd sufficiat læsio in 6. De quo per D. de Franch. in decis. 120. ex eo, quia cum hæ venditiones fiant à Iudicibus mediantibus subhastationibus, quod est vnum de necessarijs requisitis in talibus venditionibus iuxta text. in d. l. 1. & tot. tit. C. de fid. instr. & iur. hast. fisc. vbi glos. & scrib. & per Peregrin. vbi supra in l. ordo C. de exequ. rei iud. Tunc quia venditiones non fiunt à proprijs partibus, quæ dùm
7 voluntariè contrahunt, licitum est eis inuicem se decipere, ad text. in l. in causæ la 2. §. pen. ff. de minor. in l. item si pretio §. fin. ff. locati, & Bald. in rubr. C. de contrah. empt. q. 12. dixit, quòd venditor vendendo viliùs, ipsi sibi iniuriam facit, & propterea de se tonqueratur, nisi excederet dimidiam, quo casu limitatur prædicta regula, quòd licitum est contrahentibus inter se decipere.
8 Hinc dixit Bart. in l. si societatem in §. arbitrorum ff. pro socio, quòd nõ procedit text. in l. 2. qui loquitur de voluntarijs venditionibus, quæ fiunt à partibus, & ob id tradit sufficere læsionem in 6. parte, quam limitationem, etiam sensit Alex. in l. si arbitratu in fin. de verbor. obligat. Cremat. latiùs in repet. d. l. 2. num. 152. vers. tertio limito; & secundum hanc Bartol. decisionem indifferenter fuit iudicatum, & iudicamus, de quo etiam per Add. ad decis. Afflict. 340. dicen-
9 tes, quòd etsi factum Iudicis reputetur factum partis certo modo: Tamen est factum fictum; & non habet Iudex eamdem dispositionem rei, quam habet pars principalis; & idem tradit D. Præsidens de Franch. in decis. 224. Et
10 fusius tenuit Nicol. de Neap. in d. l. si minori, dicens, quòd cum inter cætera requisita posita per Odoffr. in venditione rei fiscalis sit principale, vt res vendatur iusto pretio, etsi aliquid ex requisitis defecerit contractus irritatur, quòd dixit per prius glos. in l. 1. vbi Doctor. C. de fide instrum. & iur. hastat. fisc. lib. 10. vbi scribent.

communiter: Concludit propterea, quòd qualibet læsio in contractu fiscali sufficere debet, & non procedit text. in d. l. 2. quod etiam videtur tenere idem Odoffre. ibidem 2. colum. circa medium, vers. Erat enim iste contractus, & Pyrr. in eadem l. notat, quod text. in l. 2. non habet locum cum tractatur de subhastatione, & venditione fiscali, quòd per prius ibi latissimè dixit Ioan. de Plat. cuius infrascripta sunt verba.

Item numquid requiritur id, quòd res sit vendita minori pretio dimidia iusti pretij, sicut aliàs in l. 2. C. de rescin. vendit. Dic, quòd non, quia habet locum etiam citra dimidiam, vt hic in glos. ex quo nota, quod lex secunda supra de rescind. venditio. non habet locum in venditione facta per Fiscum cum subhastatione, & ad gloss. ff. eodem l. 1. in princ. in gloss. in verb. magni pretij, hæc Plat.

Et Pinell. dum tractat articulum, an habeat locum remedium l. 2. in venditione facta cum decreto Iudicis, & etiam cum subhastatione tradit tanquam nouum, & ab alijs non ponderatum, firmiterq́; tenet in venditione rei fiscalis, sufficere læsionem infra dimidiam ibi 2. par. cap. 2. nu. 24. vers. vnum verò, & num. 27. vers. denique.

Et illa communis Doctor. opinio, quòd text. in l. 2. habeat locum in
11 venditione cum decreto, & cum subhastatione aduertatur, quòd nihil facit ad casum: nam articulus disputatus principaliter ibi non fuit circa quantitatem læsionis: sed an contractus firmus remanere habeat, non obstante læsione prætensa in qualibet quantitate: an verò possit dari rescissio, & remedium læsionis secũdum reg. text. in l. 2. & sic circa remedium læsionis, non autem circa quantitatem, prout eleganter sic res respondet
12 Cagnol. in d. l. 2. nu. 85. Nam Docto. disputauerunt, an text. in d. l. habeat locum in transactione, & communis est cum Bart. vt locum habeat inspecto dubio litis euentu; qui Bart. subsequenter in d. l. 2. dicit idem esse in arbitramento, quasi quòd sit species transactionis; & pariter est communis opinio cum Bartol. aduersus
13 quem dum Anton. de Burg. in cap. cum causa de empt. & vendit. impugnauerit argumentum de transactione ad arbitramentum ex eo, quia in eo secundum eumdem Bart. in d. §. arbitrorum, sufficit læsio in 6. quod non est in transactione, respondet Cagnol. quod Bartol. in d. l. 2. voluit tantum determinare, quod detur læsio, sicut in transactione: sed non tractauit, quanta debeat esse, si vltra dimidiam, vel vltra sextam, quod demum determinauit in d. §. arbitrorum. Cuius opinionem sequutus est Alex. in d. l. si quis arbitratu num. 25. Crem. Cagnol. & communiter scrib. in d. l. 2.

Et regula illa, quod licitum est contrahentibus inuicem se decipere,
14 fundatur in libera voluntate contrahentium, qui possint in rebus proprijs sibi ipsis præiudicare, & iactare suum, quod non est, quando Iudex vendit, & lex requirit iustum pretium, cui iudici denegata est potestas donandi, aut vendendi aliter, quàm pretio iusto, & propterea in modico illi permiserunt, Alexan. in
15 d. l. si arbiter: Sicut dicimus in minore, qui habet restitutionem; sed non in modicis, ad text. in l. scio ff. de restit. in integr. glos. in d. l. in causa la 2. §. pen. ff. de minor. quod demum Doctor. declarauerunt consistere in sexta, vt illa læsio sufficiat: & hoc est, quod dicit text. elegans li-
16 cet vulgatus in l. etsi sine §. quęsitum ff. de minor. dum text. præcedens in §. fin. dixerat, quod etiam in lucro minoribus succurratur. Dicit enim text. in §. quęsitum. ꝯ hoc circumspectè est

facien-

Digitized by Google

faciendum,& text.in l.quod si minor §.non semper eod.tit. quando manifesta circumscriptio, aut negligentia detecta sit, quod demùm Doct. arbitrati sunt in 6. & in principalibus vendentibus in læsione vltra dimidiam.

Nec hoc apparere debet exorbi-
17 tans, siquidem minores,Ecclesia, & Fiscus vltra remedium d. l. 2. habent remedium restitutionis,quo casu sufficit læsio minus dimidia, & licet aliqui dubitauerint, si quando compe-
18 tit remedium læsionis vltra dimidiam,competat etiam hoc restitutionis, quod est pinguius: tamen communis est cum Bald. contra glos. & Bart.in l.1. C. si aduers. fisc. Abb. & Barbat. in d.cap. cum dilecti,de emptio.& vend. Cagnol. in d.l.2. num. 105. Pinel. 3.par. cap.1.nu.14. post Cremat.nu.54. 12.ampliat. & Bald. & Salic. ibidem D. de Franch. in decis. 248. & quòd Fiscus læsus restituatur,pulchra decisio Guido Papa nu. 302. quem allegat, & latiùs prosequitur Peregr. de iur.fisc. lib.6. tit.
19 2.num.7. Qui Peregr. licet ibi num. 13. dixerit parce subueniri fisco in contractibus rerum suarum ad illorum rescissionem per text.in l.3. & in l.ratas C.de rescind. vendit. & in l.si hyppothecas C.de remiss.pign. & insuper tradit non restitui fiscum tanquam læsum aduersus licitationem factam propter maiorem oblationem authoritate Alberic. in d. l. si sine §. quæsitum,de minor.& Afflict.in sua decis. 340. & ampliùs se remittit ad dicta in eodem lib. tit. 4. num.9. vbi authoritate glos.& Bart.in d.l. 1. de iur.fisc. dicit Fiscum ob læsionem vltra dimidiam posse contractus suos rescindere subdens,quod magis communiter hoc tenent Doctor.videlicet Rom. & Alex. in d.l. siquis cum aliter Crem.Cagnol.& Pinell.in d.l.2.

Tamen se decipit Peregr.& iura per ipsum allegata minimè hoc probant,nec eius authoritates exceptuatis glos. & Bart. in d. l. 1. supra in princ. huius quæstionis relatis, & ex Doctor.supra allegatis demonstratum est communem opinionem cõtrariam vt sufficiat læsio infra dimidiam, & sic in 6. text.enim in l.3.& in l.ratas
20 dicunt, quod venditiones perfectæ non sunt rescindendæ, nec ad instantiam fisci, nec ad instantiam priuati, quodq; non probatur læsio ex hoc, quòd fundus maiori pretio fuit comparatus,quàm venditus fuit: sed de quantitate læsionis nullum verbum text.in l.si hyppothecas, idem immò ille text.probat indubitatè,quòd datur rescissio venditionis factæ sub hasta,quando adest iusta causa: ibi,nàm Fiscalis hastæ fides facilè conuelli nõ debet: ergo datur rescissio,sed non facilè,vt sic dicamus data læsione, vt Doct.communiter concludunt, datur rescissio,qui dixerunt sufficere in 6.& sic iudicatur, & practicatur.

Decisio Alber. in §.quæsitum, &
21 Afflict. 240. non sunt ad casum, ibi enim non tractatur, de quantitate læsionis, vt est articulus, de quo disputamus; sed quod nullo modo dicatur de læsione ex maiori oblatione aduersus licitationem factam; nam hoc solùm dicit idem Peregr. non sufficit ad probandam læsionem, & tractatur de lucro, quod quomodo procedat, dicemus inferiùs.

Rom. Alex. & alij in l. siquis cum aliter Crem.Cagn.Pinell.& cæteri in
22 d. l. 2. penitus non loquuntur in Fisco: sed tantum tractant, vt diximus, an detur remedium læsionis iuxta terminos d.l.2.aduersus venditionem factam cum decreto, & subhastatione; ita quod vltra,quod non tractant de fisco, articulus disputatus non fuit in quantitate læsionis, si sufficit infra dimidiam, vel sit necessarium, quod sit vltra dimidiam: sed an admittatur remedium læsionis aduersus venditionem factam cum decreto, vel

subhastatione, & perfunctoriè, & obiter dixerunt dari remedium d. l. 2. ad oppositionem alterius opin. Ang. & aliorum, qui voluerunt venditiones cum decreto, & mediante subhastatione reijcere talem exceptionem, quia præsumitur iustum pretium, & omnia ritè processisse, & per iudicem cognita, cuius contrarium dicit Bart. communiter in hoc sequutus in l. 1. C. de præscr. 30. ann. nam hæc inducunt tantùm præsumptionem, sed non perfectam probationem, quæ præsumptio ex probationibus postea factis cedit veritati, & Pinell. quem allegat Pereg. dicit totum oppositum, vt sufficiat læsio infra dimidiam.

Ex his saluando glos. & Bart. in d. l. 1. dicamus, vt procedant, quando
23 Fiscus vult vti remedio l. 2. in terminis text. in d. l. 1. de iur. fisc. ponderando verba illa magni pretij rem minoris ex fisco comparatæ, & glos. declarando illa verb. dicit: Dicas de deceptione vltra dimidiam iusti pretij, ita quod non disponit text. quod requiratur magnum pretium, sed ponit contingentiam casuum, ex quibus bona fisco deferuntur, & inter cæteros ponit hunc casum, quando res magni pretij minori à fisco comparata est, quod non est in terminis l. 2. vbi declaratur rem maioris pretij venditam minori pretio, vt hoc intelligatur vltra dimidiam, loquendo generaliter, & indifferenter: sed si non esset res magni pretij comparata minori vltra dimidiam, sed infra dimidiam, non dicit glos. nec Bart. quod non daretur fisco læso remedium rescissorium, quod dixerunt alij Scrib. supra notati, & signanter Pinel. quem Peregr. allegat pro se, hoc in indiuiduo contra ipsum decidit, & dicit esse nouam aduertentiam, vt supra notatum est, ad quod facit, quòd supra adnotauimus ex communi Docto. resolutione, videlicet dari Fisco minori, & Ecclesiæ duplex remedium, videlicet ordinarium d. l. 2. & sic benè dicunt glos. & Bart. & extraordinarium restitutionis in integrum, quod pinguius prouidet, quia tunc sufficit læsio infra dimidiam.

Sed vlterius quando res venditur subhasta, vt diximus, sufficit læsio in 6. iuxta communem doctrinam Bart. in d. §. arbitrorum, quæ solemnitas omnino requiritur in venditionibus fiscalibus, taliter quod sine ea sunt il-
24 læ penitùs nullæ, secundum text. in d. l. 1. 2. & tot. tit. C. de fid. instrum. & iur. hast. fisc. lib. 10. & propterea quæso aduertatur: nam Io. de Plat. in d. l. si minori, mysteriosè loquendo dixit illa verba supra relata, videlicet text. in l. 2. non habere locum in venditione facta per Fiscum cum subhastatione, & sic dicit limitari glos. in d. l. 1. quasi, quod detur venditio fiscalis absque subhastatione, & Pyrr. ibidem, quod text. in l. 2. non habet locum, dum tractatur de subhastatione, & venditione fiscali, quæ pondera-
25 ratione existente dico dictum glos. & Bart. procedere, quando non interuenit subhastatio, & vendit Cæsar, aut Cæsaris Procurator, siquidem dupliciter consideratur in hac mate-
26 ria Procurator. Vnus enim fisci, & alter Cæsaris secundum glos. in d. l. 1. de fid. instrum. & iur. hast. fisc. & Pro-
27 curator Cæsaris dicitur Procurator suus, & quod explicatur, est vigore mandati sui principalis, non autem hoc est in procuratione fisci, qui habet à lege potestatem limitatam, quando, & quomodo vendere debeat,
28 licet omnia, quæ fisci sunt, pariter sunt Cæsaris, Principis, aut Reipublicæ, vt authoritate Bald. & aliorum tradit idem Peregr. lib. 1. tit. 1. nu. 7. est text. punctualis licet vulgatus in l. benè à Zenone C. de quadrag. præ-
29 scrip. & magna est differentia inter potestatem datam à lege, & datam ab homine: Nam primo casu etiam quòd quis habeat administrationem cum

cum libera à lege,non poteſt tamen alienare,niſi faciat conditionem Domini meliorem. Secundo verò caſu ſecus,ita Bald.in l. 1. ff.de offic.proc. Cæſ. Iaſ. in l. procuratorem C. de eden. & inter cætera requiſita primo caſu debet vendere iuſto pretio cum decreto, & ſubhaſtatione iuxta trad. in d.l. ſi minori, & in d. l.1. & communiter Scrib.in venditione rei fiſcalis: ſed in Principe,vel eius Procura-
30 tore dicit Iacob. in tract. feud. in verb.princeps num.10. verſ.3. non reperiri iure cautum,nec vnquàm obſeruatum, vt in venditione facta per eum requiratur ſubhaſtatio, & Bald. qui pro contrario allegatur in l.1.C. de hæred. vel act.vend. loquitur in Camera fiſcali, idemq; tradit Afflict. in Conſtit.Reg. incip. Dohanæ ſecreti not.7. ibi fateor,quod quando vēdit ipſe Rex non requiritur ſubhaſtatio, & ſic in Prorege vendente vti Regis Procuratore cum ſpetiali mandato,quod illis ſolitum eſt fieri,deciſum eſt non requiri ſubhaſtationem vti iure priuati, & neceſſariam eſſe læſionem vltra dimidiam ſecundum terminos text.in d.l.2. in quibus terminis procedit dictum gloſ. & Bart. Secus verò quando venditur à Regia Camera, ita deciſum eſt in d.cauſa
31 Franchi Larcarij Conſeruatoris Regi j Sigilli cum Regio Fiſco, qui prætendebat nullitatem ex defectu ſubhaſtationis,quia vendidit Prorex, vti Procurator,& etiam prætendebat læſionem infra dimidiam, fuitq; excluſus per prædicta per binas ſententias, vt latius in conſ.meo 53. authoritate Minadoij celeberrimi Conſiliarij,qui hanc facit diſtinctionem, & refert ſic deciſum in cauſa Solofræ in repetit. Conſtit.Reg.in aliquibus 5.not.nu.7. & latiſſimè in conſ.meo 54. 1.volum. vbi ad ſaturitatem fundatur differentia venditionis, quæ fit à Procuratore Fiſci vigore mandati à lege dati, & venditionis,quæ fit à Prorege virtute mandati dati ab homine. Et hoc voluit dicere Io.de Plat. videlicet nō procedere text.in l.2. quando venditur res fiſcalis cum ſubhaſtatione, & dicit ſic limitari gloſ.in d. l. 1. Ergo ſublata ſubhaſtatione vendit Fiſcus, ideſt Prorex,vti priuatus: vnde nimirum, vt eadem gloſ. & Bart. dicunt, vtitur iure priuati,quo iure nullum aliud habet remedium, niſi text. in d. l.2. & ſecundum hæc poteſt ſaluari deciſio Odoff.allegata in d.l.ſi minori num.4.qui nec etiam firmat opinionem: nam ſi rectè aduertatur ibidem in 2.colum.poſt num.6.circa dimidium, verſ. erat enim iſte contractus, videtur ſe declarare, & contrarium tenere, & quod dictum eſt de læſione in venditione rerum eccleſiæ, nihil ad caſum, ſiquidem non requiritur ſubhaſtatio in eis, vt in rebus fiſcalibus,ex cuius defectu contractus pænitùs annullatur, & pariter habet reſtitutionem, & ſufficit læſio infra dimidiam,& ita refert iudicatum D. de Franch.in d.deciſ.248. & Nic. de Neap.in eadem l.ſi minori tenet contra Odoffre. illumq; reprehendit per infraſcripta verba.

Vbi omittitur vnum de ſolemnibus vitiatur actus, ſed inter alias ſolemnitates, quas ipſe hic ponit, & gloſ. in d. l. 2. de fid.inſtrum.& iur. haſt.fiſc. eſt illa ſolemnitas, vt non vendatur res minori pretio,quàm res valeat: igitur ſi aliqualiter fuerit deceptus,venditio reſcindetur, quæ deciſio videtur punctualis, ſed non practicatur ſic rigoroſè, vt quælibet leuis læſio ſufficiat:ſed conſuetudo eſt, quòd ſit in ſexta, & ſic practicatur
32 requiſitum gloſ. inter cætera in d. l. 1. de fid.inſtrum.& iur.haſt.fiſc.quòd ſit facta venditio iuſto pretio,quæ gl. eſt communiter ab omnibus ſequuta,
33 & Doctor. pariter concludunt,quòd deficiente vno ex requiſitis poſitis per gloſ. in d.l. 1. venditio retractatur ſecundum Bart.Odoffr.Ang.Plat.

&

& omnes in l.2.eodem tit.authoritate glos. ibidem per illum text. qui ad hoc est expressus, vt ponderat Andr. de Barul. & Luc. de Pen. & iusta est practica, vt non sit lęsio minus sexta: Siquidem tam text. in d.l.si minori, quàm in d.l.2. & in l.si quos C.de rescind. vendit. & in locis concord.
34 dùm tractauerunt de minori pretio, seu de vilitate pretij ad venditiones retractandas, vbi communiter glos.& Doctor. dixerunt sufficere læsionem, quamlibet,& non habere locum text. in l.2. C.de rescin.vendit. Iura enim prædicta non se firmauerunt in minoritate, seu vilitate pretij, sed addiderunt semper fraudem, & gratiam, vt sic concludamus secundum veros iuris terminos non omnem læsionem sufficere, nec omnem iniustitiam pretij,nisi data fraude cum vltra septem requisita apposita per glos. in d.l. 1. adest octauum, vt sit venditio facta bona fide, quòd dixit glos. in d. l. si minori,vbi Odoffr.& latius Nic. de Neapol. qua deficiente meritò quælibet minima deceptio sufficit: fraude verò, & gratia cessante requiritur læsio in sexta, seu vltra sextam, sed infra dimidiam secundum prææallegata.

Nec cadit hic articulus contra quem detur actio,etsi ad interesse,
35 vel ad rei restitutionem, etsi contra principalem vendentem, vel contra emptorem saltem in subsidium secundum distinct. glos.in d.l.si minori, & in l.1. C.si vend.pig.agn.nam secundum eamdem glos. quando non tenuit contractus, quia non est facta venditio cum requisitis necessarijs in venditionibus fiscalibus,inter quę est vt venditio fiat iusto pretio intellecto, modo quo supra, tunc venditio retractatur, decisio est Bald,propria ad casum in eadem l.si minori 2. colum. num.2. vers.fateor; & Plat.ibidem in princ.nu.2. & sic dixit Bald.
36 limitari in fisco text.in d.l.1. si vēd. pig. agn. limitatam igitur potestatem dedit lex qua non seruata deficit vēditio ex defectu potestatis, & semper secundum glos.& Doctor.datur actio contra possessorem,quę longè distant quando tractatur de remedio læsionis rescissorio, quod lex dedit cuilibet venditori aduersus emptorem propriæ rei secundum terminos text. in d. l. 2. & non tractamus de rescissione,aut annullatione ex causa doli, aut fraudis, in quo est distinctio glos.
37 prædictæ, & Doctor. Hinc in terminis glos. prædictæ non datur supplementum pretij,vt dicit glos. communiter sequuta in l. eum contra C. si
38 vendit. pign. ag. Et differt dolus ex proposito,& dolus incidenter ex Fisci priuilegio, dicunt Scrib. in d.l.si minori à dolo re ipsa,vt in terminis d.l. 2. & propterea dicit Odoffr. in l. si minori,quod non datur suppletio, ibi
39 num.111. Datur in terminis d. l. 2. prout etiam datur,quando est facta venditio subhasta, & ita alias decisum,vt per Moder. Add. ad Afflict.in decis.340. in fin. D. de Franch. in decis. 224. & hæc est communis, vt per Pinellsin d.l.2. 2.par. cap.2. nu. 25. ibiq; Ant.de Padigl.num.30.in quo aduerto duo notabilia, vnum
40 quod dùm quis admittitur ad supplendum pretium, non intelligitur, vsque ad dimidiam,vel vsque ad sextam,sed debet supplere iustum,& verum rei valorem, attento tamen tempore contractus iuxta text.in l. si voluntate C. de rescind. vendit. vt præ cæteris declarant Bald. Paul. de Castr. & Cagnol. in d.l.2. aliud verò,& hoc consideretur teneo indubitanter,
41 quod in contractibus fiscalibus data læsione vltra sextam,& multò magis vltra dimidiam, quia ex defectu solemnitatis, & potestatis contractus, annullatur, vt diximus, non solùm non datur facultas supplendi iustum pretium, sed vendicatur res cum fructibus, quia dominium nunquàm abscef-

abſceſſit,& reſcinditur ex tunc non ex nunc, ſicut in terminis d. l.2. in quibus terminis benè Docto.communiter concluſerunt non reſtitui rem fructibus, vt per Cagnol. & Padigl. latiſſimè in d. l.2. Si enim requiritur inter cætera, vt qui vendit, poteſtatem habeat vendendi, quidq; iuſto pretio, etſi aliquid deeſt, non valet venditio dicit gloſ. communiter ſequuta in l.1. de fid. inſtrum. Igitur ſi deficit iuſtum pretium deficit poteſtas fiſco data,& deficientibus requiſitis non reſcinditur venditio; ſed dicit gloſ. quòd non valet, ergo dominium remanſit pęnes Fiſcum, vel pęnes debitorem,cuius bona venduntur
41 ad fiſci inſtantiam, quæ ad paria iudicatur,cum fiſcus vendat,ſuntq; cõtractus Fiſcales, gloſ. magiſtr. in l.ſi tempora C.eodem tit.Plat.in d.l.1.& tot. tit. de fid.inſtrum. loquitur de venditione rerum Fiſcaliũ, ſed particularium, ſed fiſci obligatarum,quæ ad ſui inſtantiam venduntur in quibus requiruntur ſolemnitates,de quibus ibi per gloſ.quæ videntur fundari, in communi concluſione ſumpta ex text.vbi gloſ.& ſcriben.in d.l.cum contra C.ſi vend.pign.ag. vbi quando venditio annullatur,quia non ſunt ſeruata,quæ in venditione pign.celebrari cõſueuerunt res reſtituitur cum fructibus, & gloſ. in verb. conſueuerunt reddit rationem,quia ex defectu ſolemnitatum requiſitarum venditio non tenuit, & idem in verb.poſſeſſores,vbi etiam dicit tali caſu non dari ſupplementum, quia non erat Dominus, qui vendebat,cùm vendebat ex poteſtate à lege data cum certis requiſitis, quibus deficientibus deficit poteſtas; & hunc text. in d. l. cum contra allegat gloſ. in d. l.ſi minori, vbi omnes, quòd quando non tenuit contractus, tunc ex dominio reſidente pęnes Dominum, à quo nunquàm abſceſſit,agitur recta via rei vendicationis contra poſſeſſorem, & conſequenter ad fructus,ad text.in l. & ex diuerſo §.1. ff. de rei vend. cum concord. Et hoc eſt, quòd communiter tradiderunt Doctor. diſtinguendo in d.l.cũ contra, vt quando venditio eſt nulla ex defectu ſolemnitatis non datur ſuppletio,nec adhibetur diſtinctio participationis doli,aut fraudis, qa à principio venditio eſt nulla ipſo iure, vt per Iacob.Butrig Bald.Ang.& cæteri in eadem l.cum contra,in quo in indiuiduo eſt deciſio allegara Bald. in d.l.ſi minori,qui dicit propterea limitari in fiſco text.in d.l.1. C.ſi vendit.pign.ag.quæ non conſiderauit D. Lanar.in conſ.63. quæ cogitentur: & intelligo quando Fiſcus vendit,non autem ſi Rex, aut Prorex, vti Procurator, in quo deficiunt rationes ſupra allegatæ poteſtatis limitatæ, & Rex vendens propria bona non ligatur legum ſolemnitatibus, vt ſupra latius diximus. Hinc vt infra dicemus non habet, nec reſtitutionem in integrum in ſuis contractibus ab eo geſtis.

Ex quibus remanet benè declarata, & defenſata communis practica venditionis rerum fiſcalium,& reddita ratio differentiæ inter venditiones, quæ fiunt per Proreges,vti generales Procuratores cum ampliſſima poteſtate vigore mandatorum,& quæ fiũt per Regiam Cameram.

43 Et licet priuilegia Fiſco competẽtia dicantur etiam Cæſari competere iuxta text.in l.fiſcus §.fin.ff.de iur. fiſc.per quem ſic tradit gloſ. in rubr. C.de iur.fiſc. lib. 10. ibiq; Batt. Tamen hoc nihil ad caſum, dùm Rex omnium Dominus noluit contrahere per medium miniſtri,cui à lege certa lex eſt data in venditione, ſed per medium Procuratoris particularis,nõ à lege,ſed ab ipſo conſtituti, & ideò, vt diximus,alius eſt Procurator Fiſci, alius Cæſaris, declarat hoc notabiliter Bart.in eadem rubr. num. 17. vbi Io.de Plat.poſt Ang.num.9.& 10. & ob id Nicol. de Neapol. ibidem dicit ele-

44 eleganter priuilegia eadem competere, quando non adest diuersitatis ratio, quæ cum sit demonstrata in fisco repræsentata persona, & in ipsa Regis persona, seu eius Procuratore circa solemnitates à lege requisitas, propterea diuersa est iuris dispositio, & practica, secundum quam iudicamus, quia vt dicit Iacob. vbi supra non reperitur cautum, dum Rex ipse vendit, vt solemnitas aliqua requiratur; Si ipse est super omnes solemnitates, & legibus solutus, & ob id idem dicendum est in speciali Procuratore ab eo constituto personam Regis repræsentãte, ob quod etsi dixerit Luc.
45 de Penn. in l. 1. C. de fund. patrim. lib. 11. quod in hoc Regno nihil habet Rex, quod possit dici ex mero suo patrimonio, sed totum Fiscale est ipsius Regni; tamen cum omnia, vt dictum est, sint ipsius Regis, & sicut potest alienare patrimonialia, sic fiscalia dicit Specul. in tit. de feud. colum. fin. quem allegat Bellug. rubr. 9. de iur. per Princ. fac. cap. post propositionẽ. Differentia est, quando vendit minister à lege constitutus, vt Fisci Procurator, cui data est lex, & forma, quomodo ad venditionem procedere debet; & aliud, quando vendit proprius Rex, vel eius Procurator, non à lege, sed ab ipso Rege constitutus; & non tractatur hic de priuilegijs fisci; sed de solemnitatibus requisitis ad rerum fiscalium venditionem, vt sic magna constituenda sit differentia, quando Fiscus vendit, cui à lege certa est data forma, & quando ipse Rex, qui non ipsi, sed suis Ministris certas posuit habenas: & hic est verus intellectus, vera distinctio, & iusta practica, & secundum eam iudicatum, & sic tota die videmus vnico, & eodem tempore vendere Fiscũ, seu Cameram fiscalem cum solemnitatibus, de quibus supra, & vendere Proreges tanquàm Procuratores cum particularibus mandatis absque vlla solemnitate: sed in eorum aulis omnia pertractant, & concludunt, prout necessitates Regni exposcunt, & qua-
46 litates negotiorum requirunt. Hinc & notetur, quando Fiscus vendit, datur in integrum restitutio: secus quãdo Rex per specialem suum contractum Luc. de Pen. in l. cubicularios C. de proxi. sacr. cubic. lib. 10. quem allegat, & sequitur ad propositum Capic. in sua inuestit. in verb. feuda officiorum, vers. Rex Siciliæ restituitur, & vlteriùs se decipit Luc. de Penn. dum dicit in Regno omnia esse
47 fiscalia, & nihil patrimoniale: nam bona patrimonialia intelliguntur alio modo, quàm ipse intelligit, de quo eleganter per Bellug. in suo Spec. rubr. 28. de precarijs §. per quam, vbi vide.

Et quia Peregrin. in loco allegato tradidit authoritate Alber. & Afflict. non dari aduersus licitationem re-
48 medium læsionis ex maiori oblatione, cuius contrarium ordinariè quotidiè practicamus, videamus, quomodo procedat, postquam Guid. Pap. in in decis. 536. dicit, quòd res minoris, vel Reipublicæ venditæ ad incantum si postquàm fuerint liberatæ plus offerenti, repertæ sint de eis maiores oblationes, quod admittuntur, & liberantur secundo plus offerenti, & quod dicimus in minore, & Republica dicimus in fisco, qui ad paria iudicatur, vt supra diximus, & Afflict. dicit in d. decis. 340. Ita decisum per Sacr. Cons. & Regiam Cameram, non esse admittendam secundam oblationem contra decis. Guid. Pap. pro qua decis. Afflict. ponderantur iura allegata in l. 3. in l. ratas, & in l. si hyppothecas, quæ loquuntur in fisco: Hinc text. in l. non est probabilis C. de rescind. vendit. dicit non rescindi venditionem perfectam, etiam quòd duplum offeratur pretium emptori: sed verum est, quod
49 non loquitur iste text. in Fisco. Et ma-

maximè hæc habebunt locum in gabellis, & alijs fisci vectigalibus subiectis fortuitis casibus, in quibus in specie text. in d.§.quæsitum denegat restitutionem, & non admittit maiorem oblationem, cuius verba transcribamus, nam sæpiùs in hac quæstione de illis tractabimus.

Quæsitum est ex eo, quod in lucro subueniendum dicitur, si res eius vænierit, & existat, qui plùs liceat, an in integrum propter lucrum restituendus sit, & quotidiè Prætores restituūt vt rursus admittatur licitatio, idem faciunt in his rebus, quæ seruari eis debent, quod circumspectè erit faciēdum, cæterùm nemo accederet ad emptionem rerum fiscalium, nec si bona fide distrahantur, & districtè probandum est in rebus, quæ fortuitis casibus subiectæ sunt, non esse minori aduersus emptorem succurrendum, nisi aut sordes, aut euidens gratia Tutorum, siue Curatorum doceatur.

Videtur hoc decidere expressè text. in l. si tempore eod. tit. de fid. instr. & iur. hast. fisc. cuius infrascripta sunt verba.

Si tempora, quæ in fiscalibus auctionibus, vel hastis statuta sunt, patiuntur; cum etiam augmentum te facturum esse profitearis, adi rationalem nostrum, vt iustam pretij vberioris oblationem admittat.

In hoc text. glos. & omnes scriben. hoc tradunt, vt tempore elapso, & re licitata tempore debito minimè alia admittatur oblatio. Aliud enim est in
50 re fiscali simpliciter vendita: & in hac, quia Fiscus habet priuilegium pacti adiectionis in diem, auditur maior oblatio, dicit Bart. in l. valerius ff. de iur. fisc. idem Bart. in l. 1. vbi glos. & in l. 2. vbi omnes scrib. C. de vend. reb. Ciuit. lib. 11. Andr. in verb. vectigalia, quæ sint reg. vbi etiam, quòd
51 hoc intelligatur dummodo secundus adimpleat, alias non liberatur pri-
52 mus: quòd priuilegium non habent res Ciuitatis secundum Doctor. præfatos, sed quando tempus est præfinitum in licitatione, intra quod tempus quilibet admittitur, etiam quòd fuis-
53 set facta licitatio, quia durat de tempore: sed si demum est elapsum, tunc non admittitur licitatio ex maiori oblatione, quando iusto pretio res fuit licitata, quia sic intelligitur circumspectè fieri secundum Alber. & text. in l. fin. C. de locat. præd. ciuil.
54 qui admittit aduersus conductorem temporalem maiorem oblationem, dicit ibi Bart. quòd intelligitur finito tempore locationis, dum primus conductor volebat perseuerare in locatione: & text. ibi præstat illi prælationem, si tantum offert, quantum alius, idem ibi Io. de Plat. & etiam in d. l. si tempora.

Ex aduerso pugnat decisio Guid.
55 Pap. maximæ authoritatis, pro qua ponderatur idem text. in d. §. quæsitum, dum dixit circumspectè hoc esse faciendum: igitur datur restitutio, sed non passim, vt primitus Prætores faciebant, sed cum causæ cognitione, & hoc est facere circumspectè, &
56 quod dicitur de subiectione casibus fortuitis, quod est fortissimum, habet limitationem ex eodem text. in fine. Quando euidens gratia administratoris interuenerit, etsi non adfuerit gratia, præsumetur negligentia, dùm oblatio secunda est tantæ quantitatis, quod transcendit sextam partem;
57 in quo casu, nec Alber. nec Afflict. aliquid dicunt, sed simpliciter loquūtur in maiori oblatione, & regulando hoc illorum dictum à iure communi dicimus, quòd sicut de iure communi contractus non rescinduntur ex simplici læsione; sed dùm est vltra dimidiam, vel vltra sextam secundum supra allegata remedium læsionis, alias denegatum præstatur: ita dicendum erit in casu, de quo tractamus, in quo Fiscus restituitur ad lucrum,

crum, sicut minor, secundum reg. tex. in l. ait prætor §.fin. ff. de minor. vt tradit idem Peregr. qui respondet ad dicta per Cæphal. in conf. 241. Sed non intelligetur hoc de minimo lucro, nec de quolibet minimo damno, vt supra dictum est, sed circumspectè: Igitur sic Doctor. allegati intelligendi erunt, vt non detur restitutio ex maiori oblatione, quando non fuerit in quantitate, tàm considerabili; aliàs secùs, si Fiscus sicut minor, etiam in lucro restituitur; & quod dicimus in maiore circa læsionem in damno de iure communi, idem dicimus minore in lucro de iure speciali, cui fiscus æquiparatur.

Sed ne videantur pro hac opinione deficere authoritates hanc opinionem tenuit glos. in d.l.fin. C. de loc. præd. ciuil. lib. 11. quæ dixit expressè admitti maiorem oblationem etiam durante tempore locationis, ibi in verb. offeratur, vbi Rebuff. not. quod
58 in locatione temporali admittitur licitatio intra tempus plus offerentis, & res aufertur primo conductori, nisi velit tantum dare, quantum ab alio fuit oblatum: & idem Rebuff. in d.l. si tempora declarat illam procedere in venditione, & locatione perpetua: sed in temporali dicit, quod etiam extra tempus, seu finito tempore subhastationis admittitur maior oblatio.

Sed ante Rebuff. dixit hoc in indiuiduo Odoffred. in d. l. si tempora 1. col. num. 7. cuius infrascripta sunt verba.

Idem est in locationibus, quas Fiscus facit ad certum tempus, puta ad quinquennium, nam si intra illud tẽpus, antequam finiatur extiterit aliquis volens meliorem conditionem offerre auditur; sed datur tunc electio priori conductori, si velit tantum dare, quantum nunc haberi potest, quod ei dimittetur, alias detur huic secundo conductori, vt infra de locat. præd. ciuil. l. fin. §. si verò, sed in perpetuis locationibus secus est: nam in his non potest fieri adiectio, siuè melior conditio afferri, nisi tempore contractus, vt d. tit. de vend. reb. ciuit. l. 2. Item secùs est in locationibus, quas faciunt Ciuitates, quia non habent illud ius, quod dictum est in locationibus fisci, nisi de hoc spetialem, & priuatam legem haberent, hæc Odoffr.

Magis ad casum est decisio Andr. de Barul. in l. congruit eodem tit. de locat. præd. ciuil. cuius verba ponamus.

Si conduxit aliquis prædia publica ad tempus non in perpetuum, quandocumque infra illud tempus admittitur licitatio plus offerentis, sicut fit in Regno in gabellis: sed si primus conductor velit dare, quãtum fuit oblatum à secundis, prædia non auferuntur primis: simile in pacto adiectionis in diem, vt ff. de act. in diem l. licet, sed hoc non obseruatur in Regno, & gabellæ, auferuntur primis Gabellarijs, nisi plus offerant, hæc Andr. de Barul.

Ita quod secundùm prædicta l. si
59 tempora procedit in venditionibus, & locationibus perpetuis, benè tamen, vt ibi declarat Nicol. de Neap. si res fuerit licitata, & liberata pendente tempore subhastationis, tunc licet perfecta fuerit venditio, seu locatio, admittitur noua oblatio.

Fuit hæc opinio Bart. in eadem l. si tempora, dùm tradidit dari restitutionem personæ priuilegiatæ aduersus lapsum temporis appositi in licitatione, vbi Rebuff. notat, & sequitur.

Ex his apparet responsum decisionibus Alber. & Afflict. quæ non tra-
60 ctant de qualitate, & quantitate maioris oblationis, & fundatum est authoritate Iurium, & communi Doctor. opinione dari restitutionem, sed circumspectè, considerata quantitate læsionis, hoc iure vtimur: & secun-

dùm

Digitized by Google

dum prædicta intelligēdum est, quod tradidit Luc.de Pen. in d.l.congruit, & quod scripsit Auend.in c.12.lib.2. de exeq. mand. lib.12.qui non benè disseruit articulum, nec funditus illũ pertractauit:&sic quotidiè iudicatur.

62 Et signanter solemniter fuit hoc decisum facta relatione per Reg. Cam. Summ.in Coll.Conf. in arrendamēto vini,quod remanserat ad extinctum candelæ Petro Frācesco Rauescherio: & quāquàm essent expeditæ necessariç prouisiones,& desuper interpositũ decretum liberationis eiusdem arrendamenti, & elapsa essent omnia tpa: Tñ superuenit oblatio Nardi Andreæ de Leone, quæ superabat oblationem Rauescherij in sexta, fuitq; decisum illam admittendam,& de nouo arrendamentum licitandum:quod demùm remansit eidem Nardo Andreæ, cum prædictus Rauescherius noluerit amplius ad licitandum accedere;& differentia inter Fiscum, & priuatum est, dum bona vēduntur subhásta,vt data læsione in 6.priuatus habeat remediũ rescissorium, quatenus est in damno cōsiderato vero rei valore. Fiscus verò sicut minor,ēt quoad lucrum,vt eius respectu data læsione restituatur, & sic demum postea pluries practicatum,& iudicatum est indifferenter.

Sed quid in venditione reddituum ad vitā,an sit licita,& quomodo con-
63 sideratur in eis læsio, quid si non sit super corpore certo,vt aiũt esse super donatiuo,ꝙ singulis duobus annis facit Regnum soluendum infra bienniũ, quod est certius omnium aliarum impositionũ,quas Rex exigit in Regno, & quicquid obijcitur de defectu corporum certorum fundatur,quia debet emptor subiacere periculo amissionis rei, videtur iam sublatum ex contractatione cũ Reg.Cur.à cuius arbitrio effectiuè pendet solutio, & vt plures propter necessitates imminētes omnia percipit,vide latissimè per Coua.var. resol.lib.3.c.7. & ibi etiam ꝙ sit iustũ pretium reddituum ad vitā,& melius in c.9.eo.lib.Mol.de hisp.primog.lib. 1. c.19.nu.35.eleganter Naua.qui sequitur opinionē Couar.in conf.20.in tit.de empt.& vēd. & qñ sit venditio annuorũ redditũ cum pacto redimēdi,vide eundē Couar.var.resol. c.10.

Et quid de vēditione rei pro certo
64 pretio soluendo infra certum tēpus, vel quandocumque quodq; interim donec illud nō soluatur pręstetur certa quantitas pro interesse,an inquàm valeat conuentio, vel reijciatur, tanquàm vsuraria,quæ quæstio licèt in Cur.Rom.habuerit difficultatē,& diuersæ sint factæ decisiones : tamen in Regno nullam habet dubietatem, secum dum cōem decis. scribent. etiam Theologorum, à qua quæst. extranei sunt termini text.in l.curabit C.de
65 act.empt. qui procedunt in mora irregulari,quæ contrahitur absq; interpellatione,& tpis præfinitione re ipsa secundum Bart.Bald.Salic.& cęteros post Cyn.in ead.l.curabit,& sic quicquid dicitur,quod interesse nō potest trāscendere fructus rei venditæ benè procedit, dùm nulla præcedit conuētio,nulla est commissa mora, sed cōsideratur tñ ea,quę re ipsa cōtrahitur, propter perceptionem fructuum ex æquitate legis,& ꝑpea interesse ad fructus cōmensuratur,sed quando sumus in conuentione,alius est articulus.

Nec pariter dubia est quæstio in mora regulari,contracta per interpellationem,vel propter lapsum diei,qui pro homine interpellat: certum.n.est tunc venire interesse, tàm dāni emergentis,q̃ lucri cessantis, ad tex.in l.3. §.fin.ff.de eo quòd cert.loc.vbi gloss. quæ allegat tex. in l.vnic.in fin.C.de sent.quæ pro eo,quod inter in eo tamen, qui non cōsueuit tenere in arca pecuniā,sed implicare eam in emptionem, in quo est sollemnis, & cōis distinctio Bart.in ead.l.vnic.nu.21.vers. venio ad vltimam partem , vsque ad nu.26.quę doctr.est fundata in d.l.3.

R §.fin.

§.fin.qui est text.ad literam,ibi,quòd si merces solebat comparare,an & lucri ratio habeatur non solius damni passi,& lucri habendam rationem,vbi bona glos.in verb. solebat dicit inspiciendum esse quid facere de pecunia solebat,vt ita demùm eius lucri ratio habeatur, si ita lucrari consueuit, de quo latius per Barbos. in l.de diuisione nu.52.solut.matr.& eo casu, non
67 petuntur vsuræ, vti vsuræ, sed vt interesse debitum,&licitum pro quo est text. notab. in l. socium, qui in eo ff. pro soc.ibi socium,qui in eo,quòd ex societate lucri fecerit, moram redendo adhibuit,cum ea pecunia vsus sit, vsuras quoque debere præstare labeo ait, non quasi vsuras, sed quòd socij intersit moram eum non adhibuisse, vbi glos.notab. quòd notanter explicat Abb. in cap. cum venerabilis nu. 16. de except. & in cap.conquæstus, de vsur.& hoc tàm respectu damni emergentis, quàm lucri cessantis author.Inno.in cap.sacrosanctæ,de sent. excommun.eleganter Abb.in cap.salubriter de vsur. super glos. nu.6. vbi bona addit.Alex. de Neuo,& hęc est communis, vt latius per Dec. in d.c. cum venerabilis nu.14.

Quæstio dubitata fuit quadrupliciter primo, an valeat conuentio, vt pendēte dilatione data interesse simpliciter soluatur: secūdo an non data dilatione expressa,sed tantum simpliciter conuentum,vt donec pretium soluatur interesse præstetur, & tertio si cōuentio,vt supra iudicatur valida, an tamē possit pacisci de certò interesse præstando annuatim: quarto, & vltimo data validitate conuentionis, an interesse sit commensurandum ad fructus rei,vel possit illos excedere, hæ omnes quæstiones sunt à Doct.dispectatę,& decisę per cōes opiniones.

Io.Andr. in c.salubriter tenuit valere conuentionem, vt interesse soluatur,donec pretium fuerit exolutum,& etiam certum interesse, sed minime valere, quando est data certa dilatio temporis ad soluendum,& hanc opinionē sequuti fuerunt multi Doct. de quo per Rub. Alexandr.in cons.108. sed cōis est in contrarium,pro quo videatur Dec.in d.cap.cum venerabilis vbi quòd licèt dato termino ad soluendum non consideratur mora, nec regularis,nec irregularis:tñ si interesse est conuentum illud debebit, quia tali casu nō est data dilatio simpliciter, sed secundùm quid, & ideo conuentio est seruanda,quando tñ probatum erit verum interesse,ꝙ vt dixi potest esse, tàm damni emergētis,quàm lucri cessantis,& licèt taxatio certa à principio videatur reprobata,dicit tñ Dec.fieri posse habito respectu ad interesse verisimile, etiam ꝙ fructus rei
69 excedat,idē Dec.in cons.11.pulchrū cons.Paris.60. 1.vol.nu.22.& 29.vbi adducit elegantem doctr.Pau.de Ca-
70 str.in l.2. C.de vsur.dicentis emptorē ex retardata pretij solutione teneri ad vsuras,quæ frequentãtur in regione,puta decē,vel octo centenario: licèt fructus rei venditæ minus valeāt, quia hoc interest venditoris,qui vendidit, vt pretium haberet, & propterea conuenit de certo interesse, ꝙ ex pretio habiturus fuisset, quem sequitur Gozad. in cons.55. etiam ꝙ data fuerit dilatio ad soluendum:nàm non fuit simplex dilatio,sed eatenus,quatenus interesse solueretur,& aliter nō esset data, & dum taxatur, & conuenitur non est illicita, & inspecto, quo futuro euentu habet vim transactionis,ex quo omni iure ex mora interesse debendum erat,ita Paris.vbi supra nu.33.34.& 35. author. Socc.in cōs. 103.col.pen.& fin. Dec.in d.cum venerabilis Corn.cons.145.vol.2. 164. vol.3. 71.106. vol.4. dicens ēt posse fieri taxationem ad rōnem decem pro centenario,plus, vel minus secundum cōem contingentiam,& tpis varietatē,idemq; Couar.var.resol.lib.3.c.4. tradidit ex cōi Doctorum resolutione va-

valere conuentionem certi interesse verisimilis, tàm consistentis in damno, quàm in lucro, donec pretium soluatur ea ratione, quia non est data dilatio simplex, sed in recompensatione moræ certæ incurrendæ, ibi nu. 5. per totum, authoritate Hostiens. Abb. Anan. Archid. Alex. Rom. & aliorum, eleganter hæc omnia Barbos. in d. l. de diuisione omninò legendus nu. 71 vsque ad nu. 73. vers. & licèt in cambijs, qui defendit Dec. ab impugnatione Aym. in cons. 189. & Paul. de Castr. in Liulianus §. ex vendito ff. de act. empt. dixit valere conuentionem vsque ad concurrentem quantitatem fructuum, quia non petuntur, vt vsuræ sed tàquàm interesse, & hoc est quòd interest, aliàs tractaretur de lucro, sed subdit, quod communiter practicatur

71 in contrarium, vt interesse soluatur non habito respectu ad fructus, & de hac obseruantia faciunt etiā fidē Mo-

72 der. Add. ad decis. Affl. 20. & licèt Paul. de Castr. dixerit hoc non esse secundum bonam conscientiam, Socc. tamen in d. l. de diuisione nu. 14. vers. aliquando, & quarto intelligit Paul. de Castr. quādo interesse excedit notabili quantitate perceptione fructuū qui allegat adhoc Laur. de Rodulf. in tract. de vsur. in 2. par. & Anan. in cap. in Ciuitate de vsur. qui loquuntur in vēditione facta rei cum dilatione tpis ad soluēdum pretium, ob quam dilationem interesse maius fuit constitutū dixit. n. Bald. in rubr. C. de vsur. valere contractum, & non esse vsurarium, Laur. de Rodulf. verò nu. 9. 4. opposit. dixit hoc intelligendum esse, quando hoc non est in excessu, & propterea media via est eligenda, & sic etiam Anan. dixit, quod valebit, etiam quòd excedat perceptionem fructuum, sed non in tanta quantitate, quòd de facili iudicaretur in fraudem vsurarum, sed mediam viam esse eligendam, vt ibi per eum 1. col. nu. 4. & Cagn. in d.

73 l. curabit tenuit, quòd quando statutum, aut loci consuetudo esset in contrarium, tunc licita est conuentio, vt

74 ibi nu. 16. & 17. pulcra decis. Rotæ Genuensis nu. 194. loquens in terminis text. in d. l. curabit, vt possit fieri taxatio interesse secundum morem regionis licèt fructus plus, vel minus valeāt, & hoc procedere etiam de iure canonico, & conclusionē hanc con-

75 firmat decis. Bald. in d. l. 2. C. de vsur. vbi voluit valere conuentionem certi interesse pretij rei sterilis, ex qua fructus aliquis non percipitur, quam sequutus est Couar. vbi sup. & quanquā Cagn. in d. l. curabit disputauerit opinionem tandem nu. 30. concurrit cum Bald. vt valeat conuentio interesse in

76 regione frequentati, vt etiam dixerūt in interesse dotium, vt possit taxari ad certam rationem, donec dos non soluatur secundum consuetudinē regionis, & dicit Cagn. hoc esse de consuetudine vniuersali, & decis. Pau. de Castr. in eo, quod dicit non valere conuentionem quatenus excedit fructus, quia esset in lucro nō procedit si fundatum est deberi etiam lucri cessantis interesse in eo, qui pecuniam otiosam in arca tenere non solet, quæ infra latius indubitata redunt.

Hęc secundum Theologos nullam habent dubietatem, quando venditor

77 consuetus non est tenere pecuniam otiosam in arca, sed illam conuertere in emptiones, maximè quando prōptę sunt, & esse solēt in regione, & loquuti fuerunt Doct. in casu fortiori, videlicet ī mutuo, pro quo videatur Caet. in summa in verb. lucrum vsurarij, ibi quintus casus, si quis pecuniam præparatam in promptu ad emptionē faciendam alteri mutuet ad eius necessariam subuentionem potest pacisci sibi deberi interesse lucri cessantis.

Nauar. sequitur Caet. dicens cōtra Inn. in c. fin. de vsur. esse communem, latè in suo manu. in tit. de pecc. vsuræ circa mutua in princ. cap. 17. nu. 21. cōfutans d. per Sot. de iust. & iur. lib.

6.art.3.q.1. qui tamē eandem tenuit opinionem,vt infra dicetur.

Abb.in d.c.conquæstus post Inn.in d.c.sacrosſ.de ſent.excom.post nu.10. 4.col. verſ.alij tamen dicunt tradidit debere intereſſe,etiā lucri auth.gloſſ. ibi, quando venditor erat ſolitus mereari,etſi habuiſſet pretium,cōuertiſſet in emptionem,& loquitur etiam in paciſcente, vt ibi per Anan.in addit. & Ancha.in c.ſalubriter loquitur pariter in paciſcente intereſſe certū pecuniæ,dummodo ſit ſolitus negotiari.

Summ.Arm.in verb vſura verſ.vēdens poſſeſſionem dicit, vendens poſſeſſionem,& nō habens totā pecuniā, vel nihil cum pacto , quòd vſquequo dederit pecuniam,ſoluat quinque pro cētum ſecundum conſuetudinem,habendo reſpectum ad ſuum intereſſe,ꝙ patitur ex mora ſoluēdi non eſt vſura & Sum.Ang. in verb.vſura nu.15.ibi quintus,quando quod recipitur,rōne intereſſe recipitur, & nota ſecundum Petr.de Anch.& Ant.de Butr.in c.ſalubriter,& Panorm.in c.conqueſtus,ꝙ intereſſe conſiſtit, non ſolùm in dāno habito,ſed in lucro ceſſante, dummodo lucrum ceſſans eſſet in actu , hoc eſt,quòd probabiliter fuiſſet.

Summa Sylu.in verb.vſura nu.19. verſ.19.dixit quòd licitum eſt acquirere aliquid ex mutuo ratione intereſſe,ſiue damni emergentis, ſiue lucri ceſſantis,quod tamen eſſet in actu,vel quaſi,hoc eſt, quòd probabiliter fuiſſet,&hanc dicit eſſe cōem opinionem quam omnes Summiſtæ loquuntur.

Sot.etſi diſputauerit articulū dicit tamen hanc eſſe communem opinionē ab omnibus ſequutam,& in fine ſubnectit hęc verba : Ecce rationes,quæ me ſemper de hac re dubium tenuerunt,& fateor hanc mallem ſententiā tenere,ac ſatius duxerim rōnes meas aliorum iuditio relinquere , & nihilo ſetius,quia non mihi tantum arrogo, vt primus opinionem illam refellam, ſit noſtra quinta coclußo, non omninò probabilitate carere , vt poſſit lucrum ceſſans in pactum duci in articulo mutuationis , dummodo re vera ceſſet,& non fiat in fraudē vſurarum, verè.n.ceſſare,tunc pęnitus cēſendum eſt,non quia poterat negotiationi pecuniam committere,ſed quādo re vera iam firmus exponere conſtitueras.

Hę deciſiones omnes Theologorū ſunt in caſu fortiori,videlicèt in mutuo,in quo regu. eſt mutuum dantes, nihil indè ſperantes,quāto igitur fortior in caſu propoſito, dum quis vendit ex neceſſitate , & vt pretium conuertat in rem ſibi vtiliorem , & maioris redditus,qui ſi ad fructus tātum rei venditę reſpectum habuiſſet,vtiq; non vendidiſſet,qui percipere poterat manu ſua,& non expectare alienam , quare cū dilatio effectiuè non ſit voluntaria,& emptor ſtatim eſſet in mora irregulari re ipſa ex perceptione fructuum,& regulari ex retardata ſolutione, ſequitur, quod omni iure intereſſe conuentum eſt licitum , quòd cum debeatur tam reſpectu damni, q̃ lucri in ſolito non tenere pecuniam otioſam,ſed implicare in emptionem, igitur de validitate conuentionis nō eſt diſputandū,cum nullo modo poſſit conſiderari in fraudem vſurarum.

Dixi tandem in principio,quod in Regno quæſtio eſt de indubitabili,qa cōſuetudo eſt vniuerſalis in toto Regno à tēpore immemorabili ſic cōtrahendi ſecundum quam ſemper eſt iudicatum , eſt etiam conſuetudo omnium, & quorumcumque generis hominum pecuniam non tenere otioſam in arca,ſed eā in emptionem implicare, & pariter notoriſſimū eſt emptiones,ſemper eſſe pararas,atque promptas,vnde cum in his attendatur cōſuetudo, apparet minimè fieri hoc in fraudem vſurarum , propterea concludendum mihi videtur modum hunc contrahendi iuſtum, licitum , atque honeſtum , quæ volui recenſere propter calamitates , in quibus

bus in hac temporum tēpestate versamur:saluo tamen iudicio sedis Apost.

SVMMARIVM.

1 *Emptores rerum fiscalium, vel Regis concessionarij habēt exceptionem legis benè à Zenonæ C. de quadrien præscript. aduersus vendicare volentes res ab ipsis possessas salua actione veris Dominis agendi contra Fiscum infra quadrienniū tantum ad æstimationem rei.*

2 *Exceptio l. benè à Zenon. potest opponi, tàm in vim dilatoriæ, quàm in vim peremptoriæ, sicut exceptio, quem de euictione tenet actio.*

3 *Exceptio l. benè à Zenonæ non procedit, quando in priuilegio adest clausula iuribus alienis semper saluis, quæ si non esset expressa, non subaudiretur de iure in casu exceptionis legis benè à Zenonæ.*

4 *Text. in l. benè à Zenon. procedit, quando Rex concedit rem cogitando esse suā, & non aliter.*

5 *Text. in l benè à Zenon quomodo procedat, & quomodo limitetur, remissiuè.*

6 *Fiscus non potest habere fidem de pretio, & aliter rem tradendo, Dominiū non transfertur.*

7 *Venditio rei pro certo pretio conuento non operatur translationem dominij re tradita, pretio non soluto, nisi fuerit habita fides de pretio, & hoc inter priuatos, sed non in fisco, qui hanc fidem habere non potest, & nu. 8.*

9 *Tutor, & Sindicus Ecclesiæ non possunt habere fidem de pretio, sicut Fiscus.*

10 *Text. in l. si procurator §. fin. ff. de iur. fisc. declaratur.*

11 *Fiscum, minorem Syndicum Ecclesiæ, & similes non posse habere fidem de pretio, non est ratione spetialitatis, sed quia mādatum habent limitatum, & à iure potestas est denegata.*

12 *Doctrina Bart. in l. à diuo pio, § sed si emptor ff. de re iud. commendatur, & doctrina Bald. in l in ciuile C. de rei vendic. nu 14.*

13 *Procurator constitutus ad vendendum simpliciter potest habere fidem de pretio, quia illa dilatio est pars contractus.*

15 *Venditio, quæ fit bonorum pro exequutione dispositorum in testamētis ab illorum exequutoribus, non debent habere fidem de pretio.*

16 *Fiscus, sicut priuatus non potest euincere rem, quam vendidit, etiam ex iure superuenienti.*

17 *Text. in l. vendicantem ff. de euictio. habet locum in fisco.*

18 *Exceptio, quē de euictione tenet actio, dicitur exceptio doli.*

19 *Text. in l. vendicantem habet locum etiam in hærede venditoris, qui ex propria persona venire vellet.*

20 *Stipulatio defuncti semper comprehendit hæredem.*

21 *Euictio promissa à se absque dictione taxatiua comprehendit hæredem, etiam quòd vellet venire ex propria persona, & nu. 26. & etiam cum clausula taxatiua, sed hoc reprobatur, nu. 25.*

22 *Promittens de suo dato, & facto tenetur de facto eius, cuius est hæres.*

23 *Text. in l. vendicantem limitatur fauore libertatis, vbi refellitur opinio Alex. in cons. 109 4 volum.*

24 *Text. in l. vendicantem limitatur in hærede fideiussoris, qui pro alio se obligauit de euictione, vt possit ex iure proprio agere.*

25 *Text. in l. vendicantem limitatur, quando est promissa euictio à se tantum, nàm vigore illius dictionis taxatiuè poterit venire iure alterius, & sic etiam hæres, promissoris, & est communis in hærede promissoris, sed in promittente dubitatur num. 33.*

27 *Hæres simpliciter absque beneficio legis, non potest vendicare bona vēdita defuncto iure proprio vigore fideicommissi, secus verò facto inuentario.*

28 *Inuentarium inducit separationem bonorum.*

29 *Filius in feudo ex pacto, & prouidentia, facto inuentario non tenetur ad disposita per defunctum, & potest illud vendicare, & iure proprio possidere, secus verò non confecto inuentario.*

30 *Promissio, seu prouisio semper intelligitur pro se, & hæredibus.*

31 *Dictio taxatiua designat personalitatem.*

32 *Doctrina Bart. in l. stipulatio ista de verb obligat. & Bald. in l. fin. C. de act. empt. confutatur, dùm voluerũt hæredem non posse ex proprio iure agere etiam quòd promissio defuncti fuerit cum clausula taxatiua à se tantùm*

33 *Promissio euictionis à se tantùm repellit etiam promissorem venire volentem ex iure alterius contra opinionem Bald. in suis consilijs, quod non est in hærede.*

34 *Fiscus, quando bona ab ipso vendita capere potest, vel sequestrare, quòd de iure est prohibitum, & non solùm sequestratio, sed etiam descriptio, seu inuentarium bonorum, & nu. 35. vbi quòd etiam hoc procedit in feudis, sed circa descriptionem vide nu. 47.*

36 *Feuda possedebilia, & non de probibitis perpetuò alienari, et maxima constituitur differentia inter feudalia, & spiritualia.*

37 *Feuda non possunt posideri absque titulo, & sic regalia, & propterea quando notoriè constat de non iure possessoris potest procedi ad sequestrationem & nu. 38.*

39 Ca-

39 *Capitulum Reg.incipiens ex profuntuose permittit sequestrum feudorum, quando successor nõ venit ad successionem claro, & aperto iure, & sic practicatur, & nu.40. 41.42. & 43. declarationes, & limitationes ad Capitulum prædictum.*

44 *Sequestratio permissa, quãdo dubitatur, timor scandali, & sic pariter dilapidatio, deuastatio, aut subtractio, quæ euitantur præstita cautione, & num. 45.*

46 *Sequestratio mobilium, quæ tempore essent peritura tollitur, sed mobilia venduntur, & pretium deponitur.*

47 *Descriptio bonorum eatenus est prohibita, quatenus importat spetiem incorporationis, vt est depingere arma fiscalia, & similia, & ibi num.48. quid de sigillatione capsarum, & ostiorum.*

49 *Adnotatio bonorum, quæ fit ex causa delictorum, quomodo fieri debeat, & quomodo de facto mobilia capi non possunt, maxime ex causa delictorum, in quibus non datur bonorum confiscatio.*

50 *Poena fraudantis fiscum in rebus non adbuc incorporatis est dupli computato simplo, & in incorporatis est quatrupli, in quo inest simplum.*

51 *Incorporatio in incorporalibus fit per sententiam, declarantem, quid ad fiscum spectare, quo casu limitatur dispositio text. in l.in omnibus ff.de diuers. & temp.præscr.*

52 *Possessio in incorporalibus acquiritur per sententiam.*

53 *Bona fisco non incorporata quanto tempore præscribantur, remissiuè.*

ARGVMENTVM.

Exceptio legis benè à Zenone, quomodo, & quando habet locum, Fiscus in suis venditionibus non potest habere fidem de pretio, quòd secus est in priuatis, idem in Tutore, & Syndico Ecclesiæ, & quare in istis non est speciale. Fiscus non potest euincere rem, quàm vendidit etiam ex iure de nouo superueniente, euictio promissa à se comprehendit hæredem, secus si à se tantum, text. in l. vendicanrem, de euict. quomodo procedat. Promissor euictionis à se tantùm non potest venire cõtra factum suum ex iure alterius. Fiscus quomodo potest capere, vel sequestrare bona. Capitulum Reg. ex profuntuose, quando locum habeat, sic adnotatio bonorum, pœna fraudantium bona fiscalia. Incorporatio in incorporalibus fit per sententiam.

S. VI.

1 VIDEAMVS nunc dum Fiscus vendidit, & promisit euictionem, si datur casus, quòd non potest molestari, nec ipse, nec is, qui ab eo causam habet, vel potest obijcere malè venditum, quia fuit habita fides de pretio, quòd non potuit facere Fisci Procurator, vel tandem, quòd limitatam promisit euictionem, taliter quod etiam ipse ex iure superuenienti, vt alius possit euincere, & consequenter ad nullam euictionem teneatur, in quo ponam scripta in repeti-

petitione l.etsi instrumenta C.de fid. instr.& iur.hast.fisc.lib.10.

Quoad primum potest obijcere exceptionem text.in l.benè à Zenone
1 dicit Plat. hoc priuilegium habere ementes à Fisco, vel à Procuratore Cæsaris, vt sint securi, nec possit res ab illis euinci,si reperiatur aliena,sed agit contra Fiscum, vel Cæsarem per dominum rei infra quadriennium ad extimationem, non autem ad rem, quo quadriennio elapso Fiscus ad nihilum tenetur vigore euictionis promissæ, & Andr.vbi latiùs Afflict. in Constit. Reg. exceptionem filiationis tenuerunt posse hanc opponi tàm in
2 vim dilatoriæ, quàm in vim peremptoriæ, sicut exceptio, quem de euictione tenet actio, vt per Bartol. hic, Plat. & Rebuff. verùm exceptio præ-
3 dictæ legis benè à Zenone non procedit secundum Andr. & Afflict. quando in priuilegio apposita esset clausula,iuribus alienis semper saluis:nam etsi clausula prædicta intelligatur in quolibet priuilegio, etiam quod non sit expressa secundum Andr. in cap.1. qualiter vassal.iur.deb. fidel. vbi latè Moder.Add.& idem Afflict.in Const. mulier,quæ dotarium nu. 20. quoad priuilegium prædictæ legis benè à Zenonæ non intelligitur, sed si fuerit expressa, non habet locum ille text. ita idem Andr.in verb. & bona committentium crimen læsæ Maiestatis, nu.78. quem allegat,& sequitur Capic.in repet.cap.imperialem cart. mihi 29.vers.4.conclus.& ratio est,quia
4 text.ille intelligitur quando Rex cōcedit rem credendo esse suam, licèt verè sit aliena, vt per Afflict. in d. Constit. exceptionem filiationis post Andr.vbi supra,& hæc est communis secundum Afflict.in d.vers. & bona committentium nu. 59. voluitq; Rex priuilegia re emptores, aut concessionarios,& etiam Fiscum,ne vltra quadriennium inquietetur, sed quando exprimitur clausula prædicta, tunc quia est expressa Regis intentio, meritò illa non deseruit, & sic declaratur doctr. Andr. dùm dicit clausulam illam non subintelligi, videlicèt in terminis text.in l.benè à Zenone,in
5 quibus loquitur, vt per Addent. ibidem in verb. alterius, & latissimè de materia prædicti text. quomodo procedit, & quomodo limitatur per eosdem Adden. in eodem loco, in verb. lex benè à Zenone post Iacob.Felyn. & alios.

Circa secundum, quòd non potest Fiscus habere fidem de pretio, quòd
6 est tertium notabile traditum hic per Andr. de Barul. etsi tradiderit pretio non soluto, dominium non transit.

Hoc notabile minimè colligitur ex isto text. qui tantùm ponit casum, quòd sit securus emptor, probando quomodocumque emptionem factam cum pretij solutione,etiam quod non adsint instrumenta, quod quidem est de iure communi,nam vendita re, & pretio non soluto dominium non trāsfertur, sed requiritur pretij numeratio in l. quod vendidi ff. de contrah. empt.in §.venditæ instit. de rer.diuis. quo casu datur vindicatio ad text.in l.procurator §. pen. ff. de interd. act. & dum eadem iura,& gloss.declarant & limitant, nisi esset habita fides de pretio,de hoc nihil in l.nostra,sed tātum narrat pretij solutionē, quæ omni iure requiritur, quod autem Pro-
8 curator Fisci non possit habere fidem de pretio, est limitatio non ad hunc text.qui de hoc nil dixit, sed ad iura prædicta, vt illa non procedant in fisco,vt limitat glos.in d.l.procurator §. pen. & in l. si procurator §.fin. ff. de iur.fisc. eadem glos.in l.cum vendentur C.vbi caus.fisc.in l.1.inf.ne fisc. rem, quam vend. euinc. & ideo hic Plat.benè non hoc notat ex text. sed quòd sicut in priuato, sic etiam in fisco non transfertur rei venditæ dominium, nisi re tradita, & pretio soluto,

soluto, & demum allegando text. in d. §. venditæ, qui se limitat data fide de pretio, sublimitat illum in fisco per text. in d.l. si procurator, & idem dicit in tutore, & syndico Ecclesiæ, &
9 glos. in d.l. si procurator, dicit, nota, pro minore, & Ecclesia ex quibus apparet malè sensisse Bald. hic, ac Pyrrhum, qui idem notant ex hoc text. quod And. de Barul. Immò dico plus,
10 quòd text. in d.l. si procurator §. fin. de iur. fisc. qui allegatur ad probandum, quòd sit speciale in Fisco, vt nō possit habere fidem de pretio, minimè hoc probat, sed simpliciter dicit, si ab eo, cui ius distrahendi res fisci datum est, fuerit distractum, quod fisci fuit, statim fit emptoris pretio tamē soluto, adeo quod dicit idē, quòd cætera iura supra allegata, sed si fuerit habita fides de pretio nihil, sed gloss. hoc voluerunt, & Doct. communiter dicentes esse speciale in fisco, sed iura in quibus se fundant, hoc mi-
11 nimè probant, & notetur: nam conclusio est vera in se, non quia sit speciale in Fisco, minore, & Ecclesia, vt ipsi dicunt, sed quia isti aliter vendere non possunt, nisi ex causa necessaria, vt satisfiat ipsorum creditoribus, seu alijs necessitatibus, & tunc quando mandatum est ex certa causa, non potest nisi propter eam exerceri, cum diligenter sint fines eius custodiendi, & propterea sicut in priuato Procurator constitutus ad vendendum ex causa, vt satisfiat creditoribus, non poterit tunc habere fidem de pretio, sic pariter non poterit Fiscus tutor, aut Syndicus Monasterij, seu Ecclesię hanc rationem, & hanc punctualem distinctionem ponit Bart. in l. a Diuo
12 pio §. sed si emptor ff. de re iud. qui est communiter sequutus, vt ibidem per Alex. latius, & sic ex ratione mandati limitati ab intellectu iuris, tam in Fisco, quàm in priuato non potest haberi fides de pretio, non autem, quòd iura, in quibus vult fundari specialitas, id probent, cum nulla adsit ex ratione allegata, & requisitum positum in iuribus prædictis, vt ad translationem dominij non sufficiat traditio, sed requiratur etiam pretij numeroso non infert ad assumptum, quod propterea non possit haberi fides de pretio, si hoc idem requisitum est demonstratum interuenire debere in contractibus priuatorum, cui demum satisfit, si fuerit habita fides de pretio, quia tunc consensus perficit emptionem: sed quia dum Procurator, Tutor, Syndicus, & similes rem alienam vendunt ex causa succurrendi necessitatibus imminentibus, quibus non satisfit, si non vendit præsenti pecunia: propterea cum mandatum intelligatur limitatum ad certam causam, & sic ex hoc formam datam venditioni, propterea quia extra eam mandatum deficit, iustè dicit hos non posse habere fidem de pretio. Hinc communiter Bart. cæteriq; concludunt, quòd dum mandatum non est propter causam limitatam, sed simpliciter factum ab habente potestatem disponendi liberè de proprijs bonis, tūc poterit Procurator vendere habita fide de pretio, & notetur doctr. Bald. hic, qui lo-
13 quendo in Procuratore constituto ad vendendum absque expressione solutionis pretij, dicit posse vendere habita fide de pretio, quia illa dilatio, dicitur pars contractus ex regu. text. in l. fundi partem ff. de contrah. empt. alias præsenti pecunia non tanti vendidisset considerato interesse medij temporis, itaque non facit causam Domini deteriorem, sed in Fisco, minore, & Ecclesia non procedit considerata causa limitata, vt satisfiat imminentibus necessitatibus, quod minimè adimpletur vendendo cum temporis dilatione, & hæc est vera ratio conclusionis communis, non quòd iura allegata id probent, nec quòd consideretur ratio aliqua specialitatis,

quæ

14 quæ eleganter explicauit subtilis Bald. qui omnia sciuit in l. in ciuile C. de rei vendic. dicendo ibi in fin. & reddendo rationem conclusionis, vt supra declaratæ, quod etsi non receditur à forma mandati expressè vendendo cum temporis dilatione, receditur tamen à forma iuris, quæ inest ipsi mandato, quæ forma consistit, vt alias vendi non possint res Fisci, minorum, & Ecclesiæ, & addit ipse alia,
15 quæ venduntur pro exequutione testamentorum, quòd etiam dicit Bart. in d. §. sed si emptor, vbi latè Alex. nisi ad satisfaciendum necessitatibus, & signanter quando venduntur ob pias causas, nam exequutio piæ causę non requirit moram: hinc Bald. ibidem sequendo Bart. non dicit, quòd sit speciale in Fisco, Ecclesia minoribus, & in exequutoribus vltimarum voluntatum, quia in his semper consideratur causa necessitatis limitata, & sic dum excipiuntur hæ personæ priuilegiatæ, non est ex causa, quia speciale in eis, sed quia habent limitatam potestatem vendendi ex causa, & non aliter, ideò Abb. in cap. 2. de precar. in fin. dicit, quòd glos. in d. l. procurator in fin. arguit ex illo text. quod non potest Procurator habere fidem de pretio, quia text. disponit, quoad translationem dominij requiratur pretij solutio, & sic secundum Abb. text. ille non dicit, sed glo. ex illo sic arguit, quod argumentum non concludit ex eo, quod text. dicit requiri numerationem pretij, vt diximus, quia idem in priuato, sed bene ex causa à iure insita, & in mandato ad vendendum intrinsecè comprehēsa. Ob quod Raph. Fulgos. in d. §. sed si emptor dicit text. in d. §. si procurator non probare opinionem Bart. in in eo, quòd Fiscus non possit habere fidem de pretio, & idem refert, & sequitur ibidem Alex. qui demum dicit probari per text. in l. 1. ff. de except. rei iudic. & tradit, quòd text. pariter nihil pęnitus probat, vt ex eius lectura apparet, ibi nisi probetur me mandasse, ne traderem, antequam pretium soluatur, & nihil aliud dicit, ita quòd nil ad casum: hinc idem text. sequitur Celsus ait, si quis rem meam vendiderit minoris, quàm ei mandaui, non videtur alienata, etsi petam eam nō obstabit mihi exceptio, quod verum est, & optima est ratio ex dictis per eundem Bart. quia minoris vendere videtur, dùm dilatio præstatur, & consequenter facit contra mādatum, & mandato deficiente nulla propterea est venditio.

16 Quartum notabile Andr. de Barul. quòd Fiscus sicut priuatus non potest euincere rem, quam vendidit, concordat tot. tit. inf. ne fisc. rem, quam vend. eum. etiam ex iure superuenienti, vt hic, dùm præsupponitur, quòd Fiscus matri successerat veræ rei Do-
17 minæ, secundum glos. cæterosq; scribent. sed obstabit regul. text. in l. vendicantem ff. de euict. vt quem de euictione tenet actio, eundem Agentem repellat exceptio, & dicetur exceptio
18 doli secundum Plat. hic per verba expressa eiusdem text. in l. vendicantem, & idem si hæres velle venire
19 ex persona propria, vt doli exceptione repellatur, in l. venditrici C. de reb. alien. non alien. & in istis terminis, videlicèt in hærede, quando ex propria persona, vt obstet exceptio doli mali, propter quod debet habere ratum factum defuncti, procedit text. hoc idem tradens in l. cum a matre C. de rei vendic. & semper sti-
20 pulatio defuncti comprehendit hæredem, ad text. in l. stipulatio ista habere licere, vbi Bart. de verb. obligat. etiam quod adsit dictio taxatiua vi-
21 delicèt, quod promiserit euictionem à se, tantum vt hæres comprehenditur, quia intelligitur respectu extraneorum, non autem hæredum, qui censentur esse vna & eadem persona cum defuncto, idem Bald. in l. fin. C. de

22 de act.empt.de cuius dicti veritate inferius tractabimus,similem q.posuit Bart. in l. si seruus la 2. ff. de cond. furt.quem sequitur Alex.in d.l.stipulatio ista, qui ponit casum, quando hæres promisit de suo dato, & facto, vt teneatur de facto eius, cuius est hæres, quia fingitur vna persona hæres, & defunctus, de quo inferiùs latiùs dicemus,quomodo procedat.

23 Hæc limitantur fauore libertatis ad text.in l.si tibi C.de act. empt. vt ibi per Doctor. communiter, vt quis possit venire contra proprium contractum, licèt teneatur de euictione, sed non repellitur actione, & hæc est veritas,scilicèt fauor libertatis,non autem quod voluit ex hoc text. reassumere Alex.pro reg.in cons.109. 4. volum. vt quotiescumque contractus non subsistat occasione alterius, non procedat exceptio text. in l. vendicantem, licet promittens teneatur de euictione,nam aliud est teneri de euictione, & aliud impedire actionem doli exceptione.

Limitantur secundo in casu text. in l.fin. C.de act. empt. qui casus se-
24 cundum scrib. non est alibi, quando hæres fideiussoris, qui pro alio se obligauit de euictione,vult ex iure proprio agere, & rem venditam vendicare, vt non repellatur exceptione, quem de euictione, &c. licèt de euictione teneatur.

Limitatur tertio, & hoc notetur ad declarationem supradictorum, vt
25 non procedat hæc regula, quando quis promisit de suo facto tantùm, & sic euictionem à se tantum, & sic ab habentibus causam à se cum dictione illa taxatiua: nam idemmet poterit contrauenire, si venit ex iure alterius: nam dicit Bald. quod euincit tunc, vt alius in cons.169. 1. volum.& vt nouus homo,idem in cons. 52. 3.volum.idem Bald.in l. qui se patris C.vnde lib. 6. colum. post nu. 32. idem dicit in hærede videlicèt,vt hæres promissoris cum dictione illa prædicta taxatiua possit contrauenire,& hæc est communis in hærede, Bart.in l.si sic la grande ff. de verbo. obligat. & in l. stipulatio ista, non aderat dictio taxatiua, quam opinionem dicit ibi veriorem Alex.pro qua videtur text. particularis,in l.qui in futurum §.1. ff.de pact. qui loquitur in casu fortiori,sed Bart.ibi intellexit text.cum dictione taxatiua, ita quod firmat hanc opinionem, quando promissio habet hanc dictionem taxatiuam, quia censetur eo casu personalis,noluitq; promittens excedere eius propriam personam,ad idem Bart.allegat text.in l.non solùm §.tale ff. de lib. leg. ibi tale legatum hæres meus à solo Lucio,Titioue petito ad hæredem Lucij Titij non trãsit,idem text. in l. nisi ff.de pact.ibi nisi hoc actum est, vt dumtaxat à reo non petatur à fideiussore petatur. Tunc enim fideiussor exceptione non vtetur, & dixi, quòd text.in d.l.qui in futurum §.1. est in casu fortiori,ibi sed si ex altera parte in rem,ex altera in personam pactum conceptum fuerit,veluti ne ego petam, vel ne à te petam, & hæres meus ab omnibus vobis petitionem habebit, & ab hærede suo omnes petere poterimus, quem vt dixi, Bart. ibidem intelligit, quando adest dictio taxatiua,& cum Bart.est communis,vt per Ang.Aret. Paul.de Castr.Salic. Alexan. & cæteros communiter, quos cumulat Ias. in d.l. si sic nu. 7. qui respondet ad text. in l. si necessarias, §. de vendendo secundo responso ff. de pignorat. act. vt illa sint verba Iurisconsul.non partium,& est verus intellectus.

Ex quo fit, vt supra annotata in-
26 telligantur, quando simpliciter quis promisit non contrauenire, vel de euictione,vt teneatur,& comprehendatur hæres, etiam quòd velit venire ex propria persona, nam hoc importat esse hæredem, quia vt dixit Bald.

Bald. post Bart. in l. mutuum §. 1. ff. de acquir. hæredit. Hæres adeundo contrahit veram obligationem de obseruando disposita per defunctum, ita quòd etiam, quòd prætendat bo-
27 na iure proprio vigore fideicommissi exceptione repellatur l. vnum ex familia §. sed si vno, & §. si duos de legat. 2. cum alijs latissimè congestis per me in cons. 33. 1. volum. vbi de communi apparet, sicut è contra fa-
28 cto inuentario inducitur separatio bonorum, & obligationis, alias omnia confunduntur, de quo per Andr. &
29 scrib. communiter in cap. 1. an agn. & in cap. 1. de alien. feud. pater. dum tractatur de feudo ex pacto, & prouidentia non hæredatio, quod debetur filijs, vt filijs, non vt hæredibus, qui tenentur esse hæredes Prædecessoris, & concludunt facto inuentario non teneri seruare dispositionem defuncti, quatenus tangit feudum: secus verò non confecto inuentario, & si bona debeantur ex contractu prouidentia, & dispositione maiorum iure proprio, & tùm quia semper, quis intelligitur promittere pro se, & hæredibus,
30 d. l. stipulatio ista, & latissimè Ias. in d. l. si sic, sicut prouidere pro se, & hæredibus l. pactum, de probat. cap. 1. de duobus fratr. propterea hæres tenetur, sed quando adest dictio taxati-
31 ua, designat personalitatem, & sic nimirum si hæredes non comprehendit iure proprio venientes, & etiam iure hæreditario voluerunt Aret. Alexan. & cæteri in d. l. stipulatio ista, & in d. l. si sic, quod probat text. in d. l. qui in futurum §. 1. de pact.

32 Et stante hac opinione communi fundata in iuribus, vt supra redditur dubitabilis doctr. Bart. in d. l. stipulatio, dùm adest dictio taxatiua, etiam Bald. in d. l. fin. de act. empt. nisi vellemus respondere cum Ias. quòd sint verba Bartol. non partium, sicut respondet ad text. in d. §. de vendendo, & non habet locum consideratio, quod hæres censeatur vna, eademq; persona cum defuncto; si defunctus noluit transgredi promissionem ab eo factam propriam eius personam, & magis dubitabilem teneo aliam Bald.
33 opinionem in suis Consilijs, vt idemmet promittens possit contrauenire stante clausula prædicta, quando alio iure, & vt alius vult euincere: nam tunc semper est eadem persona, quæ promittit, & videntur aduersari omnia iura videlicèt text. noster vbi Fiscus repræsentans Matris personam ex nouo iure acquisito, & sic vt alius euincere volebat, text. in d. l. venditrici, & alia iura, in quibus vt alius, & ex proprio iure euincere vult, quando enim est hæres repræsentat propriam personam defuncti; meritò obstat exceptio, ergo quanto magis eidem defuncto, si hæres, vt alius non potest euincere, nec separatio inuentarij, illudq; beneficium, quod consideratur in hærede, & lex illi tantum tribuit, consideratur in defuncto, & si hæres, licèt verè sit alia persona, tamen repellitur, etiam quòd veniat iure proprio, quia tenetur, & est obligatus seruare disposita per defunctum: quanto magis propria principalis obligatio tenebit illum obligatum quocumque iure contrauenire prætendat: nam verùm erit semper dicere contrauenire propriæ obligationi, quæ dixisse sufficiat in hac materia, & licet Tiraqu. in tractat. de vtroque retract. & in tractat. de retract. conuent. §. 1. glos. 6. multa hinc inde dixerit, & cumulauerit, tamen non audet contrariam firmare opinionem.

Sed cōtigit multoties, quod Fiscus etiam vendita per ipsum de facto capit committendo Perceptoribus Prouinciarum sequestrationem possessio-
34 nis feudorum, quòd est contra omnia iura, si simpliciter hoc indifferenter in omnibus bonis permitteret, de quo est casus in l. defensionis facultas C.

de

de iur.fisc.lib.10. Sed hæc fiscales faciunt,dũ prætendunt possidentes feuda carere legitimo successore, vel alias feuda,& regalia possidentes legitimo carere tit. In quo ponam quæ scripsi in d.l. defensionis facultas.

Secundo notatur esse de iure prohibitam non solum sequestrationem, sed etiam descriptionem, seu inuẽtariũ bonorum, dùm à principio de facto, vult adhoc procedi, de quo latè, & eleganter per Luc.de Pen.in l.litibus inf.de agr.&cens.lib.11.post Andr.latissimè materiam pertractantem, in Const.Reg.violentias:ibiq; Afflict. omnesq; loquuntur in Fisco,& in feudis:nam esset de facto spoliare cùm
36 feuda sint possidibilia secũdum Andr. & nõ de perpetuò prohibitis alienari,esseq; maximam differentiam inter spiritualia, & feudalia, quæ sunt præscriptibilia, & possessibilia per inuestituras veras,vel præsumptas, nec resistit incapacitas subiecti, sicut in spiritualibus,quod procedit in dubio:
37 non quando est notorium de non iure,& non allegatur aliquid, ex quo ius præsumeretur, & incõtinenti probare offerretur: eandemq; doctr.tradidit latissimè Andr.in cap. imperialem §.illud, de prohib.feud.alien.per Fred.ante num.70. Et secundum hęc intelliguntur tradita per Luc. de Pen.in l.quicumque infra de fund.limit. lib.11. vbi notabiliter materiam pertractat,de his, quæ sine priuilegio possideri non possunt,vt sunt feuda,&
38 regalia:quo casu cogitur,quis ostendere titulum possessionis, vt quotidiè ad instantiam Fisci videmus in Regno citari possessores feudorum, cæterorumq; regalium ad ostendendum titulum; sed de facto non spoliante; nisi vt supra dictum est, constaret in promptu de non iure possessorum.
39 Verùm Andr. dixit hæc omnia limitari in Regno in morte feudatariorũ, per spetiale Capit.Reg.incip. ex præsumptuose: Per quod permittitur fieri sequestrationem imposse Fisci per mortem feudatarij, quando successor non venit ad successionem claro, & aperto iure,cuius Capituli meminit, etiam hic Luc. sed dicit Andr. quod hoc est cõtra ius: verùm quia est lex Regis, qui nouas potest facere in suo Regno,propterea est seruanda,& ibidem Affl. nu. 14. quod Capitulum
40 decisum est habere locum etiãsi feudatarius in vita transtulerit possessionem in alium, quando tamen sine legitimo assensu,vt per Affl.decis.197. & secundum dispositionem prædicti
41 Capituli, si infra annum non agitur ad recuperationem possessionis non, potest amplius agi possessorio,sed tãtum petitorio, vt per eumdem Affl.in
42 dec.196.Et quomodo dicatur aperto iure,quem venire ad succesionem habetur per eumdem Affl.in dec.159 verum decisum fuit Capitulum hoc à iure communi exorbitans non procedere in subfeudis secundum relata
43 per Frecc.in differ.feud.quat.& pla. & de tab.num. 21. vers.15. cumulat multa, Vammac. in cap.1. si de feu. def.mil. Et sic practicamus in Regno in morte Baronum,& aliorum feudatariorum feuda tenentium immediatè,& in capite à Reg.Cur.

Verũ hæc sequestratio non est pro-
44 hibita,dum dubitatur, ne partes veniant ad arma,ex reg.text.in l.æquissimum ff. de vsufr. & alia per Luc.in d.l.litibus, & sic etiam tota die practicamus secũdum qualitatem facto-
45 rum; & pariter limitatur,quando timetur dilapidatio,deuastatio,seu subtractio secũdum Io.de Plat.hic, quod euitatur data cautione de exhibendo
46 & cõseruando in eodem statu;etsi essent mobilia, quæ sequestrantur, quæ conseruari non possent,& essent tempore peritura,potest procedi ad venditionem, & pretium deponi, vt per
47 Luc.hic, & insuper aduertendũ erit ad id, ꝙ dictum est, quòd descriptio fieri non possit:nam secundum Barto,

Alex.Plat. cæterosq; intelligitur de descriptione, quæ importat speciẽ incorporationis, vt est depingere arma fiscalia,&similia denotantia possessionem,aut dominium, non autem de simplici adnotatione ad sciendã qua-
48 litatem,& quantitatem rerum: Immò ex iusta causa potest concedete sigillationem dicunt Doctor.capiarum,& ostiorum secundum Bart. Alex. Plat.
49 & alios.Et dum ex causa delictorum fiunt bonorum adnotationes, & multoties mobilia de facto capiuntur per birruarios,cęterosq; iustitię ministros & fit omnium sequestratio secundum Plat.hic,debet hoc fieri cum moderatione,de qua supra alias omne, & totum est latrocinium, & abominabilis abusus,maximè quando hæc fiunt ex causa delictorum, propter quæ non venit confiscatio aliqua bonorum. Tunc enim hoc est omninò prohibitum:nam dicit text.not.in l.2.ff.de bon.damn.non vt quis in carcerem ductus est, spoliari eum oportet, sed post condemnationẽ id quoque diuus Adria.rescripsit,vbi gl.in verb. oportet,dicit idest bonis,vel dic.vestibus, & sic est contra Nuncios Bononiæ.

Quartò notatur, quòd fraudãs Fiscum in rebus adhuc non incorporatis,tenetur ad duplum: ibi, vt siquid subtractum fuerit,exigatur,& extrin-
50 secus integrum tantum aliud multæ nomine, quantum per fraudem oblatum &c. Sed in incorporatis pęna est quadrupli,vt infra in l.seq. vbi gloss. Bart.Bald.Odoff.Ang.Plat.& omnes: & in hoc duplo, seu quadruplo, vt probat hic text. inest simplum, quod etiam docuit text.in l.1. inf.pęn.fisc. cred.præf. glos.in l.2. in verb. teneatur infr.de his,qui ex publicis ration. vbi Andr.de Barul. & Pyrr. verùm quod dictum est de incorporatione
51 dixi in l.qui in contractibus eod.tit. de iur. fisc. quòd illa in incorporalibus fit per sententiam, perquam declaratur, quid ad fiscum spectare, tunc enim sententiam facit incorporationem,& nõ habet locum præscriptio,de qua in l.in omnibus ff. de diuers.& temp.præscr.ita Bald. in l.traditionibus col.fin. C. de pact. & in Margar.ad Inno. in verb.possessio acquiritur : idemq; Innoc.in cap.in nostris de concess.præb.& ratio est,quia
52 in incorporalibus per sententiam acquiritur possessio,seu quasi, Ang.in l.
53 qui restituere ff.de rei vend.& quanto tempore fisco non incorporata præscribantur,vide elegantem distinctionem Bart.in d.l.in omnibus, quæ latius prosequitur Abb.in c.cum nobis de præscrip.& latissimè per Boer. oĩa cumulantẽ in decis.264.à nu.19.

SVMMARIVM.

1 *Text in l.cum vir ff. de vsucap. latè examinatur an locum habeat in feudo*
2 *Lex actum annullans, quomodo & quos effectus pariat, & quando ipso iure,vel solùm respectu tertij interesse.*
3 *Inuestitura feudi alieni valida.*
4 *Venditio rei alienæ valet.*
5 *Ius superueniens validat venditionem factam, quando nõ est à principio nulla*
6 *Regula,quòd ab initio nõ valuit, non intelligitur alia causa superueniente, ex qua inualiditas cessat.*
7 *Inuestitura de re aliena facta purè est valida.*
8 *Practica venditionis feudorum illorum, qui successore carent, quæ venditio fit ad instantiam creditorum cum legitimo assensu, & feuda sunt maioris*

valoris

valoris, quam sunt credita, tunc pecunia, quæ remanet, implicatur in emptionem loco feudi.

9 *Vendens rem aliquam, in qua ius aliquod habet non autem plenum dominium, intelligitur vendere ius, quòd habet, & idem in legato vsusfructus, & num 10.*

11 *Inuestitura facta de alieno feudo scieti, quòd ob mortem vassalli erat Domino recasurum, intelligitur continere hoc ius deuolutionis, quòd tunc Dominus habebat.*

12 *Doctr. Andr. in cap. imperialem num. 13. 6. col. commendatur, & declaratur.*

13 *Venditio iurium futurorum valida.*

14 *Text in cap. moribus declaratur loqui de inuestitura pura, & non de caducitate feudi.*

15 *Text. in c. 2. de feud. dat. in vic. leg. comiss. intellectus.*

16 *Doctr. Andr. ibi in d. c. 2. peroptimè declaratur, & in c. 1. qui success. teneantur, & pariter text. in c. 1. qui success. ten. lo 2.*

17 *Tex. in cap. si quis fecerit quo tēpore miles declaratur.*

18 *Doct. And. refellitur in eo, quod tenet, quòd disposita in c. moribus contineant specialia.*

19 *Euictio non debetur, quando succedit ex natura rei.*

20 *Opin. Camer. in c. imperialem reprobatur, volentis, vt pacta de hereditate viuentis valeāt in feudis, sic limitando dispositionem text. in l. fin. C. de pact.*

21 *Dominus facta inuestitura tenetur tradere, & non liberatur soluendo interesse.*

22 *Dominus euicto feudo ab eo cōcesso tenetur ad tradendum aliud eiusdem æstimationis.*

23 *Venditor rei alienæ, qui domino rei successit, cogitur venditionem adimplere.*

24 *Opinio Martin. & Bart. in l. 1. ff. de act. empt. vera, vt quis teneatur præcisè tradere, dum habet facultatem rei tradendę.*

25 *Traditio noua non requiritur ex iure de nouo superuento ei, qui in possessione rei venditæ per prius permanet.*

26 *Text. in l. cum vir procedit in Domino inuestiente, non autem in vassallo vendente feudū cum assensu Domini, quia assentijt, vt de re vendentis, & non de re in futurum acquirenda, nā tunc est alius casus, & assensus non extenditur, de casu ad casum, nec de tempore ad tempus, nec de pręsenti in futurum.*

27 *Emptor bonæ fidei potest agere contra venditorem ad adimplementum, & cogere ad tradendum cum valido assensu.*

28 *Assensus intelligitur, prout ius intelligit.*

29 *Contractus feudalis de iure communi feudorum licèt sit nullus absque assensu, quoad translationem iuris feudalis non erit*

nullus in emptore bonæ fidei respectu actionis personalis, vbi declaratur doctr. Andr. in cap imperialem, & refellitur doctr Cam. quæ opinio in Regno est dubitata per Const. cõstit diuæ memoriæ nu. 30.

31 *Contractus feudalis in Regno intantum est nullus, quòd ex eo, nec confessio oritur stante totali probibitione commercij.*

32 *Rigor seruatur in feudis.*

33 *Concesio feudi titij viuentis, quem Dominus mortuum esse credebat nõ validatur mortuo titio sine hærede.*

34 *Concessio feudi tanquàm vacantis per mortem corruit, si vacat ex alia causa.*

35 *Consilia Authoris Fab. de Ann. & Io Andr. de Giorg omnia sunt in casu vassalli feudum vendentis, vt tali casu nõ procedat dispositio text. in l. cum vir, sed secus in Domino, contra Io Vinc. de Ann.*

36 *Opin Bammac in c. moribus cõfutatur qui voluit tex. in l. cũ vir habere locum in feudis, et vassallo vẽdente, & decisiones per ipsum allegatæ declarãtur.*

37 *Text in l. cum vir semper babet locum, quando adest interesse euictionis.*

38 *Iura feudalia minimè tractauerunt articulũ iuris superueniẽtis, & propterea standũ est dispositioni iuris communis.*

39 *Assensus non extenditur ad incogitata.*

ARGVMENTVM.

Text. in l. cum vir, de vsucap. declaratur, quodq; habet locum in feudis, quando Dominus contrahit, secus verò, si vassalus vendit, maximè in Regno. Inuestitura de re aliena facta purè est valida, Text. in cap. moribus declaratur, & sic text. in cap. 2. de feud. dat. in vic. legis commiss. & eodem modo text. in cap. si quis fecerit, quo temp. milit. Emptor bonæ fidei habet actionem contra venditorem ad adimplementum, & hoc de iure communi feudorum, secus verò de iure Regni per Constitutionem Constitutionem diuæ memoriæ. Concessio feudi vacantis ex vna causa inualidatur, si vacat ex alia, & sic pariter si fuerit facta per mortem eius, qui viuebat, vt non validetur, illo postea mortuo.

§. VII.

ET postquàm exarauimus terminos vẽditionis rerum fiscalium, & quomodo, & in quo euictio à Fisco præstetur, quodque ex iure de nouo superueniẽti non potest agere, videamus quæso, quomodo intelligantur iura tractantia de inuestituris, quę fiunt purè de alienis feudis, & de his, quæ fiunt de caducitate feudorum; ex quibus corrolariè veniet declaratus, & decisus
1 articulus, si text. in l. cum vir ff. de vsucap. ex quo confirmatur venditio ex iure superuenienti, an ille habeat locum in feudis, de quo magna fuit cõtrouersia inter scrib. qui contrarias tenuerunt opiniones, vt latè, & doctè per Octauium Bammac. in repet. cap. cap. moribus, si de feud. defun. milit. fuer. controu. & ad saturitatem postea per Cons. Io. Andr. de Georg. eleganter articulum pertractantem cum optima distinctione terminorum in sua alleg. 3. Breuiter ego articulum perstringam non repetendo dicta, & cumulata per prædictos.

Et

Et circa primum articulum inuestiturę purè, vel de feudo recasuro, ponam meam sententiam ex ponderatione iurium de hoc loquentium, quicquid alij scrib. senserint, & multoties accidit, quòd vnus post alium idem scribit iura aliter non ponderādo; & præmitio pro intelligentia
2 conclusionem illam communiter receptam, quòd non omne, quod lex annullat, dicetur ipso iure nullum: nam aut annullat principaliter de per se, quia prohibitum à lege, ita quòd est omnino nullum, & hoc semper erit tale, nec actio aliqua ex huiusmodi actu, seu contractu oriri potest, aut verò quid dicetur nullum causatiuè propter alterius interesse vel ex defectu consensus illius, & tunc actus respectu illius dicetur nullus, quatenus ex eo vellet inferri ei præiuditium, sed actus in se erit validus, & ex eo oriuntur omnes actiones, quæ ex contractibus validis præstari solent: hæc est communis distinctio Bart. in d. l. cum vir, & omnes ponunt exemplum in re dotali vendi prohibita, vt intelligatur, quoad præiuditium mulieris venditionem esse nullam, non autem respectu vendentis, & in terminis text. in cap. 1. de alien. feud. pater. vbi dicitur alienationem non valere etiam cum assensu Domini nisi agnatis consentientibus, ad quos beneficium estreuersurum; sed quia illa nullitas oculos habebat ad interesse agnatorum propterea Andr. tam ibi, quàm in cap. 1. de successione feud. dixit nullam esse alienationem respectu agnatorum, sed validam durante vita feudatarij alienantis cum assensu Domini, & sic differentia est, quòd actus sit nullus simpliciter, vel causatiuè: nam primo casu à principio est omnino nullus, secus verò, quando ratione interesse tertij, & ideò datur ratificatio, vt per Aluar. post Bald. in d. cap. 1. de alien. feud. pat. quod peroptimè declarauit Io. Raynald. in suo compræhensorio feud. in S. habito nu. 27. & benè per Imol. in d. l. cum vir, quem allegat, & sequitur ad propositum, Camer. vbi supra car. 87. à terg. quod probāt in indiuiduo iura feudalia, de quorum intellectu infra tractabimus: nam omnia in hoc concordant valere inuestituram
3 alieni feudi cum consensu possessoris, ita quòd consensus est ille, qui causatur ab interesse possidentis, & hic requiritur ergo non est in se actus nullus, nec à lege reprobatus, & ideo adest totus tit. de inuest. de re alien. fact. ex qua datur actio de euictione,
4 & notoria sunt iura valere venditionem, seu contractationem rei alienæ ad text. in l. rem alienam ff. de contrah. empt. quia vt dicit ibi glos. tenet contractus in præiuditium vendentis, secus si à principio esset simpliciter nullus glos. elegans in l. si quis alienam ff. de act. empt. reddens rationem illius text. dicentis, si quis alienam rem vendiderit, & medio tempore hæres Domino rei extiterit cogitur implere venditionem, & allegat text. pro concordanti in l. cum
5 vir ff. de vsucap. ex quibus iuribus sumitur regula, quòd ius superueniens validat venditionem factam, quia non erat simpliciter nulla, sed tantum respectiuè ad iura possessoris, quo interesse deficiente contractus remanet vndequaque validus, & sic limitatur
6 regula, quòd ab initio non fuit validum, vt tractu temporis non conualescat, vt non intelligatur alia causa superueniente, quæ facit cessare causam inualiditationis, aut nullitatis, eleganter Bart. Odoffr. & cæteri in d.
7 l. cum vir, & de iure feudorum inuest. pure de re alien. facta, taliter est firma quod teneatur inuestiens loco feudi alieni concessi dare aliud eiusdem bonitatis, seu quantitatis, dicit text. in cap. 1. de inuestit. de re alien. facta, cui concordat text. in cap. 1. si de feud. vassall. ab aliq. interp. fuer. vbi

8 text. notab. in eo, quòd dicit ibi, vel nummos in feudum dandos numeret, id est implicandos in emptionem, quę stet loco feudi, quæ practicantur passim cum Regio Fisco, dum venduntur bona feudalia validè obligata ab his, qui successore carent, vt demùm illis satisfactis, quod superest implicatur in emptionem loco feudi subiectam iuri deuolutionis.

Præmitto secundam conclusionem vt vendens rem aliquam, in qua non
9 habet plenum dominium, sed tantum ius aliquod non intelligitur vendere, nisi ius, quod habet, text. est vulgaris in l. qui tabernas ff de contrah. empt. cum iuribus cumulatis per Afflict. in decis. 334. post Andr. in d. cap. imperialem nu. 10. 3. colum. quod intantum est verum, vt etsi legari possit res
10 aliena, tamen si ego lego rem alienam in qua habeo vsumfructum tantum, intelligitur ille solus legatus, ex regula de qua supra, licèt legatum sit inane cùm vsufructus finiatur morte ad text. in l. vxor patrui, vbi gloss. & scrib. C. de legat. Ex quo infertur, quòd si fuerit facta simpliciter inue-
11 stitura de alieno feudo scienti, qui aliter sibi non cauit de euictione, quod feudum per mortem feudatarij possidentis erat ad Dominum recasurum, intelligetur hoc ius deuolutionis concessum per hanc puram, & simplicem inuestituram, quia hoc Dominus tunc habebat, & id ius, quod habebat intelligitur concessum: nam vt diximus plunes Andr. in cap. imperialem
12 num. 13. 6. col. dicit, quòd Vicarius Regis, tanquam Vicarius non potest alienare rem Domini, aut ius Domini, & per vocem rem intelligitur de dominio directo, & per vocem ius de feudo aperiendo, vt ibi per Modern. authoritate Camer. sic ibidem declarantis fol. 79. 4. colum. in fin. Quod ius deuolutionis est tantæ considerationis, vt in impetratione assensuum sint datæ limitationes, quando quis non habet successorem, & Senex est de filijs desperatus, & similia, de quibus infra latiùs suo loco tractabimus,
13 & ob id datur venditio iurium futurorum, dicit And. ad propositum in cap. 1. qui succes. ten. nu. 13. 2. col. ex reg. text. in l. nec emptio ff. de contrah. empt. & in cap. moribus, dicit quod Dominus non dat ius tenentis, sed ius futurum suum, quando sibi aperietur.

Quibus sic præmissis consistentibus in communibus conclusionibus, perscrutemur nunc iura feudalia; nam indubitanter demonstrabo esse prædictis conformia, & malè à Doct. intellecta.

Et incip. à text. in cap. moribus, si
14 de feud. defunct. milit. cuius infrascripta sunt verba.

Moribus receptum est Dominum de feudo militis sui, quod post mortem ipsius ad Dominum reuerti sperabatur, in alium militem inuestituram facere posse, quę inuestitura, tunc demùm capiet effectum, cùm feudum Domino, aut hæredi suo fuerit apertum.

Hic text. minimè dicit, quòd sit facta inuestitura de feudo recasuro, sed ponit casum de inuestitura feudi facta, purè & verba illa text. (quod post mortem ipsius ad Dominum reuerti sperabatur) non sunt verba inuestituræ, sed sunt narratiua facti feudi per alium possessi, quod indubitatè probant verba illa, quòd inuestitura capiet effectum, cum feudum Domino apertum fuerit: nam si concessio fuisset in casum caducitatis feudi verba hæc fuissent superflua, & nō deseruirent; sed quia concessio est valida, vt defendit Andr. in d. cap. 1. qui success. ten. nu. 13. & intelligitur inuestiens concedere ius, quod habet, scilicèt ius futurum deuolutionis propterea text. dicit, quòd capiet effectū inuestitura, quando feudum aperietur Domino, quia hoc ius deuolutionis

nis intelligitur concessum, cùm hoc tantum habebat, & dicitur moribus introductum esse, quia similes concessiones temporibus illis fiebant:vnde aliucinantur Doctor. qui ex hoc text. colligunt factam esse inuestituram expresse de feudo recasuro,quasi quod pura fieri non potuisset. Fuit enim inuestitura pura, sed de iure, quòd pęnes inuestientem residebat, quod erat ius deuolutionis, ideoque text.dicit, quod sumit effectum, dum feudum Domino aperietur.

Ex hoc oritur verus, & germanus intellectus text.in cap.2.de feud.dat.
15 in vic.leg.commiss. cuius verba sunt infrascripta.

Si quis inuestierit aliquem de feudo sui militis, viri Placentini prorsus asserunt hanc inuestituram non aliter valere, nisi eo consentiente,cuius erat feudum:Mediolanenses, & Cremonenses nihil distare asseuerant,vtrum eo sciente, vel ignorante, dummodo eo viuente nullum detrimentum de feudo sibi contingat; hoc autem dicendum est de eo milite,qui feudi successores non habet.

Quis enim dicere potest, quod hic text.non loquatur de inuestitura purè facta de feudo viuentis,& text.determinat secundum opinionem Mediolanensium valere inuestituram, absque consensu feudatarij, dummodo illi nullum fiat detrimentum,quia vt supra diximus intelligitur concessio non de iure feudatarij,sed de iure pęnes Dominum residente,quod erat ius deuolutionis, vbi glos.tenet opinionem Mediolanensium, & saluat opinionem Placentinorum, vt procedat, quando per pactum tractatur de futura successione.

Si text.intelligeretur de inuestitura facta de feudo recasuro non purè, sed quando deuoluetur, quæ enim erat dubitatio text.tam respectu Placentinorum, quàm Mediolanensium, nam vt dixit Andr. in d. cap. 1. qui success.ten.Dominus potest de iure suo disponere,& nil commune ius deuolutionis cum vtili dominio feudatarij possidentis, & propterea vana erat opinio Placentinorum, dùm volebant requiri assensum feudatarij in inuestitura à Domino facienda feudi aperiendi,& pariter vana erat opinio Mediolanensium,dùm limitabant valere inuestituram, dummodo feudatario detrimentum non fieret, nam si conferebatur post ipsius mortem,quo tempore ius illius erat extinctum non cadebat reseruatio detrimenti; sed sed quia inuestitura erat pura, & respectu interesse feudatarij, sicut diximus in interesse agnatorum, & aliorum, iura dicebant inuestituram non valere,ob id Placentini hanc opinionem tenentes requirebant consensum feudatarij viuentis:Mediolanenses verò, & Cremonenses attendentes veram opinionem illam posse fieri inuestituram de re aliena non autem in præiuditium Domini: propterea determinauerunt inuestituram valere, dummodo viuente infeudato nullum sibi detrimentum irrogetur, & ita glos.ibi, & melius omnibus Andr.
16 qui etsi in principio dicit puram inuestituram fieri non posse, nec valere, secus si in tempus,aut conditionem quando morietur sine hærede tenens: tamen in vltima colum.dicit, quod illud capit. non potest intelligi secundum Placentinos, quia Dominus daret nõ solùm ius suum,sed feudatarij, & propterea subnectit infrascriptam theoricam.

Item potest intelligi, quòd Dominus dat simpliciter feudum alterius, quòd tenetur ab eo, hoc non valet, quantum ad præiuditium tenentis, si ille non consentit,argumento supra quib.mod.feud.amitt. §.præterea,sed quantum adhoc,vt de euictione agatur,si fuerit ignarus,qui recepit,aget vt dicitur inf.de inuestit. de re alien. fact. & maximè si stipulatus est de cui-

euictione C.de euict.l.si fundus sciẽs, quia rem alienam possumus in nostrũ præiuditium alienare, & sic etiam Mediolanenses, & Cremonenses benè dixerunt, quia eo viuo nullum sibi fit per hoc detrimentum, sed fit alienanti, quia tenebitur ad interesse, siuè non consentiente eo, siuè ignorante: nam si consentiret faceret sibi præiuditium, & Dominus non tenetur de euictione, quia non potest euinci amodò, nisi consentiret saluo iure suo ff.quib.mod.pig.vel hypot.soluit. Si debitè, §. 1. etsi is cui alienatur, ignorauerit hoc tunc tenetur de euictione, quia damnum non potest pati infeudatus de tali consensu, hic est contractus licitus, quia de re aliena, secùs sit quãdo lex prohibet, vt contractus de feudo sine Domini consensu, tunc perdit pretium, & de euictione non agit, nisi ignorans sit, quod dic, vt in Constit.Imperialem §.non autem in glos. At hic non sic, nam Dominus feudum alienans non indiget consensu alterius. Hæc Iser.

Ex hac doctrina apparet declarata opinio Mediolanensium, quodq; text.loquatur de pura inuestitura, & declarat Andr. prædictam conclusionem factam, vt id quod dicitur puram inuestiram non valere intelligatur quantum ad præiuditium tenentis, & secundum hæc intelligenda erunt dicta per Andr. in cap. 1. qui success.ten.nu.2. & in cap.1.eodem titu. lo 2. & sic pariter intelligentur eadem iura videlicèt text.in eod.cap. 1. qui success.ten.lo 2. [illegible]i nam si quis fuerit inuestitus purè de alieno feudo non valet, intelligetur enim quoad præiuditium possessoris secundùm

17 Andr. & sic pariter text. in cap. si quis fecerit, quo temp.mil. ibi si quis fecerit inuestituram, vel cambium de beneficio sui militis sine illius consensu cuius est beneficium, pro non facto habeatur, vbi gloss.in verb. pro non facto dicit hoc intelligo, dùm superesit vassallus: verumtamẽ eo decedente cogitur Dominus adimplere promissum, & tunc demum incipit inuestitura effectum habere ad quod allegat text.in d.cap.moribus, ita quod gloss.intelligit text. in cap. moribus, de inuestitura purè facta, idemq; ibi per Iacob.de Beluis.& Bald. ibi dicit idem, scilicet validam esse promissionem si non fuerit nuda, sed vestita stipulatione, quem sequuntur ibi Aluar.& Præpos. ex quo fit, quòd dùm

18 Andr. ibi dixerit, inuestituram purã non valere, secùs in diem, vel conditionem quando morietur vassallus sine hærede legitimo, & subsequitur, & hæc sunt spetialia in feud. inf. si de feud.controu. cap.moribus, aliàs qui vendit rem alienam eo effecto Domino confirmatur venditio ff. de vsucap.l.cum vir, & de act. empt. siquis alienam, dico inquàm, quòd non video rationem spetialitatis stantibus præallegatis, & declaratis secundum eumdemmet Andr.& addendo secundum eius doctrinam, quòd intelligitur Dominum concessisse ius, quod habet, omnis prorsus cessat difficultas, loquendo in simplici inuestitura facta, vel in venditione facta scienti, absque promissione euictionis, & Pręposf.sibimet contrarius in d.cap.2. in fin. tenet cum glos. vt valeat inuestitura, quoad præiuditium inuestientis, & Ardiz.in cap.9.& 22. sequutus est gloss. opinionem insimul cum Beluis. vt inuestitura purè facta valeat, sed effectum capiat post mortem feudi tenentis: hinc Laudem.sequendo glo. dixit non agi de euictione, quia natura inuestituræ intelligitur de iure deuoluendo, & quando ex rei natura

19 casus succedit, euictio non debetur allegat gloss. notabilem in l. si familiæ ff. C. famil. bercisc. secùs si esset ignarus, vel de euictione cauerit, & Pistor. quæst. 20. num. 39. sequitur gloss.

Hinc non benè dixit Camer. in d. cap.

20 cap.imperialem fol.36.l.colum.verf. quinimo, & fortius tradens limitari in feudis reg.text.in l.fin. C.de pact. vt pacta de hæreditate viuentis in feudis valeant, alludens ex hoc doctr. Andr. dicentis, quòd sit speciale in feudis: nam si datur in Domino directo ius formatum deuolutionis propter suum directum dominiũ, illudq; ius censetur vẽdere, & nõ ius vassalli, quod nullo modo tangitur, nec in vita, nec post mortem, quia reconsolidatum est cum directo dominio, qui termini non procedunt in hæreditatibus viuentium, quæ sunt in pleno dominio morientium, nec potest dari illarum contractatio distincta ab ipsorum iure, & dominio, nullumq; habent contrahentes ius, nisi spem illam successionis, in hoc à iure reprobatam, propterea nulla cadit specialitas, termini sunt differentes, & contractatio est omni iure permissa in feudis loquendo in directo Domino, non quia est speciale in feudis, sed quia Dominus habet ius formatum, in suam residens personam, quod ius tantum intelligitur concedere, quod vt demonstratum est, licet, & permittitur non solùm per iura feudalia, sed etiam communia Romanorum.

Si in feudo facta inuestitura tenetur Dominus tradere, & non satisfa-
21 cit offerendo soluere interesse ad text.in cap.si facta, si de feud. defun.
22 milit.si in casu euictionis tenetur ad tradendum aliud feudum eiusdem æstimationis ad text.in cap.1. si de feud.vassall.ab aliq.interp.fuer. & in cap. 1. de inuesti. de re alien. fact. si
23 quis alienam rem vendiderit, & medio tempore hæres Domino rei extiterit, cogetur implere venditionem dicit Paulus Iureconf. in d. l. si quis alienam ff.de act.empt. vbi glos.quæ allegat text.in l.cum vir, pro concor.
24 ex quo text.redditur indubitata opinio Bart. iam communis, & vera opinio Mart.in l.1. ff.de act.empt. vt teneatur quis præcisè tradere, dum habet facultatem rei tradendæ, quæ in feudis, vt apparet est indisputabilis, sequitur ex hoc satis superq; fundatum ex iure superuenienti inuestituram, seu venditionem à Domino factam confirmari, etsi tradiderit non esse necessariam nouam traditionem, ex regu. text.in §.interdum, instit.de rer.diuis.vbi gloss.etsi non tradiderit, tenetur adimplere.

26 Et hoc in Domino inuestiente, cui, vt diximus, authoritate Andr. non est prohibita feudi alienatio, & regula text.in l.cum vir semper locum habet secundum tradita ibi per Doct. quoad excipiendum, sed si non sumus in Domino, sed in eo, qui alienam rem vendiderit, qui de re feudali absque assensu disponere nõ potest, tunc quia Dominus assentit, vt de re tertij alienantis, cuius non erat tempore venditionis, & non assentit super re in futurum acquirenda, & sic est alius casus, & assensus non extenditur, nec de tempore ad tempus, nec de casu ad casum, intantum, quòd assensus super contractu facto non extenditur ad faciendum, & consideratur in feudis interesse voluntatis si placet, vel displicet, ob quod nec de præsenti trahitur ad futurum, nec è contra, quæ omnia recenset Andr. in d. cap. imperialem, vbi latiùs Camer. & in meo cons. 36. sequitur propterea, quod in vassallo alienante non habebit locum regul.text. in l.cum vir ad effectum, vt intelligatur confirmata venditio, vt tenui in allegato cons.

27 Sed benè agere poterit emptor contra Dominum, vt adimpleat, & cogere ad tradendum cum valido assensu secundùm regulas iuris cõmunis feudorum, quia fuit emptor bonæ fidei, & contractus habuit iustum initium cum assensu Domini ad text.in d.cap. imperialem, vbi gloss.in verb.ex empto, & cum hoc veniat ex natura contractus per d.text.in l.si quis alienam

&

& assensus, vt pluries dicit Andr. intelligitur, prout ius intelligitur ex regu. text. in l. si cui ff. de seruit. propterea de iure communi feudorum daretur actio contra vendentem, vt compellatur adimplere contractum factũ actione tamen personali descendente ex contractu valido facto cum assen-
29 su, & de iure communi feudorum, licèt contractus absque assensu sit nullus, quoad translationem iuris feudalis, non erit in actione personali ex contractu descendente, non solùm contra contrahentem, sed etiam contra ipsius hæredem, quia hoc non tangit feudum, est solemne dictum Andr. in d. cap. imperialem, propè nu. 16. ibi teneretur tunc ex persona eius, cuius est hæres, sicut ille, quem non bene ibi intellexit Camer. & hoc quando
30 bona fide: quod valdè dubitarem procedere in Regno per text. in constitutione Constitutionem diuæ memoriæ per quam omne commercium prohibetur in feudo, & datur facultas eisdem contrahẽtibus reuocandi contractum factum, illicq; contrauenien di, dum assensus deficit, & maxime si ius hoc superueniat hæredi, & non defuncto, quo casu amissa esset spes reconualidationis, & requireretur nouus consensus hæredis positiuus, & super nouo consensu nouus assensus secundum decisionem eiusdem Andr. de qua infra suo loco latiùs di-
31 scurremus: & intantùm est nullus cõtractus vigore Constitutionis, quòd nec etiam ex eo oritur confessio secundum Afflict. ibidem, & in eod. cap.
32 imperialem. In feudis enim seruatur rigor dixit Andr. vbi sup. Hinc Andr. in cap. moribus communiter sequutus: ponit quæstionem, si Domi-
33 nus concedit feudum Titij viuentis, quem credebat esse mortuum; an valeat inuestitura ad effectum, vt mortuo Titio sine hærede feudum debeatur, & concludit non deberi, quia errauit, & deficit consensus: vnde cum hic consenserit in alienatione feudi, quod credebat esse Titij tẽpore alienationis, cuius verè non erat, sed alterius, non consentit Rex assentiendo rei Titio acquirendæ, sed rei acquisitæ, & existenti in illius dominio, in quo si fuit erratum, deficit consensus alienationi de præsenti, & minimè adest acquisitioni de futuro, & sic pariter secundum Andr. ibidẽ,
34 si fit concessio feudi tanquàm vacãtis per mortem, & vacaret ex alia causa, minimè feudum deberetur, de quo latiùs ibi per Modern. Add. igitur ius superueniens non potest comprehendi sub assensu per prius impetrato, quia est alius casus, spectat alio iure, & iuri futuro, vt de dominio acquisito, & non de acquirendo contractus est nullus per Constitut. Reg. non tenetur, quis illi stare, quia lege prohibitus contractus, datur reuocatio eisdem contrahentibus: Ergo regula text. in l. cum vir in Regno loquendo de vassallis contrahentibus super re feudali non potest habere
35 locum: & sic procedunt per me allegata in d. cons. 36. & in vassallo procedunt allegata per Consiliarium Fabium de Anna in suo cons. 39. nu. 36. secundum quæ pariter consuluit prædictus Consiliarius Io. Andr. de Georgio in d. cons. 3. fol. 33. vers. prædicta loca feudalia, sed in Domino disponente benè procedit regula text. in l. cum vir, quicquid dixerit Io. Vinc. de Ann. in rep. cap. 1. de vassall. decrep. ætat. num. 264. qui non degustauit punctum, nec terminos di-
36 stinxit, & sic non consentio opinioni Bammacarij in repet. d. cap. moribus, dum ponit casum in vassallo vendente alienum feudum cum assensu, vt ex iure superuenienti ex regu. text. in l. cùm vir, validetur venditio, & Andr. in locis, quos allegat, loquitur in inuestitura de feudo recasuro, & idẽ Afflict. in decis. 292. nec Andr. aliquid dicit in Constitut. Reg. grandis

vti-

vtilitas, & Io. Vinc. de Ann. tenet, vt diximus non habere locum text. in l. cum vir, sed malè, quia loquitur in Domino, & non in vassallo vendente, & sic cæteræ decisiones, quæ adducuntur loquuntur in Domino inuestiente, in quo cum non consideretur qualitas feudalis, nec aliter requiratur assensus, cum omnia pœnes regem sint allodialia, & interest ipsius: dum vendit in feudum, vendi-
37 tionem validari ratione interesse euictionis, tunc secundùm Bart. Imol. & omnes scrib. in d. l. cum vir, ius superueniens validat contractum, & tractamus de allodialibus, & non de feudalibus, quæ iura feudalia nullo
38 modo tractauerunt de hoc articulo iuris superuenientis, & sic remanemus sub dispositione iuris communis ex reg. text. in cap. 1. de feud. cognit. sed omnem vim fecerunt, & casum posuerunt in validitate inuestituræ purè de feudo alieno, vel de caducitate feudi, vt non sint validæ hæc vltima, quia patit tristes euentus, videtur contra bonos mores, & quodammodo esse pactum futuræ successionis; prima verò pura, quia nulla, & consequenter, quòd nullum est, tractu temporis conualescere non potest. Quibus omnibus supra est responsum, videlicèt, inuestituram puram non esse nullam omnino, sed causatiuè, quatenus detrimentum afferret possidenti, & inuestituram de caducitate feudi moribus approbatam, & omninò validam ex particularibus rationibus per Andr. ponderatis, in d. cap. 1. qui succ. ten. nu. 13. & sic cum iura feudalia non sint in hoc articulo, dicimus respectu Domini subesse regulis iuris communis, vt sic habeat locum reg. text. in l. cum vir, in casibus à iure communi statutis. In vassallo verò, qui tractat de feudo, & non potest de iure feudali disponere sine assensu, diximus nō habere locum prædictam regulam, quia assensus impetratus non extenditur ad incogitata, dicit
39 Andr. sæpè sæpius ex reg. text. in l. qui cum tutoribus ff. de transact. non extenditur ad futura, non de casu ad casum, nec de tempore ad tempus, aut de re ad rem; vnde defectus assensus, & defectus potestatis facit, vt ius superueniens non iuuet, non autem natura contractus venditionis, maximè quando venditoris interest, quæ dixisse sufficiant pro declaratione hinc inde per Doct. traditorum.

SVMMARIVM.

1 *Thesaurarius Regni Primipili officio fungitur, & vt talis potest appellari, & hæc est communis, & nu. 3. & nu. 6. 9. & 10.*

4 *Filius Primipili etiam non hæres, & qui paterna bona non possidet, tenetur Regiæ Curiæ pro administratione paterna.*

5 *Fiscus præfertur vxori primipili anteriori pro dotibus, & non solùm in bonis viri, sed etiam in bonis dotalibus translatis in viri dominium, & nu. 7. & sic pariter respectu aliorum creditorum anteriorum nu. 8.*

11 *Opinio gloss. commendatur in c. ex parte de consuet. dicetis bona vxoris primipili in subsidium fisco esse obligata.*

12 *Filij nō hæredes possidentes bona patris titulo particulari tenentur fisco pro functionibus fiscalibus à patre debitis, vel bona prædicta cedere debent.*

13 *Fiscus ex causa publicæ necessitatis exigere potest à suo debitore ante diem pendente tempore*

pore solutionis, deducto tamen interesse medij temporis.

14 Arrendator Fisci, si multum lucratus est in arrendamento potest cogi finito illius tempore, ut iterum conducat pretio eodem, quando non reperitur arrendator pro iusto pretio.

15 Text. in l. cotemferro §. fin. ff. de public. & in l. 3. cum in quinquennium ff de iur. fisc. declarantur.

16 Fiscus in paritate licitatorum potest gratificare, plus unum, quàm alium, quòd non seruatur hodie, sed iterum proceditur ad licitationem.

17 Debitor fisci contumax non soluendo non gaudet beneficio cessionis bonorum.

18 Practica est in contrarium eorū, quæ dicta sunt de uxore thesaurarij eiusque filijs, & sic etiam respectu aliorum creditorum anteriorum, nec in practica seruatur, quod dictum est de filijs debitorum functionum fiscalium, prout non seruatur, id quod dictum est de Arrendatoribus.

19 Practica, quod Officiales pecuniarij vulgo dicti li pagatori, qui destinantur per Prouincias ad solutiones faciendas militibus, ut iterato non transmittantur, nisi prius redita ratione primæ missionis, unde sumpta.

20 Thesaurarius tenetur de culpis, & defectibus suorum Officialium in subsidium, quòd non procedit in scriba portionis, qui tenetur principaliter, & ibi ratio.

21 Scriba portionis nullum habet superiorem, nisi Regem, aut Proregem.

22 Fisco expedit conuenire ante omnia principalem debitorem, & sic Reipublicæ, quia ex hoc facilius inueniuntur fideiussores, & approbatores, & ibi vide illationes.

23 Fides nulla est adhibenda schedulis priuatis Arrendatorum, vel ipsorum libris, quando ex istis tantùm volunt facere debitores aliquos ipsorum Arrendamentorum, vel participes in eis, maximè si in malam fortunam deuenerunt, & nume. 25.

24 Fiscus contra participantes, seu vulgo dictos caratarios agere potest actione directa, sicut cōtra proprium Arrendatorem.

25 Liber rationum continens data, & accepta quam fidem faciat.

26 Impositiones antiquis temporibus exigebantur in speciebus pro substentatione militum, hodie verò sunt omnes redactæ in pecuniam ad subueniendū Regum necessitatibus.

27 Militibus nauigantibus in Regijs triremibus, & rimerijs in illis seruientibus, species annonariæ præstantur statutis diebus curiæ expensis, quæ militibus

bus in eorum stipendijs computantur.

28 *Consuetudo dandi vestitum semel in anno remigantibus, seu forzatis in triremibus, & quo tempore unde sumpta.*

29 *Nauigatio quo tempore incipere debet, & quo finire.*

30 *Victus quis, & quomodò antiquis temporibus militibus præstabatur, & inter cætera nume. 31. Quod in mense Nouembris mandabatur dari vinum nouum, & sic pariter circa paleam, & fænum nume. 32.*

33 *Functionem fiscalium impositio est antiqua tempore Romanorum Imperatorum, & soluebantur vigintisex denarij pro quolibet capite, seu fumante, antequam impositionem soluebantur collectæ nu. 35.*

34 *Impositio per focularia est antiqua, de qua Bald est loquutus.*

36 *Functiones fiscales impositæ tempore Regis Alphonsi Primi, fuerunt recõpensatiuæ ad pretium salis, quòd Rex Alphonsus dare promisit singulis focularibus Regni, videlicet tumulum vnum pro quolibet, quæ solutio pretij salis debita à populis erat à tempore Machabæorum, & erat vectigal antiquum tempore Romanorum, quod inter Regalia computatur, & solus Rex in Regno sal videre potest, & eius sunt omnes salinæ.*

37 *Donatiua, quæ singulis duobus annis fiunt per Regnum, & Barones congregato Generali parlamento, an sint voluntaria, remissiuè.*

38 *Mandata, seu Procurationes Vniuersitatum Regni, qualia, seu quales esse debent, remissiuè.*

39 *Deus scrutator cordium est, & redet vnicuique iusta opera sua.*

40 *Rex datus est Regno, sicut Regnum ipsi, & dicitur pater, maritus, tutor, & administrator populorum.*

41 *Regis Alphonsi dictum commendatur.*

42 *Vniuersitates terrarum, quomodò possunt imponere collectas, seu gabellas pro solutione functionum fiscalium, & aliorum onerum, & qui ad eas teneantur, vel excusentur.*

43 *Appellatio datur si quis ex appretio facto per Appretiatores Vniuersitatis senserit se grauatum.*

44 *Appretiorum materia, & quomodò appretiari debent Terræ, in quibus sunt suntuosæ habitationes, remissiuè.*

45 *Vniuersitates, quomodo possunt vendere, seu arrendare Territorium commune omnibus, & nouas facere defensas, remissiuè.*

46 *Dobana menepecudum Apuleæ non est, quid nouum, sed anti-*

qua solutio, omnesq. ipsius instructiones sunt per leges Imperatorum determinatæ.

47 *Pensio solui solita pro pascuis augeri non potest, nisi Principe consulto.*

48 *Pascua, quæ mandantur custodiri, & conseruari per Regios Cauallarios, sic vulgo dictos determinatum est per leges Imperatorum.*

49 *Cauallarij prædicti gaudent fori priuilegio, suntq. sub iurisdictione Regij Dobanerij, cui concessum est merum, & mixtum Imperium super omnes locatos seruientes, & quomodocumque Dobanam insequētes, & etiam decisum est contra Neapolitanos.*

50 *Cauallarij extraordinarij fieri possunt, & solitum est necessitate suadente, quòd pariter per leges Imperatorum est prouisum, & ibi qua pœna afficiuntur, quando malè administrant.*

51 *Poena qualis sit contra pasculantes, & damnificantes pascua ad vsum Regiæ Dobanæ deputatæ.*

52 *Cauallarij milites equitantes affirmat esse Io de Plat.*

53 *Cauallarij extraordinarij, seu supernumerarij de iure gaudere non debent priuilegijs, quibus ordinarij.*

54 *Doctores de Collegio Neapolitano, in quo magnus Cancellarius Regni habet ordinariam iurisdictionem, non gaudet priuilegijs Collegij, & ita decisum.*

55 *Descriptio in libris Regiæ Dobanæ sufficit, vt in futurum possint cogi personæ cum suis animalibus ad pascua sumenda, & debitam pensionem soldam in futurum, & sic pariter circa territoria, vt Regia Dobana capere possit ab inuitis, pro substentatione animalium in ea locatorum, quod pariter est per leges Imperatorum prouisum.*

56 *Initium Regiæ Dobanæ à tempore Romanorum.*

57 *Laus tribunalis Regiæ Cameræ, & de ipsius officio, remissiuè.*

58 *Impositio dicta delli lagni, ac impositio turrium, quomodo fundantur.*

ARGVMENTVM.

Thesaurarius Regni dicitur Primipilus, Fiscus quomodo pro mala illius administratione possit agere super illius bonis, & quomodo filij, & vxor pro primipilo teneantur. Filij non hæredes, an teneantur pro patre ex debito functionū fiscalium fiscus, quomodò ante diem potest debitum exigere. Arrendatores, quomodò finito tempore arrendamenti possunt cogi ad iterum arrendandum, Thesaurarius tenetur de culpis suorum Ministrorum, sed in subsidium, quod non est in scriba portionis. Fides, quanta sit adhibenda schedulis Arrendatorum, solitum antiquum dari militibus. Nauigatio quo tempore incipere debeat, & quo finire. Functiones fiscales à tempore Romanorum; Vniuersitates terrarum quomodo collectas imponunt. Dohana menepecudum, quid, & quo tempore constituta.

§. VIII.

D IXIMVS su-
pra, quòd Per-
1 ceptores Pro-
uinciales tenē-
tur transmitte-
re omnem pe-
cuniam, quam
exigunt ad Re-
giam Thesaurariam, pęnes Regium
Generalem Thesaurarium: videamus
propterea, quid de Thesaurario iura
disponāt,& qualis est illius obligatio,
& equidem videtur, quòd appellari
2 possit primipilus:nam dixit Ioan.de
Plat. in rubric. C.de primipil.lib.12.
post gloss. quod dicitur ille, qui est
primus inter Administratores:& Luc.
de Penn. licèt in eadem rubrica vi-
deatur sentire aliud. Tamen in l. 3.
eiusdem titu.dixit,quòd est officium,
quod consistit in administratione
pecuniæ, quodq; hic est verus intel-
3 lectus, & Afflict.in Constitut. Regn.
Patres pro filijs num.8. nominatim
tradit Thesaurarium Generalem Re-
gis esse primipilum, quòd per prius
dixit Angel. in l. 1. C. de priuil.fisc.
& idem tradit Restaur. Castald. in
tractat. de Imperator. quæstio. 110.
priuil. 257. qui etiam dicit, quòd ex
4 dispositione, text. in l. 3. & 4. eius-
dem titu. Filius non hæres,& qui bo-
na paterna non possidet, tenetur Re-
giæ Curiæ pro administratione pater-
na, idemq; tradidit Peregrin. in tra-
ctat. de iure fisc. lib. 6. cap. 7. num.
5 11. Et non solùm fiscus præfertur
vxorianteriori pro dotibus; sed etiam
bonis dotalibus translatis in viri do-
minium: ita quòd contra regulas te-
netur vxor pro marito,vt per Io.de
Plat. in d. l. 3. & 4. Luc. de Penn.
ibidem, cæterosq; scrib. in quo vide
notata per Angel. in d. l.1.de priuil.
6 fisc. Et hæc omnia, quòd Thesaura-
rius sit primipilus, & cętera supra
7 tradita firmat Franc. Luc. in tractat.
de priuil. fisc. num.18.& 19. & quòd
vxor generalis Thesaurarij Regis,qui
ex administratione est Fisci debitor,
vt ipsa inquàm non præferatur. pro
dote, nec possit antea detrahere iura
sua dotalia placuit Afflict. loc.proxi-
8 mè cit. Et quod non solùm præfera-
tur hyppothecæ anterioris mulieris,
sed cæterorum creditorum, latiùs
Peregrinus, vbi supra lib. 6. titu. 6.
num. 43. post Capic. in decis. 129.
9 vbi firmat esse Thesaurarium Primi-
pilum, licèt in illa causa referat vo-
catum contra Reginam, quæ præten-
debat gaudere priuilegijs Fiscalibus
contra pupillum primipili hæredem:
& Mart. Laud. de priuil. fisc. quæst.
10 214. loquitur in spetie in Thesau-
rario,& idem per omnia tenet dicens
disposita in primipilo habere locum
in eo.

Et videatur glos.notab. in cap. ex
parte de confaet. in verb. alienari,
11 vbi infrascripta tradit.In casu tamen
quandoq; distrahuntur bona mulie-
ris pro viro,vt in causa primipilorum
bona mulieris pro marito obnoxia
sunt Fisco, si omnia bona mariti ex-
hausta sunt, vbi Abb. cæterisq; scri-
bent. Idemq; firmat Couarru.in cap.
16.variar.resolut. licèt præsupponat.
Primipilum esse alium, quàm quòd
supra exposuimus secundum commu-
nem Doct.opinionem.

Aliud quoque notabile, & spetia-
liter notetur pro functionibus fiscali-
12 bus,quòd hæredes ad illas intantum
tenentur pro Patribus, quod etiam-
si renuntiauerint hæreditatem,tenen-
tur etiam cedere bonis, quæ habue-
runt à defuncto quocumque titulo
inter viuos tanquàm talibus debitis
obnoxijs, text. est in l. hæredes, vbi
glos.Ang.Nicol.de Neap.Io.de Plat.
& Luc.de Pen. C.de omn.agr.deser.
lib. 10.

Sed omittere nolui vnum, quòd
Fiscus ex causa publicæ necessitatis,

potest à debitore suo exigere ante diem, & pendente tempore solutionis deducto tamen interesse medij temporis per text. in l. 1. vbi gl. Bald. Salic. C. de cond. ex leg. Ang. in l. cum quidam, §. fiscus, ff. de vsur. Plat. in l. 1. C. de fisc. vsur. lib. 10. latiùs Peregrin. vbi supra lib. 6. nume. 21.

Sicut pariter, & notetur; quando Arrendator Fisci multum lucratus est
14 in arrendamento facto, & eo finito non reperitur Arrendator pro eodem saltem pretio, quo per prius stetit arrendamentum. Potest compelli ipse Arrendator, vt iterum conducat fiscalia corpora pretio, quo primo lo-
15 co tenuit, text. est in l. cotem ferro §. fin. ff. de public. vbi gloss. declarat, quomodo procedat text. in l. 3. §. cum in quinquennium, ff. de iure fisc. qui dicit totum oppositum: vult enim, vt procedat, quando non facit magnum lucrum, quòd firmauit Mart. Laud. in tractat. de fisc. priuil. 65. & Franc. Luc. in eodem tractat. priuil. 17. & 88. Licet gloss. in l. fin. C. de locar. præd. ciuil. in verb. in arbitrio teneat esse correctam dispositionem text. in l. cotem ferro §. fin. per text. in d. §. cum in quinquennium. Sed Bart. in d. §. fin. sequitur opinionem gloss. ibi, qui allegat gloss. consimilem in l. si cum hermes C. locat. tenentem eamdem opinionem, quàm tenet glos. in d. §. fin. vbi Paul. de Castr. in princ. tenet idem, quod glos. ibi, post Bald. in l. 1. C. de hæred. vel act. vend. qui Laudem. in priuil. 61.
16 tradit, quòd si Officialis Fiscalis subhastat datium pro mille, si duo licitantes eodem tempore respondent, locus erit gratificationi, quod sæpe sæpius accidit in Regia Camera, quæ prouidet, quòd iterum accendatur candela, & hæc est practica, quæ seruatur, & prædictus Luc. vbi supra priuil. 46. tradidit, quod debitor Fisci
17 contumax in non soluendo, non potest gaudere beneficio cessionis bonorum in fisci damnum: sed quæ dicta sunt de Thesaurario, vxore, eiusq; hæredibus in practica non seruantur: nec etiam respectu aliorum creditorum anteriorum; nec pariter, quæ dicta sunt de filijs debitorum functionũ fiscalium, quando bona paterna particulari titulo possident, & similiter nõ vidi practicarum id, quod dictum est de arrendatoribus, prout minimè hoc practicatur in dominio Venetorum, & refert Peregr. de iur. fisc. lib. 6. tit. 5. nu. 6. cum quibus Arrendatoribus nomine Regio fiunt capitulationes particulares concedendo illis multas immunitates, & priuilegia, & inter cætera conceduntur particulares Iudices à quibus omnes ipsorum causæ, atque controuersiæ cognosci habeant, quod sumitur ex text. in l. 3. & 4. C. de Castr. & ministr. lib. 12. in l. 2. C. de vsuar. & suscept. lib. 11. & multa alia possunt iura cumulari, quę immunitas de iure non extenditur ad ipsorum Ministros, & substitutos, iuxta dispositionem text. in l. vnica, C. quibus muner. se excus. quod hodie non practicatur, quia in capitulatione aliud conuenitur. Fiunt enim omnes immunes, verùm aduertatur ad Capitulum concessum Ciuitati tempore Præsidatus Comitis Ripacorsiæ, quod est Capitulum xxv. in quo statutis, & cõceditur Ciuitati, quod Arrendatores ipsorumq; Officiales conueniãtur eorum ordinarijs magistratibus locorum exceptis causis concernentibus administrationem Arrendamentorum.

Cumquè ad solutiones stipendiorum militibus, Castellanis, & alijs
19 faciendas destinentur ordinatiè per Regios Generales Thesaurarios solutores, vulgo dicti li pagatori, & cùm illi accedunt Officiales scribæ portionis, cum quorum interuentu fiunt omnes solutiones Regiæ, omnesq; expensæ, & in libris eorum omnia adnotantur,

tantur, illisq; plena, & indubitata fi-
des adhibetur. Fuit igitur pro recta
administratione regalis patrimonij or
dinatum per Proregem, eiusq; Colla-
terale Consilium, quòd prædicti solu-
tores non debeant ad idem munus
iterato transmitti, nisi priùs reddità
ratione primę missionis, qui ordo fun-
datur ex text. notab. in l. neminem C.
de suscept. lib. 10. cuius verba tran-
scribere volui, nam deseruiunt ad
multa.

Neminem susceptionis munere
functum ad idem munus astringi, nisi
se prius vinculo sollicitudinis Supe-
rioris absoluerit: nam neque eos, qui
placuerint, grauare iustitia est: neque
eos, qui displicuerint, teneri pruden-
tia est. Integro igitur singuli anniuer-
sario anno transcurso cogantur expo-
nere, quibus titulis suscepta disperse-
rint, vt faciliùs si quis in furto fuerit
deprehensus, recentem queat reinte-
grare iacturam; non perpetui autem
exactores teneantur incontinuanda
vexandorum Prouincialium potesta-
te, velut concessionum dominatione,
sed per annos singulos iudiciaria se-
dulitate mutentur, nisi aut consuetu-
do Ciuitatis, aut authoritas ordinis
eos per biennium esse compellat.

De culpis quorum Ministrorum
tenebitur Thesaurarius dicit text. in
20 l. exactores eodem tit. Sed hoc in
subsidium, vt probat text. in l. 2. eod.
titu. Quod non procedit in Officiali-
bus Scribæ portionis ex particulari-
bus instructionibus illius officij, quæ
obligāt principaliter Scribam absque
alia discussione ad soluēdum pro suis
Ministris: & hoc summa cum ratio-
ne, quia non reddit rationem dege-
stis per eum, nec alium habet Supe-
21 riorem, quàm Regem, aut Prore-
gem, vt latius scribit D. Frecc. in 3.
lib. de subfeud. in 1. differ. feud. regal.
& titul. fol. 431.

Et notetur gl. in d. l. 2. in vers. me-
22 rentur: nam dicit vnum notabile
verbum: videlicet, quod expedit Rei-
publicæ inuenire soluendo primum
conueniendum, & ratio est, quia ex
hoc facilius inueniuntur fideiussores,
& approbatores, quod notandum est
contra fiscales, cæterosq; Iudices, qui
non debent statim manus imponere
contra fideiussores Arrendatorum, &
aliorum Ministrorum: & sic etiam in
fideiussoribus bancorum, donec su-
persit approbata spes satisfactionis à
proprijs debitoribus: pro quo videā-
tur iura notabilia ad propositum in
l. ordine §. in eum, in l. Imperatores ff.
ad municip. in l. 3. C. quod quisque
ord. conuen. lib. 11. in l. prior ff. de
admin. rer. ad Ciuit. pert. in l. 1. C. de
decur. lib. 10. vbi glos. & scrib.

Sed cum his Arrendatoribus, & si-
milibus, maximè erit aduertendum:
nam dùm in malam deueniunt fortu-
23 nam, adnotant multa in eorum li-
bris, & schedulis, in quibus vel fa-
ciunt multos sui debitores, vel parti-
cipes in ipsorum arrendamentis, seu
negotiationibus, & vidi Fiscales ex
hoc illos conuenire, vti tales, qui be-
nè possunt, quando verè sunt partici-
24 pes, seu carratarij, vt vulgò dicimus,
& contra eos agere potest directa
actione Fiscus, sicut contra principa-
lem Arrendatorem, Decisio est Syno-
dalis Ang. in l. 1. ff. de loc. publ. fru.
Sed quando non apparet aliud nisi
nota priuata eiusdem Arrendatoris,
tunc lex iure resistit: cùm non sit mo-
do aliquo ei credendum ad sui pro-
25 prium beneficium, maximè in neces-
sitate, & egestate forsan constituto,
quod valde eleganter dispositum est
in text. l. fin. C. de conuen. fisc. debit.
lib. 10. & concordat text. in l. exem-
plo C. de probat. vbi dicit pernicio-
sum esse, sicut in d. l. fin. dicitur ini-
quum, vt credatur scripturæ priuatæ,
in qua quis asserat aliquem suum es-
se debitorem, vel participem in arrē-
damento, vt ipse minùs perdat, & in-
tantum hoc reputatur iniquum, quòd

text.in d.l. exemplo non solùm ponit casum in priuato,sed etiamsi adnotationem fecerit fiscus,ibi: vnde neque Fiscum, neque alium quemlibet ex suis subnotationibus debiti probationem præbere oportet: ibiq; Bald. & Salic. summant text. vt propria scriptura creditoris non conuincat debitorem etiam in fiscali causa, vel pro fiscali debito, quia esset dare materiam falsum fabricandi:& in hoc nulla est controuersia Doctor. nam omnis disputatio fuit in apoca, vel Epistola scripta manu eiusdem prætensi
25 debitoris,vel in libro rationum continente data, & accepta, & plura negotia, in quo fiunt plures distinctiones,de quo per Bald.cæterosq; scrib. in l. 1. C. de eden. per Bart. & alios in l.admonendi ff.de iureiur. sed in scriptura composita per eumdem assertum creditorem in sui beneficium militat dispositio iurium prædictorũ, absque vlla limitatione, quod dicit Bart.in d.l.admonendi ante num.25. auth.glos. in §. si tamen quisquam in auth.de instr.caut.& fid.quod melius explicauit, idem Bart. in l.nuda ff.de donat.nu.8. vers.in eo,quod dicitur, pro quo videatur punctualis decisio Bald.author. Nicol. de Matarel. in l. rationes C.de probat.distinguentis in libro rationum continente data, & accepta, & sic plura negotia, vel si contineatur vnum tantum, quia tunc esset penitus scriptura priuata,& nullius fidei, & Dec. in d.l. 1. de eden. post alios loquens in libro rationum facit distinctionem, quando continet plura Capitula,& negotia connexa, vel separata,& hoc secundo casu nulla detur fides, quæ sunt in casu fortiori, de quibus latiùs diximus in repet.d.l.fin.

Sed nolui omittere, quòd impositiones omnes, quæ hodiè redactæ
26 sunt in pecunia ad subueniendum necessitatibus Regum pro necessaria substentatione Regni primitùs antiquis temporibus secundùm leges Imperatorum præstabantur in speciebus pro victu militum necessarijs, de quo in l.modios C.de susc.ept.lib. 10. vltra tributa in pecunia,quæ latè discurrit glos.in rubr.de ann.& trib.lib.10.Ita quòd nec etiã militibus hodie à Reg. Curia species aliqua datur: sed tantum stipendium cum aliquibus immunitatibus solùm autem hæc pro-
27 uisio, & annonaria præstatio fit in Regijs triremibus cum rimerijs ibi seruientibus,& alijs ibi: etiam militibus regio seruitio in eis vacantibus, quibus alimonia præstantur, ordinatè, & differenter statutis diebus in hebdomada,pro quo videatur solemnis text. in l.1. & l.iubemus C. de erog. milit. ann. sed hæc omnia Curiæ,non populorum expensis,cùm populi soluant suas ordinarias impositiones ad hoc, vt Curia ex eis suis subueniat necessitatibus; Benè verum est,quod militibus super triremes nauigantibus pro victu,qui ipsis præstatur fit excomputum pro rata in eo-
28 rum stipendijs, & circa solitum dari vestitum rimerijs vulgò dictis, forzati, semel in anno, quod pariter antiquis temporibus à populis exigebatur, videatur text. in l.1. C.de milit. vest. lib. 12. qui statuit dandum esse
29 in Calend. Apr. vt hodiè est consuetum,quia eo tempore dicit glos.incipere debet nauigatio vsque ad Calend. Octobr. quæ allegat text. in l. quoties C.de naufr.lib.11. & in d.l.1.
30 C. de erog. milit.ann.dicitur, quòd militibus dabatur buccellatum,quod est certa panis species diebus duobus in hebdomada tertio die panem, vno die vinum,alio die acetum,vno die lardum,biduo carnem veruecinam:
31 verùm in mense nouembris mandatur dari vinum nouum, quoniam veteris dispendiosa videtur erogatio,vt
32 in l.iubemus, eodem tit. & circa paleam,& fœnum sunt text.in l.2. & l. prouincialium tit.eod. Quæ volui adnotare

notare, vt videatur, quòd omnia reperiuntur scripta statuta,& solita fieri, quodque noster Christianissimus Rex,eiusq; Ministri nihil noui faciũt, nec populos grauant vltra solitum, immò antiquis temporibus soluebant tributa in pecunia, & alia in speciebus taxando omnes pro qualitate possessionum.

Et dico plus circa functiooes fiscales
33 impositas tempore Regis Alphonsi Primi, quod est impositio antiqua tempore Romanorum Imperatorum, quibus temporibus soluebantur 26. denarij pro quolibet capite, seu fumante: verba sunt Baldi, in l. ex hoc iure in fin.ff.de iust.& iur.qui allegat gloss.in l.ager §. 1. ff. de verb.signif. & subdit: sed hodie,proh. dolor! pellem populorum excoriant,& vix pre-
34 carium dimittunt, & de impositione per focularia locutus est idem Bald. in d.l. 1. §. quod si nemo ff.quod cuiusq.vniuers. nom. & ante etiam Im-
35 peratorum tempora soluebantur collectæ, in quarum locum successit illa impositio,& collectæ etiam soluebantur perfumantes, de quo per Bart. in l.4. §.actor ff.de re iud.Bald.in l.etiã C.de exequ.rei iud. Alber.post Bart. in l.fin.§.fin.ff.de bon.damn. multa per Boer.decis.213.de quo vide latissimè per Capic. vbi supra in ver. collectis vers.filijfam.

Sed aliud notandum memorię teneatur, quòd vtsupra diximus, fun-
36 ctiones fiscales soluuntur loco pretij salis, quod populis per Reg.Cur.præstatur. Hæc enim solutio pretij salis non est noua: nam dę vectigali salis ad publicum spectante loquutus est Vulp.in l.inter publica de verb.signif. & inter regalia computatur, ad text. in cap.1.quæ sint Reg. in fin.vbi Andr.in verb.salinarum, & latè Moderni Addentes, & nullus sal vendere potest, nisi Rex, quod salinas omnes in Regno existentes tenet etiam, quæ in priuatis Dominorum fundis existunt,de quo cumulatè per Luc. de Pen. in l. 1. C. de metall. lib.11. per Capic.in sua inuestitura in verb. feudorum clausulæ vers. salinis bonus, text.in l.siquis C.de vectigal.& commiss. immò dico, quòd hoc vectigal. aderat etiã tempore Machabæorum, vt in lib. 1. Machab. in cap.10. ann. 160.vbi Rex Demetrius,scribens gẽti Iudæorum dicit,quòd remittit illis præst. multas, absoluit a tributis, & indulget pretia salis: & sic apparet, quod populi etiam tunc pro sale soluebant,& aderat impositio,sed nouissimè audiui factum esse motum contrarium: nam nomine populorum
7 remissum fuit sal à Regia Curia debitum,& remansit impositio,quod quomodo factum fuerit,reddẽt rationem, qui fuerunt in causa: credendum enim erit negotium tam graue, & prima facie populis omnibus tam perniciosum, quòd non fuerit propositum, & conclusum sine maxima causæ cognitione ob publicam vtilitatem, & in beneficium populorum a Ministris, & Baronibus Deum timentibus, qui sanguinem pauperum donare ausi non fuissent:nec in iactuiam populorum tam oppressorum cõsensissent;& an propria donatiua,quæ
37 fiunt in generalibus parlamentis dicantur voluntaria,& multa elegantia adhoc vide per D.Frecc.in 2.lib.in 3.anth.baron.num.26.& latiùs inf.in decis. 6. & quomodo, & quales de-
38 beant esse procurationes,seu mandata vniuersitatum Regni in donatiuis faciendis, & quando sufficiat maior pars vniuersitatis,& in quibus omnes certiorari debẽt videatur notab. doctr.Bald.in l. 1. ff.de magist. conuen. vltra trad.per Canon.in cap.cum omnes de Constitutio. & supra latè tractauimus: credendum enim, vt dixi in parlamentis, & donatiuis omnia circumspecti, & secundùm conscientiam fieri: homo iudicat in facie,Deus autem in corde,qui est cordium

dium omnium scrutator,& vnumquēquè credendum est cogitasse inclinare con suum ad faciendas iustificationes coram Deo propter retributionē
39 in æternum. Inspector enim cordis est Deus,ipse intelligit,& reddet vnicuique secundum opera sua,Prouerb.
40 cap. 24. Et licet Regnū sit Regi datum : tamen Rex est Regno datus,vt ipsum gubernet,& regat:ideo dicitur Pater,maritus,tutor,& administrator populorum, & dicitur Rex cum populis arcta catena deuictus, & illis præest, sed ipsorum causa, & mali,& improbi dicuntur illi, qui in imperio nonnisi imperium cogitant:sunt enim Reges, sicut sydera, quæ splendorem habent, & super mortales superemi- nent,sed mortalium vsibus deseruiūt; sic regalem dignitatem cum munere, officioq; deuinctam,habēt Reges suos Consiliarios,& in magna copia,Deus faxit,vt consilium sit semper fidum,
41 & rectum. Hinc Alphonsus ille inter Reges maximus,& memorandus sciscitatus, qui essent optimi Consiliarij? Mortui, respondit,libros,scilicet, qui nihil blandientes,nihil celantes, puram, mæramquè propinant veritem.

42 Sed de his satis: reuertamur nunc ad pauperes Ciuitates,quomodo vniuersitates, vel ad solutiones fiscales soluendas, vel alia onera possint imponere collectas cum assensu Superioris,vel sine,& an causa donandi,& qui tenentur. An forenses, & etiam quomodo fumantes,seu focularia numerantur:quid in fratribus simul habitantibus, Filijs,Doctoribus,viduis, pauperibus, & similibus: idem Capic. vbi supra,& in vers.collectarum; & quia vniuersitates sunt, quæ in Regno taxantur pro suis Ciuibus facta illorum numeratione, propterea vel solita sunt imponi gabellæ à suis Ciuibus exoluendæ, de quibus fiscales functiones soluunt,vel fit illorum omnium bonorum appretium: pro quo extat Regia Pragmatica, taxantur vniuscuiusque facultates,& per æs,& libram vnusquisque suam debitam portionem: in quo non opus est Regio assensu, sicut in impositione Gabellarum, secundum Capic.in sua inuestit.in verb.gabellis,vers.& ex prædictis infertur est solemnis text. in L. 2. C. de prædijs, & om. reb. Na-
43 uic. lib. 10. à quibus appretijs siquis senserit se grauatum datur appellatio ad text.in l. 1. C. de discuss.
44 lib. 10. Nauic. lib. 10. & dùm venduntur Terræ, in quibus sumptuòsæ sunt habitationes, quomodo debeant appretiari, & de eadem materia appretiorum videatur Boss.in tractat.de
45 Princip. Et quomodo vniuersitates cum dispensatione, & decreto Collateralis Consilij possint vendere, seu arrendare Territorium commune omnibus de omnium consensu,& nouam facere defensam Auen. de exeq.mād. reg.lib.2.cap.12.

Sed multi nescientes,quid dicant,
46 conqueruntur de Dohana Menepecudum Apuleæ, per quam locantur Territoria, & pascua ad vsum pecudum, cæterorumquè animalium, à quibus percipit Regia Curia annuos ducatos ferè septingentum mille. Non enim est hoc nouum, sed perlegatur. text. in l. 1. & tot.tit. C.
47 de pascul. public. lib. 11. & ibi statuitur, quòd solita pensio non augeatur, nisi Principe consulto, vt ibi notat Ang. & pro notabili priuilegio Principis ponit Rest.Castal.in tracta. de Imper. quæst. 110. priuil.297. & mandatur in d.l. 1. pascua custodiri,
48 & non damnificari,quòd fit hodie per Regios Cauallarios, sic vulgò dictos, qui omnes gaudent fori priuile-
49 gio,vt cognosci non possint de quocumque delicto,nisi à Dohanerio,cui concessum est merum, & mixtum imperium,super omnes locatos, seu Dohanæ subditos, & quomodocumque illam insequentes, & alia multa priuilegia,

50 uilegia, intantum quod iudicatum fuit habere iurisdictionem, etiam contra Neapolitanos, & signanter in quadam causa Herculis Mormilli fratris Fabritis Mormilli Patritij Neapolitani tempore, quo erat Dohanerius Io. Aloysius de Sangro nobilissimus Eques; sed quia necessitate suadēte fiunt per Dohanerios multi Cauallarij, & Officiales vltra numerum, qui appellantur supernumerarij: seu extraordinarij, quod benè facere possunt necessitate suadente, & multo magis potest hoc Prorex, iuxta dispo-sita per text. in l. 1. C. de Class. lib. 10. vbi Bart. contra quos quando suum debitum officium non faciunt, videatur quam pęnam Imperatores statue-
51 runt, & etiam contra pasculantes, & damnificantes in l. 1. C. de fund. & sal. rer. dom. lib. 11. de quibus Cauallarijs loquutus est Io. de Plat. in l. his
52 scholaribus in princ. C. de erog. mili. ann, lib. 12. Eosq; milites equitantes esse affirmat.

Sed an isti Cauallarij extraordi-
53 narij gaudebunt ijsdem priuilegijs, quibus ordinarius, vide notab. text. in l. fin. adhoc factum C. de Appar. Mag. milit. lib. 12. Ex quo text. probatur de iure non debere gaudere, vt iam
54 fuit decisum in supranumerarijs Collegij Doctor. in quo Magnus Cancellarius Regni habet ordinariam iurisdictionem, vt refert D. de Franch. in decis. 274. qui non allegat hunc text. & de supranumerarijs loquitur ibi Iac. Coiat. quod aliter seruatur ex particularibus titulis, & instructionibus eiusdem Regiæ dohanæ. Et suf-
55 ficit reperiri descriptos aliquo tempore in libris Regiæ Dohanæ, vt dicantur illi obnoxia, tàm animalia, quàm Territoria, quæ Reg. Cur. à particularibus Dominis capit pro sustentatione pecudum, & animalium, quibus ipsorum pascua distribuuntur, secundum text. in l. omnes C. de fun. patrim. lib. 11. & hoc iure vtimur.

Est enim quædam species perpetuæ coloniæ ad text. in l. malè agitur C. de præscript. 30. vel 40. ann. licet ini-
56 tium huius Dohanæ satis iustificatum fuerit, etiam à tempore Romanorum, & postea per Federicum secundùm, & successiuè postea ex conuentione inita tempore Regis Alphonsi Primi, existēte adhoc deputato quodam Commissario nominato Francesco Molumber, quæ recenset, & firmat D. Frecc. post 46. author. baron. num. 15. cart. 377. quod demùm ampliatum fuit, & regulatum cùm optimis ordinationibus, & instructionibus Proregum, & Collateralis Cōsilij, & non minùs Regia Cameræ Summariæ Tribunalis eminentissimi
57 ad curam rerum patrimonialium, & populorum custodiam, & protectionem deputati, vbi resident præstantissimi viri, omni virtutis genere ornati, videlicèt octo Præsidentes, & vnus nominatus Locumtenens Magni Camerarij, qui ibi præsidet, de quorum officio, & in quibus consistat, & de bilantijs, quę singulis annis transmitti debent ad Regiam Curiam continentia introitum, & exitum omnium reddituum Regni, & expensarum, quæ ordinatione Proregum fiunt, & etiam de Officialibus ipsis Regiæ Cameræ, & de cognitione causarum illorum, vide D. Frecc. in lib. 1. in tit. de Offic. Mag. Camer. nu. 13. & seq.

Sunt etiam aliæ multæ impositiones pro publico Regni beneficio, vt
58 est impositio dicta delli lagni ad salutem conseruandam populorum ob aquarum abundantiam, quæ Territoria inundant, & aerem corrumpunt. Fit enim impositio per Prouincias, quæ ex hoc vtilitatem percipiunt, cùm teneantur possessores reparare publicos aggeres pro modo iugerum in l. 2. C. de immun. nem. conced. lib. 10. Natt. cons. 487. num. 38. sic impositio Turrium ad eas ædificandas, &

& conseruandas per totum Regnum, ne a Piratis, & Sarraccenis damnificetur, impositio stratarum, & pontium Regni, quæ vt supra fundatum est, tanquam continens publicum beneficium obligat omnes ad contributionem, cùm omnes de vtilitate participent, de quo latè per Auend. lib. 2. de exequ. mand. cap. 3. Vbi quid in ponte priuato, quomodo non liceat facere absque licentia Regis, maximè si aliquid a transeuntibus vult exigi, & quid in refectione pontium, & viarum, &c.

DE TRACTIS, SEV EXTRACTIONIBVS pecuniarum frumenti, vini, aliarumq; spetierum, & corolariè de pensionibus, quæ in dies à Regia Maiestate conceduntur.

TITVLVS QVINTVS.

SVMMARIVM.

1 *Extractio auri, argenti, frumenti, vini, equorum, lignaminum deseruientium ad vsum belli, & multa alia sunt extrahi probibita in Regno vltra iuris communis dispositionem sine Principis licentia, & solutis debitis dirictibus.*

2 *Capitula Regn. & Pragmaticæ recensentur, per quæ extractiones pecuniarum, victualium, animalium, argenti, & auri, ac lignaminum, vt supra sunt probibitæ.*

3 *Pragmatica edita in anno 1505. & ritus Regiæ Cameræ in titu. de tractat. declarantur, vt nec etiam pretium peruentum ex mercibus immissis in Regno possint extrahi, sed benè merces ex prædicto pretio emptæ.*

4 *Consultatio Regiæ Cameræ refertur.*

5 *Concessio tractarum habet istam naturam, & conditionem quatenus Regnũ remanet munitum, & prouisum; ita quòd ex extractione damnum non sentiat.*

6 *Ius pascendi in alieno Territorio intelligitur concessum, seu præscriptum, quatenus Domino territorij non desit.*

7 *Ius pascendi in alieno territorio non intelligitur cum immoderato grege, & alia in materia tractarum despectantibus ad abundantiam remissiuè.*

8 *Bulla Cænæ limitatur, quando extractio probibetur, ne Regno deficiat necessaria prouisio.*

9 *Concessio tractarum si non habet clausulam refectionis, non potest extrahi anno sequenti; quòd in primo non fuit extractum.*

10 *Pensiones, quæ à Rege conceduntur habent iuris intellectum,* qua-

quatenus. Redditus Regni suppetunt facta priùs prouisiona eorum, quæ pro necessaria Regni substentatione, ac defensione sunt necessaria.

11 *Princeps redditus Regni habet, & exigit adhoc, vt ex ipsis Regnum custodiant, gubernet, & in iustitia, & quiete manuteneat, & nu. 13.*

12 *Officiales deputati ad iustitiam administrandam habere debēt ipsorum salarium ex introitibus Regni.*

14 *Princeps est debitor iustitiæ, & suos subditos custodire, & protegere debet.*

15 *Capitula Regn. recensentur, ex quibus fundatur redditus Regn. institutos, & à populis datos pro conseruatione custodia, & securitate eiusdem Regni.*

16 *Tradens rem in alium, intelligitur transferre eo modo, quo habet.*

17 *Res transit cum sua causa.*

18 *Causa, & origo est attendenda.*

19 *Concessio rei intelligitur facta ea lege, qua est pænes concedentem.*

20 *Concedens intelligitur concedere, quòd est suum, eiusq. tantùm vsui deputatum, & non quòd est in vsus, & publicas necessitates destinatum.*

21 *Expressum dicitur, quòd Rex interrogatus verisimiliter respondisset.*

22 *Rex potest suspendere pensiones, concessiones, & etiam illas tollere, quamquàm sint ex causa remuneratoriæ, quando Regni redditus non sufficiunt ad ipsius Regni manutensionem, ac defensionem.*

23 *Donans tenetur in quantum facere potest commodè, & honestè, ita quòd non egeat ære alieno deducto, in quo inspicitur tempus petitionis, siuè exactionis.*

24 *Donatio remuneratoria non dicitur, quando seruitia sunt facta ex debito officij, vel ex alia obligatione antecedenti.*

25 *Rex debet se præbere gratum suis subditis.*

26 *Seruitia de iure debita non faciunt donationem remuneratoriam, quamquàm dicatur donari ob seruitia, sed pura iudicabitur.*

27 *Euictio, quæ venit in donatione remuneratoria, intantùm debetur, inquantum si ob seruitia aliàs dabatur actio contra donantem.*

28 *Decisiones adnotantur factæ, per quas decisum est non de beri euictionem rei concessæ ob seruitia, quando illæ fuerunt facta ex debito officij.*

29 *Dominus quando est alendus à suis feudatarijs.*

30 *Redditus deputati pro viuere Regis Realis dignitatis, ac Regni substentatione, quomodo in alienabiles, & commendantur decisiones Andr. & Luc. de Pen.*

31 Pri-

31 *Priuilegia omnia intelliguntur, rebus in eodem statu permanentibus.*

32 *Priuilegium dùm incipit fieri iniquum non est seruandum.*

33 *Priuilegia variantur secundùm varietatem temporum.*

34 *Necessitas facit licitum, quòd aliàs de iure non esset licitum.*

35 *Priuilegium immunitatis collectarum non iuuat superueniente guerra.*

36 *Rex ex causa potest differre solutiones, capere bona subditorum, & restituere quandn poterit, si publica imminet necessitas, & ibi commendatur decisio Andr. adhoc.*

37 *Donationes, diminutiones, & remissiones reddituum ciuilium vectigalium ac tributorum sunt prohibitæ, & nume. 39.*

38 *Princeps, qui nõ auget sed diminuit enormiter, & non prouidet, vt decet, non dicitur Princeps, nec Rex.*

40 *Impositiones pro substentatione militum omni iure alienari prohibitæ.*

41 *Decisio Luc. de Pen. in l. quicumque C. de omn. agr. deser. valde commendatur, & ad eam, remissiuè.*

ARGVMENTVM.

Extractio prohibita auri, argenti, frumenti, vini, equorum lignaminum, & aliarum rerum. Concessio tractarum habet insitam naturam, quatenus Regnum non egeat. Ius pascendi in alieno territorio intelligitur sine in commodo Domini proprij territorij. Tractæ, quæ anno vno non sunt extractæ, non possunt extrahi anno sequenti, absque speciali causa refectionis. Pensiones Regiæ intelligũtur concessæ Regno prius prouiso. Rex potest suspendere pensiones, quando redditus Regni non sufficiunt ad Regni manutensionem. Donãs tenetur inquantum facere potest commodè. Donatio remuneratoria non dicitur, quando seruitia sunt facta ex debiio officij, & tali casu non tenetur concedens de euictione. Dominus alendus à suis vassallis. Redditus Regni, quando in alienabiles. Priuilegia omnia intelliguntur rebus in eodem statu permanentibus, & secundùm tempora variantur.

1 IN Regno nostro prohibita extractio est auri, argenti, frumenti, vini, equorum, cæterorumq; animalium: sic pariter lignaminum deseruientium ad vsum belli, armatarum, & similium; & sic pariter multa alia sunt prohibita, quæ extrahi non possunt sine licentia Principis, & solutis debitis diritibus vltra dispofita in l. 1. C. quæ res expor. non deb. in l. vnica C. de lic. & itin. cust. lib. 12. in l. 2. C. de Com. & Mercat.

2 Capitulum Regni Regis Roberti incip. Perpensa loquitur de prohibitione pecuniæ.

Capit. Regis Caroli Primi in tit. de extractione victualium, & salis, vbi de Mag. Portulanis, contra quos maximè inuehit, & contra ipsorum Officiales Luc. de Pen. in d. l. 1. de lict. & itin. custod. vbi de prohibita extractione equorum, & armorum, quod per prius dixit Andr. in rubric. quæ sint reg. colum. penult. vbi bona additio.

Et de prohibita extractione lignaminum ad vsum armatarum, & belli, adest Capitulum Regis Roberti, incip. Agendorum.

Adsunt demum Pragmaticæ in tit. de xc-

tractione animalium, auri, & aliorum prohibita, vbi hæc omnia latius habentur: quæ pœnæ extractionum maximè equorum, & pecuniæ, siue auri per Pragmaticas impositæ, sunt demũ per aliàs Pragmaticas nouissimè editas auctæ vsque ad pęnã vitæ propter frequentiam extractionum.

Et ponderetur Pragmatica edita in anno 1505. inter prædictas Pragmati-
3 cas tempore Mag. Capitanei prohibẽs extractionem pecuniæ, & auri etiam quòd peruenisset ex pretio mercantiarum immissarum: & sic ritus Reg. Cam. in titu. de tractis, qui permittit extractionem tantæ quantitatis, quanta peruenit ex pretio mercium immissarum, intelligi debet, quando pretium illud fuit conuersum in emptionem aliorum bonorum à Regno extrahendorum, vt videtur ritus in spetie declarare, ibi potest tãtam pecuniam, idest merces emptas de tanta pecunia extrahere de dohana, alias Pragmatica prædicta ritum corrigeret.

Ex quibus satis, superq; semper dubitaui de decretis Regiæ Camerę fundatis super ordinibus Regis Roberti, &
4 Ferdinandi Primi, quòd licet extrahere pecuniam peruentam ex bonis immissis, & in anno 1588. 15. Octobris, fuit facta consultatio per Reg. Camerã pro Asculanis, vt licitum esset extrahere per triennium pecuniam, quam retrahebant ex mercibus, quas in Regno immittebant; vbi sunt adductæ omnes prouisiones alias factæ, & per Collaterale fuit prouisum, quod exequatur.

Dico inquam, quòd stante ritu loquente modo, quo supra, & stante demum prędicta Pragmatica dubitaui de decretis, & prouisionibus factis, & ideo iustissimè postea in temporis discursu fuit consultatio prædicta reuocata.

His sic existentibus per Regẽ, & per Proreges conceduntur sæpè sæpius tra-
5 ctæ, seu extractiones frumentorum, vinorum, & similium, quæ sunt vetita per regias pragmaticas. Hę enim cõcessiones intrinsecam, & insitam habent naturam, & conditionem, quòd eas liceat extrahere, quatenus Regnum remanet munitum, & his opus non habeat, alias Proreges malè facerent; ex quo multa mala successerunt, penuriæ, ruinæ, & cõturbationes totius Regni, in quo prudentes Ministri summopere aduertere debent, & inuigilare, quod eleganter tradidit Io. de Plat. in l. si quis per diuinam C. de aquæd. in fin. lib. 11. ibiq; Andr. de Barul. qui loquitur in concessione Aquæ, durum est, & crudelitati proximum dicit text. in l. Præses Prouinciæ C. de seruit. & aqu. Ex tuis prædijs aquæ agmen ortũ sitientibus agris tuis ad aliorum vsum vicinorum iniuria propagari, quod pariter tradit Affl.
6 in sua decis. 290. nu. 9. Intantum quòd ibi tenuit non esse dandum ius pascui in alieno territorio ei, qui hoc præscriptum habet, quando pascuum Domino Territorij non est sufficiens authoritate Host. Butr. Abb. & aliorum, in quo videtur propriè factus text. in d. l. si quis per diuinam, ibiq; Luc. de Pen. quæ latè exarat Auend. de exeq. mand. cap. 4.
7 num. 27. Hinc potest prohiberi vicinis locorum, ne pascant cum immoderato grege, & in propria materia tractarum, idem Auend. in loco alleg. cap. 19. lib. 1. vbi eleganter, & notabiliter de omnibus spectãtibus ad abundantiam nostræ Ciuitatis; & in his fundantur dicta per Nauar. aliosq; ad intellectum bul-
8 læ Cœnæ, vt minimè incurratur; dùm extractio prohibetur frumentorum, & aliorum ad Romanam Curiam ex causa, ne Regno deficiat necessaria prouisio, tunc enim libertas concessa extractionis cessare debet, quia prima charitas incipit à seipso, & non intelligetur tali casu concessa, aut permissa: ad quod facit illud Euangelij Matth. de Virginibus prudentibus, respondentibus fatuis oleum petentibus, ne forte non sufficiat nobis, & vobis &c. est decisio propria Andr. in Constit. Reg. cum per partes Apuleæ, vbi Affl. & sic passim

sim iudicatum; intantum quòd si in concessione non adest clausula refectionis, vt si quod vno anno non potuit extrahere, valeat extrahere annis sequentibus, minimè poterit id, quod non est extractum vno anno, extrahere alijs annis, quia si eatenus intelligitur concessum, quatenus Regnum superabundat, & in casum necessitatis minimè cōcessio intelligirur facta. Igitur extractione deficiente ex deficientia abundantiæ, deficit pariter concessio, & illo anno caristiæ non dicitur, quid concessum: vndè cum expiret; immò habeatur pro infecta ex iuris intellectu, si non adest prædicta clausula expressa particularis refectionis, non adest in quo annis sequentibus reficiatur, quia non intelligitur concessum. Aduersus, quod vrget decis. Andr. communiter sequuta in cap. 1. in princ. de not. feud. vbi cōcessis viginti percipiendis ex Camera, ipsaq; vno anno fuerit exhausta, & anno sequenti repleta debentur viginti annua etiam pro anno præterito compensando vbertatem cum sterilitate, vt ibi latiùs per eum, ita quod clausula refectionis secundum hanc decisionem intelligitur ab intellectu iuris in quo cogita nam maxima est authoritas, Ifern. communirer sequuti, & exaduerso authoritas rei iudicatæ, nec practicari possunt termini text. in l. si in singulos, & in l. cum in annos ff. de ann. leg. quia vt dicit gloss. in d. l. si in singulos communiter sequuta, aliud est in legatis, & aliud in contractibus; nisi dicamus fundari decisionem Regiæ Cameræ in interpretatione mentis concedentis nam cum priuilegia soleant concedi vi clausula refectionis, & sine propterea dicendum est, quòd vbi voluit dixit, & vbi noluit non dixit ad text. in l. 1. §. fin autem C. de cad. roll. sicut idem Andr. ibidem dicit verba intelligi, vel taxatiuè secundùm mētem concedentis cum quo omnia concordantur.

10 Quæ memoriæ teneantur, & notētur pro pēsionibus, quæ in dies per Regem conceduntur: Nam eatenus concessæ intelliguntur, & solui debebunt, quatenus Regni redditus suppetunt: prouiso priùs de eo, quod oportet pro necessaria substenratione, ac defensione illius ex insita, & innata natura eorumdem redditum talibus oneribus subiectorū in ipsorum ottu: adeò quod ad quoscūque transferuntur, ibunt cum suis natu-

11 ralibus, & insitis oneribus. Nam Princeps pro seruanda iustitia pro custodiēdo Regno, & pro illius securitate, & defensione habet dohanas, gabellas, & alios Regni redditus, vt supra diximus author. B. Thomæ, & Iser. in cap. 1. in verb. vectigalia ante num. 15. quæ sint regal. vbi bona additio, idem Iser. in tit. de stat. & consuet. in verb. Prouin-

12 ciæ num. 39. Hinc Officialibus deputatis ad iustitiam ministrandam de introitibus Regni debet solui salarium, dixit Afflict. aurhoritate B. Thomæ, & Isern. in Constitut. Regn. cum circa

13 iustitiæ: & ad hoc redditus Regni sunt instituti: vr ex illis Regnum defendatur & iustitia ministretur, Andr. in Constit. Reg. super incisionibus, Afflict. in Constitut. Reg. Magistri Camerarij, latius idem Afflict. in cap. 1. §. illiciras de pac. iur. fir. & in rubr. & in cap. 1. de pac. ten. post Luc. de Pen. in l. neminem C. de suscept. & arc. in l. annonam C.

14 de mil. ann. erog. Et ob dicimus Principem esse debitorem iustitiæ, secūdum Iser. in c. quoniam inter diuina col. pen. de proh. feud. alien. per Loth. vbi multa bona, debetq; custodire, & protegere subditos; idem Andr. in tit. de stat. & consuet. in verb. ipso iure nu. 6. & hoc modo iustificantur impositiones Regni, & cum hoc onere in illis populi consentierunt, & ad solutionem illarum se obligarunt, vt apparet ex illarum sol impositionibus, pro quo legantur infrascripta Capitula Regni concessa, &

15 signanter capit. 10. tempore Regis Alphonsi Primi fol. 6.

Itē ad Capi. quod incipit, detti carlini 10. pro quolibet foculari, quali si

deuo-

deuono pagare, supplicano alla Maestà vostra li debbia liberar, seu suspender per lo stato vostro, della Republica di questo Reame, e non li cócedere ad altri. Placet Regiæ Maiestati pecunias ex dictis liliatis peruenturas, atque exigendas, in nullos alios casus, præterquàm in substentatione, defensione, & augmento suis regalis status conuertere, seu aliter impartire, etsi secùs fuerit attentatum, aut factum, decernit ex nunc pro tunc irritum, & inane.

In Capit. 47. quod est vltimum concessum per Regem Cattholicum in anno 1507. fol. 61. à terg.

Item perche le Marine del Regno, e massime la Prouincia di Calabria è vessata dalli Corsali, & infedeli, e Christiani in grandissimo detrimento delli deritti di vostra Maestà, e de tutti regnicoli. Per tanto supplicano la Maestà vostra vogli à sua spesa fare gratia al Regno de deputar galere, fuste, bergãtine, per la guardia di dette Marine, atteso, che perciò si pigliano li pagamenti, e diritti regali per conseruar li sudditi in pace, e sigurtà. Placet Regię Maiestati.

Vnde cùm Rex introitus, seu redditus, quos possidet, ita inquàm teneat tali oneri submissos, dùm de illis disponit, & in alios transfert, dicit text. in l.
16 traditio ff. de acq. rer. dom. quod traditio nihil aliud transferre debet, vel potest ad eum, qui accepit, quàm quod est apud eũ, qui tradidit, cum quo concordat reg. text. in l. nemo plus iuris, de reg. iur. & aliàs essent in præiuditium, & iniuriam subditorum, quod nullo modo præsumitur, & ita tradit per hæc eleganter Andr. in cap. 1. nu. 5. de vass.
17 decrep. ætat. Dùm enim disponitur de re aliqua, transit illa cum sua causa, ad text. notab. in l. si conuenerit la 2. §. si fundus ff. de pig. act. vbi est casus: sicut res, quæ alienatur ex voluntate, non ex pacto antecedenti in acquisitione transit cum sua causa, si pignori est submissa, ad text. in l. bouem §. pignori ff. de ædil. ædict. quem allegat ad propositum Bart. in l. vbi autem §. sed & Marcellus ff. de indict. adiect. Immò secundùm eumdem Bartol. ibidem: si causa hæc necessariæ substentationis intelligitur insita in origine institutionis impositionum, quæ causa, & origo
18 est attendenda ad tex. in l. qui id quod ff. de donat. & ad propositum Bald. in l. 1. §. quod si nemo 2. colum. ff. quod cuiusque vniuers. nom. Hæc enim causa præcedit, & est anterior omnium aliarum dispositionum; immò illas resoluit secundùm Bartol. & propterea
19 concessiones fieri non possunt, nec intelliguntur factæ alia lege, quàm sunt apud concedentem, iuxta text. in cap. 1. §. profectò, de leg. Corrad. vbi scribent. Etsi aliud ius Rex non habet, quàm dispositionem eius, quod remanet deducto eo, quod publicæ vtilitati deseruit pro Regni substentatione, & defensione id tantùm intelligitur concessisse, & non quod est in vsus, &
20 necessitates publicas destinatum, ad text. in l. qui tabernas ff. de contrah. emptio. in l. vxor. patrui C. de legat. & quæ latiùs cumulat Afflict. in sua
21 decis. 334. Et si Rex fuisset interrogatus, dùm concessit, ita respondisset, adeò quòd habetur pro expresso, ad text. in l. tale pactum §. fin. ff. de pact. vbi gloss. & Doctor. communiter extendunt illius legis dispositionem ad concessiones, & priuilegia, vt latiùs ibidem per Ias. num. 16. colum. final. Non enim credendum est, quòd si Regi fuisset dictum, an vellet, vt pensiones, quas concedebat, prælatæ esset prouisionibus faciendis pro armatione, & sustentatione triremium, pro munitione Castrorum, pro stipendijs militum in Regni defensionem pro recta gubernatione populorum, ac iusta manutentione; non inquam credendum est, quòd voluisset, vt hæc omnia essent in collapsum: sed respondisset, quòd minimè in eum casum

intelligebat aliquid concedere, quia non poterat, nec debebat: Nam hoc modo seruitia facta, ob quæ pensiones conceduntur, non fuissent ad acquisitionem, & defensionem Regnorum, sed in causam perditionis illorum, ita quòd intelligi debent submissę huic periculo, & talibus oneribus, vt illæ soluantur, quatenùs Regni necessitates, aliud non requirant, & illis potest ex alijs Regni redditibus succurri; nec habuit intentionem Rex, quòd si redditus ad solutionem pensionum non sufficiebant, quod propter solutionem illarum, quas nullo iure cogente, sed ex mera liberalitate, & innata munificentia ad concedendum se induxit, quod voluisset inquàm capi pecuniam ad interesse, vel ad cambium, seu recambium: quæ ante oculos optimi Gubernatores Regnorum habere debent: & sic interpretando Regis intentionem suspendere exequutiones, certiorare regem, illumq; consulere de omnibus, & non inordinatè, & absque alia causæ cognitione exequutiones talibus concessionibus præstare contra Deum, Reges, & rempublicam: Ex quibus tam ingentia mala oriuntur in depopulationem, & exterminationem Regni ex nouis impositionibus, nouis donatiuis, & innumerabilibus, ac intolerabilibus angarijs, & vexationibus.

22 Et quando causa publicæ vtilitatis imminet, & in spetie, quando redditus Regni nequeunt incumbentia reipublicæ sustinere, tunc potest Princeps suspendere pensiones, concessiones, ipsasq; etiam tollere, etiam quod sint concessæ ex causa remunerationis, quia publica vtilitas præfertur priuatæ, & vltra tradita per Andr. de Barul. Ioan. de Plat. & Luc. de Pen. in d. l. si quis per diuinam C. de aquæd. videatur singulare cons. Alex. in proprio casu num. 226. 2. vol. ante nu. 22. versi. causa autem, & meliùs nu. 26. cum sequ. & ibi num. 30. respondet, quod non obstat, quod concessiones sint in causa remunerationis; nam vt succurratur publicis necessitatibus possunt concessiones suspendi, atque tolli, quod Cons. allegat, & sequitur Ias. in l. ex hoc iure nu. 54. ff. de iust. & iur.

23 Sed rursus quæso aduertatur motiuum, donans tenetur inquantùm facere potest, dùm donauit, quòd intelligitur inquantum facere potest commodè, & honestè, ita quod non egeat, iuxta personæ qualitatem, de quo in l. in in condemnatione, vbi gloss. & scriben. de re iudic. & licet in patre, patrono, & similibus intelligitur hæc regula non deducto ære alieno: tamen in donante intelligitur, quod teneatur, inquantum facere potest in eo, quod remanet, ære alieno deducto, de quo in l. sunt qui cum l. sequ. & in spetie in l. inter eos §. his quoque ff. de re iudic. in l. qui id, quod ff. de donat. Et in hac materia, quod quis teneatur inquantum facere potest deducto ære alieno ne egeat, non inspicitur tempus concessionis, vel obligationis; cùm hoc beneficium à lege concedatur miserationis causa ex inopia inopinata, & ex alijs varijs accidentibus de nouo superuenientibus; ob quod iura dixerunt inspici debere tempus exactionis, siue petitionis, aut rei iudicatæ ad text. in l. rei iud. ff. sol. matr. in l. verum §. tempus ff. pro socio, in l. si à Domino §. eod. tempore ff. de pet. hær. in l. in pupillo ff. de solut. cum concord.

24 Et licèt hęc conclusio limitetur in donatione remuneratoria, quia non dicitur propriè donatio, sed facta pro satisfaciendo debito: Tamen hoc intelligitur, quando seruitia non sunt facta ex debito officij, vel alia obligatione:

25 nam etsi Rex explendo officium suum debet se præbere gratum, ac liberalem suis subditis vltra illorum merita, ad text. notab. in l. fin. C. de offic. Præfect. Afr. Tamen hoc non facit, quod dicatur hæc donatio remuneratoria ab intellectu iuris, cum ad seruitia talia

dona-

donatarius tenebatur, & propterea tunc pura iudicabitur: ita Rip. in l. si vnquam 14. quæst. vers. 2. ista decisio, C. de reuoc. donat. vbi latissimè more suo, Tiraq. in verb. donatione largitus nu. 106. vers. quarta declaratio: nã seruitia de iure debita non faciunt remuneratoriam donationem, quãquàm donari dicatur ob seruitia, vt per Bal. Salic. Paul. de Castr. Ias. Corn. & alios in l. si donatione C. de collat. Et ideò ibi
27 notabiliter Dec. dicit vnum verbum, ꝙ etsi donans teneatur de euictione rei donatæ, quando ob remuneratonẽ donauit; tamen erit hoc intelligendum, si seruitia fuerint talia, ꝙ pro eis alias dabatur actio aduersus donantem: non solum ex obligatione antidorali, sed etiã ciuili, quàm decisionem notat, exornat, & sequitur Loffred. in cap. titius 2. col. vers. 3. potest restringi, si de feud. def. mil. latius in cõs. meo 59. 1. vol. nu. 15. cum seqq. vbi adnotantur decisiones
28 lias factæ in causa Ducis Suessæ prætendentis refectionem interesse ex causa euictionis passæ Baroniæ sancti Georgij donatæ à Rege Catholico Magno Capitaneo ob illius ingentia, & notoria seruitia facta tamen ab illo tãquàm Capitaneo Generali, & sic pariter in causa Iulij de Capua: omnes. n. hi fuerunt stipendiati, inseruierunt vti Capitanei, & subditi, correspondendo obligationi, quàm habebant ex debito officij; & propterea etsi donationes erant in remunerationem seruitiorum, non ideò importabant, quoad effectum iuris, ꝙ dicerentur respectu Regis donationes remuneratoriæ: hinc diximus, & infra suo loco dicemus, ꝙ milites stipẽdiati ab inimicis capti nullam habent actionem aduersus Regem, vt ipsos redimat, vel taleas factas exoluat; & quãquàm hæc vltima opinio videatur controuersa, peroptimè eam defendit Arius Pinell. in l. 1. C. de bon. mat. 3. part. nu. 60. ibi extra hunc casum particularem, & habet opinio hæc pro se concomitãtiam prædictæ communes opinionis, vt supra relatæ, ꝙ seruitia de iure debita non faciunt donationem remuneratoriam, & vltra habet decisiones, vt supra factas, & Io. Franc. Capiblãcus qui fecit tract. de iure, & author. baron. nouissimè impressus cumulat Authores, & in spetie Authorem damnatæ memoriæ in §. 30. nu. 99. & infert ad officiales, & milites salariatos, vt donationes illis factæ ob seruitia præstita in eorũ officijs nullo modo dicantur remuneratoriæ.

Hac conclusione sic stãte, dùm videmus calamitates Regni, & necessitates, quæ præmunt pro necessaria manutentione, & custodia illius; prouisiones, quas fieri oportet omninò pro substentatione triremium, castrorum, militũ, & aliarum rerum, sine quibus Regnum nõ potest gubernari, & defendi, & ob hanc necessariam defensionem, & etiam pro cõplendo cum pensionarijs; sic ad oculum inordinatè videmus Regiã Curiam redditus, quasi oẽs alienasse; ita quòd non potest dici, ꝙ debet remanere Regi tantum, quantum ne egeat, quodq; teneatur, inquantum facere potest; sed videmus nihil remansisse, taliter ꝙ possit
29 attentari, quãdo ex alijs Regnis, & dominijs adiutorium nõ haberet, vt à suis feudatarijs esset alẽdus ad text. in cap. 1. §. fin. Episcopum, vel Abb. in cap. 1. §. licet, si de feud. fuer. contr. Ardiz. & alij relati per Frecc. in 20. author. baron. & multa bona applicabilia ad propositum per eumdem Authorem in 34. author. Igitur quomodo tractandum est hisce temporibus in tantis calamitatibus de soluendo pensiones, & vt plurimum vidimus ex hac causa per vicos, & plateas exclamare, qui contraxerunt cum Reg. Cur. bona fide bona dederunt, vel pecunias dederunt ad emptionem introituum, quibus debita satisfactio non fuit facta, nec fit, quia visum fuit gratificare, & soluere pẽsionarijs: ex quo quę mala sequantur, & quæ consequentiæ, iudicent prudentes, Regnũ exasperatur quia exuisceratur quotidie, & pecunia conuertitur in tales vsus. Creditũ Reg.

Cur.pro quo tantum est inuigilandum pęnitus amittitur: vnusquisque à contrahendo se retrahit, prouisiones necessariæ faciendæ pro substentatione triremium, castrorum, & militum retardantur: & postea sunt pessimæ conditionis, quia nec in tempore debito fiunt: nec Domini bonorum spem habent debitæ solutionis in tempore faciendæ: & quod esset duraturum per annos corrumpitur per dies, & momenta, vel menses.

Pro quibus proxima, imò punctualis est decis. Andr. in cap. nec Dominus de proh. feud. alien. per Fred. vbi facit quę-
30 stionem: An ea, quæ sunt deputata pro viuere Regis, ac regalis dignitatis, ac Regni substentatione sint alienabilia, ne extendant manus ad iniquitatē, auferendo bona subditorum, illosq; grauando, vt videmus in dies cum diuersis impositionibus, & donatiuis, & loquitur in spetie de panibus ciuilibus, vt sunt Dohanæ, gabellæ, & cęteri regis introitus: tandem licet opinio antiquorū peritorum Regni fuerit hæc esse in alienabilia ad euitandā vexationem, & exuisc erationem populorum, tenuit Andr. hoc regulandū esse secundum terminos tex. in cap. intellecto de iureiur. vt si ex hoc graue præiuditium Regni oriretur, ac etiam dignitatis regalis, non valeret vlla consuetudo, ne afflicti subditi granētur per grauamina maiora, & sic prorumpant: cui conformis est solemnis decis. Luc. de Pen. in l. quicumque omninò vidēda C. de omn. agr. desert. col. 6. nu. 13. reddēs rationem, ne diminutis redditibus bonorū demanialium, quę pro vita Regum, & sustentanda Republica inuenta sunt, cogantur Reges ad bona subditorum calcata iustitia extendere manus adducens adhoc Constit. Innoc. VI. imponentis pęnam excommunicationis, quæ decisio notetur: nā firmiter teneo, ꝙ succedente casu imminentis publicè necessitatis: ita quòd Rex non habeat de suo, ꝙ ex supra fundatis po-
31 test pensiones oēs suspendere: Omnia. n. priuilegia habēt insitam clausulam, rebus in eodem statu permanentibus ex reg. text. in l. cū quis ff. de solut. in cap. suggestum, de Deci. perquæ sic formac regulam post alios Ias. in l. quod seruus
32 de cond. caus. dat. Nam statu mutato, & vrgente necessitate incipit priuilegiū fieri iniquum, & propterea non erit obseruandum ad text. in l. ex facto ff. de vulg. & pup. vbi Alex. & cōiter scriben.
33 Hinc glos. notab. in d. cap. suggestum in verb. priuilegia dicit, ꝙ secundum diuersitatem temporum, & varietatem rerum priuilegia sunt varianda, vt sic regula sit iuris, ꝙ id, quod non est lici-
34 tum in lege, necessitas faciat licitum: quæ sunt propria verb. tex. in cap. quod non est, extra de reg. iur. quæ latius ad propositum reassumit Ias. in l. si ex toto de leg. 1. in quæst. illa, vt non deseruiat
35 priuilegiū immunitatis à collectis superueniente guerra sequendo opinionē Dyn. magis communem, vbi multas bonas adducit authoritates: etsi supra latè demonstratum est posse ex causa ne-
36 cessitatis Regem capere bona subditorum, quando publica imminet necessitas: sed restituere demum tenetur, quādo poterit, & inter cæteras decisiones fuit adducta decisio Andr. in rubr. quæ sint regalia nu. 13. quæ ad propositum est decisio memoranda dicens, ꝙ Rex ex necessitate, sicut potest capere bona subditorum, & restituere quando poterit, sic etiam ex eadem causa potest differre debitas solutiones, & hoc importat ius regis, & his periculis subiecti manent, qui cum illo contrahunt: ergo quanto magis suspendere, & differre solutionem pensionum.

Hinc Andr. in cap. similiter 2. addit. de cap. qui cur. vend. dixit inter cętera,
37 ꝙ in his functionibus, censibus, vectigalibus, tributis, panibus, & redditibus ciuilibus sunt prohibitæ diminutiones, remissiones, donationes, & concessiones omnes sunt nullæ etiam factæ ex certa
38 scientia; & Princeps, qui non auget, sed diminuit enormiter, non dicitur Princeps, & sic Rex, dùm non prouidet, vt

Rex,

Rex, eleganter idem Isern.in cap.1. de prohib.feud.alien.per Loth.vt sic iustè dicantur hæc in alienabilia secundùm
39 eundem Andr.in cap.1.Episc.vel Abb. quem ad propositum allegat,idem tradens Luc.de Pen.in l.fin. col.fin. C.de pet.bonor.subl.vbi text.notab.ibi, pari forma res etiam ciuiles,&ad ius publicum pertinẽtes ab omni petitione muniendas esse cẽsemus,& pulcher text.in l.fin. C.de vectig.& commiss. & maxi-
40 mè hæc locum haberent respectu impositionũ factarum pro substentatione, & stipendio militum,in quo est sollẽnis decis.text. in l.oẽs C. de fund.patrim. lib.11.quia dicit ibi Luc.de Pen.q̃ expedit Reipublicę talia retineri in patrimonio,vt deseruiant publicis necessitatibus,& alienatio horum esset in publi-
41 cũ præiuditium.Pro quibus omnibus, quæso omninò legatur Luc. de Pen. in d.l.quicumque de omn.agr.deser. nam solẽniter loquitur,& omnia pertractat, quæ si prudentes Gubernatores ante oculos ponerẽt,non se flectendo,nec ad dextram,nec ad sinistram facile gubernarent,& omnia prouiderent secundum Deum,& christianã charitatem nemini iniuriam faciendo.Ideoq́; text.elegans in l.2. C.de priuil.schol.lib.12. tradit, quod priuilegia quæcũque taliter moderatæ intelligi debent,vt ne sub prætextu concessi priuilegij dicit text. vel flagitiorum crescat authoritas, vel publica vacillet vtilitas; per quem text. Odoffred. Io.de Plat. Rebuff. & omnes tradiderunt,quòd omnia priuilegia intelliguntur concessa,dummodo non lædatur vtilitas publica,pro quo etiam est bonus text.in §. quod autem in auth.vt Iud.sine quoque suffrag.vbi glos. in verb. priuilegio, & ne dicatur deficere particularem decisionem in pensionibus legatur Andr.in cap.1. per illum text. de not.feud. ibiq́; notabiliter Moderni addentes,vbi in spetie volunt cõcessiones tales intelligi semper,dummodo Dominus non egeat,quodq́; pręferuntur omnes qui cum Domino contraxerunt etiam post pensiones datas, & propterea Domino egente esse illas suspendendas,quod fundatur in eodem text.in d.cap.1. & Præpos.in cap.1. de feu.cogn.post Iacob.de Belu. & Aluar. dixit in spetie, quod si Dominus inuestiuit te de feudo Cameræ, & superuenerint tot creditores, vt necesse habeat eis soluere deducitur es alienum,ne ipse Dominus egeat,quia hæc est natura talis feud.de Camera,& melius Zasius in tract.feud. par.12. nu.37.in 10.vol. tract. quod pensio non soluitur si Camera ære alieno præmatur,& vltra trãsit Maffitiens.lib.5.nou.recoll.leg.hisp. tit.10. l.6. glos.2. nu.30.quod pensio annua à Principe concessa potest per eundem Principem, vel Proregem ad libitum reuocari.

DE ASSENSV REGIO SVPER DOTIBVS mulierum, dum feuda tit. dotis in maritos transferuntur, & quomodo procedat Capitulum Regis Cattholici, super hac materia Neapolitanis concessum.

TITVLVS SEXTVS.

SVMMARIVM.

1 *Feuda de iure communi feudorum nõ possunt dari in dotem absque assensu, & ibi quid in patre, quando aliunde non habet.*

2 *Interest Reipublicæ feuda non alienari absque assensu.*

3 *Femina feudataria, quomodo, & quando potest dare feudum in dotem absque assensu.*

4 *Retentio feudi dati in dotem absq; assensu quomodo detur secundùm registra Federici, & an sit hoc correctum per Capitula Regni.*

5 *Constit. Reg. incipiens fratribus, alia incipiens honorem nostri diadematis, & alia incipiens cum hereditarium, atque Capitulum Regis Caroli II. incipiens, item statuimus latè declarantur.*

6 *Libertas matrimonij, quando dicatur impediri si fuerit dictum, quòd quis non nubat cum tali, vel in certo loco.*

7 *Capitulum Regis Caroli II. incipiens, item statuimus quas Constit. Reg. correxit, & declaratur illius verus intellectus.*

8 *Capitulũ Papæ Honorij circa dationem feudi in dotem non seruatur, quia vel per contrarium vsum, vel per desuetudinẽ, vel quia lex non fuit recepta, illud est abrogatum.*

9 *Capitula Papæ Honorij, quomodo in Regno sunt seruanda latè discutitur.*

10 *Capitula Honorij fuerunt facta de consensu Regis.*

11 *Directus Dominus post infeudationem factam non potest apponere legem, aut conditionem.*

12 *Capitula concessa Ciuitati, in quo alterauerunt dispositionem iuris communis, Constitutionum, & Capitulorum Regni circa dationem in dotem, aut obligationem feudorum.*

13 *Per Capitula Ciuitati cõcessa, assensus intelligitur præstitus instrumento dotali, in quo feuda pro dote obligantur.*

14 *Decisio facta, vt etsi Capitulum solùm loquatur de bonis mariti habeat locũ in bonis soceri, quia præstitus est instrumento.*

15 *Decisio facta etiam cõtra Regium Fiscum, vt assensus Capituli prædicti non sit subsidiarius ex eadem ratione, quia datus est instrumento.*

16 *Decisiones factæ recensentur.*

17 *Camerarij opinio refellitur, dùm tenuit assensum Capituli esse subsidiarium.*

18 *Text. in l commodis de re iud. declaratur.*

19 *Venditio rerum feudalium non fit hodiè ad instantiam creditoris, qui caret assensu.*

20 *Capitulum prædictum Ciuitati concessum ponderatur, & declaratur.*

21 *Differentia est assentire obligationi rerum feudalium, vel instrumẽto, in quo illa continetur.*

22 *Assensus assumit naturam actus, super quo interponitur, & in expresso latè interpetratur, dùm stat in formam gratiæ.*

23 *Dispositio feudalium, quando est cum assensu nihil differt ab allodialibus.*

24 *Feuda sunt de perse alienabilia, & in commercio.*

25 *Feuda dicuntur propter quoddam ex-*

extrinsecum non posse alienare, non autem quòd per se non sint alienabilia.

26 *Text. in l. si ego §. 1. de iure dot. exactè declaratur.*

27 *Assensus simpliciter concessus omnem casum comprehendit.*

28 *Dotis causa præcipua est, & priuilegiata.*

29 *Assensus, qui in dies conceduntur non intelliguntur in subsidium.*

30 *Pragmatica dicta delli noui capi, declaratur.*

31 *Error opinionis Camerarij demõstratur ex confusione per eum facta Capitulorum Ciuitatis.*

32 *Capitulum aliud Ciuitati nouissimè concessum tollit omnem dubietatem.*

33 *Decisio D. Frecc. commendatur adhoc.*

34 *Capitulum prædictum Neapolis declaratum est locum habere, etiam quòd feudatarius legitimo careat successore, quia est assensus Regis, non Proregis.*

35 *Proreges non possunt cõcedere rem Domini, aut ius Domini consistens in proxima spe deuolutionis.*

36 *Capitulum prædictum Regis Catholici comprehendit etiam bona titulata contra Frecciam ex eadem ratione, quia concessus est instrumento bona titulata continenti, & sic iudicatur.*

37 *Decisio D. Minad vt in obligatione bonorum feudalium indefinitè facta comprehendantur bona titulata, & sic refert iudicatum.*

38 *Text. in l. creditoris arbitrio limitatur, & declaratur.*

39 *Capitula prædicta Neapolitanis concessa restringuntur, & intelliguntur, quoad obligationem bonorum feudalium pro consequutione dotis, & antefati in pecunia constitutæ, seu constituti, non autem, quoad translationem dominij feudorum, quo casu viget dispositio Capituli Caroli II.*

40 *Assensus præstitus obligationi non intelligitur præstitus venditioni & sic è contra.*

41 *Interesse. voluntatis consideratur in feudis.*

42 *Assensus non extenditur, nec de contractu ad contractum, nec de re ad rem, nec de casu ad casum, nec de persona ad personam.*

43 *Ratio finalis, & substantialis conseruationis dotium considerata in Capitulis Ciuitati concessis cessat in translatione feudorum, quæ non amittuntur ex defectu assensus, sed penès eosdem dominos conseruantur.*

44 *Casus enumerantur, in quibus Capitula prædicta Ciuitati concessa extenduntur propter intentionem finalem habitam conseruationis dotium.*

45 *Hæredes omnes, pro quibus mulier est stipulata, succedunt in debito dotis, & consequẽter vnusquisque acquirit actionem personalem cum hyppothecaria bonorũ*

feu-

feudalium, sed si ante mortem mulieri feuda pro dotis credito adiudicata essent, tunc successio esset secundum naturam feudorum, quia dotis debitum ex adiudicatione esset extinctum.

46 *Assensus assumit naturam actus, super quo interponitur.*

47 *Capitulum nouissimè Ciuitati cōcessum per quod prædicta confirmantur.*

48 *Mandata, quæ in dies fiunt, ne matrimonia contrahantur incōsulto Principe, quomodò iustificantur.*

49 *Mandata simpliciter facta, ne matrimonia contrahantur absq; causa legitima præcedente fieri non possunt, quia contra libertatem matrimonij contra Capitula Regni, & contra præcepta Ecclesiæ, secùs verò, si fiunt cum causa, dùm timetur subductio voluntatis puellæ, timor violentiæ, scandali, & alia similia, quæ Principem, aut Iudicem iustissimè mouent ad remedia adhibenda, vt libera sit voluntas ad matrimonium cōtrahendum, & non coacta, & nu. 51. latè.*

50 *De validitate matrimonij nullo modo potest Iudex laicus cognoscere; secùs verò si est quæstio facti, vtputa, si est contractum, vel non contractum matrimonium, & ibi, quid si non est quæstio de matrimonio inter coniuges, sed inter alios.*

52 *Decisio Cyni notatur, qui loquitur in hac nostra Ciuitate.*

53 *Sequestratio mulierum, quando est differentia de matrimonio contrahendo est permissa, tàm de iure Canonico, quàm de iure ciuili, & est de vniuersali consuetudine.*

54 *Iudex laicus, quando differentia est de matrimonio contrahendo, vel an cum vno, vel cum alio debeat contrahi, potest cognoscere, & explorare voluntatem puellæ; secus verò, si præsupponeretur matrimonium contractum; & in hoc esset litigium, nàm hoc spectaret ad Episcopum, & Ordinarium loci.*

55 *Iudices imperiti non considerantes casus, causas, aut rationes simpliciter consulere solent Superioribus, ita aliàs consuetum esse.*

56 *Aduocati propter Iudices ignaros, quando sciunt ius fouere, possunt allegare etiam non substinentia de iure.*

ARGVMENTVM.

Constitutiones multæ Regni, & Capitula declarantur circa Assensum requisitum in dispositione feudalium, seu in obligatione ipsorum pro conseruatione dotium. Prohibitio, quòd non contrahatur matrimonium cum certis personis est valida, multa de Capitulis Papæ Honorij. Dominus directus post infeudationem factam non potest apponere legem, aut conditionem. Capitulum Regis Cattholici concessum Ciuitati super dotibus correxit Constitutiones, & Capitula Regni, dùm per illa fuerunt validatæ obligationes feudorum absque alio assensu. Capitulum prædictum validè fundatur non esse subsidiarium, text. in l. si ego §. 1. de iur. dot. declaratur. Assensus, qui in dies indifferenter conceduntur,

duntur, non sunt aliter subsidiarij. Capitulum prædictum habet locum etiam si feudatarius successore careat, & veniunt etiā bona titulata in obligatione, text. in l. creditoris arbitrio declaratur. Capitula prædicta procedunt, quoad obligationem tantum, non autem quoad translationem dominij feudorum. In debito dotis, & in hypotheca succedunt omnes hæredes. Mandata solita mulieribus ne contrahant matrimonium inconsulto Principe, & depositio illarum iustificatur.

IRCA hanc materiam distinctè loquēdo quatuor habemus iura: primùm est ius commune feudorum: secundùm ius Constitutionum Reg. tertium ius Capitulorum eiusdem Reg. & quartum Capitula nostræ Ciuitatis.

De iure communi feudorum indubitatum est feuda absque assensu in do-
1 tem dari non posse, quia est alienatio feudi, omninò à iure feudorum prohibita absque assensu secundum naturam ipsorum feudorum propter spetialem rationem illorum; ita communi calculo omnes concludunt per text. in cap. 1. §. donare qual. ol. pot. feud. alien. difficultas fuit, an pater possit dare in dotem feudum filiæ, quando aliundè non habet; & communis est opinio contra Andr. & Ardiz. authoritate glossarum prædictarum, quod minimè hoc possit pater absque assensu, Iacob. de Belu. Bald. Aluar. Mart. de Laudem. Præpos. & omnes, Io. Rayn. in d. cap. imperialem, Afflict. ibidem 16. quæst. nu. 17. Iacobin. in verb. ita etiam quod ipsi vassalli nu. 17. latè Capic. in sua inuestitura in verbo feuda pro dote, & hæc est communis secundum Intrigl. qui omnes cumulat in centur. 2. nu. 68. & sequ. Lodulphus Schrader. in tractat. de feud. par. 8. cap. 1. nu. 32. Iul. Clar. in verb. feudum quæst. 36. qui pariter dicit hanc esse communem, & latissimè Camer. in eodem cap. imperialem ponens omnes rationes huius communis conclusionis cart. mihi 82. Ardiz. in summa vtrum vassall. poss. feudum dar. in dot. cap. 130. tenuit patrem non posse dare in dotem, nisi aliunde non habeat, vbi filiam dotaret, vt tali casu possit absque assensu; dummodo non det æstimatum, quem sequitur Andr. in d. §. donare, & in d. cap. imperialem ante nu. 4. Curt. in tractat. feud. 4. par. vers. quarto principaliter quæro, quæ opinio nullo iure fundatur, quia semper alienatio est, & viget dispositio text. expressa in d. §. donare.

Alij tertiam tenuerunt opinionem, vt pater possit hoc vita tamen ipsius durante, ita Felyn. in cap. quæ in Ecclesiarum nu. 25. de Constit. & communiter allegatur decisio Rot. quæ sic distinguit nu. 199. in nouis incipiens pater potest dare feudum in dotem, aliàs est decisio 1. in tit. de feudis, ad quod Rot. allegat text. in cap. nuper de donat. inter vir. & vxor. Afflict. in d. §. donare, Capyc. in sua inuestitura in verb. feuda pro dote vers. limita tamen, Camer. cart. 183. 2. colum. in fin. vers. tertia conclusio, quòd intelligo, vt transferat simplicem tenutam, non autem dominium aliquod, nec quod ius aliquod constituatur super feudo: sed tantùm quod de facto habeat maritus tenutam, & fructus lucretur, cùm possit feudatarius vendere fructus feudi sua vita durante, secundum communem, & vulgatam doctrinam Andreæ in capit. imperialem in princ. nam eo ipso, quòd tractatur de translatione iuris, & de commutatione de persona ad personā; tunc succedūt regulæ prohibitiuæ feudorum, vt minimè absque assensu detur quælibet ipsorum dispositio, & conclusio communis, quòd pater non potest dare feudum in dotem filiæ, militat in casu isto, & dare ex regula iuris est dominium transferre, & nihil facit ad casum, quod transferatur temporaliter, vel perpetuò; nam punctus consistit in traslatione, quæ omni iure prohibetur, absque assensu, & priuilegia dotis non

mili-

militant in feudis, quæ sunt constituta cum natura discreta, & cum suis limitibus, considerando honorem, & præeminentiam domini fidalitatem, electionem vassallorum, & etiam interesse voluntatis ratione directi dominij, & vt benè considerat Camer.cart. 84. à terg.colum 4 in princ. feudum mixtim est Domini,& vassalli, & propterea nimirum, quòd Dominus ratione sui directi dominij prospicere habeat, ad quem feuda transferantur, vt ibi per eum latius; cum non teneatur habere in vassallum alium, quàm quem ipse vult dixit text. in cap.1. de frat. de nou.benef.inuestit.& in cap.1.vbi glo. in verb. Domino de beneficio fratris, & sicut dicimus interesse Reipublicæ fœminas esse dotatas; sic dicimus in-
2 teresse reipublicæ feuda non alienari absque Domini assensu:ita Io. Raynal. in d.cap. imperialem per illam text. in vers.habito nu.23.& Lodulph.Schrad. p.7.cap.2. nu.58.

Dubitatio fuit in filia,seu fœmina
3 feudataria, an ipsa possit pro se dotanda dare feudum in dotem,ad quod pôderatur text.in cap.1.de eo,qui sib. & hæred.suis,& in cap.1. de inuest. feud. quam titius accepit à Sempronio, & Iacob.de Belui.ibi tenuit requiri assensum,Bald.verò dixit non requiri,quando aliud non habeat, Andr. verò in prædictis iuribus dixit fœminam non posse feudum dare in dotem, & iura illa intelligi, quando dedit cum assensu, nisi aliud non haberet, non daret extimatum, nec faceret pactum de lucrando,& idem Aluar.in d.cap.1. de inuestit.quàm tit accept.à Sempr. And.pariter idem tradit in d.cap.imperialem, ante num.8. ibi hoc iure,& in Constit. Reg.fratribus,& ante omnes dixit Ardiz.in loco allegato, Afflict.in d.§.donare, Capyc.in d.verbo feuda pro dote, Io.Raynald. vbi supra, & idem Aluar.Præpos.& Laudem.in d.§.donare, Curt. in loco supra allegato, Intrigl. Lodulphus Schrad. Iul.Clar.& omnes & hanc opinionem dicit Camer. esse sequendam, tanquàm communē; licèt ipse contrarium teneat fol.82.à tergo, vers.secunda conclusio.

Vnum tamen norandum erat,& non ommittendum, quod dixit Andr. in d.
4 §.donare reperiri in registris Regis Federici, vt etsi non valeat datio in dotem,quando extimatum fuerit feudum datum,tamen tenebit datio,quoad pecuniam,& pro ea dabitur retentio feudi, lucrabitur fructus, & remanebit retentio firma; donec pecunia soluatur, etiam quòd feudum ad dominum reuertatur,idemq; dixit in Constit. Reg. fratribus, Capyc. refert, & sequitur in d. verbo feuda pro dote, Afflict. in d. §.donare, & Camer.cart.85.colum.3. vers. in Regno tamen, & idem Andr. dùm in Constitutione in aliquibus in verbo decimumquintum annum col.7. in fin. in antiquis, vers. sed numquid tradidit,quòd frater non potest dare feudum in dotem sorori,vel in solutum pro paragio absque assensu, & dicit, etiam prohibitum per Capitulum Regni Caroli II. tradidit enim hoc limitari per registrum prædictum Federici, & licet Afflict.in §.donare,videatur tenere Constitutionem Federici correctam per Capitulum Regni Caroli Primi,& secundi,& idem in d.constitutione fratribus; contrarium tenet Camer. vbi supra f.l. 85. à tergo 4. col. vers. nec refert,quem allegant,& sequuntur Moderni addentes ad Andr.in d.§.donare in verb.registris, nam constit.hæc Federici est conformis capitulis prædictorum Regum, perquæ annullatur datio feudi in dotem absque assensu, sed Federicus transit vlterius, quod etsi hæc datio sit nulla,voluit tamen ipse, etiam in sui damnum priuilegiare dotes,vt detur retentio, etiam quòd feudum ad Curiam deuoluatur, ita quòd quoad corpus feudi secundùm Camer. & quoad donationem in dotem etiam secundùm Constitutionem Federici an nullatur contractus, sed quoad retentionem,

tionem,& ad deuolutionem, Capitula Caroli I.& II. non loquuntur,& sic videtur ex regu. Andt.quòd id,quod expresse non est derogatum, stare non prohibetur ad text. in l. præcipimus in fin. C.de appell. & in l.sancimus C.de testamentis,& postquàm And.hæc tradit benè,vt dicit Camer. sciebat capitula Caroli, & dixisset per illa reuocatam esse Federici constitutionem.

Mea verò opinio est cum Affli.quia, vt infra dicemus capitulum Caroli II. expresse ex datione feudi in dotem absque assensu dicit feudum ammitti, & deuolui ad Regem intantùm, quòd idem Affl.in cap.imperialem 16.quęst. nu.17. tenuit non dari reuocationem vigore Const.Reg.licèt contrarium tenuerit in d.constit.frattibus nu.18. sed D.Frecc.posuit hoc pro limitatione ad cōst.const.diu.mem. nā in ea nihil prouidetur circa ammissionē feudi, sed tātùm annullantur contractus feudales, absque assensu celebrati, & datur eisdem contrahentibus potestas reuocandi; Capitulum enim Caroli II. post cōstitutionem prædictam emanatum prouidet casum ammissionis feudi in hoc casu speciali dationis in dotem absque assensu, & simpliciter statuit, quod si fuerit datum feudum absque assensu, feudum ammittatur, & ad Curiam deuoluatur,& si feudum est ammissum,& ad Curiam deuolutum,non potest dari reuocatio, nec retentio; nec dicatur, quod etsi constit.constitut.diuę memorię nihil dicat de ammissione feudi,tamen non data reuocatione per feudatarium,adhuc feudum ammittitur ex dispositione iutis communis,& sicut in illo casu habet locum reuocatio,sic etiā in casu capituli prædicti, nā capitulum ex hac speciali expressione ammissionis feudi debet aliquid operari,aliàs inutilis fuisset expressio,quod non est dicendum,& sufficiebat annullatio cōtractus iuxta constit. Reg. constit. diu.mem.in quo valdè cogitandum erit secundum Frecc.& sufficit attigisse.

Redeundo nūc ad punctum, si datio feudi in dotem intantùm est nulla,quādo caret assensu,ꝙ Rex apponet pęnam ammissionis feudi,& applicatur ad Curiam,ergo correcta est constit.Federici, perquam datur pignus in feudo, & retentio illius,ꝙ est incompatibile cum ammissione, & deuolutione in quo cogitetur,nā magna est auth.And.& Camer.& hæc,quoad ius cōe feudorum.

Secundū verò Reg.constit. habemus constitut. incip. fratribus,quæ disponit
5 posse fratrem in defectum bonorum allodialium partem feudi pro dote sororis obligare,aut si habet plura feuda, posse vnum ex eis in dotem dare,vel in dotariū constituere,sed declaratur hoc posse fieri, si matrimonium cōtrahatur de expressa Regis licētia;aliter nec obligatio,nec datio feudi valebunt, nō.n. constitutio hæc statuit,quod matrimonia fieri debeant de licentia Regis, sed tantum prout in rubro, & in nigro apparet,voluit statuere, quomodo feuda possent dari in dotem absque assensu, & dicit posse dati,quando mattimoniū fuerit factum cum licentia,& ratio est, quia si interuenit licentia Regis hoc ęquipollet assensui,quia ex licentia dicit Andr. prospicit Curia,qualis est is, ad quem feudum peruenire debet, vtrum sit fidelis ex genere,& alia propter quę regius assensus in dispositione feudaliū est reseruatus,vt notab.declarat Andr. in d. c. imperialem post nu.7. 3.col.in princ.ibiq; Camer.car.84.à terg.& per prius ibi Capyc.& Lan.in cons.18. in princ.& sic cōst. prædicta ponit limitationem ad reg.ꝙ nō possit dari feudum in dotem,vt fallat,quando matrimoniū fit cum licentia, quia tunc cessat ratio prohibitionis; ita ꝙ ponit casum cōtingentem,si fiat mattimonium cum licentia,non autem aliquid disponit,nec statuit, vt matrimonium fieri habeat cum licentia Regis,quòdq; hoc sit vetum, dupliciter demōstratur irrefragabiliter primo quia eadē constit.in fi..dicit,ꝙ si fuerit obligatum feudum, vel datum

Digitized by Google

in dotem, & matrimonium non fuerit contractum cum licentia, conuentiones prædictę.f.de feudis factæ absq; assensu nullas vires habeant, ergo non tractat cōstitutio de matrimonio, nec de validitate ipsius, nec ꝙ illud fieri habeat cū licentia; sed tantùm tractat validitatē, aut inualiditatem dispositionis feudorum. Secundo hoc incōuincibiliter fundatur ex constit. honorem nostri diadematis facta per Feder. post Gul. qui fecit constitutionem fratribus, & in hac consti. honorem nostri diadematis facta per Federicum successorem Gulielmi statuitur pro lege vniuersali, vt nullus feudatarius posit matrimonium cōtrahere absque licentia Regis, ergo non erat hoc prouisum per constit. antecedentem fratribus, aliàs inutilis, & superflua fuisset dispositio Feder. & hęc constit. benè dicit And. ibi, ꝙ cum sit cōtra libertatem matrimonij, & contra præcepta ecclesię est nulla, & nullo modo seruari debet, & ita ibi Affl. Bart. de Cap. Pet. de Montef. & Neap. in addit. ad capi. Caroli II. incip. item statuimus æditum in planitie sancti Martini, nec valet datio in feudum cum cōditione,
6 vt non nubas sine consensu meo, vel nō nubas titio, cum alteri non posit æquè nubere, vel non nubas Neapoli, cum alibi sic benè non posit nubere; secus verò si posit æquè nubere, vel si dictū esset, vt non nuberet talibus Domino odiosis, si potest alijs non odiosis nubere, quæ omnia declarat Andr. in d. constit. honorem nostri diadematis, & ex his constitutio sequens incipiens cum hæreditarium Regnum nostrum disponens, quòd regnicolæ cum exteris non contrahant, potest de iure substineri, quando æquè commodè in Regno nubere possunt, dę quibus in l. cum ita cum l. sequ. vbi Bart. & scrib. ff. de condit. & demonstr. nam in nullo istorum casuum impeditur libertas matrimonij nec directè, vel indirectè, & sic conclusio est indisputabilis, quòd quęcumque lex, statutum, aut consuetudo, quę quomodocumque impedirent libertatem matrimonij directè, vel indirectè sunt reprobatæ, nullæ, & non seruandæ. Si verò nullo modo impediunt matrimonij libertatem, illæ seruādę erunt, quia vt dicit Andr. in locis præallegatis, vnusquisque in suis rebus est moderator, & arbiter, & dominus tuetur suam proprietatem, dùm legem ponit in dispositione feudi, & ibi Camer. dixit, ꝙ feuda sunt mixtim Domini, & feudatarij, videlicet respectu vtilis dominij sūt feudatarij; respectu verò directi, sunt Domini, & cum ab eo vtile dominium concedatur cum certis legibus, illę seruandæ erunt, quando tamen non sunt contra præcepta Ecclesiæ. Hinc Papa Honorius volens prouidere super omnibus grauaminibus Regni factis per Federicum secundum statuit matrimonia liberè esse contrahenda absque requisita licentia se restringendo ad matrimonia cōtrahenda inter regnicolas, vt illa posint contrahi absque alia superioris licentia dicens, quod posint matrimonia liberè contrahi inter se, & hoc geminatè replicat, ergo cum duæ aderant constitutiones, vna de feudatarijs Regni, vt non posint contrahere absque licentia, & alia de contrahentibus cum alienigenis, & Papa Honorius solùm prohibet, & prouidet, vt matrimonia sint libera, & nulla licentia requiratur inter regnicolas; ergo noluit corrigere constitutionem loquentem, quando cum exteris, quia habuit pro comperto, quòd ex rationibus positis in eadem constitutione, & per Andr. & Camer. in loco præallegato non impediebatur libertas matrimonij, quia æquè commodè in Regno matrimonia contrahere possent, & ideo Docto. dixerunt libertatem matrimonij impedire nō posse simpliciter, sed bene secundum quid, vt in casu, de quo supra, vt eleganter præ cæteris declarat, Bero. in c. in præsentia de prob. nu. 89. quæ sunt dicta ad veritatem rerum indagandam; siquidem hodie prædictis con-

constitutionibus non vtimur, sunt omnes correctæ, & abolétæ, & matrimonia liberè absque alia requisita licentia, & inter Regnicolas, & cum exteris contrahuntur.

Tertium ius est capitulorum Regni, & signanter text. in d. cap. itē statuimus
7 æditum per Carolum I I. in planitie sancti Martini; per quod statuitur, tam feudatarios, quàm quascumque alias personas liberè matrimonia contrahere posse absque alio assensu Curiæ impetrando: verùm mandatur feuda in dotem non esse danda absque speciali assensu, & si dentur illa ammittātur, & ad ius Curiæ applicantur.

Hoc Capitulum correxit prædictam constit. Reg. incip. honorem nostri diadematis, secundùm omnes scrib. supra relatos, & etiā secundùm And. Cam. & Afd. correxit pradictam cōstitutionem fratribus, quòd vltimum nō est verùm; siquidem constit. illa, vt diximus dabat facultatem disponendi de feudis, quando matrimonia fiebant cum consensu Regis, quia hic consensus importabat consensum tacitum. Capitulum verò Caroli II. ponit casum, quando matrimonia contrahuntur sine alio consensu, vt liberè contrahi possint, sed feuda in dotem non dentur, nisi cum Regis assensu, quòd est vniforme cum prædicta constit. Reg. fratribus, quæ statuit, vt dū matrimonia fiant absque Regis cōsensu, feuda in dotem dari non possunt; & sic aut dicimus capitulum hoc corrigere constitutionem prædictam, quia mandat matrimonia liberè contrahēda esse absque alia licentia, & in constitutione fratribus nihil de licentia, vt supra ponderauimus; sed tantùm tractat de facultate disponendi de feudit, quādo cum licentia, aut sine, matrimonia contrahuntur, aut verò volumus dicere, quòd corrigat in eo, quia capitulum statuit, vt feuda non dentur in dotem sine assensu, & Constitutio Reg. fratribus non dicit contrarium; immò hoc idem statuit; quando non præcessit licentia in matrimonio, ex qua licentia tacitus assensus in dispositione feudorum inducebatur, & hoc tradidit Capyc. in sua inuestit. in verb. feuda pro dote cart. 177. benè capitulum prædictum, vt dixi corrigit prædictam constitutionem honorem nostri diadematis, tanquàm impedientem libertatem matrimonij, & ob id ibi And. & Afflict. dixerunt constitutionem prædictam fuisse seruatam vsque ad tempus Caroli II. qui per prædictum capitulum illam correxit, & idem dicunt ibi Bart. de Cap. & Petr. de Monteforr. periti Regni, & pariter corrigit Constitutionem Reg. cum hæreditarium, quæ vetabat matrimonia cum exteris contrahi non posse absque licentia; siquidem dicit liberè matrimonia contrahi posse; in quibus hactenus requirebatur assensus, vt demùm contrahantur absque alio requisito assensu, ergo cum in matrimonijs cum exteris faciendis assensus requirebatur, remanet hoc sublatū per prædictum capitulum.

Sed notetur aliud, quod supra attigimus, dico quòd cùm dispositio prædictæ Constitutionis Reg. fratribus sit fundata in tacito consensu, qui oriebatur ex licentia matrimonij contrahendi, cuius vigore feuda dabantur in dotem, quæ constitutio, vt dixi est facta per Regem Gulielmum, & superuenit demùm constitutio cōstitutionem diuæ memoriæ ædita per Imperatorem Federicum; per quam statuitur, vt in dispositione feudorum spetialis assensus requiratur, & tacitus non sufficiat secundùm omnes scribentes, ergo per hanc constitutionem est reuocata dispositio Constit. Reg. fratribus; cumq; per constitutionem constit. diuę memoriæ annullantur tantum contractus, & dispositiones absque assensu, & nihil dicitur de ammissione; sed datur contrahentibus facultas reuocandi, superuenit prædictum capitulum Caroli II. & disponit, ꝙ matrimonia liberè cōtrahantur, quodq; assensus specificus requira-

tur, si volunt dare feudum in dotem, & sine eo, si dentur, ammittantur, & Curię applicentur, prout erat de iure communi feudorum ex reg. text. in c. 1. de prohib. feud. alien. per Lothar. & in cap. 1. de prohib. feud. alien. per Feder. & nihil dicit de reuocatione in casu prædicto; nam voluit releuare subditos à petitione licentiæ in matrimonijs contrahēdis corrigendo constitutionem honorem nostri diadematis, & ex alia parte voluit prohibere, vt feuda in dotem dari non possint absque assensu, sub pœna ammissionis illorum, & si voluisset, vt haberet locum constitutio constitutionē diuę memorię, nihil dixisset de ammissione; sed tantùm sufficiebat declarare nullam firmitatem habere contractum, vt in d. constit. constit. diu. mem. sed transit vlteriùs, ponendo pœnam ammissionis, in hoc casu speciali, quæ sint dicta gratia disputationis, siquidē hodiè hæc non practicātur, sed in qualibet feudorum dispositione ex quacūque causa viget dispositio prędictę cōstitutionis diuæ memoriæ.

Et licet Papa Honorius non solùm statuerit matrimonia esse liberè cōtrahenda absque alia requisita licētia, sed
8 etiam mandauit feuda posse dari in dotem nullo Regis assensu impetrato, seu impetrando: tamen vt dixit Affl. vbi supra hoc vltimum nō seruatur; sic etiam Andr. Capyc. & Camer. sed secundùm dispositionem prædicti Caroli II. dùm tractatur de dispositione feudi, assensus est impetrandus; vnde per contrarium vsum, vel per desuetudinem, vel quia in hoc lex non fuit recepta, non vtimur dispositione capituli Papæ Honorij circa dispositionem feudorum, nam ij sunt modi, ex quibus leges abrogantur, tolluntur, vel non habent vigorem, iuxta tradita in canon. in istis in 4. distinct. in l. de quibus ff. de legibus, per Canon. communiter in cap. 1. de treug. & pac. & hæc est vera iuridica, & canonica responsio ad Capi. Honorij, non autem tradita per Andr. in

9 cap. 1. §. sed nec est alia iustior, quæ sit prima caus. benef. ammitt. dicens, quòd Capitula Honorij seruantur inquātum sunt rationabilia, & ad id quod est rationabile allegantur, vt ibi per eum in 1. addit. col. fin. in princ. quem allegat, & sequitur Camer. vbi sup. car. 84. lit. F, & idem Capyc. in sua inuest. in verb. feuda pro dote vers. nec est ommittendum, quòd dictum in se sic simpliciter sumptum non est verum, & idem And. confutat illud, vt in Constit. Reg. incip. post mortem, & Camer. idem, vbi supra cart. 70. lit. N, nam per Capitula Honorij correcta fuit illa cōstitutio, & statuit feuda quaternata secundùm quid, seu mixta deuolui ad Baronem, & ab ipso conferenda, vbi Andr. dixit, quòd licet dicatur capitula Honorij nō seruari, quod non debet hoc attendi, sed seruandum est, ꝙ fieri debet, quòd pariter pro absoluto tradidit idem Andr. in cap. 1. add. 2. in fin. de Cap. Corrad. idem Affl. in d. §. sed nec est alia iustior n. 6. in fi. & latiùs firmat in d. cōsti. post mortē, & And. in c. 1. de nat. succ. feud. nu. 22. disputat articulum illum, si promissio dotis excludit fœminam, sicut excluderet dotatio, vbi allegat Capit. Honorij, & decidit quæstionem secundùm intellectum prædicti capituli, & similiter in repet. Const. Comitibus decidit quęst. illam, si debetur vita, & militia filio fratris, & decidit non deberi auth. capi. Honorij, & ead. capit. allegat in tit. quæ sint regal, nu. 62. & in Cōsti. Reg. incip. inter maltas, ac Luc. de Pen. in d. l. 1. C. ne rust. ad vll. ob se in materia impositionis collectarū, decidit q̄st. auth. Cap. Papæ Honorij, vt ibi 10. col. circa med. & idem facit Loffred. in c. 1. §. quid ergo hic finitur lex in quæst. illa, an eodē anno possit exigi adhoa, & releuium, & determinat vnicam tātum præstationem exigendam esse per Capitula Honorij, & tandem Affl. in c. 1. Imper. Lotharius idem tradendo dicit Capit. illa iusta fuisse de voluntate Regis Caroli facta esse in viridi obseruātia

tia,& in Sacr. Consilio allegari ad decisionem causarum; ac pro lege fore seruanda, vt ibi nu.21. vers.octauo pro fisco, & qui dicit non esse seruanda dicit Afflict. quod loquitur præsumptuosè,& in malam partem,& Capyc. in sua inuestit.in cap. feudorum clausulæ, in verb.irrogatur autem cart.mihi 118. dicit, quòd casus collectandi in Regno sunt limitati per Capitula Honorij, & extra illos non potest aliquo modo collectari,idemq; Andr. vbi bona additio Modernorum in titu. quæ sint reg.in verb.extraordinaria collatio num. 62. vbi etiam dicit, quòd Capitula illa Honorij fuerunt condita ad releuamen regnantis, & regni,& tollendos malos abusus,& iniquas leges Federici Imperatoris.

Ex quibus, vt dixi non est iuridice dictum simpliciter capitula prædicta non esse seruanda; postquam
10 sunt facta de consensu Regis, vt Afflict. dicit, & dixit, quòd in archiuio conseruantur regiæ literæ, in quibus requirebatur Papa à Rege pro reformatione status Regni, & grauaminibus, & excessibus ipsi illatis per Imperatorem Federicum;erat Papa directus Dominus, concurrit voluntas vtilis domini, propterea vndique dictum hoc,quòd non seruatur,nisi quatenus sint rationabilia, non est verum, sed dicere, quòd sunt sublata aliqua per desuetudinem,vel per contrarium vsum, seu quia non fuerunt vsu recepta,qui sunt modi,ex quibus leges abrogantur,tolluntur,vel non habent vigorem,hoc erit iuris, & hoc modo poterit substineri, quod Andr. dicit in d. §.sed nec est alia iustior,quæ sunt menti tenenda, siquidem in rebus iurisdictionalibus semper recurrimus ad Capitula Honorij.

Nec dicatur,quod quatenus concernunt feudalem iurisdictionem, & alia
11 infeudata, quòd non possit Dominus directus post perfectam infeudationem apponere legem, aut conditionem, vel detrahere authoritati baronali secundum Andr. in d. constit. Honorem nostri diadematis in princip. ibi in feudis iam datis non potest grauamen nouum imponere feudatario,& ibidem per Afflict. sequendo Andr.qui idem dicit in cap.1. §.fin. de cap. qui cur.vend. cumulat decisiones Petr.Greg.Sicul.de conceff.feud.par.1. quæst.10.in princ. Nam vt supra ponderatum est capitula prædicta fuerunt ædita de voluntate consensu, & ad rogationem eiusdem Regis Caroli, eiusq; filij Roberti, tanquàm Regum christianissimorum in releuamen subditorum Regni ad tollendos, & penitus delendos malos mores,pessimos abusus,atque tyramnides, cæterasq; leges introductas per Federicum in perditionem,& destructionem Regni, adeò quod concurrente voluntate feudatarij cessat obiectum.

Remanet igitur firma cõclusio,quod constitutiones omnes Reg. sunt abolitæ,& correctæ, seu reuocatæ,matrimonia vnusquisque liberè contrahere potest absque aliqua requisita licentia, & respectu feudorum de illis,tàm attento iure communi, quàm Constitutio.Reg. constit.diuæ memoriæ, ac prædictum capitulum, item statuimus Caroli II. nulla potest fieri dispositio absque speciali assensu videamus nunc quid pro-
12 uisum reperitur per spetialia capitula nostræ Ciuitatis,quæ impetrauit à Rege Cattholico priuilegium assensus generalis, obligationi bonorum feudaliũ pro dotibus,tàm consequendis,quàm restituendis,siuè ciues contrahant cum exteris, siuè cum regnicolis, quod demùm fuit extensum,& ad antefatum, seu dotarium; & sic in Regno est correcta constitutio honorem nostri diadematis, ac cõstitutio cum hæreditarium per capitulum Caroli II. & pariter dispositio Constitutionis Regn. fratribus est effecta inutilis, si in matrimonijs contrahendis nulla impetratur licentia & feuda in Regno seruata forma prædicti capit. Caroli II. in dotem dari nõ

possunt absque spetiali assensu, & sic nec obligari, & correcta pariter est dispositio iuris communis, quæ permittebat fœminæ feudatariæ dare feudum in dotem inæstimatum, & sine pacto de lucrando, quando aliud non habebat, & eodem modo permissum erat patri, quę omnia sunt sublata per generalem prouisionem factam, tam per prædictam Reg. constitutionem constitu. diuæ memoriæ, quàm per prędictum capitulum Caroli II.

In hac verò nostra splendididissima Ciuitate non solùm per assensum generalem Regis cattholici est correcta constitutio fratribus, constitutio honorem nostri diadematis, constitutio cum hæreditarium, siquidem assensus Regis cattholici est specificus etiam in matrimonijs, quæ cum exteris contrahuntur, sed est etiam correctum prædictum capitulum Caroli II. ita quòd opus non est alio Regis, seu Proregis assensu, sed
13 statim, quod confectum est instrumentum dotale, ipsi instrumento intelligitur præstitus Regius assensus, vt legitur in prædictis capitulis, & signanter in capitulo vigesimoprimo, quod infra describetur. Hinc, & si nihil fuerit supplicatum circa obligationem aliorum, quam bonorum mariti, tamen decisum
14 est habere locum capitulum etiam in bonis soceri obligatis in instrumento dotali in causa Galeatij Farnesij cum Duce Adriæ, quia assensus est præstitus instrumento dotali, & sic super omnibus in eo contentis, & ex hac eadem
15 ratione fuit pluries iudicatum, etiam contra regium fiscum assensum prædictum non esse subsidiarium, quia vt diximus datus est instrumento, ibi item supplicano, che in tutti instrumenti dotali, che da quà auanti accaderanno farsi in questa Citta di Napoli, illo tūc che sieno fatti l'instrumenti dotali, & obligationi delli beni feudali de loco mariti con reseruatione del regio assēso, s'intenda esser prestito l'assenso di vostra cattholica Maestà, & demùm subsequitur decretatio. Placet ad beneplacitum regiæ cattholicæ Maiestatis, ex quo decisa est quęstio, cum ex clausulis instrumenti creditoris arbitrio sit exequutio, vt refert decisum Io. Vinc.
16 de Ann. in sua alleg. 115. in fin. & me patrocināte fuit iudicatum per regiam Cameram in causa Elionoræ Caracciolæ cum regio fisco, qui successerat Pardo Pappacodæ illius marito defuncto, absque legitimo successore in feudo, dùm petijt satisfieri de dotibus super bonis feudalibus deuolutis, & exaduerso fiscus opposuit, quòd assensus capituli, in quo se fundabat erat subsidiarius in defectum bonorum allodialium, quorum cùm multa remansa erāt in hęreditate, petijt propterea super illis, & non super feudis satisfieri debere; & tandem decisum fuit contra fiscum, & fuit concessa assistentia super feudis, in tantùm quod fiscus petijt iurium cessionē, vt iure cesso satisfieri potuisset super allodialibus, & obtinuit, & sic bona allodialia ad fisci instantiam fuerunt vendita, in quo magna orta fuit quæstio, si cessio operari debebat contra Elionoram cedentem creditricem ex causa legati, propter quod ante fiscum satisfieri volebat, & obtinuit ex regula illa, quòd cessio in casu isto fit ex æquitate legis, quòd tibi non nocet, & alij prodest.
17 Ex quibus apparet malè sensisse Camer. in d. cap. imperialem cart. 71. lit. M, vers. sublimitatur, vt prædictus assensus capituli intelligatur in subsidium, qui mouetur friuolis, & erroneis rationibus salua eius reuerentia, & loquutus est contra verba expressa capituli, dicit enim Camer. quòd quando lex concedit exequutionem in feudalibus, intelligitur in subsidium, ex regula
18 text. in l. commodis de re iudic. cuius text. dispositio procedit in fructibus feudorum, & in defectum aliorum bonorum, & hoc quando caret creditor assensu, qui sunt termini text. constitutionis Regni, si quis post litem, vbi Andr.

19 dr. & Afflict. Hinc non potest deueniре ad secundùm decretum, nisi adsit specificus assensus, qui hodie vigore regiarum instructionum non præstatur, nec Iudex potest procedere ad illud nō vrgentibus creditoribus cum assensu, vnde quid commune hoc ad casum,de quo agimus, in quo præsupponimus adesse instrumentum dotale cum specifica, & indifferenti obligatione bonorum feudalium, cui instrumento Rex voluit eo tunc, quòd instrumentum est confectum, intelligatur esse præstitum
20 regium assensum, vt ex verbis capituli,& notetur, quòd dicit capitulum, quòd fiunt instrumenta dotalia cum reseruatione regij assensus, quòd inquàm hic assensus cattholicę Maiestatis præstitus intelligatur,& sic assensus hominis reseruatus, ergo prout omnes alij assensus hominis,ob quod cessat disputatio assensus hominis, aut legis,& insuper si assensus est expressus instrumento,nōn stamus amplius in interpretatione assensus, sed instrumenti, aliud
21 enim est assentire obligationi feudalium,& aliud instrumento continente feudalium obligationem, & hoc misteriosè fuit petitum, & non vt assentiat obligationi bonorum feudalium, quòd concludit articulum,& tollit omnem disputationem,sicut enim stipulatio assumit naturam actus, super quo interponitur; sic assensus naturam contra-
22 ctus, super quo interponitur, & in expresso latè interprætatur; dùm stat in formam gratiæ, non dispensationis ad tollendum tantum obstaculum; hæc omnia author.Andr.tradit Camer.in d.cap.imperialem cart.52. lit.F, & lit. G, cumq; hic assensus cap.21.petitur, & datur instrumento dotali,non est habitus respectus ad personam, nec illam respicit,sed obligationem,vel actum, quem validare intendit,non fit propterea restrictio, sed stamus sub continentibus, & compræhensis in actu, siuè sit assensus hominis, siuè legis, eleganter idem Camer. vbi supra author. Andr.
23 lit.N, & dùm sit dispositio feudalium cum assensu, nil differt ea ab allodialibus,vt authorit. Andr.in cap.1. de natura successionis feudi,tradidit D.Frec. in 3. lib. subfeud. in tertia formula inuestiturarum ante nu.4. quia cùm feu-
24 da sint de per se alienabilia, & sunt in commercio, dixit eleganter Andr.in §. illud quoque ante num.71. de prohib. feud. alien. per Feder. & in cap. 1. §.è contrario colum.fin. vbi notabiliter de inuestit. de re alien. fac. ob quod pro-
25 pter quodam extrinsecum scilicèt assensum Domini dicitur alienatio impedita,dixit Io.Faber. in §.non solùm instit. de legat. qui communiter adhoc allegari solet,quòd per prius dixit Bal. in eodem cap. imperialem, propterea assensu impetrato sublatum est obstaculum, & remanet dispositio libera, prout de alijs bonis.

Dixi, quod est erronea opinio Camer.quia vult arguere à dispositione
26 text.in l.si ego §.1. ff. de iur. dot. qui loquitur in consensu præstando post mortem, & ibi exprimitur ratio, ne mulier remaneat indotata,de quo articulo infra latius verba faciemus, sed quid hoc cōmune in casu assensus præstiti per prædictum capitulum, in quo nullum verbum adest de indotatione mulierum, vt in 21.capit.leguntur, sed simpliciter petitus est assensus super in-
27 strumento dotali,& simpliciter est cōcessus,ergo in omnem casum, prout instrumentum loquitur secundùm communem decisionem Andr.in cap.1.nu. 7. qui successores teneantur, quod explicitè declaratur per aliud capitulum Ciuitati concessum in anno 1539. vbi supplicatur, vt assensus intelligatur præstitus obligationi bonorum feudalium, iuxta formam obligationis factæ in instrumento, non tantùm pro dote, vt concessum erat, sed etiam pro antefato.

Rursus in terminis l.si ego §. 1. tractatur de interesse successoris,cui bona acquisita erant post mortem,quòd longè

gè differt à casu, de quo tractamus, in quo Rex de suo assentit,& nemini praeiuditium infert, vt ad propositum tradit Isern.in loco supra allegato, & vlterius etiam in terminis text.d.l. si ego §. 1. contrarium tenuit Loffred. in cons. 31. validissimis argumentis, etsi assensus iudicaretur subsidiarius, sic pariter essent omnes alij, qui in dies conceduntur, qui dantur super instrumentis, prout datus est assensus capituli, sed cõtrarium est verum ergo &c.

Etsi in omnibus obligationibus ex quacumque causa factis assensus, qui in dies praestantur, non iudicantur subsidiarij, quia conceduntur instrumentis, quare ergo contrarium dicendum
28 est in causa dotis, quae priuilegiata, & praecipua esse debet dicit text. in l. 1. solut.matrim. quodq; assensus, qui in
29 dies praestantur obligationi bonorum feudalium non intelligantur in subsidium ex reg. text.in l.creditoris arbitrio de distr. pign. larè fundat, idem Camer. in repet.cap. an agnatus num. 156. quicquid dixerit Capyc. in sua inuestitura in verb. exequutiones vers. quid verò erit, qui etiam limitat dictum suum ex clausulis solitis apponi in instrumentis, vt exequutio fieri possit ad creditoris electionem, & Afflict. in Constit. Reg. siquis in posterum nu. 26.loquutus est in diuisione crediti, licèt etiam malè secundùm Camer. vbi supra, & benè, ex quo confunduntur omnia, quae in hac materia volunt considerari ex regulis fundatis in iure cõmuni, & text. in l. creditoris arbitrio, dùm adest assensus super instrumento procedit etiam in feudis, idem Camer. in repet.cap.an agnatus propriè finem post num. 156. 2.colum. cart.471. vbi pariter dixit capitula praedicta Neapoli esse subsidiaria, sed erroneae vt sup.

Haec inconuincibiliter fundantur ex Pragmatica nouem capitum, perquam statutum erat, ne assensus praestarentur
30 à Proregibus absque clausula in subsidium, quodq; sic intelligerentur assensus praestiti in praeteritum, vnde vsque ad tempus, quo illa fuit reuocata poterat praetendi assensum Regis catholici generaliter concessum recepisse interpretationem,& restrictionem, & sic procedere potest decisio facta in anno 1532. relata per D. Frecc. in suo lib. par.2.q.13. licèt ibi non fuit hęc quęstio tractata, sed tantum an assensus capituli loquentis in bonis feudalibus viri extendatur ad bona soceri, & deciderunt extendi, sed in subsidium ex rationibus per Frecc. consideratis, quae non faciunt adhunc articulum, sed sit, vtcumque, cum superuenerit capitulum concessum Ciuitati in anno 1535. per quod corrigitur Pragmatica praedicta per infrascripta verba videlicèt.

Item placet Regiae maiestati; quod deinceps in assensibus expediendis non ponatur clausula, quae per dictam pragmaticam ponebatur, quod bona feudalia non intelligantur obligata, nisi in defectum bonorum allodialium, siue burgensaticorum,& ipsis non sufficientibus ad satisfactionem partis, cuius intererat, quin deinceps dicti assensus expediantur sine praedicta clausula eo modo,& forma, quo ante eius promulgationem expediri consuetum fuit. Igitur si fuit necessarium cõdere pragmamaticam, vt assensus, qui concedebantur super instrumentis, intelligerentur subsidiarij,& hoc post praedicta capitula Ciuitati concessa; ergo per prius nõ erant tales,& demùm postea per capitulum particulare ex gratia concessum est, vt tollatur haec clausula, & assensus intelligantur, vt per prius, igitur irrefragabiliter assensus capituli datus instrumento intelligetur, iuxta illius tenorem, & sic vanitas est vanitatum praetendere, quòd sit assensus subsidiarius.

Et deceptio Camer.cum suis sequacibus ortum habuit à confusione prae-
31 dictorum capitulorum Ciuitati concessorum, nam duo sunt capitula videlicèt, vigesimum,& vigesimumprimum, inui-

uuigesimo tractatur de assensu super obligationibus factis in instrumentis dotalibus mulierum iam maritatarum, & in supplicatione dicitur, quòd ex defectu assensus remanerent indotatæ, & demùm petitur assensus obligationi iā factæ bonorum feudalium, ita quòd nō petitur assensus instrumento, & rursus petitur assensus etiam super obligatione bonorum, licèt illa essent translata in fiscum, vel in hæredes obligantium, & hoc capitulum potuit disputari, quòd sit subsidiarium, quia tractat de præiuditio tertij, & fuit narrata causa, ne mulieres remaneant indotatæ, licèt in illa causa Pardi Pappacodæ fuit per veros iuris terminos demonstratum, nec ex hoc capitulo assensum fuisse subsidiarium, quia interesse tertij, vult Rex, quòd sit saluum, & causa illa, quod remaneat indotata, est petita in narratiua supplicationis, non autem in petitione, nec in Regia decretatione, & petitio attenditur, & decretatio, quę fuit simplex, & omnis causa posita in narratione partium iudicatur impulsiua, vndè cum petitio fuerit, vt intelligeretur concessus assensus obligationi in instrumento factæ, ergo eo modo, vt facta reperitur, quæ latius sunt explicata in meo cons. . . . 2. volum. facto in prædicta causa Elianoræ Caracciolæ.

Dico inquàm, quòd in intellectu huius capituli poterat colorari opinio Camer. quod capitulum, vt diximus tractat de assensu præstando obligationibus factis in præteritum, subsequitur demùm capitulum vigesimumprimum, in quo vult prouideri futuris negotijs, & ad tollendas omnes dubietates petitur simpliciter, quòd in futurum intelligatur assensus præstitus omnibus instrumētis dotalibus conficiendis cum obligatione bonorum feudalium ipso tunc, quòd instrumenta sint confecta, & hoc capitulum non cōsideraui Camer. vndè si Rex voluit, vt assensus intelligatur præstitus super prædictis cōtractibus, igitur iudicandus erit, prout omnes alij assensus, qui passim, & indistinctè expediuntur, qui nullo modo subsidiarij iudicantur, ex quibus tollitur omnis disputatio, quòd alias assensus erant subsidiarij, immò si contrarium est demonstratum, argumentum retorquetur, & opinio Camer. est fundata in ratione, ne mulieres remaneant indotatæ, vt in loco, vbi supra, & propterea arguit, quòd capitulum intelligitur in subsidium, & sic pariter dicit in terminis l. si ego, quæ ratio cum non sit expressa in cap. 21. pro instrumentis conficiendis, sed benè in cap. 20. pro instrumentis confectis, sequitur, quod minimè procedit suum argumentum, cum repugnant verba capit. relatiua ad instrumenta, quod non habet responsum.

Hæc hodie redduntur indubitata ex capitulis concessis huic fidelissimæ Ci-
32 uitati per Regem Philippum II. in anno 1586. ex quibus declaratur apertis verbis capitulum Regis catholici, quod hucusque non fuit ponderatum, vt ex subsequentibus verbis Capituli apparet.

Item essi fedelissimi Città, Baronaggio, & Regno esponeno à vostra Maestà, come la serenissima Maestà del Rè cattholico, & dopo la maestà Cesarea de glorioso ricordo hanno conceduto assenso sopra l'obligationi di beni feudali, così à beneficio del marito per la consequutione delle doti, & mutui da essi dependentino con li interesurij, come à beneficio delle donne per assicuratione, & restitutione delle doti, antefati, & loro interesuri nelli casamenti, li quali si faceuano trà persone, delle quali vna almeno sia napolitana habitante in Napoli iusta la continentia forma, & tenore d'essi instrumenti, & perche cattholica Maestà detto assenso conceduto per modum legis in remunera di seruitij senza clausula, quoad expressa tantùm relatiuè alla forma & clausula d'essi instrumenti deue inten-

tenderſi præſtito à beneficio di tutti quelli, a' quali ſi permette la reſtitutione d'eſſe doti nell'inſtrumenti dotali,alle quali eſſo aſſenſo ſi referiſce generalmente deſiderando però eſſi ſupplicanti riconoſcere dalla mano liberaliſſima di voſtra maeſtà per gratia tutto quello, che per raggione d'eſſi ſupplicanti ſi doueſſe; la ſupplicano ſi degni ordinare,che detto aſſenſo s'intenda præſtito in detta hyppotheca di beni feudali à beneficio di tutti quelli, alli quali ſi deue fare il pagamento à reſtitutione di dette doti mutuo, & intereſſurio, ſecondo la forma d'eſsi inſtrumenti. Placet Regiæ, & catholicæ maieſtati citrà tamen præiuditium Regiæ Curiæ,quandocumque, & quomodocumque dicta feuda ei deuoluentur,
33 ad quæ videantur annotata per D. Frecc.in terminis in 2.lib.quæſt.12.nu. 16. vbi ponderando eleganter, quod aſſenſus intelligitur datus inſtrumento, & iuxta illius formam dixit regulari, quod propterea in dote mulieri debita ſuccedat frater tanquàm compræhenſus in inſtrumento non obſtante natura feudorum pro hæredibus ex corpore.

Concludo opinionem, quòd interpretatio cadit in ambiguis in dubijs,& non in claris; nam tunc non eſt interpretare, ſed reuocare, & nouam facere diſpoſitionem,vt infra dicemus in alio articulo, ſi igitur per inſtrumentum dotale, obligatio eſt indifferens, & æqualis, ac expreſsè eſt ex clauſulis illius prouiſum, quòd creditoris arbitrio poſsit fieri ſatisfactio,tam ſuper feudalibus, quàm ſuper allodialibus, ſequitur,quod non cadit interpretatio, an hoc de iure intelligatur in ſubſidium, ſi huic inſtrumento dotali ſtatuitur, vt aſſenſus intelligatur præſtitus, quibus benè perpenſis non video, quomodò poſsint ſubſtineri contrariæ deciſiones, quas audio factas modernis temporibus, ſed quot capita, tot ſententiæ, quæ iuſtiſsimè fortuitis caſibus aſsimilantur, & non ſolùm deciſus fuit hic articulus in prædicta cauſa Pardi Pappacodæ, ſed etiam in cauſa Hyppolitæ Caracciolæ Comitiſſæ Montorij, dùm mortuo Comite ipſius viro ſtatus poſſeſsionem cœpit fiſcus ob lineam finitam prædicti Comitis,& tandem obtinuit facta relatione per Reg.Cam.in Collaterali,vt per eius dotibus ſatisfieret ſuper feudalibus, & non in ſubſidium.

Et pariter ex deciſione, vt ſupra facta in cauſa Pardi Pappacodæ apparet practicatum, & deciſum prædictum capitulum Regis catholici procedere, etiam quòd maritus, ſeu dotãs ſucceſ-
34 ſore careat, quia Rex, & non Prorex aſſentit, in quo cùm non deficiat poteſtas,nec voluntas ſtante cauſa prædicta fauorabili conſeruationis dotium, & aſſenſus,vt dictum eſt datur inſtrumento propterea ex deciſ. Andr. in d. cap. 1. qui ſucceſſ.teneat. quæ eſt punctualis ad caſum, paſsim, & indiſtinctè eſt deciſum, & hoc iure vtimur. Quod ex eodem capit.fundatur, ſi rectè conſideretur, & hoc fundat indubitate ponderatio, de qua ſupra, quòd aſſenſus conceſſus eſt inſtrumento dotali,in quo cùm obligatio ſit facta pro hæredibus,& ſucceſſoribus, & eodem modo acquiſita, propterea in Rege aſſentiente,vt eſt aſſenſus capituli res eſt de indubitabili, quod indiuiduo conſiderauit Iſer. vbi ſupra, quæ non procedunt in Prorege aſſentiente, qui tantùm po-
35 teſt aſſentire ad tollẽdum obſtaculum obligationi vtilis dominij feudatarij, non autem concedendi rem Domini, ſcilicet proprietatem, ſeu directum dominium feudi,aut ius Domino,quod eſt proxima ſpes deuolutionis propter carentiam ſucceſſoris, vt eleganter per Andr.in d.cap.imperialem in illa quæſtione an Vicarius,qui non poteſt alienari, poſsit alienanti conſentire, quòd peroptimè ibi explicat Camer. tradẽs, & benè,quòd etiam abſqꝫ Pragmatica nouem capitum, perquam prohibetur

tur Proreges assentire alienationibus feudorum his, qui successoribus carēt, quod de iure non potuissent assentire, & rationes per Andr. adductę in d. cap. 1. qui succ. ten. quæ habent locum in domino, eædem decidunt contrarium in Prorege, vt videri potest, ob quod ad tollendum omne dubium ponitur de stylo cācellariæ in assensibus clausula, dummodo habeat successores, de quibus per Camer. vbi supra cart. 79. lit. G, multa in meo cons. 2. 1. vol.

Et ex his postquam per prædictum capitulum Regis cattholici, quod est num. 21. in anno 1505. in lib. cap. fol. 43. dictum est, quod assensus datur instrumēto, sequitur quod non bene sen-
36 sit D. Frecc. in lib. 3. subfeud. in tit. de differ. feud. tit. num. 6. Dicens, quod ex eo, quia non veniunt in obligatione feuda titulata, nisi specificè de eis mētio fuerit facta, quòd propterea assensus prædicti capituli non comprahendit feuda titulata, quoniam in eo nulla de illis est facta spetialis mentio: nam si supplicatum est, vt intelligatur datus assensus instrumento dotali, non cadit hæc disputatio, sed omne totum consistit si in instrumento sunt bona titulata specificata in obligatione contracta pro dotium restitutione, quod redditur indubitatum, & declaratum per capitulum cocessum per Cæsaream Maiestatem in anno 1539. fol. 129. vbi petitur ampliari gratiam concessam, & extendi non solùm pro dotibus, sed etiam pro antefato, & specificè supplicatur, quod assensus intelligatur concessus obligationi feudalium bonorum etiam titulatorum pro solutione antefati: Ergo ex hoc declaratur voluntas concedentis, quia si hoc cōcessit in antefato, quod consistit in lucro, multo fortius intelligitur concessisse in dotibus: & postquàm intentio fuit illarum conseruatio, & ne indotatæ mulieres remanerent, propterea vndiq; apparet, quòd dubietas D. Frecc. non subbstit, & sic indifferenter est iudicatum, & tota die iudicamus, quando casus occur-
37 rit. Immò D. Mina l. in repetit. Consti. Reg. in aliquibus, in verb. Comitum, vel Baronum num. 37. validè tenuit in obligatione bonorum feudalium indefinitè facta comprahendi, etiam feuda titulata: sicq; ex consuetudine est interpretatum, & iudicatum ante pragmaticam nouem capitum, perquam limitabatur hęc potestas Proregibus; sed demum per vltimam Pragmaticam anni 1560. iterum cōcessam, quoad obligationem feudorum titulatorum: Ve-
38 rùm D. Minad. dixit ibi notabile verbum num. 42. quòd etsi in obligatione veniant feuda titulata, quod hoc in exequutione temperandum est, dùm aliunde super alijs bonis posset creditoribus satisfieri: quia creditoris arbitrium debet esse regulatum, & electio discreta, & ita refert iudicatum, vt per eum in sua decis. 13. de quo per Ioan. Vinc. de Ann. in alleg. 141. & per Consiliarium Fabium de Ann. filium in cons. 63. & 76. quod est notandum ad multa, dùm creditores instant pro venditione bonorum suorum debitorum.

Sed postquàm transgressi sumus ad assensum Capit. Regis Cattholici concessum Neapolitanis aduertatur, quod
39 illud locum habet solùm, quoad obligationem feudalium, non autem quoad translationem dominij feudorum, & quoad obligationem tantùm erunt correctæ Constitut. Reg. & capitula Caroli II. vt ex verbis capitulorū Ciuitati concessorum nototiè apparet. Loquūtur. n. de dote, & antefato constitutis in pecunia, & in obligatione bonorum feudalium pro ipsorum consequutione, & sic de instrumento mutui; & cùm as-
40 sensus præstitus obligationi, non intelligitur præstitus venditioni, & sic è cōtra, vt per Andr. vbi supra in d. cap. imperialem, & ibidem latiùs Camer. quia vtrumque est prohibitum, scilicet obligare, & dominium transferre, ob quod assensus in vno, non extēditur ad aliud

cum

cùm sit stricti iuris, seruatur in feudis
41 rigor,& consideratur interesse voluntatis ad text.in l.fin. ff. de vs. & habit.
42 & propterea regula est secundum Andr.non extendi, nec de contractu ad contractum, nec de re ad rem, nec de casu ad casum, nec de persona ad personam: vnde cum capitula de obligationibus tantùm loquuntur,& de debito dotis constitutæ in pecunia, pro cuius conseruatione feudalia obligantur: propterea dico, quod si feuda darentur in dotem, vigeret dispositio capit. ædicti in planitie sancti Martini, vt omnino interuenire debeat assensus, & sine eo nulla sit datio, aut contractus do
43 talis; & in hoc casu cessat etiam ratio substantialis,& finalis, tam petitionis gratiæ, quàm concessionis quę fuit, & est conseruatio dotium, quæ non militat dùm feuda dantur in dotem, quæ semper extant,& non pereunt etsi ex defectu assensus non transeunt in virum, remanebunt in dominio vxoris, quæ non procedunt, dùm dos consistit in pecunia, quo casu ex eadem ratione finali conseruationis dotium, tam respectu viri, quàm vxoris, non stamus sub corticè verborum capitulorum, sed attendendo causam conseruationis dotium, semper assensus intelligitur præstitus, quod elegantèr declarat Camer. in sua repet.cap.imperialem cart.52.& 53. & non dicentur capitula extendi, sed ex sui causa, & ratione secundùm Camer.compræhendere omnes casus, per quos vxor remaneret indotata, & sic pariter vir, dum est capitulum explicitum super instrumento mutui tanquàm ex dotibus dependente: Nam omnia respiciunt conseruationem dotis, quia si vir dotem consequi non posset, vxor non posset ab eo istam demum petere, etsi maritus non est soluendo pariter damnum esset vxoris, ob quod in dote constituta in pecunia, tam in beneficium viri, quàm in beneficium vxoris, ex quocumque contractu sit promissio dotis facta,& quomodocumque de ea constat semper vxor, & vir agere possunt, & assensus præstitus intelligitur ad text.in l.1. C.de rei
44 vxor.act.& etiam quod nullum appareat instrumentum mutui, sed tantùm capitula matrimonialia, quia finis est, vt supra satisfactio, & conseruatio dotium, quæ ratio omnes casus compræhẽdit, etsi datur assensus cõtractui mutui, quia dependet ex dote, quanto magis intelligetur datus contractui, per quem dos ipsa marito promittitur, etsi lex fingit stipulationem interuenisse, idem debemus dicere de cõtractu mutui. Hinc capitulum extenditur ad bona soceri ad assecurationem dotium, ad instrumenta facta extra Ciuitatem, ad instrumentum mutui, non eodem die confectum, & alia tradita per Camer. & enumerata per Add.moder. in dictis capitulis, ex quibus apparet non procedere considerata per Lanar. in cons. 18. qui nil horum tangit, & verè absque sapore loquutus est vagando in argumentis scholasticis, & non penetrando rationem fundamentalem prædictorum Capitulorum.

Sed magnam facit quæstionem D. Frecc.in 2.lib.q.12. si assensus iste Capit. Neapolitanis concessus sit pro hæredibus ex corpore vxoris saltim post adiudicationem factam feudi ex causa
45 dotium; an verò succedãt oẽs hæredes seruata forma instrumenti dotalis, dùm restitutio dotis promissa est vxori eiusque hæredibus: & æquidem etsi D. Frecc.multum tempus expenderit in quæstione prædicta, mihi videtur nullam posse habere probabilem dubitationem. Si enim mulier pro suis dotibus habuerit adiudicationem feudi, quid dubij erit, quod non poterat alia lege illud acquirere, quàm vti erat pęnes maritum obligantem, à quo causam habet, nec potuit ille plus iuris transferre, vel alio modo, quàm per legem propriæ inuestituræ ipse tenebat, iuxta reg. text. vbi est casus in §. profectò, de leg. Corrad. & sic postquàm debi-

debitum dotis non consistit ampliùs in pecunia, sed dos est soluta in corpore feudi, mulier erit feudataria, & in feudo succedent, qui secundùm legem inuestituræ, & Regni Constitutiones succedere debent, nec in hoc habet amplius quid commune Capitulum Neapolitanis concessum, nec instrumentum dotale, quod instrumentum, & quod capitulum ex dotis consequutione eorum debitum habuerunt effectum.

Si verò mulier decesserit absque dotis consequutione, tunc succedunt in hoc debito dotis omnes hæredes vocati per instrumentum seruata forma Capitulorum initorum, quibus expressè fuit stipulata, seu promissa dotis restitutio in casu dissolutionis matrimonij, nec in hoc habet, quid commune natura feudorum, nec aliqua lex inuestituræ, quia hæredes succedunt in debito dotis consistente in pecunia, qui omnes vocati per stipulationem, acquisiuerūt portionem ipsorum, ac actionem personalem ad illius consequutionem cum obligatione bonorum feudalium, nec in hoc cadit punctus naturæ feudorum, vel legis inuestituræ, si non succedit in feudo, sed in actione; immò si promissio est facta hæredibus: vnusquisque erit principalis acquirens, sicut si illi nominatim stipulati fuissent hanc pecuniæ quantitatem cum bonorum feudalium obligatione: vnde cùm assēsus sit expressus restitutioni faciēdę hęredibus, quilibet, qui erit hæres, erit legitimus creditor dotis, & sic successor principalis cum acquisitione iuris hypothecæ: ex quibus apparet quæstionē non posse tenere probabilem difficultatem: & propterea quid mirum? si, vt refert Frecc. fuit per Sac. Cons. iudicatum in fauorem fratris petentis restitutionem dotis, tanquàm sororis hæres: & sic vana est disputatio feudi noui, vel ꝗ sit inuestitura pro hæredibus ex corpore; & alia, si qui succedit, est persona, in cuius beneficium est radicata principalis promissio restitutionis cum obli-

46 gatione bonorum, & assensus assumit naturam actus, super quo interponitur, vt auth. Andr. tradit Camer. vbi supra cart. mihi 52. lit. F, in fin. in quo adest principale capitulum concessum in an-
47 no 1586. Ciuitati, & Regno, vt succedunt omnes in obligatione feudali, quibus restitutio fieri debet, dummodò nō in præiuditium Reg. Cur. in lib. cap. Ciuitatis fol. 179. à tergo, quæ notentur: nam non sunt vulgaria: & ideò me assistente in supremo Italiæ consilio fuit hoc generaliter prouisum per Capitulū concessum per serenissimum Philippum II. nostræ fidelissimæ Ciuitati in anno 1596. vbi prouidetur, quòd ad quem transit personalis obligatio, transit etiā obligatio bonorū feudalium, & sic qui succedit in credito, succedat etiam in obligatione, dummodo non contra Fiscum.

Sed postquā vidimus, quomodo sunt reuocatæ constit. & leges omnes Regni, per quas statutum erat non posse con-
48 trahi matrimonia sine Regis licentia, quia per indirectū libertas matrimonij veniebat impedita, videamus modò quo iure fundantur mandata, quæ in dies fiunt, ne mulieres matrimonia cōtrahant Principe inconsulto, & vt plurimum mulieres sequestrantur, & in loco tuto reponuntur, à quibus demùm voluntas exploratur circa matrimonia facienda, videntur enim hæc aduersari supra discussis esse contra Capitula Regni, tàm Regis Caroli II. quàm & Papæ Honorij, & contra omnes leges, quæ mandant, nec directè, nec indirectè libertatem matrimonij esse opprimendam, & contra Iudices, & temporales Dominos inuehit Concilium Tridentinum sess. 24. de reformatione matrim. cap. 9. ad quod conclusiuè respondendo omnia cum distinctione, resoluuntur.

Aut enim simpliciter, & authoritatiuè indifferenter absque alia probabi-
49 li, & necessaria causa mandata fiunt, solùm respectum habendo ad diuitias

Y ad

ad magnitudinem patrimonij, & ad si-
milia, & nullo modo mandata fieri
possunt; hoc enim est, quòd prouisum
erat per dictam constitutionem hono-
rem nostri diademaris, quæ demùm
tanquàm contra præcepta Ecclesiæ, &
libertatem matrimonij fuit correcta
per Capitula Honorij, & Caroli II. &
statutum, vt marrimonia liberè contra-
hi posśint absque alia requisita licen-
tia.

Aut enim dubitatur de viribus ma-
trimonij, si adfuit metus, si habuit
sollemnitates requisitas, si potuit, vel
non potuit contrahi, & fiunt manda-
ta impeditiua exequurionis matrimo-
nij, & pariter non pertinet hoc ad Iu-
50 dicem laicum secundum notata com-
muniter per scribentes in l. titia ff. so-
lut. matrimonio, vbi omnes Ciuilistæ,
& per Canonistas in cap. tuam de ord.
cognit. vbi Abb. ponit rationes, qua-
re de quæstione matrimoniali Iudex
laicus cognoscere non potest: scriptum
enim est dicit Abb. quos Deus con-
iunxit homo non separat, ita pronun-
nuntiare non fuisse matrimonium, vel
esse inter aliquos, non homo, sed so-
lus Vicarius Dei potest iudicare, vel
ab eo deputatus, vt est Episcopus, &
rursus, quia Iudex laicus de nullo spi-
rituali, nec principaliter, nec inciden-
ter potest cognoscere, item quia ma-
trimonium est vnum de septem Sacra-
mentis Ecclesiæ, de quibus ipsa iudi-
care habet, & tandem secundum
Abb. quia inductum est de iure diui-
no, & non de iure ciuili, ex quibus
doctr. reassumunt conclusionem com-
muniter, quòd quando est quæstio iu-
ris de matrimonio, Iudex laicus non
potest se intromittere, nec iudicare
de illius validitate, quando verò est
quæstio facti, si est contractum, vel
non contractum matrimonium, ita
quòd nullum ius spirituale venit con-
trouertendum; tunc benè Iudex lai-
cus potest cognoscere: ita Bart. Abb.
& omnes scribentes in locis prælle-
gatis: hinc Bart. in d.l. titia emoruuit
vnum verbum, quòd quando de ma-
trimonio non est quæstio inter coniu-
ges, sed inter alios, ita quòd non
tractatur de essentia matrimonij ad fi-
nem illud dirimendi, sed ad alium fi-
nem, tunc Iudex sæcularis erit Iudex
competens, quòd latè prosequitur, &
defendit, ac de communi testatur Ar-
nald. Albertin. in tractat. de agnosc.
asser. hæret. quæst. 25. num. 51. tom.
11. tract. par. 2. quem allegat, & se-
quitur Farinac. in tit. de inquisitione
quæst. 8. nu. 150. vers. sublimita secun-
do, quod dictum non sequor, siquidem
omnimodo tractatur coram Iudice sæ-
culari de mero iure spirituali, quod est
prohibitum, & posset ex hoc oriri prę-
iuditium, quando demum inter coniu-
ges tractaretur de validitate matrimo-
nij, quod benè fundatur in illa com-
muni conclusione, quod quando co-
ram Iudice sæculari tractatur de suc-
cessione hęreditaria, & incidit quęstio,
an quis sit natus ex legitimo matrimo-
nio, tunc ralis causa ad Iudicem Eccle-
siasticum remittenda est, quia venit de-
cidendus articulus validitatis matri-
monij, quod latius fundat idem Farin.
in eod. loco nu. 159. & Abb. in d. cap.
tuam communiter sequutus ponit pro-
priam quęstionem, & decidit cognitio-
nem semper esse Iudicis Ecclesiastici.

Aut verò adest informatio subdu-
ctionis voluntatis puellæ, timor vio-
lentiæ, scandali, pudicitiæ, & hono-
ris eiusdem puellæ, authoritas, & ti-
51 mor coniunctorum, quæ notabilirer
dicit Cyn. in l. si quis non dicam ra-
52 pere, C. de episcop. & cleric. contin-
gere solent in hac nostra Ciuitate, in
qua cum puellis inexpertis, & ignaris
tractatur de marrimonio contrahendo,
quæ non habent perfectam ætatem, &
aliæ à propinquis, alijsq; personis con-
taminatæ, & deceptæ ad matrimo-
nia contrahenda impelluntur, tunc
enim, vt libertas matrimonij non
impediatur, vt liberè illa fieri possint,

vt

vt voluntas mulieris sit vndequaque libera, & independens, poterit tunc per Iudicem laicum procedi ad mandata facienda, & ad sequestrationem, cum nullum tractetur matrimonium prohibitio, seu sequestratio fit ad libertatem matrimonij tuendam ad veram,& puram voluntatem eruendam ad eijciendas violentias, fraudes, & subductiones; tunc enim Iudicis erit officium prouidere suis subditis, & liberare à manu violentum oppressas, dicit text. notabil. in canon. Regum 23. distinct. 5. ibi Regum officium est facere iudicium, atque iustitiam, & liberare de manu calumniantium vi oppressos, vbi gloss. notat hoc spectare ad Iudicem sæcularem, & multoties etiam inter coniunctos contingunt discordiæ; cum quibus puellæ sint in matrimonium collocandæ, vnus enim vult contrahere cum titio, alter verò cum sempronio: merito super his Iudices, & Principes erga suos subditos iustitiam administrare habent, non enim adhuc adest matrimonium, nec figura matrimonij; ita quòd pœnitus de aliquo iure spirituali non tractatur;
53 ideoq; iustè Doct. dixerunt, quòd hic est vnus de casibus, quòd liberæ personæ certo modo sequestrantur, quæ practica sumpta est ex text.in cap.cum locum de sponsal. vbi gloss. Innocent. Abb. Butr. Præpos. & omnes dixerunt spectare hoc ad Iudicis officium, & est hoc de vniuersali consuetudine, secundùm Ioan. Fab. in l. 1. C. de nupt. idemq; pro absoluto tradidit Luc.de Pen. in l. facultas num. 11. C. de iur. fisc. ad quæ est propriè text. in l. 1. C. de nupt.cuius verba sunt infrascripta.

Cùm de nuptijs puellæ quæritur, nec inter tutorem, & matrem, & propinquos de eligendo futuro marito cō-
54 uenit arbitrium Præsidis Prouinciæ necessarium est, vbi glos. in verb.arbitrium dicit,perquod sedetur eorum discordia.

Ioan. Fab. ibi dicit illam legem esse in argumentum, pro consuetudine Iustitiariorum, qui ponunt puellas ad manum suam, & faciunt inhibitiones, ne copulentur in matrimonium.

Petr. de Bellapert. in eadem l.tradidit per illum text. quòd quando propinqui dissentiunt in eligendo maritum, Præses Prouinciæ se interponet, vt matrimonia liberè contrahantur, quia hoc tangit rempublicam, idemq; ibidem notat Cyn. quod Iudex potest se interponere, vt matrimonia liberè cōtrahantur,quia Reipublicæ interest.

Odoffred. ibidem dicit recurrendum esse ad Præsidem Prouinciæ, & ille, qui sibi iustior videbitur præferatur in nubendo cum puella, ibiq; Salic. post Alberic. dicit, quod si est discordia in eligendo sponsum puellæ, Iudex est medius.

Fulgos. ibidem dicit nota,quod non tantùm pro concordia quærenda, vel pro causis pecuniarijs sit adeūdus Princeps,sed etiam pro matrimonio faciendo, & licèt controuersia de matrimonio contracto spectet ad Iudicem Ecclesiasticum, vt in cap. causam quæ, qui fil. sint leg. in cap. tuam de ordin. cognit. & in cap. lator de re iud. controuersia tamen de contrahendo spectat ad Iudicem laicum, vt hic.

Ante Fulgos. tradidit hoc ibi Bald. dicens nota, quòd licitum est tutori, curatori, & consanguineis discordantibus super hac causa adire Præsidem, & eius officium implorare, etsi tu dicis, ista causa pertinet ad Episcopum, potius, quàm ad Iudicem sæcularem, de ordin. cognit. cap. tuam, responde non est verùm, quia erat hic quæstio ante matrimonium contractum, & sic ante ius spirituale quæsitum, ibi post matrimonium contractum, & sic non obstat.

Ex quibus in hoc vltimo casu iustificantur mandata, & sequestrationes mulierum, concurrentibus tamen qualitatibus, de quibus supra, nam cum non tractetur de aliquo matrimonio

contracto, nec de essentia, aut validitate illius, nec de aliquo iure spirituali, sed de arcenda violentia, tollendo subductionem, violentiam, contaminationem voluntatis, & finis omnis est & esse debet libertatis veræ voluntatis mulieris, tunc si laici de hoc conquæruntur, si persona est laica, de qua tractatur, si nullum adest matrimonium, poterit cognoscere Iudex sęcularis, cùm de nullo iure spirituali tractatur, nec principaliter, nec incidenter, vt sic iustissimè iura, & doctr. tradiderint spectare hoc ad Principem, & ad Præsidem Prouinciæ, quorum cura est Reipublicæ, ne vis alicui fiat, & quæstiones omnes per iuris tramites decidere, scandala euitare, ac honori, & existimationi subditorum prouidere, ad quod faciunt supradicta, quod quādo quæstio est facti; tunc Iudex sæcularis potest cognoscere de differentijs matrimonij.

Et hæc esse debet intentio, & hic finis, & si superiores hoc abusi fuerint, ipsi videant in hoc non culpat lex, quia iuxta, & sancta, sed erit abusus, erit transgressio, erit peccatum damnabile, erit delictum, incurritur in censuras, & caret superior omni iurisdictione, in quo Superiores multum inuigilare habent causas horum mandatorum, & sequestrationum diligen-
55 ter obseruare, & non attendere consilium Iudicum imperitorum, qui multoties casus non discernentes, & leges ignorantes Superiores decipiunt dicendo sic aliàs iudicatum, & consuetum, in quo vt supra diximus in principio huius tractatus, notabilis est decisio Alber. in l. 1. ff. de constit. Princip. quem allegat Boer. in addit. ad Io. de Montag. in tractat. de parlamento num. 8. in 16. tom. tract. dicens, quòd Aduocati iurium ignari, quando deficiunt eis iura, dicere solent, ita aliàs in tali casu fuit obseruatum, quæ certè sunt verba aurea, & memoranda, & pro alia parte miseranda pro litigantibus, qui in talium iudicum posse
56 tenent honorem, bona, & vitam, & ex hoc Docto. dixerunt, quòd quando sciunt Aduocati ius fouere, possunt allegare omnia etiam non subsistentia propter Iudices ignaros, qui solent ex leuibus, & non subsistentibus se mouere, decisio est Io. Andr. communiter sequuta in cap. per tuas, qui fil. sint legit.

Hanc propriam quæstionem ponit Marc. Anton. Genuens. Episcopus Montis Marani in sua Practica Episcopali Neapolitana impressa in Vrbe, & ad Sanctissimum dedicata, & decidit quęstionem, vt supra per terminos supradictos, allegans text. in d. l. 1. C. de nupt. & pro eleganti doctr. Bald. ibidem in titu. de muliere sequestranda cap. 15.

SVMMARIVM.

1 *Assensus præstantur in Regno post mortem obligantis in præiuditium hæredum fauore dotis.*

2 *Reuocatio an detur obligationis rei feudalis pro dote ante assensus impetrationem.*

3 *Dotis fauore hæres tenetur ratificare contractum factum per defunctum.*

4 *Assensus habetur pro præstito in casibus, in quibus Dominus consentire tenetur, & requisitus recusauit.*

5 *Assensus in terminis text. l. si ego, §. si res ff. de iur. dot. est subsidiarius, quod non procedit secũdum Capitula Ciuitatis.*

6 *Assensus impetratio post mortẽ restringitur ad dotes tantum, non autem ad antefatum, & ita decisum.*

7 Do-

7 *Doctrina communis Isern. quòd assensus nõ possit impetrari post mortem, limitatur communiter in dote.*

8 *Opinio Authoris contra hanc communem limitationem, quæ validissimis medijs fundatur.*

9 *Prohibitio alienationis, aut obligationis rerum feudalium comprehendit etiam causam dotis, tàm de iure communi, quàm de iure Regni.*

10 *Feudatarius alienans feudum absque assensu ammittit illud de iure communi feudorum, & ad Dominum ipso iure reuertitur, etiam quòd vassallus post alienationem factam recuperauerint.*

11 *Dominus etiam in Regno per alienationem feudi factam à vassallo ipso irrequisito, illud acquirit, si ante reuocationem vassalli præuenerit, & litem fuerit contestatus.*

12 *Spes reconualidationis contractus per superuenientiam assensus, ammittitur per mortem alienantis.*

13 *Consensus hæredis ad validandam alienationem rei feudalis factam per defunctum non sufficit tacitus, sed expressus, dispositiuus per nouum contractum, & super eo nouus assensus.*

14 *Intellectus Freccia ad constitutionem cõstitutionem diuæ memoriæ commendatur, & refellitur opinio Anna, & nu. 16.*

15 *Reuocatio vigore Constitutionis Regni non datur in venditione rei feudalis facta subhasta.*

17 *Text. in l. cum à matre, C. de re venditione non procedit in actu nullo à lege improbato.*

18 *Text. in d. l. si ego, §. si res de iur. dot. declaratur, & quomodo non potest procedere in materia feudali.*

19 *Opinio Camerarij, quod assensus, semper est gratia, & nunquam habetur Dominus pro consentiente contra communem, quanquàm dicatur facere contra honestatem.*

20 *Assensus tacitus non sufficit in Regno.*

21 *Assensus venditionis rei factæ subhasta impetratus post mortem debitoris est nullus, secundùm decisionem relatam per D. de Franch. quàm Author non approbat.*

22 *Practica, quòd compellatur hæres consentire per nouum contractum, & super hoc nouo contractu assensum expedire super re hæredis, iàm ei acquisitæ per mortem defuncti.*

23 *Assensus non retrahitur in præiuditium tertij.*

24 *Assensus post mortem potest impetrari in vltimis voluntatibus, secundùm opinionem Annæ, quæ reprobatur ab Auctore.*

25 *Text. in cap. 1. de success. feud. habet locum in vltima voluntate, & etiam in feudo hæreditario.*

26 *Doctrina Andr. quòd non possit*

impetrari assensus post mortem, vt supra est communis, etiam in feudo hæreditario.

27 *Opinio Afflict. & Camer præualet contra opinionem Annæ.*

28 *Opinio Annæ, & aliorum saluatur, & limitatur, vt quoad præiuditium Domini, assensus impetratio valeat post mortem.*

29 *Collaterale Consilium non potest præstare assensum super testamento, quando instituitur hæres alius, quàm vocatus ex lege inuestituræ, & hoc vigore Pragmaticæ dicta delli noue capi.*

30 *Pragmatica prædicta intelligitur respectu institutionis vniuersalis hæredis, non autem respectu legatorum.*

31 *Constitutio Regni constitutionem diuæ memoriæ habet locum tàm in venditore, quàm in emptore, & sic practicatur contra Frecc. & Ann.*

32 *Intellectus prædictæ constitutionis constitutionem diuæ memoriæ traditur.*

33 *Verbum commercium quid importat.*

34 *Constitutio constitutionem diuæ memoriæ habet locum etiam in promissione de vẽdendo, & pariter in promissione de emendo, & ita decisum.*

35 *Pactum de non petendo feudum non valet absque assensu.*

36 *Repudiatio feudi valet absque assensu, & ibi ratio.*

37 *Pactum de non petendo inducit donationem, ob quod requiritur in eo insinuatio, quando potest importare excessum summæ à lege statutæ.*

ARGVMENTVM.

Assensus præstantur in Regno fauore dotium post mortem feudatarij. Assensus intelligitur præstitus, quando Dominus requisitus non consentijt in casibus, in quibus consentire tenetur. Consensus hæredis pro validitate alienationis factæ per defunctum absque assensu, requiritur expressus. Reuocatio vigore Constitutionis Regni non habet locum in venditione facta subhasta. Declaratur text. in l. si ego, §. si res de iur. dot. Assensus Regis tacitus non sufficit in Regno. Assensus sicut in contractibus, sic in vltimis voluntatibus non potest impetrari post mortem. Text. in cap. 1. de successi. feud. habet locum in vltima voluntate, sicut in contractu. Collaterale Consilium non potest præstare assensum super testamento, in quo institutus est hęres alius, quàm vocatus an l. inuestituræ Constitut. Regn. constitutionem diuæ memoriæ habet locum etiam in emptore. In promissione de vendendo, & in pacto de non petendo; secùs verò in repudiatione.

§. I.

1
VIDIMVS quomodo assensus præstantur in dotibus, videamus nunc, quomodo procedit communis practica, dùm Proreges assensus pręstant obligationi feudorum pro dotis restitutione etiam post mortem obligãtis in præiuditium hæredum fauore dotis, quod dicunt fundari in Reg. tex. in l. si ego, §. si res ff. de iur. dot. & hoc dictum dicit Loffr. in conf. 3 1. in princ. fuisse originale Bartholomæi de Capua maximæ authoritatis inter omnes regnicolas, & est communiter sequutum, vt per Afflict. in capit. imperialem, de prohib. feud. alien. per Feder. 24. notab. quæst. 29. vbi Camer. car. 91.

Ca-

Capyc.ibidem cart.40. idem Afflict. in decis. 111. quem allegat, & sequitur Paris.in cons.14. 1.volum. intantùm,
2 quòd proposuerunt quæstionem, si datur reuocatio vigore Constitut. Reg. constitutionem diuæ memoriæ, antequàm assensus impetretur: in quo fuerunt diuersæ opiniones, Afflict. & Camer.tenuerunt vbi supra posse reuocare,tàm defunctum, quàm hæredem, Loffr.verò vbi supra, & D. Frecc.in 9. limit.ad prædictam constitutionem in 2.lib. subfeud. tenuerunt non dari aliter reuocationem, sed Capyc. in loco allegato, & Afflict. sibi contrarius in dicta decis. 111. tenuerunt defunctum posse reuocare; sed non hæredem per text. in d. §. si res, qui est expressus in hærede, & nihil dixit de defuncto, quòd latiùs prosequuti sunt Addent. ad decis. Afflict. 385. quæ vltima opi-
3 nio videtur communis de iure communi, vt fauore dotis, licèt simus in contractu innominato, in quo possunt contrahentes se pœnitere: tamen fallit hoc in hærede, vt per Bald. in l. cum à socero C.de iur.dot. Bart.in l.2. §.si pecuniam, vbi Paul. de Castr. ff. si cert. pet. Paul.de Castr. & Alex. in l.pecuniam ff.de cond. ob caus. Dec. in cons. 35.colum.fin. per text.in d.§.si res,ibi benignius est fauore dotis necessitatem imponere hæredi consentire ei, quod defunctus fecit,aut si distulerit,vel absit etiam nolente dominium ad maritum ipso iure transferri, ne mulier remaneat indotata, ad quod adduci potest etiam quod in casibus, in quibus
4 debet quis consentire, & propriè in Domino si requisitus recusauerit, habetur pro consentiente, ex not. per Bart. in l. si cum dotem §. eo autem tempore ff.solut.matrim.per illum text. & posuerunt casum Doctor. communiter in Rege, vt in casibus, in quibus debet assensum præstare, si denegat, habeatur pro consentiente, authoritate Aret. & Pamph. ac Nicol. de Neapol. de quo latius Loffr. in cap.1. §. donare, qua liter.ol.feu. pot. alien. Affl. in cap. feudum, ea lege si de feu. def.mil. Capyc. in repet. cap.imperialem cart.22. Lanar.in cons.60. & in cons. meo 2. 1.vol.

5 Est benè verum, quòd assensus prædictus erit subsidiarius ex ratione eiusdem text. ne mulier remaneat indotata, loquendo de iure communi in terminis illius text. non autem secundum capitula Ciuitatis, dùm assensus datur instrumento, vt supra firmauimus, &
6 non extendatur ad antefatum, & ita decisum,vt refert Io.Vinc.de Ann.in allegat.66. 1.par. vbi latè, idemq; refert decisum D. de Franch. decis.126. & 620.

Et hæc est communis limitatio scribentium ad conclusionem communem
7 Iser. in d.cap.imperialem, quod non possit impetrari assensus post mortem, vt denique non procedat in dote,& sic practicatur.

Quæ equidem limitatio,& quæ pra-
8 ctica cum reuerentia tantorum patrum visa mihi semper fuit erronea, & contra terminos,minimeq; posse illam fundari in terminis text. in d. §. si res. Non enim est dubium priuilegia do-
9 tium non præualere in feudis;siquidem dispositum est generalem prohibitionem alienationis feudorum compræhendere etiam causam dotis, vt minimè possint feuda in dotem dari, seu quoquomodo alienari propter dotis causam, & non contenta fuit lex feudorum hoc prouidere per subauditum intellectum: sed particulariter super hoc specialem fecit dispositionem, vt in cap. 1. §. donare, qual. ol. pot.feu. alien. & rationes latius ponit Camer. in d. cap. imperialem cart. 82. quod etiam prouisum est per Capitul. Regis Caroli II. æditum in planitie sancti Martini incip. Item statuimus, & de hoc non dubitatur, quæ latiùs prosequitur Capyc. in sua inuestit. in verb. feuda pro dote, quòd in Regno per principalia ipsius capitula, dixit esse

indu-

indubitatum D.Frecc. in 2.lib.in 5.limit.ad consti.constitutionem diuæ memoriæ nu. 6. de quibus latissime supra fuit tractatum in princ. huius tit.

Pariter non dubitatur contractum rei feudalis absque assensu taliter nul-
10 lum, quòd alienante feudatario de iure communi feudum ammittitur, & ad Dominum reuertitur, etiam quòd recuperauerit post alienationem factam, de quo in cap. 1. §. præterea quid iuris sit, si vassallus post alienationem
11 feudum recuperauerit. Item de iure Regni, licèt habeat facultatem reuocandi, si non reuocauerit, & ante reuocationem Dominus præuenerit, & fuerit litem contestatus aduersus eum, in quem translatum fuit feudum absque assensu, feudum recuperabit, & vassallus etiam in Regno feudum ammittet, iuxta theoricam Isern. communiter sequutam in cap. 1. de vassall. qui cont. const. Lothar.

Spes reconualidationis contractus ex superuenientia assensus ammittitur per mortem feudatarij alienantis: Nam
12 dixit Isern. in d. cap. imperialem in 2. additio. quod id, quod fecit defunctus, fuit inualidum, & nullum. Spes, quæ erat, vt conualesceret per confirmationem, euanuit per eius mortem confirmatione non sequuta, dominio translato in hæredem, idemq; tractu temporis sine nouo facto hæredis non conualescit, nec obligauit hæredem factum illud defuncti nullum: & hæc est theorica Andr. qui eleganter materiã declarat in d.§.donare nu.8. vbi omni-
13 nò videatur. Intantum quòd Doctor. voluerunt non sufficere tacitum hæredis consensum, sed requiritur nouus dispositiuus per nouum contractum, & super nouo contractu nouus assensus; nam mortuo obligante dominium trãslatum fuit in hæredem, ob quòd non potest amplius impetrari assensus super re defuncti; si dominium tempore, quo assensus impetratur, est hæredis, & cõtractus defuncti nullus tanquàm talis euanuit: vnde assensus, qui aliud non est, quàm confirmatio, non potest subsistere, quia non reperitur confirmabile, & non habet, vbi figat pedes, dixit Bald. in l. falsus C. de furt. ita Isern. in d.§.donare, D.Frecc. in 2.lib. subfeu. in cap. incip. à Regnicolis, non ponitur vna quæstio in fin. nu.26. Capyc. in eodem cap. imperialem car. 39. idem Isern. in d.cap. imperialem, vbi Camer. cart. 90. 4.col. à terg. Hinc ele-
14 ganter Frecc. vbi supra, declarando verba illa prædictæ Constitutionis cõstitutionem diuæ memoriæ, per quę cõceditur, facultas alienanti reuocandi iure proprio idest speciali, dixit ibi glo. & Andr. tamen D.Frecc. intelligit, & bene, vt sit speciale, non quòd contrahentes reuocent iure ipsorum proprio, quia nullum habent, & ex alienatione feuda ammiserunt, sed iure proprio, idest iure proprio Regis, ad quem feudum per alienationem est deuolutum, vt hoc ius Domino competens, illud ex gratia speciali exerceat vassallus in sui beneficium, quod comprobatur proba-
15 bili argumento, dùm in venditione necessaria, quæ fit subhasta, seu à Iudice non datur reuocatio secundũ eumdem Frecc. in 6. limit. ad prædictam constitutionem, quia tunc Rex denegat illud exercitium reuocationis concessum, aliàs si simpliciter competeret
16 feudatario pariter in casu prædicto reuocaret, quicquid dixerit Io, Vinc. de Ann. contra hunc intellectum D.Frecc. in repet. prædictæ constit. num. 270. nihil enim refert, quòd in reuocãdo præferatur vtilis Dominus directo: nam hoc iustissimum est, si directus Dominus hoc transtulit, & concessit feudatario, & tanto magis ex iure sibi concesso reuocat, & licet directus Dominus possit & ipse reuocare, quando feudatarius potestate sibi tradita non vtitur. Benè etiam hoc procedit, quia tunc abutitur non vtendo potestate sibi tradita, & Dominum contemnit, & intelligitur concessa, vt decenter, & diligen-

ligenter vtatur cum effectu, & quod dicit in feudo ex pacto,& prouidentia,
8 quòd Rex non reuocat,est penitùs falsum, cùm semper detur reuocatio, & aliud est,si agnati succedunt in vita, vel post mortem, & aliud si alienando detur reuocatio: itaq; rationes Ann. nullo iure subsistunt, vt videre est ex eis.

Si ergo contractus est nullus, & sic euanuit, & quia est nullus, & etiam à lege improbatus, propterea hæres non tenetur habere ratum, & non procedit
17 text.in l.cum à matre C. de rei vend. & intantùm est nullus, quod si Dominus præuenit, & litem contestatus fuerit, feudum est ammissum; & in materia feudali prohibitio,& nullitas est eadem in dote, quæ in alijs, nec priuilegium, ne mulier remaneat indotata,
18 consideratur. Igitur quid hoc commune cum terminis §.si res, qui loquitur in contractu valido à lege approbato, qui de sui natura erat reuocabilis: & hic tractamus de contractu extincto,de contractu nullo,atque pœnali,de re,quæ non est in commercio,seu quæ dependeat à nudo consensu, & voluntate contrahentium,vt erat in d. §.si res,sed à consensu Regis, & in feudis, vt dixi, fauor dotis non consideratur, qui est ille, propter quem fit illa dispositio in d. §. si res. Contractus.n. ibi defuncti non erat extinctus, non reuocatus,non erat nullus,poterat hæres reuocare; hoc tollit lex fauore dotis: sed in contractu feudali aliud est, quia per mortem euanuit,nec opus habet hæres reuocatione, & propterea non sufficit tacitus consensus hæredis, quia non reuocauerit,cum iam contractus sit extinctus, & ob id noua requiritur principalis dispositio hæredis, nouus consensus dispositiuus per nouum contractum, & super hoc contractu nouus assensus. Ita quòd de contractu defuncti nulla ampliùs habetur ratio: vnde termini text.in d. §. si res, non merentur allegati, quod tenuit Anna. in d.cons. 66. licet paucis verbis.

Etsi communiter ijdem Doctor. qui dant hanc limitationem concludunt, quòd ex eo,quia contractus primus est annullatus,& extinctus, propterea requiritur nouus iste consensus dispositiuus, quia res non est amplius defuncti, sed hæredis: Ergo quomodo vult præstari post mortem assensus super cōtractu defuncti, tanquàm super re defuncti, si est hæredis,& contractus defuncti euanuit propter ipsius omnimodam nullitatem ex peremptione spei reconualidationis per mortem subsequutam.

Præterea,vt cognoscatur, quomodo non potest sustineri prædicta opinio fundata in priuilegio doris aduertatur: nam si per text.in §.si res, hæres obligatus est consentire, quomodo Afflict. & Camer. dixerunt posse reuocare defunctum,& hæredem: ergo si datur reuocatio contractus est nullus,non consideratur fauos dotis, & termini text. in §. si res, sunt differentes, & alij,qui dixerunt defunctum tantùm posse reuocare,secus verò hæredem pariter ortum hoc habere, oportet à nullitate contractus, & à generalitate prohibitionis alienationis feudorum compræhendentis etiam dotis causam,quo fauore cessante cessat dispositio, §. si res, etsi hoc ibi permittitur, quia in contractu innominato,hoc nil commune in feudis, in quibus omnes contractus,& nominati, & innominati reuocantur,vigore prędictę Constitutionis: vnde non habent inter se prædicti Doctor. conueniens testimonium, & ipsorum opinio iure non fundatur.

Sed vlterius in omnibus casibus, in quibus Doctor.dicunt, quòd Dominus consentire, præsupponunt requisitionem Domini, vt assentiat, & demùm faciunt quæstionem, quòd si denegat,
19 habetur pro consentiente; licèt Camer. tenuerit, quòd assensus semper est gratia, & non habetur Dominus pro consentiente,quando denegat; quamquàm

quàm faciat contra honestatem, in d.cap.imperialem cart.84.sed loquendo secundum communem conclusionem, quòd habeatur pro consentiente, vt etiam requirit text. in d.§. si res, vt hæres teneatur consentire, aliàs habetur pro consentiente: dico, quòd ex hoc indubitatè detegitur error limitationis, quia non potest assensus præstari, si hæres non est requisitus; & hoc necessario, quia res est sua, & super re sua est interponendus assensus, etsi non consentit, tunc habetur pro consentiẽte ad finem, vt dominium suum onere obligationis afficiatur: ergo assensus esset præstandus super re hæredis, fingendo lex, quòd se obligauit ratificando contractum defuncti, postquàm habet illum pro consentiente, & non vt hodiè præstatur assensus super contractu defuncti, & tanquàm super re defuncti, & hoc secundùm terminos d.§. si res.

Et aduertatur quæso, quòd si vera est, & indubitata doctr. Andr. quod requiritur nouus consensus dispositiuus hæredis per nouum contractum, & super hoc assensum præstari. Igitur termini text. in §.si res, non sunt applicabiles, qui requirunt tantùm simplicem hæredis consensum, quòd in feudis non sufficit, vel saltem si consensus nouus hæredis dispositiuus per nouum cõtractum requiritur: oportet super hoc pręstari assensum, & nullo modo potest præstari super contractu defuncti, & cùm vltra consensum hæredis requiratur consensus regis; non potest dici, quòd non solùm hæres, sed etiam Rex non requisitus habeatur pro consentiente, maximè si assensus semper est gratia, & dependet à Principis voluntate, qui morte subsequuta, si feudum datum esset in dotem, non teneretur assentire: sic validando contractum defuncti propter interesse releuiorum, & etiam forte deuolutionem: & videantur multa bona ad hoc ponderata per Frecc.in 19. quæst. 2. lib. quare non sufficiat obligatio feudi cum assensu, sed in adiudicatione, aut in solutum datione nouus assensus, vbi inter cætera consideratur prædictum interesse deuolutionis, quando tempore dationis in solutum debitor non haberet hæredem, vel aliud interesse considerabile: & rursus, vt est iuris notorij in Regno
20 per Constitutionem constitutionem diuæ memoriæ, non sufficit assensus tacitus, sed requiritur expressus: ibi nisi de nostra expressa licentia, quòd latius explicat Ann.super repet.eiusdem Cõstit. Ergo quomodo vult practicari materia assensus super tacito consensu hęredis, & sic dare tacitum consensum hæredis, & tacitum Regis: vnde termini text. in §.si res, nullo modo procedunt, ad quæ facit decisio relata per D.de Franch.in sua decis. 620. vbi re-
21 fert per Sac.Cons. decisum assensum impetratum post mortem debitoris in venditione necessaria facta subhasta esse nullum, dixitq; decisionem factam iunctis Dominis duarum Aularum; licèt de huius decisiones veritate, satis superq; dubito: nam si in venditione necessaria non datur reuocatio, & Iudex, qui non moritur, repræsentat debitorem, & omne eius factum reputatur legitimum, & contractus non est nullus, sed stat in suspenso, expectans assensus expeditionem, qui præstatur venditioni, quæ fit per Iudicem debitoris nomine, & pro eo publico tubittæ, & incantori, qui eam fecit publicis subhastationibus interuenientibus: ergo cessant omnes rationes, ex quibus dicitur, quod non possit impetrari assensus post mortem venditoris, si non vendit alius, quàm Iudex ex facultate à lege sibi data, & hic semper viuit, repræsentando suum Tribunal, cuius authoritate, & ordine Reipublicæ subhastationi exponuntur, & venduntur, super quibus cogitetur.

Redeundo nunc ad articulum dico, quòd non est hæc noua practica, vt cõ-
22 pellantur hæredes per nouum contractum

ctum

ctum consentire, & super hoc nouo cõtractu assensum expediri, sed est practica, & decisio iurisconsultorum antiquorum tempore, quo leges non nauseabantur, termini non ignorabantur, & existimabant scire res per causas, quod practicatum fuit in causa Ioan. Antonij Carrafæ cum Duce Traiettæ, & in causa D. Ioannis de Piccolominibus cum Ducissa Amalfiæ; habito pro vero; quod tenebantur consentire dispositioni factæ per defunctos, & se obligare debebant cum hyppotheca bonorum. Deciderunt inquàm illis reluctantibus esse obligandos, & super noua obligatione præstari assensum ad finem, vt validè obligatio feudalis radicari possit super dominio iam existente pęnes hæredem, & non amplius pęnes defunctum, nec potest dari retrotractio ex inhabilitate extremorum; à quo, & ad quod re integra non existente, & fictiones non operantur in præiuditium tertij, cui medio tempore est ius quæsitum: & sic etiam esset consultum mulieribus, quia assensum haberent validum secundùm iuris terminos: nec dicatur, quòd haberent, prout ex nunc, non prout ex tunc; nam idem est, si nunc impetratur assensus super contractu defuncti, cum illę non præiudicaret creditoribus per defunctum medio tempore contractis,
23 quia non retrotraheretur in tertij pręiuditium, ad text. in l. bonorum ff. rem rat. hab. cum suis concord. de quo latius per D. de Franch. in decis. 86. & nouissimè D. de Franch. in decis. 704. in 4. volum. refert decisum cogendum esse hæredem ad vendendum feudum etiam per capturam personæ, & ita pluries seruatum, & decisum. Quę omnia sunt notatu digna in tanto supremo Consistorio, in quo conuenit, vt omnia sint responsa prudentum, res exemplares, & verè seminarium iurium, in quo omnes, nemine excepto, pascua sumere possint, atque abscondita, & arcana legum addiscere, & penetrare: quæ si parui faciamus, & temporum tempestas aliud suadeat, quid admiramini de contemptu superiorum, atque subditorum, & de competentia cæterorum Iudicum inferiorum.

Verùm aduertatur ad vnum notabile, quòd doctr. Io. Vinc. de Ann. maximè authoritatis apud me tradidit in sua allegat. 69. num. 56. videlicèt pro-
24 cedere benè in contractibus, vt assensus non possit impetrari post mortem. Secus verò in vltimis voluntatibus, vt facto testamento, & assensu super eo impetrato etiam post mortem valida sit dispositio in præiuditium hæredis nisi in feudo ex pacto: nam hic necessarius esset etiam consensus successoris, qui allegat Bald. in §. donare, qual. ol. pot. feud. alien. hoc dicentem Aluar. Mart. Laud. Iacob. Curt. & videtur hanc esse communem opinionem, quàm salua pace tantorum Patrum, qui aliter non disputauerunt articulum; sed sic simpliciter hoc tradiderunt; dico inquàm, quòd teneo falsam esse, & aduersari de directo text. in cap. 1. de
25 success. feud. qui loquitur in vltima voluntate, & dicit nulla dispositione defuncti in feudo valente, vel manente; qui text. secundùm omnes habet locum etiam in feudo hęreditario, quia dispositio est contra legem, & vt diximus, non habet locum text. in l. cum à matre, de quo latè per Vammac. in cap. omnes filij 3. quæst. si de feu. defun. mil.
26 & aduersatur prædicta doctr. Andr. quæ est communis, vt requiratur nouus consensus hæredis etiam in feudo hæreditario, & super hoc nouus assensus, nec differentia inter contractus, & vltimas voluntates procedit; si fundamentum est nullitas dispositionis, amissio spei reconualidationis translationis dominij in hæredem, rem non esse in eodem statu, non posse confirmari nullum, & extinctum, maximè in præiuditium iuris alteri quæ siti assensum esse gratiam, quàm non solet, nec vnquàm intel-

intelligitur esse factam in præiuditium tertij: ex quibus omninò videtur prævalere opinionem, & communem Andr. nulla quoad hoc existente differentia inter contractus, & vltimas voluntates ommittendo procedere argumentum de contractibus ad vltimas voluntates, & alia, quæ cumulari possent, &
27 sic in propria quæstione tenet Camer. noster in cap.imperialem cart.91. in lit. T, qui potest legi à cart. 90. vers. secunda conclusio: nam eleganter loquitur secundum veros terminos post Afflict. in Constitut.constitutionem diuæ memoriæ num.5. & idem Ann.in
28 repet. constitut. constitutionem diuæ memoriæ nu.131. vers.limita secundo, qui dixit hoc procedere respectu Domini, non autem hæredis, quod dixit & Capyc.in repet.cap.imperialem in fin. prope §. imper. Loth. vers.limita d.Constitutionem post Andr.& Camer. ibidem, & in hoc tantum casu possunt saluari dicta per Bald.cæterosq; Doct. supra allegatos,& sic declarat ibi præpos.col.fin. ibi pone vassallus,& Mart. Laud. nu. 15. & Ann. in eodem cons. 69. dixit non procedere data reuocatione per hæredem, quàm facit lex per per mortem alienantis, & ibidem nu. 136. firmat nullo modo posse expediri assensum super testamento post mor-
29 tem. Immò corolariè aduerto aliud notandum, quod intantum Reges custodierunt interesse hæredum,quod per Pragmaticam nouem capitum editam in anno 1531. vetitum est Proregibus assentire dispositioni,quæ fit in alium, quàm in vocatum vigore Constitutionis Reg. ibi, quarto, vbi natura feudi mutatur successorem extra terminos Constitutionũ Regni instituendo,quod post hæc scripta reperi ponderatum per eruditissimum Vammacarium in loco supra allegato quæstio. quarta, vt sic aduertant Domini Regentes, dùm petetur assensus in testamentis, quia manus habent ligatas secundum Pragmaticam prædictam huc vsque non ponderatam: ita quod cum per Reg. constitutiones certi sint successores, & extranei nullo modo admittantur:videãt ipsi, quomodo assensus præstare poterunt, quod non intelligo respectu le-
30 gatorum; quia Pragmatica, quæ venit ad limitationem potestatis generalis Proregis est expressa, quoad institutionem vniuersalem successoris in feudo,& non consideratur in legatis alteratio naturæ feudorum, seu legis inuestituræ, sicut in institutione, & in hoc non consentio opin. Vammacarij, qui tenuit etiam in legatis potestatem Proregis restrictam; dùm enim quis legat est alienare, & sic facere actum, super quo Proreges assentiendi potestatem habent, cui potestati, nisi in expressis derogatum non intelligitur ex reg.tex. in l.sancimus C.de testam.& in l. præcipimus C. de appell. quæ sunt iura Andr.peculiaria adhoc.

Si ergo videmus Regem taliter considerasse, & custodisse interesse,& præiuditium successorum, vt nec in vita voluerit præstari assensum super testamento, quomodo igitur volumus hoc facere velle post mortem in præiuditium iuris quæsiti legitimis successoribus.

Nolo ommittere aliud, quòd Ann. tenuit in eadem constitut. postquàm loquuti sumus de reuocatione vigore Constitutionis Regn. constitutionum diuæ memoriæ, tenuit inquam ibi nu.
31 254. constitutionem illam non procedere in emptore, sed tantùm in venditore,quòd per prius tenuit D.Frecc. in 2.lib. in 1. auth.baron. in cap.incip. à Regnicolis, rationibus, de quibus per eum,& fundatur in dictis per Andr. & Afflict. tam in prædicta constitutione, quàm in cap.imperialem, in §.Imperator Lotharius, qui dixerunt constitutionem non correxisse ius commune, quoad ammissionẽ pretij respectu emptoris, ergo non habet reuocationem.

Contraria opinio est verior, & secundum eam practicatur,& iudicatur, vt

vt per Addent. modernos ad Iser. in d.§.Imperator Lotharius,ibiq; Capyc. & in sua inuestit. in verb. feud.empt. & sic decisum refert,vt in sua decis. 100. in causa Fussij de persona Io.Thom. de Marin. lib. 1. tit. 2. in cap.incip.Constit.Reg.nu.13. quem allegat,& sequitur Intrigl. cent. 2. art. 5. nu.729. & Petr. Gregor. de conceff. feud. par. 8. quæst. 16. in cap. incip. pro cuius intelligentia nu.2. simpliciter,& pro indubitato dixit in Regno, qui alienat, potest eamdem alienationem iure proprio reuocare,nec venditor perdit feudum,nec emptor pretium.

Et iusta est practica, & decisio sacri Consilij: nam Constitutio non solùm
32 annullat omnes alienationes,quæ verba respiciunt venditorem: sed omnes contractus,quod respicit emptorem ibi in princ. Decernimus omnes alienationes, seu quoscumque contractus super feudis, & rebus feudalibus,&c. Ita quod voluit annullare contractus omnes, & quoscumque, & non potest dubitari dici tam contrahere emptorem super feudo, quàm venditorem, & ex vtroque contractu perficitur, & aliàs non diceretur contractus, & propterea in vtroque est apposita pæna, & sicut contractus venditionis, aut alterius alienationis consistit ex re,& pretio: Sic quia omnes in legem committunt,omnes puniuntur, venditor scilicet in re, & emptor in pretio,& dicuntur omnes legem contemnere, cum æquè principaliter prohibuit emptorem,sicut venditorem, vt sine assensu non contrahant: ita quòd contractationem lex prohibuit, in hac apposuit pęnam lex communis feudorum Lotharij, & Federici, & sic Constitutio, quæ latiùs exarata sunt in cons. meo 5. 1. volum. & per Constitutionem Lotharij apparet prohibitum esse commercium omne quod verbum, vt ponderat ibi Afflict. est generale, qui allegat glos. in l. ex hoc iure ff.de iustit. & iur. & in §. 2. de inutil.stipul. & non potest negari hoc tangere, tam venditorē,quàm emptorem,qui dicitur omnimodò commercium aliquod facere, & cōtrahere, vndè cum omne cōmercium sit prohibitum,& sic pariter omnes cōtractus,qui consistunt in vēditore,& emptore,& in vtroque pęna est apposita,sequitur pernecesse dicendum, ꝙ dùm postea Constitutio loquitur,& dicit:eisdemq; contrahentibus, & alienantibus concedimus potestatem iure proprio reuocandi, quod intelligitur vt supra recipiendo intellectum à iure communi feudorum, per quod contractus omnis omneq; commercium tàm respectu venditoris, quàm emptoris est prohibitum, & sic pęna omnibus imposita etiam attendendo naturam correlatiuorum ad text. in l. 1. C. de cup. cum concord. Nec ponderatio, quæ fit, quod dicit, contrahentibus, & alienantibus, quasi quòd illud verbum, contrahentibus,recipiat intellectum à verbo sequenti, vt non sit contrahens, sed alienans: Nam verba antecedentia in principio tollunt dubietatem, dum incipit ab alienationibus, & sequitur in quibuscumque contractibus: ibi omnes alienationes, seu quoscumque contractus, & ponderetur etiam illa dictio, seu, & sic declarando vnam partem scripturæ ab alia ex regulis vulgaribus verba Constitutionis decidunt articulum. Hinc idem Frecc. in
34 12. limitat. ad Constitutionem tenuit illam locum habere etiam in promissione de vendendo, ex qua tantum personalis actio oritur, quia est contractatio de re feudali, & tamen in hoc non potest considerari pręuentio Domini in auocando, & alia quæ exaduerso ponderantur,quia sicut dictum est,contractatio annullatur, & respectu cōtractationis, ita dicitur contrahere emptor sicut emptor,& in promissione de ēmēdo deciderunt in Sac.Cons. habere locum constitutionem illam, esseq; promissionem nullam, & dari reuocationē vigore Const.Reg.in causa Io.Bapt. ab

Auria, cum Antonio Spinola,& in pa-
35 cto de non petendo dixit Andr.non valere absque assensu in cap.titius cum sempronio per illum tex.si de feud.defun.mil. quem allegat, & sequitur Capyc.in decis.196.nu.19.Frecc.in 2.lib. in 18.limit. ad constitutionem nu. 50. bona decis.D.de Franch. nu.48. & tamen ex hoc contractu non transfertur dominium,nec ius aliquod super feudo constituitur,sed quia est contractus de re feudali, & quæcumque contrectatio
36 est prohibita, propterea improbatur, quod non est in repudiatione,cum non intelligatur,nec contrahere,nec distrahere,vt eleganter per D.Frecc. in loco supra allegato in 24.limitat. & ego fui Aduocatus in illa causa, pro Io.Bapt. ab Aura, qui prætendebat validitatem promissionis, & adsunt mea consilia in 1.volum. 85.& 86. sed mælius loquutus sum in allegato cons. 5. quòd adhoc omninò est relegendum, & quæ ratio suadere potest, vt voluerit Constitutio indulgere pęnam amissionis rei venditori, qui semper est in mala fide vendendo feudum, & denegare hoc emptori,qui potest esse in bona fide, quo casu Doct.omnes tradiderunt pretium non amittere; & rursus venditor est, qui propriè delinquit in eo considerarur, contemptus verus Domini dispositio dominij, & rei feudalis diminutio,seu commutatio,quæ omnia cessant in emptore,& volumus quod, qui plus delinquit, immò fecit totum, nullam habeat pęnam,sitq; illi remissa: & qui minus, immò quasi in nullo delinquit, si feudum non erat in eius dominio, nec feudatarius quoquomodo dici poterat,quòd in eo pęna remaneat dura, & antiqua, quæ apposita erat per legem feudorum respectiuè ad pęnam venditoris propter mutua delicta, quæ si in Regno indulgentur, & intantum pro delicto non habentur, quod datur facultas reuocandi, & nil aliud Rex requirit.

Hinc videmus omnem pęnam Notario remissam,de quo nullum verbum in Constitutione, propterea dicendũ erit, quòd nullo existente delicto cessat omnis pœna in emptore à lege communi imposita, cum si non delinquit venditor,aut si pęna delicti est abolita,nullo modo potest dici emptorem deliquisse, aut pęnam sui respectu remansisse vltra naturam correlatiuorum.

Põdero insuper verbum illud, super. Dicit enim Constitutio omnes alienationes, seu quoscumque contractus super feudis &c. quod verbum stat propriè respectu emptorum: nam qui habet dominium,dicitur alienare propriè res feudales, qui emit, dicitur contrahere super rebus feudalibus propriè: licèt vtrumque etiam potest compræhendere.

Nec facit ad casum põderatio,quòd si Dominus præuenit,& litem contestatus fuerit, quod amittitur ius reuocandi:nam hoc ita potest procedere respectu venditoris,sicut emptoris, & quando diceremus procedere tantum respectu venditoris ratione auocationis feudi,quid hic inferret respectu emptoris, si aliàs haberet ius reuocandi pro suo interesse respectu pretij, & sicut Dominus potest præuenire,& litem contestati contra emptorem feudi ad recuperationem illius,ita potest præuenire,& litem contestari contra venditorem ad auocationem pretij.

Nec intellectus Frec. quẽ habeo pro vero in illis verbis Constit. ꝙ iure proprio fiat reuocatio. i. iure residente in Domino,ꝙ dico ego speciali iure cõcesso feudatario, vt exerceat,sicut Dñs exercere potuisset. Dato.n.pro vero hoc intellectu non officit supradictis: nam eodem modo hoc exercebit emptor propter auocationem pretij, & restitutionis rei attenta nullitate, & prohibitione contrectationis; & quatenus Dominus possit præuenire litem contestando, & ipse auocare non facit, quòd non sit concessum ius reuocandi sed intelligitur concessum ciuili modo,

vide-

videlicèt, vt cum effectu illud exerceat, diù non perseuerat in contemptu Domini, facultate concessa non abutatur, & per dissimulationem contractus prohibitus, vetitus, & contra legem substineatur, non enim per concessionem facultatis reuocandi voluit dominus approbare contractationem; immò persistendo in annullatione concessit reuocationem ab ipso faciẽdam, vt hæc fieret ab ipsis contrahentibus, qui dum ea vti nolunt, & ad actum non deducere in quem casum non intelligitur concessa, & ab illis tacitè renuntiata iustè Dominus exercet eam, ita quòd non oritur, quia non cõcessum, sed quia reuocatum ex insita conditione in cõcessione, quatenus suo debito tempore exerceatur, & hæc dixisse sufficiãt gratia disputationis ad indagãdam rerum veritatem siquidem hodie in Regno non deseruiunt, postquàm vt diximus passim, & indistinctè practicatur. Reuocatio vigore prædictæ constitutionis tam in venditore, quàm in emptore, & ita indifferenter iudicatur.

37 Et quòd diximus supra de pacto de non petendo, aduertatur quod Docto. voluerunt induci ex eo donationem intantum, quod requiritur insinuatio, quando videtur excedere summam à lege statutam, secundum Alex. in l. creditori nu. 4. C. de pact. vbi Ias. num. 3. qui de communi testatur post. Ang. & Ias. in l. contra iuris §. fin. nu. 8. ff. de pact. nam etsi nil dicatur transferre, vt supra diximus, tamen hoc ius, quòd acquiritur ex pacto, scilicèt vt non possit petere, hoc inquàm ius operatur effectũ donationis iuris feudalis, vt sic iustè requiratur assensus, tanquàm contrectatio facta de re feudali.

SVMMARIVM.

1 Emptor rei feudalis absque assensu, qui facta reuocatione seruata forma Constituitonis Regn. recuperat pretium, siue bona, siue mala fide contraxerit in Regno vigore prædictæ Constitutionis, an inquam pretium tantum, vel etiam interesse petere poterit, in quo facienda est distinctio bonæ, vel malæ fidei.

2 Decisiones Isern. notantur.

3 Cõtractus feudalis, & si sit nullus, tamen est aliquid inspecta bona fide, quoad actionem personalẽ, virtute cuius poterit agere ad interesse.

4 Mala fides probatur, quando sciẽter cõtraxit super feudo, quo casu nullum debetur interesse, licèt promissum fuerit, vel cautum de euictione, & ibi quid in alienatione facta cum reseruatione assensus.

5 Prohibitio legis operatur, vt nec principale, nec accessoriũ teneat, vel quicquid ex eo, vel obi d sequatur.

6 Contractus feudalis, si non tenet propter defectum assensus, nec tenebit obligatio bonorum feudalium facta pro obseruãtia, etiam quòd sit assensu vallata contra opinionem Camerar.

7 Decis. Iser. in c. 1. §. commerciũ, de de prob. feud. alien. per Lothar. ponderatur, & cõmendatur, & ibi nu. 8. & 9. notatur decis. & limitatio Afflict.

8 In contractu inter viuos rei feudalis absque assensu non fit distinctio, sicut in vltima voluntate de primaria, aut secundaria intentione.

9 *Estimationem non deberi in vltimis voluntatibus feudi legati, aut illius facta institutione in alium, quàm vocatum ex lege inuestituræ, latè concluditur de communi testatur, & recensentur decisiones factæ.*

10 *Opinio, quòd feudo legato non debeatur extimatio est indubitata, quando assensus non solet præstari, & nu 16.*

11 *Feudum dicitur legitima primogeniti, & sine causa non potest eo priuare, & quid dandum est secundogenito.*

12 *Opinio B. Bernardi refertur in fauorem primogenitorum contra secundogenitos, quæ valdè notatur, tanquàm singularis.*

13 *Pater sicut non potest priuare primogenitum Regno, sic non potest priuare feudis dignitalum, vel his, in quibus viuitur iure francorum, aliàs donando potest dici de inofficiosa donatione.*

14 *Pater ex causa potest cum assensu dare feudum secundogenito, dũmodo sincerè, absque dolo, & fraude, & ita iudicatum.*

15 *Infeudatio, & refutatio de iure feudorum permissa intelligitur, dummodo sincerè, & bona fide.*

17 *Extimatio non debetur in contractu inter viuos rei feudalis donatæ absque legitimo assensu.*

18 *Text. in l. iulianus §. constat, de leg. 1. non procedit in contractibus.*

19 *Cõtractus feudalis ex quibus personis consistat.*

20 *Extimatio feudi, & si non debeatur in contractu donationis facto inter viuos, debetur tamen in contractu donationis factæ contemplatione matrimonij, vel ob aliam causam onerosam, latè fundatur per totum.*

21 *Donationes factæ contemplatione matrimonij sunt pro lege seruandæ, sunt pars contractus, sunt pacta correspectiua ad dotes, sunt irreuocabiles, & non sufficit consensus mariti, aut filiorum.*

22 *Vxor & filij dicuntur habere causam onerosam in donatione facta cõtemplatione matrimonij.*

23 *Gabella imposita super eo, quòd titulo lucratiuo transfertur, non habet locum in donatione facta contemplatione matrimonij.*

24 *Decisio Andr. in §. è contrario, de inuest. de re alien. fact. commendatur ad decis. quæstionis, & doctr. eiusdem Andr in §. donare, qual. olim pot feud. alien. ac in Constit. Reg fratribus, quæ sunt punctuales, & memorandæ.*

25 *Decisio facta aliàs recensetur.*

26 *Opinio Ann refellitur, & quid factum fuerit in illa causa refertur.*

27 *Dispositio omnis in feudis hæreditarijs, quæ quomodo fit ad fraudandum successorem, iudicanda est nulla.*

28 *Reuocatio vigore Constitutionis Regni, an detur post preces porrectas, & pendente appellatione remissiuè.*

29 Præ-

29 *Prælatio quomodo detur directo Domino, aùm feudum à vassallo alienatur, quando vult illam exercere in alterius beneficium, remissiuè, vbi etiam an exemptus ab adoba sit etiam à donatiuis.*

30 *Prælatio in feudis antiquis, an detur consanguineis, remissiuè.*

ARGVMENTVM.

Emptor rei feudalis bona fide habet actionem ad interesse. Obligatio bonorum feudalium cum assensu pro obseruantia contractus feudalis non tenet, quando in contractu principali non adest assensus. Extimatio feudi non debetur, nec in vltima voluntate, nec in dispositione inter viuos. Feudum est legitima primogeniti. Omnis dispositio permissa in feudis intelligitur fine dolo, & fraude. Extimatio debetur, quando donatio rei feudalis est facta contemplatione matrimonij. Donatarius contemplatione matrimonij dicitur habere causam onerosam. Reuocatio an detur post preces porrectas. Prælationem an habeat directus Dominus, quando vult eam exercere in beneficium alterius. Consanguinei an habeant prælationem in venditione feudorum antiquorum.

§. II.

1 SIC igitur firmata supradicta cōclusione, quod emptor feudi absque assensu facti reuocatione vigore Constitutionis Reg. pretium recuperat, & ita indifferenter practicatur, nulla habita distinctione bonæ, vel malæ fidei secundum tradita per Doct. in cap. 1. §. Imperator Lotharius de prohib. feud. alien. per Fred. videamus, an agat ad interesse, vel ad pretium tantum: & in hoc dico, quod deseruiet benè, bona, vel mala fides, respectu interesse: nam etsi Andr. in cap. 1. §. & posteaquàm, quib. mod. feud. amitt. tenuerit nunquàm emptorem

2 etiam bonæ fidei recuperare aliud, quã pretium, authoritate gloss. in d. §. Imperator Lotharius in vltimis verbis, tamen in eodem §. Imperat. Lotharius aliter Andr. intellexit glos. disputauit articulum, & tenuit posse agere ad interesse; ita quòd secundum eum poterit petere extimationem dicens hanc esse communem: quem sequitur ibi Aluar. & Afflict. nam etsi contractus sit

3 nullus, erit aliquid inspecta bona fide, quoad actionem personalem ad interesse contra venditorem, dicit Bald. in d. cap. imperialem nu. 23. col. fin. Curt. in suo tractat. par. 4. quæst. 28. & 29. num. 119. Capyc. in sua inuestitura in verb. feudorum emptores, pro quo videtur casus in cap. si vassallus feudum, qual. ol. pot. feud. alien. vbi text. ad lit.

Secus verò quando sciens contraxit super feudo, quo casu stante mala fide

4 contractus taliter est nullus, quod nec etiam interesse recuperabit, etiã quòd sibi cauerit de euictione, vel aliter promissum fuisset per stipulationem gloss. Iacob. de Beluis. Andr. & omnes in d. §. Imperator Lotharius, idem Andr. in Cōstitutione constitutionem diuæ memoriæ in verb. nullam omninò: nam

5 cum prohibitio sit legis, non autem hominis vetantis alienationem rei feudalis absque assensu, propterea nec principale, nec accessorium tenet, aut quicquid sequitur ex eo, vel ob id, verba sunt Andr. in d. cap. 1. §. pen. num. 35. quib. mod. feud. amitt. & per eadem verba loquitur in cap. 1. in princ. de inuestit. de re alien. facta in cap. 1. §. sed & res 5. col. vers. & est talis infeudatio, per quos fiat inuestit. Idem Bald. in d. cap. imperialem colum. fin. quem sequitur ibi Aluar. nu. 10. & sufficit per Reg. Constitutionem, quòd recuperet pretium, quod tali casu ammissum erat de iure communi feudorum, quod ius cum tractet de ammissione pretij, iuxta text. in cap. 1. de

Digitized by Google

prohib.feud.alien. per Lothar. & de illius recuperatione, quando est bonæ fidei, vt in cap.imperialem,de prohib. feud. alien.per Fred. Propterea constitutio prædicta, quæ venit ad limitationem prædictorum iurium, de pretio tantum intelligetur in emptore malæ fidei, vt non perdat id, quod fisco applicabatur, quod erat pretium, non autem interesse: & cum Constitutio non approbet contractus, sed vti nullos, & contra legem dat facultatem eisdem contrahentibus reuocandi, & omnia in integrum restituendi: igitur non erit de interesse aliquo tractandum, quod secùs erit data bona fide, quo casu ius commune non est correctum, & constitutio ab eo declarabitur; sed notetur vnum, quòd emptor bonæ fidei dicit,qui emit reseruato assensu Domini, vt per Ann. patrem in repetit. constitutionis diuæ memoriæ 166. latius Ann. filius in cons.34. nu. 1. in quo erit cogitandum: nam magna est limitatio ad conclusionem communem de eo, qui scienter contrahit super feudo, & secundum hoc semper deberetur. Interesse, quia omnes contractus feudales fiunt reseruato assensu, & Doctor. fecerunt iam quæstionem, an feudum cadat in commissum facta alienatione cum reseruatione assensus, vt latius per Curt. in suo tractatu feudorum 4.par.nu.112. vers. 21. quæro,vbi adducit decisiones Bal. inter se ipsos contrarias, & demùm de communi apparet, quòd feudum decidit in commissum,quia verba sunt contraria facto, & ex tali reseruatione scientia non tollitur contractationis rei prohibitæ alienari, quodq; scienter proceditur ad alienationem prohibitam faciendam, & latè Capyc. in sua inuestitura, in verb. feudorum alienationes.

Ex his infertur malè sensisse Camer.
6 in repet. eiusdem Capituli cart. mihi 49. dùm dicit,quòd si quis impetrauit assensum super contractu,ac super solita obligatione bonorum pro obseruantia contractus: tunc si assensus super contractu principali non valeat, quia forsan falsus, vel obreptitius est detectus: ita quòd remanet contractus, ac si sine assensu celebratus esset, tunc vult, quod substineatur assensus respectu obligationis bonorum.

Si enim secundum decisiones allegatas annullatur stipulatio, & euictionis promissio, seu interesse: ex eo,quia omnia sunt accessoria ad contractum prohibitum, & per indirectum fieret fraus legis, & sustineretur actus à lege prohibitus, & improbatus: ergo nullo modo procedit decisio Camer. & rursus si datur nullitas cõtractus principalis ex defectu assensus, & per Reg. Constitutionem datur facultas reuocandi, & recedendi à contractu,etiam quod sub pœna, & iuramento fuerit illius obseruantia promissa: ergo quomodo potest succedere obligatio bonorum pro obseruantia contractus, & dari actionem ad interesse: si authoritate legis reuocat, & potest contrauenire, ad quæ vltra prædicta ponderetur decisio Isern. satis communis, sed
7 ad propositum, in cap. 1. §. commercium, de prohib. feud. alien. per Lothar. dum tradit non valere obligationem, dum quis vendit feudum absque assensu, & promittit sub pœna se curaturum,quòd Dominus consentiat:cum omnia dicentur in fraudem, & propterea nulla, & metu pœnæ contractus feudales substinerentur: nec reuocarentur, ibi quicquid sequitur ex eo, vel ob id seruandum directè, vel indirectè, quod lex vetat, cassum est,cùm principale non teneat,nec accessorium, quod ex eo, vel ob id opponitur extra de fid. instrum. C. inter dilectos, colum. fin. Principale in hoc est contractus alienationis factus de feudo: accessorium est obligatio interposita curandi, vt Dominus consentiat, prohibito aliquo, omnia mala, quæ possunt inde consequi, videntur prohibita.

ta. Hæc Isern. quæ decisio notetur ad quæst. infra, an debeatur extimatio feudi legati.

Et rursus ibidem post num. 10. aliàs cum acceptor, seu emptor sciens per nullam stipulationem potest sibi consulere, quin perdat pretium, nec de euictione aget contra promittentem: Ratio est, quia contractus erat prohibitus: aliàs si non esset prohibitus, scienti per cautionem posset consuli, &c. Et videatur Frecc. in 12. limitat. ad Constitutionem Reg. nam multa eleganter tradit ad propositum: & licèt Andr. in d. loco videatur limitare prædicta; quando hanc promissionem fecerit Magnus Consiliarius intimus Domini, cui videtur, vt bona fide sit credendum facilè assensum impetraturum, quem sequitur ibi Afflict. tamen
8 D. Frecc. in 37. limit. ad constitutionem dicit, quòd habebat hoc pro valde dubitabili, quia semper erit verum scienter contrahi super re, cuius contrectationem lex prohibet expresse: & propterea nunquàm fuit practicata talis limitatio, licet Magnates, & Magni Consiliarij super feudalibus contraxerint cum promissione Regij assensus, & insuper Afflict. qui sequitur
9 ibi Andr. ponit exemplum in assensu alias solito concedi, & in Consiliario, qui facilè Regem alloquitur, & Princeps eius contemplatione multa concedere solet: alioquin si assensus esset insolitus: immò denegari solitus, vt in substitutionibus, in fideicommissis in contractibus alterantibus naturam feudorum, tunc reputaretur assensus impossibilis, & esset vndique promissio nulla, nec deberetur interesse, aut aliqua extimatio secundum terminos, text. in l. apud iulianum §.fin. de leg. 1. vel quando dubitaretur de fraude, vt quia fieret alienatio ad priuandum immediatos successores, ob quod perpetuo assensus fuerunt denegati, vt supra diximus authoritate Andr. in d. §. sed & res.

Hinc in contractu inter viuos facta dispositione de feudo in secundogeni-
8 tum, vel alium per viam donationis, aut alio modo non adhibetur distinctio, quæ in vltima voluntate de secundaria intentione disponentis ad pretium rei legatæ, quando in corpore dispositio non subsistit; licèt opinio etiam in vltima voluntate sit satis con-
9 trouersa, & disputata: & ego in repet. text. in cap. 1. de success. feud. tenui non deberi, licèt in consulendo aliter tenuerim, confirmando tunc meam opinionem cum magis communi regnicolarum, & cum decisionibus aliàs factis per nostra tribunalia: sed in puncto iuris teneo veriorem illam opinionem, quòd non debeatur extimatio, secundùm quàm postea fuit decisum in causa Surrianorum iunctis Tribunalibus sacri Regij Consilij, & Regiæ Cameræ, quàm opinionem tenuit Bald. in l. 1. C. de sacrosanct. eccles. illumq; allegat, & sequitur Aret. in l. apud iulianum §. constat de leg. 1. idem Bald. & Aluar. in §. donare qual. olim. pot. feu. alien. Curt. in tract. feud. 4. part. num. 126. vers. videtur limitanda prædicta conclusio, vbi cumulat doctr. Iacob. in tractat. eodem in verb. & cum pacto, quod de ipso feudo vers. iuxta prædicta quæro Capyc. in repet. cap. imperialem cart. 10. vers. ampliate tertio cumulat Doctor. innumeros, & de communi testatur Schrader. de feud. 1. tom. par. 7. cap. 2. num. 9. & latissimè & de communi testans post Iul. Clar. Intrigl. de feud. centur. 2. num. 384. post Ann. disputantem articulum in repetitione prædictæ Constitutionis diuæ memoriæ num. 138. & nouissime ad satietatem per Bammac. in suo responso in causa Principis Ascoli, quod est insertum in repet. cap. omnes filij, si de feud. defun. milit. & casus Bam-
10 mac. erat extra omnem dubitationem, quia ibi erat legatum iurisdict. secundarum causarum, ob quod scindebatur feudi iurisdictio, & dabantur feu-

do

do diuersa capita, & efficiebatur monstruum, nec vnquàm in Regno est data concessio iurisdictionis primarum causarum vni, & secundarum alteri, & cōtra Ducem Suessę fuit decisum in causa Baroniæ sancti Georgij, cuius concessionem habuerat magnus Capitanus in primis, & secundis causis, & demùm illa euicta per Saldanarem Milanum vigore suorum priuilegiorum, qui primas tantum causas habebat prætendit Dux debere ei remanere iurisdictionem secundarum causarum, & obtinere non potuit, vnde cum hæc esset dispensatio, & assensus impossibilis, meritò miratus sum de paritate votorum in prædicta causa, & quomodo tanta in ea fuit facta altercatio, quæ in Prorege sunt lōgè clariora, quia assensus Proregis est impossibilis omninò per pragmaticam nouem capitum supra ponderatam, quòd benè aduertit Bammac. in prædicto capit. omnes filij quæst. 4. qui demùm in prædicto responso refert decisiones in institutione, vt æstimatio nul-
11 lo modo debeatur. Feudum enim dicitur legitima primogeniti secundum Host. vbi Butr. & communiter scriben. in cap. licèt extra de voto. Intantum quòd prædicti Doct. tradiderunt, quòd sine causa priuari non potest, & si aliter testator disposuerit, haberet querelam primogenitus, vel ageret ad supplementum, & secundogenitis dare debet secundum facultates; dummodò tantùm remaneat primogenito, quantum decori, & honori dignitatis, ac nobilitatis conueniat: & aliter primogenitus sua primogenitura fraudatus re-
12 maneret: vbi Anchar. idem sequendo refert post Ioan. Andr. & Abb. dictum magnum B. Bernardi, quòd in nobilibus semper debet primogenitus totum habere, quia melius est secundogenitorum dispersio, quàm inter eos hæreditatis diuisio, ibiq; Anan. quòd videtur admirabile pro Maioratibus Hispaniæ. Ideoq; Andr. in Constitutione Reg. dignum, dixit quod taliter dicetur Regnum legitima primogeniti, quod non poterit Pater primogenitum
13 illo priuare, & quod dicitur in Regno, dicunt Doctor. in cæteris feudis dignitatum, & in feudis, in quibus viuitur iure francorum, vt sit legitima primogeniti: hinc pater donando potest dici de inofficiosa donatione secundum Andr. in d. constit. dignum, & Minad. in constit. in aliquibus in princ. nu. 27.
14 dùm dixit, quòd totum feudum est legitima primogeniti, quodq; pater cum assensu potest ex causa disponere in beneficium secundogenitorum, subdit dummodo sincerè, cessante dolo, & fraude, & ita refert fuisse sæpius iudicatum, sicut dicimus in infeudatione
15 secundum iura feudorum, quæ etsi sit à lege permissa intelligitur, dummodo sincerè, & sine fraude, sic in refutatione, & in omni alia dispositione, de quo latiùs per Andr. in d. §. sed, & res, per quos fiat inuestit. cum suis concord. & quid dubij erit, quòd ex dispositione feudi manifestatur animus priuādi primogenitum de eo, & dum ex nullitate dispositionis vult grauare in æstimatione, & sic ad tātundem hæc est fraus notoria, & dispositio feudi sine assensu per indirectum, & non potest dici stare actum in pendenti propter spem reconualidationis, quia mortuo disponente, amissa est spes, & est impossibilis assensus post mortem, quia res est hæredis, in cuius præiudicium Rex non solet assentire, vt supra diximus. Vndè
16 sumus in terminis text. in §. constat, & idemmet Camer. qui contrariam tenuit opinionem, fassus est in repet. cap. imperialem cart. 27. lit. E, quòd dispositio text. in §. constat procedit indubitatè, quando vltra actum dependentem à Principis consensu, sumus in casu, quòd ille non soleat præstari, quæ sufficit attigisse: nam non intendo disputare hunc articulum, de quo latius, & diffusè dißerui in d. repet. cap. primi, de success. feud. Benè tamen aduerto, quòd Camer. & omnes, qui hanc opinio-

niorem tenuerunt, se fundant in solita præstatione assensus, & sic respondent ad text. in §. si constat, & hanc esse communem opinionem scrib. ibi, qui volunt esse nullam dispositionem, etiã quoad extimationem, quando dependet à consensu Principis, & quid quando assensus non est solitus concedi, vt in casibus supra relatis, tunc quæstio de extimatione non procedit: nam nulla pænitus debetur, & non potest negari quin per dispositionem hanc si tenemus deberi extimationem, quod in fraudem Domini per indirectum feudatarij de feudo disponunt ad libitum sine assensu; sic etiam fraudando successores legitima successione, nam hæres, vel tenetur cedere feudum legatario, vel vendere contra ipsius voluntatem, vt æstimationem soluat, & frauda tur etiam pragmatica nouem capitum, quæ vetat Proregibus præstationem assensus testamentis, dùm instituitur in feudo alius, quàm successor vocatus ex lege inuestituræ per hunc enim modũ, si tenemus deberi æstimationem venit effectiuè institutus, qui ex lege inuestituræ succedere non debebat, & lex non est imposita verbis, & non debet circumscribi, nec admitti fraus contra ipsius intentionem, super quibus cogitetur, nam hæc est mea indubitata sententia, loquendo per veros iuris terminos pro quo videatur decisio glos. in Constit. Reg. vt de success. in verb. ex vtroque parente, quæ videtur punctualis, videatur decis. Andr. in cap. 1. §. quid ergo 3. colum. in fin. de inuestit. de re alien. fact. & in cap. 1. §. commercium 1. col. ibi metu pæne de prohib. feud. alien. per Lothar. quæ, vt supra ponderata decidit punctum; etsi practica est, vt assensus denegetur ei, qui vult cum assensu Regis disponere de feudis hæreditarijs, quando præsumitur, quod alienatio fiat ad fraudandum legitimam successionem, quanto magis iudicari debet impossibilis, dũ in vltima voluntate, voluntas hæc manifestatur, quo casu data impossibilitate assensus, omnes communi voto, & præcipue Camer. concludunt æstimationem nullo modo deberi.

Sed data pro vera opinione in vltimis voluntatibus articulus non habet
17 disputationem in contractu inter viuos, vt extimatio nullo modo debeatur, in vltimis enim voluntatibus benigna, & lata fit interpretatio, sed in contractibus, & stipulationibus secus, & ita in terminis tradit Bart. in l. multum interest, per illum text. de verbo. obligat. cum in vltimis voluntatibus, quando iudicatur æstimationem deberi, procedit hoc ex coniecturata mente testatoris, quæ coniectura non habet locum in contractibus: ita Alexan. ad propositum authoritate Fulgos. in ead. l. multum interest, qui insimul cum Imol. Angel. Paul. de Castr. & Aret. sequitur opinionem Bart. & Ias. in d. §.
18 si constat nu. 26. notat, & aduertit illum text. procedere tantum in vltimis voluntatibus, secus verò in stipulatione, quia si stipulator, stipulatur rem, quæ est in communi commercio, sed non ipsius stipulatoris, stipulatio nullo modo valet, nec quoad extimationem, authoritate Bart. in d. l. multum interest, & Imol. in eadem l. dum voluit constituere differentiam inter vltimas voluntates, & contractus, dixit quòd imputatur stipulatori, quare stipulatur rem, cuius commercium habere non potest: quæ ratio cessat in legatario, cùm sine eius facto legatum fiat, ibiq; Roman. dicit hanc esse communem, ad quæ conferunt dicta supra de bona, aut mala fide: immò sunt in proprio casu, vt contrahenti scienter super re feudali denegetur actio ad extimationem rei ad interesse, aut de euictione, & omnia intelligantur facta in fraudem legis, & commercij prohibiti per legem feudorum absque Domini assensu in ipsius contemptum, & iniuriam.

Qui articulus æstimationis, vt dixi, in-

in d. cap. 1. de success. feud. concluditur in vltima voluntate ex text. in l fin. ff. commun. præd. ibi, quod non sicut viuentium, ita & defunctorum actus suspendi, receptum etiam est, & in contractu inter viuos, argumentum est inconuincibile: nam vt diximus etiam authoritate Camer. in d. cap. imperia-
19 lem cart. 8. à tergo, contractus feudalis consistit ex tribus personis, loquendo de feudatario alienante, videlicet dantis, recipientis, & Domini consentientis, nam indubitatum est infeudationem esse contractum nominatum secundùm Andr. in prælud. & dùm vassallus vigore primi contractus inuestituræ est Domino obligatus, quando demùm vult alienare, venit eximendus ab obligatione contracta cum Domino, alium sui loco subrogando, & sic quod Dominus alium recipiat in vassallum, quod facere non tenetur, cum non cogitur in vassallum recipere alium, quàm quem ipse vult, & obligatio contracta primo loco per vassallum infeudatum, quæ erat voluntaria ex post facto est facta necessaria, & cũ natio prouocat, & deterret, prospicere debet Dominus cum quo contrahit, & tandem in feudis interest Domini, si placet, vel displicet, quæ omnia consistunt in regulis, & terminis feudorum: nunc sic si contractus perficitur ex cõsensu contrahentium, & antea non est contractus, quia deficit substantia, & essentia, & inter cæteros contrahentes, vt diximus, est Dominus: igitur ipsius consensu deficiente non dicetur contractus, nec conclusus, nec perfectus, & consequenter si non adest perfectio, & conclusio dispositionis non adest contractus, & consequenter ex contractu imperfecto, & non firmato non potest oriri actio.

20 Sed quid in donatione facta contemplatione matrimonij à Patre in filium, sine qua aliter matrimonium non esset contractum: ita quod non solùm filius est interessatus, sed principaliter vxor, eiusq; Pater, fratres, & coniuncti, qui matrimonium cum tali donatione contractauerunt, & respectiuè ad donationem dotem constituerunt, præsupponendo, quod donatio habeat conditiones tales, quòd non sit simplex refutatio, sed assensu indigeat, qui aliter non fuit impetratus, & sic remansit donatio facta nulla; nam
21 dixit Guid. Pap. decis. 145. quòd tales donationes sunt pro lege seruandæ, quodq; censentur pars contractus matrimonij, sine quibus matrimonium non esset contractum, & alias contrahentes decepti remanerent: & propterea dixit Guid. Pap. quòd sunt pacta correspectiua apposita in contractibus dotalibus: eritq; contractus innominatus, do tantam dotem, vt facias tantam donationem: & ob id oritur actio in factum ad interesse matrimonio iam consumato in retractabiliter, & dote consequuta ad text. in l. naturalis §. et si quidem, & §. at cum do ff. de præscrip. ver. & de generali consuetudine habito respectu ad dotes, & etiam ad qualitatem matrimonij fiunt similes donationes, vt latiùs explicat D. Præsid. de Franch. in decis. 436. dicens has donationes taliter esse firmas, & irreuocabiles, quòd nec mariti, nec filij possunt mulieribus præiudicare, propter quod fuerunt semper annullatæ cautelæ factæ in præiudicium talium donationum, idemq; tradit idem D. de
22 Franch. in decis. 205. vbi refert sic passim iudicatum. Habet enim vxor insimul cum filijs, & cæteris coniunctis causam onerosam secundùm text. notab. adhoc in l. 1. C. de impon. lucrat. descript. lib. 10. ibi affinitatis coeundæ causa donauerit, & ibi, nec enim iuris optimi est, vt matrimonium cum tot, tantisq; suis difficultatibus opprimatur: & ideò notabiliter Andr. de Barul. ibi dicit, quod tales donationes nõ dicuntur habere titulum lucratiuum: cum sint subiectæ oneribus matrimonij, & respectu filiorum, dicit idem tex.

satis

satis notanter, quòd est potiùs debiti naturalis solutio, quàm liberalitas:
23 hinc Bart. Io. de Plat. & Rebuff. tradiderunt ibidem, quod si gabella est imposita pro eo, quod transfertur titulo lucratiuo non soluetur de tali donatione facta filio per rationem positam in text. & Io. de Plat. ponderat eumdem tex.in illis verbis,affinitatis coeũdæ causa,vt qui aliquid recipit, vt donet,vel donat,quia recipit,non dicetur tunc titulus lucratiuus, vbi Bald. per regu.eiusdem text. not. quòd donatio propter nuptias non dicitur titulus lucratiuus.

Et licet simus in contractu inter viuos, & debet imputari vxori, ipsiusq; coniunctis, qui scienter super feudalibus contraxerunt, & stante scientia, & sic mala fide nullum debetur interesse secundum præallegata, tamen notentur responsiones.

In Regno, vt supra fundatum fuit, emptor recuperat pretium,sicut venditor rem feudalem alienatam, etiam quòd scienter contraxerint:igitur quare vxor, qui in pretium matrimonij, & dotis, & correspectiuè ad hæc matrimonium fuit contractum, donationem recepit, non recuperabit æstimationem huius donationis, si est pars contractus matrimonij, si propter eam tanta dos fuit constituta,si sine ea matrimonium non esset contractum: ita quòd dicitur habere causam onerosam, & erit talis donatio pretium constitutum dotis, & matrimonij, vel saltim erit permutatio facta inter contrahentes: videlicet, ex vna parte dos, & ex altera donatio: vnde sicut rei feudalis annullato contractu pretium est restituendum: ita pariter annullata donatione data in pretium,seu permutatione dotis,& matrimonij debet loco pretij euicti præstari interesse, seu illius æstimatio, pro
24 quo affero decisionem Andr.in §.ècõtrario colum.fin. de inuest.de re alien. fact. intellecta communiter per nostros Regnicolas in quarta constituta in feudo absque assensu, vt re euicta debeatur vxori æstimatio, quia est causa onerosa, & respectiuè ad dotes constituta fuerat quarta, licet absque assensu in feudo constitui non poterat: nam licèt Andr. ponat casum in emphyteusi ecclesiastica, quia eadem est ratio, & procedit argumentum de emphyteusi ad feudum, & sic in feudo, & in donatione facta propter nuptias feudi absque assensu intellexit, Andr.Camer.in cap.imperialem cart. 28. col.2. in fin. vers. sed quid verbis moror, vbi testatur de communi opinione Doctor. & cart.28. colum.3. vers.hoc idem tenuerunt in feudo,& sic intelligit Andr. Frecc.in differ.feud. ex pact. & hæred. in 12.differentia. Nec obiectio modernorum addentium ad Andr. ibidem in aliquo obstat,dum ponderant scientiã, nam non procedit hoc in mulieribus, vt ex eodem Andr. in sequ.argumento dicemus.

Sed magis ad casum decidit Andr. in §.donare in addit.qual.ol.pot. feud. alien. vbi etsi non possit dari feudum in dotem absque assensu, si tamen fuerit datum etiam cum scientia,tàm viri, quàm vxoris declaratum est fauore matrimonij,vt in registris Regis Federici deberi æstimationem non obstante nullitate contractus, dicitq; And.quòd scientia non debet nocere mulieri, quia hæc rigorosa non consueuerunt scire mulieres; & sic dixit limitari text.in d.cap. imperialem in §. Imperator Lotharius, quàm doctrinam refert, & sequitur Capyc.in repet.cap.imperialem cart.16. vers.quarto notandum, idemquè tradit Isern.in Constit. Regn. fratribus, vbi quod interim tenebit vir feudum loco pignoris,& durabit etiam quod feudum deuoluatur ad Dominum quia considerauit Rex causam honoratam, ac fauorabilem, ne mulieres per iuris subtilitates deceptæ remanerent.

Si ergo hæ donationes sunt pars cõtractus matrimonialis fiunt, vt mulieres,ac filij commodè viuant, ac decentem

tem vitam ducant, habent causam onerosam, datur in muliere bona fides: ita quòd scientia secundùm Andr. quod sit res feudalis non nocet, quia mulieres scire non habent rigorosas prohibitiones feudorum; dicitur emisse mulierem hanc donationem, dum respectiuè ad illum matrimonium contraxit, & talem dotis quantitatem constituit.

Igitur omninò æstimatio debebitur, tū quia secundum Andr. datur bona fides in muliere, quo casu de iure communi feudorum, & etiam de iure Regni potest agere ad interesse: tùm etiam quia dicetur donatio pretium recompensatiuum matrimonij, & dotium, & de iure communi feudorum pretium recuperat, & in terminis Constitut. Regn. etiam absque bona fide in omnem casum pretium solutum restitui debet, pro quo est propria decisio facta in causa
25 illorum de Rota cum Ascanio Columna, vbi iudicatum fuit teneri Ascanium ad æstimationem Castrorum promissorum ex causa remunerationis seruitiorum; licèt in contractu non interuenerit assensus, & hoc ea ratione, quia ex causa onerosa, & seruitia importabant pretium, & æstimationem, quam decisionem refert D. Frecc. in d. 12. differ. int. feud. ex pact. & feud. hæred. in 3. lib. & Ann. vbi supra num. 159. Et tandem, vt diximus, lex feudorum absolutè tradit, quòd quando non est emptor, seu non sunt contrahentes in mala fide, quòd excusantur, & datur actio ad interesse, quæ mala fides cùm non consideretur in muliere ex præallegatis: immò consideratur ex aduerso fraus, dolus, & deceptio; maximè in mulieribus principalibus, & nobilibus, dotes ingentes constituentibus, quæ per alios contrahunt ratione sexus pudicitiæ, & honestatis; in quibus lex ignorantiam præsumit, & credere tenentur bono viro. Propterea omni iure videtur deberi æstimationem, quæ cogitentur: nam succedunt in dies, & ego indubitanter pro hac parte iudica-
26 rem. Quicquid dixerit Io. Vinc. de Ann. in allegat. 140. qui ad prædicta non aduertit, nec verbum quidem de prædictis tractat, articulum non degustauit, & interiora eius non penetrauit, & in illa propria causa aduersus allegationem illam latiùs scripsi, dum eram Aduocatus Alonsi Sanchez filij prædicti Marchionis, omni genere virtutum cumulatissimi, & verè recolendæ memoriæ, sed aduersæ fortunæ. Tenui inquam opinionem, vt supra relatam, pro indubitata, pro christiana, & quod ex ea omnes machinationes fraudum penitus tollerentur, quæ causa me existente medio fuit inter successores trāsacta stante maxima ipsius dubietate
27 ex præallegatis. Et sic pariter annullarem quamlibet dispositionē, quæ quomodolibet fieret ad fraudandum legitimum successorem, quanquam essemus in feudo hæreditario, cum lex non concomitetur fraudem, & omnia quæ permissa sunt, intelliguntur, dummodo sincerè, & bona fide, sine odio, & fraude fiant, ad text. in d. cap. 1. §. sed & res, per quos fi. inuestit. Ibi per feudum tamen cuilibet dare potest, nisi fiat in fraudem, vbi glos. in verb. in fraudem, dicit si ideò fecit, vt priuet eum, qui succedere deberet ad suam successionem, ibiq; Andr. & omnes, Neapod. in consuet. Et si testator in verb. disponere num. 14. maxime concurrente titulo lucratiuo legati, vel donationis secundum Neapod. quæ sunt decisiones ad hoc punctuales. Item text. in cap. 1. qual. olim pot. feud. alien. Ibi quod tamen hodiè sincerè, & sine fraude licèt ei facere, vbi Andr. & scrib. communiter gloss. Magistr. in gloss. magna circa medium, in rubr. de alien. feud. pat.

Sed an detur reuocatio vigore prædictæ Constitutionis Regni post preces Regi porrectas, & pendēte consultatione, si assensus debet præstari, & de materia reuocationis facta, vide in decis. 6.

29 Et

29 Et quid de prælatione Domini in venditione feudi, quando non pro se, sed in alterius beneficium vult illam exercere, & multa de feudo franco, & an exemptus ab adoha sit exemptus a donatiuis, vide in decis. 3.

30 Et quid de prælatione consanguinei in venditione feudi, vide in decis. 10.

SVMMARIVM.

1 *Filius in feudo hæreditario non institutus, an succedat, & succedendo an teneatur ad onera absque assensu per defunctum facta.*

2 *Opinio Doctor. refertur, quod non institutus, vniuersaliter, vel in quota non succedit etiam quòd sit institutus in re certa.*

3 *Opinio aliorum refertur volëtium institutum in re certa, & non in feudo hæreditario succedere in eo, & non teneri ad onera, quæ reprobatur, & declaratur tantum procedere in feudo ex pacto non hæreditario, & nu. 4. vbi decisiones distingudntur.*

5 *Institutus in re certa, quomodo dicatur esse loco legatarij, & ad onera hæreditaria non teneri.*

6 *Testator potest habere duo patrimonia.*

7 *Feudatarius potest habere vnum hæredem in feudis, & alium in allodialibus.*

8 *Hæres in feudalibus, & hæres in allodialibus, vnusquisque contribuit pro rata bonorum in oneribus hæreditarijs.*

9 *Feuda hæreditaria veniunt in petitione hæreditatis, & dicuntur esse corpus patrimonij, & computantur filijs in legitimam.*

10 *Filius in feudo ex pacto est deterioris cōditionis, quàm agnatus, quia tenetur ët hæres in hæreditate allodij, sed sufficit, quod sit institutus in re certa, & latius nu. seq.*

11 *Filius in feudo ex pacto non tenetur ad onera hæreditaria confecto inuentario, quia feudum nō est de corpore hæreditatis, quod secus est in feudo ex pacto, & nu. 12.*

13 *Leges ciuiles non sunt adducendæ in materia feudi hæreditarij, dū prædicta qualitas consideratur in eo tanquàm substantialis, & intrinseca, non autem vt accidentalis, & separata.*

14 *Feudi hæreditarij natura est, vt succedens in eo dicatur esse hæres feudi, & in eo succedere, tāquàm institutus à principio generationis ipsius.*

15 *Decisio Gul. Pern. Sicul. commendatur ad prædicta.*

16 *Feudum concessum pro se, & hæredibus est hæreditarium, & in Regno opinio est indisputabilis.*

17 *Successorem in feudis hæreditarijs oportet habere qualitatem sanguinis, ac qualitatem hæredis, quod vltimū intelligetur, quatenus paier instituit, alias si non stat per filium, vel alium successori feudum habebit tāquàm institutum in eo à principio generationis ipsius, & sic quia hæres sēper tenetur ad onera, quòd*

Digitized by Google

no nest in feudo ex pacto.

18 *Testator potest habere hæredem ex testamento in allodialibus, & ab intestato in feudalibus.*

19 *Inuentarium in feudo hæreditario releuat taliter, quòd si non confecerit, tenebitur hæres etiam vltra vires.*

20 *Feudatarius etiam non institutus ab vltimo moriente iure hæreditario successionem feudi hæreditarij capit.*

21 *Opin omnium Doct. distinguitur & firmatur opinio in feudo hæreditario, vt non institutus in eo succedat cum qualitate tamen hæreditaritaria, & ad omnia onera teneatur, vbi de communi testatur, & referuntur decisiones factæ pro hac parte, ac confutatur opinio Bammac in cap. titius, si de feud. defun. mil.*

22 *Onera hæreditaria, si fuerit mandatum ab vno tantum hærede solui, alter hæres, seu cohæres non tenetur contribuere.*

ARGVMENTVM.

Filius in feudo hæreditario nõ institutus succedit, sed tenetur ad onera. In feudo ex pacto sufficit successorem institutum in re certa. Contriburio in oneribus hæreditarijs fit inter hæredes, tam allodialium, quã feudalium filius in feudo ex pacto non tenetur ad onera confecto inuentario. In feudo hæreditario dicitur quem esse hæredem in ipso feudo. Inuentarium in feudo hæreditario non releuat, nisi vt feudatarius nõ teneatur vltra vires hæreditatis.

§. III.

Cæterùm videamus attẽtis supra discussis, quomodo procedat articulus alias ventilatus, sed confusim, si in feudo hæredita-
1 rio filius hęres nõ institutus adhuc succedet, & si tenetur ad onera hæreditaria, cum qualitas feudi hæreditarij requirat, ꝙ successurus in eo sit hæres defuncti; intantum ꝙ infrascripti Doct. vo-
2 luerunt, quòd qui hæres institutus non fuerit, succedere nõ possit, ob quod vel alius agnatus succedet, vel eo deficiẽte Dominus directus erit successor, & voluerunt non sufficere esse institutum in re certa, sed vel vniuersaliter, aut in quota, ita Curt. in tract.feu. 1.p. 8.q. nu.20.vers.& per prædicta, Rol.à Vall. in cons.28. nu.52. 1.vol. vbi cumulat innumeros Paris.cons.16.nu.14. 1.vol. Burs.cons.92. nu.28. 1.vol. Alb.Brun. cons.9.& 10.cumulãs decisiones,& testatur de cõi, idem Ceph.in cons.657. Peregr. cons. 19. in princ. vbi pariter Doct.innumeros cumulat Pet.Greg.de concess.feud.2.par.q.10.nu.22.recẽset pariter multos Pistor.in suis quæst.feu. 2.par. 1.q. nu.67.

Alij dixerũt in feudo hęreditario fi-
3 lium institutũ in re certa, non autem in feudo, succedere in ipso feudo,& nõ teneri ad onera hæreditaria, de quo per Capy.in sua inuest.in ver.feudorũ executiones vers.successor in 2.lim.sed dictum suũ fundat auth. Bald.qui loqui-
4 tur in feudo ex pacto, vt inf.dicemus,& ante Capy.dicit hoc Gul.Pern.in 4.no tab.in vers.sed moueo dubium, idemq; tenuit Affl.in cap.1.an agnat.auth.Iacob. de Beluis. & Bald. qui pariter, vt infra dicemus, loquuntur in feudo ex pacto,& eodem morbo laborat, dum eamdem opinionẽ tenet in Const.Reg. si quis post litem,& Guliel.Pern. vt infra demonstrabimus est sibi contrarius, & oẽs decisiones, quæ adducuntur loquũtur in feudo ex pacto,& pariter errauit Io.Tho.de Mar.tit.6.de feu.hęre. antiq. vers.2.limitatur, dũ auth.Iacob. in ver.ira ꝙ ipsi inuestiti nu.5.& Curt. vbi sup. voluit, vt filius institutus in re certa bonorũ paternorum, possit habere feudũ, nec eo casu astringetur oneribus hęreditarijs, errauit inquã,& Iac.loquutus est in feudo ex pacto, & in spetie

ad

ad limitationem text. cap. 1. an agnatus, & omnes, qui hanc opinionem
5 tenuerunt, se deceperunt in eo, quod institutus in re certa habetur loco legatarij,& omnia onera spectant ad hęredem vniuersalem ex regul. text. in quoties C. de hæred.instit. & benè dicunt respectu rei certæ, in qua est institutus, sed si ab intestato succedit in feudis,& in eis est hæres vniuersalis, vt
6 infra dicemus, cum possit testator duo habere patrimonia,vnum paganicum, & aliud castrense ad text. in l.si certa-
7 rum §.1. ff.de milit.test.sic etiam dicit Bald.in feudatario, vt possit habere vnum hæredem infeudalibus, & alium in allodialibus in auth.cessante num.4. C. de leg. hæred. cumulat multa ad propositum Lanar.in cons.80.nu.14.&
8 seq.Hinc decisum est,& pro lege seruatur, vt vnusquisque hæres contribuat pro rata bonorum secundum Capy.decis.198.latius D.Frecc.in 13.differ.int. feud.hęred.& feud.ex pact.ob quod di-
9 xerunt Doct. venire feudum hæreditarium in petit.hæreditatis auth.Andr.& prius glos.in l.non tantum §.videndum ff.de petit.hæred.& decisiones cumulat D.Frecc.vbi supra in 8.differ.& quia censetur vt cætera bona allodialia, & dicitur esse corpus patrimonij propterea computatur filio in legitima, idem Frecc.in differ. 14. ergo quo iure fundari potest, quòd ad onera hæreditaria filius in hæreditario feudo succedens non teneatur,quòd non est in feudo ex
10 pacto:nam cum filius sit deterioris cõditionis, quàm agnatus, quia tenetur hæres esse in hæreditate allodij patris iuxta regu.text. in cap.1. an agnatus, vbi Andr.& communiter scrib.propter ipsius honorem, cum ab eo habeat esse,& iniuria pater afficeretur,quod non procedit in agnato, propterea non potest admitti ad feudi successionem,nisi sit hæres patris in allodio,& ob hoc dicunt Doctor. quòd sufficit esse institutum in re certa,vt habeat nomen hęredis à lege requisitum, & sic in feudo
11 succedet, & non tenebitur ad onera confecto tamen inuentario, ita Iacob. de Beluis. in cap. 1. an agnatus,& dat rationem ibi Bald. dicti Iacob. de Beluis. quare filius institutus in re certa habebit feudum, & non tenebitur ad onera,quia ius feudi non concernit hęreditatem distributiuè,sed solam hæredis qualitatem respicit denominatiuè, & sic loquitur ibi pariter Aluar. quæ ratio non procedit in feudo hæreditario, dum feudum est de corpore hæreditatis, & quis succedit, vt hæres in ipso feudo, & sic non denominatiuè, sed substantialiter,& distributiuè respectu qualitatis hæreditariæ,transsubstantiatæ in ipso feudo, & hoc est, quod pariter dicit idem Bald.in cap. 1. de success. feud. qui loquitur in feudo ex pacto non hæreditario, & tractat de filio instituto in re certa, vt habeat portionem sibi debitam in feudo, quia feudum non est de corpore hæreditatis, & nomen hæres dicit ipse respectu bonorum extrinsecorum, quæ non sunt de corpore hæreditatis, verificatur etiam in hærede ex re certa, & allegat Iacob. de Beluis. in cap.1. an agnatus, & sic intelligit illum in feudo ex pacto, quòd non potest tergiuersari,quæ eleganter declarauit Camer.in allegato cap.imperialem, §. præterea duca-
12 tus cart. 96. dicens, quòd secundum naturam propriam hæreditariam feudum efficitur hæreditarium,& ob id in ipso feudo erit hæres, & hæc qualitas transit in substantiam taliter,quòd feudum non est amplius illud, quòd fuerat antea, & ego addo, quod cum pœnes Regem non detur feudum, & illud a lege inuestiturę suam innatam assumit naturam, cum qua nascitur viuit, & moritur propterea non est benè dictum, quòd non est amplius illud, quòd erat, sed quod semper fuit idem a sua natiuitate, ita quod secundùm eumdem Camer. qualitas hæreditaria non est accidentalis, nec quid separatum a substantia feudi, sed ipsum feu-

Aa 2 dum,

13 dum, & ob id dixit in hac spetie feudi hæreditarij minimè arguendum esse à legibus ciuilibus, quæ qualitatem hæreditariam considerauerunt, tanquàm quid accidens separatum à substantia rei, in quo dixit errasse Dec. in conf. 185. cum secta sua volentem, vt starent ista simul, videlicèt feudum non capi tanquàm rem hæreditariam, & successorem esse hæredem: nam feudum ipsum est hæreditarium, & successor in eo succedit, tanquàm in corpore hæreditario, quòd eleganter paucis verbis explicauit Andr. in cap. 1. §. quid ergo de inuestit. de re alien. fact. idem Camer. in loco supra allegato car. 106. à tergo, vers. ita tenet Ifern. & latissimè, & eleganter per eumdem in cap. 1. an agnatùs in quæst. 9. num. 91. omninò videndum, & decis. Bald. Iac. de Beluis. & aliorum, in quibus se fundant Capyc. & Afflict. benè procedunt in feudo ex pacto, vt ipsi loquuntur, non autem in feudo hæreditario, & sic pariter in feudo ex pacto loquitur Iacob. de Beluis. cum sequacibus in cap. titius si de feud. defun. milit. Quam opinio-
14 nem, vt in feudo hæreditario dicatur quem esse hæredem feudi, & in eo què succedere, tanquàm hæredem institutum à principio generationis ipsius, tenuerunt omnes antiqui nostri, videlicet Andr. Loffred. Camer. Reg. Villan. Minad. D. Frec. Siculi in cap. volentes, & secundum hanc opinionem semper iudicatum, latè tradit Pistor. in loco infra allegando, & vt latius habetur in consilijs meis 13. 34. 52. & 88. quod etiam benè explicat doctissimus Don Garsia Mastrillus in add. ad pet. Greg. in par. 2. tit. 10. in lit. M, & notetur dictum elegans Guliel. Pern. in loco allegat. vers. nota benè, cuius infrascripta sunt verba.

15 Et nota bene, quod nunquàm audisti, quòd eo casu, quòd feudum est hæreditarium, quia conceditur tibi, & hęredibus, vt dixit Princeps, quòd filij tantum sint hæredes, tunc ex ipsa concessione Principis, & sic ex ipsa lege, ex tunc fit hæres, vnde amplius non curamus, an instituatur filius hæres, vel non, quia ad id semper est hęres, & venit, vt hęres constitutus ab intestato ab ipsa origine concessionis, & sic non potest aliter venire, quàm ipsi fuerit cõcessum vnde non est tractandum, vel curandũ, instituat pater, vel nõ quoad huiusmodi feudum, & hoc vult bellissime Andr. de Iser. de inuest. de re alien. fact. cap. 1. Hęc Pern. ex quo videtur se contrariasse cum dictis antea in verb. sed moueo
16 dubium, & etiam in suo conf. 6. quæ opinio in Regno est indisputabilis per spetiales Const. & Capit. ipsius, ex quibus confunduntur dubietates, Frecc. in 16. diff. in loco vbi sup. alleg. Dicit. n. Const. Reg. post mundi machinam, cum igitur regnum Sicilię nostrę maiestatis hęreditas pretiosa, & in Const. Reg. incip. cum hęreditarium nostrum Regnũ, & in cap. Regis Caroli illustris Principis Salerni Regis primogeniti incip. Prælatis Ecclesiarum ibi prędictumq; nostrum hęreditarium regnum Siciliæ, cuius inuestitura est pro se, & hęredibus & habetur per Moder. Add. ad And. in d. §. quid ergo.

17 Ex his insurgit tertia, & vera opinio, quod cũ in feudis requiratur qualitas sanguinis, & hæredes non omnes sunt vocati ad successionem, sed qui habent hanc qualitatem, & sic è contra non sufficit qualitas sanguinis, nisi sit hæres, quia sic concessum, propterea communis est schola Doctor. vt quando non stetit per filium adire patris hęreditatem, suumq; esse hęredem, quia pater alium instituit, tunc ex qualitate innata à principio generationis feudi secundum decisionem prædictam Pern. filius, qui habet qualitatem sanguinis feudum hæreditarium auocabit, quia non stat per eum esse hęredem vltimi morientis, & in eo dicitur institutus à principio acquisitionis feudi ex natura hæreditaria illi appropriata, ita quòd testator respectu allo-

allodialium dicetur habere hæredem ex testamento, & respectu feudalium ab intestato, quòd ex post facto benè subsistere potest; dictum fuit originale glos. in Constit. Reg. vt de successionibus in verb. ex vtroque parente, aliàs dici: glos. inducta esset fraus ad priuandum filios successione illis in feudis debita, & hoc dictum sequuntur omnes in feudo ex pacto, & latius D. Frecc. vbi supra in 10. differen. & sólemniter Camer. in d. cap. 1. an agnatus quæst. 14. num. 114. nam iniuria, & honor patris non considerantur, vt benè aduertit Camer. dùm satisfactum intelligatur patris voluntati, qui alium, & non filium elegit sibi in hæredem, & pariter idem in feudo hæreditario ex præallegatis, sed differentia consistit in feudo hæreditario, cum filius sit hæres in ipso feudo, tanquàm de corpore hæreditatis, quòd non est in feudo ex pacto, quòd de hæreditate non dicitur, & cum hæres in feudo hæreditario illud consequatur filius, vti talis tenebitur ad omnia onera, vt benè distinguit Minad. in cons. 10. 3. colum. num. 71. & idem Camer. in d. quæst. 14. dicens succedere in feudo hæreditario etiam non institutum, quoniam non stat per ipsum, & erit hæres in ipso feudo, cùm sit quoddam vniuersum, in quo deperse qualitas hæreditaria esse potest; & si intelligitur institutus à principio acquisitionis feudi secundum Pern. quid dubij, quòd tenebitur ad omnia onera hæreditaria insimul cum alio hærede instituto in allodialibus, & hæc est communis obseruata, & iudicata opinio, vt latissimè habetur per Pistor. in suis quæst. thom. 2. quæst. 1. qui omnes cumulat, & nihil reliquit intactum, & ibi num. 82. refert hanc esse communem opinionem, & nu. 84. quòd in iudicando ab ea non est recedendum, & num. 70. cumulat omnes nostros Regnicolas pro hac opinione, & hoc est, quòd communiter Doctor. dicunt, videlicèt in
19 feudo hæreditario inuentarium non releuare, quo minus ad omnia onera defuncti teneatur feudatarius vsque ad concurrentem quantitatem valoris feudi, & si non confecerit inuentarium tenetur etiam vltra vires, cumulat decisiones omnium, Pistor. ibi supra num. 73. cuius decisiones author fuit Isern. communiter sequutus in d. cap. an agnatus, vbi Camer. 2. par. nu. 84. & in cap. imperialem fol. 20. in liter. E, Loffr. in cons. 46. latissimè in meo cons. 13. in cons. 34. in cons. 52. & in cons. 88. 1. volum. hinc & si feudum dicatur legitima primogeniti, tenetur tamen ad onera, quia capit vt hæres, & est hæres in ipso feudo, quod dicitur patrimonium hæreditatis, Frecc. in differ.
20 19. & propterea iure hæreditario successionem feudi capit feudatarius etiã non institutus ab vltimo moriente secundum dominum Minad. in allegat. cons. 10. quem allegat, & sequitur Pistor. nu. 69.

Ob quod distinguendo dicta doctr.
21 non potest dubitari de hac communi opinione, nam multi, qui dicunt in feudo hæreditario etiam non institutum succedere, cum per ipsum non stat, isti non faciunt ad articulum, si succedendo tenetur ad onera, alij qui loquuntur in feudo ex pacto non hæreditario, pariter non facit ad quæstionem, alij qui loquuntur in propria quæstione feudi hæreditarij, dùm non aliter disputando articulum simpliciter fundauerunt dictum ipsorum ex decisione dd. loquentium in feudo ex pacto, similiter de illis nulla est habenda ratio, quibus de medio sublatis apparet hanc esse communem opinionem fundatam per iuris terminos in alia opinione communi videlicet, quòd succedens in feudo hæreditario dicitur hæres feudi, & feudum est de corpore hæreditatis, ergo si hæres tenetur, vt talis ex facto defuncti, ad text. in l. cum à matre C. de re vendicatione, & successiuè tenetur ad omnia onera in hæreditate relicta, quia dicitur succedere vltimo morienti

rienti ab intestato cum qualitate tamen hæreditaria secundum omnes, vt per Pistor. ibi supra nu.72. & contra tradita per Regentem de Curt. in suo diuers.feud.in cap.incip. multoties nu. 117. Consil. de Giorg. in cons. 20. & Pet.Greg. par.4. num. 14. fuit pluries decisum etiam per Collaterale Consilium per binas sententias cum impositione perpetui silentij, vt idem de Georg. refert,& ego fui Aduocatus in illa causa Lucretiæ de Como, & Victoriam reportaui,in qua est consilium meum allegatum nu.13. cumq; successor in feudo dicatur successor vniuersalis respectu feudi, & sic quando est hæreditarium, dicetur hæres vniuersalis in feudo, sicut quilibet alius in allodio, vt dixit eleganter Bald. in d. auth. cessante num.4. C.de leg.hæred. Capyc. in decis. 20. nu.29. Boer.decis. 204.num.45. propterea nulla habita fuit ratio illorum, qui dixerunt successorem in feudo non institutum dici hæredem in re certa,vel particulariter in feudo institutum haberi pro legatario, & sic non teneri ad onera, vt latè per Dominum de Franch. in sua prima decisione in fin. authoritate Bald. in l. si certarum ff.de milit.testamento,in qua decisione apparent decisæ per sacrum Consilium omnes quæstiones, prima, quod hæres in feudo non institutus succedit: secunda,quòd si feudum est hæreditarium succedit cum qualitate hæreditaria: tertia,quòd propter hoc tenetur ad onera omnia: quarta,& vltima, quòd non dicitur succedere in re certa, nec dicitur hæres particularis, sed vniuersalis in hæreditate feudali, & ponderetur dictum elegans in prædicta decis. nu.25. quòd si ex hoc posset feudatarius per iudirectum eximere feudum hæreditarium à solutione onerum, quodq; succedens in eo haberet illud præcipuum,esset mutare naturam feudi, cum ad successorem absque natura hæreditaria feudum transiret, & sic faceret illud de hæreditario feudū ex pacto, quòd sine Regis expresso cōsensu fieri nullo modo potest, vbi decisiones cumulat, ex quo iustissimè Pistor. dixit hanc esse communem,& approbatam opinionem, & secundum eam à iudicando non esse recedendum, & responsum apparet omnibus argumentis contra illam adductis per eruditissimum Bammac.in d.cap.titius, si de feud.defunct.milit. quæst.1. & spetialiter septimum argumentum, quod videtur magis vrgere, nam vt diximus non solùm in feudo hæreditario habet feudatarius nomen hæredis, sed capit bona cum qualitate hæreditaria, & est qualitas insita substantialis, & non accidentalis, ob quòd dixit Camer. non esse arguendum in feudis hæreditarijs ex legibus ciuilibus, aliàs esset inducta via fraudandi creditores omnes hæreditarios, dùm filius, quia non institutus feudum ab oneribus hæreditarijs exemptum habere vellit; institueret enim pater semper alium, & hæreditario feudo per Regem constituto vassallus effectiuè contra legem inuestituræ, & absque directi Domini assensu naturam feudi hæreditarij mutaret in naturam feudi ex pacto, & ob id etiam in succedente contra voluntatem testatoris; & in solo feudo decisum est ex his teneri ad contributionem omnium onerum cum hærede in allodio,de quo facit decisionem Capyc.nu.199.& sic, & tunc, & nunc, & semper fuit per Sacr.Consil.decisum; vt per D. de Franch. in d.sua decis.nu.23.& 24. & quotidie
22 practicamus; & si ab vno tantum hærede mandatum est onera solui, ille tantum tenebitur, secundum eundem D.de franch.in fin.suæ decisionis, & in hoc secundum Isern. cæterosq; Docto. deseruiet inuentarium,cum non teneatur vltra vires, alias ad omnia tenebitur, & si hæc opinio Bammac.esset vera, nulla admittenda erat disputatio tot grauissimorū patruum, si feudo legato debeatur æstimatio: nam cùm deficiebat institutio in eo, & succedebat con-

contra voluntatem defuncti; articulus non poterat defendi, & licèt teneam veriorem opinionem illam scilicet æstimationem non deberi, tamen omnes, qui eam tenuimus, eam non fundauimus in defectu qualitatis hęreditariæ, nec de hoc verbum quidem, sed fundauimus illam in nullitate totalis dispositionis, quia contra legem, quia impossibilis assensus,& quia in fraudem successoris, vt sic omni iure dicere debeamus ab hac opinione non esse recedendum, secundum quam Sac. Cons. semper iudicauit, & in meis consilijs decisiones referuntur post decisionem primam D. Præsid.de Franch.

Ex quibus allucinati sunt Docto. supra relati, qui tenuerunt filium in hęreditario feudo non institutum vniuersaliter, vel saltem in quota nullo modo succedere, intantum quod agnatis non extantibus feudum deuoluatur ad fiscum: erronea enim est vndiq; opinio, quando per filium non stetit ex præallegatis, & si hæres est in ipso feudo hęreditario, & taliter institutus à principio generationis, tanto magis opinio est erronea, quòd inconuincibiliter ex eorummet dictis probatur, nam dicunt tali casu agnatos succedere, & in eorum defectum fiscum, si ergo filius reperitur exclusus, quia alius est institutus hæres, & ipse non potest habere hanc qualitatem hęreditariam, ergo cum hæc eadem deficiat in agnatis data hæredis institutione, sequitur propterea quod opinio prædicta nullam habet subsistentiam, & excepto Curt. est opinio consulentium, quibus benè respondet Pistor. in loco præallegato, & argumento fraudis non potest vllo modo dari congruum responsum, cui verè Bammac. non valens respondere tenuit opinionem mediam, quòd filius teneatur ad debita ex causa onerosa contracta per testatorem in vita non autem ad legata, & cætera voluntaria in testamento disposita: quæ opinio non potest substineri salua pace D. Bămac. quem ego multum obseruo, nam ratio, quare vult,vt filius soluat onera necessaria,non potest esse alia,nisi quia hæres in feudo, iam quod loquimur de oneribus absque assensu, nam in oneribus cum assensu non adest disputatio; si ergo soluit hæc onera, quia hæres in feudo, ergo non potest dimidiari, vt eodem tempore sit hæres,& ob hoc soluat onera necessaria, & vti non hæres non soluat voluntaria est vnica ratio, quæ pariter omnia determinat ad text. in l. iam hoc iure ff. de vulg. & pupill. & vna,& eadem res non debet diuerso iure censeri,maximè indiuidualis,vt est hoc nomen hæres ad text.in l.eum, qui ædes ff. de vsucap. cum concord. benè tenui alias faciendam esse legem ad euitanda hæc omnia figmenta, & verè dispositiones feudorum incontemptum Domini absque assensu, & in fraudem successorum, & sic dum assisterem in supremo Consilio Italiæ fuit Regi consultum fieri debere Pragmaticam, vt feudatarij cum qualitate hæreditaria non teneantur, nisi ad debita defuncti ex causa onerosa, non autem ad cætera voluntaria,quia per indirectum est fraudare legem, est fraudare successores,& defunctus disponere absque assensu, & sufficere debet successorem in feudis onera necessaria defuncti soluere, licèt assensu careant, sic tollitur fraus, & feudatarius suis succurrit necessitatibus, & honor Domini conseruatur,& non contemnitur; fuit inquàm scriptum Proregi, vt consulto Collaterali Consilio responderet, quid sibi occurrebat, & tandem ego discessi à Regia Curia, & alia non fuit facta prouisio.

DE

DE ASSENSIBVS REGIIS SVPER ALIENAtione feudorum præstandis, & quid in subfeudis, seu feudis mixtis, quæ dicuntur quaternata secundum quid, & sic pariter de feudis titulatis.

TITVLVS SEPTIMVS.

SVMMARIVM.

1 *Prorex non potest præstare assensum super alienatione feudorum titulatorum, quæ sint dominij translatiui, sed tantum super ipsorum obligationibus, etiam quòd terra alienatur sine titulo, atque cum decreto Iudicis.*

2 *Baronia an computetur inter feuda titulata.*

3 *Baronia est feudum, sicut Comitatus, Marchionatus, ac Ducatus.*

4 *Baro quomodo quis efficitur.*

5 *Baronia est dignitas in Regno.*

6 *Baro, vt quis efficiatur à Rege, oportet, quod concedat feudum in titulum Baroniæ expressè.*

7 *Baronum prærogatiue, & priuilegia, remissiuè.*

8 *Baro, & Comes æquiperantur.*

9 *Alienatione simpliciter permissa nō intelligitur permissum alienari Caput Baroniæ.*

10 *Possidens multa feuda non propterea dicitur Baro, quia oportet illa esse concessa in Baronia ex certa scientia*

11 *Baro à pari cū Comite procedit.*

12 *Intellectus ad text. in §. præterea Ducatus.*

13 *Rex potest dignitates de nouo erigere, & constitutas augere, & diminuere.*

14 *Iura loquentia de Regalibus dignitatibus habent locum in Baronia.*

15 *Pragmatica nouem capitum ponderatur.*

16 *Capitula Reg. latè exarantur.*

INcipiendo igitur à feudis titulatis, dico in Regno Proreges vigore Pragmaticarum nō posse præstare assensus in ipsorum alienationibus dominij translationem importantibus, sed benè in ipsorum obligationibus: verùm dum vigore obligationis legitimę super feudo contractæ, vult procedi ad venditionem etiam iudicialiter opus est Regis assensu, & non sufficit Proregis; licèt alienetur terra absque titulo, idemq; in contractibus voluntarijs, & ita fuit iudicatum in causa Marchionis Vasti, cum Marchione Casalarboris, qui in prima causa obtinuit valere assensum Proregis: dùm terra titulata absque tituli dignitate alienata fuit, sed succubuit postea in causa reclamationis ex particularibus declarationibus factis per Regiam Maiestatem nouissimè tunc repertis, & adductis per quondam Regentem Salernitanum virum oculatissimum tempore, quo causa stabat in præcinctu expeditionis: & licèt me defendēte Marchio-

nem

nem Casalarboris dicebatur declarationes factas importare nouam dispositionem, & esse correctorias prædictæ Pragmaticæ, ita quòd non poterant operari in præiuditium tertij, respectu negotiorum iam præteritorum, quę declarationes hucusque minimè erant publicatæ, nec in Regia Càncellaria registratæ, & contrahentes in Pragmatica confisi bona fide contraxerunt : tamen sic visum fuit iudicari, & sunt facta causarum, in qua causa est meum cons. 1. in 1. volum.

Sed insurgit dubitatio: an baronia
2 computetur inter feuda titulata, ita quod idem debeat iudicari de ea, & propterea quòd in ipsius alienatione pro assensu haberi debeat recursus ad Regem, & Protex non valeat assentire.

Dubitatio oritur ex decis. Andr. in
3 cap. 1. de cap. qui cur. vend. nu. 8. qui dicit, quòd Baronia est feudum, sicut Comitatus, Marchionatus, aut Ducatus, & idem dicit in §. similiter in 2. addit. nu. 20. vbi quod Baro efficitur al-
4 tero de duobus modis, vel quando de consensu Regis quis erigit feudum de suo principali feudo in subfeudum alteri concedendo tenendum ab eo, vel quando Rex concedit feudum in baroniam ex certa scientia volens illum facere Baronem, quod latius declarauit Frecc. in princ. sui libri in cap. incip. vidimus num. 44. & 45. dicens esse di-
5 gnitatem baroniam in Regno, & quòd
6 dùm Rex vult facere aliquem Baronem, oportet, quod concedat feudum in titulum baroniæ, & non sufficit, vt simpliciter concedat baroniam à titio olim possessam, sicut si concedat Comitatum, oportet, vt dicat in titulum Comitatus: hinc infert, quòd si Baronia sit deuoluta ad Regem, & demum ab eo concedatur, quòd si non dicat in titulum baroniæ, quod minimè erit baronia pęnes concessionarium, quia illa dignitas est extincta per incorporatio. ad regem.

Quodq; baronia sit dignitas probat text. in Constitut. Regn. prosequentes, quod notauit Afflict. in d. §. similiter,
7 num. 29. Et de prærogatiuis, & priuilegijs latè Capyc. in sua inuest. in verb. feudatarij barones, in vers. prærogati-
8 uæ. Hinc in Constit. Reg. si quis Baro, æquiparantur Comes, & Baro, & in fine dicitur Comes autem, vel Baro, qui castra tenent, de Castris ipsis dotarium constituere poterit, dùm tamen Castrum, vnde Baronia, vel Comitatus nomen sumpsit; in dotatium constituere non possit: ex quo fit, quod idem Capyc. in eodem loco dixerit in fin.
9 princ. & in verb. prærogatiuæ in fine, quod permissa alienatione simpliciter, non intelligitur permissum alienari Caput baroniæ per d. Constit. si quis Baro, idemq; latius tradidit D. Frecc. in 3. lib. in tit. de differ. feud. reg. & tit. in 1. differ. num. 6. adducens Afflict. & alios, quod per prius dixit gloss. in d. Constit. Reg. si quis baro, in verb. dum tamen, & intantum Andr. vbi supra vo-
10 luit, quod oportet, vt constituatur baronia spetialiter modis, quibus supra, vt dixerit, quod etsi quis possideat multa feuda, non propterea dicetur Baro, nisi habuerit illa concessa in baroniam ex certa scientia.

Sed magis ad casum Frecc. in loco supra allegato in princ. 1. lib. tit. de orig. baron. dixit, quod Baro nullum
11 habet cum Comite discrimen, sed procedit à pari, differt tantum in hoc, quia baronia diuiditur inter successores, qa non est posita inter regales dignitates, in §. præterea Ducatus, quod pariter dicit Andr. sed Io. Rayn. Doctor anti-
12 quus, & grauis in eodem §. præterea Ducatus num. 6. contrarium dixit, tradens, quod de Principatu, Vicecomitatu, Delfinatu, & baronia idem dicendum est, quod de cæteris feudis Ducatus, Marchionatus, & Comitatus tantum expressis, in d. §. præterea Ducatus, & quòd proptetea non sint diuisibilia, cum sit in istis eadem ratio, quæ

con-

consideratur in illis,ne per diuisionem annihilarentur,perderent nomen,& dignitatem, & etiam quia sunt pariter istæ dignitates,vt illæ, de quibus dicit ipse,quod fuisset iam facta mentio in d.§.præterea Ducatus, si illis temporibus hæ dignitates fuissent in vsu,& Io. Rayn. sequutus fuit Iacob.in suo tract. feud.in princ.in verb. quod si vel Dux num.10.& omnes istos sequitur Capy. in sua inuestit.in verb. feudorum diuisio vers.amplia id, quod pariter declarauit Frecc. in titu. quis dicatur Princeps, dicens, quòd hæc dignitas maior aliarum expressarum in §.præterea Ducatus,non fuit cognita à Longobardis, sed postea initium cæpit.

Quodq; hæc sint vera, quis negabit dignitatem Principatus non esse inter regales,& est omnibus maior,sicut etiã dignitas regalis,& tamen non sunt expressæ in §.præterea Ducatus, & ob id Aluar. Præpos. & Camer. in eodem §. ponunt etiam Principatum, de quo, vt dixi text.non loquitur:vnde non oportet taxatiuè intelligere verba, sed per viam compræhensionis extendere ad omnes similem rationem, & dignitatẽ habentes,vt est communis opinio.

Et propterea melius loquutus est Io.Rayn. quam Isern.secundum meam sententiam: sed hæc non faciunt ad quæstionem, de qua tractamus: nam non ex eo, quia non est posita hęc dignitas inter regales in d. §. præterea Ducatus,ad finem diuidendi,vel non diuidendi feuda inter successores, propterea non possunt esse aliæ dignitates regales titulatæ, sic à regibus creatæ, erectę,& concessę: à quo omnes dignitates fluunt, & refluunt: & potest de
13 nouo erigere,& constituere, augere,& diminuere,prout melius sibi visum fuerit, ad text. in l. 1. C.de metrop.Bery. per Bald. in cap. 1. quis dicatur Dux, & in cap. 1. de allod. & ob id Capyc.
14 in d. verb. feudatarij Barones, in d. d.verb.prærogatiuę in fin. tradidit authoritate Io. Rayn. quod iura loquentia de regalibus dignitatibus, vt sunt Ducatus,Marchionatus, & Comitatus habent locum in baronia, & sicut in Longobardia mortuo Marchione omnes erunt Marchiones, sic filij Baronis omnes erunt Barones, dicit Isern. vbi supra, etsi diuidatur, ille erit baro, ad quem peruenit Caput baroniæ, dicit Io. de Plat. in l. 1. C. vt dig.ord.ser.in fin. idemq; tradit Cassan. in Cathal. glor. mund. 5. par. quæst. 86. & licèt Capyc. idem vbi supra dixerit, quod baro propriè dicitur, qui non habet titulum, hoc voluit intelligere ad differentiam Comitum, Marchionum, aut Ducum, non autem quod non dicatur habere dignitatem, seu titulum baroniæ, & hoc in titulum conceditur secundum Isern.& inter regales dignitates reputatur,& habet locum text.in §. præterea Ducatus secundum eumdemmet Capyc. hoc expresè tradentem in eodem loco, alias sibi ipsi contrariaretur.

Decidit hæc in indiuiduo Pragmatica anni 1531. dicta delli noui Capi,
15 vbi in nono Capit.inter cætera prohibentia Proregibus præstationem assensuum dicit, vbi Principatus, Ducatus, Marchionatus, Comitatus, aut baronia, seu quoduis aliud feudum magni momenti alienatur; ergo est excepta, & posita inter feuda regalia titulata, & dignitatum,& hoc teneo indubitanter, postquàm secundum Constitutionem Regn. æquiparatur cum Comitatu,oportet,vt per regem concedatur in titulum Baroniæ, sicut in titulum Comitatus, concessa alienatione non intelligitur concessum caput Baroniæ,sicut nec caput Comitatus: concessa constitutione dotarij in feudis Comitatus, & Baroniæ non intelligitur in capite,à quo Comitatus,aut Baronia accepit nomen,iudicatur ex eisdem legibus; & quæ loquuntur in Comitatu, & Ducatu, habent locum in Baronia, est dignitas, quæ compræhendit in se plura feuda; igitur quæstio de iure

com-

communi non habet dubium, eo magis ftãte declaratione, quam recipit à prædicta Pragmatica.

Punctus est modo videre, si hoc est
16 alteratum per Capitula concessa post Pragmaticam in anno 1560. 1578. & 1579.

Per Capit. anni 1560. fuit statutum quod possent Proreges assentire omnibus alienationibus quarumcumque Ciuitatum, Terrarum, locorum, castrorum, oppidorum, aliorumq; bonorum feudalium ram titulorum, quàm magni momenti, ea tamen venditione excepta, cum contigerit, vendi Terram, Ciuitatem, Castrum, Oppidum, vel locum, quæ tituli dignitate decorata sunt.

Super intellectu ipsius Capituli fuit vt dixi, valde disceptatum in illa causa Marchionis Casalarboris: nam Capit. videtur sibi contrarium, dùm permittit assensus alienationibus feudorum titulatotum, & demùm illam exceptuat, & propterea necessarius, & verus intellectus est, vt quod primo permiserat de feudis titulatis, intelligeretur, quando non vendebatur terra cum titulo, quãdo verò excipit, procederet, quando cum titulo Terra vendebatur, & ratio erat prompta: nam Rex dispensauerat, vt possit assentire super feudis magni momenti, ita quod non interesat magnitudo feudorum, sed qualitas dignitatis, quam noluit posse transferri in quascumque personas cum assensu Proregis, qui ex hoc effectiuè habuisset facultatem faciendi personas titulatas: videntur enim hæ prærogatiuæ de illis regalibus supremis infixis ossibus Regum inseparabilibus, vt in alia materia latius diximus, sed tandem per viam declarationis in anno 1578. fuit mediantibus literis Regis declaratum Proreges nullo modo assentire posse venditioni Terræ titulo decoratæ, etiã quòd vendatur absque titulo.

Verùm hoc non procedere respectu obligationis, sed tantùm quando fieret alienatio, quę importaret dominij trãslationem.

Ex his videtur dubia reddi quęstio: nã si super omnibus feudis potest Prorex assentire exceptio tantum est de feudis titulatis, quæ firmat regulam in contrarium: igitur punctus omnis consistit an baronia est computanda inter feuda titulata, Capyc. vbi supra dixit, quòd propriè Baro est, qui non habet titulum, text. in §. præterea Ducatus non loquitur de baronia, & ideò Andr. dixit, quòd est diuisibilis inter hæredes, videtur propterea, quod virtute prædicti Capit. anni 1560. Prorex possit assentire.

His non obstantibus teneo constanter contrariam opinionem ex præallegatis: nam Capyc. Andr. & Frecc. dicunt baroniam non esse simplex feudũ, sed feudum alia feuda sub se continẽs, æquiparatur cum dignitate Comitis, & habet suas prærogatiuas, suasq; dignitates, vt in Constitutione si quis Baro, & in Constit. prosequentes, iura de titulatis loquentia comprehendunt baronias tanquàm dignitates pariter regales, & sicut Comitatus, Marchionatus, & Ducatus oportet, vt concedantur in titulum, aliàs non erunt Duces, Marchiones, & Comites, sic pariter baronia ob quod dixit Frecc. quòd baronia nullum habet cum Comite discrimen: ergo aut includitur in exceptione, quia est feudum titulatum baronia; cum oporteat in titulum baronia concedi, sicut titulus Comitis, & prout appellatur quis Comes, appellatur quis Baro, & ideo re peruenta baronia ad Regem, si iterum concedatur, non erit in titulum baroniæ nisi expressè dicatur, sicut est in Comitatu, Marchionatu, aut Ducatu, aut dicemus, quod si baronia non venit appellatione feudi simplicis, quia sub se continet alia feuda, de quo per glos. & Andr. in d. Constit. si quis Baro, & in d. §. similiter, ex quo fit, vt supra diximus, quod in licentia generali permissionis alienationis

tionis non venit caput baronia: Igitur si dicimus non includi in exceptione titularorum feudorum, dicemus, quòd Capit. quod loquitur de Castris, Ciuitatibus, oppidis, & feudis non comprahendit baroniam, quia non est feudum simplex, vt sunt ista; & cum prohibitio spetialis sit, tam de feudis titulatis, quàm de baronijs, sequitur, quòd concesso vno aliud non venit, cum vtrumque sit prohibitum, ita arguit Andr. in d. cap. imperialem, vt assensus super venditione non extendatur ad obligationem: vnde erit iste casus omissus, ob quod remanebit in dispositione iuris secundũ regulas vulgares, & consequenter sub dispositione Pragmaticæ anni 1531. quæ expressa est in baronia, & quod non mutatur, stare non prohibetur, dixit sæpè sæpius Andr.

Præterea eadem ratio, ne similes dignitates conferantur a Proregibus, ne extinguantur, ne feuda diuidantur, ne fiant Barones alij, quàm quos Rex vult Barones facere: omnes inquàm hæ rationes militant: sic in baronia, sicut in cæteris feudis titulatis, nec ex eo, quia Pragmatica prædicta nouem capitum distinctim ponit baroniam a feudis titulatis, infertur, quòd nõ habuerit eam inter feuda titulata ad text. in l. si idem C. de codic. Nam pariter Pragmatica prædicta distinctim posuit, Principatus, Ducatus, Marchionatus, & Comitatus, sicut & baroniam: vnde dici oportet voluisse distinguere non feuda titulata, sed species feudorum titulatorum distinctim nominare, inter quæ erit baronia, postquàm inter illa ponit, & sic argumentum retorquetur ob quod cõcludimus, vel contineri in exceptione feudorum titulatorum, & non comprehendi sub licentia permissionis assensuum feudorum simplicium, vel esse casum penitus omissum.

Quæ reduntur indubitata, & declarantur ex capit. concesso nostræ Ciuitati in anno 1557. quòd est cap. 4. fol. 160. in libro capitulorum Ciuitatis, per quod dùm fuit petitum per Ciuitatem, vt libera esset facultas assentiendi Proregum alienationibus omnium, & quorumcumque feudorum, non obstante prædicta Pragmatica ædita in anno 1531. concedit Rex, quòd possit assentire alienationi cuiuscunque baroniæ, & aliorum feudorum, quorum reditus annui mille ducatorum inclusiuè tantum, vel infra hunc numerum summam efficiunt, ex quo capit. declaratur, quòd baronia est tertia species, & non includitur appellatione aliorum feudorum, & ideò fit de ea expressa mentio, & permissio alienandi quatenus non excedat annuam summam ducatorum mille, & sic pariter, vt possit assentire alienationibus aliorum feudorum, quæ hanc annuam summam nõ excedant, nam supra illam declaratur appellari debere feuda magni momenti, quodq; ad Regem sit recurrendum pro assensu seruata forma Pragmaticæ anni 1531. adeo quòd ex hoc capitulo declaratur, quòd possit assentiri alienationi baroniæ, cuius reditus non excedat summam annuorum ducatorum mille, & pariter, quòd possit assentire alienationi aliorum feudorum hanc sũmam non excedentium: igitur semper quòd baronia hanc summam excedit non potest Prorex assentire, & dùm per capitulum anni 1561. datur potestas, vt possit Prorex assentire alienationibus feudorum etiam magni momenti, non includitur in hoc baronia stante particulari prouisione illius facta in d. capit. anni 1557. in quo permittitur assensus respectu baroniæ reditus ducatorum annuorum mille, & permittitur assensus respectu aliorum feudorum eiusdem reditus, declarando tunc non esse feuda magni momenti, sed quatenus excedant, & quia aliud erat baronia, & aliud feuda simplicia, propterea vtriusque separata fuit facta prouisio, & declaratio: ergo dum per capitulum anni 1561. conceditur facultas assentiendi

tiendi alienationi feudorum magni momenti, non includitur baronia, & remanet permissa dispositio illius cum assensu Proregis, quatenus non excedat annuum reditum ducatorum mille, & prohibitio, si erit reditus maioris; vnde siue dicamus includi sub exceptione feudorum titulatorum, siue quod sit tertia species de per se, quæ suam habuit particularem prouisionẽ, ob quod non includitur in generali, iuxta theoricam Bart. communiter sequutum in l.tali scriptura §.fin. ff.de leg.1. sequitur quod vndiq; est dicendum Proregem minimè assentire posse.

SVMMARIVM.

1 *Constitutiones Regn. & Capitula declarantur circa dotaria, vt illa constitui possint sine assensu; dummodo matrimonia contrabantur de spetiali Regis licẽtia.*

2 *Capitulum Regis Caroli II. incip. item statuimus æditum in planitie sãcti Martini statuit matrimonia posse liberè fieri à feudatarijs, sed feuda non posse in dotem dari sine expresso Regis consensu, quod fundatur extendi etiam ad dotarium.*

3 *Assensus Regis, & Baronis requiritur in alienatione feudi quaternati secundũ quid, vel mixti, seu secundum terminos Constit. Reg. post mortem.*

4 *Opinio Parid. de Put. reprobatur, dùm voluit, quòd solus Regis assensus sufficiat in feudo mixto quando Rex assentit ex certa scientia.*

5 *Clausula iuribus nostris semper salua, & clausula feudi natura in aliquo non mutata intelligitur præterquàm in expressis.*

6 *Clausula plenitudinis potestatis regulari debet ex causa publicæ vtilitatis, aliàs esset plenitudo tempestatis.*

7 *Feuda mixta de iure communi feudorum per delictum etiam in Dominum mediatum aperiuntur Baroni Domino immediato, per alienationem verò inrequisito Domino aperiuntur Regi Domino immediato, & ibi de ratione.*

8 *Feudum mixtum secundum Reg. Const. post mortem, si est concessum à Barone cum assensu Regis tenendum ab eo immediatè, & in capite, et ab ipso recognoscatur ad Baronem deuoluitur propter delictum, & lineam finitam, & ab eo erit concedendum, & limitatur Reg. Consti.*

9 *Possessio naturalis vassalli eo mortuo consolidatur cum ciuili Domini.*

10 *Feudum mixtum secundum Reg. Consti. post mortem deuoluitur ad Baronem per lineam finitã, aut per delictum, sed conferendũ postea est à Rege tenendum, & recognoscendum à Barone, vbi declaratur, verus intellectus prædictæ Consti. vt intelligatur respectu collationis tantum.*

11 *Glos. in Constitutione post mortem declaratur.*

12 *Authorit. Frecc impugnatur.*

13 *Dominium Regni directũ est Ec-*

clesiæ in vniuerso, vtile verò Regis, ex infeudatione illi facta, sed quoad particularia Regni feuda, Rex habet directū dominium, quòd militat etiam in Barone respectu rerum particurium Baroniæ.

14 *Collatio feudi mixti Regi reseruata per Constititutione Reg. post mortem est ex spetiali priuilegio contra rationem, & iniquum.*

15 *Capitula Papæ Honorij reuocauerunt dispositionem prædictæ Constitutionis Reg. post mortē, & feuda mixta ad Baronem deuoluuntur, & ab ipso conceduntur, & sic seruatur.*

16 *Text. in l. Statius florus, §. Cornelio foelici, quomodo babet, vel non babet locum in feudis ibi notabiliter, & quid decisum.*

17 *Feudum ex pacto non bæreditarium ex delicto in Dominum commisso, an ad Dominum, vel ad agnatos perueniat, & quid decisum.*

18 *Dominus ob contumaciam feudatarij delinquentis capit possessionem iurisdictionis feudi, ac prædictæ iurisdictionis fructus tantum percipit, reliquos verò feudi fructus Baro, seu feudatarius contumax percipit contumacia durante.*

19 *Feudum deuolutum cum quibus oneribus transeat, & quomodo in Regno omne Castrum dicitur feudum quaternatum, & quid possidente Ecclesia, remissiuè.*

20 *Text in cap. 1. §. fin. de capitulis Corradi declaratur.*

ARGVMENTVM.

In Constitutione Dotarij requiritur assensus Regis. In donatione feudi mixti, requiritur assensus vtriusque, videlicèt Regis, & Baronis. Feuda mixta ad Baronem deuoluuntur de iure communi, & de iure Constitutionem Regn. vigore quarum collatio spectabat ad Regem, sed hodie per Capitula Honorij spectat ad Baronem. Dominium Regni directum est Ecclesiæ in vniuerso. Rerum verò particularium est Regis, & sic in Barone respectu rerum particularium suæ Baroniæ. Text. in l. Statius florius, §. Cornelio fœlici non habet locum in feudis. Feudum ex pacto, ex delicto in Dominum commisso ad quem deuoluatur.

§. I.

1 SED quia supra mentionem fecimus de Constitutione Regni si quis baro, quæ permittit feudatarijs Constitutionem dotarij super feudo, vel de feudo, & idem in constitutione licentiam, & hoc sine aliquo assensu, vt declaratur in spetie in Capitulo Regn. incip. dotarium, in tit. de dot. mul. & Andr. in Constitut. Regn. fratribus in princ. hoc affirmauit, quod sic simpliciter sumptum se deciperet, Isern. siquidem in eadem constitutione fratribus, in spetie dicitur, & declaratur, quod licentia data tam obligationi feudorum, quàm dotibus, quàm pro dotario intelligatur, quando matrimonia contrahebantur de spetiali licentia regis: Ibi vt tamen in omnibus prædictis, quando feudum alienatur, vel obligatur, aut in dotarium constituitur, matrimonium ipsum de nostra spetiali licen-

licentia contrahatur,& sic ex hac constitutione declarantur aliæ Cõstitutiones,& Capitula, quæ omnia dicit glos. esse correcta, & requiri assensum in constit.incip.mulier,quæ dotarium,ibi, hodie autem,& allegat constitutionem nouam Domini Regis, in quo Doctor. valde laborant præsupponendo non reperiri authenticam: sed ego dico esse capit.Caroli II.æditum in planitie sancti Martini, per quod statuitur, vt matrimonia fieri possent liberè absque alia requisita licentia,sed statuitur feuda non posse obligari,nisi cum consensu,quod capit.etsi non loquatur de dotario,sed de dote tantum,tamen cum permissio Constitutionis dotarij, erat eadem cum dote, quæ intantum permittebatur,inquantum matrimonia fiebant cum licentia,quia tunc prospiciebat Dominus ad quem feuda perueniebant,& hoc erat loco assensus,quia necessitate petitionis licentiæ sublata cessabat ratio concessionis assensus: propterea licet Capit. sit expressum doti, intelligitur etiam in dotario eadem militante ratione, aliàs diceremus habere maius priuilegium dotariũ,quàm dos, & ob id glos. in d.constitutione mulier, quę dotarium, dixit omnia esse correcta per Constitutionem nouam,& hanc opinionem tenuit, & firmauit Camer. in d.cap.imperialem cart.84.col.4.quibus rationibus attentis voluerunt Andr.& Camer.in eodem cap.imperialem vt d.capitulum Caroli II. incip. item statuimus,etsi loquatur tantum de datione feudi in dotem, haberet etiam locum in obligatione, quia intantum concessum erat hoc feudatario sine assensu, inquantum matrimonia fiebant cum speciali Regis licentia: vnde idem indubitatè dicere debemus in dotario, quòd nullam potest recipere dubitationem,si per constitutionem fratribus declaratum est omnia intelligi, quando matrimonium contrahitur cum assensu Regis:igitur adhoc,vt quis possit iuuari hac Constitutione oportet dari concursum qualitatum, & circumstantiarũ ipsius ad text.in l.3.§.docere,vbi Ang. ff.vi bon.rapr.cum alijs supra adductis: vnde deficiente consensu in matrimonio nulla est dotarij constitutio, & hoc iure hodie vtimur,quia tam pro dote, quàm pro dotario,seu antefato petitur assensus obligationis bonorum feudalium, quando mulier non est Neapolitana.

Quid dicemus in alienatione feudi quaternati secundum quid, vel alias mixti,seu secundum terminos Constit.
3 Reg.post mortem:an præstatio assensus in eius dispositione, spectet ad Regem, vel ad baronem tantum,à quo tenetur: An verò assensus vtriusque requiratur, etsi per lineam finitam subfeudatarij, vel propter delictum feudum amittatur,ad quem deuoluatur: an ad baronem Dominum immediatum, an verò ad Regem Dominum mediatum, in quibus non videtur insistendum, siquidem sunt quæstiones communiter decisæ,& sic practicatæ, videlicèt requiri assensum vtriusque, quia vtriusque interest: ita Isern. communiter sequutus in d.cap.imperialem,qui disputat quęstionem ad partes, ibi nu.9. vers.verius putamus, ibiq; post alios latè declarat Camerar. fol. 63. per totum, D. Frecc.in 2.lib.in prima auth. baron. &
4 quamuis eodem lib.4.quęst.referat Parid.dicentem sufficere tantum Regis assensum, quando ex certa scientia Rex pro vtroque assentijsset,attentis tamen rationibus relatis per Andr. ex quibus assensus etiam Baronis requiritur, qui suam rem propriam cõcessit in feudum ab eo immediatè tenendum, qui debet habere vassallum personam sibi gratã, & non odiosam,non videtur,quòd opinio Parid.sit vera,& non ratione, de qua per Frecc.dicentem, quia apponitur clausula in assensu, iuribus nostris,
5 & alienis semper saluis:nam si fecit hoc ex certa scientia,illa clausula, vt Doct. dicunt, intelligitur præterquam in expressis,sicut dicimus in illa alia clausu-

la,feudi natura in aliquo non mutata, secundum Andr. in cap. 1. qui success. ten.ante nu. 10.& in cap. 1.§.sed nec est alia iustior nu. 35. quæ sit prima caus. benef.amitt.Soccin.in cons.43.num.6. 4.vol. Dec.185.cons. num.11. vers. 2. respondetur in cons.meo 15.49. & 57.

Sed alia ratione non procedit dictũ Parid. quia si Baro concessit rem suam & ratione sui intereſſe debet assentire alienationi suæ rei: igitur Rex non potest de potestate ordinaria absque causa publicæ vtilitatis tollere ius alterius, iuxta communem conclusionem scrib.
6 nec etiam de plenitudine suæ potestatis, quam regulare habet à causa prædicta alias esset plenitudo tempestatis, secundum Soccin.& alios communiter, de quo latissimè in meo cons.4. 1. vol. & propterea hac ratione attenta limitatio Parid.nullo modo procedit.

Ad quem igitur feudum deuoluatur ob delictum subfeudatarij, vel ob lineã finitã in terminis Const.Reg. post mortem,& à quo postea iterum cõcedatur, vel à Barone tantum, vel à Rege tantum,vel tandẽ à Barone cum Regis assensu, vel à Rege cum Baronis cõsensu.
7 Ita quęstio parum, aut nihil habet difficultatis per text.in d.cap. imperialem §. illud, vbi per delictum etiam in Dominum immediatũ feudum aperitur Baroni,à quo immediatè tenetur; secus verò per alienationẽ Domino irrequisito,vt tunc deuoluatur ad Regem Dominum mediatum ob frequentiam talis delicti, dicunt Scrib. & ego addo, quia cum vterque habeat consentire, & maior contemptus consideratur Regis Domini mediati inspecta qualitate, & grauitate personæ,quàm Domini immediati: ideo nimirum, si hoc secundo casu ad eum feudum deuoluatur, de quo latè per Andr.in d.§.illud,vbi Adden. adducunt loca concord. latè per Capyc.in d. sua inuest. in verb. feuda amittuntur vers.3. si vassallus.
8 Punctus est, quid de iure Regni loquendo, vt supra de feudo quaternato mixto secundum quid: nam in feudo plano, & de tabula,non est disputatio, vt deuoluatur ad baronem,& ab eo demum tantum concedatur, nec in feudo quaternato simpliciter,vt solus Dñs directus assentiat,quia solus concedit, vt ad ipsum deuoluatur in omnem casum.

In feudo igitur quaternato mixto est dubium,quod à Barone cõceditur cum Regis tamen assensu,& ab ipso Barone tenetur, & recognoscitur, quæ quæstio pariter non est disputabilis, quando in concessione facta cum Regis assensu, adest clausula,vt immediatè,& in capite teneatur,&recognoscatur in feudum à Barone tunc ad ipsum deuolaitur, & ab eo erit concedendum, & limitatur prædicta Reg.Const.post mortem:nam cum in eũ casum recognoscatur à Barone, & in vassallum subinfeudatum translatum sit vtile, illa possessio natu-
9 ralis vassalli, eo mortuo consolidatur cum ciuili existente pęnes Dominũ directum iuxta not. per glos. & Scrib. in d.l.3. §.contrario ff.de acq.poss. Bald. in l.1. ff.de rer.diuis. & sic non mirum cum nil remanserit pęnes Regem primum Dominum, quòd deuolutio fiat ad baronem,& sic limitatur opin.tenẽtium, ꝙ pęnes baronem subinfeudãtem non sit directum dominium, imò quòd per subinfeudationem, nec vtile, quod habebat,remansit: ita limitat D.Frecc. post Capyc.in 2.lib.in tit.quis dicatur Princeps,in cap. sed vt veriùs dignosci possit nu.6.vers.vno tãtum casu,& formiter in 29.author.baron.

Sed qñ non adest talis clausula, tũc est dubium, nam per Const. Reg. si qñ
10 contigerit,in tit.de hom.baron.possid. terr.deman.in vers.ꝙ si de pędictis,dicitur simpliciter, ꝙ succedit ob lineam finitam Dñs, à quo feudum tenetur, & in Const.Reg.si quando aliquem in tit. de pęn.foriud. dicitur ob delictum deuolui ad Dominum, à quo feudum tenetur,& non est dubium,quòd etsi Rex habeat ex sua præeminentia hanc prærogatiuam cõcedendi feudum quater-

natum

natum mixtum, tamen illud concedit tenendum à Barone, vt authorit. Barth.de Cap.tradit Afflict. in d.Conitut. post mortem in 3.notab. D.Frecc. in 2.lib. in prima author.baron. in princ. quod etiam ante omnes dixit Andr.vt latius per Camer.in loc.inf.allegando: ergo si ab eo tenetur, ad ipsum deuoluitur,vt in dd.consti.dicitur: nec Constit.Regn. post mortem explicat de deuolutione,seu cui aperiatur,sed tantum de collatione, quæ cum sit exorbitans non potest ad aliud caput extendi maximè ad correctionem iuris communis, & aliarum Regni constitutionum,quod expressè dixit Andr.in cap.1. §.præterea in 2.addit.in fin. de capit.Corrad. ibi: sed feudum quaternatum Baroni excidens, Rex confert tenendum à barone, quæ sunt verba aurea secundum Camer. & sic vtrumque decidit Andr. videlicet,quòd feudum excidit baroni, quodq; Rex postea confert tenendum ab eodem barone: vnde respectu collationis tantum est intelligenda constitutio post mortem, dùm aliud non disponit,& propterea idem Andr.in cap. imperialem nu. 10. dixit hæc verba: feudum quaternatum est alterius conditionis in eo enim habet Rex collationem,etsi refutari posset soli baroni, à quo tenetur, nunquàm Rex conferret, quia quilibet refutaret in fraudem eius,ad quem spectat collatio, & sic de collatione tantum tractatur, & firmat Andr.quod tenetur à Barone,licèt Rex conferat,quòd si Constit.si quando dicit quod feudum deuoluitur ad eum, à quo tenetur,sequitur quòd quæstio remanet determinata, quod ad baronem deuoluitur, licet dum iterum conceditur, collatio sit Regis, quod fundatur irrefragabiliter ex verbis eiusdemmet Constitutionis post mortem, quæ sunt infrascripta.

Baroniam etiam, siue feudum, quod ad concessionem munificentiæ nostræ spectat: si quando à nobis concedi contigerit, vt est moris, literas nostras ad eum,à quo feudum tenetur, curabimus destinari, & quod id, quod tenetur ab eo, siue sit Castrum,siue sit Terra plana, ei cui nos concessimus debeat assignari suscepto tamen mandato nostro, & nulla mora protracta Comes, vel Baro illud exequi procurabit.

Decidit primo hęc constitutio,quod feudum a Barone, & non à Rege tenetur,igitur succedit dispositio Constit.si quando. Decidit secundo, quòd à Barone est facienda assignatio possessionis ei,cui per Regem erit facta concessio, ergo pęnes ipsum erit feudi possessio tanquàm ipsi deuoluti: nam aliàs non erat ei faciendum mandatum, & nil habebat exequi,quod a Camer.aliter non fuit ponderatum,qui hãc quæstio latè examinauit,& hanc opinionem tenuit, vt feudum ad baronem deuoluatur, licet ad Regem postea spectet collatio, ibi cart. 69. & seq. vbi concordat decisio Andr. & sic gloss. in d.
11 constit. post mortem, quanquàm in verb. ad concessionem, dixerit deuolui ad Regem, tamen postea in verb. munificentiæ dixit, quòd Iudices Magnæ Curiæ præcisè tenuerunt, & sic determinauerunt deuolui ad baronem, nisi feudum teneretur immediatè in capite à Rege: & sicut Andr. in d.cap.imperialem tenuit etiam in terminis constitut.post mortem,quòd etsi illa det collationem Regi, quod tamen etiam requiritur consensus Baronis, & respondet constitutioni prædictæ dicendo, quod si grauauerit in vno, quod est collatio, non extendatur ad aliud, vt tollatur consensus Baronis, qui dedit, & principale habet interesse: sic pariter dicemus,quod cum Constitutio de collatione tantum loquatur,non debet extendi ad deuolutionem,& satis est, quòd grauauerit in vno baronem, vt quod est suum, & sibi deuolutum Rex conferat, etiam eo inuito: ex quibus
12 apparet malè sensisse D.Frecc.qui aliter non disputando articulum, nec degustando punctum simpliciter dixit, in

11.authorit.baron.feudum in terminis constitutionis post mortem aperiri Regi per illam constitutionem à quo Rege demum confertur, tenendum à barone, secus verò de iure communi feudorum secundum eum, & licèt alleget Andr.in cap.1. in verb. extraordinaria collatio, quæ sint regu. nihil penitus Andr.ibi dicit,& in cap.1. de controu. feu.apud Paref. dicit solùm, quòd collatio spectat ad Regem, sed nil ad quē feudum tale deuoluatur: & sic pariter malè videtur sensisse in prædicta 29. author.baron. dum constituit differentiam inter feuda plana,& mixta,& firmat sic simpliciter per prædictam Constit. post mortem feuda mixta ad Regem deuolui, cuius contrarium etiam supra validè est fundatum, & sic iudicatum per Iudices Mag.Cur.secundum glos. in eadem constit. quæ loquitur in terminis illius constitutionis loquentis in feudis mixtis,seu quaternatis secundum quid.

Sed si idem D.Frecc. tenuit opinionem, quòd id,quod dicimus in Rege, vt etsi Regnum tenet ab Ecclesia tamen hoc intelligatur, vt Regni dire-
13 ctum dominium in vniuerso, sit Ecclesiæ vtile verò Regis: sed quoad particularia Regni feuda, cæterasq; partes sit Rex Dominus directus, authoritate Bald. communiter sequuta in l. 1. C. vnd.cogn.& in l.1. C.vnde leg. & hoc in Regno est expeditum, iuxta latiùs cumulata per Capyc.in sua inuest. in cap.feudorum dominia: ita pariter idē Frecc.latius fundando prædictam conclusionem dicit, quod idem tenere debemus etiam respectu baronis, qui etsi baroniam habet à Rege directo Domino illius, & in ipsum tantum vtile dominium sit translatum, hoc intelligatur,quoad baroniam totalem, & ipsius partes integrales, & quotarias: non autem respectu rerum singularium; & proptereа voluit, quòd habeat illarum feudatarius directum dominium,&subfeudando retinendo directum transferat vtile,quanquàm dicat Andr.tenuisse contrarium respectu Baronis: ita Frecc. in tit.quis dicatur Princeps,cap. sed vt verius; sed hanc opinionem etiam tenuit Capyc.in sua inuest. in loco supra allegato,& refert ita decisum, & ante omnes gloss. in Constit. Regn. si dubitatio, & licet Andr. in prohem. Constir. Regn. videtur tenere contrarium in barone, constituatq; differentiam inter Baronem,& Regem: tamen in d. cap. imperialem tenet totum oppositum, quem ibi sequitur, & notat Capyc. vers.sexta conclusio cart. mihi 27. nam non potest dari diuersa ratio eius,quod dicitur in Rege ab eo, quod dicimus in barone, si conclusio communis in Rege, fundatur in iuris communis dispositione,& non in particulari priuilegio Regis secundum Bald. & sequaces, ob quod non procedunt rationes allegatæ per Isern. in prohem. Constitur. Regn. nec in cap.1. §. præterea de capit. Corrad. in vltim. additio,

Si hæc opinio est vera, quòd sicut Rex, ita Baro in rebus singularibus feudi, habet directum dominium: igitur quo iure vult substineri, vt subfeudum ad Regem deuoluatur, si penes ipsum, nec vtile, nec directum domi-
14 nium consistat, & quod dicitur de collatione, fuit speciale priuilegium exorbitans, & contra iuris dispositionem introductum, inter cæteras leges iniquas, & irrationabiles Imperatoris Federici, vt dixit Isern. in d.cap.imperialem nu.9. 5. col. in princ. ibi non obstat constitutio post mortem, quia illud cōtra rationem inducitur, vt Rex concedat quod ab alio tenetur non est ergo trahendum ad consequentiam.

15 Quæ sint dicta gratia disputationes ad cognoscendam veritatem:siquidem per capitula Papæ Honorij omnia hæc fuerunt correcta,& reuocata, & per illa dispositum, vt ad baronem non solum feuda deuoluantur: sed etiam ab ipso conferantur in personam ab eodē baro-

barone Regi præsentandam, vt per Andr. in eadem constit. quæ capitula Honorij tanquàm rationabilia omnino esse seruanda dixit Isern. quod latiùs ibi prosequitur Afflict. & Camer. & idem Andr. firmauit in d. cap. præterea de capit. Corrad. dicens, sed feudum quaternatum Baroni excidens Rex confert tenendum à barone, vt in Constitutione post mortem; hodie per capitula Papæ Honorij confert baro etiam quaternatum, vt in §. si contingat, qui corrigit constitutionem post mortem: vbi Modern. Addent. ponunt propria verba prædicti capit. Honorij, & ita hodie practicamus, de quibus Capyc. nec etiam facit mentionem D. Frecc. vbi supra, de quo certè valde miratus sum; quæ latius firmauit Afflict. in sua decis. 282. nu. 12. qui etiam tenuit text,
16 in l. Statius florus in §. Cornelio fœlici non habere locum in feudis, quòd latius examinauit, & idem tenuit Frec. in d. 29. authorit. baron. vbi poterit videri, cuius contrarium dixit decisum fuisse in causa Comitis sanctæ Agathæ per Reg. Cam. & ego addo in causa Pedismontis per eamdem Regiam Cameram: sed teneo veriorem opinionem contrariam, quando deuoluendum est feudum ad Dominum, non ad agnatos, vt ibi distinguit Frecc. & vide etiam latius per Camer. in repet. capit. an agnatus, quæstio. 17. & in his casibus sunt decisiones factæ, dum feuda applicabantur agnaris, & non fisco, quia ex pacto, & prouidentia, & fideicommisso subiecta: tunc enim procedit text. in §. cornelio fœlici, quia non resoluitur in feudatario, & sic text. in cap. 1. §. fin. de capit. Corrad. qui est text. melior de iure: sed in feudo simpliciter concesso, quod propter delictum ex l. feudorum, & inuestiturę ad Dominum deuoluitur: tunc non procedit dispositio prædicti text. quia, vt supra diximus, & fundatum est, resoluitur in feudatario, & subfeudum excidit Baroni, à quo tenetur, licet conferatur à Rege, & quæstio, de qua tractamus, intelligetur in subfeudario, dum deliquit in Dominum directum, scilicet Regem: nam alias in simplici feudatario articulus non est disputabilis, quia ex delicto, importante feudi amissionem, fiscus caperet iure suo totaliter.

Sed in feudo ex pacto, non hæreditario procedit limitatio tenendo opinionem Andr. quam dicit æquiorem,
17 vt feuda ex pacto ex delicto in Dominum non deuoluantur ad eum, sed ad agnatos in cap. 1. si vass. feu. priu. & in cap. 1. §. denique, quæ sit prima caus. benef. amitt. sed si tenemus opinionem contrariam, secundum quam vltimo loco fuit iudicatum in causa Regij Fisci, cum Duce Traiecti, ea potissimum ratione considerata per Frecc. vbi supra, dum tenuit feuda deuolui ad baronem statim, & non habere locum respectu Regis §. statius florus, videlicèt, quia videtur datum feudum sub ea conditione, si fidelis fuerit conditione defecta resoluitur concessio perinde, ac si nunquàm concessio facta fuisset, vt latius ibi per D. Frecc. quam opinionem tenui disputando articulum in repet. Andr. in d. cap. 1. si vassall. feu. priu. attenta igitur hac secunda opinione, non datur locus dispositioni text. in §. statius florus, quia semper ex prædicta conditione insita fidelitatis seruandæ feudum ad Dominum reuertitur ipso iure statim delicto perpetrato, & sic pariter subfeudum ad baronem: & propterea Afflict. in d. decis. quem sequitur Frecc. dixit text. in §. cornelio fœlici non procedere in feudis, ex prædicta conditione insita fidelitatis, quod peroptimè in barone fundat D. Frecc. & refert sic decisum per Sacr. Cons. in d. decis. Afflict. 282. authorit. glos. in d. constit. post mortem, quæ vt dixi, refert sic alias decisum per Iudices Mag. sed demum D. Frecc. decipitur, dum dixit hoc procedere in feudo plano, non autem mixto per constitutionem post mortem; & decisiones factæ sunt in

in feudo mixto, in quo, vt dixi, loquitur glos. & est hodie indubitatum per prædicta capitula Papæ Honorij: benè
18 tamen procedit limitatio ibi considerata per Frecc. durante contumacia feudatarij delinquentis, antequàm fuerit declaratum delictum, ex quo condemnatur ad feudi amissionem, quia cum adhuc non fiat locus deuolutioni fiscus lite pendente ob contumaciam percepit fructus iurisdictionis tantum, quia ob contumaciam illa suspenditur; & fiscus ponit Iudicem, cum non possit contumax feudatarius stare in Curia sine dedecore, vt diximus in articulo suspensionis, iurisdictionis, & in hoc tãtum casu intelligo procedere posse limitationem D.Frecc. non autem, vt ipse dicit in perceptione fructuum feudi: nam donec feudum non declaratur deuolutum, fructus percipit Baro, seu feudatarius, qui ob contumaciam illis non priuatur, nec facit ad casum, quòd feudatarius sit bannitus; nam donec non foriudicatur in Regno, dicitur persistere in contumacia, & percipit fructus feudi, sicut de omnibus alijs eius bonis; sequuta autem foriudicatione, ex qua declaratur hostis publicus, habetur pro còndemnato ex delicto, ex quo inquiritur; priuatur bonis, in quibus succedunt descendentes, & fiscus secũdum reg. constitut. tunc succedit deuolutio feudi, vt sic dicamus respectu fructuum, vt loquitur D.Frecc. non posse saluari eius dictum, sed benè quoad fructus iurisdictionis suspensæ, quàm practicam ponit idem D.Frecc. vbi su-
19 pra num. 11. & ibi, ad quæ onera remanet feudum obligatum non obstante deuolutione in Dominum num. 7. & quomodo in Regno omne Castrum dicatur feudum quaternatum, quid possidente Ecclesia, & quod de iure communi, ibidem nu. 3.
20 Nec tex. in d. cap. §. fin. de cap. Corrad. prædictis aduersatur, nam loquitur in feudo concesso Ecclesiæ, de qua Ecclesia erat clericus beneficiatus, & propterea clerico delinquẽte Dominus tenebit durante illius vita, quia infeudatio non resoluitur, nec delictum clerici poterat Ecclesiæ præiudicare, cui erat concessio expresè facta, & clericus erat tantum vsuarius, atque administrator vita ipsius durante; ita quod nullum dominium, nec vlla concessio erat radicatum, seu radicata in sui personam, & cõsequenter cessant omnes rationes, de quibus supra.

SVMMARIVM.

1 *Feuda plana, seu res excadentiales quomodo constituantur, & quæ opinio præualeat Affl. vel Camerarij.*
2 *Opinio est indubitata, quando concessio facta per Baronem stetit firma per annos triginta, vt intelligatur constitutum feudum planum, quod cum assensu Baronis tantum est alienabile, etiã quòd semel concesserit.*
3 *Concessio, seu alienatio facta per duas vices cum consensu Baronis tantum constituit eum in possessione feudi plani, etiam si non intercesserit tempus annorum triginta.*
4 *Assensus Regis vnicus alio non expresso, non facit feudum quaternatum, intantum quod in petitorio Rex non obtineret, existente Barone in contraria possessione.*
5 *Feudum concessum per Regem, quando dicatur esse quaternatum.*
6 *Intellectus ad Andr. in Constitut. Reg. si quis Baro.*

7 *Assen-*

7 *Assensus quomodo quaternet feudum.*

8 *Possessio siue Baronis feudi, uti plani, siue Regis, uti quaternati, vel mixti operatur validitatem assensuum præstitorũ, quia ibi sunt fructus possessionis.*

9 *Opinio Camerarij contraria quomodo fundatur.*

10 *Baro non potest concedere res in demanio Baronali existentes, absque assensu.*

11 *Opinio Afflict. defenditur contra Camer. & illam tenet Author.*

12 *Clausula quod feudum teneatur in capite à Rege absque clausula illa immediatè non facit feudum quaternatum simpliciter.*

13 *Clausula, quòd immediatè teneatur à Barone in sua concessione, si est apposita in assensu Regis operatur dissensum, & sic vtrũque corruit*

14 *Possessio interpetratiua non requirit longi temporis præscriptionem.*

15 *Constitutio Regn. post mortem limitatur, quando cum Regis assensu Baro concederet feudum tenendum ab eo immediatè, & sic è contra, dùm apponitur in assensu Regis.*

16 *De iure communi feudorum non datur hæc differentia feudorum planorum & quaternatorum.*

17 *Assensum quaternare feudum est de more Regni.*

18 *Constitutio post mortem est exorbitans, ob quod suos limites non excedit.*

19 *Cõstitutio post mortem secundum Andr. est irrationabilis.*

20 *Dominij totalis translatio operatur, quòd pænes concedentẽ nullum remaneat ius feudale, & intelligitur initus contractus innominatus.*

21 *Constitutio post mortem limitatur, quando in concessione est data potestas alienandi.*

22 *Alienatio feudi mixti facta cum assensu Baronis, an validetur per assensum Regis impetratum post mortem venditoris, secundum opinionem Parid. & Afflict.*

23 *Causa remota mediata, & inualida non attenditur babita causa immediatè valida.*

24 *In feudis attenditur causa proxima, & non remota.*

25 *Constit. Regn. constit. diuæ memoriæ declaratur, quomodo procedit in feudis mixtis.*

26 *Dominium potest transferri in hæredem suspensiuè.*

27 *Doctrina Andr. quòd assensus nõ possit impetrari post mortem declaratur.*

28 *Actus, qui debet fieri cum consensu plurium, si fiat cum consensu vnius, non est nullus, sed stat in suspenso, donec alius assentiat, licèt ex eo interim ius non trãsferatur.*

29 *Text. in l. fin. ff. commun. præd. declaratur.*

30 *Opinio Camerar. impugnatur.*

31 *Author firmat opinionem Parid. & Afflict. contra Camer. maxime*

ximè in casu Camerar. ponentis casum in morte Baronis assentientis.

32 *Feudum concessum à Barone cum Regis assensu cum clausula cum potestate alienandi saluo assensu impetrando, an si concessionarius alienat cum reseruatione assensus, alienatio sit valida, vel quandocumque possit assensus impetrari, & hæres non possit contrauenire, remissiuè.*

33 *Constitutio Reg. constit. diuæ memoriæ non procedit, quando super alienatione feudi Dominus tenetur assentire.*

34 *Feudum datum cum potestate alienandi reseruato Domini assensu, non solùm tenetur Dominus ad assentiendum, sed assensus habetur pro præstito.*

35 *Concessio facta simpliciter cum potestate alienandi absque assensus reseruatione operatur, vt in alienatione nullus requiratur assensus.*

36 *Concessa potestate alienandi, intelligitur de alienatione facienda æquali.*

37 *Feudum francum an alienari possit absque alio Domini assensu.*

38 *Concessio feudi franchi importat libertatē à quolibet genere seruitutes, & omni libertate liberū.*

39 *Francum, & liberum non expectat alterius licentiam.*

40 *Feudum francum idem importat, quòd dicere feudum sui iuris.*

41 *Dominus est qui per suas inuestituras dat legem feudis, per quam feudorum naturæ derogatur.*

42 *Feudum licèt alteretur in aliquibus, remanet tamen cum sua natura in omnibus alijs.*

43 *Concessio feudi franchi importat plus, quàm concedere feudum absque seruitio.*

44 *Feudum francum quid importat, secundum opinionem Baldi.*

45 *Feudum francum possidens non potest alienare illud in Ecclesiā contra opinionem Bald.*

46 *Concessio feudo franchi non importat alienationem dominij directi in feudatarium cōtra Bal.*

47 *Authores recensentur, qui tenent opinionem, vt feudum francum possit alienari absque assensu, quam Author dicit esse cōmunem, & eam sequitur.*

48 *Opinio contraria Camerarij validè confutatur, & respondetur fundamentis decisionum, quæ in contrarium adducuntur.*

49 *Feudum potest concedi francum a iuramento fidelitatis, & non omnia, quæ comprehenduntur sub fidelitate sunt de substancia, & aliud est esse de substantia, & aliud de natura, quæ potest impropriari in aliquibus.*

50 *Concessa potestate eligendi ea sequuta, videtur elegisse, qui eam concessit.*

51 *Feudum francum appellatur feudum conditionatum.*

52 *Feudum concessum francum, & liberum potest secundum omnes alienare sine assensu per verbum illud liberum.*

A R-

ARGVMENTVM.

Feuda plana quomodo constituantur. Assensus quomodo dicitur quaternare feudum, & an vnicus sufficiat. Clausula immediatè, & in capite in assensu Regis facit feudum quaternatum simpliciter, & in concessione Baronis facit planum, & si in vtroque assensu adest eadem clausula, neutrum subsistit. Dominij totalis translatio mutat contractum feudalem in cōtractum innominatum data potestate alienandi nō requiritur alius assensus. Assensus Regis impetratus post mortem venditoris feudi quaternati secundum quid, in quo praecedebat Baronis assensus, validat venditionem, & non datur reuocatio. Assensus datus cum potestate alienandi saluo Domini assensu, tenetur assentire Dominus: immò assensus habetur pro praestito. Feudum francum posse alienari absque assensu latè defenditur.

§. II.

ERVM discurramus aliqua vtilia circa cōstitutionem feudi plani, & de tabula, & feudi quaternati mixti, & etiam videamus limitationes aliquas nouas ad praedictam Regni Constitutionem post mortem.

Afflict. enim tenuit in Constitutione Regn. constitutionem diuae memoriae in
1 12. notab. feuda plana, seu res excadentiales dici quando semel iure licito assensu mediante fuerint concessa, seu concessae, vt demùm illis deuolutis à Barone solo possint concedi, & idem tradit ibi num. 62. addens, quòd etiam quòd in prima concessione non interuenerit assensus, si tamen Baro concesserit per duas vices, cum cursu tempo-
2 ris 30. annorum, erit res alienabilis cū assensu tantum Baronis: quod vltimum dixit per prius Andr. in cap. 1. de his, qui feud. dar. poss. immò quod sufficiat semel concessisse, & steterit datio firma per cursum annorum 30. verum hoc tē-
3 poris cursu deficiente, si concesserit per duas vices, licet non sit inducta consuetudo praescripta, constituitur tamen quis in possessione dandi, & ob id Moder. Adden. ad Afflict. in decis. 282. cō-
4 cludunt assensum vnicum non quaternare feudum, nisi aliud in eo fuerit expressum, nec ex vnica concessione in petitorio Regem obtinere, dum Baro est in contraria possessione maxime concurrente cursu temporis, ideoq; Af-
5 flict. ibi refert per Sac. Cons. fuisse decisum, quod non quicquid concedit Rex in feudum, erit feudum quaternatum, nisi expressè dicat, vel quando ipse erigit rem in feudum, & demùm concedit, & propterea infert, quòd si Rex concedit feudum, quòd antiquitus erat athenasia, seu feudum planum, quòd ex hac sola concessione non efficitur quaternatum, nisi expressè dixerit, & sic
6 intelligit ipse Andr. in Constit. Regni, si quis Baro: hinc Capyc. in sua inuestitura in verb. feudales assensus, in vers. effectus declarando dictum Andr. vbi supra, quòd tunc sit feudum quaternatum, quando est dictum in assensu,
7 vt ab eo, & sub eo teneatur idem Affl. in cap. 1. de controuers. feud. int. par. termin. num. 29. vt assensus non quaternet feudum, nisi adesset praedicta verba, vt teneat ab eo, vel sub eo, scilicet à Rege, & ibi Andr. num. 12. expresse tradit, vt non sufficiat Regem semel concessisse in terra Baronis, vt dicatur feudum quaternatum, sed pluries, vel semel cum cursu triginta annorum.

Benè aduertatur, antequam vlterius transeamus, quòd in casibus, in quibus, vt supra constituitur quis in possessio-
8 ne concedendi, siue Baro, siue Rex, quod alienationes per baronem factae absque Regis assensu, seu assensus per ipsum praestiti super alienationibus talium feudorum, vt planorum, & sic è contra alienationes, seu assensus praestiti per Regem, vti de feudis quaternatis, omnes inquam erunt validae perpetuò, licet in petitorio postea declarare-

tur,

tur, vel contra Baronem, vel contra Regem, quia hi sunt effectus possessionis: casus est in cap. consultationibus extra de iurepatr. eleganter Ang. in l. ex diuers. col. fin. ff. de rei vendic. maxime in istis incorporalibus, vt est eligere, assentire, præsentare, & similia: nam sunt fructus industriales, quos facit suos bonæ fidei possessor, & etiam naturales consumptos, quando non est effectus locupletior, de quibus latè per Innoc. vbi communiter scrib. in cap. in literis, de restit. spol. quæ cumulaui in cons. meo 31. 1. vol. nu. 17. secundum quæ in illa causa fuit decisum.

Redeundo nunc ad quæstionem cõtra Afflict. tenuit Camer. dicens feuda plana esse ea, in quibus non dato ali-
9 quo initio Barones consueti fuerunt soli concedere, & assentire absque alio Regis consensu: nam vbi ille interuenit semel, dicitur assensum quaternare feudum, quanquam à barone teneatur secundum Andr. in d. constit. si quis baro, & propterea in omni alienatione postea interuenire debet, non solùm Baronis assensus, sed & Regis, ita Camer. in cap. imperialem fol. 69. col. 2. & car. 73. 3. col. in princ. pro quo fortiter instat, quod dixit Andr. in cap. similiter lo 2. in 2. addit. nu. 20. & 21. in tit. de capit. qui cur. vend. dixit enim baronem esse, qui habet sub se feudum quaternatum, non autem plura feuda simplicia, sed si ex his dat vnum alij cum assensu Regis, vt sub eo, & ab eo teneatur, erit Baro: nam ex hoc fit feudum quaternatum, dicit Frecc. in princip. in cap. incip. vidimus num. 39. car. 13. & idem tradit Andr. in d. Constit. Regn. si quis baro, scilicet, quod baro dicatur, qui habet subfeudum quaternatum, quod alius tenet, secundum Constitut. Reg. post mortem, etsi habet plura feuda, si illa sunt quaternata, vel dat vnum cum consensu Regis, vt sub eo, & ab eo teneatur, erit Baro; cõsensus regis quaternat illud, quia Rex confirmans videtur donare.

Si ergo Baro est, qui habet sub se feudum quaternatum, & quaternatum efficitur eo ipso, quod concedit cum consensu Regis, quia assensus quaternat dixit Andr. sequitur ex hoc, quod non est vera opinio Afflict. vt feudum planum dicatur, quãdo habuie initium à concessione facta per baronem cum regis assensu, quia hoc facit feudum quaternatum, & propterea in qualibet dispositione, vt supra diximus, vtriusque requiritur assensus, & non sufficit solius baronis: & maximè proce-
10 dunt hæc quando feudatarius concedit ea, quæ sunt de demanio, quæ non potest absque assensu, & dum Rex assentit, videtur à rege habere, Afflict. in constitut. constitutionem diuæ memoriæ in fin.

Sed quæso aduertatur, nam ex eadem doctr. Andr. super qua Camer. se fundat, sua opinio confunditur, & confirmatur opinio Afflict. non enim dicit Andr. quod per simplicem regis assen-
11 sum subfeudum baronis fiat quaternatum, sed requirit, quod adsint illa verba, vt sub eo, & ab eo teneatur; quod exponit Afflict. in d. cap. 1. de controu. feud. apud par. termin. vt teneat ab eo, & sub eo, scilicet à rege; ergo prædictis verbis deficientibus assensus non quaternat feudum, sed tantum, vt dixit Afflict. assensus non impetratur propter aliud, nisi ad validandam concessionem, & tollendum obstaculum, non autem ad alterandam naturam illius, vel ad aliquid de nouo faciendum, & consequenter firmatur opinio Afflict. vt feudum planum constituatur non solùm quando est in possessione præscripta concedendi absque assensu, sed si illud fuit constitutum a principio cum regis assensu, quia assensus non alterat, neque quaternat, nisi cum prædictis verbis, vt sub eo, & ab eo teneatur, & quia nõn
12 dixit immediatè, propterea ab vtroque tenetur in capite scilicet à rege, qui secundum cõstitutionem post mortem, ipse concedit tenendum à barone,

&

& demum in capite à Barone, quia ab eo tenetur, dixit notabiliter Andr. in Constit. Reg. vt de success. in princ. secus si esset clausula, vt immediatè teneretur ab eo, vt declarat idem Camerar. cart. 69. à terg. in princ. & ideò si in assensu, seu concessione baronis diceretur, quòd immediatè teneretur ab eo, & idem diceretur in assensu Regis, neutrum teneret, latè Frecc. in 3. lib. quæst. 34. secundum quod refert iudicatum idem Camer. car. 56. à terg. etsi supra fundatum est etiam ex decisione Andr. non sufficere semel Regem conconcessisse in terra baronis, ad hoc, vt dicatur feudum quaternatum, & idem Andr in d. cap. similiter, & in d. constit. si quis Baro, ponit casum, quando Baro habet plura feuda simplicia, & concedit vnum cum consensu Regis: ita quod feuda erant plana à principio; ergo oportet, quod assensus sit præstitus cum prædictis verbis, vt ab eo, & sub eo teneatur; aliàs assensus simplex non operabitur effectum quaternationis: vnde absque dubio prævalet opinio Afflict. cum declaratione tamen, & sic cōcordatur vtraque opinio, vt si post primam concessionem factam à Barone cū consensu Regis, continuaret idemmet Baro, in assentiendo ipse solus, vel solus concedendo, vel è contra non solus, sed cum assensu Regis, tunc hæc possessio interpretatiua resolueret dubietatem impetrationis Regij assensus, & declararet intentionem tam Regis, quàm Baronis, quæ est tantæ potentiæ, vt non
14 requirat longi temporis præscriptionem, vt alias diximus, de quo latè in cons. meo 51. 1. volum. num. 28. & 29. Molin. de hispan. primog. lib. 6. nu. 58. & procedit hoc etiam attenta opinione Camer. quia tit. non repugnat, sed aptus est recipere declarationem à possessione subsequenti declaratiua intentionis.

Et ideò, & notetur, si concessum esset feudum à Barone cum clausula, quod immediatè, & in capite teneretur
15 ab eo, & hoc cum Regis assensu, tunc non procederet constitutio post mortē, quia hæc clausula facit, vt ab eo tantum teneatur dixit Camer. in loco supra allegato, vt quando ponitur hæc clausula in assensu Regis, tunc à solo Rege, & non à Barone feudum tenetur, loquendo de feudo mixto, seu quaternato secundum quid, quod aliàs secundum eum, sine hac clausula tenetur mediatè à Rege, & immediatè à Barone, & hoc ea ratione, quia in terminis prædictæ cōstitutionis, sic Rex confert; vnde si apponitur per baronem hæc clausula, vt immediatè, & in capite teneatur ab eo, tunc ab eo solo teneretur, & non à Rege, & ratio est, quia per hāc clausulam, intelligitur translatum in baronem non solùm vtile, sed directum dominium: ita notabiliter D. Frecc. in 1. lib. in tit. quis dicatur Princeps, in cap. incip. sed vt verius nu. 6. vers. vno tamen casu, & per talem clausulam, dixit idem Frecc. quod est recessum à dispositione prædictæ Constit. Regn. post mortem, vt per eum in 29. auth. baron.
16 sed attenditur ius commune feudorū, per quod non datur hæc differētia feudorum planorum, & quaternatorum, & multa ad propositum per eumdem in
17 differ. feud. quater. & de tab. Et illud quod assensus quaternat feudum, est de more Regni, dixit idem Frecc. vbi supra
18 in princ. & constitutio post mortem, est exorbitans, ob quod suos limites non excedit, dixit idem Camer. car. 73. vers. 4. conclus. & Andr. in eod. cap. imperia-
19 lem dixit esse irrationabilem, & exorbitantem, ibi post nu. 11. quia Rex concedit, quod ab alio tenetur, cuius est dominium, & cui per mortem feudum aperitur.

Præterea omnis hæc disputatio fundatur per Const. Reg. post mortem ratione collationis, quam Rex habet, ita Andr. in loco alleg. in Const. Reg. vt de succes. & in d. c. imperialem nu. 10. ibi feudum quaternatum est alterius conditionis, in eo enim habet Rex colla-

tionem:vnde posset attẽtari,quod cum per Capi.Papæ Honorij secundum Andr.ibidem correcta sit constitutio prædicta,vt supra latè declarauimus,& nõ solum subfeudũ Baroni deuoluitur, sed etiam habet ipse collationem:ergo cessat Constitutio,& nil differt hoc feudũ à feudis planis,& si collatio faciebat,vt teneretur à Rege,& hæc eadem causabat interesse,ob quod non poterat feudum refutari Baroni secundum Andr. igitur hodiè non procedit constitutio, nec quod dicit Andr. de vtriusque assensu,& alijs super quo cogitetur: nam est magna declaratio fundata in puris iuris terminis:siquidem firmauimus supra in baronem respectu rerum particularium suæ baroniæ translatum esse non solùm vtile, sed etiam directum dominium, sicut dicimus in Rege in
20 hoc Regno respectu feudorum particularium,& quando transijt omne dominium, tunc non remanet respectu taliter concedentis ius aliquod feudale, iuxta vulgatum,& solemne cons.Oldr. nu.159. & ideò Bald. in præl.feud.nu. 19. voluit quòd dum transit directum dominium impropriatur natura feudorum, & sumus in terminis text. in c. 1. de feud. non hab. propr. nat.feud. qui text.dicit,quòd facta concessione feudi tibi, & cui dederis, intelligitur in allodium,& taliter est à natura recessum secundum Bald. vt intelligatur initus alius contractus videlicèt innominatus, quem allegat,& sequitur Ias.in prelud. feud.ante num.24. vers.si hoc dictum: Igitur si omne dominium est translatum, & nil remansit penes primum Dominum respectu rerum particularium: & venit ex hoc sublata constitutione post mortem,quæ hoc alterabat, sequitur quòd solus Baro est ille, qui assentire potest,& per Capit. Honorij, sed per clausulam prædictam immediatè, & in capite sumus extra terminos, qui considerari solent in feudis mixtis, quia deficit mixtura, si à Barone tantum tenetur: deficit illud, secundum quid,consideratum ab Andr.in Const. Reg. vt de success. quia non secundum quid recognoscitur à Rege,sed in nihilo,& in totum retinetur,& recognoscitur à barone.

Insuper Affl.in ead.Const.post mortem nu.2. dicit, quòd quando in con-
21 cessione est data potestas alienandi, tunc non procedit illa Constitutio, sed iudicatur de istis feudis quaternatis sub Barone,prout de cæteris ad eius collationem spectantibus:vnde si Rex baroni concedenti sub hac forma assensisset, vel data esset per Regem Baroni potestas alienãdi, tunc liberè poterit subinfeudare absque alio assensu,& in Regno intelligitur de subinfeudatione, quia per constitutionem cõstitutionem diuæ memoriæ est illa prohibita, quòd non esset iure communi,quia permissa,& intelligeretur in liberum allodium,vt declarat Andr.in d.cap.1. de feud.non hab.propr.nat.feud.

Sed ponamus esse in terminis prædictæ Constitutionis post mortem, & in
22 conclusionibus vt supra firmatis,quòd in feudo mixto assensus vtriusq; requiratur videamus,si est facta alienatio,& impetratus in ea asſẽsus baronis,& demùm mortuo vẽditore fuit impetratus regius assensus, an ex hoc validaretur concessio ex assensu Regis superueniente, quòd tenuit Affl.in d.cap. imperialem 24.not. 36.quęst. & per prius tradidit Paris.de reintegr.de quo ipse mẽtionem non facit car.147.in cap.incip. an si quãdo feudum, & reddunt rationem,quia habita causa immediata va-
23 lida non attenditur causa remota, & mediata inualida, l.dedi §. subtilius ff. de cond.ob caus.eleganter Bald.in l.de quibus nu.49.ff.de legib.& Parid.allegat,& sequitur Ann.in Constit.constit. diu.mem. n.202.vt potiùs valeat actus feudalis immediati solius, quàm solius mediati, & trahitur illa inualida ad
24 immediatam validam, & in feudis attenditur magis causa proxima,quàm remota Camerar. in cap. imperialem

cart.

cart.73.qui allegat Bald.in l.ex placito C.de rer.permut.Curt.in tract. feu. 2.par. 10.quæst.

Et licet Constitutio Regn. constitutionem diuæ memoriæ habeat etiam
25 locum in feudis quaternatis secundum quid,quæ disponit,vt absque licentia debita feuda alienari non possint,tamē Constitutio non loquitur, quādo adest licentia vnius ex Dominis: loquitur enim simpliciter, quando non adest licentia,hic dicimus adesse,dum replicatur non sufficere,dicimus hunc non esse casum constitutionis,quæ est exorbitas,sed est alius casus non expressus, & regulandus est à dispositione iuris communis, & cum actus habeat iustum, & licitum initium,licet quoad translationem dominij non habuit suam perfectionem ex defectu Regij assensus, & dominium sit translatum in hæredem venditoris, dicimus quod cum contractus non sit nullus, vt infra fundabi-
26 mus,non erit nouum,quòd dominium in hæredem transferatur suspensiuè,dixit eleganter Bald. in l. 3. C. de pact. int.empt.& vendit. & tot.tit. ff.de leg. commiss.& in tit.de adiect.in diem, ita quòd sic in hæredem venditoris transferatur, dùm præcedit assensus Baronis, & demum superueniente Regis illud transit in emptorem,vel saltem teneatur hæres tradere, & adimplere,
27 quod defunctus fecit:non enim sumus in quæstione posita per Andr.quòd per mortem est amissa spes reconualidationis actus est nullus,& dominium transiuit in hæredem: loquitur enim Andr. in feudatario alienante nullo præcedēte assensu,& sic in actu pęnitus nullo, quod nec etiam hæres ratum habere tenetur, vt ex discursu lecturæ Andr. apparet in d. cap. imperialem post nu. 15. in addit. & sumus in actu contra legem, funditus nullo,& ab ea expressè reprobato secundum terminos text. in l. quemadmodum C. de agricol. & censit. in l. non dubium, C. de legib. quæ non procedunt, quando actus non est omnino nullus, nec à lege reprobatus glos. in l. post mortem ff.de adopt. Odoffred.Alber.Ang. & cæteri in l.per fundum ff.de seruit.rust.præd.

Diximus, quòd Constitutio non habet locum, quia loquitur simpliciter, quando nulla adest licentia, hic adest licentia Baronis, & sic non sumus in terminis constitutionis; & cum actus
28 sit celebratus cum licentia vnius non dicitur actus nullus ex defectu consensus alterius Domini, sed stat in suspenso, donec alius assentiat, sed dicitur benè non valere, quoad translatio-
29 nem iuris realis. Casus est in l.fin. ff. commun. prædior. Ibi rursus hic actus pendebit, donec nouus socius cedat, & actus qui fiebat ibi, erat constitutio seruitutis à pluribus Dominis, & si actus dicitur pendere;ergo non est nullus, & dum dicitur ex illo text. quòd si antequam alius socius consentiat seruituti imponendæ, decesserit, qui primo consensit, quòd de nouo est præstandus consensus,alias nihil est actum, aduertatur hoc intelligi ad finem constitutionis iuris realis seruitutis,sed hæres tenetur habere ratum, & de nouo consentire: ita gloss. in d. l. fin. in verb. nihil agetur: ita quòd stant ista simul, quòd nihil sit actum,quoad effectum translationis iuris realis,& constitutionis seruitutis, sed quia actus est validus, dicitur adhuc pendere non potest hæres reuocare, nec contrauenire, sed ratum habere, vbi Bart. declarat, & melius in d. l. per fundum, cuius infrascripta sunt verba.

Per fundum quamplurium ius mihi esse eundi, agendi, posse separatim cedi, ergo subtili ratione non aliter meum sit ius, quàm si omnes cedant, & nouissima demum cessione superiores omnes confirmabuntur, benignius tamen dicetur, & antequàm nouissimus cesserit eos, qui ante cessere, vetare, vti iure cesso non posse, vbi Alber.

beric. dicit semper exceptione repelli consentientem, licet concessio non teneat, quia actus est licitus, & non reprobatus à lege, quia bona fides non patitur, dixit ibi Angel. vt quis contraueniat, quando actus non est funditus nullus, & Bald. ibi dixit, quod etsi concessio vnius alijs non officit, tamen concedens contra factum suum venire non potest, & actus est validus, quoad ius obligationis, non quoad ius seruitutis, & ibi Odoffred. quòd obstat exceptio text. in l. vendicantem de euictión. quia actus in se est validus respectu consentientis, licet dicatur non valere respectu aliorum adhuc non consentientium.

Ex quo fit, quòd dum Camerarius cart. 90. in cap. imperialem tenuit extingui consensum Baronis per mortem, dùm non fuit impetratus Regis assen-
30 sus in vita, & allegat text. in dicta l. fin. commun. præd. fallitur inquam: nam text. dixit, quod actus stat indenti, & dicitur non valere respectu iuris realis, quia vnus ex socijs non potuit transferre, sed nec ipse, nec hæres potest contrauenire, qui tenetur habere ratum, licet non sit constitutum ibi ius seruitutis, quod ipsemet Camerar. non potuit negare authoritate glo. in eadem l. fin. & consequenter cum non detur reuocatio per mortem, nec potest hæres contrauenire, assensus Domini superueniens validat actum, quia contractus non est nullus, sed præter legem, ex quo non sumus in terminis quæstio. Andr. in alienatione simplicis rei feudalis absque vllo assensu. Hæres vigore constitutionis non potest reuocare, quia vt dixi Constitutio non loquitur in hoc casu, ratione nullitatis contractus, quia contra legem, minimè quia alienauit cum assensu, defectus assensus Regis non causat nullitatem assensus præstiti per Baronem, qui non potest contrauenire, vt demonstrauimus, & hæres tenetur habere ratum: nec causat nullitatem venditionis factæ, dum illa habet assensum Domini immediati, cumq; causa immediata attendatur, & causa proxima, & remota, & mediata, quamquàm inutiles iuuant quocumque tempore ex supra funda-
31 tis, ergo remanet defensata opinio Parid. & Afflict. non obstante contradictione Camer.

Quæ multo magis procedunt in casu Camerar. qui ponit quæstio. quando moritur Baro assentiens ante impetrationem Regij assensus: siquidem Baro explicauit actum licitum ex sui parte à lege permissum, & approbatum, qui etsi respectu translationis dominij rei venditæ dicatur non valere, quia solus non potuit assentire, non per hoc fecit, quoad se actum illicitum, & reprobatum, sed omni iure permissum, & quoad ius suæ obligationis, & adimplementi intantùm actus est validus, quòd lex dixit non posse contrauenire, & gloss. Bart. & cæteri, quòd hæres tenetur habere ratum ex ortu actionis personalis contra defunctum acquisitæ, & in hæredem transfusæ. Igitur fallitur Camerar. quoad effectum reuocationis, & contrauentionis, quia & defunctus, & hæres semper tenentur, nec facit ad casum, quòd de nouo consentire habeant: nam hoc non causatur ex defectu nullitatis, nec ex defectu validitatis obligationis respectu ipsius assentientis, sed respectiuè ad acquisitionem iuris realis, quod nunquam potuit transferri, nec dici cōsensum validum, donec omnes socij consentirent in illo casu, & ideò text. in d. l. fin. dixit, quòd dum vltimus consentit, tunc censetur actus factus, quo tempore cum reperiatur alter mortuus non potest dari fictio super impossibili, data etiam inhabilitate extremorum à quo, & ad quod iuxta not. per Doctor. in ead. l. fin.

Sed quid si feudum sit concessum à Barone cum assensu Regis in subfeudatarium cum clausula, cum potesta-

testate alienandi saluo assensu impetrando, an si subfeudatarius alienet impetrato assensu Baronis tantum, vel Regis tantum, vel nullo impetrato assensu, sed facta alienatione seruata forma inuestituræ cum reseruatione assensus, an inquam tali casu venditor, vel hæres poterit contrauenire? In quo videatur consilium meum 81. 1. vol. factum in causa Domini Marci Antonij Columnæ, vbi per veros iuris terminos fundatur validitas contractus, quia factus seruata forma concessionis, & potestatis attributæ, & vltra ibi tradita, addo quod dixit Frecc. in 25. limit. ad
33 constitutionem, vt constitutio non procedat, quando alienatur feudum, & Dominus tenetur assentire: nam tunc non datur reuocatio, & habetur assensus pro præstito, & idem in limitat. 42.
34 Ergo si datur feudum cum facultate alienandi reseruato Domini assensu, quo casu communis est Doctor. opinio teneri Dominum ad assentiendum: immò quod habetur pro consentiente, dùm non habet iustam causam contradicendi, de quo latissime in meo cons. 2. 1. volum. & in cons. 6. Domini Regentis Lanarij, & notabiliter per Minad. in decis. 43. dicentem, quod illa reseruatio assensus tantummodo intelligitur facta ad cognoscendum personam, inquam fit alienatio, quia alias illa ampla facultas disponendi nihil operaretur, & propterea si alienatio est facta in fidelem assensus debet haberi pro præstito, sequitur propterea non posse tali casu tractari de nullitate, nec de reuocatione vigore constitutionis, quia contractus est celebratus iuxta formam concessionis, in qua concurrit vtilis, & directus Dominus, & ob id poterit assensus impetrari, siue viuis, siue mortuis contrahentibus.
35 Quæ indubitata erunt, si simpliciter in concessione fuerit data potestas alienandi absque assensus reseruatione: nam tunc in alienatione nullus requiritur assensus ex traditis per Andr. in d. cap. 1. de feud. non habente propriam nat. feud. dicitur enim insitam licentiam in lege inuestituræ per talem facultatem datam: nam dicit Andr. quod etsi sit de natura feudi, vt quis non possit alienare sine assensu Domini, ita quod dum hoc conceditur, natura impropriatur: tamen quia hęc fuit voluntas Domini, dixit ipse, qui potuit apponere legem, quam voluit, & dùm alienat, videtur Dominus consentire ex sua propria voluntate, quia dedit sic, vt alij dare possit, quæ sunt formalia verba Andr. propterea iustè alius non requiritur assensus: nam secundum Andr. intelligitur præstitus à principio concessionis, & hæc est communis opinio scribent. & signanter feudistarum, vt testatur, & sequitur Camer. in d. cap. imperialem cart. 45. idem testatur D. Frecc. in 26. limit. in fin. ad constitut. constitutionem diuæ memoriæ, & latè idem testatur, & sequitur Lodulph. Schrader. in tract. feud. par. 8. cap. 2. nu. 57. vers. 14. cumq; inuestituræ concedi solent de ordinario stilo Cancellariæ cum facultate alienandi saluo assensu Domini, propterea dum aliquæ fiunt cum eadem potestate, sed absque tali reseruatione manifestè colligitur voluntas Domini, vt tali casu liberam concesserit facultatem, & licentiam feudatario alienandi, vt sic tanto magis clarior reddatur communis conclusio, vt supra firmata, & Camer. ibidem fol. 46. benè respondet ad illud inconueniens, quòd Dominus nesciat vassal-
36 lum, in quem alienatur, quia dixit ipse, quod lex prouidit, vt non possit dari inæquali ad text. in cap. 1. §. similiter de capit. Corrad. & respondet etiam quomodo non promissa Domino fidelitate per secundum feudatarium, poterit ab illo habere seruitutem, ob quod videtur esse damnosum, dixit enim inuestituram præcedere fidelitatem cap. 1. qui præced. deb. & quantum ad fidelitatem attine. hoc deinde fiet secundum cautelam Isern. in §. illud ven-

dicando feudum; & tu adde quòd omnia fiunt vigore potestatis à Domino attributæ, & secundum Andr. intelligitur Dominum dare secundo feudatario, qui erit æqualis in omnibus cum primo, sequitur quod cessant rationes contemptus Domini, interesse voluntatis, quod non tenetur recipere in vassallum alium, quàm quem ipse vult, & quòd posset alienatio fieri in potentiorem: nam si Dominus permittit,& dicitur facere, vtique omnia cessant, verùm de hoc articulo, quando data potestate alienandi non requiratur alius assensus, vide latius infra in tit.de refut.feud.§.11.nu.15.

Quibus sic existentibus constat de veritate illius articuli, an concesso feu-
37 do franco, si illud inquam possit alienari absque alio assensu; rationes enim illorum, qui tenuerunt assensum requiri sunt supra paulò ante recitatæ: quibus apparet responsum, si verùm erit
38 concessionem feudi franchi importare libertatem à quolibet genere seruitutis vt docuit Oldrad.in suo cons. 134. dixit enim intelligi tale feudum omni libertate liberum,& ab omni seruitute absolutum, quem ad literam refert, & sequitur Bald.in cap.1. col.fin. nu.17. de cap.qui cur.vend. & quod francum
39 & liberum est, non expectat licentiam alterius,secundum glos.in cap.dudum, de sepult.cum alijs congestis ad propositum per D.Frecc. in loco vbi supra in 26.limit.qui tenuit opinionem,quod concesso feudo franco possit fieri alienatio absque alio assensu: nam vt dixit idem Bald. vbi supra idem est dicere
40 feudum francum, quod sui iuris, & in l.1. §.illud etiam C.de latin.liber.toll. dixit,quod potest dici libertus francus, sicut nos dicimus feudum francum, qui est sui ipsius paucis Domino reseruatis argum.in l.fin.vt supra de bon.li-
41 bert. Dominus enim qui dat naturam feudis secundum leges inuestiturarum, per quas omni feudorum naturæ derogatur, vt sæpè sæpius diximus authoritate eiusdem Bald.in prælud.& in cap. 1. de duob.fratr. idem igitur Dominus poterit concedendo feudum francum naturam alterare, vt erit quando ex hoc inducitur facultas alienandi sine alio assensu,vt diximus authoritate Andr.in d.cap.1. de feud. non hab.propr.
42 nat. feud. & non per hoc in omnibus alijs non retinebit feudum suam propriam naturam,vt ibidem per eumdem Andr.& melius in cap.1. nu.12.& 15. quibus ex caus.feud. amitt. & hoc voluit dicere Bald.in d. §. illud etiam, quod feudum francum dicitur sui iuris paucis Domino reseruatis,vt sunt ea, quæ debentur ratione feudi contenta in fidelitate: nam alias non esset feudum,erit inquam feudum, quia vt tale conceditur, sed quia francum, impropriatum, in his quod importat verbum francum,quod est libera ipsius dispositio per quæ responsum apparet dictis per Aret.in suo cons. 14. & per Rolan. à Vall. in suo cons.2. 1.vol. num.134. qui contrariam opinionem tenuerunt, quos sequutus fuit Cacher.decis.Pedemont.163. & dùm qui tenent hāc opinionem, allegant pro ipsis decisionem Andr. in d. cap. 1. ex quib.caus.feud. amitt.dicentis, quod dato feudo,vt ex eo nullum fiat seruitium, licet sit contra naturam,tamen in reliquis erit iure veri feudi, & ex eisdem culpis amitte-
43 tur, nihil enim hæc decisio ad casum, si concedere in feudum francum habetur in plus, quàm concedere feudum absque seruitio secundum prææallegata: Ita quod vis consistit in videndo, quid importet concedere feudum francum; quam quęstionem non posuit Andr.sed tantum, quod fuit concessum feudum, vt ex eo non fieret seruitium,quod lōgè distat à concessione feudi franchi, in quo Andr.tenuit nostram opinionem ex dictis per eum in d. cap. 1. de feud. non haben.propr.nat.feud. vbi voluit, quod inuestitura illa facta tibi, & cui dederis, importat quod possit alienare absque assensu, secundum quos termi-

nos

nos dixit Bald. esse regulandum concessionem feudi franchi, vt sine assensu possit alienari tanquàm feudum non habens propriam feudi naturam, vt per eum in l. 1. C. si non à compet. iud. ante nu. 6. 1. col. vers. præsertim quando, & idem Bald. idem tenens in cap. inter dilectos nu. 6. & 8. de fid. instrum.
44 dicit quod feudum francum vult dicere securum à l. legis idest à pęna incidendi in commissum, quæ onerat naturalem libertatem consensus, non autem à lege conuentionis, quæ sunt verba notabilia, & idem Bald. in auth. nisi rogati C. ad trebell. num. 15. voluit,
45 quod in feudo franco potest quis testari in Ecclesiam, quia dicitur feudum liberum, & gratiosum, quem in hoc non sequor: nam vt diximus potestas data intelligitur, vt vendat in æqualem, ita quod Dominus damno non afficiatur, & in Ecclesiam, quæ nunquam moritur, iura feudalia hoc prohibuerunt ad text. in cap. 1. vbi communiter scribentes de alien. feud. Nec de dictis per eũdem Bald. in prælud. nu. 53. consideratio aliqua est habenda, dùm simpliciter se fundat in dictis per glos. in d. cap. inter dilectos, quæ nec verbum quidem euomitit de feudo franco, immò vt ipse, & alij dixerunt Host. & Io. Andr. glos. impugnauerunt, & hanc nostram tenuerunt opinionem, & plus voluit
46 Bald. in l. si plures 1. col. C. de condition. insert. videlicet, quod feudum francum importat esse in feudatam proprietatem, quæ etiam ad Ecclesiam transit, quia ex pacto potest omne dominium concedi feudatario, & dicitur feudum francum secundum eum, idest sine fidelitate, quem nec etiam in hoc sequor, cùm potest esse feudum francum reseruato Domino suo directo dominio, & nullo modo ex præallegatis poterit in Ecclesiam transire: sed ex his benè demonstratum est Bald. veram opinionem fuisse feudum francum posse alienari absque assensu: quam opinionem sequutus fuit Curt. in tractat.
47 feud. 1. par. in cap. 8. quot sint genera feudorum nu. 30. vers. 4. & vltimo est effectus, & pro absoluto præsupposuit Afflict. in cap. 1. in 2. notab. de feud. non hab. propr. nat. feud. cuius contrarium videtur tenuisse in cap. 1. §. notandum, de his qui feud. dar. poss. ante nu. 15. vers. octaua species, qui se fundat in glos. in d. cap. inter dilectos, quæ hoc non dicit: eamdemq; opinionem, quòd non requiratur assensus tenuit Par. de reintegr. in cap. incip. an si Dominus concesserit, fol. 63. Petr. Greg. de concess. feud. part. 5. quæst. 6. num. 7. Menoch. cons. 501. 5. volum. num. 35. idem tenuit authoritate Host. & Io. Andr. in cap. fin. de reb. eccles.
48 non alien. & Camer. qui contrariam tenet opinionem in d. cap. imperialem fol. 36. cum illam fundet in d. cons. Aret. 14. cuius rationibus validè supra est responsum apparet inquàm male ipsum sensisse, & Ias. in prælud. non determinat, immò videtur inclinare in partem affirmatiuam, ibi nu. 213. vsque ad num. 219. & pariter Capyc. in sua inuestit. in verb. feudorum alienationes ampl. 7. adducit decisiones pro, & contra, & nil determinat, & ad dicta hic se remittit in verb. feudorum genera vers. francum; & quamquam Dec. in cons. 184. 5. colum. in princ. contrariam opinionem sequutus fuerit authoritate Paul. de Castr. & Alex. tamen ex supra latè discussis, & ponderatis apparet quæ nam sit verior opinio, pro qua principaliter fuit ponderata decis. Andr. in d. cap. 1. de feud. non haben. propr. nat. feud. quæ est communiter ab omnibus indifferenter sequuta, suntq; pro hac parte Host. Io. Andr. Bald. Paris. Frecc. Petr. Greg. Curt. Menoch. & contrariam opinionem tenentes fundant illam in rationibus per veros iuris terminos nullo modo subsistentibus: ex quibus apparet, si communis opinio est contra hanc nostram opinionem, vt dixit Intrigl. in 2. cent. art. 5. num. 1017. more solito non ponderando

do decisiones, nec rationes, & sic pariter Petr. Nicol. Mozz. de feud. in princ.num.16. & in tit. ex quib. caus. feud.amitt.num.47.& Rol.à Vall. in d.cons.2. qui dixit contrariam opinionem teneri communiter à scribent.in prælud. feud. Ego non reperi alium post Bald. nisi Præpos. nu.34. in 3.diuis.

Et pro hac nostra parte habemus vltra authores præfatos duas communes opiniones, illam Andr.in d.cap.1. de feud. non hab.propr.nat. feud. quæ est in proprio casu, ipsumq; communiter sequuntur, & aliam quod concessa inuestitura cum potestate alienādi simpliciter alius non requiritur assensus, ex quo cessant fundamenta Camer.dicenris,quod alienare cum assensu compræhenditur sub fidelitate, nam non omnia, quæ compræhenduntur sub fidelitate sunt de substantia; hinc potest
49 concedi feudum francum à iuramento fidelitatis in cap. 1. §. fin. per quos fiat inuestit. erunt enim de natura, vt in spetie dixit Andr. in d. cap. 1. de feud. non hab.propr.nat.feud.quod est alienare cum assensu,& quod dum hoc conceditur,erit contra naturam,& in hoc feudum impropriatur, sed in reliquis remanet sub sua natura: vnde nil deseruit ponderatio Camer. contra Curt. quod alienare cum assensu compræhendatur sub iuramento fidelitatis, si potest concedi feudum cum hoc, quòd non teneatur ad tale iuramētum & tandem si secundum eumdem Andr. intelligitur Dominum taliter concedentem ipsum dare, & alienare, cum omnia fiant ex sua potestate, & facultate concessa; ergo adest effectiuè primordialis assensus,& corruit motiuum; quibus addantur alias dicta circa po-
50 testatem datam eligendi,& similium, vt facta electione videtur Dominum, seu concedentem fecisse ex regu. text. in l.item eorum §. 1. ff.quod cuiusque vniuers. nomin. & quo adhoc erit disponens nudus minister,qui facultatem à Domino datam deducit in exercitium,de quo etiam latè tractabimus in sequenri quæstione, & in hoc sunt ad propositum tradita per D.Lanærium in suo cons.8. num. 12. & in cons.13. quæ non sunt vera in casu suo, vt alias declarauimus: vnde effectiuè cum fiant omnia ex Domini voluntate, potestate,& assensu, qui Dominus poterit concedere, & alterare ordinariam feudorum naturam, sequitur quòd cessant omnes rationes contrariæ; sed punctus totus consistit, si concessio in feudum francum continet in se hanc libertatem, seu facultatem supra satis fundatam per veros iuris terminos, & Ca-
51 mer. idem fol. 35. solemniter explicat hos terminos, vt appellentur hæc feuda conditionata non recta, & sufficit, quod in eis remaneat aliqua pars ex illis sex partibus fidelitatis, & in spetie dixit, quòd etsi præstare assensum numeretur inter partes fidelitatis, tamen potest remitti, quia remanent aliæ partes in quibus remanet feudum sub sua propria natura.

Sed ijsdem Doctor. qui hanc opinionem contrariam tenuerunt, limira-
52 uerunt eam, si feudum concessum esset francum, & liberum, ita Dec.in cap.cæterum tertia colum. de iud. qui sit declarat consilium Aret. & concordat cæterorum decisiones, vt quando vltra verbum francum adest verbum liberum possit fieri alienatio absque alio assensu, quem sequitur prædicta decisio Pedem. ibi num.12. quæ erunt pariter limitationes ad quæstionem principalem supra discussam: & hæc dixisse sufficiant pro curiosis, & gustantibus veram cognitionem terminorum, casuum, & rerum summittens me sententię vniuscuiusque rectius sententis; meorumq; laborum bonam capiant voluntatem addiscendi, & publico bono consulendi.

S V M-

SVMMARIVM.

1 *Concessio facta cum potestate dandi in feudum, an infeudatus erit vassallus istius vltimi concedentis, an primi infeudantis, quod est secundum opinionem Frecc. cuius contrarium tenuit Menoch.*

2 *Feudatarius de iure communi feudorum potest subinfeudare, dũmodo sincerè, & bona fide, & subinfeudatus efficitur vassallus subinfeudantis.*

3 *Subinfeudatio in fraudem intelligitur, quando subinfeudans filijs carebat, erat senex, & de filijs desperatus.*

4 *Subinfeudatio an resoluatur resoluto iure subinfeudantis, remissiuè.*

5 *Feudatarius est procurator Domini in rem propriam.*

6 *Regula quòd actus dicitur fieri ab eo, qui potestatem faciendi dedit, intelligitur quando nullum ius residebat in personam facientis.*

7 *Baro potest habere feudum in alieno territorio.*

8 *Princeps donando videtur permittere id, quod de iure permittitur, & id quia inest habetur pro expresso.*

9 *Opinio Frecc. impugnatur, dùm tenet vassallum filijs carentem posse subinfeudare.*

10 *Decisio Andr. in cap. 1. qui success. teneantur declaratur, & limitatur.*

11 *Prorex sicut non potest præstare assensum his, qui legitimo successore in feudo carent, sic non poterit præstare, quando successor esset valdè senex, & de filijs desperatus, & ita decisum.*

12 *Assensus est gratia, quæ potest denegari ex iusta causa.*

13 *Feudum concessum cum potestate alienandi salue assensu Domini tenetur Dominus assentire, & non assentiendo habetur assensus pro præstito, quod limitatur, quando Dominus iustam habet causam assensum denegandi.*

14 *Prorex non potest alienare rem, vel ius Domini secundum Iser. & per vocem rem intelligitur dominium directum, & per vocem ius intelligitur, ius deuolutionis, vbi notatur decisio Camerar.*

15 *Rex non de facili, immò raro concedit assensum his, qui filijs carent.*

16 *Dominus simpliciter assentiendo nunquàm intelligitur ius suum concessisse, & propterea assentiendo iuri suo non præiudicat.*

17 *Decisio Camer. declaratur, & demum impugnatur.*

18 *Interesse voluntatis in feudis consideratur.*

19 *Dominus non tenetur exprimere causam, quare non assentit.*

20 *Assensus semper est gratia, secundum opinionem Camer.*

21 *Clausula Cancellariæ in assensibus.*

22 *Successorem non habere, vel inhabilem*

bilem paria sunt.

23 *Verba debent intelligi cum effectu.*

24 *Feudatarius dicitur alienare in fraudem, quando filijs caret, si tamen est desperatus, & rationabiliter habere non sperat.*

25 *Alienatione permissa in proximũ successorem, intelligitur de proximo habili ad succedendum.*

26 *Regula nil refert, quid ex æquipollentibus fiat, habet locum in feudis.*

27 *In feudis proceditur de similibus ad similia, quando eadem militat ratio.*

28 *Extensio in correctorijs fit per viam compræhensionis.*

29 *Feudatarius, seu successor intelligitur de filijs desperatus, quando adest impedimentum aliquod, vel nimia senectus, secus si posset sperare rationabiliter habere, licèt suspicaret contrarium.*

30 *Decisio Camer. impugnatur.*

31 *Idem est habere filios existentes, vel aptitudine.*

32 *Pragmatica quæ requirit, vt feudatarius habeat successores, intelligitur de successore habili ad procreandum filios.*

ARGVMENTVM.

Infeudatus est vassallus infeudantis immediatè. Feudatarius de iure communi potest infeudare, dummodò sincerè, & bona fide. Subinfeudatio in fraudem intelligitur, quando quis est de filijs, & successione pęnitus desperatus, ita quòd nullo modo illos habere potest. Dominus donando intelligitur permisisse, quæ ius permittit. Prorex non potest præstare assensum his, qui successione carent, vel successorem habentibus de filijs desperatis. Assensus ex iusta causa denegari potest, licèt quis habeat feudum cum potestate alienendi saluo Domini assensu, qui raró conceditur successoribus carentibus.

§. III.

Corrolariè ex prędictis videamus qũo procedat quæstio illa posita per D. Frecc. in 1. lib. de orig. Baron. nu. 16. quam ad partes disputat, videlicet si fuerit facta cõcessio castri in feudum cum syluis, nemoribus &c. cum facultate alteri dandi in feudum: an si in feudum titio cõcesserit, erit titius vassallus istius vltimi concedentis, an primi infeudantis, & concludit non dici aliter vassallum istius vltimi infeudantis, sed primi: quia authoritate à primo sibi concessa videtur facere, & sic vice illius, & illum rępręsentando, illiq; dicitur attribui concessio, & latiùs vt ibi per eum fundans se in authoritate Isern. in cap. 1. 2. col. qual. vass. iur. deb. fidel. & in cap. 1. de allod. subdens, quod cum per constitutionem constitutionem diuæ memoriæ sit prohibita etiam subinfeudatio secundum communem opinionem Andr. non intelligitur Regem voluisse Constitutioni derogare, & propterea concessio potest stare absque derogatione constitutionis, vt potestas intelligatur data, vt Ministro Regis, qui suo nomine infeudationem facit, & consequenter vassallus infeudatus erit Regis, & non vltimi infeudantis.

Contrariam opinionem tenuit Dominus Menoch. de arbitr. in cent. 200. sed præsupposuit Frecc. ponere quęstionem, quando concessio est facta cum expressa derogatione prædictæ Constitutionis, quod non solùm non dixit Frecc. sed præsupposuit contrarium.

Immò ex constitutione fundat principaliter opinionem: nam hæc sunt verba, in quibus concludit argumentum.

Sed

Sed ius constitutionis non permittit in feudationem, sed prohibet: ideò videtur concedere, vt suo nomine hoc faciat, postquàm de eius voluntate concedit, & non vt sibi acquirat alium subfeudatarium.

Adeo quòd restringit se Frecc. ad Constitutionem, & successiuè ad interpretationem voluntatis concedentis: vnde impugnatio D. Menoch. videtur ex ipsis dictis cessare.

Decisiones Andr. in quibus Frecc. se fundat, non sunt ad casum: nam in cap. 1. de allod. nec verbum quidem de tali quæstione, & in cap. 1. qual. vass. iur. deb. fidel. ponit quæstionem, si concessum est feudum Ecclesiæ, vel titio situm in territorio Baronis, & Ecclesia demum, vel titius subinfeudet iuxta potestatem à iure communi permissam: an vassallus subinfeudatus debeat præstare iuramentum baroni, in cuius iurisdictione est feudum situm, postquam Ecclesia, seu Titius primo loco à Rege infeudatus præstare non tenebatur, sed feudum à Rege recognoscebat, & concludit non debere hunc subinfeudatum iuramentum præstare baroni, sicut non tenebatur Ecclesia, vel Titius; nam infeudando ex potestate ipsis à iure concessa, & sic à Rege videtur Regem feudum concessisse, postquàm eius voluntate, & facultate fit: ita quod concludit Isern. quòd iste infeudatus non erit vassallus illius Baronis, sed si erit Ecclesiæ, seu Titij, an verò Regis, nihil Isern. dicit, & in d. cap. 1. de allod. in §. si verò contingeret nu. 50. ponit quæstionem, quando aliquis de allodio vult facere feudum, & in spetie si burgësis, qui non est nobilis hoc faciat, & per infeudationem contrahitur nobilitas, quomodo poterit illam dare, si non habet, & dicit, quòd hoc faciet Domini voluntate, permissione, & confirmatione Principis, qui potest nouas dignitates cõstituere, & videtur tunc Princeps dare, qui authoritatem faciendi dat.

Et postquam supra in terminis Cõstitutionis post mortem vidimus, quòd Rex feuda concedit, licèt ad baronem deuoluantur, & ab ipso possideantur, dum aperiuntur per mortem subfeudatarij secundum eumdem Andr. Ergo non sequitur consequentia ex dictis Andr. hic, quod ex eo, quia videtur facta concessio à Domino, dùm ex facultate ab ipso concessa fit infeudatio, quòd propterea vassallus sit primi Domini: immò ex decisionibus Andr. supra relatis in terminis prædictæ Constitutionis totum oppositum firmatur.

Arguo fortius, & irrefragabiliter de
2 iure communi feudorum, feudatarius potest subinfeudare, dummodo syncerè bonaq; fide, & per subinfeudationem efficitur subinfeudatus vassallus subinfeudantis, & hoc, vt idem Frecc. affirmat, est indubitatum ex regu. text. in cap. 1. qual. olim pot. feud. alien. in cap. 1. §. similiter, & cap. profectò de leg. Corrad. latissimè per Andr. in cap. 1. §. præterea de cap. Corrad. vbi latissimè, & cumulatissimè Modern. Adden. intantùm quòd sit distinctio ex culpa, ad quem feudum deuoluatur: an ad Dominum immediatum, vel mediatum de quo in cap. illud, de prohib. feud. alien. per Fred. etsi non concesit syncerè, & bona fide, quod concesio non teneat, & inter cætera notetur, quòd
3 dicatur in fraudem, quando subinfeudans filijs carebat, erat senex & de filijs desperatus, quod etiam tradidit Capyc. in sua inuest. in verb. feuda dant 1. limit. & in verb. feuda agnati 18. limit. & rursus magna est quæstio si re-
4 soluto hoc casu iure datoris resoluatur ius acceptoris: ita quod subinfeudatio duret, inquantum duret ius subinfeudantis, & non sit perpetua, de quo latè Capyc. vbi supra, quòd peroptimè declarat, & distinguit Camer. omninò adhoc videndus in cap. imperialem in princ. cart. 7. vers. pulchrum tamen erit.

Stante hoc fundamento, quomodo potest substineri opin. Frecc. quatenus

vult

vult illam fundare ex prædictis decisionibus Andr. qui ne sit sibi ipsi contrarius, & ne dicamus loqui contra casus iurium, & receptissimam suam, & omnium sententiam, oportet dicere, quòd in prędictis locis per Frecc. adductis loquitur respectu illius, in cuius iurisdictione feudum subinfeudatum situm erat, non autem respectu subinfeudantis postquam de iure communi feudorum per subinfeudationem fit subinfeudatus vassallus subinfeudantis: & stant ista simul, quòd fiat subinfeudatio authoritate Superioris, & hoc respectu dicatur ab ipso dependere, & certo modo illum facere: sed quia concessit hoc in feudum, & in vtile dominium, non dicetur facere feudatarium, vt nudum Ministrum, vt in exemplis, & cotis adductis per Frecc. sed iure dominij trãslati, & notate, quod faciet, vt dixit
5 Frecc. vt Procurator Domini: sed vos addite, vt Procurator in rem propriam, vt supra diximus esse feudatarium directi Domini, auth. Bald. & aliorum, in quo benè ipsum confutat D. Menoch.
6 & respondet, quomodo procedit regula, quod actus dicatur fieri ab eo, qui potestatem faciendi concedit, videlicèt quando nullum ius residet in personam facientis, sed totum in personam concedentis: ad quod confert, quòd possumus nec inconuenit habere feudum, terram,
7 aut oppidum in alieno territorio dixit Andr. in cap. 1. in addit. qual. vass. iur. deb. fidel. Afflict. latè in sua decis. 267. D. Frecc. in 2. lib. in 5. auth. baron. post nu. 7. circa medium.

Residet omnis difficultas in argumento, quòd facit Frecc. de Constitut. quæ etiam prohibet subinfeudationem secundum Andr. ibidem, & omnes: & latius per ipsum tradita in d. §. prætere a: nam cum Rex expressè non derogauerit; videtur tunc concessionem recipere intellectum, de quo per eum.

Sed huic argumento respõdet idem Andr. in eod. cap. 1. qual. vass. iur. deb. fidel. quem allegat idem Frecc. ibi nu.
8 4. videtur Princeps donans permittere, sicut ius scriptum permittit, quòd possit in feudum dare, quasi in sermone dationis in feudum tacitè insit ff. de seru. l. si cui: & sic pro cauto, & expresso habendum est, &c. & in cap. 1. qui success. ten. nu. 8. ibi intellexisse videtur hic donator, confirmator, sicut ius intelligit, & alibi pluries. Si ergo infeudatio in hac propria materia subinfeudationis intelligitur, prout ius intelligit, & demonstratum est iuris esse explorati subinfeudatarium esse vassallum subinfeudantis Domini immediati sequitur propterea, quod cadit fundamẽtum Frecc. si secundum Andr. intelligitur hoc expressum, quod idem Frecc. in limitatione suę opinionis tradit. Cumq; Constitutio loquatur respectu feudatarij, vt ipse non possit subinfeudare secundum communem intellectum, sicut nec aliter alienare nisi cum Domini assensu; ergo dato consensu sublata est Constitutio, quæ non prohibet Regem, seu feudatarium: immò quòd cum Regis assensu omnia possit, ob quod facta cõcessione per Dominum cum hac potestate infeudata, sicut omnia alia in lege inuestituræ comprænhensa, & expressa, sequitur quòd nulla est facienda vis in constitutione, & remanet articulus satis superq; declaratus in fauorem vassalli subinfeudantis, quæ hodiè ex forma concessionum sunt indisputabilia, & sic ex vsu, & consuetudine, vt idem met Frecc. in limitationibus ad-
9 uertit, qui dùm tenendo suam opinionem, & respondendo obiectioni, quòd inutilis esset talis facultas dixit, quòd deseruiet, quando vassallus filijs carens alteri subinfeudaret, id minimè subsistere potest, nam esset tunc in fraudem subinfeudatio, & contra verisimilem mentem concedentis, & non valeret, nec in eum casum intelligeretur cõcessa ex supra deductis gl. not. in proprijs terminis in cap. 1. §. sed & res, per quos fiat inuest. in verb. in fraudẽ, vbi Bald. Aluar. & communiter scrib. per Isern.

Et

10 Et decis. Andr. in cap. 1. qui successⁿ. ten. procedit in assensu præstito venditioni factæ ab eo, qui filijs carebat, qui assensus erat præstitus venditioni faciendæ Titio, ob quòd cum & iam intelligatur præstitus assensus Titio emptori, intelligetur pro se, & hæredibus ex natura acquisitionis feudorum: & in hoc se fundat Andr. & ex his cōcludit articulum, vt ex eius lectura, & infra latius declarabimus suo loco, pro quo legatur Ludou. Schr. in tract. feu. p. 8. cap. 6. 1. tom. vers. 11. quæro, qui benè declarat, & cumulat Docto. & rursus si diù stetisset vendere: ita quod de filijs esset desperatus, tunc minimè deseruiret, quia Rex non concessisset., & per Pragmaticam nouem capitum; vt diximus, est prohibitum Proregibus assentire vēditionibus feudorum illis; qui successore legitimo carent; ex eo, quia rarò Rex præstat assensum his, qui filijs carent, vt notanter tradit ad propositū Camer. in d. cap. imperialem cart. mihi 79. à terg. vers. 5. concl. Hinc etiam diximus, quod prædicta doctr. Andr. procedit tantum in Rege, non in Prorege, quia non potest Prorex secundū Andr. & Camer. concedere ius Domini, quod consistit in proxima spe deuolutionis.

Et sustinetur etiam illa opin. Andr. in d. cap. 1. quia cum venditor non erat iam de filijs desperatus, erat propterea in certum an potius decedat vendens, quod emptor sine filijs, & ideo ob incertitudinem, & dubium euentum censetur remota omnis fraus, & Rex de facili concessisset, sed si esset de filijs desperatus, tunc secus, quæ notētur ad intellectum, & limitationem prædictæ doctr. Andr. in d. c. 1. qui succ. ten. & in c. 1. §. etsi clientulus, de alien. feu. in quo loco clarius se declarat decidere q. ratione emptoris, qui censetur prospicere sibi, & hæredibus, & Regem sic consentire, & peroptimè idem Andr. omninò videndus in c. 1. §. sed nec est alia iustior nu. 38. 2. col. ibi, nec est cōtra hoc in tit. quæ sit prima caus. benef. amitt.

11 Ex quibus infertur ad id, ꝙ alias valdè fuit altercatum, & sic decisum, vt assensus, qui præstādus est à Prorege his, qui habent successores in feudo seruata forma Reg. Pragm. & non aliter, vt non procedat, & minimè præstare possint Proreges, si successor esset valdè senex, & de filijs desperatus, ꝙ fuit decisum per Reg. Carn. facta relatione in Collaterali in causa Fabritij Stendardi olim Dñ Casalis S. Antami cum Regio fisco & ratio viua, & irrefragabilis est, quia
12 cum assensus sit gratia licet solita cōcedi, intantum ꝙ dixerunt Docto. quòd Rex facit iniuriam, si deneget, tamen hoc limitatur, quando iustam causā haberet denegandi secundū notorios terminos feudistarum, qui loquuti sunt in
13 casu fortiori, qñ Rex concessit feudum cum potestate alienandi saluo assensu, quo casu secundum opin. Pāphili Molli communiter sequutam Rex tenetur assentire: intantum ꝙ non assentiendo assensus habetur pro præstito, & hoc non obstante limitarunt Doct. conclusionē, quando adest iusta causa denegandum assensum, de quo latè per Camer. in d. cap. imperialem cart. 29. & 30. latissimè in 2. cons. meo 1. vol. & per Lanar. in alleg. cons. 6. vbi Docto. cumulantur
14 pro quo legatur elegans doct. Camer. in loc. alleg. cart. 79. col. 4. vbi declarando verba Andr. ibi dicentis, quòd Vicarius Regis, etsi possit assentire, non tamen potest alienare rem, vel ius Domini, subnectit hanc doctrinā auream.

Sed aduerte, quia Isern. hic dicit, ꝙ in hac vetatione de non alienando cōprehēditur, ne alienet rem, vel ius Domini, per vocem rem, intelligitur de dominio directo, per vocem ius, de iure forte aperiendo: vnde tum ex hac rōne, tum quia rarò Dominus, & cū difficultate consentit ei, qui filijs caret, minimè Prorex poterit in hoc casu assentire, naturæ si filijs caret restitutioni faciēdæ Dño subiacet feudum secundum Isern. in cap. 1. de eo, qui sibi, & hæred. suis cum concor. Ergo alienari per Vi-

Digitized by Google

carium, tunc non potest, auth. res quæ, C. commun. deleg. quæ omnia notate vos, qui regij patrimonij curã habetis, &c. Hæc Camer. & eamdem expositionem verborum Andr. faciunt moderni Adden. sequendo Camer. ibi nu. 13. 6. col. in lit. O, & ibi Andr. in col. seq. tradidit interesse, quod habet Dominus, ex quo Vicarius potuit facere cõditionem Dñi meliorem, vt si habens filios vẽdat non habenti, Iuuenis seni, qui iuris præsumptione pręsumitur non tantũ viuere, & sic citius posset feudum aperiri Domino &c. & idem Cam. ibid. cart.
15 47. lit. B, dixit, ꝙ cum nõ de facili, imò rarò concedatur assensus ijs, qui filijs carent, propterea non censetur demandatũ hoc Proregi, qui vt Vicarius Regis consentit tantum ad tollẽdum obstaculum, & idem cart. 79. 2. col. in fin. vers. ex quo, vt ita loquar, imò intãtùm hæc sunt vera, ꝙ etiam Dñs, si simpliciter assentit, nunquam intelligitur suum ius concessisse, vt per Andr. in d. §. sed nec est alia iustior nu. 39. vers. si verò alienatio, & si sciret feudũ esse deuolutum assentiendo dispositioni feudatarij iuri suo nõ præiudicat Andr. in d. c. imperialẽ nu. 15. vbi Affl. Capy. & Camer. & habetur in cõs. meo 3. 1. vol. & quod
17 dicit Camer. in materia extẽtionis assensus cart. 48. 3. col. vt carentia filiorũ non sit iusta causa denegandi assensum, aduertatur quòd loquitur, quando fuit facta concessio patri cum potestate alienandi saluo assensu, vt hæc potestas transeat in filium tanquàm hęredem, & ex iure radicato in patre transmisso in filium possit ille alienare, etiam ꝙ successorem non habeat, quia ad hoc se obligabit Rex ex promissione facta patri, vt explicitè idem Camer. declarat, quæ minimè procedunt secundum eũdem Camer. qñ assensus stat in forma gratiæ nulla pręcedẽte promissione, sed parcat mihi Camer. nam non teneo in casu suo veram ipsius opinionẽ ex pręallegatis, quia si in proprio cõcessionario esset iusta causa denegãdi assensum, quãto magis in filio successore, & dico, qñ esset de filijs desperatus, quia in eũ casum non intelligitur facta concessio, & oĩa priuilegia intelliguntur concessa vt diximus, rebus in eodem statu permanentibus, quibus rationibus stãtibus tolluntur fundamẽta Camer. sed in casu, de quo tractamus, quæstio videtur
18 expedita. In feudis. n. consideratur interesse voluntatis, & in specie in materia assensus, si placet, vel displicet secũdum Andr. in d. c. imperialẽ, ex quo ibi Capyc. reassumendo notauit, ꝙ stat in
18 mera voluntate Domini non consentire, ob quod non est opus, vt dicat causam displicẽtiæ, vt per eum ibi cart. 22.
20 in verb. additiones. Hinc Camer. dixit auth. Isern. ꝙ assensus semper est gratia cart. 14. & 44. & idem Camer. cart. 86. tenuit quòd in casibus in quibus tenetur Dominus assentire intelligitur de congruo, non autem quòd possit cogi, quia assensus nunquã præstatur secundum iustitiam, sed secundum gratiam, & idem Cam. car. 14. & ideo non assentiendo non potest dici verè facere iniuriam, sed facere contra honestatem, quę latiùs cumulantur per Addit. ad Andr. in cap. 1. qual. ol. pot. feu. alien. lit. M, Verùm cum nulla præcedit obligatio potest denegari, & nõ habetur assensus pro præstito, sicut quãdo est promissus, quia tunc non stat in formam gratiæ: vnde cum sm̃ Andr. & omnes interesse Regis sit formatum, spes deuolutionis sit proxima, & certa, Rex non solet assentire, & ob id ad tollendas oẽs disputationes fuit ædita Pragm. vetans assensum Proregibus ijs, qui carẽt successore
21 & rursus ponitur clausula particularis de stylo Cãcel. in assensib. vltra clausul. nostris, & alien. iurib. sẽper saluis. Igitur si ex his rõnib. non põt Prorex assentire successore carẽti, idẽ erit in eo, qui successorẽ habet senẽ, & de filijs desperatũ,
22 qa militat ea d. spes proxima deuolõnis & paria sunt nõ habere successorem, vel inhabilẽ, quoad effectũ tollẽdi deuolutionem, ad text. in l. non putauit S. non quæ-

quæuis ff.de bon.poss.cõt.tab.vbi Bart. in l.4.§.condemnatum ff.de re iud.vbi
23 Do&t.communiter, quia verba debent intelligi cum effectu text. elegans in l. 1.§.hæc autem ff.quod quisque iur.ibi, hęc autem verba,quòd statuerit,qui iurisdictioni præest, cum effectu accipimus,nõ verbo tenus, & ibi Bart.not.& videatur pulchra decis.And.in §.prętere a Ducatus,de proh.feu.alie.per Fred. n.36. 3.col.vers.& sic est intelligendũ,
24 vbi præsumitur alienare in fraudẽ,qui est desperatus de filijs,secùs si rõnabiliter habere sperat,quæ decisio est vtilis ad multa,& Io.Rayn.in rep.c.imperia-
25 lem §.habito,tradit in spetie,ꝙ permissa alienatione in proximum successorẽ intelligitur de proximo habili ad succedẽdum; alias secùs,vt hic dum permittitur alienatio, quando habet successorem, vt intelligatur habilem ad effectũ tollendi deuolutionis spem proximam in fiscum: ob quod redeundo ad quæstionem, cum iustissima sit causa denegationis assensus, dum adest proxima
26 spes deuolutionis,& cum in feudis militet regula,vt diximus nihil referre, quid ex ęquipollentibus fiat secundum
27 Andr.in c.1.qui success. ten.ante nu.9. & procedatur de similibus ad similia, idem Andr.in c.sed & res,per quos fiat inuest.nu.11.quando eadem militat ra-
28 tio,& etiam in correctorijs ex idẽtitate rationis fit extensio per viam cõpręhensionis sũ not.per Docto.cõiter in l. cõ modissime ff.de lib.& posth.in l.si vero §.de viro sol.matr.multa ad propositũ per Cam.in rep.c.imperialẽ car.51. & 52.& paria sunt ꝑ ius deuolutionis, ꝙ attenditur, non habere successorem, vel habere de filijs desperatũ, ꝑpea iustè fuit assensus nõ solũ in illa causa denegatus,sed quia reperiebatur pręstitus fuit declaratum non potuisse à Prorege præstari in fisci præiuditium,& ideò fuit mandatum pretium venditionis subrogandum loco feudi in aliam emptionẽ, quę remaneret subiecta periculis deuolutionis,prout feudum ipsum vẽditum.

Et ne decipiamini in hac materia
29 aduerto, ꝙ omnia prædicta intelligo, quãdo successor est de filijs pęnitus desperatus propter senectutem, vel aliud impedimentum,secus si posset quomodocumque sperare rationabiliter habere successores, etiam quod tempore alienationis non habebat, & ex hoc tur suspicabat habere nõ debere in futurum: hoc.n.nõ sufficit ad denegationem assensus,quod decidit Andreasmet supra alleg.in d.§.præterea Ducatus,& reddit rationem, quia etsi non habeat filios nunc,posset habere postea, cum non debeat considerari casus aduersæ fortunæ,& quod videtur hodie inutile, cras erit vtile natura iuuante, & de vnoquoque bonum debet præsumi,quę sunt verba formalia Isern.ibid.ante nu. 37.communiter sequutus:hinc ibi Affl. 3.not.nu.13.dixit,quod paria sunt habere filios,vel esse aptum ad faciendũ, & non attenditur,ꝙ postea non fecerit, & Alu. ante nu.9. vers.& hoc intellige dixit sequendo Andr. ꝙ non solum requiritur ad præsumendam fraudem, ꝙ non habeat filios, sed ꝙ non sperat habere,ita quòd deuolutio ad Dominum sit certa,& idem ibi Præpos. Capyc.in sua inuest.in verb.feudorũ diuisio vers. sublimito quinto Curt.in 4.p. q.30. in 1.fall.Tiraq.de iur.primog.q.4. nu.47. Iac.in verb.Marchio nu.7. vers. ego limito,vt dicatur in fraudem,quando nõ erat spes, vt haberet prolem, vel forte
30 naturaliter erat castratus: ex quibus apparet se decipere Camer. in eod. §. præterea Ducatus cat.106. tradentem non attendi rationes Andr.sed sufficere ad denegationem assensus, & præsumi alienationem in fraudem quę dubitare non esse generaturũ,vt quia longo tp̃e vxoratus filios non genuerit,& nihil allegat. Quis.n.dicet,ꝙ iuuenes validi,& apti ad procreandum dicentur de filijs desperati, eo ꝙ per longum temporis interuallum nõ genuerunt,cuius experientia contrarium multoties docuit,vt vidimus cum multis, qui cũ vnâ vxore

filios non procreauerunt, & demũ cum alia habuerunt,& sic è contra vidimus in mulieribus multoties, & ob id iustè Doct.prędicti considerauerunt,& dixe-
32 runt idem esse habere filios existentes, vel aptitudine, & maxima restrictio, & fiscalitas hæc esset, vt Pragmatica requirens simpliciter, vt alienans habeat
32 successorem, extendamus eam, vt non solùm sufficiat habere successorem habilem ad procreãdum,sed ꝙ hic habeat filios, & citra Pragmaticam Andr. & Doct.contenti fuerunt, ꝙ proprius feudatarius alienans sufficiat,ꝙ aptitudine possit filios habere, vnde de decis.Camer. nulla est habenda ratio, & Andr. eleganter in c.1. §.sed & res per quos fiat inuest.5.col.post gl. ibi dicit,quòd præsumitur in fraudẽ,quando quis erat senex,vel castenatus,ita ꝙ non sit spes, quod filios generet deinceps,vnde sem per quod potest adesse spes, non datur fraus,ob quod confunditur dictũ Cam. ꝙ eleganter explicat Iac.de Ardiz. pater feudorum in sua sum.c.16.declarãs nõ sufficere,quem esse senem,sed oportet esse de filijs desperatum, & tradit, quomodo hoc intelligatur.

SVMMARIVM.

1 *Creditor habẽs pro suo credito obligata bona feudalia, an possit cedere creditum suum etiam cum hyppotheca cõtractũ super bonis feudalibus,non habens successorẽ in feudo stante clausula in assensu poni solita, quatenus habet successorem,vigore pragmaticæ,*

2 *Pragmatica fuit facta propter deuolutionem,quæ in dominio,& non in hyppotheca consideratur.*

3 *Opinio negatiua cõtra Lanar.tenet Author propter expressam clausulã, quæ apponitur in omnibus assensibus, siuè super contractu dominij translatiuo, siuè super hyppotheca tantùm.*

4 *Registratio assensuũ in quinternioribus Reg. Cam. non fit, nisi in assensibus importãtibus dominij translationem.*

5 *Capitulũ nouissimè concessũ Ciuitati, per quod prouidetur, quòd in quẽcumq; transit actio personalis,transeat ẽt hyppothecaria.*

6 *Pragmatica,quæ vetat præstationẽ assensus feudatarijs exteris, qui non sunt Regi subditi restringitur,quando habent feudum formatum, illudq; alienare volũt, non autem,quoad ius hyppothecæ,& ita decisum.*

7 *Qualitas successoris per Pragmatica requisita requiritur tẽpore alienationis contra Ann.*

8 *Clericus etiã beneficiatus,& Cardinales an succedant in feudo, remissiuè.*

9 *Milites Hyerosolimitani in feudo non succedunt.*

10 *Clerici primæ tonsuræ in Regno non succedunt in feudo.*

11 *Clerici, Episcopi, & Cardinales extra Regnum succedunt.*

12 *Pragma.vetãs assensus prestationẽ ei,qui nõ habet successorẽm intelligitur in eo,qui tempore alienationis est Dominus feudi,nõ aũt in eo,qui in acquisitione feudi illud obligat pro pretij solutione, & sic Pragm.habet locũ in feudis acquisitis,et nõ acquirendis.*

13 *Clericus in feudũ succedit,si re integra ante habitũ feudi quæstionem habitum dimiserit.*

14 *Feu-*

14 *Feudatarius se clericando statim feudum perdit, etiam quòd postea pœnituerit, & habitum post posuerit.*

15 *Cessante causa non cessat effectus consummatus, & quatenus est influxus de præterito.*

16 *Dominus concedens feudum clerico, vel foeminæ, intelligitur dispensare, quòd per substitutum seruiat.*

17 *Verbum eo ipso importat idem quod ipso iure.*

18 *Votum religionis feudi ammissionem operatur.*

19 *Dominium feudi, donec successor deliberat circa dimissionem habitus, penes quem permanebit si in suspenso stare non potest.*

20 *Additio hæreditatis animo perficitur.*

21 *Masculus natus in morte patris, qui statim post mortem decesserit habetur pro non nato, vt sic fæmina aliàs non successura per existentia masculi, tali casi succedat, remissiuè.*

22 *Clericus non videtur assumpsisse habitum, si statim post mortem patris illum dimiserit.*

23 *Natura declarationis est declarare facta dubia præcedentia.*

24 *Iura hæreditaria quæ hæredi competunt hæreditate adita finguntur competijsse à die mortis defuncti.*

25 *Dominium potest transferri, & acquiri suspensiuè, & postea retransferrè ad sua principia attractiua.*

26 *Inter mortem, & immixtionem, seu additionem sui, vel necessarij hæredis non datur medium.*

27 *Text. in l. si post mortem de leg. 1. non procedit in feudo.*

28 *Clerici omnes in Regno etiam in sacris constituti debent habere vitam militiam à fratre primogenito in feudo succedente, quæ succedit loco alimentorum, & ita passim practicatur, & iudicatur.*

29 *Vitam militiam deberi clericis loco portionis feudi, à quo sunt exclusi, impugnatur, sed benè ratione alimentorum.*

30 *Adhoa non soluitur de vita militia.*

31 *Primogenitus feudum renuntians secundogenito habere debet vitam militiam, sicut secundogenitus ab eo habere deberet.*

32 *Secundogenitus habet actionem pro vita militia contra tertium possessorem feudi, ex spetiali prouisione Capituli Regni.*

ARGVMENTVM.

Pragmatica vetans præstatiouem assensuum successore carentibus. habet locum tàm in dominio, quàm in hyppotheca ex clausulis eorumdem assensuum. Pragmatica vetans præstare assensum alienationibus exterorum intelligitur de importantibus translationem Dominij. Qualitas successoris per Pragmaticam requisita debet concurrere tempore dispositionis. Clerici Episcopi, & Cardinales, ac milites Hyerosolimitani in Regno sunt incapaces feudorum, nisi clericus re integra in sacris non constitus habitum dimiserit, quod procedit in clerico successore, non autem infeudatario, qui se clericauit, quia statim ammittit, & amplius non recuperat. Masculus natus tempore mortis patris, si statim de-

Digitized by Google

cesserit post illius mortem habetur pro nõ nato. Clericis debetur vita militia super feudis possessis à primogenitis, pro qua etiam habent actionem contra tertium possessorem.

§. IV.

1 PRæstantur assensus per Proreges cum clausula quatenus habeat successorem in feudo alienans, fait propterea dubitatum, quid si non est formatum feudum, sed habet ius hyppothecæ super alieno feudo, an cum actione personali possint cedere etiã hyppothecariam super alieno feudo acquisitam pro consequutione crediti, & si successorem nõ habear, quam quæstionem posuit Lanar. in suo cons. 87. & tenuit partem affirmatiuam rationibus, quibus per eum, nam vere causa pragmaticæ fuit proxima spes
2 deuolutionis, quæ in dominio, & non in hyppotheca consideratur, cum illa inutilis semper remaneat, post quàm pro consequutione crediti est contracta, quod minimè in fiscum transfertur,
3 sed in alios legitimos successores in allodialibus, verùm etsi Pragmatica ita intelligatur, & hæc fuit vera legislatoris intentio, quid potest responderi ad clausulam assensuum, quæ est limitando illum, quatenus alienans habeat legitimum successorem in feudo, qua clausula indifferenter ponitur, siue sit assensus dominij translatiuus, siue tantum iuris hyppothecarij, & est indubitatum in vtroque casu assensum requiri, quicquid dixerit Schrad. de feud. par. 7. cap. 3. qui mihi parcat, nam in hoc loquutus fuit contra omnes iuris terminos, cumq; assensus requiratur, & tanquàm requisitus præstetur, & hic cum clausula prædicta, quatenus habeat cedens successores: ergo ex forma Regiæ Cancellariæ, casus est indubitatus, quia assensus est cum tali conditione præstitus, qui cùm sit gratia, (vt alias dictum est, & hoc à Domino conceditur cum tali conditione non videtur posse super hoc admitti disputationem. Deberet enim verè talis clausula tolli in assensibus cessionem tantum iuris hyppothecæ continentibus,
4 sicut registratio assensuum requisita in quinternionibus Regiæ Cameræ ad sciendum feudatarios propter seruitia, releuia, & deuolutiones, non requiritur, nec seruatur in assensibus obligationem tantum feudorum continentibus,
5 sed nouissimè per capitulum concessum Ciuitati in parlamento generali statutum est actionem hyppothecariam transire cum personali in quemcumque successorem, dummodo bona hyppothecata non reperiantur pęnes fiscum, &c.

Benè tamen rationibus his attentis in casu Domini Lanarij infertur corro-
6 larie, & sic practicatur, quòd Pragmatica verans Proregibus assensus præstationem feudatarijs exteris, vt sunt Ianuenses, & alijs, qui non sunt subditi, seu vassalli Catholicæ Maiestatis non procedit in extero, qui non habet dominium, seu feudum formatum, sed tantum ius hyppothecæ acquisitum pro consequutione alicuius crediti: ita quod disponens de actione personali, & sic de credito, & cedens illud, & petens assensum cessioni hyppothecæ acquisitæ pro prædicti crediti consequutione. Datur enim super tali cessione assensus, & hoc iure vtimur, quia Pragmatica fundatur in acquisitione vassallagij, in acquisitione feudi, in seruitio in fidelitate in releuijs, & in deuolutionibus, quæ omnia sunt pænitus aliena in eo, qui tantùm ius hyppothecæ acquisiuit, illudq; demùm cedit cum actione personali consequendum, in quo fiscus, vt dixi, in præcedenti quæstione nullo iure succedere potest, & consequenter denegatio assensus esset, quoad Regem pęnitus inutilis, & quoad cedentem nimis damnosa, & quod mihi prodest, & tibi non nocet, non est dene-

denegandum ad text. in l. in creditore ff. de euict. vbi glos. iura cumulat, maximaq; fraus, & lucrum cum aliena iactura sequi potest, si creditore mortuo, non relicto in feudo legitimo successore debitor bona hyppothecata alienaret, & effecto non soluẽdo alterius creditum esset deperditum ex deficientia actionis super feudo, quod tanquàm ab hyppotheca liberum plus venderet debitor: vnde iustissimus est in hoc stylus Regiæ Cancellariæ.

Et alias dum hoc esset dubitatum annis elapsis in cessione facienda per quendam Blasium Spinolam Ianuensem creditorem Io. Aloysij de Sangro in actione personali certæ quantitatis pecuniæ cum hyppotheca bonorum feudalium, qui cedere prætendebat, & iam cess t suum creditum Paulo Pudderico fuit tandem iudicatum fieri posse, & præstitus assensus, me patrocinante, tanquàm Aduocato prædicti Io. Aloysij, & sic deinde postea consimiles assensus expediuntur.

Et licet Io. Vinc. de Ann. in repetit.
7 cap. 1. de vassall. decrep. ætat. nu. 187. tenuerit qualitatem hanc requisitam successoris adesse debere tempore mortis disponentis, seu contrahentis: tamen fallitur in casu suo, & contraria opinio est verior, vt sufficiat tẽpore, quo actus geritur, & perficitur secundum Camer. ad propositum in d. cap. imperialem cart. 30. à terg. lit. P, in fin. quod per prius decidit Andr. communiter sequutus in d. cap. imperialem §. præterea Ducatus, dùm in spetie, vt diximus tractauit articulum hunc alienationis feudi, vt sufficiat habere successorem tempore alienationis faciendæ, quicquid postea sequatur, ita quod etsi sine illis decedat, alienatio facta firma remaneat & ibidem Afflict. in 3. notab. nu. 13. quod in casu, de quo tractamus est expeditum ex verbis Pragmaticæ, & ex eadem clausula solita apponi in assensibus, vt latiùs fuit deductum in decisione facta in causa Marchionis Briatici cum Regio fisco, & sic decisum, vt in decis. 7. & ibi videri poterit, vbi latè quomodo intelligitur succes-
8 sor habilis, quando esset clericus etiam beneficiatus, & quid in Cardinali, vel in militibus Hyerosolimitanis, & alijs vide per Intrigl. de feud. in princ. art. 1. cent. 2. nu. 176. & 204. & in Regia Camera decisum est milites Hyerosoli-
9 mitanos non succedere secundum decis. Andr. in cap. qui clericus, si de feud. defun. milit. Barbat. in tracta. de præst. Card. quæst. 5. nu. 7. Cassan. in consu. Burg. in verb. des fiefs nu. 18. Gulielm. de Bened. in cap. raynutius in verb. vxorem nomine adalasiam decis. 3. num. 2. & non adest contradictor, quando vigore regulæ, & constitutionis ipsorum emittunt tria vota, faciunt professionem, & sic mutant statum, vt aduertit Gulielm. de Benedict. vbi supra, & sic non est contrarium dictum Bald. in cap. 1. de mil. vass. qui arm. bell. depos. loquentis in militibus gaudentibus: immò tenet, quod quando causa iuris ex constitutione est immutata, tunc nullo modo succedunt, idemq; Bald. vt per Curt. in 3. par. nu. 29. & per Brun. in cons. 17. dixit in cons. 33. primam opinionem de iure veriorem, de quo latissimè per Bammac. disputantem articulum ad partes, & omnia cumulantem satis eleganter in d. cap. qui clericus
10 quæst. 2. & ibidem in quæst. 4. & 6. quid in clericis primæ tonsuræ, & quid etiam in Cardinalibus, vbi validè fundat non succedere, & hoc in Regno est explotatum: licet alia alibi vigeat con-
11 suetudo tam in Cardinalibus, quàm Episcopis, de quo per Iul. Clar. in §. verb. feudum q. 78. in fin. & sic intelligitur Ann. in suo singul. 70. videlicèt extra regnum de iure communi, vt loquuntur Doctor. per eum allegati, & sic etiam Capyc. in sua inuest. in verb. feudatarij habiles, & ibi etiam in d. de-
12 cis. 7. videatur quod Pragmatica prædicta intelligi debet de eo, qui habet dominium, & est Dominus feudi, non

autem

autem in eo, qui non est aliter Dominus, sed in acquisitione feudi apponitur hyppotheca, vel aliud onus secundum terminos text. in l. licet C. qui pot. hab. ita quod Pragmatica loquitur in feudis acquisitis, non autem acquirendis.

13 Verùm circa hæc, quæ diximus de clerico, vt sit inhabilis ad feuda tenenda, seu acquirenda, intelligi debet cum declaratione, de qua per And. in c. 1. de vassall. mil. qui arm. bell. depos. in cap. 1. de feud. fœm. & in d. cap. qui clericus, quod pariter diximus in supra allegata decisione facta in causa Comitis Briatici, vt si quis ante delationem feudi reperiatur clericus, succedat in eo, si re integra ante habitam feudi quæstionem habitum dimiserit: & in hoc casu procedat opinio, & distinctio Ardiz. secundum eumdem Andr. si ve-

14 rò is erat feudatarius, & habitum religionis assumpserit se clericando, vel in aliquam religionem introeũdo, tunc quia facit actum contrarium, & adest incompatibilitas status, dominium abdicatur, & statim alij deuoluitur, & actus acquisitionis momento est cõsummatus, vt non possit stare in suspenso, & Rex debet habere fidelitatem, & seruitium à suo vassallo, & non debet vagari, nec stare sub incerto, propterea in hoc casu dixit gloss. notab. in d. cap. 1. de vassall. mil. & in cap. naturales, si de feud. defun. mil. quòd statim vassallus perdit feudum, & etiam quòd pæniteat postposuerit habitum, & è religione exierit etiam infra annum professionis, quod denique nõ recuperabit feudum, quod latiùs prosequitur Andr. & eleganter fundat in d. cap. 1. de vassall. mil. in d. cap. 1. de feud. fœm. & in d. cap. qui clericus, eamdemq; distinctionem, sequens Andr. fecit Luc. de Pen. in l. nulli C. de numer. lib. 12. & dixit esse communem opinionem Afflict. in d. cap. qui clericus nu. 11. & licet ipse ibi in fine videatur dubitare, sed in cap. 1. de mil. vass. tenet eandem opinionem, & allegat Luc. vbi supra, & dum tractamus de acquisitione successionis, quę vnico momẽto fit, tunc ces-

15 sante causa non cessat effectus cõsummatus acquisitionis alteri factæ ad tex. in l. post mortem ff. de cont. tab. cum alijs per Andr. vbi supra adductis, & rursus in his, quæ habent tractum successiuum cessat effectus influendus ab eis, sed non quatenus est influxus de præterito secundum communem decisionem Bald. in l. generaliter la seconda C. de episc. & cler. cum alijs latiùs congestis per Tiraqu. in tract. suo cessante causa; non enim habet feudatarius liberam feudi dispositionem, prout in allodialibus, quæ nullo subiectæ sunt seruitio, fidelitati, ac obligationi personali, vt sunt feuda, habet enim labia clausa, & manus ligatas absque Domini assensu: & sic non potest suspendere obligationes, quas tenet, vti feudatarius, interim dum clericatur, vel ingreditur religionem, si Dominus non assentit, & ob id dicere, quod intelligitur renuntiare feudum reuocabiliter, si in religione permanserit, hoc non est in ipsius arbitrio, prout est in allodialibus & seruire per substitutum, iam in Regno indubitatum est non licere absque Domini assensu, vt alias diximus, & in Clerico est communis opinio, vt latiùs in dicta decisione, & ideo non succe-

16 dit, quòd non est, quando Dominus scienter feudum concesserit clerico, aut fœminæ, quia intelligitur dispensare, vt per eumdem Andr. in d. cap. qui clericus, & in d. cap. 1. de feud. fœm. in fin. quam opinionem irrefragabiliter probat text. in d. cap. qui clericus, ibi, qui clericus efficitur, aut votum reli-

17 gionis assumit, eo ipso feudum amittit, quæ verba important idem quod ipso iure, vt declarat ibi Bald. & reddit rationem, quia quoties quis ratione incompatibilitatis status priuatur, intelligitur ipso iure priuatus, idem ibi Affl. & idem ad intellectum prædicti text. tradit Pistor. in 3. lib. quæst. feud. in 33. quæst. nu. 4. post Cassan. in consuetud.

Digitized by Google

tud.burgund.in verb.des fiefs verf. exceptees les religieux, in verb. quid dicendum, & text. in d.cap. 1. de feud. fœm.dixit expresè clericum nullo modo in beneficium debere succedere, etiamsi postquàm habitum religionis assumpserit, postposuerit, & idem in omnibus dixit text. qui habitum religionis assumunt, vt conuersi, ibi enim nec postea in feudum succedunt, & sic quod habent, perdunt, quæ sunt verba formalia text. ex quibus apparet, quòd assumptio tãtum habitus importat feudi amissionem, cum per illam ipso facto sit factus miles Dei, & desinit esse miles sæculi, cuius officium cum non gerat, non debet habere beneficium: quæ omnia docet text. in d.cap. 1. de vassal. mil. vbi Bald. sumat, quòd qui deponit habitum, & signum, deponit signatum, & beneficium: ex quibus patet responsum omnibus subtiliter cõsideratis per Bammacar. vbi supra quæst. 3. qui tenet opinionem contra Andr. voluntariè enim habens feudum illud renuntiat se clericando, vel religionem ingrediendo; cui Dominus feudum concessit, vt ipsum defenderet dixit Andr. vnde statim quòd facit id, per quod nõ potest defendere ex voluntate concedentis Domini ius alteri transfertur, vel ipsi aperitur, & videtur ludibriosum dixit Andr. vt desinat habere feudum propter clericatum, & redeat demum clericatu dimisso, fuit cõtemptus Dominus, vassallus fecit contra legem contractus feudalis, vnde nimirum, si pœnitentia non iuuat, sicut dicimus in eo, qui contra legem feudorum alienauit absque Domini assensu, vt etsi pœnituerit, & feudum recuperauerit: tamen feudum amittat ad text. in cap. 1.

18 Quid iuris sit, etsi votum tantum religionis feudi amissionem operatur, quare idem operari non debet assumptio clericatus, vel ingressus religionis, vt sic concludamus non esse recedendum ab opinione glos. & Andr. quæ non procedunt in secundo casu, quãdo quis erat clericus ante delationem successionis: tunc enim nullus consideratur contemptus Domini, nulla renuntiatio, non actus aliquis contrarius fidelitati, aut seruitio nulla contraria voluntas: vnde re integra postponendo habitum, & declarando voluntatem ad successionem admittitur: & licet eleganter

19 dubitando Bammac. in quæst. 5. dixerit, quòd dominium interim, quod in suspenso stare non potest, stabit in massa hæreditatis, donec successor deliberabit, & adducit text. elegantem in l. si post mortem de leg. 1. tamen dubito de hoc dicto: nam si non adesset alius successor, ita quod feudum deuolueretur ad Dominum, si is, qui succedere deberet, permanere velit in statu clericali, tunc non potest dici, quod dominium stabit in massa hæreditatis, quia si non adest successor ex resolutione contractus feudalis non daretur hæreditas respectu feudi, & rursus non procederet hoc in feudo ex pacto non hæreditario in quo agnati veniũt ex propria personæ: vnde dictum Bammac. non compræhẽdit omnes casus, & ideo videtur mihi dicendum, quod cum lex sit certa, & acquisitio dominij pariter certa à principio ex operatione legis, sed incerta respectu nostri, quibus abscondita est voluntas, & deliberatio certa successoris. An velit renuntiare successionem, vel dimittere clericatum, sicut dicunt eleganter Doctor. in l. hæc venditio S. huiusmodi per illum text. ff. de cõtrah. empt. ibi. Magis enim ignoratur, quanti emptus sit, quàm tamen rei veritate incertum est, vbi Alber. eleganter declarat dicens, quòd sufficit, quòd in rerum natura, & rei veritate certum sit, licet incertum dicatur, respectu ignorantiæ contrahentium, & Bald. ibi in lectura antiqua, notabiliter dixit, quòd id dicitur certum, quod in se est certum, licet extra se idest nobis sit incertum, & hoc de rectitudine quãtum ad realem existentiam cum alijs adnotatis per D. de Frãch. in decis. 23.

Dico

Dico propterea, quòd statim, quod deliberat dimittere clericatum, declarat voluisse ab initio succedere, & consequenter dominium statim ab initio acquisiuit, & sic è contra, quando declarauerit velle in clericatu permanere, declarat id quod à principio erat, idest nolle succedere, & consequenter dominium à principio translatum fuit in successorem, vel in Dominum directũ: nam declaratio animi, non importat nouum factum inesse producendum, sed quod fuit ab initio declarandum, & in publicum manifestandum, quod vt diximus semper fuit certum in se ab initio, sed incertum respectu nostræ ignorantiæ, quod actum non suspendit, nec inliquidat, vt in d. decis. D. de Franch. vt sic dicamus actum, & effectum productum ex tunc, sed declaratum ex nunc: sicut dicimus in aditio-
20 ne hæreditatis, quæ animo perficitur, qui demum declaratur ex actibus subsequentibus, immò opinio præualet veritati ad text. in l. gerit, vbi Bart. Bald. & communiter scrib. ff. de acquir. hæred. Ex his enim probatur animus ab initio, & etiam quando vellemus esse hoc per fictionem, cum extrema sint habilia, & res est integra, retrotrahitur declaratio ad tempus delatæ successoris ex traditis per Bart. in l. is, qui pro emptore, ff. de vsucap. à quo non est alienum, immò in proprio casu simile positum per gloss. in cap. 1. §. quin etiam, Episcopum, vel Abbatem, vers. non amittuntur, vt non videatur natus
21 masculus, qui statim post mortẽ patris decesserit, vt sic fęmina alias nõ successura propter existentiã masculi tali casu succedere habeat, & hęc est communis opinio: immò volunt procedere etiamsi vixerit per octo dies, de quo latius in prædicta decisione fact: in causa Marchionis Briatici, vbi videri po-
22 terit, & hoc argumento vtitur Andr. in proprio casu in d. cap. 1. de vassall. milit. vt non videatur clericatum assumpsisse, si illum dimiserit post mortem patris, ante motam quæstionem feudi, & allegat text. in d. cap. 1. §. quin etiã, ergo si fingitur aliter clericum nõ fuisse, nec habitum religionis vnquam assumpsisse, sequitur propterea, quod nullam vnquam habuit resistentiam in acquisitione dominij, & consequenter sẽper illud stetit pęnes ipsum successorem manifestatum ex declaratione voluntatis attenta etiam natura declaratio-
23 nis, quæ est declarare facta dubia præcedentia, alias non esset propriè declaratio, quia importaret nouam dispositionem iuxta famigeratam doctr. Paul. de Castr. in l. hæredes palam §. si quid. ff. de testam. Felyn. in cap. cum olim nu. 5. de re iud. exornat Gomes. in regul. Cancell. in tit. de non tollen. iur. quæs. quæst. 13. & in omnibus iuribus hære-
24 ditarijs, quæ hæredi competunt hæreditate adita illa finguntur competijsse à die mortis dixit text. notab. in l. hęres quandoq; ff. de acquir. hæred. ibi. Hæres quandocumque hæreditatem adeũdo iam tunc à morte defuncti successisse defuncto intelligitur, vbi glos. idest fingitur, cum alijs adductis per Bart. in l. is qui pro empt. nu. 45. ff. de vsucap. tractando materiam fictionis trãslatioue de tempore ad tempus.

Vel dicere possumus, quòd cum in Rege directo Domino sit omnis potestas, & in dispositione feudorum liberum habeat arbitrium; & nulli subiaceat potestati, propterea potest dominium interim stare pęnes agnatum alias successorem reuocabiliter, conditionaliter, & suspensiuè, vel pęnes ipsum Regem, eodem modo, quando ad ipsum feudum esset recasurum, & denique facta animi declaratione dominiũ ad feudatarium verum successorem de-
25 feratur, nec est nouum, quod dominiũ transferatur, suspensiuè, & demum trahatur, & retrãsferatur ad sua principia attractiua verba sunt Bald. in l. 3. C. de pact. int. empt. & vend. & termini text. in d. l. si post mortem, & in l. huic scripturæ ff. ad l. aquil. non procedunt in suo,

suo, vel necessario hærede: nam non datur medium inter mortem, & aditionem, idem text. in d. l. si post mortem, optimè declarat, & ibi cõmuniter scribent. vt latius ibi per Ias. post Angel. hinc Bald. ibi notat, quòd inter mortem, & immixtionem necessarij hæredis nullum est medium, & consequẽter nec effectus medij temporis, ita quod do-
27 minium statim est acquisitum, & ob hoc text. ille non procedit in feudis, in quibus non datur libera dispositio, sed ad hæredes sanguinis necessario sunt feuda recasura, ita quòd si sunt filij nõ datur medium, vt supra, etsi sunt agnati vocantur ex lege inuestituræ cum qualitate, vel absque qualitate hæreditaria, prout erit qualitas feudorum, vt elegãter considerauit, & tradidit Paul. de Castr. in eadem l. si post mortem num. 3.

28 Benè verum est, quòd secundum approbatam opinionem in Regno cõmuniter decisam, & sic practicatam in dies clericis omnibus etiam in sacris constitutis debetur vita, & militia secundum Constit. Reg. incip. Comitibus, sunt enim filij, lex Regni eos repellit à successione feudorum primogenito existente, cui tantum secundum ius francorum in Regno obseruatum successio in feudis defertur, & ob id lex constituit eis alimenta, & hæc appellantur vita, & militia, quæ alimenta cum præstentur ex fructibus feudorum tantum, quorum clerici nõ sunt incapaces, propterea quid mirumẽ si habentes clerici qualitatem filiationis compræhenduntur sub lege, quæ generaliter filijs secondogenitis alimenta cõstituit, & tam glos. in d. constit. Comitibus, quàm Andr. sæpè sæpiùs dicunt, quod hæc sunt alimenta, quæ præstantur, vel vitam, militiam, seu alimenta, & dum postea
29 dicunt, quod hæc prestantur loco portionis feudi, à qua filij sunt exclusi, quasi quòd hoc non cõpræhendat clericos feudorum incapaces, aduertatur quod fallax est argumentum; primo quia constitutio hoc non dicit, sed sunt verba Doctor. secundo, si in Regno secundum ius francorum primogenitus tantum succedit; ergo nunquam secondogenitis competijt successio, sicut nec clericis, & tamen istis indubiratum est vitam, & militiam deberi, & sic pariter de iure communi feudorum in feudis titulatis, vt sic cum priuatio præsupponit habitum ad text. in l. decem de verbor. obligat. & habitus non detur successionis in Regno secõdogenitis ex lege, quæ primogenitis tantum successionem defert, & idem diximus de iure communi quoad feuda dignitatum, igitur non potest argui verè, quod detur vita militia ratione portionis alias competentis secundogenitis, cum nunquàm competierit, sed est onus à lege primogenito impositũ ratione successoris feudi respectiuè ad fructus, quos ipse à feudo percipit: tertio si ratione portionis debitæ super feudo hæc vita militia deberetur, non regularetur à legitima, vt tertia pars fructuum daretur, nec esset in vita, sed perpetua, & integra pars constitueretur, cuius contrarium dicunt omnes, ergo dicere, quod est loco portionis à qua secondogeniti excluduntur, non operatur ministerium iuris, sed sunt verba à Doctoribus emissa, sic perfunctoriè, & non sequitur cõsequentia, datur loco portionis feudi, ergo est feudum, oporteret enim condere in feudum expresè, alias nunquã quid in feudum concessum intelligitur secũdum notorios terminos feudorum, quod non est in feudo soldatæ, & similibus, quæ expressim in feudum conceduntur; ob quod apparet malè sensisse Camer. in repet. cap. imperialem §. prçterea Ducatus fol. 102. lit. O, & ideò de vita, & militia non soluitur adhoa,
30 & sic decisum, & debetur etiam primogenito, qui se clericauit, & feudum
31 renuntiauit voluntariè, in quo non consideratur exclusio successoris, de quo facit decis. 20. D. de Franch. & benè omnibus respondet, nec facit ad casum,

31 sum, quod detur actio contra tertium per capitul. speciale regni, alienationis actus, cum sit hæc prouisio specialis, & datur actio personalis contra possessorem in rem scripta, sicut pro paragio, de qua est capax clericus, & datur ad finem consequendi pecuniam debitam, non autem ad acquirendum dominium, vel ius formatum super feudo, sicut diximus in assensibus, qui quotidie præstantur in oblig. feud. in beneficiũ montium, atque Ecclesiarum ad finem consequendi credita, & feuda alienandi, quod de iure fundauimus validè fieri posse, vt infra eo. tit. in §. 8. & quod dicitur, quòd secundogeniti seruire debent ad expensas primogeniti cum equis, & armis dicit Afflict. in eadem Constitutione Comitibus hoc nõ procedere quando seorsum à primogenito habitant, & recessit hoc ab aula, cùm non sit hoc expressum in d. Constitutione Comitibus, sed glos. ibi hoc dicit esse de consuetudine, vnde nimirum si contraria consuetudine est sublatum, & postquàm vt diximus consuetudo est vniuersalis, & sic iudicata, vt Constitutio prædicta Comitibus comprehendat clericos sequitur, quòd in prædictis non est vis facienda; quia quanto magis clericus est inhabilis ad seruiendum, tanto magis est concessa vita militia absque onere talis seruitij: sicut in fœmina, & clerico supra diximus authoritate Andr. & postquam sic indifferenter iudicamus, & practicamus, & est opinio ab omnibus nostris regnicolis sic approbata, quos recenset Bammac. vbi supra in quæst. 10. ideò non concurro cum sua opinione, dum tenuit vitam, & militiam clericis non deberi, cuius argumẽtis apparet ex supra discussis latè responsum, etsi attendimus communes decisiones Dat. quod vita militia est loco legitimæ competẽtis in omnibus bonis hæreditarijs, in valore quorum computantur feuda hęreditaria, pariter opinio Bammac. non potest substineri, de quo per D. de Franch. in d. decis. 20. nu. 9. in meo cõs. 39. 1. volum. Camer. fol. 102. colum. 3. lit. L, & M, cum alijs innumeris cumulatis per Consiliarium Fab. de Ann. in cons. 120. 2. volum.

SVMMARIVM.

1 *Collaterale Consiliũ mortuo Prorege habet potestatem concedendi assensum, quia repræsentat in in omnibus Proregis personam.*

2 *Assensus super alienatione facienda non expirat per mortem concedentis.*

3 *Assentiendi potestas concessa est, tàm Proregi, quàm Collaterali Consilio.*

4 *Consuetudo obseruata Gubernatoris Regni, & regendi Tribunalia, dùm succedit mors Proregis, & quomodo Cõsiliarij Collateralis inter eos præcedant, & in quibus negotijs interueniant, & vota emittant: verùm habens vnum ex septẽ officijs Regni præcedit omnes titulatos, quocumque titulo decoratos, omnesq; Collaterales, etiam antiquiores; sed inter ipsos, quando concurrunt plures habentes septẽ officia vnusquisque præcedit secundùm præcedentiam, & dignitatem officij, non attenta antiquiori possessione, & ita decisum, etsi adest inter hos aliquis de sanguine Regio iste omnes pręcedit, & nu. 5. & 6.*

7 *Regentes Collateralis in concernẽtibus iustitiam habent votũ decisiuũ, in cæteris verò consultiuũ.*

8 Pro-

8 *Prorex an teneatur sequi Regentium Consilium consultiuum, quando sunt omnes pari voto, & ibi quomodo practicatur.*

9 *Princeps quomodo est debitor iustitiæ populis, & quomodo ipse est in Republica, & Respublica in eo.*

10 *Princeps debet Reipublicæ statum priuatis commodis præponere.*

§. V.

1 OTESTAS assentiendi, quæ residet pęnes Regni Proreges, quia non debent subditi pro impetratione assensuum in ipsorum bonorum contractationibus quærere Regem extra regnum secundum latius tradita per Andr. in d. cap. imperialem, de prohib. feud. alien. per Feder. Hæc inquam potestas mortno Prorege residet ex eadem ratione pęnes collaterale Consilium propter consuetudinem assentiendi, ita notanter Camer. in d. cap. imperialem cart. mihi 79. lit. N, vers. quæ notate per collaterali Consilio, quod vacante Proregis Officio repræsentat in omnibus illius personam.

Et ex hoc tenui pro indubitato illud quòd alias fuit controuersum: an assensus expiret propter mortem con-
2 cedentis præstitus alienationi faciendæ, quæ in vita assentientis facta non fuit: nam si Prorex cum collaterali Consilio assentit, vel Rex cum suo consilio, & sic nomine dignitatis, quę nunquam moritur, & actus est in se perfectus, propterea tenui, & teneo non posse dubitari de firmitate assensus: & si actus est in se perfectus non est faciēda distinctio respectu successoris in Regno, si capit iure hæreditario, vel ex pacto, & prouidentia: dùm fecit Prorex, vel Rex actum solitum, & debitum assentiendo alienationi faciendæ: non est de quo conquæratur successor, solet allegari text. elegans in cap. si cui nulla de præben. in 6. de quo per Camer. in cap. imperialem cart. 46. vers. sed dubitari solet, & cart. 47. vers. illud tamen te non latet, facit decis. Capyc. nu. 121. quicquid dixerit Io. Vinc. de Ann. in sua allegat. 45. contra quam fuit decisum, vt ipsemet refert in fine illius.

3 Sed aduertatur ad vnum, quod non aduertit Camer. nam per Pragmaticam nouem capitum hæc potestas assentiendi est concessa tam Proregi, quàm collaterali Consilio, ergo nimirum, si in absentiam, vel Proregis mortem potest
4 assentire, & moris est mortuo Prorege totum collaterale Consilium cōgregari integrum singulis, & solitis diebus, statutis horis, quod consilium consistit ex Regētibus viris togatis, & alijs Cōsiliarijs non togatis, & vt plurimū Magnatibus, qui debent esse personę meritissimæ talis dignitatis, & cōsilij: verum hi votum non habent, nec interueniunt in negotijs iustitiam tangentibus, aut generalem & ordinariā regni gubernationem, sed solùm Regentes congregātur propter hæc negotia singulis diebus de mane, & postea de sero congregātur omnes pro negotijs status, & belli: verù expeditiones prouisionum omnium, & priuilegiorum, quæ à regia cancellaria emanant firmantur à Regentibus, & loco Proregis à Decano ex Magnatibus prædictis, qui præsidet in Collaterali, dùm ibi assistit de sero tantum, & ratio, quare non interueniunt isti Domini in omnibus negotijs est, quia sic reperitur statutum per particulares prouisiones in anno 1542. expeditas tempore inuictissimi, & immort. mem. Caroli V. Imperatoris, de quo non meminit D. Frecc. dum in 3. lib. de differ. int. feud. tit. & alia ante nu. 21. refert vsum,

E e quod

quod collaterales Consiliarij dicti consilij bellici assistunt in collaterali, dum res bellica tractatur, qua finita recedunt, nec vllam habent aliam authoritatem, aut iurisdictionem.

Est benè verum, quòd Magnates, seu titulati cum cæteris viris non togatis, qui sunt de hoc consilio præcedunt Regentes in sedendo, & in votando: nam sedent ad dexteram manum, & primi qui votant sunt tituli dignitate decorati post eos, qui titulos non habēt & demum Regentes, qui sedent ad sinistram Proregis, sed extra consilium Regentes præcedunt prædictos Consiliarios, qui non sunt Magnates, scilicet titulo decorati: nam titulati simpliciter in regno ex particulari declaratione facta per serenissimum Regem Philippum Secundum præcedunt Regentes, omnesq; collaterales in omnibus actibus, & locis publicis præterquàm in consilio, in quo moris est sedere vltimos, dùm ad illud accedunt pro causis, & negotijs particularibus, & sedent in banco, & loquor de titulatis, qui non sunt de Collaterali, & hoc iure vtimur absque controuersia: verùm in collaterali titulati, qui sunt de prædicto consilio, præcedent inter eos secundum antiquitatem, non autem secundum maioritatem tituli, quæ inter eos secundum morem non attenditur, ibi, de quo latius D. Frecc. vbi supra, & in primo lib. cart. 23. & 33. & de ratione vide in decis. 8. facta inter magnum Admiratum, & magnum Cancellarium, quare titulati nouiter assumpti præcedunt Regentes, & alios Collaterales antiquiores titulo non decoratos.

Sed hæc limitantur in habentibus
5 vnum de septem Officijs Regni: nam hi præcedunt, & in consilio, & extra omnes titulatos, omnesq; collaterales, etiam antiquiores, & maiori titulo decoratos, & hoc iure vtimur, & vltra decisionem relatam per D. Frecc. 1. lib. in causa Comitis Castri magni Cancellarij, cum Principe Salerni practicatum fuit vltimo loco cum Marchiona Gruttularum Decano collateralis, & Principe Cōchæ magno Admirato nouissimè inter collaterales aggregato, qui præcessit Marchionem Decanum, & antiquiorem Consiliarium: verùm inter ipsos, qui tenent septem officia, & sunt de Consilio Status, seu collaterali, vnusquisque præcedat secūdum præcedentiam, & dignitatem officij, quod fuit decisum inter Principem Conchæ, & D. Cæsarem d'Auolos magnum Cācellarium; licet in antiquitate Principem præcederet: nam ratione maioris dignitatis officij iudicauimus debere Principem præcedere, de quo in d. decis. octaua, prout pariter isti præcedunt Decuriones nostræ Ciuitatis in Regio Palatio, & in omnibus alijs publicis actibus, de quo in decis. D. de Franch. 548. 4. volum. licet Decuriones præcedunt omnes titulatos.

6 Sed si inter titulatos adest aliquis de sanguine Regio iste præcedit omnes titulatos, etiam titulo maiores, secundum Cassan. Boer. & alios relatos per Frecc. in 3. lib. in vltima quæstione num. 47. vt seruatum fuit cum Duce Montis Alti de domo Aragonia, & licet maxima orta fuerit altercatio, an etiam præcedat septem officia, quæ differentia fuit inter prædictum Ducem, & Marcum Antonium Columnam magnum Connestabilem: tamen consulto Rege fuit decisum in fauorem Ducis in possessorio, nec processum vlterius, quanquam D. Frecc. in loco allegato præsupponat, quòd in illo parlamento tunc facto habentes septem officia iurauerunt ante Ducem Montis Alti, qui secundum cum præcessit omnes titulatos, sed vt dixi, fuit decisum in possessorio, vt præcedere deberet, qūia de sanguine Regio, & decretum non fuit publicatum, quia partes nō institerunt, & ego Aduocatus tunc

tunc amborum stante etiam tam maxima sanguinis coniunctione inter eos procuraui, & reperi medium, vt omnibus esset consultum in illa occasione parlamenti faciendi circa compositionem Regni, ne noua fieret numeratio, & medium fuit, vt Dux se absentaret à Ciuitate causa eundiuenatum in partes conuicinas, & isto medio tempore parlamentum celebraretur, & fuit potius hoc factum cum Duce, quàm cum prædicto Domino Marco Antonio, quia ipse tractauerat, & fuit totus in negotio prædictæ compositionis faciendæ, & omninò opus erat eius interuentu in illo parlamento, & sic fuit exequutum, sed decretum prædictæ præcedentiæ est in Archiuio supremi Italiæ Consilio, in quo illud ego legi, dùm onus habui tanquam vnus ex Regentibus prædicti supremi Consilij recolligendi scripturas omnes archiuij prædicti, illasq; cōponendi.

Nec ommittam aliud, quòd Regentes ex particularibus ordinibus eiusdem
7 dem Caroli V. Imperatoris in materia iustitiæ habent votum decisiuum: in cæteris verò consultiuum; sed an quan-
8 do omnes sunt in pari voto, teneatur Prorex sequi illorum consilium, aut quomodo hoc debet intelligi saltem de honestate, videatur Bellug. in suo specul. rubr. 10. in titu. de off. exam. num. 7. & 8. cum sequ. qui validè renet, quòd sequi debet consilium, sed veritas est, & ita practicatur, quod multoties regulantur Proreges secundum vota consultiua Regentium, seu maioris partis ipsorum, & multoties secundum illorum arbitrium; & ò vtinam pro cultu iustitiæ, & recta Regni gubernatione saltem in rebus iustitia tangentibus authoritas Collateralis, & iussa per Reges seruarentur sunt peccata populi, & conuenit hæc silentio pertrāsire, & legatur idem Belluc. in cap. se-
9 qu. 11. qui tractat, quomodo Principes sunt debitores iustitiæ populis, & quomodo Principes affectione paterna debet vassallos diligere, quomodo ipse est in republica, & respublica in eo,
10 quomodo publicum reipublicę statum debet priuatis commodis præponere, vide Andr. in cap. imperialem in princ. de proh. feud. alien. per lor. & ibi in §. itaque, quomodo quæ cum consilio geruntur sortiuntur effectum: nam sic iustitia administratur, & ab omnibus custodirur; & vehillis ad hoc deputatis, qui omnia paruifaciendo eam non administrant: nam Dei iudicium non effugient; & de authoritate Tribunalis Collateralis, quam iurisdictionem habeat, & an sint Regentes, Iudices ordinarij, an verò Assessores Proreges, vt quidam insipientes dicunt, latè infra in tit. de delegationibus nu. 11.

SVMMARIVM.

1 *Prorex in casum absentiæ, & infirmitatis potest substituere personam, quæ loco sui administrat, & vterque casus successit tempore Præsidatus Comitis de Lemo.*

2 *Proreges æquiparantur Proconsulibus.*

3 *Prorex potest omnia, quæ potest Rex, eiusq. personam repræsentat.*

4 *Potestas Proregis non expirat per mortem Regis.*

5 *Officium Legati à latere non expirat per mortem Pontificis.*

6 *Proconsules, & Præsides, quæ non sunt delegabilia possunt delegare in casum absentiæ, aut infirmitatis.*

7 *Causa necessaria est causa infirmitatis, & absentiæ.*

8 *Doctor, Lector electus potest ex causa infirmitatis loco sui a-*

lium subrogare.

9 *Commnnis opinio, quòd ex causa necessariæ absentiæ, & infirmitatis, etiam quòd sit electa industria personæ potest quis alium sui loco substituere.*

10 *Præses potest in casum absentiæ, & infirmitatis Vicarium constituere.*

11 *Delegatus principis personã Principis repræsentat, & est maior quolibet ordinario.*

12 *Pater ex causa potest deputare filium suum Viceregentem.*

13 *Procurator generalis ad negotia, vt est Generalissimus Prorex Regni potest loco sui alium substituere, & secundum hæc practicatum, & iudicatum fuit.*

14 *Substituto à Prorege non debetur idem honor, quòd ipsi Proregi, secus si substitutio fuisset facta à Rege, & ibi ponitur practica.*

15 *Proreges in Regno iurisdictionem non exercent, nisi post captam actualem possessionem, & vsque tũc prædecessor administrat in omnibus, vti Prorex.*

16 *Salarium Proregi an debeatur post captam possessionem officij, an verò à die discessus, & sic etiam recessus, vsque quoad Patriam redeat ad partes quæstio disputatur, & concluditur debere.*

17 *Medicus conductus pro tanto salario quolibet die debet illud habere etiam tempore itineris.*

18 *Iudex cõductus debet habere sumptus etiam in accessu, & recessu.*

19 *Salarium currit Ambasciatoribus à die accessus.*

20 *Pro parte negatiua multa ponderantur, & adducuntur, vt salarium non debeatur, nisi post ingressam Prouinciam.*

21 *Dignitas, & iurisdictio Prædecessoris in officio non cessat, nisi vsque ad aduentum successoris in Prouincia, & ante successor nihil potest mandare.*

22 *Successor non dicitur venisse, nisi ceperit possessionem, & iuramentum præstiterit*

23 *Officiales maiores in summa dignitate constituti ante captam administrationẽ dignitatem acquirunt, & salarium taliter debetur, quòd transmittunt ad successores, & à die electionis dicitur in ipsos dignitas translata, & acquisita, & hæc est communis limitatio, cum qua concordantur iura, & decisiones.*

24 *Proreges æquiperantur Proconsulibus, & Patritijs.*

25 *Proconsul statim, quòd vrbem egreditur antequàm Prouintiam ingrediatur habet Proconsularia insignia, ac voluntariam iurisdictionem, & eam non deponit, vsque ad regressum in Vrbem.*

26 *Contentiosa iurisdictio, quare non datur interim.*

27 *Proconsul quando iusta causa detinetur, & iustum ad sit impedi-*

pedimentum potest mittere Legatum in Prouintiam, qui suo nomine illam regat, quo casu cessabit iurisdictio alterius.

28 *Proconsul in Prouincia sibi decreta est maior omnibus post Principem*

29 *Consules sunt illustres.*

30 *Rex Siciliæ est Dux Apuleæ, & Comes Prouentiæ.*

31 *Cardinalis Legatus æquiparatur Proconsuli, & Legatus non Cardinalis æquiparatur Præsidi.*

32 *Proconsules, Senatores, Patritij, & Consules Cardinalibus æquiperantur.*

33 *Proreges sunt plusquàm Proconsules.*

34 *Sumptus facti per Officialem in notabili summa in præparamento pro accessu ad officium, qui demum in itinere decesit, debet refici hæredibus, & seruari idẽ nes, licèt salarium non debeatur.*

35 *Salarium debetur ratione laboris in administratione, quòd autem soluitur pro accessu, & recessu est ratione sumptuum, & sic diuersis respectibus vtrumque debetur.*

36 *Iudices, quibus non debetur salarium, debentur tamen illis refici expensæ integræ factæ in itinere.*

37 *Differentia inter Iudicem, & Assessorem.*

ARGVMENTVM.

Prorex in casum absentiæ, aut infirmitatis potest alium loco sui deputare. Potestas Proregis non expirat per mortem Regis. Proreges æquiperantur Proconsulibus. Procurator generalis potest aliũ loco sui substituere. Differentia inter substitutum à Prorege, vel à Rege. Proreges in Regno iurisdictionem nõ exercent, nisi post captum corporalem possessionem, à quo tempore cessat iurisdictio prædecessoris. Proregi salario debetur, aut refectio sumptuum saltem in accessu, & recessu.

§. V.

1 SED quid si Prorex est absens, an possit substituere, vel eligere personam loco sui, an verò Collaterale gubernabit, & quid in casu infirmitatis, & vterque casus successit tempore Præsidatus Comitis de Lemos, qui dum Romam profectus fuit pro obedientia præstanda summo Pontifici Clementi VIII. nomine suæ Maiestatis, tanquàm Regis, qui in Regno nouiter successerat, reliquit loco sui cum sua particulari commissione D. Franciscum de Castro eius filium secundogenitum virum suæ ætate nemini secundum, omni virtutum genere ornatum, admirabilis ingenij, sagacem, expertum, prudentissimum, ac omnium negotiorum capacissimum, qui vt talis cum admiratione cunctorum, durante Patris absentia, admirabiliter gubernauit: & sic pariter tempore infirmitatis idem Comes illum fecit suum Locumtenentem, & Gubernatorem, & vt talis admissus, & receptus, quo Comite demum mortuo fuit ille à Catholica Maiestate confirmatus, & gubernauit per anni spatium, & plus: prout eodem modo in Regno Siciliæ successit casus in personam filij Ducis Mattheæ Proregis, qui à patre in infirmitate constituto fuit loco sui subrogatus, & post mor-

tem etiam gubernauit vsque ad prouisionem successoris.

Comes igitur, ac Comitissa eius vxor voluerunt, vt eis dicerem, quid de hoc sentiebam, si hæc fieri poterant, & quænam erat mea sententia dixi, quòd in hoc nullam reperiebam rationem dubitandi: siquidem Proreges æquipa-
2 rantur Proconsulibus secundum Capy. in repet. cap. imperialem col. mihi 32. quem ibi sequitur Camer. cart. 78. lit. N, multa ad propositum per Purpur.
3 in l. 1. ff. de offic. eius nu. 209. Et in Viceregе propriè constituto à Rege, vt posset omnia, quæ Rex, & ipsius personam repræsentet, tradit Alex. in rubr.
4 ff. de offic. eius, qui vic. alt. get. & ob id stante qualitate tanti Ministri non expirat eius potestas per mortem Regis, dicit Capyc. in loco vbi supra colum. 33. ibi vndecimo, sicut dicimus in Le-
5 gato à latere, cuius officium non expirat per mortem Pontificis per regul. text. in cap. 2. de offic. leg. in 6. & Legatus à latere Proconsuli æquiparatur, & de maxima potestate Proregis videatur Frecc. in rit. quis dicatur Dux, & hoc vltimum vidimus practicatum in personam Comitis Oliuariæ maximi tegni Proregis, qui post mortem gloriosissimi Philippi II. adhuc officiũ exercuit, & continuauit per annos. Sunt enim personæ in suprema dignitate constitutæ, Vicarij Regis ipsius personam repræsentantes in omnibus cum amplissima potestate; & ob id dixi, quòd licita erat subdelegatio, seu substitutio, siuè deputatio personæ loco ipsius in casum necessariæ absentiæ, seu infirmitatis ex traditis communiter per Doctor. in propria materia in d. l. 1. de offic. eius, incip. à Barr. ponendo casum
6 in Præside, & Proconsule, dicẽtes quòd ea quæ non sunt delegabilia, possunt Proconsules, & Præsides in casum absentiæ, aut infirmitatis delegare, & aliũ vice ipsorum constituere; & quanquàm in istis maioribus dignitatibus videtur electa industria personæ, ob hoc requiritur causa necessaria, est casus in l. 1. ff. de offic. cons. quodq; sit tam necessa-
7 ria causa infirmitatis, quàm absentiæ probat text. in l. si longius ff. de Iud. in princ. idem text. in l. si filiusfamilias §. fin. cum l. seq. ff. de Procur. quæ iura ad hæc allegat Dec. in d. l. 1. ff. de offic. eius nu. 70. qui multa alia iura, & decisiones cumulat. Receditur enim ex causa infirmitatis à regulis iuris, & propterea dixerunt Doctor. in Doctore
8 legente, quòd etsi electa sit industria personæ: tamen ex causa infirmitatis poterit alium loco sui subrogare, & eligere, & sic legere per substitutum, Bal. in l. fin. ff. de excus. tut. rom. in l. si verò §. de viro ff. solu. matrim. latius Dec. vbi
9 supra. Quam opinionem vti communẽ latè fundat Purpur. in d. l. 1. vt qui non potest substituere, vel delegare, possit inquam ex causa necessariæ absentiæ, vel infirmitatis causas alias in delegabiles, & in quibus est electa industria personæ, ibi nu. 513. cum sequ. Ias. ibi nu. 58. & 77. Alex. nu. 54. & Ang. nu.
10 5. loquitur in Vicario, quem dixit posse Præsidem constituere in casum absentiæ, & infirmitatis; sed in Proconsule non requiri causam delegandi, sed in alijs Iudicibus ordinarijs, & delegatus
11 Principis est maior quolibet Ordinario, quia Principis personam in omnibus repræsentat ad text. in cap. pastoralis, de offic. ordin. in cap. studuisti, de offic. leg. & pro conclusione omnium adduxi decisionem Bald. in l. aliquando
12 ff. de off. Proconf. qui ponit q. in patre propriè, si potest ex causa deputare fi-
13 lium suum Viceregentem, & in Procuratore generali ad negotia, vt est generalissimus Prorex Regni, dixerunt iura, & Doct. posse alium sui loco substituere, & deputare ex teg. text. in l. si procuratorem §. 1. ff. mand. in l. quod quis C. de procur. in cap. 1. §. tantum eodem tit. in 6. & distinctio communis est inter Procuratorem ad negotia, vel ad iudiria, vt per Bart. in l. pen. §. 2. ff. de diuers. & temp. præscript. idem Bart.

&

& Bald. in d.l. si procuratorem S. 1. & est in Regno generalis consuctudo, & ita iudicatum posse substituere, & validissimos iudicatos contractus assensus, & actus omnes à substitutis factos, de quo latè in meo cons. 55. nu. 45. & ibi recensentur decisiones alias factæ, prout fuit inter cæteros in casu illius consilij, nam iudicatum fuit in fauorem D. Petri Xarchez, contra Fabritium Mormile.

Sed an debeatur idem honor, & idē titulus, sicut patri, seu Proregi substi-
14 tuenti, & communis est distinctio, quòd aut Locumtenens cōstitutus est à Principe, aut ab ipsomet Prorege, vt primo casu idem honor debeatur in omnibus: secundo verò secus, ex decisione, & distinctione Bart. in l. filius ff. de legati, Cardin. in clem. 1. de off. Vic. in 6. oppos. Alex. in d. rubr. nu. 14. Purpur. vbi supra latè nu. 632. & propterea eidem D. Francesco Locumtenenti, non fuit datus titulus excellentiæ, vt Proregi, sed tantum Illustrissimi, sed demùm mortuo patre, & habita commessione Locumtenentis, & Capitanei Generalis à Rege, fuit datus ei titulus Excellentiæ, & in omnibus tractatus, vt Prorex, quia à Rege deputatus, & constitutus: quæ notentur, cum in dies occurrere possint, & expedit pio Cronistis, & legum ignatis, qui de omnibus loquuntur indifferenter, vt doceant, & intelligant, quod à Iudicibus rectis, & Deum timentibus non cantatur. Placebo Domino, sed consulunt, quæ veritati consona sunt, & quæ maximis vigilijs, & sudoribus addiscerunt, quæ non vadunt per omnium manus, nec omnes scire possunt omnia, & propterea non omnes pates sumus, voluiq; ponere hæc sic per extensum: siquidem quādo hæc successerunt, voluerunt me lapidare, quasi blasphemassem, & loquutus essem in paradoxis.

Et an Proreges in ingressu Regni habeant iurisdictionem, ita quod præ-
15 decessoris iurisdictio cesset: an verò illa duret, vsquequo fecerit ingressum, & cæperit possessionem de hoc facit elegantem decisionem D. de Franch. num. 393. ad cuius dicta me remitto, quæ sunt conformia consuetudini indubitatæ, quæ est, quòd iurisdictionem non habeat nouus Prorex, vsquequo non accepit actualem possessionē, & iuramentum præstiterit, iuxta morem, de bene administrando, quòd ipsis defertur per Decuriones Ciuitatis in Ecclesia maiori, iurans seruare Capitula, & priuilegia omnia Ciuitati concessa, quod si postea faciant, ipsi videant: & interim Prorex prædecessor administrat omnia, facitq; gratias, omniaq; ad potestatem Proregis spectantia.

Verùm fuit alias dubitatum, & mihi quæsitum, vt meam dicerem senten-
16 tiam: An Viceregibus, qui à Curia transmittuntur ad gubernationem, & regimen Regnorum suę Catholicę Maiestatis debeatur salarium non solum post ingressam Prouinciam, vel Regnū, sed à die discessus, & recessus, vsquequo redeat ad patriam, & hoc se posita qualibet consuetudine.

Pro parte affirmatiua multa possunt considerari, nam Legato tempus prodest, ex quo legatus creatus est, non ex quo Romam venit dicit text. in l. legato ff. de legatio & ob id ibi glos. dixit, vt videatur esse in seruitio, & reipublicæ causa abesse ab eo die creationis, non autem quo iter incępit arripere, & sic pariter dicit computandum esse tempus reuersionis, scilicet non statim ex die recessionis, sed cum quodam temporis laxamento allegat text. notab. in l. tempus ff. de vacat. mun. vbi text. dicit: neque enim minus abesse Reipublicæ causa intelligendus est, qui adit negotium, vel ab eo reuertitur. Hinc text. in princ. dicit tempus vacationis, quod datur eis, qui Reipublicæ causa abfuerunt, non ex eo die numerandum, quo quis abesse desijt, sed cum laxamento quodam itineris.

Sed text. notab. hoc declarat in l.

qui mittuntur §. sed si extra patriam ff. ex quib. caus. maior. vbi dicitur, quem Reipublicæ causa abesse, dum eat in Castra, ac redeat, & ideo qui cæperit iter dicitur Reipublicæ causa abesse, vbi glos. in verb. agere notat, & dicit, & sic etiam antequam vadat, dicitur abesse, cum se præparet, alleg. text. in d. l. legato, sicut è contra cum est reuersus allegat text. in l. ab hostibus, §. fin. eod. tit.

Si dicitur stare in seruitio, & gaudet illius priuilegio, igitur salarium debetur, sicut ei, qui est in commeatu tam pro accessu, quàm pro recessu glos. in l. 3. §. si ad diem ff. de re mil. quàm pro singulari notat, & sequitur Bald. in l. si ea conditione C. de cond. inser. Bart. in l. hac lege C. de proxim. sacr. scrin. lib. 11. vbi pariter notat Andr. de Barul. & in Doctore recedente cum licentia, vt salario gaudeat pro recessu per illũ text. tradit Bald. in auth. habita C. ne fil. pro patr. nu. 22. vbi Barbat. notat, & allegat glos. §. si ad diem, cumulat decisiones Ias. in l. diem functo nu. 41. ff. de off. Assess.

17 Hinc Bart. in l. suo victu ff. de oper. liber. tradit, quòd medicus, qui vadit ad aliquem locum pro tanto salario quolibet die, debet illud habere etiam tempore itineris, & idem Bart. in l. super creandis C. de iur. fisc. lib. 10. dicit, quod si quis conducit vnum Iudicem, debet intelligi sumptibus conducentis in eundo, & redeundo, & instando, quem allegat, & sequitur Alex. in cõs. 206. 2. volum. allegat hæc Franc. Auila super ll. prætorum, & Iud. Sindic. Reg. cap. 6. in verb. salario nu. 2. qui attestatur de consuetudine totius hispaniæ esse, vt iudices debeant habere salarium, illisq; currat, etiam pro accessu, & recessu.

Et in Ambasciatore, vt currat salarium à die accessus, seu facti præcepti
19 de eundo, tradidit Bald. in l. si quis decurio C. de decur. lib. 10.

Pro parte verò negatiua videtur hoc decidere text. in auth. de administr. §. illud, vbi statuitur officialem gaudere
20 non debere salario, nisi post ingressam Prouintiam, non autem à die electionis, & ibi glos. in verb. codicillis, & sic per illum text. tradit Luc. de Pen. in l. 1. C. de primip. lib. 12. & in l. fin. C. de consulibus lib. 12. in fin. & text. in d. l. 1. C. de primip. hoc videtur indubitanter probare: ibi commoda primipilatus post administrationem incipiunt deberi, vbi in spetie Andr. de Barul. notat non deberi salarium à die accessus, sed à quo die Prouintiam est ingressus, per quem text. sic decidit Bald. in cap. 1. §. fin. quis dicatur Dux, vt decedente officiali in itinere minimè salarium debeatur: videtur hæc pars fundata in illa communi conclusione Doct. autho. Bart. in l. diem functo ff. de off. assess. nu. 2. vt minimè in terminis illius text. debeatur salarium totius temporis hæredibus officialis mortui, quando ille nondum ingressus erat officium, seu se parauerit ad veniendum, quia ante ingressam Prouintiam salarium nullo modo incipit currere, nec debetur, & repræhenderunt communiter doctr. Bart. in l. 1. §. diuus nu. 13. ff. de var. & extraord. crim. vbi videtur contrarium voluisse, & facit ratio fortis, quòd soluerentur duo salaria eodem tempore, & duo pariter essent in eodem officio, &
21 dignitate: siquidem indubitatum est nõn cessare dignitatem, nec iurisdictionem alterius, nisi vsque ad aduentum successoris in Prouintia, & ante successor nihil potest mandare iurisdictione carens ad text. in d. §. illud, auth. de admin. vbi est casus in l. obseruare §. posthæc ff. de off. proconf. bona decis. Specul. in rubr. in tit. de leg. §. superest nu. 58. vers. sed an iste de latere, imò magis voluit Bald. in l. meminisse ff. de off.
22 proconf. in fin. vt non dicatur successorem aduenisse, nisi cæperit possessionem, & iuramentum, & applicauerit se ad locum, vbi decernitur administratio.

Hanc

Hanc communem conclusionem, quòd salarium non transmittatur ante
23 cæptam administrationem, seu ingressus in Prouintiam, ijdem Docto. limitauerunt in officialibus maioribus summam dignitatem assequentibus, vt dicimus in dignitate patriciatus, & Consulatus; & propterea mihi nunquàm visum fuit esse contrarium Bart. sibimet à dictis in l. diem functo cum dictis in d. §. diuus, siquidem in l. diem functo loquutus est in simplici potestate in §. verò diuus, loquutus est in maiori dignitate, & potestate in officijs, in quibus principaliter consideratur dignitas personæ, vt in Præfectis, & Præsidibus, vt latius ibi per eum, & hoc ex eo, quia à die electionis dicitur dignitas trāslata, & acquisita, pro quo est text. elegans in l. fin. C. de consul. lib. 11. ibi illico ab Imperialibus codicillis præstitis patrem familias effici, qui text. loquitur in dignitate Patritij, & dixi, quòd est communis opinio, & limitatio, vt in supremis dignitatibus ex electione acquiratur dignitas electo glos. ad limitationem text. in d. §. illud, in verb. codicillis in fin. quam ibi sequitur Bart. & ita pariter limitat, & se declarat Luc. de Pen. in d. l. 1. C. de primip. col. fin. vers. in dignitatibus; sic Alex. qui tenuit contra Bart. in d. §. diuus intelligit, & limitat in d. l. diem functo nu. 25. & in maioribus dignitatibus dixit procedere decisionem Bartol. in §. diuus, & limitati communem opinionem, de qua supra in l. diem functo tradidit Iacob. de sancto Georg. nu. 27. & Claud. Seisel. ibi nu. 13. & sic intelligo Curt. ibidem, qui secutus fuit Bart. in §. diuus, & licet glos. in l. fin. C. de decur. lib. 10. vbi Io. de Plat. dixerit, quod hæ duæ dignitates solæ conferuntur sola electione: tamen Doct. præfati, & signāter Bart. quem prædicti sequuntur, loquutus fuit in alijs dignitatibus maioribus, in quibus nō videtur ratio differentiæ, & glos. in d. §. illud dicit, in dignitate Patriciatus, & alijs: ergo vltra dignitatem Consularus.

Quod in dubium non videtur refricandum in dignitate Proregum, quæ est sublimis, tum ratione qualitatis personarum, quæ ad hanc dignitatem eliguntur, tum etiam ratione administra-
24 tionis etsi assimilamus has personas Proconsulibus, & Præsidibus, vt dixit Capyc. in repet. cap. imperialem catt. mihi 32. vers. 2. notandum est, quod Vicarius Regni, vbi Camer. cart. mihi 78. à terg. lit. N, verb. prima conclusio sumus iam in casu Bart. qui loquutus est in Præside, sed ad confusionem prædictæ glos. dico, quod loquitur contra
25 text. in l. 1. & 2. ff. de off. proconf. vbi Proconsul statim, quòd vrbem egreditur, ita quòd est in itinere, habet proconsularia insignia, ac voluntariam iurisdictionem, quam exercere valet, licet aliter prouinciam non sit ingressus, & non deponit dignitatem vsque ad ingressum Vrbis, dicit text. in l. fin. ff. eodem tit. & sic ratione dignitatis dantur officij insignia statim, & datur iurisdictio voluntaria, quæ oritur ex consensu partium dixit Bald. in l. omnes ff.
26 off. proconf. & non datur contentiosa ratione implicationis iurisdictionis cum antecessore, cuius iurisdictio non cessat, ne Prouincia sine gubernatione maneat dicit text. in d. §. illud, & propterea si
27 mittit legatum suo nomine, ille exercebit, & cessabit iurisdictio alterius dicunt iura præfata, ac prædicti Doctor. communiter, & hoc quando iuxta causa detinetur, & iustum adest impedimētum in itinere, ita Bart. in d. l. diem functo nu. 2. Alex. ibidem ante nu. 24. Ias. ibi num. 44. Iacob. de sancto Georg. & latius Curt. nu. 39. quod probat text. elegans, quem Bart. allegat in auth. de collat. §. adhoc prohibemus vers. antequam verò, qui text. etsi simpliciter loquatur, intelligitur iusto tamen existēte impedimento, sic concordando text. in d. l. obseruare §. posthæc de off. proconf. ita Bald. eleganter in l. fin. ff. de excus. tutor. Hinc dicimus postea Pro-

con-

Digitized by Google

consulem de omnibus causis, quibus Romæ Consules, Præfecti Prætorio, cæteriq; magistratus cognoscere possunt, de omnibus ipsi cognoscunt in decretis sibi prouincijs, in l. ex omnibus ff. de off. Præsid. in l. si in aliqua §. fin. ff. de
28 off. Proconf. & in Prouincia sibi decreta est maior omnibus post Principem, in l. & ideo ff. de off. Proconf. in l. 4. ff. de off. Præsid. ob quod Guidus Panciroła in tract. de notit. vtraque dignir. cap. 100. in tit. de proconf. dixit, quod Proconsul statim egressus vrbē in itinere, & reuersus donec portam vrbis ingreditur insignijs proconsularibus vtebatur, ac voluntariam iurisdictionem, vbique exercebat, quod alijs Magistratibus non concedebatur, qui nihil habebant, nisi intra Prouinciam, & extra eam tanquam priuati habebantur.

Immò si Proconsules antiquis temporibus ex Consulibus efficiebantur, & habebant hoc plus, nam tanquam con-
29 sules erant illustres secundum gloss. communiter approbatam in rubr, ff. de offic. Consul. & tanquam Proconsules spectabiles ratione demandatæ dignitatis, & administrationis, cum non sit inconueniens dicunt Doct. quod possit repræsentare plures dignitates, & ponunt exemplum in Rege Siciliæ, vt sit Dux Apuleæ, & Comes Prouentiæ glo.
30 in rubr. ff. de off. Proconf. glof. notab. in §. hęc autem in verb. proconsulariam in auth. vt Iud. fin. quo suffr. Alber. in rubr. de off. Consul. post Bald. & tanta
31 est dignitas Proconsulis, quòd æquiparetur Proconsuli Cardinalis Legatus, & qui est Legatus tantum, sed non Cardinalis æquiparatur Præsidi glos. in cap. 2. de off. leg. in 6. Innoc. in cap. quoad translationem de off. leg. Alber.
32 in d. rubr. de off. proconf. idem tradit, quod Proconsul æquiparatur Cardinali, & ante ipsum Specul. in tit. de legat. §. superest nu. 37. & Senatores patritij, & Consules Cardinalibus æquiparantur, Alber. in l. 1. ff. de off. Præfect. Prætor. cumq; Proregibus iam hodie detur titulus illustr. vt dabatur Consulibus stante qualitate personarum, quæ passim, & indistinctè sunt titulo decoratæ, & inter Magnates habitæ, & titulatæ personæ appellantur collaterales Consilij, ob quod præferuntur cæteris alijs Regijs Officialibus, vt per Minad. in repet. Constit. Reg. in aliquibus in verb. Comitum, & Baronum num. 44. & probat hoc text. in l. quisquis C. ad leg. iul. maiest. ibidem necesse etiam virorum illustrium, qui Consilio, & Consistorio nostro intersunt, Senatorum etiam: nam & ipsi pars corporis nostri sunt.

33 Sunt ergo Proreges plusquàm Proconsules si illustrem dignitatem meruerunt tanquam collaterales Cōsilij pars corporis Regis, & alijs dignitatibus decorati: vnde attenta communi limitatione, cum simus in dignitate suprema, ex creatione officium est concessum, & dignitas collata, & sicut in alijs non dabatur transmissio salarij, quia ante ingressum Prouincię non dicebatur dignitatem acquisiuisse: ita è contrario si acquisiuit per prius à die electionis, debet currere salarium, vt dicit Bart. in d. §. diuus, eo ipso, quòd se præparauerit, & cæperit iter: nam tunc incipit seruire, deferre potest vti talis insignia, ac voluntariam iurisdictionem, vti talem exereere inter subditos suæ decretæ prouinciæ, & si Doctor. declarauerint, quod si Officialis fecerit sumptus,
34 & expensas notabiles in præparamento pro accessu, ita quòd res non est integra, vel decessit in itinere, quòd hæc omnia debent hæredibus resici, vt sit indemnis, licet salarium non debeatur totius anni, vt per Purpur. nu. 216. & Marc. de Mant. nu. 124. & 125. in d. l. diem functo, argum. text. not. in l. si pecuniam ff. de cond. ob cauf. igitur quomodo in personis tam sublimibus hoc est denegandum, dum iter facere non tenerentur maximè in partibus tam longinquis nisi pro inseruiendo ipsorum Regi, vt sic meritò dicat text. in

d. l.

d. l. si pecuniam, quod indemnes debeant seruari, nec talis seruaretur cum salario officij solùm pro tempore, quo Prouintiam administrar, siquidem illud
35 est ratione laboris in administratione istud est ratione sumptuum, quæ in itinere occurrunt: vnde benè procedet alia opinio de salario, quoad transmissionem in hæredes ratione anni integri; sed benè etiam procedet alia, vt currat ratione sumptuum pro rata temporis accessus, & recessus, vt indemnis seruetur, pro quo pondero text.not. in l.ex eo tempore ff.de milit.test. qui videtur prima facie contrarium decidere, sed satis est ad propositum ad præfatam distinctionem. Dicit enim ex eo tempore quis iure militari incipit posse testari, ex quo in numerum relatus est, ante non, proinde qui nondum innumeris sunt, licet etiam electi Tyrones sint, & publicis expensis iter faciant, nondum tamen milites sunt, debent enim in numeros referri.

Hic text.probat, quòd antequam sit miles ascriptus, quòd non gaudeat priuilegio militis, sed probat etiam quòd publicis expensis iter facere debet, vt sit in numeris describatur; & plus dicit ibi glos.in verb.relatus, quod idem erit, si fuerit iussus cingi, licet non sit adhuc cinctus per text.ibi in l.sequ. Si igitur omni iure publicis expensis debet iter fieri, & rursus quando præcedit iussus habetur pro milite, ita quòd eius priuilegijs gaudet, quare idem nō erit dicendum in casu, de quo agimus, vt salarium debeatur in recompensationem expensarum, pro rata illius tēporis accessus, & recessus; & rursus si iussus est Prorex discedere, vel accedere: quare sicut in milite non debemus dicere, vt omnibus priuilegijs Proregis gaudere habeat respectu salarij, si pro ipsius munere explendo iter arripit expensas sustinet, & pro Regis seruitio laborat, licet Bart.ibi illum text. limitet secundum præallegata in dignitatibus minoribus, non autem in maioribus, & allegat eumdem text. in d.l.fin. C.de decur. lib.10. vbi est casus.

Sic ergo ratione expensarum non debetur integrum salarium, quoad trāsmissionem in hæredes, sed pro rata tēporis in sumptuum recompensationem, sicut dicimus de delegatis à Principe, & alijs Iudicibus, qui dum alibi degūt,
36 ad iudicandum proficiscuntur, etsi non poterunt à partibus petere salarium: benè tamen debēt ei refici expensæ integræ itineris, quia nemo cogitur suis sumptibus militare, eleganter Specul. in tit. de salario, Alber. in l. obseruare ff.de off.Proconf.& in l.1. §. cura carnis in fin. ff.de off.Præfect.Vrb. vnde cum simus in suprema dignitate collocata in personis eminentibus alias in dignitate pariter suprema constitutis, sumptus sunt excessiui, qui non propter aliud, nisi propter iter fiunt, vt denique indemnes illæ vndique seruentur in compensationem illarum, dicere debemus currere salarium tam tempore accessus, quàm recessus, cum qua distinctione dignitatum, & compensationis sumptuum cōciliantur omnia, quę hinc inde sunt considerata, & quæ latius in medium afferri possent, sublato ex prædictis inconuenienti solutionis salarij duplicati, siquidem vnum soluitur ratione laboris, & administrationis, & aliud in recompensationem sumptuum non tanquam salarium, sed in emendationem interesse, sicut in terminis text. in d.l. diem functo soluitur hæredibus salarium totius anni: & tamen eodem tempore alius Minister est electus in locum mortui, qui officium exercet, & cui debitum salarium soluitur; sed quia illud hæredibus soluitur in præmium, & mercedem ratione dignitatis, & pro eo, eiusq; familiæ, vt in Rectore, & Prę-
37 side, non autem in assessore, qui tantum habet salarium ratione laboris, vt declarat Imol.in cap. propter num.13. extra locat. propterea cum diuersis respectibus fiat solutio, non habuit hoc lex pro inconuenienti, vt sic pariter dicamus

camus

camus in casu de quo agimus, postquã diuersæ sunt causæ solutionis, & ita iuris esse censeo, saluo semper saniori iudicio. Hinc practica ordinaria est, quòd Reges soliti sunt mandare, vt Proregibus pro expensis, & maximis sumptibus, quibus in itinere grauantur, detur quãtitas aliqua notabilis pecuniarum, quæ communi vocabulo appellatur agiuto de costa.

SVMMARIVM.

1 *An pro causa pecuniaria possit exe qui contra Collaterales de persona etiã via ritus, quæstio proponitur, & pro parte affirmatiua concluditur.*

2 *Magna Curia habet iurisdictionem contra Curiales.*

3 *Collaterales, Curiales dicuntur, quia in Curia Regis, & panes Regem assistere debent, à qua recedere non possunt absque spetiali licentia*

4 *Tribunal magnæ Curiæ est idem, quod tribunal Regis, & propterea iurisdictionem vniuersalem habet super omnes Principes, Duces, Comites, Barones, & alios cuiuscumque conditiones, & præeminentiæ fuerint.*

5 *Consuetudo antiqua, quòd contra istas personas non procedatur in consulto Principe est sublata, quia contra Constitutiones, & contra ritum magnæ Curiæ, ex quibus cessant dispostia de iure communi.*

6 *Casus enumerantur, in quibus fuit processum contra titulatos magnates, & etiam habẽtes vnum ex septem officijs.*

7 *Ritus magnæ Curiæ, quæ excipit familiares Regis domesticos cõmensales, & actu seruientes, qui Curiales dicuntur non seruatur, & in contrarium est consuetudo.*

8 *Priuilegia militum amplius non seruantur.*

9 *Priuilegia Doctorum, vt non possint carcerari, amplius non seruantur.*

10 *Iurisdictio Siniscalchi non est aliter in vsu, & de his omnibus cognoscit magna Curia.*

11 *Milites in Regno, qui militarem artem actu exercent, & in matricula descripti, quoad iurisdictionem tantum habent in Regno Iudicem particularem deputatum, qui dicitur l'Auditore del Campo.*

12 *Ritus magnæ Curiæ recepit interpetrationem in seruientibus, & familiaribus propriæ domus Regis, aut Proregis tantum.*

13 *Priuilegium fori pro debitis contractis ante officium non mutatur, quia hæc officia augent honorem, sed non mutant statum, nec causam iuris, prout dicitur in militibus gaudẽtibus, & nume. 14. cuius contrarium est in clerico, per totalem status mutationem.*

15 *Distinctio Doctorum circa mutationem status, & inter causas naturales, & accidentales.*

10 *Collaterales, qui durante officio se obligauerũt seruata forma ritus* non

non possunt declinare forum, quod non est in clerico, & ibi de ratione, nisi dolo, & fraude clericatum assumpsisset.

17 Curiales extra Curiam contrahentes de ipsorum priuatis negotijs foro exceptione non gaudent.

18 Milites negotiatores conuenti pro illa negotiatione priuilegium militare non gaudent, sed sub Iudice ordinario subsunt, etiam si sint Curiales, & familiares, qui ad latus Principis seruiant.

19 Differentia inter milites, qui dicuntur militare in Regis seruitio, & milites armatæ militiæ.

20 Priuilegia omnia intelliguntur in quantum non lædatur vtilitas publica.

21 Officialis Regi immediatè seruiens non gaudet pro contractu domi inito nec pro delictis extra Curiam commissis.

22 Collaterales Consiliarij in quo differunt ab alijs.

23 Consilij diffinitio notanter authoritate Isern.

24 Consiliarij Collaterales, qui sint, & in quibus consistat eorum officium.

25 Consiliarij Collaterales non iudicant, & in materia belli tantum, in qua interuenire possunt vota ipsorum sunt consultiua, & nullam habent iurisdictionem.

26 Theorica Bart. in l. fin. de Consilit. Princip. commendatur ad decisionem articuli.

27 Senatores pro causis pecuniarijs nõ gaudent.

28 Deputatio Iudicum particulariũ à iure communi statuta certis personis in dignitate constitutis, & signanter magister officiorũ recessit ab aula.

29 Text. in l. 2. C. vbi Senat. vel clarijs. ponderatur.

30 Collaterales Consiliarij non sunt milites, sed viri militares.

31 Dictio cæterum idem prorsus substantia, & qualitate implicat.

32 Milites ex priuilegio, qui non se exercent in factis armorum fori priuilegio non gaudent.

33 Militantes in sacro Palatio in quocumque officio quibus priuilegijs gaudeant.

34 Decisio particularis Bald. in militibus facientibus militarẽ professionem, sed eam non exercentibus, vt eorum militia non sit priuilegiata.

35 Consiliarij Belli, in quibus se exercent, & quod sit eorum officium.

36 Aliud est Consilium, & aliud militia, sicut alij Consiliarij, & aliud milites.

37 Milites proprijs negotiationibus vacantes priuilegium militare ammittunt.

38 Miles in matricula militum descriptus, si militiam non exercet, priuilegio militari non gaudet.

39 *Milites veterani non gaudent, quia non exercent.*

40 *Literæ familiaritatis non deseruiunt actu non seruientibus.*

41 *Milites nostri temporis nullo modo gaudent ex communi Doct. conclusione, & ideo carcerari possunt.*

42 *Milites secundum magis communem opinionem pro debitis tantum contractis in Castris, in Bello, & in expeditione gaudebunt, non autem pro his, quæ fecerunt in eorum Dominijs, vel vagando per mundum.*

43 *Practica contra milites nouæ militiæ, vt possit contra eos de persona exequi.*

44 *Text in l. fin. C. vbi Senator. vel Clariss. non seruatur in Regno.*

45 *Citatus seruata forma ritus dicitur criminaliter citari propter delictum periurij.*

46 *Clericus propter periurium perdit priuileginm Capituli Odoardus & potest pro ciuili debito carcerari.*

47 *Clericus ob obligationem incussatam, & incursum periurij pro debito ciuili potest carcerari.*

48 *Pœna periurij antiquitus secũdum ritus Mag. Cur. erat amputationis manus.*

49 *Citatio seruata forma ritus importat criminalitatem, vt causa criminalis tractatur.*

50 *Citatus in causa criminali debet de persona comparere, & si delictum est commune, cognitio est Magnæ Curiæ, licet tractaretur cum proprijs militibus.*

51 *Text. particularis adducitur in l. pœn. C. de dignit. lib. 12. vbi propter periurium viri illustres cæteriquè in dignitate constituti fori priuilegio priuantur.*

ARGVMENTVM.

Ritus Magnæ Curiæ circa liquidationem instrumentorum habet locum contra Collaterales. Iurisdictio Magnæ Curiæ, quæ. Milites in Regno militaribus priuilegijs non gaudent. Curiales, & qui ad latus Principis assistunt, non gaudent pro debitis contractis propter proprias negotiationes extra Curiam. Aliud milites, & aliud viri militares. Collateralium officium quod sit, in quibus consistat, & an habeant iurisdictionem aliquam. Milites nostri temporis nullo gaudent priuilegio. Citatio seruata forma ritus dicitur criminalis propter periurium, ob quod quis foro priuatur.

§. VII.

1 SED cum multa posuerimus supra de Collateralibus, videamus quæso veritatem articuli aliàs in dubium propositi, an contra istos Dominos Collaterales pro causa pecuniaria possit exequi de persona, & consequenter liquidari instrumentum debiti iuxta ritum Magnæ Curiæ Vicariæ, quæ periurij incursi vigore citat. criminaliter ad personaliter comparendum, & non per Procuratorem, & non comparente citato personaliter, & in promptu non docente de satisfactione carceratur, & dicit causam in vinculis.

In hoc artic. primo est tractandum si

isti Domini in hoc subsunt iurisdictioni Mag.Cur. Secundo, an saltem pro debitis contractis ante officium assumptū. Tertio, quando non subessent, quid de eis disponat ius commune. Et quarto, & vltimo siue subsint Mag.Cur. siue non, videndum erit an exequi possit de persona iuxta formam iuris, & etiam via ritus.

Primus articulus videtur decisus per Constitutiones.

2 Cōstitutio Regni statuimus, expressè dat Mag.Cur. iurisdictionem contra curiales, ibi, & de quæstionibus nostrorum curialium, qui immediatè nobis assistunt de speciali cōscientia nostra in curia commorantium, qui de curia nostra sine speciali mandato nostro non possunt recedere &c. causas audiat, & iustitia mediāte decidat: idemq; disponit in constitutione incip. magnæ curiæ nostræ, & Andr. in d.constit. statuimus, dicit curiales esse, qui sine licentia de curia non possunt recedere, & officia gerunt, vbi latiùs Afflict. & in d.consti. mag.cur. idemq; traditur per Carau. in ritu mag.cur. 46. incip. in primis in tit.
3 de iurisd. & de for.compet. Quales sunt Collaterales, qui officia gerunt immediatè penes Regem, & non possunt recedere absque licentia, vt est notorium;
4 cumq; secundum tradita in dictis constitutionibus tribunal mag.cur. sit idem quòd tribunal Regis, ibi in constitutione statuimus; Mag.Cur. nostræ Iustitiarius nobilcum in curia commoretur, & in constit.mag.cur. ibi in cognitionum nostrarum iudicijs collocatū, quid mirum, quòd super omnes iurisdictionem habebit; appellatur ibidem iustitię speculum, & in cōstit. sequi incip. honorem debitum, appellatur luminare maius ob quod datur cognitio Baroniarum, Comitatuum, Ciuitatum, Castrorū, & Magnorum feudorum etiam criminis læsæ maiestatis; & in prædicto ritu datur in specie cognitio cōtra omnes Principes, Duces, Comites, Barones, & alios cuiuscumque conditionis, & præeminentiæ fuerint, vt sic dicamus iustè sublatam consuetudinem, quam refert D. Frecc.
5 in tit. quis dicatur Dux: dùm dicit, quod istæ dicuntur personæ illustres, & contra eos non deberet procedi Principe incōsulto non citari, nec carcerari, quia dicit hos appellari Regios Consiliarios & dicuntur pars corporis ex reg. text. in l.quisquis, & in tit. quis dicatur Comes, dicit quod Comites, Duces, & Principes in Regno appellantur Consiliarij de latere Domini Regis: sed subsequitur, quòd hodie hoc in desuetudinem abijt, cùm de facto detrudantur in carceribus mag. cur. & contra illos indifferenter proceditur. Erat enim hæc consuetudo contra Reg.constit. & contra ritum mag. cur. & propterea iustè non fuit obseruata, quicquid aliàs esset de iure communi ex regu. text. in l. si grauius C.de dignit.lib. 10. in l.fin. C. vbi Senat.vel clariss. in l.in sacris C.de præpos. sacr. scrin. in l.in cubicularios, C.de præpos.sacr.cubic.lib. 12. in l.nec ad diuersa de Silent. eodem lib. in l. ex eo, de Agent. de reb. eodem lib. in l.fin. C.de comit.consistor. eodem lib. cum
6 alijs concord. Hinc vidimus procedi, per mag.cur. contra habentes septem officia tam ciuiliter, quàm criminaliter, & contra hos, qui sunt de Collaterali consilio indifferenter tam per mag.cur. quàm per Sac.Conf. vt vidimus in Duce Amalfiæ magno Iustitiario citato, carcerato, & condemnato in causa criminali per magnam curiam in D. Cæsare d'Auolos magno Cancellario, in Principe Conchæ magno Admirato, Tiberio Pignatello successore in prædicto officio magni Cancellarij, & quid mirum, quòd Sacr. Conf. indifferenter procedat, si illud appellatur sacra Maiestas, & vt tali supplicatur, eiusq; nomine sententiam profert, & si titulo decorati præcedunt collaterales, omnesq; alios Consiliarios titulos non habētes, vt est moris in Regno: ergo si mag.cur. cognoscit de titulatis, multo fortius cognoscere debet de collateralibus, quia

si vinco vincentem te, ergo &c. & sic videmus oẽs Regios Consiliarios conueniri in mag. cur. in Sac.Conf. & ipsos contra alios agere, & nunquam de hoc fuit dubitatum.

Et licet ritus pdictus mag.cur. videtur videatur corrigere prædictas cõsti.
7 dùm in fine à cognitione tam ampla eidem concessa contra oẽs excipit familiares Regis domesticos, commensales,& actu seruientes,qui oẽs dicuntur curiales,vt latiùs ibi per Carau.Tamen in desuetudinem abijt ritus,vt in facto videmus, quia contra omnes mag.cur, & Sac.Conf.procedit, sicut dicimus in
8 priuilegijs militum, & clericorum, vt non teneantur nisi inquantum facere possunt, quæ amplius non seruantur secundum Paul.de Castr. in l.miles ff.de re iud. sic in priuilegijs Doctorum, vt non possint carcerari, vt latius per Ca-
9 rau.in rit.166.incip. Item quòd si quis debitores nu.30.Hinc Fulg.in l.1.C.in quib.caus.mil.for.præscr.vti nõ possunt, dixit ibi in fin.Quod non insurgit ex illa lege multa vtilitas, quia his militijs hodie non vtimur; sic videmus milites torqueri,suspendi, cõdemnari ad triremes, carcerari pro debitis ciuilibus, & contra eos,sicut contra quoscumque alios procedi,prout pariter videmus in
10 iurisdictione Sinisċalchi,quę erat contra oẽs familiares domus Regis, illiq; exempti erant à iurisd. mag.cur. quòd secundum D.Frecc.in tit.de Sinisc. re-
11 cessit ab aula, & non est aliter in vsu, solùm.n.respectu militum militarem artem actu exercentium,& ꝙ in matticula,seu rollo, vti tales reperiũtur descripti, quoad cognitionem iurisdictionis tm̃ est deputatus in Regno Iudex particularis dictus l'Auditore del cãpo,sed quoad reliqua priuilegia nullum ser-
12 uatur;& verè ritus prædictus ex vsu recepit interpretationem in seruientibus, & familiaribus propriè domus Regis, aut Proregis,non autem in Cõsiliarijs, alijsq; Officialibus;& sic videmus de his cognosci per Auditorem exercitus, nisi aliud Proregi visum fuerit, ideò de prædicto ritu tanquam non in vsu nullam mentionem fecerunt Andr. Afflict. Frecc, & alij nostri Regnicolæ, qui de authoritate mag.cur. scripserunt, & de cognitione in curiales.

Hæc vllam habent dubitationem, quoad debita contracta ante officium, dùm quis se obligauit ad solutionẽ illorum, quodq; contra eum possit liquidari instrumentum seruata forma ritus: nam persona reperitur obligata, & tali obligatione affecta officium suscipit, &
13 hæc officia augent honorem,sed non mutant statum,nec causam iuris,elegãter ad propositum Bald.quem sequitur Affl.& Aluar.in c.1.de mil.vass.qui arma bellica deposuit;exemplum est in
14 istis militibus gaudentibus, vt elegãter per Bart.in l.1.in fin.ff.de pœn. vbi voluit,ꝙ isti etiam habeant priuilegium exemptionis à curia sæculari,tamẽ non per hoc mutant statum,& habẽt locum in eis leges, quæ dicunt, quòd propter mutationem fori, seu propter priuilegium superueniens ad sui procurationẽ quis non excusatur,quę non procedunt in clerico, quia datur totaliter status mutatio secundum eumdem Bart.& sic procedunt dara status mutatione tra-
15 dita per canonistas in cap.1.de oblig. ad ratiocin. vt per Butr. post Io.Andr. & alios distinguẽtes circa mutationem status inter causas naturales,& accidẽtales,& hac ratione attenta,quando nõ mutatur status secundum Bart. semper attenditur obligationis contractæ status, quem sequitur Rayn.de Forli in l. oẽs populi nu. 97. & latiùs Io.Bapt.de S.Seuer.nu.156.& idem Bart.ibid.in 5.quęst.nu.48.de iust,& iur. Bald.in l. 1.C.an ser.ex suo fact.nu.4.

Quæ procedunt etiamsi se obligaue-
16 runt seruata forma ritus mag.cur.post assumptum officium, nam in clerico solo reperitur, vt nec voluntariè possit à sæculari Iudice cognosci, quia priuilegium non est personale,sed toti Collegio clericorum indultum: secus verò

si per-

si personæ esset concessum, vt in casu de quo agimus, vt vtrumque determinat text.in cap.si diligenti de for.compet. quod etiam in clerico limitatur, quando dolo, & fraude clericatum assumpsit maximè respectu bonorum, de quo latè post Ioan.Andr. & alios in d. cap.1. de oblig. ad ration. per D.de Franch.in decis. 209. Est enim hoc inductum in fauorem, vnde benè potuit renuntiari, quod in terminis decidit glos.in d.l.in sacris in verb.eos,de proxim.sacr.scrin. vbi Bart.ibi enim non poterat conueniri nisi coram Magistro Officiorum,sed bene sponte poterat coram alio, quia renuntiabat fauori, atque suo priuilegio, ibiq; Luc. de Pen.
17 quod indubitatum redditur ex communi Doctor.doctrina,dũ volunt,quòd dùm isti Curiales officia gerentes penes Principem extra Curiam contrahunt, & de negotijs ipsorum priuatis, vt minimè tunc fori exceptione gaudere possint,sed tenentur correspondere sub communi iurisdictione ex ipsorum priuatis negotiationibus, ita Bald. in l.1. per illum text. C. in quib. caus. mil. for. præscr. vt non poss. vbi quòd militantes in Curia Principis non gaudent priuilegio fori,quando conueniũtur ex priuatis negotiationibus,nisi tẽpore commeatus, quia milites nego-
18 tiatores pro illa negotiatione conuenti non habent priuilegium militare, ex quo infert ad quæstionem, de habente priuilegium,vt non possit conueniri coram Episcopo,vel alio, sed tantum coram supremo Pontifice, quòd si in studio emit bladum, vel vinum conuenitur ibi coram Iudice illius loci, ibiq; Salic.reassumit regulam,quòd in militia constituti si negociantur tenentur pro illa negotiatione ibi respondere,& per prius ibidem Bart. vbi Ang. sequitur in omnibus Bald.& Fulgos. ac melius omnibus Paul.de Castr. exemplificans in spetie text. illum in militantibus in Curia Principis, & habentibus officium circa Principis personam, ac in cæteris familiaribus illius, dicens, quod licet aliàs non possent conueniri nisi sub Magistro militum secundum reg.text.in l.magisteria C.de iurisdict. omn. iud. tamen ratione negotiationis possunt etiam coram Iudice ordinario conueniri,& infert ad quæst.Bald. subdens notabile verbum, quòd etiam si sint in Curia familiares, & qui ad latus Principis seruiunt, poterunt tamen ex priuatis negotiationibus coram ordinario conueniri, & pondera text.ibi, cum non armatæ militiæ prædit sint,
19 ita quòd dicuntur milites,sed non armatæ militiæ,sed dicuntur militare, dùm in Regis seruitio degunt, vt benè ponderat post Butrig. Paul. de Castr. quæ est decisio particularis, glos. not. in l.qui cum vno §. reus ff.de re milit. eadem glos.in l.si quis postea ff. de iudic.non enim conuenit in hisce casibus gaudere aliquo priuilegio,quia esset in fraudem,& damnum publicum, vt sub clypeo priuilegij contractantes, & bona fide negotiantes defraudarentur, & delusi remanerent, vt ad propositum considerat text.elegans in l.2. C. de priuil.scol.lib.12. ibi,ne flagitiorum crescat authoritas, vel publica vacil-
20 let vtilitas: ex quo text.Doct.ibi reassumunt conclusionem,quòd omnia priuilegia intelliguntur intantum concessa, & valere, inquantum non lædatur vtilitas publica,vt per Odoffred. Io.de Plat.& omnes, bonus text. ad idem in §.quod autem,in auth.vt Iud.sine quoque suffr.vbi glos.in verb.priuilegia,& ideò Rebuff.in eadem l.2.idem tradens dixit quòd nunquam intelligitur concessum aliquid licitum, sub cuius prætextu possit committi illicitum.

Eandemq; conclusionem, quòd Officiales immediatè Regi inseruientes nõ
21 gaudeant pro contractibus initis domi,quando priuilegium datum est personæ, & sic de delictis extra Curiam commissis, firmat ad propositum Andr. in d.constit.statuimus, ibiq; Afflict. & idem Afflict.in Consti.Reg.incip.in-

tentionis, quæ sunt decisiones punctuales ad casum.

Et aduertatur quæso, nam dum tractamus de istis Dominis Collateralibus Consiliarijs, isti non sunt magis Consi-
22 liarij, quàm cæteri alij de consilijs Regiæ Maiestatis, differunt enim in eo, quod sunt de eminentiori consilio, sed omnes sunt Consiliarij, & de consilio,
23 nam vt docuit notabiliter Andr. in cap. 1. in addit. in titu. hic finitur lex, consilium nihil aliud est, quàm collatio inter plures habita, & dicitur quasi considium, quia plures consident, & simul sedent ad simul conferendum, & examinandum negotium, quod imminet, & dicit consilium non esse in Prin-
24 cipe, sed penes Principem, idest Consiliarij de bello suscipiendo; hæc Andr. quem non allegauit D. Frecc. in 1. lib. in titu. de off. Magist. Iustit. vbi dixit istos appellari consiliarios guerræ, ibi ante num. 35. & rursus ante num. 34. quærit an isti dicantur Iudices militares, qui iudicant, quid in militia, & bello sit agendum, vel Iudices militares dicantur Auditores Campi, & remittit se peritioribus, sed certè si recordatus esset prædictæ decisionis Andr. opus nõ fuisset consulere peritiores, immò dico
25 plus, quòd isti Domini Consiliarij prçstant Principi consilium, ita quòd sunt vota consultiua, & non decisiua, & aliter non iudicant, & ideo idem D. Frecc. dixit, quod in collaterali assistunt, dum res bellica tractatur, qua finita à collaterali Consilio recedunt, nec vllam aliam habent authoritatem, aut iurisdictionem, nisi eam, quam illis forte Prorex delegat, aut committit, & vulgo nominantur gli Consiglieri della guerra, quæ sunt propria verba Domini Freccia supra allegat. in different. int. feud. reg. titul. & alia ante nu. 21. 3. lib.

Vnde si omnis authoritas, & iurisdictio incipit, & finitur in rebus bellicis tantum tractandis in Collaterali consilio merito secundum omnes nullum habebunt priuilegium pro rebus familiaribus, & pro proprijs negotiationibus, quæ extra tractantur secundum decisionem Andr. & cæterorum supra adductorum, & secundum hæc est propria theorica singularis Bart. in l. fin. ff.
26 de const. Princ. tradentis quòd quando exemptio est data personæ ratione dignitatis, aut præeminentiæ, tunc recurrendum est ad notata in d. l. 2. C. vbi senat. vel clar. vbi in causis ciuilibus coram ordinarijs conueniuntur, & in criminalibus dicit ibi glos. coram eo, cui Rex causam delegauerit secundum text. in l. fin. eod. tit. Si verò priuilegium est concessum non solùm personæ, sed etiam loco, tunc procedit text. in cap. 1. de priuil. in 6. vt tunc contrahens, vel delinquens in loco non exempto minimè gaudeat, si verò priuilegium est datum ratione publicę vtilitatis, vt in militia, tunc recurrendum est ad terminos text. in l. magisteria.

Hæc enim theorica Bart. pariter decidit casum, dum tractamus extra Curiam de negotijs particularibus, & proprijs, in quibus nihil commune officiũ,
27 & Senatores non gaudent in causis pecuniarijs per text. in d. l. 2. & maximè si sunt contracta ante officium assumptum, cum magna curia suam iurisdictionem contra omnes habeat, & secũ-
28 dum Frecc. non practicatur ampliùs dispositio iuris communis, à quo certi Iudices erant constituti, & præsertim Magister officiorum, & sic pariter recessit ab aula iurisdictio Siniscalchi, qui cognoscebat de familiaribus Curię Regis, & secundum Frecc. in tit. de Siniscal. videbatur gerere prædictum officiũ Magistri officiorum authoritate Luc. de Pen. in l. viros C. de diuers. offic. lib. 12. quæ omnia dicit ipse non sunt hodie in vsu, & notate, quod licet Frecc. dixerit ibidem, quod etsi Siniscalcus cognoscebat de curialibus, quòd non propterea in generali concessione eidẽ facta illius iurisdict. intelligebatur iurisdictio concessa in Collaterales, qui

sunt

sunt de secreto consilio propter praeminentiam officiorum,& personarum, 29 & nil allegat, nam ad hoc est particularis text.in d.l.2. C.vbi senat.vel clarif.cuius infrascripta sunt verba.

Senatores in pecuniarijs causis, siue in hac alma Vrbe, siue in suburbanis degũt, in iuditio tam prætorianæ quàm vrbicariæ præfecturæ, necnon Magistri officiorum, quoties tamen ad eum nostræ pietatis emanauit iussio, in Prouintijs verò vbi larem fouent, aut vbi maiorem bonorum partem possident, & assidue versantur, respondebunt.

Et sic text.expressè dixit, quòd cognoscet Magister officiorum, si hoc spetialiter à Rege fuerit commissum, ita quòd est casus ibi pro decisione q. D. Frecc.& etiam pro nostra, ac etiam attenta dispositione iuris communis, si in pecuniarijs causis iurisdictio contra Senatores est sub Iudice ordinario, & est decisio propria in Collaterali secũdum Frecc. cumq; omnes illæ iurisdictiones hodie cessauerint in Regno, nõ enim adsunt, dicit Frecc. Magistri officiorum, non Præpositi sacri cubiculi, sacrorum sacriniorum, Agentium in rebus, Silẽtiariorum, & similium, sed omnis iurisdictio est collata in Mag. Cur. nec seruatur dispositio text.in d. l. fin. vbi Sen.vel Clarif. propterea dicẽdum est Mag. Cur. in collaterales,& omnes pro negotijs extra officium iurisdictionem habere, vltra quòd illa iura, & similia loquũtur in ipsorum casibus spetialibus, non autem in istis Dominis Consiliarijs bellicis, in quibus loquitur text.in d. l. 2. qui est specificus in Senatoribus, nec facit ad casum, quòd Collaterales præcedunt, & constituti sunt in maiori dignitate, nam hoc fit ex potestate legis, vt post alios notanter habetur per Io.de Plat.in d.l.pen. de silent.& rursus si tribunal Magnæ Curiæ est idem, quod tribunal Regis, & est specificum contra omnes Duces, & Principes,& habet vniuersalem iurisdictionem in toto Regno, & isti Domini Collaterales nullam habent extra consilium,& in illo assistunt pro rebus bellicis tantum, & postea recedunt, videtur propterea, quòd non sit absonum, vt Mag. Cur. cognoscat ratione vniuersalis,& maioris iurisdictionis ipsi à Rege attributæ, qui potuit, cum ab eo omnes fluant, & refluant tanquam à fonte, vt pluries diximus.

Non enim differunt isti Domini Cõsiliarij ab alijs, immò alij habent iurisdictionem cum administratione, quam 30 non habent ipsi, & hos appellat lex viros militares, non milites, vt in Constit.Reg.incip. vt vniuersis, ibi, vt vniuersis, & singulis Regni nostri nobilibus honor debitus integrè conseruetur. Comitibus, Baronibus, ac cæteris viris militaribus, nam dictio illa, cæte- 31 ris, idem prorsus substantia, & qualitate implicat,& refert, licèt diuersum spetie,& numero glos.& Bart. in l.non solum ff.de procur. quæ ad propositum allegat Tiraq.in tract.de nobilit. 1.lib. in princ.cart.30. num.11. & glos.in d. constit.in verb.militaribus, dicit intelligas de illis militibus, qui viuunt in honore militari, & magis explicitè ibi Andr. quòd militares viri non sunt milites, sicut secundum eum differt Consul à viro consulari tanquam habitus ab actu, consulunt enim Regi, seu Proregi, quæ pro bello sunt necessaria, vel res bellicas concernunt, vt diximus authoritate Andr.& Regi inseruiunt, prout alij in ipsorum ministerio, cuius respectu dicuntur militare, non autem, quòd sint creati milites, vel quoquomodo militiam exerceant, immò for- 32 tius dixit Paul.in eadem l.fin. vbi Senat.vel clarif.quòd milites facti ex priuilegio, qui non exercent eorum personam pro Republica in factis armorum priuilegio fori non gaudebunt, & propriè isti Domini compræhenduntur sub tit.C.de priuil.eor. qui in sacr.pal.mil. lib.12. vbi glos.in rubr. dicit Titulum 33 illum intelligi de his, qui in sacro palatio militant in quocumque officio, in

que

quo titulo ponuntur ipsorum priuilegia, & minimè reperitur hoc de quo tractamus, & priuilegium ipsorum nil aliud continet, nisi creationem Consiliarij Collateralis, ob quod cum verè non militent, fori priuilegio propterea non gaudebunt, in quo est decisio par-
34 ticularis Bald.in l.pen.ff.ex quib.caus. maior.loquentis in casu fortiori videlicet, in militibus facientibus militarem professionem, sed verè actu non exercentibus, vt eorum militia non sit priuilegiata, sed vti debeant iure communi in eorum actibus, quem allegat, & sequitur Afflict.in d.Constit.Reg.Intẽtionis,& pulchre Luc.de Pen. de similibus militibus in l.milites C.de re milit.lib.12. & dixi quòd sunt hæc in casu fortiori, & nullam patiuntur disputationem, quia non sunt isti crati mi-
35 lites,sed Consiliarij,& bene applicantur decisiones, quia nullo modo in militia se exercent,nec vt milites aliquid faciunt,aut militiæ parati sunt.

Sed de creatione militum, de bello mouendo, aut de Regno defendendo aduersus hostes consiliãt,& vota emittunt,ita quod consulunt circa ea, quæ
36 milites,& circa militiam fieri debent, & aliud est consilium,& aliud militia, sicut aliud Consiliarij,& aliud milites: vacant enim isti proprijs negotiationibus, ipsorumq; commodis in proprijs
37 domibus, terris, ac territorijs,quæ intãtum sunt militibus prohibita, vt perdant ex hoc milium priuilegium, ad text.in l.nemo miles C.de re milit.lib. 12. vbi glos.in verb.vacet concordat, text.in l.miles eod.tit. quorum iurium rationem reddit text. in l. miles C. locat.& in l.fin. eod.tit.& pro conclusiole legatur elegans text. in l. per illyricos C.de cohor. lib.12. Hinc Aufr. in addit. ad cappel.tholos. in decis. 111. dixit quòd qui allegat se militem debet probare,qui allegat text.in l.1. C. de a par. mag.mil. lib.12. Sunt igitur isti Domini Consiliarij non milites, & consequenter iure communi vti debẽt,

prout cæteri omnes: etsi vt diximus artem militarem nullo modo exercent, & in matricula,vt tales,non sunt aliter descripti, succedit conclusio illa communis, quòd etiam quod sit descriptus
38 in matricula, & militiam non exercet priuilegio militari non gaudebit, Bart. in l.scriniarios C.de testam. milit. vbi
39 Aret. Corn. & omnes: hinc veterani milites non gaudent, quia non exercẽt ad text.in l.1. C. de veter.lib.10. in l.ad veterani ff. ad l. falcid. Andr. in constit.Regn. magister Iustitiarius in verb. & alios, idem in literis familiari-
40 tatis, vt non deseruiant actu non seruientibus Afflict. in d.Constit.Reg. intentionis, cumulat decisiones Io.Ant. de Nigr. in repet.clement.1.de vit. & honest.cler. nu.26. Ann.in allegat.44. qui refert sic decisum per Sacr. Cons.
41 & in militibus nostri temporis, quod non gaudeãt est communis decis. Cyn. in l.1. C.de iur.& fact.ignor.vbi scrib. late Alex. in l.centurio de vulg. & pupill. quæ conclusio non patitur limitationem non data creatione titulo, aut priuilegio militiæ, ob quod iustè Salic. in l.1.nu.12. C.qui bon.ced.poss.tradidit, quod milites nostri temporis possunt pro debito carcerari.

Et si magis communis est conclusio in proprijs militibus,vt priuilegio gau-
42 deant; vt non conueniantur nisi inquantum facere possunt pro debitis cõtractis in castris, in bello, & in expeditione; non autem pro his,quæ fecerunt vagando per mundum, vel dum steterunt in eorum domibus secundum glos. notab. in l. miles ff. de re iud.quam sequitur ibi Bart.Odoffred. Alber. & Salic.in d.l.1. qui bon. ced. poss. Matth. Brun.de cess.bon.tract.3. par.2. in tit. an miles cedat bonis quæst.11. qui dicit,quod cum glos.transeunt Doct.par. deput.de re milit.tract.16.lib.7. in tit. incip. an armiger rusticus, qui allegat text.notab.in l.fin. C.de restit.milit. & idem text. per propria verba in l. fin. C.quib.non obijc.long.temp.præscript. adden-

addentes ad Bald.in d.l.1. C.qui bon. ced.poss.quæ conclusio confirmatur ex decis.Andr. & aliorum supra adductorum, quòd curiales non gaudent pro debitis factis extra curiam,& sic cæteri in dignitate,& officio constituti, igitur omni iure dicendum est hos Dominos Consiliarios nullo posse potiri priuilegio pro debitis ipsorum particularibus, sed subditos omnino esse iurisdictioni mag.cur.

Sed si vt supra ostendimus priuilegia hæc omnia in desuetudinem abietunt, & mag.cur. super omnes suam exercet Iurisdictionem vanum est propterea su-
43 per his insistere. Hinc per Collaterale consiliũ indifferenter expediuntur prouisiones contra milites nouæ militiæ,vt contra eos exequatur etiam de persona,& hoc iure vtimur,licet illi sint descripti in matricula,vti veri milites, & vt tales semper militiæ parati,& vt milites aliquibus gaudent priuilegijs vigore nouarum ordinationũ, inter quas cum non sit hæc, quòd non possit exequi de persona,licet non possit super armis,& equis,ideò contra personas prouisiones expediuntur, quia priuilegia eis à iure communi indulta abolita sunt.

Ex his absolutus apparet primus punctus,an isti Domini subijciantur in hoc iurisdictioni magnæ curiæ, & quomodo ritus non seruatur,vel in quo est interpretatus, est etiam decisus secundus punctus circa debita cõtracta,pariterq; terminatus est tertius,quid de iure cõmuni: nam si ritus viget, ita quòd sit correcta dispositio constitutionum Regni, & magna curia non habet iurisdictionem,ergo remaneremus in dispositione iuris communis, secundum quod in pecuniarijs causis Senatores nullo gaudent priuilegio, sed subsunt sub iudicio ordinarij Iudicis,& in criminalibus sub iurisdictione eius, cui Rex, seu Prorex ipsum repræsentans causam delegauerit ex reg.text.in d.l.fin.vbi Se-
44 nat.vel claris.quæ tractat de personis illustribus,& super illustribus cuius tex. dispositio dixit Frecc. & in facto videmus esse correctam in Regno,postquàm contra omnes mag. cur. procedit, ne flagitiorum crescat authoritas, vel publica vacillet vtilitas,vt supra diximus, quia sic indispositio temporum requisiuit propter multitudinem negotiorũ, delictorum, & Magnatum Regni, in quo malitia creuit,& bona fides negotiationum defecit, pro quo tantum debent inuigilare Superiores, vt sic nimirum, si omnia priuilegia deficiant, & nouis vtamur legibus, statutis, & consuetudinibus,vt pluries diximus,cùm omnia priuilegia fugiant abusum,& intelligantur rebus in eodem statu permanentibus.

Vltimus punctus dato, quòd sit quicumque Iudex, vtrum exequutio personalis sit vetita contra Collaterales iuxta iuris dispositionem in bonorum defectum, & an etiam via ritus, arbitror, ni fallor, ex supra relatis satis, superq; declaratus, nam nullum in hoc legi iuris priuilegium, constitutionem, aut statutum,& in tit.de priuil.eor. qui in sacr. palat. milit. vt supra diximus, non reperitur tale priuilegium,& si volumus regulari ex priuilegio militibus concesso, dictum est hos non esse milites vllo modo, nec secundum nostra tempora, nec secundum antiqua,non adesse concessionem per priuilegium saltem in honorem, & præeminentiam, esse creatos tantum Consiliarios Collaterales,appellari viros militares, non milites,& hæc longè distare inter se, & tandem in curialibus,in officialibus, & in proprijs militibus non adesse priuilegia pro debitis contractis extra Curiam in proprijs domibus, aut patria, vel vagando per mundum,ac omnia priuilegia cessare, quando Respublica læditur, & publica vacillat vtilitas, illis abutuntur, & reducuntur ad iniquitatem.

Et cum fundata sit iurisdictio mag. cur. & secundum communem vsum, &

& consuetudinem dico non posse in dubium refricari habere locum dispositionem ritus magnæ curiæ, quæ adhuc attento iure communi militabit,
45 quia citatus seruata forma ritus dicitur criminaliter citari propter delictum periurij incursi, quod est grauissimum: intantum quòd clericus ammittit pri-
46 uilegium Capit. Odoardus extra de solut. & potest pro debito ciuili carcerari, licet aliàs teneatur inquantum facere potest, ita glos. solemnis ibi in fine, quã pro notabili ponderat ibi Abb. & Imol. in spetie num. 17. in fin. notat cum glos. quòd periurus non gaudet priuilegio, de quo in illo text. hinc cle-
47 ricus ob obligationem incusatam, qui alias ex debito ciuili non poterat carcerari, poterit inquam ob incursum periurij, Afflict. in Constit. Reg. incip. si quis clericus 6. notab. nu. 6. Io. Ant. de Nigr. in repet. d. clem. 1. de vit. & honestat. cleric. num. 338. vbi latissime, & Afflict. arguit de milite ad clericum,
48 & secundum ritus Regni pœna periurij antiquitus erat pœna amputationis manus, & si propter delictum citatur, ob quod oportet de persona compare-
49 re, dicetur causa criminalis non ciuilis descendens à ciuili debito, & ita tradiderunt maiores nostri nemine excepto incipiendo ab Afflict. in sua decis. 64. D. Frecc. in suo opusc. de præsent. instr. pat. 6. vbi eleganter Io. Ant. de Nigr. ponit pro absoluto in d. clem. 1. num. 345. & 350. declarat peroptimè Carauit. in rit. incip. Item seruat ipsa curia num. 109. D. de Franch. in decis.
50 162. & decis. 171. Si ergo causa est criminalis, citatus debet comparere de persona, delictum est commune, etiam quòd diceremus hos Dominos esse milites armatæ militiæ, nonne iuris est explorari, quod eo casu iudicium est Magna Curia Vicariæ ex reg. text. in l. 1. C. vbi de crim. agn. opor. & limitatur regula text. in d. l. magisteria, & sic decisum, prout latius per D. de Franch. in
51 d. sua decis. 88. & pro sigillo legatur text. solemnis in l. pen. C. de dignit. lib. 12. vbi viri illustres, cæteriq; in dignitate constituti, qui fori priuilegio gaudent, priuantur omni dignitate, & priuilegio propter incursum periurij, cuius text. verba sunt infrascripta, quoties ex priuata cuiuslibet interpellatione ciuili vel criminali viri illustres conueniendi sunt, nulla danda fideiussionis concussione vexentur, sed per speciale priuilegium suæ committi fidei consequãtur, iuratoria ab his cautione tantummodo exponenda, quam si neglexerint, & contra incertum cautionis sacramentum, ipsi vel eorum Procuratores abfuerint; in pecuniarijs quidem causis super possessione rerum ad eos pertinentium, Iudex competens, quòd iuris authoritas, & rei qualitas suggesserit ordinabit: in criminalibus verò negotijs dignitate, quoque qua se per suum videlicet periurium indignos esse probauerint, spolientur, vt in eos, vtpote illustri dignitate per suum facinus priuatos inconsulta etiam nostra pietate Iudicibus legum seueritatẽ licet exercere. Quem text. notat adhoc Andr. de Barul. ibi, & gloss. dicit ipso iure priuari propter incursum periurij: vnde ex his omnibus mea est sententia hos Dominos nullo gaudere priuilegio remittendo me peritioribus; & licet aliqui dicant non reperiri adhuc de persona exequutum, dicimus priscis temporibus paucos fuisse de hoc numero Collateralium, & non in tanto numero, prout hodie, viros eminẽtissimos, diuites, & qui quod debebant, soluebant: modernis temporibus, auctus est numerus, necessitates, inopiæ, & calamitates vndiq; creuerunt &c.

SVMMARIVM.

1 *Proreges cum Collaterali Consilio assensus præstant obligationibus feudorum in beneficium Ecclesiarum Vniuersitatum, Col-*

leg.

legiorum, Montium, & his similium.

2 *Iura feudorum vetantia acquisitionem feudorum Ecclesijs, clericis, alijsq; personis repræsentatis loquuntur in acquisitione dominij feudorum.*

3 *Clericus, seu Monasterium quando, & quomodo feudum posidere posit, & quid in iure hyppothecæ.*

4 *Decisio Capycij notatur.*

5 *Pragmatica requirēs feudatarium alienantem habere debere successorem in feudo, non procedit in eo, qui actionem habet in feudo hyppothecariam.*

6 *Consuetudine induci potest, & dispensari, vt Clerici monasteria, & similia habitentur ad possessionem feudorum.*

7 *Stylus Cancellariæ in præstatione talium assensuum iure comprobatur.*

8 *Legatum donatio vel institutio facta Ecclesiæ rei empbyteoticæ, aut feudalis valet, quantum ad rei æstimationem.*

9 *Text. in cap. 1. de immunit. Eccles. in 6. declaratur.*

§. VIII.

1 Præstantur etiam assensus obligationibus feudorum in beneficium Ecclesiarum Vniuersitatum, Collegiorū, Montium, & his similium cum clausula tamen, quòd adueniente casu exequutionis, & venditionis feudorum obligatorum, illa vendātur personis habilibus, cessantibus rationibus: ex quibus in feudis formatis, & in ipsorum dominio personæ prædictæ, seu Ecclesiæ Ciuitates, Collegia, aut Montes ad feudorum acquisitionē inhabilitantur, vt sunt seruitia fidelitas, releuia, & deuolutiones. Non enim hęc concurrunt in hyppotheca, sed pęnitùs sunt aliena, & feudum hyppothecatum pęnes possessorem remanet in sui natura, essentia, & qualitate non obstante alterius hyppotheca, ex quo debita præstatur fidelitas, solitum exigitur seruitium, & consuetum soluitur releuium, nec ex alterius obligatione aliquid horum diminuitur; & sic pariter ex linea finita ex culpa vassalli, aut ex alia causa deuolutionis illa nō impeditur, quia feudum est alteri obligatum: vnde cum cessent causæ prohibitiuæ inhabilitationis personarum ad feudorum acquisitionem, quæ considerātur in feudorum dominijs, & possessione, & iura in hoc loquuntur de successione, & possessione feudorum, non autem de iure hyppothecæ, quæ etsi vt feudum opus habeat assensus in ipsius constitutione hoc est, quia sic est lex scripta per iura cōmunia, & per Regni Constitutionem per quam vassallus prohibetur quoquomodo alienare absque Domini consensu propter honorem, qui Domino debetur, & considerationem contemptus illius, dum sine ipsius consensu, feudi, aut feudalis iuris sit dispositio, sed respectu personarum acquirentium, & ad feudorum acquisitionem habilium, non habemus iura loquentia nisi in feudorum corporibus, & dominijs, quæ vetant Ecclesias clericos, & similes rationibus, quibus supra, quia non possunt militare, non possunt dominium adiuuare; vadunt feuda ad manus perpetuas, & similia: vnde cum casus hyppothecæ sit longè diuersus, & diuersa militet ratio, nec in eum casum habemus legem repugnantem; ergo quòd non mutatur, dixit sæpè sæpiùs Andr. noster, stare non prohibetur, & quicquid

quid non est prohibitum, censebitur licitum, & permissum: ex quibus stylus hic Cancellariæ, & solitus vsus præstationis assensuum cum clausula prædicta est satis iuri consonus, & probabi-
2 lis: omnia enim iura loquuntur in feudorum dominio, vt in cap. 1. de vass. qui arm.bell.depos.in cap.qui clericus, si de feud.defun.milit.in cap.1. de benef.fœmin.in cap.1. An mutus,vel aliter imperfectus, licet disputata fuerit
3 quæstio; an clericus, seu monasterium succedat in feudo seruiendo per substitutum,& qui tenuerunt opinionem negatiuam,limitarunt,quando consuetudo esset in contrarium,& rursus vt procedat in feudo vero,& proprio, & in feudo, ex quo debetur personale seruitium: secus verò reale, vel si esset feudum liberum,& francum, de quo latissimè per Curt. in tract. feud. in 3.par. princ. in cap.incip. alterum membrum à nu.10. vsque ad nu. 28. qui decisiones atque Doctor. cumulat post Felyn. & Dec. in cap. in præsentia de probat. Recenset omnes Pistor. in suis quæstio. iur.lib.3. quæst.33.post Cacher.latissime in decis.Pedemont.27. Cassan.in consuet. burgund. in tit. des fiefz §. 5. rubr.3. vers.exceptees les religieux, & alij transierunt vlterius dicendo, quòd dispositio iuris hyppothecæ tantum super feudo acquisitæ,sit libera absque Domini assensu, quia non est feudum, sed est quædam obligatio accessoria ad principalem,& de ea nulla recognitio,nulla fidelitas,& nulla recipitur inuestitura,de quo latè per Schrader. in suo tract.feud.7.par.cap.2.nu.26.& in eadem par.7.cap.3.nu.10. dixit succedere vnumquemque hæredem vassalli tanquàm in re allodiali, siue sit capax feudi,siue non sit capax, cuius opinionem non sequor,licet non sit feudum formatum, est tamen ius feudale, de quo nulla potest fieri dispositio absque Domini assensu, & idem iudicamus de feudo,quod de actione ad aliud,& propterea regulabitur successio, & dispositio secundum legem feudi, sed articulus capacitatis,& successionis est alius, in quo benè deseruiunt rationes Schrader. Erit igitur clericus capax,& in eo succedit secundum legem feudi, qui aliàs laico succederet in eadem actione feudali, & sic erit capax Monasterium, Ciuitas, & aliæ personæ repræsentatæ: sed non ad finem acquirendi dominium feudi obligati,quia tunc ius resisteret,sed vt ex exercitio hyppothecariæ actionis appositę super actione personali feudum alteri vendatur habili ad feudi formati acquisitionem, & possessionem, & demum creditor quicumque sit, ius suum consequatur, ad quæ videtur propria decis. Capyc. 10.
4 nu.10. dicens, quòd quando non ageretur de feudo ipso perpetuo, & dominio per Monasterium retinendo, & seruitium inde præstandum esset naturæ talis,quòd possit æquè præstari per Monasterium,sicut per vassallum, tūc Monasterium possidebit durante vita feudatarij, quoad commoditates allegat Bald.& Aluar.in d.cap.1.de vass.milit. qui arm.bell.dep. Sic dum nullum pręstatur seruitium, & non tractatur de dominio, sed commoditate hyppothecæ ad finem vendendi feudum personis habilibus videtur iusta consuetudo, & stylus Regiæ cancellariæ,& ad hoc, & faciunt rationes adductæ per Lanar. in
5 prææalleg.cons.87. in casu de quo consuluit,vt Pragmatica quæ requirit, vt feudatarius habeat successorem in feudo,dum de ipso disponere intendit, nō procedat in eo, qui non habet feudum, nec de feudo disponit; sed tantum habet actionem ad feudum hyppothecariam pro consequutione crediti; quia tunc cum non possit dici hoc feudum formatum,& cesset interesse deuolutionis seruitij, fidelitatis & releuiorum, cessante ratione, cessat dispositio Pragmaticæ, quæ in præsenti hæsitatione nullam possunt habere controuersiam.
6 Siquidem communis est omnium Doct. opinio in locis præallegatis posse di-

spen-

spensari, & consuetudine induci Clericos, Monasteria, & similia, &c. quę alias incapacia essent bonorum feudalium, posse inquàm ad possessionem illorum habilitari per Superiores, & sic iustificatur ex his prædictus mos Reg. Cancel. in assensuum pręstatione cum clausula prædicta præstando commoditatē contrahendi, & nullum naturæ feudorum pręiudicium faciendo, pro qua cō-
7 suetudine Collateralis Cōsilij, videtur punctualis decis. Specul. in tit. de loc. §. nunc & aliqua nu. 143. vbi quærit, An
8 valeat legatum, donatio, vel institutio facta Ecclesiæ rei emphyteoticæ, & idē in discursu non facit differentiam in legato rei feudalis, & tandem concludit, quod valet, quantum ad hoc, vt Ecclesia rei æstimationem recipiat, quodq; de consuetudiae seruatur, quod Ecclesia vendere habet infra annum, quem sequitur Ias. in l. fin. C. de iur. emphyt. nu. 91. & refert, & sequitur in materia feudali Io. Rayn. in repet. cap. imper. in §. habito igitur nu. 36. ibi pone, quod & in feudo refert illum, etiam Curt. in 4. par. tract. feu. nu. 126. vers. 5. videtur limitanda, & idem Iacob. in eod. tract. de feud. in verb. & cum pacto, quod de ipso feudo vers. iuxta prædicta quæro.
9 Et licet prædicti Doct. dicant, quod in eo, in quo Specul. dixit, quod Ecclesia tenetur vendere, contraria videtur dispositio tex. in c. 1. de immun. Eccl. in 6. Aduertatur, quòd nō benè dicunt: nam ille text. non loquitur in bonis feudalibus, quorum natura est, vt non transeāt ad Ecclesias, & ijdem Doctor. defendūt hoc non esse contra libertatem Ecclesiam: vnde inducere consuetudinem, vt certo modo Ecclesia habilitetur, est in fauorem Ecclesiæ, & nihil in hoc commune text. in d. c. 1. & sic sicut in casu Spec. datur illa cōsuetudo, sic per Collaterale Consilium inducta est consuetudo assentiēdi cum clausula prædicta, quod adueniente casu, minimè feudum possideat Ecclesia, sed vendatur personis habilibus.

SVMMARIVM.

1 *Assensus antiquitus per verbū fiat expediebantur.*

2 *Pragmaticæ statuerunt, quod omnia memorialia expedita per verbum fiat redigantur in formam priuilegij infra certum tempus, aliàs nullius sunt momenti.*

3 *Clausula decreti annullatiua ipso iure annullat.*

4 *Assensus per verbum fiat dicitur præstitus suspensiuè propter priuilegium, quod expediri debet in forma Cancellariæ, ex cuius deficientia assensus expeditus resoluitur, ac si nunquam ille præstitus esset, de quo infra dubitatnr, & benè declaratur.*

5 *Creditor cum assensu per verbum fiat exigens suum creditum ex bonis debitoris feudalibus sibi obligatis infra tempus biennij datum ad expeditionem assensus in forma Regiæ Cancellariæ, an teneatur pecuniam exactām restituere creditoribus posterioribus cum valido assensu, si ipse suum assensum per verbum fiat non redegit in formā priuilegij infra tempus statutum.*

6 *Decisio facta pro secundis creditoribus adnotatur, sed articulus exactè disputatur, & firmatur decisio facta per Sacrum Consilium.*

7 *Assensus non est actus de per se*

stans, sed requirit confirmabile.

8 *Dilatio concessa ad expediendum priuilegium super assensu præstito, quid importet, & quare fuit petita.*

9 *Conditio impossibilis, vel reijcitur, vel habetur pro impleta.*

10 *Legatum factum, si stichum quis manumittat, debetur si stichus mortuus est ante moram.*

11 *Pragmatica recipit intellectum rebus in eodem statu permanentibus.*

12 *Assensus per verbum fiat non stat in suspenso, sed est purus, resoluendus tamen sub conditione, et conditio est in suspenso, non autem actus.*

13 *Decretatio memorialium per verbum fiat, quomodo intelligitur.*

14 *Assensus in verbo peto, & in conclusione consistit.*

15 *Assensus tacitus in Regno non sufficit.*

16 *Bona fides contractationis in materia feudali non deseruit ad validitatem contractus, sed benè respectiue ad interesse.*

17 *Solutio facta creditori extinguit creditum, quando inreuocabiliter, aliàs remanet in suspenso.*

18 *Fiscus auocat pecuniam consumptam creditoribus solutum.*

19 *Cessio, quæ fit possessori ex æquitate legis.*

ARGVMENTVM.

An creditor, qui habebat hyppotheeam bonorum feudalium cum assensu expedito per verbum fiat, & eius vigore creditum consequutus fuit, teneatur restituere pecuniam exactam creditoribus posterioribus cum assensu in forma Cancellariæ, si primus aliter assensum non expediuit infra tempus in formam Cancellariæ super memoriali prouiso per verbum fiat.

§. IX.

IDEAMVS de memorialibus assensuũ,
1 quæ expediũtur per verbum fiat, quid operentur, & quomodo illa annullentur, si non rediguntur in formam Regiæ Cancellariæ mediante priuilegio Regio sigillo vallato. Antiquitus enim perfecti erant assensus expediti per memorialia, cum decretatione per verbum fiat, secundum decis. Bald. in l. humanum col. fin. C. de legib. vt in proprio casu refert decisum Afflict. tempore Regis Ferdinandi Primi in decis. 253. latè D. de Franch. in decis. 62. vbi distinguit inter dignitates cum administratione, vel sine, & quomodo, & quando dies datæ attenditur, vel adeptæ possessionis. Su-
2 peruenerunt postea pragmaticæ æditæ in anno 1509. tempore Regis cattholici, & in anno 1529. tempore Imperatoris Caroli V. & statutum fuit memorialia talia nullius esse roboris, & momenti, nec in iudicio, aut extra fidem facere, nisi fuerint redacta in formam priuilegij modo quo supra, propter interesse dirictuum Regiæ Cancellariæ, & conseruatoris regij sigilli; & tandem vidẽs regnum præiudicium, quod ex hoc generabatur, cum priuilegia non sit de facili expediuntur, & possent medio tempore multæ fieri fraudes in magis sollicita expeditione aliorum priuilegio.

uilegiorum, propterea supplicauit, vt memorialia prædicta, quæ iuxta solitum per verbum fiant expediri solent, dilationem haberent in expeditione priuilegiorum, & sic primo loco fuit concessa dilatio mentium octo, secunda anni, & tertia biennij, vt per Capitula huic fidelissimæ Ciuitati concessa in anno 1557. & in anno 570. & ideo dum priuilegia expediuntur ponitur in illis dies datæ memorialium; ita quod ex tunc intelliguntur concessi assensus, verum cum intrinseca conditione resolutiua, quatenus assensus postea rediçantur in formam priuilegiorum, &
3 loquuntur Pragmaticæ, cum clausula decreti annullatiua, quo casu ipso iure annullant de quo latius in meo conf. 5. nu. 37. & in conf. 67. 1. vol. Hinc dum talia memorialia decretantur, non dicitur simpliciter fiat, sed additur verbum in forma, scilicet fiat in forma, quod importat dicere fiat in forma Regiæ Cancellariæ, ob quod dicemus cōcessam gratiam, sed cum qualitate, vt exinde expediatur priuilegiũ, iuxta ordinationes, & Pragmaticas ad quod faciendum est data dilatio vt supra; ita
4 quod est gratia, seu assensus præstitus suspensiue, & demum resoluitur, & redit ad sua principia attractiua secundū Bald. in l. 3. C. de pact. inter empt. & & vend. vt latius in prædictis meis consilijs, in quibus poterit videri, ne pluries, quod dictum est repetamus.

His sic stantibus videamus, si fuit contractum debitum tantæ quantitatis
5 pecuniæ cum obligatione bonorum feudalium, super qua fuit expeditus Regius assensus mediante memoriali per verbum fiat, & creditor infra tempus biennij egit, & obtinuit, vigore hyppothecæ contractæ super feudo, & exclusit alios creditores sibi posteriores, qui creditor dum suum creditum, cōsequutus fuit, non curauit amplius expediri assensum in forma Regiæ Cancellariæ, quo viso per creditores, posteriores cū valido assensu petierunt condemnari primum creditorem ad restitutionem pecuniæ habitæ præsupponēdo ex lapsu biennij assensum primo loco expeditum ipso iure annullari, & expresse per Pragmaticam prouisum haberi pro non præstito, & nullam fidem facere. Videamus propterea stantibus rationibus, vt supra positis, si ex dispositione pragmaticarum, taliter assensus annulletur, quod secundi creditores obtinere habeant contra primum tanquam assensu carentem.

Hanc quæstionem posuit Franc. de Amic. in sua repet. c. 1. de his qui feud.
6 dare poss. cart. 16. qui transiens sicco pede, refert iudicatum per Sac. Cons. iunctis tribus aulis in fauorem creditorum posteriorum, habito pro nullo assensu expedito per verbum fiat, & non redacto in formam priuilegij, infra tēpus per pragmaticam statutum.

Sed altius consideremus articulum, & dum vidimus rationes ex parte creditorum posteriorum, videamus, quæ afferri possunt pro creditoribus anterioribus, cum assensu per memoriale tantum per verbum fiat, quas nec posuit, nec considerauit prædictus auctor.

Non dubitatur, quod per verbum fiat, vt supra diximus, assensus est concessus, verum debet infra tempus biennij redigi in formam priuilegij: ita quod est præstitus assensus, sed datur dilatio ad redigendum illum in formam priuilegij; iuxta formam pragmaticarum.

Infra tempus dilationis creditor vigore assensus, vt supra expediti, egit iure assistendi super feudo stante obligatione contracta, & obtinuit, fuitq; facta debita solutio sui crediti, propter quam omnis fuit sublata obligatio, & hyppotheca contracta accessoria ad principalem obligationem, pro consequutione debiti, fuit pariter resoluta, & extincta, stante extinctione principalis contractus, & obligationis.

Assensus non est actus de perse stãs,
7 sed est confirmatio cōtractus rei feuda-

lis, & non dato confirmabili, quod est contractus, non habet, vbi figat pedes, vt elegãter docuit Bal. in l. falsus 2. col. C. de furt. latius in d. consi. meo 5. n. 49.

Vnde dum intra biennium cõcessum ad expeditionẽ priuilegij (infra quod tempus assensus expeditus per memoriale per verbũ fiat stat in suis viribus) infra inquam hoc tempus creditor obtinuit qđ sibi debebatur propter quod contractus est extinctus, & non potest imputari culpa, quare assensum in forma Cancellariæ non expediuit, quia habebat priuilegium dilationis, & interim non tenebatur expedire, sequitur propterea quod superueniente infra tempus dilationis extinctione crediti, & successiue contractus ob solutionem factam, non erit locus expeditioni priuilegij assensus, si non reperit in esse confirmabile; & effectus consumatus interim vigore assensus per memoriale per verbum fiat, non cessabit, vt est cõmunis limitatio ad regulam cessante causa, vt latius per Tiraq. in suo tract. limit. maxime in has, quæ non habent tractum successiuum, sed momẽto expediuntur, solutione eius, quod debetur; & vt diximus dilatio conces-
8 sa ad expeditionem priuilegij, fuit in gratiam Ciuitatis, quæ hoc petijt, quia prius vigore pragmaticarum, memorialia per verbum fiat nullam faciebant fidem. Obtinuit igitur Ciuitas, & Regnum, vt per memorialia sit concessus assensus, & quo ad expeditionem priuilegij, habeat dilationem biennij, aliàs si memorialia interim expedita, non importarent assensus præstationẽ, frustratoria esset dilatio petita, & gratia concessa, & assensus non possent expediri, vt expediuntur à die datæ memorialiũ.

Cum ergo assensus interim est validus, & conditio expeditionis priuilegij ex extinctione contractus redditur non solum inanis, & inutilis, sed impossibilis, quia super non ente igitur, vel reijcitur, vel habetur pro adimpleta, & vltra regulam text. in l. impossibilis de verb. oblig. idem text. in regula impossibilis, vbi bona glos. ff. de reg. iur. in l. 3. in l. iure ciuili de cond. & demonstr. in l. 3. vbi glos. ff. de cond. instit. in reg. in iure ciuili de reg. iur. vbi late Dec. sed proprius ad casum est text. in l. quæ sub conditione §. quoties ff. de cond. in-
10 stit. vbi legatum factum, vel hæredem quem institutum si sticcum manumittat, si demum sticcus ante moram mortuus fuerit, cum per eum non stetit manumittere, legatum debebitur, & sic etiam hæreditas, ac si conditio non esset apposita, vel adimpleta, quem text. allegat ad propositum gl. in l. 1. C. de instit. & substit. sic hic interim dilatione pendente mortua est obligatio, & contractus extinctus absq; mora, & culpa, mediante solutione facta, ex quo non datur amplius locus expeditioni assensus, vnde pernecesse recipit intellectum
11 pragmatica rebus in eodem statu permanentibus ad text. in l. cum quis ff. de solut. data existentia rei, seu iuris super quo assensus est expediẽdus, cuius resolutio absq; mora, & culpa adimplere debentis, facit, vt nil possit ei imputari, & intelligatur tali casu sublata obligatio expeditionis priuilegij: ita ꝙ dicemus per capit. cõcessa Ciuitati reuocati pragm. anni 1509. & anni 1529. per quas statuebatur simpliciter assensus per memorialia nullius esse momẽti, sed durante biẽnio validos esse assensus per verbum fiat, vt erant de iure cõi, & sic decisum secundum Affl. & durante biẽnio noluit Rex grauare partes ad solutionem directuum Reg. Cancell. ac Regij sigilli: vnde si biennio pendente, cõtractus resoluuntur, obligationes extinguuntur, status rei est mutatus, ex consequutione crediti propter quod assensus debebat expediri, pariter mutata intelligi debet pragmaticæ dispositio, alias si assensus interim per memorialia expediti non deseruirent non posset vigore illorum agi, vt tota die agitur, & super bonis feudalibus iudicatur, & assistentiæ præstantur.

Nec

12 Nec est verum assensum per memorialia vt supra expeditum stare in suspenso, vt dicit prędictus Fräc. de Amic. est enim hoc erroneum, nam si hoc esset verum, non daretur actio, cum actus suspensus nihil ponat inesse, & daretur reuocatio vigore Constitutionis Regni, sed est pure assensus præstitus, sub conditione tamen resolutiua, quatenus superexistente contractu expediatur assensus in forma Cancellariæ infra biennium; sicut dicimus in pacto adiectionis in diem, & l. commissoriæ, vt sint actus puri, resoluendi tamen ex euentu conditionis, & interim ex eis dominiũ transfertur ad text. in l. 1. ff. de leg. commiss. & in l. 2. ff. de in diem adiect. vbi bona glos. quæ eleganter dicit, quod conditio est in suspenso non autem actus, & hic conditio annullatiua stat in suspenso ex duplici causa, prima, quia potest expediri assensus infra biennium; & secunda quia potest dari casus exercitij assensus expediti per verbum fiat infra biennium, ex quo consumetur effectus obligationis; & annulletur contractus, seu extinguatur per solutionem debiti, quo casu non datur locus expeditioni assensus in forma Regiæ Cancellariæ post biennium, & ex dilatione præstita per Pragmaticam, declarata est intentio, quod noluit vti annullatione assensus, postquam operatus est effectus, ob quem partes illum petierunt, & intelliguntur remissæ conditiones, quæ non operantur contra voluntatem disponentium ad text. in l. 2. ff. de lege commissoria, & dum res super qua assensus interponi debebat euanuit, & mortua est, vt in casu de quo agimus, tunc nullo modo conditiones annullatiuæ pragmaticæ locum habere possunt, casus est, qui videtur decidere punctum in l. si res ff. de in diem acti,
13 & dum dicitur in memoriali fiat in forma, recipit decretatio declarationẽ ab intellectu iuris scilicet infra biennium, cum subscriptione Regentium, & decretationis Scribæ à mandatis, qui dixit prouisum, &c. & prope lapsum biennij, fiat in forma priuilegij expediendi in formam Regiæ Cancellariæ, & hic est verus, & germanus intellectus.

Ex his apparet nil facere ad casum, quod pecunia sit liberata cum cautione de restituendo cui, quibus, & quando: ex quo videtur extare, nam si assensus operatus est suum effectum tempore habili, & non currit amplius tempus expeditionis priuilegij, ex præallegatis, remanet liberatio pecuniæ facta ex assensu antecedenti omni iure valida.

Verùm si vt assolet, quis emerit rem aliquam precedente memoriali assensus per verbum fiat, & demum eandem vendiderit, vel quomodocumque alteri cesserit, super qua noua cessione fuerit impetratus assensus in forma Regiæ Cancellariæ, non autem super prima emptione: tunc teneo ex eisdem regulis supra firmatis nullo modo validari emptionem illam primo loco factam; etiam quod in vltimo assensu asseratur immo inseratur memoriale primo loco expeditum per verbum fiat super ipsa emptione, quia non petitur super hoc assensus, sed super cessione, seu secunda contractatione, & in verbo peto, & in
14 conclusione consistit assensus, vt latè in meo cons. 2. 1. volum. num. 199.
Nec scientia Domini sufficit, quia non
15 potest ex ea argui nisi tacitus assensus, qui in Regno non operatur, vt pluries diximus vigore constitutionis, constitutionem diuæ memoriæ; cumq; sit commutatio de persona ad personam, & cessionarius metitur ius ex persona cedentis, ita quod non tractatur de extinctione, & resolutione, sed de acquisitione, & retentione, & vt viua iura remaneant, & non mortua propterea nulli dubium, quod in casu prædicto locũ habebit dispositio Regiæ Pragmaticæ, perquam ex lapsu biennij assensus omnes annullantur super quibus cogitetur, quia quotidiana.

Sed an secundus emptor habere possit regressum contra primum, dum deficiente assensu contractus remansit nullus, & pro primo facit, quod ipse dum vendidit secundo certificauit emptorem assensus, quem habebat expediti per memoriale per verbum fiat, & cum tali assensu resolubili vēditionem secundam fecit, quasi transtulerit in emptorem onus, expediendi assensum, in forma Regiæ Cancellariæ, quem facile expedire poterat, & ipse secundus emptor videtur esse inculpa, & nihil imputandum primo emptori.

Sed his non obstantibus, stante contractus nullitate ex assensus defectu, & facultate etiam reuocandi propria authoritate, secundus emptor ius fouet contra primum, & primus idem ius habebit contra suum authorem, & quæ supra considerata sunt pro primo emptore, non tollunt nullitatem contractus, qui tamque de re feudali est vndi-
16 que nullus, & bona fides contractationis non deseruit ad actus validitatem, secūdum notorios terminos feudorum, deseruit benè ad materiam interesse, & ad alia extrinseca, vt supra diximus in pluribus quæstionibus secundum terminos Andreæ in cap. 1. §. commerciū, & prohibita feudi alienatione per Lotarium, de quo latissime in allegat. meo cons. 5. in princ. & nu. 90.

Sed vlterius mihi cogitāti post multos dies, ac vigilias noctis visum mihi fuit veriorem esse opinionem pro secundis creditoribus, in casu tamen deciso per sacrum Consilium relato per Franciscum de Amic. in d. sua repetit. dum vendita fuit res debitoris in concursu creditorum, & liberata pecunia cum cautione de restituendo, cui, quibus, & quando; non tamen ea ratione, quia cautio fingit pecuniam extare, sed quia illa soluta est reuocabiliter, quatenus creditores anteriores non adsint, vel res vendita non fuerit emptori euicta, ex quo fit vt tali casu non extinguatur omnino creditum, nec tollatur contractus, immo prima iura conseruantur, & contractus in casu prædicto remansit in sua essentia. Hyppothe-
17 ca enim dicit glos. in l. cum quis §. fin. ff. de solut. habet suas conditiones, vt ita demum extinguatur, si fuerit pecunia effectiuè soluta, vel aliter plene satisfactum, quæ allegat text. in l. grege, §. etiam ff. de pignor. vbi est casus, & dum pecunia est soluta reuocabiliter, in suspenso res est, text. est elegans in l. rescripto §. fin. ff. de distract. pignor. Et eueniente casu restitutionis, nihil solutum esse videtur dixit iureconsultus in l. nec enim ff. de pignor. actio. & ob id nunquam intelligitur creditorem voluisse extinguere suas primas actiones, & hyppothecas glos. notab. in l. qui à debitore ff. qui pot. in pignor. habean. ex quo solemniter glos. in l. eleganter ff. de pignor. actio. in verbo finita tradidit, quod in casu auuocationis pecuniæ actio primeua resuscitatur, & si esset perempta restituitur, & melius, & elegantius docuit Bald. in l. 1. C. quando non pet. part. num. 37. quod solutio, quæ non habet perpetuam causam liberationis, nunquam extinguit obligationem contractam, & resurgit non à morte, sed à sonno, à quo excitatur, dum succedit rumor auuocationis rei, seu pecuniæ in satisfactionem debiti habitæ; ideoq; iurisconsultus benedixit, quod interim liberatio stat in suspenso, & quando solutio est auocabilis non dicitur creditori satisfactum, de quo per D. de Franch. in sua decis. 200. loquentem in proprio casu, liberationis pecuniæ factæ creditori cum cautione de restituendo cui, quibus, & quando; & hæc est communis distinctio, vt nunquam primeua obligatio extinguatur, quando, quod in solutionem datum fuerit, non est irreuocabile, ex reg. tex. in l. ex sextante §. latinus largus, vbi glos. & communiter scrib. ff. de except. rei iud. glos. ibiq; Doctor. in l. libera quidem theodora C. de sent. & interloquut. omn. iud. in l. si quis aliam

ff. de

ff. de solut. late Nicosan. de pign. 1. mẽb. 5. par. nu. 49. & seq. plures decisiones Affl. 8. 16. & 237. pulchra decis. Capyc. 43.

Data igitur existentia contractus obligationis, & actionis, non solum remanent resoluta argumenta contraria, sed ex illis remanet firmata hæc vltima opinio, quia habet assensus suum confirmabile, habet vbi figere pedes, ex solutione reuocabili, remanet obligatio in suspenso, quasi dormiens, non est effectus consumatus, sed habet tractatum successiuum, & resurgentem in casu auocationis pecuniæ, ortum habentem ab existentia primi contractus, purificata conditione, & sublata suspensione, & consequenter data praexistentia, & vita obligationis viget dispositio pragmaticarum annullantium omnes assensus, qui post biennium non reperiuntur redacti in formam priuilegij cum omnibus solemnitatibus requisitis.

Bene procedent allegata in contrarium inter creditorem, & tertium possessorem, qui soluit creditori habenti rem obligatam cum assensu expedito, mediante memoriali per verbum fiat, vigore assistentiæ, sibi præstitæ non aliter data cautione de restituendo, quia actionem habebat vigore memorialis expediri per verbum fiat; & ex solutionem tunc irreuocabiliter facta, omnis actio fuit extincta, & idem dicimus dum obtinuit creditor anterior cum assensu modo quo supra nulla tamen præstita cautione, quia pariter est effectus Dominus irreuocabiliter, & benè egit ex actione tunc præexistente, durante dilatione temporis pro expeditione assensus in forma Cancellariæ. Immo idem dico respectu creditorum anteriorum, etiam cum assensu, si post liberatam pecuniam, absque alia cautione comparuissent pro eorum credi-
[1]8 teriori. Nam, aut quia anteriores, & hoc priuilegium non habet nisi fiscus, ad text. in l. pecuniam C. de iur. fisci alias totus mundus litibus inuolueretur, & in hoc sunt communes conclusiones, & determinationes, de quibus per Afflict. in decis. 190. & per Capyc. decis. 78. Aut quia malè liberata, tanquàm non habenti feudum obligatum cum valido assensu, & hoc falsum est ex præallegatis, quia verum est tempore litis motæ sententiæ latæ, pecuniæ exactæ assensum habuisse validum vigore memorialis expediti per verbum fiat, & succedunt omnia supra allegata, de effectu consumato per solutionem, & de extinctione obligationis, & contractus, sed dum præstita est cautio per creditorum, & se obligauit ad restitutionem, in beneficium creditorum anteriorum, vel possessoris ex euictione forte sequenda rei emptæ, tunc quia prima iura non sunt extincta, & remansit contractus super quo potest assensus expediri, propterea habebit locum dispositio pragmaticarum annullantium assensus omnes, qui in formam Cancellariæ non fuerint infra biennium expediti.

Aduerto aliud notandum, quod si, vel possessor soluendo petierit iurium cessionem translatiuam, & non extensiuam, vel secundus creditor, offerendo creditum anteriori, quo casu illius iura non essent extincta, & assensus posset expediri in forma Cancellariæ; tunc etsi per lapsum biennij veniat assensus, expeditus per verbum fiat, annullandus, tamen creditor, qui tempore habili pecuniam exigit, non tenetur ad
19 restitutionem cum cessio fiat ex æquitate legis iuxta text. in l. in creditore ff. de euict. text. & glos. fin. in l. mulier ff. qui pot. in pignor. habean. Bald. & melius Salicet. in l. iubemus C. ad Velleian. Nicosant. in 3. memb. 5. par. num. 29. & in hoc concordant Soccin. & Dec. in cons. 104. 1. colum. vers. 3. facit, & penult. colum. num. 8. vers. 3. non obstat, & Soccin. in cons. 206. 2. volum. ex regula illa, quod tibi non nocet

nocet, & alteri prodest; & ob id cum non teneatur cedere iura, nisi talia, qualia, & solum facere debitum verum; non autem potius, & anterius, nec cedere contra scipsum secundum communes decisiones pluries factas, Ideo; etsi assensus annulletur creditor ad nihilum tenetur, & possessor, aut creditor debebant cautius agere, & super iuribus cedentis expedire assensum validum in forma Regiæ Cancellariæ, quod si non fecerunt sibi imputetur.

DE REFVTATIONIBVS FEVDORVM, & Assensibus, qui super ipsis præstantur.

TITVLVS OCTAVVS.

SVMMARIVM.

1 *Assensus super refutationibus feudorum, quæ fiunt filijs contemplatione matrimonij, quomodo præstantur, & quid per Capitula concessa Ciuitati.*

2 *Donatio ex nunc pro tunc sequuta morte, & è contra est donatio pura translatiua Dominij, & possessionis ex nunc, sed exequutio tantum dilatatur post mortem.*

3 *Releuium non debetur ex contractu inter viuos.*

4 *Refutatio, simplex ex nunc in proximè successurum valet absque assensu.*

5 *Releuium introductum est ex more, quando quis per mortem succedit feudatario, non autem, quando quis habet ex refutatione per contractum inter viuos; dummodo sincerè, & sine fraude fuerit refutatio facta.*

6 *Refutationes vigore Pragmaticæ nouiter æditæ debent registrari in quinternioribus Regiæ Cameræ infra quindecim dies post illas factas.*

7 *Refutatio in fraudem præsumitur facta, quando est omnium feudorum, nisi fuerit facta ex iusta causa, & signanter contemplatione matrimonij, & ita aliàs decisum.*

8 *Pragmatica nouiter ædita super præsentatione refutationum in Regia Camera, non habet locum, quando super illis est præstitus Reges assensus, & ille in Regia Camera registratus.*

9 *Proemium declarat intentionẽ statuentis.*

10 *Regula nil referre, quid ex æquipollentibus fiat procedit in feudo.*

11 *In feudis proceditur de similibus ad similia, quando tamen militat eadem ratio.*

12 *Relatum est in referente cum omnibus suis qualitatibus.*

13 *Refutans succedit in feudo refutato decedente refutatario absque descendentibus.*

14 *Refutans succedit refutatario, vt hæres, & propterea soluit releuium, & tenetur creditoribus*

tatario

illius, & ita decisum:

15 *Pater refutans, succedit filio refutatario illius fratribus, & sororibus exclusis, & declarantur verba illa dicta per Andr. & Docto. quod pater habeat feuda iure reuersionis.*

16 *Ascendentes succedunt in feudo antiquo, non autem nouo.*

17 *Auth. defuncto C. ad tertull. non habet locum in feudis.*

18 *Iura omnia loquentia, quod ascendentes non succedunt in feudis, & sic Regni Constitutiones, limitantur in feudis nouis, sed in antiquis benè succedunt.*

19 *Verbum reuerti, vel redire, quid importat.*

20 *Feudum filio refutatum in eius personam non dicitur nouum, sed paternum.*

21 *Constitutio Reg. ut de successionibus declaratur.*

22 *Fratres, & sorores secundum Reg. Constitutionem, ut de successionibus succedunt in feudo nouo, nisi inuestitura sit pro hæredibus ex corpore.*

23 *Fratres, sorores, nepotes, & neptes succedunt in feudis nouis etiam quòd inuestitura sit pro hæredibus ex corpore, secundum Capitula nouissimè Ciuitati, & Regno concessa.*

24 *Ratio quare ascendentes succedunt in feudis antiquis.*

25 *Inuestitura communis, & consueta in Regno pro hæredibus ex corpore, an præsumatur, & quo modo nocet, vel iuuet ascendentibus, vel transuersalibus, remissiuè.*

26 *Feuda in Regno præsumuntur hereditaria, secus verò de iure communi.*

27 *Distinctio feudi antiqui, vel noui non fit in feudis refutatis, quia respectu filiorum semper dicuntur feuda paterna.*

28 *Refutans refutãdo intelligitur cogitasse de successione, & intantum refutasse extinguendo ius, quod habebat, inquantum refutatarius superuiuebat, & non aliter, quæ est viua ratio, quare pater excludit fratres refutantes, quæ latè exornatur, & nume. 34.*

29 *Text. in cap. 1. de eo qui fin. fec. agnat. declaratur.*

30 *Pater refutando feudum non intelligitur renuntiasse successionem, et ipse est proximior agnatus.*

31 *In successione prima causa est descendentium, secunda ascendentium, & tertia Collateralium, & filius, & pater sunt in primo gradu.*

32 *Nepos de iure communi feudorum succedit ex persona patris insimul cum patruo; sed si in feudis viuitur iure francorum, nepos ex primogenito excludit patruum in successione fratris, & ita decisum; & quid in fratre vterino, & quando non est coniunctus ex latere, à quo feudum peruenit, remissiuè.*

33 *Pater refutans excluditur à successione*

cessione quando refutauit omninò, & ibi quomodo intelligatur omninò refutare.

35 *Refutatio, quando sit realis, & quando personalis remissiuè.*

36 *Doctrina Andr in Constitut. Regn. vt de successionibus declaratur.*

37 *Refutatio omninò in Regno non datur ex particularibus Capitulis Ciuitati, & Regno concessis.*

38 *Auus refutans feudum nepoti, succedit eidem, sicut succederet pater, si refutasset.*

39 *Ascendentes in bonis donatis soli succedunt in defectum descendentium, & non habet locum text. in auth. defuncto.*

40 *Auus, vel Proauus succedunt insimul cum fratribus defuncti, qui ascendentes succedunt loco patris.*

41 *Pater succedens in feudo refutato filio, an teneatur ad vitam militiam fratri defuncti, seruata forma Cōstitutionis Regni Comitibus quæ est communiter intellecta etiā in successione transuersalium.*

42 *Nepos dum excludit patruum à successione feudi debet soluere vitam militiam.*

43 *Successio non datur in linea transuersali in feudis, donec supersunt descendentes.*

ARGVMENTVM.

Refutatio feudi filio facta contēplatione matrimonij ex nunc pro tunc sequuta morte, vel cum reseruatione vsusfructus quomodo valeat; nam de simplici in proximè successurum nō dubitatur. Releuium non debetur ex contractu inter viuos, nisi refutatio fuerit facta in fraudem. Pragmatica nouiter ædita super registratione refutationis in Regia Camera, quomodo intelligatur. Refutans succedit in feudo refutato exclusis omnibus alijs. Ascendentes in feudo nouo non succedunt; sed benè in antiquo. Pater, cæteriq; ascendentes refutantes succedunt refutatarijs, nisi omninò refutassent, quòd benè declaratur, & quando succedunt, non tenentur ad vitam militiam fratribus refutatarij defuncti.

PRAESTANT etiam assensus Proreges refutationibus feudorū, quæ fiunt per patres filijs contemplatione matrimonij inter viuos cum clausula ex nunc, prò tunc sequuta morte, & in præambula ipsius hora, & aliquando fiunt reseruato vsufructu, quod vltimum per Pragmaticā nouem capitum vetitum erat: sed postea concessum cum limitatione, & in assensu duæ apponantur clausulæ, vna quòd adueniente casu successionis soluatur releuium, licet habeat verè refutans ex contractu inter viuos; & altera, quod succedente casu deuolutionis in personam refutantis, illa habeatur pro non facta.

Hæc Capitula fuerunt petita per Ciuitatem concedi, sed fuerunt contra Ciuitatem iuxta solitum: nam Proreges vetiti erant per Pragmaticam anni 1531. dictam nouem capitum assentire refutationibus, quæ fiebant reseruato dominio, vel vsufructu: nam cum ex hoc inducebatur diuisio feudorum, propterea fuit prohibitum, super quo postea per eandem Cæsaream Maiestatem fuit dispensatum in anno 1535. ac prouisum, vt Proreges possint in casibus prædictis assentire, dum demum in anno 1557. petitur quòd possint assentire donationibus faciendis contemplatione matrimonij, ex nunc pro tunc se-

2 quuta morte;& è contra,quæ ex regulis iuris sunt donationes puræ translatiuæ dominij,ac possessionis ex nunc,& solùm exequutio dilatatur in mortem; ita quòd non adest diuisio feudorum secundum vulg.cons. Oldr.114. cumulat ad propositum decisiones Frecc. in suo 2.lib.subfeud.3.author.nu.17. in huiusmodi enim donationibus, nec assentire prohibiti erant Proreges,nec illæ assensu indigebant,dùm fiebant proximo successuro,nec pariter releuium erat soluendum, si habebat ex contra-
3 ctu inter viuos iuxta trad.per Isern. in cap.1. §.sed & res, per quos fiat inuestit. & ex translatione dominij perfectè in vita non poterat ex delicto superueniente in personam refutantis dari pena deuolutionis feudi iam acquisiti refutatario.

Sed quid si fiat refutatio simpliciter ex nunc,ita quòd transfertur dominiũ,
4 ac effectualis possessorio in proximè successurum, tunc nullus requiritur assensus ad text.in cap.1.§.etsi libellum, de alien.feud.pat.in cap.1.§.sed & res, per quos fiat inuestit.& vtrobique Andr. idemq; tradit in constitutione con-
5 stitutionem diuæ memoriæ: & cum habeat ex contractu inter viuos, non successione non aliter tenetur ad solutionem releuij, quod ex more introductũ tantum est, quando succeditur defuncto secundum communem doctr.Andr, in d.§.sedet res,latius Frecc.vbi supra, quandò syncerè, & sine fraude fiat refutatio, vt etiam declaratur per Pragmaticam anni 1579. æditam tempore
6 Præstdatus Marchionis de Mondescar, dum statuitur,vt deinceps refutationes infra 15. dies post celebrationem ipsarum debeant præsentari in Regia Camera, vt ibi annotentur; & Curia ex hoc certior facta possit per mortem refutatarij petere releuium, ac etiam deuolutionem per mortem, vel per alios casus contingentes.

Et Andr. & communiter scrib. in d.
7 §.sed & res, ex reg. text.in l.omnes §. lutius ff.quæ in fraudem credit. voluerunt in fraudem præsumi refutationem quando est omnium feudorum, in quo cum dicat Andr. quod causa est potius inspicienda,quàm titulus contractus,& modus nanciscendi, si refutatio fuerit facta contemplatione matrimonij iuxta solitam,& communem contractationẽ: maximè si ob insignes nuptias, tunc quia vna præsumptio excludit alteram ad text.in l.diuus ff de restit. in integ. cessabit præsumptio fraudis, & valida erit refutatio ex iusta,& licita causa,& minimè releuium soluitur, & ita fuit decisum in Regia Camera in causa Principis Melfiæ, in causa Comitis Synopolis, & alijs quampluribus, ex reg. text.in l.titius,vbi glos.in verb. erogationes ff.ad trebell. glos.notab. in l.imperator §.fin.in verb. non videtur de leg. 2. in l.diuus libertus, in l. debitorem ff. quæ in fraud. cred. est decisio Capyc.85. & in proprio casu in donatione facta contemplatione matrimonij allegaui alias in causa Fabritij de Sangro,cuius eram Aduocatus contra Ducem Turris Maioris glos.auth.prohibiti,quãdo non erat legi vetita in 1.par. glos. 3. §. 8. quæ in indiuiduo decidit articulum; & hæc,& alia poterunt videri in cons. meo 2. vol. vbi latissimè, & meminit de prædicta decis.Ann.in sua alleg. 23.

Sed occurrit casus, quòd in refutatione simpliciter facta fuit assensus impetratus ad vberiorem cautelam illeq; præsentatus in Regia Camera, sed non contractus refutationis seruata forma Regię Pragmaticę,quæ vt dixi,statuit, quòd infra 15.dies post celebratam refutationem præsentari debeat: an quia præsentatus est assensus super ea, hoc sufficiat, & casus mihi visus fuit de indubitabili, quia pragmatica in sui proemio dat causam,& rationem,quare præsentari debeant refutationes,
9 quas dicit fieri posse sine assensu, ex qua declaratur mens, & finalis intentio statuentis ad text.in l.fin. ff.de hered.

red. instit. & causa est notitia refutationum propter solutionem releuiorũ, & deuolutiones per mortem, vel delictum refutatariorum: ergo cum per præsentationẽ, & registrationem assensus, idem consequatur effectus, & per æquipollens veniat refutatio præsentata, ac annotata; & in feudis procedit
10 regula nihil referre, quid ex æquipollentibus fiat, vt per Andr. in cap. 1. qui success. ten. ante nu. 9. vbi Moder. Add. & latè exornat Camer. in repet. cap. imperialem cart. 59. vers. decimatertia conclusio, & proceditur de similibus
11 ad similia, Andr. in cap. 1. §. sed & qui delator ante num. 47. quæ sit prima cauf. benef. amitt. quæ decisio est notabilis in materia feudali, & deseruit ad multa, quam intellige secundum eumdem Andr. quando militat eadem ratio in cap. imperialem in addit. post nu. 7. 4. colum. & tunc non attenditur lex scripta, sed his deficientibus dixit Andr. quòd recurrimus ad legem scriptã, vt sic propterea dicamus Pragmaticã non habere locum in casu prædicto, quæ loquitur verè in refutationibus de per se validis, in quibus non solet impetrari assensus; ita quod impetrato assensu non sumus in casu prædictæ Pragmaticæ, nam cum in assensu fiat relatio refutationis, & relatum est in
12 referente cum omnibus qualitatibus suis ad text. in l. asse toto ff. de hæred. instit. l. institutio ff. de cond. inst. sequitur ob id, quòd annotato, & registrato assensu intelligitur etiam registrata, & annotata refutatio, & cum per assensus contractus omnes confirmentur, & validentur: propterea non immerito dicemus per assensuum præstationem, & annotationem refutationes ipsas esse præsentatas, ad text. in l. lege obuenire, de verb. signif. hinc Pragmaticæ, & ritus non mandauerunt præsentationem contractuum quorumcumque qui assẽsu validantur, sed tantum pręstationem assensuum, qui super illis interponuntur, & pariter non omnium assensuum, sed tantùm illorum, qui sunt interpositi super contractibus importãtibus dominij translationem: nam quando hoc non important, deficit causa præsentationis, quæ est vel deuolutio, vel releuium: & tandem si Pragmatica, quæ est lex noua, loquitur in refutationibus quæ fiunt, & fieri possunt absque interpositione assensus non extendetur, nec locum habebit in his, quæ fiunt cum assensu, quia exorbitat à iure communi, est casus diuersus, & cessat ratio legis, & posthæc scripta vidi inter decis. D. de Franch. nouiter impressas decis. 663. 4. volum. qui refert secundum prædicta decisum non tamen tangit aliquid de prædictis.

Ex his corrolariè infertur, quod ob mortem refutatarij absque descenden-
13 tibus, refutans succedit in feudo refutato, vt expressè dicitur in eadem Pragmatica, ibi: Essendo più volte accaduto, e possono bene spesso accadere, che quelli alli quali si fanno le refutationi passino da questa vita presente prima di detti refutanti, nel qual caso il refutãte saria obligato al releuio &c.
14 Ita quòd succedit & iure hæreditario, postquam releuium soluit, quod vtrumque decidit Andr. in d. §. sed & res ante num. 10. ibi & maximè si moritur filius non relicto filio, quo casu reuertitur ad patrem, eundemq; refutatorem, seu donatorem: nam pater succedit filio inf. de nat. succ. feud. in princ. & tũc pater, vel alius frater, vel agnatus succedens similiter soluet pro sua successione releuium, &c. & ita aliàs decisum per Sac. Cons. in causa Comitis Policastri, cum creditoribus filij, cui refutauerat comitatum contemplatione matrimonij contracti cum Domina Sueua Gesualda, qui filius decessit absque descendentibus, superstitibus, fratribus, sororibus, ac patre refutante; & non fuit dubitatum de successione patris: sed an habeat iure reuersionis ex contractu resoluto, an verò iure successionis tanquam hæres, vt decidit Sacr.

Cons.

Conf.de quo per D.Præsid.de Franch. in decis. 3. Io. Vinc. de Ann. in repet. cap. 1. de vass.decrep.æt.nu.350.

Nec pariter fuit dubitatum, si existentibus fratribus, vel sororibus pater
15 succedat illis exclusis:sed pater successit;quod vtrumque disputat, & concludit Ann.vbi supra.Ita quòd illud,quod dicitur habere patrem, seu refutantem feuda iure reuersionis non intelligitur simpliciter, sed est modus loquendi ex eo,quia ab eo exierunt,& ad ipsum reuertuntur:sed stant ista simul,quod dicantur feuda reuerti,sed quo iure? Hic est punctus, & vt diximus iure successionis, ob quod releuium soluit secundum And.qui vtrumque tradidit,videlicet succedere, & iure reuersionis: & ideò non dixit hoc simpliciter, sed addens dictionem,potiùs dicẽs pater succedit filio,& tunc non dicitur succedere, sed potius reuerti ad eum: vt per eumdem in cap. 1. de nat.success.feud.
16 nu. 5. vbi declarat ascendentes succedere in feudo antiquo, nõ in feudo nouo: nam in nouo ascendens non succedit descendenti, & non procedit text.
17 in auth. defuncto C. ad tertull. secundum eum,& ibidem nu.7. vers.sed in feudo antiquo, vbi Afflict. & sic limi-
18 tatur text.in eo.cap.1. & sic in cap.1. de grad. success. in feud. quæ iura statuunt ascendentes non succedere descendentibus,videlicet in feudo nouo, & sic intelligitur Constitutio Reg. foriudicatorum bona, vt ibi per Andr.in verb.ascendentes, idem per omnia tradit idem Andr. in cap. 1. Imperator Lotharius, & sic procedit Constitutio Regn. vt de success. secundum Andr. ibi,& in d.cap.1. de nat. success. feud. idemq; declarauit Ardiz.in summ.in tit. de success. feu. videlicet iura prædicta procedere in feudo nouo, non in antiquo, & propterea, quia verè refutans habet in effectu feudum iure successionis: licet dicatur reuerti habito respectu,quod ab eo exierat,dicit idem Andr.quod soluit releuium in d. §. sed & res, & statuitur pro indubitato in d. Pragmatica,& ex iuribus,quæ allegantur, declaratur quid voluerunt dicere:
19 nam iura prædicta vtuntur verbo prædicto reuerti, vel redire, semper quod reducitur res ad statum primæuum,seu ad id,quod alias de iure communi erat prouisum,vt in l.filio ff.de liber.& posthum.ibi quia non translatus,sed redditus videtur, text.in l.si vnus §.quod & in spetie in fin. ff. de pact. ibi, quoties enim ad hoc ius, quod lex naturæ ei tribuit, de dote actio reddit, non fit causa dotis deterior, sed formæ suæ redditur, sic reuertitur successio ad patrem,prout dispositum est alias de iure communi, cum prima causa sit descendentium, secunda ascendentium, & ob id necessario habet iure successionis, & hæreditario.

Et aduertatur,quod intelligitur feudum nouum, quòd filius acquisiuit aliunde, quàm à patre, aut suis præde-
20 cessoribus,sed si feudum quæsierat pater,illudq; filio refutauerit,dicetur feudum paternum in filij personam, Andr. in cap. 1. in princ. de vassall. decrepit.ætat. & in cap.1. Imperator Lotharius post num.5, vers.non feudum paternum,quo refutato filio, in eo succedet pater tanquam in feudo paterno decedente filio absque descendentibus, quod vtrumque declarat, & decidit Andr. in d. cap. 1. de natur. success. feud. in addit. in vers. quid ergo, & ponit quæstio. Andr. in feudo filio refutato decedente superstitibus fratre, & patre,vt pater præferatur, quia proximior agnatus etiam in terminis Con-
21 stit.Regn. vt de successionibus,quæ secũdum eum intelligitur in feudo nouiter acquisito,non autem à patre refutato,vel quando pater omnino refutasset in manus Domini,vt filius de nouo feudo inuestiretur,& licet And.ibid.in fin. dicat, alij dicunt simpliciter fratrẽ admitti, & patrem excludi, vt supra proximè dictum est, sed ibi supra nu.8. ad quod se refert, firmat opinionẽ pro pa-

tre contra fratrem eadem vtens distinctione etiam in terminis Constit. Reg. & idem Andr. dixit in d.cap.1. de vassal.decrep.ætat. & Ardiz. vbi supra, & in feudo antiquo, vt ascendentes succedant, intelligitur Const.Reg. si quando aliquem, vbi Andr.

22 Vt sic ex his faciamus conclusionem in feudo nouo ascendētes non succedere, sed fratres, & sorores in terminis cōstit.Reg. vt de successoribus nisi inuestitura esset pro hæredibus ex corpore secundum Isern. ibi, quod hodie est alteratum per capitula nouissimè Ciuitatis

23 & Regno concessa: nam succedunt fratres, & sorores in defectum descendentium, ac etiam nepotes, & neptes in feudis nouis, non obstante hac forma inuestituræ.

In feudis verò antiquis ascendentes succedunt, nam etsi respectu vltimi descendentis dicantur ascendentes; respectu tamen primi acquirentis dicentur descendentes: ita Andr. declarat in d. cap.1. Imperator Lotharius nu.5. latè idem Andr. in d.constit. vt de successionibus, vbi declarat, quomodo procedat text. in capit. Reg. incip. considerantes, bona decis. Afflict. 293. Loffr. in cons. 1. D. Frecc. latissime in prima formula inuestituræ cart. 385. & in 21. differ. int. feu. quatern. & de tab. latissimè etiam Moder. Add. multa cumulātes ad Neapo. in consuetudine etsi testator, & An-

25 dr. & cæteri tractant de communi forma inuestituræ pro hæredibus ex corpore, an præsumatur in Regno, & quomodo nocet, vel non nocet ascendentibus, vel transuersalibus; & quid de iure Regni, & quid de iure communi feudo-

26 rum: An feuda præsumantur hæreditaria, vel ex pacto, & communis est in Regno non præsumi ex pacto, secus verò de iure communi secundum Andr. Nap. Loffr. Frecc. & omnes, latè Petr. Greg. Sicul. in tit. de concess. feu. par. 5. q.4. nu.5.

27 In feudis verò refutatis succedēt ascendentes nulla adhibita distinctione secundum Andr. sint noua, vel antiqua cum respectu filiorum, quibus refutantur, vel aliorum legitimorum successorum semper dicuntur feuda paterna, vt supra diximus author. Andr. & ideo. q. posuerunt Scrib. tam in feudo antiquo refutato, quàm nouo, vt per Ann. vbi supra, & per Frecc. in 3. auth. nu. 19. Nā

28 in his feudis refutatis, quia videtur cogitasse refutans de successione, & reacquisitione in casum deficientiæ descendentium, & sic noluisse abdicari à se ius, quod habebat, nisi in tantum, inquantum refutatarius superuiuebat, & in eius beneficium, tunc quasi per viam reuersionis succedat refutans refutatario, quòd non est in extraneo feudum concedente, qui de ascendentibus non videtur cogitasse, & in hoc fundantur decisiones allegatæ, pro quo videtur elegans doctrinam Isern. in cap. 1. §. fin. in fin. colum. de capit. Corrad. qui hanc solemnem facit distinctionem ratione de qua supra, quam ibi ponderat Loffred. vt sic non sit mirum, quare refutans succedat exclusis fratribus, & quibuscumque alijs, si in defectum descendentium de successione intelligitur cogitasse; & sic intelligitur facta refutatio cum hac insita natura, qui sunt termini text. in cap. 1. de eo, qui fin.

29 fec. agnat. in quo dantur illæ duæ limitationes, nisi feudum omnino refutasset, vel vt à Domino de nouo beneficio inuestiretur. Non enim dicitur refutatio facta simpliciter, sed in beneficium certarum personarum, & ob certam causam, & vt illis, & non alijs acquiratur; & propterea quia limitata causa limitatum procedit effectum, ad text. in l. in agris ff. de acquir. rer. dominium, & actus Agentium non debet extendi vltra intentionem, ad text. in l. non omnis ff. si cert. petat. in quo ponderetur elegans text. in l. voluntate ff. quibus mod. pign. vel hyppoth. soluit. Dicit enim textus voluntate creditoris pignus debitor vendidit, & postea placuit inter emptorem, & venditorem,

ditorem, vt à venditione discederent, ius pignoris saluum esse creditori, nam sicut creditori, ita & debitori pristinū ius restituitur: neque omnino creditor pignus remisit, sed ita demum si emptor rem retineat, nec reddat venditori: vnde nimirum si in terminis prædicti text. in cap. 1. de eo, qui fi. fec. agn. & si refutatio fuerit facta filio, suisq; hæredibus, & cui dederit, quod decedente refutatario superstite refutante, ac fratre: refutans in successione feudi refutati præferatur, quia cogitatum intelligitur de successione tempore refutationis, & noluit omninò suum ius renunciare, quod in indiuiduo decidit idem Isern. in constitutione, vt de successionibus in propria quæstione ibi dicens; nam quantumcumque renunciasset pater feudum, vt detur filio, non intelligitur renunciatum eius successioni si moritur: ergo cum sit proximior agnatus, omnino debet præferri in successione, nihil enim habet commune ius refutatum cum iure successionis, quod defertur in morte secundum lineam, & proximitatem; & multo magis si intelligitur de natura refutationis reseruata successio, secundum intentionem refutantis, & refutatarij, & ita eleganter declarauit Andr. in cap. 1. qui success. ten. ante nu. 8. ibi, & videtur expressum infra, de eo, qui fin. fec. agn. cap. 1. vbi refutator succedit ei, cui refutauit, quia fuit pactum personale in personam eius, cui refutauit, & suorum hæredum: secus si fuisset reale, vt ibi

30

31 in glos. &c. De iure enim communi prima causa est descendentium, secunda ascendentium, tertia Collateralium, vt in auth. de hæred. ab intest. venien. & filius, & pater sunt in primo gradu; atque in feudis non habet locum, text. in auth. defuncto, vt dictum est supra author. Andr.

Et vlterius in Regno, in quo viuitur iure francorum, per quod vnus tantum succedit, & feuda non diuiduntur, hoc est planum, quia de iure communi cum ascendentibus sunt vocati Collaterales in primo gradu, non autem ascendens cum ipsis; ita quod sunt illi habilitati, quatenus succedere possunt, & non sunt aliunde impediti, vt patet ex traditis per Bart. in eadem auth. defuncto, & præcipuè ibi Salic. vnde cum in feudis secundum ius francorum, vnus tantum succedat, & pater est vocatus in feudo paterno tanquam ascendens, & proximior; & ex natura rei in plures non defertur successio, & rursus in feudo refutato intelligitur illa reseruata; igitur pater, & quilibet refutans

32 succedet excluso fratre: sicut dicimus in nepote, & patruo: nam in feudis habet locum repræsentatio, & propterea nepos succedit ex persona patris, insimul cum patruo in feudo, ad text. in cap. 1. de grad. vbi Andr. & communiter scribent. sed si in feudis viuitur iure francorum; ita quod primogenitus solus succedat, tunc nepos ex filio primogenito excludit patruum, cum eo alias ad successionem admissus, quod in linea descendenti est indubitatum, & etiam in linea transuersali in nepote filio fratris in successione fratris contra Andr. quæ opinio est in Regno recepta secundum Modernos Addentes ad Andr. in d. cap. 1. de quo latissimè Doctot. omnes cumulantem per Consiliarium Fab. de Ann. in consi. 125. in qua causa in quo ipse cōsuluit, idem fuit decisum, & ibi quid in fratre vterino, & quando non est coniunctus ex latere, à quo prouenit feudum, & quid de iure Regni, & secundū noua Capitula Regno concessa.

Et sic apparet, quòd dum natura rei repugnat, quia feudum indiuisibile, & vnus tantum ad successionem admittitur, quod tunc qui omnino succedere debet, ille solus præfertur, igitur sic di-

33 cendum est in patre nisi omnino refutasset, vt diximus; & refutatio omnino dixit Bald. in cap. 1. de eo, qui fin. fec. agn. in verb. omnino intelligitur quādo in manus Domini, quodq; in dubio nō

intelligitur refutatio realis, & Loffr. in d.cap. 1. de nat.succ.feud. dixit omnino idest in omnem causam, aut casum, qui succedere, aut euenire posset, & idē in cons. 11. nu. 25. ob quod Aret. in cons. 3. consuluit, vt refutans, seu renuncians succedat, licet promiserit euictionem, & renunciauerit omni iuri, quod habet in feudo, vel habere spectat, & Iacob. in tract. feud. in verb. & vnus ex dictis vassallis dixit, quod intelligitur renunciari omnino, quando renunciat simpliciter in manus Domini, non autem si dixerit, quod renunciat omni iuri, quod haberet, vel habere
34 speraret, vel posset; & dum Andr. dicit, patrem esse præferendum fratri, ponit rationem in cap. 1. de nat.success.feud. quia est proximior agnatus, & non habet locum in feudis, auth. defuncto, & in cap. fin. de capit. Corrad. dicit, quia videtur cogitasse de succesione, & in cap. 1. de eo, qui sibi, & hæredibus suis, quia intelligitur limitate refutasse contemplatione personæ refutatarij, eiusq; descendentium, & non omnino, & non vt de nouo feudo, quod in dubio non præsumitur, quando sit, vt filio acquirat iuxta terminos text. vbi est casus in
35 c. 1. de vass. decr. æt. de qua refutatione, quando sit omnino realis, aut personalis multa per Capy. in sua inuestit. in verb. feudorum diuisio vers. limito 4.

Ex quibus, & in hoc quæso aduertatur, dicendum est deficere negatiuam
36 in doctr. Andr. in constit. vt de success. vbi videtur contrarium tenere eius, quod firmauit in d. cap. 1. de nat.success. feud. nec hoc videri debet absonum: si scimus opera illius remansisse penitus incorrecta, ab eo non reuisa, nec totaliter digesta, & addendo negatiuam non contrariabitur, quam deficere euidēter colligitur ex eisdemmet suis dictis, & ponam propria verba, vt benè doctr. Iser. remaneat declarata, ibi ante vers. quod autem incip. ponatur.

Sed solet dici hic euenire vnum absurdum: pater emancipato filio dat feudum, mortuo filio habente fratrem ex altero puta matre tantum excluderetur pater, si filius moriatur per fratrem defuncti: sed non est sic, quia non excluderet tunc iste frater vterinus tantum communem patrem, sed vitricum: si autem esset ab alia tantum parte coniunctus excluderet patrem communem, &c. Quod videtur concludere prælationem fratris in successione feudi à patre refutati; sed subdit immediate dando dicti rationem dicens: nam quātumcumque renunciat pater feudum, vt detur filio, non renunciat eius successionem, si moritur in tit. de vass. decrep. ætat. & in cap. tres erant agnati, in tit. de eo, qui fin. fec. agn. sed aliud si diceret expressè.

Si ergo dat rōnem, quare pater succedere debet excludendo fratrem, siue ex vna, siue ex vtraque parte coniunctum, & allegat iura prædicta, quæ admittunt patrē, & præferunt illum in successione feudi refutati fratribus vtrinq; coniunctis: igitur oportet, ꝙ conclusio fuerit prælationis patris in omnem casum, quodq; deficiat negatiua, & voluerit Isern. decidere, ꝙ pater præferatur, siue frater sit vterinus, siue consanguineus; & sensus sit talis, si autem esset ab alia tantū parte coniunctus non excluderet patrem communem: nam quantumcumque renūciet Pater feudum, vt detur filio, non renunciat ei successionem dum moritur, quæ ratio est in effectu eadem, quam ponit Isern. in d. c. fin. de capit. Corrad. quia semper refutans videtur cogitare de eius successione, & propterea cum hac insita cōditione intelligitur refutatio facta, & pōdero verba Andr. ibi: nam quantumcunque renūciet pater feudum, vt detur filio &c. quasi velit dicere, nisi omnino refutauerit, nunquam per quamlibet renunciationem excludetur à successione per verbum illud, quantumcumque, quod in indiuiduo declarauit in propria quæstione, idem Andr. in d. cap. 1. de natur. success. feud. & aduerte,

quòd in dicta constitutione, vt de successionibus, se remittit ad dicta hic, vt ibi, in verb. fratres, dixit enim Andr. in d. cap. 1. prope nu. 8. idem si ipse pater filio emancipato donet feudum, succedet ei, nisi omninò refutasset, vel ideò quasi nouum filio concederetur, & iterum post nu. 8. in verb. sed si feudum, dixit, sed si feudum esset à latere patris dic, vt supra, quod frater, vel soror in capillo succedent, quando pater excluditur, scilicet quando consenserat pater, idemq; filius in hunc filium suum auus donasset feudum, vel ipsum eumdem patrem, & omnino ei refutasset, vel vt de nouo inuestiret, aliàs non excluderetur, & non posset tunc dici exclusum patrem per ea, quæ supra dicta sunt, hæc Andr.

Vnde manifestè decidit Andr. patrē excludi per fratrem, quando refutauit omnino, vel vt de nouo feudo filius inuestiretur, vt sic dicere debeamus, vel in hunc casum intelligendam esse doctrinam Andr. in constit. de success. vel quod deficiat negatiua ex ratione subsequenti, vt supra ponderata: eo magis; quia se remittit ad latius dicta in d. c. 1. pro qua parte fuit pluties iudicatum in beneficium refutantis exclusis Collateralibus, tam per Sac. Consil. quàm per Reg. Cam. Summariæ, de quo per Io. Vinc. de Ann. vbi supra qui disputat articulum ad partes, sed non istis medijs authoritatibus, & rationibus, nec aduertit ad decisiones Andr. vt supra adductas, ponderatas, & concordatas: ex quibus apparet validè responsum esse omnibus aduersus prædicta considerati per D. Lanarium in cōs. suo 78. qui posuit hunc tanquam nouum casū alias non successum, nec vllam rationē ex supra consideratis adduxit, nec Andr. decisiones perpendit, nec vim, & naturam refutationum, quæ à patribus filijs fiunt, quæ non sunt omnino, sed sub reseruatione successionis in defectum refutatarij, eiusq; descendentiū, quodq; pater tanquam proximior agnatus fratres, & omnes alios excludit, & certè non parum miratus sum de persona tātæ literarum eminentiæ, & feudorum lectore, vt talia scripserit, sed eius consilia impressa fuerunt post eius mortem & ante non reuisa per eum, & secundum hæc Sac. Cons. decidit præferendo matrem refutantem sorori refutatarij, vt per D. de Franch. in decis. 591. 4. volum. licet nihil tangat vt de prædictis.

Quæ opinio videtur reddi indubitabilis in Regno, vigore capitulorum Ci-
37 uitati, & Regno concessorum, per quæ prouidetur, & sic supplicatum, quod feuda per refutationes minimè intelligantur fieri noua, sed semper sub natura antiqui feudi refutata intelligantur, & in illis succedant, qui alias succedere deberent secundum naturam antiquorum feudorum: & sic expresè demùm fiunt refutationes cum clausulis prædictis: vnde in Regno non datur refutatio, omnino declaratur voluntas refutantium non inducendi nouitatem in successione: immò ex hoc ipsis reseruare ex supra allegatis.

38 Nec refert, quòd refutatio fiat à Patre, vel ab auo, vt aliqui dubitauerunt, quasi quòd cesset ratio Andr. quia pater est proximior fratre: nam cum plures sint rationes omnes æquè principales cessante vna non cessabunt aliæ, ex reg. text. in §. affinitatis, instit. de nupt. Nam si intelligitur cogitatum de successione, & cum hac insita conditione reuersionis in defectum descendētium, refutatio facta in beneficium ex intellectu iuris refutantis, & descendentium tantum difficultas non procedit. Hinc prædicta Pragmatica per quam mandatur præsentatio refutationum infra 15. dies in Regia Camera non solùm præsupponit feuda deuolui ad refutantem: sed expresè hunc casum decidit, ibi, hauessero fatta refutatione de feudi à loro figli, ò altri successori, &c. & sequutus est Andr. ac sequuti fuerunt compilatores Pragmaticæ opinionem

Digitized by Google

illorum Doct. qui tenuerunt ex reg. tex. in l. quod scitis C. de bon. quæ liber.
39 quòd in bonis donatis ab ascendentibus, ipsi soli succedant in defectum descendentium, & quibuscũque alijs præferantur, nec habet locum text. in d. auth. defuncto secundum opin. Bart. & sequacium in d. l. quod scitis, & in d. l. post dotem in fin. ff. solut. matr. quod latius exornat Doct. cumulando Consiliarius Fab. de Ann. vir eruditissimus in cons. 1. loquens in successione aui, in exclusione matris, & Bald. & Fulgos. in d. auth. defuncto, ponunt rationem, quare in feudo filio donato ab extraneo Pater non succedit, & dicunt, quia datum est pro se, & descendentibus: ergo sicut illis deficientibus deuoluitur ad concedentem, sic ad patrem, vel auum refutantem, quia pro descendentibus tantum refutauit; & ex reg. legis, quod scitis, ipse debet succedere solus, prout tradidit in d. auth. Aloys. de Leo.

Sed addo fortius, nam glos. in d. auth. defuncto, quærit: an frater excludat
40 auum, vel proauum, quasi sint in gradu remotiori, & tenuit secundum opin. Io. non excludi, quæ opinio est communiter recepta, vt ibi per Bart. & Doct. nam lineæ sunt illæ, quæ succedunt, & est habilitata persona transuersalis cum ascendẽtibus, qui primo loco transuersales excludebant, & auth. prædicta loquitur de parentibus, quod verbum compræhendit omnes ascendentes, & priuilegium est inductum in beneficiũ Collateralium, vt cum ascendentibus admittantur, qui ascendentes semper admittuntur suo iure secundum Salyc. ibidem, & Iacob. Butrig. dicit, quòd auus succedit loco patris, eiusdemq; filij prædefuncti: idemq; Cyn. Alber. & Odoffr. & Add. quia proximus dicitur, quem nemo præcedit: vnde sicut pater, vel mater est proxima, ita his sublatis auus ad text. in l. 1. §. proximum, ff. and. cognat. & Paul. de Castr. ibidem dicit, quia in locum patris subrogatur, qui est de linea ascendenti, & de eadẽ, de qua erat pater: vnde conuenientius est, vt ille subrogetur loco patris, quàm frater, qui est de linea transuersali, & idem ibi tradiderunt Corn. & Fulgos.

Si ergo auus, & ascendentes tenent locum patris, & ad eamdem admittuntur successionẽ sequitur, quod id, quod diximus in patre, habet etiam locum in auo.

Sed postquàm vidimus, & firmaui-
41 mus patrem excludere fratrem, qui aliàs esset successurus fratri suo: an huic fratri debeatur a patre vita, & militia iuxta dispositа, & tradita per Doctor. in Constit. Reg. Comitibus, quæ etsi loquatur in successione descendentium: tamen est communiter intellecta etiam in successione transuersalium, vt frater succedens fratri, vel nepos patruo in feudis, in quibus viuitur more francorum, debeat primogenitus frater, aut nepos præstare vitam, & militiam fratri suo, qui alias cum eo successurus esset ratione portionis, à qua per illum excluditur, vt latius habetur per Loffr. in §. quid ergo de inuestit. de re alien. fact. post Afflict. in cap. 1. de nat. succ. feu. nu. 40. & latè per D. Minad. in cõs. 1. sic hic pater excludit fratrem à portione ei debita, quia feuda non diuiduntur in Regno, & secundum morem francorum solus primogenitus succedere debet, aliàs secundum dispositionem text. in auth. defuncto, omnes succederent: igitur debetur vita, & militia, sicut in quæstione quam proponit Andr. in repet. constit. Comitibus in fratre secundogenito succedente per mortem primogeniti, quando teneretur opinio, quod ille subintraret in locum primogeniti in exclusionem filiorum primogeniti, de quo latè per Afflict. in loco allegato, vt illis debeat præstare vitam, & militiam in locum successionis, à qua per ipsum excluduntur, licet dicat ibi Andr. quod talis q. tanquam noua opus habet determinatione Principis: sed ponamus aliam

quęst.

42 quæst. quam ponit ibidem Andr. esse indubitatam: si nepos ex filio succederet vna cum patruo de iure communi feudorum, sed si feudum non esset diuisibile; nepos solus secundum Andr. in d. cap. 1. de nat. succ. feu. nu. 14. & eo casu dixit non esse dubium, quod teneretur ad vitam, & militiam, sicut tenebatur pater, si successisset: sic hic pater excludit fratrem, eundemq; filium alias successurum cum eodem iure communi Romanorum, per text. in auth. defuncto, quæ per consuetudinem feudorum, non habet locum in feudis, sicut non habet locum successio in cõmuni alias statuta per ius commune feudorum in feudis indiuisibilibus, & in quibus viuitur iure francorum: vnde sicut in illis ratione portionis, seu successoris à qua excluduntur, vita, & militia debetur; sic præstari pariter deberet hic à patre, qui fratrem excludit à successione alias debita, quia solus debet in feudis succedere.

Sed his non obstantibus teneo indubitanter patrẽ non teneri ad hanc præstationem vitæ, & militiæ: nam sicut
43 non datur successio transuersalium, donec supersunt descendentes, & illi soli succedunt iuxta text. in d. cap. 1. de nat. succeff. feu. in princ. vbi glos. & Andr. & in cap. 1. de grad. vbi idem Isern. quo casu non teneretur descendens vitam, & militiam soluere Collaterali, quia non excluditur à portione sibi debita, cum nulla debeatur descendentibus existentibus: sic cum in feudis non habeat locum text. in auth. defuncto; & ascendẽtes de iure communi sunt prælati Collateralibus in successione, & do nec illi supersunt, collaterales sunt exclusi, quia præferuntur lineæ, & hoc idem Andr. quod pater succedit in feudo refutato excluso fratre, quia proximior: ita quod non potest dicere frater, quod excluditur à portione sibi alias debita, quia nulla est ei debita descendente, vel ascendente superstite.

Igitur soluta apparet quæstio, vna cum omnibus contrarijs, etsi refutatio intelligitur cum conditione insita successionis in casum mortis refutatarij absque descendentibus; & rursus consideratur qualitas successionis in bonis: vnde prouenerũt ex reg. text. in l. quod scitis. Ex his omnibus videtur remanere decisa quæstio in fauorem patris cõtra fratrem, & hæc ratione attenta remanent soluta omnia in contrarium alegata.

SVMMARIVM.

1 *Refutatio, quæ absque alio assensu fieri potest in immediatè successurum, an porrigatur hoc ad omnem alium cõtractum, qui cum immediato successore fiat, quomodocumque ille fiat, siue alienando siue pignorando, siue obligando.*

2 *Opinio Doctorum hinc inde refertur.*

3 *Opinio Camerar. confutatur, qui voluit valere refutationem, licèt cætera pacta in refutatione apposita non subsistant, & reijciantur.*

4 *Pacta incontinenti facta, non solum, quæ in eodem contractu apponuntur, dicuntur correspectiua.*

5 *Indiuiduum voluntatis consideratur in pactis correspectiuis.*

6 *Assensus impetratus super venditione, & non super pacto de retrouendendo, non validat venditionem ex indiuiduo voluntatis.*

7 *Regula, quòd in feudis vtile per inutile vitiatur, fundatur in indiuiduo*

diuiduo voluntatis, aliàs contraria regula procedit.

8 *Opinio Bammacar. varijs medijs confutatur.*

9 *Doctrina Andreæ dicentis, quòd refutatio valet, cætera pacta non, exactè declaratur, & nume. 23.*

10 *Decisiones Camer. omnes ponderantur, & quomodo inter se ipsos contrariæ, & sic aliorum.*

11 *Leges feudorum, quæ ipsorum alienationem prohibent non comprębendunt alienationem, quæ fit in proximè successurum, & ibi vide rationem.*

12 *Text. in §. si libellum de alienatione feud. pat. permittit absque assensu dare feudum ad libellum agnato proximo successuro, quia est quædam quasi refutatio.*

13 *Datio ad libellum, quid importat.*

14 *Venditio in proxime successurum est permissa, quia omnia resoluuntur in vim refutationis.*

15 *Feudatarius potest dare proximè successuro suum ius, sicut vult.*

16 *Feudatarius potest alienare proximè successuro per libellum, vel quocumque modo absq; Domini consensu, quia oēs contractus resoluuntur in vim refutationis.*

17 *Refutatio debet habere elegans nomen venditionis, permutationis, donationis, vel alterius speciei.*

18 *Constitutio Regn. constitut. diuæ memoriæ non habet locum in refutatione, sed iuria communia feudorum incorrecta remanent.*

19 *Pactum de non petendo feudum, non valet sine assensu, nisi factum esset cum proximè successuro.*

20 *Verba Andr. quomodo intelligantur, quæ ad verbum recensentur.*

21 *Omnia argumenta Camer. confutantur.*

22 *Alienatio in proximè successurum potest fieri quocumque modo etiam alia lege, qua ipse alienans feudum tenet, & ibi ratio.*

24 *Verbum quasi denotat improprietatem.*

ARGVMENTVM.

Omnis contractus factus cum immediato successuro valebit absque assensu, quia in proximè successurum omnis alienatio permittitur, cum resoluatur in vim refutationis. Indiuiduum voluntatis, quod cōsideratur in pactis correspectiuis annullant contractus. Constitutio Regn. constitutionis diuæ memoriæ non habet locum in refutatione. Verba Andreæ valere refutationem cætera facta, non quomodo intelligantur.

§. I.

1 SED quæso attendatur id, quod diximus de refutatione facienda immediatè successuro quomodo erit intelligendum; an tantum de pura, & simplici refutatione, quæ est cedere loco, præuenire successionem tollere personam de medio, & loco sui ponere refutatarium, aliàs proxime successurum illi feudum integrum refutando; an verò sub hoc verbo refutationis veniat omnis contractus, qui fiat cum immediato successore, quasi cum illo,

illo,non dicatur alienare, & sic nec respectu Domini consideretur interesse, quia est de compræhensis in l. inuestituræ, & de proximioribus successoribus secundum naturam feudorum, nec consideretur interesse agnatorum, si sit agnato immediatè successuro.

Hæc quæstio est satis ventilata propter illa verba Andr.in cap.1. §.etsi li-
2 bellum de alien. feu. pat. videlicet inquantum refutatur agnato,valebit sine consensu Domini,alia pacta non,& idẽ per eadem verba dicit in Cõstitutione Regn. constitutionem diuæ memoriæ, ex quibus Loffred. in d.§. etsi libellum firmat opinionem prædictam, videlicet contractum puræ, & simplicis refutationis valere, non autem alios contractus,& idem firmat in suo conf.3.quem sequutus est latius Camer.in repet.cap. imperialem disputando articulum cart. 30.post D.Marin.Frecc. in 17.limit.ad prædictam constitutionem,& Lanar. in conf. 18. vers. 3. post D. Præsid. de Franch.in decis.71.nu.19. dixit secundum hanc opinionem decisum contra Parid.de Put. de reintegr.feud. in cap. incip. habens feudum antiquum cart. mihi 140. à terg,tenentem valere quẽlibet contractum factum cum immediato successore, & Afflict. in §. etsi libellum tertio not.loquitur simpliciter in alienatione,vt fieri possit in Regno immediato successuro, quia non dicitur propriè alienatio, sed quædam refutatio; & sic limitatur constitutio constit. diuæ memoriæ, & text. in cap. 1. de prohib.feud.alien.per Feder. & in cap. 1. de prohib. feud. alien. per Lothar. idemq; dicit Capyc. in inuestit. super verb. feud. alien. vers. limito 2. tenet hoc expresè Io.Vinc.de Ann. in alleg. conf.97. 2.volum. & in singul.569. & in repet.constitut. constitutionem diuæ memoriæ nu.13.vbi loquitur in institutione hæredis proximè successuri Consiliarius Fab. de Ann. filius in conf. 41. vbi eleganter, & suo solito more confutat opinionem Camer.qui non solum tenuit intellectum Loffr. sed intellexit Andr.in omnibus alijs pactis appositis in refutatione extraneis tamen ab ea quæ cum sint in eodem contractu, vi-
3 delicet, vt refutatio valeat cætera pacta non, quæ quomodo non erunt correspectiua,& quomodo dici poterũt extranea, & deperse, iuxta communes decisiones Doctor.loquentium etiam
4 in diuersis cõtractibus incontinenti tamen factis, quos congerit, & sequitur Dec. in l.petens C.de pact. & ad satietatem per D.de Franch. in decis. 369. ob quod apparet malè loquutum fuisse Franc.de Amic.in repet. cap.1. de his, qui feud.dar.poss.fol.250.in cap.incip. sed post decisionem, qui tenuit idem quod Camer. videlicet refutationem valere cæteraq; pacta in ea apposita
5 reijcienda: consideratur enim in pactis in eodem contractu appositis indiuiduum volũtatis,iuxta tradita per Bart. in l.græcè §.illud ff.de fideiuss. & propterea contractus non posset subsisteri, sicut dicimus in venditione facta cum pacto de retrouendendo, vt illa sit nulla, si assensus est super venditione, & non super pacto secundum Frecc. in 2.lib. prima auth. 16. quæst. quo in casu, quia vnicus iudicatur contractus ex partium intentione dicetur assensus surreptitius,quia non omnia expressa, idem Frecc.ad propositum in quæst.41 latè,& eleganter Camer. in repet. cap. imperialem cart.58. latè, & cumulatè per Lanar.in conf.63.vnde considerando pacta correspectiua apposita in contractu, sine quibus ille celebratus non fuisset, nulli dubium, quòd contractus deficit ex indiuiduo voluntatis, decisio est particularis Andr. in cap.1. col. fin. de feud.dat.in vic.legis commiss.& quando non adest indiuiduum voluntatis procedit doctr.eiusdem Isern. in cap.1.de pac.iur.fir. nu.48. vt ipsemet se declarat, & ad doctrinam Isern. in §.præterea Ducatus,respondet Camer. intelligi debere in rebus separabilibus, quodq; non intersit,quod vnum sine

alio

7 alio subsistat, & sic intelligitur in feudis vtile per inutile non vitiari, aliàs in diuiduis regula communisq; schola Doctor. est in contrarium, actus enim operaretur non solùm vltra, sed contra intentionem contrahentium, & dùm tractatur de indiuiduo voluntatis non datur, seu non producitur actus in esse nisi cum qualitate innata in eo, cum qua oritur actus informatus, & substātiatus, sine qua deficit actus secundum terminos text. vbi glos. magn. in l. pacta conuenta ff. de contrah. empt. bonus text. in l. iurisgentium §. quinimò ff. de pact. & benè omnia discurrit Camer. cart. 31. & 33. & cum hac distinctione omnia contraria concordantur, & in
8 casu disputato per Bammac. in cap. beneficium, si de feud. def. mil. hæc omnia sunt propria, qui voluit tenere opinionem contra Loffred. in cons. 3. & 9. Camer. vbi supra, Lanar. Ann. & alia congesta per me in cons. 12. & 69. 1. volum. secundum quam opinionem passim, & indistinctè fuit iudicatum, & decisio Bald. in l. si pater in 2. lect. ff. de de adopt. quam Bammac. allegat, decidit punctum, dum distinguit inter pacta, quæ fiunt ad augendum, vel ad diminuendum, vt primo casu reijciatur pactum, & remaneat contractus, quia cessat indiuiduum voluntatis, secus verò si pactum est appositum ad diminuendum incontinenti; nam tunc vitiatur actus in totum, quod non est, quando ex interuallo, quia non censetur inesse, vt primo casu secundum reg. text. in l. lecta, si cert. pet. & dum iudicantur, vt separata, cessat indiuiduum voluntatis, & secundum hos terminos procedit text. quem magnifacit, & dixit esse aureum Bammac. in l. sed si vir, §. si vir vxori il 2. ff. de donat. int. vir. & vxor. sunt enim ibi duo actus, quos partes fieri voluerunt, videlicet verè vendere, & verè donare, ita quod omnis actus inter se fuit perfectus, & absolutus in sua specie, & tunc habentur, vt distincti, & separati, licet fiant incontinenti, vt bene declarat D. de Franch. in alleg. decis. ante nu. 8. & etiam donatio erat actus ad augendum, non ad diminuendum: ob quod secundum decisionem Bald. in d. l. si pater, non consideratur indiuiduum voluntatis, & dum Bammac. authorem fecit suæ opinionis Isern. ex doctr. supra allegata, dum dicit refutationem valere; cætera pacta non, de cuius intellectu infra latius tractabimus, dico inquam, quod nunquam Isern. intētionem habuit tractandi quæstionem de qua supra, circa pacta correspectiua, aut indiuiduum voluntatis, quod bene tractauit in alijs locis supra allegatis, & tenuit opinionem, quod omnia corruant, sed hic tractare voluit de contractibus, & alienationibus, quæ fieri possunt absque assensu, & sic dicit, vt infra demonstrabitur, quod refutationes, & alienationes, quæcumque fiunt in extraneos nō valebunt absque assensu, quæ verò fiēt in agnatum proxime successurum, quia omnes resoluuntur in vim refutationis propterea valebunt, & sic est hic articulus distinctus ab articulo præcedenti: vna enim est quæstio, si refutatio nō simplex, sed pactionata valebit absque assensu, si pacta non tenent, & alia est quæstio, si omnis cōtractus, qui fit cum immediato successore teneat, an verò tantum simplex refutatio, nec dicat Bammac. quod si omnis cōtractus subsisteret, vana fuisset dubitatio Camer. Loffred. & aliorum: nam bene fuit in casibus illis dubitatum, & iudicatum, cum tractabatur de diuisione feudorū, vt est refutatio cum retētione vsusfructus, qui est pars dominij, tractabatur de pactis alterantibus naturam feudorum, & imponētibus seruitutem feudo, tractabatur de translatione dominij cōditionaliter, & resolubiliter, & cum non possit feudatarius, qui non habet liberam dispositionem feudi alio modo de eo disponere, quod ipse habet, & tenet: propterea aliter disponendo vtrumque corruit, iuxta reg. text. in §. profecto de leg.

leg.corr. iuxta secundum intellectum communiter sequutum, vt infra dicam, & rursus dico, quod per veros iuris terminos dempto casu diuisionis feudi, & seruitutis feudo imponendo quælibet refutatio, quomodocumque pactionata & quicumque contractus cum proximo agnato erit validus, non tamen alteratiuus naturæ feudi, vt ipsemmet Bammac. tenet licet aliud fuerit decisum, & ego consulerim secundum decisiones factas illis temporibus, & hodie contrarium decisum est, & practicatum, vt infra dicemus, ita quod totauis quęstionis propositæ consistit in intellectu
9 verb. Andr. Postquam nemo istorum, qui tenent hanc secundam opinionem, respondent ad verba prędicta Andr. dicentis, quod refutatio inter agnatos valet cætera pacta non, & cum tot graues authores tenuerunt hanc secundam opinionem nimis audacter, & inconsideratè loquutus fuit Camer. dum dicit
10 absit nos dicere citra refutationem valere cum immediato successore omnem cōtractum sine assensu, vt quidam insipientes dicunt, & ipsemet Camer. sibi contrarius tenuit hanc secundam opinionem nostram in cap. an agnat. in verb. quæro primo nu. 102. vers. contrarium est verum, ibi quando tu non negas, quod inter immediatè successores illud fit, & tunc cuiuscumque contractus nomine fiat semper refutatio, dicetur, & rursus ibi in fin. vt liceat tenenti feudum cum immediatè successuris cōtrahere in eo, scilicet, quod post mortem eius habituri essent, & in cap. imperialem cum 24. 1. colum. dicit hęc verba sexto, quia nos tenemus omnes contractus, & vltimas voluntates cum immediato successore valere cap. 1. §. etsi libellum de alien. feu. pat.

Et licet D. de Franch. in d. decis. obiter referat alias decisum contra opinionem Par. tamen nil allegat, nec aliter disputat articulum, nec illa decisio est adhoc, sed simpliciter refert decisum contra opinionem Par. & similiter Lanar. in d. cons. paucis verbis dicit idem, quod D. de Franch. & nil aliud, & Doctoribus non disputantibus, sed cursim dicentibus non est admodum adhibenum fides, inquit Ias. in cons. 151. col. 3. volum. 4. cum alijs cumulatis per D. Reg. Lanar. in cons. 24.

Et pariter D. Frecc. nihil dicit, sed se remittit ad dicta per Loffre. immò ibidem in 40. limit. nu. 99. videtur tenere expresse opinionem Par. dùm limitat constitutionem quando pater contrahit cum filio primogenito promittēdo ei alimenta, pro quibus obligat feudalia, vt tunc teneat obligatio authoritate Parid. cumq; viri, tàm eminentes inter se pugnent, & author. Andr. est perquàm maxima, super qua Loffre. & Camer. eorum fundant opinionem principaliter, & isti exaduerso nihil respondent, nec de ea mētionem faciunt, propterea operæpretium duxi aliqua disserere ad veritatem puncti indagandam, vt materia detur alijs latius cogitandi, nec sufficere debet, quòd sic alias fuit decisum, cum veritate cognita potest, & debet decidi contrarium, quod non esset nouum, vt iam nouissime fuit decisum.

Præsuppono ad decisionem huius articuli, & ad intelligentiam Andr. quod
11 de iure communi feudorum prohibitio alienationis, de quà in cap. 1. de prohibit. feu. alien. per Fred. non comprǽhendit alienationem, quæ fit in agnatum proxime successurum ex reg. text. in cap. 1. §. etsi libellum, de alien. feu. pat. quæ iura sunt post prædictas leges Lotharij, & Federici, postquàm de his fit mentio in d. §. sed & res, quod ponderat prædictus Consil. de Ann. & ratio communis omnium est, quia ex vnitate & connexitate personarum, & sanguinis non dicitur alienatio, sed omnia in vim refutationis resoluuntur, non potest considerari interesse Domini, quoad deuolutionem, quia non plus iuris transfertur, quàm habet idem alienans quod durat durante iure refutantis, seu alie-

alienantis ex reg.text.in §.rursus,quib. mod.feu.amitt. in §.si clientulus, de alien.feu.vbi Andr. & idem in §.sed & res,sicut dicimus in infeudatione, nec considerari potest interesse voluntatis, iuxta trad.per Andr.in d.c.imperialem per text.in l. fin. ff.de vs.& habit. quia est immediatus successor, & vocatus, neque pariter interesse agnatorum; cum ipsemet agnatus,qui est primo loco vocatus succedit: vnde iure meritò per ista iura hanc recipiunt limitationem communem ab omnibus traditam & sequutam,vt latius per Isern.& Scribent.in d. §. etsi libellum in d.§.sed & res,& in d.§.etsi clientulus, & infra latius dicam.

Quodq; hoc procedit in omni contractu terminat text.in d.§.si libellum,
12 qui loquitur quando feudum dederit agnatus ad libellum agnato proximiori, quod etsi iure antiquo licitum erat facere cum extraneo, quoad medietatem feudi tantum in §.etsi,& in §. rursus,quib.mod.feu. amitt. postea prohibitum fuit per Cōstitutionem Imperialē tanquam in fraudem, quia verè erat venditio ad text.in §.donare,qu.ol.po. feu. alien. sed tantum permissum dare etiam totum agnato,ea ratione, quia non est verè alienatio in agnatum; sed quædam quasi refutatio, quæ sunt verba expressa text.in d.§. etsi libellum,licet datio ad libellum importet perpe-
13 tuam alienationem, & vt plurimum datur ad renouādum singulis 29. annis dicit Andr.in eodem §.etsi libellum,& melius in d.§.donare,& ibid. Bald.post Iacob.de Beluis.in d.§.si libellum, & in effectu non differt à contractu emphyteotico secundum Laudem.in §.similiter quib.mod.feu.amitt.nu.5. post Bar. in l.1. C.de iur.emphyt. num.7.melius Dec.in cons.518.in fin. Tiraq.latè, de retract.lignag.§.34.glos.1.in princ.

Et idem disponitur in d.§.etsi clientulus:ita quòd hic contractus,qui venditio reputatur cum alijs, vel saltim
14 cōtractus emphyteoticus,refutatio reputatur cum proxime successuro,& venditio prohibita cum alijs ea ratione censetur permissa cum proxime successuro,& in venditione loquitur text.in d. §. sed & res, quia secundum glos. & Andr.ibi, vbi communiter scrib. non dicitur alienatio ex reg.text.in l. pater §. quindecim de leg. 3. & ob id Andr.
15 in d. §. sed & res loquens tam in venditione facienda proxime successuro, quàm in infeudatione permissa de iure communi feudorum, loquendo in feudo ex pacto,ibi nu.4.dixit quòd feudatarius potest taliter alienare proxime successuro,vel extraneum in feudare, quòd potest dare ius suum in vita sua sicut vult, dummodo sine fraude, quæ probari oportet,vt ibi latius per eum, & ibidem nu.6. dixit idem, & consuetudo hodie locum habet,vt proximiori agnato possit quis vendere,& alienare, quia non est alienatio, cum successurus sit ei eo inuito &c.& inferius ibi,si vnus postea alteri alienet partem suam, quæ non dicitur alienatio,sed refutatio: ideò sine consensu Domini valet, de alien. feu.pat. cap.1.

16 Et melius idem Andr.in d.§.si clientulus,vers.fratri,ibi frater fratri,vel nepoti filio fratris alienando per libellū, vel quocumque modo alienatio valet etiam sine consensu Domini, quia non est alienare, dare illi, quia sine alienatione succederet,infra per quos fiat inuestit. §.sed & res, & de alien.feu.pat. cap.1. & idem tenet Andr. in cap. Titius cum sempronio, si de feu. defunct. milit.

Et glos.ibi in vers.per libellum,dicit per libellum facta, subaudi etiam sine Domini voluntate, quasi non videatur alienatio,scilicet, cum feudum erat paternum; item & in alia alienatione ei facta, licet enim prohibeatur alienatio feudi paterni, inter agnatos tamen cōceditur, de alienat.feud. pat.cap.1.per quos fiat inuestit. §. sed & res, ff. de legat. 3. l. pater §. quindecim; hæc glos.

Et

Et text.in d.cap.1.de alien.feu. pat. permittit generaliter alienationem in proximè successurum, & addit, etiamsi libellum fecerit, vnus alteri, quia non est libellus, sed quasi refutatio vbi glo. in verb.consideretur, reddit rationem, quia non dicitur alienatio, sed quasi refutatio. Cuius text.verba in §. & licet sunt infrascripta.

Et licet prohibeatur beneficij alienatio inter agnatos, tamē si paternum sit, concederetur, etsi libellum vnus alteri fecerit de feudo paterno, non est libellus, sed quasi refutatio.

Et notetur, quòd iura expresserunt de datione in libellum, quia est plusquā simplex alienatio, cum videatur dare alia lege, quam ipse habet, & sub alia natura; sed quia omnia resoluuntur in vim refutationis, & durant durante vita concedentis; propterea lex permisit.

Et vltra dicta per Andr.in eod. §.licet, & in §.si libellum in princ.qui prædicta explicitè affirmat, loquens in alienatione generaliter, & demum in concessione ad libellum, dicit postea nu.7. Qui ergo non potest alienare sine consensu alicuius, non poterit refutare, quia refutatio alienatio est, nisi quando alienaret, vt inter agnatos &c. Ergo de omni contractu, si quis potest alienare, potest refutare, & è contra &c.

Rursus idem Andr. nu. 6. quærit, in
37 quod nomen contractus cadat refutatio, an sit venditio, vel permutatio, vel quid? & dicit refutationem non habere speciale nomen, quia plura sunt negotia, quàm vocabula: ergo potest esse quilibet contractus, & demum ibidem num.8. dixit, quod oportet, quòd refutatio cadat in aliquod nomen contractus, vt vendo, dono, &c. & ibi: quid ergo si refutans per congruum modum vendendo, aut donando velit postea succedere illi, &c. Quicquid dixerit Anna in sua allegat. 97. cuius contrarium, & melius firmauit in rubr. de vassall. decrepit. ætat. num. 232. & Ann. filius in d. cons. 41.

Ergo si oportet cadere in nomen elegans contractus secundum Andr.vel venditionis, vel alterius; sequitur quòd quilibet contractus est permissus, non solùm simplex refutatio: immò secundum Andr. simpliciter dicendo, refuto, non valeret, cum titulus dandi non exprimitur, cumque ratio omnium sit, quia est proximè successurus, & quod non dicitur verè alienatio, sequitur, quòd propterea quilibet contractus dicitur esse permissus, & notentur text. glos. Andr.& omnes: nam dum loquuntur de alienatione in proximè successurum, reddunt rationem, quare valeat, quia quasi refutatio, & alij dicunt, quia est quædam refutatio, & alij in vim refutationis, ergo non tractant de pura, mera, & simplici, & propria refutatione, sed quolibet alio contractu, qui cum fiat cum immediato successuro, considerando effectum, resoluuntur omnes in vim refutationis, & propterea dicit, quod si quædam refutatio, & habet vim refutationis.

Et quæ dixit Andr. in §. præterea Ducatus habent locum in feudo nouo, in quo frater fratri non succedit, & rursus loquitur in feudo indiuisibili de iure francorum, quòd non potest absque assensu diuidi inter fratres, & sic non quia alienatio est prohibita, sed ex capite diuisionis, quę est prohibita, & propterea arguit de Marchia Ducatu, & Comitatu, quæ diuidi prohibentur.

Dixi quòd hęc est opinio omnium in locis allegatis pro quo videatur Lodulph. Schrad. in tract. feud. part. 8. cap. 2. nu. 67. vbi cumulat omnes, & latissimè per Intrigl. Sicul. de feud. art. 5. centur. 2. num. 40. qui omnes vno ore concludunt iura Lotharij, & Federici non habere locum in alienatione in proximè successurum, quia dicit notabiliter Andr. in cap. 1. de alien. feud. in verb. fratri in fin. quòd non est alienatio dare illi, quod sine alienatione succederet, per quam decisionem eandem opinionem

firmauit Franc.de Amic. vbi supra fol. 249.num.9. qui refert sic iudicam per Regiam Cameram,eundemq; refert,& sequitur Ottau.Bammac.in cap.beneficium in verb.quæro 2. nu.107. si de feud. def. mil. vbi fundat idem esse in contractu dotis inito cum immediatè successuro, absque assensu, & adducit etiam Blascum Lanzam Siculum dicentem quod quocumque modo feudum alienatur in proximè successurum,& ex quacumque spetie alienationis dicitur refutatio.

Ex quibus patet, quòd hæc opinio de iure communi est indubitabilis.

18 Videamus quid in terminis nostræ Constit.Regn.constitutionem diuę memoriæ,& equidem ista constitutio nihil vltra noui addidit prohibitioni Lotharij, & Federici, nisi tria,quæ hoc,de quo tractamus non tangunt: videlicèt requiri consensum expressum Domini, & non sufficere tacitum : prohibuisse etiam subinfeudationem transactionem & omnes alienationis importâtes commutationem de persona in personam, & vltimò permisit reuocationem eisdem contrahentibus: sed quia nihil dicit constitutio de alienatione in agnatum proximum, quæ erat de iure communi excepta à prohibitione generali alienationi feudorum, ea ratione, quia non erat verè alienatio, sed quasi refutatio, nec poterat dici commutatio propria de persona ad personam ex vnitate personæ feudatarij cum agnato proximè successuro, & cessant in ea rationes omnes prohibitiuæ,quę sunt honor, & vires Imperij, reuerentia, & obsequium Domini, seruitij diminutio, & aliæ, de quo in capit. imperialem, & per Andr. in cap. 1. §. primo, qual. olim pot. feud. alienat. propterea Andr. & omnes nostri Regnicolæ voluerunt per Constitutionem prædictam non esse correcta iura in cap. 1. §. etsi libellum, in §. sed & res, & reliqua sicut non fuerunt correcta per Constitut. Lothar. & Feder. ita Isern. in eadem Constitut. cuius infrascripta sunt verba.

Item numquid hæc constitutio corrigat id,quod dicitur de alienatione feudi paterni in princ. & sic non ponit casum in simplici refutatione, sed in eo, quod dicitur in d.cap. 1. quod est expressum in alienatione, & demum in concessione ad libellum, & sic etiam dicit Andr. numquid corrigat, quod dicitur in §. sed & res, qui loquitur in venditione facienda agnato proximiori, & dicit, quòd minimè per prędictam constitutionem iura prædicta corriguntur, quia non dicitur alienatio, sed quasi magis refutatio; & notate rationes, quod spetialiter non exprimitur, relinquitur veterum legum regulis, generale non derogat spetiali, legum correctio est euitanda, quia non corriguntur, nisi quando expresè dicitur, & posteriores leges distinguuntur per priores, &c. eandemq; opinionem tenuit; in d. §. etsi libellum per easdem rationes, vbi Afflict. sequitur ad literam in 7.notab. nu. 17. Capyc. in inuestit. in verb.feudorum alienatio vers. limita 2. D.Frecc. in 17.limit.ad constitutionem,& idem Camer. vbi supra.

Si igitur iura prædicta non sunt correcta per constitutionẽ,quæ locum hŭt in omni alienatione,quæ fit cum proximiori successuro,quia oẽs habentur loco refutationis, & nõ dicuntur propriè alienationes,ergo omnis contractus factus cũ proximè successuro tenet absq; alio assensu secundum Andr. & oẽs, & apparet Camer.opin.non posse defendi & contra eam esse cõem quasi omnium scrib.& si And.dixerit valere in terminis constitutionis, quia est quasi magis refutatio,igitur non de propria,& simplici refutatione agitur, sed omni alienatione, & sic cæteri Regnicolæ, pro quo affero pũctualem decisionem And.

19 in cap.titius cum sempronio si de feu. def.mil. vbi per illum text.tradit pactũ de non petendo feudum nõ valere, nisi fa-

factum esset cum proximè successuro, quia in eo non dicitur alienatio, quæ decisio non potest tergiuersari, cum pactum de non petendo non sit refutatio, sed contractus principalis de per se, & in d. §. etsi clientulus dixit quocumque modo alienet, & in §. sed & res per quos fiat inuestit. in princ. dicit quod potest vendi feudum agnato proximiori, qui successurus est sine permissu Domino, quia non intelligitur alienare, & idem dicit ibidem nu. 6. vt proximiori agnato possit quis vendere, & alienare, quia non est alienatio, cum successurus sit ei eo inuito, quæ sunt propria verba Andreæ.

20 Remanet interpretatio verborum Andr. quæ sunt infrascripta post firmatã conclusionem, quod iura prædicta non corriguntur per Cõstitutionem, quòdq; licita sit alienatio in proxime successurum, quia non dicitur alienatio; sed magis quasi refutatio, subnectit hæc verba.

Inquãtum refutatur agnato valebit sine consensu Domini, alia pacta non per Constitutionem istam, & nil aliud dicit, & per eadem verba loquitur in d. §. etsi libellum.

Ex quibus Camer. præsupponit correcta iura in §. etsi libellum, & §. sed & res per cõstitutionem, & non esse hodie permissam venditionem, nec in libellum dationem per constitutionem constitutionem diuæ memoriæ contra decisa per Andr. indifferenter, vt supra est demonstratum.

21 Dicit per leges Lothar. & Feder. nudam refutationem permissam in proximè successurum, quod nullibi legitur: nec verbum quidem in illis iuribus de refutatione: immò Andr. & Doctor. dixerunt communiter Constitutiones illas non comprætendere casum alienationis in agnatum proximiorem, quia non est alienatio, sed quędam quasi refutatio, & sic aliæ leges: nam illæ non loquuntur de refutatione expresè, sed de refutatione interpretatiuè, quæ oritur ex quolibet contractu inter agnatos, etiam ex datione ad libellum, qui cõtractus, vt idem Camer. ibi affirmat, est concessio ad annuam pensionem, & ad renouandum secundum Andr. & est contractus perpetuus, & magis, cum sit supra demõstratum prædictas leges esse anteriores legibus, §. sed & res, §. etsi clientulus, & §. etsi libellum: immò in spetie in prædictis iuribus de illis fieri mentionem, & declarari non procedere in alienatione immediate successurum, rationibus de quibus supra.

Arguit de text. in §. præterea Ducatus, vbi diuisio alias permissa inter fratres, seu consortes non procedat in Ducatu, Marchionatu, aut Comitatu: ergo idem secundum eum, vt permissa refutatione non ideo censeantur permissi alij contractus: quod equidem vanissimum est. Primo negando maiorem, quia nullibi reperitur permissa ex prædictis iuribus refutatio; sed bene per alia omnis alienatio. Sed secundo, quid hoc commune habet ad casum, nam si haberemus legem expresè refutationem tantum permittentem, & alios contractus prohibentem, procederet argumentum à simili, sed cùm nullam habeamus, immò contrarias; propterea benè procedit dispositio noua text. in §. præterea Ducatus, vt diuisione permissa, de cætero non procedat in feudis dignitatũ: ergo per prius, quia permissa diuisio erat licita omniũ, & quorumcumque feudorum; & sic oportuit condere legem nouam, spetialem: vnde retorquetur argumentum, si non habemus in casu nostro legem vetantem alienationem: immò sub verbo refutationis, & glos. & Doctor. dixerunt comprætendi omnem alienationem, & in hoc est deceptio Camerar. & sub hoc falso fundamento omnia dicta per eum corruunt, dum præsupponit refutationem tantum per legem permissam non aduertens omnes contractus permissos, quia interpretata est lex importare refutationem.

Nec quod dixit de textu in §.profecto de leg. Corrad. est applicabile ad casum : nam aliud est, si potest refutari, vendi, aut alio modo dari in feudum, vel obligari in immediatè successuro alia lege, quam habet ipse; & hic non est casus noster, & aliud est, si potest contrahi cum immediatè successuro per quamcumque speciem contractus iuxta propriam naturam feudi, & sic concordamus cum reg.text. in §. profecto.

Sed dico fortius,& in hoc quæso aduertatur text.in §.profecto, loquitur in infeudatione facta extraneo,non autem 22 in alienatione facta proximè successuro, quæ sicut excepta est à lege prohibitiua alienationis, sic etiam est excepta à modo alienationis, etiam alia lege,quam ipse habeat.

Et ne videamus sine lege loqui, hoc decidit text. in §.etsi libellus, Andr.& omnes,dum feudatario permittunt cõcessionem ad libellum, quæ est cum annua mercede ad renouandum singulis 29. annis, & importat concessionem in emphyteusim, secundum Doctor.in l.1. C. de iur. emphyt. vt supra diximus, ergo potest alienari alia lege, quàm ipse habet; quia nullum fit Domino præiudicium, & omnia cum immediatè successuro resoluuntur in vim refutationis, secus verò cum extraneo, quod tradidit, & declarauit Ioan.Rayn. in repet. cap.imperialem in §.habito post num.19. vers. quando an vassallus possit,malè à Camer. ponderatus, & intellectus, vbi dixit, quòd possidens feudum rectum, & proprium non potest in alium transferre alia lege, quàm ipse habet, nec alia conditione, aut qualitate, nec obstat text. in §.etsi libellum, quia ibi non dicitur valere, vt libellum, sed vt refutationem, quod etiam dixit ibidem supra. Ergo potest refutari in proximè successurum alia lege, quia est refutatio, & non procedit, textus in §. profectò secundum intellectum magis communem, sed de his opus non habemus differere in quæstione de qua tractamus.

Triplex interesse per Camerar. consideratum vndique deficit in casu,de quo agimus.vt etiam supra est demonstratum : videlicet interesse damni vtique nullum potest considerari, si idem præstatur seruitium, & eodem modo feudum deuoluitur, idem adhibetur honor, etsi transfertur eadem lege, quam ipse habet,& eodem modo, quo possidet, omne cessat interesse, etsi feudum est indiuisibile non diuiditur,quia prohibitum in spetie, & non est hic articulus, de quo tractamus : interesse voluntatis non adest, si secundum Andr. in locis suis ordinarijs concessio intelligitur, prout ius intelligit ad tex. in l. si cui ff. de seruit. vndè si lex permisit refutationem, & alienationem in proximè successurum, fiunt omnia ex eadem voluntate, & permissu concedentis. Tertium,quòd transferatur feudũ alio modo,quàm ipse elegit; iam apparet ex præcedenti responsione non subsistere,si dicitur Dominum permisisse,& sic elegisse.

Loffred. non disputat aliter articulum; sed tantum interpretatur verba Andr.& ex illis quærit fundare solam, nudam, atque simplicem refutationem permissam, in quo sunt concordes cum Camer. qui negat venditionem, aut alium contractum licitum non aduertentes Andr. contrarium expressè firmasse intantum, quòd voluerit refutationem absque spetiali titulo contractã esse nullam, & dicitur fieri per congruum modum,quando titulus est venditionis, donationis, aut alterius contractus.

Casus Loffre.in cons.3.de refutatione facta cum reseruatione vsusfructus, an valeat, non est ad nostram quæstionem ibi non erat simplex refutatio, sed cum reseruatione vsusfructus, quæ est pars dominij,ex quo inducebatur diuisio feudi,ideò non valebat,vt cõsiderat ad

ad propositum Fab.de Ann.in conf.46. nu.7. & in conf.50. nu.23. erat prohibitum per Pragmaticam nouem capitum,postquam vetitum est Proregibus assentire,ergo necessarius erat assensus, & demum ex gratia conceditur in anno 1535.in donationibus faciendis cōtemplatione matrimonij, quæ non vidit Vammac. & eleganter considerauit Fab.de Ann.in conf.41.in fi.& dempto vsufructu non poterat substineri,quia alias non refutasset, & consideratur indiuiduum voluntatis iuxta supra tradita,vnde non facit ad casum,qui articulus ex præfatis Capitulis Ciuitatis reditur indubitatus, & indisputabilis.

Ex his si Andr.intelligeretur iuxta intellectum Camer. vel Loffr. indubitanter dicendum esset, quòd sibi ipsi esset contrarius,quodq; communis opinio esset contra eum, sed quæso attendatur, nam rectè intuenti Andr.non discedit à supra firmatis per eū, & verba sunt admodum clara.

Dixerat Andr. quod alienatio est permissa, quia est magis, quasi refuta-
23 tio,ergo non loquutus fuit de propria refutatione dicit quod est permissa cōcessio ad libellum, dicit quod per iura Lothar.& Feder.& per nostram constitutionem non sunt correcta iura in §. sed & res,& in §.etsi libellum,reddens rationem, quia non est propriè alienatio,sed quasi refutatio, quæ sunt verba propria text.d.cap.1. de alien.feu.pat.
24 & verbum,quasi denotat improprietatem l.2. ff.de vsufr.ea.rer. quæ vs. consum. l. siquis non quasi hæres ff. de acquir.hæred.Aret.in l.1. de acquir.poss. col.4. vbi Ias. Dùm igitur incontinenti hoc firmando, concludendo dicit inquantum refutat agnato,valebit fine assensu,cætera pacta non,per illam cōstitutionem optimè dixit: nam si non alienaret agnato,sed extraneo,non valent pacta secundum Camer. aut contractus alij secundum Loffr. obstante Constitutione,quæ vetat omnes alienationes, nec refert, quòd loquatur per verbum refutat: si supra firmauit omnes alienationes inter agnatos proximè successuros non esse alienationes, sed refutationes,quod indubitanter firmatur ex verbo illo, videlicet agnato ad differentiam extranei;nam alias sufficiebat dicere, inquantum refutat sine assensu valebit, cætera pacta non, cùm iā quæstio erat de refutatione in agnatum, sed dicendo inquantum refutat agnato, in hoc est vis Andr. vt si refutaret alteri hoc esset prohibitum per Constitutionem,& sensus erit, inquantum refutat agnato,idest cōtrahit cum agnato valebit,cætera pacta non, idest cæteri contractus, qui non sunt inter agnatos,& secundum hunc intellectum Andr.non est sibi contrarius, & se conformem reddit dictis in precedentibus; vbi expressè firmat alienationem permissam, non obstante constitutione, & iura prædicta communia non correcta per Constitutionem; quæ iura,vt diximus, loquuntur in qualibet alienatione in proxime successurum,ex eo, quia non dicitur alienatio, sed omnia resolui in vim refutationis:ergo si Andr.appellat hos cōtractus refutationes, quas cum agnatis proximioribus lex admisit: igitur dum dicit, inquantum refutatur agnato,valebit sine assensu,cætera pacta non: oportet intelligere de refutatione, vt supra per eum declarata, quæ comprehendit omnem alienationem, quatenus fit cum agnato proximiori, & ideò expressit de agnato, cætera verò pacta non,idest omnes cōtractus, qui non fient cum agnato, & fortificatur intellectus: nam si post hæc verba Andr.statim transit ad quæstionem, in quod nomen contractus cadit refutatio,& firmat,quod oportet,quòd habeat specialem titulum venditionis, donationis,aut alium, quodq; dicendo simpliciter refuto, non valeret: ergo oportet, quòd Andr. non sit loquutus de simplici,& nuda refutatione, sed de quolibet contractu facto cum proximo successuro,cum fiat per illos refutatio,

alias non subsisteret, rursus, & fortius idem Andr. post prædicta verba nu. 7. prorupit in hęc verba supra etiam ponderata.

Qui ergo non potest alienare sine consensu alicuius,non poterit refutare, quia refutatio alienatio est, nisi quando posset alienare,vt inter agnatos: ergo loquutus est Andr.de refutatione in extraneum,dum dixit, quis non posset alienare sine consensu, non potest refutare;& dum postea dicit,nisi quando posset alienare sine consensu, vt inter agnatos,quòd tunc posset refutare: ergo firmat, quod possit fieri qualibet alienatio inter agnatos,& firmando expressè,quòd refutatio est alienatio: ergo dum dixit,inquantum refutat agnato, valet, intellexit de alienatione in agnatum, quod non habet responsum, etsi Andr.firmauerat Constitutionem illam non comprahĕdere alienationem inter agnatos; & dum dixit cætera pacta non, allegat illam constitutionem, quæ non comprahendit agnatos proximos:igitur intelligendo Andr.secundum l.quam allegat, oportet dicere, quod loquitur in refutatione, & contractibus, qui fierent cum extraneo, vt sic ex his dicamus voluisse Andr.declarare constitutionem illam esse generalem prohibitiuam omnium cŏtractuum indifferenter, præterquam illorum, qui fiunt cum agnato proximiori, qui etsi loquatur per verbum refutare, iam supra dixerat per verba expressa illius text.quòd alienare agnato,etiam quod concedatur ad libellum, refutare est,& tandem idem Andr.post nu.8. in verb. quid ergo in eodem §. etsi libellum, dixit quid ergo si refutans per congruum modum vendendo, aut donando velit post succedere illi,cui sic refutauit, quia moritur sine masculo, vel hærede legitimè nato; an potest, & remittit se ad dicta in cap.1. de eo, qui fin. fec. agnat. adeò quòd idem Andr. ponit contractum venditionis factum cum proximo successuro,appellat hunc refutationem: immò dixit esse congruũ modum refutandi, & tandem determinat hanc esse spetiem refutationis per disposita,& dicta in cap.1. de eo, qui fin.fec.agn.vbi non loquitur nisi de refutatione,ita quod non videtur posse dubitari amplius in verb. Andr. super quibus cogitetur: nam equidem hæc mihi videtur pura veritas,& germanus intellectus verborum Isern.

Quicquid dixerit Franc.de Amic. in loco supra allegato, qui non percepit veram mentem Andr. & substantiam verborum illius, suusq; intellectus non potest substineri secundum supra ponderata, est verum, quòd antiqui nostri simpliciter tradiderunt esse admittendas refutationes simpliciter factas cŏtinentes tantum refutationem integralem feudorum immediatis successoribus, absque alia conditione, aut pacto feudum tangente, sed quod sit tantum præuentio successionis pura, cedere loco,& tollere se de medio, quando sine assensu celebrantur, sed hoc in refutationibus: verùm quoad cæteros contractus, videlicèt obligationis, venditionis, donationis, permutationis,& aliorum quorumcumque factorum cum immediatis successoribus, vltra refutationem, an valeant in hoc procedunt allegata, considerando rationem fundamentalem, & radicem articuli, cum omnis vis consistat, quòd non dicitur fieri alienatio in proximè successurũ, & nullum præiuditium Domini,nec etiam voluntatis considerari potest, sed est persona contemplata immediatè vocata ad successionem, in qua non adest ratio diuersitatis, vt fieri possit alienatio totius,& non obligatio, aut similis contractus, pro conclusione quorum pondero, quòd si secundum Andr. & omnes non dubitatur permissam esse alienationem à iure in proximè successurum, nunc sic sub verbo alienationis venit pignoratio, & hyppothecatio ex reg.text.in l.fin.C.de reb. alien. non alien. de quo latissimè infra in §.

igitur

igitur si potest contractum facere alienationis, poterit facere contractum pignorationis, & omnem alium, qui sub verbo alienatione compræhenditur, & rursus, vt supra diximus nu. 12. & 13. alienatio per libellum, quæ omni feudatario erat permissa cum extraneo est restricta hodiè tantum in immediatē successurum per dictum text. in §. si libellum, sed sic est, quòd non fiebat differentia inter dationem ad libellum, & pignorationem: nam vtrũque erat permissum iuxta text. in §. rursus, quibus mod. feud. amitt. ibi postquàm ad libellum dederit, vel pignori obligauerit, & in §. si clientulus de alienatione feu. ibi si clientulus fecerit libellum, vel aliud de medietate feudi, & in cap. profectò, quod iuris sit ibi, vel per libellum, vel alırer alienauerit, ergo cum hæc dispositio antiquitus permissa sit quoad extraneos correcta, & quoad immediatè successores permissa, sequitur quòd pignoratio includitur sub permissionē refutationis, cum vtrumque importet alienationem. & quæcumque sit, vt supra fundauimus, authoritate Andreæ est in immediatè successorem permissa; & secundum prædicta iam est per Collaterale decisum, videlicet valere quẽcumque contractum cum immediato successore absque alio assensu, vt in negotio Ducis Boiani, & iterum in negotio Marchionis sancti Luciti cum Placido de Sangro.

SVMMARIVM.

1 *Refutatio, quæ fit Domino, an valeat, si refutans habet descendentes.*

2 *Vassallus potest alienare feudum Domino absque alio assensu.*

3 *Refutatio, quæ fit Domino potest fieri etiam quod refutans habet filios, quia tunc dicitur alienare in Dominum, quòd à iure est permissum, & hæc est communis.*

4 *Doctrina Camer. declaratur.*

5 *Alienatio feudi facta in primogenitum Regis, an valeat absque assensu, remissiue.*

6 *Refutatio, quæ fit Domino ab habente filios, quomodo adbuc retinet nomen refutationis.*

7 *Ratio ponitur, quare in alienatione, quæ in fit in Dominum, non requiritur assensus.*

8 *Dispositio rei feudalis cum assensu est eadem, quæ de re allodiali.*

9 *Text in cap. 1. de successione feud. limitatur, quando feudatarius disponit cum assensu Domini.*

10 *Testamentum in feudo hæreditario valet cum Domini assensu, quando disponitur in alium, quàm in immediatè successurum & nu. 29.*

11 *Feuda sunt de perse alienabilia, & in commercio.*

12 *Feudum etiam in Regno ammittitur alienatum sine assensu, quando fiscus præuenit feudatarium in auocatione illius.*

13 *Costitut. Regn. constitutionem diuæ memoriæ babet etiam locum contra fiscum.*

14 *Testamentum in quo directus dominus est institutus hæres validissimum.*

15 *Testamentum in feudo hæreditario validum, dum est institutus immediatus successor.*

16 *Text. in l. fin. C. de edict. Diu. Adr. babet locum in feudis hæreditarijs.*

17 *Institutio facta personæ non vocatæ à lege inuestituræ importat alienationem.*

18 *Probibitus alienare venit probibita hæredis institutio extranei, sicut è contra data potestate alienandi venit institutio, & quæuis alia dispositio per actum vltimæ volũtatis, & hæc est communis.*

19 *Hæres in feudo hæreditario tenetur habere ratum factum defuncti legitimum, secus in feudo ex pacto.*

20 *Successor in feudo hæreditario potest grauari vsque ad concurrentem quantitatem valoris feudi, & si non cõfecerit inuentarium tenetur vltra.*

21 *Inuentarium in feudo hæreditario releuabit tantùm, vt hæres non teneatur vltra valorem ipsius feudi.*

22 *Dotarium, an possit constitui in vltima voluntate, sicut per contractum inter viuos.*

23 *Transuersales nullum habent ius contra testamentũ defuncti turpi persona non instituta.*

24 *Vtens iure suo neminem dicitur fraudare.*

25 *Text. in l. cum à matre C. de rei venditione procedit in his, in quibus testator habet liberam dispositionem.*

26 *Distinctio solemnis circa actum, quando potest dici in fraudem, & quomodo datur illius reuocatio.*

27 *Reuocatio, quæ datur successori ex causa fraudis non excedit legitimam aliàs ipsi debitam.*

28 *Doctrina Andr. in §. sed & res, per quos fiat inuestitura benè declaratur.*

30 *Decisiones aliàs factæ, seu casus, qui occurrerunt adnotantur pro validitate dispositionis rerum feudalium in beneficium directi Domini.*

ARGVMENTVM.

Refutatio, quæ fit Domino, siue per actũ inter viuos, siue per vltimam voluntatem instituendo ipsum hæredem semper ast valida, etiam quod refutans habeat descendentes, quia vassallus potest feudum alienare Domino absque alio assensu. Text. in cap. 1. de success. feud. non procedit in alienatione facta cum assensu, nec quando est institutus immediatus successor in feudis. Text. in l. fin. C. de edict. Diu. Adr. habet locum in feudo hæreditario, in quo inuentarium non releuat vsque ad concurrentem quantitatem valoris feudi, sed benè, vt vltra non teneatur. Prohibitus alienare est prohibitus extraneum instituere hęredem, & è contra permissa alienatione venit hæredis institutio, actus quando dicatur in fraudem, & quomodo reuocatur.

§. II.

SED quid in refutatione, quæ fit Domino, an possit illa fieri, & valeat etiam in præiudicium filiorum, vel agnatorum, & quid in feudo ex pacto, & prouidentia, non hæredirario, latè habetur in cons. meo . . . 2. volum. facto in causa Principis Bisiniani, dum Regi directo Domino feuda refutauerat, & ibi latè quomodo potest considerari fraus respectu successoris.

Sed notate in hac materia refutationis Domino faciendæ, quando feudata-

datarius habet descendentes, quia tunc
1 videtur, vt valere non possit in vim veræ refutationis, cum non sit Dominus immediatè successor, quòd aduertit Camer. in cap. imperialem cart. 73. à terg. vers. quinta conclusio 2. col. ibi, & sic intelligendo.

Sed loquitur in feudo quaternato secundum quid, in cuius alienatione requiritur assensus vtriusque, quòd non procedit in feudo simpliciter quaternato, quia tali casu refutando Domino dicetur alienare, cum quò non requiri-
2 tur assensus, quia in Dominum fit alienatio ad text. in cap. 1. extra de feud. vt infra latius dicemus.

3 Et sic intelligitur Andr. in cap. 1. de alien. feud. pat. nu. 7. dum tradit posse Domino refutari etiam in præiuditium filiorum, loquendo in feudo nouo ex pacto, vel hæreditario antiquo, nam sicut alienando cum assensu teneretur habere ratum, sic refutando Domino, quia alienatio est, quòd latius declarauit Io. Vincent. de Anna in repet. cap. 1. de vassall. decrep. ætat. in rubr. in verb. refutauit, & hæc est communis omniũ sententia, & loquuti fuerunt Doctor. etiam in feudo nouo ex pacto, quod in primo acquirente est loco feudi hæreditarij, vt illud refutari possit Domino in præiuditium descendentium, & conclusionem reassumit Io. Thom. de Mar. super feud. tit. 3. lib. 1. de feud. ex pact.
4 prouid. num. 30. & quòd dixit Camer. vbi supra procedit secundùm eosdem terminos, sua enim quæstio, vt dixi est in tenente feudum quaternatum secũdum quid, in cuius dispositione requiritur assensus vtriusque Domini, vnde dum habens descendentes, refutat Domino immediato, non poteſt valere in vim refutationis, quia dicitur alienare; cumq; in alienatione requiratur vtriusque assensus, merito assensus Baronis tantum, dum sibi ipsi videtur assentire, non poteſt conualidare refutationem, seu alienationem, quæ per talem refutationem inducitur, quòd non procedit in feudo, quòd à solo Rege recognoscitur, nec procedit in feudo plano, in quo solus Baronis assensus sufficit, & hæc est vera ratio, & dum Camer. opposuit contra Andr. dicentem, quòd non refutabit feudatarius Domino immediato, quia sit fraudaretur Dominus directus collatione eiusdem, quàm habebat per Constit. Regn. post mortem, vult enim Camerar. quòd nulla possit considerari fraus, dum est Baro immediatus successor, quia ad ipsum feudum deuoluitur, dico enim quòd malè Camer. repræhẽdit Isern. quia si non consideratur fraus in deuolutione, consideratur in collatione, dùm enim feudum vacat licet ad Baronem deuoluatur, tamen Rex habet collationem, & confert tenendum à Barone, quo iure veniret priuandus, si haberet ex refutatione, quòd est illud, super quo Andr. fundat dictum suum, idemq; declarat in c. 1. §. post refutationem de vassall. qui cont. Constit. Lothar. & propterea cessante ratione collationis in feudo plano, omnis cessat fraus, & consequenter posset refutari Baroni, & sic limitatur doctr. Andreæ, vt per eundem in d. §. post refutationẽ, quæ omnia hodie cessant, si vigore capitu. Papæ Honorij Baro habet vtrumque videlicet deuolutionem, & collationem, vt supra latius declarauimus, ob quòd cessat omnis fraus, & non existentibus descendentibus Dominus immediatus est successor, & consequenter per text. in cap. 1. de alien. feud. pat. valida erit refutatio etiam in casu Camer. videlicet in feudo mixto, & sic defenditur, & limitatur doctr. Isern. ratio enim, quare valet refutatio facta Domino directo, etiam quòd vassallus filios habeat ea est, quia dicitur alienatio, quæ in Dominum est permissa, nec alius requiritur assensus ex reg. text. in cap. 1. extra de feud. vbi Imol. in 1. notab. & est communis omnium, Andr. in d. cap. 1. §. post refutationem 1. colum. de vassall. qui contra constit. Lothar. & idem Andr. in d. §. etsi libellum, vbi dixit,

xit, quòd qui potest alienare absque assensu, potest refutare, & qui non potest alienare sine consensu Domini, non potest refutare, quia refutatio alienatio est, & ob id concludit, quòd potest refutari Domino, etiam quòd refutans habeat filios, quia alienatio est ergo valida est alienatio in Domino absque assensu, si ob hoc valet refutatio, Curt. 4.part. verb. ob principaliter quęro ibi, quarto fallit, & per prius Ardiz. dixit hoc esse indubitatum in summ. tit. vtrũ pig. oblig. feud. prohib. cap. 116. Bald. Aluar. & Præpos. in cap. imperialem de prohib. feud. alien. per Fred. Afflict. in constit. constitut. diuæ memoriæ nu. 33. & idem Afflict. in cap. imperialem, quæst. 20. nu. 5. Camer. in d. cap. imperialem fol. 12. à terg. lit. P, & fol. 31. à 4. col. lit. S, & Loffred. in cons. 17. ante num. 53. tradit pro indubitato ex reg. tex. in d. cap. 1. extra de feud. alienationem feudi valere in Dominum directũ,
5 hinc fit quæstio, an idem sit, quando fit in primogenitum Regis absque alio assensu, quod firmauit Afflict. in d. cap. imperialem 20. quæst. & ibidem Capy. cart. 22. licet Loffred. vbi supra tenuerit contrarium, & malè, vt videri poterit in allegato consilio meo facto in negotio Principis Bisiniani, & ob id, quòd dixit idem Camer. fol. 33. a terg. 4. col. in fin. vt Dominus sit immediatus successor feudatarij, & liceat ei refutare, quando non habet filios, nam aliàs illi essent successores, istud inquàm dictum, vel locum habebit in feudo ex pacto antiquo, quòd in præiuditium filiorum, & agnatorum, sicut non potest alienari, non potest refutari, vel intelligetur secundum quæstionem Andr. ibi in feudo mixto, vel tandem loquendo de propria refutatione strictè, non autem respectu alienationis, quæ ex ea inducitur, nam dum non est præuentio successionis, tunc intrat articulus, quòd importabit alienationem, quæ cum in Dominum sit permissa, propterea secũ-
6 dum Andr. in d. cap. 1. de alien. feud. pat. valebit etiam quòd habeat filios; & retinebit nomen refutationis respectiuè, quia exiuit à Domino, & ad ipsum reuertitur, vt idem Andr. ibidem per prius declarat, inducitur enim renuntiatio feudi, & illud retransit in Dominum, & vtile dominium consolidatur cum directo, & hæc resignatio dicit Andr. quæ fit in Dominum, appellatur refutatio, per quam resoluitur primus contractus infeudationis, quæ notentur pro vera indagatione terminorum, & distinctione, hinc inde in hac materia confusim traditorum.

7 Et ratio huius communis conclus. quòd dum contrahitur cum Domino donatur, vel alio modo in illum fit dominij translatio, assensus non requiratur illa est, quia cessant in ea rationes prohibitiuæ alienationis feudorum cõsistentes in interesse Domini fidelitatis deuolut. seruitij, ac etiam honoris voluntatis, atque reuerentiæ illius, ita quòd habetur, ac si cum assensu esset
8 facta dispositio, quo casu nil differt feudum ab allodio, & iudicatur feudum, vt res allodialis, vt benè explicat Frec. in 33. differ. inter feud. ex pact. & feud. hæred. & in 2. differ. ibidem dicit, quòd feudum hæreditarium est res propria defuncti sub regula feudali, quo ad Dominum, sed eo assentiente nil differt ab allodio, & ideo secundum eum poterit disponere, prout vult, hinc limitatur
9 dispositio text. in cap. 1. de success. feu. ibi nulla dispositione defuncti in feudo manente, vel valente, limitatur inquàm quando cum voluntate Domini disponit loquendo in feudo hæreditario, vt per Andr. in cap. 1. de nat. succ. feud. in addit. 2. colum. vers. quid ergo, ob
10 quod Afflict. in constit. constitutionem diuæ memoriæ dixit valere testamentum in feudo, dum non disponitur in personam videlicet immediatè successurum, quando assensus præcedit, & hęc est communis, vt per Bald. Aluar. Præpos. & alios in §. donare, qualiter olim pot. feud. alien. congerit Anna pater in alleg.

allegat.69. num.56.cum feuda sint de
11 perse alienabilia sunt in commercio, & propter quoddam extrinsecum, quòd est Domini assensus alienatio est prohibita, vt pluries diximus authorit. Io.Fab.in §.non solùm instit.de leg.elegans doctr.Andr.in §.illud post nu.70. 3.col. in fin. de prohib. alien.feud.per Freder. latè in cons.meo 86.& in cons. 27. 1.vol.

Sed limito hanc conclusionem procedere in alienatione quacumque, quæ cum directo Domino immediatè, fiat, sed si fuerit facta alienatio feudi titio sine assensu, & demum per mortem illius,vel per delictum quomodocumque fiscus illi succedat,non poterit prætendere fiscus validitatem contractus interpositi cum alio, ex eo, quia illi ipse successit, cum verùm sit dicere contractum cum ipso non fuisse factum, sed cum titio,qui assensu indigebat, ex cuius defectu contractus fuit nullus, & dominium nunquam fuit translatum, vnde fiscus in nihilo successit, quia nil reperit feudale post mortem titij, cui succedere intendit, & dùm ipse non contraxit,non potest dici,quod assentit sibi ipsi, & dùm vellet assentire post mortem,res non est integram, & assentiendo esset super contractu defuncti non suo, super quo necessarius esset explicitus assensus,quia tacitus nunquam intercessit,si non contraxit, nec alienationis notitiam habuit, & si alienans reuócauerit vigore Constitu.Reg. constitutionem diuæ memoriæ, tanto magis firmatur nullitas contractus, etiam quod reuocatio fuerit interposita post mortem emptoris,siquidem Constitut. Reg.hanc præbet facultatem alienanti,
12 qui si a fisco præueniretur feudum ammitteret iuxta tradita per Andr. ad propositum in d. cap.1. §. post refutationem 3.colum.de vassall.qui contra Constit.Lothar.& in cap.1. qui iur.sit, & cum hæc facultas reuocandi sit concessa alienanti ad euitandam caducitatem feudi, quæ facultas est acquisita per alienationem factam,non potest illa tolli ex prætensa successione fisci, cũ constitutio prædicta cōtrahentibus dat facultatem reuocandi, in quo nil commune fiscus, ex eo, quia successit emptori,cùm præcedat ius acquisitum reuocaudi, & contra fiscum etiam habet
13 locum constitutio prædicta, dixit notabiliter Andr.in cap. 1. §. donare, qualiter olim pot.feud.alien.& aut fiscus vult venire iure proprio, & nullum habet, quia siue succedat ex contractu resoluto, vel ex lege feudi propter delictum commissum,si non reperit dominium feudi, aut ius aliquod feudale in morte titij emptoris, nullum ius prætendere potest, aut verò vult repræsentare personam emptoris, & tunc sicut nullitas cum illo esset indubitata,& reuocatio vigore constitutionis procederet, ita etiam cum ipso fisco, ob quod apparet malè iudicatum per Iudices rebelliũ in causa illa relata per D. Minad.in repet.constitutionis in aliquibus in 5.notab.nu.8.quam decisionem idẽ D. Minad. non est sequutus, fundatur enim in eo,quòd constitutio prædicta non debet operari contra Fiscum,& inducta in fauorem, & in augmentum nõ debent retorqueri in odium,quibus supra est responsum, siquidem reuocatio per constitutionem inducta est in fauorem partium alienantium, & contra fiscum,qui aliàs ex alienatione feudum acquirebat,& in casu de quo agitur reuocatio exercetur contra contractum factum cum tertio,& non cum Fisco,& si ad finem, vt fiscus non præueniat, alienans debet ante litem contestatam reuocare,& agere,& totum hoc est cõtra Fiscum, ergo quomodo potest dici, quod reuocatio per constitutionem inducta non habet locum contra fiscum, quæ apud me nullam habent dubitationem.

Redeundo nunc ad articulum propositum, & ad conclusionem supra firmatam,quod alienans in fiscum,seu directum Dominum alio non indiget assensu,

sensu, apparet quod stante hac ratione sic fundata, & declarata per veros iuris
14 terminos, sequitur quod vana fuit dubitatio aliquorum in hæredis institutione, vt si feudatarius faciat testamentum, & in eo instituat directum Dominum hæredem in feudis, dubitarunt inquam an sit valida dispositio.

Aut enim Dominus est immediatus successor deficientibus descendentibus, aut agnatis, & articulus non est disputabilis, si vult capere ex testamento: nā aliàs venire posset ad successionem ex
15 contractu resoluto, & sicut in feudo hæreditario testamentum est validum, dum instituitur immediatus successor, & nō procedit dispositio text. in d. cap. 1. de success. feud. secundum latius tradita per Frecc. vbi supra in 20. differ. Io. Vinc. de Ann. in repet. constitutionē constit. diuæ memoriæ nu. 134. glos. in Constit. Reg. hac edictali, quod in feudo hæreditario, dixit ibi Andr. bene procedere, & dùm dispositio fit in Dominum, articulus nō est dubius Camer. fol. 32. lit. F, qui in casu suo malè loquitur, & decisum, & practicatum est contra suam decisionem, vt semper valeat testamentum, & institutio, quando est institutus successor à lege inuestitu-
16 ræ immediatè vocatus, hinc habet locum in feudis hæreditarijs, remedium text. in l. fin. C. de edict. Diu. Adr. toll. latè per Afflict. in sua decis. 119. & in consl. meo 18. 1. volum. & successiue cum Dominus dicatur immediatus successor, vt diximus supra cum Camer. in materia refutationis, sequitur quod testamentum, seu institutio erit valida.

Aut Dominus non est immediatus successor, quia ad sunt descendentes, vel alij vocati ex lege inuestituræ, & tunc
17 institutio personæ non vocatæ à lege inuestituræ importabit alienationem, dicit Andr. in cap. 1. §. filij tantum de succ. feud. qui allegat text. in l. peto §. fratre de leg. 2. quòd per prius tradidit Ardiz. in tit. vtrum vass. pot. leg. feud. cap. 126. Afflict. in d. cap. imperialem nu. 32. qua ratione attenta idem Affl. in d. constitutionem constit. diu. mem. voluit ibi nu. 4. quod vigore illius con-
18 stitutionis prohibentis, quam cumq; alienationem, venit etiam prohibita sine assensu institutio hæredis extranei, siue legatū, quia alienare dicitur, quòd per prius dixit glos. ibi, quòd per prohibitionem alienationis factam per dictā constitutionem intelligitur, etiam prohibita testamenti factio, quia alienare est.

Si ergo importat alienationem, & hæc est permissa in Dominum cessantibus in eo omnibus rationibus, ex quibus assensus eiusdemmet requirebatur, sequitur indubitatè, quòd valida erit institutio, si instituendo dicitur alienare.

Sed fortius data potestate, seu facultate alienandi venit hæredis institutio, & quælibet dispositio per actum vltimæ voluntatis, allegatur adhoc communiter text. in l. si quis prioris §. cæterum C. de secund. nupt. ita Bart. in d. l. peto §. fratre de leg. 2. Frecc. latè in quæst. 38. nu. 10. lib. 2. in meo cons. 2. nu. 171. 1. volum. Fab. de Ann. latè in cons. 53. & latissimè innumeros cumulando in cons. 86. & hæc est communis omnium opinio igitur si lex præbet facultatem alienandi in Dominum absq; alio assensu, idem dicendum erit de hęredis institutione, quia alienatio est, eędemq; rationes militant in vno casu, quæ in alio respectu potestatis, & validitatis dispositionis à lege approbatæ,
19 nec differt feudum ab allodio, dùm in eius dispositione opus non est Domini assensu, nec ex parte successorum aliud ius prætenditur, quàm hæreditarium ex persona defuncti, cuius hæredes esse tenentur, illiusq; factum legitimum, ratū habere debent, quòd non est in feudo ex pacto non hęreditario de quo latius in cons. meo 13. 52. & 88. 1. vol. hinc
20 vt aliàs pluries diximus, successor in feudo hęreditario potest grauari vsque ad concurrentem quantitatem valoris feu-

feudi, & si non confecerit inuentarium tenetur etiam vltra, de quo per Losfred. in suo cons. 46. dixit per prius Andr. in capit. 1. an agnat. cum alijs
31 per me cumulatis infra, & hoc modo intelligitur, quòd Andr. sæpius dixit videlicet in feudo hæreditario non releuare inuentarium, quia feudum est de hæreditate, sed benè releuabit secundum eum in hoc, vt vltra vires non teneatur.

Ponderetur decisio Andr. Indiuidualis in §. donare qualiter olim pot. feud. alien. mouet ibi enim quæstionem an
32 Constitutio Regni licentiam, quæ loquitur in constituente dotarium in feudo, vt possit illud constituere absq; assensu, habet locum in legante in testamento præsupponendo regulam secundum eum, quòd illud, quòd potest fieri inter viuos possit etiam in vltima voluntate, ad quod allegat text. in l. pactum ff. de pact. iuncta glos. & in §. vnico, vbi glos. fin. instit. de leg. fus. can. toll.

Loquitur enim primo loco in feudo ex pacto non hæreditario, & limitat regulam, de qua supra, quia feudum per mortem deuoluitur ad filium, non vt testatoris, sed l. beneficio, cumquè succedat iure proprio, & dispositio confertur post mortem in tempus, quo feudum est alienum, & extinctum est cum vita omne ius defuncti, propterea non valet Constitutio dotarij, seu legatum illius in testamentò, quod si hoc non repugnaret, dicit Andr. quòd procederet regula, vt quod potest fieri inter viuos, possit etiam in vltima voluntate.

Idem Andr. ibidem num. 8. iterum mouet quæstionem arguendo, quod cōstitutio loquitur de constituente dotarium, & sic per actum inter viuos, & aliud est relinquere in vltima voluntate, & tandem loquens pariter in feudo ex pacto idem concludit per easdem rationes limitat demum, secus si feudum esset hæreditarium; nam tunc tenetur hæres seruare voluntatem legitimam defuncti arguit contra, & dicit, quòd Constitutio loquitur de constituente dotario, non de legante, & sic non erit legatum inualidum ratione rei, sed quia non constituit, & constitutio requirit constitutionem, & quod potuit non fecit, & quòd fecit non potuit, quia constitutio loquitur de constituente, non de legante, subdit maximè si fieret sine consensu Regis, adeò quod cum consensu valeret, & quòd dicit inferius, nec Rex posset consentire, postquàm alij defertur, vt ex præmissis intelligitur, secundum Modernos addentes ibi in feudo ex pacto.

Hæc quæstio in dotario non est in casu nostro, quia est data potestas alienandi, sed omnis vis Andr. est in verbis constitutionis, quæ loquitur de constituente dotarium, & in alienante, firmat Andr. regulam, quòd possit etiam disponere in vltima voluntate.

Rursus dicit, quod quando fit cum assensu, valida est dispositio in feudo hæreditario, si igitur Andr. fundat, quod constituere dotarium est diuersum à legare, quodq; qui legat non constituit, sed fatetur, quod qui potest alienare, potest disponere in vltima voluntate, quando res est ad hæredem transmissibilis, ergo si fundatum est, quòd instituere hæredem extraneum est alienare, & in facultatem habente alienandi, communis omnium est opinio comprehendi hæredis institutionem, sequitur, quòd secundùm decisionem Andr. sumus sub regula permissiua, & sicut Doctor. dixerunt in feudo, quòd prohibitus alienare, est prohibitus instituere hæredem, & ob id habet locum constitutio constitutionem diuæ memoriæ in hæredis institutione, licèt loquatur in alienatione secundùm Afflict. ibidem, ergo sic è contrario permissa alienatione dicitur etiam esse permissam hęredis institutionem,

nem, quæ cum semper valeat, quando fit cum assensu, secundum eundem Andr. loquendo in feudo hæreditario, & hic ille non requiratur, sed sunt feuda, ad instar allodialium, proinde omni iure dicere debemus, quòd sicut inter viuos permissa est dispositio, ita pariter per testamentum.

Et ne dicamus deficere decisionem in proprio articulo, legatur Ardiz. in sua summa in titulo vtrum vassall. possit vendit. ius percip. cap. 112. vbi, quòd potest vassallus vendere proprietario donare, legare, aut causa mortis ius suum concedere, idemq; Curtius in suo tractat. feud. 4. parte 14. quæstione in fin. verb. prædictam communem conclusionem, vbi pro absoluto tradit posse vassallum donare Domino feudum, vel cum hæredem instituere, format enim quæstionem an vassallus possit in feudo constituere seruitutem sine Domino assensu, & post firmatam conclusionem, quod valebit in vita vassalli, sed resoluto eius dominio euanescit seruitutis constitutio, dicit ipse, quòd hæc conclusio limitatur, quando feudum reuertitur ad Dominum, vt Dominum, secus si reuerteretur ad eum, tanquàm priuatum, veluti quia vassallus ipsi Domino donasset feudum, vel eum hæredem instituisset, &c. idemq; tradunt Moderni addentes ad Isern. in cap. 1. in §. huius autem generis num. 12. tertia colum. in verb. vel dicas per successionem.

Aliqui voluerunt institutionem hanc infringere sub spetie considerationis fraudis, dùm venit ex ea excludendus legitimus successor, sed vana est consideratio, loquendo in feudo hæreditario, maximè descendentibus non existentibus, quibus tantum testator relinquere tenetur legitimam eis iure naturæ debitum, si enim libera est dispositio in feudo hæreditario cum Regis assensu, & qui disponit iure suo, vtitur vti à lege est permissum, nec ius successoris tollit, si nihil ei debet, & ille nullum ius habet in feudo radicatum, ita quòd si non habet, nihil illi tollitur, si testator illi relinquere, non tenetur, quia omnis dispositio de-
23 functi tenet in re sua, & nihil ab ea detrahitur per transuersales turpi persona non instituta ad text. in l. fratres, vbi scribentes, C. de inoffic. testamento, igitur si dispositio est voluntaria successoribus transuersalibus, testator non tenetur relinquere, lex dicit, quòd dùm quis iure suo vtitur, non fraudat,
24 non est in dolo, & nullus læditur iuxta text. in regula nullus ff. de reg. iur. ibi nullus videtur dolo facere, qui iure suo vtitur, & per eadem verba loquitur iureconsult. in l. 3. §. is tamen ff. de liber. homin. exhiben. cuius regulæ rationem redit iureconsult. in l. iniuriarum §. 1. ff. de iniur. ibi iuris enim exequutio non habet iniuriam, igitur quomodo potest infringi institutio sub consideratione fraudis, si non datur præexistentia iuris, quòd fraudari dicitur, dùm in feudo hæreditario, nullum habent transuersales, & non entis nullæ sunt partes, & ob id in propria materia dixerũt Doctores nullo modo posse tractari respectu transuersalium materia dispositionis fraudulentæ, vt per Loffred. in d. cons. 46. ante num. 24. vers. secundo non obstat, vbi probatum erat testatorem dixisse velle de omnibus disponere in odium transuersalis, quòd consilium allegaui in dicto cons. meo 88. in
25 vltimo dubio, & in his quorum libera est dispositio procedit textus in l. cum à matre, dixit Paul. de Castr. cum alijs relatis per Aymon. in cons. 200. dùm legitimè disponitur, & in feudo hæreditario consuluit Roland. à Valle in cons. 71. 2. volum. & latissimè terminos distinguens, & omnia cumulans Cæphalus in cons. 393. volum. 3. vnus enim casus est in eo, qui facit actum in fraudem Domini, alius eius, qui facit in fraudem iuris deferen-

ferendi alteri post mortem, siue velit, siue nolit defunctus, & alius illius, qui ad nihilum successori tenetur, nec prætensus successor habet ius aliquod radicatum in bonis testatoris, in cuius libera potestate est suorum bonorum dispositio; primis enim duobus casibus habet locum materia fraudis, & quia regulatur à iure radicato, & debito, propterea non datur reuocatio ex causa fraudis, nisi vsque ad
27 ad concurrentem quantitatem legitimæ, quia in hoc debito est præiuditium ad text. in l. 1. C. si in fraud. patr. & dicitur dispositio contra legem, vel contra ius successoris, & sic procedunt dicta per Bart. & Doctor. in l. defuncto eodem titulo, quando verò sumus in tertio casu, si nullum ius est debitum, meritò nulla est timenda materia fraudis, quæ latius exarata sunt in prædicta consultatione facta in casu refutationis olim factæ per quondam Principem Bisiniani in beneficium Cattholicæ Maiestatis, in qua causa non fuit decisus articulus validitatis refutationis si poterat fieri in directum Dominum, sed consultus fuit Rex si decebat acceptare ex eo, quia erat Princeps prodigus declaratus, non habebat integram personam, non poterat disponere, nec de feudalibus, nec de allodialibus, & carebat omni iuditio, quare videbatur Rex ipsemet acceptando disponere in suum beneficium de rebus prodigi nescientis, quid agebat, & quid donabat, vt sic à casu illo ad quæst. de qua supra non sit inferendum.

Pondero decisionem Andr. in §. sed & res, per quos fiat inuestit. dum tra-
28 ctat, an valeat infeudatio de iure communi feudorum permissa si illa fuerit in fraudem agnati facta, loquens in feudo ex pacto, & concludit, quòd etsi per eam non præiudicetur agnato, quia durat durante vita infeudantis, ita quòd disponit ille de iure suo, tamen concludit, & benè, quòd cum lex permiserit feudatario infeudare, quatenus sincerè, & sine fraude sequitur, quòd dum fit cum fraude, quod deficit legis permissio, & remanet dispositio feudi absque assensu legis, & consequenter nulla, verùm si hoc fuerit factum cum assensu Domini, tunc sicut potuisset alienare cum eius assensu potuit infeudare, & quanquàm præsupponatur in fraudem, nullam vult de ea habendam esse rationem, si non tangitur ius successurum, seu agnatorum, quia durat durante vita infeudantis, qui potest de iure suo in vita disponere ad suum libitum, deficiebat enim infeudatio ex defectu legis statuentis, quòd illa fiat sincerè, & sine fraude, hoc supplet nouus Domini assensus, & consequenter nulla habetur fraudis consideratio, quanquàm fraudulenta infeudatio præsupponatur, quia si licebat cum Domini assensu durante vita alienare non est considerabilis fraus, si infeudat cum eodem Domini consensu, & infeudatario alienatio est, ad quod est elegans textus in l. prima §. quod autem ff. si quid in fraud. patron. quem ad propositum exclusionis fraudis allegat Ardiz. in summa in titulo si feud. detur in fraud. cap. 16. cuius text. verba sunt infrascripta.

Quòd autem mortis causa filio donatum est, non reuocatur, nam cui liberum fuit legare filio, quantum vellet is donando non videtur fraudare patronum.

Dùm ergo præsupponimus feudorum liberam habere feudatarium dispositionem, dum cum Domino contrahit, vel in Dominum quocumque modo disponat, tàm inter viuos, quàm in vltima voluntate, loquendo de feudo hæreditario, quod transmissione in hæredem non successione acquiritur, sequitur secundum præallegata, quòd vana est fraudis oppositio, quia cui liberum fuit disponere in vita, non intelligitur fraudasse disponendo in

morte, & dùm cum assensu omnis dispositio validatur, etiam quæ habeat fraudis præsumptionem, quando solum tractatur de iure disponentis, quòd in feudo hæreditario est absolutum feudatarij, & nihil debetur pænitus transuersali, & in filio iudicauerunt detrahi debere ab extimatione legitimam tantum, vt in causa Marchionis Lauelli, cum fratre, quia in ea videbatur filius præiudicatus, tanquàm debita iure naturæ, propterea extraneus est articulus fraudis, dùm tractatur de transuersali, aliàs semper quælibet dispositio testamenti, cum assensu esset nulla, & verum est communem esse
29 omnium, testamentum, in quo extraneus hæres instituitur valere in feudalibus si validatum est legitimo assensu, ad quod Doctor. congerit Anna pater in prædicta allegat. 69. num. 58. qui consuluit in assensu impetrato post mortem, & malè respectu præiuditij successorum, de quo latè Camer. fol. 90. 4. colum. litera F, sed in assensu impetrato ante mortem, nullus dubitauit, de quo per Afflict. in dicta constitutione constitutionem diuæ memoriæ, & declarauimus infra latius, quæ notentur, nàm deseruiunt in dies, in casibus contingentibus; & sic vt diximus in
30 allegato consilio pro Principe Bisiniani fuit practicatum in legato facto per Reginam Poloniæ status Bari, & Rossani Regi Philippo secundo, non obstante quòd, habebat filium Regem Poloniæ, eandemque dispositionem fecit quondam Marchio Oriæ eius status habens sororem, vtrique coniunctam, & nunquàm de hoc fuit hæsitatum.

Hæc reduntur indubitata ex conclusione supra firmata authoritate Isern. & aliorum communiter, vt possit refutari Domino etiam in præiuditium filiorum, ergo non datur, seu consideratur fraus; nàm alias nulla, aut inualida esset refutatio; immò ex hoc tanto magis confirmatur ex dictis Andr. præcedens conclusio, quòd possit directus Dominus institui hæres arguendo, prout ipse arguit in dicto S. etsi libellum, quòd qui potest alienare, potest refutare, ergo eadem militante ratione, qui potest refutare, potest instituere; & si refutatio dicitur præuentio successionis, ob quòd principaliter illa admittitur, quæ præuentio non solùm consideratur respectu immediati successoris, sed etiam Domini, qui aliàs est legitimus successor, & sicut in filium, & in immediatum successorem potest refutatio fieri, ita pariter in Dominum ex prærogatiua dominij directi, quanquàm vtilis Dominus filios habeat, igitur remanet articulus benè decisus in vtroque casu, tàm potestatis, quàm fraudis.

SVMMARIVM.

1 *Refutatio cum reseruatione vsusfructus absque assensu fieri non potest, & non sufficit Proregis assensus, sed Regis, nisi fiat contemplatione matrimonij.*

2 *Refutatio cum reseruatione vsusfructus valebit, si refutans, in cuius beneficium reseruatio est facta, illam tollit.*

3 *Lex semper loquitur.*

4 *Actus, qui fit ad conseruandum, & validandum, habetur ac si de nono fieret.*

5 *Ratio, quare refutatio cum reseruatione vsusfructus non substinetur, vt pura reiecta reseruatione est indiuiduum voluntatis.*

6 *Actus remanet purus, quando remittitur conditio, aut qualitas, cum qua fuit celebratus, & habetur,*

betur, ac si à principio fuisset purus.

7 Ratio prohibitionis, refutationis cum reseruatione vsusfructus est diuisio feudi, quæ ex ea causatur.

8 Prorex an possit assentire venditioni factæ cum pacto, quòd pendente solutione pretij dominium non transferatur, cum videatur hoc prohibitum per pragmaticam nouem capitum, & concluditur pro parte affirmatiua contra decisionem Dominus de Franch.

9 Assensus impetratus super venditione absque mentione pacti suspensiui translationis dominij pendente solutione pretij, an validet contractum, quando fuit impetratus à venditore, in cuius beneficium pactum erat appositum, & cõcluditur pro parte affirmatiua cõtra decisionem D. de Franch.

10 Pactum suspensionis translationis dominij, donec pretium soluatur est validum in allodialibus.

11 Contractus venditionis ex re, & pretio perficitur.

12 Pretium ex post facto potest in totum remitti remanente venditione valida.

13 Venditio facta pro certo pretio non operatur translationem dominij nisi pretium fuerit solutum, vel habita eius fides.

14 Pactum, quod pendente solutione pretij dominium non transferatur est de natura contractus.

15 Contractus cum pacto reseruationis dominij pendente pretij solutione dicitur purus, & non conditionalis.

16 Dominij reseruatio valida, quando non est perpetua, sed temporalis ad effectum solutionis pretij.

17 Expresio eius, quòd tacitè inest naturaliter, nihil de nouo operatur.

18 Emptor, qui in possessione reperitur rei emptæ facta solutione pretij, propter quam erat dominij translatio facta, opus non habet noua traditione.

19 Feudum locari potest ad tempus.

20 Verba intelliguntur, prout ius intelligit.

21 Ponitur ratio, quare assensus super venditione, & non super pacto expeditus non valet.

22 Pactum est pars contractus.

23 Vtile per inutile vitiatur in feudis, quando adest indiuiduum voluntatis.

24 Assensus Domini tollit obstaculum, & vassallus est qui transfert dominium.

25 Venditio facta cum pacto additionis in diem, vel legis commissoriæ remanet pura, si pactũ remittitur, quod exerceri non potest inuito venditore.

ARGVMENTVM.

Assensus non potest præstari per Proregem in refutatione facta cum reseruatione vsusfructus, nisi contemplatione matrimonij: verùm si tollitur reseruatio, Refutatio remanet pura, & valebit absque alio assensu facta immediato successuro. Prorex assentire potest venditioni factæ cum pacto, quòd pendente solutione pretij dominium non transferatur, non obstante pragmatica nouem capitum, quia hoc est pactum naturale contractus, & inest de sui natura, non est perpetuum, sed temporale, & ex eo non inducitur diuisio feudi, quòd pactum remitti potest per venditorem, in cuius beneficium est factum, & valebit assensus tali casu impetratus à venditore super venditione, & non super pacto.

§. III.

VIDIMVS vltra tradita per Loffred.
1 in suo cons. 3. quòd vigore regiarū pragmaticarum secundum Camer. in d.c. imperialem fol. 32. minime valeat refutatio cum reseruatione vsusfructus, & hoc est hodie de indubitabili, quæ pragmaticæ etiam vetant Proregibus assentire similibus refutationibus, nisi fierent contemplatione matrimonij, & insuper quod Io. Io. Vinc. de Ann. in alleg. 35. 1. volum.
2 & in alleg. 97. 2. volum. tenuit, quod si à refutatione fuerit sublata reseruatio vsusfructus, vel alia qualitas, quæ ipsam annullabat, quod remanebit refutatio simplex, & pura, & confirmatur cum fiat hoc ab eo, qui potestatem habet actum de nouo facere, dùm de suo tantum præiuditio tractat, & de eo, quòd in sui fauorem apposuerat; & saltim valebit in vim nouæ refutationis, & refert in allegat. 97. sic fuisse iudicatum, & in allega. 35. dicit per arbitros fuisse causam concordatam, & teneo decisionem fundari in veris iuris terminis; nam lex semper loquitur, iuxta text. in
3 l. arriani C. de hæret. quæ dum ex vna parte annullat refutationem cum reseruatione vsufructus, ex altera eam confirmat, & validat, quando fit pura, absque alia reseruatione: ergò si reseruatio tollitur, remota est qualitas annullatiua, & consequenter lex prohibitiua, remanente simplici refutatione sub dispositione legis permissiua, quæ
4 lex, vt dixi, semper loquitur, & actus, qui fit ad conseruandum, & validandū operatur, ac si de nouo fieret, & in esse tanquàm nouus producitur, cumulat decisiones Alex. in l. 3. ff. de acqu. poss. num. 18. & rursus secundum eleganter
5 considerat Camer. vbi supra, ratio quare non reijcitur reseruatio vsufructus, & non remanet refutatio valida, est cōsiderando indiuiduum voluntatis refutantis, qui sine reseruatione; aliàs non refutasset, quòd cum cesset per annullationem reseruationis per eumdem refutantem factam; meritò refutatio tanquàm pura substinebitur, & procedunt termini text. in l. 1. §. fin. ff. de reb. eor. & reg. quod in feudis vtile per inutile non vitiatur; quæ cum habeant effectū successiuum, & spem conualidationis, vel propter assensum superuenturum, vel propter sublationem reseruationis, seu qualitatis, quæ ipsam annullabant, ita quod stat interim in pendenti, & diximus pluries secundum regulas feudistarum, à quibus communiter allegatur Io. Fab. in §. non solùm, inst. de leg. propterea dato tractu successiuo, & non effectu nullitatis consumato, quia stat actus in pendenti propter spem reconualidationis, sequitur quod cessante causa annullationis ex remotione qualitatis, quæ eam causabat cessabit etiā eius effectus, & quotiescumque remittitur conditio, aut qualitas, cum qua actus fuit gestus, habetur secundum Ann. ac si à principio purus factus esset, ex reg. text. in l. si necessario §. quòd si pendente ff. de peric. & commu. rei vend. in l. quædam ff. de reb. dub. quæ iura ad propositum allegat Andr. in cap.

cap. 1. de nat.succeff.feud.nu.27. verf. videtur dicendum, & in cap. imperialem num.40. de prohib.feud.alien. per Freder.

7 Cumq; ratio quare non valet refutatio referuato vfufructu illa fit, quia inducitur diuifio feudi, cum vfusfructus fit pars dominij ad text.in l. 4. ff. de vfufruct.& videretur feudum diuidi in plures, & propterea Pragmatica dicta delli noui capi, æquiparat cafum alienationis referuato vfufructu cafui referuationis dominij,vel diuifionis feudi inter plures, cuius pragmaticæ infrafcripta funt verba.

Quinto vbi feudum, quod ab vno tenetur in duos, tres, vel plures infolidum,aut pro parte, vel referuato vfufructu,vel dominio transfertur, &c.

Meritò fublata referuatione ceffat diuifio,& confequenter caufa annullatiua,quæ ex feq.magis confirmabũtur.

8 His fic ftãtibus,de duobus aliàs fuit dubitatum : Primum, an Prorex poffit affentire, fi eft facta vẽditio feudi cum pacto, quod pendente folutione pretij non transferatur dominium, cum videatur cafus particulariter exceptus in dicta Pragmatica,ibi,vel referuato vfufructu,vel dominio,transferatur. Secũdum fuit dubium, an fi remittatur

9 pactum, feu impetretur affenfus per venditorem fimpliciter abfque mentione pacti prædicti,venditio validetur,quafi quòd venditor, cuius intererat pactum feruari, in cuius beneficium illud erat pofitum,videatur pacto renunciare, & de ambobus decifionem fecit D. de Franch. num.540. in 4. volum. & primum dubium paucis verbis abfoluit fine alia allegatione contentus tantum verbis pragmaticę prædictę tenens pro indubitabili affenfum per Proregem præftari non poffe, & non fuit de hoc tanquam indubitato aliter difcuffum; fed quæftio fuit in fecundo dubio de affenfu præftito abfque mentione pacti prædicti an validet contractum,& poft articulum difcuffum refert per Sacr.C. fuiffe decifum, affenfum minimè contractum validare, quæ decifio falua pace tanti viri mihi perquàm dura vifa fuit, & licèt multum elaboraffem, non potui meam fententiam cum ea accommodare, & propterea legantur fequentes confiderationes remittendo eas iudicio peritiorum.

Circa primum dubium, an fubfiftat pactum in feudalibus, nàm in allodia-

10 libus communis eft opinio illud valere, vt per eundem D.de Franch.in fua decif. 506. illud erit primo inquirendum, fi hoc pactum eft de natura contractus, etfi ex eo venditio impropriatur, & feudi diuifio inducitur, & demum videbimus,quomodo verba pragmaticæ intelliguntur.

11 Indubium eft contractum venditionis perfici ex re,& pretio conuento tãtum ad text. in l. 2. ff. de contr.empt. licet ex poft facto poffit pretium totum

12 remitti,& donari: nam hoc non obftãte venditio permanet in fua natura, & effentia, dicit glof. in l. cum in venditione ff.eod.tit.quæ allegat text. in l.fi tibi habitationem ff.loc.vbi ead.glof.& hoc quoad perfectionem contractus,

13 cuius natura eft, quòd fi pretium non foluitur, dominium rei venditæ remanet integrum, & indiminutum penes venditorem, & nullum fuper re vendita ius acquifiuit emptor, nifi habita fuiffet fides de pretio iuxta reg.text.in S.venditæ inftit. de rer.diuif. in l.quod vendidi eod. tit. de contrah. empt. ex quo famigerata eft,& communis doctr.

14 Bald.in rubr.C.de contrah.empr. in 13.quæft.qui dixit valere pactum prædictum, quia ea conditio eft de natura venditionis, & naturalis ipfius contractus, cum nihil de nouo inducat, fed exprimit, quod ab intellectu iuris in contractu continebatur, vt non facta

15 folutione pretij dominium non transferretur,ideoq; Couar. var.refol. c.11. 3.lib.nu.6. per prædicta tenuit contractum hunc effe purum, & non conditionalem, cum contineat id, quod inerat,

rat,& erat de natura cōtractus,idemq; sequitur D.de Franch. in d.decis. 506. & ideò in illa causa fuit decisum venditorem præferri omnibus creditoribus emptoris tanquam in re sua propria, quæ nunquam ab eo abscessit vigore
16 pacti prædicti. Quòd cum non sit perpetuum, sed temporale ad effectum tātum solutionis pretij iuxta naturam contractus; propterea valet,secus verò si esset perpetua diuisio, & reseruatio dominij à possessione rei,quo casu procedit text.in l.cum manusata §. fin. ff. de contrah. empt. vt per Dec. in cons. 440.in princ.& alios quos recenset, & sequitur D.de Franch.in alleg.decisione,& cum sit expressio eius, quod tacitè inerat naturaliter,nihil de nouo ope
17 ratur,ad text. in l.3. ff.de leg.1. cum alijs ad propositum cumulatis infra §. 5.verb.exaduerso iur.vnde cum lex approbet venditionem cum suspensione translationis dominij, donec pretium soluatur, propterea de validitate pacti prædicti non potest dubitari:hinc idem
18 Bald.vbi supra, dixit quòd existente emptore in possessione, & facta solutione non requiritur alia traditio,quia titulus præcessit habilis, emptor reperitur in possessione vigore tituli antecedentis,ob quod Bald.allegat text. in l.quædam mulier ff. de rei vendi.translatio dominij stabat in suspēso proprio solutionem pretij, meritò subsequuta solutione illius,absque alia noua traditione dominiū in emptorem erit translatum ex reg.text.in §.interdum instit. de rer. diuis. vbi est casus, vt nuda voluntas Domini sufficiat ad transferendum rei dominium ei, qui in eius possessione reperitur.

Si dominium integrum per pactum remanet pęnes venditorem, si contractus iudicatur purus, si hoc est naturale, & inest in contractu emptionis, & venditionis, & pactum nihil noui operatur, si taliter remanet venditor in suo integrali dominio rei, quod excludit omnes creditores emptoris; videamus seposita Pragmatica, quid repugnat, quòd in feudis non possit Prorex assentire, si feudum non diuiditur, non alteratur, non mutat naturam, nec ab illius Domino dominium discedit, & ponamus venditionem feudi factam cū assensu absque pacto prædicto possetne prætendi nullitas illius ex defectu potestatis Proregis quando ex non solutione pretij dominium adhuc pęnes venditorem remansit? certè non: ergo si pactum aliud non operatur, quàm idem quod ius operatur secundum naturam venditionis,quę pura,& simplex iudicatur, sequitur quod nulla erit differentia inter allodialia, & feudalia, nec translatio possessoris est considerationis, cum hoc non tangat proprietatem feudi, & ideò permittuntur loca-
19 tiones feudorum ad tempus, quia non tangunt dominium feudi, de quo per Andr. & scrib. in d. cap. imperialem hinc succedente casu deuolutionis, vel releuij, aut similis, quid dubij, quòd periculum omne esset venditoris tanquàm Domini.

Remanet obiectum Pragmaticæ cui facillima est responsio, siquidem verba
20 illius intelligi debent, prout ius intelligit,dicit.sæpè sæpiùs Andr. ex regul. text.in l.si cui ff.de seruit. vnde cum habeamus distinctionem iurium, vt supra factam, & communiter à Doctoribus receptam, vt quando perpetuò est facta reseruatio dominij simpliciter, tunc nulla sit venditio, quia contra naturam venditionis, dicit text.in d.l. cum manusata §. fin. & inducitur diuisio dominij ab vsufructu formaliter: quando verò ad finem solutionis pretij, & donec illud soluatur suspenditur translatio dominij, non perpetuo, sed temporaliter, tunc casus est in oppositum,quia non fit hoc ad finem diuidēdi,sed perficiendi venditionem,& trāsferendi dominium, quod absque solutione pretij ex natura contractus venditionis non transferebatur, ita quòd sicut in primo casu venditio non tenet,

quia

quia pactum perpetuum reseruationis dominij est contra naturam,& substantiam contractus,sic è contra in secundo casu tenet,qui est de natura taliter cótractus,quòd absque pretij solutione dominium non trăsfertur,& ob id cum hæc sint naturalia contractus,expressio ipsorum non alterant, & pura iudicatur venditio, ex qua cum non indicatur diuisio feudi, non afficitur dominiũ ex eo non diuiditur in plures, sed per pactum tantum remanet effectus translationis in suspenso propterea Capitulum Pragmaticæ non habet locũ,quod intelligi debet in primo casu,in quo est impropria venditio, est pactum contra naturam,& inducitur diuisio feudi, ad quod Pragmatica habuit oculos, & ob id casus omnes ibi expressi sunt quando feudum diuiditur in plures, dominium in plures transfertur, vel feudum ipsum scinditur inter quos casus adest, quando fit venditio cum reseruatione dominij; igitur si casus,de quo tractatur hoc non importat, sed est pactum insitum de natura venditionis temporale vsquequo pretium soluatur ad essentiam effectualem venditionis, sine quo dominium nunquam trăsferretur, sequitur non posse dubitari,de potestate Proregis in assentiendo cum effectiuè ex hoc aliud non oriatur, nisi cautela prælationis in consequutione pretij, & hæc fuit mens, & hæc est voluntas contrahentium,non autem inducere diuisionem feudi, & sic distinguit Bald.in d.rubr. de contrah.empt. nam in 11.quæst. quærit,quid si apponatur pactum in venditione dicendo vendo rem retento dominio simpliciter, an illud valeat, & dicit non valere, quia remouetur ab eo naturalis eius effectus & allegat text.in d.l.cum manusata §. fin.in 13.verò,quod quærit,quid si vẽditor tradit rem cum pacto, quod non transeat dominium, donec integraliter pretium persoluatur; an hoc casu contractus valeat? per text.in d.l.cum manusata §. fin. & dicit valere, quia hoc pactum est naturale contractus, cuius contrarium est in primo casu. Hinc dicit,quod facta solutione non requiritur noua traditio,quæ decisio est punctualis ad quæstionem cumq; pragmatica talem semper recepit interpretationem quia indistinctè fuerunt assensus concessi à Proregibus cum pacto prædicto factis, ita quod habemus consuetudinem interpretatiuam, & obseruantiam Collateralis,propterea punctus videtur de indubitabili, de quo in cons. meo 41. 1.vol.

Quoad secundum punctum, præsupposito defectu potestatis Proregis,an si idem venditor, in cuius beneficium est pactum, si inquam ipse impetrauit assensum simpliciter absque mentione pacti,venditio validetur,quod mihi visum fuit minus dubitabile articulo supra discusso, præsupponendo tamen emptorem non reuocasse venditionem vigore Constit. Reg. ante assensus impetrationem.

21 Assensus enim simpliciter præstitus super venditione absque mentione pacti non deficit ob ipsius defectum,cum in se sit vndequaque validus, sed deficit,quia super parte tantum contractus
22 & non super pacto ad text. in l. fundi partem ff. de contrah. empt. sine quo pacto cum aliàs partes non contraxissent, deficit assensus ex indiuiduo voluntatis contrahentium iuxta communem doctr.Bart. in l.græcè §.illud de
23 fideiuss.& hoc modo dicitur vtile per inutile vitiari in feudis, vt eleganter explicat,& declarat Camer.à princ.alleg.cart.58. in quęstione illa,de assensu præstito super venditione, & non super pacto de retrouendendo, quàm etiam ponit D.Frecc.in 2.lib.in quæst. 16.& in quæst.41. ponit quæstio.in assensu simpliciter impetrato super venditione,& non super pacto speciali obligationis rei pro solutione pretij, vnde si assensus habet suam perfectionem, sed non operatur vltra partium volun-
24 tatem,cùm Dominus assentiendo nihil aliud

aliud facit, nisi tollere obstaculum, & vassallus est, qui transfert dominium, vt eleganter declarat Camer.in eodem loco cart.43. à terg. lit.P, authoritate Bald.in l. si vt proponis C.de seru.plg. dat.cum alijs per eum alleg. quod eleganter explicauit Isern. in eodem cap. imperialem nu.11. 2.colum. ibi, sed si vendebatur,& melius nu.13. 5.colum. ibi, quamuis consensus Domini taliter, quod non potest transferri vassalli voluntate deficiente, propterea vis non est inualidatione assensus,sed in voluntate vassalli vendentis, & ob id si pactum remiserit, vel quoquomodo demonstrabitur non adesse indiuiduum voluntatis,tunc nulla habetur ratio pacti, & assensus perficit venditionem, & in hoc casu procedunt omnia tradita per Loffred. in allegato suo cons. dum disputat articulum ad partes, & adducit decisiones, vt refutatio valeat reiecta reseruatione vsusfructus, & per Afflict. in decis.338. qui loquitur in propria quæstione, cum alijs congestis per Tiraqu.de vtroque retract.part.1.glos. 8.nu.37. & quæ late disseruit Bammarius in d. cap. si beneficium si de feud. de fun.mil.cum alijs latissimè congestis, & declaratis supra in eod.§.in artic.illo refut.feudi reseruato vsufructu, quibus vera responsio est indiuiduum voluntatis secundum Camer. quo cessante remanet actus vndeq; perfectus, & validus,quia remanet venditio pura, eum suo assensu, vt dicimus in vendi-
25 tione facta cum pacto adiectionis in diem,aut legis commissoriæ, vbi potest remitti pactum,& remanet venditio,ac si pura facta esset à principio,quia quę in voluntate partium consistunt, possunt eędem partes remittere,nec potest pactum legis commissoriæ,aut adiectionis in diem exerceri inuito venditore in cuius beneficium illud est celebratũ ad text.in l.2.& 3. ff. de leg. commiss. l.sabinus ff. de in diem adiect. & re iam tradita, ex iusto tit. habili ad translationem dominij,non requirit aliam traditionem,vt supra diximus,quia voluntas emptoris adfuit, dùm emit, & possessionem cępit,voluntas venditoris suspensa per pactum pariter adest ex ipsius remissione,ob quod dicit Bald. facta solutione non requiri nouam traditionẽ,&sic hic facta remissione,& consequenter cessant omnia considerata in prædicta decis.D.de Franch.quæ latius explicauit Menoch. in tract. de præsumpt.lib.6.præsumpt.67. authorit. Cyn.in l.2. C.de acquir.possess.& eleganter Aret.in cons.128.col.fin.

Nec cadit in hoc materia iuris superuenientis,cum semper Dominus fuit Dominus,habuitq; idem dominium, sed voluit suspendere illius translationem,quod remittendo idem dominium cum assensu valido est illud,quod trãsfertur,nec iure cautum reperitur,quòd in remissione talis pacti requiratur assensus,si præsupponitur pactum inualidum, quia non potest super eo assentire,& consequenter nullum ipso iure, vnde nulli dubium illud esse reijciendum, sed quia venditor alias non vendidisset, propterea venditio non substinetur,& ob id remittendo venditor pactum, & præcedente assensu in venditione non potest de ipsius validitate dubitari:si pactum erat in fauorem vẽditoris,& contra emptorem,& remissio est in beneficium emptoris, & contra venditorem, in quo sunt propriæ quæstiones D.Frecc.tam in pacto de retrouendendo,quàm in pacto spetialis hypothecæ, vt si pacta fuerint in diuersis contractibus penitus separatis, pacta annullentur,& venditio substineatur,si verò in eadem venditione, & tunc si assensus impetratur à venditore, cuius intererat, confirmetur venditio per assensum impetratum absque mentione pacti, quia censetur venditorem pacto renunciasse, & sic cessare indiuiduum voluntatis, quod contractum inualidabat,& quod consideratur in d.decis.D. de Franch. diuersificando casum inter remissionem hypothecæ, & pactum re-

retentionis dominij, nullam habet iuris subsistentiam: nam Doctor. quos allegat, loquũtur in remissione iuris hypporhecæ acquisitæ super feudo, ita quod erat remissio, & translatio iuris formati in beneficium feudi, sed in casu, de quo agimus, nullum est ius formatum, nec acquisitum ex defectu assensus, immò ex nullitate pacti, quid mirum: quod idem venditor potest illud reuocare, reijcere, & annullare, dùm ad sui cautelam tantum, & beneficium est appositum; & rursus vt diximus dubium oritur ex indiuiduo volũtatis contrahentium, quo cessante decisio Marin. est in proprijs terminis, in hoc fundata scilicet in voluntate eius, in cuius beneficium pactum erat appositum: ex quibus concludimus, quod cum pactum potest remitti, nec exerceri contra voluntatem venditoris, ex qua remissione actus remanet purus, & reseruatio nunquam fuit valida, & semper à lege fuit reiecta, & actus nunquã in se fuit inualidus, sed deficiens ex defectu voluntatis venditoris, propterea concurrente voluntate illius, & præcedente traditione rei ex titulo habili cũ voluntate antecedenti emptoris acquirendi, & nouissimè venditoris transferendi, sequitur quòd non potest pacto aliquo dubitari de validitate venditionis, vt sic in vtraque dubitatione mihi videtur dicendum non posse substineri prædictam decisionem D. de Franch. saluo semper iuditio rectius sentientis.

SVMMARIVM.

1 *Releuium debetur ex consuetudine restricta ad tempus mortis tantum, ita quod vbi non viget talis consuetudo, nec tempore mortis soluitur.*

2 *Pater donans, vel vendendo filio feudum, ille releuium non soluit per mortem patris.*

3 *Releuium soluit filius, quando refutatio est omnium feudorum, quia præsumitur in fraudem, sed soluet tempore mortis, non tempore contractus initi contra Andr. Afflict. & Capyc. sed de hoc latius nu. 7.*

4 *Refutatio quid importat.*

5 *Fiscus, seu directus Dominus ante mortem feudatarij non dicitur creditor releuij; immò est incertum si habebit cum potest feudatarius alienare ante mortem.*

6 *Causa in refutatione maximè inspicitur.*

7 *Text. in l omnes §. lutius ff. quæ in fraud. creditor. declaratur.*

8 *Fraus quando consideretur respectu futurorum creditorum.*

9 *Refutatio in fraudem præsumitur quando pater, valde senex nulla causa legitima præcedente feudum refutat filio.*

10 *Fraus præsumitur, quando incontinenti post donationem factam credita contrahuntur.*

11 *Senex quando dicatur quis, remissiuè.*

12 *Donatarius quomodo habetur loco hæredis.*

13 *Fraus considerata in terminis tex. in l. omnes § lutius est respectiue ad vniuersa bona debitoris.*

14 *Doctrina Andr. in cap. 1. §. sed, & res, per quos fiat, inuestitura declaratur.*

15 *Qualitas personarum multum facit ad præsumptionem, vel exclusionem fraudis in materia releuiorum.*

16 Gloss.

16 *Glos. in d. §.sed, & res limitatur habere locum respectu proprietatis totius feudi, non autem fructuum.*

17 *Determinatio Regiæ Cameræ annotatur.*

ARGVMENTVM.

Releuium non debetur, nisi tempore mortis feudatarij, & non ex contractu inter viuos, qui quando iudicatur in fraudem habetur pro non facto, & sic pro solutione releuij expectatur mors. Refutatio omnium feudorum præsumitur in fraudem, quando fit nulla præcedente causa, & maximè à patre sene, aliàs causa legitima subsistente, etiam quod sit omnium feudorum valida iudicari debet.

§. IV.

ED quod diximus de releuio, vt non præstetur ab eo, qui feuda habet ex refutatione paterna, quod demum nō procedat, si est refutatio omnium feudorum, nisi facta esset contemplatione matrimonij, videamus inquam per iuris tramites, quomodo procedat.

Releuium debetur ex consuetudine, quæ est restricta ad tempus mortis feudatarij, ita quòd non debetur ex ac-
1 quisitione inter viuos secundum Andr. in cap. 1. §.sed & res, per quos fiat inuest. Hinc vbi non est moris, nec etiam solui in morte nullo modo debetur, idē Andr. in cap. similiter de capit. Corr. ob quod dixit Andr. in d.§. sed & res, quòd est quædam præstatio extrinseca à feudo per mortem inducta in successore, & hærede ibi nu. 11. & idem dicit ante nu. 7. ibi ad primam responde, quod releuium soluitur ab hærede, ab emptore, & contrahente non soluitur; sic se habet consuetudo, & mos, & ibi verius videtur, vt etsi donetur illi, qui
2 aliàs successurus est, vt si pater filio vēdat, vel alienet non omnia bona feudalia, vt supra dicitur, quod non soluatur tunc releuium, quia in succedente hærede tantum solutionem releuij mos introduxit, & cum sit minus rationabile, vt soluatur, quòd non est impositum, nec permissum non trahitur ad similia &c.

Ex his limitatio eiusdem Andr. ibidem num. 7. vt soluat ex contractu,
3 quando est refutatio omnium feudorū, quem sequitur ibi Afflict. & non videtur discrepare Loffr. Capyc. in §.si quis infeudatus sexta conclus. D. Frecc. in 3. author. Baron. Io. Vinc. de Ann. in alleg. 13. hæc inquam limitatio fundata in reg. text. in l. omnes §. lutius, quæ in fraud. credit. quæ non faciet, vt soluat ex contractu, & sic in vita refutantis, si releuium in omnem casum debetur tēpore mortis, Fraus enim præsumpta operabitur, vt non habeatur ratio donationis, seu refutationis, ergo illa remota soluetur releuium tempore debito, quod est tempus mortis, quo tempore consideratur damnum, & sic fraus & refutatarius habebit feudum iure successoris hæreditarij post mortem refutantis, nam tunc, & non ante Fiscus fit creditor releuij, quod non est in casu text. in §. lutius respectu creditorum præsentium, qui præsenti die eorum credita consequi debent, quæ non considerauit Afflict. nec Capyc. & errauerunt cum Isern. Fraus enim consistit in debita releuij solutione, in vita non consideratur, quia non debetur: ergo falsum est deberi ex contractu, quando donauit omnia, sed benè quod debetur tempore mortis nulla habita consideratione refutationis, quia in fraudem tanquàm omnium feudorum, aliàs fiscus esset in lucro habendi releuium tempore anticipato nō expectata morte feudatarij.

Vlterius licet refutatio dicatur præuentio, seu anticipatio successionis, &
4 nihil aliud dicitur facere refutans, quā tolle-

tollere se de medio,& cedere loco, & se facere a feudo alienum donando ei, qui alias est successurus secundum Loffr.in cons.3.nu.30.& latiùs Consil. de Ann.in cons.39.nu.13.per quod videbatur esse soluendum releuium, si habet in præuentionem, seu anticipationem successionis, & semper Pater hoc facere posset ad euitandam releuij solutionem,tamen secundum And.& oēs tali casu releuium non soluitur, quia debetur ex consuetudine, quando tantum succeditur per mortem,& consuetudo secundum eum non extenditur vltra casum,in quo loquitur etiam,quòd sit eadem ratio,& Pragmatica ędita in anno 1579.circa præsentationem refutationū in Reg.Cam.infra 15.dies hoc pariter decidit, ex quo apparet allucinatum esse Io.Vinc.de Ann.in rep.c.1. de vass.decr.æt. nu.226. dum dicit refutationem sapere vim vltimæ voluntatis,ipsiusq; qualitates omnes retinere, & quod soluitur releuium, & quod dicit de vita, & militia, & paragio benè procedit quando omnibus bonis computaris priuarētur filij legitima portione,tunc enim haberet locum titulus de inoff.donat. quæ reuocaretur vsque ad quantitatem legitimæ.

Ratio rationis prædictæ cōis conclusionis est,quia potest sic decedere refutatarius, sicut refutans, vnde damnum Fisci est vndiq; incertum; immò potest esse vtilitatis, & sic pariter circa deuolutiones ob delictum, & suspensionem administrationis, quæ facilius cōsiderantur in filio iuuene, quàm in patre sene, & poterat pater alienare extraneo,& sic nō oriebatur actio ad releuium,vt Andr.considerat, qui etiam dicit,quod poterat dari casus, vt filius ex refutatione soluisset in vita, demum decessisset,cui pater successurus esset,& ipse ex morte filij tanquā illius successor, & hæres iterum releuium soluisset, & ego addo,ꝙ tandem pater postea decesserit, & successor aliud soluat releuium,& sic Fiscus,cum in morte patris vnum tm̄ habere debebat releuium,habuisset tria releuia,vnum per refutationē,aliud per mortē refutatarij, & aliud per mortem refutāris,& iam per prędictam Pragmaticam declaratur per mortem refutatarij,solui debere releuium à refutante successore, & ex delicto feuda ad fiscum deuolui.

5 Aduerto insuper,ꝙ fiscus in vita feudatarij nullo modo est creditor ratione releuij,nec est orta obligatio aliqua,sed vt diximus,est quædā præstatio extrinseca inducta per mortē in successore, & hærede,ita ꝙ mors producit obligationē,& ante illa non est nata;& rursus,vt diximus,est incerta ipsius natiuitas,qa potest in vita alienare, & qui habet ex cōtractu inter viuos releuiū non soluit, & vt dicit rectè Andr.non oēs vendūt, non oēs refutant,quia nolunt se priuare dominio,sed esse Dños,& hoc est ordinarium; & ppea consuetudo fuit inducta ad ea,quæ frequentius accidere solent: ob quam præsumptionem tollitur pręsūptio fraudis patris refutantis proximè successuro,quia causa iustè debet

6 eum mouere,& vt idē Andr.dicit causa,& non titulus inspici debet,& vna præsumptio tollit aliam ad text. in l. diuus ff. de in integr.restit.

Si ergo causa prędicta considerata sm̄ Andr. non soluitur releuium nō obstantibus cōtrarijs præsumptionibus ex fraude præsumpta in refutatione feudi, & ratione releuij Fiscus nō est creditor præsens,nec futurus certus,sed incertus ac potest esse fiscus in lucro ob mortem anticipatam refutatarij,sequitur ꝙ fallentia,quæ datur,vt soluatur releuium, qn̄ est refutatio omnium feudorum ex

7 reg.text.in l.omnes in §.lutius, quæ in frau.cred.quod non procedit,& est falsa,cum text.ille habeat tātum locum in creditoribus præsentibus, & nō futuris maximè incertis, & hæc est cōis omniū cōclusio ad regulam illius text.qui loquitur in creditoribus præsentibus, nisi

8 ex coniecturis aliud appareret,& sic limitatur dictum gl.in auth.sed iam necesse

cesse C.de don.ant.nupt.vt ibi per Bar. Bald.& latius Saly.Add.ad decis.Cap. Thol.339.Bart.in l.post contractum in 1.præsumpt.vbi latiùs Paul.de Castr.ff. de don.latissimè Ias.in §. item si quis in fraudẽ nu.64.post Io.Fabr.& Ang.inst. de act. quando.n.quis cogitat de futuris creditoribus,&scit certo habiturum esse creditores, tunc consideratur fraus etiam respectu futurorum creditorũ, & procedit theor.Bart.Ang.& Io.de Plat. in l.1. C.de iur.fis.lib.10. Sed quando aliud non cogitando,sed tm̃ amorem paternum erga filium,ob quem ad donandum inducitur,& hoc principali ter est in intentione non respiciendo, q se omni priuat dominio, ac potestate disponendi,q potest egere,quòd potest filius taliter delinquere, vt omnibus bonis priuetur; non attenditur propterea, q in consequentiam Fiscus veniat teleuio priuãdus,cum hoc non fuerit in intẽtione ad reg.tex.in l.siquis nec causã ff.si cer.pet.& cum non sit creditor Fiscus futurus omninò,sed incertus;sequitur propterea q termini tex.in §.lutius non sunt applicabiles; & consequenter remanemus sub regula, q cum ex contractu inter viuos releuium non soluatur; consuetudo tantum est introducta in successore hærede per mortem,quòd nullo iure releuium debetur, etiã quòd refutatio sit omnium feudorum, & Fiscus potest esse sic in lucro, sicut in dãno,vt diximus,si refutatarius præmoritur: vnde nulla potest cõsiderari fraus.

9 Si.n. pater valde senex prope mortẽ refutaret, nulla legitima causa præcedente,tũc benè procederet præsumptio fraudis, quia certa esset præstatio releuij, & ex hoc etiã futuri creditores intelliguntur fraudari,quia certũ est creditorem fore fiscum ex causa releuij,& esset valida hæc præsumptio non solùm si esset refutatio omnium feudorum,sed etiam si vnum tantum haberet feudum & hæc est glos. notab. quæ loquitur in infeudatione aliàs à lege communi feudorum permissa in eodem §.sed & res; in verb.in fraudem,vbi Iacob.de Belu. Isern. Bald. Aluar.Propos. & omnes,&

10 sic procedant dicta per Doct. in terminis glos.in d.auth.sed iam necesse, videlicèt quando incontinẽti post donationem factam fiunt creditores,vel alia concurrunt coniecturæ; & quando di-

11 catur senex,seu de filijs desperatus,vide Afflict.in dicta Constitut.Regn.post mortem.

12 Nec ratio,quòd donatarius omnium bonorum habetur loco hęredis,facit ad casum; non enim est propriè hæres,sed habetur loco hæredis ad finem, vt debita soluat, nàm bona dicuntur deducto ære alieno certo debẽdo certis creditoribus;& sic respectu illorum donatio non procedit, secundum terminos glos.in l.æris alieni, vbi Bald. Ang. &

13 Salyc.C.de donat. rursus text.in §.lutius considerat fraudem illam respectiuè ad vniuersa bona donata, non autem tantum ad vnam illorum partem, licèt voluerint scribentes ad fraudis cõsiderationem fuisse donationem omnium,vel maioris partis bonorum,de quo per Bald.in l.1.nu.14. C.qui bon. ced.poss. Alex. in cons.108. 4. volum. quem allegat Afflict.in decis.86. & latius per Ias. in d.§.item si quis in fraudem num.36. sed si non esset omnium, nec maioris partis bonorum,tanto minus procederet opinio Andr. fundata in §. lutius, vt puta si bona omnia essent valoris centum, & feuda donata valoris viginti, tunc enim non quia esset omnium feudorum possent applicari termini text. in §.lutius, multæ.n. iustæ causæ inducere possunt parẽtes ad donandum filijs portionem aliquã bonorum,& potest illis expedire,dare illã magis infeudalibus,quàm in allodialibus,& non animo fraudandi,quę fraus, cum contineat dolum,& delictum, non est præsumenda,& actus in dubio iudicari debet validus, & in dubio ab eo excludi omne delictum secundùm vulgares decisiones.

Et ex hoc saluando Isern.dicemus,q intel-

intelligendo ipsum secundum legem, quam allegat, quæ est text. in §. lutius, quod inquam voluit intelligere, quando donatio est omnium bonorum, nam aliàs cessat, vt diximus, præsumptio §. lutius, & idem Andr. hoc videtur tenere ibidem nu. 10. ibi, sed quando omnia donat possit dici, q̃ præsumitur fraus, & soluitur releuium, & notetur, quod nec etiam explicitè firmat, sed dici posset, quòd apertius declarat in Consti. Reg. post mortem, cuius infrascripta sunt verba.

Vnde filius, vel alius succedens, quia est moris, soluit releuium contrahentes verò non sicut ementes, & donatarij, nisi tunc donaret omnia bona sua.

Et sic non dicit omnia feuda, sed oĩa bona sua, & sic intelligit Capyc. in d. §. si quis infeudatus, qui allegat Andr. in d. constit. post mortem, & clarius Frecc.
15 vbi supra, qui etiam dicit in his prævalere multum qualitatem personarum vtputa si sint personæ timoratæ conscientiæ magnates diuites famam, & ipsorum existimationem custodientes, in quibus non est verisimile cadere cogitatum maculandi conscientiam, & famam denigrandi in damnum sui Domini ob paruam quantitatem releuij in morte ab hærede soluendam non enim tractat de proprietate bonorum, non de vniuersis redditibus, nõ de præstatione perpetua, sed solùm de mediante redditthe uum anni tantum mortis ipsius feudatarij, à quibus deductis oneribus, solent releuia redigi ad nihilũ, ita quòd perpensis hinc inde coniecturis, facilè contra Fiscum esset pronuntiandum, immò his consideratis, cùm non tractetur, nisi de medietate fructuũ, vt supra, limita-
16 rem etiam dicta per gloss. in d. §. sed & res, quæ loquitur, quando sumus in casu fraudis proprietatis totius feudi, quę fisco applicanda veniebat per mortem feudatarij. Hæc indubitata videntur in donationibus, quæ fiunt contemplatione matrimonij, quæ fieri solitæ sunt indifferenter, & aliter non contrahuntur Anna pater in cap. 1. de vass. decr. ætat. in verb. decrepite nu. 57. intantũ quod sunt concessa particularia capitula Ciuitati, vt supra diximus pro validatione similium donationum, quæ si fraudulẽtes iudicarentur, frustra essent capitula, & cum hę causæ sint principales, & inductiuè donationum omnis fraus censetur remota circa releuia, in quo, vt diximus Fiscus potest esse in lucro, & non in dãno, & ita iudicatum fuit priscis tẽporibus, in causa Principis Melfiæ, & in causa Comitis Sinopolis, contra Fiscum prætendẽtem releuia ex bonis feudalibus omnibus donatis ipsis contemplatione matrimonij.

Regia Camera habuit opinionẽ pro satis dubitabili, & D. Frecc. in 3. auth. baro. ante nu. 18. dicit, quòd D. Præsides Reg. Cam. inclinabant ad compositionem, & tandem cum euenisset casus nouissimè in releuio prętenso per Regiũ Fiscum per mortem Ducis Madaloni, qui per prius omnia feudalia refutauerat filio reseruata dispositione ducatorum centum mille, quos demùm reliquit hospitali diuæ Annuntiatæ, iudicauit Reg. Cam. soluendam esse medietatẽ releuij idest quartam partẽ introituum; non enim præsumi poterat animus fraudandi in Duce, qui reseruauit sibi potestatem disponendi ducatorum centum mille, illosq; omnes reliquit sacro hospitali diuæ Annuntiatæ pro redemptione suorum peccatorum.

SVMMARIVM.

1 *Doctor. proponuntur, qui vnã, vel aliam opinionem tenuerunt.*

2 *Termini text in cap. 1. de feud. non hab. propr. nat feud. declarãtur, vbi concessio facta secundũ terminos illius text. quomodo in Regno intelligitur.*

3 *Expressio eius, quòd tacitè inest nihil operatur, & expressa non*

mutant iuris conditionem de §. latius nu. 7.
4 Assensus interpositus inutiliter est dicere arma virumq; caro.
5 Natura feudorum assumitur ex ipsorum inuestitura.
6 Text in cap. 1. de feud. nō hab. propr. nat. feud limitatur ex præsumpta mente concedentis.
7 Declaratur exactè, quomodo intelligitur, quòd non operantur ea, quæ tacitè insunt.
8 Acquisitio pro se, & hæredibus est de natura feudorum.
9 Feudū simpliciter concessum de iure feudorū est ex pacto, & prouidentia, et ex iuris dispositionē ad hæredem est transitorium, sed si est expressum pro se, & hæredibus erit hæreditarium.
10 Mens concedentis debet probari.
11 Opinio Authoris, quòd de iure cōmuni feudorum cōcessa potestate testandi intelligitur etiam de extraneo hærede, de iure verò Reg. vigore Prag. minimè, quia probatur animus Regis ex illis.
12 Exceptio dicitur esse de regula.
13 Animus probatur ex coniecturis.
13 Decis Andr in cap 1. qui suc. ten. exactè declaratur.
15 Licentia concessa sempronio vendendi titio, intelligitur concessa etiam titio emptori.
16 Assensus præstitus testādi intelligitur de iure, quòd habet ēt quòd extinguatur per mortē testantis.
17 Concessa licentia alienandi intelligitur de iure, quod habet.
18 Assensus ad vnum nō operatur ad duo, & concessus ad validitatē actus, non extēditur ad ius Domini competens.
19 Assensus concessus venditioni tempore, quo habebat successores, vel de ipsis nō erat desperatus, si demùm dilatauit venditionē, quo tempore filijs carebat, vel erat de illis desperatus, minimè assensus iuuabit.
20 Assensus habet tacitam clausulam sine in eadem habilitate, & statu concessionarius permanserit.
21 Pragmatica anni 1544. circa tempus contractus faciendi post impetratum assensum declaratur.
22 Assensus non extenditur ad excogitata.
23 Priuilegium cessat, dùm reducitur ad iniquum.
24 Assensus non iuuat mutato rei statu ante dispositionem faciendam vigore illius.
25 Dominus rarò consentit his, qui filijs carent.
26 Infeudatio de iure cōi permissa non intelligitur, quando filijs carent.
27 Differentia maxima inter dispositionem feudalium, et allodialiū.
28 Posito testamento non infertur necessario, ex eo fideicommissum, aut substitutio.
29 Seruitium in concessione feudi, nō venit, nisi fuerit expressum, licet sit solitum.
30 Assensus præstitus venditioni intelligitur, quòd quis vendat eo iure, quod habet.
31 Assensus intelligitur, prout ius intelligit.

32 De-

32 *Data potestate alienandi genericè inter viuos si non habet successorem, intelligitur, vt possit vita durante ius, quod habet trasferre, & eo modo quo habet non alterando naturam feudi.*

33 *Quæstio posita per Frecc. in quæst. 37. redditur valdè dubia secundùm Authorem.*

34 *Opinio Camer. contra Frecc. firmatur, vt data licentia testandi non expiret per primum testamentum reuocatum, sed iuuet testamento vltimo per mortem confirmato.*

ARGVMENTVM.

An concessa potestate testãdi possit quis instituere omnem hæredem, substituere, aut fideicommittere, & quid concessa potestate testandi non habenti successorem, & idem in potestate alienandi.

§. V.

1 SED diximus supra, quòd Prorex non potest assentire testamento in quo sit institutus hęres alius, quàm vocatus ex lege inuestituræ; rursus quòd non possit assentire dispositioni faciendæ ab eo, qui successore legitimo caret, vigore Pragmaticæ dictæ delli noui capituli, per quam pariter expressè prohibetur Proregi, vt minimè possit assentire, vbi in testamento, vel contractu adest substitutio: videamus quæso, si est concessa à Rege potestas simpliciter testandi de feudo, an poterit concessionarius prædicta omnia facere, videlicet testari in alium, quàm in legitimum successorem, testari etiã quòd non habet successorem in feudo, & denique substituere, seu fideicommittere.

Hæc quæstio circa substitutionem, seu fideicommissum disputatur per Loffred. in cons. 7. per Camer. in cap. imperialem car. 60. 3. col. in terminis tex. in cap. volentes, & etiam per Frecc. in quæst. 35. & 37.

Loffred. & Frecc. tenuerunt minimè posse substituere, seu fideicommittere, Camer. verò tenuit contrarium, & dixit Cannet. in d. cap. volentes hanc esse veriorem opinionem, Cumi. in cap. si aliquem in verb. antiquis, latius Intrigl. in art. 5. cent. 2. nu. 827. qui aliter non disputat articulum.

Sed distinctè loquendo in quolibet articulo non repetendo dicta per prædictos Doctor. quæ in ipsis videri poterunt, & loquendo secundum doctr. Andr. & veros terminos feudorum, dico quoad primum articulum, si concessa licentia testandi possit quis testari in alium, quàm in legitimum successorem videtur, quòd possit; quasi quod aliàs esset inutilis concessio, pro quo videtur
2 casus text. in cap. 1. de feud. non hab. propr. feu. nat. vbi latiùs declarat Andr. vt inuestitura facta pro titio, & cui dederit, intelligitur, cui dederit etiam in allodium, quia de iure communi feudorum poterat infeudare, & si non operarentur illa verba etiam in allodium, esset concessio inutilis; ideoq; quia in Regno per constitutionem constit. diuæ memoriæ. Est etiam prohibita subinfeudatio secundum Andr. ibi, & in d. c. imperialem de prohib. feud. alien. per Fred. propterea intelligitur, cui dederis in feudum: nam tunc operatur concessio, & non est inutilis.

Exaduerso videtur, quod si sit expressum id, quod tacitè inerat, quod nihil operatur ad text. in l. 3. de leg. 1. &
3 hæc expressa non mutant iuris conditionem ad text. in l. non rectè in fin. ff. de fideiuss. Ita Isern. in cap. 1. §. huius autem generis, ex quib. caus. feu. amitt.
4 Et assensus interpositus super eo, quod alias absque assensu facere quis potest; est tanquam si diceret: Arma virumq;

cano, idem Isern. in cap. 1. §. sed nec est alia iustior num. 38. quæ sit prim. caus. benef. amitt. vnde cum semper dispositio intelligatur secundum legem inuestituræ, & ab ea fundatum est supra nunquam præsumi Regem recedere, nec alterare velle naturam nisi expressè, & probat hoc Pragmatica prædicta, dum vetat Proregibus assentire, quando dispositio alteraret naturam successoris in feudo: igitur potestas testandi intelligitur, prout de iure, quæ etsi non operetur, quia inerat, non per hoc ex præallegatis dicere debemus voluisse Regem recedere à natura innata feu-
5 dorum, quam assumpsit tam à iure cõmuni, quàm à Linuestituræ secundum Bald. in cap. 1. de duobus fratribus in cap. 1. de allodijs, vt sic dicamus ex tali facultate concessa testandi nihil esse innouatum, etiam stante Pragmatica prædicta ex præsumpta concedentis in-
6 tentione, quo casu limitauit Andr. dispositionem text. in d. cap. 1. de feud. non hab. propr. feud. nat. vt ibi per eum & idem tenet Andr. in d. §. sed nec est alia iustior nu. 38. vers. nisi probaretur, & in d. §. huius autem generis num. 9. vers. hæc non putamus vera, & in c. 1. qui succ. ten.

Ex his apparet quæstionem satis esse dubiam: nam dispositio text. in d. cap. 1. de feud. non hab. prop. nat. feud. videtur obstare, quia illa dicuntur non
7 immutare conditionem iuris, vel nihil operari, quæ taliter insunt, & sunt de natura contractus, quòd sine illis contractus non potest subsistere, sed ea sine quibus contractus subsistit, si exprimãtur debent operari, licet ab intellectu iuris veniant: hæc est theorica notabilis, & egregia Andr. in §. huius autem generis: vnde in casu d. cap. 1. de feud. non hab. propr. nat. feud. licet de iure communi poterat quis infeudare, tamẽ non inerat hoc de necessitate, taliter quod contractus feudalis non subsisteret absque potestate infeudandi, & propterea dum illud exprimitur, debebat aliquid operari, sicut dicimus in fidelitate, quæ est de substantia, & de seruitio, quod etsi consuetum potest sine eo feudum consistere, vt latius declarat Camer. cart. 65. 3. colum. sic hic contractus feudalis consistit absque hac potestate testandi, quę venit ab in-
8 tellectu iuris, & ex natura, sicut acquirere pro se, & liberis, seu hæredibus, Andr. in d. §. sed nec est alia iustior, & in d. §. huius autem generis, quo casu dicit ipse, transfertur feudum in hæredem ex iuris interpretatione, non autem transmissione in hæredem ibi nu. 11. quæ si expressa fuerint, aliquid debent operari, de quibus latè in cons.
9 meo 2. in princ. 1. vol. Et ideò feudum simpliciter concessum secundum Andr. & communiter scrib. Erit de iure communi feudorum, feudum ex pacto, & prouidentia, licet ab intellectu iuris sit transitorium ad hæredes, si verò sit cõcessum pro se, & hæredibus expresse erit feudum hæreditarium secundum Andr. in locis præallegatis, & hæc est communis, vt supra latius diximus. Ex quibus patet responsum contrarijs, & remanemus sub regula dicti tex. in c. 1. de feud. non hab. propr. feud. nat. Et li-
10 mitatio quando constat de mente benè procedit, sed debet probari, dixit idem Andr. in eadem limit. in d. §. huius autem generis, licèt non fuerit expressum, allegat text. in l. qui cum tutoribus §. fin. in fin. ff. de transact. ibi, periniquum est perimi, quod cogitatum non docetur, idemq; tradit idem Andr. in d. §. sed nec est alia iustior post num. 35. ibi nisi probaretur, quod vterque gessisset in animo, multa per eundem Isern. in d. cap. 1. qui succ. ten.

11 Concludo articulum ex præallegatis, & dico de iure communi concessa potestate testandi licitum esse testari, etiam in extraneum hæredem, vt facultas concessa aliquid operetur: de iure verò Regni secùs, quia probatur animus indubitatus ex Pragmatica prædicta nouem capit. vbi à potestate generali

rali data Protegi assentiendi, excipit, quando instituit successorem extra terminos Constitutionis Regni, quæ exceptio declarat regulam, & dicitur esse
12 de regula, aliàs non esset bona exceptio, dicit idem Andr. ad propositum in d. cap. 1. qui successores ten. & intelligit eam Rex seruata forma iuris, & naturæ feudorum: ergo cur diuersum, dum eandem facultatem dat testandi. Declaratur enim animus à prædicta Pragmatica, quod nullo modo vult Rex alterare naturam feudorum, quæ alteratio, vt diximus, non præsumitur, nisi expressè dicatur, & cum tractetur
13 de probatione animi, & de eo, quod non est expressum secũdum Andr. Propterea ex coniecturis probatur, ad tex. in §. pauonum in fin. vbi glos. instit. de rer. diuis. in l. sed iulianus §. proinde, vbi glos. in verb. intelligendumq; ff. ad Maced. cum concord. & ex prædicta Pragmatica non solùm concludens, & necessaria coniectura, immò explicita animi probatio elicitur considerando Rex interesse successorum, in quorum præiuditium noluit gratiam facere, licet possit, vt etiam supra diximus.

Quoad secundum si ex potestate prædicta testandi concessa intelligatur posse testari, etiam quòd non habeat successorem in feudo, & hæc quæstio differt à prima, nam illa procedit, quãdo habet legitimos successores, & vult testari in alios, quàm à lege, seu Regni Constitutione vocatos: nunc autem tractamus, quando carens successore, ita quod per mortem erat recasurum feudum ad Regem, an per licentiam prædictam intelligatur posse disponere in præiuditium iuris deuolutionis ad Regem, volueritq; Rex sibi præiudica-
14 re, & concedere ius suum. Quæ quæstio omnis videtur pendere à prædicta doctr. Andr. in d. cap. 1. qui success. ten. vbi videtur determinare assensum præstitum venditori successore carenti, iuuare emptorem pro se, & filijs, ita quod venditore decedente feudum alias deuoluendum ad Regem minimè deuoluitur, sed remanet penes emptorem, eiusq; successores.

Sed quæso aduertatur, & declaremus primo decisionem prædictam Andr. quod deseruiet ad multa, & demum veniamus ad decisionem quæstio. propositæ.

Andreas format quæstionem per sequentia verba.

Quid est de quæstione agitata inter magnos iurisperitos, Rex Dominus feudi consentit alienationi, quam feudatarius suus non habens liberos facit in Titium de feudo, deinde moritur venditor sine hærede legitimo, an reuocabit Dominus ab emptore Titio, sicut reuocaret à venditore.

Et sic Andr. non proponit quæstio. in licentia generaliter concessa alienandi, seu disponendi; sed in assensu præstito
15 venditioni faciendæ Titio, & consequenter emptioni faciendæ à Titio ex regula correlatiuorum, ad text. in l. 1. C. de cupress. lib. 11. vbi Bart. & latius Io. de Plat. post Ang. & Bal. in l. 1. C. de com. ser. man. Bart. in l. 1. ff. de accept. idem Bart. in l. legem C. de indict. vidu. toll. vbi Ias. notanter Abb. in cap. 1. extra de loc. & propterea dum determinat quæstionem fundat se in eo, quòd assentiendo, vt Titius emat, censetur dare Titio, & eius hæredibus, quia sic censetur ille acquirere, & inest de natura acquisitionis: vnde donando intelligitur ciuili modo, vt ius intelligit, ita concludit quæstio. Andr. ibi num. 8. & eam sic declarat per hanc rationem in cap. 1. §. etsi clientulus, de alien. feu. dicens, quia ex quo consentit, videtur consentire pro receptore in perpetuum & pro liberis suis, sicut si principaliter feudum concessisset, quod est notabile, quia soluit quæstionem quam supra posui in 3. rubr. qui success. ten. & melius in d. §. sed nec est alia iustior, dùm dicit, quod ideò in quæstione per eum posita in d. cap. 1. qui succ. ten. mortuo venditore absque liberis non succedit fiscus

Fiscus, quia ibi illud inest feudo, & ex natura acquisitionis feudi est, vt qui dat, det pro se, & hæredibus suis, & qui confirmat videtur dare, & Camer. in cap. imperialem cart. 79. declarat, quod ibi erat annexum, & consequutiuum dare tibi, & hæredi tuo, & sic propter duo videtur consensisse, quod sic per prius docuit Andr. in d. cap. 1. qui success. ten. 4. col. vers. consensus huius Titij, vbi semper assensus cōprætendit id, quod est annexum, ibique Modern. Addent. cumulantes decisiones.

Quando verò concedit licentiam in genere alicui testandi, qui non potest
16 suum ius transferre in alium sine assensu hæc licentia hoc operatur, vt testetur de iure, quod habet eo modo, quod habet etiam quod illud extinguatur morte disponentis ad text. vbi glos. ibiq; scrib. in l. vxor patrui C. de legatis, & hic non est casus quæstio. Andr. sed longè diuersus. Vnde conces-
17 sa licentia alienandi, non operatur hoc aliud nisi translationem iuris, quod habet, quod sine assensu transferre non poterat, & non consideratur eo casu acquisitio emptoris, qui non nominatur; nec Rex ei aliquid dat, sed contemplata est tantum persona alienantis, seu disponentis ad tollendum obstaculum, & validandum actum, & licentia, & as-
18 sensus ad vnum non operantur duo, scilicet validare actum, & concedere ius deuolutionis proximum. Decisio est formalis Isern. in d. §. sed nec est alia iustior num. 38. sic distinguens suam quæstionem positam in d. capit. 1. qui successores ten. Aliud est enim consentire, seu permittere, quod quis possit alienare, quod importat translationem vtilis dominij residentis penes feudatarium: & aliud est concedere ius Domini, quod est deuolutio proxima post mortem feudatarij sine successore: idē Andr. eleganter in cap. imperialem nu. 13. 3. col. vers. quid si dedit potestatē, de probib. feud. alien. per Freder. vbi Camer. cart. 79. 4. colum. in fin. Hoc in indiuiduo tradit: operaretur enim tunc licentia duo separata, & non annexa, quæ propterea non intelliguntur concessa secundum Andr. in d. cap. 1. qui success. ten. in d. vers. consensus huius Titij, & num. 7. vers. sed si propter duo, & secundum hanc distinctionem intelliguntur latè discussa in dicto meo cons. 2. licèt in illa causa fuerit etiam decisum in fauorem Fisci, & feuda fuerunt declarata deuoluta ex defectu successorum, cuius defectus non fuit expressus in supplicatione, ob quod Fiscus allegauit illum subreptitium, & tandem obtinuit.

Et notetur aliud elegans, & nouum, etiam in terminis quæstio. Andr. quòd si impetrans assensum alienandi feudū Titio, diù stetisset in alienatione faciēda: ita quòd tempore assensus non erat de filijs desperatus, ob quod potuit Rex assensum concedere, quia cogitauit de facili posse filios habere, tempore verò alienationis desperatus erat de filijs, vel si tempore assensus concessi successores habebat in feudo; postea verò tēpore alienationis illis carebat. Dico constanter, quod tali casu limitatur quæstio. posita per Andr. & assensus nō iuuabit, quia de iure intelligitur si res in eodem statu permanet, ex reg. text. licet vulgati, sed elegantis in l. cum
20 quis ff. de solut. in cap. suggestum extra de decim. solemnis decisio Andr. in cap. 1. §. mutus Episcopum, vel Abbatem: nam videtur inesse, si in eadem habilitate, & statu concessionarius permanserit: dicit idem Andr. in cap. 1. quæ sit prima caus. benef. amitt. nu. 13. post vers. audiui iudicatum, idem Andr. in cap. 1. ex quib. caus. feud. amitt. post nu. 9. & in cap. 1. post nu. 9. vers. intelligebatur, quod duraret, de controu. int. vass. & al. de benef. Hinc ha-
21 buit ortum Pragmatica ædita tempore Præsidatus D. Petri de Toledo in anno 1544. vt licentia impetrata alienandi feudum non operetur si contra-

ctus

ctus sequutus non fuerit post tres menses immediatè sequentes expeditionem assensus reddens rationem pragmatica per infrascripta verba: videlicèt. Sed differunt in tempus in quo feuda in eorum non permanent statu,& qualitate,in quibus erāt tempore præstationis regiorum assensuum, quod quidem cederet in damnum, & fraudem Regiæ Curiæ,&c. Si enim vt supra, & infra dicemus Rex assentire non solet ei, qui de filijs est desperatus, propterea reducitur res ad casum,à quo incipere non potest, quia Rex non concessisset, nec in tali casu concedendi intentionē habuit:meritò re in eodem statu non permanente dicere debemus assensum minimè tali casu iuuare:iniquum enim fieret priuilegium in eum casum, dùm Rex veniret priuandus sua successione, quod non cogitauit, dùm assensum præstitit tempore, quo concessionarius filios habere poterat, & assensus dicit
22 sæpè sæpius Andr.ex reg.text. in l.qui cum tutoribus §.fin. ff.de transact.non extenditur ad incogitata, de quo per eum in d.cap.1. qui succ.ten.& dùm
23 priuilegium reducitur ad iniquitatem non potest quis ex eo se iuuare iuxta reg.text.notab.in l.ex facto de vulg.& pupill. vbi Alex. & communiter scrib. ad idem glos.notab.in cap.decet, de reg.iur. in verb. priuationem, quando detegitur enorme præiuditium, vbi canon.eadem glos.in cap.suggestum de decim. glos. fin. ibi, si priuilegium ex post facto redit ad iniquum compendium,vbi Canonistæ multa ad propositum.& præsertim Anch.

Et licet Io.Vinc.de Ann.in allegat. 55.dicat Pragmaticam prædictam non esse vsu seruatam, & decisum pro validitate assensus super alienatione facta post lapsum trium mensium:tamen hoc nil ad quæstio.nostram,& respectiuè ad Pragmaticæ rationem declaratiuam mentis assentientis, vt intelligatur assentire re in eodem statu permanente. Fuit enim decisum in illa causa respectu limitationis temporis, vt valeat alienatio; etsi facta fuerit post tres menses per Pragmaticam præstitutos; sed si
24 non esset res in eodem statu, tunc viget ratio declaratiua mentis, vt diximus,quod nec etiam per momentum temporis post impetrationem assensus ille iuuaret,mutato rei statu,quia Dominus non assentijsset, & cessante causa cessat assensus,& quælibet concessio, vt eleganter ad propositum per Isern. in d.§.mutus, & differt hæc quæstio ab alia posita per Parid.de Put.in suo lib. de reintegr. in cap.si fiat venditio post annum impetrati assensus car.mihi 55. Aliud enim est si durat licentia per annum, vel perpetuo, & hæc est quæstio Parid. & aliud si post licentiam impetratam intelligitur illa reuocata, si ante ipsius vsum res non permanet in eodem statu;immò redacta ad statum,secundum quem Rex non concessisset, nec tali casu concedendi intentionem habuit,quæ est quæstio.nostra,ob quod vt dixi, non procedit, & limitatur decisio Andr.in cap.1. qui succ.ten.

Hac quæstione Andr.sic declarata, dico in puncto,de quo tractamus,quòd cùm facultas concessa sit generica, intellexit Rex de iure,quod habet feudatarius, quod etsi sit extinguibile per mortem,hoc non concessit Rex,nec voluit ampliare, vt dicimus in terminis dictæ legis vxor patrui de legante rem, vbi tantum vsumfructum habet extinguēdum per illius mortem.Aliud enim est,quòd quis de suo disponat,& aliud, quod de iure Domini, quod non est suum.Dominus enim dedit facultatem disponendi de suo feudo feudatario,nō de feudo Domino deuoluendo, vel de iure deuolutionis ad Dominum spectāte,quod nihil commune habet, cum iure residente pęnes feudatarium:vnde cum non sit annexum, sed omnino diuisum, & separatum, concludendum erit facultatem datam intelligi,quatenus feudatarius habet successorem: nam sicut si consentiret emptioni, seu ven-

venditioni Titio faciendæ, intelligeretur vt supra diximus, ex natura acquisitionis pro Titio emptore, & eius hæredibus,ita concedendo tantum venditori, intelligitur pro venditore, & eius hæredibus legitimis in feudo, sed illis deficientibus, quòd possit alienare in extraneum in præiudicium iuris Domini,hoc minimè intelligitur concessum, quæ optimè declarat in terminis Ca-
25 mer.cart.75. 4.col. in fin. dixit, quòd rarò Dominus consentit alienationi, quam vult facere is, qui successore ca-
26 ret, & alias infeudatio de iure communi feudorum permissa non intelligitur, quando filijs caret, glos.not. in §. sed & res,per quos fi. inuest.in verb.in fraudem.

Hæc non habent disputationem stãte Pragmatica, quæ declarat voluntatem Domini, qui vt supra diximus, ex exceptione vt licentia assentiendi generalis data Proregi, non intelligatur, quando alienans non habet successorem,determinat nostram quæstio.in facultate testandi non includi casum, quando non habet successorem, quod dixit idem Andr. in eadem quæstione quando constat de mente concedentis, sicut è contra secundum Andr.quando Rex assentit ex certa scientia ei,qui nõ habet successorem,intelligitur tunc dispensasse, & assensus operaretur duo, cuius contrarium est in quæstione præposita vigore Pragmaticarum, quæ nõ fuerunt ponderata in causa prædicti consilij mei secundi, & ibi etiam aliud erat factum,& vt dixi non obstantibus tot, & tantis discussis, feuda declarata fuerunt deuoluta ad Regem.

Ex his facilis erit determinatio tertij articuli,licet tam variè, & latè fuerit disputatus, confundendo terminos feudales cum terminis iuris communis, qui non tractant de bonis habentibus
27 particularem, & innatam naturam; sed existentibus ad liberam dispositionem cuiuscumque, siue alienando in vita, siue disponendo in morte purè, aut per fideicommissum, quorum contrarium est in feudalibus,in quibus certi sunt successores,& limitati,dispositio est restricta,vt fieri non possit alia lege, quàm possessor feudum acquisiuit, & hoc cum Domini consensu, cuius interesse principaliter,consideratur,etiã placet, vel displicet, dicit Andr.in d. cap.imperialem ex reg.text.in l. fin. ff. de vs. & hab. & sic sunt extranea ab hoc articulo, quæ disputantur de reg. text. in l. boue §. hoc sermone, & tot aliæ regulæ, quæ à ciuilistis sumuntur.

Si posito testamento necessario poneretur fideicommissum, aut alia substitutio, articulus non haberet disputa-
28 tionem de iure communi feudorum; sed consequens est falsum, cum possit subsistere testamentum absque fideicõmisso absque legatis, aut alia substitutione,& sic non inest de necessitate, iuxta dispositionem text.in l.1.§.quod neque de hæred.instit. quod est vltimũ argumentum,& omnium optimum adductorum per Frecc. in d.quæst.35. in fin. Ergo si non est expressum, non venit etiam quòd sit solitum fideicommitti, ad quod est punctualis decisio
29 Andr. supra allegata in d.§.huius autem generis,qui omninò legatur nu. 9. loquens de concessione feudi facta absque expressione seruitij, licet sit solitum, vt minimè veniat, quia potest subsistere infeudatio absque seruitio; & non inest de necessitate sicut fidelitas,quæ est eius substantia,sic in testamento,quòd potest subsistere absque substitutione, quia non est de substantia, sicut hæredis institutio: permissio enim disponendi est vna, fidei verò cõmittendi est alia, & retorquetur dispositio text. in §. igitur, instit.de pupill. substit. dùm adducitur ad probandum, quòd etsi fiat testamentum cum fideicommisso, quòd vnicum est testamentum. Dico enim quòd est verùm per illum text. sed idem text.dicit, quod est vnum testamentum, sed continet duas dispositiones: ergo assensus,siue licẽtia con-

conceſſa, quæ poteſt compræhendere vnum,& neminem lædit,& non alterat naturam feudi,non extendetur,nec cõpræhendet duo, ex quibus alterabatur natura feudi in præiuditium Domini, & ſucceſſorum, vt arguit Andr. in d.c. 1.qui ſucceſſ. ten. & in d.§. ſed nec eſt alia iuſtior, etſi tenetur opinio ſupra firmata, quòd hæc licentia teſtandi intelligatur etiam in extraneas perſonas, tunc quæſtio eſt de indubitabili, vt eſt punctualis deciſio Andr.in d.§.ſed nec eſt alia iuſtior nu.38.verſ.ſi verò,ibi, ſi verò alienatio feudi non valeret aliter, quàm de conſenſu, videtur Dominus conſentire tunc, vt alienatio teneat, & hoc operatur, &c. Et ob id concludit non intelligi remiſſum ſeruitium,quia iniquum eſt,dicit ipſe perimi, quod nõ eſt cogitatum,licet aſſenſierit ſimpliciter abſque reſeruatione ſeruitij, ſic hic facultas conceſſa deſeruit ad validandam diſpoſitionem alias prohibitam: ergo non extendetur ad aliud maius, quod eſſet non ſolùm diſponere in extraneum,ſed fideicommittere omni iure prohibitum, conſentit enim teſtari Dominus,dùm poſtea volumus,vt poſſit fideicommittere; hoc eſt plus, vt ſic fieret,de ſtillicidio flumen,quod eſt vetitum, Andr.in d.cap. imperialem in addit. nu. 5. vbi Modern. Adden. in verb.partem,verſ.hanc conceſſionem intelligas, vbi volunt, quòd aſſenſus

30 præſtitus venditioni intelligatur, quãdo quis vendit eo modo, quo ipſe habet, & ſi vult alterare, non intelligitur aſſenſus præſtitus ſuper alteratione, ex reg.text.in cap.1.§.profectò de L. Corrad.vbi eſt caſus,qui debet eſſe ſpecificus ſuper alteratione Camer.ibid.cart. 32. 3. col. in princ. Conſentijs enim Dominus, vt vaſſallus ius ſuum vendat eo modo, quod habet, non autem ius ipſius Domini, dixit Ifern. in d. §. ſed nec eſt alia iuſtior, ius, quod habet eſt vtile dominium tranſitorium ad certas perſonas,& deuolubile ad Dominum ex defectu illarum;quomodo igitur volumus dicere, quòd vaſſallus poſſit alterare naturam feudi, tollere Domino ſpem proximam deuolutionis, & extẽdere ſucceſſionem in perſonas prohibitas,& non vocatas à lege feudorum, nec ſecundum tenorem inueſtituræ,quæ omnia ceſſant in ciuilibus, nulla data natura diſtincta,aut particulari, ſed libera,& abſoluta,& nullo Domini conſiderato intereſſe,duo actus diuerſi cõcurrunt,& non annexi,& neceſſarij in vna, eademq; perſona,ſi fiat vnus, non fit alius, & duo iura concurrentia in eadem perſona habentur, ac ſi eſſet in diuerſis perſonis,& propterea cum cõſenſus poſſit ſperare confirmationem inſtitutionis faciendæ in teſtamento nõ extendetur ad aliud,quod importare poteſt remiſſionem iuris Domini,& cõceſſionem nouæ facultatis,& alterationis feudi, quam feudatarius non habebat:ita per hæc arguit,& cõcludit Andr.in d.cap.1.qui ſucc.ten.nu.5. 3.col. verſ.conſenſus huius Titij,& vt ſupra diximus alius eſt caſus quæſt.poſtea per ipſum propoſitæ, quando conſentit vẽditioni faciendæ Titio:nam tunc non ex perſona venditoris Titius habet pro ſe,& hæredibus,ſed ex conceſſione,qui dando intelligitur pro hæredibus ſecũdum naturam acquiſitionis,cui hoc ineſt,eſt quid annexum,& intrinſecum,& non diuerſum; & ſi facultas,ſeu aſſen-

31 ſus debet intelligi ſecundum Andr. vt ius,intelligit ciuili modo,ex reg.tex.in l. ſi cui ff. de ſeruit. & ius intelligit, vt quis diſponat ſecundum naturam rei ſecundum legem inueſtituræ,& de iure penes eum reſidente,non de alieno, & citra alterius iniuriam, igitur quomodo dicendum eſt poſſe ſubſtitueri in præiuditium vocatorum ex l.inueſtituræ,& in contemptum,& præiuditium Domini.

Diximus ſupra authoritate Andr. & Camer. quòd ſemper Rex præſumitur concedere ſecundum formam primę inueſtituræ, etiam quod concederet expreſsè,vt poſſit teſtari in extraneos:Nã illi

illi tenebunt,& acquirent iuxta naturā feudi,eo modo,quo reperiebatur pęnes disponentem,& nunquam primæua natura præsumitur alterata; sed concedere,vt fideicommittat, est concedere alterationem inuestituræ, quòd successores non habeant sub natura, qua prædecessor,à quo causam habent,istud lex nō præsumit, immò intelligitur expressè non concessum: ergo &c.

Hæc sunt de iure communi feudorū: sed in Regno secundum prædictā Pragmaticam nouem capit. hoc est de indubitabili: nam Pragmatica dat licentiam generalem Proregibus assentiēdi, & demū primo excipit, dum vult alienare,qui filijs caret. Secundo quòd non intelligatur, quādo vult institui in feudo alius non vocatus per Reg. Constit. quia mutatur natura feudi. Tertio quādo testamentum continet substitutionē: ergo sub licentia generali assentiendi, & sic disponendi, non venit substitutio sic expressè declaratum per Pragmaticam supra in alijs quęstionibus ponderatam, quòd etsi videbatur implicitè prouisum per cap. prædictum,dùm prohibet assentire dispositioni in personam extra Regni Constitutionem:tamen voluit distinctim, & clariùs prouidere, & declarare in spetie in substitutione ex quo demonstratur enixa voluntas ad text.in l.balista ff.ad treb.cum suis cōcord. & sic teneo indubitanter per veros iuris terminos de iure cōmuni feudorum non venire potestatem fideicōmittendi,& in Regno teneo opinionem pro indubitata ex mente declarata per Pragmaticam, quo casu, vt supra diximus, author. Andr. probato animo,qui ex coniecturis colligitur,omnia cessant: etiam vbi aliàs ex interpretatione verborum concessionis,aliud verba importarent,super quibus potest cogitari.

Hæc erunt indubitata in potestate data disponendi,seu alienandi inter vi-
32 uos ex reg.eiusdem text.in d.cap.1.de feu. non hab. propr.feu.nat. iunctis ibi dictis per Andr.nam si ideò ibi verbum illud,& cui dederis,intelligitur in allodium,quia alias concessio non operaretur;& propterea in Regno,in quo prohibita est etiam subinfeudatio, dicitur, quod intelligetur in feudum, quod benè declarauit Pet.Greg. de concef.feu. par. 6. q.8. Ergo cum omnis dispositio inter viuos non possit fieri sine assensu, operabitur concessio,vt disponendo, sit dispositio valida absque nouo cōsensu, sed eo iure, quo erat pęnes ipsum feudatarium,ex regula vulgata; quod nemo plus iuris,nec Rex voluit concedendo cōcedere quid de nouo respectu iuris ipsi competentis, aut concedere, vt possit alterare feudi naturam, ac dare nouos successores extra statutos per ius commune feudorum, aut l.inuestituræ, siue Regni Constitutiones, vt esset, vt quando non haberet successorem alienaret in illos habenres,aut fideicōmittere,aut substituere alios successores instituendo contra Constit.Reg.& Pragmaticas; operaretur enim tunc assensus ad vnum concessum duo,& plura,& operaretur nouam concessionem nouorū iurium,& facultatum,dum assensus fuit concessus ad tollendum obstaculū prohibitionis alienationis rei feudalis existentis pęnes feudatarium, vt demùm ipse possit feudum,quod habebat,alienare, vt supra fundatum est ex decisionibus punctualibus Andr.igitur eo modo,quod habet,ex reg.text. in d.§.profecto de l.Corrad. & iuris, quod habet ad text.in §.rursus,de contr.inuestit.& in §.rursus,quib.mod.feud.amitt. Quæ sunt vltra dicta, & considerata per D. Frecc.in sua quæst.35.& 37.qui nostrā hanc tenuit opinionem in casu fortiori & pariter Loffr.in suo cons.7.loquendo in terminis text.cap.Reg. incip. volentes,& Loffr.opinionem tenuerunt Siculi præter Cannet. cuius opinionem in terminis prædicti Capit.secutus est Camer.in d.c.imperialem cart.60. à terg. sed longè distant termini prædicti Capit.volentes, à quæstione per nos proposita,licet in casu proposito per Frec.

in

33 in 37.quæſt.valde dubitarem,quia ibi non ſolùm eſt data facultas diuidendi feuda inter filios, ſed etiam ad vtilitatem illorum diſponere poſſit,ptout melius viſum fuerit, & placebit, ita quod vtilitas fuit cauſa finalis contemplata per Regem, & hoc conceſſum, vt melius ei viſum fuerit,& placebit:ex quibus verbis ceſſant omnes conſiderationes per eum factæ, & alteratio naturæ feudorum non poteſt conſiderari, ſi talis poteſtas fuit conceſſa in prima inueſtitura,& in formatione feudi, quia ex prima inueſtitura feudum ſuam innatã aſſumit naturam;cum pęnes Regem nõ dentur feuda,quæ cogitentur. Nec cõ-
34 curro cum opinione Frecc.in ſua q.10. in fin.in 2.lib.dùm tenuit aſſenſum cõceſſum,ſeu licentiam teſtandi de feudo, vt etſi teſtamẽtum factum poſſit ex ſui natura reuocari contra id, quod tenuit Affl. in conſtitutione conſtit.diu.mem. tamen in fine ſimpliciter tradit ex reg. text. in l. bouem §. hoc ſermone,quòd licentia prædicta per hoc primum teſtamentum reuocatum conſumitur, ita quod facto ſecundo licentia, ſeu aſſenſus non operetur, & conſequenter vltimum teſtamentum remaneat nullum, licet confirmatum per mortem teſtatoris,cuius cõtratium,& benè tenuit Camer.in loc.alleg.cat.62. à terg. 2.col. in princ. qui eleganter diſputat articulum, ad cuius dicta me remitto.

SVMMARIVM.

1 *Alienatione probibita eſt probibita pignoratio, & hyppothecatio feudi, & ſic è contra permiſſa alienatione.*

2 *Aſſenſus extenditur ex mente compræhenſiua.*

3 *Aſſenſus datus per Capitulũ Neapolis ſuper dotibus mulierum extenditur ex mente compræhenſiua, & multos caſus amplectitur, qui notantur.*

4 *Aſſenſus ſuper venditione non extenditur ad pignorationem, nam differt hic caſus à caſu alienationis permiſſæ.*

5 *Argumentum à maioritate rationis non procedit in feudis.*

6 *In feudis conſideratur nudum factum.*

7 *Aſſenſus materia eſt rigoroſa.*

8 *Regula quòd ſub venditionis verbo omnis contractus compræhenditur, intelligitur largè, & impropriè, & non ſtrictè ſecundum propriam naturam verborum.*

9 *Iura feudalia, & conſuetudines propriè, & ſtrictè ſunt intelligenda.*

10 *Alienare dicitur, qui pignorat.*

11 *Diſpoſitio text.in l.fin C. de reb. alien. non alienandis declaratur.*

12 *Pignus eſt in bonis debitoris.*

13 *Alienatum non dicitur propriè, quòd in dominio venditoris permanet.*

14 *Beneficium Principis in expreſſo latè interpretatur.*

15 *Alienare verbum babet ſe in plus, quàm vendere, & pignorare.*

16 *Doctrina Andr.in cap. Imperialem notatur, & ponderatur.*

17 *Alienationis verbo propriè, et ſtrictè non venit pignoratio, quando profertur ab bomine, ſecus quando à lege ſecundum vnam opinionem ad intellectum text. in d. l. fin. quod infra latius declaratur.*

18 *Assensus hominis differt ab assensu legis.*

19 *Regula quòd vetita alienatione sit etiam vetita pignoratio, declaratur.*

20 *Opinio Authoris, quòd permissa alienatione sit permissa hyppothecatio, seu pignoratio, & sic è contra in probibitione.*

21 *Assensus hominis differt ab assensu legis, quia strictius prouidet lex, quàm homo, & ad plus se extendit assensus hominis, quàm legis.*

22 *Text. in l. fin. C. de reb. alien. non alienan. declaratur procedere in verbis prolatis tàm à lege, quàm ab homine, tàm in vltima voluntate, quàm inter viuos.*

23 *Rex inuestiendo dicatur contrahere, & idem dum assensum præstat.*

24 *Contractus feudalis dicitur consistere ex tribus personis, videlicèt venditore, emptore, & Domino.*

25 *Licentia data alienandi simpliciter, comprehendit tàm actum inter viuos, quàm vltimæ voluntatis.*

ARGVMENTVM.

An permissa alienatione intelligatur permissa pignoratio, & sic è contra, latè disseritur, in quo exactè declarantur termini text. in l. fin. C. de reb. alien. non alienand. quid differat assensus hominis ab assensu legis, & quomodò Rex tàm inuestiẽdo, quàm assentiendo dicatur contrahere cum feudatario.

§. VI.

1 SED videamus, an permissa alienatione dicamus permissam esse pignorationem, siquidem prohibita alienatione, est etiã prohibita pignoratio, seu hyppothecatio, text. est in l. fin. C. de reb. alien. non alienand. & hoc etiam in feudo secundum Andr. in cap. imperialem 1. col. de prohib. feud. alienatione per Feder. & propterea dicendum erit, quod ex eadem regula permissa alienatione sit permissa pignoratio, arguendo, prout arguit Andr. à permissione, sicut ipse à prohibitione ex mente comprehensi-
2 ua assensus ad text. in l. sicut, §. sed si permiserit, ff. quib. mod. pign. vel hyppoth. solu. secundum Isern. in d. cap. imperialem, vbi latè Camer. cart. 52. vers. octaua conclusio Andr. in cap. 1. de feud. non hab. propt. nat. feud. Frec. latè in quarta, & quinta limit. ad con-
3 stit. constit. diu. mem. lib. 2. Hinc iudicatum est, & sic practicatur, quòd assensus datus per Capit. Neap. restitutionis dotis, habet locum in assecuratione, & non tãtum in bonis viri, in quo Capit. est expressum; sed etiam in bonis soceri: & licet loquatur in cõtractu mutui facto eodem die habere locum etiam in diuerso die, & loquitur in contractu facto intus Ciuitatem; & fuit decisum etiam habere locum in contractu facto extra, sic in Const. Reg. fratribus, habet locum in patre, & similibus, quia semper viget eadem causa dotationis, & conseruationis dotis, quæ oĩa latè con-
4 gerit Camer. vbi supra. Alia. n. quæstio est, si permissa venditione, erit permissa pignoratio ex reg. gl. in l. 2. C. de patr. qui fil. distr. & est verum non venire pignorationẽ, licet sit minus, qua vtrumque est prohibitum vendere, & pignorare, & in feudis seruatur rigor, consideratur interesse voluntatis, ad text. in l. fin. ff. de vsur. & habit. & non procedit

5 cedit argumentum à maioritate rationis, ita Isern. in d. cap. imperialem 1. addit. vbi Capyc. Camer. & omnes, latè Frecc. in 2. lib. q. 9. consideratur in feu-
6 dis nudum factum, ita declarat, & respondet Camer. vbi supra cart. 59. ad
7 glos. d. l. 2. Est enim materia assensus rigorosa, glos. in cap. 1. in verb. secundum quosdam, de nat. success. feud. Roman. in cons. 1. cum alijs latè congestis per Moder. Add. ad Isern. in loco, vt supra, & in proprio casu videtur text. notab. in l. si pupillorum §. si prætor ff. de reb. eor. vbi permissa venditione per Prætorem rei pupillaris non venit hyppothecatio, quia aliud fecit, quàm quòd à Prætore decretum est, & propterea cum aliud sit vendere, & aliud pignorare, & vtrumque est expresse per legem prohibitum, meritò concessa venditione non venit pignoratio, & licet alias dicatur, quod sub verbo vē-
8 ditionis omnis contractus comprahenditur secundum glos. in l. 1. §. eam rem ff. quæ res pig. oblig. non poss. quæ allegat tex. in l. statuliber à cęteris §. quintus ff. de statulib. & text. in d. §. eam dicit, quòd res, cuius commercium est prohibitum, sicut non potest quis emere, ita nec pignori accipere, & tradit hæc ad propositum Ardiz. in summ. in tit. vtium etiam pign. in feu. oblig. prohib. & Petr. de Bellapert. in d. l. fin. Tamen aduertatur secundum glos. in d. §. quintus, quia hoc intelligitur largè, secus strictè, & de propria vocabuli significatione Alber. post Cyn. & omnes in d. l. fin. vnde cum simus in materia rigorosa, & stricta, & in vnoquoque contractu adest specifica prouisio, & lex insimul expressit prohibitionem vēditionis, & pignorationis, loquendo propriè, propterea allegata non militabunt aduersus conclusionem Isern. ad idē glos. in cap. nulli, in verb. alienat, de reb. ec-
9 cl. non alie. Sunt enim iura feudalia, & cōsuetudines, in quibus propriè, & strictè verba sunt intelligenda, dicit Neapod. in consuet. si quis emit num. 7. sed hoc non potest dici, quando est cōcessa
10 alienatio quādoquidem, qui pignorat, alienare dicitur, vt per Alciat. in l. alienatum ff. de verb. signif. quod non est in venditione dicit Salyc. in d. l. fin. auth. Petr. quia sic per legem particulari-
11 ter prouisum, & interpretatum est, vt in d. l. fin. C. de reb. alien. non alien. vbi gl. in spetie hoc declarat, in verb. vel hyppothecam, ibi sed ex interpretatione loquitur hæc lex: ex quo dicto tolluntur omnes disputationes si dicitur propriè, vel impropriè alienatio postquàm lex sic interpretatur, quam glos. ad hoc ponderat, ibi Salyc. & respondet vt su-
12 pra alias dubia erat quæstio: quia pignus in bonis debitoris permanet ad text. in l. pignus C. de pign. act. & alie-
13 natum non propriè dicitur, quod adhuc in dominio venditoris manet, dicit text. in d. l. alienatum: sed quia lex interpretauit contineri pignus in prohibitione alienationis, ideò venit inclusū in prohibitione, cumq; simus in beneficio Principis, dicit idem Andr. in loco
14 vbi supra ante primam additionem, & in expresso larga est facienda interpretatio, ad text. in l. fin. ff. de Const. Princ. & sumus in fauorabilibus, & non in odiosis arguendo ex traditis per Bald. & Salyc. in d. l. fin. & text. in d. cap. imperialem hoc probat, dùm dicit, vt nulli liceat feudum totum, vel partem aliquam vendere, vel pignorare, vel quocumque modo distrahere, seu alienare,
15 & sic text. declarat, quòd verbum alienare habet se in plusquàm vendere, & pignorare: quodq; omnia comprahenduntur sub verbo distractionis, & alienationis, dùm finis fuit prohibere commercium, & vt cōprahenderet omnia, dixit in fine quocumque modo distrahere, seu alienare, & propterea cum lex sit expressa, quòd sub verbo alienationis comprahendatur pignoratio: sequitur quod siuè prædictum verbū stet prohibitiuè, siue permissiuè, semper idē verbum erit, & propterea eadem comprahensio, & eadem interpretatio ab

intellectu iuris, quod irrefragabiliter probat idem text. in d.l.fin. in verb. similiq; modo, vbi limitat regulam factã, vt qui non potest alienare, non possit obligare, limitat inquàm, quãdo lex testator, vel contrahentes alienationem fieri permiserint in aliquo casu, vt tunc omnia supra prohibita facere possit, ibi, nisi in his tantummodo casibus, in quibus Constitutionum authoritas, vel testatoris voluntas, vel pactionum tenor, qui alienationem interdixit, aliquid tale fieri permiserit.

Sed Andr. in d. c. imperialem nu. 4. mouet quæst. post gl. ibi, an sicut vassallus non potest obligare feudum, sic etiã
16 Dominus, qui ad paria iudicantur; & tandem concludit, quòd antiquitus poterat Dominus alienare, & obligare; & demùm alienare tãtum prohibitus fuit inscio vassallo, ex text. in cap. 1. §. ex eadem lege de l. Corrad. & nihil est expressum de pignore, propterea dicit, ꝙ poterit pignorare, cum propriè non sit alienare, quę opinio est ab omnibus cõmuniter sequuta, vt ibi per Iac. de Beluis. Bald. Aluar. Præpos. Afflict. Capyc. & omnes: ergo manifestè tenent, quod sub verbo alienationis non continetur pignoratio, & consequenter ex permissione alienationis non veniret permissa pignoratio, seu hyppothecatio, quia vt dixi, vtrumque reperitur prohibitum de perse, nec potest saluari Andr. quin contrarietur in quæstione per priùs posita respectu vassalli, in qua tenuit per text. in d. l. fin. quòd ex prohibitione alienationis veniet prohibita pignoratio propterea quid dicendum.

Propriè, & strictè alienationis verbo non venit pignoratio, sed quando hoc
17 verbum profertur à lege, tunc venit, & ita procedit text. in d. l. fin. vbi Cyn. declarat, respondendo ad text. in d. §. quintus, & omnes Doct. in d. l. fin. dicũt legem illam interpretasse verbom alienare, & voluisse compræhendi sub eo pignorationem, quod verbum alias de propria, & stricta significatione non compræhendit nisi contractum dominij translatiuum. Si ergo habemus legem expressam hoc dicenrem, quotiescũque per eam fuerit alienatio prohibita, ergo si per l. Corrad. est prohibita Dño alienatio, & est prohibitio legis, quomodo poterit tergiuersari, quòd non sit etiam prohibita pignoratio, & ex hoc confunditur ratio communis, quòd ex eo, quia non reperitur prohibitum, censetur permissum: nam si verbum alienationis hoc compræhendit, dicimus ex prohibitione alienationis oriri prohibitionem, & cum non habeamus cõtrariam dispositionem in feudis, standum est dispositioni iuris communis secundum regu. text. in cap. 1. de feud. cognit.

Sed quid dicẽdum in quæstione nostra, an propterea permissa alienatione, dicamus permissam pignorationem ex supra fundatis, & videtur minimè pignorationem permissam, quia sumus in permissione hominis, & nõ legis; cumq; de propria significatione pignoratio nõ compræhendatur sub verbo alienationis, & verba debent intelligi propriè, & non impropriè, & prohibitio adest tam contractuum, ex quibus dominium transfertur, quàm illorum, ex quibus dominium minimè transfertur, seu illorum, ex quibus constituitur ius in re, & propriè in pignore, & hyppotheca; propterea cum alienationis verbum propriè importet contractuum dominij translatiuum: hyppotheca verò, seu pignus minimè, & ob id non compræhenditur propriè sub verbo alienationis; sequitur quòd assensus præstitus alienationi non compræhendet pignorationem, vel hyppothecam, & illa interpretatio, quæ fit per legem in casum text. in d. l. fin. dùm lex profert hoc verbum testator, vel à contrahentibus profertur, non est extendenda extra casum eiusdem legis, quæ sic voluit in-
18 terpretari. Sumus hic in assensu hominis, qui differt ab assensu legis, secundum Isern. in cap. 1. qui success.

ten.

ten. & extra casum illius text. Doctor. omnes dixerunt sub verbo alienationis non comprahendi pignorationem; quia lex voluit; & interpretauit sic largè in casu, in quo loquuta fuit: ergo nullo modo potest hoc habere locum extra casum suum; non sumus hic in lege, nō in contractu, non in testamento; sed quæstio est posita in assensu per hominem concesso: igitur nullo modo potest extendi ad pignorationem non cōpræhensam ex proprietate vocabuli secundum omnes scriben. Ex quo cessat motiuum compræhēsionis, quod procedit, quatenus ex proprietate verborum hoc potest colligi, in quo cum habeamus Doctor. contrarium dicentes, remanet propterea omnibus contrarijs responsum: stante solido fundamento in propria materia, quod longè differt assensus legis ab assensu hominis, & non licet arguere de vno ad alium, ex An-
19 dr. in d. cap. 1. qui success. tenea. num. 7. declarat Camer. vbi supra fol. 7. colum. 4. in fin. Nec regula illa, quòd
20 vetita alienatione, sit etiam vetita pignoratio, seu obligatio est tuta; licet Andr. contrarium tenuerit, nam in multis fallit, immò regulariter nisi in casibus à iure expressis, vt ibidem per Camer. authorit. Ardiz. qui decisiones cumulat cart. mihi 12. quem tacito authore referunt Moder. Add. ad Andr. ibidem nu. 2.

21 His non obstantibus teneo indubitanter contrariam sententiam ex allegatis in princ. ex dispositione text. in d. l. fin. ac etiam ex ponderatione facta tex. in d. cap. imperialem, & illud, quod dicitur de differentia assensus legis, &
22 hominis, retorquetur: Nam differentia consistit, quòd strictius prouidet lex, quàm homo, & plus compræhendit, & ad plus se extendit assensus hominis, quàm legis, vt expresse dixit Andr. in dicto capit. 1. qui success. tenea. numer. 11. & declarat Camerar. in cap. imperialem cart. 7. 4. colum. liter. T, quia dixit Andr. quod lex de alieno disponit, & homo de suo, vt ibi latiùs per eum: cumq; Andr. expresse dixerit, quòd etiamsi in d. cap. imperialē, non esset facta mentio pignorationis, quòd adhuc prohibita veniebat ex prohibitione alienationis ex vi, & potentia ipsius verbi sic interpretati, & declarati per text. in d. l. fin. tàm in casum prohibitionis, quàm permissionis: igitur habemus casum legis, quicquid dixerit ibi Camer. dubitatiuè de dicto Andreæ, & notetur fallacia: non enim tractatur in
23 text. d. l. fin. de assensu legis, nec de interpretatione verbi à lege prolati tantum, sed expresse de declaratione verbi alienationis, siue proferatur à lege, siue ab homine, & hoc tam in vltima voluntate, quàm inter viuos: ibi sancimus, siue lex alienationem inhibuerit, siue testator hoc fecerit, siue pacto cō-
24 trahentium hoc admiserit &c. Et dùm Rex inuestit aliquem de feudo, dicitur contrahere, & hic propriè est cōtractus feudalis secundum Doct. communiter in præludijs, & idem pariter dùm assentit: nam dum per assensum fit translatio de vno in aliū, & ille inquem transfertur subrogatur in locum alienantis recognoscens vti vassallus, & subditus vel feudum, vel ius super feudo à Domino, vt per Frecc. in 2. lib. post 38. q. ibi: An licentia, quam dat Rex num. 5. & tunc dicitur cum Domino de nouo contrahere mediante assensus, vt notanter declarat Camerar. vbi supra cart. mihi 8. colum. 3. lit. M. ob quod dixit Bald. in cap. si facta sij de feud. defun. milit. quòd emptor feudi cum assensu, succedit in eo ex Domini persona, ibiq; Præpositus tradidit, quòd videtur vtile dominium in manus Domini remitti, & ab eo peruenire in emptorem, & occultatur vnus actus iuxta termin. text. in l. singularia si certum petatur, Andr. in cap. 1. colum. 4. vers. alij dicunt, qui success. teneat. cumulat decisiones Dominus Regens Lanarius in
25 cons. 8. numer. 12. Hinc dicimus, quòd dum super feudo contrahitur,

non sufficit voluntas duorum, sed opus est tertio, & sic tres in contractu interueniunt, videlicet partes contrahentes, & Rex: ita declarat, & bene idem Camer. in loco cit. car. 29. col. fin. lit. S.

Ex quibus apparet non tractari de assensu legis, sed hominis; immò de hominis contractu, vnde cum text. in d.l. fin. sit expressus in contrahentibus, non oportet vagari in disceptationibus, nec in proprietate verborum, si habemus casum legis in propria quæstione.

Et dùm reperitur alicui data facultas alienandi simpliciter non restricta
26 ad vitam, sed generaliter poterit etiã disponere in vltima voluntate: nam disponendo in personam non succeßibilẽ ex lege inuestituræ dicetur alienare, & siue per hæredis institutionem, siue per legatum, siue quolibet alio modo alienando in morte, valida erit dispositio, quia alienatio est, & illa permissa vigore assensus dixit text. in l. peto §. fratre, vbi Bart. & scrib. de leg. 2. sic tradidit per illum text. Andr. in cap. 1. §. filij autem de success. feud. in princ. ponit propriam quæstionem. Frecc. inferens ad officia cum hac facultate concessa in 2. lib. subfeud. 38. q. num. 9. vers. sed si Rex, &, vltra per ipsum adducta videatur Iacob. Mannell. in cons. 61. lib. 1. num. 7. Roland. à Valle cons. 42. num. 2. 1. vol. Burs. cons. 49. nu. 23. lib. 1. Rimin. iun. cons. 9. nu. 105. lib. 1. &c. Sed hoc vltimum intelligo iuxta notata supra in quęstionibus pręcedentibus.

SVMMARIVM.

1 *Offerens emere rem feudalem in iuditio, an poßit reuocare oblationem, sicut non poteſt debitor, cuius bona venduntur reuocationem facere, & concluditur idem esse in offerente, quod in debitore.*

2 *Constitutio Reg. constit. diuæ memoriæ non habet locum pendente resolutione assensus penes Regem seu Proregem.*

3 *Constitutio constitut. diuæ memoriæ declaratur.*

4 *Dominus præueniens vassallum in auocatione feudi alienati sine assensu tollit vassallo reuocationẽ per Const. Reg. permissam.*

§. VII.

IDIMVS supra, & firmauimus reuocatio
1 nem inductã per Reg. Constitu. procedere tam in vẽditore, quàm in emptore; & pariter vidimus communem esse limitationem, & secundum prędicta practicatum, non procedere hoc in venditione necessaria quæ fit authoritate iudiciaria in executionem sententiarum, & decretorũ. Videamus inquam, id quod diximus respectu venditoris, qui repræsentatur per iudicem nomine ipsius vendentem; An hoc locum habeat etiam in offerente in iudicio, & faciente oblationem velle emere bona in iudicio deducta, & venditioni parata: ita quòd sicut debitor, cuius bona venduntur, non potest reuocare, ita nec etiam offerens illa emere pro certo pretio, non possit ab oblatione recedere, quanquàm bona sint feudalia, & non sit Regius assensus impetratus.

Hæc quæstio deciditur ex eisdem rationibus, ex quibus est decisa in venditore, de quo per Frecc. in 2. lib. in 6. & 43. limit. ad constitutionem prædictam, vbi dicit, quòd esset ludibrio, verteretur in opprobrium, & non debet deludi authoritas hastæ Fiscalis, & idẽ auth. in differentijs, quas ponit inter feudum ex pacto, & hæreditarium, dicit in 5. q. notabile verbũ, scilicet, quòd non

non datur reuocatio ob authoritatem Magni Prætoris, & ego addo,quia statim,quòd partes sunt in iudicio,in quo quasi contrahitur cum Iudice, qui partium viee fungitur,non habent ampliùs partes facultatem liberam disponendi, sed illa est translata in Iudicem calore, & authoritate iudicij, & sic deficiente potestate nõ potest dari reuocatio,quia Iudex partes repræsentans, & in quem omnis illorum facultas est translata, aliter non reuocat. Sacrum enim Consilium propriam Regis personam repræsentat: hinc dicitur Sacr.Reg.Maiestati, & vt tali supplicatur, & sicut cum Rege contrahentes opus non habent assensu iuxta dispositionem text.in cap. 1. extra de feud. Curt.in tract.feud. 4. par.vers.6. principaliter,cum vulg. Ita cum Sac.Cons.dum iudicialiter venditiones,& emptiones tractantur, & licet assensus postea expediantur per Collaterale Consilium, non per hoc infertur non esse cum Domino contractum; sed quia idem Dominus hanc dedit formã, & hanc voluit solemnitatem seruari,vt specificus postea petatur, & præstetur assensus à Prorege, suoq; Collaterali Consilio, quodq; hoc sit iuris indubitati,decisum fuit per Collaterale Con-

2 silium in causa Marchionis Vallis. Siculæ cum terra fluminis frigidi, & Casale Longobardorum non esse locum reuocationi vigore Constit.Reg.dùm habitus fuit recursus ad Regem pro assensu, & Rex manus imposuit, petijtq; informationem, vel præstationem illius Proregi commisit,per text.in cap.bonę lo 2.de postul.prçlat.vbi rationem ponit text.per infrascripta verba.

Si enim postquàm postulatio subscriptionibus postulantium roboretur, & præsentatur Romano Pontifici approbanda,possent ab ea recedere postulantes, nobis frequenrer illuderent, & iudicium nostrum ex eorum pendere arbitrio,videretur &c. Et idem in renunciatione, vt postquàm fuit obtenta licentia renunciandi, cogatur renunciationem facere ea ratione ne Papa illudatur,vt in cap.quidam de renunc. vbi glos. & omnes, & præ cæteris Imol. & idem si Papa commiserit alteri, qui loco sui renunciationem recipiat, si hoc expedient, nam non poterit quid innouari,decis.est notab. Inn.in d.cap. quidam vers.compellendos.

Et si eleganter idem Frecc.ad intellectum prædictæ Reg.Constitutionis in 2.lib.in quæst.incip.à regnicolis nu.16.

3 & 17. tradidit,quòd dum Constitutio dat contrahentibus reuocationem iure proprio,quòd hæc verba important, vt exerceant ius reuocandi,quod Rex habebat,& funguntur vice, & authoritate Regis data per illam Constitutionẽ, & concordat cum intellectu Andr. di-

4 centis,quòd reuocat iure speciali:Hinc si Rex præuenit, & fuerit litem contestatus, feudatarius ampliùs non reuocat,secundum eumdem Andr.in cap.1. §. post refutationem de vass. qui cont. Constit. Lothar. Ergo si hæc authoritas demandata in venditione iudiciali non remanet in posse partium, sed eiusdem Regis repræsentati per Sacr.Cõs. quòd vices partium substinet, & iudicium confertur in inuitũ: sequitur propterea quòd deficit potestas reuocãdi, & tractandi sunt termini adimplementi venditionis iuxta oblationes in iudicio factas.

Ex his apparet vanam esse differentiam inter emptorem,& venditorem,vt is non possit reuocare, dùm vẽditio est necessaria, & emptor possit: nam post factam oblationem tanta necessitas cõsideratur ratione iudicij in emptore, quanta in venditore, nam sua oblatio fecit,quod id,quod à principio erat voluntarium fit effectum ex post facto necessarium ex obligatione in iudicio cõtracta; hinc in oblationibus solet præfiniri,& statui tempus certum, ne perpetuo remaneant offerentes obligati, quod non esset,si daretur pęnitentia,& admitteretur reuocatio.

Rursus si Constitutio prædicta, perquam

quam datur ius reuocandi, ex eo, quia loquitur de contrahentibus recepit interpretationem procedere tam in venditore, quàm in emptore; ergo cur diuersum in limitatione illius, dùm dicitur non habere locum in venditione necessaria, vt non comprehendat tam venditorem, quàm emptorem, si emptor est effectus necessarius ex sua oblatione in iudicio facta, & contractus venditionis non potest dici talis ex solo venditore, sed etiam ex emptore, aliàs non consisteret venditio, & claudicaret, & ad imparia iudicaretur vẽditor, & emptor vt vnus non posset pęnitere, reuocare, & recedere, & alius esset aliter, & minimè ad aliquid obligatus. Est enim limitatio ad constitutionem, ergo de regula alias non esset bona limitatio; secundùm latè tradita per And. in c. 1. qui succ. ten. regula enim est, vt Constitutio habeat locum in venditore, & in emptore: ergo limitatio ad regulam intelligitur de vtroque.

Præterea ratio contemptus, ratio quod esset ludibrio, ratio Magni Prę्toris, ratio opprobrij supra considerata nonne militat etiam respectu emptoris, & offerentis in iudicio velle emere, certè sic igitur, quòd diximus in venditore, vt postquàm Iudex apposuit manus, vt minimè possit exercere ius reuocandi, idẽ per omnia dicendum est in offerente velle emere, qui dum offert, respondit Iudici offerenti vendere, cuius authoritas non est paruifacienda, nec contemnenda. Sicut enim quando superior apponit manus in negotio officium inferioris conquiescit, ad text. in cap. vt nostrum, de appellat. Ita & multo magis manus remanent ligatæ partium, quæ in iudicio contraxerunt, si admitteretur pęnitentia in offerentibus, elusoriè redderentur omnes exequutiones sententiarum Sacr. Cons. & collusiones inter venditores, seu debitores, & offerentes possent esse maximæ, & reipublicæ perniciosæ.

Nec facit ad casum, quod non est deuentum ad subhastationem: nam illa ratio, quòd non debet eludi hasta fiscalis, est vna de rationibus inter multas, qua cessante non propterea aliæ cessãt ex reg. tex. in §. affinitatis, inst. de nupt. nec differt, aut est maior authoritas hastę fiscalis ab authoritate Iudicis, & supremi tribunalis, immò propriæ Maiestatis, quę esset ludibrio, in opprobrium & contemneretur &c.

Ex quibus recedo ab opinione, quã contra hæc tenui in cons. 5. num. 88. & sequ. 1. volum. in quo simpliciter firmaui contrarium non consideratis rationibus, de quibus supra pro indagatione veritatis, & post quam propter hunc finem me ipsum corrigo, & repręhendo, propter eãdem causam, parcere mihi debent Lectores huius operis, quando contra alios, licet graues authores insurrexeri, finis enim est veritas, pro qua certamur &c.

SVMMARIVM.

1 *Separatio bonorum, an habeat locum in feudis, late discutitur, et concluditur pro parte affirmatiua, in quibus sunt pro parte affirmatiua Io. Vinc. de Ann. & pro negatiua Ioan. Andr. de Giorg.*

2 *Rigor in feudis seruatur.*

3 *Additio hereditatis nõ tollitur per separationem bonorum, nec tollit hyppothecam contractam, sed tantùm ex ea inducit prælationem, & habet locum etiam contra Fiscum.*

4 *Decisio Zasij ponderatur.*

5 *Feudatarius non habens liberam suorum bonorum dispositionem, non potest quicquàm de feudo facere.*

6 Di-

6 *Dispositio feudatarij regulatur ab intellectu iuris.*
7 *Assensus regulatur à contractu.*
8 *Dominus assentiendo nihil transfert, sed tantum tollit obstaculum.*
9 *Dominus vtilis, & sic feudatarius est ille, qui suum vtile dominium transfert, & ab eo habet causam secum contrahens.*
10 *Regula text. in l. obuenire de verb. signific. declaratur, & sic alia regula, quòd aliud sit dare, & aliud danti consentire.*
11 *Distinctio, & declaratio terminorum, ac decisionum Isern. & differentia inter feuda hæreditaria, & feuda ex pacto in eo, quòd per assensum retransferatur dominium in Dominum, & ab eo demùm ex causa alienationis factæ intelligatur trãslatum in successorem, qui à Rege, & non ab alienante dicatur causam habere.*
12 *Inuentarium in feudo hæreditario deseruit, vt vltra vires hæres non teneatur, vt tenetur, si illud non confecerit.*
13 *Feudum hæreditarium censetur res defuncti.*
14 *Feuda ex pacto acquiruntur successione, feuda hæreditaria transmissione à defuncto in hæredem.*
15 *Hæres in feudo tripliciter consideratur.*
16 *Feudum hæreditarium nil differt ab allodio, quando dispositio illius est assensu corroborata.*
17 *In feudo hæreditario quomodò dicitur occultari vnum actum, & censetur emptor à Domino inuestitus.*
18 *Decisio Bald. in cap. si facta, si de feud. def. mil. impugnatur.*
19 *Lex feudalis nil disponens succedit dispositio iuris cõmunis Romanorum.*
20 *Beneficium legis, & Inuentarij habet locum tam in feudo ex pacto, quàm hæreditario.*
21 *Beneficium inuentarij inducit separationem bonorum.*
22 *Creditores defuncti in actione personali vigore separationis præferuntur creditoribus hyppothecarijs hæredis.*
23 *Debitor potest non acquirere, & in acquirendo facere deteriorem conditionem sui creditoris.*

§. VIII.

FVIT aliàs dubitatum, an possit practicari in feudis separatio bonorũ iuxta terminos text. in l. 1. per totum ff. de separationibus, & in l.
1 2. C. eod. tit. vtilis enim, & necessaria est quæstio, cum contingat multoties, vt defuncto locupleti, succedat hæres debitis inuolutus, cuius bona proprijs creditoribus non sufficiunt, & illi satisfieri velint super bonis defuncti, cui ipsorum debitor successit, & quia habent assensum super obligatione bonorum feudalium, præferri volunt defuncti creditoribus assensu carentibus, quia illius bona per successionem, & aditionem sunt effecta hæredis, quàm quæstionem ex professo duo nostri regnicolæ tractauerunt. Primus enim fuit Doctor Ioan.

Io.Vinc.de Anna, vt per eum in alleg. ſua 30. qui tenuit partem affirmatiuã, alter verò fuit Conſiliarius Io.Andr.de Georg.& hic in allegat.ſua 18.partem negatiuam tenuit contra Annam, in quorum ſcriptis rationes videri poterunt, quæ pro vtraque opinione adducuntur, & quomodo hinc inde contraria diſſoluuntur.

Ego verò meam proferam ſententiam, non vnam, vel alteram opinionẽ damnando, ſed meam in medium ponendo,vt anſam prębeam peritioribus, & curioſis altius diſputandi, & veritatem indagandi,& ex his,quæ in diſcurſu dicam, demonſtrabo veritatem terminorum feudalium,quibus elucidatis, facilè ni fallor erit iudicium, ſi remedium ſeparationis bonorum habet locum in feudis.

Non concurro cum rationibus æquitatis, quas ſummoperè ponderat, & in his ſe fundat Anna, cum materia feu-
2 dorum ſit rigoroſa, & rigor in ea ſeruetur, dixit Andr.in cap.imperialem ante nu.6.de prohib.feud.alien.per Feder.vbi Camer.car.49. 1.col.idem Andr.in §.donare,qualiter olim feud.pot. alien. nec concurro cum duobus præſuppoſitis Conſiliarij de Georg. primũ eſt, quòd per remedium ſeparationis à
3 lege proditum deſtruitur additio facta per hæredem deducendo bona ad primam naturam, & reſoluẽdo hyppothecam contractam per creditores hæredis; hoc enim eſt contra text. in d. l.1. de ſeparat. qui expreſsè præſupponit præexiſtẽtiam aditionis, ſed vult,quòd per eam non fiat deterior conditio creditorum defuncti,ibi,& qui adijt hæreditatem debitoris mei,non facit meam deteriorem conditionem, & in §.ſciendum minimè tollit hyppothecam contractam, ſed dat prælationem creditoribus defuncti etiam in actione perſonali,ibi ſciendum eſt autem,etiam ſi res obligata eſſe proponatur ab hærede pignoris iure,vel hyppothecæ,attamen ſi hæreditaria fuerit iure ſeparationis hyppothecæ creditorem potiorem eſſe, eum qui ſeparationem impetrauerit,& ita Seuerus,& Antoninus reſcripſerũt, ſed etiam aduerſus Fiſcum, & municipes impetratur ſeparatio.

Ex quibus apparet, nec aditionem reuocari, nec hyppothecam annullari, ſed firmis omnibus remanentibus in ſuo eſſe, prælationem tantum per ſeparationem induci, & ſi datur prælatio, ergo exiſtentia hyppothecæ datur ſuper qua prælatio fundatur, quia aliàs non entis nullæ eſſent partes, pro quo
4 legatur deciſ. punctualis Zaſij in eodẽ §.ſciendum, dicentis quòd licèt hæres potuerit impignorare rem hæreditariã, per ſeparationem tamen non ceſſat ius pignoris contracti per hæredem,ſed effectus iſtius iuris,quia creditor priuilegij realis non vtetur illo contra chirographarium creditorem defuncti, & propterea ſatisfactis creditoribus defuncti ex illius bonis, ſi aliud ſupererit dicit Zaſ.quòd tunc incipiet ius pignoris iterum conualeſcere,quæ deciſio videtur mihi ſollemnis in puncto de quo tractamus, ita quòd tranſit feudum in hæredem, & per aditionem fit Dominus feudatarius,ſed non inconuenit, vt illi à lege limitata ſit poteſtas, ſiue di-
5 ſpoſitio, quo caſu,quando aliunde feudatarius non habet liberam bonorum diſpoſitionem non poteſt quicquam de feudo diſponere,caſus eſt in cap.1.in princ. per quos fiat inueſtit. ibi, qui enim qualibet ratione, aliquid de ſuis rebus impeditur alienare, is nec per feudum poterit inueſtituram facere, vbi Bald. dicit, quòd abuſiuè includitur contractus pignoris,quia conſtituitur ius in re,quod probat text. in l.fin. C.de reb.alien.non alien. & quæ latius Andr.tradidit per illum text. in d.cap. imperialem, lex igitur ciuilis impediuit, ſeu limitauit poteſtatem hæredis circa diſpoſitionem bonorum defuncti, in quo lex feudorum non ſolùm non eſt contraria, vel nil diſponit, ſed aſſiſtit,vt in d.cap.1.& in §.ſed & res, per

quos

quos fiat inuestitura.

6 Et si dispositio feudatarij regulatur ab intellectu iuris ex regu. texr. in l.si cui ff. de seruit. qui est text. peculiaris Andr. ad propositum, de quo per eum in cap.1. qui succ. ten. in d.cap.imperialem, & in alijs locis quampluribus,
7 & assensus regulatur à contractu, vt authoritate Andr. in eod.cap.imperialem declarat Camer.car.44. 2.col.in princ. & ratio est, quia Dominus assentiendo
8 nihil ipse transfert, sed tantum tollit obstaculum prohibitiuum alienationis ex vulgata, & communi decis.Io.Fabr. in S.non solum instit. de leg.sed feuda-
9 tarius est ille, qui suum vtile dominium in alium transfert assensu impetrato, & emptor, & qui contrahit cum feudatario dicitur ab eo causam habere, ita Isern.in d.cap.imperialem nu.13.col.5. vbi Moderni addentes in vers.quamuis eleganter declarat Camer.ibidem car. 43.col.3. vbi exharat reg.text.in l.obuenire de verb.signif. quòd qui confirmat, dat & regulam illam aliam, quòd aliud sit dare, & aliud sit danti consentire, de qua in l. aliud de reg.iur. dat enim vassallus suum vtile dominium alienando, quòd non potest dare Dominus cum illud non habeat, & dat etiam Dominus, quòd habet, quòd consistit in relaxatione iuris prohibitiui dispositionis feudorum, quòd idem Camer.cart.52. in princ. firmauit per decis.pũctualem Andr.in eodem loco nu. 11. vers.sed si venderetur quem refert, & sequitur cart. 78. 1.col. & cart. 79. 4.col. vers.quinta conclusio, & idem Andr.mælius omnibus declarat in cap. 1. S.sed nec est alia iustior nu.38. quæ sit prima causa benef. ammittendi, vbi quòd consensus Domini operatur, vt vassallus quòd habet, possit alienare, scilicèt suum vtile dominium, & qui acquirit, illud habeat pro se, & hæredibus, quia hoc est de natura acquisitionis, & confirmationis, & hoc modo, qui confirmat, dat, & simili modo loquitur in S.quid ergo nu.5.in fin.de inuest. de re alien. facta in cap.1. de eo, qui sibi & hæredibus suis ex reg.text.in cap.1. de duobus fratribus in l.si pactum ff.de probat. quæ sunt propria in casu quæstionis famosæ positæ per Andr.in cap. 1.qui succ.ten.quę non est materia nostra, sed de ea latius supra verba fecimus, & idem Andr.in cap.1. S.hac edictali de prohib.feud. alien. per Lotharium dixit, quod vassallus potest vendere ius suum Domino permittente, & idem tradidit in d.cap.imperialem nu.
11 4.secundum quæ distinguuntur Andr. decisiones, quid transferat feudatarius & quid dat Dominus assentiendo. Ex quibus patet nõ procedere in feudo hęreditario id quod dicitur, quòd per assensum in alienatione censeatur retrãslatum dominium feudatarij in Regem, seu dominium directum, & ab eo demũ translatum in successorem, ita quòd dicatur habere causam à Rege, & non à feudatario disponẽte, quòd quæ occultetur vnus actus, & fingatur retranslatio facta secundum reg.text.in l.3.in S.fin.ff.de donat.inter vir.& vxor. in l. l.singularia ff.si cert.pet. Procedunt.n. hæc in feudo ex pacto non hæreditario, cuius dominium est temporale, vita feudatarij durante, & censentur tot donationes ad tempus factæ post vitam cuiuslibet, & dicitur feudum subiectum restitutioni, vt eleganter pęr Andr.in cap.1.nu.30.de succ.feu.& tunc quia est extinctum dominium per mortem feudatarij, & successor capit à primo concedente, meritò dicitur ab eo causam habere, & non à defuncto, & censetur tunc retranslatum feudum in Dominum, & iterum concessum secundo, declarat punctualiter Andr. in d. cap. imperialem in S.prætcrea ducatus post nu.38. vers.sed dicatur, quem ad propositum allegat Camer.in repet.cap.an agnatus num.54.vers.quæro primo, cumulat decis.Frecc.in 1.differ. inter feudum ex pacto, & feudum hæreditariũ, & hoc modo dicetur habere à Domino, ita Andr.in S. quid ergo num.7. & vers.

vers. videtur mirabile de inuestit. de re alien. facta, cuius contrarium est in feudo hæreditario, cum illius dominium continuetur à defuncto in hæredem, & ob id non releuat inuentarium, quia est in hæreditate, & habet successor, vt hæres in ipso feudo, deseruit enim rãtum,
12 vt vltra vires hæreditarias non teneatur, secus si non confecit, nam tenebitur, tunc etiam vltra vires, ita Andr. in cap. 1. an agnatus col. 1. Camer. vbi supra cart. 20. & in cap. an agnatus prima opposit. nu. 84. peroptimè Loffred. in cons. 46. post nu. 17. latius per me in cons. 34. nu. 2. cons. 52. nu. 4. cons.
13 88. nu. 37. & 45. Hinc dixit Frecc. in 7. differ. inter feudum hæreditarium, & ex pacto cart. 442. quod feudum hæreditarium censetur res defuncti, nõ hæredis, qui non venit ex persona sua,
14 sed defuncti. Hinc dicimus feuda ex pacto non hęreditaria acquiri successione, feuda verò hæreditaria acquiri trãsmissione à defuncto in hęredem, secundum Andr. in c. 1. §. huius autem generis nu. 11. vers. si ergo non probatur, quib. ex cau. feu. ammitt. latius & eleganter author. Andr. docuit Camer. in reper. c. 1. an agnatus quæst. 9. nu. 94. & ideo tri-
15 pliciter consideratur hæres in feudis, videlicet hæres sanguinis, & hæc qualitas semper cõcurrere debet hæres hęreditatis, & hoc in feudo ex pacto respectu filij, & hæres feudi, quod est in feudo hæreditario, de quibus latius in meo cons. 34. vbi videri poterit, & idẽ Frecc. authoritate Andr. in cap. 1. col. 5. de nat. succ. feud. & in alijs quampluribus locis dixit feudum hæredita-
16 rium nil differre ab allodio, quando adest assensus in eius dispositione, vt per eum, vbi supra 3. col. propè num. 4. ac in secunda, sexta, & 13. differentia inter feudum hæreditarium, & feudum ex pacto, per assensum enim dicitur Dominus dare, quòd erat suum, non autem feudatarij, & dicitur occultari vnũ
17 actum etiam in feudo hæreditario, & est, vt feudatarius secundus vtili dominio acquisito, mediante emptione, vel alio titulo à prædecessore recognoscat taliter à Domino, sicut si ab ipso esset infeudatus, & cum ipso contraxisset respectiuè ad fidelitatem, & ad concernentia dominium directum, quòd decidit formaliter Andr. in cap. 1. §. si clientulus de alienatione feud. dùm dicit, quòd Rex consentiendo alienationi erit stabilis alienatio etiam post mortem alienantis ex dictis in d. cap. 1. qui succeß. teneant. & subdit quod habetur, sicut si principaliter feudum concessisset, ergo non est verè concessum, sed operatur eius effectum respectu recognitionis dominij directi, & sic loquitur Andr. in cap. 1. §. sed & res nu. 10. per quos fiat inuestit. & idem in d. §. nec est alia iustior secundum terminos text. in d. l. obuenire, ex quibus patet se decepisse Bald. in cap. si facta si de feu.
18 defunct. milit. vbi dixit, quod facta venditione cum consensu Domini, emptor dicitur in feudo succedere ex persona illius, nam hoc modo creditores hyppothecarij venditoris non haberẽt actionem super feudo, si dominium debitoris resolueretur, quod procedit in feudo ex pacto; cumq; à venditore, transferatur vtile dominium, super quo nullum ius habet Rex, nec assensus aliquid operabitur de perse secundum Andr. & dùm cum eo disponitur habetur, ac si esset res allodialis secundùm præallegata, de quo etiam in meo cõs. 3. nu. 13. propterea vel falsa erit opinio Bald. contra notissimos terminos feudorum, vel limitanda erit eius opinio in feudo ex pacto, non hæreditario, & sic insimul cum ipso se decepit ibidem Præpos.

Ex his apparet, satis superq; demonstratum, quomodo non procedat secundum assumptum, quod emens à feudatario dicatur habere causam à Rege, & distinctæ sunt omnes decis. per Consiliarium de Giorg. allegatum, quomodò procedunt, quodq; assensus nihil facit, nisi tollere obstaculum, & à feudatario dispo-

disponente dicitur habere vtile dominium, de quo tantum tractatur, & hoc vtile, quòd habet successor recognoscit à Domino directo, quo ad concernētia subiectionem dominij directi: ex quo sequitur ex dictis in princ. quòd cum per legem ciuilem sit impedita potestas hæredis circa alienationem bonorum defuncti, vt non possit illius creditoribus præiuditium inferre, & hoc non tangit feudum, sed persona inhabilita-
19 tur, & lex feudorum, vel circa hoc nil disponit, & stamus sub reg. text. in cap. 1. de feud. cognit. vt standum sit iuri ciuili. Aut dicimus per text. in d. cap. 1. per quos fiat inuestitura, quòd lex feudorum assentit dispositioni illorum, eatenus, quatenus feudatarius habet liberam dispositionem, & per assensum non intendit Dominus conferre potestatem, quam non habet feudatarius, nec dare dominium, si non habet, aut ius de nouo conferre, sed tantum tollere obstaculum alienationi iuris præexistentis eo modo, quo habet, & quatenus habet, eo magis, quia vt supra pluries diximus assensus est gratia, & nūquàm intelligitur facta in præiuditium iuris tertij propterea ex his dicimus veriorē esse opinionem affirmatiuam per iuris terminos, vt separatio, sicut in allodialibus, habet etiam locum in feudalibus, quàm esse, vt diximus lex contra Fiscū dixit habere locum, quòd videtur firmare conclusionem.

Vlterius beneficium legis, & inuentarij habet locum in feudo, tàm in feu-
20 do ex pacto, quàm in feudo hæreditario, vt vltra vires hęres non teneatur, & in feudo ex pacto illud præcipuum teneat, & hoc ex dispositione iuris ciuilis de qua in l. fin. in §. licentiam, & in §. in cōputationem C. de iur. delib. per quæ
21 iura sit separatio bonorum defuncti à bonis hæredis, ita Isern. in d. cap. 1. an agnatus nu. 2. & nu. 7. in cap. 1. col. 1. de alien. feud. pat. in cap. quid ergo in fin. vers. item, & quando filius de inuestit. de re alienat. fact. latissimè Moderni addentes ad Andr. in cap. 1. in fin. qui success. ten. in verbo inuentarij; ex quibus sic concludit Frecc. in 3. lib. tertia formula nu. 8. quòd per confectionem inuentarij fit separatio patrimonij, si ergo datur separatio bonorum in feudis in eo, qui facit inuentarium, quare diuersum dicendum erit in separatione ex eadem lege inducta ad instantiam
22 creditorum defuncti, qui etiam in actione personali vigore separationis præferuntur creditoribus hæredis hypothecarijs, secundum reg. text. in d. §. sciendum, quem ad propositum allegat D. de Franch. in decis. 53.

Rursus Andr. in d. cap. 1. an agnatus 4. col. ante vers. vbi verò, loquens in debitis soluendis à feudatario dicit, quòd in feudo ex pacto non soluet feudatarius debitum, seu legatum non contractum propter feudum, licèt legatum dicatur debitum hæreditarium, nisi esset quæstio inter creditores, & legatarios, & allegat text. in l. creditoribus ff. de separat. vbi text. dicit fieri debere separationem inter creditores hęreditarios, & legatarios, vbi Moder. addent.

Igitur non videtur Andr. dubitare habere locum, separationem in feudis, dùm allegat legem illam de separatione bonorum loquentem, & situatam in tit. de separat. iuxta illud vulgatū Bart. in l. nō solum ff. de liber. leg. quòd Doctor intelligi debet secundum legem, quam allegat.

Qui contraxit cum hærede, habuit respectum ad bona hæredis, & sic non fraudatur ex separatione, immò potest
23 debitor non acquirere, & in acquirēdo sui creditoris facere conditionem deteriorem, vt propriè in hac materia separationis tradit text. in d. l. 1. de separat. E cōtrario creditores defuncti dùm contraxerunt patrimonium illius opulentum, contemplati sunt, quomodò ergo iniqua conditio illi inferri vult per creditores hæredis defuncti, seu per ipsum hæredem, vt fraudati remaneant bonis, quorum contemplatione tutè, &

Nn secu-

securè contraxerunt ad text. in regula non debet de reg.iur.si hæres non adiret, eius creditores nullum ius haberēt ex aditione volunt lucrum quærere, & hæres faciendo inuentarium spernit omnes defuncti creditores, quare igitur creditores defuncti actionem non habebunt super bonis hæredis cum beneficio legis,& è contra creditores hæredis actionem habebunt super bonis defuncti,qui habent remedium separationis à lege proditum, sicuti habent creditores defuncti per inuentarium,& tàm separatio est ista,quàm alia,& in vtroque casu interesse,& iactura creditorum consideratur, & regula naturæ est, vt quis non locupletetur cum alterius iactura,ad text.nam hoc natura ff. de cond.indeb.quę dixisse sufficiant,remittendo me iuditio peritiorum.

SVMMARIVM.

1 *Nepos filij delinquentis ex causa parricidij paterni, an auo succedat in feudo, vel ipse ex delicto patris sit ad successionē auiti feudi inhabilitatus, & pro parte affirmatiua concluditur, & opiniones Authorum hinc inde ponuntur.*

2 *Doctr. Andr.in c.præterea si vass. quæ sit prima caus.benef amitt. declaratur, & sic etiam Affl.*

3 *Delictum parricidij nō ponitur inter delicta in Dominum commissa, & propterea feuda ad agnatos deuoluuntur.*

4 *Nepos auo succedit ex propria persona patre sublato de medio per delictum.*

5 *Text.in l.quisquis C.ad leg.iul maiest proced:t in delictis commissis in Dominum.*

6 *Iura feudalia distinguunt delicta commissa in Dominum, vel in alium.*

7 *Differentia de iure cōi Romanorū magna inter incapacem, & indignum, quia incapax nūquàm aaquisiuit: indignus verò secus, sed Fiscus aufert ab eo.*

8 *Incapacitas quando concurrit cum indignitate ipsa præfertur.*

9 *Ius succedendi,quòd in filium trāsmittitur, intelligitur in filio capace, & habili.*

10 *Filius parricida de iure feudorum facit se inhabilem, et incapacem feudi, & omnis delinquēs, quia in Curia nō potest stare sine dedecore.*

11 *Vassallus parricida feudū possidēs priuatur feudo ex lege feudi.*

12 *Vassallus parricida est feudi incapax.*

13 *Feudū vassalli parricidæ, si fuerit antiquum deuoluitur ad agnatos, si verò nouum ad Dominū.*

14 *Iura feudalia ex causa parricidij priuant feudatarium delinquentem proprio feudo, rōne incapacitatis, quod nō facit pęna indignitatis, secundū ius Romanorū per quod nō tolluntur bona propria, sed hæreditaria occisi tātū.*

15 *Successio nepotis in feudo auito stante delicto parricidij paterno non est ex causa transmissionis à patre in filium sed ex propria forma, & natura feudi.*

16 *Quis non potest venire per alium, quando illo medio tempore est inhabilitatus.*

17 Fi-

17 *Filius delinquens in vita patris, non priuatur feudo, quia illud non habet, sed inhabilitatur ad acquirendum, & habetur pro mortuo, ac si non esset in mundo.*

18 *Nepos exhæredatus à patre suo succedit auo in feudo auito hæreditario, quando pater prædecessit, quia venit ex propria persona, & tractatur de successione aui.*

19 *Filius primogenitus delinquens in vita patris nil transmittit in Fiscum, quia inhabilem se fecit ad successionem, & secundogenito post mortem patris successio defertur.*

20 *Feuda radicata in personam feudatarij deuoluuntur propter delictum ad fiscum, & feudatarius, omnesq; eius descendentes priuantur, tàm in feudo hæreditario, quàm ex pacto, & prouidentia, quòdcumque sit delictum.*

21 *Consilium Fab. de Ann. impugnatur.*

22 *Macula patris filios non aspergit in hæreditate aui, quando delictum patris non fuit læsæ maiestatis.*

§. IX.

SED quæro discurramus aliqua super quæstione alias ventilata in Regia Camera, si filius occidit patrem feudatarium pri-
1 uetur, non solùm ipse successione in feu do paterno, sed et ipsius filius, idemq; aui nepos, quæ quæstio fuit valde dubitata propter decisionem Andr. in cap. præterea si vassallus n. 10. 11. vbi Affl. quæ sit prima caus. benef. am. qui vidētur tenere opinionem contra nepotem, & è conuerso Camer. in repet. cap. an agnatus in 6. q. princip. nu. 61. contrariam firmauit opinionem, respondēdo, & confutando omnia per Andr. ponderata, & adducta, quibus non respondet oculatissimus Fab. de Ann. imò nec de Camerar. mentionem fecit in suo cons. 128. facto in proprio casu, qui tenet contra nepotem præsupponendo, ꝙ casus non sit decisus de iure cōmuni feudorum, & propterea recurrendum esse ad ius cōmune Romanorum iuxta reg. text. in cap. 1. de feu. cognit. secundùm ꝙ præsupponit ex tali delicto explotatum esse ex cōi Doct. opin. filium, ac nepotem, tanquàm indignos à patris, seu aui successione exclusos secundum relata per Iul. Clar. in §. homicidiū, & Boer. quem ille allegat in decis. 25.

2 Posset quęstio hæc recipere determinationē paucis verbis, siquidem Andr. loquitur in felonia commissa in Dn̄m, & Affl. ibi loquitur in crimine lęsæ ma-
3 iestatis, & delictum parricidij non est de delictis in Dominum commissis, & propterea iura statuerunt feuda paterna ex tali delicto ad agnatos deuoluere, & non ad Dn̄m ad text. in c. 1. an ille, qui interf. frat. Dom. su. & in cap. denique, quæ sit prima caus. benef. amitt. in quo casu cōis est Doct. schola, quòd nepos auo succedit de medio propter delictū patre sublato, quia in vita filius nō acquisiuit, & ex delicto se fecit inhabilem ad succedendum, ob quod nihil in eius filium potuit transmittere; ideòq; nepos ex propria persona auo succedit in feudo auito, ita Bald. post glos. in l. cum incipatum ff. de senat. idemq; tradit in cap. 1. si vassall. feu. priuetur nu. 4. Dans rationem, quia per delictum habetur, ac si non esset in mundo, & nunquam feudum fuit radicatum in filij personā, quod per prius tradidit Bart. in l. 3. ff.

de interd.& relig. Ardiz.in summ.cap. 6. in rubr.si filius repellitur, an nep.ex eo admitti possit, Iacob.de Beluis. in cap. 3.§.hoc quoque 2.col. in fin. vers. tertio casu,de succ.feu.dicens, ꝙ habetur, ac si pater nunquàm fuisset in rerũ natura,& Ardiz. dicit,ꝙ patris persona tollitur de medio,Aluar.in cap.1.si vassal.feu.priuet. & in d.§.denique 3. col. vers.quarta conclusio, Iacobin.in verb. dictiq; vassalli promiserunt non cõmittere num.60. qui sequitur Bart. dicens per delictum patrem sublatum esse de medio,Capyc.in verb.feudatariorum delicta in sua inuestitura,Cumi.in cap. si aliquem in vers.mortis num. 156. & & 169.& eleganter,& latè per Camer. in loco suo præallegato, in crimine vero læsæ maiestatis, & delicti commissi in Dominũ habet locum dispositio tex. in l.quisquis C. ad legem iul.maiestat. quæ expressè priuat filios patris delinquentis à successione auita, & in hoc casu loquitur Andr. & iura, quæ allegat, hanc faciunt distinctionem de delicto commisso in Dominum, vel in alium,vt est text.in cap.si vassallus culpam,si de feu.defunct.mil.in d.cap.denique,in d.cap.1.an ille,qui interf.frat. Dom.sui, & in d.c.1. si vass.feu.priu.& in delicto commisso in Dominum procedunt rationes Andr. ꝙ lucubrè esset Domino passo feloniam, videre filium, vel nepotem eius,qui deliquit in eum, & cætera quæ Andr.cõsiderat respectu culpæ in Dominum commissæ, quòd idem Andr.punctualiter tradit in Constit. Reg. incip. ob filiorum culpas,vbi dicit, quòd & si Fiscus succedat in bonis foriudicati post mortem patris, tamen si reliquerit filium patre viuente, iste succedit in feudo auito, Fisco exclusо,non obstante illa Constitutione, quæ in fin.se limitat in delictis cõmissis in Dominum, vt est delictum læsæ maiestatis, & quando vellemus extendere decisionem Andr.etiam ad delicta in Dominum non commissa,idem Fab.de Anna dicit decisionem non esse veram,

5

6

& communem esse cõtra Andr.qui demum confunditur, & tenet in quæstione, de qua agimus contrariam opinionem nullo subsistente fundamento, vt infra dicemus,& postquàm hęc est cõmunis opinio,non est ab ea recedẽdum in iudicando.

Sed altius exordiendo ex distinctione terminorum veritas communis conclusionis apparebit indubitata per Sinodales decisiones, & regulas, tàm iuris communis,quàm feudorum.

De iure enim communi Romanorum magna constituta est differentia inter
7 incapacem,seu inhabilem,& inter indignum,nam indignus succedit,& non est incapax, sed Fiscus in pœnam delicti aufert ab eo, tanquàm ab indigno, secundum Bald. Salyc. & cæteros in l. hæreditas, C. de his, quibus & indig. latius Pellegr. de iure fisci lib. 2. cap. 3.

Et propterea non est mirum, quòd nepotes priuentur,nam non est hoc per viam extensionis ad nepotes, sed quia pater ipsorum, qui eos præcedit, tanquàm capax successionis acquisiuit, à quo cum Fiscus auferat tãquàm ab indigno, quid mirum quòd nepotes non succedãt,cum per prius successio ablata fuit à patre successore successionis capaci,& in hoc casu benè loquuti fuerint Boer.in d.decis.25.& Clar. in d.§. homicidium vers.sed pone, vt pater, & filius in delicto parricidij priuati intelligantur,& Fiscus auferat ratione indignitatis, in primo verò casu quando quis est incapax, & inhabilitatus ad successionem, tunc Fiscus minimè succedit,sed venientes ab intestato, & ratio est, quia incapax non acquirit, & sic non est in quo succedat Fiscus, nec habet quid auferre,quia non entis nullæ sunt partes,& hoc est quod tradidit Bald.in l.si quis incesti in fin. C. de incest. nupt. Alex.in addit. ad Bart.in l. cum ratio §.fin.ff.de bon.damn.& in hoc casu eleganter consuluit Corn. in cons.222. 4.volum.quam differentiam

inter

Inter incapacem, & indignum declarat eleganter Ias.in d.l.hæredem nu.10.C. de his quib.vt indig.de quo facit regulam,& differentiam Pellegr.in d.tractatu de iur.fisc.lib.3.tit.1.vt incapax non succedat,& consequẽter Fiscus ex eius persona nihil acquirere potest,indignus verò secus,& ideò primo casu quando fit incapax,nepos auo succedit, & non fiscus,quod idem firmauit in lib.2.c.3. & ob id Bart.Bald.& cõmuniter Scrib. in l.1.C.de hæred.instit.tradiderunt,ꝙ deportato hærede instituto,quia est incapax non succedit fiscus , sed venientes ab intestato , quia est incapax successionis,& sic non acquisiuit,quòd secus est in indigno, à quo fiscus aufert , & dùm ex delicto quis fit incapax, tũc omnis spes est perempta circa potentiã successionis secundum tradita per Bart. in l.is potest in princ. ff. de acq.hær.ex reg. text.in l. si in metallum ff. de his, quæ pro non script. habentur in l. in metallum ff. de iur.fis. quod in tantum est verum, vt dd.voluerint per hæc iu-
8 ra,quòd quando cum indignitate concurrit incapacitas hæc præualet, & admittitur sequens in gradu excluso Fisco , quia si ex incapacitate non datur acquisitio,nullum ius fiscus prætendere potest,eleganter Rip.in l.1. ff. de vulg. & pupill. nu.155. cum alijs cumulatis per Pelleg.in d.tract.lib.2.tit.2.nu.26. & sic limitatur , quòd idem Bart. dicit
9 in d.l.is potest, ꝙ ius succedendi transmittitur in filium,habet enim hoc locũ secundum eundem Bart. quando filius se incapacem, & inhabilem non reddidit ; eo enim casu peremptum fuit ius succedendi transmissibile ex inhabilitate subsequuta;& pęnitus euanuit, nàm etsi sit ius distinctum à filiatione,est tamen conditionatum,& extinguibile ex futuro euentu ratione delicti , ex quo redditur filius incapax, qui delinquendò eo ipso illud resoluit,quando ex delicto fit incapax, & inhabilis ad acquirendum,& si denegatur actus ex natura actus, denegatur potentia ad actum ex eadem ratione resistentiæ iuris tàm ad actum,quàm ad potentiã,cuius spei liberorum in hæreditate patris illo viuente nulla est facienda consideratio , nec æstimatio,dixit Bart.in l.post emãcipationem §.1.ff.lib.leg.

Hac conclusione , & distinctione sic
10 indubitata firma manente videamus,si de iure feudorum filius,seu feudatarius taliter delinquẽs efficitur indignus, vel inhabilis,& incapax, & nulli dubium quod ex omni delicto,ex quo quis non potest stare in Curia sine dedecore,dicitur incapax feudi,intãtum quod feudo , quod tenet , & possidet priuatur , quia non potest stare in Curia sine dedecore, in quo est text. form. in d.c.1. an ill.qui interf.fratr.Domini, sic & in d.cap. denique, quæ iura loquentur in parricidij crimine facit hanc regulam Afflict.in decis.vlt. nu.24. & Aluar.in cons.59.inter consilia Bruni,hinc Bald.
11 in d.cap.dixit,quod vassallus parricida priuatur ex lege feudi,& dicitur delinquere respectu feudi,in quo principaliter attenditur honor Domini, dixit idẽ Bald. in d. cap. si vassallus culpam, & propterea,quia non potest stare in Curia sine dedecore,feudum possidere nõ potest, & in specie Præpos. in d.c.1. di-
12 xit,quòd proditor non est capax feudi & ante eum ibidem Beluis.dixit, quòd propter feloniam , & proditionem perdit vassallus feudum eadem ratione,de qua supra, quia feudum dicitur à fide, & ex tali delicto præsumitur deinceps in fidelis,vnde cum vas ex substantia feudi sit fidelitas secundùm notissimos terminos feudorum,propterea vassallus taliter delinquens feudi redditur inca-
13 pax;hinc deuolutio feudorum ex causa parricidij , quia fit ex lege feudi inhabilitante illius possessorem ad illud tenendum, & inhabilem illum reddendo,propterea dũ iura feudalia loquuta fuerunt de amissione feudi, excluderũt Fiscum, & statuerunt feuda deuolui ex causa parricidij,vel ad Dominum directum feudi,vel ad agnatos,distinguẽdo

inter feuda noua, & vetera, & etiam distinguendo delicta, an sint contra Dominum, vel contra alios, de quo per Bald. Andr. & omnes in d. cap. 1. d. §. denique, quodq; non consideretur indignitas, sed inhabilitatio, & incapacitas ex lege feudi apparet, quia ammissio feudi habet locum ex quocumque delicto, ex quo non potest stare in Curia sine dedecore, & etiam in delicto facto in extraneum, sed proditoriè, ergo non attenditur indignitas ratione successionis in materia feudali, sed ipsum delictum, seu factum, ex quo quis reddit se talem, vt coram Domino sta-
14 re non possit, & notetur vnum, quod claudit os, & est quod omnia iura feudalia loquuntur in priuatione proprij feudi, quòd feudatarius parricida tenet, quo illum priuat ex incapacitate causata per delictum, quod non facit pęna indignitatis secundum ius commune Romanorum, per quod non tolluntur bona propria, vel aliunde sibi obuenientia, sed hæreditaria tantum occisi ad text. in l. indignum ff. quib. vt indig. in l. lucius ff. de iur. fis. vbi glos. & Bart. latius Pelleg. de iur. fis. lib. 2. nu. 3. ergo inhabilitas est illa, quæ consideratur in feudis causata ex ratione, quia non potest stare in Curia sine dedecore, & si hæc est talis, quod inhabilitat ad possessionē proprij feudi, igitur quātò magis reddet eum incapacem à noui feudi acquisitione, vt benè fundat Ann. in alleg. cons. 128. in fin. sed malè applicat confundens terminos inhabilitatis cum terminis indignitatis, prout similiter confundit Clar. & Boer. in loco præallegato.

Sublata igitur materia indignitatis, & persistente causa incapacitatis de iure communi Romanorum nepos succedit, & sic retorquetur argumentum Consil. Fab. de Ann. qa successio nepo-
15 tis in feudo dicit Bal. nō oritur ex causa transmissionis à patre in filium, sed ex propria forma, & natura feudi, quæ nepotem principaliter vocat ad successionem, vt per eum in l. antiquioribus post nu. 18. vers. 7. C. de iur. delib. subdens nu. 19. vers. 8. quod nō potest quis
16 venire per alium, quando ille medio tempore est extinctus, aut inhabilitatus, in quo est punctualis decisio eiusdē Bald. communites sequuta in d. l. emancipatum §. 1. ff. de senat. dicens, quòd quando filius delinquit in vita patris
17 non priuatur feudo, quia illud non habet, sed inhabilitatur ad illud acquirēdum, & ideo cum habeatur pro mortuo nepos succedit in eius locum, quæ sunt propria verba ipsius, & in d. c. 1. si vass. feu. priu. nu. 4. dixit quod filius habetur per delictum ac si non esset in mundo, & cum feudum non sit radicatum in eius personam, propterea nepos ex propria persona auo succedit sublato pa-
18 tre de medio, hinc nepos exhæredatus à patre suo succedit auo in feudo auito hæreditario, quando pater prędecesserit, quia nullum ius fuit patri radicatum in vita patris sui, & consequenter nullum transmisit, & filius succedit auo ex propria persona, Ardiz. in tit. de success. feu. vers. sed adhuc quæro cumulat decisiones in tract. de feu. Io. Thom. de Mar. lib. 1. tit. 6. in cap. incipiente, quia paulo superius, sicut etiam filio exhæredato succedit eius filius auo feudum habenti, quia non venit ex persona patris, & agitur de successione aui, Aluar. in cap. 1. §. & quia vidimus, de his qui feud. dar. possunt, sequitur & cumulat decisiones Petr. Greg. Sicul. in tract. de feu. par. 4. q. 7. nu. 45. & idem Andr. in
19 eodem cap. præterea si vassallus n. 12. in quæstione illa de patre habente feudum, in quo viuitur iure francorum, & habente duos filios, primogenitum & secundogenitum, qui primogenitus viuo patre feloniam commisit contra Dominum tradit, quòd per delictum sublatus est de medio primogenitus, & inhabilem se reddidit ad feudi successionem, & habetur, ac si non fuisset in mundo, & propterea excluditur fiscus ex persona primogeniti, quia inhabilis fuit

Digitized by Google

fuit effectus per delictum, & succedit secundogenitus ex propria persona, quando enim feuda sunt radicata in personam feudatarij, tunc secundum communem scholam Doct. feudistarum priuatur, non solùm feudatarius, sed oēs ab eo descendentes, sinè feudum sit hęreditarium, siuè ex pacto, & prouidētia, ratione particulari considerata per leges feudales, quia non possunt stare in Curia sine dedecore, de quo per Andr. in d. §. denique in vers. si verò non in Dominum, vbi facit regulā, quòd semper filius, & descendentes feudatarij delinquentis priuantur feudo ex quocumque delicto, ex quo pater priuatur, siuè sit feudum hæreditarium, siuè ex pacto ratione de qua supra, idemq; tradit in cap. 1. si vass. feu. priu. & in cap. si vassallus culpam si de feud. defun. mil. quæ latius exharauit Camer. in d. rep. cap. 1. an agnatus in princ. nu. 58. & idem Consiliarius de Ann. in d. cons. & idem Ann. ibidem nu. 8. firmat conclusionem pro nepote, & Camer. vbi supra in d. q. 6. nu. 65. 2. col. firmat conclusionem pro nepote in delicto parricidij, in terminis text. cap. 1. an ille, qui interfec. fratr. Domin. su. qui quidem Ann. postea se confundit non distinguēs terminos indignitatis, aut inhabilitatis,
21 & dum dicit, quòd de iure communi Romanorum filij priuantur successione in hoc fallitur applicādo ad materiam feudalem, quia ibi priuantur, quia pater acquisierat, & ab eo, vti indigno fiscus aufert, quòd non est in incapaci, cū qua distinctione omnia eius argumenta corruunt, & exceptuato crimine læsę maiestatis, dico quòd in his, quæ nepos idemq; filius non habet à patre, sed ab auo, vel suis maioribus, quod macula patris filios non aspergit text. est, vbi glo. sollemnis in l. Diuo Marco C. de quæst. hinc notabiliter Andr. in d. cap. 1. si vass. feu. priu. in proprio casu priuationis filij ex delicto paterno tradidit notabiliter 2. col. post nu. 4. quòd tunc filius priuabitur, & delictum patris ei præiudicabit, quando debet habere feudum filius post mortem patris ab ipso patre, quæ decisio terminat articulū, quia nepos non habet à patre, sed ab auo, cui ex propria persona succedit, nec ad rem facit disputare, si propter delictum parricidij inducitur priuatio feudi ipso iure, vel requiratur sentētia; nam hæc benè procedunt inter fiscum, & delinquentem, sed respectu successoris, vt est nepos, sufficit delictum esse commissum, per quod factus fuit filius inhabilis ad succedendum, & statim dicit Andr. in eodem §. præterea est factus locus successioni alteri, vt ibidem post nu. 13. 2. col. in fin. vers. dic quod habent, & si per delictum efficitur inhabilis, etiam quod requiritur sententia esset illa declaratoria iuris nepoti acquisiti, non autem ablatiua iuris filij parricidæ, qui ex regula feudorum nullum vnquam acquisiuit: vnde cum cōmunis opinio sit validissimis rationibus fundata non est ab ea recedendum, & consequenter nepos omnino ad successionem aui est admittendus non obstāte delicto paterno, secundum quam opinionem audio fuisse iudicatum per Regia Camera Summariæ contra Fiscum facta relatione in Collaterali Cōsilio in causa illorum de censis.

SVMMARIVM.

1 *Assensus donationi factæ secundogenito præstitus, nulla de primogenito facta mentione, an sit validus latè discutitur, vel ex defectu potestatis feudatarij donātis, vel Proregis assentientis, vel tandem ex causa subreptionis, quia Prorex non concessisset, vel difficilius, & primo loco describuntur Authores, & sententiæ super hac quæstione interposita.*

2 Pa-

2 Pater non potest in praeiuditium primogeniti dare feudum secundogenito, nisi primogenitus esset ingratus, nec etiam cum assensu Domini, nisi primogeniti assensus interueniret, quod vltimum latius infra declarat.

3 Feudum concessum Titio, & primogenitis est feudum ex pacto, sicut concessum titio, & liberis.

4 Differentia notatur inter feuda cõcessa tibi, & haeredibus, tibi, & liberis descendentibus, & tibi, & primogenitis.

5 Assensus est gratia, quae nunquàm intelligitur in praeiuditium tertij.

6 Gratia est subreptitia, quando non est expressum Principi id propter quod gratiam non concessisset, vel durius.

7 Subreptio quando consistit in his, quae à iure non sunt expressa, remittitur arbitrio Iudicis.

8 Feuda in quibus viuitur iure frãcorum concessa pro se, & haeredibus sunt feuda haereditaria.

9 Feudum semper dicitur haereditarium quãdo in concessione adest verbum haeredibus.

10 Concesio facta pro se, & primogenitis importat feudum ex pacto, secus si adest verbum haeredibus, & clausula iuris francorum non importat, nisi delationẽ successionis, & praelationem, sed cum qualitate haereditaria.

11 Decisio Andr. in cap. 1. de nat. success. feud ponderatur ad decisionem quaestionis.

12 Feudum non potest vni ex filijs assignare absque assensu, sed benè cum eo.

13 Feudum ex pacto in primo acquirente est haereditarium, & potest ab eo alienari, secus si concessum est filijs nominatim, vel illorum contemplatione.

14 Regulae duae sunt in feudo, & sunt de natura feudorum, vna quòd feuda absque assensu sunt inalienabilia, & altera, quòd cum assensu sunt alienabilia.

15 Pragmatica nouem capitum habet locum in vltima voluntate.

16 Alienatio, seu dispositio inter filios inaequaliter feudi diuidui, fieri potest cum assensu.

17 Alienatio feudi in extraneum fieri potest cum assensu.

18 Pater vt extraneus alienabit donando filio.

19 Subreptio non ex omni tacito inducitur, sed ex eo, quòd iure est expressum.

20 Domini est onus scire qualitatem eius, in quem alienatur.

21 Dominus assentiendo dicitur inuestire.

22 Contractus feudalis dicitur contractus innominatus.

23 Qui cum alio contrahit, scire debet eius conditionem.

24 Capitula Ciuitatis ponderantur.

25 Alienatio feudi in secundogenitum valet absque assensu cum consensu tamen primogeniti, quia resoluitur in refutationem.

26 Consensus filij primogeniti, seu agnati immediatè successuri, an suffi-

sufficiat tacitus, & quomodo inducatur.

27 *Tria inducunt consensum alienationi factæ, scientia, annale silentium, & agnatio.*

28 *Dominus excluditur à prælatione, quando sciuit alienationem, & elapsus fuerit annus à die scientiæ.*

29 *Lapsus anni importat, expressum consensum agnati filij, seu Domini in alienatione.*

30 *Annale silentium habet vim refutationis.*

31 *Annale silentium currit agnato à die scientiæ contra Thom. de Marin.*

32 *Silentium anni in agnato importat, idem quod lapsus annorum triginta alienationis, quæ fit in extraneum, et ibi quomodò procedit.*

33 *Text in cap si quis per triginta, si de feud. defunct. milit. non procedit in Regno.*

34 *Camerarij doctrina impugnatur.*

35 *Decisio Thesaur. & opinio Bammac. limitatur.*

36 *Scientia ad finem decursus anni quomodo probetur, remissiuè.*

§. X.

AGNA fuit cōtrouersia priscis temporibus, an possit feudatarius cum Regis, seu Proregis assensu donare feudum filio
1 secundogenito, dùm ad primogenitum alias deuenire deberet secundum morem, seu ius francorum, secundum quòd in Regno succesio filijs primogenitis defertur, de quo in Constit. Reg. incip. vt de succesionibus; & ex varietate opinionum, diuersæ latæ fuerunt sentētiæ, de quibus per D. Frecc. in 2. lib. subfeu. q. 1. & per Camer. in repet. cap. imperialem cart. 57. & vltimo loco in causa illorum de Susanna, in qua aliàs fuerat iudicatum pro validitate donationis, fuit hoc valde altercatum in causa reclamationis, fueruntq; Iudices in paritate votorum, & ex difficultate, & dubietate articuli, fuit prouisum causam esse compromittendam in Sacrum Consilium, per quod fuit determinatū, vt soluta certa quantitate parti reclamanti feudum relaxari deberet pœnes donatarium.

Aliqui dubitauerunt de potestate feudatarij, quasi quòd non posit in præiuditiū filiorum vocatorum ad successionem ex l. inuestituræ facere dispositionem diuersam, perquam succesio alteratur, & defertur alijs non immediatè successoribus, primogenitus enim est vocatus secundum ius francorum sub hac lege feudum est constitutum, & acquisitum, non potest pater in præiu-
2 ditium primogeniti præferre secūdogenitum, in quo videtur punctualis decisio Andr. in cap. omnes filij verb. item si vassallus si de feu. def. mil. ibi, vbi viuitur iure francorum, non posset pater secundogenito feudum dare, nisi esset ingratus primogenitus, &c. quòd firmat in proprio casu latius Guglielmus Pern. in cons. 7. & in cons. 12. nec assensus Domini videtur deseruire, qui interponitur ad tollendum obstaculum prohibitiuum dispositionis feudorum absque Domini directi assensu, non autem ad tollendum ius filiorū, seu agnatorum acquisitum per l. inuestituræ, & ex contractu maiorum, & idcò horum etiā assensus requiritur, aliàs nihil Domini assensus operatur iuxta dispositionem text. in cap. 1. de alien. feu. pat. vbi Isern. & Scrib. idem Iser. in cap. 1. §. hoc quoque ante nu. 6. ibi circa secundū de

succ.

3 succ.feud. Feudum enim concessum titio,& primogenitis erit feudum ex pacto,& prouidentia, sicut feudum concessum titio,& liberis, & propterea nimirum si feudatarius non potest successoribus præiudicare ex rationibus,quæ considerantur communiter in feudis ex pacto aliàs supra latius declaratis,hinc Andr.in cap.1. §.hoc quoque nu.7. de succ.feud. distinguit inter feuda cõcessa
4 tibi, & hæredibus, tibi & liberis descendentibus,vel tibi & primogenitis, primo casu valida est dispositio loquẽdo quo ad facultatem feudatarij cum assensu tamen Domini,vt inferius dicemus, nam ille in omni feudali dispositione requiritur,pręterquam in ea,quę sit in immmediate successurum,vt supra latè declarauimus loco suo.Secũdo casu nullam habet potestatẽ feudatarius præiudicandi successoribus, quia per mortem ius ipsius est resolutum,& feudum defertur filijs, vel agnatis ex prouidentia legis per viam transmissionis de vno in alium,non autem per viam successionis,ita quòd filius,seu agnatus non habet causam à defuncto,sed à primo acquirente, qui sunt termini noti feudistarũ. Tertio verò casu dixit Andr. quando feudum est concessum iure francorum,quod est idem quod concedere tibi, & primogenitis, vt ipsemet declarat in loco præallegato, dùm nu. 8. ponit quæstionem si viuens iure frãcorum vendit feudũ cum consensu primogeniti,& moriatur primogenitus,an alius veniens post eum,qui non consensit reuocet,& concludit,quod si primogenitus superuixit patri; licèt deinde moriatur,firma erit venditio cum consensu illius, qui primogeniti locum tenuit in patris mortem, & dùm cæteri tanquàm descendentes post mortem primogeniti ius prætendere volunt, dicit Iser.quod nullum ius fouebunt,quia feudum per ius francorum non est datum titio, & descendentibus, sed titio, & primogenitis; & ideò quãtum adhoc alij quàm primogeniti sunt exclusi,nec continentur inter successores, vbi benè declarant Moder. addent.in verb.concluduntur.

In hoc inquam tertio casu requiritur consensus primogeniti in dispositione, & ob id in d.cap.omnes filijs,dixit quòd non potest pater dare secundogenito in præiuditium primogeniti, & si vera est opin.Affl. in d.c.1. §.hoc quoque,& in d.cõstit.vt de successionibus in fin. quod feudum in quo viuitur iure francorum est ex pacto,& prouidentia,& non aliter hæreditarium, cũ qua, vt dixi concordat Gulielm.Pern. tanto magis dubitatio augetur.

Alij dubitauerunt de potestate Proregis assentientis, quia cum ex hoc inducatur alteratio inuestituræ,quia peruertitur successio de primogenito in secundogenitum,quòd propterea minimè hoc facere possit stante etiam pragmatica nouẽ capitum,quæ vetat Proregibus assentire; dùm successio defertur alijs, quàm ex ordine legis inuestituræ vocatis, & mutatur etiam natura feudorum, in quibus secundum Regni Cõstitutiones videlicet,vt de successionibus,& constit.in aliquibus maior natu præfertur minori, de cuius mutatione non videtur dubitasse Loffr. in suo conf.1.nu.152.vt benè ponderat Bammac.in d.cap.omnes filij,qui tenet opinionem, quòd Prorex non potest consentire dispositioni faciendę per feudatarium in secundogenitum ponderãdo decisionem Loffr. & prædictã pragmaticam,vt ibi per eum nu. 60.

Dubitauerunt alij non in prædictis, sed tenuerunt assensum esse subreptitiũ, dùm in eo non sit facta mẽtio filij primogeniti,de cuius præiuditio tractatur & venit ex tali dispositione priuandus,
5 cumq; assensus,vt diximus in pręcedẽtibus sit gratia, quæ nunquàm intelligitur concessa in præiuditiũ tertij, cum hoc Rex facere non soleat, etsi possit, ad text. in l.2. §.meritò, & §.si quis à principe ff. ne quid in loc.publ. ex hoc dicitur Principi subreptum,quia vel nõ con-

6 concessisset, vel saltem durius, ex quibus subreptio causatur, & nullitas gratiæ impetratæ, de quo in cap. super literis, vbi communiter Scribentes extra
7 de rescr. quæ subreptio quando consistit in his, quæ non reperiuntur à iure expressa, remittitur tunc Iudicis arbitrio, si Princeps concessisset, vel saltem durius secundum latè cumulata per Menoch. de arbitr. lib. 2. cent. 3. & hoc est, quod explicitè tenuit Camerar. vbi supra, & in quo suam fundat opinionē, & fuit decisum in illa causa per eum relata, quam decisionem, vt ipsemet refert, fuit reuocata per D. Regentem Reuerterium, in quem partes causam postea reclamationis compromiserunt, & iudicauit pro validitate donationis, & rationem de audiru ab illo refert D. Mar. Frecc. in d. sua 1. quęst. quia non reperitur de iure cautum, vt teneatur vassallus exprimere hanc qualitatem, si libera est feudi hæreditarij dispositio cum assensu, & propterea dicendum, quòd standum erat legi, ibiq; Marinus refert decisionem postea factam in causa Bartholomæi Carrafæ pariter pro validitate donationis, & ponderatio in illa causa, quòd fuerit donatio aliquorum feudorum, non omnium, & facta contemplatione matrimonij, hęc inquā ponderatio nihil facit ad articulū subreptionis, si tenetur, aut non tenetur mentionem facere primogeniti, de cuius præiuditio videtur in omni casu tractari, si eidem omnis feudorum successio debetur, & donando secundogenito, siue omnia feuda, siue partem semper illi aufertur, & præiuditium infertur ex quo, & in quo stat fundata subreptio secundum opinionem tenētium hanc partem, & tandem D. Mar. in art. principali, si assensus est, vel nō est subreptitius simpliciter tenuit opinionem D. Regentis Reuerterij, & aliorum duorum Dominorum Consiliariorum, qui huius voti fuerunt in decisione facta tunc per Sacr. Conf. & dixit Marin. 9 hæc opinio de iure erat tenenda.

Sacr. Consf. Camer. & Frecc. nullam habuerunt rationem de primis dubitationibus, sed omnem vim constituerunt in subreptitione, & repræhendit Marin. Afflict. cuius dicta dixit procedere posse in feudo ex pacto non hæreditario, & sic pariter dicta per Pern. vt ex eo est
8 videre, aliàs in Regno, in quo viuitur iure francorum omnia feuda essent ex pacto, & prouidentia; cuius contrarium est indubitatum, in quo fecit suum amplum primum consf. Loffr. & in Regno opinio est indisputabilis; aliud enim est concessio facta titio, & primogenitis, & aliud est concessio facta titio, & hæredibus cum clausula iuris francorum; Primo enim casu erit feudum ex pacto. Secundo verò minimè, sed erit feudum cum qualitate hæreditaria restrictum ad certos, & non omnes hæredes videlicet, vt solus primogenitus semper succedat, sed vt hæres, quia sic concessum, vt peroptimè declarat Loffr. num. 147. dicens feudatarium non posse dare feudum vni ex filijs, quando est Lombardum scilicet diuisibile in præiuditium aliorum, nec primogeniti, quando est francum idest si viuitur iure francorum, & è cōtra cum assensu in vtroque
9 casu potest, si in concessione verbū hæredibus est appositum, & eleganter declarāt Moderni addentes ad Andr. in cap. omnes filij in verb. secondogenito, si de feud. def. mil. vbi idem firmat, & benè explicat Bammac. nu. 55. & tradi-
10 ta per Andr. in d. §. hoc quoque procedunt quando est facta concessio tibi, & primogenitis, & nullum verbum de hæredibus, & sic intelligitur Andr. in d. cap. omnes filij, & ob id, dum Andr. in d. §. hoc quoque nu. 7. voluit declarare feudum ex pacto, dixit esse illud, quòd est datum alicui, & descendentibus ex eo, & non dixit hæredibus, &c. Ita quòd semper quod adest verbum hæredibus non opus est in Regno differre de qualitate hæreditaria, quod decidit idem Andr. in c. 1. §. quid ergo de inuest. de re alien. fac. in fi. dum loqui-

tus

tus fuit de cōcessione huius Regni, quę tanquàm de Regno est cum clausula iuris francorum, verum quia est facta pro hæredibus, propterea dicit esse feudum hæreditarium, vbi Moder. Add. latissimè fundantes, hoc etiam ex expressis nostri Regni constitutionibus, & ad
11 propriam nostram quæstionem est pūctualis decis. Andr. in c. 1. in add. verb. quid ergo de nat. succ. feud. vbi tradit posse patrem cum assensu dare feudum vni ex filijs, & redit rationem optimā, quia alienare potest, sicut extraneus cū consensu Domini, vbi Moder. adden. repræhendunt Pernum, malè allegantem pro sua opinione Andr. & concludunt valere donationem factam secundogenito cum assensu, & idem dixit Andr. in c. 1. §. nec in filiam de alien. feud. pat. & quòd dixit in d. c. omnes filij verb. item si vassallus, vt possit assignare feudum vni ex filijs, intelligitur cum assensu, vt dixit in d. cap. 1. verb. quid ergo, nam si omnes essent successores, & instituendo, aut disponendo in alium nō immediatè successionem, dicitur alienatio vetita absque assensu, ex regulis cōibus, quòd non est in diuisione inter filios permissa ab eodem iure communi, & stamus sub reg. text. in c. 1. de succ. feud. nulla dispositione defuncti manente, vel valente, igitur oportet intelligi Andr. hoc in loco, vt loquatur quando cum assensu disponit, & sic concordat cum dictis
12 in d. verb. quid ergo, in quo facit regulam Ardiz. vt non possit feudum vni ex filijs assignari in sua summa c. 125. in tit. vtrum feud. poss. vni ex fil. assign. & Capyc. in rep. c. imperialem car. 10. redit se conformem cum Ardiz. vt non possit feudatarius assignare feudum vni ex filijs absq; assensu, ibi in 2. ampl. vbi Camer. cart. 23. idem firmat, & disputat articulum ad partes, vbi cart. 24. in fin. verb. non obstat. Tertium argumentum redit rationem ab alijs in hoc non cōsideratam, quare pater non possit absq; assensu licèt omnes filij sint de comprehensis in inuestitura, & simus in feudo hæreditario, illa enim est ratio, quia est alienatio in contemptum Domini, qui alia lege feudum concessit; & sic consideratur interesse voluntatis, si placet, vel displicet secundum Andr. ibidem ex reg. text. in l. fin. ff. de vsu, & habir. sed cum assensu omnes fatentur valere dispositionem inter filios etiam ex partibus disparibus, & sic limitatur text. in d. c. 1. de succ. feud. vt per Frecc. lib. 3. in 3. form. inuest. ante nu. 12. cum qua distinctione, & cognitione terminorum sedantur opin. Doctor. qui tàm confusè hunc articulum tractauerūt, quæstiones congerit Tiraq. de retr. lign. §. 11. gl. 6. nu. 23. & de iure primog. q. 77. quàm etiam sententiam benè explicat, & firmat Bammac. in d. cap. omnes filij, & si Andr. sic non intelligeretur esset sibi cōtrarius, & malè loqueretur, quem dixit errasse Camer. vbi supra, sed defendendo illum, quòd intelligatur, quando cum assensu disponit nulla adest cōtrarietas, & dum postea in eodē loco subnectit, nisi lex, & pactio dati feudi aliud dicatur, intelligitur in feudo ex pacto
13 titio, & filijs nominatim, vel illorum contemplatione principaliter concesso, & dico nominatim, vel illorum cōtemplatione, nam cum loquatur Andr. in feudo acquisito per patrem licet esset ex pacto, tamen in primo acquirēte habet naturā hæreditarij, & poterit alienare, quia omnes recognoscunt à primo acquirente, secus verò si filij sunt principaliter contemplati secundum cōmunem distinctionem Iser. in d. cap. 1. de alien. feud. pat. in d. cap. 1. de succ. feu. in cap. titius si de feud. def. mil. cum mille concord. quæ videtur melior intelligentia ea, quàm dat Bāmac. vt hæc verba intelligantur de feudo ex pacto antiquo si quæstio est posita in feudo nouiter acquisito, & hæc est exceptio, & limitatio, quæ dicitur esse de regula secundum eūdem Andr. ad propositum in cap. 1. qui succ. ten. vel secundū Loffred. intelligitur de alia quacumque pactione, & lege apposita in inuestitu-

ra, quæ etiam cum assensu vetet feudi dispositionem cum ex illa derogetur dispositioni iuris communis ad text. in cap. 1. de duob. frat. in cap. 1. de feud. non hab. propter feud. nat. cum reliquis per Loffr. adductis, & quòd demum ibidem Andr. subdit videlicet, vbi viuitur iure francorum, non posset secundogenito feudum dare, intelligo cum Bammac. quando feudum est datum titio, & primogenitis, absque verbo hæredibus, nam tunc est ex pacto, non hæreditarium, vt supra declarauimus, & hic est germanus, & verus Andr. intellectus quem etiam tenuerunt Moderni addẽtes ibidem, quanquàm Loffred. voluerit hic loqui quando disponit absque assensu, vt sicut in primo casu absque assensu non valet dispositio in feudo, in quo omnes filij succedunt, sic pariter nam valeat, & si primogenitus tantum succedat absque assensu, qui intellectus mihi non placet, & non consonat verbis Andr.

Ex his iustissimè apparet, quare prædicti Doct. ac Sac. Cons. nullam habuerint, rationem de defectu potestatis feudatarij, quando cum assensu disponit, si feuda sunt hæreditaria, & vt sæpè diximus in præcedentibus reputantur, vt allodialia, & idem in feudis ex pacto nouiter acquisitis, vt hæreditariorum naturã sortiantur, quo casu ex reg. text. in l. cum à matre, tenentur successores habere ratam dispositionem cum assensu validitatam, & intantum filius ius in feudo habebit, inquãtum reperiet illud in hæreditate, sed si per prius est alienatum, cum nullum ius ante mortem sit delatum propterea nullum poterit post mortem prætendere, sicut etiam dicimus in feudo ex pacto nouo, quòd hæreditariũ reputatur, vt hæc omnia eleganter docet Andr. in d. c. 1. de alien. feud. pat. nu. 11. & in c. 1. §. hoc quoque de succ. feud. nu. 7. cum locis concordãtibus; omnia enim allegata in prima dubitatione procedunt in feudo ex pacto antiquo, in cuius concessione nulla est facta mentio hæredum, aliàs omnia sunt hæreditaria, & de natura alienabilia cum Domini directi assensu, in quo
14 notetur, quòd duæ sunt regulæ faciendæ in feudis, vt aliàs diximus in magna consultatione, & sunt de natura feudorum. Vna quòd sine assensu non sunt alienabilia. Altera è contrario, quod cum assensu sunt in libero commercio, illorumq; alienatio erit semper permissa, loquendo in feudo hæreditario, siue nouo, siue antiquo, & etiam in feudo ex pacto nouo, vt diximus, ita Isern. in cap. 1. de feud. non hab. propr. feud. nat. post glos. in cap. 1. in verb. permissione, per illum text. de prohibit. feud. alien. per Lothar. eadem glos. in cap. 1. de alien. feud. pat. Andr. & latius Moderni addentes in d. cap. imperialem in verb. cum consensu reassumit conclus. Curt. in 4. part. tractat. feud. num. 81. in tit. quibus ex causis feud. ammitt. Ex quo fit, quod hallucinati sunt, qui in hac quæstione dixerunt ex alienatione, quæ fit per patrem donando vni ex filijs, alterari naturam feudorum, si vt dixit misteriosè doctissimus Isern. alienabit pater, sicut extraneus, in quo nulla consideratur alteratio naturæ feudi, quòd alienatur, quia vt diximus est de natura alienare cum assensu, & feuda, vt pluries supra dictum est, sunt in commercio, & non sunt de prohibitis perpetuò alienari, sed perpetuo permissis cum Domini assensu, & quando in alium transferuntur, illa trãseunt cum eorum innata natura à lege inuestituræ assumpta, ita quòd erunt eiusdem naturæ pęnes donatarium, cuius erant pęnes donantem, nec alio modo transferri possunt, pro quo est factus text. in cap. 1. §. profecto de l. Corrad. ob quod nec respectu alienantis, nec respectu assentientis intelligetur in aliquo natura alterata, quòd peroptime explicat D. Frecc. in proprio casu in d. sua prima quæst. & etiam Pern. in allegato cons. 7. quòd non est quando di-
15 sponitur in vltima volũtate instituen-

do alium, quàm vocatum ex l. inuestituræ,tunc enim succedit,qui succedere non deberet secundum naturam feudi, & dispositio confertur post mortem, & in hoc casu loquitur Pragmatica nouē capitum in tit.de feud. per quam vetatur Proregibus assentire, & procedit opinio Bammac.vt non sufficiat Proregis consensus in dispositione,quæ fit in vltima voluntate in beneficium secundogeniti,ex quibus apparet satisfactum dubitationibus concernentibus defectū potestatis feudatarij,Proregis ac præiuditium filij primogeniti.

Reliquum remanet satisfacere prætensæ subreptioni, in quo sunt opiniones,hinc inde Frecciç,& Camer.& adsunt determinationes, vt supra factæ.

Possum primo loco validè allegare pro hac parte communem opinionem, quæ se habet, vt valida sit donatio, & dispositio cum assensu inter filios etiam inequaliter,vel vni tantum totum assignando,quādo feuda sunt diuidua, & disputatio fuit, an etiam sine assensu secundum Doctor. cumulatos per Tiraq.sed cum assensu omnes fatentur, & hoc dixit Andr. Loffr. Frecc. Moderni addentes ad Andr. qui loquuti sunt in donatione, quæ fit secundogenito, solus autem Camer. dissentit, & in alie-
17 natione,quæ fit extraneo nemo discrepauit, quando cum assensu, & in feudo hæreditario,& Camer.fundat se in subreptione, Guliel. verò Pern.in defectu potestatis,quia tenet opinionem feuda, in quibus viuitur iure francorum esse ex pacto,& prouidentia, quod ab omnibus in Regno est reprobatum, si igitur Doct. simpliciter dicunt, quod potest fieri alienatio cum assensu Domini, qui assensus requiritur ad tollendum obstaculum prohibitiuum alienationis feudi Domino inrequisito,ergo bene dixit D.Reuert.quod standum est huic regulæ, nulla dispositione iuris in contrarium existente.

Arguo secundo loco fortius,& incōuincibiliter ex decisione And.in d.c.1.
18 verb.quid ergo de nat.succes.feud. dicit enim quod pater,vt extraneus alienabit donando filio cum consensu Domini, si igitur non alienat iure patrio, sed vti extraneus, sequitur quòd etiam extraneus erit ab hac quęstione articulus subreptionis, quod benè ponderauit Loffr.& voluit dicere subtilis Andr. si feudatarius potest in extraneum cum assensu alienare, quare deterioris conditionis dicitur esse filius, & si potest primogenito præiudicare alienando in egtraneum, quare præiuditium, quod non consideratur cum extraneo,considerari potest cum filio, eiusdemq; fratre,& ob id dixit Andr.quod pater,vt extraneus alienabit, cui decisioni non potest responderi,etsi nullum ius habet primogenitus, quia feudum est hęreditarium, ergo non datur illius præiuditium, & consequenter Dominus assentiendo non dicitur lædere, ob quòd nō potest inferri ad subreptionem, si concessisset,vel si durius;immò iniuria tunc fieret vassallo denegando assensum in re libera sua.

Tertio si petitur assensus donationi faciēdæ, vel factæ secundogenito, ergo nullo modo cadit subreptio,nā dicendo donare filio secundogenito,certificatur assentiēs de primogenito,qui si nō esset existens,esset hic secundus primus,& nō secundogenitus sm decis. Andr. in d.c. hoc quoq; ex quo cessat difficultas cōsiderata per Camer.ꝙ non concessisset, vel difficilius,& ꝑpea Doct.præfati tractauerunt solummodo articulum, si potest dari secundogenito cum assensu, & nihil de subreptione, quia dicendo dare secundogenito præsupponitur præexistentia primogeniti.

Quarto ad idē vrget ratio D. Frecc. nam donare immediato successori, non requirit assensū,vt est iuris notorij,ergo statim,ꝙ petitur assēsus,cogitauit assentiēs supplicantem indigere eo,qa filius cui donabatur,nō erat immediatus successor,& cōsequēter,ꝙ alius ipsū præcedebat,ex quo seqtur,ꝙ cessat subreptio,

quia

quia ex parte ſupplicantis non reperitur de iure, quod hanc qualitatem exprimere debebat, & non omne quòd
19 tacetur inducit ſubreptionem, ſed illud tantum, quod iure eſt expreſſum, quod exprimi debeat gloſ. in clem. 1. in verb. alterum de præb. fœli. authoritate Rotæ Bellem. & aliorum in cap. poſtulaſti 3. col. verb. declara etiam de de reſcript. latè Menoch. in d. cent. 3. de arbitr. lib. 2. nu. 26. ſi verò conſideramus partem concedentis, nulla cadit ſubreptio, ſi ex petitione aſſenſus datur ſcientia neceſſitatis ipſius, nam aliàs fruſtra impetraretur, quod aliàs communi iure competeret ad text. in l. 1. C. de theſaur. lib. 10. & ſi conſideratur neceſſitas, conſideratur in neceſſariam conſequentiam, quòd alius erat ſucceſſor immediatus, ob quod aſſenſu opus erat quo non obſtante aſſenſijt igitur, non cadit articulus ſubreptionis, & ſi ex parte ſupplicantis non conſideratur ſubreptio, quia de iure hoc non eſt expreſſum, non poterit dari ex parte aſſentientis in præiudicium ſupplicantis, & oĩa iura, & Doct. quę vel loquuti ſunt de ſubreptione, vel obreptione, minimè illã tractauerũt reſpectu concedẽtis, ſed ſupplicantis; nam cum ſubreptio conſiſtat in taciturnitate veri, & obreptio in expreſſione falſi ſecundũ canoniſtas in d. c. ſuper literis, hęc inquam non conſiderantur in concedente, ſed in ſupplicãte, à quo demum dicitur regi ſubreptũ, vel obreptũ aliàs deceptus remaneret ſupplicans ex conceſſione, ꝙ incõcuſsè cõfirmatur ex argumẽto ſubſequ.

Quinto onus eſt aſſentientis ſe informare de expoſitis, & de qualitate eius,
20 in quem feudum vult transferri, nam ob hoc poteſtas aſſentiendi reſeruatur Andr. in cap. imperialem num. 7. 3. col. vbi Camer. catt. 64. hinc Frecc. in 23. quęſt. tenuit non eſſe gratiam ſubreptitiam, ſi non fuit in aſſenſu expreſſum, quòd vendebatur extero, quanquàm idemmet Andr. ibidem dicat, quòd natio prouocat, & deterret, & intereſt Regis ſcire, ſi in quem feudum eſt transferẽdum ſit fidelis, vel trahit originem à parum fidelibus, ſi eſt exteræ nationis, & ſimilia, vt per eum nu. 7. 3. col. & nu. 9. ibi, vel odioſus, Regi vel extero ei; ſed quia onus eſt Regis ſe informare, propterea aſſenſus reſpectu ſupplicantis non poteſt dici ſubreptitius pro quo affero text. in proprio caſu in Capit. Reg. Caroli II. incipiente item ſtatuimus æditũ in planitie ſancti Martini, de quo ſupra in materia aſſenſus dotium, latè loquutiſsimus, prouidetur enim in illo tex. quod matrimonia liberè contrahantur à feudatarijs abſque alia neceſsitate aſſenſus Regis, dummodò feuda non dentur in dotem, ſed ſi illa volunt dari, aſſenſus peti debeat adhoc, vt Curia ſe informet, & inquirat qualitatem eius, in quem feudum vult transferri, ergo onus eſt Regis ſe informare de veritate, & qualitate præcum, & quando Rex, ſeu Prorex de-
21 mum præſtat aſſenſum cenſetur inueſtire nouum acquirentem per donationem, quam intelligitur facere, aſſentiendo ex reg. text. in l. obuenire de verbor. ſignif. ita notab. Frecc. in 2. lib. quæſt. 17. in cap. incip. hic quæro de noua quæſt. nu. 12. & dixit Andr. quòd habetur, ac ſi Rex principaliter conceſſiſſet in cap. 1. §. etſi clientulus de alie. feud. & inueſtituta feuda conceduntur ad text. in cap. 1. vbi Andr. quib. mod. feud. conſt. poteſt, ex qua inducitur cõtractus vltro, citroq; obligatorius, &
22 dicitur contractus de per ſe innominatus Andr. in prælud. q. 5. vbi latè Moder. add. vnde cum qui cum alio con-
23 trahit, ſcire debet conditionem illius ad reg. qui cũ alio de reg. iur. vbi Dec. cum alijs latius per me cumulatis ad proprium caſum in conſ. 2. 1. vol. n. 44. vbi quod in caſu hoc nõ excuſat ignorantia facti alieni, quia ſi tenebatur ſcire nõ eſt probabilis, ſequitur propterea ex his, quòd non procedũt termini ſubreptionis, & ibi latius habetur, quando perſonæ ſunt notæ in Curia, aſſentiens

ex qualitate personarum habet illarum scientiam,quodq; si fuisset expressum, concessisset,hæc inquàm omnia faciunt subreptionem omnem cessare.

Nam Collaterale Consilium à quo assensus expediuntur, & per quod Regnum regitur,& gubernatur notas habet personas omnes maximè, quando sunt principalis familiæ, & qualitatis, & sic pariter Prorex,in quo quæso,addantur supra latius discussa in articulo illo de alienante feudum, quando successore legitimo carebat, an quia non fecit de hoc expressionẽ assensus super alienatione interposita,erit validus, cũ communis sit Doct.schola interesse Regis esse consideralile propter deuolutionem,& vt dicit Camer.non solent similes assensus concedi, & tandem quia onus est Regis de hoc se informare, Andr. dixit validum esse assensum, ex quo inoleuit postea practica Reg. Cancell.vt in præstatione assensuũ dicatur, fiat,dummodo habeat successores.

Sed ad concludendum articulum,& tollendam omnem pęnitus dubietatem
24 tàm circa potestatem Proregis, quàm circa motiuum subreptionis, dico omnia decisa esse per Capitula particularia concessa nostræ fidelissimæ Ciuitati, in quo quæso attendatur.

Per Pragmaticam editam in anno 1531. dicta delli noui capi prouisum erat, ꝙ Proreges minimè assentire possent alienationibus feudorum titulatorum,vel magni mométi,quę erant feuda illa transcendentia introitus annuorum ducatorum mille, vt per Capitulũ quartũ concessum Ciuitati in an.1557. in lib.capitulorum fol.160.cumq; supplicatum esset in an.1535.vt nõ obstáte prædicta Pragm. anni 1531. possent Proreges assensus præstare omnibus, & quibuscumque alienationibus quorumcumque feudorum, maximè quia per Pragmaticam prædictam veniebat impediti contractus matrimoniales, ppea Rex demum concedit potestatem Viceregibus, ꝙ non obstante prædicta Pragmatica possent assentire, quemadmodum ante dictam Pragmaticam fieri solebar quando pater, aut mater in casu matrimonij filijs fecerint donationem suorum statuum, & hæc sunt propria verba gratię,& rursus dicit placet item Regijs maiestatibus, ꝙ Vicereges prædicti possint interponere assẽsus in casu cõtractationis matrimoniorum, vbi donatio fiet per parẽtes filijs non obstáte prædicta Pragmatica, quemadmodum ante eius publicationem fieri solebat.

Ex hoc inquàm capitulo declaratum apparet solitum esse donare filijs,& sic secũdogenitis, nam loquitur capitulum per verbum filijs,& rursus pernecesse intelligendum est de filijs ẽt secundogenitus,quia de primogenitis non erat dubitandum, quia non opus habebant assensu, cum erant immediati successores,& resoluebatur in vim refutationis, nec dicatur,ꝙ assensus necessarius erat, dùm donatio fieret cum reseruatione dominij,aut vsusfructus,nam propterea duæ sunt decretationes,vna quãdo pater,aut mater donat suos status, altera generalis,quando parentes filijs donát, & semper loquitur in plurali numero, ergo omninò comprædendit etiam donationes,quæ fieri solitæ erant filijs secundogenitis, & dicit Rex ꝙ posset assentire Prorex,vt assentire solebat ante Pragmaticam, & sic Rex dando generalem licentiam assentiendi, non potest dici,quòd nõ assentijsset,vel difficilius, & sic pariter Prorex, si solitus erat assentire ante Pragmaticam, cumq; hoc supplicetur in spetie, & generaliter cõceditur,intelligitur concessum in omnẽ casum,vt arguit Andr.in c.1.qui succ. ten.ergo si adest specifica licẽtia assentiendi,si dicitur solitum esse donãdi filijs,siue primogenitis, siue secundogenitis,si dicitur ꝙ assentire solebant Proreges ante Pragmaticam,ergo de potestate non est dubitãdum, nec de subreptione verba esse facienda, quæ nõ aduertit Camerar. nec D.Frecc.& ni fallor reddunt articulum indubitatum.

nec

nec dicatur restringi gratiam, quo ad donationes, quæ fiunt contemplatione matrimonij, nam hoc est respectu feudotum titulatorum, & magni momenti, super quibus vetatum erat Proregibus assentire per prædictam Pragmaticam anni 1531. antequam Proreges indistinctè super omnibus assentiebant, ob quod opus fuit ædere Pragmaticam restringendo potestatem respectiuè ad feuda titulata, & magni momenti tantum, ergo remanet solitum respectu aliorum feudorum sit declaratum per hoc capitulum, & consequenter cessat motiuum subreptionis consistentis in eo, quòd non assentijsset, vel difficilius, casus feudorum titulatorum, & magni momenti non facit ad articulum subreptionis, sed ad potestatem Proregis, & hic etiam est sublatus quo ad donationes contemplatione matrimonij; vnde omni iure de subreptione non est tractandum, & successiuè pro validitate donationis erit iudicandum.

Hæc omnia locum habebunt, quãdo absque consensu primogeniti fit alie-
25 natio in secundogenitum, sed si cum consensu, tunc neque assensu Domini opus erit, & valida iudicabitur, quælibet dispositio, quia sublato de medio primogenito, remanet secũdus primus, & resoluitur in vim veræ refutationis, pro quo est text. in cap. præterea, quib. mod. feud. amitt. vbi glos. & Iser. disputant, an sufficiat tacitus consensus, nec assensus Domini directi requiritur in hoc consensu primogeniti, tum quia non habet ius formatum in vita patris, sed spem tantum, tum etiam quia pariter consensus iste resolueretur in vim refutationis in beneficium secundogeniti, & ideò Doctor. communiter tradiderunt sufficere consensum, & omnis difficultas residet, si consensus expressus requiritur, vel tantum tacitus sufficiat.

Sed notetur adhoc casus, qui frequẽter poterit in facto accidere, an si fue-
26 rit facta dispositio in secundogenitum, vel in vlteriorem agnatum, de qua primogenitus, seu agnatus immediatè successurus scientiam habuit, & tacuit per annum, an enim ex hac taciturnitate, sic per annum continuata stante coniunctione sanguinis, videatur successioni renuntiatum in beneficium secundogeniti, seu agnati remotioris inuestiti, prout videtur casus in cap. titius in fin. si de feud. def. mil. vbi glos. notab. dicit, quòd scientia alienationis factæ in agnatum remotiorem silentium anni, &
27 agnatio hæc enim tria operantur exclusionem agnati proximioris, & confirmationem inuestituræ in agnatum remotiorem, vbi idem sequendo Andr. dicit, quòd idem operatur cõsensus expressus agnati, quòd tacitus, qui inducitur à die scientiæ cum lapsu tempo-
28 ris anni, vbi etiã, Aluar. eodemq; modo excluditur Dominus à prælatione, quàm habet, dùm feudum fuerit alienatum per vassallum, si elapsus fuerit annus à die scientiæ ad text. in cap. 1. §. porrò qual. feud. pot. ol. alien. & de hac annali pręscriptione habetur etiam in cap. 1. §. fin. si de inuest. int. Dom. & vass. lis hor. vbi glos. notab. quam Andr.
29 multum commendat, hinc Doctor. dixerunt, quòd quando labitur annus habetur, ac si alienatio esset facta de expresso consensu agnati, seu filij, Bald. in cap. 1. §. hoc quoque nu. 17. de success. feud. & in d. cap. titius dicit agnatos esse debere multum auisatos, ne labatur annus, alias silentio contractus confir-
30 matur, & idem Bald. in d. cap. porrò dixit notabile verbum videlicèt, q annale silentium habet vim refutationis, ad quod ipsum allegat Io. Vinc. de Anna in rubr. de vass. decr. ætat. nu. 331. eandemq; conclusionem firmat post Affli. in d. cap. titius, Capyc. in inuest. in verb. alienationes feudorum verb. limita se-
31 cundo, vbi voluit procedere hoc etiam in vita feudatarij alienantis, vt annus currat à die scientiæ, licèt agnatus non possit reuocare, quia debet protestari, & reuocare verbo, ac ostendere verba-

lem contradictionem, in quo videtur contradicere Io. Thom. de Mar. in tit. 2.lib.1.de feudo ex pact.pat,nu.72.qui eandem firmat conclusionem supra in verb. scilicet limitatur, sed vult, quòd hic annus currat à die mortis,quia tūc competit agnato ius reuocandi, nam alias non valenti agere non currit pręscriptio, eandemq; declarationem firmat Sonsbecius quem refert Pistor. in secunda par. quæstio. feud. quæst.5. num. 29. Sed communis est cum Capyc. & iura, atque Doctor.omnes simpliciter tradunt, quod à die scientiæ currat annus, quam conclusionem latè exornat Bammac.in repet.dicti cap. titius,cumulans omnes, quam sequendo Lanar.in suo conf.69.nu.9. dixit,quod
32 idem operatur lapsus anni in agnato, quando in agnatum vlteriorem fit alienatio,quòd operatur lapsus annorum 30. quando alienatio in extraneū, quo casu Doctor.omnes,vbi supra dixerunt data scientia alienationis factæ in extraneum per annos 30.agnatum excludi à reuocando, quòd ego non sequor per viam consensus præsumpti, cum in extraneo cesset præsumptio principaliter fundata in propinquitate, & agnatione secundum terminos text.in l.procula de probat. & rursus dùm fit alienatio in extraneum, & intercedit mors alienantis, res non est integra, dominium est pœnes successionem,non potest dari consensus, qui importaret nouam dominij translationem,quę sine Domini nouo assensu fieri non potest, igitur oportet intelligere dictum hoc per viam præscriptionis,secundum ter-
33 minos text.in cap. siquis per triginta si de feud.def.mil.qui term.non practicatur in Regno ex rationibus aliàs discussis,& multo magis prædicta procedunt,si procedit opin. quod cursus anni intelligitur incipere post mortem alienantis tempore, quo dominium est iam in successionem translatum, quæ minime militant,quando sumus in filio primogenito, vel agnato proximiori, qui sicut posset expresè refutare immediato successori absque alio Domini assensu,sic potest facere per lapsū anni ex quo temporis cursu data scientia, agnatio inducit validam consensus præsumptionem, qua ratione attenta
34 apparet malè sentijsse Camer. in d. c. imperialem cart.33.col.3. verb.quinimo,dum voluit hanc annalem præscriptionem non procedere hodie,maxime in Regno stante nullitate alienationis, cuius datur reuocatio à Domino, quādo vassallus non vult reuocare, & consensus superueniens agnati non reperit rem integram, decepit enim se Camer. nam articulus procedit, quando cum consensu Domini fit alienatio, quæ ex reg.text.in cap.1.de alien.feud.pat.vbi Iser.valet quo ad Dominum,sed non in præiuditium agnati loquendo in feudo ex pacto antiquo, & consequenter non potest tractari de reuocatione, nec de præuentione Domini, & rursus, & fortius, vt sæpius diximus, alienatio donec Dominus assentiat non dicitur nulla, sed stat in suspenso propter spem reconualidationis ex superuenientia assensus quādocumque non data reuocatione, igitur existente Domini assensu,& superueniente agnati consensu,de cuius tantum interesse agitur,qui consensus alium non requirit assensum, quia in immediatè successurum sequitur propterea, quòd non potest procedere dictum Camerarij.

Hæc omnia in feudo ex pacto non hæreditario, sed in feudo hæreditario
35 erunt clariora, in quo, & si Bammac. dixerit authorit. Thesaur. in sua decis. 99.quod non procedat id quod de cōsensu agnati dicitur, quia successor habet,vt hæres, & tenetur habere ratum factum defuncti, de quo etiā per Brun. in conf.80.tamen aduerto benè terminos silentij annalis applicati ad finem tollendi subreptionem, de qua supra disputauimus,nam si ex hoc dicitur facta alienatione cum consensu agnati, seu primogeniti, vt ponit casum Af-

flict.

flict.in d.cap.titius, sequitur quod nulla cadit subreptio, & rursus si esset facta alienatio in vlteriorem agnatum, vel in secundogenitum absque assensu, quo casu etiam in feudo hæreditario secundum communem scholam nostrorum Scribentium procedit Const. Reg. constitutionem diuæ memoriæ, vt possit reuocare hæres alienationem nullam defuncti, quia non tenetur approbare factum nullum, dico, quòd si ante reuocationem, vel Domini præuentionem primogenitus, vel immediatus successor consentiret alienatio reuiuisceret, & conualidaretur, & cum resoluatur in vim refutationis non opus est Dñi assensu, vt sæpius diximus, ergo si consensus inducitur, non solum quando expresse consentit, sed per scientiam alienationis cum propinquitate sanguinis, & tẽporis cursu, sequitur quòd quæstio procedit etiam in feudo hæreditario quo ad prædicta, non autem quo ad reuocationem quando legitimus procederet assensus, & in hoc casu procedit dictum Thes. & Bammac. pro quo videatur sollemnis decisio Gram. num. 133. & propriè ibi nu. 38. cum sequ. vbi quomodo
36 præsumatur scientia ad finem decursus anni, & ibi etiam de iure adeundi, & alia notabilia propter casus contingentes, quæ dixisse sufficiant pro indagatione veritatis, & vt peritiores altiori stylo omnia possint determinare.

SVMMARIVM.

1 *Feudum cum assensu potest alienare, & absque eo minimè.*

2 *Feudum cum potestate alienandi concessum dicitur contra naturam feudi.*

3 *Sicut probibetur feudi alienatio, sic etiam iurium feudalium.*

4 *Ex contractu feudali absque assensu, nec confessio oritur.*

5 *Idem iudicatur de feudo, quòd de actione ad feudum.*

6 *In cessione iuris hyppothecæ feudalis requiritur assensus, sicut in cessione feudi.*

7 *Commutatio iuris feudalis de persona ad personam fieri non potest, absque assensu, & signanter iuris hyppothecæ.*

8 *Lex feudorum, & Constit. Regn. annullauerunt omne commercium, omnemq; cõtractationem rerum feudalium respiciendo facti seriem, non autem iuris effectum.*

9 *Prohibita alienatione, venit etiam probibita possessionis translatio.*

10 *Lex feudorum probibitiua alienationis, & Constitutio Regn. habent locum etiam in contractu possessionis translatiuo.*

11 *Constitutionẽ Reg. constitutionem diuæ memoriæ, iudicatum est habere locum etiam in emptore, in promissione de vendendo, & in pacto de non petendo, & nu. 12. & 13.*

14 *Clausulæ appositæ in concessione, seu in instrumentis vẽditionum cum potestate capiendi, vendendi, & alienandi quid importẽt, & Sacr. Conf. decisiones referuntur.*

15 *Feudi concessio facta cum facultate alienandi, vel cum clausula cui dederis, an importet liberam feudi dispositionem, vel in ipsius alienatione requiratur assensus, in quo opiniones Scrib. hinc inde referuntur, & firmatur opinio pro parte affirmatiua.*

16 Opi-

16 *Opinio tenentium partem negatiuam, videlicèt non requiri assensum limitatur cõmuniter, quando facultas non est data in principali dispositione, sed in exequutiuis.*

17 *Assensus Domini nil aliud importat, nisi tollere obstaculum impeditiuũ translationis iuris feudatarij, si quod habet, & eo modo, quo habet, nec Dominus assentiendo aliquid concedit, nec iuri suo quomodocumque praeiudicat.*

18 *Assensus non iuuat absque contractu feudatarij.*

19 *Dominus assentiendo non intelligitur remittere ius directi dominij.*

20 *Dominus sciens feudum sibi deuolutum assentiendo feudatario, illud alienanti sibi non praeiudicat.*

21 *Assensus non extenditur ad incogitata.*

22 *Interesse Domini in alienatione rei feudalis.*

23 *Assensus, qui petitur ad obstaculum tollendum non operatur ad alia, nec extenditur ad dispensationem.*

24 *Creditor nisi ex pacto spetiali non potest vendere bona debitoris illo inrequisito.*

25 *Qui facit actũ, intelligitur facere, prout ei à iure permittitur.*

26 *Prorex non potest concedere, aut dare rem, aut ius Domini, nec praestare assensum, quando natura feudi alteratur.*

27 *Iudicium assistentiae, an requirat probationem dominij.*

ARGVMENTVM.

Prohibitio alienationis rerum feudalium habet locum, tàm in ipsis feudis, quàm in quibuscumque iuribus feudalibus, ob quod assensus requiritur semper quomodocumque, de feudo, aut de actione, seu iure feudali tractatur, & quid in possessione rei feudalis. An Constitutio Regni constitutionem diuae memoriae habeat locum. Dominus assentiendo quid facit, & an sibi praeiudicet. Concessio feudi cum facultate alienandi, an importet liberam dispositionem absque alio requisito assensu, & quid, quando clausula predicta non est posita in principali dispositione, sed in exequutiuis. Prorex an possit praestare assensum, quando feudi natura alteratur, vel quando ius Domini venit ex assensu concedendũ. Iudicium assistentiae an procedat super re feudali absque assensu.

§. XI.

COMMVNIS est schola Doct. fundata in notorijs iuris regulis quòd feuda non solum, vendi non possunt absque assensu, sed nec obligari, aut commercium aliquod quomodocumque de ipsis fieri, & duae sunt regu-
1 lae, vna negatiua, vt supra, & alia affirmatiua, vt cum assensu libera sit dispositio, de quo in cap. 1. de prohib. feud. alien. per Lothar. in cap. imperialem, de prohib. feud. alien. per Feder. in Consti. Reg. consti. diu. mem. hinc Andr. & Do-
2 cto. voluerunt, quod data facultate disponendi, seu alienandi absque assensu, dicitur impropriari feudum, ipsiusq; naturam alterari, de quo Andr. & Scrib. in cap. 1. de feud. non hab. propr. nat. feud. & sicut prohibetur alienatio rerum, sic etiam prohibetur alienatio iu-
3 rium feudalium, dicit Andr. in d. Cõsti. Reg. in verb. transactionis, quae Constitutio annullat quoscumque contractus super

super feudis, & rebus feudalibus, vbi
Affl.in 4.notab. nu.22. tradidit, quòd
cõtractus factus inter partes de re feu-
4 dali,nullam habet firmitatem,nec quo
ad partes,nec quo ad tertium,ita quòd
ex eo,nec inducitur confessio, ex qua
resultet certitudo aliqua,vel firmamen
tum, & idem iudicatur de actione ad
5 feudum,quòd de ipso feudo,Andr.in
Constit.Reg. honorem nostri diadema-
tis 3.col.siue actio sit ad vendicandum
feudum, siue super hyppotheca super
ipso, nam semper tangitur feudum, &
dirigitur, vel ad venditionem ipsius,
vel adiuuationem, & ob id in cessione
iuris hyppothecæ,sicut in cessione feu-
di requiritur assensus, quia cum sit ius
super re feudali;nulli dubium est assen-
sum requiri,quæ latius exharat D.de
Franch. in sua decis. 75. vbi refert, sic
decisum absque alia controuersia,quia
7 est commutatio,& translatio iuris feu-
dalis de persona ad personam,quę secun-
dum Andr. in cap. imperialem est om-
nino prohibitum, eleganter explicauit
D.Frecc.in quæst.32. insurgens contra
Parid.aliter sentientem in tractu de re-
integr. in cap. incip. quia communiter
fol.139.immò dico plus, quòd cum lex
feudorum prohibuerit commercium
8 quodcumque de re feudali iuxta text.
in cap.1.in verb. commercium de pro-
hib.feud.alien. per Lothar.& in Const.
Reg.constit.diu.mem.quę latè explica-
uimus in quæstionibus præcedentibus,
& contractationem ipsam annullauit,
respiciendo contractus seriem, non iu-
ris effectum, infertur quòd quomodo-
cumque sit contractus, siue habilis ad
translationem dominij, aut iuris hyp-
pothecæ siue de facto translatiuus tan-
tum possessionis,vel sit contractus de
re aliena, sed tamen sit contractatio,
tanquàm de re propria feudali, semper
requiritur assensus, quia est contracta-
tio rei feudalis, & absque eo est omni-
no nullus,&vt dixi etiam quod impor-
tet translarionem possessionis, decisio
est notab.Bart.in l.non solum per illum
tex.ff.de alien.iud.mut.causa fact. nam
sufficit,quòd alienans faciat in quantũ
in se est, immò traditio perficit annul-
lationem actus,& feudi amissionem,se-
cundum eleganter tradita per Andr.in
cap.1.de leg.Corrad.nu.6. 4.col. & in
prohibitione alienationis venir & iam
prohibita possessionis translatio, nora-
9 biliter Innoc.in cap.Episcopus, de reb.
eccl.non alien. & hoc ex vi comprę hẽ-
sionis, non extensionis secundum Abb.
ibidem,quod latè prosequitur Felyn.in
rubr.de rescript.nu.5. & ideo ex sola
10 alienatione possessionis feudum perdi-
tur,quia committit in legem Ardiz. in
summ.in cap.incip.vrrum vassallus om-
mittendo tãtum possessionem feudi fol.
133.Blan.in sua summ.2.p. col.2. vers.
item nunquid si amittar, ex quibus in-
fertur,constir.diu.mem.procedere, etiã
quòd quis non sit dominus,sed vt talis
possideat, & etiam quòd aliud non fa-
ciat,nisi trãslationem possessionis, nam
cum hoc faciat mediante contractu, &
est contractus de possessione rei feuda-
lis,cuius commercium omninò est pro-
hibitum; propterea nimirum,si annul-
lando Constitutio omnem contractum
compræhenditur sub annullatione,siue
contractus sit dominij translatiuus,aut
hypothecæ, siue possessionis, & pro-
11 pterea iustissimè est iudicatum habere
locum constitutionem,& in emptore;li-
cet nihil alienauerit, & nihil transtule-
rit, sed quia lex annullat contractatio-
nem,prout de facto præcessit,& cõtra-
ctus omnes sunt annullati; merito quo-
modocumque sit contractus, compræ-
henditur in regula annullatiua,hinc et
decisum est constitutionem habere lo-
12 cum in promissione de vendendo,quæ
etsi feudum non tangat; verum est esse
contractationem rei feudalis, D.Frecc.
in 11.limit. D.de Franch. in decis.48.
13 sic etiam in pacto de non perendo, vt
per eundem D.Frecc. in limit.19. quæ
omnia in propria materia cumulata
sunt in cons. meo 5. 1.vol. vbi poterit
videri.

His

His sic stantibus fundatis in iuris regulis indubitatis, videamus quomodo procedat quæstio posita per D.Capyc. in sua decis.51.& in inuestitura in verbo necessitas, vers. quæro secundo, qui tradidit author. D.Ant.de Alex. quòd
14 contracto credito cum assensu, quo ad obligationem bonorum feudalium, & in instrumēto adsunt clausulæ cum potestate capiendi ad vendendum, alienādum &c. ac cum constituto, & præcario, vt si fuerit huius crediti facta alteri cessio, quòd denique in hac cessione non requiritur assensus, & poterit cessionarius agere contra possessorem feudi, quia sufficit assensus generaliter prę stitus super clausulis prædictis, & rursus secundo loco dicit, quòd etsi non adsint prædictæ clausulæ, benè iuuabit cesio absque assensu, quo ad obtinendam asistentiam, non autem quo ad adiudicationem.

D.de Franch.in decis.593.in 2.tho. refert per Sacr.Cons.contrarium decisum,& nullam habitam fuisse rationem authoritatis Capycij, quem tantum allegat in sua inuestitura non autem in d.decis.51. nec mētionem facit authoritatis Ant. de Alex. non respondet ad vim prædictarum clausularum; sed tantum dicit, quòd idem iudicatur de feudo, quo de actione ad feudum, & commutatio de persona ad personam fieri non potest absque assensu, quæ bene procedunt quo ad secundam quęstionē Capyc.dum loquutus est de cessione absque clausulis prædictis, sed quo ad primam, quando adsunt clausulę ad vēdendum, alienandum, &c. in decisione prædicta verbum nullum, sed simpliciter refertur Sac.Cons. decidisse contra Capyc. nos verò altius exordiendo videamus de veritate decisionis prædictæ, cum magna sit authoritas D. Ant. de Alex.& magna pariter D. Capyc.

Primus articulus, quando cesio est facta cū clausulis prædictis fundari vi-
15 detur in illa conclusione tàm disputata, an concesso feudo cum facultate alienandi, vel cum clausula cui dederis, poterit nequis alienare sine nouo assensu, & magis communis opinio videtur, quòd non requiratur nouus assensus, ea ratione, quia alias inutilis esset hæc facultas concessa secundum reg.text.in d.c.1.de feud.non hab.propr.nat.feud. ibiq; Andr.Aluar. cæteriq; Scrib.Bald. Alber.Salyc.& latè Ias.in l.fin. C.de iur.emphyt.Imol.in cap. potuit nu.64. vbi latisimè Bero. extra de locat. Roman.sing.475.Iacobin.in verb.ita etiā, quòd ipsi vassalli, Dec.in cons.614.Afflict.in cap.feudum ea lege, si de feud. def. mil. Io. Thom. de Marin. in tract. feud.fol.147.nu.18.Frecc.in limit.46. ad constit.diu.mem.nu.106. Camer.in cap.imperialem cart.45. Curt.omnia cumulans in 4.part. princ. 2.reg. q.5. nu.151.Cānet.in cap.volentes in verb. explicitis his nu.8. Schrad.p.8. cap.2. q.10.nu.57.

Contrariam opinionē tenuerunt antiqui, & multi moderni Docto. præsupponendo, quòd licentia data alienandi intelligi debet, prout ius intelligit ex reg.text. notab. in l. si quando C.de inof.test. vbi concessa potestate testandi, dicit text.nihil aliud Principem cōcessisse, nisi vt habeat consuetam, & legitimam testamenti factionem, secundū iuris sollemnitates, neque enim credendum Romanum Principem, qui iura tuetur huiusmodi verbo totam obseruationem testamentorum multis vigilijs excogitatam, atque inuentam velle euerti, vbi glos.dicit intelligi debere in eo, qui non poterat testari, vt dum permittitur intelligatur cum iuris sollemnitate, cōcordat text.in l.si non spetiali C.de testamentis, ita hic non poterat feudatarius alienare; sicut ibi non poterat testari, permittitur alienatio, intelligitur cum suis sollemnitatibus, sicut ibi, permisio factionis testamenti, hæc fuit opinio Iacob.Butrig.quem refert, & sequitur Specul.in tit. de locat. §.nunc aliqua quæst.94.ibiq; Io.Andr. in addit. qui refert eandem opinionem tenuis-

tenuisse Rob.de Bob. Io.Fab.in d.l.fin. de iur.emphyt.Alex.in cōs.106. 4.vol. Io.Raynald.in cap.imperialem in verb. habito, qui distinguit, & respondet ad text.in cap.1. de feud. non hab.propr. nat.sollemne consilium Calcan 51.quē sequitur latè articulum disputando D. Minad.cons.10.num.38. concludentes operari licentiam; quia Dominus tenetur assentire,& sic non est inutilis, cum quo respondetur ad omne fundamentum contrariæ opinionis, idem Capyc. in repet.cap.imperialem col.21.vers.limita,nisi inuestitura,& in sua inuestitura in verb.necessitas, vt hæc clausula operetur, vt Dominus assentire teneatur, & in verb. feudorum alienationis tenet opinionem Specul.in octaua ampliat. & cum hac eadem opinione resīdet in verb.feudorum clausulæ in vers. ad vendendum, & ad alienandum, & Imol.in d.cap.potuit dixit valdè dubitandum esse tenere contra opinionem Specul.& Io.Andr. & Iacobin. idem in loco allegato, omnesq; concludunt, quod si daretur casus,quòd vtilis esset facultas concessa non recederent ab opinione Specul.vnde cum iam demonstratū sit ad quid deseruiat,quia tenetur Dominus assentire, qui aliàs non teneretur,cum assensus sit gratia; propterea videtur, quod hæc secunda opinio debet præualere.

Sed data pro vera opinione contra Specul. illa limitatur quando clausula
16 est posita in principali dispositione, non autem in exequutiuis; nam tunc nulla fit alteratio, & assensus requiritur in alienatione ex reg.text. in clem. 1.de præb.ita in proprio casu Dec.in cons.192.col.fin. vers.secundo respondetur, sicut dicimus in clausula apposita in donatione causa mortis,vt illa non possit reuocari,quòd inquàm si est in exequutiuis, non mutet illius naturam secundum eundem Dec. in cons. 304. hanc eandem limitationem tradidit,Vldadric.Zas.in tit. de feud. degenerant nu.26. & hos allegat, & sequitur Io.Thom.de Marin.in suo tract.feudorum in fin. fol.147. nu.14. latè Nicol.Motius in tit. ex quib. causis feud. amitt.nu.66.Pet.Greg. in 6.part.princ. q.8.nu.3.cons.meum 57.nu.54. 1.vol. latè Intrig.cent.2. art.6.nu.56.cum sequ. qui allegat Menoch. in cons. 61. nu.28.& 32.lib.1. & in cons.545. nu. 3.lib.6.Bursat. cons.4. nu.9. pulchrum cons.Natt.582.quod allegat, & sequitur Schrad.in tract.feud.cap.1.p.8.nu. 68. & hic est articulus, de quo tractamus; nam in exequutiuis sunt positæ clausulæ de quibus disserimus, & sic procedit quæstio posita per Capyc.

Hæc sunt in casu fortiori, cum loquantur Doctor.in inuestituris, & concessionibus, sed in assensibus interpositis super contractibus, in quibus hæ sunt clausulæ, quæstio non habet dubitationem; cum Dominus per assensum
17 nihil intendit de nouo concedere, neque sibi in aliquo præiudicare,sed tantum assentit alienationi, quæ fit per vassallum iuris feudalis, penes ipsum vassallum residentis eo modo,quo vassallus illud habet, & tenet, & propterea ad maiorem claritatē solita est apponi clausula illa nostris, & alienis iuribus semper saluis,decisio est nota, & indiuidualis Andr.in d.cap.imperialem ante nu.12.vers.sed si vēderetur, idem Andr.in cap.1. §.sed nec est alia iustior nu.38.quæ sit prima causa benef.amit. latè Camer.in eodem cap. imperialem fol.74.à tergo, vers.nunc Isernia,& ad idē Camer.fol.43.à terg.lit.G, dixit quod nunquàm Dominum intelligitur velle assentiendo aliquid de nouo concedere,sed tantum tollere legis prohibitionem, quæ feudi alienationem prohibebat,qui Dominus assentiēdo nihil alienat,sed vassallus,qui ius suum trāsfert, & Dominus consensum præstat, vt docet idem Andr.in d.cap. imperialē nu. 13. 5.col. vers.consensus Domini, hinc ibi dicit, quod solus consensus Domi-
18 ni,si feudatarius non vēdit, nihil operatur, & supra num. 11. declarat quid ope-

operetur Domini consensus,& concludit,quòd videtur consentire in hoc, vt venditor qui sine suo consensu non potest vendere, nec alienare transferat in emptorem ius quod habeat scilicet vtile dominium, & ibi Add. latius declarant,quod Dominus nihil transfert, & nihil concedit assentiendo post Camer.quem ipsi allegant fol.44. vers.secunda conclusio, & fol.52. 2.col.in princ. ita quòd intendit Dominus assentire iuri, quod feudatarius habet, quatenus tamen habet eo modo, prout habet,& allegat Andr.text.in l.qui tabernas ff.de contrah. empt. quòd benè præ cæteris explicat ibi Capyc.col.28. vers.tertium membrum, & ibi col. seq: vers.secunda cōclusio tradit,quod Do-
19 minus simpliciter assentiendo, non videtur remittere ius directi dominij, & fortius idem Andr.ibidem num. 15.
20 tradidit, quod etiam si feudum esset deuolutum, & Dominus sciens assentiret alienationi factæ per vassallum, nihilominus sibi non præiudicat,quia per assensum nūquam intelligit aliquid dare de suo,de quibus latè, & ad satietatem in cons.meo 3. in princ. 1.vol. ergo cum quæstio Capycij sit posita in assensu interposito super contractu inter partes facto, apparet ex prædictis, quod non habet iuris subsistentiam, & ideò idem Capyc.in decis.64. & si opposuerit de prædictis clausulis,tamen de illis nulla habita ratio fuit per Sac. Cons. ponuntur enim hæ in contractibus de stylo Notariorum, & nec partes,nec Dominus super eis cogitauerūt
21 & assensus ad incogitata non extenditur,dicit sæpè sæpius Andr.ex reg.text. in l. qui cum tutoribus, ff. de transact. alienare enim absque Domini assensu tangit illius directum dominium,& ius
22 suum dominicale superioritatis, & habet in hoc interesse formatum, prospiciendo personam alienantis, & eius inquam vult fieri alienatio,si est odiosa, si de genere fideli,si est extera,si habet successorem, & tandem habet interesse voluntatis in feudis considerabile,quæ omnia ponit Andr. in d.cap.imperialē, & si per prædictas clausulas natura feu di alteratur,sequitur quod assensus,qui
23 petitur ad tollendum obstaculum alienationi iuris feudatarij operaretur duo scilicet concessionem iuris Domini mutationem naturæ feudi, & qui importaret gratiam, nunc importaret dispensationem, & iuris feudorum correctionem, ad quæ nullo modo assensus extenditur secundum theor. Andr.in cap.1.qui succ.ten.non enim cogitauit Dominus assentiendo insolita concedere, nec à lege inuestituræ recedere, à qua secundum notissimos terminos,nūquàm nisi expressè recessum præsumitur, immò vt alias diximus, omnes inuestituræ erroneæ præsumuntur, quæ à prima deuiant,vnde non est dicēdum, quòd sub in volucro clausularum super exequutiuis appositarum inducta dicatur mutatio aliqua natura feudi, & alteratio inuestituræ per simplicem assēsum,in quo est proprium allegatum cōsilium Natt.582. & si hæ clausulæ hoc modo appositæ præualerēt, omnia feuda absque aliquo assensu alienarentur.

Præterea casus quæstionis Capy.valde distat à quæstione posita per Doct. non enim qui vendit,dicit vēdere cum potestate alienandi, sed contrahit creditum, vel vendit bona allodialia simpliciter,pro cuius solutione,aut euictione obligat sua bona feudalia; & in clausulis exequutiuis demum dicitur cum potestate capiendi propria authoritate alienandi,vendēdi,&c. quæ verba respiciunt potestatē, & ius venditoris,aut debitoris contrahentis, nam nō
24 potest creditor vendere bona,nisi creditore requisito iuxt.text.in l.fin.C.de iur.dom.impet. benè tamen conuenire potest,vt absque aliqua requisitione vendere liceat,secundum reg.text.in l.si conuenerit,la prima ff. de pign.act. hoc partes facere voluerunt, & in hoc potestatem habebāt,& sic de iure præ-
25 sumitur,nam qui facit actum intelligi-

tur

tur facere, prout de iure permittitur ad text. in l. quæro §. inter locatorem ff. locat. cum alijs in proprio casu per me adductis in d. cons. 3. nu. 67. igitur, vel hæ clausulæ referuntur ad hanc facultatem, quam vassallus habebat, vel si volumus, quòd referatur respectu alienationis feudi, intelligendū erit eo modo, vt vassallus eam habet, si ipse est, qui eam dat, & sic ex reg. text. in l. qui tabernas cum vassallus non habeat facultatem hanc, nisi cum assensu Domini, ergo eo modo, quo habebat, illam concessit, & hęc est differentia inter Inuestituram, quæ fit à Rege, qui omnia potest, & adhibetur distinctio, si verba sunt in exequutiuis, vel in principali dispositione, & aliud est, quando sumus in contrahentibus, qui non habent feudorum liberam dispositionem, non possunt feudorum natura alterare, non possunt, nisi cum assensu disponere, igitur dum ipsi cōcedunt facultatē capiēdi bona propria authoritate vendendi, & alienandi, intelligendum est, prout ipsi possunt iuxta iuris formam.

Vlterius hæc in assensu, qui interponitur per Proregem, vti Domini Vicarium sunt extra omnem dubitationem,
26 cum satis nota sit doctr. Andr. post nu. 12. in d. c. imperialem, quod Vicarius non potest donare, nec insolita concedere, nec potest rem, aut ius Domini ab ipso Domino abdicare, & in aliū transferre, licèt possit assentire, quia assentiēdo nihil transfert, & nihil concedit, immò inter cætera prouisa per Reg. Prag. dictam delli noui capi spetialiter prohibitum est Proregi assentire, quando natura feudi alteratur, si igitur ex potestate alienandi absque assensu secundum omnes natura feudi alteratur, si denique ex hoc veniret concessa potestas Domini, prærogatiua Domini, ius superioritatis Domini, sequitur vndiq; dicendum de decis. Capyc. nullam adhibendam esse rationem.

Quo verò ad secundum punctum si absque clausulis prædictis cessio valeat absque assensu, ita quòd vigore illius præstari possit assistentia, videtur ex dictis in principio punctus determinatus, si fundatum est ius hyppothecæ super feudo, nec acquiri posse, nec cedi absq; assensu, idemq; iudicari de iuribus super feudis, quod de ipso feudo, ac constitut. constit. diu. mem. locum habere in ipsis, & consequenter in iuribus prædictis, si vt feudalia reputantur, non possunt succedere personæ aliæ, quàm quę per easdem Reg. Constit. ad feuda ipsa succedere possunt, in quo est punctualis decisio prædicta D. de Franch. & licet
27 ventilata sit satis conclusio illa, si in iuditio assistentiæ requiritur probatio dominij, quòd non habet dubium, dum agitur iure hyppothecario, secus verò per Saluianum interdictum, vel remedio text. in l. fin. C. de acquir. possess. & quid quando agitur contra possessorem, non habentem causam à debitore, tamen tenendo opinionem iam iudicatam, & pro lege obseruatam, quòd dum agit iure assistendi sufficit probare rem fuisse in bonis, & de bonis debitoris, quodq; non requiratur probatio dominij, nec admittatur ex aduerso illius defectus, secundum famosam decisionem Afflict. 383. & quæ cōsiderat subtiliter eruditissimus Rouit. super Pragm. Reg. circa assistentiam ad intellectum prædictæ decis. Sacr. Cons. non procedunt, cum omnis disputatio Afflict. fuerit, si agens iure assistendi tenetur probare dominium, & titulum validum, & concludit non teneri, sed sufficit probatio rem fuisse in bonis, fundando omnem decisionem in terminis Saluiani interdicti, & in l. fin. C. de acquirend. possessio. secundum quos terminos stante constituto, & præcario videtur posse defendi opinionem Capycij, vt dùm iure assistendi agitur sufficiat ex cessione trāslatam esse possessionem, & consequenter non curemus de assensu, quia non tractatur de iure hyppothecæ, nec de tituli validitate, in quo videtur, quod sit fundata opinio

D.Ant.de Alef. per illa verba apposita per Capyc. in sua decisione, quod dicebat D.Ant.de Alef.vt sine assensu in cessione possit præstari assistentia, tamen pariter ex latè fundatis, & discussis in principio huius quæstionis omnia prædicta corrunt, si verum est contractationem ipsam de iure feudali etiam respectu possessionis esse nullam, omnisq; contractus quomodocumque sit celebratus, siue respectu dominij, siue respectu iuris, siue respectu possessionis dicitur penitus nullus, quia semper cõmittitur in legem secundum opinionem Ardiz.& aliorum,& cõsequenter habet locum cõstit.const.diu.mem. ex quibus cessat fundamentum assistentiæ,dùm tractamus de possessione iuris feudalis, quæ non considerauit D. de Franch. in d. sua decisione, quare in vtroque puncto mihi videtur, quod nullo pacto possit sustineri opinio Capyc. & quod dicit de vtili,vel directa actione,datiua,vel natiua; omnia enim sunt contra notissimos iuris terminos, cum quæcumque sit actio, quodcumque sit ius,si est super feudo,requirit assensum, vt benè explicat D.Frecc. in d. quæst. 32. & quomodocumque sit contractus directiuus ad feudum, vel de feudo quomodocumque tractans,licet personas,& non feudum tangat; demonstratum est esse nullum,& inclusum sub legis prohibitione, quæ dixisse sufficiant pro indagatione veritatis.

DE SVCCESSIONE MVLIERVM IN REGNO, & quomodo, & quando per dotationem, aut renuntiationem sunt exclusæ.

TITVLVS NONVS.

SVMMARIVM.

1 *Mulieres existentibus masculis in Regno, & in hac nostra Ciuitate sunt à successione exclusæ, sed à masculis de paragio dotari debent.*

2 *Paragium regulariter non potest esse minus legitima, sed in muliere non maritata, vt nubat pari potest ascendere vsque ad virilem, sicut quando nubere potest pari cum dote à patre assignata, vel legata potest esse dos minus legitima, quòd maximè locũ habet in magnis Dominis, vt sufficiat congruenter dotari.*

3 *Mulier etiã à patre dotata cuiuscumque conditionis pater sit, si dotauerit filiam de proprijs filiæ bonis,parum aut nihil de suo patrimonio dando, tunc potest petere paragium competens in bonis paternis.*

4 *Mulier dotata excluditur à successione, quando fuit dotata de bonis eius, de cuius successione agitur, vnde soror dotata à fratre de bonis paternis,aut maternis,non excluditur à successione eiusdem fratris, quòd in Regno est declaratũ per Pragmaticam particularem.*

5 *Frater, si in dotatione sororis aliquid de suo posuerit,non per hoc intel-*

intelligetur ab eius successione exclusa, quia debet intelligi de congruè dotata ab eo de cuius successione agitur, maximè quādo voluntariè hoc fecit.

6 *Consuetudo Neapolitana excludit mulieres à successione fratruum si dotatæ fuerunt de paragio de bonis paternis, vel maternis, ita quod differt à iure communi, & à Constitutionibus Regni, & ita decisum.*

7 *Consuetudines Neapolitanę loquētes de bonis habent locum in bonis tantum sitis in districtu, & territorio Ciuitatis, in cæteris verò extra districtum procedūt Constit. Reg. & ibi distinctio, quando cōsuetudines loquuntur de bonis, vel de personis.*

8 *Consuetudo loquens in dote, seu successione in ea decisum est habere locum, vbiq; sint dotes etiā extra districtum.*

9 *Consuetudo extenditur ad iura, & actiones.*

10 *Mulieres solent facere renuntiationes, dùm dotantur, & mariti obligantur ad obseruantiam, & non excusantur allegando fecisse eorum posse.*

11 *Renuntiationes fieri solent cum pacto, quòd quicquid mulier vltra dotem promissam à patre, vel à coniunctis consequuta fuerit nō obstante renuntiatione facta, aut promissa, maritus teneatur reficere de proprio, quòd pactum validum esse defenditur, & pro lege seruatur, & decisio D. de Franch. refellitur, & nu. 13.*

12 *Renuntiationes, quando intelligātur omninò, vel respectiuè ad masculos, & quando filij venire possint ex propria persona, remissiuè.*

14 *Mulieres aliter exclusæ per Consuetudines Neapolitanas, & aliter per Constitut. Regn. primo enim casu, si non fuerint dotatæ de paragio per totum decimumsextum annū, quando pro dotatione institerūt, succedūt vt masculi in virilem portionem, sicut alij masculi successores, secundo verò casu semper sunt exclusæ cū onere dotationis de paragio.*

15 *Consuetudo disponens, quòd de bonis antiquis non possit disponi vltra medietatē, & si fuerit fœmina filios habens de decima tātū parte, an inter bona antiqua reputentur fructus illorū in hæreditate existentes, & concluditur cōprehendi, & ita decisum.*

16 *Vsura dicitur fructus extra rem, & pariter pensiones.*

17 *Bona empta ex pecunia antiqua, vel ex fructibus bonorum antiquorum non dicuntur antiqua, & sic non erunt subiecta cōsuetudini de bonis antiquis loquenti, vbi impugnatur decis. Paul. de Castr. in l. fin. ff. quando act. de pecul.*

18 *Bona acquisita titulo oneroso etiam à coniunctis peruenta, non comprehenduntur in consuetudine prædicta.*

19 *Consuetudines Ciuitatum habent tantum locum in vltima volũtate, non autem in dispositione inter viuos.*

20 *Dicta per Gasp. de Leo refutatur.*

21 *Bona clericorum ex fructibus ecclesiæ acquisita sunt Ecclesiæ ex spetiali prouisione Canonum.*

22 *Decisiones recensentur alias factæ, quod bona empta ex pecunia antiqua, vel ex fructibus bonorũ antiquorum non erunt antiqua, & propterea non subiecta consuetudinibus de antiquis bonis loquentibus.*

23 *Consuetudo Capuani, et Nidi differt à consuetudine Ciuitatis.*

24 *Consuetudo moris magnatum importat idem quod ius commune, & quæ sit inter has consuetudines differentia, remissiuè.*

25 *Deci. facta in causa Comitis Mõtiscalui cum Comite Montellæ recensetur, in qua fuit decisum in tertiaria, quarta seu antefato constituto secundum morẽ magnatũ filios succedere, vt heredes, & non vti filios ex propria persona contra decis. Afflict. & contra text. in auth hæres C. de secund. nupt. & contra consilia Authoris, tunc Aduocati Comitis Montellæ.*

26 *Fœminæ intelligũtur exclusæ, tàm per Const. Reg quàm per cõsuetudines Neapolitanas, non omninò per masculos omnes, sed per masculos existentes in eodẽ gradu, secus verò per remotiores.*

27 *Agnationis ratio non intelligitur habita quando masculi non sunt indefinitè vocati, nec fœminæ perpetuò exclusæ, quo casu exclusio non egreditur personas nominatas.*

28 *Statutum excludens fœminas propter masculos eiusdem lineæ, & gradus est fauorabile, sicut est odiosum, quando ipsas excludit propter remotiores.*

29 *Constit Reg. est expressa, vt fœminæ excludant masculos, quando non sunt in pari, sed remotiori gradu.*

30 *Linea primo præfertur, secundo gradus, tertio sexus inter eos, qui sunt eiusdẽ lineæ, & gradus, & quarto ætas inter eos, qui sunt eiusdem lineæ, gradus, & sexus.*

31 *Statutum excludens fœminas propter masculos absolutè, tunc intelliguntur exclusæ per remotiores, quia est habita ratio agnationis, quòd secus est, quando per masculos eiusdem lineæ, & gradus, & eo casu neptis excludit patruum.*

32 *Lineæ masculinæ appellatione venit neptis ex filio.*

33 *Mulier dicitur de sanguine, & est caput, & finis suæ familiæ.*

34 *Statutum vocans ad successionem descendentes per lineam masculinam, compræhendit fœminas à masculo descendentes, & ideò filia excludit patruum.*

35 *Text in cap. 1. de eo, qui sibi, & hæred. suis non procedit in Regno.*

36 *Filia succedit in feudo exclusò patrua*

truo in Regno vigore Constitutionis; & hæc est communis omnium, quando filius decedit post mortem patris, etiam hæreditate non adhuc adita.

37 *Filia ex filio præmortuo inuita patris, an excludatur tanquàm fœmina per patruos à successione aui, vel subintret taliter in locum patris, vt ex eius persona succedat in virilem patri competentem in aui successione, immò si pater alios excludebat, ita pariter ipsa, tanquàm subintrãs in locum, gradum, & sexum, & pro filia concluditur varijs medijs, & secundum hanc opinionem refertur decisum.*

38 *Opiniones, & doctrina Doctor. distinguuntur, vnus enim casus est, si filia subintrans excludit alios, & maxima pars Doctor. voluerit non excludere, sed esse casum ammissum, sed habere locum ius commune, & secũdum hanc opinionem, fœmina, seu neptis haberet virilem patri cõpetentem, quia de iure communi fœmina succedit; alia autem maxima pars Auctore Baldo, voluit quod fœmina non solum subintret locum patris, sed sicut pater excludebat alios, ita pariter ipsa, quæ Bald. opinio est satis controuersa, sed ex his apparet communem esse opinionem fœminam subingredi in portionem patri competẽtem, ita quòd succedit cum alijs.*

39 *Doctrina Corn. commendatur.*

40 *Statutum hoc quo ad exclusionem fœminarum odiosum.*

41 *Constitutio Regni non loquitur in nepte ex filio, ob quod non extenditur vltra casum, de quo loquitur.*

42 *Lineæ tot sunt, quot sunt filij.*

43 *Decisio Neapodan. quòd filia ex persona, & sexu patris eius locum subingreditur in successioni aui.*

44 *Fœmina secundum opinionẽ Neapod. subintrat sexum patris ex lege velleia, & fundatur Neapodan. decisiones habere locum, tàm in allodialibus, quàm in feudalibus, & tàm de iure consuetudinario, & Regni, quàm de iure communi.*

45 *Opinio Neapod. communiter recepta à nostris Regnicolis, & secundum eam est iudicatum, & pro lege dicit Minad. esse seruandam, qui disputat articulum ad partes, respondendo omnibus contrarijs, & dicit in Regno decisum esse fœminas subintrare locum, & sexum patris, tàm in feudalibus, quàm in allodialibus.*

46 *Declarationes Regiæ referuntur, per quas in Regno est statutum fœminas in totum repræsentare personas, locum, & sexum patris, & sic decisum.*

47 *Subingressio sexus excludit differentiam inter feudalia, & allodialia.*

48 *Refertur decisio nouissimè facta secundum hanc opinionem.*

ARGVMENTVM.

Mulieres in Regno exclusæ à successione propter masculos in eodem gradu paragiū illarum quantum esse debeat. Quid in dote à patre assignata, vel legata, & quid in magnis Dominis, mulier exclusa tantum à bonis eius, de cuius successione agitur, quod limitatur in consuetudine Neapolitana, & dotata, intelligitur quando congruenter est dotata. Consuetudines Neapolitanæ non extenduntur extra districtū, vbi limitatur. Mulieres per renuntiationes quomodo excluduntur, & quid, quādo maritus promisit reficere de suo. Fructus bonorum antiquorum includuntur sub dispositione bonorum antiquorum, quòd non est in bonis emptis ex eis, vel ex pecunia antiqua. Consuetudo non habet locum in bonis peruentis titulo oneroso, nec in contractu inter viuos. Consuetudines Capuani, & Nidi, & mos magnatum quid quando intelligitur habita agnationis ratio. Statutum excludens fœminas propter masculos, quando fauorabile, & quando odiosum. Lineæ masculinæ appellatione venit neptis ex masculo, filia succedit in feudo excluso patruo. Filia succedit in locum patris etiam in sexu, quod in Regno est de indubitabili decisum neptem ex filio præmortuo subingredi in Regno, locum, & sexum patris, eiusq; personam in totum repræsentare.

IXIMVS multa circa dotes constitutas, ipsarumq; conseruationē, dicamus nunc aliqua, quomodo in Regno fęminæ propter dotationes à successione excluduntur, & quid in Neapolitanis, & breuiter non disputando articulos, sed conclusiones veras & iudicatas reassumendo dico per Regni Constitutiones incipientes vna in aliquibus, quæ loquitur in feudalibus, & burgensaticis, & altera, vt de successionibus, quæ habet locum in feudalibus tantum, per has inquàm constitu-
1 tiones fœminæ masculis existentibus à successione sunt exclusæ, dummodo de paragio dotentur, & hoc pariter constitutum est per Cōsuetudines Neapolitanas, vt in consuetudine incipiente si moriatur cum sequent. & in hac indubitata cōclusione aliàs fuerunt multæ quæstiones controuersæ circa quantitatem paragij, quantum esse debeat, si minus legitima, vel vltra, quid in maritata, quæ paragium debitum petat, quid in maritata a patre, quid in dote ab codē legata, & quid in magnis Dominis, & regula est, quod paragium non
2 potest esse minus legitima, & in non maritata, vt nubat pari potest ascendere vsque ad virilem, in quo est famosa decisio Afflict. 160. Alex. cons. 83. 4. vol. Socc. cons. 207. 2. volum. & quòd dos non possit esse minus legitima, Andr. in constit. aliquibus pluries, & Neapod. in d. consuetudine si moriatur, qui dicit ita esse secundum interpretationem sapientum Regni nu. 56. plura cōsilia Decij. 180. 181. Gramm. latissimè in decis. 57. & ad saturitatem in meo cons. 65. 1. volum. vbi quid in dotata à patre, & quid in dote legata, & in magnis Dominis, qui amplissimum habent patrimonium, quòd sufficiat dotari cōgruè pari, non habēdo respectum, quòd dos sit minus legitima, Soccin. in cons. 288. nu. 17. Grammat. in decis. 101. nu. 67. qui decisiones cumulat, & est magna decisio illa in filia à patre dotata, vt contenta esse debeat eius, quòd à patre datum fuit, quæ latè discussa fuerunt in allegato meo consilio in causa Ducissæ Andriæ, quæ habuit dotes legatas à patre ducatorum quinquaginta mille, & prætendens legitimam ascendere ad ducatos plusquam centum mille, quòd propterea supplemētum ex bonis Principis Ostiliani sui patris fieri debebat, & ex aduerso contrarium prętendente Principe eius fratre, dicente dotem congruam, & vna de maioribus secundum morem Regionis, cum qua satis decenter nupsit pari, & secundum hanc opinionem fuit decisum, & sic pariter decisum fuit in causa Ducissę Nuceriæ cum eodem Principe Ostiliani;
3 verùm quia in causa prædicta Ducissæ Nu-

Nuceriæ excessus erat perquàm maximus, quia in facto demonstratum fuerat Ducissam verè dotatam ex bonis maternis,& ex paternis,parum aut nihil habuisse; propterea post sententiam latam partes deuenerunt ad concordiam, & fuerunt auctæ dotes in alijs ducatis circiter triginta mille;ita quòd etiam in magnis Dominis, quando excessus est talis,quòd filia remanet quasi exhæredata; tunc datur supplementum,considerando qualitatem filialem, & debitum naturæ; quando verò à patre de proprijs bonis congruenter dotatur pari secundum morem Regionis, tunc non attenditur, quod dos sit minus legitima.

Verùm quod dicitur in terminis Constitutionis, vt mulieres dotatæ excludantur à successione, intelligitur, quando
4 sunt dotatę de bonis eius,de cuius successione agitur, ita quòd si frater dotasset de bonis patris, non esset soror exclusa à bonis fratris, de quo per Afflict.in d.constit.in aliquibus 10.notab. quod hodie non est controuertendum, nam adest in hoc Pragmatica facta, & lex generalis in Regno,quæ appellatur la Filingeria, & fortius, & in hoc aduertatur, quod si frater de suo proprio
5 aliquid posuisset, non intelligetur exclusa, quia intelligi debet decenter dotata de bonis eius, de cuius successione agitur ad finem, vt exclusa intelligatur,pulchrè Curt.Sen.in cons. 27. nu.37. vers.ergo ex his cum alijs, quos ad hoc allegat Minad.in repet.dictæ Cōstitutionis ex aliquibus in princ. in verb.textus cōstitutionis nu.68.maximè quando mulier habebat congruū paragium in bonis paternis, & frater voluisset de suo voluntariè dotare, ad finem excludendi à sua successione, vt
6 per Minad.ibidem nu.73.quę limitantur in terminis consuetudinis Neapolitanæ, perquam sufficit filiam dotatam esse de bonis paternis, & maternis ad finem,vt excludatur etiam à bonis fraternis,vt in consuetudine,sed si moriēti,tradit Capyc. in apostilla in consuetudine si moriatur in fin. lit.E, qui refert ita iudicatum, & idem refert iudicatum in causa Marchionis Siculæ, D. de Franch.in apostill. ad d.consuetudinem si moriatur inter apostillas Consiliarij Fœlicis de Rubeis,post consuetudines, in qua causa est allegatio Ioan. Vinc.de Ann. nu.81. qui refert sic decisum ex decisione Neapod. in consuetudine quod autem dictum est in verb. parentum,ibi, sed pone num. 303. qui Ann.licet in alleg.117. voluerit diuersificare casum,si soror reperitur, vel nō reperitur dotata tempore de latæ successionis,pariter succubit,& tàm in illa causa D.Isabellæ de Aragonia, quàm in quamplurimis alijs,decisum fuit cōtra sorores, vt refert Consiliarius de Bott.in cōsuet. sed si morienti fol.151. à tergo, quæ fundantur ex verbis particularibus earumdem consuetudinum: nam consuetudo incipiens si moriatur, dicit quod decedēte aliquo cum filijs, filiabus, nepotibus, &c. masculi succedunt tantum cum onere dotandi fœminas de paragio; subsequitur demùm consuetudo sed si morienti loquens in succesfione fraterna,& dicit, quòd decedente fratre,superstibus fratre, & nepotibus,& neptibus ex altero fratre, succedunt æqualiter, verùm si neptis nō sunt solæ,sed adsunt fratres,illi succedunt, cum ipsi habeant dotare sorores, vt superius dictum est,&c. & superius statutum erat, quod filij dotarent sorores ex bonis paternis, & maternis;
7 verùm hæc quæ diximus de consuetudine Neapolitana,habent locum in bonis tantum sitis in districtu, & territorio Ciuitatis; in cæteris verò extra districtum,procedunt Constitutiones Regni, quod expresfè declaratur in prohemio consuetudinum, vbi Neapod. in verb.per quod,& in cōsuetudine si moriatur num.83. in consuetudine siquis, vel siqua, in verb.in bonis omnibus,& latè in consuetud.pupillus,de in integ. restit.vbi distinguit, an consuetudo loquatur

quatur de bonis, vel de personis, vt primo casu non extendatur vltra bona sita in districtu, quia deficit iurisdictio; secundo verò casu extendatur, quia in personis iurisdictio non deficit, latè D. de Franch. in sua decis. 546. & ideo no-
8 tetur, quod dum tractatur simpliciter de dote, seu de successione in ea, quia est ius vniuersale, & est nomen iuris, fuit decisum habere locum consuetudinem, vbicumque sit dos, & ita iudicatum, vt refert D. de Franch. in loc. vbi supra, quem refert Consiliarius de Bottis in consuetudine si qua moriens in principio secundum quam decisionem refert iudicatum per suprema Italiæ tribunalia Consiliarius de Georgio in cons. 13. nu. 10. & si dos est nomen iu-
9 ris, consuetudo extenditur ad iura, & actiones, vt per eundem D. de Franch. in apostilla ad consuetudinem si quis, vel si qua, & in sua decis. 93.
10 Est verùm, quòd de communi consuetudine, mulieres facere solēt amplissimas renuntiationes, & mariti obligātur particulariter, vt vxores illas facere habeant in valida forma; ob quod decisum pluries fuit contra Afflict. vt mariti non excusentur allegando fecissem eorum posse, de quo latius per D. de Franch. in sua decis. 624. & hodie
11 per pacta, quæ ordinariè apponuntur, vt maritus reficiat de proprio omne, & quicquid mulier vltra dotes habitas consequi vellet, non obstante renuntiatione facta, dico inquam, quod ex hac cautela sublatæ sunt omnes difficultates, & quamquàm dicatur hoc nouiter introductum, vidi tamen capitula matrimonialia antiquitus facta, in quibus hoc pactum est appositum, multoties enim, & vt plurimum quātitas dotium est in causa, vt contrahatur, magis cum vno, quàm cum alio, cum quo non contraheretur, si tantam dotem dare voluisset, quia non iudicaui ea quantitate dotis dignum, & propterea nimirum si tenet obligatio mariti, & nihil nocet mulieri, quia si ipsa prætendit læsionē, non prohibetur agere, & semper ius suū est saluum, & ipsius patrimonium est indemne, quòd nihil commune habet cū patrimonio viri, qui non est, de quo cōquæratur, si vltra habere non merebat, & certior factus sic visum fuit sibi contrahere, ac promittere, quicquid alij dixerunt circa hoc, de lęsione mulieris, nam ex prædictis apparet hoc vanum, & aliàs maritus dolosè, & fraudulenter in damnum patris, aut fratruum dotantium lucraretur, cum maxima illorum iactura, etiam respectum habēdo ad existimationem, & honorem; & vt dixi hæ sunt cautelæ, quæ Proregibus hodie obseruantur, & quando filia re-
12 nuntiauit, an possint filij venire ex propria persona, videatur Grammat. in d. decis. 57. & quid si tempore renuntiationis extabant masculi, latius Marant. in sua disput. 10. & quando renuntiauit omninò, vel respectiuè ad masculos, & quomodo procedat consilium vigesimumsecundum Ludouici Rom. latè per Pisanell. in additione ad cōsuetudinem si quis, vel si qua nu. 130. vers. hic essent repetenda, & de hac materia filiæ renuntiantis, latissimè per Addentes in consuetudine si moriatur, vbi poterit videri, nec quæ refert decisa D. de
13 Franch. in sua decis. 247. circa inualiditatem promissionis viri, vt supra sunt in casu, cum hic maritus non interuenit in contractu, vti fideiussor, vt ibi, sed vt principalis, & sicut ibi consideratur dolus ex parte recipientis promissionē, ob quod illa annullatur, sic hic erit totum oppositum, considerando dolum ex parte promittentis, cum qua promissione induxit ad matrimonium contrahendum, quod aliàs non esset contractum, nec lęsio mulieris habet quid cōmune cum promissione viri, aget enim mulier, & stante enormissima læsione recuperabit omne, & totum, quod ei competere potest, & sic ipsa erit in tuto, parentes verò eius agent contra virum ex proprio viri contractu, & promissione, cum quo aliàs non contraxissent,

sent,nisi prædicta promissione freti, & stabunt periculo,si maritus est,vel non est soluendo; quare enim absonum hoc videri debet,si maritus ignobilis duxerit vxorem nobilem, maritus humili genere natus duxerit in vxorem genere illustrem,& aliæ possunt considerari causæ similes, ex quibus satis condecenter pacta prædicta sincerè, & bona fide sunt apposita, quæ dederunt causam contractui, & aliàs innumera matrimonia impedirẽtur in damnum Reipublicæ, & Consuetudinis inueteratæ, & obseruatæ maximè inter nobiles, multam enim recepit dotem, sibiq; ipsiusq; posteritati maritus acquisiuit dignitatem,& honorem,dùm cum muliere nobili,aut illustri contraxit, quare non potest dici vnquàm in damno, vt sic iure merito adimplere teneatur promissa; propter quæ parentes se induxerunt ad contrahendum, alias maritus esset in dolo, & versatus esset maxima fraude,quæ sunt in oppositum consideratorum in d.decis.D.de Franch.

Et notetur aliud in terminis consuetudinis quoad mulieres Neapolitanas, dicitur enim in d. consuetudine si moriarur in vers.eas autem,quod differen-
14 tibus successoribus maritare filias vsque ad annos sexdecim completos secundum paragium,& facultates, quòd tunc possunt petere portionem virilem, vt cæteri fratres, & alij successores, & sic,vt notat ibi Neapud.in verb.maternis, aliter est exclusa filia per Constit. Reg.in aliquibus,& aliter secundum illud ius municipale, secũdum quòd differẽdo successores maritare succedunt, vt masculi, secundum verò Const.Reg. etiam quòd differunt maritare,amplius habere non possunt,quàm paragium, quæ procedunt tantum in allodialibus, secus verò in feudalibus, in quibus cõsuetudines non habent locum, de quo latius in meo cons.74. 1. vol.

Sed fuit alias dubitatum, an fructus bonorum antiquorum remansi in hære-
15 ditate computentur inter bona antiqua, ita quòd sint subiecti consuetudini disponenti, quòd de bonis antiquis non posit quis disponere vltra medietatem,& si fuerit fœmina filios habẽs, non posit disponere, nisi de decima parte,& quoad fructus decisum est per easdem consuetudines loquentes per verbum obuenerunt, vt in consuetudine siquis,vel siqua;vbi Neapod.in verbo obuenerunt declarat ibi tertio in vim accessiones, & lucri vbi Pisanell. Aduocatus maximus notat venire fructus eiusdem rei,ad quod adducit glossam notabilem in l.quod procurator ff. de procurat.quæ tenet,quod fructus,& vsuræ dicuntur venire ex bonis, & non
16 propter bona, licet in vsura glosa sit reprobata, quia vsura dicitur venire propter pecuniam ex causa remota, vt ibi per Bart.& Doctor.communiter, & idem Bart.in l.stipulatio ista §.si stipuler ff.de verb.obligat.vbi Alex.nu.13. author. Io.Andr. in cap.quanquam de vsur.in 6.dixit idem esse in pẽsionibus, quia dicuntur esse extra rem,& non ex re, sed propter rem,cuius opinionem dicunt esse veriorem Addentes ad Bartolum in d.l.quod procurator.

Ex his videtur determinata secunda quæstio de bonis emptis ex pecunia
17 antiqua, vel ex fructibus bonorum antiquorum,vt minimè illa inter antiqua bona computentur, nec consuetudini subiaceant quicquid dixerit Paul.de Castr.in l.fin.ff.quando act.de pecul.ex ratione,de qua supra,quia bona empta non dicuntur peruenta ex re,sed extra, vel propter rem,vt dictum est de vsura & pensionibus, pro quo est casus in l. venditor ex hæreditate ff. de hæredit. vel act.vendit. ibi pretium enim hominis venditi, non ex re, sed propter negotium percipitur, & rursus secundum
18 Neapod.in loc.de quo supra acquisita titulo oneroso,minime comprehenduntur in consuetudine loquente de bonis antiquis, etiam quòd fuerint empta ab agnatis, seu cognatis, quia illa habentur titulo singulari acquisita nouiter ex causa

causa onerosa, quod non potest negari in bonis nouiter emptis ab extraneis, siue à coniunctis, nam verum est dicere titulo oneroso acquisita, si propria pecunia illa fuerunt empta, licet pecunia illa sit peruēta ex fructibus, vel ex pretio bonorum antiquorum, & speciale est, vt est notorij iuris in rebus pupillaribus dotalibus, & similibus res emptas ex illis pecunijs succedere loco rei, vnde consuetudo loquens de bonis antiquis, nullo modo potest comprahendere bona acquisita ex fructibus, vel ex pretio bonorum antiquorum, sunt enim consuetudines stricti iuris à iure communi exorbitantes, & propterea nullo modo extendendæ, sed & rursus con-
19 suetudines se restringunt ad dispositiones in vltima voluntate, non autem inter viuos, ita quod secundum Neapod. & omnes possidens bona antiqua habet liberam illorum dispositionem in vita, ergo si emendo disposuit in vita, quæstio est absoluta, & consequenter pecunia est consumpta mediante emptione facta, & bona empta, tanquàm nouiter
20 acquisita nullo modo cōsuetudini sunt subiecta, & quanquàm Gaspar de Leo in addit. ad Neapod. in d. verbo obuenerunt in vers. tenet hic Neapodanus moueat quęstionem, tamen nihil firmat & doctr. Innocentij, quam allegat in cap. in officijs de testam. nihil facit ad casum, siquidem regula iuris est bona
21 omnia clericorum quomodocumque ex fructibus, vel intuitu Ecclesię acquisita spectare ad eandem Ecclesiam, vt in cap. 1. in cap. relatum lo secondo eo. tit. de testam. & eleganter per Andr. in cap. 1. §. his consequenter hic finitur lex, nec patiter facit ad casum consiliū Iasonis 231. vol. 2. per ipsum allegatum, cum loquatur expressè in permutatione facta bonorum fideicommisso
22 subiectorum, & secundum hanc vltimā opinionem refert iudicatum, esse Stefanum de Gaeta, & pariter idem refert Ant. de Alex. in apostillis in d. consuetudine, quas transcribit Consiliarius Fœlix de Rubeis in suis apostillis positis in fine consuetudinum fol. 3. à terg. idemq; refert Capyc. in sua decis. 194. qui refert causam illam non fuisse decisam, quia partes se concordauerunt, verùm quod Sac. Cons. inclinabat in eandem opinionem propter prædictam apostillam Stephani de Gaeta, & decisio facta in causa Ascanij Pignatelli, cum Marchione Montisfortis est in terminis consuetudinis Capuani, & Nidi, quæ nil commune habet cum consuetudine Ciuitatis, nec tractatur ibi de bonis antiquis, sed de successione ascēdentium in bonis descendentium decedentium in pupillari ætate, vel quādocumque ab intestato, nec ibi tractatum aliter fuit de fructibus, aut de bonis ex fructibus emptis, cum non cadebat talis articulus, quia tractabatur de successione in omnibus bonis, quomodocumque, & qualitercumque peruentis, siue fuerint acquisita de nouo, siue de antiquo, vt videri potest ex allegationibus factis per Aduocatos vtriusque partis, vnus enim fuit Cons. de Anna, cuius cons. est in 2. lib. nu. 92. & Cons. de Georg. in alleg. 23. quare non erit discedendum à decisis per nostros antiquos patres, tàm eminentes, & versatos in hac materia consuetudinum.

Consuetudinem verò Capuani, & Nidi, tàm differentem à consuetudine
23 Ciuitatis inscriptis redacta ponit Affl. in decis. 237. & ibidem Addentes ponunt consuetudinem moris magnatum
24 ibi in fin. uu. 7. qui dicunt continere idem, quod ius commune, ad quod allegant Dec. in cons. 402. & referunt ità iudicatum, easdemq; consuetudines, & differentias inter eas ponunt Moderni addentes in d. consuetudine siquis, vel
25 siqua cart. 143. vbi adnotatur per Cōsiliarium de Bottis decis. facta in causa Comitis Montiscalui, cum Comite Mōtellæ, vt in tertiaria, quarta, seu antefato constituta, seu constituta in matrimonio contracto more magnatum succedāt filij, vt hæredes patris, secundum con-

consuetudinem Neapolitanam, & non vt filij,vt de iure communi si mos magnatum importat iuris communis obseruantiam contra text. in auth. hæres C.de sec.nupt.cuius dispositionem seruandam esse ego defendebam, tãquàm Aduocatus Comitis Montellæ, de quo latius in meis cons. . . . . . 2. vol. fuit causa illa valdè altercata pluries scriptum, & D. Regens Salernitanus, tunc Sac.Cons. Præsidens, qui tenebat contrariam opinionem veriorem,& secundum eam voluit facere decisionem, elegit,& adiunxit Iudices in causa sibi mælius visos, & tandem secundum facta causarum fuit illa decisa contra Comitem Montellæ cum maxima discussione,& disparitate votorum;& cõtra decis.Afflict.34.vbi latius Moderni addentes,in qua per text.in d.auth.hęres apparet Sac.Cons. Iud. velle filios succedere in tertiaria, seu antefato ex propria persona, vti filios, & non vti hæredes,quæ decisio fuit habita, & reputata tàm dura, & exorbitans, quòd ex eo tempore in omnibus contrectationibus factis,& quę in dies fiunt,specificè conuenitur,vt filij succedant, vti filij, & non vti hæredes, non obstante decisione supra facta, quæ sufficiat attigisse, vt nihil antiquitatis ignoretur, quæ pro tyronibus non erunt inutilia.

Ex prædictis igitur,tàm attentis nostris constitutionibus, quàm consuetudinibus nostræ Ciuitatis apparet fęmi-
26 nas non omninò exclusas,sed sub conditione dotationis de paragio,& rursus exclusas per masculos in eodem gradu existentes, non autem per remotiores, quod in spetie declarat constitutio in aliquibus,cuius verba sunt infrascripta, quæ misteriosè describuntur.

In aliquibus Regni nostri partibus, consuetudinem prauam audiuimus hactenus obtinuisse,quod in bonis Comitis,Baronis,vel militis,qui decesserit filijs masculis non relictis, filiæ non succedunt; sed consanguinei masculini sexus, &c. quod quidem naturæ digno-scitur esse contrarium, quæ parentum votis, atque discretioni sexus, tàm masculos, quàm fœminas commendauit, & iuri tam communi, quàm nostro derogatur,hac igitur lege &c.patre mortuo,tàm filios,quàm filias puberes aut maiores, minoresue ad parentum successionem absque sexus discretione vocari, si autem filij masculi, vna cum filiabus fœminis,aut etiam sororibus patri decedenti supersint cuiuscumque conditionis pater fuerit, francus videlicet,aut etiam longobardus miles, vel burgensis in successione bonorum præferri volumus masculos fœminis; dummodo tamen sorores aut amitas,fratres aut nepotes,pro modo facultatum suarum, & filiorum superstituum numero secundum paragium debent maritari, cæterum si tantum fœminæ superstites fuerint, ipsas exclusis alijs consanguineis volumus ad successionem admitti, ob quod Minad. post Affli.in 3,notab. nu.19.dixit fœminam exclusam,quando concurrit cum masculo in eodem
27 gradu; vnde cum non sint masculi indiffinitè vocati, nec fœminæ perpetuò exclusæ, sed masculi tantum eodem gradu prælati; tunc non est habita ratio agnationis, & ideò personas nominatas non egreditur,vt author.Imol.& aliorum,latius prosequitur Molin.de primog.lib.1.c.5.nu.37.& censetur solùm tali casu data prælatio masculis, ita vt in eorum defectu fœminæ eiusdē gradus succedant, quia quando fœminæ non sunt omninò exclusæ, imò vocatæ,sed in certis casibus exclusæ, non est considerata conseruatio agnationis, sed ratio prædilectionis, ac prælationis masculorũ,ita author.Bald.Alex.Socc. Dec. Curt. Aim. & aliorum,eleganter tradit Molin.vbi supra 3.lib.cap.5.nu. 50. vers.septima conclusio, & nu.9. & ibi nu. 27. tradit quod quando ex vocatione masculorum simpliciter non dicitur esse habitam agnationis rationem; tunc nunquàm erunt fœminæ exclusæ per masculos remotiores,sed erit

casus

casus ommissus, remanens in iuris com-
28 munis dispositione, & quãdo statutum excludit fœminas propter masculos eiusdem lineæ, & gradus, erit fauorabile, quòd secus est propter remotiores, vt per eundem Molin. in d.lib.3.cap.4.
29 num.18. & vt ex verbis constitutionis apparet, illa sunt expressa, vt masculi in vlteriori gradu positi minimè fœminas excludant, ideoq; Minad. in verb. text. constitutionis nu.77.fol.54.à terg. notat, quòd constitutio tollit abusum, quia consanguinei etiam in gradu remotiori excludebunt neptes, seu fęminas, & eleganter Molin. in cap. 4. eiusdem libri nu.5. quòd fœminæ excluduntur tantũ per masculos eiusdem lineæ, & gradus, hinc regula est, quòd primo præferatur
30 linea, secundo gradus, tertio sexus, inter eos tamen, qui sunt eiusdem lineæ, & gradus, & quarto ætas, inter eos tamen, qui sunt eiusdem lineæ, gradus & sexus, de quo per Lanar. in suo cons.1. nu.35. post Molin. in eod.lib. cap.6.nu. 38. & 47. cum seqq. ob quod idem Author in eod.lib. c.8.nu.8.q.10. latè
31 fundat, quod quando exclusio fœminarum est absoluta propter masculos, tunc quia considerata est ratio agnationis semper fœmina venit exclusa per masculos remotiores, quando verò exclusio est propter masculos eiusdem gradus & lineæ, tũc minime, sed neptis excludit patruum, quia ipsa est in linea patris, & non patruus, & linea semper præfertur, idem Molin. ibidem in cap. 4.nu.5. & appellatione lineę masculinę
32 non est dubium venire neptem ex filio ex reg.text. in l.pronuntiatio de verb. signif. vbi glos. quòd mulier est caput,
33 & finis suæ familiæ, & ibidem in §.penult. quod de sanguine dicuntur omnes descendentes ab vltimo genitore, & ob hoc appellatione lineæ masculinæ venit neptis ex filio, vt latius per Paris. in cons.40. 2.volum. hinc vbicumque ad
34 successionem vocantur descendentes per lineam masculinam, compræhenditur fœmina, à masculo descendens tanquàm de masculina linea, glos. ordinaria in l.gallus, §. nunc de lege velleia, vbi communiter Scriben. ff. de liber. & posth. pro qua glos. est casus in §. cæterum instit. de legit. agnat. succ. in l. lege 12. tabularum §. huiusmodi C. legit. hæred. de quo latius per Molin. vbi supra cap.6.nu.37. & 38. ob quod Alex. in d. §. nunc de lege velleia dixit consuluisse, quòd si testator instituit filios masculos adijciens, quòd hæreditas vadat de vno ad alium descendentem per lineam masculinam, quòd si vnus ex filijs decessit superstitibus alijs fratribus, & filia ex eo descendens, quòd filia excludat patruos, quem sequendo ibi Ias. defendit illum ab impugnatione mo-
35 dernorum Senensium, idem Andr. in cap.1. de eo, qui sibi & hæred. suis, tradidit non procedere illum text. in terminis cõstitutionis in aliquibus, sed fæminam filiam primogeniti succedere in
36 feudo, & excludere patruum, quia habilitata per Cõstitutionem, quæ excludit fęminam tantum per masculos existentes in eodem gradu, vbi latius Moderni addentes, & hæc est communis opinio omnium, quando filius decedit post mortem patris, de quo per Scrib. in l.1.C. de adult. videlicet Cyn. Saly. Ang. & cæteros, Ias. post Fulg. Alex. & alios in l.venia C. de in ius voc. Marãt. in disput.10.nu.17. Afflict. in cap.1. de nat. succ. feud. nu.9. latè Tiraq. in tract. de primog. q.40. nu.50. & decisum est per Sac. Cons. procedere conclusionem etiam si decesserit filius patris hæreditate non adita contra opinionem Saly. in d.l.1. vt per D. de Franch. in sua decis.32. adeò quod ex prædictis infertur fœminas exclusas in Regno propter masculos in eodem gradu existentes; si verò sunt in gradu dispari, & remotiori, tunc non tractatur cum illis de paragio, sed de successione, quæ longè sunt clariora, & declarata per consuetudines Neapolitanas, vt ex eis est videre.

Punctus alias dubitatus fuit, si præmor-

Digitized by Google

mortuus est filius patri, cum filia fœmi-
37 na ab eo descendens, superuiuente patre, & alijs fratribus, an hæc filia subintret locum patris in gradum, & sexum, & articulus habet duo membra; vnum est, si filia subintret in locum patris, excludendo personas, quas alias pater excluderet, si superuixisset, vt essent amitæ, vel aliæ filiæ fœminæ, vel essemus in feudalibus in filia primogeniti, qui cæteros masculos exclusisset, & aliud membrum est, si ipsa subintret locum patris tantum in illius portionem, non autem ad exclusionem aliorum.

Hæc quæstio in statuto excludente fœminas stantibus filijs masculis, an neptis filia masculi præmortui in vita patris, subintret in patris locum sexum, & gradum, habuit de iure cōmuni maximam Doctorum controuersiam, Cyn.
38 enim in l. 1. C. de adult. ponit casum, quando filia filij præmortui vult excludere amitam vigore statuti excludentis fœminas propter masculos, præsupponendo, quòd ipsa subingrediatur gradum, & sexum patris, & sicut ille tanquàm masculus patris filiam, seu eius sororem excludebat, ita pariter ipsa filia suum patrem repræsentans, & concludit Cyn. statutum non habere locum, quia qualitas masculinitatis nō transit in filiam, Bart. in l. liberorum, de verbor. signific. loquitur eodem modo, quòd Cyn. Alber. & Ang. in eadem l. 1. loquuntur in quæstione præposita per Cyni, eodem modo Aret. in cons. 140. & pariter quæstio Iacobi de Aretio, relata per Salyc. in d. l. 1. est in filia filij præmortui, vt non excludat amitam, sic Io. Andr. in addit. ad Specul. in rubr. de succcss. ab intest. 2. col. Fulgos. in l. venia de in ius voc. & Paul. de Castr. pariter idem tenet, dum se remittit ad dicta Bar. in l. liberorū, & Lanar. in suo cons. 1. adeo quod, si non habet locum statutum erit casus ommissus, & decidendus secundum ius commune, ꝙ expressè tradidit Affl. in constit. in aliquibus nu. 64. & 65. idem Capyc. in decis. 21. loquens in casu fortiori, videlicet in terminis consuetudinis huius Ciuitatis tradens statutum non habere locum ad exclusionem aliorum, sed benè vt fœmina subintret in portionem patris ibi nu. 10. & Gram. in decis. 63. pariter idem tradit.

Bald. verò in eadem l. venia tenuit opinionem pro nepte, vt excludat patruum, & ratio ipsius est, quia statutum ex parte fœminæ est odiosum, & ideò succedit neptis repręsentando patrem, cum statutum loquens de filia, non extenditur ad neptem, quia odiosum, sicut ex parte filij est fauorabile, & propterea extenditur ad nepotem, quem sequitur ibi Roman. & Anchar. in repetit. cap. canonum statuta vers. his igitur quinque modis, Soccin. sen. in cons. 122. lib. 3. Ruin. cons. 19. nu. 7. in fin. vol. 3. Curt. Sen. in cons. 44. num. 20. vers. sexto fortiter, cons. 63. nu. 14. vers. septimo, Silu. Aldobrand. in cons. 6. per totum, Decian. cons. 2. nu. 200. vol. 1. Bologn. inter consilia Alex. cons. 13. nu. 11. lib. 4.

Contra Bald. verò in d. l. venia tenuerunt Alex. Ias. Curt. & Dec. & alij, vt non solum neptis non excludat, sed ipsa excludatur per patruum, & minimè in locum patris succedat, & omnes ea ratione mouentur, quia qualitas masculinitatis non potest ab ea repræsentari.

Ex omnibus istis, vt supra cumulatis apparent tres esse opiniones, prima & magis communis, quod statutum non compræhendit casum, quando remanet neptis ex filio, & hęc est quęstio Cyni, Bart. & sequacium, à Regnicolis nostris amplexa, videlicet Afflict. Capyc. & Gramm. etsi statutum non compræhendit hunc casum, habebit locum ius cōmune, per quod neptis subingreditur locum patris, & vna cum patruis succedit, nam etsi nō acquirat sexum patris, quoad exclusionem, acquirit tamen locum, & gradum quoad successionem in illius portionem, ꝙ eleganter considerauit

39 rauit Cyn.in ead.l.venia & cessat obiectum exaduerso,quod non debet habere plus neptis quàm filia, ex reg. text. in l. si viua matre C. de bon. mater. si non habebit plusquam patris portionem, & si non est casus compræhensus in statuto,non est vera opinio tenentiũ contra Baldum, & in hac parte statutũ est odiosum, & propterea non extenditur, dicit enim Curt. in d.l.venia com-
40 munem esse, quodq; in practica seruatur,sicut Euangelium,quod statutum hoc partim est fauorabile, & partim odiosum iuxta distinctionem Bald.contra Dec. qui tenuit contra Bald.quia statutum est fauorabile contra communem,& Aretin.qui ibidem loquitur per verbum forte demum concludit, quod quando effectus, qui resultant ex aliquo statuto sunt separabiles; tunc procedit, quod potest esse partim fauorabile, & partim odiosum, prout dicit ipse in casu glossæ in d.l.venia,& quæstionis Baldi, ex quo apparet Curt. & Aretin. esse cum Baldo, & nullam habendam esse rationem opinionis Decij fundatæ in eo, quod statutum sit fauorabile; quare cum constitutio non loquatur de nepte ex filio, sed tantum
41 de filiabus,vt excludantur per masculos existentes in eodem gradu,ergo nõ extenditur vltra casum, de quo loquitur, quòd notauit Minad. in 2. notab. nu.41. vt constitutio eatenus disponat, quatenus loquitur,aliàs standum est iuri communi, quod supra demonstrauimus esse indubitatum, quãdo statutum non respicit agnationem, sed prælationem tãtum inter existentes in pari gradu,vt est in casu de quo agimus.

Etsi quot sunt filij tot sunt lineæ, cũ vnusquisque suam constituat lineam,&
42 descẽdentiam,vt latius declarauit Molin.in d.lib.3. c.6.& fundauimus supra lineam esse illam,quæ primo loco præfertur, secundo loco gradus, tertio sexus, & quarto ætas, igitur si neptis est de linea sui patris, in cuius locum succedit, sequitur quod in successione aui cæteris alterius lineæ præferri debet, si
43 patris locum, & gradum subintrat, in quo est decis.punctualis Neapod. in d. consuet.si moriatur nu.111.in verb. ex masculis, qui legatur vsque in fin. nam declarat Consti.Reg.dicens quod filia ex persona,& sexu patris eius locũ subingreditur, & succedit auo, & hoc ea ratione,quia Consti.Reg. intelliguntur inter eos, qui sunt de eadem linea, & in pari gradu, quare cum statutum non compræhendat hunc casum, remanet in dispositione iuris communis,per quod neptis succedit simul cum patruo in bonis auitis diuisibilibus, alias si essent indiuisibilia, succederet ex persona patris in omnibus, & ne dicatur Neapodanum loquutum fuisse in terminis cõsuetudinis, legatur idem Neapod.in consuet.sed si morienti nu.273. in verb. alij descendentes, vbi dicit, quòd in descendentibus ex linea descẽdente est regula,quòd vsque in infinitũ descendens subingreditur personam, & locum sui parentis, qui allegat text.in auth. de hæred. ab intestat. in §.sic tamen ibi sic tamen, vt si quem horum descendentium filios relinquẽtem mori contigerit, illius filios, aut *filias*,aut alios descendentes in proprij parentis locum succedere; vnde si propriam personam parentis repræsentant, quid mirum, quòd secundum Neapodanum subingrediatur locum, gradum, & sexum; idemq; Neapod.supra num. 102. vsque ad nu.107.declarat consuetudinem, & fundat eam in iure communi, vt dùm consuetudo vocat ad successionem masculos tantum, vel fœminas descendentes ex masculis,dicit ꝙ dùm fœ-
44 mina subintrat sexum patris,hoc est ex lege velleia, & allegat text. in d.l.gallus,§.nunc de l.velleia,iuncta glos. vbi si testator dicat,ꝙ omnes virilis sexus, qui suus hæres mihi venturus est,hæres sumpto ꝙ tunc etiã neptis ex filio videtur instituta,cũ sit per lineã virilem, & ibi n.206. dicit ex pdictis patet,ꝙ subingrediens in locũ alterius,assumit eius natu-

naturam, quoad sexum virtute legis velleiæ, idem sapit eius naturam quoad gradum, & hoc de iure communi, quæ decisiones sunt punctuales ad casum, ex quo fit q̃ nõ potest restringi decisio Neapod. in verb. ex masculis nu. 218. vt locum habeat in feudis tantum; nam apparet loqui generaliter supra num. 102. & 106. & fundat se in lege velleia, & in d. consuet. sed si morienti num. 273. loquitur indefinitè, vt neptis subingrediatur personam, & locum sui patris, & fundat dictum suum in d. §. sic tamen, de hæred. ab intestat. immò expresè se declarat ibidem nu. 104. constituens differentiam in bonis feudalibus de iure communi, vel de iure Constit. Reg. & demum concludit de iure Reg. tàm in feudalibus, quàm in allodialibus subingressionem in sexum, & in gradum; & cum Constitutio in aliquibus locum habeat tam in burgensaticis, quàm in feudalibus, vt per Afflict. in rubr. & Minad. in 3. notab. num. 147. dicens quòd per Constitutionem illam, est æquiparata successio in feudalibus, sicut in burgensaticis in linea descendenti, tàm marium, quàm fœminarum, sicut in Constitutione sequent. vt de successionibus, & Afflict. in rubrica cõstitutionis, vt de successionibus ponit differentiam inter prædictam constitutionem, & constitutionem in aliquibus dicens, dictum fuit in tit. præcedenti, qualiter filij masculi, & filiæ feminę habeant succedere eorum parentibus in bonis burgensaticis, & feudalibus erit videndum, qualiter descendentes viuẽtes iure francorum in comitatibus, & feudis quaternatis habeant succedere in ipsis feudis, & qualiter sit successio inter Collaterales in dictis feudis quaternatis, siuè sint feuda antiqua, siue nouiter acquisita, & quid agendum, quando ob lineam finitam redierunt ad fiscum, vnde ex his sequitur, quòd sicut in feudalibus iuris explorati est neptem subingredi personam patris ad exclusionem patrui secundum Neapodanum, vbi supra Lanar. in d. consf. 1. Molin. lib. 3. cap. 6. num. 47. & est hodie indubitatum, vt infra dicetur, ita erit in allodialibus, si Constitutio in aliquibus habet locum tàm in allodialibus, quàm in feudalibus, quia adæquato est successio, ad text. in l. 1. de leg. 1. & cum vna sit determinatio respiciens, tàm feudalia, quàm burgensatica, siue allodialia, sequitur quod sicut in feudalibus neptis excludit patruum, ita etiam in allodialibus ad text. in l. nam hoc iure ff. de vulgar. & pupill. & pariformiter omnes constitutiones dant prælationem tãtum masculis in eadem linea, & gradu existentibus; & cùm in hoc casu ius commune habet locum, & constitutio in aliquibus non extẽditur, meritò cessat ratio fundamentalis contrarię opinionis fundata, quia non concurrit in fœmina qualitas masculina; cum illa non requiratur excluso statuto, & subintrat in ea ex dispositione
45 iuris communis, vt peroptimè considerat Neapod. & ideò subingreditur, non solum gradum, & locum, sed etiam sexum, cuius opinionẽ sequutus fuit Carol. de Tocch. Andr. de Bar. & Ant. de Rath, quorum authoritas in Regno est attendenda, & præualere omnibus alijs & secundum eam est iudicatum ea ratione, quia attentâ lege velleia secundùm Neapod. subintrat etiam sexum, quæ omnia notabiliter latè disputando articulum, concludit, ponit, & sequitur Minad. in d. repetitione constitutionis in aliquibus tertio notab. nu. 84. vers. nunc videndum, & respondet omnibus contrarijs, vbi quod secundùm hanc decisionem Neapodani semper est decisum in Regno, vt neptis subintret sexum, & locum patris, & hoc procedat tam in feudalibus, quàm in
46 allodialibus, & Pisanell. in addit. ad Neapod. nu. 110. vbi supra refert omnes decisiones factas in Regno pro nepte in successione aui contra patruum, seruata opinione Neapodani, ibiq; etiam latissimè Camillus Salern. & di-

cit Pisanellus, quod ex literis Regis, & Reginæ in Cancellaria existentibus declaratum est, quod nepris induit ex toto locum patris, cuius locum subingreditur, & ex illius persona admittitur ad successionem aui ex sexu, & ætate, seu primogenitura sui patris, idemq; per prius dixit Afflict. in cap. 1. de nat. success. feud. num. 19. vers. sed contrarium referens decisionem tunc factam per Regem Ferdinandum primum in fauorem neptis subintrantis locum, & sexum patris in successione aui contra patruum, ob quod dicit, quòd cum hæc sit lex hodie in Regno cessare propterea debent omnes disputationes, & attendendum est, quòd est decisum, & quòd in practica seruatur, quæ latius posuit Afflict. idem in cap. 1. de nat. succ. feud. & si declarationes Regiæ sunt specificæ, vt neptis subingrediatur sexum, & gradum, sopita est omnis quæstio in Regno, & dum da-
47 tur sexus subingressio, ob id nulla potest constitui differentia inter allodialia, & feudalia, vt benè aduertit Minad. in loco supra allegato, & nouissime
48 dum casus occurrit, quod præmortuus fuit filius patri superstitibus fratribus, & filia ex eo descendente, fuit decisum neptem personam patris in omnibus repræsentare, & propterea eidem competere virilem portionem in bonis aui, & succedere æqualiter cum patruis, qui prætendebant illam tanquàm fœminam exclusam, & alias ad successionem non esse admittendam, sed paragium tantum esse ei præstandum, decisum inquam fuit in causa quorundam de Mangia Ruua in anno 1593. per Sacr. Conf. referente Consiliario Don Didaco de Vera, & postea facta liquidatione per Cõsiliarium Catolum Tironem acta sunt pænes fœlicem Actuarium, ex quibus apparent absolutæ omnes quæstiones, videlicet quod in feudalibus datur repræsentatio gradus, & sexus, & opinio est pro lege confirmata, & indisputabilis, maxime in Regno, & ex hoc apparet decisa quæstio etiam in allodialibus in vtroque membro proposita, nam si statutum, aut Constitutio Regni non extenditur, nec comprædendit hunc casum, succedit neptis de iure communi in virilem portionem, & demonstratum est hanc esse communem opinionem etiam Regnicolorum; si verò dicimus ex lege velleia authoritate Neapodani communiter sequuti in Regno neptem subingredi locum personam, siue sexum patris; pariter, vt masculus excludet omnes fœminas vigore statuti seruata authoritate Baldi, & sequaciũ, quæ in Regno per prædicta non potest controuerti; & dùm in feudalibus per Constitutiones indubitatum est neptem subingredi gradum, & sexum, eademq; Constitutio in aliquibus loquens generaliter de successione habilitauit fœminam in ea, & exclusit masculos in gradu remotiores, ergo si repræsentat sexum in feudalibus, & succedit, vt masculus, sequitur pernecesse, quòd vt masculus erit iudicanda in successione allodialium, cum eadem res eodem tempore non debeat diuerso iure censeri ad text. in l. cum qui ædes ff. de vsucap.

SVMMARIVM.

1 *Frater fratri succedit in feudo nouo, nisi inuestitura sit pro hæredibus ex corpore, quod ampliatum est etiam in fratre & sorore vterina, & nu. 2. & 3.*

4 *Frater non succedit fratri in feudo aliunde peruento, quàm à communi parente.*

5 *Natura feudi est respicere suum stipitem.*

6 *Opinio communis in Regno, quòd frater vterinus succedat tàm in feudo nouo, quã in feudo antiquo succe-*

succedat etiam quod non sit cõiunctus ex laterc, vnde feudum prouenit, & sic decisum.

7 *Constitutio vt de successionibus loquitur in feudo antiquo, & etiã in feudo nouo.*

8 *Frater non succedit fratri in feudo nouo, quando inuestitura est pro hæredibus ex corpore.*

9 *Opinio Authorum in medium affertur, si in feudo antiquo concesso pro hæredibus ex corpore, succedat vterinus non coniunctus ex latere feudi.*

10 *Opinio communis, quod vterinus non succedat in feudo concesso pro hæredibus ex corpore.*

11 *Opinio Authoris cõtra vterinum.*

12 *Constitutio Regni, vt de successionibus non loquitur in concessione facta pro hæredibus ex corpore.*

13 *Inuestitura pro hæredibus ex corpore non præsumitur in Regno.*

14 *Capitulum Regni considerantes, loquitur in feudo antiquo.*

15 *Qualitas quòd sit descẽdens ex corpore, requiritur in omni successore, sed sufficit quod sit ex corpore primi acquirentis, nisi in inuestitura esset dictum pro se, vel ex eorum corpore descendentibus.*

16 *Expressio eius, quòd tacitè non inest de necessitate debet aliquid operari.*

ARGVMENTVM.

Frater succedit in Regno in feudo nouo, etiam quòd sit frater, vel soror vterina, & etiam succedunt in feudo antiquo, quanquàm non sint coniuncti ex latere, vnde feudum prouenit ex interpretatione sapiẽtum Regni, & hoc quando feudum non est concessum pro hæredibus ex corpore, nam tunc minimè succedunt, & disputatur opinio Pisanell. & Camerar. ex vna parte, & Loffred. ex altera, ac declaratur Constitutio Regni, vt de successionibus, & pariter Capitulum Regni considerantes, & quid importet concessio pro hæredibus ex corpore.

§. I.

1 SED postquàm vidimus, quomodo fœminæ succedant in Regno, videamus veritatem articuli aliàs tàm ventilati in terminis Constit. Reg. si soror vterina succedat fratri in feudo nouo concesso pro hæredibus, & successoribus, & dixi in terminis Constitut. Regn. quia hodie per Capitul. nouissimè Ciuitati, & Regno concessum hoc est expeditum, etiam quod inuestitura sit per hæred. ex corpore, & dubium oritur ex illa communi propositione, quòd vnusquisque acquirit feudum pro se, & hæredibus, quod à iure feudorum est interpetratum pro se, & filijs seu descendentibus ex reg. text. in cap. 1. §. etsi clientulus de alien. feud. vnde cum frater, & soror non sint de descendentibus, videtur quod non debeat succedere, tamen in Regno hoc est indubitatum ex inpetratione sapientum Regni, vt frater fratri succedat interpretando Constitutionem, vt loquatur tàm in feudo antiquo, quàm in feudo nouo, vt per Andr. in d. Constitutione, & de successionibus Loffred. latè in cons. 38. & sic est decisum, & pro lege seruatur, de quo per Afflict. in decis. 293. quòd demum Do-
2 ctor. ampliauerunt etiam in fratre vterino per verba eiusdem Constitutionis ibi, ex collaterali linea venientes, vt fratres, siuè ex vtroque parente, siuè ex

altero tantum, & sorores in capillo exclusæ etiam communi patre superstite omninò succedunt Bald. in terminis nostræ Constitutionis in suo cons. 110. serenissima nostra Regina inter consilia
3 Ang. Loffr. in d. cons. 38. nu. 8. qui idem firmat in sorore vterina in fine, & latè D. Frecc. in 3. lib. de form. inuestit. in cap. sed postquàm num. 17. cum seqq. Constitutio enim vocat generaliter, & indefinitè fratres, & sorores ad successionem periti Regni interpretauerant eam, vt generaliter intelligatur aliter, quàm de iure communi, quomodocumque sit feudum, siue antiquum, siue nouum, & quomodocumque sint fratres, & sorores, siue ex vno, siue ex vtroque latere coniuncti, quia verum est fratres, & sorores esse, & vt dixi hæc opinio non habet contradictorem in Regno, & hodie est indisputabilis per Capitulum prædictum de nouo concessum.

Ex hac interpretatione peritorum Regni communiter recepta fuit dubitata glossa Marini Charamanici in eadem Constitutione, quæ voluit in feudo antiquo, vt vterinus non coniunctus ex latere vnde feudum prouenit, nullo modo succedat, recipiendo interpretationem à iure communi ex reg. text. in
4 cap. 1. §. his deficientibus, de gradibus success. in feud. vbi frater non succedit fratri in feudo aliunde peruento, quàm à communi parente, quia specialis feu-
5 di natura est, vt suum stipitem semper respiciat secundum Bald. vbi supra, & Luc. de Pen. in l. 1. C. de imponenda lucrat. descript. & hanc opinionem glos. confirmauit Papa Honorius in suis Capitulis, vt dicit Andr. in cap. 1. de nat. succ. feud. vbi disputat articulum, & opinionem glos. sequitur Afflict. in eadem Constitutione post Bald. in d. suo cons.

Contraria opinio ex interpretatione peritorum Regni est communiter rece-
6 pta in feudis antiquis, quia non est diuersa ratio à communi interpretatione facta in feudis nouis, vt sicut in illis succedunt fratres, & sorores etiam vterini non descendentes ex stipite acquisitoris feudi, ita pariter in feudis antiquis, ita Andr. in d. Constitutione, qui disputat articulum ad partes, & in Constit. Reg. si quãdo aliquem, ex quibus locis recipit declarationem doctrina eiusdem Andr. in cap. 1. de nat. succ. feud. quod eãdem tenuerit opinionem, licèt obscurè loquatur, prout sic ibi Moderni addentes illam intelligunt, & vtrobique dicit Andr. sic fuisse decisum per binas sententias tempore Caroli Primi, latissimè Loffr. tàm in eod. cap. 1. quàm in d. cons. 38. & reddit Loffred. rationem, quare etiam vterini succedunt, non coniuncti ex latere vnde feudum prouenit, quia constitutio restrinxit gradus successionis in linea collaterali, vsque ad tertium gradum tantum inclusiuè, quòd de iure communi erat vsque ad septimum, vnde nimirum si intelligitur ampliasse circa personas in eodem gradu contentas, quam opinionem tenuerunt Cumia, & Cannet. in cap. si aliquem, vbi Pisanell. & Camer. in eorum responsis ibi positis, & non
7 dubitatur Constitutionem prædictam, vt de successionibus loqui principaliter in feudo antiquo, vt declarat ibi Andr. ex verbis eiusdem Constitutionis, ibi in his, quæ communis patris fuerunt, & in verbo acquisitis declarat habere locũ in feudo nouo per verba expressa eiusdem Constitutionis, quæ excludit nepotes à nouiter acquisitis, ergo frater erat inclusus, & sic benè interpretarunt Constitutionem periti Regni.

Dubium oritur, quòd si est facta inuestitura pro hæredibus ex corpore, an frater, vel soror vterina succedat, de quo nihil dixerunt Regni periti, nec quæstio de qua supra est in hoc, nec decisiones factæ tempore Caroli Primi, & in feudo nouo Andr. in eadem Constitutione, dum dixit illam interpreta-
8 tam, vt frater succedat fratri, limitauit, quando inuestitura feudi est pro hæredibus

dibus ex corpore, & idem tradidit Afflict.in allegata decis.293.ita quòd videndum erit,an idem sit in feudo antiquo concesso pro hæredibus ex corpore,vt succedat vterinus, vel vterina soror etiam quod non sit coniunctus, vel coniuncta ex latere, quo feudum prouenit,quod hodie in feudo nouo,vt dixi est indisputabile, etiam quod inuestitura sit pro hæredibus ex corpore, ita quod remanet quæst.in feudo antiquo concesso per hæred.ex corpore.

9 Opinionem affirmatiuam tenuerunt Pisanell.& Camer.in prædictis responsis positis post repetitionem Cannetij in d.cap.si aliquem, & fundamentum principale est,quòd constitutio vt de successionibus intelligitur in feudo cōcesso pro se,& hæredibus ex corpore, quia sic erat de iure communi, cum vnusquisque acquirat pro se, & filijs, ergo si quæstio posita est in terminis Cōstitutionis, & periti Regni interpretauerunt,vt succedat vterinus, etiam quòd non sit coniunctus ex parte feudi contra opinionem glo.sequitur propterea, quod vterinus succedere debet, quomodocumque sit inuestitura.

Loffr.verò in d.cap.1.de nat.success. feud.contrariam tenuit opinionem author. Andr. secundum eum subdens ridiculum esse dicere Andr. tenuisse opinionē vterinos non coniunctos ex parte feuda, succedere in feudo antiquo concesso pro hæredibus ex corpore, & opinionem Loffred. sequutus est Can-
10 netius dicens hanc esse communem in cap.si aliquem,in verb. præmittendum est etiam vers.opinio supradicta in principio cart. 249. & hoc dicit indubitatum in terminis nostræ Constitutionis, secus verò in terminis Capituli si aliquem, & Regens Villanus ibidem in suo responso nu.14. sentiens difficultatem, & dubitans de opinione fundauit responsum suum totum in d.cap. si aliquem, & nihil in terminis nostræ Constitutionis.

Nos verò maturè negotio pensato, sequimur opinionem Loffre.communē
11 vt supra,quæ verè est opinio Andr.infallibilis,& indubitata,& antequam vlterius progrediamur formemus cōclusionem longè aberrasse, qui tenuerunt Constitutionem, vt de successionibus habere locum, & intelligi, quando inuestirura est facta pro hæredibus ex corpore ea ratione, quia sic est de iure communi,& quanquàm fiat illa postea expressis verbis,quod nihil operetur, si taciré inerat.

12 Hoc assumptum est vndique falsum, & contra communem omnium nostrorum scribent.quia si inuestitura pro hęredibus ex corpore in Regno non præsumitur, nisi probetur, vt dicit idem
13 Andr.in d.Cōstitutione, & in cap.huius autē generis,ex quibus causis feud. amitt.Capyc.in sua inuestit.in verb. & pro hæredibus ex corpore,Luc.de Pen. in l.1.C.de impon.lucrat.descript. lib. 10.num.12. in meo cons.30. num.37. 1. volum. ergo nullo modo est verum, quòd constitutio prædicta intelligatur cum prædicta clausula, & ita arguit,& firmat ex communi omnium opinione D.Frecc.in 3.lib.subfeud.in tit.de formul.inuest.in cap. sed postquam nu.17. & seq.vbi latissimè.

14 Arguo fortius,Capitulum Regni cōsiderantes communiter intelligitur, & interpretatum est loqui in feudis antiquis,non autem in nouis secundum Afflict.in d.decis.293.& in d.constitut.vt de successionibus nu.14. Capyc.in loco supra allegato,Villan.in d.suo responso nu.19. 2.col. Moder.add.in consuetudine si testator,vers.dicit Neapodanus, ibi quinimo car.177.si igitur per capitulum consideractes ex gratia particulari conceditur,quòd eadem sit successio collateralium in feudis antiquis cōcessis pro hæredibus ex corpore, quod erat in concesis pro hæredibus,& successoribus, sequitur quod cum hæc sit noua gratia, & noua concesio, quòd contrarium erat per Constitutionem, quæ non loquebatur pro hæredibus ex

cor-

corpore, nam aliàs non erat hæc noua graria facta per Capitulum considerantes, & inurilis erat prouisio, si per prius constiturum erat per Constitutionem, & iusta fuit prouisio prædicti Capituli, quia dùm sumus in feudo antiquo, licet qui succedit in eo, non sit ex corpore vltimi morientis dicitur tamen descendere ex corpore primi acquirentis, loquendo in agnatis, vt sunt fratres, & patrui, & filij fratruum, &

15 hanc quæstionem proposuit Andr. in eadem Constitutione videlicèt, an hæc qualitas ex corpore requiratur in quolibet successore, & tenet quod requiratur in verbo fratres 4. colum. ibi, sed si sempronius, tamen dixit non esse necessarium, vt sit ex corpore vltimi morientis, sed sufficere hanc qualitarem adesse respectiuè ad primum acquirentem, qui fuerit parens agnationis communis, quia dicetur descendere ex corpore, sicut omnes cæteri descendentes intra gradus tamen per eandem constitutionem statutos; secus verò secundum eũ, si inuestirura diceret pro se, vel ex eorum corpore descendentibus, nam verbum illud eorum requireret, vt quilibet succedens esset descendens ex vltimo moriente, & ob id dixerunt Docto. nostri, quòd hodiè per Capitulgm considerantes sublata est hæc quæstio Andr. si ascendentes, vel collarerales succedunt in feudo antiquo concesso pro hæredibus ex corpore; postquàm per prędictum Capitulum dicunrur omnes descendentes ex corpore primi acquirentis, ita Capyc. in inuestitura in d.c. & pro hæredibus ex corpore, Afflict. in d. constit. nu. 14. Addentes ad Andr. in cap. 1. §. quin etiam Episcopum, vel Abbarem.

Ex his inconcussè fundatur opinio Loffr. ex aurhor. Andr. indubitata, nam si And. vult, quòd hæc qualitas ex corpote sit in quolibet succedere volente, sed sufficere, vt sir de descendentibus ex corpore primi acquirentis, ergo si hæc qualitas requiritur, & hæc deficit in fratre vterino, sequitur quod ex doctr. Andr. remanet fundatum quod nullo modo poterit succedere.

Præterea si Andr. dum loquutus est de successione fratris in feudo nouo in terminis constitutionis, limitauit iudicium sapientum Regni, quando concessio est pro hæredibus ex corpore, vt tunc minimè frater possit succedere, & assignat rationem, quia resistit pactũ, cum quo feudum est concessum, ergo constitutio non loquebatur de concessione facta pro hæredibus ex corpore; siquidem si illa est interpetrata in beneficium frarruum in feudo nouo, & ex sui generalitate habet locum tam in feudo nouo, quàm in feudo antiquo, & tamen limitatur per Andr. in concessione facta pro hæredibus ex corpore, ergo constitutio loquebatur tantum pro hæredibus, & successoribus; & respiciens verbum frater, & soror vnicam determinationem debet determinare in casu suo pariformiter omnia iuxt. teg. text. in l. nam hoc iure de vulg. & pup. & sic nimirum, quod tam in feudo antiquo, quàm in feudo nouo admittit ad successionem frarrem, & sororem; aliàs si diceremus, quod in feudo nouo non admitteret, non dererminaret pariter omnia vniformiter contra iuris dispositionem.

Sed si ratio quare in inuestitura facta ex corpore non succedit frater, nec vtrique coniunctus, nec vterinus est ratione pacti, & hoc indubitatum est dixisse Andr. in feudo nouo, & omnes sequuntur, & secundum hoc est decisum, & eadem ratio pacti, est in feudo antiquo cum vt supra contra decis. Andr. hæc qualitas, vt sit descendentibus ex corpore primi acquirentis, requiritur in omni succedere volente, ergo si eadem est ratio, idem pactum resistit, eadem iuris esse debet dispositio, ex clausula enim prædicta pro hæredibus ex corpore, limitata est successio, ad certos, & non omnes hæredes, ita quod qui non est descendens ex corpore, minimè

Digitized by Google

nime succedere potest, & hoc tenuit Andr. qui loquutus est de hac inuestitura tam in feudo nouo, quàm in feudo antiquo.

Vlterius retorquendo argumentum tenentium contrariam opinionem, & insimul ipsis respondendo, dùm dicunt, quòd cum de iure communi feudorum feudum intelligatur datum pro se, & hæredibus ex corpore, & secundùm hoc pariter intelligatur Regni Constitutio, igitur inuestitura postea facta his conformis nihil debet operari, quia est expressio eius, quòd tacitè inest.

Respondeo, & retorqueo argumentum, nam quando id quod exprimitur non inest de necessitate, ita quod po-
16 test stare concessio absque eo tunc si fuerit expressum debet operari, doctrina est famosa, & communis Andr. in d.S. huius autem generis, quæ est in proprio casu, vt facta concessione feudi simpliciter, sine expressione hæredum sit feudum ex pacto; licèt ad heredes transitorium ex iuris dispositione, sed si fuerit facta pro se, & hæredibus, feudum erit hæreditarium propter hæredis expressionem, quæ etsi inerat, non erat de necessitate, & propterea debet aliquid operari, de quo latè disseruimus supra in tit. de refutatione feudor. S. 5. nu. 7. ergo cum clausula pro hæredibus ex corpore non inest de necessitate, si apponitur debet operari, & sic restringere successione ad descendentes, ex stipite primi acquisitoris alias inutilis redderetur, quæ cessant, quando concessio non habet clausulam prædictam, & tunc cum non resistat pactum, ex quo enixa voluntas concedentis apparet, tunc succedent vterini non coniuncti ex latere feudi, quia sic interpetrati fuerunt periti Regni constitutionem, vt de successionibus, quæ secundum Andr. ibidem non regulatur à iure communi feudorum, & vsus illæ feudorum non attenditur, sed ius constitutionum sic interpretatarum, quod concludit quæstionem, & apparet responsum omnibus consideratis per Pisanell. & Camerar. qui ex capite suo nouos formans terminos vult Andr. dixisse, quòd nunquam somniauit contra expressam, & veram ipsius doctrinam, quàm minimè ponderauit, vbi ponderare debebat, propter veram ipsius intelligentiam, vt supra ponderauimus, & apertè demonstrauimus, & si glos. Marin. Charamanici, Bald. Afflict. Capitulum Honorij excludebant fratrem vterinum non coniunctum ex latere feudi, quando feudum est concessum pro se, & hæredibus, ergo quanto magis, quando est concessum pro hæredibus ex corpore, quibus addito Loffred. & Cannetio, qui dicit hanc esse communem, & tandem veram Andreæ doctrina in feudo tamen concesso pro hæredibus ex corpore, sequitur quod nulla vis est facienda in opinione Pisanelli, & Camerarij, quorum authoritas, & si maxima sit in Regno, tamen præualere debet opinio Andreę, & per prius glossæ declaratio Papæ Honorij, & communis secta Doctorum, qui huic opinioni se subscribunt, quæ cum fuerit fundata viuis, & digestis argumentis ab alijs non consideratis, debet propterea opinio hæc præualere, & secundum eam iudicari.

Quæ opinio indubitata redditur hodie per noua Capitula Ciuitati, & Regno concessa, quæ tantum de feudis nouis loquuntur concessis cum clausula pro hæredibus ex corpore, ergo clarescunt contrarium esse in feudis antiquis, quæ dixisse sufficiant saluo iudicio rectius sentientis.

DE

DE DIVERSIS PROVISIONIBVS, LICENTIIS, & concessionibus fieri solitis per Proregem, ac Collaterale Consilium in Titulos particulares distinctius.

TITVLVS DECIMVS.

De feudis inhabitatis.

1 VLTI Barones possidentes feuda inhabitata, qui volunt illa habitatoribus replere, vel Castrum reædificare non possunt absque speciali Principis licentia, de quo in Constitut. Regn. incip. Castra, & Afflict. in sua decis. 265. nu. 70. quod Proreges, dum Barones hoc petunt, committunt Regiæ Cameræ Summariæ, quæ se informet, & referat cum voto, & quando permittitur, est cum clausula, quòd possint feuda inhabitare ex personis exteris, vt esse solent Albanenses, non autem Regnicolis, quia aliàs propter habitationem vnius, induceretur inhabitatio alterius terræ, seu feudi.

De Portu.

SVMMARIVM.

1 *Baro non potest ædificare portum in sua Terra absque Principis licentia.*

2 *Portum ædificare est de Regalibus.*

3 *Portus sunt Regis, et propterea custodiuntur per regios ministros.*

4 *Officium magni Admiratus in quo consistat.*

5 *Literis Admirati creditur, dum petit remissionem alicuius, tanquàm de sua iurisdictione.*

6 *Literis magni Siniscalchi credebatur eodem modo, prout literis Admirati, quod hodie non practicatur, cum cessauerit illius iurisdictio, sed tantum nomen officij remansit cum salario, & dignitate.*

7 *Ementes commissiones officiorum subalternatorum à prædictis, & alijs, sicut etiam ab arrendatoribus, vt fori exemptione gaudeāt nullo fori priuilegio potiri poterunt, tanquam omnia facta in fraudem.*

8 *Officiales, seu Commissionati prædictorum officiorum, qui actu non seruiunt, gaudere non debēt aliquo priuilegio.*

9 *Personæ de Collegio alicuius artis non gaudent si non exercent.*

10 *Matriculatus, qui non exercet, gaudere non debet.*

11 *Literæ familiaritatis non deseruiunt actu non seruientibus.*

12 *Personæ prolixæ, & imbecillæ ætatis non gaudent, quia non seruiunt.*

13 *Persona, quæ personaliter seruire non potest, nec etiam seruire potest per substitutum.*

14 *Exceptio hostica non iuuat eum, qui seruit per substitutum.*

§ I.

1 SIMILITER non potest Baro facere, seu ædificare portum maris in sua Terra absque Principis licẽtia secundum D.Frec. in 1.lib.in tit.de offic.Mag.Admir.nu.
2 28.sunt enim de regalibus,& inter regalia computantur in cap. 1. quæ sint
3 regalia,& sunt Regis dicit Capyc.in sua inuestit.in verb. portubus: hinc secundum eum portus, & litora custodiuntur per regios ministros,& est tex. in cap.Regni incip.ita quorundam cum cap.seq.Loffr.in cons.24.Lanar.in cons. 67.nu.30.

Et per Frecc.vbi supra de offi.Mag. Admirat.declaratur officium Admira-
4 tus,in quo consistat, qualis sit eius iurisdictio in viuentes de arte maris, & quomodo illius tantum literis creda-
5 tur, dùm ad remissiones petendas scribit Mag.Cur. Vicar. qualiter inquisiti sunt eius iurisdictioni suppositi,& idem
6 dicit Afflict.in Constit.Reg.intentionis practicatum fuisse cum magno Siniscalco,qui scribebat Regenti Mag.Cur. Vic.quod ille talis est Curialis, vel de familia Regis actu seruiens, & prædictis literis dabatur fides, quæ iurisdictio Siniscalchi hodie non exercetur,& quomodo per prius erat,si authoritate officij,vel ex delegatione,vt Afflict.tenuit in Constitut.statuimus, & in quas personas, & quid hodie latius per D. Frecc.vbi supra in tit.de offic. mag.Sinisc. quod dùm temporibus nostris attentasset Dux Bouini magnus Siniscalcus fuit prouisum per Collaterale Cõsilium,quod Regia Camera fisco audito se informaret, & relationem faceret cum voto cum D. Frecc. vbi supra dicat, quod istius officij,& similium hodie nullus est vsus.

Benè in hoc aduertendum erit tàm in officio magni Admiratus, quàm pro cæteris, qui prætendunt exemptionem
7 ex commissionibus, quas verè emunt ab Arrendatoribus, & alijs adhoc, vt fori exemptione gaudeant. Sunt enim hæc in fraudem, & propterea gaudere non debent in l.1.& 2. C.qui mil.poss.
8 lib.12. Et cum actu non seruiunt, nullo modo gaudere debent, vt notat Afflict.in d.Constit. intentionis num.24.
9 Sicut dicimus in his, qui sunt de Collegio alicuius artis,vt non gaudeant si non exerceant, authoritate Bart. in l. prætor ff.de vacat.mun. & in matricu-
10 lato,vt gaudere non debeat,si nõ exerceat:videatur text.in l.qui sub prætextu C.de sacros.eccles.vbi notat Bart.in specie, idem text. in l.1. C. de colleg. num.lib.11. vbi Bart. & est communis Theorica, de qua per Cyn.Butrig.Roman.Alex.Dec.Ias. cæterosq; omnes in l. scriniarios C. de testam. milit. Hinc
11 litteræ familiaritatis non deseruiunt actu non seruientibus, & sic decisum refert Anna allegat. 44. & rationem ponit text. elegans in l. semper §. quibusdam cum §. sequ. ff. de iur.immun. quia artificij causa priuilegium concessum est: & sic in prædictis, quia seruitij causa priuilegium concessum est:
12 Hinc quia non seruiunt,non gaudent, qui sunt prolixæ, vel imbecillæ ætatis, quem text. ponderat adhoc Bart. vbi
13 supra. Quæ in tantum sunt vera,quòd nec etiam per alium seruire possint ad finem gaudendi,ita Aret.in d.l.scriniarios, allegatur adhoc text. notab. in l. fin. ff.de excus.tut.vbi Nicol.de Neap. & Ias.idem tradens ibidem in l.scriniarios dixit specificè,etsi velit seruire per substitutum, seu factores, quicquid dixerit Andr. de Barul. in l.fin. C.de comit. rei milit. quem simpliciter ibi refert Io. de Plat. nam etsi restringat dictum suum,quoad legationem,& exercitum: tamen est in se falsissimum, dùm vult posse quem se iuuare hostici
14 exceptione, quando seruit per substitutum: quæ exceptio cum competat ratione impedimenti personalis, omninò cessat,dùm persona libera permanet à cessante causa, & ratione: quod in indiuiduo decidit Bart.in d.l.fin.de excus.

cuſ. tut. & ob id Dec.in d.l. ſcriniarios dubitauit de dicto Andr. de Barul. & dixit poſſe procedere,quando adeſt iuſta cauſa,quæ notentur pro multis, qui faciunt ſe matriculare in arte ſerici, nullo modo eam exercentibus. Et etiã deſeruit prò illis, qui in fraudem ſe aſcribunt,vt locati Regiæ Dohanæ pecudum cum paruo numero animalium propter exemptionem conſequendam: & quod dixi circa commiſſiones, quæ pecunia extorquentur,non intellexi reſpectu præſentis magni Admirati, qui eſt Princeps Conchæ Mattheus de Capua poſtquam officium exercet tanquã nobiliſſimus Eques de proſapia illa nobiliſſima,antiquiſſima,& memoranda.

De mercatis, ſeu nundinis.

SVMMARIVM.

1 *Baro non poteſt in ſuis Terris abſque ſpetiali Regis aſſenſu facere mercatum, ſeu nundinas francas: benè tamen poterit abſque alia immunitate, & priuilegio.*

2 *Practica,qua hodie vtimur in mercatis faciendis.*

3 *Princeps non ſolet gratiam facere in præiuditium tertij.*

4 *Intereſſe tertij ſecundarium non attenditur, dum Princeps ſuo iure vtitur.*

5 *Intereſſe damni emergentis attenditur, & non lucri ceſſantis, & ibi nu.6.7.& 8.*

9 *Liberi homines non poſſunt cogi inuiti ire ad molendina particularia, ad nundinas, ſeu mercatum.*

10 *Mercatum fieri non poteſt die feſto, quando conſuetudo non eſt in contrarium.*

11 *Parlamenta, & Congregationes laicorum fieri non debent in eccleſijs.*

12 *Legere in publicis Gymnaſijs publicas ponere ſcholas conſtituĩ ſtudium generale in Ciuitate non poteſt fieri abſque Principis licentia.*

13 *Priuilegium Studij generalis, vel nundinarum, licèt ammittatur per non vſum infra decennium, limitatur, quando priuilegium habet clauſula denotantia perpetuitatem.*

14 *Præſcriptio an intelligatur ſublata per verbum ſemper, & quãdocumque remiſsiuè.*

1 PARITER non poteſt Baro in ſuis Terris facere mercatum, ſeu nundinas francas abſque ſpetiali Regis aſſenſu:benè tamen poterit mercatum facere abſque alia immunitate, aut priuilegio; deciſio eſt ſollemnis Bald.in l.vnica per illũ text. C.de nundin. de quo latè per Reſtaur. Caſt.in tract.de Imper.queſt.110. priuil.101. practica enim eſt, quod datur
2 memoriale Proregi, in quo petitur priuilegium faciendi mercatum,& hoc remittitur Regiæ Cameræ, quæ ſe informet,& referat cum voto, à qua prouidetur,quòd capiatur informatio, ſi per còuicinia adeſt aliud mercatum,& quibus poteſt præiudicare; dùm enim ex gratia hoc petitur non ſolent Principes quicquã concedere, ex quo tertio præ-
3 iuditium aliquod inferatur ad text. in l.1. §.merito, & §.ſi quis à Principe ff. ne quid in loc. publ. & hoc ex vrbanitate,quia intereſſe formatum nõ adeſt, etiã

etsi qualequale interesse posset pretendi,non attenditur, & sic Regia Camera suam transmittit consultationem,& per Proregem mandatur expediri priuilegium,quia Rex, seu Princeps concedendo ius suum concedit, & non alienum, seu ex iure penes eum residẽte licentiam præstat,& alteri nihil tollit,si nihil habet, ad text.in l.nullus de reg.iur.in l.3.§.is tamen ff.de lib.hom.
4 exhib.Et si ex hac concessione secũdario causatur tertio interesse non attenditur,nec erit in consideratione,dùm Princeps suo vtitur iure, ad text. in l. fluminis §.fi.& in l.proculus ff.de dãn. inf.melior text.in l.in meo fundo ff. de
5 aq.plu.arc.& interesse debet esse damni emergentis, non lucri cessantis; & propterea Doct.faciunt quęstionem in-
6 cipiendo à Bart. quod si ædificium, seu molendinum vicini per meum non destruitur, nec incommodatur, quamuis vicinus minus frumenti percipiat ex agro suo, & sic minus lucrabitur, quod hoc non erit in consideratione;&
7 si ex molendino ædificando tollatur mihi concursus molentium in meo,non attenditur: nam sufficit non tolli commodum aquæ,sed quoad molentes hoc remanet in potestate eorum, qui mo-
8 lunt: & sic dicimus in hospitijs,seu tabernis, furnis, & similibus,quando talia non possidentur cum iure prohibendi; immò adsunt in Regno Regiæ Pragmaticæ, quæ hoc disponunt, propterea Alber. notabiliter in l. si manifestè in fin.C.de seruit.& aqu.tradit in quęstione de facto,quòd duo fratres habebant molẽdinum in commune, & vnus concessit alteri fratri aquam communem, vt possit eam conducere ad prædia sua pacto expresso, quòd hoc fiet sine damno molendini communis: frater vult facere molendinum aliud in suo prædio, per quod tamen non auferebatur aqua à molendino communi, sed tantum concursus molentium, cui resistebat alter frater vigore pacti, dicens,quòd afferebatur ex hoc damnum communi molendino,refert tãdem Alber.quod nõ obstante tali pacto fuit determinatum non esse cõsiderabile prædictum damnum,& posse licitè nouum fieri molendinum,de quibus latius per Ias. author. Bart.Bald. & aliorum in l. quominus ff.de flumin. nu.33.cum seq.
9 Esset enim per indirectum cogere liberos homines ire ad molendinum particulare, vel ad nundinas, seu mercata inuitos, & non quo quisque pro suo libero arbitrio voluerit, quod est omni iure prohibitum,pro quo videatur omninò Luc. de Pen. in l. 1. C.ne rust.ad vll. obseq. reuoc.qui latè,& eleganter totam materiam discurrit, & inter cæ-
10 tera tradit non posse fieri mercatũ die festo,per text.in cap.1.extra de ferijs, æquiparando forum vęnale foro iudiciario, & ita fuit practicatum in nostra Ciuitate in mercato,seu nundinis,quæ à certis annis introductæ erant in die festo diuæ Annuntiatæ ante eius Ecclesiam,ac in die Pentecostes ante Ecclesiã Spiritus sancti,quæ fuerunt prohibitæ per Archiepiscopum Ciuitatis tunc Illustrissimum Cardinalem Iesualdum,& confirmatum per Pontificem, dum ad eum de hoc quærimoniæ fuerunt porrectæ, fuitq; maximè discussũ; & demum visum fuit non reuocare suã prohibitionem,licet damnum non afferebat publico,nec talia fiebant in contẽptum Religionis, nec dirictus aliqui exigebantur:immò augebatur concursus visitationis talium templorum, & sic pariter eleæmosynarum. Sic igitur fuit determinatum, quia erant nundinæ de recenti, & nulla aderat legitima præscriptio,aut consuetudo,quæ in his attenditur.Sunt enim hęc ad honorem Dei,& ideò quanquam rigida seruãda, dum Pontifex omnium spiritualium
11 Dominus sic mandat.Hinc parlamenta, aut Congregationes laicorum fieri non debent in Ecclesijs,iux.tex.in c.2. de immu.Eccl.in 6. Domus.n.mea domus orationis vocabitur,&c.& Dñs Iesus ciecit emẽtes,& vendentes à tẽplo.

Rr Et

Et ſicut in erectione mercati, ſeu nũdinarum requiritur Principis licentia,
12 ſic pariter legendi in publicis Gymnaſijs, ita quòd ſtudium generale in Ciuitare abſque licentia Principis cõſtirui non poreſt, nec publicas ponere ſcholas, in l.magiſtr.C.de prof.& med. lib.10.Ang.in l.fin.vbi Senat.vel clariſ. nu.3. latè Reſt.Caſt.in d.tract. q.110. priuil.180. qui prædicta non allegat.

Cæterum priuilegium ſtudij Generalis, vel nundinarum, etiamſi amitta-
13 tur per non vſum decennij, iux.rext.in l.1.ff.de nund. Tamen non amittitur, ſi in eo fuerint appoſita verba denotantia perpetuitatem puta ſemper, vel perpetuò, vt authorir.Rimin. in conſ.388. nu.20.volum.1. concludit Io.Garz. de hiſpan.nobilit.gloſ.1.nu.79.& an præ-
14 ſcriptio triginta, vel quadraginta annorum intelligatur ſublara per verbum ſemper, & quandocumque tractat Tiraq.de retract.conuent.gloſ.2.§.1.Couar.lib.1.var.reſol. cap.3. & cumulatè Surd.in deciſ.2.

De exteris habitantibus in Terris Baronum.

SVMMARIVM.

1 *Proreges cum Collaterali Conſilio prouiſiones expediunt ad inſtantiam Baronum, vt exteri in illorũ Terris habitantes recedant, vbi quomodo procedat.*

2 *Mercatores ante ingreſſum prohiberi poſſunt, vel in ipſo ingreſſu, ſed poſtquàm recepti fuerint minimè.*

3 *Bona exterorum in caſum legitimæ expulſionis non poſſunt occupari per Barones.*

1 FACIVNT etiam Proreges ordines ad inſtanriam Baronum exteris habitantibus in ipſorum Terris, vt ab illis recedãt, quãdo vtiles Domini illarum proponunt illos eſſe infeſtos, ipſiſq; odioſos, in quo aduerrẽdum erit non eſſe tales ordines ſic indiſtinctè, & abſque cauſæ cognitione faciendos, cum de cauſa legitima conſtare debeat, aliàs minimè eijci poſſunt, doctrina eſt ſingularis Bald. in c. 1. §.donare de for.fidel. Inquit enim venturis autem ad patriam alienam benè poteſt interdici ingreſſus, argumento ff. de ſeruit. ruſtic. prædior. l. diuus de vſufr. l.hæres, ff.ſi ſeru.vend. l.ſicut §. ariſto. poſtquàm autem venerunt, & ingreſſi ſunt, ſicut reliquus populus ſunt, & eſt tàm contra naturalem æquitatem, quàm contra publicum bonum, ſi expellantur: hæc Bald.
2 quem refert, & ſequitur Franc. Marc. in deciſ. 356. loquens propriè in Dominis Terrarum, an poſſint expellere mercatores forenſes à ſuis Terris, & communis eſt ante ingreſſum, vel in ipſo ingreſſu: ſed poſtquam recepti fuerint, & habitare incæperint, minime licere ſine cauſa, de quo per Ann. deciſiones cumulanrem in ſingulari 54.
3 vbi Addit. Ann. filij, quod etſi cum cauſa expellantur, non propterea poſſint per Barones illorum bona occupari.

De donis, & expenſis Vniuerſitatum.

SVMMARIVM.

1 *Prorex cum Collaterali Conſilio diſpenſare ſolet donis Vniuerſitatũ in ingreſſu noui Domini.*

2 *Donatio fieri ſolet Epiſcopo pro iucundo aduentu.*

3 Con-

3 *Condemnatus ad rei restitutionem an veniat, quòd habuit pro iucundo Aduentu.*

4 *Pecunia publica potest erogari in tripudijs.*

5 *Prorex potest donare ea, quæ solitus est Rex donare in honorem suæ Coronæ, & munificentiæ sui Status.*

6 *Commissarij dicti de Redentione alij pro extirpatione locustarũ, alij ad capiendas informationes delictorum, & à quo salarium solui debeat, & quomodo destinantur, remissiuè.*

7 *Princeps solus concedit gentes armatas pro associatione itinerantium, & quid illis solui debeat vltra solita stipendia.*

8 *Licentiæ recipiendi equos, & alia animalia spectant ad Principem, vel ad personam ab eo adhuc deputatam.*

9 *Licentia incedendi cum armis, & cum hominibus armatis ex causa inimicitiæ ad Principem spectat.*

10 *Visitatio in qualibet hebdomada per vnum ex Regentibus Collateralis carceratorum Magnæ Curiæ vnde originem sumpsit.*

11 *Prorex dispensat in ortu, vel in ingressu Principis, vt per Ciuitates fiant vestes solemnes ipsarum Decurionibus, sicut etiam vestes lucubres in morte Regũ, quæ de iure debent restitui, sed consuetudo est in contrarium.*

12 *Donare possunt Terræ Baronibus pro ortu filij, vel nuptijs Domini de iure communi, non autem de iure Regni, sed Proreges dispensant, limitando quantitatem donandam.*

13 *Baro non potest liberare vassallos, & exemptos facere ab adiutorijs sibi debitis per Constit. Reg. quamplurimi.*

14 *Baro dicitur, qui habet iurisdictionem ciuilem.*

15 *Ius prælationis an competat vassallis aduersus Baronem ementem iurisdictionem criminalem, & idem in secundis causis Portulanijs, ponderibus, & mensuris.*

16 *Demania multa mala pariunt.*

17 *Decisio aliàs facta recẽsetur, quòd prælatio non admittatur, sed hodie consuetudo est in contrarium, & sic passim iudicatur, & ibi vide rationem.*

18 *Practica, quòd tres sententiæ latæ in Curia Baronali habeatur pro vna, vnde sumpta, & in quo fundatur, quando Baro in priuilegio habet primas, & secundas appellationes.*

19 *Ius superioritatis nunquàm intelligitur à Principe abdicatum.*

20 *Princeps potest reuocare sententias in rem iudicatam transactas.*

21 *Princeps potest cassare sententias iudicum ritè, & rectè latas.*

22 *Princeps res iudicatas rescindit, et restituit ad appellandum aduersus rem iudicatam.*

23 *Princeps potest tollere sententiam, & mandare reuisionem sententiæ in rem iudicatam transactæ.*

24 *Princeps est supra ius ciuile, illudque tollere potest cum omnibus suis effectibus.*

25 *Princeps restituit quem etiam ad ius alteri quæsitū mediante sententia, non autem ex facto hominis.*

ARGVMENTVM.

Dispensare quando solet Prorex in donatiuis Vniuersitatum. Pecunia publica potest erogari in tripudijs licentia armorum, ac incedendi cum gentibus armatis ad Principem spectat; sic pariter si Vniuersitates donare volunt in ortu filiorum Baronis, vel ex causa nuptiarum. Ius prælationis, quando competat vassallis in iurisdictionalibus emptis à Barone tres sententiæ conformes Curiæ Baronalis iudicantur vti vna sententia in Curia Regia. Princeps potest tollere sententias, ac reuidere etiam transactas in rem iudicatam, illasq; reuideri facere.

1 DISPENSANT Proreges donis, quæ solitæ sunt facere Vniuersitates nouis eorum Dominis, dum prima vice accedunt ad Terras, quas emunt, sicut est solitum pro iucundo aduentu Episcopi, intantum

2 quod Doct. faciunt quæstionem, si hoc est in fructu, taliter quòd facta condēnatione ad rei restitutionem, vna cum fructibus; an veniat, quod datum est

3 pro iucundo aduentu, de quo per Oldr. in cons. 129. Iacob. in l. propr. col. fin. nu. 6. ff. de iur. dot. & concludunt minimè teneri. Sunt enim hæc permissa tāquàm in publicam lætitiam, iux. rubr. & l. vnicam publicæ letitiæ C. lib. 12. Si-

4 cut pro ludis publicis non prohibitis potest publica pecunia erogari in tripudijs, alijsq; quæ in die festiuitatis Corporis Christi fiunt in honorem tātæ festiuitatis, quæ fiunt in trāsitu Regis, seu illius aduentu pro ornatu Ciuium, qui illi læti obuiam occurrunt, de quibus latius per Auend. de exeq. mand. Reg. p. 2. c. 10. vbi multa bona circa publicas expensas Vniuersitatis, quotidiana, curiosa, & notatu digna. Bonum enim & nouum, & fœlix nuntium est, cum Princeps nunciat populis, quòd tenebit publicam curiam, & in publico se omnibus exhibebit Io. de Plat. d. l. vnica publicæ lætitiæ, vbi Rebuff. ante nu. 1. ibi, vel quod volebat visitare, & videre populum suum, &c. Ex quibus, & similibus iustificantur dispensationes dādi pro iucundo Domini Aduentu, vel pro expensis faciendis pro causa prędicta. Sunt enim hæc omnia publicæ lætitiæ, sed hoc moderatè, tamen consideratis viribus Vniuersitatis, & qualitate Domini, sed notate dictum elegans Lup. in rubr. de donat. inter vir. & vxor. nu. 12. vbi quod sicut tutor, vel curator Regis potest donare bona Regis, seu exercere liberalitatem, secundū quod consueuit Regiam Maiestas cōiter non rarò, ita dicit author. Andr. Sicul. quod si Regia Maiestas consueuit aliqua elargiri pro honore suæ Coronę quod hoc idem videtur transmissum in suos Vicereges.

Et vide eumd. Auend. in loco præalleg. nu. 30. qui ponit Commissarios fieri solitos per Collaterale appellatos de redemptione, qui destinantur ad viden-

6 dum cōputa Vniuersitatum, illarumq; Administratores significandum, & exequendum non obstāte appellatione ibi nu. 37. & ibid. nu. 26. de Commissarijs, qui destinantur pro extirpatione locustarum nu. 26. de Commissarijs qui destinantur pro capienda informatione delictorum, vt salarium nō soluatur ab inquirendis, donec de delictis cōstiterit sed à partibus illos petentibus, vel à Regio Fisco, saluo iure expensas repetendi, terminato negotio per eumdem Auend. vbi supra nu. 14. qui allegat Io. de Plat. in l. fin. C. de erog. mil. ann. lib. 12. qui legatur, nam multa bona tra-

7 dit in materia custodiæ personarum pro itinere, & securitate locorum: Quodq; non possint nisi authoritate

Prin-

Principis concedere, quia est quid iuris regalis, & quod solui debet talibus personis, quicquid iustum videbitur vltra solita stipendia, quæ practicantur indies, dùm similes armigeri petuntur pro associatione personarum de vna Prouincia ad aliam, & concedere ex causa inimicitiæ, vt possint ire armati, & cum custodia armatorum: vide adhoc text. notab. in l. fin. vbi Bart. de erog. milit. ann. Rest. Cast. in d. tract. de imper. priuil. 110. vers. 122.

Et ideò Io. de Plat. in l. cursum nu. 2. de curs. pub. tradit, quòd nulli licet
8 facere literas licentiæ de recipiendo equos, & alia publica animalia, nisi officiali, cui spetialiter à Principe hoc concessum fuerit, & sic etiam nulli licere mittere, vel dare gentes publicas alicui pro eius cautela sine licentia Principis, & similirer quando ex causa
9 inimicitiæ permirritur alicui secum habere homines armatos, vt per eundem Auend. vbi supra ante nu. 15. vers. sicut & quando, & de practica Mag. Curiæ
10 Vicariæ, vt in die Sabbathi per singulas hebdomadas accedat vnus ex Regentibus Regiam Cancellariam, pro visitatione carceratorum eiusdem: vnde inquàm sumpsit originem: habetur per eund. Auend. eod. lib. cap. 19. nu. 8.

Dispensant Proreges, vt in ortu, vel ingressu Principis ad publicam lætitiã
11 in Principis honorem per Ciuitates fiant vestes solemnes ipsarum Decurionibus, & sic ex alijs causis publicis, & sic pariter in morte Regum fiunt vestes lugubres: sed dubitatum fuit; an hæ vestes debeant ad Rempublicam, seu Ciuitates restitui, postquàm in causam prædictam fuerunt paratæ, & videntur accommodatæ, vt ornatiores appareant Rectores in publico: sicut dicimus de vestibus festiuis à marito vxori datis, & Auend. in d. tit. de exeq. mand. reg. cap. 10. lib. 2. nu. 13. vers. & ex eadem ratione tenuit debere restitui, qui allegat glos. elegantem, & omninò videndam in l. id vestimentum ff. de pecul. quod notetur, nam est curiosum, licet consuetudo contraria vigeat, vigore cuius ego tanquam Protector Ciuitatis Capuæ, vt Decanus Collateralis nolui aures præbere prætensioni quorundam illius Ciuitatis aduersus Decuriones, qui sumpruosas vestes fecerunt in natiuitate filij serenissimi nostri Regis, prout etiam per prius fecit hæc nostra splendidissima, ac nobilissima Ciuitas.

Sed quòd pro ortu filij Baronis, vel
12 nuptijs Domini possit fieri donatiuum videatur glos. solemnis in l. placet, in verb. extraordinariam, in verb. abhinc, & in verb. canonicam C. de sacrosanct. eccles. vbi vide Ias. nu. 19. quod in Regno non procedit, cum subuentiones omnes intelligantur prohibitæ præter expressas in Cõstitutione Regni, quamplurimum, de quo eleganter per Frec. in 2. lib. subfeud. 2. author. Baron. & ideo in his, & similibus casibus debet haberi recursus ad Proregem supplicando pro dispensatione, quæ secundum casus occurrentes solet concedi limitando tamen quantitatem donandam secundum qualitatem casuum Terrarum, & Baronum; & notetur di-
13 ctum notabile Frecc. in eodẽ loco col. fin. quòd ab adiutorijs baroni debitis vigore prędictæ Constitutionis non potest Baro absoluere vassallos, ipsosq; facere exemptos absque Regio assensu, quia esset diminuere ius feudo debitum, benè possunt vassalli hanc libertatem præscribere per immemorabilem possessionem.

Qui etiam aduertit subuentiones has deberi Baroni posidenti ciuilem iuris-
14 dictionem, quia ipse dicitur Dominus non habens criminalem tantum, cum nullum habeat dominium, sed solum dicitur habere iurisdictionem illam à Rege delegatam: hinc vult non com-
15 petere vassallis ius prælationis aduersus ementem iurisdictionem criminalem, dum reperiuntur vassalli habentis ciuilem, & sic videtur, quod cessat ra-

tio proclamandi ad libertatem,pro qua similes prælationes admittuntur, quod facit cōtra prælationes practicatas aduersus emptores secundarum causarum portulaniarum,ponderum, & mensura-
16 rum , & ibidem Frecc. eleganter tractat , quàm perniciosa sint demania , quæ mala parturiant, & quomodo non conuenit illis aures præbere : pro quo
17 vide etiam D.Præsid.de Franch.decis. 17.qui latissimè discurrit articulum, & refert iudicatum contra Vniuersitatem Seminariæ in fauorem Ducis : sed post hæc passim,& indistinctè per Regiam Cameram fuerunt Vniuersitates admissæ ad prælationem aduersus emptores prædictarum iurisdictionum: & ne tantum tribunal dicamus casu hoc fecisse, arbitror motum esse ea ratione , quia solet iudicari terras ipsas admittendas esse ad regium demanium , dùm venduntur, considerando idem interesse in parte , quod in toto idem ius libertatis respectu earumdem iurisdictionum distinctarum, & regalium , quæ non sunt de iure Baronis , nec de natura feudorum,& quanto minor est iurisdictio baronalis , tanto minor est subiectio vassalli,& quanto maior est pęnes regem, tanto maior erit eorum libertas , & inspecta etiam qualitate Baronum, solita vexatione vassallorum, & quomodo ab hac vnione totius iurisdictionis pænes Barones serui ascriptitij fiunt vassalli , & tædio affecti, maximè pauperes ammittunt recursum ad Superiores , grauamina sufferunt,non habent modum conquærendi , ex his & alijs iustissimis causis rectam Regni gubernationē tangentibus tribunal illud tam supremum, quòd curam regalis patrimonij, eiusq; vassallorum tenet,sic passim & indistinctè iudicauit.

Et ex his considerationibus inoleuit practica in Regno, quòd tres sententiæ
18 latæ in Curijs Baronum, qui vigore suorum priuilegiorum habent primas causas, ac primas & secundas appellationes,vt inquam pro vna reputentur , & licet soleat ponderari pro hoc doct. Io.Fabr.in §.1.nu.4.instit. de vulg.subst. Tamen vt benè aduertit erudirissimus Consiliarius Fab. de Ann. in cons. 70.doctrina illa non solum non est in casu;sed ex ea contrarium concluditur, dum has iurisdictiones distinctim, & vt separatæ secundum ipsarum propriam naturam sunt concessæ, maximè quando ex causa onerosa, sed vt dixi practica est in cōtrarium ex præsumptis grauaminibus vassallorum , & vt Barones frenum habeant in iustitiæ administratione , scientes quòd recursus ad Superiores non est sublatus,& si hoc ius superioritatis non exerceretur, posset dici Regem in Regno paruam , aut nullam habere iurisdictionem : si verum est ex . . . . . Ciuitatibus , & Terris, in quibus Regnum consistit, demaniales non ascendere ad numerum . . . . . cæteraq; omnes sunt Baronum : licet ex innata fidelitate populorum, Baronum , & omnium dici possunt ex ipsorum consensu omnia esse Regis , vt in dies experientia docuit , & docet . Tamen leges,statuta,& constitutiones, ac consuetudines fiunt, & introducuntur pro casibus,qui occurrere possunt , & vt conuenit rectę Regni gubernationi præueniendo mala , quæ accidere possunt,& præcauendo, ac remedia talia præbendo : ex quibus cogitationes, humores, & alia,quæ animum inficere solent ex absoluto dominio,& interesse dominandi pęnitus purgētur,& nullo modo ad similia cogitatus aspiret , nec residentiam faciat, hinc etsi pacatum stet Regnum, cum omnimoda pace,& quiete, non propterea castra non tenentur munita cum tam maximis Regis expēsis,legiones hispanorum,Equites grauis, & leuis armaturæ, triremes & alia , quæ videmus pro Regni custodia,& defensione propter casus,qui accidere possunt , & cum quibus inimici arceantur ab inuasionibus, cogitatumq; ipsorum alio dirigunt,dùm vident Regnum munitum, & taliter custoditum ,

pro

pro quo est illud vulgare dictum, la commodità fà l'huomo ladro.

Et ne dicamus hoc penitus carere iuris fundamento dicimus practicam
19 hanc fundari in iure Superioritatis, quod vt supra latius diximus nūquàm per quamcumque concessionem dicitur à Principe abdicatum, quod ad saturitatem prosequitur Rest. Castal. in d.tract. de imper. quæst. 110. priuil. 334 & inter cetera priuilegia, quę Princeps
20 habet, est reuocare sententias in rem iudicaram transactas ex reg. text. in l. diui fratres ff. de pæn. glos. Bald. & Doctor. in l. fin. C. sent. resc. non pos. Roman. in l. imperium ff. de iurisd. om.
21 iud. & vnico verbo potest cassare sententias iudicum ritè, & rectè latas, dicit Ang. in d. l. 1. de sent. pass. quem sequitur Afflict. in cap. 1. quæ sint regula nu. 46. & idem Restau. Castal. in loco allegat. priuil. 41. & ibidem in priuil. 300. quòd res iudicatas rescindit, &
22 Afflict. nu. 48. d. cap. 1. quæ sint regalia, quòd Princeps restituit ad appellandum aduersus rem iudicatam, & Luc. de Pen. in l. fin. de pasc. publ. num.
23 47. quòd potest Princeps tollere sententiam; idem; Aym. de antiq. temp. in princ. nu. 51. quòd potest Princeps mandare reuisorem sententiæ in rem iudicatam transactæ, quando sibi videbitur. Sunt enim hæc de iure ciuili, &
24 Princeps, qui est supra ius ciuile potest illud tollere cum omnibus suis effectibus, de quo eleganter per Isern. in cap. 1. de vassall. decrep. ætat. inferens
25 ad acquisita alteri per damnationem, & condemnationem delinquentis, cui demum Princeps indulgendo crimen restituit ad omnia: voluit enim Andr. quòd etiam restituatur ad alteri quæsita mediante sententia, non autem ex facto, aut contractu hominis, de quo etiam per Alex. in l. gallus, §. & quid si tantum ff. de liber. & posthum. multa bona per Fely. in cap. inter quatuor de maior. & obed.

SVMMARIVM.

1 *Demania consueta in Regno fieri quo iure fundantur.*

2 *Seruitia, & subuentiones eadem præstantur Regi, quæ Baroni.*

3 *Demania secundum opinionē Camerar. sunt introducta contra ius.*

4 *Vassallus demanialis, an possit vendi ipso inuito, remissiuè.*

5 *Dominus directus habet prælationem, quando vassallus vtilis Dominus vēdit suum feudum.*

6 *Agnatus in prælatione præfertur Domino in feudo paterno.*

7 *Ius prælationis infra annum exerceri debet.*

8 *Demania introducta de consuetudinem secundum opinionem regnicolarum, quam Author non approbat.*

9 *Vtilis Dominus non habet prælationem contra directum, dùm vendit suum directum dominium.*

10 *Ius congrui competit vicino, & non procedit in feudalibus.*

11 *Ius prælationis, quando locum habeat ratione communionis.*

12 *Text. in l. vnica C. si liber imper. soc. non habet locum in feudis.*

13 *Prælatio ratione consanguinitatis datur etiam in feudis, & huius respectu dicitur in feudis habere locum ius protbomiscos, & hæc est communis.*

14 *Vniuersitates petentes admitti ad demanium exercent ex Regis voluntate ius prælationis Regi* dire-

directo Domino competentes.

15 *Si Dominus directus non vult demanium, Vniuersitates excluduntur.*

16 *Vniuersitas, seu Terra semel de demanio effecta, si iterum vendatur, an primus Baro habeat ius prælationis.*

17 *Emptor feudi acquirit dominium subiectum prælationi Domini, & successiuè reuocabiliter, ita quòd succedente casu prælationis habetur, ac si nunquàm emisset, quia omnia resoluuntur.*

18 *Refutatio facta feudi per vassallum Domino directo resoluit omnes intermedias hyppothecas contractas, & ibi ratio.*

19 *Ius prælationis fundatum est in iure consanguinitatis respectu agnatorum, & ratio est, quia interest res maiorum in familia conseruari.*

20 *Ius prælationis habet locum tantum in feudo antiquo, non autē in feudo nouo.*

21 *Prælatio non habet locum in venditione necessaria.*

22 *Sufficit causam existere tempore actus gesti, & nihil interest, si postea deficiat.*

23 *Quando effectus est consummatus, non attenditur postea cessatio causæ.*

24 *Sententia quando cesset, ex causæ cessatione.*

25 *Demanium præscribitur spatio triginta annorum.*

ARGVMENTVM.

Demania terrarum, quo iure fundantur; & si Terræ iterum reuendantur, an detur prælatio primo Domino.

§. I.

TETIGIMVS supra aliqua de demanijs, consequens est videre quo Iure illa fundentur, & an si terra semel ad demanium admissa, si iterum ab sui impotentiā vendatur detur priori Domino prælatio, ꝙ ire solet per ora Aduocatorum, & Regia Camera ex professo vltimo loco in causa Vultarini iudicauit non esse locū huiusmodi prælationi.

Circa primum, in quo fundentur petitiones demaniorum, illa fundamentalis fuit ratio secundum Authores, qui 1
super hos scripserunt videlicet proclamationis ad libertatem, in quo videtur punctualis text. in Constit. Reg. personas, & alia, quæ cumulatè adducit Regens de Curtis in 1. par. sui diuersorij feudorum in cap. incip. licet autem nu. 38. & primus, qui hoc tradidit fuit Io. Fab. in §. Dominus, instit. de noxal. qui nec firmat, sed loquitur per verbum videtur, inferendo per viam illationis, & argumenti non disputando, nec firmādo aliter opinionem; sed fallax est ratio & termini seruorum, & proclamationis ad libertatem nil commune habēt, cum hoc siquidem vassalli Baronum sunt etiam Regis vassalli, prout est Baro, qui tantum est vtilis Dominus, & dicitur Procurator directi Domini, vt supra, in alia materia diximus, & circa seruitia,
2 & subuctiones eadem, seu easdem præstant Domino directo, quando permanent in eius immediato dominio, & habet locum in eo Consti. Reg. quamplurium, vt ibi per Isern. etiam vigore Capit. Papæ Honorij secundum eum latè Affl. in sua decis. 265. hinc diximus supra,

pra, quòd non est difformis assensus à concessione facta à barone cum clausula, quod teneatur in capite ab eo, & eadem est in assensu, quia etsi teneat à barone, tenet etiam in capite à Rege, & semper vassallus quoquo modo grauatus habet ad regia tribunalia recursũ, ita quod permanet verè sub Regis dominio, & protectione, & maximè hæc procedunt, dùm terræ semper steterunt sub baronis dominio, & non fuerũt demaniales, vt possit dici nullam considerari læsionem, si ex vno barone ad aliũ transferuntur nihil ammittere, sed cõtinuatè ipsorum solitum statum, & conditionem, & si vassalli verè libertis æquiparantur vanum est tractare de seruitute, & de libertate, quæ latius exharauit prædictus Regens de Curtis hanc eandem firmans opinionem post Dominum Præsidentem de Franch. in
3 sua decis. 17. vt sic non immerito, Camer. in fin. sui operis in repet. cap. imperialem dixerit hanc prælationem esse cõtra ius, de qua minimè loquutus fuit Andr. nec Loffr. in d. cap. imperialem, §.
4 nec Dominus, neque Affl. vt Regens de Curt. præsupponit; prædicti enim loquuntur in quæstione illa, an Dominus possit vassallos suos de demanio inuitos vendere, si valent illi resistere, & si non se protestauerint, quomodo, & per quantum tempus ius demanij ammiserint, & vera & cõmunis est opinio posse Dominum directum terras demaniales vendere per Constit. Reg. dignum, vt vniuersis, & si dubitatio, de quo latè per Leffr. in d. §. nec Dominus, & hoc iure vtimur; sed de prælatione verbum nullum, benè de ea loquuta fuit glos. in
5 cap. 1. §. porrò, qual. olim pot. feu. alien. vt vendente vtili Domino suum feudũ Dominus directus habeat prelationem per illum text. qui dicit eandem habe-
6 re agnatum, immò quod Domino præferatur, dummodo feudum sit paternũ, non nouum, & infra annum ius præla-
7 tionis exerceatur, aliàs firma remanet venditio, sic etiam habetur in cap. 1. §. sed & res, per quos fiat inuestitura, & in cap. titius lo 1. si de feud. def. mil.

Tandem tam D. de Franch. quàm prædictus Regens de Curtis, & aliqua per Io. Vinc. de Anna relatum per prædictum Regentem omnes, inquàm con-
8 cludunt hanc prælationem fundari ex inueterata cõsuetudine, quam demum extenderunt non solum, quando venditur terra, sed quælibet illius iurisdictio, vt supra diximus.

Ego autem non consentio huic opinioni, sed mea sententia est etiam hodie nullum habere Vniuersitates Terrarum ius prælationis, quàm solus de iure habet directus Dominus; imò nec
9 vtilis Dominus habet ius prælationis, dùm directus vendit suum directum dominium, vt per And. in d. §. nec Dominus nu. 46. & ita pluries decisum, vt refert Anna in suo sing. 150. quod latius exharauit in nostris terminis D. de Franch. in alleg. decis. 17. hæ enim præ-
10 lationes, vel dantur iure congrui secũdum terminos Constit. sancimus de iur. prothom. & hoc vicino non competit, nec procedit in feudalibus secundum Bald. Affl. Iac. nouellum, & omnes in d. Constit. aut ratione conuentionis, vt in re vendita cum pacto redimẽdi, aut
11 ratione communionis, quę apud hispanos indifferenter admittitur, ex legibus partitæ, & tauri, de quo expresse Greg. Mattiens. alijq; relati à Io. Guttie. practic. qq. col. 2. q. 165. Io. Castil. lib. 1. quotid. cõtrou. iur. cap. 74. nu. 27. cum seq. quod de iure communi, quandoq; locum habet in venditione rei cõmunis cum fisco, Mars. sing. 441. & in locatione rei communis voluerunt Bald. Socc. Ruin. alijq; cumulati per Surd. in cons. 43. nu. 12. vol. 1. quod pariter minimè locũ habebit in feudo, quia nullum ius acquiri potest absque Domini consensu, nisi in casibus ab eadem lege
12 feudorum specificè prouisis, hinc text. in l. vnica C. si liberal. imperialis Socc. non habet locum in feudis, dixit Andr. in cap. 1. de duob. frat. de nou. benef. in-

inuest.& in cap. 1. de duob.frat. à cap. inuest.de quo latius per Affl. in cap. 1. §.& quia 4. col. de his, qui feud. dar. possunt, aut verò ratione consanguini-
13 tatis concedi solet prælatio,de qua in cap.constitutus, vbi Scrib. de Rest.in integ.quę pręlatio etiam in feudis obtinet,vt supra diximus,non ratione iuris congrui, sed quia consanguineus,in quo sunt expressa iura feudalia, & huius prælationis respectu dicitur in feudis habere locum ius prothomiscos secundum Bald.Affl.& communiter scribentes, de quo latè in mea decis. 11. vbi refertur, sic per Collaterale Cons. decisum, & fuit etiam addita doctrina Consiliarij de Anna, qui dixit de hoc nullum doctum feudistam dubitasse, & post eum latè doctissimus D. Garzia Mastrillus in sua decis.8.qui etiam validè fundauit non dari ius hoc prælationis,nisi directo Domino.

Nullus istorum casuum est applicabilis ad terras volentes prælationem, dum illæ venduntur, quia nec vicini, nec conuentionem habent, nec ius cōmunitatis,aut consanguinitatis; cōsuetudo autem pręsupposita contra ius nō
14 esset attendenda,sed vera ratio,& practica est, quòd Vniuersitates exercent ius prælationis Domino directo cōpetens cum eius scientia, & consensu; hinc lites fiunt in Regia Camera,Fisco assistente coadiuuante, & defendente, hinc dū demaniū obtinetur iurisdictio acquiritur Domino,& dominium vtile cum directo iurisd.vassallorum vnitur, & consolidatur, hinc vt dicit Regens
15 de Curtis, & benè & dicebat etiam Regens Fornarius si Dominus directus non vult demanium Vniuersitates omnes repelluntur,quia exercent ius prælationis domino competens, quod eo inuito exercere non valent, & sic non est consuetudo non est quid de facto, sed fundatur petitio in iuris terminis modo,quo supra.

Verùm secundum hanc opinionem consuetudo non procederet, quando Dominus directus ipse venderet, & Vniuersitates proclamant ad demaniū, nam tunc si Dominus vendit,nō potest tractari de prælatione Domini vendētis, qui contra proprium factum veniret,& hæc consuetudo est contra ius,si Dominus directus habet vendendi potestatem nō submissam,nec alteri obligatam,maximè quando fit venditio in feudum,ita quod semper remanēt vassalli sub directo Regis dominio, & respondetur sic ad d.Constit.Reg.personas, & ad ea, quæ de libertate dicuntur.

Ex his quoad secundum punctum,si terra iterū vult redire ad Baronis do-
16 minium ex causa necessaria imminentis impotētiæ an primo Domino competat ius prælationis, videtur casus resolutus, nam si vendit Dominus directus fundatum est supra, nec vtili Domino dari prælationem aduersus directum, ergo quanto magis, si qui hoc prætendit,nullum habet dominium,nā quod habebat resolutum fuit ex Domini prælatione per Vniuersitatem in iuditium deducta, vt supra immo dico fortius,quod lex reputat nunquam primum emptorem dominiū aliquod habuisse, quia dominium, quod acquisiuit,subiecit resolutioni prælationis Domini, quæ deducta in exercitium operauit resolutionem vtilis dominij reuocabiliter acquisiti, vt author.gl.Paris.damn.mem. tradit Regens de Cutt. vbi supra nu.71.& præ cæteris elegauter Io.Ray.in suo comprehens.feud.in cap.imperialē §. præterea si quis infeudatus n.38.Guid.Pap.decis.575.Boer. decis.181.qui alios cumulat, ad quod est notab.doctr.Bald.in cap.rursus,quibus mod.feud.ammitt.in terminis illius text.decedentis, quòd ex feudi refutatione,quam facit vassallus Domino directo extinguitur pignus medio tēpore contractum,dicit enim Bald. rationem esse,quia hæc facultas refutandi Domino inhærat à principio infeudationis ex natura rei, quæ præuenit causam pigno-

pignoris,& qui emit,scire debebat suũ dominium subiectum resolubilitati ex refutatione Domino facienda,eandẽq; rationem sequuti sunt Præpos.Aluar.& alij, ergo cum dominium vtile, quòd quis acquirit exemptione terræ, subiectum remaneat prælationi Domini per Vniuersitatem,vel per Dominum exercendæ, sequitur quod deducta in exercitium, & effectu consumato ex admissione ad Regium demanium, atque ex solutione pretij primo emptori factæ nullum vestigiũ remanebit primæ emptionis, & habetur, ac si nunquã emisset,vndè in quo vult fundari prælatio, hinc intantum contractus primæ emptionis omninò euanescit,& resoluitur, vt ex tunc,non vt ex nunc,pretium restituitur cum interesse,& terra vna cum fructibus, ergo contractus à principio resolutus.

Præterea ius hoc prælationis fundatur in iure consanguinitatis,dicit Affl.
19 in §.porrò,cuius ratio est,quia res maiorum, & interest conseruari in familia ex reg. text. in l.si in emptionem ff. de minor. glos. in d. §. sed & res in verb. proximiori la seconda, & in hac ratione fundatur ius retractus propinquorum,vt latius exhornat more suo Tiraqu.de retract.lignag.in præfat. nu.33.
20 cum seq.hinc ius hoc prælationis propinquorum in feudo,nec etiam filij habent in feudo nouo; dùm primus acquirens alienat,quia cessat ratio,quòd sit res maiorum,vt author.Iser.& aliorum communiter in d.cap.titius,late tradit Lud.Schrad.de feud.par.8. c.7. nu.31.& seq.& ideò text.in d.§. porrò cum alijs loquitur expressè in feudo
21 antiquo,& rursus, vt tradit Schrader. ibidem nu.34. author.Dec.Corn.Affl. & aliorum,hæc prælatio non habet locum in venditione necessaria.

Si igitur primus emptor est,qui coactus non vendit, sed ab emptione iam facta recedit, & fingitur non emisse, & præsupponendo quod emisset esset primus acquirens, qui necessitate obstrictus vendit cum resolutione sui dominij ex iure prælationis, quæ causam sui dominij præuenit; non potest dici res maiorum,in quo prælatio agnatorum est fundata,est resolutum dominium in vita primi acquirentis, & in feudo nouo cessat omnis cognatorum prælatio, ergo vanitas vanitatum est tractare de iure prelationis propinquorum quod si non poterat competere,nec ex persona própria,nec ex persona primi acquirẽtis tempore ammissionis ad demanium, ergo quo iure vult competere quando iterum terra prouocat ad venditionẽ, nam ex persona primi emptoris minimè, quia ipsi non competebat, ex persona nunc propinquorum minimè,quia non vendit, propinquas aut agnatus, sed Rex Dominus, & idem si volumus dicere,quod vendat Vniuersitas cum qua nil commune agnati primi Domini, si fingitur illum nunquam fuisse Dominum,si acquisiuit reuocabiliter, si omne illius dominium fuit extinctũ, si illi aduersus Dominum directum nulla competat prælatio,& si denique hæc est noua venditio ex noua causa annuente Domino directo,cuius dominiũ nunquam subiectum fuit iuri prælationis alterius,cum non reperiatur iure cautum, sed benè, vt directo Domino prælatio detur aduersus vtilem Dominum suum vtile dominium vendente, habuit enim suum effectum primum
22 demanium operauit suam resolutionẽ, & sufficit adfuisse causam subsistentem tempore admissionis ad demanium, quæ operauit effectum suum,quæ si postea defecerit nihil facit ad casum, ad text.in l.si quis hæredem C.de insti.& substit. cumulat multa ad propositum Tiraq.in tract.cessante causa,in 4.limi-
23 tatione,& sic pariter in 12.limit. dùm effectus esset consumatus, vt minime ex cessatione causæ dicatur cessare sẽtẽtia data,vel actus celebratus.Si enim
24 esset in tempore reclamationis, & detegerentur vires Vniuersitatis, nunquã adfuisse tales,vt deberet ad demanium admit-

admitti, tunc quia sententia esset fundata in causa falsa, & non subsistente, posset forsan intentari non per viam prælationis, sed reclamationis, & ex causa cessante, prætendi reuocationem demanij ex reg.text.in l.si ante ff.de except. rei iud. sed quando ex noua
25 causa, & maximè si Vniuersitas steterit in demanio per longum temporis spatiũ, vt puta 30. annorum, per quod tempus secũdum Andr.in d.§.nec Dominus, vassalli demanij fiunt Baronis, & omne ius demanij ammittunt, & ob id vana est omnis prælationis prætensio, quod esset in perquam maximum damnum terrarum, siquidem nullum reperirent licitatorem.

De alienatione fieri solita bonorum Vniuersitatis, & decretis, quæ interponi solent pro ipsius validitate.

SVMMARIVM.

1 *Practica solita capiendi pecuniam ad interesse pro necessitatibus Vniuersitatum.*

2 *Doctr. Bart in l. 4. § . actor, ff. de re iud limitatur.*

3 *Gabellæ per Vniuersitates quomodo imponantur.*

4 *Vniuersitates possunt vendere territoria in quibus Ciues, vel Baro habent vsum, necessitatibus tamen vrgentibus.*

5 *Rex potest in modicis præiudicare.*

1 ITEM per Collaterale Cõsilium nomine Regio interponuntur decreta super pecunijs capiendis ad interesse per Vniuersitates terrarum Regni, quando capta informatione constat de vtili, & necessaria causa, cumq; in instrumentis venditionum, quę celebrantur ordinariè pro securitate emptorum promittitur quod decem, aut viginti ex ditioribus Ciuibus Vniuersitatis vẽdentis se obligent proprio nomine ad solutionem tertiarum, & etiam totalis pretij in casum rescissionis, aut euictionis; & per Collaterale Consilium expediuntur passim prouisiones, quòd tales Ciues cogantur, & aliquando in eorum contumaciam, vt habeantur pro obligatis, quòd videtur esse contra doctr.
2 Bart. in l. 4. §. actor ff. de re iud. nu. 9. vbi ponendo propriam quæstionem, determinat hoc posse procedere, quando Syndicus, seu Procurator habet potestatem ab Vniuersitate tali, quæ possit facere legem, aliàs secus, tamen cum prædicta omnia fiant cum scientia, & voluntate Collateralis Consilij, atque Proregis, videtur ex hoc suppleta potestas, vt in casu Bart. & iusta est prouisio Collateralis, vt occurratur publicis Vniuersitatum necessitatibus, quæ alias pecunias non reperirent in damnum Fisci ad functiones fiscales soluendas, aliorumq; onerum pro necessaria substentatione illarum; & rursus si debitum est legitimè contractum, propter quod pecunia capitur ad interesse, & Vniuersitas nõ haberet, vnde solueret; iuris explorati est illud exoluendum ab omnibus Ciuibus, qui sunt soluendo: ergo nullum infertur grauamen substãtialiter ex promissione Vniuersitatum, & ex obligationibus faciendis per partes, qua ratione attenta Bart. opin. redditur dubitabilis; & iusta est communis practica contractationum Vniuersitatum Regni; & ex eadem ratione vrgẽ-
3 tiæ, & necessitatum decreta interponuntur super impositione gabellarum, & etiam liberæ venditionis aliquorum corporum earumdem vniuersitatum.

Verùm multoties dubitatum fuit:
4 An possint Vniuersitates causis vrgentibus vendere territoria, in quibus Ciues habent vsum, & sic Baro, vt primus

Ciuis

Digitized by Google

Ciuis illis contradicentibus;& ad tempus fuit concessum, atque permissum
6 ob publicam, & necessariam causam, quia modicum consideratur esse præ-
5 iuditium, & potest Rex in modicis ex ordinaria potestate præindicare dicit Andr. in rubr. quæ sint reg. prope nu. 3. argum. text. in l.rebus §.possunt ff. commod. Hinc dicimus,quòd modicitas præiuditij aliud ius inducit,de quo Prætor non curat; idem Andr. in cap. 1. ex quib. cauf. feud. amitt.num.15. quod eleganter in proprio casu discurrit, & sic tradit Auendan. de exequ. mand. cap.12. num.25. quem non allegat D.de Franch. in sua decis. 197. vbi plenè disputat articulum, & referendo decisiones alias factas hanc tenet opinionem, & dicit maximè non non habere dubitationem, quando solus Baro respectu vsus sui contradicit. In quibus mihi non videtur faciendam esse dubitationem,siue ad tempus,siue in perpetuum fit alienatio, cum omnia consistant in necessitate vrgenti, & publico beneficio eiusdem Vniuersitatis, quo existente, vt supra diximus, præfertur vtilitas publica priuatę:imò priuata inest in publica, & quòd expedit Vniuersitati est idem,quòd expedit priuatis Ciuibus,qui vt tales,vt dictum est ad omnia onera earundem Vniuersitatum tenentur.

De potestate substituendi in Officijs.

SVMMARIVM.

1 *Proreges dispensant, vt quis possit seruire per substitutum.*

2 *Potestas substituendi non intelligitur concessa in priuilegijs nisi verbis expressis.*

3 *Officium concessum personæ inhabili ad seruiendum intelligitur, vt possit seruire per substitutum.*

4 *Officium concessum cum potestate nominandi pro se, & hæredibus non venit,quòd possit nominare fœminam etiam quòd adsit verbum quibuscumque.*

5 *Officia cuius sunt naturæ, quid differant à feudis, an possint obligari sine assensu, an in ipsis habeat locum Regni Constitutio constitutionem diuæ memoriæ,& de ipsorum resignatione. remissiuè.*

6 *Officium ampliatum, an sit idem officium.*

7 *Ampliatio officij à Rege concessa, an habeatur, ac si à principio concessionis officij illa esset data.*

8 *Officialis quomodo pendente Inquisitione ab officio deponatur.*

9 *Officialis,aliàs Sindicatus, & liberatus potest iterum sindicari ex ordine Proregis.*

1 OLENT etiam Proreges dispensare,quod Officiales, vt sunt Magistri Actorum,& alij, qui non habent substituendi potestatem, quando sunt impediti ex causa infirmitatis, vel senectutis, vt possint in officio substituere ad tempus idoneum, & habilem suorum tamen risico, & periculo, quod fundatur ex text. eleganti in l.1. C. de præpos.ag. in reb.lib.12. per quem text. sic tradit Ardiz. in summ.in tit. quib.ex cauf.vassal.se excus. §. sed vbi propter infirmitatem, quę sequitur Andr.in §.firmitet nu.33.

Si de

de probib.feud.alien.per Fred.& quan-
2 do poteſtas ſubſtituẽdi non eſt expreſsè conceſſa in priuilegio, ſtatutum eſt ex particularibus ordinibus expeditis tempore ſereniſſimi Regis Philippi II. quòd minimè poſſit fieri ſubſtitutio, dato quòd priuilegium habeat cum clauſula,prout melius habuerunt,& tenuerunt ſui Prædeceſſores,qui habebãt officia cum poteſtate ſubſtituẽdi, quod notetur,quia in dies occurrit, quod limito, quando ex certa ſcientia conce-
3 ditur feudum, vel officium ſeruitium perſonale continens alicui, qui non poteſt de perſona ſeruire, quia inhabilis, mancus, cæcus, aut ſurdus,vel fœmina; nam intelligitur tunc diſpenſatum,quod ſeruiat per ſubſtitutum, deciſio eſt Andr.in cap.qui clericus ſi de feud.defun.milit.in cap.ſiquis deceſſerit eodem tit. in cap.1.in fin.de benef. fœm.cum alijs congeſtis per Capyc.in deciſ.31.nu.3. alleg.communiter text. in l.quiſquis,& in l.ad ſimilitudinem, C.de epiſc.& cler.

Sed ſi ſit conceſſum officium cum poteſtate nominandi, vel pro ſe, aut
4 hæredibus,etiam quòd dicatur quibuſcumque non poterit nominare fęminã, nec illam inſtituere, quia dicit Andr.ꝙ fœmina virilibus officijs non fungitur in cap.1. in §.Lotharius nu.5. allegat text.in l.fœminæ de reg.iur.& in l.in multis ff.de ſtat. hom. latiſſimè per D. Frecc.in quæſt.50.51.& 52. vbi poterit videri,& ideò in priuilegijs hoc ſpecificè exprimitur, & de officijs, cuius
5 ſint naturæ, ſi differant à feudis, quomodo poſſint alienari, ſi habet locum in ipſis Conſtit.Reg.incip. conſtit.diu. mem.an detur ipſorum obligatio abſq; aſſenſu, quod ſi locetur ad modicum, vel ad lõgum tempus,& de reſignatione in manus Domini, vide latè in deciſ. 31. facta in cauſa officij Curſoris
6 maioris; & an officium ampliatum ſit idem officium, vide diſertiſſimã diſtinctionem Bart.in l.dies cautioni ff.de damn.inf.vbi Bald.cum Alex.& cæteri Bald. qui diſtinguit inter nouam electionem, & prorogationem in l. titius, de ſubſtit.tut.in l.ſi à te C. de pact.int. empt.& vend.in l.ſi cõſtante C.de donat.ante nupt.in cap.perinenarrabilem nu.27.de elect. Ang.in l.ſed ſi manente ff.de præcar.& de caſtellania loquitur Corn.conſ.235. nu.9. vol.2. Dec. conſ.497.nu.1.in fin.& in cap.de cauſ. nu.46. de off.deleg. vbi Felyn,Imol.in cap.vlt.nu.6. de præc. Ant.Gabr.com. opin.lib.2.tit.de dilat.concl.2. nu.21.
7 & quando eſt conceſſa à Rege officij ampliatio, habetur ac ſi tẽpus ampliationis fuiſſet appoſitum à principio;ita Paul.de Caſt.notab.in d.l.dies cautio-
8 ni nu.2.verſ.& aduertẽdum.Quomodo autem,& ex qua cauſa Officialis inquiſitus ab officio deponatur pendente inquiſitione,& an ab officio tantũ,vel ab officio, & beneficio, vide in deciſ. 10.
9 19. & 28. Et quando Officialis aliàs ſindicatus,& liberatus, poterit iterum ſindicari ex ordine Proregis, vide in deciſ.29.

De ſaluoconducto.

SVMMARIVM.

1 *Proreges ſaluumconductum,ſeu ſecuritatem ad tempus delinquentibus concedere ſolent,& ſic indultus,& generales abolitiones ex cauſis benè viſis etiam ſine partis remiſſione.*

2 *Practica circa indultos promiſſos, quomodo dilatantur, vel quibus clauſulis medentur.*

3 *Princeps indulgere põt propter res proſperè geſtas,& ẽt pęnas commutare de corporali in pecuniariam,ẽt ſine partis remiſſione.*

5 *Pœna bullationis furium ſeruatâ forma Regiæ Pragmaticæ vltimo loco æditæ.*

MVL-

1 VLTOTIES concedunt Proreges saluumconductum,& securitatem delinquentibus ex causis ipsis benè visis, iuxta tex. in l. relegati, ff. de pœn. de quo per Bart. ibidem, & latè per Restaur. Castal. vbi supra priuil. 339. & sic fiunt etiam indultus,seu generales abolitiones vigore Regiorum bannorum delinquentibus, qui per campaneam armauerunt, & in ea delicta commiserunt, quando ab ijs consimiles delinquentes, & facinorosi occisi, vel viui capti fuerunt, etiam quòd non adsit partium remissio ob bonum publicum, cum illis nimiùm grassantibus Regnū malefactoribus abundat,& populi continuis iacturis in bonis, & personis affliguntur, quæ communiter tradiderunt Doctor. in cap. quæ in Ecclesiarum de Constit. de quo latius diximus supra in materia Commissariorum Cā-
2 paneæ. Sed tamen solent multoties ex causis, vel dilatari indultus,& concedi guidatica,seu assicurationes temporaliter,vel quando seruitia fuerunt talia, quòd indulgentia non videtur deneganda mederi solet hoc multoties ex causis cum clausula, vt non accedant tales ad loca delictorum,nec vbi partes offensæ degunt, quæ practica seruatur in multis,& diuersis dominijs de quo per Farinac.in tit. de Inquisit. lib.1. quæst.6. num.5. & per Thesaur. in decisione Pedemont.21. & de Prin-
3 cipe indulgente propter res prospere gestas,vel propter alias causas sibi beneuisas: etiam sine partis remissione, & de commutatione pœnarum corporalium in pecuniarias,latè per Andr.in tit. quæ sint regalia in verb. & bona committentium post nu.75.& de pęna
4 delictorum,& signanter furum,& quomodo bullentur seruata forma Regiæ Pragmaticæ nouiter in Regno æditæ per eundem Andr.in cap.si quinque solidos de pace ten.

Item solent mandare Proreges Præsidibus Prouinciarum, ac Regijs Audientijs,vt in causis aliquibus summariè procedant absque figura Iudicij,& per Collaterale Consilium prouisiones expediuntur,quod solus Princeps mandare potest, de quo per eundem Resta. Castald.in eodem tract.quęst.110. priuil.18.& 19.

De Capitaneis destinatis ad custodiam Ciuitatis.

SVMMARIVM.

1 *Capitanei dicti de Guardia destinati ad custodiam Ciuitatis debent portare virgam in signum officij ipsorum ad hoc,vt ab omnibus cognoscantur.*

2 *Offendens vnum ex istis Capitaneis virgam iustitiæ non gestantis,minimè tenetur de offensa facta illi,tāquam Officiali,si eum non cognoscebat.*

3 *Pœna trahentis virgam iustitiæ, dùm non est de Officialibus adhoc deputatis, remissiuè.*

4 *Capitanei prædicti immediatè sūt subditi Regenti Magnæ Curiæ qui Regens appellatur Præfectus vigilum.*

1 ACIVNT etiam banna, & ordines: quod Capitanei dicti de Guardia Ciuitatis, qui sunt hodie quatuordecim propter amplitudinem Ciuitatis,& multiplicitatem populi assignati omnes per quarteria cum domibus particularibus quæ dantur expensis Curiæ, fiunt in-

quam per Regia banna ordines, quòd trahant insignia eorum officiorum, vt ab alijs discernantur, quod fundatur ex text.in l.stigmata, vbi Andr. de Barul.C.de fabric.lib.11.Bart.in l.prohibitum C.de iur.fisc.lib. 10. vbi late Alex.in addit.quod hodie tam male seruatur,& ideò non trahentes signum
2 iustitiæ ideſt virgam,si aliquis eos percusserit, minimè tenetur, si ante non cognoscebat,vt per Alex.vbi supra ibique Io.de Plat.Paris de synd. in verb. familia cap.2.nu.3. Azaued.lib.4. nouæ recomp. tit. 23. lib. 8.num.12.vbi plura notabilia tradit de his Officialibus iustitiæ post Parid. & Rebuff. in Const.Franc.tom.2.in tit.de lit.requis.
3 glos.3.& de pœna gestantis virgam iustitiæ,Auend.de exeq.mand. p.2.c.21. nu.2. & idem lib.3. nou.recomp.tit.6. lib.33.& diximus, quod sunt hi Capitanei assignati per quarteria Ciuitatis, vt præsto sint in captura delinquentiũ,
4 qui immediatè subditi sunt Regenti Mag.Cur. qui verè appellari põt Præfectus Vigilum, pro quo legatur text. elegans in l.3.ff.de off.Præf.vigil.cuius infrascripta sunt verba.

Nam salutem Reipublicæ tueri nulli magis credidit conuenire, nec alium sufficere ei rei, quam Cæsarem, itaque septem cohortes oportunis locis constituit,vt binas regiones vrbis,vnaquæque cohors tueretur,Præpositis eis tribunis, & super omnes spectabili viro Præposito, qui Præfectus vigilum appellabatur.

Et in §.sciendum,dixit sciendum est autem Præfectum vigilum per totam noctem vigilare debere, & coerrare, vbi glos.in verb.coerrare,exponit ideſt frequenter ire quasi errando, vt teneat viam rectam, & sic citius capiat aliquem malefactorem: ex quo text.punctualiter docetur electio horum Capitaneorum cum ipsorum cohortibus,cui subsunt, & quodnam est ipsorum officium, qui ad benè illud administrandum per quarteria distribui debent; ita quod concludendum est omnia reperiri per iura distinctim prouisa, & populus lætati debet, dùm omnia quæ fiunt, sunt à legibus ordinata, ac statuta.

De legitimatione, seu restitutione natalium.

SVMMARIVM.

1 *Prorex legitimat naturales, & spurios ad successionem.*

2 *Citari debent successores ab intestato, quãdo quis petit se legitimari; secus si fit legitimatio ad instantiam patris,siue in vita, siue post mortem.*

3 *Stylus Regiæ Cancellariæ, quod in legitimatione facta in vita patris apponitur clausula citra præiuditium liberorum, quæ de iure fundatur, & post mortem citra præiuditium venientium ab intestato,ex quo stãtibus prædictis clausulis fiũt legitimationes absque alia partium citatione.*

4 *Nouissimè ex ordine Regiæ maiestatis in legitimatione naturaliũ de familijs sedilium nostræ Ciuitatis apponitur clausula citra illorum præiuditium.*

5 *Prorex absque partis citatione ad instantiam patris potest legitimare non solum naturales, sed etiam spurios, & hæc est cõis.*

6 *Consilia Anchar.declarantur, & sic aliorum Decisiones contra communem opinionem.*

7 *Causa legitima semper præsumitur in patre, quod limitatur, si habet.*

habet filios legitimos, alias faciẽda est mentio filiorum, & causa exprimenda, & probanda, quæ cessant in Regno ex clausulis, vt supra.

8 *Assensus sunt soliti denegari illis, qui de filijs desperatis volunt in præiuditium successorum illa extraneis alienare, etiam quòd feuda sint hæreditaria, quod procedit in feudis antiquis non autem nouis, & casus successi recensentur.*

9 *Laus quondam Doctoris Pyrr. Ant. Lan. Authoris Auunculus.*

10 *Interesse singulorum, vt singulorum non consideratur in materia admissionis ad sedilia, sed sufficit maior pars, & ita iudicatum.*

1 TEM legitimare solent Proreges naturales, & spurios etiam ad successionem, & expediuntur priuilegia firmata per Proregem, & per vnum ex Regentibus, & per Præsidentem Sac. Cons. nemo alius facere potest in auth. quib. mod. nat. effic. sui, & Roman. & Iacob. in d. l. imperium, & Affl. vbi supra in princ.

In qua legitimatione non citantur agnati, nec alij successores ab intestato, dum fit ad instantiam patris in vi-
2 ta, vel post eius mortem; quia sic in testamento disposuisset: sed si nulla procedit testatoris dispositio, tunc citandi sunt successores ab intestato, & hæc est communis doctr. Bart. in l. gallus §. & quid si tantum nu. 14. ff. de lib. & posth.
3 & propterea stylus Regiæ Cancellariæ est, fieri legitimationes in vita patris citra præiuditium liberorum, ex regula text. in auth. præterea C. de nat. lib. Bald. in l. nam ita Diuus ff. de adopt. Curt. Sen. cons. 73. Dec. in cons. 698. Decio cons. 91. nu. 21. vol. 2. & dum fiunt post mortẽ patris, fiunt cum clausula, citra præiuditium ab intestato succedentium: si pater aliter in testamento non disposuisset, & ordinariè fiunt quoad honorem, & restitutionem natalium, & nouissimè respectu sedilium no-
4 stræ Ciuitatis addita est clausula, citra illorum præiuditium, & propterea nemo citatur, & licet omnia hæc posset Princeps, tamen non solet, nec debet concedere beneficium in tertij præiuditium ad text. in l. nec auus C. de emancip. liber. cum vulg.

Et licet multi teneant opinionem Bart. procedere in filijs naturalibus tãtum, non autem spurijs, qui cum causa
5 sunt legitimandi; & propterea citatis interesse prætendentibus, quia tunc videtur dispensatio, de quo per Socc. in l. falsa demonstratio §. sed etsi cui, de cond. & demõstr. Dec. in cons. 165. vers. 2. respondetur, in cons. 263. & 287. Socc. Iun. cons. 120. 2. vol. cum alijs sequacibus. Tamen communis est opinio in contrarium, & oẽs intelligunt Bart. etiam in spurio, cum ratio, ex qua mouetur, reguletur à libera potestate residente in patre dispositionis bonorum: quam etiam tradidit Bald. in d. l. nam ita diuus, & in spurio idẽ Bald. loquutus est in d. l. gallus §. instituens 4. notab. & idẽ Socc. Iun. in alleg. cons. 120. cumulat Doct. nu. 13. & nu. 38. fatetur hanc esse communem opinionem, &
6 hoc iure vtimur; & cons. Anchar. 241. & 417. in quibus se fundat Socc. principaliter cum sequacibus, loquũtur vel quando Pater non supplicauit, nec ordinauit legitimationem, sed eo inscio filius impetrauit, vel quando tractatur de bonis fideicommisso subiectis, non autem de bonis paternis, & liberis, & alij loquuntur, quando legitimatio non est facta per Principem supremum, vt

tunc semper requiratur probatio causæ
7 secundum Bald.in l.si testamentum, & in patre semper causa legitima præsumitur, Alex.in consi.188. 1.lib. Menoch.consi.19. nu. 22. 1.vol. quod sublimiatur respectu filiorum, secundum Decian. in cons. 91. vol.2. quia Pater tenetur illis relinquere saltem legitimam, & sic ratio liberæ dispositionis cessat considerata per Bart. quo.casu non solum est facienda mentio filiorum legitimorum; sed causa est exprimenda,& probanda; aliàs esset legitimatio subreptitia secundum Paul.de Castr.in d.§.& quid si tantum,sed vt dixi, stylus Cancellariæ est non concedere legitimationes in præiuditium filiorum.

Immò intantum per iustissimos Reges, eorumq; prudentes ministros hæc
8 custodiuntur,vt in feudis hæreditarijs, quæ ad libitum alienari possunt à patre,vel à fratre, si de illis vult fieri dispositio, dum filijs carent assensus denegant, & si dare possunt cum sit gratia,ne quoquomodo successoribus præiudicetur.

Et in sorore practicatum est, dùm alios non habebat successores, quàm nepotes ex sorore, vt sit denegandus assensus alienationi feudorum, quam facere volebat, dùm filijs carebat, & hoc contigit inter cęteros cum Beatrice de Ebulo feuda hæreditaria possidente, quæ habens in successorem sororem,eiusq; filios voluit illa alienare, fuitq; denegatus assensus, quia desperata de filijs faciebat in successorum præiuditium: & pariter ordinariè est denegatus assensus alijs,qui feuda hæreditaria habentes pro successoribus vtriusque sexus volebant masculina facere,cùm qualitate tamen hæreditaria in exclusionem fœminarum, licet non tractabatur de alteratione naturæ successionis in reliquis, & erat in beneficium fisci, quia restringebatur successio, quod tamen in feudis hæreditarijs de nouo acquisitis fuit aliquando dispensatum, vt possit primus acquirens illa donare,quando filijs caret,cui melius visum fuerit in præiuditium fratrũ legitimorum successorum, vt apparet ex assensu impetrato in Regia Curia præcedente consulratione Collateralis Consilij ad instantiã Marchionis Mottæ Buualinæ,qui filijs caret,fratres habetis successores,& nepotes, cũ quibus non benè se habebat,& tamen de prædicto feudo disposuit in beneficiũ vxoris: possunt denique Principes omnia facere. Sed vt dixi non solent,nisi ex vrgentissimis causis; & multa cumulata in materia legitimationis, & propriè inlegitimatis,qui prætendunt se admitti, seu reinregrari ad honorem platearum nobilium, seu sedilium nostræ Ciuitatis, vide in cons. . . . 2.
9 vol. Quod consilium est quodam Pyrri Antonij Lanarij recol.memoriæ mei Auunculi, celeberrimi Iurisconsulti,integerrimi viri,ac omni virtutum genere cumulati: cuius virtutes, ac partes eximiæ fuerunt tales,& tantę,vt quòd. Bernardinus Rota Eques nobilissimus, ac Poeta facundus infrascriptum posuerit Epitaphium in eius sepultura.

PYRRVS ANTONIVS LANARIVS, LEGVM VERITATAS, AMICORVM TVTELA, REIPVPLICAE ORNAMENTVM VIVIT HIC MORTVVS.

Benè aduerto, quod etsi in illa causa fuerit decisum secundum consultationem factam:tamen arbitror non decisam causam ex vltimis motiuis,& argumentis considerando in materia sedilium interesse singulorum, vt singulorum, & alia ibi circa interesse considerata,sed benè ex alijs rationibus, & fundamentis ex facto orientibus respectu filiarionis,subreptionis,ac obreptionis prætensæ legitimationis licet subtiliter,& altiori stylo omnia ibi considerata doctè, & eleganter cumulata fue-
10 runt. Nam pluries decisum fuit legitimatos admitti ad honorem sedilium, & signãter in causa illorum de Muscetulis, quando in priuilegijs legitimationum

tionū non apponebantur clausulæ, quæ hodie apponuntur: ex quibus tāto magis comprobatur iustitia rerum alias iudicatarum, & hæc omnia latè fuerunt discussa in causa Camillij Villani, qui fuit aggregatus ad honores sedilis Mōtaniæ per maiorem partem multis contradicentibus: fuitq; decisum maiorem partem posse præiudicare minori, non considerari interesse singulorum, vt singulorum, fuitq; prędictus Camillus admissus ad honores sedilis, vt in decis. 2. D. de Franch. & respectu legitimationis in se consideranda est vis illius ex potentia residente in Rege legitimante: nam si Rex potest facere de illegitimo legitimum cum omnibus suis qualitatibus, videntur cessare rationes tàm subtiliter in prædicto Consilio ponderatæ.

De Decretis Collateralis Consilij super obligatione, seu alienatione rerum dotalium.

SVMMARIVM.

1 *Decreta super obligatione mulierū pro viuis, quomodo & qualiter interponantur.*

2 *Maritus tenetur ex bonis dotalibus satisfacere debitum vxoris cōtractum ante matrimonium.*

3 *Pragmatica circa Velleianum recensetur.*

4 *Decretationes fieri solitæ per Collaterale super memorialibus, quę à mulieribus dantur pro validatione obligationis ipsarum ponuntur, & de ipsorum validitate validè tractatur.*

5 *Velleianum babet locum in omnibus mulieribus, tàm in capillo, quàm in maritatis, & viduis.*

6 *Pragmatica Velleiani habet locum in omnibus mulieribus.*

7 *Decretatio Collateralis dum dicitur, liceat quia vidua, vel liceat quia in capillo est erronea.*

8 *Causa expressa in decreto continet manifestum iuris errorem, illum annullat sicut in sententia.*

9 *Dispensatio requirit causam, quæ si fuerit falsa vitiat, & idem si ratio expressa est eadem cum dicto.*

10 *Dispensatio absque causæ cognitione est nulla.*

11 *Collaterale Consilium non potest declarare, vel limitare leges inconsulto Principe.*

12 *Declaratio, quæ importat reuocationem dispositionis non præiudicat, & dicitur tunc Princeps circumuentus.*

13 *Decisio D. de Franch. refellitur multis medijs.*

14 *Causa finalis vocatur causa fiendi, quæ si est falsa actum annullat.*

15 *Contractus, qui propter partium interesse annullatur non substinetur factus cum reseruatione dispensationis impetrandæ, ita quòd non iuuat si fuerit postea impetrata.*

16 *Nullum esse, vel non esse idem important.*

17 *Sponsalia à lege reprobata non valent facta cum reseruatione dispensationis Pontificis.*

18 *Differētia inter interesse partium propter quod lex annullat actū,* vel

vel intereſſe conſentire debentis, vt in materia aſſenſus ſuper rebus feudalibus.

19 *Confirmatio eſt nulla, ſi confirmabile eſt nullum.*

20 *Confirmatio actus nulli non releuat.*

21 *Confirmatio eſt cõualeſcentia, quę non poteſt habere locum in re penitus nulla, quæ habetur pro perempta, & mortua.*

22 *Differentia inter iuſſum, mandatum, authoritatem, licentiam, conſilium, & inter conſenſum.*

23 *Licentia ſemper præcedere debet.*

24 *Ratihabitio in quibus caſibus non operetur ſuum effectum.*

25 *Velleianum locum habet, quomodocumque mulier ſe obliget pro quocumque, etiam pro viro filio, aut patre.*

26 *In velleiano non attenditur pietas perſonæ, ſed pietas cauſæ, & ibi cauſæ latè recenſentur.*

27 *Dotis reſtitutio in quibus caſibus poteſt fieri conſtante matrimonio.*

28 *Filia, & ſi non cogatur poteſt dotem expendere, vt patrem liberet à carcere.*

29 *Mulier inter cætera poteſt pro excarceratione viri ſe obligare.*

30 *Mulier poteſt fideiubere in fauorem piæ cauſæ, ſed non cogitur.*

31 *Deciſio D. de Franch. 578. refellitur; in qua dicitur deciſum fuiſſe obligationem matris pro filio carcerato eſſe annullatam.*

32 *Text. in c. cauſas autem in auth. vt cũ de appell. cogn. declaratur.*

33 *Mulier de iure communi certiorata poteſt renuntiare velleianum, ſed non cogitur.*

ARGVMENTVM.

Mulieres quomodo intercedere poſſunt. Maritus quando teneatur ſatisfacere debita vxoris. Decretationes Collateralis Conſilij circa diſpoſitionem Velleiani impugnantur. Differentia inter diſpenſationes ſuper Velleiano, & aſſenſus ſuper rebus feudalibus. Mulier in quibus caſibus poteſt fideiubere.

1 MVLTOTIES petunt mulieres aſſenſum, vt liceat ipſis pro viris ſe obligare non obſtantibus Regijs Pragmaticis vetantibus alienationem, ſeu obligationem bonorum dotalium conſtante matrimonio; dùm exponunt neceſſitates virorum, de quibus capta ſummaria informatione, & etiam de vera voluntate mulierum, quod illa non ſit ſubducta, vel coacta, quodq; cauſa ſit præciſa, iuſta, & rationabilis, ne vir detrudatur in carcerem, vel alia ſimilis, tunc diſpenſatur, & decreta interponuntur, ſed pulchra deciſa fuit quęſtio
2 in Collaterali. An maritus bona dotalia teneatur alienare ex debito vxoris in actione perſonali cõtracto ante matrimonium, & conſequenter ſi tenetur, tanto facilius eſſet diſpenſandum in eum caſum; & decidimus teneri virum, quia bona in dotem data cēſentur deducto ære alieno, in quo eſt elegãs deciſ. Guid. Pap. 447. etiam quòd nõ ſint bona data in dotem ſub nomine vniuerſali, aut collectiuo, deciſ. notab. Capyc. 128. vbi multa cumulantur, & vide D. de Franch. omnia cumulantem in deciſ. 636. in 4. par. vbi refert deciſum per Sac. Conſ. procedere hoc in ſubſidium, &c.

Sed extra caſum, quando mulier exprimit velle ſe pro viro obligare; ſed
3 ſimpliciter illæ petere ſolent diſpenſationem

Digitized by Google

tionem obligationibus per eas faciendis, vel iam factis non obstante Velleiano,& Regia Pragmatica edita in anno 1543. per quam non solum renouatur dispositio Velleiani, sed statuitur posse mulieres illo iuuari, etiam quod certioratæ renunciauerint cum iuraměto declarando iuramentum esse contra bonos mores ciuiles, & naturales, & propterea non esse obligatorium iuxta regulam iuris Canonici, immò imponitur pęna priuationis officij Notario stipulanti,& tollitur potestas Regentibus Regiam Cancellariam cuiuscumque declarationis faciendæ.

4 Decretationis fieri solitæ per Collaterale sunt in maritatis videlicet, liceāt dummodo non remaneat indotatæ, nec defraudatæ ipsarum dotibus. In cęteris verò liceat, quia vidua, vel liceat, quia in capillo,& hæ fiunt per scribas à mādatis,& firmantur ab vno ex Regentibus absq; alia causæ cognitione, quod mihi semper visum fuit erroneum, & contra manifestum iuris dispositionem, & ex Diametro contra Pragmaticam, & Regentes, qui aliter talia memorialia non legunt, sed tantum vt dixi, firmant decretum factum per scribas à mandatis, sunt circumuenti, & ab illis decepti, credendo mulieres principaliter in ipsorum proprium beneficium contrahere pro ipsorum proprijs negotijs, non aliter pro alijs intercedendo, nec alienā obligationem in se ipsas suscipiendo. In maritatis cadit decretatio quoad dotes, quia constante matrimonio nō possunt de eis disponere,& rursus semper pręsumuntur à viris oppressæ,& ob id de dotibus fit tantum mentio, sed respectu aliorum bonorum extra dotes permittitur secundum hanc decretationem, & in viduis, vel in capillo dicitur, liceat, & dant rationem, quia vidua, vel quia in capillo,& iustè absque alia causæ cognitione, si non intercedunt, & habent liberam disponendi facultatem; dicitur liceat idest non indiget dispensatione, quia vidua, vel quia in capillo; hoc enim cogitant Regentes,& hæc est ipsorum intentio, & sic passim,& indistinctè absque causæ cognitione decretationis firmant; sed quia memorialia continent intercessones, & cum his decretationibus pręsupponitur Pragmaticæ dispensatū, dixi quod decepti sunt Regentes,& erroneæ,& nullæ sūt tales decretationes, & contra manifestam iuris dispositionem, & cōtra propriam Pragmaticam.

Ante enim Senatusconsultum Velleianum annullatę erant tantum obligationes, quas mulieres pro viris faciebāt demum superuenit Senatusconsultum,

5 & respiciendo sexus fragilitatē, & imbecillitatē mulierum extendit hoc beneficium ad omnes mulieres, vt habetur in l. 2. ff. ad velleian. vbi Salic. declarat,& sic totius tit. ff. & C. dispositio est generalis respectu omnium mulierum & de viduis loquitur text. in l. tutor. ff. ad velleia. in l. si mater C. eod. in auth. vt matri,& auiæ C. quan. mul. tut. off. fung. pot.& licet in multis iuribus ponātur casus in maritatis, hoc est propter frequentiam dicit glos. notab. in d. l. 2. & ideò de maritatis tātum loquebantur antiquæ leges, cumq; plures concurrāt rationes, videlicet sexus fragilitas,& mulierum imbecillitas, & in maritatis additur, quia secundum glo. prædictam lex præsumit, quòd amore captæ semper etiam violentatæ pro viris intercedant: non enim quia hæc ratio deficit in viduis,& in mulieribus in capillo non remanet alia æquè principalis, immò maior fragilitatis,& imbecillitatis sexus, vt sic deficiente vna dicamus non deficere aliam ex reg. text. in §. affinitatis, instit. de nupt. & ideò

6 Moder. add. super Pragmatica dixerūt illam habere locum in omnibus mulieribus quomodocumque intercedentibus,& signanter in viduis, & inter cæteros ibi per Scagl. nu. 52. pro absoluto habitum hoc fuit alias in Sac. Cōs. vt per D. de Franch. in decis. 279.& in proprio casu est facta Constit. Reg. obscuri-

ſcuritatẽ per quam ſic tradidit ad in-
tellectum prædictæ Pragmaticæ, idem
D. de Franch. in deciſ. 623. nu. 8.

Pragmatica hoc in indiuiduo deter-
minat: nam in ſui principio loquitur
reſpectu mulierum omniũ, quibus om-
nibus Senatuſconſultum ſuccurrit pro-
pter ipſarum mulierum fragilitatem, &
ſexus imbecillitatem: narrat demum, q̃
eadem fragilitate inducebantur ad re-
nunciationem Velleiani, & demum di-
cit, quod perſuaſionibus inductæ, & vt
plurimum maritalibus, dotium, & alio-
rum bonorum priuatæ reperiebantur,
& ibi, vt non contenti homines, & vt
plurimũ mariti &c. Ita quod Pragma-
tica non ſe reſtringit ad mulieres tan-
tum maritatas, ſed generaliter de om-
nibus loquitur, benè tamen dicit, quòd
vt plurimũ perſuaſæ à maritis propter
metum, & violẽtiam ad renunciationes
faciendas inducebantur, vt ſic cauſa fi-
nalis, & principalis fuerit obſeruantia
Velleiani, & omnibus mulieribus ſuc-
currere, quæ ex proemio ſemper talis
præſumitur, de quo ad ſaturitatem per
Tiraq. in tract. ceſſante cauſa in princ.
nu. 64. in prima limit.

Si igitur indubitati iuris eſt Sena-
tuſcõſultum habere locum in omnibus
7 mulieribus intercedentibus, & illud
mandat Pragmatica inuiolabiliter fore
ſeruandum: ergo dum dicitur, licet, q̃
vidua, non poteſt hoc intelligi, quia vi-
duæ licitum eſt intercedere, vel liceat,
quia in capillo, quaſi ſit illi permiſſa
interceſſio, nec mulieri maritatæ, dùm
extra dotes intercedendo obligat ſua
propria bona, nam eſſet contra caſus
iurium, & directè contra diſpoſitionem
Velleiani, & cauſa expreſſa contineret
8 expreſſum iuris errorem, ob quod nulla
redderetur decretatio, ad text. in l. cum
verò §. ſubuentum ff. de fideic. libert. in
l. 1. ff. ne vis fiat ei, & idem voluerunt
Doct. in ſententia, quando in ea eſt ex-
preſſus error iuris manifeſtus ad text.
in l. 2. quan. prou. non eſt neceſſ. in l. qui
teſtamento ff. de excuſ. tut. Bart. & om-
nes, & præcipuè Alex. & Iaſ. in l. qui
Romæ §. duo fratres de verb. oblig. &
eſſet eadem ratio cum dicto, quæ nul-
lius eſt momenti Bart. in l. fin. per illum
text. ff. de offic. Proc. Cæſ. in l. quod in-
terrogatus in princ. per illum ff. de pet.
9 hæred. & ſi dicimus hoc importare di-
ſpenſationem, illa requirit cauſam, quæ
ſi eſt falſa annullatur, eleganter Oldr.
in conſ. 256. intantum quòd cauſa in-
ſufficiens expreſſa vitiat Goza. in conſ.
6. nu. 25.

Et rurſus cum hæ decretationes fiãt
abſque cauſæ cognitione nulla præce-
10 dente informatione, ſic paſſim, & indi-
ſtinctè, & tractatur de abrogatione le-
gis, iura, & Doct. voluerunt eſſe nullas
ad text. in l. cum hi §. ſi prætor ff. de
tranſact. Scrib. in cap. 1. de reb. eccl. nõ
alien. ob quod quando non ſumus in
antiquo, voluerunt communiter Scrib.
cauſæ cognitionem non præſumi, niſi
ſaltem fuerit illa enunciata in decreto,
vt poſt alios latiſſimè Fely. in cap. quo-
niam contra de probat. nu. 37. verſ. ſe-
ptima concluſio, qui Doct. cumulat, &
in diſpenſatione quod irritetur, quan-
do non præcedit cauſa cognitio, dicit
Innoc. in cap. diuerſis de cler. coniug. in
cap. veniens, de filijs presbyt.

11 Et ſi diceretur Collaterale declara-
re, & limitare Pragmaticam dicimus
vnum ex Regentibus, imò totum Col-
laterale hoc facere minimè poſſe incõ-
ſulto Principe, & cum hoc importaret
non declarationem, ſed reuocationem
Pragmaticæ, quia omnes has mulieres
Senatuſconſultum, & Pragmatica cõ-
12 præhendit, tunc declaratio nullo mo-
do præiudicat, deciſio communis eſt
Paul. de Caſtr. in l. hæredes palam §.
quid tamen nu. 4. ff. de teſtam. Felyn. in
cap. cum olim n. 5. de re iud. latè Aym.
de antiq. temp. in princ. in cap. incip. nõ
omitto nu. 32. & ideò voluerunt com-
muniter Scrib. dùm declaratio impor-
tat reuocationem gratiæ, aut legis fa-
ctæ, Papam, aut Principem intelligi cir-
cumuentum, vt per Aym. vbi ſupra, latè
in

in meo consf.1. nu.50. 1.vol. prout sic intelligi debet Regentes circumuentos in casu,de quo tractamus.

Et si Pragmatica expresse mandat Regentibus,quòd secundum eam iudicare debeant,& expresse tollit illis potestatem faciendi quamcumque declarationem, ergo decretatio est pęnitus erronea,quatenus in ea vult induci declaratio, dispensatio, aut derogatio Pragmaticæ.

Ex quibus videtur nullo modo posse substineri id quod D. de Franch. dicit
13 in eadem decis.623.nu.26.vers.sic dicebatur,vt verba prædicta, quia vidua exprimant causam,quare Vicerex mouetur ad dispensationem scilicet, quia est vidua,& quasi quòd sit libera,& nō subiaceat viro,cuius metu se obligaret quæ fuit causa impulsiua Pragmaticæ secundum eum, aliàs dicit, quòd erronea esset decretatio, & non est præsumendum quod Regentes, qui fuerunt viri doctissimi à principio prędictę Pragmaticæ hac forma vsi fuissent.

Si Pragmatica respicit fragilitatem sexus, & non libertatem personæ, ob quod comprehendit omne genus mulierum,ergo falsa est prędicta ratio cōsideratæ libertatis.

Secundo si prohibitum est Regentibus non solum dispensare, sed declarare,& hoc non solùm faciunt Regentes, sed vnus tantum ex Regentibus: ergo nulla est decretatio.

Tertio si hoc importet dispensationem, & hæc fieri debet cum causæ cognitione,& hæc,vt supra diximus, omninò deficit,ergo nulla est dispēsatio.

Quarto si demonstratum est causam finalem fuisse obseruantiam Velleiani, & succurrere quibuscumque mulieribus,ergo non est verum, id quod dixit de causa impulsiua.

Quinto quis dixit, quòd ijdem Regentes,qui Pragmaticam consuluerunt in anno 1543.quòd ijdem demum hāc speciem decretationis fecerint.

Sexto supra diximus Regentes circumuentos,& hanc speciem decretationis benè procedere in viduis,& in mulieribus in capillo, quando non intercedunt,quia liberę,& in hoc benè procedit ratio D.de Franch.ad differentiā maritatarum,in quibus pręsumitur metus,& iustissimè vnus Regēs firmat decretationem, quia non est tali casu dispensare,aut declarare Regentibus iam per Pragmaticam vetitum; sed est decernere non adesse intercessionem, & consequenter non procedere tali casu dispositionem Pragmaticæ cessante Velleiano.

Septimo si Pragmatica comprehendit viduas,dicendo, liceat quia vidua, nonne est eadem ratio cum dicto, ergo nulla est ex præallegatis.

Octauo si in dispēsatione requiritur causa, & causa sufficiens, & tractatur de dispensatione in vidua,pro qua etiā est facta lex, ergo si vidua est prohibita,quomodo ratio prohibitionis ratione sexus fragilitatis potest esse eadem ratio dispensationis destructiuæ legis ex eadem ratione conditæ,vt sic vndique dicere debeamus non procedere dicta per D. de Franch. in d. sua decisione,quæ est posita in 4.vol. suarum decisionum, quæ fuerunt impressæ post ipsius mortem, & sic non reuisæ, nec digestæ per eum,qui verè suo tempore fuit laboriosus, & eminens minister, suoq; officio maximopere vacauit negotijs semper intentus maxima cum vigilantia,& charitate.

Nono,& vltimò dictio, quia importat causam finalem,& causa finalis,vo-
14 catur causa fiendi,quæ est tantæ potētiæ,vt vitiet actum,si ea est falsa Bald. eleganter in l.1. C.de fals.caus.adiect. nu.17. Vnde cum esse viduam non tollat Pragmaticam, quia etiam pro vidua est illa facta, & esse talem non inducit causam dispensationis,& hęc fuit causa per verbum illud,quia ergo omni iure decretatio talis non potest defendi.

Hæc clariora erunt,si præcedit contractus,

tractus, & postea subsequitur hæc de-
cretatio, quatenus vt dicimus, vult ex
illa inferri ad dispésationem Pragma-
ticę,nā stante reprobatione,& expressa
prohibitione similium contractuum,ta-
liter quod sunt pęnitus à lege, & Re-
gia Pragmatica aboleti, irritati, & pę-
nitus annullati, & hoc non ex defectu
consensus Superioris, vt in re feudali,
sed propter interesse partium sunt con-
15 tractus perpetuò prohibiti,propterea
contractus factus cum reseruatione di-
spensationis impetrandę erit nullus,de-
cis.est cōmunis Innoc. in cap.super eo,
de cond.appos. & dispensatio superue-
niens,seu licentia nil iuuat,quia reperit
contractum pęnitus annullatum,& ex-
tinctum, statim quòd fuit ille celebra-
tus, quæ eleganter discurrit Imol. in l.
cum vir col.3.nu.4.ff.de vsucap.distin-
guens quando quid est perpetuo pro-
hibitum,vel simpliciter quando est om
nino nullum,vel simpliciter nullum,
quando tractatur solum de præiuditio
assentientis, & propter hoc est actus
prohibitus, vel propter interesse par-
tium,& publicum bonumnam quando
est quid omninò nullum semper prohi-
bitum propter interesse partium, tunc
assensus subsequens non iuuat, nec po-
test cōfirmare, aut validare actum iam
annullatum, & extinctum statim in ip-
sius ortu, qui ex iuris dispositione non
est in mundo, nec datur ipsius existen-
16 tia,nam idem est non esse, vel nulliter
esse ad text.in l.3.§.non quæuis ff.de
cont.tab.in l.4.§.condemnatum ff.de
17 re iud. & ideo Innoc. vbi supra,tradit
non valere sponsalia contracta salua
dispensatione Pontificis, dùm illa sunt
à lege reprobata, & sic eleganter di-
stinguit Camer.in repet.cap. imperialē
18 cart.87. in quæstione illa Isern. an as-
sensus possit subsequi contractum feu-
dalem,quem sine assensu lex annullat,
sed quia tractatur ibi de Regis interes-
se actus non est omninò nullus,& dici-
tur stare in pendenti propter spem re-
conualidationis, quod decidit ibi per
prius Andr.nu.14.ibi agitur enim hic,
de præiuditio assentientis, & sic potest
præcedere, & subsequi, secus si agere-
tur de præiuditio alterius, quo casu se-
cundum Andr. non potest actus cele-
brari reseruato assensu Domini, & cum
actus sit omnino prohibitus Domini as
sensus,& confirmatio nil operatur cum
confirmatio, seu assensus non est actus
de per se stans,sed oportet,vt habeat,
vbi figat pedes, & propterea si confir-
19 mabile est nullum,pariter confirmatio
erit nulla,quæ eleganter docet Bald.in
l.falsus C.de furt.& idem Bald.in l.no-
20 minationes C. de appell. dicit ibi in
princ. quòd confirmatio actus nulli nō
releuat,quia præsupponitur aliquid es-
se, licet minus perfectum, ideò quod
nullum est confirmari non potest, & vt
ipse in fin. dicit confirmatio est conua-
21 lescentia, quæ non potest dari in re
perempta,& mortua, vt est hic dispen-
satio subsequens actum pęnitus nullū,
& à lege reprobatum, quæ optimè de-
clarat distinguendo Luc. de Penn. in l.
nulli C.de fund.patrim.col.1. vers.cō-
sensus quoque Domini, & Imol.in d.l.
cum vir, ibi actus ab initio fuit omni-
no nullus,& non confirmatur, aut non
fuit omnino nullus, & tunc secus, de
cuius nullitate hic non est ambigendū,
vt supra diximus,ergo non potest iuua-
re hic dispensatio subsequens, sed præ-
cedere debet, intantum quod Capyc.
in repet.cap.imperialem car.37.tenuit
authoritate Innoc. etiam in quæstione
And.quod sequuto assensu debet actus
de nouo fieri,eandemq; opinionem te-
nuit per prius ibidem Anton. de Alex.
quòd etsi in materia feudali non pro-
cedat, quia non est actus omnino nul-
lus, & tractātur de solo præiuditio as-
sentientis; tamen in casu, de quo agi-
mus,est decisio punctualis, cum non
tractemus de actu permisso à lege cum
consensu Domini, de cuius tantum in-
teresse tractaretur, sed de actu simpli-
citer à lege pęnitus improbato, annul-
lato,& declarato esse cōtra bonos mo-
res

tes ciuiles,& naturales, & nullum verbum, nec de iure communi, nec per Pragmaticam, vt ille valeat cum consensu Domini: poterit enim ille fieri de licentia Domini,qui vt talis est supra leges potest illas tollere,dispensare, & nouas condere, sed & hoc ponderetur, quando actus non potest fieri,nisi de licentia Domini,oportet quod licentia præcedat, & ratio viua est, quia alias ex expressa ipsius reprobatione,& nullitate,statim quòd est actus factus, venir ille à lege prohibitiua annullatus, & licentia subsequens actum non repe-
22 rit. Hæc est communis theorica Bart. distinguentis inter iussum, mandatum, authoritatem,licentiam, & consilium, & inter consensum, vt licentia, & reli-
23 qua debeant præcedere,consensus verò requisitus possit subsequi in l. si autem ff. de aqu.plu.arc. in l.si quis mihi bona §.iussum ff. de acquir.hæred. per quæ sic distinguit, & tradit ad propositum latius Affl. in d.cap.imperialem in 24.not.in fin. 1.col. ibi non obstat, & decisio Bart. est communis, vt per Alex.in d.§.iussum nu.9.vers.cui adde, & Ias.ibidem nu.37. vers.3.inquantum dicit Bart. quòd licentia debet præcedere,allegatur communiter decisio Io. Andr.in cap.cum in veteri de elect.nu. 19.quem allegat, & sequitur Bald. in rubr.de exercit.nu.13.vers.quid si verba:quæ decisiones sunt particulares ad
24 casum, Quibus pro conclusione addatur decisio Bald.in l.fin. C.ad Maced. in materia ratihabitionis, qui limitat tex.illum,vt ratihabitio non deseruiat, nec operetur suum effectum in infrascriptis casibus.

Primo, quando non reperit principium conseruabile,vt hic per annullationem, & extinctionem præcedentem actus à lege reprobati.

Secundo,quando peccat in alio,quã in cõsensu,quod vt diximus est in proprio casu,dum propter fragilitatem,& imbecillitatem mulierum,& propter illarum interesse, & non ex defectu consensus Domini actus annullatur, & reprobatur.

Tertio,quando actus expirauit tpe, vt hic reprobatione, annullatione, & extinctione ipsius statim quòd fuit celebratus, intantùm quòd Notarij priuantur officijs,& alijs pęnis plectuntur vltra annullationem iuramentorum.

Quarto,quando actus est talis,quòd non potest pendere, vt hic ex supradictis, quia declaratus est contra bonos mores ciuiles,& naturales.

Quinto, quando requiritur pro forma rei agendę,de quo in causa,de qua agimus,non potest dubitari.

Sexto,quando requiritur licẽtia,vel consilium,nam dixit Bald. ratihabitio, quæ potest subsequi, non æquiparatur licentiæ,vel consilio, quæ debent præcedere:& allegat text.in d.cap.cum in veteri,& sicut assensus superueniens in alienatione feudi non iuuat; si medio tempore præcedit reuocatio vigore Const. Reg. quia tunc per reuocationẽ præcedentem contractus annullatur,& amissa est omnis spes reconualidationis de quo per Affl.Capy.& latius Camer. in d.cap.imperialem, ita pariter in casu,de quo tractamus,stante reuocatione, & annullatione ipso iure facta à Pragmatica, statim ꝙ contractus fuit celebratus, cum lex semper loquatur ad text.in l.arriani C. de hæret. Ita ꝙ dispensatio subsequens non potest operari, cum negotium non sit integrum, extrema non sint habilia, & esset in præiuditium iuris parti acquisiti, quo casu nulla potest fieri retrotractio ad text.in l.bonorum ff. rem ratam haberi, cum alijs latè cumulatis per Bart. in l.si is,qui pro emptore ff. de vsucap. vbi est sua materia,super quibus cogitetur;nam ea sufficit attigisse.

25 Ex his firmatur indubitata cõclusio mulieres iuuari velleiano,quomodocũque se obligent, siue pro viro, siue pro filio,siue pro patre,& qũocumque alienam in se suscipiant obligationem, de quo in l.3. in l.si paternam, in auth.si

qua mulier,& tot.tit.C.ad velleian.nã vt dixit Salic.post Bald.in d.l.3. non
26 attenditur pietas personæ, sed pietas causæ,& sic procedit text.in l.si dotare in l.pen.& fin.C.cod. secundum Salic. qui loquuntur in causa dotis,in manumissione,& text.in l.quamuis cũ l. seq. ff.sol.matr. qui loquuntur in causa redemptionis ab hostibus, à latronibus, vel quando mulier aliquem de necessarijs suis à vinculis vendicaret, vel vt liberis,aut fratribus egentibus, seu parentibus consuleret;& reddit rationem text.in d.l.quamuis, quia iusta, & honesta causa est, & Bald. ibi, & Alber. dixerunt iura illa loqui exemplificatiuè: nam idem volunt esse, vbicumque esset causa honesta, quod per prius tenuit ibi Bart. vt quando negotium iudicatur nostrum naturali ratione, iudicatur vt proprium negotium re ipsa, vt si mulier dotem suam expenderit, vel intercesserit, vt sanguinem suum redimeret, vt latius ibi per Alexand.
27 Hinc Imol. ibidem dixit, quòd ex tribus causis potest fieri dotis restitutio constante matrimonio,vel eam expendi,scilicet necessitatis,vtilitatis,& pie-
28 tatis, siue honestatis: Ex quo infert, quòd etsi filia non cogatur expendere dotem,vt patrem liberet à carcere: si tamen hoc facit, piè facit, & lex ipsam commendat, quia opus pium facit, vt notat ibidem Alex. nu.10. post Bald. qui omnes ponderant text. in l. sed si ideò, quæ est lex sequens ad text. in d. l. quamuis, ibi, vel vt mulier aliquem de necessarijs suis à vinculis vendicaret: ob quod consuluit
29 Riminal. in suo conf.67. 1.volum.posse mulierem intercedere prò excarceratione viri, & latius Surd. in conf. 367. 3. volum. & sic fallit text. in d. authen. si qua mulier, attendendo secundum Salic. & Bald. non pietatem personæ, sed causæ: ob quod communis est sententia, & fallentia ad regu-
30 lam posse mulierem fideiubere in fauorem piæ causæ Roman.in auth.similiter num. 20. C. ad leg.falcid. Aret. in §. item si num.31. instit. de except. Soccin.in fallent.310. Calca.conf.13. 2.colum.vers.prima quia, Tiraqu.in tract.piæ causæ priuil.113.potest enim non intercedere mulier ex causis prædictis,quia secundum Imol.vt diximus non cogitur, sed si facit, piè facit, & hæc causa pia excludit Velleianum. Ob quod durissima mihi visa fuit decisio relata per D. de Franch. in 4. vol. suarum decisionum nu.578. vt obliga-
31 tio facta per matrem pro liberatione filij carcerati ex causa debiti,sit annullata ratione Velleiani;nam non solum, vt diximus,adest causa pietatis, quia mater,cuius viscera sunt filij; sed adest causa pia, quia pro liberatione à carceribus, & vt diximus, est causa naturalis, quæ iudicatur propria redimendo proprium sanguinem, ita quòd decisio est contra iura, & contra communem omnium Doctor. & dùm re-
32 fert illam decisam per text. quem dicit expressum in §. causas autem, in auth.vt cum de appell.cognos. & quæ per illum textum tradidit Greg. Lop. in quinta partit. titu. 12. l. 3. videtur mihi equidem text. illum penitus non facere ad casum, loquitur enim in causis exhæredationum, & inter cæteras ponit illam, quando filius requisitus à patre carcerato, noluit pro ipso fideiubere, vt possit ex hoc exhæredari, & subsequitur textus, vt hæc causa in masculo tantum procedat, quid ergo commune hæc dispositio noua, & pœnalis in casu exhæredationis cum casu de quo agitur, in quo habemus alia iura in casu proprio loquentia, & communem conclusionem Scribent. vt in causa pia cesset Velleianum, alias ex hoc casu diuerso induceremus correctionem iurium, & quòd erronea fuerit communis conclusio, vt supra relata, quòd in causa pia cesset Velleianum. Ratio enim text. in §. causas, vera fuit, ne mulieres remaneant indotatæ, dùm

dum nolunt exercere causam illam pietatis, & ideo Constitutio illa pœnalis eas excludit, & non ratio Velleiani, quicquid ibi gloss. dixerit.

Sed fortius, & hoc attendatur Velleianum habet locum in muliere voluntariè se obligante, respiciendo lex fragilitatem sexus, ita quòd non data obligatione non datur Velleianum, cum sit exceptio ad regulam, qua non existente non potest illa competere. Si ergo text. in §. causas loquitur, quando Pater requirit filium, & sic vult illum compellere ad obligandum, & in pœnam dat exhæredationem, à quo excludit filiam, ita quòd non sumus in actu voluntario, nec in obligatione facta, sed in facienda: quid igitur in hoc cōmune Velleianum nulla præcedente obligatione.

Rursus loquitur text. vt dixi in actu debito, vt filius intercedere habeat pro Patre, à quo lex illa excludit fœminam, quia secundum gloss. tuta est Velleiano, dùm illa non vult intercedere; sed si propter causam piam vult hoc facere, hoc dicit Imol. quòd etsi non cogatur liberare patrem à carceribus, si tamen hoc facit, piè facit, & lex ipsam commendat, in quo demum succedit conclusio communis, vt intercessio in piam causam valeat, & cesset Velleianum: vnde aliud est tractare de casu necessario, & pœnali, & procedit text. in §. causas, & aliud est tractare de actu voluntario, & causa pia, & non procedit ille text. sed dispositio iurium allegatorum, & conclusio communis, & quod hoc sit verum de iure
33 communi mulier certiorata potest renunciare Velleiano, & etiam secundum leges partitarum, & idem Greg. Lop. in l. 4. tit. 7. par. 6. dicit, quòd licet hoc mulier possit, noluit lex astringere ad talem renunciationem; ergo considerauit lex voluntatem mulieris in hoc casu; nam alias debebat renunciare, si in eius voluntate erat, filius tenebatur, & non erat tutus, vt mulier, dum non vult exercere actum pium dependentem à sua mera voluntate; & sic mulier dum non vult intercedere, tuta est Velleiano, & hoc modo intelliguntur leges partitarum, quæ sunt in hoc expressæ, in quibus principaliter fundatur Gregor. Lop. qui ponit rationes pro & contra, & nihil determinat, nec contrarijs respondet: quando verò mulier vult se obligare, tunc est alius casus, & in hoc generaliter resistit Velleianum, & hæc est regula, quæ demum fallit, dùm intercedit in causam piam, vt supra diximus, & hæc est vera, & iuridica conclusio fundata in puris iuris terminis: vnde cum illa dispositio text. in §. causas, sit pœnalis, ac noua, & loquitur in casu tam diuerso, non potest ex illa argui ad casum de quo agimus, quæ non considerauit Greg. Lop. nec de his aliquid tactum fuit in d. decis. Sac. Cons. super quibus cogitent peritiores.

SVMMARIVM.

1 *Vxor quicquid emit constante matrimonio sibi, & non marito acquirit, quanquàm præsumatur emisse de pecunia viri, cuius tantum viro debitrix remanebit.*

2 *Vxor quod acquirit sibi, & non viro acquirit.*

3 *Vxor quæ reperitur possidere, præsumitur, quòd sint sua in possessorio, & etiam in petitorio quoad extraneos, & idem respectu viri, si habet possessionem ante matrimonium.*

4 *Præsumptio text. in l. quintus de don. int. vir. & vx. non habet locum, quando probatur, vnde pecunia ad vxorem peruenit.*

5 *Vir tenetur probare vxorem bona*

acquisiuisse constante matrimonio.

6 *Vxor emens constante matrimonio rem de pecunia à viro donata, sibi rem acquirit contra Plat et Pyrr. remanēte actione viro ad pecuniam, vbi limitatur in subsidium, quatenus vxor esset effecta locupletior.*

7 *Vxor emens præsente viro, & asserēte emere de propria pecunia, non per hoc ei creditur contra Menoch. aliter sentientem.*

8 *Confessio facta inter personas contrahere probibitas non iuuat.*

9 *Donata vxori contemplatione viri, erunt viri, & sic è contra, quod procedit etiam in dubio.*

10 *Factum contemplatione mea, directè in meam personam factū videtur. sic legatum filio sub cōmemoratione patris, & relictū monacho contemplatione Monasterij, & donatū Ambasciatoribus contēplatione Principis.*

11 *Mulier habere potest bona triplicis generis videlicet, dotalia, paraphernalia, & alia extra dotem, & ibi quomodo maritus habet illorum bonorum administrationem.*

12 *Donatio facta marito contemplatione vxoris, & tanquàm illius marito, semper vxori acquiritur nulla habita distinctione, si quòd donatum est, vxori conuenit, & sic è contra.*

13 *Priuilegia omnia intelligi debent secundum conditionem, & quantitatem concessionarij.*

14 *Limitatio Menoch. confutatur, dùm tradidit, quòd quando cōsanguineus est Princeps, non attenditur cuius contemplatione datur, sed quòd acquiratur absolutè donatario, & ibi declarantur termini text. in l. cum multa C. de bon. quæ lib.*

15 *Feudum ex pacto prouidentia respectu primi acquirentis semper intelligitur hæreditarium, quia illius contemplatione successoribus est concessum.*

16 *Dignitas mulieri acquisita, vtputa si fuerit effecta Ducissa, vel Principissa, an eius maritus eādem acquiret dignitatem.*

17 *Mulier regulariter corruscat nobilitate, & dignitate viri, non autem è contra, vbi limitatur regula in muliere in maxima dignitate constituta.*

18 *Dignitas vxoris, & si nobilitet virum, non tamen in persona vili erit eadem dignitas, quæ est in vxore.*

19 *Nobilitas viri propter mulierem nobilem est de facto non de iure.*

20 *Vir nobilitatur, quando vxor est domina Comitatus, aut Principatus, et sic procedit cōsuetudo.*

21 *Verba intelliguntur in potiori significatu.*

22 *Verbū corruscare ex radijs vxoris importat, quòd vir nō acquirat dignitatem propriam vxoris.*

23 *Aliud esse talem, & aliud haberi pro tali, quo casu iura exorbitantia non habent locum in eo, qui habetur pro tali.*

24 Pre-

24 *Proprietas, & possessio maximè differunt.*

25 *Possessio ad hæredes non transit.*

26 *Dominium inuestitura, & successione acquiritur, non autem possessio.*

27 *Consuetudo non extenditur de casu ad casum.*

28 *Comes, vel alius Baro titulo decoratus refutando feudum filio, vel Officialis deponendo officiũ cum Domini voluntate licet ratione pristinæ dignitatis gaudere debeant honorarijs priuilegijs, non tamen gaudebunt propria dignitate, maximè quando datur successio in ea, & ibi quomodo practicatur.*

29 *Dignitatem habens cum administratione præfertur alijs, eandem habẽtibus sine administratione.*

30 *Priuilegium non competens iure proprio, sed alteri concessum per medium cuius, alij eodem priuilegio gaudent; tunc illo principali mortuo. Priuilegium cessat, & ibi decisiones, & exempla.*

31 *Vxor corruscat iure mariti illius dignitate, & participat passiuè, & non actiuè radijs viri, & sic è contra.*

32 *Dignitas quæ personæ cohæret, nec cum patre communicatur.*

33 *Vxor vidua, quomodo gaudebit viri priuilegijs.*

34 *Vidua non gaudebit dignitate viri, quæ habebat annexam administrationem.*

35 *Causa inductiua, & productiua dignitatis habens tractum successiuum si deficit, omnis dignitas cessat, quia requiritur tàm ad inducendum, quàm ad conseruandum.*

36 *Officium cessat, quando qualitas certa cessat, quæ fuit causa officij.*

37 *Causa duplex, fiendi, & essendi.*

38 *Causa infirmante superueniente, omne priuilegium cessat.*

39 *Priuilegium ratione personæ concessum cessat ea deficiente quando persona fuit immediata causa priuilegij.*

40 *Decisio Boss. commendatur.*

41 *Priuilegium iure inregulari quæsitum ex causa tunc existente etiam in his, quæ momento acquiruntur eo denique iure cessante, cessabit ipsius causa acquisitum.*

42 *Concessum alicui ratione dignitatis, cessabit dignitate cessante.*

43 *Dignitas eadem non potest esse penes duos in Regno, nec duo possidere in solidum, nec sedere eodem loco possunt.*

ARGVMENTVM.

Vxor quicquid emit constante matrimonio, vel acquirit; sibi non viro acquirit, licet præsumatur ex pecunia viri, donata vxori erunt viri, & sic è contra. Feudum ex pacto, & prouidentia respectu primi acquirentis est hæreditarium. Mulier corruscat radijs viri, & non è contra, nisi in magna Comitissa, quando tamen habet dignitatem in proprietate vir, & si corruschet radijs. Vxoris Comitissæ non dicitur habere propriam illius dignitatem in eius personam. Vxore mortua omnis corruscatio viri cessat. Refutans feudum titulatum filio,

lio,non remanet amplius pænes ipsum dignitas eadem. Dignitas cum administratione præcedit omnes alias sine administratione. Dignitas eadem non potest esse pænes duos in Regno.

S. I.

1 VMQ. loquuti sumus de bonis proprijs mulierum, operæpretium duxi ponere hic, quæ scripsi in l. etsi instrumenta C. de fid. instr. & iur.hast.fis.lib.10.ad declarationem quomodo mulier bona acquirat constante matrimonio,& quomodo de pecunia viri,& cui,an sibi acquirat: nam est materia quotidiana, & non reperies alibi,sic benè explicatam.

Notat Bart. septimo, q vxor emens constante matrimonio rem aliquam,illa erit ipsius vxoris, quanquam præsumatur empta de pecunia viri,secũdum regulam text.in l.quintus ff.de donat. int.vir.& vxor. Erit enim debitrix in pretio,sed res erit vxoris, quæ emit,& sibi acquisiuit ad text. in l. 1. & in l. multum interest C. si quis alt. vel sib. quem sequuntur Plat. Rebuff. & Pyrr.
2 hinc quòd vxor acquirit, non acquirit viro,firmat Bald.in l.si vxorem tuam
3 C.de cond.infer. & quæ reperitur possidere præsumitur in possessorio, quod sint sua, & idem in petitorio, dicit ibidem Bald.quoad extraneos, quo verò ad virum, eiusq; successores si habet vetustiorem possessionem ante matrimonium præsumentur sua absolutè, si verò posteriorem dicit Bald.quod præsumĩtur acquisita de pecunia viri, itaque secundum eum non erunt hoc casu viri,sed benè acquisita de suo patrimonio,ob quod secundum Bart. cæterosq; supra relatos erit vxor debitrix pretij ad euitandum turpem quæstum glos.in d.l.quintus Bart.in l.cum opor-
4 tet C.de bon.quæ lib. nisi probarentur aliunde quæsita secundum eadem iura in l.quintus, & in l. etiam Bald.in d.l. cum oportet, & omnes.

Et notetur, quod aliud est si præsumitur emptum de pecunia viri,& aliud si quicquid possidet vxor constante matrimonio præsumatur esse viri. Primo casu facta emptione constante matrimonio, vt diximus dominiũ est vxoris, quia demonstratur acquisitio, sed præsumitur de pecunia viri, nisi aliunde demonstratur acquisiuisse ratione
5 euitãdi turpem quæstum. Secundo casu, quando reperitur constante matrimonio possidere rem aliquam,& non demonstrat,quomodo acquisiuit; an præsumatur viri,vel propria, quia mulier dicit legitimè possidere,& propterea præsumendo pro possessore dicitur præsumi fuisse acquisita ante matrimonium, non demonstrando vir, vel eius hæres,quomodo sunt ipsorum:& Saly. in l.etiam C.de donat.int.vir.& vxor. & in eadem l.quintus Bald.Alex.Aim. Claud.Saisell.& alij relati per Couar. in cap.1.de testam.nu.6. & per Menoch. de præsumpt. præsumpt. 51. lib.3. tenuerunt probare debere maritum, seu eius hæredem bona acquisita constante matrimonio,cum sint fundamẽtum intentionis, sintq; actores, & mulier possidens vincere debet,eo iure, quo possessores vincere solent ex commodo possessionis actore suam intentionem non probante, quicquid dixerit Menoch.ex decis.Alber.& Aret. in loco alleg.nec consideratio Alc. in præsumpt.26.de præsumpt.satisfacit, dùm voluit primam opinionem procedere, quãdo mulier verosimiliter potuit acquirere ante matrimonium: aliàs procedit secunda opinio: nihil enim hoc ad commodum possessionis, & ad id,q lex præsumit pro possessore, & quis dicit,quòd etsi fuerit filiafamilias,aut in potestate fratrum,non poterit prędicta bona asportare à domibus illorum, vel quòd ab illis fuerunt donata,nec tenetur ostendere titulum suæ possessionis ad text.in l.cogi ff.de pet. hær. & hoc teneo pro indubitato: vnde articulus

vnus

vinus est, si demonstrata acquisitione cóstante matrimonio bona sint vxoris, & communis est esse vxoris: aliud est si de pecunia viri præsumatur acquisiuisse, & pariter communis est, quod de pecunia viri, & tertius, & vltimus est, si non demonstrata acquisitione, sed reperitur vxorem possidere res constante matrimonio, an præsumatur bona viri, vel mulieris acquisita ante matrimoniū & secūdum Bald. obtineret in possessione mulier: ergo onus probandi contrarium transfertur in actorem, cum sit fundamentum intentionis, & actore nō probante reus absoluitur.

Sed quòd hic tradit Plat. ad limitationem prædictæ conclusionis, vt non procedat, quando emerit vxor de pe-
6 cunia sibi à viro donata, vt tunc, quia donatio est prohibita, res efficiatur viri, quam limitationem etiam ponit hic Pyrr. qui allegat text. in l. vxor marito ff. de donat. int. vir. & vxor. aduerto nō esse intelligendum sic simpliciter, vt ipsi tradunt: nam esset contra eundem text. quē allegant, qui distinguit, quando donatur res, aut pecunia, ex qua res comparatur, vt primo casu detur vendicatio, quia donatio prohibita, & dominium rei non transiuit. Secundo verò casu minimè, sed tantum marito, seu vxore existente non soluendo datur ad rem vtilis actio in subsidium, quatenus maritus est effectus locupletior, seu mulier attendendo tempus litis cōtestatæ; etsi res est magni valoris vltra pecuniam donatam non recuperabitur, nisi quantitas donata absque vsuris, ita text. in d. l. vxor mariti, iuncto text. in l. quod autem §. idem ait eo. tit. glos. in l. si filij, in vers. si filij, quæ est particularis C. eod. tit. Addent. ad Bart. in d. l. quintus, vbi latissimè de materia: sed si est vxor, vel maritus soluendo, tunc licet de pecunia viri emerit, actio solùm datur ad pecuniam, quod ineuitabili argumento probatur, si quidem in casu text. in l. quintus, & in l. etiam C. eo. tit. cōcludunt communiter Scrib. rem emptam per vxorem præsumi ex bonis viri per iura prædicta, sed hoc non obstāte rem effici vxoris, & tantum illam remanere debitricē in pretio, quod præsumitur ex bonis viri peruentum: ergo quæ differentia erit inter istum casum, super quo lex præsumit pecuniam peruentam ex bonis viri, à casu in quo hoc sit certum: ergo cum nulla possit constitui differentia taciti, & expressi, eadē esse debet virtus, idemq; effectus, & dominij acquisitis non oritur, quòd pecunia sit propria, vel aliena: sed ex potentia, & vi acquisitionis per propriam emptionem, & traditionem, & stipulationem, ita glo. hic in verb. transactum: vbi sunt iura particularia supra allegata per Bart. in d. l. 1. in l. 3. & est casus in d. l. multum interest, & in l. qui aliena C. si quis alteri, vel sib.

Nec teneo pro vera aliam limitationem traditam hic per Plat. authoritate Salyc. in l. cum propria C. si quis alt.
7 vel sib. quam dicit esse cōmunem Menoch. qui Doct. cumulat in d. præsump. 51. 3. lib. nu. 27, qui etiam refert tenētes contra communem, vt sunt Bald. Salic. sibi contrarius, Arer. Alex. Fulg. & Paris. vtsi mulier viro præsente contraxerit dicendo emere de propria pecunia, viro ipso tacente, vel expresse hoc cōfitente, quòd eo casu cessat præsumptio l. quintus, & dicatur emptum de pecunia mulieris; dico quòd non est vera limitatio, cum non possit respon-deri illi communi conclusioni, quòd
8 confessio facta inter personas alias contrahere prohibitas nihil valet, ex reg. text. in l. qui testamento ff. de probat. in l. si forte ff. de Castr. pecul. vbi notat Bart. & idem Bart. in l. si donatione C. de collat. vnde cum ex hoc induceretur per indirectum donatio inter virū, & vxorem; merito sicut expressè non possunt donare, sic nec tacitè confitēdo contra legis præsumptionem, quòd pecunia sit propria vxoris, nec consideratio Menoc. & aliorum facit ad casum, dùm dicit, quòd ex confessione mari-

mariti tollitur præsumptio turpis quæ-
stus,& quatenus inducitur donatio,di-
xit quòd hoc nihil ad casum,nec ad ti-
tulum donationis inter virum, & vxo-
rem:nam inseparabilis est inductio do-
nationis à confessione, & consequenter
si confitendo intelligitur donare, con-
cluditur confessionem non præsumi ve-
ram, nec ei fidem adhibendam, quod
consideretur, nam hoc confundit con-
trariam opinionem, & ipsemet Meno-
ch.fatetur non adhiberi fides cõfessio-
ni; ergo sublata confessione remanet
articulus, quòd contrahendo mulier
constante matrimonio præsumitur de
viri pecunia: hinc idem Menoch.con-
cludit in fine per hæc verba.

Et propterea est dicẽdum,quòd nisi
adsint aliquæ præsumptiones, quibus
colligatur confessionem mariti esse ve-
ram: dicendum est confessionem non
valere: vnde ipsemet se confundit, &
tenet contrariam opinionem, quæ di-
xisse sufficiant in hac materia,de qua
latè per Alciat.de pręsumpt.pręsumpt.
26.Iac.Port. in tract.comm.opin. con-
clus. 14. Menoch.vbi supra præsumpt.
51. lib.3.

9 Sed quid in bonis donatis vxori cõ-
templatione viri propter merita viri,&
aliter quis non donasset,& sic è contra
de bonis donatis viro contemplatione
vxoris; conclusio communis est, vt do-
nata contemplatione viri, sint viri, &
donata contẽplatione vxoris,sint vxo-
ris; & quando hoc factum est certum,
quæstio est indisputabilis,quando verò
est dubium,& aliud non adest,nisi præ-
sumptio,quòd consanguinei viri dede-
runt vxori illius, vel è contra, & pari-
ter hæc opinio fuit Bart. vt donatum à
consanguineis vxoris, sit vxoris, & à
consanguineis viri,sit viri;& vtrumque
tradidit Bart.in l.sed si plures §. in ar-
rogato,de vulg.& pup. & communem
dixerunt Ias. & Dec. in l.vt liberis C.
de collat. Lup. eleganter omnes casus
distinguit in rubr. de donat. int.vir. &
vx.q.44.& 45.& quando est certum
esse datum vxori contemplatione viri,
vel è contra, quòd maximè probatur,
quando donatio est facta viro, sub cõ-
memoratione vxoris, vel vxori com-
memoratione viri,tunc dixit casum es-
se indubitatum, vt semper datum vxo-
ri, sub viri commemoratione sit ipsius
viri,& eodem modo datum viro,sit ip-
sius vxoris,& latè per Menoch.de præ-
sumpt.lib.3.pręsumpt.26.Hinc Bald.in
10 l.filiofam.per illum tex.de cond.& de-
monst.tradidit,quòd id,quod mea cõ-
templatione fit videtur directè confer-
ri in meam personam; ex quo notat,ꝙ
legatum factum filio sub commemora-
tione patris, videtur directè patri reli-
ctum,sic relictum Monaco sub comme-
moratione Monasterij, vt videatur di-
rectè Monasterio legatum,facit regula
text.in l.prætor ait ff. de edendo,ibi ꝙ
mei causa confectum est,meum quodã-
modo instrumentum mihi edi, sic do-
natum Legatis, seu Ambasciatoribus
contemplatione Principis, vt dicatur
Principi donatum, idem Menoch. præ-
sumpt.27. nu.7. eod.lib.& quando est
donatum patri,& filijs,qui sunt donãti
incogniti,vel adhuc non nati, aut præ-
cesserunt merita patris, vt intelligatur
contẽplatione patris datum,illeq; pos-
sit de omnibus disponere tãquam Do-
minus Andr.communiter sequutus in
cap.1.de alien.feu.pat. idem Menoch.
in præsumpt.28.vt sic ex his dicamus,
quòd dùm hæ donationes præcesserint
mulier habet etiam ista bona, tãquam
bona extra dotẽ, licet marito sint da-
ta,sed ipsius contemplatione, potest.n.
11 habere bona triplicis generis, videli-
cet dotalia,paraphernalia,& alia extra
dotem,quæ post contractum matrimo-
nium ei obuenerunt. In quibus si ex
vxoris voluntate marito tradita fue-
runt,habet illorum administrationem,
& censetur Procurator cõstitutus iux-
ta trad.in l.maritus,vbi Bart.& Scrib.
C.de procur.in l.fin.C.de pact.cõuent.
in l.si ego §.dotis autem ff. de iur.dot.
& quando est certum, quod datum est
viro,

12 viro, tanquam marito vxoris, & eius contemplatione, tunc non attenditur, si quod donatum est, conuenit vxori, & sic è contra, adest solemne adhoc consilium Bart. 11. 2. vol. communiter sequuti, vt puta, si est datum officium, vel feudum, in quo de iure communi feudorum, non poterant fœminæ succedere; nam constito de voluntate donantis intelligitur concessum, vt possit seruire per substitutum, vt supra diximus in ti-
13 tulo de substitutione in officijs: & priuilegia omnia intelligi debent secundum conditionem, & qualitatem concessionariorum ad text. in l. ex militari ff. de test. mil. vbi Bald. dicit esse notandum, quod priuilegia sunt interpretanda secundum conditionem priuilegiati, quòd latius exornat Lup. de donat. int. vir. & vx. §. 11. nu. 14.

Et quanquam Menoch. vbi supra in præsumpt. 26. nu. 11. voluerit, q quan-
14 do est facta donatio à consanguineo Principe vxori, quòd semper intelligatur datum ipsius solius contemplatione, & sic è contra ex reg. text. in l. cum multa C. de bon. quæ lib. eius dictum non est verum: nam lex, cum multa venit ad limitationem text. in l. cũ oportet eo. tit. vbi bonorum aduentitiorum, quæ sunt propria filiorum, lex statuit vsumfructum esse patris ratione patriæ potestatis iure ciuili inducta, & lex cũ multa voluit priuilegiare filiosfamilias dixit ibi Bald. & statuere, quòd dum Princeps, qui est supra omnem potestatem, dicit ibi Pet. de Bellap. donat filiosfam, non solùm vult, quòd proprietas sit illius, sed etiã vsufructus, dicitq; Bald. in l. vxor tua C. de cond. inferr. in fin. quod voluit Rex facere suas donationes bona castrensia, sic priuilegiãdo filiosfamilias, & idem dixerunt Fulg. & Corn. in d. l. cum multa, & in eod. text. dicitur, quòd habeat filiusfamilias ad similitudinẽ Castrensis peculij, ex quo fit, quòd nullo pacto tractatur ibi de donatione facta contemplatione alterius, nec dubitabatur de dominio filiorum, sed articulus tantum fuit circa potestatem paternam, cuius vigore in bonis aduẽtitijs proprijs filij pater habebat vsumfructum; & propterea idem Menoch. sibi contrarius in d. præsump. 28. nu. 14. vt supra diximus ponit casũ in donatione feudi facta à Principe filijs contemplatione patris, vt patri datum intelligatur, vel donatum patri, & filijs, quando tamen patris contempla-
15 tione hinc feuda ex pacto, & prouidẽtia non hæreditaria, quæ præcipuè sunt filiorum, & agnatorum, & in eis succedunt ex proprijs personis, nullaq; datur in eis dispositio in preiuditium successorum: hæc inquàm regula communis, & indubitata limitatur respectu primi acquirentis, cui omnes successores dicuntur hæredes, quia acquisitum illius contemplatione, ob quod primus acquirens potest obligare, vendere, & disponere, vt de re propria secundum communem theoricam Andr. In cap. 1. de alien. feu. pater in cap. 1. de success. feud. in cap. 1. an agnatus reassumit, & eleganter declarat Camer. in rep. cap. imperialem §. præterea Ducatus cart. 95. lit. C, & latius cart. 96. à terg. vers. tertia species per totum, & ob id non differt feudum ex pacto à feudo hæreditario, & inuentarium non releuat secundum D. Frecc. lib. 3. in 3. form. inuest. nu. 16. & in 29. auth. baron. ante nu. 11. Io. Thom. de Marin. super feud. latissimè tit. 3. de feud. ex pacto, & prouid. nou. & quando constat indubitate, quòd est contemplata persona alterius sine qua nõ fuisset donatum, idem Menoch. dicit hoc esse indubitatum in suo cons. 161. 2. volum. vbi cumulat innumeros.

16 Sed videamus an bona hæc, quæ vxori acquiruntur, vel quia habuit successione, vel q̃a donata, vt supra ipsius contemplatione: an inquam si hæc fuerint bona titulata, maritus ex hoc efficietur pariter titulatus, videlicet Comes, Marchio, Dux, aut Princeps secũdum dignitatis qualitatem vxori acqui-

17 quisita;Regula est,quòd mulier corru-
scat nobilitare, & dignitate viri, ad
text.in l.fęminæ ff.de senat.non autem
è contra Bart.& cæteri in l.fin.C.de
verb.signif.multa Lup.in d. rubr. de
don.int.vir. & vx. q.31. & ad satieta-
tem per Tiraq. in tract.de nobil. c.18.
verum idem Tiraq. limitat regulam in
Regina, aut alia in maxima dignitate,
vel nobilitate constituta,authorit. Bald.
in cap. significauit col. 1. de rescript.
18 Sed Bald. dixit, quòd licet vir corru-
scabit nobilitate talis mulieris, non
propterea erit ille Rex, & ponit casum
Bald. in Regina Apuliæ nubente cum
simplici milite, vt non faciat eum Re-
gem,licet corruscat radijs vxoris,quia
eius lateris Comitatus illustratur, &
Host.in cap.raynutius de testam.col.2.
19 nu.6. in verb. de clera,dixit hoc pro-
cedere de facto,& de consuetudine, &
rursus misteriosè addit aliud notabile
20 verbũ; videlicèt quando simplex mi-
les duxit in vxorem aliquam Comitis-
sam Dominam Comitatus:ita quòd est
hoc de consuetudine sed requiritur,q
vxor sit Domina Comitatus; & nõ suf-
ficit quod sit in possessione illius, &
verba intelligi debent in potiori signi-
21 ficatu l.1.§.1.ff.si ager vectig.vel em-
phyt.cum alijs congestis per Surd.cõs.
90.nu.24.vol.1. & Tiraq. vbi supra se
conformem reddit cum Host.vt sit ma-
gis facti,& consuetudinis stante regula
22 in contrarium, & cum dicatur corru-
scare ex radijs vxoris,benè dicit Bald.
vbi supra, quòd nobilitabitur, sed non
erit propterea Rex, & idem refert, &
23 sequitur Tiraq.cum aliud sit esse talẽ,
& aliud haberi pro tali l. mercis la 2.
ff.de verb.signif. l.maritus §.legis, vbi
Bart. ff.de adult. & cum hoc, vt dixi-
mus, sit contra iuris regulam, & exor-
bitet à iure communi, quia fœmina
corruscat radijs viri,& non è contra,
tunç iura exorbitantia non habent lo-
cum in eo,qui habetur pro tali, cumu-
lat iura Paris.in cons.22. 2.vol.nu.19.
ex qbus apparet se decepisse Io.Garz.
authorem Moder. in tract.de hisp. no-
bil.gl.1.§.1. dùm simpliciter authori-
tate prædictorum Doct.dicit,quod du-
cens in vxorem Comitissam efficitur
Comes: nam Doct.prædicti minime
hoc dicunt, sed bene ex plebeio effici
nobilem, aliud est enim corrũscare ra-
dijs,& propterea effici nobilẽ, & aliud
est habere propriam dignitatem.
Sed admisso hoc de facto,& de con-
suetudine dixi author.Host.quòd opor-
tet vxorem esse Dominam Comitatus,
& magna est differentia inter proprie-
24 tatem,& possessionem ad text.in l.na-
turaliter §.nihil commune ff. de acqu.
poss. proprietas est quid iuris, & parit
suos effectus iuris, quod non facit pos-
sessio,quæ est facti, quæ non egreditur
25 personam possidentis,& ideo text.in l.
cum hæredes de acq. poss. dicit cum
hæredes facti sumus,omnia iura ad nos
transeunt, possessio autem minimè per
quem text.dicit Andr.in cap.sancimus
quo tempore mil.quòd etsi inuestitura,
26 & successione dominium acquiratur,
non tamen ex hoc quis habebit posses-
sionẽ,licet sit filius idem tradit Iacob.
de feud. in vers. ita quòd ipsi inuestiti
nu.13. cumulat decisiones Couar. lib.
3.var.resol.cap.5. vers.huic Regiæ de-
27 cisioni, & cum hoc sit consuetudinis,
quæ relata per Doct. requirit dominiũ
ex parte vxoris: ergo non extendetur
de casu ad casum Innoc.in cap.dilecto
col.2.de offic.Archid. Alex.in cõs.110.
nu.4. 6.col.& casus omnes practicati,
& qui in dies practicantur,sunt in vxo-
re Domina indubitatè, & in casu for-
tiori iura, & vsus hoc statuerunt,vide-
licet in eo, qui in proprietate fuit Do-
26 minus, & feudum filio refutauit titulo
decoratum,vel aliter alienauit;vel in
Officiali,qui officium cum voluntate
Domini deposuit,vt etsi ratione pristi-
næ dignitatis gaudere debeat honora-
rijs priuilegijs, non tamen gaudebit
propria dignitate; decisio est notab.
Andr.de Barul.in l.iubemus C.de pro-
xi.sac.scrin.& Rebuff.in l.1. C.de præ-

pos.

pos.sacr.cubic.lib.12. addit notabile verbum, dicēs quòd hoc est ex eo, quia datur successor in dignitate, & administratione. Si ergo is, qui habuit dignitatem in proprietate, ea non gaudebit, sed tantum illius honorarijs priuilegijs & ob id erit Officialijs, qui officium deposuit, inferior omnibus alijs Officialibus etiam titulo inferioribus secūdum Io. de Plat. Rebuff. & communiter Scrib. in l. 1. C. de consul. lib. 12. & intitulatis sic practicatur, vt vltimo loco sedeant post omnes alios, & vti inferiores omnium tractētur in omnibus actibus publicis: ergo quanto magis hæc locum habebunt in marito, qui nunquā habuit dignitatem in proprietate, & multo fortius, si nec etiam vxor in pro-
29 prietate illam habuerit; & regula est, quòd habens dignitatem cum administratione præfertur habēti dignitatem sine administratione ex reg. text. in l. 2. C. vt dig. ord. seru. lib. 12. vbi communiter Scrib. cumulat decisiones Lanar. in cons. 72. nu. 3.

Arguo fortiùs, & constanter affirmo, quòd post mortem vxoris maritus nullo debet gaudere priuilegio, & non detur haberi pro tali, nam quotiescūque
30 priuilegium nō competit iure proprio, nec est radicatum in propria persona, sed concessum alteri, & exinde deriuatur ad alios, vt est in casu de quo tractamus, quòd ratione dignitatis vxoris vir corruschet ex ea, tunc illo principali mortuo finitur priuilegium respectu aliorum, decisio est elegans, & punctualis Bald. communiter sequuta in l. 2. C. de episc. & cler. ideoq; dicit, quòd vxores, & filij Clericorum coniugatorum, qui vel quæ gaudent priuilegio Clericorum, vt illis demum mortuis aliter non gaudebūt, quia concessum est Clericis, quibus mortuis destructum est fundamentum priuilegij: sic in priuilegijs famulorum scholarium, atque Clericorum, vt durent, quamdiù sint in seruitio, quia non habent priuilegium propter se, sed fauore Dominorum, sic in filijs, qui gaudent priuilegijs patri concessis, vt reuocato priuilegio patris censeatur etiam filijs reuocatum Ias. in l. cum aliquis C. de iur. delib. multa ad hoc per Tiraq. in tract. cessante causa
31 nu. 108. & cum Doct. dicant, quòd in vxore dignitas corruscat iure mariti, de quo per Butr. in cap. quoniam, Abb. de off. deleg. vbi Doct. communiter tradunt, quòd participat vxor passiuè, & non actiuè radijs viri, sic idem dicere debemus in viro, dùm corruscat radijs vxoris ex natura correlatiuorū, ad tex. in l. 1. C. de cupress. cum concord. Co-
32 hæret enim dignitas personæ, & ideò nec etiam cum patre communicatur, text. est elegans in l. 3. §. si quid minori vers. sed etsi ff. de minor. & hæc est ratio dicit Frecc. author. Bald. in 3. lib. de form. inuest. cap. 2. nu. 12. quod in feudis pater non habet vsumfructum, quia feuda cohærent personæ: & quod
33 dicitur, quòd durante viduitate vxor gaudebit viri priuilegijs, procedit in priuilegijs honorarijs, vt dicatur de foro viri, & similibus, sed non propterea gaudebit eadem dignitate ex supra
34 discussis, & in spetie in honore, seu dignitate resultanre ex dignitate cum administratione, seu alicuius officij, de quo latius per Barbos. in l. quia tale nu. 23. 24. & 25. ff. sol. matr. & dignitas Principatus, Ducatus, Marchionatus; aut Comitatus, est dignitas cum administratione feudorum super quibus illa radicatur: & rursus in vidua habemus legem hoc dicentem, in viro habemus legem hoc negantem: in quo datur limitatio de consuetudine, quam non habemus, nec vidimus practicatam, nisi constante matrimonio, non autem eo dissoluto maximè sine filijs, & deuolutis bonis cum dignitate in alias personas: ergo nullo poterit gaudere maritus priuilegio in casu prædicto.

Rursus si maritus gaudet cōtemplatione vxoris, & ab ipsa recipit suos radios dignitatis, & nobilitatis, & sic ratione adiuncti, igitur cessante vxore, &

sic

35 sic causa inductiua ; & productiua dignitatis, quæ debet esse permanens, & subsistens,cum nil sit radicatum in personam mariti iure proprio : vnde dicetur habere tractũ successiuum,ob quod donec vixerit mulier, effectus est cõsumatus in præteritum,illa demum mortua,causa permanens requisita deficit, & consequenter effectus successiuus;nã hæc est causa talis,quæ requiritur tam ad inducendum , quàm ad conseruandum;vt sic merito ea cessante, omne cessabit priuilegium,declarat notanter Rip.in l. ex facto nu.17. ff. de vulg.& pup.sicut dicimus in officijs,& in concessione iurisdictionum,quæ habent effectum successiuũ,dicit eleganter Bald. in l.tutelas ff.de capit.dimin.propterea idem Bald. communiter sequutus in l. generaliter la 2.C.de episc.& cler.cõcludit num.11. quòd quando qualitas
36 certa est causa officij , tunc cum illud habeat tractum successiuum,cessante qualitate ob quam officium fuit cõcessum, cessabit etiam officium , quod latius prosequitur Tiraq. vbi supra num. 193.bona decis.Abb.in cap.suggestum nu.5.vers.& per hoc de decim.& idem Abb.in cap.2.de custod.euchar.latissimè idem Tiraq.vbi supra limit.12.nu.
37 14.vbi ad satietatem, & alibi Bald. in cap. etsi Christus 3.col. extra de iureiur.dicit author.Io.Mon. quod causa dicitur duplex fiendi,& essendi, & cessante causa fiendi, non tollitur iam factum,& perfectum, sed cessabit fiẽdum in futurum, sed cessante causa essendi , non solùm impeditur fiendum, sed tollitur iam factum;si hic vxor est causa essendi,vt negari non potest , sumus in decis. Bald. & si dicimus quòd sumus in causa fiendi, pariter dissoluto matrimonio omnia erunt abolita,& addo ꝙ per mortem vxoris dicitur superuenis-
38 se causam infirmantem,quo casu dicit idem Bald.in cap.quemadmodum col. 2.nu.4.eo.tit.de iureiur.quòd omnia priuilegia erunt extincta,& causas fiẽdi,& essendi benè declarat,& exemplificat Soccin.in l.1. col.1.de leg.1.pro quo videtur punctualis reg.text.in l.in omnibus la 2. de reg. iur. ibi,In omni-
39 bus causis id obseruatur,vt vbi personæ conditio locum facit beneficio ibi deficiente causa, beneficium quoque deficiet, vbi Dec. benè declarat, & latius per Barbos.in d.l.quia tale nu.11. pro quo quæso legatur in casu fortiori
40 decis.Boss.in tit.de Princ. communiter sequuta nu.343.cuius infrascripta sunt verba .

Et quia clara est conclusio,ꝙ quando priuilegium conceditur contemplatione personæ, ita vt persona sit causa immediata priuilegij,quòd tunc extinguitur extincta persona ; ideò amplius non ignoret,quod Indultum Apostolicum Leonis Pontif. concessum Christianissimo Francorum Regi Duci Mediolani , ex eo solùm , quòd esset Rex Franciæ pro subditis Mediolani non trahẽdis ad Curiam Romanam,vt plenius in eo , non militauit illo expulso sub Duce Francesco Sfortia , nec militat sub Cæsare Domino nostro , quia concessio fuit,vt in proemio indulti dicitur , quia ipse Franciscus esset Rex Galliarum:hæc Boss.quam decisionem refert , & sequitur Surd. in cons. 397. nu.6. & in cons.495. num.11.vol.3.& Barbos.illum sequitur in loco supra allegato, & nu.18. vers.vnde dictum illud Boss. Marito enim cõcessa sunt priuilegia,quia maritus, ergo vxore mortua cessare omninò debent , & insuper concessa sunt iure quodam irregulari, & extraordinario,quia vt maritus simpliciter gaudere non debebat , vt pluries diximus,& gaudet iure speciali al-
41 terius priuilegio;& tunc etiam in his , quæ momento acquiruntur ex causa existente, si illud quæsitum fuit iure irregulari extraordinario,& speciali,eo denique cessante, cessat quæsitũ ipsius causa , Bald. in l.si pro ea 8.quæst. C. mandati,quod dictum pro notabili refert Philip.Franc. in cap. cum cessante col.1. vers.secunda conclusio extra de ap-

appell. Tiraq. vbi supra in 11. limit. & faciunt valde ad propositum tradita per Abb. in cap. quoniam Abbas de off.
42 deleg. num. 9. vers. scias autem in alijs habentibus dignitatē, vt quotiescumq; datur successio in honore, aut onere alicuius sub cuius commemoratione aliquid fuit concessum; tunc cessante illo honore, & dignitate, cessat concessio, quia videtur illa contemplata, & eatenus concessum, quatenus illud sit perpetuo subsistens; & ideò facta commissione causæ alicui tāquam Primicerio, Archidiacono vel in alia dignitate singulari, & distincta constituto expirat, & omnis dubitatio fuit, si transit in successorē in dignitate, cuius Abb. opinio est communiter sequuta, vt ibi per Fely. nu. 5. vers. vbi requiritur qualitas.

Ex quibus concludimus, quod cum hoc sit consuetudinis contra ius, quæ non potest extendi, imò restringi debet quo minus ius cōe corrigat, & DD. loquuntur tantum in marito vxoris Dñę dignitatis, ergo nō extendetur ad eam, quæ non fuit Domina, sed detentrix tantum, seu nudam habebat tenuram.

Rursus intelligetur regula, etiam ꝙ sit Domina illa viuente, non autē mortua ex rationibus supra deductis, cum cesset causa propter quam dignitate gaudebat; siquidem dignitas nō fundatur in persona propria, nec de vxore transfertur in virum, sed gaudet vir, tāquam illustratus radijs vxoris in cuius personā dignitas residet; qua defuncta, deficiunt radia, & causa efficiens, & nō potest dari communicatio, cum mors omnia soluat, eo maxime non remansis filijs, in tantum quod dissoluto matrimonio absq; filijs, nec parētela, nec vestigia matrimonij remanserunt, & cum allegare consuetudinem sit quid facti, oporteret de ea docere, alias recedendum non est à regalis iuris cōmunis, & ratio est manifesta quando filij nō fuerint superstites, quia dignitas, seu titulus transiuit in successionem vxoris ad
43 quem de iure spectabat, & contra naturam est dicit text. vt duo insolidum possideant, & quod ego naturaliter teneo, tu quoq; id tenere videaris, & in quo ego sedeo, tu sedere videaris, verba sunt text. ad literam in l. 3. §. è contrario ff. de acq. poss. vnius enim est titulus, & vnus debet præoccupare locū quomodo igitur eodem tpe erunt duo, pro quo in proprio casu est decis. D. Frecc. author. Bald. in 2. lib. in tit. quis dicatur Comes nu. 26. vbi loquendo in Comitibus tradit, ꝙ eadem dignitas nō potest esse pęnes dues, & cæteri tituli dignitate decorati habēt intercsse formatum, ꝙ vnus tantum, & non plures illos præcedant, nec in loco vbi illi sedent alij æqualiter sedeant, qui sedere non debent; absonū igitur esset, & monstruosum, & satis nouum in hoc Regno vt existēte legitimo successore in titulo velit eod. tpe gaudere illo, quondā maritus, qui nunquam dignitate tamq; propria gauisus fuit, sed ratione dignitatis existentis pęnes vxorem per cuius mortem translata fuit in alium, & hæc dixisse sufficiat, propter casus contingentes, cætera circa donationes, quæ fiunt sponsis vide notanter per D. Præsid. de Franch. in sua decis. 503. vbi multa elegantia &c.

De Balijs dandis feudatarij minoribus, secundum Constitutiones, & Capitula Regni.

SVMMARIVM.

1 *Prorex cum Collaterali Consilio, & non alius prouidet de Balio feudatarijs minoribus, quando per patrem illis non fuerit prouisum.*

2 *Pater in testamento, & sic pariter auus potest prouidere de Balio filio, vel nepoti.*

V u 3 Pro-

3 *Prorex dum de Balio habet prouidere, tenetur præferre matrem, & auiam in baliatu.*

4 *Patre, vel Auo superstitibus filio feudatario decedente cum filijs, ipsi erunt balij, & non est locus dationi balij per Proregem.*

5 *Prouisio Balij non regulatur à successione, sed à potestate.*

6 *Cautio præstanda ab alio de benè administrando non erit iuxta valorem bonorum, sed temperanda est per Iudicem maximè quando baliatus est alicuius magni Principis, & sic practicatum.*

7 *Intellectus text. Capit. Reg. incipientis feudatarius de confidentia Regis personæ maternæ, tàm circa baliatum, quàm circa educationem, & an relictis in testamento exequutoribus fideicommissarijs, & administratoribus, intelligantur propter hoc Balij constituti, remissiuè.*

1 PROVIDET Rex, & Collaterale Consiliũ feudatarijs minorib9 de balio, quia per Regni Constit. prouisum est, ꝙ ad Regis prouisionem illi creari debent, vt in Constit. Reg. in aliquibus in fin. vbi Scrib. debetq; balius habere expensas, seu suum constitutum salarium, vt in Consti. minor. de iur. bal. vbi glo. & Isern. qui declarat non procedere dispositionẽ Cõ-
2 stit. in aliquibus, quando pater relinqt in testamento per Cap. Reg. incip. feudatarios, & ꝙ dictum est in patre, idem
3 in auo: verùm nõ facta dispositione per patrem, vel mortuo ab intestato inter personas per Regem eligendas prefertur mater secũdum prædictum capitulum, ac etiam auia: sic interpretatũ, & declaratum secundũ Andr. in d. Const.
4 Minor. Sed hæc omnia intelligẽtur, decedente patre, vel filio sui iuris, alias superstitibus patre, vel auo, in quorũ potestate erant recasuri filij, seu nepotes minores, tunc non tractatur de balio dando per Regem, seu Proregem ad instar tutelæ, quæ datur in cap. libero dicit Iser. in d. Const. in aliquibus in ver.
5 si verò minores, & non regulatur hoc secũdum eum, & benè à successione, sed à potestate, & ppea etsi ascendentes in feudis non succedant; non ideò minus non habebunt filios, ac nepotes in potestate, & multa per Capy. notanda in in repet. c. imperialem in §. præterea, si quis infeudatus, & ibi vide vnum notabile, ꝙ practicauimus vt si baliatus sit alicuius magni Principis, nõ tenebitur
6 balius satisdare iuxta valorem bonorũ administrandorum, sed Iudex temperare debet eo modo, quo potest reperiri, & sic practicatum in curatore Principis Bisiniani, & in balio Ducis Acherũtij, & alijs, & forma securior fuit, vt quo libet semestri compura præsentẽtur, & ita fecit Dux Veteris, qui fuit curator Principis Bisiniani Eques oculatissimus sagax, maximæ experientiæ, & ab incũte ætate in arduis negotijs versatus, ꝙ in omnibus maxima cum laude taliter se gessit, vt à Reg. Maiest. fuerit assumptus ad officiũ Scribæ portionis, quod est vnum de officijs principalioribus Regni, quod alias solitum vendi erat in ducatis quadraginta mille, & nunc reperiebantur plusquam sexaginta mille, concessitq; illud gratis, sponte sua ad nullius supplicationem prouidendo officium, prout semper fieri deberet; & pariter dùm alias idem Dux habebat officium Dohanerij Menepecudũ Apuleæ propter seruitia perquàm maxima in eodem facta in augmentum Regij patrimonij concesit eidem Regia Maiestas pensionem annuam ducat. 800. &

Digitized by Google

& demum, vt de illo disponere potuisset in personam quondã Alphonsi Caraccioli, cui illud vendidit pro Ducatis quadragintamille.

Et de intellectu prædicti Capituli Feudatarius, atque multa de confidentia legis in personam matris, tam circa delationem tutelæ, & baliatus filiorũ, quàm in educatione ipsorum, & quæ facere potest, & debet in his circumspectus Iudex; & an si in testamento non sit aliter facta specifica prouisio tutorum, ac baliorum: an si relicti fuerint aliqui exequutores Fideicommissarij, atque Administratores intelligantur ex hoc balij instituti, vide latissime in decisione vigesima in causa Ducissæ Acheruntij.

De Militibus, ipsorumquè Capitaneis.

SVMMARIVM.

1 *Proreges creant Milites, & deputant Capitaneos ad militum cohortes faciendas.*

2 *Milites nõ possunt mutari de vna coborte in aliam sine Principis iussu.*

3 *Milites stipendiati quid differant ab alijs, qui appellantur Auuẽturieri.*

4 *Milites dicti Auuẽturieri, an priuilegijs militum gaudeant.*

5 *Milites desertores, qua pœna puniantur.*

6 *Iudices particulares deputãtur pro militum excessibus.*

7 *Milites absentes absq; licentia cassari debent à matricula.*

8 *Militibus stipendiatis licentia cõcedi non debet propter negotia propria in partibus longinquis, quodq; interim stipendium currat: debetq; hoc damno cedere licentiam concedentis.*

9 *Licentia data militibus stipendiatis non tenet de iure.*

10 *Stipendium non debetur post lapsum tempus licentiæ.*

11 *Licentia habita ex causa necessaria non iuuat, si miles absens otiosè stat.*

12 *Subrogatus necessario in locũ Capitanei absentis, cui data fuit licentia cum stipendio debet habere suum stipendiũ, quia non debet proprijs sumptibus militare, quo casu primo absenti ẽt cum licentia stipẽdium non debetur.*

13 *Rex non debet soluere duplicatum stipendium.*

1 OLENT Proreges ordine Sacrę Maiestatis propter diuersas bellorum necessitates, & aliquando ipsi ex potestate, quam tenẽt occasionibus vrgentibus creare milites, & deputare Capitaneos ad militum cohortes faciendas, easq; diminutas reficiendas; & multoties alios loco ipsorum subrogandos, non permitten-
2 do, quòd de vna cohorte mutentur in aliam sine Principis iussu, cum hęc omnia spectent ad Proreges, de quibus in l. contra, & in l. neminem C. de re mil.
3 lib. 12. Differentia verò inter eos, qui sunt stipendiati, vel absque stipendio seruiunt, vulgo dicti Auuenturieri, colligitur in l. fin. C. de his, qui non imp. stip. lib. 10. & ex his, quæ tradunt Rip. in l. centurio nu. 11. de vulg. & pupill. Odo de comp. par. 5. præmiss. 3. nu. 8.
4 qui tractant. An Aduenturerijs militũ priuilegia competant.
5 Hinc fiunt banna sub pœna capitis

contra milites desertores militiæ, de
quo in l.fin. C. de desert. lib. 12. pro
6 excessibus quorum militum solét Pro-
reges deputare particulares Iudices,&
ordinarium est creare propter hoc vnũ
ex Consiliarij Sacri Regij Consilij,qui
manu Regia leuato velo procedat, fa-
cta tamen prius relatione Proregi ran-
7 tum in ipsius aula, & de militibus ab-
sentibus quomodo debent cassari à nu-
meratione, vel matricula, vulgo dicta
il rollo,est text.in l.2.& 3. C.de com-
8 mear.lib.12. Et quam malè, & impro-
batum sit concedere licentiam stipen-
diatis, vt ad sua vadant negotia in
partibus longinquis, & militiam dese-
rant,maximè cum solutione stipendij,
quod hodiè frequenter fit;ob quod di-
xit Frecc. quòd qui dat licentiam cum
salario,debet soluere de suo in lib.2.in
tit. quis dicatur Dux num.29. allegat
text. in d. l. fin. C. de Apparit. Mag.
9 milit. videatur text.in l. 1. C. eod.tit.
de commeat. vbi licentia etiam data
non tenet,quia dari nullo modo debet,
ita Luc. de Pen. in l.hac lege C. de
10 proxim. sacr. scrin. Et si habuit licen-
tiam ad tempus, & illud est elapsum,
nullo modo debetur stipendium in l.
desertorem §. ad diem ff. de re milit.
11 Et rursus si habuerit licẽtiam ex cau-
sa necessaria, & demum otiosè stat,
tunc etsi licentia non habebat tempus
præfinitum, stipendium non debetur,
quia non intelligitur concessa in eum
12 casum, vt per Luc.vbi supra. Et rur-
sus notetur, quod si licentia data est
alicui Capitaneo, in cuius locum fue-
rit necessarium postea deputare alium,
ne Regis seruitium damnum patiatur,
iuxta text. in cap. peruenit lo 2. de
appell. in l. illud ff. de offic.Præsid. &
huic debet dari stipendium,quia non
debet proprijs sumptibus militare cap.
ex eo,vbi glos. de electione in 6. tunc
non debetur primo stipendium, quòd
ratione seruitij præstatur, quod ser-
uitium alius explicauit,glos.notab.in
Can.clericus victum 91. distinctione

Gemin.& Turrecr.in can. contumaces
50.distin. Ann.in repet. cap.1. de vas-
13 sall.decrep.ætat.nu.222.aliter cogere-
tur Rex soluere duplicatũ stipendium
contra tradita per glo.in l.matriculam
C.de agen.in reb.lib.12.

De Armis.

SVMMARIVM.

1 *Banna solita circa probibitionem armorum, & quomodo fundãtur tàm de iure cõmuni, quàm secundum Regn. Constit.*

2 *Extractio armorum, equorum, et aliorum ad vsum belli deseruiẽtia, quomodo fundatur.*

3 *Extractio equorum in Regno immissorum fieri potest non obstãte probibitione extractionis.*

4 *Exteros excusat iusta ignorantia Statutorum, et consuetudinum Regni.*

5 *Rex potest probibere, ne multitudo gentium, aut exercitus ingrediatur per suam iurisdictionem.*

6 *Rex põt probibere exteros, ne intrẽt Regnũ, vel in eo commorentur.*

7 *Rex potest probibere, ne quis odiosus rẽ emat, vbi bona illatio, quę seruatur in practica, & nu. 8.*

9 *Banna probibentia asportationem certæ spetiei armorum non compræbendunt seruientes Curiæ magni Admiratus, sicut non compræbendit seruientes Mag. Cur. Vic. & ita decisum.*

10 *Tribunal Mag. Cur. cum Tribunali Mag. Cur. Admiratiæ inuicem.*

FIVNT.

1
IVNT etiam banna de armis, vt nemo asportet certam qualitatem armorum, nemo vendat, nemo extrahat, & non conficiat, quæ sumpta sunt ex text. in l. 1. & rub. C. vt arm. vs. inf. princ. lib. 11. Estq; spetialis Regni Constitutio incip. intentionis, & text. in auth. de arm. vbi glos. in verb. minores, & glos. in rubr. C. de fabric. lib. 11. ex quo etiam iustificantur banna contra confectores pulueris, & salnitri, ac illorum extractionem cũ omnia deseruiant ad instructionem, & vsum belli; vnde prohibito vno censetur, & debet prohiberi omne id, per quod necessario adhoc peruenitur ex reg. text. in l. ad legatum, & in l. ad rem mobilem ff. de Procur.

Et de hac prohibitione extractionis armorum, ac etiam equorum, quæ iam
2 est in Regno, loquutus est Andr. in rubr. quæ sint reg. col. fin. & Luc. in l. saluberrima, de lit. & itin. cust. lib. 12. inuehens contra magistros passuum hæc ad iniquitatis compendium pertrahentes, qui etiam minuta pecora immanissimè rapiunt, nedum in Regni finibus, sed citra, vt ibi per eum: verùm si hæc
3 aliunde immissa fuerunt in Regnum, & signanter Equi, illi benè poterunt extrahi, non obstante prohibitione, nisi aliter sit prouisum, vt ibidem per eundem Andr. col. pen. & ibi, quomodo ex-
4 terum excuset iusta ignorantia Statutorum, & consuetudinum Regni, & notetur prædicta decisio Andr. in d. col. fin. ad aliud in materia status ad rectā
5 Regni gubernationem: nam dicitur, q. potest Rex prohibere, ne multitudo, aut exercitus ingrediatur per suam iurisdictionem, & impedire commeatum, etiam per viam publicam, quæ non est Principis: nam potest timere inuasiones, rapinas, seditiones, & scandala:
6 Item potest prohibere vnum, & plures ex causa, ne sciant secreta Regni; & sic propterea nolle alienigenas in Regno, ne animos subditorum inficiant, quæ recenset D. Frecc. & alios cumulat Au-
7 thores, & etiam quòd potest prohibere ne quis odiosus rem emat in lib. 1. in tit. de offic. Mag. Admir. num. 25. & per Auend. de exeq. mand. lib. 2. cap. 6. vers. septimus casus: ex quo iustificantur ordines alias facti, & quæ in dies fieri possunt ne quis res in confinio positas alteri vendat maximè extero, vel quod non concedantur assensus venditioni feudorum aliquorum maximè exteris, sunt enim hæc tangentia gubernium, & statum, & respicientia publicam vtilitatem.

Et aliàs fuit dubitatum in Collaterali Consilio, an banna prohibentia asportationem certæ speti ei armorum,
9 cõpræhendebant etiam seruientes Curiæ Mag. Admir, sicut non compræhendit seruientes Mag. Cur. Vic. & fuit decisum per d. Constitutionem intentionis, ac expeditæ prouisiones non compræhendi tales, sed esse tractandos, vt tractantur seruientes Mag. Cur. Vic. quia etiam illi inseruiunt Regio Fisco; siquidem talis iurisdictio nomine Regio in certum genus hominum exercetur, & dicitur Magna Curia Admiratiæ, & in ea est Fisci Aduocatus idem, qui est in Mag. Cur. Vic. & à sententijs prædicti tribunalis appellatur ad Sacr. Cons. sicut de sententijs Mag. Cur. Vi-
10 cariæ, & ob id Mag. Cur. Vicariæ non habet in eo iurisdictionem, sed vtrumque tribunal procedit per viam literarum hortatoriarum, de quo in mea decisione 13.

De insignijs, & armis.

SVMMARIVM.

1 *Insignia, & arma distingui deberi etiam iudicis officio prouideri debet, & ibi ratio.*
2 *Insignia distinguuntur tripliciter.*

3 *Insignia deferẽs dignitatis alterius, tenetur pœna falsi.*

4 *Insignia deferens regalia Regem se faciendo, tenetur pœna capitis, & ibi exempla, & casus decisi.*

5 *Insignia, & arma, ac inscriptiones in operibus publicis poni non possunt, quando de publica pecunia opus factum fuit, secus si de pecunia priuata, vbi limitatio, quòd possit fieri, quando præcedit nomen Principis, vel Ciuitatis, cuius expẽsis opus factum fuit, & nu. 6.*

7 *Inscriptio, & appositio armorum in publicis operibus, quãdo præcedit nomen Principis, vel dignitatis est de consuetudine vniuersali, quod fallit in Ciuitate nostra Neapolis secundum tradita per D Præsid. de Francb. de cuius decisione dubitatur.*

8 *Baro an possit ponere insignia, & arma in Castro subinfeudato, et sic pariter feudatarius in Castro concesso, remissiuè.*

9 *Insignia, & arma, an plura possint apponi in Ecclesia de iurepatronatus, prout plures sunt patroni.*

10 *Iuspatronatus acquiritur fundatione, dotatione, & constructione.*

11 *Aedificia destruuntur ad noua facienda, vel ad vias ampliandas, & eius practica.*

12 *Muratoriæ, seu guidatica fieri solita pro debitis ciuilibus in beneficium coloṅorũ vbi fundaatur.*

13 *Saluæguardiæ expediri solitæ in beneficium vassallorum, Baronũ, ne contra illos de facto procedatur, nec pro delictis antiquis inconsulto Principe.*

1 IAM verò postquàm loquuti sumus de armis, attingamus aliquid de insignis, & armis, quibus nobiles vtuntur secundum nobilem ipsorum prosapiam, & multoties reperitur iisdem vti plebeij, qui eodem cognomento nobilium appellantur: ex quo in Ciuitatibus, & locis, in quibus non reperitur distinctus, ordo & numerus familiarum nobilium, & populatiũ: solent oriri multa præiuditia, & multa scandala, ad quæ vitanda, vt nobilitas non denigretur, & veritas non obumbretur, Doct. dixerunt per Iudicis officium, & per Superiorem, ad quem spectat quies Reipublicæ prouideri debere, ꝙ arma, & insignia distinguantur, & non sint eadẽ nobilium, & plebeiorum, seu popularium, ne nobiles iniurientur, & honor illorum aliquo modo lædatur, & tandem quocumque modo intereft, debet Superior prouidere: ita Bart. in tract. de insig. & arm. num. 6. &
2 7. distinguens satis eleganter num. 1. cum sequ. inter insignia dignitatis, vel officij, ac insignia singularis dignitatis, vt in Rege, Principe, & similibus; & insignia priuatorum hominum tam nobilium, quàm popularium: idemq; sequutus est Abb. vbi Butr. & cæteri Canonistæ in cap. dilecta, de excess. Prælat. Tiraq. de nobil. cap. 6. nu. 12. & 13.
3 & qui defert arma, & insignia dignitatis alterius secundum Butr. tenetur pęna falsi, non loquor de insignijs Rega-
4 libus: erit enim pęna capitis, qui se Regem facit, vel dicit, vel facere curauit, licet falso, & transcuratè, Bart. in l. lex 12. tab. ff. ad leg. iul. maiest. Gig. in tractat. crim. læs. maiest. quæst. 22. &

ita

ita aliàs practicatum, vt per Tetcagnot.lib.1. par.2. circa princ. de Rege Archilao;& casus contigit nostris temporibus,existente me tanquàm Regente Iudice delegato tempore Præsidatus Comitis de Lemos,dum fuit captus quidam Calaber, qui se Regem faciebat Portugalliæ, dicendo esse Regem Sebastianum in prælio contra Sarracænos tot annis retrò mortuum, tandem compilato processu, detecta falsitate,& conuicto ex depositione, & recognitione propriæ vxoris,cæterorumque coniunctorum, quos in partibus Calabriæ habebat, omnia ipse sponte confessus fuit,qui etsi vltimo supplicio damnandus erat,tamen vt falsitas omnibus patens esset, & hæc vanitas ab hominum mentibus deleretur, mandauit Catholica Maiestas,ne morte damnaretur, sed ad remigandum in Regijs triremibus Hispaniæ condemnaretur, vt ibi ab omnibus videretur.

Sed quid dicemus de inscriptioni-
5 bus, in operibus publicis, insignijs, & armis eorum,qui publicis operibus cōficiendis deputantur, quando de pecunia publica Ciuitatum Regni, aut Fisci opus construitur:videntur omnia decidi in l.2.3.& 4.ff.de oper.publ.Quando enim propria pecunia opus fit, cuilibet licet inscriptionem propriam ponere, eiusq; arma, & insignia, si verò opus fit publica pecunia secus: sed nomen tantum Principis, eiusq; arma, & insignia; & simul Ciuitatis, si eius pe-
6 cunia opus factum fuerit. Sed aduertatur,quòd Doctor.hoc intellexerunt, quando quis ad opus publicum conficiendum deputatus;solùm eius nomen, eiusq; insignia, & arma describere curauit,nulla alia facta descriptione, vel inscriptione Regis, vel Ciuitatis,sed si post inscriptionem Principis, vel Ciuitatis, cuius expensis fit opus, eius nomen accommodauerit,benè licebit,pōderando ad hoc text. in l. si qui Iudices C.de oper. publ. Ibi si qui Iudices perfecto publicis pecunijs opere suum nomen sine nostri nomine inscriptione inscripserit,maiestatis teneantur obnoxij,ergo si Principis nomen præcedit,
7 secus erit; & ita de consuetudine seruatur,Cassan.in cathal.glor.mun. pat. 1. conclus.16. Bouad. in sua politica lib.3. cap.5. num. 56. & hoc quod sit consuetudinis omnes affirmant, vt per Alber.in d.l.2.ff.de oper. publ. cumulat decisiones Decian.in tract. crimin. lib.7.cap.fin. post Bart.Veronensem de seru.vrban.prædior.cap.71.nu.8. Multa per Restaur.Castal. in tract. de Imper.quæst.110.priuil. 110. Sed in Ciuitate nostra in ipsius operibus,in quibus adsant deputati particulares, dicit D.Pręsid.de Franch.in decis.443.contrarium seruari,& antiquam consuetudinem esse interruptam, quæ adnotare volui, nam in dies occurrunt; & ego de tali consuetudine relata per D.Pręsid.de Franch.valde dubitaui,cum in multis publicis operibus hodiè apparent arma eius, qui curam habuit confectionis illorum, & signanter nouissimè in Ianua Regiæ Dohanę nostrę Ciuitatis, apparent arma quondam Regentis Fornarij Locumtenentis Regiæ Cameræ tanquam illæ,qui præfuit cōstructioni prædictæ Dohanæ, & videmus in fontibus Ciuitatis, & alijs publicis operibus, in quibus vltra arma Regia apposita reperiuntur arma, & insignia Proregum,qui constructionem mandarunt,tanquàm Regij Ministri;&
8 an possit Baro sua insignia,& arma apponere in Castro subinfeudato, & an feudatarius, vel subfeudatarius in Castro concesso, & in quo loco, vide D. Freeciam in lib.2. 47.authoritate,quid in armis in sepultura appositis,vel in
9 Ecclesia de iurepatronatus per fundatorem, an aliæ possint poni per hæredes,latè per Lambert.in tractat. de iurepatron.lib.3.art.4. quinta quæstione princip. & ibi de Religiosis, qui Cappellas vnius attribuunt alteri post Ve-
10 ron.in loco allegato, & cum iuspatronatus acquitatur fundatione, dotatione,

ne, & constructione, & omnes ius habent æquale, vt per Lambert. vbi supra quarta quæstione princip. 3. lib. & in artic. 2. 2. quæst. 1. lib. & eodem lib. quæst. 5. artic. 22. sequitur quod arma, & insignia depingere possunt omnes, si in vna Ecclesia reperiuntur fundatores, constructores, & dotantes, vel duo infimul, quæ sufficit attigisse.

Et vt Ciuitas nobilitetur ædificijs, vel viæ amplientur, aut aliæ de nouo fiant, solent Proreges mandare Magi-
11 stro Portulano nostræ Ciuitatis, vt se informet partibus interesse prætendentibus auditis, & inscriptis relationem faciat Collaterali Consilio, qua viso, & multoties etiam viso loco per totum Collaterale Consilium, & etiam per Proregem, vt pluries contigit tempore Præsidatus Comitis de Lemos, & eius filij Don Francisci de Castro, domus priuatorum destruuntur, vel territoria occupantur, soluto tamen iusto pretio, quod exoluunt Complatearij, & qui commodum ex via, & ædificio sentiunt de quo in l. ædificia, C. de oper. publ. & latè per Auend. de exequ. mand. par. 1. cap. 19. num. 39. quia concernit hoc publicam vtilitatem: sic pariter pro nouo porticu faciendo in nostra Ciuitate, vbi mercatores confluunt pro suis negotijs peragendis, vt refert decisum D. Lanar. in suo cons. 4.

Fiunt etiam per Proregem guidatica, & moratoriæ pro debitis ciuilibus
12 in beneficium Massariorum, seu Colonorum, vt vacare habeant culturæ, & messi concernente hoc publicam vtilitatem taliter, quòd prædicto tempore perdurante à nemine inquietentur, de quo in l. 1. vbi Andr. de Barul. & in l. coloni la 2. C. de agricol. & censit. lib. 16.

Solent pariter Proreges, ac Collaterale Consilium expedire in beneficiũ vassallorum Baronum prouisiones, quæ
13 dicuntur saluaguardiæ, vt contra illos de facto non procedatur, nec pro delictis antiquis inconsulto Principe adhoc, ne indebitè à Baronibus vexentur, vt per Auend. vbi supra par. 1. cap. 11. auth. Paul. de Castr. & aliorum.

De limitatione expensarum modesto, ac moderato viuendi more.

SVMMARIVM.

1 *Patrimonium excrescit illorum, qui ordinatè, & regulatè viuũt sicut decrescit, quando viuunt non seruato ordine, modo, & mensura.*

2 *Pragmaticæ fieri solitæ circa vestes suppellectilia domorum ornamenta, & alia, ne Ciuitas cum suis ciuibus annichiletur, & depauperetur.*

3 *Milites cruciferi, qui aliorum seruitijs ascribuntur militiæ cingulo priuari debent.*

4 *Dignitas titulorum in Regno ex abusu vendi introducta.*

5 *Dignitas titulorum negotiatoribus & ignobilibus concedi non debet.*

6 *Pragmaticæ vestium, & aliorum vt supra fundatur de iure communi.*

7 *Vestimenta prodigalia modernus abusus introduxit, dixit Baldus, qui de hoc statuto loquutus fuit.*

8 *Episcopus an possit ratione peccati facere hoc statutum.*

9 *Princeps potest facere statutum super omnibus, in quibus consideratur excessus, & nu. 12.*

10 Cle-

20 *Clericorum numerus, qui in excessum deuenit in Ciuitate debet per Superiorem Ecclesiasticum moderari ratione fraudis euitandæ.*

21 *Salarium laboratorum tempore Messis est taxandum, vt excessiua solutio vitetur.*

23 *Princeps, & qui locum eius repræsentat, manus apponere potest contra omnes, qui quomodocumque sua substantia abutuntur.*

14 *Princeps potest auaro dare curatorum, sicut datur prodigo.*

15 *Auaritia est inhonesta, & insatiabilis rerum cupiditas, & nullum vitium ipsa deterius.*

16 *Descriptio prodigi, & auari.*

17 *Pater deportatus, ac restitutus recuperat administrationem bonorum filij, remoto tutore dato; nisi esset prodigus, vel auarus.*

18 *Mulieri luxuriosè viuenti bonis interdici potest, & idem in homine luxurioso.*

19 *Homo maximo amore captus æquiperatur ebrio, & furioso, & propterea in ipsius contractibus decretum requiritur.*

20 *Pragmatica probibens asportationem certarum vestium, an habeat locum, quando asportantur in propria domo, & ibi nu. 21. quid de gemmis, auro, & similibus.*

22 *Currus, seu Carrotiæ non competunt, nisi in dignitate, & honore constitutis, & nullo modo plebeis, & artem mechanicam exercentibus.*

23 *Carrotiæ, letticbæ, & sediæ non sunt quid nouum, sed ab antiquissimis temporibus.*

24 *Pragmaticarum harum ratio ponitur.*

ARGVMENTVM.

Pragmaticæ fieri solitæ circa mederatum viuendi modum, quę in iure fundatur. Dignitas titulorum ex abusu in Regno introducta, quæ negotiatoribus, & ignobilibus concedi non debet. Princeps potest facere statutum super omnibus, in quibus consideratur excessus, & propterea potest auaro, & luxurioso bonis interdicere, & curatorem dare. Currus, & carrotiæ ab antiquo, quibus plebei, & artem mechanicam exercentes vti non debent.

1 SOLENT Proreges pro recta Regni gubernatione limitare certo modo expensas superfluas populorum; nam vt dicit Andr. de Barul. in l. 1. C. de frum. vrb. constantin. reducitur cito ad inopiam, qui inordinatè viuit, non seruato ordine, modo, & mensura: sic è contra excrescit patrimonium ordinatè, & regulatè viuentium, quem ibi ad literam sequitur Io.
2 de Plat. & propterea sunt factæ ordinariæ Pragmaticæ causa vestitum, quomodo, & cuius qualitatis esse debeat; sic etiam circa supellectilia, domorum ornamenta, & alia, similiter circa numerum famulorum, & aliorum seruientium; sic circa currus, & alia, 3
quæ deuenerunt ad excessum. Videmus enim experientia omnes in egestate constitutos, multiplicitate debitorum oneratos fallitos, & decoctos, non adest in expendendo mensura, non ordo, non prudentia: omnes & nobiles, & ignobiles, Magnates & priuati, & plebei, & artes mechanicas exercentes

tes:volunt inquam omnes æqualiter se tractare,eosdem sumptus facere cum curribus, cum equis, cum vestibus deauratis, domorum ornamentis, famulis, gemmis, & alijs, in quibus potest dici Ciuitatem hanc splendidissimam, & præcipuam inter cæteras vniuersi orbis redactam ad infimum statum ex inordinaro suorum Ciuium progressu. Sunt enim hæ Pragmaticæ hiq; ordines à iure cogniti, & statuti. Hinc videmus multos, ex nobilibus seruirijs priuatorum adscriptos, immò milites
3 cruciferos,quos lex ex hac causa mandauit priuari cingulo miliriæ: pro quo est text.notab.in l.nemo miles C. de re milit. lib. 12. Hinc etiam videmus mulros, qui emunt titulos non habentes, quomodo splendorem dignitatis substinere, quia maiorem partem for-
4 tunarum in emptionem erogarunt, decoctos ex hac mala introductione, & abusu vendendi titulos, cum solitum fuerit concedi gratis proprer seruitia personis dignis, in quibus tituli dignitas spenderet, & non denigraretur.
5 Non autem negotiatoribus, atque similibus, contra quos loquitur text.expressus in l.vnica C.negotiatores ne militent lib.12. & in l.ne quis C. de
6 dignit.eodem lib.& circa vestes,& paramenta vide text.in l.1. cum sequ.C. de vest.olob. & aur.lib.11. dicit enim Bald. in cap. iurauit in fin. de probat.
7 quod prodigalia vestimenta modernus abusus introduxit,& de tali statuto loquutus est Bald. in proem. decret. in verb. Rex pacificus num. 34. & de his statutis latè per Barbat.in consf.29.vo-
8 lum.2. Et disputatio fuit, si etiam ratione peccati euirandi possit fieri per Episcopum, de quo larè per Alber. in l.factum ff. de reg. iur. Sed quod à supremo Gubernatore fieri possit, non dubitatur,quæ latius cumulat,& exornar Petr.Nunnez de Auend.de exequ.
9 mand.reg.cap.14. Et ibi notanter per eum de moderatione, quæ potest fieri per Superiorem super omnibus, in quibus consideratur excessus, & inter cætera dum in Ciuitate adest numerus
10 abundans Clericorum, qui verè fiunt ad fraudandas publicas functiones, ob quod pauperes Ciuitates Regni maximum sentiunt damnum, ibi num. 12. quod tamen prouidendum est per Superiorem Ecclesiasticum, ideoq; hoc aduerteus Christianissimus,ac prudentissimus Cardinalis Arigonus Archiepiscopus Beneuentanus vir omni virtutum genere cumulatissimus mandauit in hoc supersederi, quodq; minimè aliquis possit ordinari absque sua expressa licentia: ibiq; etiam prædictus Author vers. 16. dicit taxandum esse
11 salarium laboratorum, vt excessiua solutio euitetur, vt succedit in Prouincia Apuleæ,& in toto Regno, ad quod aduertere debent,qui curam abundantiæ habent: ex quo quid mirum si postea caro vendunt, dùm excessiuum salarium messoribus exoluunt, velint, nolint, cum alias recollectionem frugum facere non possent, & contra tales non reperitur iustitia,nec fit aliqua prouisio, & generaliter Rex potest, &
12 debet manus ponere, atque prouidere super omnibus excessibus: nam dicitur quem malè vti substantia, potestate, vel iurisdictione sibi concessa,ad text. in l. 2. ff. de his, qui sunt sui, vel alien. iur. hinc habet ortum dispositio
13 text. in l.is cui bonis, de verbor.obligat. & in omnibus similem causam habentibus, qui substantia, seu rebus male vtantur, text. est notab. in l. & mulieri,& ibi in verb.prodigus ff. de curat. furios. vbi dicit text, prodigus, & omnes omninò, etiamsi in edicto non fiat illorum mentio in bonis curatoris decreto priuilegium consequun-
14 tur; & ex hoc infero posse Regem prouidere auaro; immò ei dare Curatorem, quia sic ille, sicut prodigus,vel alius male vritur substantia sua, & ita est oculis omnium infestus, quod euitari debet, pro quo pondero text. in d.l.2.supra allegatum, qui inter cæte-

tos casus ponit casum famis: nam secundum August. de liber. arbit. lib. 3.
15 Auaritia est quarumlibet rerum insatiabilis,& inhonesta cupiditas,& idem Thom.in 2.sentent.22.distin.nullumq; vitium ipsa deterius secundum Tulium lib. 2. offic. & sic benè dicitur, quòd est Idolorum seruitus, & glos.notab.in cap. ex parte de consuet. dicit quòd prodigus est, qui dat danda, & non
16 danda. Auarus,qui tenet tenenda, & non tenenda, eadem glos. in §. item prodigus instit.quib.non est permis.facer.testamentum in verb.prodigus; ita quòd tam excedit vnus, quàm alius, & sic parificantur in excessu, igitur sic vni,sicut alteri prouideri debet, vt eorum substantia benè vtantur: pro quo affero decisionem notabilem,Bald.in l.fin. C.de sent.pass. colum.fin. nu.16. vers. quid si pater, dicebatur enim in
17 text. quod patre deportato restituto recuperat ius patriæ potestatis circa administrationem omnem bonorum filij remoto tutore dato, nisi esset prodigus: quærit ibi Bald. An si non sit prodigus, sed ita renax, quod non expendit, vbi oportet, an per hoc interdicitur administratio, & tenet, quòd interdicatur, quia non potest negari, quin committat vitium in administra-
18 tione. Hinc dicimus,quòd mulieri luxuriosè viuenti bonis interdici potest tanquàm sui ipsius prodigæ l. & mulieri, iunct.glos. ff.de curat.furios.& in homine luxurioso dixit idem Bald.in l.ea lege in fin. C.de cond.ob causam.
19 Et ex hoc etiam infertur requiri decretum in contractu illius, qui maximo amore captus est, quia Amans æquiparatur ebrio glos. in §. fin. verb. bacciata, instit. de success.bon. sublat. & æquiparatur etiam furioso,vt ex Tiraq.& alijs refert Simonc.de decret.in præfat.nu.75.

Et notetur vnum,quod tradidit Go-
20 mes. in l.tauri 45.num. 50. videlicet, quòd Pragmatica prohibens vestes aureas, & similes, non procedat,quando in domo propria quis portet,quod non reputo verùm simpliciter; siquidem ratio est refrænandi expensas inordinatas, & dandi regulam, & mensuram iustam viuendi, sed limito dictum tantum in vestibus, quæ factæ reperirentur tempore æditionis Pragmaticæ, & non aliter, & sic solet practicari; nam datur tempus,seu iusta dilatio as-
21 portandi, seu consumendi; & circa gemmas, aurum, & similia &c. videndus est text. in l.vnica C.null.lic. in fren.& eques.eodem lib. de quo statuto loquutus est Bart. in l. 1. §. hoc in-
22 terdicto ff. de font. & circa currus, & propriè carrotias videndus est text. in l.vnic. C. de honor. vehic. lib.12. vbi mandatur licere tantum illis, qui in dignitate, & honore constituti erunt, & non plebeis, seu artem mechanicam exercentibus,vt hodie indif-
23 ferenter videmus; & notetur pro curiosis,quòd carrettæ,& carrotiæ non sunt quid nouum, & sic pariter lecticæ cum mulis, & sediæ, quæ ad manus portantur, habetur in l.item legato de leg.3. vbi glos.in verb.iumenta,& bonus etiam text. in l.vxori ff. de aur. & argen.leg.vbi glos.in verb. cum mulis, & carrotiæ cum quatuor equis, siue quadrigæ antiquitus etiam erant in vsu, vt probat text. in l.peculium §.1. de leg.2. & in lib.1.Reg. cap.8.Dùm prædixit Samuel populo, quid facturus erat Rex,quem eligi petierunt: dixit enim Dei ordinatione, hoc erit ius Regis,qui imperaturus est vobis, filios vestros tollet,& ponet in curribus suis, facietq; sibi equites, & præcursores
24 quadrigarum suarum, &c. Quàm verò sint Reipublicæ damnosæ, & quæ mala pariant legatur Ioan. Garz. de hispan.nobilit.glos.48.§.2. vbi eleganter, & reddit rationem Pragmaticæ in hispanijs æditæ per illum memorandum Regem Philippum Secundum in hac materia: ex hoc enim inordinato viuendi modo,ex tàm ingenti luxu, & effrenata expendendi libertate supra

Digitized by Google

pra vires, vltra quam qualitati, & decentiæ personæ conueniat ex otiositate ex hoc causata, & destitutione vacationis omni virtutum generi, quid boni euenire possit pro Dei, & Regis seruitio, quid mali pro reuolutione Regnorum, cogitet vnusquisque prudens; & propriè in nostra Ciuitate loquitur Cassan. in cathal. glor. mund. par. 8. consid. 48.

De Reformatione inuestiturarum.

SVMMARIVM.

1 *Inuestituræ confirmatoriæ, seu assensus, qui conceduntur super alienationibus feudorum debent expediri, secundum tenorem primæ inuestituræ, aliter reformantur, & reducuntur ad primæ inuestituræ tenorem.*

2 *Feudum suam innatam assumit naturam à lege primæ inuestituræ.*

3 *Rex per inuestituram feudi dicitur assignare spiritum, & vitam viuendi.*

4 *Inuestitura prima dicitur lapis angularis totius fundamenti.*

5 *Inuestitura prima taliter est attendenda, vt nulla ratio sit habenda aliarum inuestiturarum difformium.*

6 *Inuestituræ primæ alteratio nunquàm intelligitur facta, nisi expressè.*

7 *Dominus non potest immutare formam primæ inuestituræ in præiuditium successorum.*

8 *Solitum Regiæ Cancellariæ circa reformationem assensuum, & inuestiturarum iuxta formam primæ concessionis.*

1 SAEPE sæpius contingit, quod fiunt inuestituræ confirmatoriæ per mortem, vel præstantur assensus super alienationib. feudorum, & illi, aut ille expediri solent iuxta communem formam priuilegiorum in Regno, videlicet pro se, & hæredibus ex corpore, quando prima inuestitura talium feudorum erat alterius naturæ, videlicet pro hæredibus, & successoribus, vel alio modo; ob quod partes recurrunt ad Collaterale Consilium, & petunt inuestituras, seu assensus reformari, & accommodari iuxta
2 naturam innatam, & assumptam à lege primæ inuestituræ, quæ attendi debet secundum communem theoricam, Bald. in prælud. feud. in 4. decis. & in cap. 1. de duobus fratr. Hinc notanter
3 dicit Gulielm. de Pern. in suis notulis feud. quòd Rex per inuestituram feudi dicitur illi assignare spiritum, & vitam viuendi; & sicut corpus hominis regitur à spiritu, sic feudum regitur ab ipsa forma inuestituræ, quę latius exor-
4 nat D. Frecc. in princ. 3. lib. subfeud. vbi appellat primam inuestituram lapidem angularem totius fundamenti, ex ea enim feuda dicuntur nasci cum eius natura assumpta, dicuntur viuere, & cum ea inquàm dicuntur mori per deuolutionem ad Dominum per resolutionem eiusdem inuestituræ ob lineã finitam, delictum vel aliam ipsius legem.
5 Hinc Afflict. in decis. 195. tradidit primam inuestituram esse attendendam & nullam rationem habendam esse inuestiturarum, postea alio modo expeditarum, quia præsumuntur erroneæ, &
6 alteratio primæ inuestituræ nunquàm intelligitur facta, nisi expressè, vt ex

Curt.

Curt. & alijs tradit Camer. in cap. imperialem cart. mihi 66. in lit. C, post Bald. in cap. 1. vers. sed statim oppono, de eo, qui sibi, & hæredibus suis, & in cap. 1. §. his verbis circa finem, vers. & nota de successione fratr. & graduum successionis in feudis, idem Bald. in cap. 1. §. fin. nu. 2. de feud. guard. Dec. in cons. 184. incip. in causa istorum nu.
7 3. propè fin. vers. non obstat. Hinc conclusio est indubitata non posse Dominum immutare formam primæ inuestituræ in præiuditium successorum, dùm petitur illius confirmatio, vt latè per Tiraq. de retr. consang. §. 32. glos. vnica nu. 39. & alias præsumitur per errorem facta, Alex. cons. 9. nu. 12. vol. 5. Dec. cons. 93. post nu. 6. Crauet. cons. 292. lib. 4. nu. 23. Menoch. præsumpt. 92. lib. 3. Thes. decis. 227. nu. 7. cum seq. Cæphal. cons. 27. nu. 2. vol. 1. Surd. cons. 410. num. 49. volum. 3. Petr. Greg. de feud. part. 3. quæst. 10. Bald. cons. 215. vol. 2. Aldob. cons. 151. 1. dub. & ob id
8 idem D. Frecc. in lib. 2. subfeud. q. 12. num. 15. dicit obtinuisse pluries, quòd per Dominos Regentes Regiam Cancellariam mandaretur, quòd inuestituræ, seu assensus reformarentur, & accõmodarent iuxta formam primę inuestiturę, & hoc iure vtimur passim, & indistinctè.

De Thesauris.

SVMMARIVM.

1 *Practica circa eos, qui thesauros manifestare proponunt petendendo illorum partem.*

2 *Thesaurus, qui in rebus fisci vult perquiri, totus erit Domini.*

3 *Thesauri, siue in locis publicis, siue in priuatis de vniuersali consuetudine hodie spectãt ad Principes, & in Regno nostro adsunt de hoc leges particulares.*

4 *Thesaurus inuentus in loco religioso, vel ad Ecclesiam spectante, erit inuentoris pro medietate, si casu inuenerit. si verò data opera totus erit Ecclesiæ, seu Fisci Ecclesiastici, & nihil spectat ad Fiscum temporalem.*

5 *Consuetudo circa thesauros, quòd sint omnes Principis non extenditur ad thesauros inuentos in bonis Ecclesiasticis.*

6 *Leges Principum de Ecclesijs loquentes, statuta, & consuetudines sunt nullæ.*

7 *Lex, vel consuetudo generalis vel non comprehendit Ecclesiam, vel ipsius respectu iudicatur nulla.*

8 *Verba generalia non includunt casum contra libertatem Ecclesiæ.*

9 *Cõstitutiones Regni, & Capitula Caroli Primi circa thesauros sunt omnia correcta per Capitula Caroli II. et Papæ Honorij perquæ mandatur seruari ius commune.*

10 *Casus recensetur de thesauro, qui præsupponebatur, quòd esset in loco Ecclesiastico, & se conuenerunt fiscales, tàm temporales, quàm Ecclesiastici, quòd thesaurus inueniendus diuideretur inter Cameram Apostolicam, Regiam, & inuentores.*

1 Ariter multi porrigunt memorialia incerta dicentes velle reuelare thesauros absconditos, & petunt dimidiã partem, super quibus fiunt prouisiones, vel remittendo negotium Reg. Cam. quòd prouideat, vel quod referat in Collaterali, & aliquãdo sunt factæ prouisiones per Collaterale, dãdo inuentoribus certam partem: nam cum
2 data opera, & non casu, & fortuna in rebus fisci vult thesaurus perquiri, quo casu secundum iura cõia totus thesaurus est Dñi, iuxta tradita in §. thesaurus, instit. de rer. diuis. in l. 3. §. pen. ff. de iur. fisc. in l. 1. C. de thes. lib. 10. in c. 1. §. & dimidium thesauri, quæ sint regalia: meritò oportet conueniri cũ Fisco pro quota parte inuẽtor participare habet, si alias totum ad Fiscum pertinet.

Sed quid in locis priuatis non spe-
3 ctãtibus ad Fiscum, neque ad Regium patrimonium, & non est dubium de iure cõi Fiscum nullam habere partem; sed Doct. dicunt hodie de generali cõsuetudine, quasi vniuersalis orbis thesauros omnes spectare ad Principes, de quo per Couar. in reg. peccatum, relect. 3. §. 2. quem sequitur Molin. de iusti. & iur. 1. tom. tract. 2. disp. 56. author. Padulani, & D. Ant. Salo. super eod. tract. in 2. 2. quæst. 66. art. 5. & in eod. tract. Arag. ead. quæst. & art. Sum. Syluest. in verb. inuenta, & Sot. de iust. lib. 5. q. 3. art. 3. & idem Armil. in eod. verb. inuẽta, sed pro opin. Couar. & aliorũ videntur leges particulares in Regno, vt in Const. Reg. Doha. Secr. & in Const. Pecuniam, & ẽt adest Capit. Caroli Primi incip. prædicti magistri Procuratores.

Sed quid dicẽdum, si reperitur the-
4 saurus in Ecclesia in loco religioso, vel ad Ecclesiam spectante, quia etiamsi antiquitus per leges ciuiles loca religiosa esse dicebantur in nullius bonis, & sic fiebant thesauri occupantis; & qñ data opera, diuidebantur inter Fiscum, & inuentorem, & in hoc ẽt fuerunt opiniones; Tñ postquam fuerunt sublatę omnes iurisdictiones Imperatorum super rebus Ecclesiasticis, & illæ in proprietatẽ iam sunt factæ Romanæ Ecclesiæ eiusq; Vicarij, Doct. cõiter tradiderunt esse faciendam distinctionẽ, vt in rebus priuatorum; vt si casu quis inuenerit in rebus Ecclesiæ diuidatur; si verò data opera, totus sit Ecclesiæ, seu Fisci Ecclesiastici, & nihil cõe habeat Fiscus tpalis: ita Io. Fab. Ang. & Plat. in d. §. thesaurus, idem Plat. in d. l. 1. C. de thesaur. lib. 10. Nauar. in suo manua. c. 17. nu. 115. Gomes. in l. tauri 45. nu. 51. vers. quarta concl. Sum. Sylu. vbi supra nu. 11. Summ. Ang. in verb. inuẽta Couar. in loco allegato, idemq; Molin. Farinatius late de var. & diuer. quæst. in quæst. 104. nu. 12.

Verùm Doct. prædicti nihil dicũt de
5 consuetudine quatenus thesaurus inueniatur in rebus Ecclesiasticis, & cũ reguletur illa à potestate residẽte in Principe leges cõdendi pro vtilitate Reip. & sic tollendo thesauros priuatis Dñis locorum, & inuentoribus, super quibus habet suam iurisdictionem, non videtur hoc procedere respectu Ecclesiarum, si
6 ex defectu iurisdictionis oẽs leges expresse de Ecclesijs loquẽtes essent nullæ, & sic statuta, iuxta dispositionẽ tex. in cap. Ecclesia S. Mariæ, de Const. vbi cõiter Scrib. & si non valent leges, & statuta, nec ẽt consuetudo per Felyn. in c. cognoscentes de Const. est text. in c. clerici, vbi glos. & Doct. de iudic. in c. nouerunt, de sent. excom. in cap. fin. de rebus eccles. non alien. in auth. cassa, & irrita C. de sacrosan. eccles. Dec. post alios in d. cap. Ecclesia S. Mariæ. Esset enim talis consuetudo, non solum præiuditialis, sed ablatiua iurium, & bonorum ad Ecclesiam de iure cõi spectan-
7 tium: quo casu etiam quòd lex, vel cõsuetudo sit generalis, de Eccles. non faciens mentionem: tamen illius respectu erit pęnitus nulla, in quo sunt concordes Bart. in l. cunctos populos C. de sum. Trin. & fid. cath. cum Abb. in d. c. Ec-

Ecclesia sanctæ Mariæ; & nullus discrepat, quòd lex generalis, vel consuetudo, aut erit nulla, aut non compræhendit Ecclesiam: Hinc notabiliter Bart. in l. iubemus nullam, quæ est de-
8 cima C. de sacrosan. eccles. dixit, quòd verba generalia non includant casum, qui esset contra libertatem Ecclesiæ cum illa æquipararetur publicæ vtilitati, & pariter Ias. in l. fin. de sacrosanct. eccles. dicit statutum generale valere, sed non compræhendere Ecclesiam, quia esset nullum, & contra illius libertatem, & immunitatem, quod per prius dicit ibi Bald. num. 19. & in l. fin. C. fin. cens. & reliq. Io. Andr. Anchar. Gemin. Franc. & omnes in cap. fin. de immun. eccles. in sexto: vnde cum Doct. in quæstione de qua tractamus, loquãtur in rebus laicalibus ad priuatos spectantibus, dùm demum simpliciter dicunt Thesauros hodie esse Principum nullam facientes mentionem de thesauris spectãtibus ad Ecclesiam, sequitur quòd non comprehendit Constitutio generalis simplex thesauros Ecclesiæ, quatenus illa sit valida; nam secundum omnes esset nulla, & rursus aduerto, quòd dum allegatur consuetudo vniuersalis, oporteret vt respectu Ecclesiæ demonstraretur: Alias simpliciter hoc allegare, non datis casibus consuetudinem respectu Ecclesiæ inducentibus, esset durus sermo, nec video legem, aut rationem aliquam concomitantem, & censuræ, quæ incurruntur ex vsurpatione, & occupatione rerum Ecclesiæ, satis superq; sunt notoriæ, quod fiscales ęgrè ferre non debẽt, quia de anima tractatur, & de æternitate contra sanctissimam, & pijssimam nostri catholicorum catholicissimi Regis mentem, & contra ipsius expressis ordines, per quos mandatur custodia, obseruantia, & defensio rerum Ecclesiarum, quæ in nostro Regno sunt in-
9 disputabilia; nam etsi per Constitutiones vt supra allegatas, & per Capitulum Caroli Primi videbantur thesauros ad Fiscum spectare: tamen substulit omnia christianissimus Carolus Secundus voluitq; seruari iura communia per Capitulum incip. quia non decet: idem mandatum est per Capitula Papæ Honorij, quod tradidit Andr. in d. §. & dimidium thesauri in fin. vbi Moder. Add. Capyc. in sua inuestit. in verb. cum inuentionibus, licet etiam prædicti Regni Constitutiones, & Capitula erant generalia, & nullam faciebant mentionem de Ecclesijs, quo casu ex pręallegatis iuribus Ecclesię nullo modo videbatur per eas derogatũ; & in Regno est decisum iuxta dispositionem prædicti Capituli Caroli Secundi: ita quod de consuetudine non est tractandum.

Sed occurrit casus tempore Pontificatus sanctissimi Pauli Quinti de thesauro, qui præsupponebatur esse in quadam Ecclesia nostri Regni, & propriè propè Monasterium diuæ Mariæ
10 montis virginum; & se concordarunt Fiscales tam Ecclesiastici, quàm temporales, mediante etiam decreto Collateralis Consilij, quod thesaurus fortè inueniendus diuideretur inter Cameram Apostolicam, Regiam, & Inuentores, sic petentibus reuelantibus; immò quòd ante omnia deduceretur decima pars in beneficium alterius, pro quo repetiendo fuerunt destinati Fiscales Regiæ Curiæ, & Nuncij Apostolici, & tandem iuxta solitum nihil inuenerunt.

DE TRIREMIBVS, COETERISQ. NAVIBVS, aut Nauigijs, quæ in cursu destinantur.

TITVLVS VNDECIMVS.

SVMMARIVM.

1 *Proreges sicut purgatam tenere debent Prouinciam ab incursu latronum, & delinquentium, sic etiam maria, vt sicura sit vnicuique nauigatio, & Prouinciæ apiratis damno non efficiantur.*

2 *Proreges concedunt licentiam armandi vascella, quæ maria discurrant, & sine illius licentia est probibitum, in quo etiã sunt æditæ Pragmaticæ particulares.*

3 *Bona, & personæ infidelium fiunt capientium contra quos est indictum bellum perpetuum.*

4 *Bella sunt de iure gentium.*

5 *Hostes vbicumque capi possunt, licet non in acie belli.*

6 *Diffidatio est initium belli.*

7 *Bellum cum infidelibus indictum operatur, quòd omnes sint diffidati, & hostes publici, & propterea ipsi ipsorumq; bona efficiuntur capientium.*

8 *Bona capta propter bellum dicuntur in ipso bello capta.*

9 *Licitum est ab hostibus prædari, aut furari.*

10 *Conclusio communis, & iudicata, quod siue in acie belli, siue extra bona inimicorum capiantur, vel infidelium personæ, semper efficiuntur capientium.*

11 *Subditi hostium, illorumq; adiutores eadem poena afficiuntur, qua hostes, & ibi declaratur doctr. Innoc. de rest spol. nu. 12.*

13 *Recensentur practicata, & iudicata secundum præfata.*

14 *Triremes nostræ, aliaq; nauigia an possint in Gulfu, seu in mari Adriatico, quæ Veneti prætendunt esse proprium, an inquàm ibi possint inimicos, hostesq; publicos, & infideles capere, illorumq; bona, & personæ efficiãtur capientium.*

15 *Bona capta, & sic etiam personæ in aliena iurisdictione, & territorio non videntur effici capiẽtium, & sic limitatur regula, quod bona in bello capta efficiuntur capientium, quia territorium dat sicuritatem, quod demùm improbatur.*

16 *Territorium confæderatorum cum inimicis iudicatur, vt territoriũ inimicorum, nisi esset æqualiter confæderatus.*

17 *Opinio contra Socc. defenditur tãquàm verior, vt nulla habita distinctione territorij, aut iurisdictionis bona, & personæ hostium fiant capientium, quia hoc est de iure gentium, & non consideratur ratio iurisdictionis, sed liberæ facultatis.*

18 Do-

18 *Dominus territorij potest prohibere ingressum, & resistere, sed hoc nihil ad capturam bonorum & hostium; quia illa non sunt Domini territorij sed iure gent. sunt capientium.*

19 *Veneti tenent vsurpatam proprietatem maris Adriatici, secundum vnam opinionem, & secundum aliam quod habeant ex consuetudine cum certa Domini scientia, ex qua videtur Dominum concessisse.*

20 *Consuetudo à lege improbata comprehendit etiam immemorabilem, nisi adsit Domini scientia, ad quem spectat concessio, quia ex hoc illa præsumitur.*

21 *Lex quando resistit præscriptioni, aut consuetudini, tunc quod est concessibile, non est præscriptibile.*

22 *Priuilegium allegari debet, & probari postea potest per possessionem immemorabilem, vbi decisio Angel. ipsiusq; Consilium valdè commendatur, loquentis in proprio Gulfu Venetorum, & dicitur esse communiter sequuta.*

23 *Veneti possunt prohibere nauigationem in eorum Gulfu, donec fuerint in possessione.*

24 *Veneti possessionem marium prætendunt, ex prætensa concessione Imperatorum.*

25 *Reges Hispaniæ non recognoscunt Imperatorem, sed sunt absoluti Domini neminem recognoscentes.*

26 *Imperator quomodo sit Dominus omninm.*

27 *Mare est omnibus commune naturali iure.*

28 *Maris respectu tria considerantur proprietas, vsus, iurisdictio, seu protectio; primum est in nullius bonis, secundum omnium commune, & tertium est Populi Romani, seu Imperatoris.*

29 *Aedificare in mari licet, dummodo vsus publicus non impediatur.*

30 *Ciuitas Venetiana in mari ædificata dicitur libera quo ad dominium, non autem quo ad iurisdictionem Imperij.*

31 *Insulæ in mari ædificata erunt de iurisdictione Prouintiæ propinquioris per centum milliaria, vel si in mari alto erunt de iurisdictione Imperatoris.*

32 *Iurisdictio in istis Insulis non potest exerceri, nisi ab Imperatore, vel eius concessionario, aliàs incideretur in crimine læsæ maiestatis, secundum iura ciuilia.*

33 *Occupantes Insulas de iure gentium faciunt sibi Regem, quòd procedit in illis, qui nec iure Romano, nec iure communi vtuntur.*

34 *Veneti sunt de Populo Romano, sed exemptionem habent ex priuilegio Imperatorum; aliàs nullo modo iurisdictionem exercere possent.*

35 *Decisio Alber. affirmantis vidis-*

se ipsum priuilegium aurea bulla bullatum, in tantum quod Bart. & Bald. dixerunt posse Imperatorem ex causa reuocare priuilegium, & reducere in seruitutem nu. 36.

37 *Duces Venetiarum secundũ Bald. & alios non sunt propriè Duces, sed habent potius quandam præeminẽtiam dignitatis, quàm dominium.*

38 *Concessiones Imperatorum intelliguntur omnes respectu iuris, quod habent.*

39 *Proprietas riparum, & si sint Domini fundorum, quibus illæ adhærent, non per hoc tollitur illarum vsus nauigantibus, cum sit ille de iure gentium.*

40 *Concessiones ab Imperatore, vel à Papa factæ in derogatione iuris alterius, intelliguntur quando ex eis non infertur magnum præiuditium.*

41 *Decisio Luc. de Pen. in l. vsum aquæ C. de aqu. duct. commendatur, tanquam decidens proprium casum.*

42 *Littora, & maria adiecentia terris particularibus sunt de iurisdictione illarum, seu illorum, qui ibi præsunt.*

43 *Rex vbicumque irruit in hostes, ibi est territorium suum.*

44 *Conductores nauium, equorum, & aliorum amissorum in bello, an teneantur ad refectionem damnorum, & communis est non teneri, quando voluntariè Domini locauerunt; aliàs si contra voluntatem debet damnum refici à mandante.*

45 *Rex non tenetur ad solutionem talearum militum in bello captorum, quando voluntariè accesserunt; secus si necessariò, & vocati, dummodo culpa illis imputari non possit.*

46 *Decisio Pelleg. subditi Venetorum adnotatur.*

ARGVMENTVM.

Triremes, & nauigia non possunt sine expressa Principis licentia in cursu destinari. Bona, & personæ infidelium fiunt capientium. Bellum cum infidelibus semper indictum, & propterea fiunt omnia capientium, siue in bello, siue extra bellum. Hostes ipsorumq; bona capi possunt, vbicumque, & quomodocumque etiam in territorio alieno, quia captura est de iure gentium. Veneti quomodo Domini maris Adriatici, suntq; liberi, & exempti ex priuilegijs Imperatorum. Ciuitatis in mari ædificata, cuius erit iurisdictio. Concessiones omnes intelliguntur iuris, quod concessionarius habet, & nunquàm in præiuditium iuris alterius. Taleæ militum in bello captorum, quando à Rege soluuntur.

1 DIXIMVS, quod Proreges deputant Commissarios dictos de campagna ad purgandam Prouintiam malis hominibus; sic etiam tenentur purgare maria Prouincijs adiacentia ab incursu piratarum, & prædonum, vt libera sit vnicuique, & secura nauigatio, & ab illis Prouinciæ non damnificentur, dicit Luc. de Pen. in l. vnica per illum textum, C. de class. lib. 11. Ob quod concedere solent licentias armandi vascella, quæ maria discurrant, & pariter mandant, vt Regiæ triremes aptentur, & in cursum vadant contra Turcas, & christianæ fidei

fidei inimicos, illosq; capiant captiuos, & seruos faciant vna cum omnibus ipsorum bonis, de quo in d.l. vnica, vbi communiter Scribent. C. de
2 classic. lib. 11. Et sine licentia Proregis hoc esset prohibitum, cum hoc solùm ad Principem spectat, de quo etiam in l. vnica C. vt arm.vs.ins.princ. interd.sit.lib.11.& super hoc sunt editæ particulares Pragmaticæ.

Dixi, quòd capiuntur personæ infidelium, fiuntq; capientium vna cum ipsorum bonis, quia hostes sunt, & contra eos est indictum perpetuum bellum
3 iuxta dispositionem text. in l.hostes ff. de cap.& postlim.reuers.ibi, hostes sunt quibus bellum publicè Populus Romanus decreuit, vel ipsi Populo Romano, & ibi in fin. ab hostibus autem captis, puta à Germanis, seu Parthis, & seruus est hostium, & postliminio statum recuperat pristinum, & in l.hostes ff.de verbor.significat. ibi hostes ij sunt, qui nobis, aut quibus nos publicè bellum decreuimus; & quia contra Turcas, tanquam hostes est indictum publicum bellum, secundum Bart, in d.l.hostes, ff. de cap.& postlim.reuers. in l. christianos, C. de pag. Innoc. & Scribent. in cap. quod super, de vot. propterea efficiuntur capientium, & sic pariter res eorum ad text. in l.naturalem §.fin. ff.de acquiren. rerum dominium, ibi item ea, quæ ex hostibus capiunt, iure gentium statim capientis fiunt in l. transfuga eodem titulo, ibi, & quæ res hostiles apud nos sunt, non publicæ, sed occupantium fiunt in §. item ea institut.de rerum diuis.ibi: item ea, quæ ex hostibus capimus, iure gentium statim nostra sunt; & benè dicit,
4 iure gentium, quia bella sunt de iure gentium, ad text. in l.ex hoc iure ff.de iustit.& iur. Ex quo Doctor.communiter tradiderunt, & firmauerunt bona, & res hostium effici capientium, de quo per Bart.in d.l.hostes, Salicet. in l.ab hostibus C. eodem titulo, & hæc est communis secundum Felyn. in cap. excommunicamus num.3. de hæret. & punctus est, quòd sit indictum bellum secundum Bart. vbi supra nu.14. Nam
5 ex hoc efficiuntur hostes, & vbicumque capi postea possunt, licet non in acie belli text. est elegans, qui hoc decidit in l.in bello §. item in pace ff. de capt.& postlim. reuers. ibi, item in pace, qui peruenerunt ad alteros, si bellum subito exarsisset, eorum serui efficiuntur, apud quos iam suo facto depræhenduntur, glos. ibi in verb. exarsisset idest incœptum esset, & in verb. suo facto, quia iuerunt: vnde ex indictione belli hostes efficiuntur, & consequenter possunt vbicumque capi, &
6 serui erunt capientium. Nam diffidatio est initium belli dicit Bald. in authent. item nulla communitas C. de Episcop. & Cleric. & cum bellum sit
7 publicè indictum cum infidelibus, intelliguntur ipso iure omnes diffidati, & tanquàm hostes ipsi, eorumq; bona effici capientium, Bald. not. per illum textum in authent. nauigia C. de furt. vbi est de hoc casus, nam text. prohibens nauigia, quæ naufragium patiuntur, nullo modo inquietari tàm respectu personarum, quàm bonorum dicit in fin. nisi talia fuerint nauigia, quæ pyraticam exerceant prauitatem, aut sint nobis, aut christiano nomini inimica; & sic sufficit esse hostes, quales vt diximus, verè sunt illi, contra quos publicè bellum est indictum, ibiq; post Salycet. Aretin, notat, quod infideles videntur esse hostes publici, & diffidati: itaq; possunt impunè capi ipsi, & res eorum, idemq; ibi Paul. de Castr. & licet non capiantur in bello, seu in acie belli: tamen quia bellum est indictum, & publicè sunt tanquam hostes diffidati, dicuntur capi in bello, quia
8 bellum vndique cum ipsis est. Hinc iura, quæ disponunt capta in bello fieri occupantium, exponuntur, siue in bello, siue propter bellum, nam semper in bello capta esse dicentur, glos. in l. si quid in bello ff.de capt. & postlim. reuers.

quòd id, quod dicitur personas,& bona fieri capientium, intelligatur in bello: tamen in hoc vel malè dicitur ex præallegatis, vel intelligantur, vt supra idest propter bellum, seu quando non erat publicè bellum indictum: sed tandem ipsi reprobant Soccin.in casu, de quo loquitur circa distinctionem territorij, & Bolog. benè confutat omnia ipsius argumenta, qui legi poterit, quorum opinionem & nos sequimur, quæ est decisa per casus iurium; dicit enim text. in l. 3. §. 1. ff. de acquir. rerum dominio, quod de iure gentium capientium fiunt animalia, quæ terra,mari, cæloq; capiuntur: subsequitur text.in l. 5. ibi,nec interest, quòd deferas bestias, & volucres vtrū in suo fundo quisque capiat, an in alieno, vbi glos. in verb. alieno, dicit, nam vtroque casu efficiuntur capientium, quod videtur decidere articulum, & hoc est ex ratione, quia est de iure gentium, & consistit in libera facultate, & non ratione iurisdictionis, & lex præstat capienti dominium eius, quod non erat,nec est Domini territorij: itaq; respectu capturæ,& acquisi-
18 tionis dominij, nihil ad Dominum territorij, qui potest prohibere intrare in eius territorium, vt dicit text.in eadem lege tertia in §. planè, & potest resistere ne intret secundum glos. ibi: sed hoc nihil ad acquisitionem bonorum, & capturam inimicorum, & hostium, si intrauerit, quia illa non sunt Domini territorij, sed de iure gentium sunt capientium; & propterea glos.ibi in verb. prohibere in fine quærit: an si intrauerit contra prohibitionem, & capiat; efficiantur ne capta capientiū, & se remittit ad dicta in l. diuus ff. de seruitut.rustic.prædior. vbi text. dicit: non est rationabile nolentibus Dominis vos in alienis agris aucupari, dicit ibi glos. idem in venatione; sed si hoc non obstante aucupauerit,venatusue fuerit,erit capientium per text.in §.feræ institut.de rerum diuis.qui text.cum §.sequ. dicit idem, quòd text.in d.l.3. & 5. & licet glos. in §. planè institut. vbi supra dixerit non fieri capientium, quando adest prohibitio, quæ allegat text. in l. si fundum, & in l.certum C. de rei vendic. Tamen iura illa nihil faciunt: loquuntur enim respectu fructuum fundi alieni, qui sunt de dominio Domini fundi, quod nullam habet difficultatem, & non potest applicari ad personas,& bona hostium, quæ non sunt fructus, nec de dominio Domini territorij, & propterea Flor. in d. l. diuus,dicit saluando glos.in d.§.plane, vt habeat locum, quando fructus fundi consistebant in venatione, quem allegat, & sequitur Angel. Aret. in d.§. feræ, glos.verò in l.diuus, quando non erant fructus territorij, sed Bald. in d.§.feræ, institut. de rerum diuis. dicit tenendam esse glos.in d.l.diuus, quodquè leges allegatæ per glos.in d. §. feræ non faciunt ad quæstionem, qui videatur nam eleganter loquitur, & declarat terminos. Quam opinionem tenuit Bart.in l. 1. §.omnia ff. de acquir. rerum dominio, qui dicit opinionem glos.in l.diuus esse veram,quam sequitur Dyn.& secundum eam refert decisum Angel.in d.l.diuus,& opinio prædictæ glos. est communiter approbata, vt refert, & sequitur Iacob.in tract. de feud. in verb. & cum venationibus nu. 3. qui dicit hanc esse communem.

Sed hoc expressè decidunt iura allegata,& bene allegat glos. in l. diuus text. institut.de rerum diuis. in §.feræ, qui legendus est cum §.sequ.& per eadem etiam verba loquitur text. in d.l. 3. cum legibus sequentibus de acquir. rerum dominio.

Dicunt enim quod licet aucupari, atque venari in territorio alieno, & quod capitur fit occupantis: verùm à Domino potest prohiberi, ne ingrediatur; & sic potest prohiberi ingressus, non aucupatio, aut venatio, quæ est de iure gentium, vbi glos. in verb. prohiberi,dicit; licet principaliter prohiberi

hiberi non possit aucupari, quod nullius sit; tamen per consequentiam, cum prohibet scilicet intrare, prohibetur, & capere: quia si non intrat, capere non potest. Hinc text. postquàm dixit, quòd potest prohiberi tantum ingressus, subsequitur immediatè, quicquid autem eorum cæperimus, eo vsque nostrum esse intelligitur, donec nostra custodia coercetur; ergo cum vtrumque casum proposuerat, aucupationis, & venationis tam in fundo proprio, quàm alieno, & dixerit esse capientium, & etiam proposuerit posse prohiberi ingressum in alieno fundo, & demum in fine respondendo capturæ, dicit, quod quicquid capitur, erit capientium, donec custodierint: ergo in omnem casum, siue fuerit facta prohibitio, siue non fuerit facta, & hoc cum ratione; nam si esse fundum alienum, non deseruit ad ius capturæ, quia id, quod capitur, non est de dominio territorij, & propterea iura dicunt, quòd etiam in fundo alieno possum capere, ergo iustè nihil facit respectu huius prohibitio ingressus: nam aliud est posse prohibere ingressum mei territorij, & aliud est prohibere capturam eius, quod non est de territorio, nec in dominio Domini illius, sed commune de iure gentium in facultate capiendi, quod in indiuiduo dicit text. in l. iniuriarum §. si quem tamen ff. de iniur. vt aliud sit prohibere ingressum agri alieni, & aliud sit prohibere piscationem, aut aucupationem: vnde quod sint Veneti Domini Gulfi, quòd possint prohibere ingressum, quòd possint resistere, quòd detur illis interdictum, vti possidetis, si prohibeantur ius suum exercere secundum dispositionem text. in l. sanè ff. de iniur. Tamen omnia hęc deseruient respectu licitæ prohibitionis, licitæ resistentiæ, & si ingrediendo caperetur, quod est ipsorum; sed quid hoc ad hostes, ipsorumq; bona, quæ non sunt de ipsorum territorio, nec in ipsorum bonis, fructu, aut dominio, sed in capientium libera facultate de iure gentium; & ideò quando quis intrauit contra prohibitionem, lex non dicit, quod capta restituantur; sed quod potest agere Dominus territorij actione iniuriarum glos. in d. l. diuus, text. in d. l. iniuriarum §. si quis.

Sed si est verum, quod dicit Luc. de Pen. vt est verissimum in d. l. vnica C.
19 de classic. lib. 11. Quòd Veneti hanc prætensam proprietatem maris Adriatici vsurparunt, vt vsurpatum dicit tex. expressè præsumi debere in allegata l. iniuriarum §. si quem tamen, vers. & quidem, cuius infrascripta sunt verba.

Et quidem sæpissimè rescriptum est non posse quem piscari prohiberi, sed nec aucupari, nisi quòd ingredi quis agrum alienum prohiberi potest, vsurpatum tamen, & hoc est, tametsi nullo iure quis prohiberi possit ante ædes meas, vel prætorium meum piscari: quare si quis prohibeatur, adhuc iniuriarum agi potest, vbi glos. in verb. vsurpatum, dicit idest consuetudine obtentum: sed tenetur iniuriarum, quia nulla est consuetudo, & propterea etsi sit vsurpatum, dicit glos. ibi in verb. agi potest, quòd poterit agi actione iniuriarum: si igitur erit vsurpatum, deficit factum territorij alieni, & consequenter quæstio non habet disputationem; sed si admittimus ipsos habere hoc ex consuetudine, ex certa Domini scientia, vt dixit eadem glos. ibi, nisi consuetudo ex certa scientia inducta sit; nam tunc videtur Dominum scientem, & patientem, ad quem spectabat concessisse, vt in spetie post Ioan. de Plat. respectu Venetorum dixit Aretinus in §. flumina, instit. de rer.
20 diuis. Nam quotiescumque lex improbat etiam consuetudinem, tunc quantumcumque allegetur immemorabilis, non deseruit, nisi data scientia, & patientia Domini, ad quem spectat concessio, quia ex hoc oritur præsumpta concessio, Abb. post Butr. & latius Felyn.

lyn. in cap. accredentes de præscript. quia dùm lex resistit præscriptioni, & consuetudini, vt in casu de quo agitur tunc quod est concessibile, non est præscriptibile, nec consuetudo etiam immemorabilis, quicquid proficit, si lex dicit esse vsurpationem, vt per Felyn. vbi supra, licet Angel. in d. l. sane ff. de
22 iniur. & melius in cons. 289. alias 290. tenuerit nullo modo, nec præscriptione immemorabili, nec consuetudine aliqua posse acquiri, nisi priuilegio vero, vel præsumpto, quod allegari debet, & illud probari per possessionem immemorabilem, qui loquitur in spetie in Gulfu Venetorum, & est communiter sequutus, vt per Cæpoll. in tractat. de seruit. in tit. de mari num. 7. Anan. in cap. 2. de Cler. Venat. Benuen. Stracq. de Merc. in tit. de nauig. num. 8. & sic multi, qui dicunt Venetos præscripsisse Gulfum per tempus immemorabile, vel per immemorabilem consuetudinem, & principaliter se fundant in decisione Angel. vbi supra oportet intelligi, secundum decisionem quam allegant, videlicet quando allegant titulum, vel secundo saltem intelligendi erunt in consuetudine ex certa scientia, & patientia Domini, qui potuit concedere, ex qua arguitur titulus, & sic videtur reincidere in idem, quod Angelus tenuit, qui omnino legatur, maximè in allegato consilio, nam eleganter loquitur, & licet glos. in d. l. sane videatur tenere, quod possit acquiri proprietas maris, vel concessione, vel consuetudine, tamen improbat eam Angel. & eadem glos. in l. diligenter C. de aquæduct. lib. 11. tenuit contrarium, quæ tamen possunt concordari, vt supra, quando cum scientia, vel sine scientia Domini, & videatur omnino Luc. de Penn. in l. vsum aquæ, C. de aquæduct. lib. 11. colum. 3. vbi intelligit illam glos. coniunctiuè, videlicet requiri priuilegium consuetudine comprobatum, vt ibi per eum.

Cum igitur hæc scientia, & patientia requisita non adsit respectu nostri Regis, vt necesse erat, si mare est omnibus commune de iure gentium: immò est notoria contraria possessio, seu quasi vsus istius maris, & omnium marium Regiarum triremium, quæ per omnes partes nauigant, præliantur, & prædas faciunt, vt in dies vide-
23 mus; & Angelus in spetie in allegato consilio, dicit quòd Veneti prohibere possunt nauigationem in eorum Gulfu, donec in possessione sunt. At Cæpoll. vbi supra, dùm tractat de impositione gabellarum in prædicto Gulfu, dixit, quatenus adsit consuetudo probata; igitur possessione deficiente respectu nostrarum triremium, deficit factum, & quæstio euanescit.

Vlterius Angelus in loco allegato, Cæpoll. & alij dicunt proprietatem maris acquiri posse concessione Cæsa-
24 rea, seu Imperatoris; & licet non appareat, & sufficiat probare, & allegare possessionem immemorabilem; & hoc modo Venetos posse possidere, & illorum possessionem defendere, sed si
25 hoc respectu nostri Regis non deseruit, qui est Rex absolutus, & non recognoscit imperium, cum Reges Hispaniæ regna ab hostium faucibus eruerint vi armorum, & propria virtute, secundum glos. notab. in Canon, Adrianus lo secondo in vers. per singulas in fin. 63. distinct. vbi Turrecrem, quem allegat, & sequitur Ias. in l. cunctos populos num. 11. C. de summ. Trinit. & fid. cathol. post Alber. ibidem, & hanc rationem reddit Oldrad. in suo cons. 69. num. 9. Abb. in cap. per venerabilem num. 8. qui filij sint legitimi, idem dicit Bald. in l. ex hoc iure num. 9. ff. de iustit. & iur. & licet satis
26 sit disputata quæstio illa. An Imperatori omnia subsint, vt latissimè per Felyn. in cap. cum non liceat, de præscript. Restaur. Castald. in tractat. de Imperat. quæstio. 52. & 53. Tamen est de consuetudine contrarium, vt dicit

do iurisdictionem exercere possent; & hæc est veritas infallibilis rationibus de quibus supra, quod firmauit etiam
35 Bald. in cap. sicut de iureiur. Alber. in d. l. cunctos populos, de summ. Trinit. & fid. cathol. qui affirmat ipsum vidisse priuilegium aurea bulla bullatum, Restau. Castal. latiùs in d. tract. de imper. q. 54. qui alios cumulat, & ratio illa, quod est Ciuitas fundata in mari, vt demonstratum est, nihil facit, quo ad iurisdictionem, & propterea opus fuit priuilegio, & sic intelligenda est decisio Bald. in rubr. ff. de rer. diuis. & Scribent. qui in ea se fundant, alias esset sibi ipsi contrarius, & si rectè ponderentur verba Bald. non firmat aliquid, sed dixit, quòd hac ratione, quia fundati in mari prætendunt Veneti exemptionem, sed alibi firmauit, vt diximus, quod habent vigore priuilegij, & Aluar. in cap. 1. quis dicatur Dux, pariter non firmat, sed loquitur modo quo
36 supra. Intantum, quòd idem Bart. & Bald. vbi supra dixerunt posse Imperatorem reuocare priuilegium, & reducere in seruiturem. Hinc videns quęstionem dubiam, & rationes stringere Ias. in d. l. 1. §. videamus, de oper. nou. nunc. residet in hac opinione, quòd sunt exempti vigore priuilegij Cæsarei.

Nec dicuntur propriè Domini isti Duces, dixit notanter Bald. in l. de-
37 cernimus, C. de sacrosanct. eccles. sed habent Consilium populi, & maiorum, & habent quandam præeminentiam dignitatis, potiùs quàm dominium, quem allegat, & sequitur Aluar. vbi supra, & Iacob. de sancto Greg. in tract. de feud. in princ. vers. quoniam in primis.

Infero ex prædictis plura: Primum, quòd ædificatio in mari eatenus est permissa, quatenus vsus publicus non impeditur. Secundùm, quod vsus maris est publicus de iure gentium, omnibus est permissus, prohiberi non potest, & qualibet consuetudo contraria videtur vsurpatio. Tertium, quod Imperator in mari proprium, quod habet est iurisdictio; & sic iura dicentia, quòd Imperator potest concedere proprietatem maris intelligi-
38 tur respectu iuris, quod habet ad textum in l. qui tabernas, ff. de contrahen. emptio. vbi est casus, ibi, qui tabernas argenteas, vel cæteras, quæ in solo publico sunt vendidit, non solùm, sed ius vendidit, cum istæ tabernæ publicæ sint, quarum vsus ad priuatos pertinet, ex quo notanter ad casum dicit Bald. in l. monumenta, C. de legat. Quòd si Rex Vngheriæ, vel Rex Francorum legaret quandam Ciuitatem, in qua haberet iurisdictionem limitatam, puta bassam, illam solum donare videtur, quia præsertim in Principe semper intelligitur clausula saluo iure alieno, & Bald. in cap. 1. de Capit. qui curen. vend. dicit semper intelligi concedentem concedere ius, quod habet. Congerit multa Afflict. in decis. 334. Ioan. de Plat. declarat latiùs in l. fin. C. de locat. præd. ciuil. 2. colum. post Bartol. vbi bona additio Alexan. Doctor. cumulantis, & hæ sunt regulæ sumptæ ex text. in l. prima, §. meritò, & §. si quis à Principe, ff. ne quid in loc. public. vt omnes concessiones factæ intelligantur sine iniuria alterius, & sine tertij præiuditio. Ex quibus quarto infertur, quod etsi Imperator proprietatem maris haberet, & non tantum iurisdictionem, quod cum hęc sit à iure declarata citra vsum communem gentium, quod inquam dum hanc proprietatem concederet, non intelligeretur in derogationem vsus
39 publici, sicut dicimus, quod datur proprietas riparum Dominis fundorum, quibus illæ adhærent, sed non per hoc tollitur illarum vsus, qui est communis de iure gentium nauigantibus ad textum in l. riparum, ff. de re-

rum diuis. §. riparum instit. ff. eodem
40 titulo. Hinc Angelus in d. §. si quis à Principe, tradidit, quod concessio facta ab Imperatore, vel Papa in derogationem iurium alterius, intelligitur alio non dicto, quando per derogationem non inferrut magnum præiuditium, sed proprius ad casum, quod concessiones similes intelligantur dempto vsu, qui de iure communi, & gentium competit; est decisio indiuidua-
41 lis Luc. de Pen. in l. vsum aquæ C. de aquæduct. lib. 11. num. 4. vers. secundo quæro: vbi latissimè, quem allegat, & secundum hanc decisionem refert decisum D. Frecc. in 46. authoritate Baron. circa vsum vassallorum in territorio demaniali Baronum, quibus à Regibus Castra, & Terræ cum omnibus territorijs, fluminibus, aquis, aquarumq; decursibus sunt concessa, seu concessæ. Ex his omnibus infertur, quòd cum omnia hæc intelligantur citra præiuditium iurium tertij, & quod Imperator intelligitut concedere ius, quod habet, & eo modo, quo habet: maximè quando alias tertio ius tolleretur, quòd inquam data pro vera præsumpta concessione, erit tamen iuris residentis penes Cæsarem, & non alterius, quod lex abhorret, & nullo modo præsumitr.

Ex quo fit, quod data prætensa proprietate Gulfi, seu maris Adriatici, illa intelligatur, prout ius intelligit ciuili modo, iuxta text. in l. si cui ff. de seruitut. citra alterius iniuriam, & sic dempto vsu competenti de iure gentium Regi nostro ab imperio pænitus libero, & exempto, & nunquam illi subiecto; & sicut Imperator non potest concedere ius Regis, nec illi derogare, quia iurisdictione omni carebat, sic dicendum est minimè concessisse, quod alienum erat, quòd si etiam in subdito fundarum est procedere, quanto magis in persona pænitus exempta.

Quæ multo clariora erunt, quando triremes inimicorum naues, & prædas faciunt in mari propè Terras, vel Insulas inimicorum, licet prætendantur consistere in eodem mari Adriatico. Nam etsi generaliter mare esset
42 Venetorum, tamen littora, & maria adiacentia Terris particularibus sunt illarum, seu de iurisdictione illarum, qui ibi præsunt, Bald. in l. si plures, C. de condit. insert. Angel. in d. l. sane ff. de iniut. Ioan. de Anan. in d. cap. 2. de Cleric. Venat. Bertacch. in tract. de gabell. 1. par. 12. par. volum. tractat.

Non ommittam ponderare, quod dixit Alciat. supra relatus in d. l. 1. de acquiren. possessio. Quod si quis prætendit, quòd in suo territorio non possit prædari, nec capere inimicos, non se demonstret omnibus partibus medium, & æquale, quod tunc nullo modo est attendendum, quod fiat hoc in alieno territorio, & solemniter verificatum est plenissime, & ego fui Commissarius ex speciali delegatione, quod in istis prætensis maribus Venetorum indifferenter Turcæ, & Infideles inimici Christiani nominis nostras naues, & quæcumque vascella capiunt, Christianos captiuos faciunt, nec contra illos Veneti, nec minimum quidem verbum proferre præsumunt; sicut è contrario est verificata immemorabilis consuetudo capiendi ex parte nostra, quia sunt hostes diffidati, & cum illis habemus perpetuum bellum; & dum ratione belli indicti capimus, non consideratur territorium aliquod, quia vt no-
43 tanter dicit Bald. supra in alio proposito citatus: vbicumque est Rex irruens in hostes, ibi est territorium, vt per eum in cap. 1. quibus mod. feud. amitt.

Non loquor de quadam noua, & verè ridiculosa prætensione, quod vbicumque naues Venetorum Turcis, atque ipsorum bonis oneratę reperiantur in-

Digitized by Google

in quocumque tettitotio,quod ex eo, quia sunt naues Venetorum Turcis locatæ pto certa mercede, quòd ex hoc inimici erunt tuti, & securi; & sic naues istæ erunt tot Castra, & Terræ in mari, & poterunt, si velint gentes asportare inimicas in numero, & quantitate, qua melius ipsis videbitur vsque ad propria littora, maria, & Ciuitates nostri Regis dicendo: Non licet vobis nos tangete; demum postea facere, & patrare insidias omnes, & Ciuitates, Regnaq; perturbare. Quid enim commune locatio nauis, simplex nolizatio,& conductio,quæ fit indifferenter cum qualibet spetie personarum cum priuilegio quorumcumque principum, & quam potestatem habent particulares Domini nauium assicurandi, & dandi saluumconductum omnibus hostibus, ex eo quia
44 sunt nationis Venetæ. Benè Doctores tractauerunt de ammissione illarum, & sic equorum in bello; an teneantur conductores ad refectionem damnorum: ira quòd præsuppofuerunt certam illorum,seu illarum ammissionem, de quo per Innoc. & Sctibent. in cap. sicut de iureiur. & communis est,quòd non teneantur Domini mercium ad tefectionem aliquam, quia voluntarie Domini nauium, seu equorum locauerunt, & nulla est culpa conductoribus attribuenda, & locatores sciebant pericula, & incursus inimicorum,& ideò qui cautè negotianrur, soliti sunt facere vel nauium, vel mercium assecurationes. Hinc fit quæstio de Ambasciatoribus captis ab inimicis, & de
45 militibus captis in bello; an Rex teneatur soluere taleas,de quo per Inno. vbi supra, & communis distinctio est. An voluntariè quis accessit, an verò necessario, & vocatus Bart. in l.si seruus communis, §.quod vetò ff.de furt. Bald.in cap.1. an agnat. in fin. Alber. in l. inter causas, §.non omnia ff.manda. ibi in addit. Qui etiam dicit omnia debere intelligi, quando non potest imputari culpa aliqua, idemque dixit Ioan.de Plat. in l. 1. in fin. C.de re milit. lib. 12. Luc. de Pen. in l.fin. in fin. C.de nau.non excus. vbi de nauibus captis contta voluntatem Dominorum à Republica, vt teneantur ad damna; quod nota pro nauibus, quæ in dies capiuntur à Regia Curia, & etiam aliquando à nostra Ciuitate, & cum hac distinctione necessitatis,& voluntatis decidit Sac.Conf.vt per D.de Franch.in decis.146.

Concludo igitur ex ptædictis, quòd hæc prætensio; quòd sint naues Venetæ iusta mercede conductæ, quòd ex hoc hostes habeant securitatem, est prætensio vndequaque vanissima,& ex prædicta informatione capta est hoc amplissimè verificatum per innumeros testes fide dignissimos: videlicet quòd perpetuò fuerunt capti hostes, & bona ex parte nostra: sicut è contra ex parte inimicorum indiffetenter tam in nauibus Venetorum, quàm Rauseorum ipsis confęderatorum, & aliorum quorumcumque, quæ notentur: nam in dies poterunt deseruire,& perpendant, qui Regiam iurisdictionem defendunt, quæ fieri conueniunt, & multum inuigilare, ne abusus similes introducantur,tam præiudiciales,tam exemplares; & ex quibus multa scandala,& mala irreparabilia otiri possent, omniaq; repræsentare Regiæ Maiestati, illamq; consulere de qualitate, & arduitate casus,& quas consequentias secum trahere potest; & replicare pluries,ac expectare primam, secundam, & tertiam iustitiam,iuxta iuris dispositionem in quod dixit glos.not.in §. si quis autem de mandatis priuil.quod ministri; maximè Regi inseruiunt non exequendo, sed replicando, & consulendo.

Post quæ conclusa legi,obiter ad alium propositum Peregr.maximum Iureconsultum subditum Venetorum, &
46 Fisci Aduocatum Cameræ Patauinæ in tract.de iur.fisc.lib.1. cap.1. nu.17. & 18.Quem librum dedicauit Serenis-

ſimo Duci Venetorum, qui tandem di-xit maria eſſe Principum reſpectiuè ad iuriſdictionem, & protectionem: vſus verò eorum eſt publicus, proprietas verò in nullius bonis, & demùm ſubdit hæc verba.

Idcircò verum eſt dicere proprietatem maris in nullius bonis conſiſtere, ſed reſpectu iuriſdictionis, & protectionis ad Principem ſpectare; ideo illuſtriſſimi Domini Veneti, quia Domini ſunt, vt ſupra reſpectu maris Adriatici imponere poſſunt nauigantibus vectigalia &c. Ergo concludit iſte Author marium proprietatem non eſſe Dominorum Venetorum, ſed tantum iuriſdictionem, & proprietatem, ac vſum publicum ad omnes de iure gentium competere.

Sed rurſus nu. 22. tractans de prohibitione nauigationis per flumina publica ſubnectit infraſcripta.

Porrò quod Princeps prohibere abſolutè poſſit nauigationes per flumina publica, piſcationes in ipſis fluminibus, ac itinerationes per vias publicas, dùm videtur hæc propoſitio iuri, & vſui gentium repugnans, ac legibus, & Conſtitutionibus ipſorum Cæſarum, & Principum contraria, quibus expreſsè cauetur vſum viæ publicæ, & fluminis publici publicum eſſe de iure gentium, ac ideo interdici non poſſe, liberumq; eſſe vnicuique per publica flumina nauigare, & omnibus ius piſcandi commune eſſe in fluminibus publicis, & portubus; ſic text. in l. nemo, & in l. riparum ff. de rer. diuiſ. in §. flumina, & in §. riparum, inſtit. eodem, quo circa Principum prohibitiones aduerſus licentiam hanc communem iure, & vſu gentium vniuerſali probatam, & deinde per leges Principum confirmatam, non videntur iuris authoritate ſubnixæ, ſed de facto, & contra iura; ideo temperandæ ex cauſa, veluti vt prohiberi poſſint non ſoluendo vectigal indictum, vel aliqua alia honeſta cauſa.

DE DELEGATIONIBVS CAVSARVM.

TITVLVS DVODECIMVS.

SVMMARIVM.

1 *Delegationes particulares quibus caſibus, & in quibus cauſis fieri debeant.*

2 *Delegatio facta in cauſis Sedilium iuſtificatur.*

3 *Sediles liti cedere non poſſunt, & Rex citra eorum voluntatem poteſt mandare, vt cauſa per iuris tramites decidatur.*

4 *Delegationes maxima cauſa non vrgente fieri non debent.*

5 *Appellatio tollitur, dum nomine Regio proceditur.*

6 *Appellatio non datur in cauſis criminalibus, quæ deciduntur in Collaterali Conſilio.*

7 *Electio aut iudicium à pluribus faciendum non poteſt fieri ſine interuentu ad minus duarum partium eligere, vel iudicare debentium.*

8 *Bona bannitorum non poſſunt à quolibet deuaſtari.*

9 *Princeps non debet occupare miniſtrum in alienis officijs, et illum pluribus curis grauare.*

10 *Capitula Ciuitatis probibent delegationes.*

11 Ca-

11 Capit. Ciuitatis, in quibus apparet Collaterale Consiliũ in concernẽtibus iustitiam habere omnimodam iurisdictionem, vltra alia ibi adnotata.

12 Collaterale Consilium est tribunal supremum erectum cum certo Regentium numero, cuius Tribunalis Prorex est caput.

13 Negotia omnia in Tribunali Collateralis terminantur per maiorem partem votorum.

14 Regentes interueniunt in omnibus negotijs, tàm tangentibus iustitiam, gubernationem, & patrimonium quàm statum, & bellum, cæteri verò Collaterales non possunt, nec debent interuenire, nisi in concernentibus bellum, & statum.

15 Prorex quando in concernentibus statum non tenetur exequi votum maioris partis, quòd non est in concernentibus iustitiam.

16 Regentes in concernentibus iustitiam habent votum decesiuum, qui verò ad gubernium vota consultiua.

17 Regentes non sunt Assessores Proregis, sed sunt Ministri de supremo Consilio, vt cæteri omnes aliorum Tribunalium, & Prorex tantum est caput, omnisq; eius iurisdictio est cum eis communicata.

18 Cancellariæ plenitudo quanta sit.

19 Princeps non debet esse suspectus, nec facilis ad credendum.

20 Consiliarij Collaterales sunt pars corporis Principis.

21 Excessus præcipuus Principis est, quando maiora negotia suo sensu, vel cum paucis prouidet.

22 Leges absque maturo consilio factæ contentibiles.

23 Iustitia fieri debet secundum rectam prouidentiæ administrationem, aliàs mortale peccatum committitur.

24 Iudices iniuria afficiuntur, quando despectantibus ad eorum officium alij consuluntur.

25 Prorex nulliter procedit, quando ommisso consilio Iudicum, à quibus Rex statuit illud capere debere alios consuluit, & negotia terminauit, nec consuetudo in contrarium tenet, & nu 27. & 28.

26 Differentia maxima inter eos, qui habent officium in administrationem, & alios, qui habent in dominium.

ARGVMENTVM.

Delegationes prohibitæ, nisi in certis, & vrgentibus casibus. Delegatio facta in causa sedilium iustificata. In causis criminalibus, quæ in Collaterali Consilio votantur non datur appellatio. Collaterale Consilium tribunal omnium supremum, & supremam iurisdictionem super omnes tenet. Regentes non sunt Proregis Assessores, sed vnicum est tribunal, cuius Prorex est caput. Vota Regentium in concernentibus iustitiam sunt decisiua; in cæteris verò consultiua. Prorex nulliter procedit, quando ommisso consilio Iudicum, sibi assignatorum cum alijs se consulit.

Digitized by Google

1 DELEGANT Proreges causas auferendo eas ab ordinarijs Iudicibus inspecta qualitate causarum,& personarum: quæ delegationes cum magno temperamento circumspectè fieri debent in causis exemplaribus, in quibus exemplaris debet fieri prouisio ob publicum bonum, & procedi quasi per horas, vt per Grammat. vot.28. in fin. & per Auend. in d.cap.19. de exequ.mand. reg. lib.1. & etiam in causis ciuilibus, quando qualitas causæ hoc exposcit, vel certos deputare Iudices, qui loco ordinariorum procedant: sicut factum,& ordinatum fuit in causis Sedilium, in quibus ordine Regiæ,& catholicæ ma-
2 iestatis Philippi Secundi quinque Iudices fuerunt deputati, qui cum interuentu Fisci patroni causas omnes Sedilium tractare deberent abdicatiuè, & priuatiuè, quòd iustissime fuit factum: ne nobilitas Ciuitatis denigraretur ex facilitate, cum qua iudicabatur; & nobiles Sedilium declarabantur personæ infimæ,& quasi plebeiæ, & cũ hoc non solùm Sedilium interesse cõsideratur, sed Regis propter multa; ideò iustus fuit interuẽtus Regij Fisci patro-
3 ni. Hinc non possunt Sediles cedere liti, quia posset esse in collusionem, & fraudem: immò solus Rex citra voluntatem Sedilium potest mandare, vt causa per iuris tramites decidatur;pro quo legatur Auend. qui proprium casum ponit,vbi supra lib.2. cap.10. nu.
4 19. vers.20. Sed causa non vrgente, nec maxima minimè licebit, vt iustitia,quæ à pluribus cognosci,& iudicari debet,ab vno,vel paucis tantum iudicetur; ait enim text.in cap. prudentiam de offic. deleg. ad propositum quod integrum fit iudicium,quod plurimorum sententia confirmatur,& propterea dicit ibi text. quod consueuit sedes Apostolica committere duobus, & non vni,& magis tribus,quàm duo-
5 bus ratione de qua supra; & procedendo nomine Regio tollitur appellatio, ac omnis defensio angustatur, sicut
6 moris est; vt non detur reclamatio,nec appellatio causarum criminalium, quæ deciduntur in Collaterali Consilio. Quare prudenter, & quasi coactus ob necessariam, rectamq; Regni gubernationem ad delegationes similes Prin-
7 ceps procedere debet; & si lex statuit, vt quando plures debent interuenire in eligendo, vel iudicando duæ eorum partes ad minus adesse debent, ad finem faciendi iustam electionem, & iustum iudicium ex reg. text.in l.nulli ff. quod cuiusq; vniuersi.nomin. in l.3. ff. de decr. ab ordin.fac. in l. nominationem C. de decur. lib.10. quanto magis debet circumspectè procedi, & rarò ad faciendas similes delegationes: ex quibus iudicium plurium conuertitur in vnum: nam alias esset subuertere totam machinam,decipere subditos Regnum,hanc Ciuitatem, & proprium Regem, qui ad iustitiæ administrationem tot deputauit tribunalia,totq; Iudices, vt ab omnibus omnium iustitia administraretur,diligenter examinaretur, & ab illis non ab vno, seu aliquibus deputatis personis iudicium redderetur: tristitia maxima ex hoc afficiuntur populi,tribunalia exauthorantur,& in derisum veniunt; cum ab illis quasi inconfidentibus, & nullius existimationis iurisdictio abdicatur, omniaquè tandem confunduntur, & subuertuntur, non adest ordo, non regula, non defensio,tollitur omninò recursus, & in quærimonias, dolores, & mœrorem omnia conuertuntur,iustissimi Reges tribunalia statuerunt, causas distinxerunt, quæ tractandæ erunt in quolibet tribunali,& per quos Iudices, & non per alios. Si Iudices sunt inconfidentes,si iuris ignari, si mali puniantur,eijciantur,& de alijs prouideatur; sed donec hæc non fiunt, vel non adest in Iudicibus causa,quare talia fieri debent! Si tribunalia non peccauerunt,

quæ

quæ ex tali modo procedendi pęnitùs annihilantur,& in ludibrium reducuntur: ſicut alias diximus in quæſtione illa. An bona bannitorum poſſint à
8 quolibet deuaſtari,quod Bald.denegauit in cap.1. hinc finitur lex 3.colum. ea ratione,quia bona non deliquerunt, ſic tribunalia non peccauerunt;& quis reuelauit, quod faciendo delegatum, ſeu delegatos ab vno, ſeu à paucis iuſtitia, ſi iuſtitia deſideratur, rectius à talibus facienda ſit,quàm à tot,& tantis ſimul iunctis, & dùm vnus videtur à Principe in culmine poſitus, & illi commiſſa omnia negotia, quis eum in conſcientia tutum reddat,quod ex cōmuni adoratione, & metu iuſto, quem ſubditi concipiunt, quòd inquàm ex hoc ille ſiue iure, ſiue iniuria non procedat, & prout voluerit liberis habenis, & ſubditi, & populi omnes non audent,nec verbum quidem proferre, quia talis gratus intimus eſt ſuperioris,& dùm vnus debet eſſe Prorex, cui expreſſis Regum ordinibus mandatum eſt; cum quibus ſe debet conſulere, & à quibus cauſæ iudicari debent, reperiuntur populi cum pluribus Proregibus, & reducuntur ob eorum calamitates ad idolatrandum cum perpetua ipſorum deſtructione,quia cum iuſtitia ſit conſtans, & perpetua voluntas ius ſuum vnicuique tribuens: ex hoc non adeſt conſtantia, nihil non ſolum non perpetuum; ſed momentaneum, & volubile, ac vnicuique non ius, ſed iniuſtitia ſubminiſtratur, & ex hoc iura ſtatuerunt vnumquemque Conſiliarium, ſeu Iudicem ſuo tantùm munere contentum eſſe debere, nec
9 per Principem illum in alienis officijs, & muneribus occupandum, quia tali caſu dixit text. publica vacillat vtilitas in l.humilionbus C.de ſuſcept. lib. 10. & in d.l. hac parte C. de proxim. ſacr. ſcrin. Luc. de Pen. in rubr.in fin. C.de diuerſ.offic.& ante Dei iudicium quomodo poterit ſe excuſare, qui habens in commiſſis, per quos iuſtitia eſt adminiſtranda, per quos iudicanda, cum quibus ſe confidere debet, alios adhibuit, extraneos vocauit, ordines non ſeruauit; vt ſic de omnibus per tales malè geſtis ipſe rationem reddere teneatur, cum omnia prædicta vltra iuris communis diſpoſitionem
10 ſint,contra Capitula huius fideliſſimę Ciuitatis, & Regni, & ſignanter legatur cap.17.conceſſum per Cæſaream Maieſtatem in anno 1554. cuius tenor talis eſt.

Si ſupplica anchora voſtra Maeſtà per l'oſſeruanza d'vn'altro Capitolo, che ſi degni commandar per la buona amminiſtratione della giuſtitia, che tutte le cauſe tanto ciuili, come criminali ſi trattino, e decidono nelli loro tribunali antichi, & ordinarij; non ſi poſſino creare noui tribunali in caſi particolari come alcune volte s'è fatto non ſenza gran ſoſpetto di coloro, le cauſe de' quali ſi trattauano. Placet Cæſareæ, & Catholicæ Maieſtati cauſas ciuiles, & criminales tractari deinceps in ſuis tribunalibus ordinarijs, & huic capitulo conformia adſunt multa alia vetantia cauſarum delegationes, & licèt tempore Pręſidatus Don Franciſci de Caſtro ſub die 29. Decembris anni 1602. certo modo fuerunt expeditæ prouiſiones per Regiam Maieſtatem reſponſiuæ literis eiuſdem Don Franciſci,in quibus prohibendo protectiones,redemptiones, ac delegationes ab his exceptuat cauſas criminales, quæ neceſſario requirunt procedi per viam delegationis, tamen aduertatur, quòd nulla in eis eſt facta mentio Capitulorum conceſſorum Ciuitati, & Regno, quibus oportebat ſpetialiter derogari,vt eſt iuris notiſſimi, & audiui, quòd nouiſſimè per Sacram Maieſtatem expeditæ fuerunt prouiſionęs obſeruatoriæ Capitulorum prædictorum, vt decebat, & conueniebat propter abuſum tot delegationum, ſic indifferenter, & pro quolibet delicto etiam contra Neapolitanos, quòd nunquam

quàm fieri solitum fuit, nisi in criminibus læsæ maiestatis, & in delictis campaneæ,& in alijs, in quibus leuato velo nullo iuris ordine seruato procedi conuenit,& debet, propter publicam Regni pacem, & quietem, Deus facit, vt illis exequutio detur secundum sanctam Regis intentionem.

Et quid dicemus, quando multoties decisa per Collaterale suspenduntur, & exequutioni non demandantur causa consulendi cum aliquo Iudice Collateralis inferiore, & sic vnus erit Collateralis appellationis Iudex, contra etiam expressa Capitula concessa per inuictissimum Imperatorem Carolum Quintum huic fidelissimæ Ciuitati in
11 parlamento generali celebrato in anno 1554. signanter in cap. 7. 8. quæst. & 10. in quibus in negotijs iustitiam cōcernentibus datur Collaterali,eiusq; Regentibus omnimoda, & absoluta potestas, etiam abdicatiua ad illustrissimos Proreges; in tantùm quòd nec etiam possint Proreges impedire publicationem prouisionum, quæ à Regia Curia transmittuntur, sed illa debent legi in Collaterali,& publicari statim, immò mandatur pro recta iustitiæ administratione,quòd electiones Iudicum Magna Curia Vicariæ, Auditorum Prouinciarum Regni, & Assessores terrarum eiusdem Regni minimè fieri possint per solos Proreges, sed cum interuentu, & communicatione Regentium
12 Regiam Cancellariam. Est enim Collaterale Consilium supremum, & Tribunal formaliter erectum cum certo Regentium numero, cuius Consilij, & Tribunalis caput est Prorex,sic specialiter declaratum per particulares prouisiones Maiestatis Regis Philippi Secundi expeditas in Ciuitate Bruscelli, 10. mensis Ianuarij anni 1559.
13 & in illis statuitur, quomodo negotia ad statum pertinentia,reliquaq; ad gubernium iustitiam, & ad patrimonium expediri debeant, secundum maiorem partem votorum, & antea per prouisiones expeditas per maiestatem Im-
13 peratoris Barchinonæ, sub die 30. Octobris anni 1542. prouisum erat, quòd Regentes in Collaterali Consilio singulis diebus congregari deberent insimul cum Prorege pro negotijs iustitiam, gubernium, & patrimonium tangentibus,pro his verò, quæ statum, & bellum concernebant; tunc ad vocationem Proregis,& non aliter in prædictum Consilium interuenire possent alij Consiliarij adhoc electi, & deputati,vltra Regentes,& expresséq; mandatur, quòd extra negotia tangentia statum, & bellum nullo modo prædictos alios Consiliarios Prorex,ad Collaterale Consilium vocare possit, & rursus aduertatur ad vnum notabile contentum in prædictis prouisionibus anni 1558. mandatur enim quòd vo-
15 tato negotio exequatur conclusum per maiorem partem; verùm si Proregi videbitur ex potissima causa aliud esse exequendum, quòd tunc si periculum non est in mora, Rex certioretur, aliàs in concernentibus statum ipse prouideat,quo verò ad concernentia gubernium, iustitiam, & patrimonium Regis debeat secundum scientiam, experientiam, & practicam illorum, qui de his rationem reddere debent, & sic in tangentibus iustitiam, gubernium,
16 & patrimonium Regentes sunt,qui habent vota decisiua;verùm hodie vsque ad tempora, in quibus ego in Collaterali Consilio interfui in materia iustitiam concernente vota Regentium semper fuerunt decisiua, quo verò ad concernentia gubernium fuerunt consultiua, ex quibus apparet longè aberrasse, & malè informatos esse dicentes
17 Regentes esse Proregis Assessores, & nullam habere iurisdictionem, si Collaterale Consilium est tribunal formatum,vt cætera tribunalia omnia, & sicut in illis adest particularis Præsidēs, qui est caput, sic in tribunali Collaterali Rex deputauit Proregem Præsidētem illius, & caput, quod manifestant Pra-

Pragmaticæ æditæ ſuper ſuſpitionibus Iudicum, vt debeant proponi, & probari; & ante omnia diſcuti, ſi ſunt releuantes, & demum fieri depoſitum pecuniæ pœnæ inferendæ, ſi ſuſpitio non fuerit probata, inter quos præcipui ſunt Regentes; & quæ maior iuriſdictio, & authoritas abſoluta illa, qua Regentes vtuntur, & exercent in viſitatione carceratorum Magnæ Curiæ, qui demum, & iunctim, & ſoli excarcerant, carcerant, componunt, & ad triremes tranſmittunt, & ſic quotidiè videmus ſecundum negotiorum qualitatem prouiſiones per eos expediri: in quibus apparet omnimodam exercere iuriſdictionem, & ſi Collaterale mandat cætera omnia tribunalia, & cum ipſorum tantum decretationibus omnia decernuntur, & ad ipſorum nutum tribunalia vno, vel alio modo procedunt, ergo quomodo de Regentium iuriſdictione dubitari poteſt, & eodem modo, quo in Sacro Conſilio proceditur, & in Regia Camera, vt cauſę committantur ab ipſorum capitibus Regijs Conſiliarijs, & Præſidentibus, ſic pariter fit à Prorege, tanquàm capite ſui tribunalis, cum quo ſuam ſupremam iuriſdictionem cum illis communicat, & hoc ordine iuriſdictionem ordinariam poſtea tenent, illamq; exercent, vt ordinarij, & ſupremi Iudices ſeruatis ordinibus ſuæ Maleſtatis, & ſupra in titulo ſeptimo de aſſenſibus Regijs ſuper alienationibus feudor. §. 5. demonſtratum fuit Collaterale Conſilium mortuo Prorege eandem habere authoritatem, eandemq; perſonam repræſentare, ex quibus apparet fatuum vndiq; eſſe dicere Regentes eſſe Aſſeſſores, & nullam habere iuriſdictionem, & ad Regni ſupplicationem Cæſarea Maieſtas in anno 1536. conceſſit, vt in Regia Curia aſſiſteret vnus ex Regentibus Neapolitanis pęnes ipſum Regē, vt in Capitulo 24. parlamenti generalis, quòd fuit demùm confirmatum per aliud Capitulum 25. in parlamento generali anni 1554. tanta erat Regentis Collateralis extimatio præſtantia, & authoritas, quæ omnia denigrantur, annichilantur, & in collapſum cadunt ex aſsiduitate delegationum, à quibus vt plurimum vota Regentium excluduntur, quid dicent populi, quomodo paruifaciunt hoc tribunal, quæ obedientia erit illi præſtandam, aut quam reuerentiam alij Iudices inferiores tali tribunali exhibebuntur, & quis dicet, quod iudicatum per hoc tribunal ſupremum, & tantæ qualitatis erit erroneum, & iniuſtum, quia vnus extraneus poſtea in contrariam veniat ſententiam, ad quid ergo tribunalia? ad quid Senatus, & Conſilia? vbi authoritas Collateralis? vbi grauitas? vbi reuerentia, atque præſtantia? Quæ eſt tanta, vt affirment Doctor. plenitudinem poteſtatis Cancellariæ adeo la-
18 tam eſſe, quòd æqualis cum ipſo Rege videatur, & alia maiora dixit Caſſan. cum alijs relatis in hoc proprio particulari per Auend. in ſuo Diction. verſ. hic nota, cuius infraſcripta ſunt verba.

Hic nota, quòd plenitudo poteſtatis Cancellariæ eſt adeò lata, quòd æqualis cum ipſo Rege videatur, adeo quod Rex non poteſt de plenitudine poteſtatis tollere, quæ iuſsit Cancellaria, & hinc videmus per omnes Regis prouiſiones Proregibus directas ſemper in ipſis mandari omnia fieri, conſuli, & explicari cum voto Regentium Regiā Cancellariam; quomodo populus ſatisfactus remanet videns ſe iudicari, & prouideri ab vno, & quod in vnum omnia reducantur habens labia clauſa, & manus ligatas ſine ſpe recurſus. Miniſtri ſi peccauerint, puniantur, ſed tribunalia, quæ ex hoc ad nihilum reducuntur, nec aliquid mali faciunt, conſeruentur in eorum iuriſdictione, & authoritate; & ſi Iudices illa repręſentantes mali ſint, certioretur Rex omnium Dominus; qui ad hoc ſolet Viſitatores tranſmittere, ſe informare, &

& vnusquisque reddit rationem suę villicationis, quòd si iustitia subditis est facienda, illorumq; decor, honor, atque existimatio conseruanda; quare hæc benemeritis Ministris erunt deneganda, qui portant pondus diei, & æstus, maximisq; vigilijs sudoribus, & laboribus pro Regis seruitio diù, noctuq; inuigilant; & quando hæc à populis videntur, & considerantur, quæ nam erunt eorum cogitationes? In hoc equidem dicendum est deceptos esse Proreges, qui sanctam præsupponendum est habere intentionem,& omnia ad rectum iustitiæ finem dirigere; sed qui volunt in negotijs subintrare, manus imponere, dominari, omniaq; vendicari, alloquuntur Proreges sub spetie recti, sub colore iustitiæ, & sub velamine sancti zeli procurant, vt per alias intermedias personas ad eorum aures perueniant murmurationes,& vt plurimum vtuntur personis spiritualibus, qui facillimè omnia credunt, & sancto moti spiritu Proreges certiorantur; ex quibus illi suspecti redduntur, & inconfidentes, & sic omnia confunduntur.

Princeps enim non debet esse suspectus,nec facilis ad credendum; semper enim fuerunt boni, & mali, insidiatores, inuidi, detractores. Hinc Quinctilianus dixit non solùm reum esse, qui falsum de aliquo profert, sed etiam, qui aurem citò criminibus præbet,quę latè,& eleganter discurrit Luc.de Pen.
20 in l.tribuni C. de re mil. lib.10. Sunt enim Consiliarij Collaterales pars corporis Regis, dicit Imperator in l. quisquis C.ad l.iul.maiest. & alibi in l.humanum in tit. C. de legib.dicit: Benè enim cognoscimus, quòd cum vestro consilio fuerit ordinatum ad beatitudinem nostri Imperij, & ad nostram gloriam redundare; & inter cæteros
21 excessus Imperatorum, Regum, atque Principum ponit Paris de Put. in tractat.sindic.cap.1.num.18. Ille est principalis quando maiora negotia expediunt suo sensu, vel cum paucis, quæ cum pluribus communicari statutum
22 erant, & nihil reddit Principum leges tam contemptibiles, mandataq; eius minùs reuerenda,& timenda; quàm si populus aduertat nullo consilio nullaq; tantorum virorum regula esse stabilita, de quo per Paleot.in suo opere, de Sacr.Cons. 1.par. quæst.2. Reui.de Neir.lib.2.de iur.Christ.Princ.cap.24.
23 & iustitia principaliter consistit, vt ea fiat secundum rectam administrationem prudentiæ, cuius defectus inducit mortale peccatum secundum Petr. de Arag.de iustit.quæst.60. in explic.art. secundi vers.dico secundo,qui defectus secundum rectam existimationem prudentiæ si adsit, vel absit à Principe consilium non capiente ab ijs, quibus hoc est iniunctum, & quia adhoc sunt deputati, & maxime hoc in Ministro supremo, cui Rex certos dedit, ac deputauit Consiliarios, ac certa deputauit tribunalia pro iustitia administranda, & Regno gubernando: si inquàm in hoc peccent, iudicent prudentes.
24 Iniuria enim Iudices afficiuntur,quando de spectantibus ad eorum officium alij consuluntur, ex dictis per Paleot. vbi supra quæst. 3. art.5. & 6. Nam læditur ipsorum fama,honor, & dignitas, & verè quod ipsorum est, aufertur de facto,& alteri datur, quod ad iustitiam commutatiuam pertinere dixit Suarez in opusc. de auxil. dispos. de
25 iust.Dei sect.3.nu.20.& 21. Quæ in tantum sunt vera, vt iura, & Doctor. dixerint, quòd Præses, qui omisso consilio personarum à Rege sibi statutarum,& capiens alienum consilium nulliter procedit, omnesq; prouisiones irritæ, & nullæ declarari debent; pro quo legatur text. notab.in cap. nouit, de his, quæ fiunt à prælat.sin.cons.Capit. Cuius verba notabilia sunt infrascripta.

Nouit tuæ discretionis prudentia, qualiter tu, & fratres tui vnum corpus sitis: ita quòd tu caput, & isti membra

bra esse probantur: vnde non decet te ommissis membris aliorum consilio in Ecclesiæ tuæ negotijs vti, cum id non sit dubium,& honestati tuæ, & sanctorum Patrum Constitutionibus contraire.

Per quem text.Luc.de Pen.in l.omnes Iudices C. de Decur. lib.10. dixit in proprio casu omnia esse nulla, ibi
26 post nu.40.& hæc est differentia inter eos,qui habent officium in administrationem, & eos, qui habent in dominium. Hinc Roboan filius Salomonis priuatus fuit administratione, quia consilium suorum Consiliariorum non curabat,de quo meminit Andr.in cap. 1. 5.col. hic finitur lex, vbi multa notanda de consilio, & quomodo Principes omnia cum consilio facere debent, & non sequentes bona consilia dignitate priuantur: quæ latè pertractat Petra de potest.Princ.fol.169. num.239.
27 Hinc nec etiam consuetudo aliqua valebit,quia contra honestatem Abb.post Hostiens.ibiq; Io.Andr.& Anchar.in d. cap.nouit, & aliud est, quod solus possit Præses, vel Episcopus prouidere, quo casu procedit dispositio text. in cap.ea noscitur eod.tit. & aliud, quod spreto consilio Officialium assignatorum alij extranei consulantur, & tunc quia infamatur consilium, consideratur inhonestas, propterea consuetudo non valet, & procedunt tradita per Doctor.in d.cap.nouit,& quod dicitur,
28 quod cum causa aliquando hoc fieri possit secundum Host. & Io. Andr. ibidem intelligitur secundum illos de causa subsistenti, iusta & legitima, & non de qualibet imaginaria suspitione, & causa satis superq; ardua,& manifesta esse debet ad remouendum vnum tribunal ordinarium, & tantæ authoritatis,ac præeminentiæ, &c.

Sed de his hactenus satis,superq; dictum Deus Opt. Max. secundum suam pietatem,atque misericordiam, & non secundum peccata nostra faciat nobis. Amen.

Reliquum remanet tractare de his, quæ practicantur cum Ecclesiasticis,& de casibus, qui frequenter occurrunt, & quomodo absque incursu in censuras Regia iurisdictio defendi potest, ac debet:verùm quia materia est satis ampla, & lata, & oportet omnia fundari sub solidis, & Ecclesiasticis conclusionibus concordando practicam cum Apostolicis Bullis, ac particularibus Pontificum prouisionibus: propterea visum fuit tractatum facere separatum cum maxima claritate, & distinctione omnium terminorum, & proinde in præsenti tractatu nihil ponitur,sed in suo tractatu particulari omnia plenissimè,& distinctim collocabuntur vbi curiosus Lector videre poterit.

FINIS.

NEAPOLI, Apud Tarquinium Longum. M.DC.XI.

Digitized by Google

